

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

NIET UITLEENEN

145 D 1
NIET PLAKKEN
(BOEKBAND NR 1774 F 17)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Carolus Paſchalius, nobilis Gallus, natus 1547, obiit 1625.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

145 D 1

CAROLI PASCHALII

Regis in Sacro Conſiſtorio Conſiliarii, & apud Rhætos Legati

CORONÆ.

Opus X. libris diſtinctum; quibus res omnis coronaria è priſcorum eruta & collecta monumentis continetur.

LUGDUNI BATAVORUM,
Ex Officinâ JOANNIS à GELDER.

cIɔ Iɔ c LXXI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Lectori Meo S.

REm coronariam generi mortalium tantùm non coætaneam nulla vetuſtate oblimari potuiſſe conſtat. Negotium omnium lautiſſimum pulchrè intelligimus eſſe conſecratum æternitati. Non eodem genio fuiſſe literis commendatum ſcire licet ex iis titulis, quorum nullus non eſt ſuperſtes libro ſuo. De hoc genere ſunt Philonides, Apollodorus, Mneſtheus, Callimachus, ſcriptores coronarii omnes aboliti; præter quidem Hieronymi coronam auream, & Abronem enarratorem Calliæ, cujus claruit liber de diebus feſtis & ſacrificiis, materia huic noſtræ conſanguinea. Pari ruina proſtrati jacent Euphemus ſcriptor τ̃ στεφανηπλόκων, & Eubulus autor Stephanopolidos, tum Ælius Aſclepiades, cujus memoratur opus de coronis; denique Claudius Saturninus, cujus cura nihil abſolutius fuiſſe puto. Non ſtaturam Herculis planta heroïci pedis veriùs demonſtravit quàm Tertulliani opuſculum ſcriptionis illius nonnulla ſanè lectiſſima, & illa ſcriptio rem coronariam. Non iſtis annumero Pindarum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

qui non ex profeſſo ſcripſit de coronis, etſi illa Δαφνηφορικὰ, planéque gemmei, qui manibus teruntur, hymni ac pæanes eſt argumentum coronis refertiſſimum. Quòd ſi multiplex illud & pretioſum depoſitum hodieque ſoſpes eſſet, nos verò ad rei tantæ celebritatem erecti non neſciremus ultimam coronæ ſtirpem, natales, cunabula, quibuſque proceſſibus è re tantula evecta fuerit in tantam excelſitatem. Quid ita nunc texta ſit eminentior, nunc depreſſior, interdum folioſior & compactior, alicubi laxior ac tenuior, illic levior hîc ponderoſior. Cur è flore, fronde, herba, lana, limo, metallis, gemmis, aliiſque. Cur capite & cervice, cur pectore, cur interdum manu geſtata. Sæpè quemque noſtrûm juvaret legere hunc aut illum florem, non ea re tantùm quòd eſt & pulcher & odoratus, ſed quòd fuit hujus aut illius coronæ inſigne præcipuum. Hos ipſos omnigenos lectiſſimoſque flores, tum quicquid è corona promicat proprio nomine notare nullum eſſet negotium. Planè in iis coronis quas antiquitas nectebat, ridentem illam colorum gratiam, multarum pulchritudinum illecebras, venuſtatem venuſtati æmulam, Arabios, & Myrrhinos odores de ſuavitate, aurum cum gemmis de majeſtate, ipſas inter ſe gemmas de nobilitate certantes adverteremus. Quibus eſt altior intellectus talia penitiùs cognoſcerent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

rent. Oculus eruditior hæc ipſa veris pretiis æſtimaret. Sæpè coronæ conviviales, ſi hodieque uſurparentur, vel graviſſimo cuique ſeveritatem excuterent. Sæpè ipſos illepidos lepidarum corollarum leniret interventus. Prorſus nullam vitæ partem coronariæ fauſtitatis expertem fuiſſe apud illos eſſet in confeſſo, quorum animis ejus dulcedines identidem recurſarent. Certè corona multis blanditiis natales excipiebat, pueritiæ arridebat, adoleſcentiam hilarabat, amores conciliabat, nuptias fortunabat, lætis rerum incrementis fautrix aderat; ac nc iis quidem qui ſupremum diem expleſſent, ut miſeriarum victoribus, non gratabunda & ſuprema comes ibat. Priſcum ſacrorum ritum iidem illi priſca coronarum caſtitate & ſimplicitate cenſerent, & quidem utraque amabili, certè neutra luxu temerata. In ſacrificali ſequentium ſæculorum paratu multæ ſertorum opulentitati additam magnificentiam ſuſpicerent. Jam verò ipſas virtutes è ſuis coronis divinum ſplendorem ejectantes multa admiratione, multiſque laudibus proſequerentur. Et hîc quidem ſuæ rei ſummam agi laudatiſſimus quiſque præſe ferret. Quippe vetus eſt verbum, Aut poni coronam oportere, aut ei fautum velle. Coronata virtus ſigni ſat erat, neminem, qui modò eam intra pectus receperit, incoronatum dimitti. Ergo à coronis vel repugnantes rape-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

remur ad ſuaviſſimos amplexus virtutum. Ipſi ſummi vates, illi item omnes quibus fuit vox ultra mortale ſonans, Apollini Muſiſque ſacer chorus, ad famæ perennitatem aſpicerentur nonniſi ope coronarum niti. Animi paulò erectiores etiam exaggerarentur ad conſpectum coronatæ ſtrenuitatis in curſu, lucta, pugilatu, pentathlo, pancratio. Enimvero per hæc animorum, corporumque creberrima & celeberrima exercitamenta patens fuit rectumque ad coronam iter. Inde & auribus & animis avidiſſimis exciperent illa coronaria capitis decora, quæ fuerunt ampliſſima militaris virtutis teſtimonia, clariſſima veræ victoriæ præconia, æterna imperatoriæ felicitatis inſignia. Poſtremò ipſi mortalium ſummi è notitia ſui diadematis, è ſolo aſpectu texti tam divitis tamque auguſti ea Documenta promerent, quorum ope & ſui ſuſpectus, & ſummi culminis veneratio univerſis ingenerari poſſet. Summa res, ſummæque rei pulcherrima cognitio ſuo apud omnes, hoc eſt, ſummo loco eſſet. Suimet ſuppuderet illos qui dementer credunt hoc argumentum eſſe Græculum negotium, & meditamentum futile ô teſtem deformis ignaviæ flebilem imperitiam! utinam abſterſa lippitudine, ne dicam infelici hodierna cæcitate intelligi daretur quantum hîc quoque priſca ſæcula noſtris antiſtent. Et quidem olim tanti præmii præſumpta ſpes vel

frigi-

frigidiſſimum quemque è latebris ad fortia proliciebat; virtutem exercitam ſpectatamque adepti gloria in rerum faſtigio locabat. At hodie, extenuato hoc tanto decore, ipſa quoque virtus ſi non omnino ſterileſcit, at certè quodammodo relangueſcit. Sed ſatis querelæ ad quam ipſam una me impulit admiratio illius ætatis, ad cujus mores ſi noſtri formarentur, nuſquam pro virtute eſſet inertiæ locus. Cæterùm illa veterum monumentorum amiſſio ex aliqua parte penſari potuit, ſi quis hujus materiæ naufragas, quæ literarum innatant Oceano, tabulas recollegiſſet, indeque rem omnem ſic quaſi novam reconcinnaſſet. Sed; quod mirere ſimul ac doleas, res clariſſimæ nobilitatis in priſcis monumentis fruſtatim diſperſa nullius cura collecta, nuſquam, quod ego ſciam, tota apparuit. Quinimo nulla ex omnibus uſque adhuc manſit incultior, inordinatior, neglectior. Quæ ubique eſt nuſquam eſt: Paucis id fuit penſi, quorum pariter ſi non ſegnis, at certè tenuis eſt in re non tenui labor. Poterant illi tamen quorum ingeniis & eruditioni omnia ſunt prona, amœnitates peragrare. Id quod non eſſe factum, me præter multos non ſolùm dolenter, ſed prope dixerim impatienter tuliſſe fateor. Hinc illa quæ me primùm inceſſit cupido rem introſpiciendi, diſſipatam colligendi, & ſiquid in ea abſoletum eſt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

enovandi. Audax fateor, cœptum, & prorſus majoris animi quàm conſilii. Nempe pauculas paginas exaraveram, cùm è propiore intuitu, è remoriori proſpectu, ex omni circumſpectu compertum habui quantum rerum latentium hîc ſit eruderandum, quàm multa diſiecta redigenda, quàm multa imperſpicua illuminanda. Senſi mihi fucum eſſe factum à materiæ pulchritudine, quæ temporaria diſſimulatione ſuæ difficultatis me quidem plurimis difficultatibus circumvenit. Ne multa, ſatis ſcivi hoc eſſe nobile facinus heroicæ fortitudinis, non infirmum conatum tenuitatis meæ. Quid facerem? ſi recederem è pœnitentia rubor, ſi pergerem ex audacia periculum erat. Denique impendio minus minuſque mirari cœpi, ſi hujus materiæ dignitas à pleriſque ne intellecta quidem, ab omnibus velut conſenſu vitata fuit, vacillanti ſpes adſtitit. Hæc donec perſuaſit, ſuadere non deſtitit ut quæ cupidè inchoaveram ac titubanter perſequebar, obirem perſeveranter. Colligo ipſe me; ipſaque difficultate jam prope factus animoſior meas qualeſcunque vindemiolas, elementa hujus operis, huc confero. Omnibus quo adlicet, veſtigiis rem, quæ ſeſe latius in dies aperiebat, explorare non remitto. Vulgaria, & notiora ut ubique, hîc quoque turmatim, quæſitiora ſeſe minutatim offerunt. Utraque denique digero, conglutino,

tino, concinno. Neutra, ſcilicet, omitti debuerunt, cùm hæc commendet raritas, illa obtrudat neceſſitas, ſine his quicquid hîc operæ ponitur, vileſcat; ſine illis cœptum opus contexi non poſſit. Ut ne addam, ſic fieri, ut illa ad quæ nonnulli nauſeant ſicuti ad protrita, neſcientibus nec faſtidientibus monſtrentur, reconditiorum ſcientes moneantur. Antiquitate duce, ſedulitate comite, diu & conſtanter eo hanc viam non Hercule cuivis perviam, certè ingredienti aſperam, ſpinoſam, & ſenticoſam. Tandem adverto me non quidem ejus arduam evaſiſſe, ſed eò perveniſſe unde hoc ipſum audentibus ſignum ſuſtuliſſe videor. Hos dico frequentes muſarum cultores, quibus eſt in manu hæc mea, digeſta veriùs quàm abſoluta, ad umbilicum adducere. Ut ut eſt, in hiſce vitreis erit aliquod ſpecimen illorum margaritorum, quorum micas hîc exhibeo nullam non quantivis pretii. Si hos theſauros non reſero, ſaltem ſigno, & veſtigantibus commonſtro. Omnes veluti manu prenſos in plurima hujus inquiſitionis veſtigia induco; & quidem nullo circumductu, ſed rectà, &, quod dici ſolet, ἄνευ σκηνῆς καὶ τραγῳδίας. Et ſi non deerat materiæ pompa, ſi argumentum ubique πραγματικὸν ubique πολυμνήμον ambitioſis exceſſibus extendi fas eſſet. Nec etiam iſta ſunt hujuſmodi ut poſſint ἀνθηρογραφείας crebris interſtincta & coërcita priſcorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Linea, nonnunquam frondoſa ex arbore ſumpta.
Nexus ut acceſſit flos vinclis, ſerta fuerunt.
Diſpoſiti flores quà ſeptum circulus ambit,
Ut preſſêre caput, dici cœpêre coronæ.
Duplex nomen idem nullo diſcrimine ſignat.
Flore coronatos metus ille reliquit, & Jo
Bacche, canunt, tua nunc celebrabimus Orgia tuti.
Nec mora, conduplicant infuſo pocula vino,
Seque vident iterum temeti dulcedine captos.
Tunc joca, tum riſus, cantus, menſæque lepores
Nonnihil auxerunt nomenque decuſque coronæ,
Atria convivis eſſent cùm mollia prata,
Glandiferæ quercus, redimiti floribus horti,
Veſtitu uirides ripæ, muſcoſaque ſaxa
Tunc ſibi quiſque dedit quam nexuit ipſe coronam.
Poſtea contuſis cœperunt floribus ungi;
Sæpeque ſiccavit madidos roſa plexa capillos.
Intulit & novitus epulis quàm plurima ſerta
Sciti nempe manu pueri, nitidæve puelle.
Hæc data convivis lepidiſſima munera menſæ.
Chloridos & Glyceræ ſociatis artibus aucta.
Tunc cœptum quæri, qui flos ſpumantis Jacchi
Fortiùs infringat nativo frigore vires;
Quæ ſit odorato nondum perſpecta facultas;
Quid cujuſque color, quid ſignet gratia, qui ſint
Diſcordes, & qui coëant in fœdera flores;
An certent vernis æſtivo ſydere nati;
Serus & Autumni quantum flos præſtet hyberno.
Pluribus inter ſe convivæ talia læti
Dum tractant pateris indunt floralia dona.
Inde canunt ſcolion quo traditur ordine myrtus;
Vina Diis libant, & inumbrant ora coronis.
Florea tunc cervix cum pectore vincula ſenſit.
Tunc pennatus Amor volitans convivia circùm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Diſſolvit fluidas dextra petulante coronas.
Non reticere libet dulciſſima munera amantum
Serta manu Veneris modò lecta in Adonidis hortis;
Non in odorato ſuſpenſas poſte coronas;
Non ut ſponſorum caſtos accendit amores
Comus, floralem dum nectit utrique coronam;
Non quæcunque jubet conſpergi flore Cupido.
Has voco lætitiæ, convivarumque coronas.
Tranſiit à menſis decus hoc ad culmina rerum.
Publica ſi res eſt, ſi fortè domeſtica cuique
Lætior, & magnis ſucceſſibus auctior, illa
Pulchrior eſt oculis, animis eſt gratior, hîc ſunt
Omnia, ſi feſta fuerit redimita corona,
Undique lætificæ conſurgunt frondis honores'
Ramulus hinc demptus quoties curvatur in orbem,
Nomine mutato, mox eſt è fronde corona
Quæ caput umbratum Dîs immortalibus æquat.
Fronde ſibi placita redimitur quiſque Deorum,
Relligioque viret ſertis, ſertataque ſacra
Nonniſi contingit ſertatus & ipſe ſacerdos.
Serta docent quantum cœleſtia numina poſſint:
Cui datur extremam vitæ contingere metam,
Ut victor ſtadii, tum denique re bene geſta
Effertur caput evinctus victrice corona.
Nulla coronatur proprio non ſtemmate virtus,
Quod cujuſque probat quàm ſit venerabile numen.
Eſt etenim virtus homini præſens Deus. Hujus
O utinam poſſimus opes faciemque videre.
Quiſque voluptatis fugitet commercia; quiſque
Vilia curarum deponat, & agmine facto
Strenuus aſcendat quà ducit in ardua virtus;
In ſummo capiat decus immortale coronam.
Ecce triumphatrix radiat facundia ſertis,
Flore, hedera, lauru, tum Palladis arbore leta.

Hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Hoc Nymphæ, Charites, Heliconiadeſque ſorores,
Divarumque chorus ſectator gaudet honore.
Quæ lux eſt homini, quæ lex eſt unica vitæ
Decernunt Sophiæ populuſque patreſque coronam;
Munus verborum multo cumulatur honore,
Curſor, luctator, quinquertio, pancratiaſtes,
Et pugil Herculeos ineunt virtutis agonas
Unius intuitu laudis, viridiſque coronæ.
Serta viro forti pulcherrima præmia pono,
Pectora quæ multis acuent virtutis amore.
Hinc ſeſe miles, dux & victoria cenſent.
Ex aura ſummis hominum diademata necto,
In quibus igneſcunt tremulo fulgore lapilli.
Quæ res in terris eſt auguſtiſſima rerum,
Regis in auguſto ſi regnat pectore virtus.
Priſcorum regum rectos tumidoſque tiaras,
Cornua divinum capitis decus, omnia ſummæ
Signa poteſtatis caput illuſtrantia, regi
Quæ manus imponat ſacrum diadema retexo.
Adde Coroniden quædam ſociata coronis
Sparſa per innumeras jam plurima ſæcula chartas,
Nempe vetuſtatis tantùm non preſſa ruinis
Nomine vulgato, re paucis cognita ſerta,
Nullius ante meum quæſita & lecta labore
Sicut vere novo ſi ſunt rediviva, vigentque
Si fato meliore virent inſignia veſtra
Cœlicolæ, vobis ſi ſunt mea munera cordi
Pierides, veſtros ſi cenſeor inter alumnos,
Obſecro livorem procul hinc aſpellite dirum,
Infenſumque mihi. Date mox ut numine veſtro
Tutus Apollinea præcingar tempora fronde.

CAROLI

CAROLI PASCHALII

Regis in Sacro Conſiſtorio Conſiliarii & apud Rhætos Legati,

CORONARUM,

LIBER PRIMUS,

Qui eſt de ſignificatibus hujus vocis Corona, & de Coronarum origine.

CAPUT PRIMUM.

Coronam definio. Notatio hujus vocis. Coronæ excellentia. Hoc nomine ſignatur ſummum præmium, atque adeò ipſa felicitas, tum illa omnia per quæ itur ad iſta. Ἀποθέσθαι καὶ ῥίπτειν τὸν στέφανον, *projicere coronam quid ſit. Coronæ alii ſignificatus.*

CORONA eſt circulare capitis geſtamen non arcendæ injuriæ, ſed ea re inventum ut ſit luculentum inſigne lætitiæ, pietatis, morum optimorum, ingenii & doctrinæ, virtutis ac ſtrenuitatis, victoriæ & felicitatis, denique ſummi inter homines faſtigii. Non pauciora, non plura uſque adhuc reperi genera coronarum. Huic definitioni ineſt diſpoſitio & partitio totius curæ meæ. Utraque mihi per incomperta vadenti veluti fax præibit; utraque multos anfractus luſtrantem idemtidem reducet in viam. Sed priuſquam rem aggredior, hujus vocis originem, rem agitatam veriùs quàm perſpectam veſtigare, nonnullum operæ pretium duco. Quidam nec indocti nec incelebres homines coronam à cornu dictam volunt, nec verè (parcant mihi ipſorum manes) ac ne argutè quidem. Eâdem cuilibet, quamvis nulla probabili cauſa, libeat comminiſci cornu dici à

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

corona, non hanc ab illo. Sed enim in ſacris libris cornu pro rege poſitum ajunt; tum ſimilitudine quadam inter ſe convenire cornu, radium, coronam. Hæc ut vera ſint, non ideo pervicerint, coronam, etiam cùm eſt inſigne ſive nota regii capitis, dici à cornu; haud ſanè magis quàm cornn à corona, aut hanc à corde, corpore, cortice, cortina, & ſimilibus. Hoc non eſt enodare origines nominum, ſed ſupervacuam ſubtilitatem conferre in commentitia. Nihilo minores *Feſt. Corona* nugas Feſtus agit, cùm ait, videri coronam dici à choro; cum χορὸς *Plato lib. 2. de leg.* dicatur ἀπὸ τῆς χαρᾶς à gaudio, utrique dictioni adhibita aſpirationis nota. Sed ut Feſtus nugas nugis cumulet, addit, ſic dici coronam quòd cohonoret eum cui imponitur. Pari licentia Appion ille apud *Athen. l. 5.* Athenæum ait, coronam olim choronon dictam, quòd ea ſaltatores χορευταὶ in theatris uterentur impoſita capiti. Quo errore implicatur *Iſidor. lib. 19. cap. 30.* Iſidorus, cùm ait, eam ſic dici quòd initio circùm aras curreretur, atque ad imaginem circuitus vel chori formata eſſet. Aliquid veriſimilius uterque dixiſſet, ſi coronam derivaſſet ab illa eadem voce χορὸς, quà ſignat κύκλον καὶ στέφανον, circulum & coronam. Sed ut il- *Cic. in Oratore.* lud prius abſurdum, ita hoc poſterius falſum eſſe docet ortagraphia, quæ vetat ſcribi chorona, ut diſertim monet M. Tullius. Iſtis ine- *Plutarch. probl. conv. 8.* ptiarum locutoribus, quamlibet invitus, aggrego Plutarchum, ubi fratrem ſuum facit admirantem proprietates quarundam dictionum Romanarum; aitque quæ Græcis eſt στέφανος, Romanis eſſe coronam, dicique ἀπὸ τῆς κεφαλῆς. Quid? ut ego unquam fatear coronam dici à capite? Quid eſt nugari, ſi hoc non eſt? Hem, in quibus teritur acumen. Nos veritate ac ſimplicitate duce, nulla, inquam, circui- *Euſtath. Odyſſ. φ'. Xenoph. lib. de venat. Pollux lib. 5. cap. 3. Suid. κορώνη. Plutarch. εἰ πρεσβ. πολιτ. Lucia de Pereg. Ovid. lib. 15. Met. Solonis verſ. apud Stob. lib. 7. Tyr. Max. λόγ. ιε'.* tione agnoſcamus, coronæ vocabulum derivari à Græcis dictionibus κορωνὶς & κορώνη. Hoc docet ſimilitudo nominũ, hoc concurſus ſignificatuum. Et verò Grammatici tradunt κορώνην eſſe ſummitatem arcus, hoc eſt, ſphæricum illud & rotundum in eo, ſive eſt ſemicirculus, ſive curvamen. Quandoque illud quo jugum conſummatur. Nonnunquam eſſe eum ſive circulum, ſive annulum qui eſt in eo retis genere cui nomen ποδάγρα, ſive ποδοστράβη. Hunc ſcilicet, quòd ea forma, hoc eſt, rotundus eſt, vocant στεφάνην. Frequentiſſimè ſignat quemcunque finem, ſeu quamlibet conſummationem. Quo ſenſu dicimus κορωνὶς τοῦ βίου. Hoc exemplo Protheus ille qui apud Lucianũ per ignem petiit gloriam, dicit ſe aureæ vitæ auream coronidem imponere. Quam vocem noſtris complacitam video. Ovid.

> *Unde coronidem circumflua Tybridis alti*
> *Inſula Romuleæ ſacris adjecerit urbis.*

Hoc ipſum docet hæc loquendi forma, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ſive ἐκ νεάτου μέχρι τῆς κορωνίδος, h.e. ἐπὶ τὴν κορυφὴν à principio ad finem, ex infimo ad ſummum, à carceribus ad calcem, à deſtinatis ad perfecta, ἐξ ὀνύχων

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, ex unguibus ad caput, ἐκ τῶν βραχυτάτων ἄχρι τῶν τελεωτάτων, à breviſſimis ad perfectiſſima. Κορωνὶς quoque ſignat faſtigium ædificii, & per metaphoram κορωνὶς τῆς σοφίας καὶ ἀκρώρεια eſt conſummatio & plenitudo ſapientiæ. Porrò cùm utraque vox rectè aptetur ſignando curvamini, apici, faſtigio, ſummitati, fini, ut nihil utriſque eſt nomine ſimilius, ita quoque nihil eſt ſignificatu convenientius quàm corona, quæ & ipſa ſignat abſolutionem, conſummationem, perfectionem; atque adeò invinciendo capiti deſtinatur, quæ non ſolùm eſt eminentiſſima, ſed & abſolutiſſima pars totius humanæ compaginis. Ne multa, corona ea eſt, ultra cujus excellentiam mortalium vota non extenduntur. Et verò Ariſtotelis de felicitate dictum, quod ea ſit præmium, finiſque virtutis, coronæ planè convenit. Hæc illa eſt quæ propria quadam prærogativa eminet inter eminentia. Præmium eſt meta laboris. At ſummum omnium præmiorum conſtat eſſe, ut infra dicam, coronas. Itaq; jure optimo populus Athenienſis apud Ariſtophanem Cleonti exprobrans ſummam ſuam erga ipſum benignitatem, coronas exprobrat. Ob Græciam ſervituti ereptam, libertati redditam Phocioni nihil quicquam præter coronas publico decreto datum, quòd in his omnia. Et verò apud Platonem ἀναδεῖσθαι coronari, ſeu redimiri, eſt præmiis donari. Ac Demoſthenes unico coronæ decreto ſibi abundè redditam gratiam teſtatur. Idem alibi docet quanti faciat coronam, cùm veluti indignabundus ait, Hoc laudabitis & honeſtabitis, & coronabitis, At me non? Inter præcipua bona, quorum apud Lucianum ſe Plutus authorem profitetur, nempe τιμὴν, καὶ προεδρίαν, honorem, primum locum, ſive prærogativam ſedendi, conſtituit στέφανον coronam. Hinc eſt quòd coronare quandoque eſt remunerare, & corona remuneratio; ut apud Philoſtratum, ubi loquitur de viris probis quos Deus coronat οὐ χρυσοῖς στεφάνοις, ἀλλ' ἀγαθοῖς πᾶσιν, non aureis coronis, ſed omni genere bonorum. Simili modo loquitur de Deo Euphantes, cùm dicit eum οὐδὲ στεφανοῦν ἢ ἀναγορεύειν τοὺς πειθομένους, ἢ ἀτιμάζειν τοὺς ἀπειθοῦντας, neque coronare, aut renunciare [præconio] obedientes, id eſt non remunerare eos, aut aſpernari inobedientes. Ergo apud Plutarchum ἀποθέσθαι τὸν στέφανον abjicere coronam eſt renuntiare vitæ actuoſæ, iiſque laboribus & conatibus quibus præmia debentur, & abdere ſe in otium. Quomodo ῥίπτειν ſive ἀπορρίπτειν τὸν στέφανον projicere coronam, eſt peccare levitate & inconſtantia, nec perdurare uſque ad victoriam paratam, ac prope jam partam. Certè Ariſtides tales athletas palam fatetur omnibus eſſe inviſos, ubi hortatur Athenienſes ne deſiſtant oppugnare Syracuſas propè jam expugnatas. Quippe nihil eſt abſurdius quàm eũ athletam qui jam ſit ἀξιόνικος γενόμενος, ἀναγώνιστον διατελεῖν redditus victo-

Heſych. & Etymol. κορώνισι καὶ κορωνίς.

Ariſt. mor. Nicomach. lib. I. c. 9.

Ariſtoph. ἱππ.

Plutarch. πότερ. Ἀθην. κατὰ πολ. ἢ κατὰ σοφ. ἐνδ.

Plato lib. 5. de Rep.

Demoſth. de cor.

Demoſth. de fal. legat.

Lucian. Tim.

Philoſtr. in vita Apoll.

Stob. ὑποθ. περὶ βασ. μέ.

Plut. εἰ πρεσβυτ. πολιτευτ.

Ariſt. or. I. pro Theb.

Ariſt. dem. aux. Sicil.

Xenoph. refer. Stob. περὶ φιλοπο. καὶ μεγαλ.

ria dignus, certamine abſtinere. Hic moneo, nomine coronæ non ſolùm ſignari ſummum præmium, verùm etiam eos omnes conatus per quos nitimur ad præmium. Denique quicquid in vita ſummum ac perfectum aggredimur, id cultè & eleganter demonſtratur nomine coronæ. Omnino ſic ſtatuendum, cùm coronam dicimus, eâdem nos & ſumma præmia & faſtigium felicitatis & quicquid eò pertinet, dicere. Pindaro eſt ὕψιστος στέφανος altiſſima corona. Nec utique refert, huic ſive decori, ſive felicitati quid nominis indas, an ſummitatem voces, an faſtigium, culmen, apicem, finem, conſummationem, perfectionem, abſolutionem. Qui coronam dixerit, hæc omnia dixerit. Hoc ſenſu dictum eſt à ſapiente, *Timorem Domini eſſe coronam ſapientiæ*, id eſt, abſolutam & perfectam ſapientiam uno contineri timore Domini. Hujuſmodi illud eſt, *corona ſenum eſt* πολυπειρία multa experientia, id eſt, conſummatio ſenilis ætatis eſt prudentia collecta è multa experientia. Item illud, *Mulier fortis eſt corona marito ſuo*, hoc eſt, marito hæc ſumma votorum eſt, ut habeat conjugem fortem. Tum illud, Ἀνδρὸς μὲν στέφανος παῖδες· πύργοι δὲ πόλεως. Viri quidem corona [ſunt] liberi; turres verò urbis. Et hoc, οἱ ἀσκηταὶ καὶ πόνοις ἀτρύτοις καὶ ἀκαμπέσι περιποιησάμενοι τὸ καλὸν ὁ στέφανος ἐστὶ ὅρασις θεοῦ, athletæ illi qui laboribus infatigabilibus & inflexibilibus adeptus eſt honeſtum, corona eſt viſio Dei. Adde illud, Κόσμος δὲ σιγῆς στέφανος ἀνδρὸς οὐ κακοῦ, Ornamentum ſilentii eſt corona viri non mali. Denique hoc Jamblici, τὸν χαρίτων κόσμον στέφανον ἂν εἰκότως εἴποιμι τῆς ἀρχῆς, Gratiarum ornatum meritò dixerim eſſe coronam principatus. Hujus quoque vocis excellentiam diſcimus à contrariis vocibus. Nam quomodo ἐστεφανωμένος & στεφανωσάμενος ſignat coronatus, hoc eſt, is qui quicquid in rebus humanis optabile eſt, adeptus eſt, ita quoque ἀστέφανον incoronatum, vocant eum qui ſit inglorius, & corona exiſtimatus indignus; quomodo ἀποστεφανῶσαι, & ἀποστεφανοῦν, apud Tyrium Maximum eſt corona fraudare, & privare fructu ſive præmio. Ergo & στεφανούμενος ſignat interdum non irritum, ſed fructuoſum, atque adeò μισθοδοτούμενον, mercede donatum. Quo ſenſu apud Philonem legibus οὐκ ἀτελὴς πόνος, ἀλλ' στεφανούμενος, non infructuoſus labor, ſed coronatus, id eſt, mercede, fructu, præmio cumulatus. Euripides cruentas pugnas, ipſamque adeò Cadmæam victoriam vocat ἀστεφάνους, ac ſi dicat indignas præconio, aut etiam memoria. Et Plato & Philo ac Demoſthenes vocant ἀστεφανώτους eos curſores qui non attingunt metam. Contra Plutarchus Coriolanum è nullo certamine memorat rediiſſe ἀστεφάνωτον οὐδὲ ἀγέραστον, incoronatum & irremuneratum. Lucianus, ubi deſcribit ambitionem illorum qui ad Rutilianum concurrebant, ut fierent ſucceſſores eorum honorum, quibus Alexander ille Pſeudoman-

Pind. Pyth. od. 1.
Eccleſia. 1. Citat. Clemens Alex. pæd. lib. 1. c. 8.
Eccleſ. 25. Clemens Alex. l. 3. pædag. c. 3.
Prov. c. 12. Clem. Alex. pædag. lib. 3. c. 11.
Herodot. de Hom. gen. & vita.
Phil. περὶ ἀθλ. καὶ ἐπιτ.
Stob. ex Eurip. περὶ ἀδολεσχ.
Stob. περὶ ἀρχ. μδ'.
Tyr. Max. διαλ. λέ.
Philo Iud. ἀλληγ. 1.
Eurip. Androm. act. 4
Plato l. 12. de Rep.
Philo ὅτι πᾶς σπουδ. ἐλεύθ.
Demoſth. de cor. mil.
Plutarch. in M. Coriol.
Lucian. in Alex. ſive in Pſeud.

doman-

domantes cultus fuerat, hos omnes repulſam paſſos memorat. *Lucian. in Harmon.* Ipſum Rutilianum facit ἀγωνοθέτην certantibus proponentem præmia, & illos ἀστεφανώτους nullo præmio donatos. *Lucian. de ſacrific.* Idem alibi Timotheum illum tibicinem, qui in tibiam inſpirando efflavit animam, donat hoc ipſo epitheto, ac ſi dicat, talem exitum omnino eſſe obſcurum & inglorium. Alibi quoque inducens Chryſam exprobrantem Apollini divinum cultum, Equidem, inquit, tuum templum quod uſque adhuc fuit incoronatum, hoc eſt infrequens & contemptum, ſæpe coronavi, id eſt, habui præcipuo cultu. *Lucian. Iup. trag.* Alio item loco, ubi memorat, vel ipſum Apollinem uſque eò contemni ut ſedeat inter ζευγίτας jugatos homines, addit ipſum quoque eſſe ἀπεστεφανωμένον ὑπὸ τῶν λῃστῶν, omni decore ſpoliatum à latronibus. *Stob. ἔπαιν@ γήρως.* Juncus philoſophus eum qui medio ætatis curſu vitam finiit, ſicuti eum qui in medio ſtadio cecidit, dicit redire ἀστεφάνωτον. *Cebet. tab.* In tabula Cebetis ἐστεφανωμένοι opponuntur ἀστεφανώτοις. *Lucian. piſca. ſeu reviviſc. in fi.* Apud Lucianum coronæ ut ſummo pretio virtutum opponitur ignominia ſummum vitiorum ſupplicium. Id quod his verbis expreſſit; Hos aut coronate, aut inurite; id eſt, quorum merita apparent, donate ſummo pretio; qui ſunt mortalium peſſimi, his imprimite notam infamiæ, quod eſt extremum omnium ſuppliciorum. Idem paulò poſt addit, Quocunque abierimus paucis coronis opus habebimus, at multis ignominiæ notis. Et hi quidem ſunt potiſſimi ſignificatus præclariſſimæ hujus vocis quæ Græcis eſt στέφανος, noſtris corona. *Euſtath. odyſſ. ή. & φ'.* His accedunt illi quibus eſt origo ab forma circulari, quæ eſt coronæ propria Nam iidem illi Grammatici ajunt coronam non ſolùm ſignare ea curuamina de quibus ſupra dixi, verùm etiam eum annulum quo janua trahitur. Hujus generis forma eſt illa quæ in navi eſt κορώνη, nempe proræ curvamen. Unde Homerus vocavit naves κορωνίδας. *Scholiaſt. ad Ara. Phænom.* His de cauſis nihil mirum eſt, ſi hæ potiſſimùm voces κορωνὶς & κορώνη Romanam pepererunt non tantùm forma & pronuntiatione, ſed & ſignificatibus ſui ſimillimam, qua ſignatur illud capitis decus, quo repræſentatur conſummatio; & præter hanc, forma circularis omnium formarum perfectiſſima. Non omiſerim, ex hac voce κορωνὶς natam eſſe quandam coronæ ſpeciem quam plectunt è viola, ut ſuo loco dicam. *Heſych. κορωνίδες.* Unde Heſychius non dubitavit ſcribere, κορωνίδας eſſe è violis plexas coronas.

CAPUT II.

Vocis στεφάνη plures ſignificatus. Stemmata quid.

QUæ noſtris eſt corona, hanc Græci vocant στέφανον, στεφάνην, στέφος, στέμμα, στέλμα, τέλμα, στεφάνωμα, ἀνάδημα, διάδημα.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Quæ pulcherrimæ voces, quamlibet variis ſignificatibus, cognatis tamen, & in unum facilè coëuntibus, exprimunt effectus, decora, nobilitatem coronæ. Hos angulatim quæſitos & collectos ſub uno aſpectu ponam, ut in ipſo aditu & hujus argumenti dignitas, & utilitatum ejus ubertas æſtimari poſſit. Ut hoc agam, στέφανος generali appellatione eſt corona, & στεφανοῦν coronare. Porrò etſi στέφανος & στεφάνη plerumque idem ſignant, hoc eſt, coronam; Tamen rectè ad-
Homer. notant Grammatici στεφάνην quoque apud Homerum eſſe galeam,
Iliad. λ′. atque ut alicubi dicam, eam galeæ partem quam Heſychius dicit ha-
Plutarch. bere ἐξοχάς, id quod in galea eminentiſſimum eſt. Et verò apud Plu-
Pyrrh. tarchum diſtinguitur τὸ κράνος galea ἀπὸ τῆς στεφάνης, ab ejus parte quæ eſt in ipſius ſummitate. Hinc fit, ut vulgo credant, στεφάνην cùm ſumitur pro corona, non aliam ſignare quàm metallicam; cum στέφανος propriè ſignificet floream, eam quæ noſtris eſt corolla. Cæterùm ſeu στεφάνην volunt, quandoque metallicam, quandoque floream coronam eſſe, ſeu metallicam ſemper, nunqnam floream, certè corona eſt, & quidem promiſcuæ ſignificationis cum dictione στέφανος, ut in operis contextu planum fiet. Huc accedit, quod, Heſychio teſte
Heſ. στέφανος. στεφάνη eſt mundus muliebris, in quo primus eſt coronis locus. Has
Philoſtrat. certè mulieres, non ſolùm floreas, ſed & quàm ſæpiſſimè aureas &
in Imag. gemmatas geſtant, ut illæ apud Philoſtratum virgines quæ manibus
Theocr. eidyll. ιθ′. implicitis choreas ducunt. Quandoque στεφάνη eſt ſummitas, ut apud Theocritum, στεφάνη ταλάροιο ſummitas quadi, ſeu calathi viminei.
Pollux. l. 2. Eſt & τελευταία τῶν τριχῶν περίοδος, ſupremus capillorum ambitus.
Theophr. lib. 5. de plant. c. 7. in fin. Videtur aliquando poni pro eo faſtigio quod alicui rei condecorandæ imponitur, ut in hoc loco Theophraſti, ubi loquitur de caprifico & moro, διὸ καὶ τὰ ἰκρία, καὶ τὰς στεφάνας, καὶ ὅλως ὅσα περὶ τὸν κόσμον, ἐκ τούτων ποιοῦσιν, è quibus res acuminatæ, & coronæ, & quæcunque ad
Homer. ornatum pertinent, fiunt. ubi στεφάνας interpretor opercula lignea
Iliad. ν′. affabrè facta. Apud Homerum hæc eadem vox eſt ὄρους ἐξοχὴ, jugum,
Oppian. κυνηγ. l. 2. ſeu faſtigium montis, ut apud Oppianum στεφάνη ὀρέων eſt κορυφὴ
Eurip. Troa. actu. 3. vertex montis. Euripidi στεφάναι & Sophocli στεφανώματα πύργων ſunt
Sophoc. Antig. ſummitates & coronamenta turrium, hoc eſt, earum pars altiſſima. Apud Oppianum στεφάνη eſt ſummitas, ſive extremitas pedis equini,
Oppian. κυνηγ. l. 2. ubi loquitur de equo curſore. Teſte Tzetze hæc quoque vox ſumitur
Tzet. in l. 2. pro ſummitate pedis bovilli. Denique στεφάνη ſignat θριγκὸς, non
Heſ. quamlibet ſummitatem, ſed pinnam & altitudinem muri, poſt quam,
Plut. περὶ τῆς ῥωμ. τύχ. aut ſupra quam nihil eſt. Et uſque eò ſignificatibus ſociantur στεφάνη & θριγκὸς, ut poſterior hæc dictio derivetur ἀπὸ τοῦ θρὶξ, à coma ſeu capillo, cui, nimirum, inſidet ἡ στεφάνη. Ea re non errabit quiſquis
Apollon. dicet στεφάνην eſſe id quod in unaquaque re eminentiſſimum eſt.
Rhod. l. 2. Quo ſenſu apud Appollonium Rhodium legimus τύμβου στεφάνην, ſum-

ſummum ſepulchrum. Nec ſolùm Græcis στεφάνη eſt ſummitas, ſed & corona eſt pars muri, totiuſque lapideæ ſtructuræ, quam loricam dicimus, ut apud Vitruvium legimus projectura coronarum: id eſt porrectiores coronæ. Et apud Q. Curtium anguſta muri corona eſt contractior projectura coronæ. Hoc ipſo ſenſu uſurpatur à Plinio, *Vſus gypſi*, inquit, *in albariis, ſigillis ædificiorum & coronis gratiſſimus.* Cæterùm Grammaticorum filii negant στεφάνην dici ἀπὸ τοῦ στεφανῶ corono, ſed utique à στέφω cingo, redimio. Nempe quiſquis coronat, hic quoque redimit & cingit, non contra. Adeò ut, ſi tales argutiæ admittantur, reſtrictior ſit ſignificatus τῆς στεφάνης quàm τοῦ στεφάνου. Id quod non ſemper verum. Addunt illi ipſi Grammatici στέμμα dici ab illo ipſo verbo στέφω. Et hoc nomine donant illa omnia quæ ornatus cauſa circumponuntur manibus aut cervici, cùm στέφανον dicant eſſe eam ſolam coronam, quæ caput evincit. Aiuntque quomodo à στέφος fit στέφω, ita à στέφανος fieri στεφανῶ. Porro τὸ στέφανον, hoc eſt στέμμα, quod ſignificat περίκρανον, coronam, quæ capiti circumponitur, ſic dici volunt tanquam redimientem & vincientem caput. Si hæc Grammaticis licent, liceat & mihi dicere, στέμματα propriè dici eas coronas quæ ſacris adhibentur, aut ſanè eas quæ geſtantur à ſacerdotibus. Dei ſtemmata non ſufficient, tibi, inquit Agamemnon apud Homerum, referente locum Socrate apud Platonem. Atque adeò ſi quem ſacerdos ſtemmatibus protegeret, hoc eſt, ſacris capitis inſigniis, hic in Dei tutela, & inviolabilis exiſtimabatur. Certè apud Plutarchum ſacerdotes ſtemmata ſua protendentes hortantur cives ut patriæ Diiſque ſuppetias ferant. Sumitur & hæc vox pro omni ſacrificali apparatu, ut in hoc loco, Exiit ignis ab cælo, & conſumpſit quæ erant ſuper altari ὁλοκαυτώματα καὶ τὰ στέμματα victimas ac ſtemmata, id eſt, omnem apparatum ſacrificalem, non ſolùm id quod adolebatur, ſed & ipſos ſacerdotes cum ſacerdotalibus inſigniis. Exſtat & locus in actis Apoſtolorum his verbis, ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελε θύειν. At ſacerdos Jovis qui erat ante civitatem eorum tauros & ſacrificalem apparatum ante januas adferens cum turbis volebat ſacrificare. Hæc de voce στεφάνη ſeorſim ab aliis huic cognatis habeo quæ dicam.

Vitruv. l. 2. cap. 8.
Q. Curt. lib. 9.
Plin. l. 36. cap. 24.
Etymol. στεφάνη.
Pollux l. 2.
Ariſtoph. ὄρνιθ.
Plato l. 3. de Rep.
Plutarch. Pelop.
Philo τίς ὁ τῶν θε. κληρον.
Actor. Apoſt. cap. 14.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT III.

Στέφανος πολέμοιο Homero quid? Coronare eſt cingere & circumplecti. Corona munimentum. Coronare conſtringere & vincire. Corona murus, & Coronare eſt propugnare, circumfundi & ambire. Redimitus id eſt coronatus. Redimicula coronæ, Coronare, circumdare, induere. Corona, circumfuſa multitudo. Coronare eſt claudere, munire, vallare, velare, abſcondere, colorare, iterare.

DEin & στεφάνου & στεφάνης erit mihi uſus promiſcuus feſtinanti ad enucleandos alios harum vocum ſignificatus. Certe cùm στέφανος corona ſignet, ut monui, perfectionem non mirum eſt, ſi Homero στέφανος πολέμοιο eſt omne momentum, ſive decus & gloria confecti belli. Cùm de homine dicitur, commodè verti poteſt bellorum apex, imitatione Statii,

Homer. Iliad. ν'.

Ille ſupremus apex bellorum & proxima caſſis.

Stat. lib. 5. Syl. Plut. Ariſtid.

Coronare quoque cùm ſit cingere & circumplecti, rectè dicimus, coronare inſulam armatis, id eſt, undequaque eam cingere copiis Apud Philonem ὀρύγματα περιστεφανοῦν θωρακίοις eſt foſſas circumdare propugnaculis. Et apud Clementem aulæ coronantur, id eſt cinguntur columnis. Pari elegantia Euripides dixit, coronare genua manibus, id eſt, amplecti. Et hoc ſenſu dictum eſt à Plutarcho de matronis Spartanis, περιστέψαι κύκλῳ τὰ τείχη, undique muros coronarunt, hoc eſt, circa aut ſupra muros ſteterunt. Quomodo Virgilius propugnatores in muris coronam vocat. Enimvero hæc eſt coronæ dignitas, ut illa quibus imponitur, contineat, ipſa non contineatur; ſolutiora & infirmiora cingat & adſtringat, ipſa non habeatur, neque conſtringatur. Hinc ſit, ut coronare quandoque ſit conſtringere & vincire; quo ſignificatu apud Satium,

Philo πε. τ̃ ἐν εἰ. νομ. Clem. Alex. pæd. lib. 3. c. 2. Euripid. Heracl. act. Plut. γυν. ἀρε. Virg. 9. & 11. Æneid.

——— *ipſa coronat*
Emeritos Diana canes,

Stat. lib. 3. Syl.

id eſt περιδέραια collaria canibus iniicit. Et infra videbimus primas coronas fuiſſe vincula, ſive redimicula. Itaque Homerus deſcribens Ægidem Palladis, ei circumponit coronam, ſeu limbum terroris, quo ambitur & conſtringitur. Homerum imitatus eſt Martianus Capella in verſu non ſatis ſano, cujus finis eſt,

Hom. Iliad. ε.

——— *& ſcutum circulus ambit.*

Martian. Cap. lib. 6.

Quia verò hujus generis murus eſt, ut pote qui ſuo cinctu urbem protegit ab injuria, στέφανος interdum ſignat murum, ut non obſcurè apud Pindarum in his verbis Ἰλίῳ μέλλοντες ἐπὶ στέφανον τεῦξαι, cùm Ilium mœniis eſſent coronaturi. Et Ariſtides memorans ingentem cala-

Pind. Oly. od. 8. Ariſtid. ῥοδιακ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

calamitatem Rhodiorum, quæ fuit à tremore terræ, cecidit, inquit, *Stat. lib. 4.*
coronarum pulcherrima, nempe murus quem paulò ante elegantiſſi- *Theb.*
mè deſcripſerat. Atque adeò qui quempiam propugnat, is eleganter *Hieron. ep. Prov. 4. Cit.*
hunc ipſum, quem protegit, coronare dicitur, apud Statium, *pubes* *Clem. Alex.*
delecta coronat Oeniden. Hoc ipſo ſenſu apud elegantiſſimum ſcri- *ſtrom. lib. 1.*
ptorem Hieronymum, *Dei vocabulum totam Pontificis pulchritu-* *Hom. Il. ό.*
dinem coronat & protegit. Hæc quoque ſunt verba Salomonis, *Sa-* *& Od. κ'.*
pientiam vallo circumda, & te exaltabit, στεφάνῳ δὲ τρυφῆς ὑπερα- *quę locũ cit.*
σπίσῃ σε corona autem ſuavitatis te proteget. Cæterùm & nubes, & *Ath. lib. 1.*
aqua, & multitudo tam hominum quàm aliarum rerum cingendo & *Muſ. in*
amplectendo eſt apta. Ideo cùm nubes & vis aquarum quidpiam co- *poëmat. Q. Cal. l. 5. Apul. de*
ronare dicitur, ut alicubi apud Homerum, tunc ſcilicet, coronare *Deo Socrat.*
eſt circumfundi. Ad hoc exemplum Muſæus inſulas mari coronatas *Oppian. ἁ-*
dixit. Et apud Q. Calabrum Oceanus omnia coronat, id eſt, ambit. *λιευτ. l. 2.*
Apud Apulejum nubes caput editi montis ceu quibuſdam curuis tor- *Hom. hym.*
quibus coronant. Oppianus mare coronat ſuperciliis & littoribus. *in Apoll. Ovid. lib. 5.*
Homerus dixit ἁλιστέφανον πτολίεθρον mari coronatam urbem. Quo *Metam.*
epitheto donata eſt Taprobana. Id quod imitatus eſt Ovidius, ubi *Stat. lib. 3.*
ſylva coronat aquas; & Statius, ubi ſylva coronat Neſida. Archi- *Sylv.*
lochus coronat inſulam ſylva agreſti. Oppianus Orontem fluvium, *Putarch. περὶ φυγ.*
Plutarchus regionem coronat montibus. Quos omnes imitatus eſt *Oppian. l. 2.*
Claudius Victor poëta Chriſtianus in verſibus, *κυνηγ.*

> *Ad gremium ſacri nemoris quod ſylva coronat* *Plutarch.*
> *Fons rigat, & diti prolem virtute maritat.* *Fab. Max. Clau. Mar.*

Inter Catulli delicias illa eſt, quod is quædam loca redimiit ſylvis, id *Vict. lib. 1.*
eſt, coronavit, cinxit, circumdedit. Et verò redimitus ſimpliciter *Catull. de*
prolata vox ſignat coronatus, ut in Martiano Capella, apud quem *Ber. & At. Martian.*
redimicula, ut infra dico, ſunt coronæ. Quæ Catullo fuerunt loca re- *Cap. lib. 1.*
dimita, eleganti poëtæ Statio fuerunt vittata. His adde, quod quan- *Stat. lib. 4.*
doque coronare eſt induere & veſtire. Quo exemplo Oppianus lana *Sylv.*
purpurea Cretenſes oves coronat, id eſt, induit. Apud eundem Tigris *Opp. κυν.*
τὸν αἰόλον ἐστεφάνωται, varia pelle, ſeu verſicolori induta eſt. Cæterùm *lib. 2. & 3. Martial.*
apud noſtros nihil eſt vulgatius, quàm nomine coronæ demonſtrari *lib. 1. epigr.*
circumfuſam multitudinem, ut Martialem de vulgo, quam nomi- *Lact. Firm.*
nat otioſam coronam. Ac diſertim Lactantius, Corona, inquit, *lib. 4. de re. ſap. c. 26.*
dicitur circumſtans in orbem populus. Hoc ſenſu corona ſumitur *Plin. lib. 8.*
apud utrumque Plinium; quomodo apud Homerum ὅμιλος ἀπεί- *cap. 40.*
ριτος ἐστεφάνωτο, ingens multitudo coronabatur. Chorus apud Eu- *Plin. lib. 2. epiſt. 14.*
ripidem ait, ἱκέται κάθηνται παῖδες οἵδ' Ἡρακλέους βωμὸν καταστέψαν- *Hom. hym.*
τες. Supplices ſedent hi filii Herculis circumfuſi aram. Apud M. *in Ven.*
Tullium corona dicitur de concione, eaque multitudine quæ cir- *Eurip. Heracl. act. 1.*
cumſtat tribunal, quæ eadem Græcis eſt περίστασις. Dare ſe ad coro- *Cic. lib. 2.*

 nam *de fini.*

nam apud eundem eſt, dicentem permittere ſe judicio multitudinis. Et relinqui à corona, eſt dicere concione infrequenti. Apud Plinium ſcriptorem epiſtolarum latior ſcena & corona diffuſior ſignat frequentiam eorum qui convenerunt ad dicendum. Nec ſolùm domi corona ſignificat multitudinem, ſed & militiæ, id eſt, conglobatos in orbem milites. Hoc eſt apud Oppianum στεφάνη. Hoc ipſum noſtris, Virgilio, Silio Italico, Statio. Ergo hoc quoque Oppiano eſt περιστέφειν coronare. Circumſtatio militum circa captivos venales Gellio eſt corona. Nec tantùm militiæ, ſed & in venatione, quæ eſt militiæ conſanguinea, hæc vox idem ſonat. His adfini ſignificatione corona ſignat conventum & conſeſſum ſeniorum ὄχλον πρεσβυτικὸν, nempe procres, ut diſertim eos Statius nominat, hoc eſt Senatum. Ut corona ſignat circumfuſam multitudinem, ſive ea urbana, ſive militaris eſt, ita quoque coronare eſt claudere & obſtruere, ut apud Virgilium, *Omnem aditum cuſtode coronant.* Hinc fit, ut huic affini ſignificatu στεφάνωμα ſit ambitus, ſive circuitus, ut τῶν ὀρόφων στεφάνωμα, tecti, ſive contignationis ambitus. Γεῖσον, τὸ στεφάνωμα οἴκου, apud Heſychium, muni ſeu lorica ambitum domus. Quia verò quicquid circumdatum & circumvallatum eſt, id ipſum cenſetur eſſe munitum, ea re coronare quandoque eſt munire, *Et coronatus munimine tutus*, ut in illo apophthegmate, πόλιν οὐκ εἶναι ἀτείχιστον ἥτις ἀνδράσι καὶ οὐ πλίνθοις ἐστεφάνωται, eam urbem non carere muro, quæ viris non lateribus coronatur, id eſt munitur. In quo ſignificatu verbum στεφανοῦν ſumitur apud Oppiannm. Ergo apud Homerum & Pindarum urbs bene coronata eſt bene munita. Hoc ipſo ſenſu invenitur apud diſertiſſimum Ariſtidem. Certè locus περιστεφὴς Græcis eſt bene ſeptus & clauſus. Et apud Propertium caſtra humo coronantur, id eſt, vallantur, & muniuntur. Porrò quicquid munit & armat, eâdem velat & operit, ideo coronare interdum eſt velare, apud Homerum. Et apud Q. Calabrum glacies dicitur coronare præcelſa juga montium. Hoc ipſo ſenſu Tertullianus hoc verbum uſurpavit in his verbis, *Sed accepiſti dentes ad macellum corrodendum: Cur non potiùs ad omnem hiatum & rictum tuum coronandum?* Ergo apud Polemonem is qui pro patria pugnans telis ab hoſte confixus, iiſque coopertus eſt dicitur ὥς ποτιν ἄνθεσι στεφανούμενος, ut quibuſdam floribus coronatus, id eſt contectus. Eadem propè ſignificatione coronare apud Æſchinem eſt abſcondere, στέφει ἑαυτὸν δόναξιν, ſeſe arundinibus coronat, hoc eſt, regit. Apud Q. Calabrum tenebræ coronat cælum, hoc eſt tegunt & abſcondunt. In lapidum coloribus coronare eſt colorare, aut coloris prærogativa cæteris antiſtare. Plinius de pæderote jaſpide, *purpura coronatus madere ſin-*

Cic. orat. 5. in Verrem. *Cic. in Bru.* *Plin. l. 7. ep.* *Oppian. κυνηγ. l. 4.* *Virgil. 12. Æneid. Sil. Ital. l. 7. & 13. Et Stat. lib. 11. Theb.* *Oppian. l. 2. ἁλιευτ.* *Gel. l. 7. c. 4.* *Virgil. 9. Æneid.* *Ariſtoph.* *Plut. Stat. lib. 5. Theb.* *Virgil. 9. Æneid.* *Achil. Tat. lib. 1.* *Plut. apopht. Lac. & Lycur.* *Opp. κυν. l. 4. & ἁλιευ. l. 4.* *Hom. Il. τ'. & Heſiod. Theog.* *Pindar. Pyth. od. 2.* *Ariſtid. πε. ὁμον.* *Oppian. κυνηγ. l. 4.* *Prop. eleg. l. 4. el. 3 1.* *Hom. Od. ε'.* *Q. Calab. l. 10.* *Tert. de reſurr. carn.* *Polem. epit. orat.* *Æſchin. epiſt. 10.* *Q. Calab. lib. 8.* *Plin. l. 37.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſingulis videtur, purpura coronatus, id eſt, accedente aliis coloribus purpura. Achilles Tatius dixit lapidem pretioſum auro coronari, id eſt, includi. Ex his quoque manat alia non vulgaris hujus vocis ſignificatio, ut coronare ſit iterare apud doctiſſimum Poëtam Statium, *coronato contenta eſt funere mater*, id eſt iterato, ſeu geminato.

Achill. Tat. lib. 2. *Stat. lib. 4. Theb.*

CAPUT IV.

Corona eſt plenitudo, & Coronare implere & cumulare. Coronare verbis. Crateres dicuntur coronari. Corona eſt ambitus, ſive ora poculi unde bibitur. Coronare eſt ornare & inſtruere; Et corona ornamentum.

MIrum videri poteſt, hanc vocem, Corona, tot ſignificatibus radiare. Sed hoc ipſum impenſiùs mirabitur quiſquis ſequentes advertet nihilo minoris vis & elegantiæ. Dixi nomine coronæ ſignificari ſummitatem, hoc eſt, illud omne quod ſupra ſe gradum non habet. At ſummitas in rebus humanis illa ipſa eſt quæ felicitas. Felicitas eſt juſti voti plenitudo. Ergo rectè dicimus, coronæ vocabulo ſignari plenitudinem; atque adeò coronare eſſe implere. Ad hoc exemplum Homerus crateras vocat ἐπιστεφέας οἴνοιο, ſive πότοιο, coronatos vino, ſive potione. Et Æſchylus στέφειν uſurpavit ἀντὶ τοῦ πληρεῖν pro implere. Et hoc ipſum implere reciprocatur ad id quod eſt coronare, ut ex duobus conflata ſignificatio ſit validior, & pulchriror. Id quod adnotatum eſt ab Ariſtide, ubi is interpretatur hæc verba Homeri, ἀλλὰ θεὸς μορφὴν ἔπεσι στέφει. Non, inquit, ſine cauſa dixit τὸ στέφει. In quod oſtendit non ſolùm defectus impleri, ſed & addi victoriam; ſiquidem corona eſt ſymbolum victoriæ. Neque verò Græcis tantùm coronare eſt implere, ſed & noſtris, ut apud Virgilium ſocii cratera coronant. Tibullus calicem coronavit. Pari nitore Ganymedes cùm ait infundendum eſſe lac, & implendum poculum, utitur verbo redimire, coronare, ἀναδῆσαι τὸ κισσύβιον. Statius coronat, hoc eſt, implet nubila imbri. Has Capella vocat nubes imbrificatas. Et hoc quidem ſenſu coronare non tantùm dicitur de iis quæ oculis ſunt ſubjecta, manibuſque contrectantur, ſed & de iis quæ ſola mente comprehenſa metaphoricè enunciantur. Hujus generis illud eſt apud Statium; *Sed qui limina bellicoſa Jani juſtis legibus & foro coronat*, id eſt, qui laudes belli cumulat juſtitia, laudibus, eloquentia. Quæ eſt laus principis, ſed non cujuſlibet. Huc refertur illud quod ſupra dicebam ex Homero, ubi is inducit Ulyſſem apud Phæacas de ſe loquentem, & munia ſua magni-

Hom. Il. θ'. *Æſchil. ἑπτ. ἐπ'. Θηβ. & ibi ſcholiaſt.* *Hom. Oyſſ. θ'.* *Ariſtid. de rhet. orat. 2.* *Virgil. l. 2. Georg.* *Tibull. l. 2. el. 6.* *Lucian. Dial. Deor.* *Stat. lib. 4. Sylv. & l. 10. Theb.* *Mart. Cap. l. 2. & l. 6.* *Stat. lib. 4. Sylv.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Homer. Odyſſ. θ'. magnificantem, Dea ejus formam ἔπεσι στέφει verbis coronat, id eſt, Minerva pulchritudinem, quam indidit Ulyſſi, verborum nitore, cumulat. Et de quodam qui Ulyſſi moleſtus erat, qui quidem fuit egregia forma, ſed non pari ſermone, inquit, ἀλλ' οὐ οἱ χάρις ἀμφιπεριστέφεται ἐπέεσσιν, Sed non ei gratia coronatur ſermonibus. *Nihil*
Hyeron. ad Fabiol. de veſ. ſacerd. *prodeſt*, inquit Hieronymus, *omnium rerum eruditio, niſi Dei ſcientia coronemur*, id eſt, cumulemur. Hoc ipſo ſenſu apud Xeno-
Xenoph. de off. mag. eq. phontem ars militaris urbes felicitate coronare dicitur. Neque verò hac tantùm de cauſa vino crateres coronati dicuntur quòd implentur: verùm etiam quòd eos plerumque cælata corona redimitos
Athen. l. 5. fuiſſe conſtat. Enimvero Athenæus in quadam pompa meminit crateris argentei amphorarum ſexcentarum, qui vehebatur curru quatuor rotarum; quem currum trahebant viri ſexcenti. Sub labris crateris ſub anſis & baſi ejus imagines animalium fuerunt torno ſculptæ. At is aurea, gemmataque corona præcingebatur. Interdum crateribus & poculis addita fuit corona non decoris gratia, ſed
Conſt. Cæſ. lib. 6. c. 14. utilitatis. Nempe tradit Conſtantinus Cæſar, collum vaſis redimiri corona pulegii, ſive calamintæ, ne inde vivum effluat. Illud quoque verum eſt, coronæ nomine ſignari ſupremum illum ambitum,
Lucret. l. 3. ſive oram circularem poculi unde bibitur, ac præterea vinum ibi
Euripid. Oreſte. act. 2. largiter infuſum, ut in his verſibus Lucretii,

Theocrit. eidill. ιθ'.

> *Hoc etiam faciunt ubi diſcubuêre tenentque*
> *Pocula ſæpe homines, & inumbrant ora coronis.*

Achill. Tat. lib. 2. Nempe multò lepidiùs dixit, inumbrare ora coronis, quàm implere, aut madefacere ſeſe vino. Tale quidpiam dixit Euripides in his verbis,
Virgil. 8. Æneid. σκιάζων δέρην ἐμήν, inumbrans cervicem meam. Eâdem ratione
Scholiaſt. Sophocl. in Oed. tyr. Theocritus in loco ſupra citato nominat coronam quaſilli ſub qua fuit Mercurius. Apud Achillem Tatium poculum coronatur vite. Et apud Virgilium crater induitur corona, id eſt, ut ipſemet inter-
Philo πε. τ ἐν εἰ. νόμ. pres eſt, implentur mero. Porrò ea quæ ſunt pleniora & cumulatiora haud dubie ſenſentur ornatiora & inſtructiora. Ideo nihil mirum,
Ariſtoph. νεφ. ſi coronare eſt ornare & inſtruere. Apud Philonem ſummus ſacerdos περιθηκοσμήμασι ἀνέστεπται, ornamentis coronatur, id eſt ſacer-
Apollon. Rhod. l. 3. dotalibus indumentis ornatur. Hoc exemplo Ariſtophanes ſeniores
Virgil. in epigr. bonis moribus, Apollonius Rhodius vineas coronat foliis: Virgilius ulmos vite. Hoc ſenſu illud quoque dictum conſtat, Qui volupta-
Clem. Alex pædag. l. 2. cap. 10. tem adverſis intuetur oculis στεφανοῖ τὴν ζωὴν αὐτοῦ coronat vitam ſuam. Simonides dixit Theocritum Olympionicum coro-
Ανθολ. l. 1. naſſe urbem ſuam. Apollonius de Epheſo loquens, ait omnino ſua-
Philoſtr. in Apol. l. 4. vius ſive gratius eſſe illam ἀνδράσιν ἐστεφανῶσθαι ἢ στοαῖς καὶ γραφαῖς, viris coronari, quàm porticibus & picturis. Oppianus alloquens
Oppian. ἁλιευ. l. 4. Antoninum, dicit ſe eſſe coronatum à Muſis carmine divino, id

eſt,

eſt, encomio cultum. Ea re coronam rectè dicimus eſſe laudem,
decus, honorem. Plutarchus ait, Herodotum demptam Athenienſi- *Plutarch.*
bus coronam Æginetis imponere cùm hæc ſcribit, id eſt, laudem ac *πε. τῆς ἡ-*
decus rei geſtæ ab Athenienſibus transferre ad Æginetas. Verbum *ροδ. κα-*
eſt Euripidis relatum à Stobæo, *κοηθ.*

ἀλλ' οὐκ ἔνεστι στέφανος, οὐδ' εὐανδρία *Stobæus*
εἰ μή τι καὶ τολμῶσι κινδύνου μέτα. *ἔπαιν.*

Sed non adeſt decus, nec generoſitas, ſi non aliquid audent cum pe- *τολμ. μθ'.*
riculo. Cùm Ariſtides ex omnibus laudibus eligit ſummas, quas tri- *Ariſtid.*
buat Cyzicenis, hi, inquit, immortalium corona ornantur, id eſt, hi *πανηγυρ.*
honore Diis æquantut. Sed de hoc ſignificatu infra dico uberiùs. Ne *ἐν Κυζ.*
multa, quoties Græca elegantia quidpiam naturali ornamento præ- *πε. τοῦ να.*
ditum demonſtrat, illud vocat ἐστεφανωμένον, hoc eſt διεζωσμένον,
cinctum; ac talia ornamenta coronas. Strabo pulchritudinem col-
lium urbis Romæ dicit eſſe τῶν λόφων στεφάνας collium coronamenta. *Philoſtrat.*
Et Cithæron mons hedera coronatus dicitur, quanquam nolens. *in Imag.*
Ergo apud Sophoclem στέφειν eſt κοσμεῖν, ornare in hoc verſu,

χοαῖσι τρισπόνδοισι τὸν νέκυν στέφει. *Sophocl.*
inferiis cadaver ornat. *Antig.*

Etſi enim mortuos coronari mos fuit; ad quem morem ſi reſpicias,
στέφειν ibi poſitum eſt pro στεφανοῦν, tamen diſertim Scholiaſtes monet
στέφειν hoc loco eſſe κοσμεῖν, & propriè κύκλῳ περιῤῥαίνειν circum-
ſpergere. Oppianus coronat equum venatorem, id eſt ornat & inſi- *Oppian.*
gnit quibuſdam notis. Eadem ratione aras ac delubra, ut infra dico, *κυνηγ. l. 1.*
coronari mos fuit, id eſt, floribus & ramulis conſpergi. Et Momus *Virgil. 1.*
apud Lucianum, Non amplius, inquit, Apollo es in pretio propter *Æneid.*
vaticinia, ſiquidem omnis lapis, & omnis ara edit reſponſa, dummo- *Lucian. in*
do & oleo & coronis ſit aſperſa. Sic apud Euripidem ſupplices coro- *conc. Deor.*
nant aram, id eſt floribus aſpergunt. Noſtri quoque hanc dictionem *Euripid.*
in ſua tranſtulerunt: Apud Silium pinus coronat arva, id eſt conveſtit *Her. actu 1.*
& ornat. Homerus & Heſiodus locis ſupra memoratis cœlum co- *Sil. Ital. l. 8.*
ronant, hoc eſt, ſuis pulchritudinibus conveſtitum, totque ſyderibus *Hom. Iliad.*
oculatum vacant coronatum, τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται. Qui locus eſt il- *σ'.*
le ipſus, ubi Tertullianus è Claudio Saturnino cœlum ſyderibus ab *Tertull. de*
Homero coronari dicit. *Præfabitur quidem Claudius*, inquit, *etiam* *cor. mil.*
cœlum ſyderibus apud Homeri carmina coronatũ, certè à Deo, certè
homini. Igitur & homo ipſe à Deo coronandus eſt. His ſimilia loqui- *Apul. lib.*
tur Apulejus de ſtellis verba faciens. *Infinitos numero greges ducunt,* *de mundo.*
& ſimplex ætheris dorſum alma & ſacrata amœnitate lucis coro-
nant. Eum quoq; Homeri locum interpretans Heraclius Ponticus, ait *Her. Pont.*
omnia illa cœleſtia ornamenta meritò vocari coronam cœli. Simili *Clem. Al.*
ſenſu vir dicitur eſſe corona, hoc eſt, ornamentum decuſque uxoris; *pædag. l. 2.*
matri- *cap. 8.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

matrimonium corona viri; tum flores matrimonii eſſe liberos, quos divinus argicola colligit è carneis pratis. Corona item ſenum ſunt nepotes hoc eſt filii filiorum. Univerſæ eccleſiæ corona eſt Chriſtus.

CAPUT V.

Dearum & nympharum epitheta derivata ab hac voce corona. Pueri & adoleſcentuli forma præſtantes coronati. Εὐστεφεῖς. Comarum corona & artificium. Et hinc alia epitheta nympharum. Coma aſcititia.

CÆterum ex eo quod coronare eſt ornare, & corona, ut dixi, decus & ornamentum, nata ſunt illa præclara epitheta, εὐστέφανος, καλλιστέφανος, χρυσοστέφανος, bene, pulchrè, aurea corona coronata, propria earum Dearum & nympharum quæ gratia & pul-
Hom. Il. φ'. chritudine præcellunt. Homero Diana eſt εὐστέφανος κελαδεινή,
Homer. Venus εὐστέφανος ἀφροδίτη, καὶ Εὐστέφανος Κυθέρειη, & αἰδοίη χρυ-
Odyſſ. θ'. σοστέφανος, καλὴ ἀφροδίτη, in epigrammatis Hebe ſive juventa eſt
& σ'. χρυσοστέφανος. Q. Calabro Κύπρις εὐστέφανος, & εὐστέφανος Κυ-
Q. Calab. θέρεια. Talibus inquam, epithetis Poëtæ ſæpe donant Phæben, Cy-
l. 1. & l. 5. theream, Alimeden. Proſerpinam Euripides vocat χρυσεοστέφανον
& lib. 10. κόραν aurea corona puellam. Alii modò ἀνθηφόρον, modò φιλοστέ-
In epigr. φανον Φορσεφόνην, Florigeram ſertis, corollis, coronis lætam Pro-
Scholiaſt. in Ara. Phænom. ſerpinam. Tyrtæo Juno eſt καλλιστέφανος. Heſiodus deſcribens illud malum, quod ſubreptum è cœlo ignem Jupiter ſtruxit ſimile
Euripid. Io. actu. 3. virgini pudicæ, ait Palladem capiti ejus impoſuiſſe coronam floream,
Strabo l. 8. nimirum, quò eam faceret pellaciorem; hoc inquam oculis illicium,
Heſiod. Theog. hi manibus hami accederent. Euripidi εὐφροσύναι lætitiæ ſunt καλ-
Euripid. Bacch. actu 1. λιστέφανοι, jucundæ, gratæ, adlubentes, ubi loquitur de Bromio filio Semeles. Oppiano prata vernantia ſunt εὐστέφανοι λειμῶνες. Ipſa co-
Oppian. κυνηγ. l. 1. rona quæ Deabus, nymphiſque tam ſpecioſis imponitur, eſt εὔτυκτος multæ artis & affabrè facta. Euripides eo loco, quem paulò ante citavi, ait horas imponere Veneri auream coronam, pulchram, nec vulgaris artificii. Atque adeò vix ulla intelligitur pulchritudo lepoſque Dearum, nympharum, virginum abſque corona. Ovidius,

Ovid. lib. 9. Metam.
Venerat huc Dryope fatorum neſcia; quoque
Indigere magis, nymphis latura coronas.

Plato in Lyſi. Ipſi quoque pueri & adoleſcentuli exuperanti forma ut plurimum in aliorum cœtu coronati aſpiciebantur. Cujus rei ſpecimen eſt
Stephan. ἡμικύονες. Lyſis puer apud Platonem; ad cujus formam accedebant optimi mores. Taleſque vocabant εὐστεφέας bene, aut pulchris coronis coronatos, hoc eſt decenter, eximiè, eminenter redimitos, comptos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

& ornatos. Cognata his ſignificatio Pindarus vocavit ἥβαν χρυσοστεφάνην pubertatem auro coronatam, hoc eſt, fuluo, flavo, aureo colore decoratam. Apud Anacreontem πολιαὶ στέφουσι κάρην, cani coronant caput, hoc eſt, honeſtant. Ipſa canities coronis coronatur, ut in hoc voto Euripidis quod refert Stobæus, ἀείδοιμι δὲ στεφάνοις κάρα πολιὸν στεφανώσας. Canam verò coronis caput canum coronatus. Quomodo lex, inquit Plutarchus, diadema & coronam, ſic canitiem natura honoratum præcipuæ dignitatis ſymbolum imponit. Ergo Plinius ille diſertiſſimus capillum Trajani jam albeſcentem vocat non quidem coronatum, ſed quod tantidem eſt, ornatum. Certè cum paulùm abfuiſſet quin is à Parthis vulneraretur, id ita accidit; ipſe quidem, ne agnoſceretur, imperatoriam prætextam abjecerat. Verùm illi cùm advertent πολιὰς αὐτοῦ τὸ γαῦρον, καὶ τὸ σεμνοπρεπὲς τοῦ προσώπου, hilarem illam & principe dignam canitiem, & vultus gravitatem, atque inde ſuſpectantes illum eſſe qui revera erat, in ullum jacula contorſerunt. Comas Earini Statius facit, *coronato recubantes molliter auro*, coronato, hoc eſt, in coronæ ſpeciem formato, decente & ornato. Eodem prope ſenſu hoc verbum Prudentius uſurpavit,

Arcem quandoquidem potens Iberam
Trino martyre Trinitas coronat.

Cæterùm hoc decus comæ ſæpe deerrat ad artificium irrufandi, aliiſve coloribus inficiendi capillos, quo plerumque abutuntar feminæ pellaces & procaces. Cui luxui coronæ quoque nomen inditum. Tertullianus in tale capillorum lenocinium ſuo more invectus, *Quid eſt*, inquit, *capite feminæ corona quàm formæ lena, quàm ſumma laſciviæ nota, extrema negatio verecundiæ, conflatio illecebræ? Propterea non coronabitur operoſiùs mulier ex Apoſtoli proſpectu, ut nec crinium artificio coronetur*, id eſt, femina non modò capiti ſuo coronam imponere non debet, ſed ne ullum quidem capillitio artificum neque coloris, neque diſpoſitionis adhibere. Siquidem, ut Græci loquuntur, ἡσυχῇ περιεψησμέναι τρίχες, capilli quietè hoc eſt modeſtè concinnati ſive diſtincti aut deterſi ſunt veracia ſigna modeſtiæ, quæ virtus eſt germana ſoror pudicitiæ. De hoc ipſo crinium artificio, quam coronam vocat, alibi quoque agit Tertullianus, ubi loquitur de forma virginum. *Utique hoc maximè virgini inſigne eſt* [coma] *quarum & ornatus ipſe propriè ſic eſt, ut concumulata in verticem, ipſam capitis arcem ambitu criminum contegat.* Id quod non ſolùm in feminis, ſed & in ipſis viris animadverſum, ut à Tyrio Maximo in Sardanapalo, quem ait eſſe τὴν χαίτην διαπεπλεγμένον, coma implexa. Et hæc quidem eſt capillorum corona falſo ita nominata. Qua tamen voce continetur omnis ille luxus comæ criſpu-

Pindar. Oly. od. 6. & Pyth. od. 9.
Anacr. εἰς τὸ ἀνακμ. ζῆν.
Stob. πε. εἰρω. νγ'.
Plutarch. εἰ πρεσβ, πολιτευτ.
Plin. in Panegyr.
Dio. Trajano.
Stat. lib. 3. Sylv.
Prudent. periſteph. Hym. 6.
Tertull. de cor. mil.
Tertull. de vel. virg.
Tyr. Max. λόγ. ιθ'.

criſpulæ, coactæ, obliquatæ, compoſitæ, unguentatæ, merum lenocinium, illecebra ſtupri, rete libidinis. Tale veriſimile eſt fuiſſe illud capillamentum, in quo concinnando apud Apollonium Rhodium, Venus deprehenſa eſt à Junone & Pallade ipſam adeuntibus. Hinc eſt quòd Poëtæ nymphas vocant καλλιπλοκάμους, εὐπλοκάμους, ἠϋκόμους. Pulchrè, eleganter, ornatè diſpoſito ſeu plexo capillo. Sed hoc artificium quod conſiſtit in capillis è capite natis, tolerabile eſt præ illo quod componit ſutiles, textiles, adſcititios. *Affigitis præterea*, inquit Tertullianus, *neſcio quas enormitates ſutilium atque textilium capillamentorum, nunc in galeri modum, quaſi vaginam capitis, & operculum verticis, nunc in cervicem retro ſuggeſtum.* Utrumque dedecus expreſſit Hieronymus verbis, *Quando eras in ſæculo, ea quæ erant ſæculi dilegebas, polire faciem purpuriſſo, & ceruſſa ora depingere; ornare crinem, & alienis capillis turritum verticem ſtruere.* Quæ res uſque eò proceſſerat, ut, Tertulliano teſte, ad hoc peritiſſimi capillaturæ ſtructores adhiberentur. Et hinc galeatus ille vertex illi coronæ affinis, qua Prudentius redimit ſuperbiam in his verſibus,

Apollon. Rhod. l. 3. Q. Calab. l. 2. & l. 3.

Hieron. l. 2. epiſt. ep. 18.

Prudent. pſychom.

> *Turritum tortis caput accumularat in altum*
> *Crinibus, extructos augeret ut addita cirros*
> *Congeries, celſumque apicem frons ardua ferret.*

Quæ Prudentii verba exprimunt Græcum illud πυργωτὸν turritum, nempe verticem, de quo ago alibi. Quippe hic eſt ille ornatus adſcititius adjutor formæ, & comes inceſſus faſtuoſi, & ceviculæ tumidæ, qualem Syneſius tribuit illi quam vocat πυργοφόρον καθάπερ κυβέλην turritam ſicuti Cybelem; cui Virgilius aſſimilat Romam, in hoc loco,

Syneſ. ep. 3.

Virgil. 6. Æneid.

> *—— qualis Berecynthia mater*
> *Invehitur curru Phrygias turrita per urbes.*

Non eodem ſignificatu Maria Magdalena, teſte Hieronymo, *turritæ nomen accepit, ſed ob ſedulitatem & ardorem fidei.* Ergo in tam artifice, tamque ſollicita capillorum ſtructura meritò habitare ſuperbia dicitur; quomodo tres furiæ perhibentur ſerpentibus venenatis eſſe crinitæ. Laſcivum hoc genus capillamenti, hanc præcipuè ſtructuram comæ quæ pertingit verticem, Dicæarchus vocat lampadion in his verbis, τὸ δὲ τρίχωμα ξανθὸν ἀναδεδεμένον μέχρι τῆς κορυφῆς ὃ δὴ καλεῖται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων λαμπάδιον. Capillamentum flavum vinctum ſive implexum uſque ad verticem, quod ab incolis dicitur lampadion, credo ab ſimilitudine flammæ, quæ ſenſim acuminatur, ut ait Pollux. Qua voce Lucretius uſus eſt. Ex iſtis liquidò conſtat, verum eſſe id quod ſuprà dixi, Coronare interdum eſſe ornare, & coronam ſignare decus & ornamentum.

Hieron. in epitaph. Marcellæ virg.

Albric. de Deor. imag. in Plut. Dicæarch. in vita Græc.

CAPUT

CAPUT VI.

Coronare eſt laudare, & στέφανος hæreditaria laus. Quandoque laus ſimpliciter. Coronare trophæis. Corona præmium, martyrium. Corona martyrii, virginitatis, viduitatis, juſtitiæ, æterna felicitas, διθυράμβοι ἐστεφανωμένοι.

CÆterum quod illa quæ ornantur, laudibus proſequi ſolemus, coronare quandoque eſt laudare. Me illum oportet coronare Æolide cantu, inquit Pindarus. Alio item loco idem Pindarus ait, δέξαι στεφάνωμα, cape coronamentum, hoc eſt, hanc laudationem quam tibi offero. Idem apud eundem ſignat στεφάνωμα Κυράνας. coronamentum, præconium, πῶς οὖν, ὁ Θεσπεσίων εἶπε, στεφανώσομεν ἤ τι πράττοντα; Apud Philoſtratum, quomodo igitur, inquit Theſpeſion, aut quid facientem coronabimus, id eſt, laudabimus, aut honorabimus? Plutarchus ubi ait, ex quacunque occaſione amorem reperire quo ſe amplectatur & laudet, utitur verbo ἀναδῆσαι, coronare. Et Suidas diſertim ait, στεφανῶν τοὺς νενικηκότας coronans victores ἀντὶ τοῦ τιμῶν pro honorans, authoribus Demoſthene & Lycurgo. Ergo hoc ipſum coronare apud Ariſtidem eſt laudibus efferre in hoc loco, γῆ δὲ καὶ θάλαττα τὸν προστάτην στεφανοῦσιν. Terra & mare præſidem, id eſt, Deum coronant. Et ipſe quidem verſum Orphei de Deo loquentis, in quo ſunt hæc verba, ὃν στέφει αἰθήρ, quem coronat cœlum, ſic interpretor, in cujus laudes univerſus æther conſurgit. In documentis ſapientum extat illud à Soſiade literis commendatum, προγόνους στεφάνου, majores corona, id eſt, veneratione & laudibus proſequere authores generis tui. Lucianus deridens eos qui ſe aliena forma pingi malunt quàm ſua, utitur hac locutione, ἀλλοτρίας εἰκόνας στεφανοῦντας alienas imagines ſive effigies [pro ſuis] coronantes, id eſt collaudantes. In hoc ſignificatu ſumitur στεφανοῦν apud Tyrium Maximum, ἀλήθεια δὲ καὶ ἀρετὴ καὶ βίος ὀρθὸς ἑτέρων δικαστῶν δεῖται καὶ νόμων ἑτέρων καὶ ῥητόρων ἑτέρων, ἐν οἷς Σωκράτης ἐκράτει καὶ ἐστεφανοῦτο καὶ εὐδοκίμει. Veritas verò & virtus, & vita recta aliis judicibus opus habet, & legibus aliis, & oratoribus aliis, in quibus Socrates viguit, & coronatus eſt, & claruit. Coronatus, id eſt laudatus, & in pretio habitus. His affinis eſt hæc locutio, coronare aliquem trophæis. Quâ elegantiâ Plutarchus vocavit Romam περιεστεφανωμένην θριάμβων ὑπομνήμασι καὶ τροπαίοις, celebrem triumphorum monumentis ac trophæis. Et alibi ait, Græciam fuiſſe à Cimone coronatam trophæis pugnæ navalis & pedeſtris. Quia verò illos à quibus beneficia accipimus, non ſolùm laudamus, ſive

Pind. Pyth. od. 12.
Pind. Pyth. od. 9.
Philoſtrat. vita Apol. lib. 6.
Plutarch. πε. τοῦ ἀκοῦ.
Suid. στεφανῶν.
Ariſtid. εἰς βασ.
Stob. lib. 3.
Clem. Alex. lib. 5. ſtrom.
Tyr. Max. Διαλ. λθ.
Plutarch. Marcello.
Plutarch. in comparat. Cim. & Luculli.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

magnificamus, ſed & ipſis diſertim gratias agimus, ideo coronare aliquem eſt ei gratias agere, ἐπιτυχόντα τῶν ἐλπισθέντων στεφανῶσαι θεὸν, μὴ ἑαυτὸν, καὶ εἰ οἷόν τε, ἀχρόνως, καὶ ἀμελλητὶ στεφανῶσαι. Eum qui ſperata eſt adeptus gratias agere Deo, non ſibi, &, fieri poteſt, nulla mora & incunctanter gratias agere. Certè hic στεφανῶσαι eſt λόγοις καὶ ᾠδαῖς καὶ ὕμνοις τὸν εὐεργέτην ἀμείβεσθαι, oratione, cantu & hymnis benefactorem remunerare. Ergo δωρεαῖς ἀναστέφειν eſt donis remunerare, ac paria facere. Cæterùm ipſa trophæa dicebantur coronari hoc eſt, magnificari & celebrari. Reliquum corpus omnes coronarunt ſicuti trophæum, inquit Polemon. Ipſi hiſtorici perſæpe præclaros homines coronant laudibus, παντοίοις, inquit Nicetas, αὐτὸν ἐπαίνοις κατέστεφεν, omni genere laudum ipſum coronavit. Idipſum apud Euripidem ſignificat στέφανος, Τελαμῶνος τε γένος τῆς Σαλαμῖνος στέφανον, Telamonis parentem Salaminæ coronam. Inde eſt quod quandoque στέφανος ſignificat laudem hereditariam, eam quæ à majoribus quaſi per manus traditur poſteris, ut in hoc loco Philoſtrati. ἀρχιερεὺς μὲν γὰρ ἐγένετο τῆς ἀσίας, αὐτός τε καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, παῖς ἐκ πατρὸς πάντες. ὁ δὲ στέφανος οὗτος πολὺς καὶ ὑπὲρ πολλῶν χρημάτων. Pontifex quidem factus eſt Aſiæ, ipſeque & poſteri ejus, filius ex patre omnes. At hæc corona multa, & ſupra multas opes. Idem alibi καὶ Ἑρμοκράτης στεφάνους μὲν ἔφη, καὶ ἀτελείας, καὶ σιτήσεις, καὶ πορφύραν, καὶ τὸ ἱερᾶσθαι ὁ πάππος ἡμῖν τοῖς ἀπ' αὐτοῦ παρέδωκε. Et Hermocrates, coronas quidem, inquit, & immunitates, & jura epulandi, & purpuram, & ſacerdotia avus nobis, qui ab ipſo [ſumus] tradidit. Ergo στέφανος ſignificat nomen, decus, laudem è re qualibet partam. Apud eundem Philoſtratum, καὶ στεφάνων ἠξίωμαι περὶ τῆς τέχνης, & laudem ex arte conſecutus ſum. Cæterùm quòd laus & præmium ſunt implexa, cùm corona ſignificat laudem, ferè etiam ſignat eminens ac triumphale præmium, ut apud Euripidem, κ' ὠνειδίζομαι ἐξ ὧν ἐχρῆν με στέφανον ἐπὶ κάρα λαβεῖν, Et contumeliam patior ex iis è quibus oportuit me coronam in caput ſumere. Neoptolemus apud Sophoclem etſi tenet arcum illum urbi Trojanæ fatalem, tamen hanc ſive laudem, ſive præmium, ſive, quod verius eſt, utrumque, proprium ait eſſe Philoctetis, hujus, inquit hæc eſt corona, τοῦ δὲ γὰρ ὁ στέφανος, τοῦτον θεὸς εἶπε κομίζειν. Hujus eſt, huic debetur hoc præmium; ad hunc Deus jubet afferri. Martyrium Chriſtianorum Tertullianus boni agonis coronam vocat, hoc eſt præmium. Alibi docens, diabolo non deeſſe ſuos & ſacerdotes & martyres, ait, *Celebrat & panis oblationem, & imaginem reſurrectionis inducit, & ſub gaudio redimit coronam.* Ergo & martyres martyrio coronari frequens eſt apud ſcriptores Eccleſiaſticos locutio. *Inclyto Victorinus martyrio coronatus quod intelligit eloqui non poteſt*, inquit Hieronymus, Et Au-

guſtinus

Philo περὶ ὧν Αβ. καὶ Κα. ἱερ.

Philo περὶ μοναρχ. λογ. α.

Polem. ἐπιτάφ. λόγ.

Nicet. Cho. lib. 1.

Euripid. Iphig. in Aul. act. 2.

Philoſtr. in Scopeliano.

Philoſtr. in vita Apoll. lib. 3.

Euripid. Troad. & Phœn. actu 3.

Sophocl. Philoct.

Tertull. de cor. mil.

Hieron. ep. l. 2. ep. 14.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

guſtinus ubi agit de cultu martyrum, *Non dicit ſacerdos, offero tibi ſacrificium Petre vel Paule, vel Cypriane, cùm apud eorum memorias offeratur Deo qui eos & homines & martyres fecit, & ſanctis ſuis angelis cæleſti honore ſociavit; ut ea celebritate & Deo vero de illorum victoriis gratias agamus, & nos ad imitationem talium coronarum atque palmarum, eodem invocato in auxilium eorum memoriæ renovatione adhortemur.* Quæ verò ſit corona martyrii, & unde conficiatur, docet hic idem Hieronymus, ubi facit duo genera martyrii, unum quod conſiſtit in effuſione ſanguinis; alterum in devotæ mentis immaculata ſervitute; quod ipſe vocat quotidianum martyrium. *Illa,* inquit, *corona de roſis & violis plectitur; iſta de liliis.* Hic ipſe coronæ ſignificatus ſæpe lectori obujus eſt apud Prudentium memorantem laudes & præmia martyrum.

Aug. lib. 8. de civ. Dei, cap. 27.

Hieron. in epitaph. Paulæ ad Euſtoch.

Beate martyr proſpera
Diem triumphalem tuum,
Quo ſanguinis merces tibi
Corona vincenti datur.

Prudent. periſteph. hym. 5.

Alibi de virgine martyre,

Duplex corona eſt præſtita martyri,
Intactum ab omni crimine virginal;
Mortis deinde gloriæ liberæ.

Prudent. periſteph. hym. 14.

Duabus, inquit, coronis inſignita eſt hæc martyr; Una quæ eſt impollutæ virginitatis; altera liberæ mortis, quam virgo animoſa maluit oppetere, quàm è Chriſtianis caſtris transfugere ad lupanar idolorum. Hîc nempe loco idoneo adnotandum, coronam virginitatis, ſeu diadema virginale conſtare è ſeptem radiis, *ac maximè*, ut ait Capella, *medialis gemmæ lumine pranitere.* Quippe heptas, quòd nihil gignit, eò par virgini perhibetur, uſque eò ut Pallas quoque vocitetur. De hoc coronamento loquens Hieronymus, ait, *Valet quidem Deus liberare de pœna, ſed non vult coronare corruptam.* Apud eundem ſcriptorem nominatur corona viduitatis, quæ eſt virginitatis coronæ proxima. Idem quoque celebrat coronam juſtitiæ in verbis Pauli monachi ad Antonium, *Peracto,* inquit, *curſu, ſupereſt mihi corona juſtitiæ, & pœnitentiæ, Hæc omnia quaſi per pulcherrima ſcripturarum prata diſcurrens in unum locum volui congregare, & de ſpecioſiſſimis floribus coronam tibi texere pœnitentiæ, quam imponas capiti tuo.* Sed & juſtitiæ & bonitatis coronam T. Q. Flaminio deberi Plutarchus ait, cùm militiæ & ducatus tribuat Philopœmeni. E ſuperioribus & ex aliis Prudentii locis intelligimus coronam non ſolùm ſignificare præmium, ſed & martyrium, qui eſt promptiſſimus aditus ad æternam felicitatem. Enimvero coronare eſt beare, & felicitate donare, ut in hoc

Mart. Cap. lib. 1. & 2. & 7.
Macrob. in ſomn. lib. 1. cap. 6.
Hier. epiſt. l. 2. ep. 19.
Hier. epiſt. l. 3. in vita Pauli mon.
Hieron. ep. l. 2. ep. 10. ad Ruſt.
Plutarch. T. Q. Flaminio in fi.
Euripid. Troad. actu 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

verſu Euripidis, στεφάνωσον Ἑλλάδ' ἀξίως, τὴν δὲ κτανών. Dignè corona Græciam, iſtam interficiens. Verum eſt ergo id quod ſupra dixi, nomine coronæ demonſtrari ſummum omnium præmiorum; & coronare eſſe latiſſima prædicatione circumferre laudes ejus, quem ut eximium admiramur. Apud Athenæum διηυθυσμένοι ſunt ἐστεφανωμένοι, coronati, id eſt, depoliti & perfecti. Quia, ſi Feſto credimus, omnia perfecta priſcis erant politiones. Uſque eò verum quoque eſt his vocibus, corona & coronare, ſignificari perfectionem. Et hic, ſcilicet, eſt ſenſus horum vrborum Tertulliani, *Ecce enim & tormentorum certamina coronantur à vobis, hoc eſt, nihil ſuſpicitis extra gloriam perſecutionis & martyrii.* Similiter Salvianus, loquens de Carthagine, *In urbe*, inquit, *Chriſtiana*, *in urbe Eccleſiaſtica, quam quondam doctrinis ſuis Apoſtoli inſtituerant, quam paſſionibus ſuis martyres coronarant*, id eſt, quæ tot martyriis, ut præcipuo decore, nobilitata fuerat. Sic Prudentius

Feſt. depolitum. — *Tertull. apolog.* — *Salvian. lib. 7.* — *Prudent. periſteph. hym. 4.*

Plena te martyr tamen ut peremptam
Pœna coronat.

Et hi quidem ſunt ſignificatus harum vocum corona & coronare, qui ab una origine veluti in plures ramos diffunduntur. Quibus hæc videbuntur eſſe ſpinoſiora, ut ſunt, cogitent ſine iſtis vix iri poſſe ad illa, quorum lectio & cognitio futura eſt jucundior, fortè & fructuoſior.

CAPUT VII.

Corolla unde dicta. Corollarium quid. Corolla quandoque metallica. Corona & corolla ſunt inter ea donaria quæ nefas eſt eſſe manca & polluta. Coronæ forma eſt abſolutiſſima.

CORonæ diminutivum eſt corolla, hoc eſt, tenuis, ſive gracilis corona, eademque plerunque florea, aut herbacea, ut ſcire licet ex his verſibus Catulli

Catul. Argon.

Advenit Chiron portans ſylveſtria dona.
Nam quoſcunque ferunt campi, quos Theſſala magnis
Montibus ora creat, quos propter fluminis undas
Aura parit flores tepidi fœcunda Favoni,
Hos indiſtinctis plexos tulit ipſe corollis,
Queis permulſa domus jucundo riſit odore.

Epigr. l. 4. Id quod unico verſu complexus eſt Palladius,

Ver placidum vario nectit de flore corollas.

Long. lib. 1. ποιμ. Græcis corollæ ſunt στεφανίσκοι, ut apud Longum deſcribentem Daphnin & Chloën ludentes inter delicias veris. Et apum, inquit; imita-

imitatione ſimul flores legebant. Et hos quidem in ſinus jaciebant;
ex aliis στεφανίσκους πλέκοντες corollas plectentes nymphis fere-
bant. Poſſumus dicere corollas fuiſſe ſubitarias coronas ex eo flore
plexas qui vigeret. Has corollas plerunque imponebant ſtatuis nu-
minum, quæ domi ſervabantur . ac ſi illo quotidiano & qualicun-
que cultu ea ſibi propitiarent. Hujus moris meminit illa apud Apu- *Apul. l. 3.*
lejum libidinoſa Fotis, *Atque utinam de more veſperi paraſſem* *Metam.*
nobis corollas aliquas. Et infrà, *reſpicio Hipponæ Deæ ſimulachrum* *Ibid.*
reſidens ædiculæ, quod accuratè corollis roſeis equidem recentibus
fuerat ornatum. Quo loco advertendum eſt, corollas ex roſis fuiſ-
ſe Venereas, ut infra dicam in roſa: & has ipſas eſſe illas de quibus
hæc Ennius in Aſoto,

Ibant malam videre Veneriam corollam.

E coronarum gracilitate nata vox, *paulatimque*, inquit Plinius,
Romæ ſubrepſit appellatio, corollis inter initia propter gracilitatem *Plin. l. 21.*
nominatis. Nempe & hinc fit corollarium alterum diminutivum, *cap. 21.*
quo ſignatur corolla tenuior. Qui ſignificatus tranſlatus eſt ad
quamlibet additiunculam, ſive auctarium fortè non debitum, ſed
additamentum ad totam ſummam, ut perſpicuum eſt ex hiſce verbis *Cic. in Verr.*
M. Tullii, *De vivo igitur erat aliquid reſecandum, ut eſſet unde* *act. 5.*
Apronio ad illos fructus arationum hoc corollarium nummorum
adderetur. Græcis eſt ἐπιφορὰ, & προσθήκη, τὸ τοῦ μισθοῦ προστιθέ- *Pollux l. 3.*
μενον, quod mercedi accedit. Si hos emeris, & hunc προσθήκην σοὶ *in vita*
δίδωμι auctarium tibi do. Dicitur & ἐπίμετρον, quo menſura ſit au- *Æſopi.*
ctior & cumulatior. Cæterùm quod corolla non ſemper eſſet florea,
ſed & metallica, docet Plinius his verbis, *Poſtquam è lamina ærea*
tenui inaurata, aut inargentata dabantur, ſcilicet corollæ. Nam
de his loquitur. Porrò quod non ſolùm corona, ſed & corolla, ſig-
nent nihil niſi abſolutum, perfectum, optimum, hinc liquet, quod *Pollux l. 1.*
utrumque eſt munus Deo gratum, ut infra pluribus locis planum fiet. *cap. 1.*
Ratio eſt, quod utraque plurimum loci ſibi vindicat in re ſacra. *Feſt. ſpur-*
At quod offertur Deo nefas eſt eſſe mancum & imperfectum, cu- *cum.*
juſmodi eſt morboſa victima, ſpurcum vinum, defrutum, igne *Plato l. 12.*
tactum, muſtumve antequam deferveſcat. Ne ebur quidem, inquit *de leg.*
Plato, eſt caſtum Deo donum, quia eſt ex mortuo corpore, & cor- *Lact. Firm.*
rumpi poteſt. Qui claudam & mutilam, & qualibet ſorte macula- *lib. 6. c. 25.*
tam obtulerit hoſtiam, lege Dei ſacrilegii reus eſt. Ea re priſci an- *Levit. 21.*
tequam victimam coronarent, explorabant εἰ ἐντελὲς ſive παντελὲς *Refert Hie-*
εἴη, ſi legitima aut perfecta ſit, ne quid fortè mactent eorum quæ *ron. ep. l. 6.*
mactari nefas eſt. Eſtque adnotatum, Indos non jugulare victi- *epiſt. 15.*
mas, ſed præcluſo ſpiritu necare, ἵνα μὴ λελωβημένον, inquit Stra- *Lucian. de*
bo, ἀλλ' ὁλόκληρον διδῶται τῷ θεῷ, ne quid mancum, ſed inte- *ſacrif.*
Strabo l. 15.
Philo. περὶ
τῶν Καϊν.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Pollux l. 1. cap. 1. *Plato in Alcib. 2.* *Plutarch.* κεφάλ. καθαρ. ῥωμ. *Pharnut. in Jove.* *Plutarch. apophth. Lacon.* *Plato l. 12. de leg.*

grum offeratur Deo. Ergo talia oportet eſſe ſine vitio, qualia deſcribuntur à Polluce, hoc eſt, ἄρτια, ἄτομα, ὁλόκληρα, ὑγιῆ, ἄπυρα, παμμελῆ, μὴ κολοβὰ, μηδὲ ἔμπηρα, μηδὲ ἠκρωτηριασμένα μηδὲ διάστροφα, μηδὲ ἀνάπηρα, cujuſmodi Athenienſes exprobrant Lacedæmoniis eſſe eas hoſtias quas Diis offerunt. Quin oportet hæc munera, ſicuti coronas & corollas, eſſe maximè adlubentia, commoda & apta. Jovi potiſſimùm ſupraque cæteros Deos nihil offerri oportet quod non ſit tale. Nempe is, ut ait Pharnutus, inducitur ſpecie humana, tum ætate integra, ut hinc fides fiat, non ipſum quicquam quod nimium ſit, habere; nullius item rei egentem eſſe, ſed ei adeſſe maturitatem, hoc eſt, id quod ſatis eſt. Ergo Spartani hoſtibus erepta ſpolia Diis non ſuſpendebant, quia timidis detracta erant. Ac ne ea quidem à juventute aſpici æquum putabant. Atque adeò neque ferrum, neque æs Deo ſunt grata dona, inquit Plato, ſunt enim ὄργανα πολέμων inſtrumenta bellorum. Quæ omnia ideo retuli, ut vel hinc perſpicuum ſit quanti ſit corona & corolla, quæ illis donariis adnumerantur quæ nefas eſt eſſe manca, imperfecta, polluta. Adeſt & ipſa corona & corollæ forma omnium formarum abſolutiſſima, quòd ſcilicet, eſt omnium capaciſſima, & ex omni parte vergit in ſeſe, hoc eſt, in ſuam rotunditatem compactilis eſt Itaque coronæ, cùm talis ſit, nihil demi, nihil addi poteſt. Hæc una ubique incipit, ubique deſinit; ſi mavis, nuſquam incipit, nuſquam deſinit. Huc accedit, quod hæc forma repræſentat motum circularem, qui motus eſt perpetuus, non item alii. Ratio eſt, quod unus hic motus continet omnia genera motus. Hic unus cietur prorſum, retrorſum, dextra, læva, ſurſum ac deorſum. Quam propemodum cœleſtem dotem Caſſiodorus aptavit numero denario; *Juvat*, inquit *inſpicere quemadmodum denarius numerus more cœli & in ſe ipſum revolvitur, & creſcit nova conditione per ſe redeundo, & nunquam deficiens inveniur.* Heraclius Ponticus, & author Etymologici hanc ipſam circularis formæ excellentiam, quæ coronæ propria eſt, repræſentant his verbis, στέφανος θριγκὸς ὁ περιτρέχων κυκλόθεν. Corona eſt ſummitas quæ currit undequaque. Enimvero hac forma viſa, contremuerunt illi qui Juliano ſacrificanti adſtabant, nimirum, cùm in extis apparuiſſet ſignum crucis, corona circumdatum. Hinc enim iſti conjectores cœperunt ſuſpicari, nullos nec temporis, nec locorum fines doctrinæ Chriſtianæ ſtatutos eſſe. Primùm quòd corona eſt ſymbolum victoriæ. Deinde quòd forma circularis ex omni parte incipiens & in ſe deſinens finem deſignat nullum. Hæc is qui ſacris præerat, eluſit, & quidem quæſitiori commento. Quippe is victimam aliud ſignificare dixit ; atque adeò hinc palam eſſe Chriſtia-

Ariſtot. l. 8. phyſ. c. 4. tex. 75. *Martian. Cap. lib. 7.* *Caſſiod. l. 1. Var. ep. 10.* *Etymol.* θριγκῶ. *Nicephor. lib. 10. c. 3.*

ſtianum dogma in ſe reverti, hoc eſt vaneſcere & extingui, tum circulari forma, intra quam coërceretur, anguſtias ejus demonſtrari. Sed quicquid ille mulcendo Juliano blateraverit, conſenſus illorum qui talia ſcrutantnr hic eſt, τὸ κόσμου σφαιρικὸν, ſive σφαιροειδὲς καὶ κυκλοειδῆ εἶναι σχῆμα. mundi ſpæricam, ſimilem ſphæræ & circulo eſſe ſpeciem. Id eſt, interprete Manilio, paucis mutatis, *Heraclid. Pontic*

Hæc æterna manet, diviſque ſimillima formæ, *Manil. l. 1.*
Cui neque principium eſt uſquam, nec finis in ipſa.

CAPUT VIII.

Circulus & corona quid differant. De naturalibus circulis.

SAt memini, cùm coronam definii, naturalium coronarum à me nullam mentionem fieri. Neque enim ad talia mihi ſuſcepta eſt hæc cura. Veruntamen quia præcipua coronæ nobilitas eſt ab ejus forma, quam mutuatur ab cœleſtibus coronis & circulis, de iſtis quoque ſi egero, rem ipſam egero. Et quidem qui circuli ſunt, hos eoſdem non eſſe coronas, tunc, ſcilicet, verum eſt, cùm nulli capiti imponi poſſunt. Quippe corona ita corrotundata eſt, ut cùm humano capiti aptatur eadem ſit inſigne eorum quæ dixi in definitione. Ergo circulus & corona etſi forma conveniunt, effectibus tamen eunt in diverſa. Atque adeò in rerum natura circulus eſt veluti ἀρχέτυπον exemplar, ad cujus ſpeciem formata eſt corona ut exemplum. Nulla item corona non eſt circulus ob formam; ſed non contra. Circulos natura ſæpiùs quàm homo; coronas homo nectit ſæpiùs quàm natura. Sæpe tamen confunduntur circulus & corona, ut in loco Plutarchi, ubi ait Archimedem συννοήσαντα τὴν τοῦ στεφάνου μέτρησιν ubi conjectaſſet circuli menſuram, exclamaſſe εὕρηκα. Reperi. Ibi enim manifeſtum eſt στέφανον eſſe circulum, aut orbem, non coronam. Porrò naturales & circuli & coronæ ſunt innumerabiles in cœlo, in aëre, in terris, in aqua, in homine. Et cœleſtes quidem circuli ſunt ingentes illi quinque ductus per quos voluitur ſol, qui univerſum redimiunt mundanum faſtigium. Parmenides in cœlo duos alios facit. Philoſophi ajunt cœlum cingi ſeptem cingulis, arctico, antarctico, æſtivo tropico, hyberno tropico, æquidiali ſive æquinoctiali, Zodiaco, lacteo. Eſt & is, cui nomen ἅλως, circulus ſyderum, ἔμφασις λαμπρότητος, vis ſive abundantia ſplendoris. Dicitur & ἅλων, nempe ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, globus ſolis & lunæ. Eſt & is qui nocte ſerena conſpectiſſimus & lacteus orbis, quem quòd elegantiſſimus verſibus deſcribunt Poëtæ, eos hîc adjicere viſum. Sic ergo Ovidius. *Martian. Cap. lib. 8. Plutarch. πε. τῶν ἀρεσκ. τοῖς φιλοσ. Philo. πε. κοσμ. Ariſtot. de mundo. Scholiaſt. in ther. Nican. Ovid. lib. 1. Metam.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Eſt via ſublimis cœlo manifeſta ſereno,
Lactea nomen habet, candore notabilis ipſo;
Hàc iter eſt ſuperis ad magni tecta tonantis,
Regalemque domum.

Manil. l. 1. cap. 9.

Nec minùs eleganter Manilius,

Ut freta caneſcunt ſulcum ducente carina,
Accipiuntque viam fluctus ſpumantibus undi;
Quam totus verſo movit de gurgite vortex,
Candidus in nigro lucet ſic limes Olympo,
Cœruleum findes ingenti lumine mundum.

Martian. Cap. l. 46. Scholiaſt. Apollon. Rhod. l. 4. Ariſtot. de mundo. Boeth. l. 2. de Arithm. & Macrob. Somn. Clem. Al. lib. 5. ſtrom. Philoſtr. in Imag. & in vita Apoll. Hom. hym. in lunam. Virgil. in Dir. Philoſtrat. in Imag. Soph. Ajace flagell. Mart. Cap. l. 2. & l. 6. Tertull. de cor. mil.

Martianus Capella Galaxeum vocat, ubi Ovidium imitatus Senatum Deûm à Jove congregati ait. Eſt & Zodiacus ille ſignifer, in quo ſunt duodecim illa ζώδια, quos vocarunt Deos βουλαίους conſiliarios, aut conſilii præſides, quomodo planetas ῥαβδοφόρους ſceptriferos. Hic eſt ille ſolis perpetuus hoſpes, qui duos per orbes tranſverſus cœlum cingit. Sunt & illi novem globi forma ſphærica, tum illi quibus nomen coluris, quaſi dicas imperfecta. Ipſum quidem ſolem verè nominaveris circulum, qualis ab Ægyptiis fuit pingi ſolitus, & ſic nominatur in imaginibus. His addenda eſt non tam ipſa luna, quàm lunæ cinctus, hoc eſt, ambitus ille lunaris nocte ſplendens; quem quòd lunæ proximus eſt, Homerus vocavit auream coronam. Virgilio eſt aureus orbis, quem lunæ comitem addit. Invenio quoque apud Sophoclem nominari circulum noctis ἐξίσταται δὲ νυκτὸς αἰανῆς κύκλος τῇ λευκοπώλῳ φέγγος ἡμέρᾳ φλέγειν. cedit & noctis obſcuræ circulus, [in eo quod] ludica dies orbem illuminat. Eſt & ingens ille circulus æthræ, qui ſuo ambitu hanc rerum univerſitatem complectitur. Nempe hoc tanto circulo continentur alii circuli ſuperiores & inferiores. Hujuſmodi eſt ambitus Iridis, de quo Tertullianus citans caput decimum Apocalypſis, *Et alius* [angelus] *Iridis*, inquit, *ambitu ornatur cœleſti*. Quamvis in Iride plures aſpiciantur orbes, hoc eſt, circuli, ut ait Statius de Junone loquens,

Stat. l. 10. Theb. 201.

Deſtinat Aonios læto præbere, ſuamque
Orbibus accingi ſolitis jubet Irin, & omne
Mandat opus.

Arat. διοσημ. & Scholiaſt. Claudian. de apone.

Sunt & illa quæ dicuntur παρήλια, de quibus Aratus, & Scholiaſtes ejus. Adſunt & illi circulares, ſive coronati vapores, & ignes de quibus Claudianus,

Viva coronatos adſtringit ſcena vapores.

Stat. l. 10. Theb.

Et Statius,

Ille coronatos jamdudum amplectitur ignes.
Fatidicum ſorbens vultu flagrante vaporem.

Sunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Sunt & illa apud Platonem ὕδατα περιφερῆ, aquæ circulares. Non- *Plato in*
nunquam hi circuli ingenti miraculo fiunt prope homines, & ho- *Tim.*
minum cauſa. Hujus generis eſt aurea illa nubes, qua Pallas apud
Homerum circumſepſit caput Achillis, *Homer.*

> Ἀμφὶ δέ οἱ κεφαλῇ νέφος ἔστεφε δῖα θεάων. *Iliad. 6.*
> Χρύσεον· ἐκ δ' αὐτοῦ δαῖε φλόγα παμφανόωσαν.

Circumque caput ejus nubem ſepſit diva dearum auream, & ex
ipſo incendebat flammam undique lucentem. Et poſtea, *Homer.*

> Ὣς ἀπ' Ἀχιλλῆος κεφαλῆς σέλας αἰθέρ' ἵκανε. *Iliad. σ.*

Sic ab Achillis capite ſplendor in æthera ivit. Et paulò poſt,

> —— ἐπεὶ δ' ἴδον ἀκάματον πῦρ.
> Δεινὸν ὑπὲρ κεφαλῆς μεγαθύμου Πηλείωνος
> Δαιόμενον· τὸ δ' ἔδαιε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.

Ubi viderunt indefeſſum ignem horrendum ſuper caput magnanimi Pelidæ ardentem, quem accenderat Dea cæſia Minerva. Hujuſmodi quoque fuit flamma viſa ſuper capite Aſcanii,

> *Ecce levis ſummo de vertice viſus Iuli* *Virgil. 2. Æneid.*
> *Fundere lumen apex, tractuque innoxia molli*
> *Lambere flamma comas, & circùm tempora paſci.*

Quin & ſuper caput Æneæ Virgilius collocat cœleſtem flammam,

> *Ardet apex capiti, triſtiſque à vertice flamma* *Virgil. 10. Æneid.*
> *Funditur, & vaſtos umbo vomit aureus ignes,*

Talis fuit flamma viſa ſuper capite Servii & Tullii. Tum illa quæ
Maſſaniſſæ dormientis caput evinxit apud Silium Italicum. His *Liv. l. 1. &*
adnumero ſimulachrum ſyderis criniti, quod capiti Cæſaris in foro *Plut. περὶ τῆς*
conſecratum fuit. Maximè conſpicuus fuit *ſolis ille orbis, qui ſu-* *ῥωμ. τύχ.*
per caput Auguſti urbem intrantis conſpectus eſt [verba ſunt Pater- *Sil. Ital.*
culi] *æqualiter rotundatuſque in colorem arcus, veluti coronam* *lib. 16.*
tanti mox viri capiti imponens. Etſi hunc circulum veriùs coronam *Plin. lib. 2.*
dixeris cœlo demiſſam, ut ipſe Vellejus interpres eſt. His annume- *cap. 25.*
rari poſſent illi duo radii qui natum Neronem tempore matutino, *Vell. Paterc. iib. 2.*
nulla è ſole aperta cauſa, circumplexi ſunt. Talis fuit ille circulus *Xiphil. Nerone.*
de quo Bebianus, *Bebian.*

> *Flammantem video luminis ambitum,*
> *In quem nulla venit femina circulum.*

Idem paulò poſt lucis coronam nominat, id eſt, cœleſtem.

> *Tunc puer ille tuus florentem luce coronam*
> *Præditus occurret cum genitore tibi.*

Hoſce circulos imitati ſunt illi, qui inter cornua bovis Ægyptiæ au- *Herod. l. 2.*
reum & rutilantem, ſoliſque fulgores imitantem circulum effigiarunt, Hic, ſcilicet, eſt ille Apis, *quem,* ut ait Solinus, *Ægyptii cole-* *Solin. c. 35.*
bant inſtar numinis, inſignem notæ albæ macula, quæ dextero ejus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Platin. in vit. Pontif. *lateri ingenita corniculantis lunæ refert faciem.* Recentiores hiſtorici memorant in Apulia poſitam fuiſſe æneam ſtatuam, cujus capiti ſuperadditus circulus cum hoc titulo, Kalendis Maji oriente

In vita Æſopi. ſole aureum caput habebo. Eodem prope ſenſu cum his, α ἀποβὰς β βήματα δ τέσσαρα ο ὀρύξας ε εὑρήσεις θ θησαυρὸν χ χρυσίου, ubi deſcenderis gradus quatuor fodiens invenies theſaurum auri. Huc quoque pertinet aurens ille, ſive igneus orbis memoratus à Statio,

Stat. lib. 1. Sylv.

Vixdum cœrula nox ſubibat orbem,
Deſcendit medio nitens arena
Denſas flammeus orbis inter umbras,
Vincens Gnoſiacæ facem coronæ.

Stat. lib. 4. Theb. Tum iſte,

—— *humeros & pectora latè*
Flammeus orbis habet.

Circuli quoque dictæ ſunt illæ inſulæ, quæ ob hoc ipſum *vocatæ*

Martian. Cap. lib. 6. *ſunt cyclades in Myrtoo mari*, ait Capella. *Quarum notiores Delos & Antandros, quæ nomina ab ordinata circulatione ſortitæ.* Cùm Athenienſium copiis & claſſibus omnia tenerentur, & Rex Perſarum ſibi fines conſtituiſſet, extra quos nec mari, nec terra egredi ſibi tutum exiſtimaret, quod undequaque fuit ſpatium quingentorum ſtadiorum, eleganter & ſuo more Ariſtides dixit, illum circulum fuiſſe coronam impoſitum capiti Græcorum, ὥστ᾽ εἶναι τὸν

Ariſtid. Panath. κύκλον τοῦτον ἀντ᾽ ἄλλου τινὸς στεφάνου τοῖς Ἕλλησιν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς. Et hæc quidem dici poſſunt de circulis cœleſtibus, aëreis, terreſtribus, nec ab homine, ſed à natura factis.

CAPUT IX.

Corona Ariadnes, Berenices, lunæ, Auſtrina, Coronæ, ſydus. Coronæ quæ fiunt in aëre.

NUnc agam de iis coronis quas natura plectit; & primò de cœleſtibus. Ex iſtis conſpectiſſima eſt corona Ariadnes priùs ex ambroſia, ſive lilio, ſive hedera, ſive Theſæo flore contexta,

Ath. l. 15. Schol. Ara. Phænom. German. in comm. ad Arati phænom. & Lucian. Deor. concil. qua novam nuptam primùm à Theſeo coronatam ajunt. Demum Ariadne mortua, hæc ipſa corona à Libero aſtris illata. Alii alia tradunt, nempe, Liberum, qui ſolitus eſſet geſtare coronam hederæ, Ariadne mortua, eam poſuiſſe, hoc eſt, ſibi dempſiſſe, & aſtris inſeruiſſe, monumentum Ariadnes. Alii volunt, cùm Ariadne nuberet Libero, ipſam accepiſſe hanc coronam munus Veneris & Horarum. Aliis placet, hanc coronam à Libero aſtris additam, dum ejus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ejus nuptias Dii celebrant in inſula Creta; & ipſe id agit, ut eam impenſiùs illuſtret, qua primùm nova nupta coronetur. Hanc ergo ajunt Vulcanum contexuiſſe ex auro & gemmis. Hac de cauſa eam Aratus vocat ἀγαυὸν illuſtrem. Quippe tanti fulgoris fuit, ut Theſeum eduxerit è labyrintho. Denique affixam aſtris, cùm in Haxon uterque veniſſet. Adduntque eam conſtare è novem ſtellis. Et hæc quidem quia fuit poëtis copioſa laſciviendi materia, liceat & mihi, dum eorum inventa aut commenta colligo, aliquid poſt ipſos, & ipſorum imitatione peccare. Sic fiet, ut, quomodo apud quemque hæc fabula excepta fuerit, liquidò ſciri poſſit. Et Ovidius quidem ſuper hac re ingenioſè ludens eam coronam diſertim floream fuiſſe dicit, *Ovid. lib. 5. Faſt.*

Bacchus amat flores, Baccho placuiſſe coronam,
Ex Ariadnæo ſydere noſſe potes.

Hic ipſe poſtea fatetur fuiſſe ſydeream;

Sic micet æternùm, vicinaque ſydera vincat *Ovid. de triſtib. l. 5.*
Conjugis in cælo clara corona tuæ.

Martianus Capella floream, ſimulque ſydeream facit,

Hoc quoque Nyſiacis quod ſparſum floribus ardet *Martian. Cap. lib. 2.*
Multiplici ambitum redimitur lumine ſertum.

Hujus quoque rei meminernnt Diodorus Siculus & Hyginus, Scilicet, *Hygin. l. 2. de ſign. cœleſt. In antiphænom.*

Hunc illi Bacchus thalami memor addit honorem.

Et Horatius,

Fas & beatæ conjugis additum *Horat. l. 2. Carm.*
Stellis honorem.

Et Propertius,

Hæc amor ipſe ſuo conſtringit pignora ſigno *Propert. lib. 3.*
Teſtis ſydereæ torta corona Deæ.

Hanc quoque fabulam agnoſcit Prudentius, *Prudent. contra Symm. l. 1.*

Mox Ariadnæus ſtellis cœleſtibus ignis
Additur; hoc pretium noctis perſoluit honore
Liber ut æthereum meretrix illuminet axem.

Cæterùm Propertius ait, Ariadnem lyncibus fuiſſe vectam in cœlum, in eo carmine ubi Bacchum alloquitur, *Propert. lib. 3.*

Te quoque enim non eſſe rudem teſtatur in aſtris
Lyncibus in cœlum vecta Ariadna tuis.

Huic coronæ ſive aliud nomen, ſive epithetum eſt Gnoſia apud Virgilium,

Gnoſiaque ardentis decedat ſtella coronæ, *Virgil. l. 1. Georg.*

ſive Gnoſis apud Ovidium, *Ovid. lib. 3. Faſt.*

Protinus aſpicias venienti nocte coronam

Gno-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Gnoſida. Theſeo crimine facta Dea eſt.

& Gnoſiaca in loco Statii,

Vincens Gnoſiacæ façem coronæ.

Ipſa quoque Ariadna vocatur Libera, quaſi uxor Liberi.

Tu mihi juncta toro mihi juncta vocabula ſumes;
Ovid. lib. 3. Faſt. *Nam tibi mutatæ Libera nomen erit.*

Addit Ariadnen accepiſſe coronam à venere, eam quam ipſa habuerit munus Vulcani.

Sintque tuæ tecum faciam monimenta coronæ,
Vulcanus Veneri quam dedit, illa tibi.
Dicta facit, gemmaſque novem transformat in ignes
Aurea per ſtellas nunc micat illa novem.

Ex hiſce novem ſtellis Aſtrologi firmant, tres eſſe omnium ſplendidiſſimas; denique totum ſydus eſſe fulgentiſſimum.

—— τὴν δὲ καὶ αὐτοὶ
Apollon. Rhod. l. 3. Ἀθάνατοι φίλαντο. μέσῳ δέ οἱ αἰθέρι τέκμαρ
Ἀστερόεις στέφανος, τόν τε κλείουσ' Ἀριάδνης
Πάννυχος οὐρανίοισιν ἑλίσσεται εἰδώλοισιν.

Hanc & ipſi immortales amarunt. Medio autem illi ætheri ſignum aſtræa corona quam vocant Ariadnes tota nocte cœleſtibus volvitur imaginibus. Sed qua ratione corona facta ſit, præter ea quæ ſupra dixi, Ovidius apertè docet,

—— *deſertæ & multa querenti*
Ovid. lib. 8. Metam. *Amplexuſque & opem Liber tulit. Utque perenni*
Sydere clara foret, ſumptam de fronte coronam
Immiſit cœlo. tenues volat illa per auras.
Dumque volant gemmæ, nitidos vertuntur in ignes;
Conſiſtuntque loco ſpecie remanente coronæ.

Eſt & inter cœleſtes coronas corona Berenices Callimachi hymno nobilitata; ſed qui planè interiiſſet, ſi non à Catullo Latinis verſibus donatus eſſet. Ibi hi, quod huc potiſſimùm pertinet, leguntur,

Scilicet, in vario ne ſolùm limite cœli
Catull. de coma Beren. *Ex Ariadnæis aurea temporibus*
Fixa corona foret; ſed nos quoque fulgeremus
Devotæ flavi verticis exuviæ.

Etſi verò inter cœleſtes circulos poſui lunæ cinctum, ſive ambitum, tamen quia hujus quoque ſyderis coronam nominari video, ea re hanc quoque addo ſuperioribus coronis. Et quidem Homerus in hymno ad lunam, quem locum ſupra citavi, vocat eam χρύσεον στέφανον auream coronam: Plinius quoque huic ſyderi coronam tribuit. Fulgentius lunæ coronam, ſive diadema compingit ex aſtris,

Plin. l. 18. cap. 35. Fulgent. mythol. l. 1.

Aſtrigeroque nitens diademate luna bicornis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Iſtis annumeranda eſt illa corona quæ circa circulum ſolis, Iridi *Philoſtrat.*
ſimilis tempore Domitiani viſa eſt, quæ illi portendit cædem. Nam *vita Apoll.*
libertus Clementis, quem ipſe Domitianus oppreſſerat, cui nomen *lib.* 8.
Stephanus, eum poſtea gladio vulneravit. In cœlo quoque ſunt
minutæ quædam ſtellæ ultra ſagittarium, quibus eſt nomen coro-
nis volubilibus; quas ipſas Auſtrinam coronam vocat. Ab Arato *Arat. phæ-*
vocantur κύκλοι περιηγέες circuli lucidi. De his Ovidius, *nom.*

Tum de virginea gemitus exire favilla *Ovid. l.* 13.
Ne genus intereat, juvenes, quos fama coronas *Metam.*
Nominat, & cineri materna ducere pompam.

Ipſius cœli chorus, ut quidam ait, dicitur eſſe coronatus, nempe *Apul. de*
admirabilibus ſyderum fulgoribus. Cœleſtibus coronis proximæ *Deo Socr.*
ſunt illæ, quæ, ut circuli, fiunt in aëre. Quibus ut eſt multa co-
gnatio cum iis qui dicuntur arcus & virgæ, ita quoque multum
diſcriminis eſt inter arcum, virgam & coronam. Hæc trina fiunt
circa ſolem, lunamque, & aſtra tam mobilia, quàm cœlo inhæ-
rentia; nec ſunt corpora, ſed corporum imitamenta, & mera fal-
lacia; atque adeò intra breviſſimum ſpatium exoleſcunt; nec longè
fiunt à terra, ut probat Seneca in quæſtionibus naturalibus. Et *Senec. lib.* 1.
quidem coronæ ubique fiunt, ubicunque ſydus eſt; arcus contra *nat. quæſt.*
ſolem; virgæ in vicinia ſolis. Denique ſi coronam diviſeris, arcus *cap.* 3. *& l.*
erit; ſi direxeris, virga. De his videndus eſt Ariſtoteles libro de 7. *cap.* 12.
mundo. *Ariſtot. de mundo c.* 3.

CAPUT X.

Inter naturales coronas numero Oceanum, & Terram, lapides, ſal, ſulphur, arbores, vitem, plantas, piſces, phœnicem, onagrum partum quendam ovis, hydram, hominem in pluribus membris, hæc, inquam, omnia invenio coronata.

IN terris, aut circa terras ſunt illæ coronæ, quas natura ſuopte in-
geniò format, funditque numero innumero. Et quidem ipſe *Strabo l.* 1.
Oceanus meritò inter naturales coronas recenſeri poteſt. Nempe *cap.* 3.
Homerus hac forma eum effigiavit in clypeo Achillis, deſcribens
ejus ὁπλοποιΐαν, armaturam, ſive armorum compoſitionem. Ipſam *Pharn. in*
quoque terram, ſeu Ceres eſt, ſeu Veſta, antiquitas coronavit ſer- *Cer. & Veſ.*
tis candidis, quòd undique cingitur ab candidiſſimo elemento,
hoc eſt, aëre. Meritiſſimò hoc elementum coronatur, cùm ea ſit
ingens & inexhauſta omnium coronarum materia. In plantis, in
foliis, in frondibus, in fructibus, in lapidibus, in omni re creata *Plin. l.* 37.
licet advertere coronas. In chryſoberillis eſt corona. Nam *lan-* *cap.* 9.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

guidiùs micantes, inquit Plinius, *aurea nube, ut corona circumfunduntur.* Tum in pæderote, cui multa ineſt decoris prærogativa, cùm ſit purpura coronatus. Quam coronam Solinus nominat *croceam velut è liquido renitentem.* E ſale quoque fieri coronas tradit Strabo. Quippe è falſo fonte tales trahuntur eò demiſſo fune. Sunt & coronæ ſulphuris, quæ fortaſſe pertinent ad illas, αἱ ἐν τοῖς μαντικοῖς περιθειώσεις τε καὶ λουτρὰ, quæ in faticidis ſunt incantationes & balnea, ſive lavacra. Has & ſalis & ſulphuris coronas Artemidorus ait eſſe natura graves, & habere nihil jucundi, id eſt ſomniantibus nihil ſignificare quo lætari poſſint, διὰ τὸ βαρυνθῆναι πρὸς τινῶν ὑπερεχόντων eo quòd gravantur à quibuſdam ſupereminentibus.

Solin. c. 36.
Strabo l. 12.
Plato in Crati.
Artemid. lib. 1. c. 79.

A natura quoque eas coronas fieri dicimus quæ *dejectæ in Eurymenis fontem lapides fiunt.* In arboribus ſive in arborum concavitatibus inveniuntur coronæ à natura factæ. Et verò Plinius deſcribens illam inſignem platanum quæ eſt in Lycia, eamque faciens imaginem ſpeluncæ, *nemoroſo*, inquit, *vertice, & ſe vaſtis protegens ramis, arborum inſtar, agros longis obtinens umbris; ac ne quid deſit ſpeluncæ imagini, ſaxea intus crepidinis corona muſcoſos complexa pumices.* In vite, cui nomen pucina, eſt quoque corona. Eam certè Plinius vocat nigerrimam, & coronario naturæ luſu ςεφανίτην. In plantis τοῖς φρυγανικοῖς, hoc eſt in virgultis illa eſt cui nomen ἀδωνὶς, ſive ὀνονὶς cujus folia inter ſe circa caulem connexa reddunt ejus formam inſtar coronæ. In animalibus quoque natura coronas oſtendit. Nam in mari quoſdam piſces eſſe coronatos, ex Ariſtotele tradit Athenæus. *In oſtreis*, inquit Plinius, *ineſt nota, ambiente purpureo crine fibras, coque argumento generoſa interpretantur.* Oppianus meminit quorundam piſcium, quibus κατὰ κύκλον ὀφρὺς περίδρομος ἐςεφάνωτ), qui ſupercilio rotundo coronantur. Phænicen eſſe natura coronarum ajunt; coronavit enim ejus caput circulus notabilis, inquit Achilles Tatius. Solis autem eſt corona circuli. Et hoc illud eſt quod ait Dracontius in hoc verſu loquens de phænice,

Plin. lib. 3. cap. 2.
Plin. l. 12. cap. 1.
Plin. l. 14. cap. 3.
Theophraſt. lib. 6. de plant. c. 5.
Athen. l. 7.
Plin. l. 32. cap. 6.
Oppian. ἁλιευτ. lib. 1.
Achill. Tat. lib. 3.

Igne uago rutilatur apex, fax cætera lambit;
Et cœlum repetens erecto crine vagatur.

Dracont. de opif. Apul. Florid. l. 2.

Pſitacum Apulejus coronat. *Enimvero cervicula ejus*, inquit, *circulo mineo velut aurea torqui pari fulgoris circumactu cingitur & corcnatur.* Onager habet in dorſo tæniam; ejuſque ſpinam utrinque diſtingunt albæ coronæ. Id quod Oppianus expreſſit in hiſce verſibus,

Ταινίη δὲ μέλαινα μέσην ῥάχιν ἀμφιβέβηκε,
Χιονέης ἑκάτερθε περιχομένη ςεφάνῃσι.

Oppian. κυνηγ. l. 3.

Tænia verò nigra mediam ſpinam dorſi cingit, niveis utrinque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſecus diſtincta coronis. Adnotatus eſt partus ovis cujus caput ha- *Plutarch.*
buit figuram & colorem tiaræ. Hydram Statius donat corona, *Alex. Mag.*
—— ſqualet triplici ramoſa corona *Stat. lib. 4.*
Hydra recens obitu, Et myagros, genus ſerpentum, Ni- *Theb.*
cander vocat πολυστεφέας, τοὺς πολλοὺς στεφάνους ἔχοντας καὶ γραμμάς,
multis coronis & lineis præditos. Nos ipſi & extimè & intimè ſu- *Nicand.*
mus coronati, non ut hoc nimiùm nobis placeamus; ſed ut ne quid *ther.*
coronæ memores corona indignum admittamus. Et extima quidem
hominis corona dici poteſt illa quam Lactantius Firmianus deſcri- *Lact. lib. de*
bit his verbis, *Frons ergo vallata per circuitum, & à temporibus* *opiſ. Dei.*
effuſi ante auras [aures] *capilli, & earum ſummæ partes in coronæ* *cap. 7.*
modum cinctæ, & occipitium omne contectum ſpeciem miri decoris
oſtentant. Idipſum tradit Pollux, cui ultimus capillorum circuitus *Pollux. l. 2.*
qui caput ambit, eſt coronæ στεφάνη. Idem Lactantius in papillis *Lact. lib. de*
coronas invenit, cùm eas dicit eſſe *fuſcioribus ac parvis orbibus co-* *opiſ. Dei.*
ronatas. Inter ipſa oculorum interiora numeratur linea illa circula- *cap. 10.*
ris, & ἶρις ambiens eam, quæ in oculo eſt γλήνη, id eſt, ipſa pupula, *Pollux l. 2.*
Ergo circularem hanc lineam meritò coronam dixeris. Huic affi-
nis eſt illa, quam Achilles Tatius ponit in oculo & lachryma, nem- *Achill.*
pe cùm oculus ſubniger humida rigatus lachryma aſpicitur placida *Tat. lib. 6.*
quadam albedine coronatus. Eſt & pileus ille naturalis, quo infan-
tes ſolent inſigniri. *Eum obſtetrices*, inquit Lampridius, *rapiunt,* *Lamprid. in*
& advocatis credulis vendunt, ſiquidem cauſidici hoc juvari *Diadum.*
dicuntur. Certè Diadumeno illud fuit diadema. In humano capite *Pollux l. 2.*
coronæ reperiuntur, duæ; ſcilicet, concavitates quæ ſpeciem referunt
coronæ. Sed & illas tres humani capitis futuras, quæ & promi- *Ariſtot. de*
nent, & in ſeſe recedunt, de quibus Ariſtoteles, filii medicorum *hiſt. anim.*
vocant στεφανίτιδας coronarias. Illi ipſi intercapedinem eam, quæ *cap. 7.*
eſt inter occipitium, & calvariam, ſinciput, coronas vocant. Pa- *Pollux l. 2.*
rui quoque digiti corona nominatur apud Pollucem, ubi ait, car- *Pollux l. 4.*
nis excreſcentiam, eam quæ eſt circa coronam parui digiti, eſſe *cap. 25.*
tumorem ſanabilem. Euſtathio authore, Græcis κορώνη inter alia *Euſtath.*
eſt τοῦ αἰδοίου ἄκρον ἢ πλήρωσις pudendi virilis ſummitas aut con- *odyſſ. φ'.*
ſummatio. Eſt & circa alvum corona, quam quidam, inquit Pol- *Pollux l. 2.*
lux σφιγκτῆρα, alii cotonam nominant. Eſt & vena coronaria, *Pollux l. 4.*
id eſt, circulo cor ambiens. Denique eſt quoddam genus morbi, *cap. 25.*
cui nomen ψίλωσις τριχῶν nudatio capillorum, ſive depilatio am-
biens caput inſtar coronæ.

CAPUT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT. XI.

De authore coronarum. Pandora quid. Janus dictus author coronarum. Primæ coronæ natæ apud menſas hominum, nempe minuendæ, aut ſedandæ gravitati capitis. Primæ coronæ dicta ſtrophia, ſeu ſtrophiola.

DIxi de iis circulis & coronis, quarum ſola natura artifex eſt. Nunc illas exequar, quas humana manus nectit, cujuſcunque tandem formæ, materiæve ſint. Quod, ſcilicet, eſt inſtitutum meum, illudque argumentum, cui curam hanc meam ſepoſui. Sed antequam huc venio, libet quærere quis fuerit author coronarum. *Plin. l. 16. cap. 4.* Et quidem Plinius ubi quærat quiſnam Deorum primus coronatus fuerit, ait, *Feruntque primum hominum Liberum patrem impoſuiſſe capiti ex hedera.* *Tertull. de cor. mil.* Tertullianus (credo è Claudio Saturnino ſumpſit, cujus epitome quædam videtur eſſe de corona militis liber) tradit primum caput coronatum fuiſſe à Charitibus, *cùm ab omnibus muneraretur. Unde Pandora.* Id quod ipſe his verbis confutat, *Nobis verò*, inquit, *Moyſes propheticus*, *non poëticus paſtor principem feminam Euam faciliùs pudenda foliis, quàm tempora floribus incinctam deſcribit, nulla ergo Pandora. Sed & de mendacio erubeſcenda eſt coronæ origo.* *Fulgent. lib. 2. myth. in Prometh.* Alii tradunt, divinam providentiam formaſſe Pandoram; *Pandora enim Græcè*, inquit Fulgentius, *omnium munus dicitur.* *Philo περὶ κόσμ. Ariſtoph. ὄρνιθ. & ibi Schol.* Philo Judæus & Ariſtophanis Scholiaſtes, ajunt, Πανδώραν eſſe τὴν γῆν terram, quam poëtæ vocant παμμήτορα & καρποφόρον. Et hoc ſenſu verum eſt, terram omnium primam coronari illa materia quæ omnis generis coronas effundit. Itaque hanc ob cauſam meritò ab Heſiodo vocatur εὐστέφανος, *Tzetz. in 1. lib. Heſ.* quicquid dicat Tzetzes, eam ſic vocari propter pulchritudinem circuli; aut quia nos ſuis inventis coronat, & omnis generis fructibus. Certè meritiſſimò ipſa floribus & fructibus coronatur, *Philo περὶ ἀφθ. κόσ.* cùm ipſa illa coronamenta habemus muneris ſui. Dicta eſt enim Πανδώρα ſicut πάντα δωρουμένη, omnia donans.

——jam verſicoloribus anni
Fœtibus alma parens cingi ſua tempora gaudet.

Columel. de cultu hort. lib. 10. Sic apud eundem hortus coronatur floribus.

Jamque Dioneis redimitur floribus hortus.

Pergit Tertullianus, & ait *Saturnum Pherecydes ante omnes refert coronatum. Jovem Diodorus poſt devictos Titanas hoc munere à cæteris honoratum.* Ergo nec à Pherecyde, nec à Diodoro, ac ne ex ipſo quidem Tertulliano quicquam certi ſuper hac re elici poteſt. Alii

tradunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

tradunt, Janum fuiſſe authorem coronæ, qui idem fuit inventor farris & vini. Nempe utrumque mortalibus præbuit, non tam cibo aut potui, quàm divino cultui, & ſacris inſtaurandis. Et verò in priſcorum ſacrificiis hæc duo fuiſſe conſtat, ut diſcimus è Lactantio; *Quid enim*, inquit, *habent dicere cur Dii hominibus tam diligenter ſuis quæque temporibus exhibeant? An ut illis far & merum demus, & odorem thuris, ſanguinem pecudum?* Nimirum, priſcus ille Janus ſator hominum coronarum quoque author perhibetur, ut rem per ſe nobilem, magnam & auguſtam majeſtas & ſacrorum dignitas validiùs commendaret. Et verò hunc Janum in Italia, ſicuti Librum in India & Aſia, præclariſſimæ cujuſque rei auſpicem faciunt, ut pote navigii & monetæ. Ideoque ratem & coronam ei ſculpſerunt loco præmii. Porrò inventor farris & vini coronæ quoque author cluet, quia far & vinum ab altaribus Deorum tranſlata ſunt ad menſas hominum, apud quas natæ ſunt primæ coronæ. Id quod accidit hac potiſſimùm ratione. Novi illi γηγενέες terræ ſatu concepti homines ſimulatque temetum olfacere cœperunt, nova dulcedine capti, eo ſeſe inundarunt. Hinc ipſis haud leviter tactum cerebrum fumi calentis vapore, eo qui eſt è vini ebullientis aſpergine. Ergo & illis caput vacillare, & oculi nare, & lingua balbutire, & pedes errare cœperunt. Verè quiſpiam illis baronibus objectaſſet ea quæ Antinous unus procorum Penelopes improperavit illi, quem ignorabat eſſe Ulyſſem,

Athen. lib. 15. & Q. Fab. Pictor. lib. 1.
Lactant. lib. 7. cap. 6.
Plutarch. κεφαλ. κβ΄. ζητ. ῥωμ.

Οἶνός σε τρώει, μελιηδὴς, ὅς τε καὶ ἄλλους
Βλάπτει, ὅς ἄν μιν χανδὸν ἕλῃ μηδ' αἴσιμα πίνῃ

Hom. Od. φ΄.

Vinum te lædit dulce, quod & alios lædit, quicunque ipſum abundanter capit, nec decenter bibit. Denique uſque eò recepta opinio eſt, primùm Italiæ præbitum fuiſſe vinum, nempe à Jano, qui ibi conſedit, ut eam firment vocatam Oenotriam à priſco uſu vini. Verùm illud καρηβαρεῖν ſive καρηβαριᾷν, illa, inquam, capitis gravitas ſive cephalalgia quæ erat è vino, ſæpe interpellabat lætitiam convivialem. Huic gravitati minuendæ, dolori etiam mitigando cœperunt ſibi utrumque tempus obvia qualibet re vincire, hoc eſt, caput fortiter adſtringere, docente videlicet, Deo; Ut qui morbo cauſam dederat, ille ipſus remedii monſtrator eſſet. Neque enim aut verum putabant, aut ne ſuſpicabantur quidem id quod Plinius tradit, *faſcia mulieris alligato capite, dolores minui.* Et hæ quidem primò non coronæ dictæ, ſed ſtrophia & ſtrophiola, hoc eſt faſciæ & faſciolæ, ἀπὸ τοῦ στρέφειν à vertendo ſic appellatæ, ſeu torquendo. Quanquam poſtea idipſum fuerunt quod coronæ. Virgilius hac voce eſt uſus in prima illa ſignificatione, in his verſibus,

Steph. οἰνωτρία.
Pollux l. 1.
Plin. l. 28. cap. 7.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Virgil. in Capa. *Eja age, pampinea feſſus requieſce ſub umbra,*
Et gravidum roſeo necte caput ſtrophio.

Hac ipſa de cauſa hæc eadem ſtrophia dicta ſunt ἀναδήματα, noſtris vincula, Ovidius,

Ovid. lib. 4. Faſtor. *Cumque ſua dominæ* [Veneri] *date grata ſiſymbria myrto,*
Textaque compoſita juncea vincla roſa.

Tertull. de cor. mil. Hoc ipſum agnoſcit Tertullianus ubi ait, Quis coronæ uſus niſi vinculi tantùm? Certè coronæ nominæ interdum ſignificata ſunt vincula; cujuſmodi fuerunt illa, quæ geſtabantur in honorem Promethei, tanquam viciſſim nos ei pœnam pendamus, quod noſtra cauſa vinculis ſit oneratus. ut in his verſibus,

τῷ δὲ ξείνῳ στέφανον ἀρχαῖον στέφος
Δεσμῶν ἄριστος ἐκ Προμηθέως λόγου.

Athen. lib. 15. Hoſpiti priſcam coronam circumdo vinculorum Promethei ſociam. Cæterùm hæc dictio uſque eò invaluit, ut hæc ipſa vincula ſignarint στεφανώματα, coronas ſive coronamenta, etiam apud noſtros, ut in loco Ovidii, quem paulò ante citavi,

Textaque compoſita juncea vincla roſa,

Ariſtid. in ep. ad Imp. nempe eòdem ſignificatu quo ſunt apud Græcos ἀναδήματα, hoc eſt diademata, ſive redimicula regia; ut in loco Ariſtidis, ubi commendat Smyrnam Imperatoribus ſive ut calyptram reginarum vel imperatricum, ſive ut regium, vel imperatorium capitis inſigne. A noſtris dicta quoque ſunt redimicula, eo ſignificatu quo redimire ſæpe eſt coronare, ut apud Capellam,

Martian. Cap. lib. 1. *Ipſa etiam fulcris redimicula nectere ſueta*
Flora decens trina eſt anxia cum Charite.

Senſim quoque factum eſt, ut eadem prope cum primæva illa ſignificatione στρόφιον ſit ἡ γυναικεία ἀναδέσμη muliebre cingulum. Et vocem quidem στρόφιον derivant quoque à στρόφος, quæ eſt faſcia ut apud Homerum,

περὶ δὲ χρύσεον στρόφον ἧκαν,

Homer. in hym. Apol. circa autem [Apollinem] auream faſciam injecerunt. Deinde addito ei decore, hanc faſciam factam eſſe τὸ στρογγύλον ζωνάριον, tere cincticulum. Neque verò ſtatim ſtrophium ſignificavit coronam ſed, Plinio teſte, tenuiorem tantùm coronam, hoc eſt, corollam

Plin. l. 21. cap. 2. *Unde*, inquit, *nata ſtrophiola. Quin & vocabulum ipſum tard communicatum eſt.* Tale ſtrophium, ſeu ſtrophiolum, ſicuti rem vernaculam, & nullius neque pretii neque dignitatis Tertullianu

Tertull. de cor. mil. componit cum diademate, ut res diverſiſſimas. *Quid*, inquit, *capu ſtrophiolo, aut dracontario damnas diademati deſtinatum?* Hin

Tertull. lib. de ſpectac. ſtrophæ, id eſt verborum captiunculæ; *nec fabula*, inquit Tertullianus *ſed veritates, nec ſtrophæ, ſed ſimplicitates.* Et Prudentiu

V

Væ captioſis ſycophantarum ſtrophis, *Prudent. in*
Væ verſipelli aſtutiæ. *alt. præf. apotheoſ.*

Eodem ſenſu Hieronymus vocat hæreticorum ſtrophas, id eſt captioſum, ac tortuoſum genus loquendi, atque adeò ſubdolum & fraudulentum. *Hieron. ep. l. 1. ep. 50.* Plinius, *ego aliquam ſtropham inveniam, agamque cauſam tuam*, &c. *Plin. epiſt. l. 1. ep. 18.* Hinc intelligimus, ne Janum quidem, quamvis rerum præclariſſimarum celeberrimum authorem verè dici poſſe inventorem coronarum, & ſi is, invento farre & vino, cauſam dedit conviviis & epulis, ubi natæ ſunt coronæ; ſed laudem rei tam præclaræ totam eſſe neceſſitatis, cujus ea vis eſt, ut homines, quam libet ſtupidos & obtuſos, acuat. Non ergo mirum eſt, ſi dolor capitis invenit vincula; quibus deinde acceſſerunt omnia illa additamenta, quorum contextus coronas facit.

CAPUT XII.

Serviæ coronæ. Sertum unde dictum. Quid ſit. Sertum, corolla flores corollarii, Tum ii quibus conſperguntur ſepulchra, & coronæ certaminum ac triumphorum. Sertum inſigne regium, & corona ex auro & gemmis.

Nihil eſt in antiquitate frequentius quàm ſerta ſumpta pro coronis. Quòd ſi Plinio credimus, coronæ antiquitùs dicebantur ſerviæ à ſerendo, ac ſi dicas, ſeminatæ. *Plin. l. 21. cap. 2.* Huc addo, quod, eodem Plinio authore, *arborum ramis coronari in ſacris certaminibus, mos fuit primùm.* Eo more ſi non planè verſo, aut ſaltem uſu florum unà cum ramis recepto in coronamenta, novæ quodammodo rei novum nomen inditum. Nam coronæ è ramis, floribuſque textæ ſerta dici cœpta, ſicut inſerta & implexa, nempe à verbis ſero ſevi, & ſero ſerui; quorum illud ſignat ſemino & planto; hoc admoveo, contexto, compono, ordino, Quippe utriuſque verbi ſupinum eſt ſertum, participium ſertus, unde noſtra hæc dictio fœta amborum ſignificatibus. Et verò ſertum dici conſtat non id modò quod eſt ſeminatum, ſed & id quod eſt admotum, textum, digeſtum, adunatum, & implexum. Videturque ſertum opponi ſoluto, ut in hoc loco Apuleji, *Hinc gratiæ gratiſſimæ, inde horæ pulcherrimæ, quæ jaculis floris ſerti & ſoluti, deam ſuam propitiantes ſcitè ſcitiſſimum conſtruxerunt chorum.* *Apul. Metam. l. 10.* Idem alibi, *Jamque per plateas commeantem populi frequenter floribus ſertis & ſolutis adprecantur.* *Apul. Metam. lib. 4.* Itaque cùm horum ſignificatuum nullus non coronam exprimat, nihil mirum ſi ſertum ſignificat corollam & coronam, id eſt, circularem textum eorum florum, qui capiti redimiendo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

aptus eſt ac deſtinatus. Equidem hoc verbum ſero ſerui nihil dubitem *Etymol. εἴρω.* derivare à verbo εἴρω τὸ συνάπτω. Certè τὰ συνηεγμένα ſunt τὰ συνηρμοσμένα ἐν κύκλῳ ſimul aptata in circulo. Et hoc ſenſu coronæ dicuntur conſeri & conjungi, ſeu connecti velut in orbem. Ariſtides *Ariſtid. in Panath.* ὥσπερ οἱ τοὺς στεφάνους συνείροντες, ut ii qui coronas connectunt. Itaque ſertum, dictio jamdiu placita, &, ſerviis obliteratis, recepta uſque eò invaluit, ut nunc quidem nullum ſit genus coronæ quod non hoc nomine cenſeatur. Et quidem ſertum ſignificare corollam, etſi ex innumerabilibus locis probari poteſt, tamen uno aut altero ſum contentus. Ovidius.

Ovid. lib. 9. Metam.

Haud alio vultu quàm ſi conviva jaceres
Inter plena mihi redimitus pocula ſertis.

Interdum ſumitur pro floribns è quibus corollæ contexuntur. Virgilius de Venere cui fit res ſacra,

Virgil. 1. Æneid.

Ubi templum illi, centumque Sabæo
Thure calent aræ, ſertiſque recentibus halant.

Sed ſanè ſæpiùs hac dictione ſignantur flores commixti & coacti quandoque in ſpeciem coronæ, quas vocant στεφάνους ἰοθαλέας, quandoque ſoluti. Sratius, *Athen. lib. 10.*

Stat. lib. 2. Sylv.

Dum ſæpe domi nova ſerta ligantem
Te videt.

Idem alibi,

Et ſi quà patet, aut diem recepit,
Sertis mollibus expleatur umbra.

Lethæa ſerta dictæ ſunt eæ coronæ, quibus conſpergi ſepulchra mos fuit. Statius,

Stat. lib. 5. Sylv.

Illuſtremque animam lethæis ſpargite ſertis.

Serta quoque eæ coronæ dictæ quibus donabantur victores certaminum quinquennalium. Statius,

Stat. lib. 5. Sylv.

Ille tuis toties præſtrinxit tempora ſertis,
Cum ſtata laudato caneret quinquennia verſu.

Ovid. lib. 2. de triſt.

Signat & coronas triumphales. Ovidius,

Auſoniumque ducem ſolitis circumvolet alis [victoria]
Ponat & in nitida laurea ſerta coma.

Denique ſertum ſignificat inſigne regium, hoc eſt, diadema. Martianus capella de corona Ariadnes,

Martian. Cap. lib. 2.

Hoc quoque Nyſiacis quod ſparſum floribus ardet
Multiplici ambitum redimitur lumine ſertum.

German. in Phæn. Ar.

Et Germanicus in Arati Phænomenis,

Quantumque à læva diſtantia ſerta notantur
Erigitur tantùm ſerpens.

Apud Capellam caput ſertatum eſt coronatum, ſeu diadematum

Cui

Cui galeatus vertex, ac regali caput majeſtate ſertatum. Et in gloſſario legimus Sertat. i. coronat, στεφανοῖ. Ergo Tertulliano loquenti de ea, quam dixi, corona Ariadnæ, ſertum eſt corona ex auro & gemmis. *Dat*, inquit, *Priapo* [Pherecydes] *& tænias idem, & Ariadnæ ſertum ex auro & Indicis gemmis, Vulcani opus, Liberi munus, poſt & ſydus.*

Martian. Cap. lib. 5. Tertull. de cor. mil.

CAPUT XIII.

E qua materia fierent primæ coronæ. Coronæ plectiles, Zonæ item plectiles. Artes plectiles, Corona muliebris plicatilis, Diademata plectilia. Syllogiſmi plectiles. Coronæ nexiles, tortiles, cyliſtæ, ſive encyliſtiæ. Bacchi corona ficulnea. Coronæ è prunis. Coronæ ſutiles.

CÆterum iſta prima ſerta, ſeu coronæ, nectebantur è floribus, è gramine, ſalice, arundine, lana, lino, hedera, omnique adeò materia plectili, nexili plicatili, tortili, flexili. Ergo quòd plectebantur plectiles dictæ; indeque omnia πλέγματα, ut vocantur à Theophraſto, & numerantur in mundo muliebri, ut liquet ex hoc loco Plauti,

Theophr. l. 4. de plant.

Pro galea ſcaphium, pro inſigni ſit corona plectilis.

Græcis ſunt στέφανοι πλεκτοὶ, Æſchylo ἄνθη πλεκτὰ, Homero, πλεκτὴ ἀναδέσμη. Et coronæ, nempe florales, propriè dicebantur plecti, τί γὰρ δὴ ὦ Ἑρμῆ ἔλεγε στεφάνους πλέκειν, καὶ ἀμελεῖν τῶν προβάτων; Quid attinet, ô Mercuri, coronas plectere, & ovium curam omittere? Ubi plectere eſt formare in orbem. Unde eleganter Herodotus de Deo dixit, ἴδε θεὸς γλυκὺν πλέξας τὸν αἰῶνα, δυσξύμβολος ἐν αὐτῷ δὲ εὑρίσκεται αἰών. Ecce Deus dulce cum plexerit ſæculum, difficile intellectu in ſe invenitur ſæculum. Ad harum coronarum ſimilitudinem factæ quoque ſunt zonæ plectiles, cujuſmodi fuit illa quam ſibi Hippias Sophiſta Perſicis ſimilem confecerat. Porrò operoſiores hæ coronæ ſenſim ſunt fieri cœptæ ab aliqua, ſcilicet, illarum artium, quas vocabant τέχνας πλεκτικὰς, quarum mentio apud Platonem, ut earum quæ ſunt omnium artium antiquiſſimæ. Huc quoque pertinet proverbium λεπτὴν πλέκει tenuem plectit, de paupere dictum. Nam pauper non è pluribus operoſam, ſed è pauculis floribus tenuem coronam plectit. Sed quòd in mundo muliebri multa ſunt πλεκτὰ, cujuſmodi μάχαιραι, πυλεῶνες, κάλυκες, στρόφιον, ὀπισθοσφενδόνη, σφενδόνη, ἀναδήματα, κάλαμος, καλαμὶς, ἔντροπος, omnia aurea aut deaurata, non mirum eſt, inter hæc quoque cenſeri coronam muliebrem plicatilem. Hujus coronæ meminit Artemidorus, ubi recenſet plectilem, ſeu plicatilem ſupellectilem, hoc eſt, lina, retia ſpor-

Plaut. Bacch. act. 1. ſc. 2. Ath. l. 11. Æſch. Perſ. Philoſtr. vita Apoll. Hom. Iliad. Stob. περὶ τοῦ βίου, ὅτι βραχ. ἐν εὐνηχ. ς′. Plato in Hippia. Plato lib. 3. de leg. ἐν παροιμ. Pollux l. 5. cap. 16. Artemid. lib. 4. c. 6.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſportas, nubeculas, ſeu velamina caniſtra, corbes, calathos, vittas, monilia aurea, torques & coronas. Ipſa quoque diademata fuerunt πλεκτὰ, ut alibi dico. Ad exemplum harum coronarum dictæ ſunt πλεκταὶ ſive πλεκτάναι τῶν λόγων, qui ſophiſtis erat ἀοίδιμος συλλογισμὸς, continuus ſyllogiſmus. Hos Prudentius Græcorum imitatione vocavit ſyllogiſmos plectiles, nempe captioſum & fraudulentum genus concludendi.

Theophraſt. in charact. Lucian. vit. auct.

Prudent. in alt. præfat. apoth.

Solvunt ligantes quæſtionum vincula
Per ſyllogiſmos plectiles.

Hæ quoque coronæ dictæ ſunt πηκταὶ, pactiles, quaſi junctæ, id eſt è floribus artificioſè mixtis compactæ. Pactili coronæ Plinius ſummam autoritatem fuiſſe dicit. Dictæ ſunt & nexiles, quod conſtabant è nexibus florum. Nempe ipſi flores necti dicebantur, vel innecti, ut apud Plinium, *Quæ*, inquit, *ſcribis complere apes floribus & innectere videntur.* Etſi non ſum neſcius pro innectere, legi quoque *nectare*; ut illud ad artificium & pulchritudinem coronarum, hoc ad ſuavitatem florum referatur. Dictæ quoque ſunt ἑλικτοὶ, tortiles ſeu volubiles, aut voluentes ſe. Tortam coronam Propertius vocavit in loco ſuprà citato, de corona Ariadnes,

Plin. l. 21. cap. 3.

Plin. epiſt. lib. 4. ep. 3.

Propert. lib. 3.

Teſtis ſydereæ torta corona Deæ.

His proximè acceſſerunt cyliſtæ, ſive encyliſtiæ, quæ fiebant ἐκ κυλίστου, quarum meminit Pollux; aitque è loco Archippi hanc eſſe στεφάνην ἐκ τῶν κυλίστων. Utinam Pollux aliquid uberiùs dixiſſet. Neque enim neſciremus quid ſignet hæc vox. Quid, ſi apud Pollucem legamus ἐκ τῶν κυκλίων, è rebus rotundis, ſive orbiculatis? Videntur enim hæ coronæ non ſolùm fuiſſe forma circulari, ſed & in eas tantùm fuiſſe admiſſas res orbiculares, veluti ad volubilitatem rotundatas. Quippe hinc tota corona fiebat firmior ac ſolidior, ac proinde volubilis, verſatilis, rotatilis. Hanc coronam his verbis deſignat Apulejus, *Individuo nexu corona totis floribus, totiſque conſtructa pomis adhærebat.* Et hoc videri poteſt eſſe illud, quod ſignat Euſtathius cùm ait, has coronas ſic dici, διὰ τὸ οἷους τε εἶναι κυλίεσθαι στρεφομένους, nempe ἐκ τοῦ κυλίω voluo, devoluo, quòd impulſæ voluebantur. Hunc motum conficiebant res ſolidiores, è quibus hæc corona conſtabat, nempe poma, & fructus ii, qui erant duriuſculi præ herbis & foliis, rebus, ſcilicet, mollioribus. Hanc quoque coronam videtur deſcribere Plinius his verdis, *Quædam coronæ per coronas currebant*, id eſt, quædam tanta latitudine & laxitate texebantur, ut minores coronas exciperent & complecterentur. At hæ minores coronæ majoribus coronis implicitæ per interiorem ambitum illarum majorum facilè currebant. Quod artificium quale fuerit, me planè neſcire fateor. Dicimus tantùm coronas

Pollux l. 7. cap. 30.

Apul. l. 11. metam.

Euſtath. in ε. odyſſ.

Plin. l. 21. cap. 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

nas cyliſtias, ſive encyliſtias, ſive, ut ait Nicander ἐγκυλιοῦς diſtin-
ctas fuiſſe ab herbaceis & foliaceis; atque, ut ex Apulejo aliiſque
probatum eſt, compactas è globulis, propter quorum firmitatem
facilè rotabant & voluebantur. Neque tamen in hoc tantùm necte-
bantur, ut voluerentur; nempe non tam coronæ fuiſſent quàm ro-
tæ, aut rotulæ, ſed potiùs ut ſuſpenderentur, & viſendæ proponeren-
tur ob pulchritudinem. Id quod ſcire licet è loco Alexis in Sciro-
ne, ὥσπερ κύλιςος ςέφανος αἰωρούμενος, ut corona cyliſta ſuſpenſa.
Et hac quidem de cauſa magnas nugas agit Nicander apud Euſta-
thium, & apud Athenæum, cùm ait has cyliſtias plerunque fieri è *Athen. lib.*
roſis. Veriſimilius is qui è ficu. Nam ficum numerari inter arbo- 15.
res ſcabras & duriuſculas, nec arborem ſolùm, ſed & folia ejus, di- *Athen. lib.* 15.
ſcimus è loco Plutarchi, ficus, inquit, folium propter aſperitatem *Plutarch.*
θρίον nominatur. Etſi θρίον quoque dicitur de chamæpity, onogy- *ſymphoſ.* 5.
ro, & ſiderite. Ergo folia ficus propter ſcabritiem videntur habuiſ-
ſe locum in cyliſtiis, idque ſingulari exemplo; & fortaſſe imitatio- *Scholiaſt. in*
ne ejus coronæ, quam Bacchus ſibi feciſſe dicitur è foliis ficulneis *alexiph.*
τοῖς τῆς συκῆς φύλλοις. Nemphe hoc cultu Liber triumphavit inſidens *Nic. v.*
currui, quem leones trahebant. Ipſo τῷ θρίῳ folio ficulneo videtur θρίων. 54.
antiquitas demonſtraſſe Bacchum, hoc eſt, τὸ θρίον videtur fuiſſe *Ariſtoph.*
ſymbolum hujus numinis, θρίῳ, inquit Plutarchus, auſtralem mun- ἱππ. *Etymol.*
di plagam pingunt, ſive repræſentant. Et interpretantur τὸ θρίον θρίαμ-
πολισμὸν, & videtur genitali parti naturæ ſimile eſſe. Hanc ipſam βος.
coronam videtur monſtrare Philetas in his verſibus, *Plutarch*

μῆλα φέρων κόλποισι τὰ οἱ ποτὲ Κύπρις ἑλοῖσα *περὶ Ισιδ.*
Δῶρα Διωνύσου δῶκεν ἀπὸ κροτάφων. *καὶ Οσιρ.*

Poma ferens ſinu, quæ ei quondam Cypris exempta à temporibus
Liberi dedit. Tradit idem Plutarchus, ſiquid hoc ad rem pertinet, fa- *Plutarch.*
mulas Latinorum convivantes κλάδοις συκῆς σκιαζομένας, ramis fi- *Camil.*
cus umbratas, i. coronatas, nempe hoc coronamenti genere tectas.
Macrobius quoque auctor eſt, Lyrenenſes *cùm rem divinam Satur-* *Macrob. l.* 1.
no faciunt, coronari ficis recentibus, Inter cyliſtias coronas Hip- *Sat. cap.* 7.
ponax apud Athenæum memorat eam, quæ conſtanbat è prunis.

Ἐν τῷ ςαδίῳ τῶν ἀνταγωνιςῶν μέ τις *Athen. l.* 1.
Ἔδοξε ςεφανοῦν γυμνὸς προσελθὼν ςεφάνῳ κυλιςῇ
Κοκκυμήλων, Ἡράκλεις, πεπόνων.

In ſtadio concertatorum me quiſpiam viſus eſt coronare nudus pro-
diens corona cyliſta, prunorum, Hercules, maturorum. Quaſ-
dam coronas video vocari ſutiles, quòd folia unde necterentur, ut
veriſimile eſt, conſui mos fuerit. Et hanc, ſcilicet, Artemidorus *Artemid.*
vocat, τὴν ςεφάνου δέσιν coronæ conjunctionem. *Sutiles*, inquit Pli- *lib.* 4. *c.* 4. *Plin. l.* 21.
nius, *Saliorum ſacris invenimus, & ſolennes canis:* Ac ſi dicat, Suti- *cap.* 3.
lium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

lium coronarum uſus eſt antiquiſſimus. Id quod hinc intelligimus, quòd eas in Saliorum ſacris antiquitùs adhibitas ſcimus; atque adeò in Saliaribus cœnis & dapalibus conviviis fuiſſe exhibitas. Neque enim hic dico quænam eſſent ſaliares cœnæ, rem cognitiſſimam ex Apulejo, Symmacho, Auſonio, Feſto, aliis. Addit Plinius, *Tranſiere deinde ad roſaria.* Id quod cujuſmodi fuerit qui ſcire cupit, penitiùs inſpiciat verba Apicii, vbi is agit de conditura roſarum. *Roſatum*, inquit, *ſic facies: Folia roſarum, albo imi folii priùs forcipe ſublato, inſeris: quas ut ſutiles facias, in vino quàm plurimas infundes, ſic ut ſeptem diebus in vino macerentur. Poſt diem ſeptimum roſas de vino tollito, & alias ſutiles ſimiliter immittas, &c.* Itaque ad hanc ſuturam, id eſt ad conſuenda & concinnanda folia roſarum, neceſſe fuit ea ſic macerari, ut manum artificis, & puncturas quibus necterentur, pati poſſent. Pergit Plinius, *Eoque luxuria proceſſit, ut non eſſet gratia niſi mero folio.* Id quod convenit cum verbis Apicii, qui ad hanc ſui ſæculi luxuriam ſutiles componit. Ergo idem propemodum eſt, ac ſi dicat Plinius, Antiquitùs tota roſa inſerebatur ſutilibus. Sed eò tandem res proceſſit, ut rejecta & faſtidita gratia floris pulcherrimi, ejus tantùm folia retenta ſint, quæ ut alia aliis veluti ſquamatim inſererentur, inventa eſt ea ratio condituræ, quam deſcribit Apicius. Nempe omnis decor harum coronarum videtur contineri artifice quadam ſutura & mixtione foliorum. Et in hoc quidem artificium congerebatur horum florum numerus innumerus. Ea re quidam apud Plutarchum acriter invehitur in hoc genus coronamenti; aitque hinc ſpoliari arbores; ac naturali & præſidio & ornamento deſtitui, quorum utrumque conſiſtit in illo foliorum indumento. Quippe flores natura in hoc procreavit, ut eſſent quorum pulchritudine & odorum ſuavitate mulceremur. Ergo qui plectunt coronas è florum foliis potius quam ex integris floribus hi perperam utuntur coronis, cùm folio nihil quicquam ſit imbecillius. Nec immeritò Ariſtophanes deridens quoſdam quos vocat obſcuræ vitæ homines, addit, eos eſſe perſimiles generi foliorum, ὀλιγοδρανέας, πλάσματα κηροῦ, nulli rei, & figmenta ceræ. Sequitur Plinius, & ait, *ſutilibus mox petittis ab India, aut ultra Indos.* Cujus loci hic eſt ſenſus, Primæ coronæ Saliaribus cœnis dari ſolitæ imitabantur ſutiles, quarum exempla è regionibus longinquis ac tranſmarinis ad nos pervenerant. Poſtea, invaleſcente luxu, noſtrates hæ coronæ non ampliùs effigiatæ ſunt ad exemplnm illarum Indicarum, verùm etiam illæ ipſæ Indicæ huc tranſlatæ ſunt. At illas Indicas, non ut Italicas, conſtitiſſe è precioſioribus foliis quàm ſunt folia roſarum, docet in ſequentibus verbis; *laudatiſſi-*

Apul. l. 4. Metam. 38. Symach. l. 1. ep. 17. Auſon. in ultimis ep. Feſt. Salios. Apic. de re culin. c. 1.

Plutarch. ſympoſ. 3.

Ref. Clem. Al. ſtrom. lib. 4.

mum quippe habetur è nardi folio eas dari, aut veſte Serica verſicolores unguentis madidas. Quæ quoque verba vix puto eſſe ſyncera. Sutilium coronarum nonnulla eſt apud poëtas mentio. Ovidius,

Tempora ſutilibus pinguntur tecta coronis. *Ovid. lib. 5. Faſt.*

Illud, *pinguntur* aſſerit Plinianum illud *verſicolores.* Hunc ſive morem, ſive luxum ſignat Martialis,

Perfundas glaciem triente nigro
Frontem ſutilibus rubor coronis. *Martial. lib. 9.*

Unde intelligimus, has quoque coronas numeratas fuiſſe inter conviuiales.

CAPUT XIV.

Specimen earum coronarum quæ vinculi tantùm præbebant uſum, eſt corona ex Amerina ſalice, & Corona ex arundine vernacula. Salix, prima corona in hoc inventa, ut gravitati capitis mederetur. More priſco quiſque ferebat propriam coronam ad convivium.

EX iis quæ ſuprà dixi, intelligimus, primas coronas remedio fuiſſe inventas, nempe adſtringendo capiti inter convivialem ſive lætitiam, ſive laſciviam. Quod remedium quia effectu cognitum eſt eſſe neceſſarium, poſteritas conſtanter tueri cœpit, nec tueri tantùm, ſed & augere & ornare. Ergo coronas neceſſitas invenit, tempus aſſeruit, ſolertia excultas reddidit. Et verò pro incomptis illis, vernaculiſque vinculis, ſive ſtrophiis ex obvio factis coronæ plecti cœptæ è materia lectiore, ipſaque adeò florum diſpoſitione jam quæſitiore. Sed primæ illius coronæ, quæ unum vinculi uſum præbuit, antequam ultrà pergo, ſpecimen promo, nempe eam quæ plectebatur ex Amerina ſalice. Hanc, videlicet, *Athen. lib. 15.* ſolertia ejus ætatis, quæ Saturniam illam rudem & ſimplicem proximè ſecuta eſt, ludibrio habere cœpit ut ridiculam & ineptam. Quin & ludibrii cauſa vocitabatur coronamentum ruſticorum, quòd nexibus tantùm & vitilibus eſſet idonea. Hac tamen corona Megiſthen totos decem menſes fuiſſe evinctum tradit Anacreon libro ſecundo carminum. Hæc à me compendio dicta fuſiùs quidam apud Athenæum. Is præter hæc addit neſcio quid hiſtoriæ quod pertinet ad religionem. Id eſt hujuſmodi: Caribus mandatum fuit, ut quomodo ſtatua Junonis apud ipſos fugam meditata logiſſimis ramis implicita fuiſſet, ad hoc exemplum ipſi ex Amerina ſalice ſe redimirent, id eſt, quo vimine Deam vinxiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſent, eòdem ſibi quiſque caput obſtringeret. Inibi mentio fit Epæneti poëtæ, quo authore Amerina ſalix eſt priſcum coronamentum Carum. Paulò poſt dicitur, uſum hujus coronæ apud Samios duraſſe uſque ad ætatem Polycratis. Denique, poſthabita priſca fabula, creditum eſt, veriſimilius eſſe Megiſthen ſeſe Ametina ſalice redimire ſolitum, quòd ibi ubi ipſe epulari ſolitus eſſet, hoc genus arboris feliciter proveniret. Nam & ipſi Lacedæmonii feſtis Promachiorum diebus arundine vernacula ſeſe coronabant, quòd hoc genus coronamenti ibi eſſet obvium. Cæterùm apud Athenæum vernaculam arundinem illam dici puto quæ
Conſtantin. non eſt odorata, aut dulcis. Nam arundinis odoratæ meminit Cæ-
Cæſ. lib. 6. cap. 7. ſar Conſtantinus; & dulcis ejus, quæ in Ægypto naſcitur in locis
Theophraſt. de cauſ. lib. 6. c. 16. paluſtribus, Theophraſtus. Porrò apud Apollonium Rhodium video ſalicem vocari ἱερὸν στύπος, ſacrum ſtipitem, ſive truncum. Tradit tamen Plinius, Homero hanc arborem fuiſſe, *frugiperdam,*
Apollon. Rhod. l. 4. *quòd ocyſſimè amittit ſemen; ſecutamque ætatam ſcelere ſuo inter-*
Plin. lib. 6. cap. 26. *pretatam eſſe hanc ſententiam, quando ſemen ſalicis mulieri ſterilitatis medicamentum eſſe conſtat.* Ac tales quidem fuerunt illæ primæ qualeſcunque coronæ, veriùs vincula rudia & incompta. Nam ſecutis temporibus vix ullæ coronæ fuerunt nexæ è re qualibet quæ eſſet ad manum, ſed, Hercule, ex herbis, frondibus, foliis, floribus medicamentoſis, tam è vinculi adſtringentis, quàm ex herbæ, florumque indole geminato juvamine. Flores quoque cùm dico, aut folia, nihil obvium & qualecunque dico, ſed omnia lecta, ſpecioſa pretioſa, ſæpe exotica, ſæpe Indica. Quòd verò coronæ in hoc fuerint inventæ, ut illi, quam parit ebrietas, gravitati & ſomnolentiæ mederentur, docet mos priſcus ferendi & exhibendi eas ſub finem convivii. Id quod pluribus locis diſertim tradit Athenæus,
Plutarch. ἑπ'. σοφ. συμπ. & Plutarchus in convivio ſapientum, & Theognis in his verſibus,
Theogn. in ſent.

Ἦμος δ' ἠέλιος μὲν ἐν αἰθέρι μώνυχας ἵππους
  Ἄρτι παραγγέλλοι μέσατον ἦμαρ ἔχων,
Δείπνου δὴ λήγοιμεν, ὅπου τινὰ θυμὸς ἀνώγοι,
  Παντοίων ἀγαθῶν γαστρὶ χαριζόμενοι.
Χέρνιβα δ' αἶψα θύραζε φέροι, στεφανώματα δ' εἴσω
  Εὐειδὴς ῥαδιναῖς χερσὶ Λάκαινα κόρη.

Cùm verò ſol quidem in æthere ſolidungulos equos jam admonuerit, medium diem habens, cœnam tunc terminemus, ubi aliquem animus jubet variis bonis ventri ſatisfacientes. Gutturium autem ſtatim foras ferat, coronas verò intro formoſa teneris manibus Lacæna puella. Qui tamen mos non ſemper viguit. Sæpe enim coronabantur initio epularum; ut in hoc loco Euripidis;

— ὡς

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

—— ὡς δ' ἐπληρώθη στέγη, *Euripid. Io. actu 3.*
Στεφάνοισι κοσμηθέντες εὐόχθου βορᾶς
Ψυχὴν ἐπλήρουν.

Completis tandem tabernaculis, coronis ornati feſtis & lætis dapibus animas explebant. Id ipſum docent hi verſus qui ſunt apud Athenæum,

Ὡς γὰρ εἰσῆλθε τὰ γερόντια, τότε εἰς δόμους *Athen. lib. 15.*
Εὐθὺς ἀνεκλίνετο. παρῆν ὁ στέφανος ἐν τάχει.

Domum ut ſunt ingreſſi vetuli, ſtatim accubuerunt. mox adeſt corona. Et ille apud Euripidem ſe non ultra cibum ſumpturum ait, priuſquàm alter coronam ſumpſerit.

—— οὐ πρὶν ἄν σέ γε *Eurip. cycl. actu 4.*
Στέφανον ἴδω λαβόντα, γεύσομαί τ' ἔτι.

Non priùs quàm te videro ſertum ſumere, guſtabo ultra. Cæterùm antequam luxus ille ſurrepſiſſet ſolemnium epularum, cùm, inqam, ruſtica ſimplicitate petrones illi conveniebant ad ſeſe, ſi Diis placet, malaciſſandos & hilarandos, ſuam quiſque coronam eò ferebat; ut poſteaquam ſeſe pluſculum invitaſſet, eo ſerto, tanquam amuleto muniret ſe adverſus mala inſtantis ebrietatis. De quo more extat hic locus Euripidis, ubi ait Centauros cum herba coronaria acceſſiſſe ad convivium Deorum,

Ἀνὰ δ' ἐλάταισι, στεφανώδει τε χλόᾳ *Euripid. Iphig. in Aul. act. 4.*
Θίασος ἔμολεν ἱπποβότας
Κενταύρων ἐπὶ δαῖτα τῶν θεῶν,
Κρατῆρά τε Βάκχου.

Venit & equeſtris turba Centaurorum abiegna tela, virideſque corollas gerens ad convivium Deorum, & craterem Bacchi. Hunc quoque morem expreſſit Ovidius,

Venerat & ſenior pando Silenus aſello,
Quique rubro pavidas inguine terret aves.
Dulcia qui dignum nemus in convivia nacti
Gramine veſtitis accubuêre toris.
Vina dabat Liber. tulerat ſibi quiſque coronam.
Miſcendas largè rivus agebat aquas.

Duplici ergo ratione juvabant primæ illæ, & quæ primas conſecutæ ſunt, coronæ. Nam quòd illæ primæ vincula erant, caput adſtringebant. Quod nectebantur ex herbis & floribus in hoc lectis, ut vini vim majori vi compeſcerent, certè aut refrigerabant, aut alia quapiam naturali facultate ebrietatis impetus reprimebant, tum capitis dolores mitigabant. Quæ coronæ dotes ingentem celebritatem adeptæ, infrequentiſſimo apud omnes uſu poſtea fuerunt, ut infrà dicam.

CAPUT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XV.

Refrigerans corona. hujus generis eſt eſt roſea. Et è ſmilace, è ſemine ſpinæ albæ, ex herba hirſuta, è gramine dactyli, ex iberi, & quinquefolio, è pulegio, ex amethyſto, è chamæpiti, è filo cui hæreret folium oleæ inſcriptum nomine Minervæ. Ferales coronæ. De vi odorum. Nimia Tertulliani coronarum inſectatio. Corona è cæpis.

REfrigerantis coronæ ſpecimen eſt apud Ariſtophanem in his verſibus,

Ariſtoph. ὄρνιθ.

—— φέρε παῖ ςέφανον. καταχεῖσθε.

Κατὰ χειρὸς ὕδωρ φερέτω ταχύ τις.

Fer puer coronam. infundite. Per manum aquam ferat citò aliquis. ubi ſcholiaſtes ait, τοῖς γὰρ εὐωχουμένοις περιέκειντο οἱ ςέφανοι καταψύχοντες τὸ κρανίον ἀπὸ τῆς τοῦ οἴνου θέρμης. Nam qui epulabantnr, hos cingebant coronæ refrigerantes calvariam, ſive ſedem cerebri, à calore vini. Hujus quoque refrigerantis coronæ mentionem facit Clemens Alexandrinus, ubi oſtendit ridiculè refrigerari caput; cùm potius medici, ubi cerebrum refrigeratum ſentiunt, ei medeantur unctione pectoris & ſummi naſi. Cæterum illa quæ refrigerant plerumque ſunt adſtringentia. Hujus generis fuit ῥοδινὸς ςέφανος roſea corona. Nam roſæ ſuper mordacitatem ajunt ineſſe utramque facultatem refrigerandi & adſtringendi; & hinc minuere gravitatem capitis. Itaque Anacreon ait, coronam roſaceam ſociandam eſſe Baccho, ejus vi, ſcilicet repellendæ.

Clem. Al. pædag. l. 2. cap. 8.
Pollux l. 6. cap. 19.

Τὸ ῥόδον τὸ τῶν ἐρώτων
Μίξωμεν Διονύσῳ,
Τὸ ῥόδον τὸ καλλίφυλλον
Κροτάφοισιν ἁρμόσαντες.

Roſam quæ [eſt] amorum, miſcebimus Dionyſo, Roſam pulchram temporibus aptantes. Neque tamen ſum neſcius, apud Plutarchum rideri eos qui roſaceas coronas poſt convivium pro laureis capiti imponunt. Quippe iidem ajunt florales coronas eſſe κορασιώδεις puellares, & ludentibus magis convenire virginibus, & mulieribus quàm congreſſibus philoſophorum, eorumque qui literarum militia ſint exercitati. Ut ut eſt, diverſorum florum coronas caput juvare, antiquitus creditum & traditum, αἱ τῶν ῥόδων καὶ τῶν ἴων ἀποφοραὶ, inquit Clemens Alexandrinus, ἡσυχῇ οὖσαι ψυχραὶ συςέλλουσι καὶ ἐπιςύφουσι τὰς καρηβαρείας, Roſarum & violarum ſuavitates ſive exhalationes cum ſenſim & quietè refrigerent, coërcent, & adſtringunt gravitates capitis. Hujus quoque generis eſt corona è ſmilace, quæ facta impari

Clem. Al. pædag. l. 2. cap. 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

impari foliorum numero capitis doloribus mederi creditur. Cæte- *Plin. l. 24.*
rùm ſmilacem Theophraſtus dicit eſſe ἄνθος λευκὸν καὶ εὐῶδες, ἠρι- *cap. 10.*
νόν, florem album, odoratum, vernum. Et Iulianus collocat ſmilacem *Julian. in*
inter plantas odoratas, Verſabere, inquit, in ſmilace & thymo, her- *ultimis ep.* *Theophraſt.*
biſque odoratis. Quanta ſmilaci facultas inſit, hinc ſciri poteſt, quòd *lib. 3. de*
dormientes homines, cùm maximè florens tumeſcit, interficit. Su- *plant. 36.*
perioribus coronis annumero alias quæ ſunt ſingularibus præditæ do- *Plutarch.* *ſymp. 3.*
tibus. Et quidem Plinius coronam è ſemine ſpinæ albæ dolores ca- *Plin. l. 24.*
pitis minuere dicit. Eâdem vi cenſetur corona ex herba hirſutæ, quæ *cap. 12.*
Græcis eſt φιλάνθρωπος. Eodem authore, *gramen tertii generis da-* *Plin. l. 24.* *cap. 19.*
ctyli, ejus cui cauſtica vis eſt, capiti circumdatum ſanguinis è na- *Plin. ibid.*
ribus fluxiones ſiſtit. Iberis adalligata capiti cum quinquefolio epi- *Plin. l. 25.*
phoras, & ſi qua in oculis vitia ſunt, emendat. Idem tradit; *in ca-* *cap. 12.* *Plin. l. 27.*
pitis dolore coronam imponi, & contra epiphoras collo circumdari. *cap. 12.*
Adeſt & è pulegio corona, de qua hic ipſe Plinius, *Dignior*, inquit, *Plin. l. 20.*
è pulegio corona vertigini quàm è roſis, cubiculis noſtris pronun- *cap. 40.*
tiata eſt. Nam & capitis dolores impoſita creditur levare. Quin &
olfactu capita tueri contra frigorum æſtuſque injuriam, & ab ſiti tra- *Plutarch.*
ditur. Coronis quoque ex amethyſto non lapide, ſed flore poſt vinum *ſympoſ. 3.*
utebantur adverſus vinolentiam. Nam τῶν ἀνθῶν ἀπόῤῥοιαι florum
effluentiæ mirabiliter caput muniunt adverſus ebrietatem. Atque
adeò quibuſdam floribus ajunt ineſſe vim fovendi cerebri. Aliis in-
ſunt aliæ facultates, & quidem admirabiles. Hujus generis eſt alyſſos *Plutarch.*
quæ liberat hominem ſingultu non ſolùm tacta, ſed viſa. Huc quo- *ſympoſ. 3.*
que refero coronam nexam è ramulis ejus herbæ, quæ Græcis eſt *Conſt. Cæſ.* *lib. 7. c. 31.*
χαμαίπιτυς, & πιτυΐνη, noſtris abiuga, ſive abiga, & humilis pinus.
Quippe ajunt eum qui hac corona ſit coronatus, non inebriari. His *Conſt. Cæſ.*
addo illam quæ fiebat ex eo filo, cui hæreret folium oleæ, in quo *lib. 9. c. 1.*
ſcriptum eſſet nomen τῆς Ἀθηνᾶς Minervæ. Hinc quoque capitis
dolores ſedari ajunt. Uſque eò verum eſt, corona caput non ſolùm
ornari, ſed juvari & ſervari. Sed mirum eſt, tam ſalutare, tamque
illuſtre inventum humanamn equitiam reperiſſe, quomodo ad nefa-
rios uſus traduceret. Nempe, repertæ ſunt nefandæ coronæ harum,
quas dixi, tam ſalubrium per nomen quidem & ſpeciem imitatrices,
at re & effectu ferales, atque adeò capitis, cui imponuntur, inter-
fectrices. De his ſcripſerunt Mneſtheus & Callimachus medici à
me ſupra memorati. *Quoniam & in hoc*, inquit Plinius, *eſt ali-* *Plin. l. 21.*
qua valetudinis portio, in potu atque hilaritate præcipuè, odorum *cap. 3.*
vi ſurrepente, fallaciter ſcelerata Cleopatræ ſolertia. Namque
apparatu belli Actiaci gratificationem ipſius reginæ Antonio ti-
mente, nec niſi prægustatos cibos ſumente, fertur favore ejus luſiſ-
ſe, [l. timori ejus illuſiſſe] *extremis coronæ floribus veneno illitis, ip-*

ſaque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſaque capiti impoſita. Mox procedente hilaritate, invitavit Antonium ut coronas [p. coronati] *biberent, nempe uterque. Quis ita timeret inſidias?* Hoc tantum ſcelus, alioſque abuſus coronarum equidem reputans, magnopere probo illam acritatem Tertulliani, quæ unam ſpectat ſynceritatem morum, qua is totus exarſit. Sed ubicunque is acerbius invehitur in coronas, ubi eas deridet, ubi eas ita proſternit, ut in coronis unum agnoſcat uſum vinculi, ac præterea nihil, ibi verò, quod ejus venia dictum ſit, à ſumma ejus pietate provoco ad ſingularem eruditionem. Neque enim neſcivit, odorum vim non minùs conducere ad ſanitatem, quàm ad voluptatem, ut ex Ariſtotele Plutarchus tradit, nimirum, per calorem & ſubtilitatem cerebrò ſe leniter infundentem. [*Plutarch. πε. Ισιδ. ϗ Οσιρ.*] Certè ubi is loquitur de cuſi Ægyptio, tradit dulci ſpiritu, & ſalutari quadam exhalatione moveri aërem, cujus per reſpirationem corpus tactum mauſueſcit. Tunc enim fit gratum quoddam temperamentum, quod mœſtitiam diſcutit, nec tamen cerebrum ebrietate occupat. Quæ etſi vera ſunt, nihilominus tamen Tertullianum uſque juvat illudere tantæ rei. [*Tertull. de cor. mil.*] *Cæterum*, inquit, *in capite quis ſapor floris? quis coronæ ſenſus niſi vinculi tantùm? Quia neque color cernitur, neque odor ducitur, nec teneritas commendatur. Tam contra naturam eſt florem capite ſectari, quàm cibum aure, quàm ſonum nare.* Similis ſeveritatis extat alius apud hunc ſcriptorem locus. [*Tertull. Apolog.*] *Non emo capite* [l. capiti] *coronam, nempe Liberalibus. Quid tuâ intereſt, emptis nihilominus floribus quomodo utar? puto gratius eſſe liberis & ſolutis, & undique vagis. Sed etſi in coronam coactis, nos coronam naribus admovimus. Viderint qui per capillum odorantur.* Nec Tertullianus tantùm acerbè coronas inſectatur, ſed & Clemens Alexandrinus, ubi ait, coronatos amittere τὸ τερπνὸν τῆς ἀνθήσεως ſuavitatem florum. [*Clem. Al. pædag. l. 2. cap. 8.*] Nec vident, inquit, coronati coronam, locatam ſuper oculos. Atque adeò cùm odor natura ſurſum vergat, eo reſpiratio privatur; ut ſemel dicam, florum eſt injuria non nutrimentum iis frui ſupra aſpectum. Atque hæc quidem omnia videntur ſumpta à veteri quodam philoſopho qui eos, [*Lucian. Nigr.*] qui coronis uterentur, inſectari ſolitus eſſet, qui neſciunt locum coronæ. Siquidenim, inquit, gaudent halitu violarum, & roſarum, oportuit eos coronari ſub naribus, ut per reſpirationem hinc traherent plurimum voluptatis. His affine eſt dictum Socratis relatum à Xenophonte, odorum, niſi nares acceſſerint, nulla utilitas. [*Xenoph. memorab. lib. 1.*] Etſi de odoribus tantùm, non etiam de floribus ibi loquitur Socrates. Porrò à temporibus & capillis odorem ad nares pervenire, è naribus, inquam, duci odorem qui eſt in capillis & in vertice, non eſt res tantæ abſurditatis, quanta huic tantæ coronarum inſectationi præten-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

prætenditur. Ipſe Tertullianus cùm ait, naturam ſignaſſe uſum florum, quam ipſe vocat, naturæ præſcriptionem, addit eam non debere eſſe potentiorem ſectæ interdictione. Ubi palam fatetur, quod natura licet, ſectam, videlicet, Chriſtianam facere inlicitum: Sed ubi hæc interdictio? Quinimo in ſacris libris nihil quicquam eſt magis obvium quàm mentio coronæ. Uſque eò & ipſi ſpiritui ſancto complacitus eſt florum decor, & coronarum uſus. Et verò in Apocalypſi non ſolùm viginti quatuor ſenioribus, ſed & ipſi Chriſto aptatur corona, non illa ſpinea prompta è ſuppellectile carnificis, ſed illa de qua nunc ago; illa ipſa, cujus meminit Prudentius in his verſibus,

Tertull. Apolog.

Regia mirifici fulgent inſignia David,
Sceptrum, oleum, cornu, diadema, purpura & ara.
Omnia conveniunt Chriſto, chlamys atque corona.
Virga poteſtatis, cornu crucis, altar divum.

Prudent. in enchir.

Nimirum oleagineam coronam Chriſto tribuit, id eſt, & victricem & triumphalem. Quæ tamen, ſi admittitur ſententia Tertulliani, planè inutilis & ridicula eſt. Uſque eò is, ubicunque occaſio eſt, nihil coronæ parcit. Certè fatendum eſt, tam multa fœdè perpetrata ubi interveniebant coronæ conviviales, (id quod alibi dico) ut priſca illa Chriſtiana pietas acriter ac ſeverè inſurrexerit in abuſum coronarum. Id quod cum Tertulliano excuſat Clementem Alexandrinum, qui quærit an fas ſit uti coronis & unguentis, quorum utroque homines impelluntur ad voluptates, & ad libidinem, potiſſimùm adventante nocte. Salutaribus coronis adnumero myrteam. Nam hanc quoque vini vim compeſcentem, & Baccho inimicam ferunt. Et hoc eſt Pollux ait, Anacreontem myrtis coronari ſolitum, nempe dum crebriùs & largiùs potaret. Etſi alia hujus coronæ ratio eſt, quòd myrtus, ut infra dico, eſt Veneris. Cæterùm quòd cæpe, eliciendo lachrymas, oculis prodeſt, & ipſum inter hujus generis coronamenta receptum eſt. Hujus coronæ meminit Artemidorus; eique locum aſſignat inter illas, quæ per quietem viſæ quidpiam ſignificant. Ergo has coronas illis prodeſſe ait qui ſomnium viderint, non item iis qui ei proximè adſtant. Fortaſſæ hoc genus coronæ ſignavit Callimachus in hoc verſu,

Clem. Al. pædag. l. 2. cap. 8.
Plin. l. 15. cap. 29. & Ath. l. 15.
Pollux. lib. 6. cap. 19.
Ariſtot. probl. 9. ſect. 31.
Artemid. lib. 1. c. 79.
Scholiaſt. in alexiph. Nicand. in μήκωνος κεβληγόνου.

—— ἀμφί τε κέβλῃ
Εἰργμένος ἀγλίθων οὖλον ἔχει στέφανον,

circa caput vinctus cæparum teneram coronam.

CAPUT

CAPUT XVI.

Corona hederacea. Hedera Baccho ſacra. Hedera & vitis cur ſocientur. Ex hedera & vite fit coronamentum Bacchi. Cur cum hedera compeſcat vim Bacchi, nihilominus tamen ſit coronamentum hujus numinis. Liber hederatus & laureatus.

SUperioribus coronis annumero hederaceam. Nam præter id quod hedera ſponte provenit, & ubivis gentium eſt obvia & percopioſa, atque ideo ubique hac fronde redimiri licet, huic ſeu facilitati, ſeu commoditati accedit hæc ipſa facultas refrigerans & *Plutarch. ſymp. 3.* adſtringens, denique ſedans τὴν καρηβαρείαν dolorem capitis. Tradidit antiquitas, Bacchum fuiſſe peritum medicinæ, primò quia fuit inventor vini, quod numeratur inter fortiſſima & ſuaviſſima remedia. Deinde quòd vino oppoſuit hederam, & ex ea coronam plectere docuit; hæc enim quia eſt φιλόψυχρος καὶ ἐμψύχει amans frigoris & refrigerat, ebrietatem extinguit. Hac de cauſa antiqui- *Clem. Al. pædag. l. 2. cap. 8.* tas eam, quomodo draconem, Deo conſecravit, veriùs quàm ob illam quam refert Phornutus, videlicet, propter ſimilitudinem *Phornut. in Baccho.* vitis & racemorum: hinc epithetum βοτρυστέφανος racemis redimitus, quod reſpicit utramque vocem & vitis & hederæ. Etſi verum eſt, hederam propter hanc ſimilitudinem in coronamentis *Long. lib. 4.* quandoque ſuccedere in locum vitis. His omnibus, inquit Longus, pro vite hedera impoſita erat. Et corymbus ejus cùm eſſet magnus *Plutarch. ſymp. 3.* & nigreſcens, vuam imitabatur. Et Plutarchus de eo qui captus pulchritudine ejus coronæ quæ eſſet è vite, ut illam inquit conſpexit nudam & ſine folijs, amavit ſimilitudinem hederæ, id eſt vitem amavit propter ſimilitudinem hederæ. Nam & in aſcenſu tortilis eſt, & eundo errat, & folium habet tumidum & ſine ordine effuſum. & corymbus ejus vuæ ſpiſſæ & ob maturitatem nigreſcen- *Luc. Bacch.* ti ſimilis imitatur diſpoſitionem vitis. Nec mirum ſi ipſi corymbi dicuntur eſſe coronamentum Bacchi. Sociantur ergo natura vitis & *Philoſtr. in Ariadne.* hedera etiam ob ſimilitudinem. Et quidem apud Indos Machlæos exſtat lucus, quem ubertas hederæ, vitiumque inibi provenientium ſua opacitate pulcherrimè inumbrat. Quæ utriuſque arbuſti ſocietas talis eſt, ut eam nulla vis venti diſſolvere poſſit. Id quod expreſſit Q. Calaber in his verſibus,

Ὡς δ' ὅτε που κισσός τε καὶ ἥμερις ἀμφιβάλλον
Q. Calab. lib. 14. Ἀλλήλοις περὶ πρέμνα· τὰ δ' οὔποτε ἴς ἀνέμοιο
Σφῶν ἀπὸ νόσφι βαλλέσθαι ἐπισθένει, &c.

Ac veluti hedera & vitis conſtringunt ſe mutuo ramuſculorum nexu,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

nexu, quos nulla unquam vis venti à ſe divellere poteſt. Deinde utraque alteri implicita mirum in modum pulchreſcit, Virgilius,

—— pocula ponam *Virg. ecl. 3.*
Fagina, cælatum divini opus Alcimedontis;
Lenta quibus torno facili ſuperaddita vitis
Diffuſos hedera veſtit pallente corymbos.

Quid quod hedera fungitur vice vini, & abſque vino inebriat? ὅλως ἄοινον ἐπάγει μέθην, inquit Plutarchus, planè ebrietatem inducit ſine vino. Equidem hanc puto eſſen veram cauſam, quapropter hedera & vitis ſociata efficiunt coronamentum Bacchi. Quod his verbis deſcribit Aurelius Nemeſianus alloquens Bacchum, *Plutarch. κεφαλ. καὶ ζητ. ῥωμ.*

Te cano qui gravibus hederata fronte corymbis *Aurel. Nemeſ. ecl. 3.*
Vitea ſerta plicas; qui comptos palmite tigreis
Ducis odoratis perfuſus colla capillis,
Vera Iovis proles.

His omnibus addo ea quæ memorantur accididiſſe in natalibus Bacchi. Hic enim cùm ex utero matris per vim exiiſſet, & flamma ibi exorta & ſciſſa in diverſa antrum Bacchi tam luculenter umbraret, ut nihilominus Aſſyrio & Lydio lapide pulchrius appareret, tortiles corymbi, & ipſa vitis, & thyrſi arbores ibi ſunt enatæ, id tam libenter tolerante terra, ut & igni quædam ſint conceſſæ. Nec mirum ſi Bacchi gratia terra coronavit ignem, nempe hedera, corymbis, thyrſis. Enimvero hedera & vitis tam arcto fœdere conſtringuntur, ut exiſtimatum ſit, vitem fore feraciorem, ſi putator ejus hedera ſit redimitus. Hîc non omitto priſcam fabulam, quæ ait, κιοσὸν fuiſſe adoleſcentem unum è Bacchi ſaltatoribus, qui coram Deo ſaltans mortuus in terram cecidit. In hujus honorem terra produxit florem adoleſcenti cognominem, adoleſcentis germina ſervans in planta. Hæc ſive planta, ſive abruſtum è terra erumpens eâdem ratione vitem amplectitur, qua is adoleſcens Bacchum amplecti ſolitus fuit, ejuſque cervicem brachiis circumdare. *Philoſtrat. in Imag.* *Conſt. Cæſ. lib. 5. c. 24.* *Conſt. Cæſ. l. 11. c. 31.*

Et hæc quidem de hederæ vitiſque ſocietate. Cæterùm ſua huic frondi è propria indole dignitas eſt, quòd cerebrum ab heluco defenſat, hoc eſt à καρηβαρεία. Et ideo videtur eſſe in tutela Liberi, *quem eundem apud Ægyptios Oſirin* Harpocration *hanc ob cauſam hederatum argumentatur.* Et hæc quidem Tertullianus, qui ea videtur ſumpſiſſe è Plutarcho, qui ait, hederam, quam Græci Baccho conſecrant, ab Ægyptiis nominari χενόσιριν, ac ſi dicas plantam ſive abruſtum Oſiridis. Sed mirum videri poteſt, hederam, cujus ingenium eſt inhibere vim Bacchi, nihilominus eſſe coronamentum hujus numinis. Ubique enim poëtæ eum faciunt & corymbiferum & hederatum. Certè ejus coronamentum de- *Tertull. de cor. mil.* *Plutarch. πε. Ισ. καὶ Οσιρ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſcribit Ariſtophanes loquens de Baccho in his verſibus;

Ariſtoph. Κύκλῳ δὲ περὶ κισσὸς
θεσμοφ. Εὐπέταλος ἕλικι θάλλει.

Circulo autem circùm helicem hedera floret. Extatque vetu
illud,

Ariſtid. χαῖρε ὦ ἄνα κισσεῦ Διόνυσε.

ἱερ. *orat.* 4. Salve ô rex hederæ Dionyſe.

Noſtri quoque utraque corona eum redimiunt & pampinea &
Ovid. lib. 6. hederacea. Ovidius,
Faſt. *Bacche racemiferos hedera redimite capillos.*

Hujus coronamenti rationem, idem Ovidius reddit in his verſibus
Ovid. lib. 3. *Cur hedera hæc cincta eſt? hedera eſt gratiſſima Baccho.*
Faſt. *Hoc quoque cur ita ſit dicere nulla mora eſt:*
Niſiades nymphas, puerum quærente noverca,
Hanc frondem cunis appoſuiſſe ferunt.

Id quod Ovidius ſi non vertit, at ſanè ſumpſit è nono Διονυσιακῶν.

Etymol. Τὸν μὲν ὑπερκύψαντε θεηγενέος τοκετοῖο
Διονυ- Στέμμασι κισσίεντι λεχωΐδες ἔστεφον ὧραι.

σος. Hunc quidem ſuperſtantes divini parentis corona hederacea puer-
peræ coronarunt horæ. Extat & locus Euripidis qui recens nato
Libero hederam tribuit,

Eurip. Βρόμιον ἔνθα τέκε
Phæniſſ. Μάτηρ Διὸς γάμοισι, κισσὸς
actu 2. ὃν περιστεφὴς
Ἑλικτὸς, εὐθὺς ἔτι βρέφος χλοη-
φόροισιν ἔρνεσι
Κατασκίοισιν ὀλβίσας ἐνώτισε.

Ubi Bromium edidit mater Jovis ex concubitu, quem hedera cir-
cùm ejus tempora ſerpens ſtatim infantem virentibus & opacis ra-
mis obtectum beavit. Oppianus ait, eum repoſitum fuiſſe in abie-
gna ciſta pellibus indutum, racemiſque circumdatum,

Εἰλατίνῃ γηλῷ δῖον γόνος ἐγκατέθεντο,
Oppian. Νεβρεῖσι δ' ἀμφέβαλον, καὶ ἔστεψαν
κυνηγ. κορύμβοις.
lib. 4.

Abiegna in ciſta divinum genus repoſuerunt, pellibuſque induerunt,
& coronarunt racemis. Hinc eſt quod hedera & abies mutuis veluti
amplexibus ſociantur. Oppianus,

ὥσπερ δὲ βλωθρῇσιν ἑλίσσεται ἀμφ' ἐλάτῃσιν
Oppian. Ὑγρὸς ἕλιξ κισσοῖο.

ἁλιευτ. *l.* 4. ſicut altas implicatur circùm abietes humida circumvolutio hede-
Philoſtrat. ræ. Id quod à Megæra factum eſſe tradit Philoſtratus in Semele.
in Imag. Et fabula quidem ſic habet. Cæterùm naturali, verâque cauſa tota

res

res nititur. Cùm enim vino immoderatiùs utentes vinum conſopiat, veriſimile eſt, illud non tanti futurum fuiſſe, ſi non reperta ratio eſſet, quâ æſtus ille tolerari, & compotorum voluptas diutiùs produci poſſet. At hoc inter omnes frondes maximè præſtat hedera. Non ergo mirum, ſi hæc frons Baccho uſque eò placita eſt, ut eam ſibi veluti peculiarem ſepoſuerit, cujus, videlicet, præſidio vitis nitetetur. Et has quidem ob cauſas quantum eſt poëtarum Liberum faciunt hederatum. Homerus, *Homer. alt. hymno in Bacch.*

Κισσοκόμην Διόνυσον ἐρίβρομον ἄρχομ' ἀείδειν.

Hedera coronatum Bacchum valde ſonantem incipio canere. Paulò poſt hic ipſe Liber eſt hederatus & laureatus, κισσῷ καὶ δάφνῃ πεπυκασμένος. Enimvero Bacchi tam propria eſt hedera, ut apud hunc ipſum Homerum hedera florens exorta ſit circa malum ejus navis qua Bacchus vehebatur; ubi omnes quoque ſcalmi fuerunt coronati.

ἀμφ' ἱστὸν δὲ μέλας εἱλίσσετο κισσός *Hom. hym. 1. in Bacch.*
ἄνθεσι τηλεθάων· χαρίεις δ' ἐπὶ καρπὸς ὀρώρει.
πάντες δὲ σκαλμοὶ στεφάνους ἔχον.

At circa malum voluebatur hedera floribus vireſcens. gratus autem fructus excitabatur. Omnes autem ſcalmi coronas habebant. Ergo Ovidius imitatione Homeri facit ſcalmos hedera opertos, vel coronatos in his verſibus.

Impediunt hederæ ramos, nexuque recurvo *Ovid. lib. 3. Metam.*
Serpunt, & gravidis diſtingunt vela corymbis.

Et apud Oppianum cùm Bacchæ tulerunt Liberum recens natum & arcæ conditum in Eubœam, & piſcatorio navigio gurgitem trajecerunt in tranſtris effloruit viridis taxus. At puppim apium & hedera implicarunt. In Tyrrhenis navis quâ Bacchus vehebatur fuit umbrata vite, & hedera. Cæterùm quoties poëtæ ipſum Bacchum, aut quicquid eſt Bacchi hederatum faciunt, aliud ſignant nihil, niſi ſuis inſigniis ornatum. Quod coronamentum his verbis deſcribitur, κισσὸς δὲ αὐτὸν [Διόνυσον] ἔστεφε περιθέων ἐν κύκλῳ, hedera autem ipſum [Bacchum] coronavit circumcurrens in orbem, Et quia hæc erat ſtatua Bacchi ænea, addit, ὡς κισσὸς ἦν ὁ χαλκὸς εἰς κλῶνας καμπτόμενος, καὶ τῶν βοστρύχων τοὺς ἑλικτῆρας ἐκ μετώπου κεχυμένους ἀναστέλλων. Ut hedera fuit æs in ramos flexum, & racemorum in aures è fronte ſparſos contrahens. Et verò Liberum dici volunt εἰραφιώτην ἐκ τοῦ ἐρέφω, orno, corono, ſicuti στεφάνοις ἡδόμενον, κισσοφόρον καὶ φιλοκισσοφόρον. coronis gaudentem eaſque geſtare amantem. Etſi non ſum neſcius Bacchum, ſed alia de cauſa, à Jove fingi inſiguitum coronis, id eſt, criſtis draconum apud Euripidem, στεφάνωσέν τε δρακόντων στεφάνοις. & coronavit eum draconum coronis.

Oppian. κυνηγ. l. 4. Philoſtrat. in Imag. In deſcrip. Calliſtr. Etymol. ἔρεψα. Euripid. Bacch. actu I.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XVII.

Corona hederacea teſtis eſt Bacchici furoris. Baccho ſacrificantes ſunt hederati, ut victimæ, & multitudo in his feſtis, & horum imitatione ebrii; tum pocula quibus libabant. Hedera & ſmilax mixta in coronamentis. Hedera aliis plantis ſociatur. Hederæ florens pulchritudo. Ipſa eſt ſymbolum pulchritudinis, ac dicitur florere. Et eſt inter delicias hortorum, aliorumque locorum. Hedera errat, ſerpit, eſt tenax, faſcinat; eſt flexibilis, ſequax, ductilis, nectilis. Corona hederacea teſtis lætitiæ convivialis, & militaris: & tunc jungitur lauro.

CÆterum quia corona hederacea eſt inſigne Bacchi, eâdem teſtis eſt Bacchici furoris; habetque πνεῦμα μανίας ἐγερτικόν τε καὶ παρακινητικόν ſpiritum quo furor excitatur & commovetur. Quapropter Bacchantes nunquam celebrant orgia ſine coronis. At has ſtatim ut capiti circumpoſuerunt, tunc verò περὶ τὴν τελετὴν ὑπερχαίροντ) ad ea ſacra celebrando mirum dictu quantopere incendantur. Hinc eſt quòd Æſchinem Demoſthenes vocat κιττοφόρον hederigerum ac ſi dicat lymphatum, furore percitum. Enimvero Plutarchus Olympiadem in Bacchicis feſtis memorat præcipuo quodam furore fuiſſe correptam. Certè ſerpentes & magnos & cicures inducebat in thiaſos, id eſt in Bacchicas ſaltationes. Hi quoque ſæpe ex hedera, & è ſacris ciſtis emergentes, & circumvoluti thiaſis & coronis mulierum ingentem metum viris incutiebant. Denique qui Bacchi feſta celebrabant, horum capitibus inſidebant ſerpentes, ac dicebantur ἀνεστεμμένοι τοῖς ὄφεσιν, coronati ſerpentibus. Et verò ſignum Bacchicorum orgiorum eſt ὄφις τετελεσμένος, ſerpens myſteriis initiatus. Hinc quoque perpetuum epithetum earum mulierum quæ his ſacris initiatæ erant, τῶν θυιάδων. Vocabantur enim Mænades ἀπὸ τοῦ μαίνεσθαι, à furendo. Id quod docent poëtæ alio epitheto quo illas donant. Vocant enim hederigeras, ac ſi dicant lymphatas, ac ſui minimè compotes. Id quod docet Catullus in hoc verſu,

Plutarch. κεφαλ. καταζ. ῥωμ. Clem. Al. pædag. l. 2. cap. 8. Demoſth. de cor. Plutarch. Alex. ma. Clem. Al. exhort. ad Græc. Plutarch. γυν. ἀρετ.

Ubi capita Mænades jaciunt hederigeræ.

Catul. de Berec. & Aty.

Qui Mænadum, omniumque Bacchantium habitus deſcribitur ab Euripide, ubi inducit Tireſiam & Cadmum πολιὰν ξυνωρὶν canam bigam, ut ipſe loquitur, id eſt, par ſenum bacchantium,

Θύρσους ἀνάπτειν, καὶ νεβρῶν δορὰς ἔχειν,
Στεφανοῦντε κρᾶτα κισσίνοις βλαστήμασιν.

Euripid. Bacch. actu 1.

Thyrſos ligare, & agnorum pelles habere, & coronare caput hedera-

:raceis ramis, aut floribus. Addit alia hujus notæ, quæ paulò poſt quuntur. Hinc quoque manavit priſcum inſtitutum, ut Baccho crificantes eſſent hederati.

——κισσῷ τε στεφανωθεὶς *Euripid.*
Διόνυσον θεραπεύει. *Bacch. actu*

t hedera coronatus Liberum colit. Atque adeò quoties hi Bacchi *1.* ıcerdotes ibant in militiam, ibi quoque aſpiciebantur hederâ coonati, ut Eunæus ille apud Statium, cujus

——clypei penetrabile textu *Stat. lib. 7.*
Pallentes hederæ, Niſeaque ſerta coronant. *Theb.*

Jbi Niſea interpretor lecta in Niſa, quam ipſe paulò poſt feracem ıominat. Nec tantùm ſacerdotes, ſed & ipſæ victimæ, quæ Baccho immolabantur, hoc eſt hædi & capræ erant hederatæ, ut in ıcrificio Daphnidis videre eſt apud Longum, ubi optima caprarum *Long. lib. 2.* ıedera coronatur priuſquam mactetur. Ipſa quoque multitudo in ·eſtis Bacchi coronabatur hedera: Et ad hoc exemplum ebrii, ſi-:uti operantes hujus Dei ſacris. Quo coronamento uſus eſt Pto- *Etymol.* ·emæus Philopator; ſicuti Galli illi evirati, qui celebrabant feſtum *Γάλλος.* natris Deûm. Apud Platonem Alcibiades ebrius coronatus eſt co- *Plato in* ·ona ex hedera & violis confertim compacta; multiſque tæniis ca- *ſymp.* ›ut evinctus; credo, ut videretur imitator Bacchici furoris. Ipſa pocula conviviis, quibus libabant, conſtat fuiſſe hederacea. Hercules apud Admetum capit poculum hederaceum, *Euripid. Alceſt. actu 4.*

Ποτῆρα δ' ἐν χείρεσσι κίσσινον λαβὼν,
Πίνει μελαίνης μητρὸς εὔζωρον μέθυ. *Eurip. Cycl. actu 3.*

Poculum verò in manibus hederaceum accipens bibit nigræ matris purum vinum. Apud eundem Euripidem ſcyphus Cyclopis eſt hederaceus, latus tres ulnas, & profundus quatuor. Id quoque non fit ſine ratione naturali, quam reddit Q. Serenus Sarmonicus *Q. Sarm. lib. de medic.* in hiſce verſibus;

Quando lien tumido circumligat ilia vinclo,
Et plenum ſplenis demonſtrant membra rigorem
Mollibus ex hedera tornantur pocula lignis. *Cato de re ruſt.*
Hinc trahit aſſuetos æger quoſcunque liquores. *Pollux l. 6.*

Vas tamen hederaceum non continere vinum, traditur apud Cato- *cap. 16.* nem. Inter pocula menſaria cenſebatur κισσύβιον ὃ κισσὸς περιέχει *Etymol. κισσύβιον.* quod hedera ambit unde & nomen. Quod ſanè genus poculi uſque eo fuit vernaculum, ut factum fuerit ἀγροικικὸν ποτήριον agreſtis, *Euripid.* ſive agricolarum calix. Ipſa convivia Euripides non dubitavit vo- *Bacch.* care pulchrè coronata in hoc verſu,

Καὶ καλλιχόρους ἀοιδάς, φιλοστεφάνους τε κώμους. *Stob. περὶ*

Et hederata; κισσοφόρους θαλίας. Hoc loco Plinio authore, notandus *εἰρήν. ιγ'.* eſt

eſt error vulgi, quod interdum pro hedera capiebat ſmilacem, *Infauſta*, inquit Plinius de ſmilace, *omnibus ſacris & coronis, quoniam ſit lugubris; virgine ejus nominis propter amorem juvenis Croci, mutata in hunc fruticem. Id vulgus ignorans plerumque feſta ſua polluit, hederam exiſtimando. Sicut in poëtis, aut Libero patre quis omninò neſcit quibus coronentur?* Qui error, ſi tamen fuit error, hinc eſt quod ſmilacis folium eſt κιττῶδες, inquit Theophraſtus, hederaceum ſive ſimile hederæ, atque adeò καταχρέμαστοι οἱ βότρυες κιττοῦ τρόπον, penſiles ſunt ejus racemi in modum hederæ. Fuit tamen hic error, quem dixi, non Romæ ſolùm, ſed & in Græcia pervulgatus. Et verò utraque & hedera & ſmilace Euripides Thebanos coronari vult,

Plin. l. 16. cap. 35.

Theophraſt. lib. 3. de plant. 36.

ὦ Σεμέλας τροφοὶ Θῆβαι
Στεφανοῦσθε κισσῷ
Βρύετε βρύετε χλοηρᾷ
Σμίλακι καλλικάρπῳ.

Euripid. actu I.

ô Semeles nutrices Thebæ, Redimimini hedera. Cingite, cingite capita florentes viridi ſmilace. Quin & Ulyſſes relatu Syneſii Polyphemo ſuadet, ut Galateam excepturus adornet coronas ex hedera & ſmilace. ἔτι δὲ κάλλιον, εἰ καὶ στεφάνους περισκευάσαιο κιττοῦ τε καὶ σμίλακος, οἷς σαυτὸν καὶ τὰ παιδικὰ ἀναδήσαιο. Etiam pulchrius, ſi & coronas adornes hederæ & ſmilacis, quibus te ipſum & amaſios redimias. Ubi ſmilax eſt ſanè hederæ genus pulcherrimum & præſtantiſſimum. Et verò Andrii, inquit Philoſtratus, coronantur hedera & ſmilace. Sed ab hominibus rectè copulantur cùm ſimul naſcantur. Illa inſula aurea tota Bacchi, quæ pingitur in imaginibus, repræſentatur κατηρεφὴς κιττῷ τε καὶ σμίλακι, καὶ ἀμπέλοις, adumbrata hedera & ſmilace, & vineis. Et alibi in iiſdem imaginibus Himerides corymbos palmitum connectunt. Adeſt & ſmilax & hedera. Deſcribitur & apud Ælianum locus quem certatim ornant hedera & ſmilax. Nam illa ibi copioſa & admodum hirſuta viget ac floret, & inſtar generoſarum vitium in proceras arbores ſerpit, ipſiſque connaſcitur. Smilax etiam pari copia partim advolvit ſe rupibus, ſaxumque opacat, ſubterque ſubiens occultat ſeſe. Quæ omnia tanta pulchritudine excellunt, ut ibidem dicatur eſſe oculorum panegyris. Quibuſdam arboribus obſcurioribus, inquit Achilles Tatius, hedera & ſmilax adnaſcuntur: hæc quidem è platano ſuſpenſa, & undique munita gracili coma. At hedera circa piceam arborem torta incolebat arborem amplexibus. Illa hederæ fiebat vehiculum; & hedera ſmilaci erat corona, id eſt ornamentum. Non immeritò hedera ornat ſmilacem, cùm ei poëtæ tribuant florentem pulchritudinem, uſque eò ut eam mulieres adhibeant

Syneſ. epiſt.

Philoſtr. in Imag.

Philoſtr. κυνηγέταις.

Ælian. lib. cap. 1.

Achill. Tat. lib. 3.

cant in religando capillitio. Horatius invitans Phyllidem ſuam, ait apud ſe eſſe cadum vini veteris, & apium nectendis coronis. Additque,

Eſt hederæ vis Horat. l. 4. Carm. od. 10.
Multa, quæ crineis religata fulges.

His affine eſt illud Statii,

Crinem comite, candidamque veſtem
Perfundant hederæ recentiores. Stat. lib. 2. Sylv.

Quid, quòd ipſa hedera eſt veluti quoddam ſymbolum pulchritudinis, diciturque formoſa? Virgilius de Galatea,

Candidior cygnis, hedera formoſior alba. Virgil. ecl. 7.

Albam dixit, ut eam diſcriminet ab illa, quam ipſe alibi vocat nigram,

—— aut hederæ pandunt veſtigia nigræ. Virgil. l. 2. Georg.

Hanc Tryphiodorus vocat κυανάμπυκιν κισσὸν nigricomam hederam. Sophocles quoque eam vocat nigram, id eſt racemis nigris, ινοπα κισσὸν. Talis cùm ſit, aſpectui tam grata eſt, ut, ſicuti roſa dicatur florere. Theocritus, Tryphiod. Sophocl. Oed.

πολλὸς δ᾽ ὡς ῥόδα κισσὸς ἐπάνθει, Theoc. ὁ δυ. eidil. 8.

& ſicut roſæ copioſa hedera efflorct. & alibi;

καὶ γὰρ ἐμοὶ τὸ πάροιθεν ἁδύ τι κάλλος
Ὡς κισσὸς ποτὶ πρέμνιον.

Et coronam me floruit ſuavis quædam pulchritudo, ut hedera circa malum. Ea re adhibetur hortorum vel cultiſſimorum ornamentis, ubi tota avicularum ſuaviſſimus cantibus perſtrepit. Epopus ille Ariſtophanæus veriùs avis quàm homo ut potè luſciniæ cantus referens, & vocans ad ſe alias aviculas, ait,

ὅσα τε ὑμῶν κατὰ κήπους ἐπὶ κισ-
σοῦ κλάδοισι νόμον ἔχει. Ariſtoph. ὄρνιθ.

Quotcunque è vobis per hortos ſuper hederæ ramis cantillant. Unde liquet, hederam eſſe inter lectiores delicias hortorum. Huic pulchritudini hoc nonnihil confert quod eſt rigens: *& ſine adminiculo*, inquit Plinius, *ſtat ſola omnium generum, ob id vocata ciſſos. E diverſo nunquam, niſi humi repens chamæciſſos.* Nimirum, noſtra illa ipſa eſt, quam Silius Italicus vocat frondem hirtam, quaque ipſe Pompejum coronat, Plin. l. 16. cap. 34.

Ille hirta cui ſubrigitur coma fronde decorum, Sil. Ital. lib. 13.
Et gratum terris Magnus caput.

Nec hortis tantùm eſt ornamento, ſed & cuilibet loco ubi ipſa eſt, ut aliquoties apud Longum. His accedit quòd errat, & quidem blando aſpicientibus errore, κιττὸς ἐπιπλανώμενος. Ergo eſt errans hedera paſſim, inquit Longus, *dum ſenſim extenditur, mavult-* Long. lib. 1. Virgil. egl. 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

que parietibus invehi textili ſylva, quàm humi teri voluntaria injuria, inquit Tertullianus. Ideoque dicitur ſerpere, & ſerpens, id eſt ſurſum repens. Virgilius,

Tertull. lib. de anima.

Serpentes hederæ vix habuêre locum.

Virg. epigr.

Dicitur & tenax. Neque enim ubi ſemel adhæſit, hinc facilè divellitur. Catullus,

Ut tenax hedera hac & hac
Arborem implicat errans.

Catul. in epith. Iul. & Manl.

Et inhæret aliis arboribus, ut apud Longum, ubi deſcribit hortum, *Erant*, inquit, *& cypreſſi, & lauri, & platani, & pinus. His omnibus adhærebat hedera. Et corymbus ejus cùm eſſet magnus & niger, uvam imitabatur. Totuſque hippodromus*, inquit Plinius, *intrantium oculis offertur. Illæ hedera veſtiuntur; utque ſummæ ſuis, ita imæ alienis frondibus virent.* Nec tantùm ut amica, verùm etiam ut amaſia implicatur vetuſtis arboribus, cum quibus habet communia quædam natalium principia, quas ita poſſidet ut tyrannus. Certè hanc tyrannidem exercet non ſolùm in arboribus, verùm etiam quandoque in ipſis animalibus. Nam hedera viridis cornu cervi adhuc tenello quaſi ligno viridi inſerta inibi coaluit. eamque cervus captus eſt gerens. Denique vix ullus memoratur locus formoſus abſque hac fronde. Propertius,

Long. lib. 4.
Plin. epiſt. lib. 5. ep. 6.
Theophraſt. lib. 1. de plant.
Ariſtot. de hiſt. anim. lib. 9. c. 5.

Aſpice quos ſummittat humus formoſa colores,
Et veniant hederæ ſponte ſua meliùs.

Propert. l. 1. ad Cynth.

Hanc pulchritudinem auget viror. Quippe hæc frons velut peculiari epitheto dicitur virens, ut apud Horatium,

Læta quod pubes hedera virenti
Gaudeat.

Horat. l. 1. carm. od. 25.

Et hoc ipſo quod perpetuò viret, dicitur eſſe in tutela Liberi, cui, ſcilicet, eſt perpetua viridis ætas ad ſimilitudinem hujus frondis. Ergo antrum hederoſum, hoc eſt, multa hedera conveſtitum nihil aliud ſignat, niſi perpetuo virore pulchreſcens. Propertius,

Feſt. hedera.

Lucus erat felix hederoſo conditus antro.
Multaque nativis obſtrepit arbor aquis.

Propert. lib. 4.

Certè hedera & propter umbram, & propter viriditatem multos faſcinare dicitur. Sed omnis decoris, omniſque pulchritudinis huic frondi cumulus eſt, quod & flexibilis, & ſequax, & ductilis eſt. Ovidius,

Plutarch. κεφάλ. ριβ. ῥωμ.

Vos quoque flexibiles hederæ veniſtis, & unà
Pampineæ vites, & amictæ vitibus ulmi.

Ovid. l. 10. Metam.

Et quia flexibilis eſt, nexilis quoque eſt. Ovidius,

Ultima pars telæ tenui circumdata limbo
Nexilibus flores hederis habet intertextos.

Ovid. 6. Metam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Hinc quoque conficitur, hederaceam coronam non ſolùm eſſe adſtringentem, ſed præcipuam indicem lætitiæ & hilaritatis, potiſſimùm convivialis. Ovidius ad Bacchum,

Illa dies hæc eſt, qua te celebrare poëtæ, *Ovid. l. 5. de triſtib.*
Si modò non fallunt tempora, Bacche ſolent.
Feſtaque odoratis innectunt tempora ſertis,
Et dicunt laudes ad tua vina tuas.

Hac ſe corona redimitum Anacreon beatum prædicat.

Ὅταν ὁ Βάκχος εἰσέλθῃ
Εὕδουσιν αἱ μέριμναι.
Δοκῶν δ' ἔχειν τὰ Κροίσου
Θέλω καλῶς ἀείδειν.
Κισσοφερὴς δὲ κεῖμαι,
Πατῶ δ' ἅπαντα θυμῷ.

Cùm Bacchus ingreditur, Dormiunt curæ. Exiſtimans me poſſidere opes Crœſi, Cupio pulchrè canere. Umbratus autem hedera jaceo, Et animo omnia conculco. Obiter moneo, hederam non ſolùm eſſe indicem lætitiæ convivialis, ſed & militaris, ejus, inquam, quam parit victoria. Et hinc mos caronandi tentoria militum victorum hedera & lauro. Certè victores Romani in eo prælio quo Perſes rex Macedonum ſuperatus eſt, cum redirent ab hoſtium perſecutione, invenerunt τὰς σκηνὰς φωτὶ λαμπομένας, καὶ κεκοσμημένας κιττοῦ καὶ δάφνης στεφάνοις, tentoria luce ſplendentia, ornataque ſertis hederæ & lauri. Ipſe Bacchus ſuum templum, quod eſt in Nyſa monte, contexit hedera, vite, lauro. Nec lauro tantùm, ſed & myrto hedera ſociatur, ut ille malus hiſtoricus relatu Luciani ſcriptum reliquit, καὶ ἐς οἷον ἄντρον κατέφυγε [Ὀσρόης] κιττοῦ καὶ μυρρίνης καὶ δάφνης ἐς ταυτὸ συμπεφυκότων, καὶ σύσκιον ἀκριβῶς αὐτῷ ποιούντων. Et in quale antrum confugerit [Oſroes] tectum videlicet ex hedera, & myrto & lauro.

Plutarch. Æmil. Paul.

Philoſtrat. vita Apoll. lib. 2.

Lucian. Quom. hiſt. ſit ſcrib.

CAPUT XVIII.

Hedera laſciva. Priapus hederaceam coronam à Baccho accepit. Hedera dicta φίλορως. *Amantes & Satyri hedera coronati. Bacchi thyrſi* ἀπολέμιοι. *Principes viri, iidemque luxurioſi hederati. Exercitus Alexandri hederatus. Priſcus mos ſtatim coronandi exercitum victorem. Hedera victrix vetuſtatis, & comes immortalitatis. Hedera coronamentum poëtarum. Interpretes poëtarum, & rapſodi coronati. Muſæ hedera coronantur, & roſis. Oratores coronati.*

CÆterum, quia convivialis hæc lætitia ſæpe eſt affinis laſciviæ, quomodo hedera utriuſque index eſt, ita quoque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

vocatur laſciva. Etſi ipſa ſuôpte ingeniô laſcivire, hoc eſt luxuriare dicitur. Id quod nihil eſt aliud, niſi obvia quæque, ut ſupra dictum eſt, amplecti; hac illac extendi nullo fine; inexpectatam alienis inſeri ut ſuis. Qui quòd ſunt bibonum & epulonum mores, certè intemperantiores, non mirum ſi hederaceo coronamento repræſentatur hæc ſive laſcivia, ſive petulantia. Hac de cauſa laſcivæ epitheto donata eſt è Poëtis. Horatius,

Horat. lib. 1. carm.

Nec Damalis novo
Divelletur adultero
Laſcivis hederis ambitioſior.

Lucian. Amor. *Theophraſt. lib. 2. de cauſ. plant.*

Huic ſignificatui naturalis cauſa ſubeſt. Nam hederam ait Theophraſtus aliis arboribus eſſe moleſtiſſimam. cùm enim nunquam deponat folia, ſemper eget multo alimento. Porrò Bacchus Venerem exſuſcitat, atque adeò Venus addita Baccho eſt jucundior, & illa voluptas ex utroque temperata gratior. Id quod in conviviis ſignavit corona heberacea. Atque adeò non inſcitè antiquitas finxit, Priapum ſalacem & libidinoſum Deum hanc hederaceam coronam à Baccho acciperere. Et verò in ſolemnibus pompis Priapus hac corona evinctus oſtentabatur. Et apud Theocritum Priapus deſcribitur hederâ coronatus. Et, Athenæo teſte, ad hoc libidinoſi numinis exemplum Alexandri & Ptolemæi ſtatuis, impoſitæ ſunt aureæ coronæ hederaceæ; quò, ſcilicet, fides fieret, eſſe reges libidini mancipatos. Itaque hanc quoque coronam amantes affectaſſe conſtat. Ideoque dicta eſt φίλερως amans amoris. Hoc epitheto donatur à Luciano in his verbis, παντὶ γε μὴν δένδρῳ περιπλέγδην ὁ φίλερως περιείρπυε κιττός, cuivis arbori circumvoluta illa amoris cupida hedera ſerpebat. Apud Theocritum caprarius cupit fieri apis, ut veniat in antrum in quo Amaryllis degere ſolet, hederam ſubiens, uſque eò videtur hedera amantibus facere copiam ſuorum amorum. Ipſi Satyri, ſalaciſſimum genns in pompa regis Ptolemæi conſpecti ſunt hederati. Certè ille Saxeus Satyrus qui fuit in illo celeberrimo antro apud Thebas Ægyptias, ita fuit coronatus hedera, ut ejus rami umbrarint ejus comam, & protenſi fuerint ſupra cervicem. Hanc quoque hederaceam coronam Athenæus tribuit quibuſdam luxurioſis, quos vocant autocabdalos, qui pedetentim, & inceſſu perfluo verba quodammodo irrorabant. Cæterùm quòd Priapus eſt comes Bacchi, & uterque viros èffeminat, Bacchi thyrſi vocantur ἀπολέμιοι imbelles; qui tamen occulta quadam vi interficiunt. Euripides,

Athen. l. 5. *Theocrit. epigr. 3.* *Lucian. Amor.* *Athen. l. 5. In deſcript. Calliſtr.* *Athen. lib. 14.* *Euripid. Io. actu 1.*

καὶ Βρόμιος ἄλλον
ἀπολεμίοις κιστίνοις βάκτροις,
ἐναίρει γᾶς τέκνον ὁ Βακχεύς.

Et

Et Bromius alium imbellibus thyrſis occidit terræ filium Bac-
cheus. Ut verum ſit, vinô plures perire quàm gladiô. Et hi qui-
dem mores tam molles & effeminati ſæpe à conviviis tranſeunt
ad cætera loca, in quibus deformitas eſt notabilior. Hujus generis *In vita M.*
illud eſt quod memoratur de Antigono juvene laſcivo, qui pro *Aurelii.*
aurea corona hederaceam, & pro ſceptro dextra manu pungentes
urticas geſtaſſe; & hoc habitu jus populis dixiſſe dicitur. Certè *Plutarch.*
Plutarchus ubi exprobrat Antonio mores luxurioſos & libidino- *Anton.*
ſos in comparatione ejus & Demetrii, hunc ait in belli apparatu
non habuiſſe haſtam hederatam; neque galeam ejus oluiſſe un-
guenta. Perinde ac ſi hæc omnia exprobret Antonio; ut vel hoc
ſolo cultu ſciri poſſit, quàm luxurioſè vixerit. Regiè Alexander, *Plin. l. 16.*
cujus exercitus victor ex India rediens hedera coronatus fuit, ſci- *cap. 34.*
licet, exemplo Liberi patris, cujus Dei, inquit Plinius, & nunc
adorant thyrſos, galeaſque & ſcuta in Thraciæ populis, in ſolem-
nibus ſacris. Porrò exercitum victorem non ſolùm in triumpho,
ſed & ſtatim poſt pugnam coronari, priſci moris fuit, & quidem *Plutarch.*
armatum; ut de Marii exercitu poſt cæſos Teutones & Ambrones *Mario.*
Plutarchus tradit. Quo exemplo Ageſilaus, partâ de Thebanis *Xenoph. hi-*
victoriâ, juſſit univerſos coronari in honorem Dei, omneſque *ſtor. Græc.*
tibicines tibia canere. Quin & Lacedæmonii proprio inſtituto *lib. 4. & in*
coronati pugnabant. Hujus quoque frondis dignitatem auget *laudatione*
alius ejus ſignificatus. Quippe hedera fert ſe victricem vetuſtatis, *Ageſil.*
atque adeò comitem immortalitatis ejus, quam ſibi præclariſſimi *Stob. πε.*
ſcriptores, ut præmium, proponunt, imprimis poëtæ, quorum ce- *νομ. καὶ ἐθ.*
leberrimus quiſque ac cæterorum victor hac fronde caput evinxit. *Clem. Al.*
Ideoque dicitur victrix apud Horatium, *in orat. ex-*
hortat.

—— ſeu condis amabile carmen *Horat. l. 1.*
Prima feres hederæ victricis præmia. *ep.*

Hoc autem Poëticum, ut ita dicam, genus hederæ Plinius his ver-
bis deſcribit: *Alicui & ſemen nigrum, alii crocatum, cujus coro-* *Plin. l. 16.*
nis poëtæ utuntur, foliis minùs nigris; quam quidam Dionyſiam, *cap. 34.*
alii Bacchicam vocant, maximè inter nigras corymbis. Hoc ergo
cultu inſignes poëtæ amabant effigiari. Ovidius miſſus in ultimas
terras, veluti à ſe abdicans omnem jucunditatem, eamque quæ no-
mini ſuo adhærebat, nominis æternitatem, ſuæ imagini hederam
demi vult.

Si quis habes noſtris ſimiles in imagine vultus, *Ovid. lib. 1.*
Deme meis hederas, Bacchica ſerta, comis. *de triſt.*
Iſta decent lætos felicia ſigna poëtas.
Temporibus non eſt apta corona meis.

Pro-

Propertius ait, caput & docti, & poëtæ hedera circumiri, non item alicujus ruſtici & imperiti.

Propert. l. 1.

Ruſticus hæc aliquis tam turpia prælia quærat,
Cujus non hedera circumière caput.

Ariſtophanes comicus redimitur hedera in illo epigrammate quod extat in aditu comœdiarum ejus. Ouidius quoque Catullum facit hederatum,

Ovid. epiced. de mor. Tib.

Obvius huic venias hedera juvenilia cinctus
Tempora cum Caluo docte Catulle tuo.

Prudentius poëta nihil minùs quàm laſcivus ſeſe excitans ad laudes Dei celebrandas, non ad illa ludenda quæ ſolet poëſis, ait,

Prudent. hym. ante cib.

Sperne camœna leveis hederas
Cingere tempora queis ſolita es,
Sertaque myſtica dactylico
Texere docta liga ſtrophio,
Laude Dei redimita comas.

Qui mos coronandi poëtas fluxit à conſuetudine priſcorum; ut de Arione cecinit Ovidius,

Ovid. lib. 2. Faſt.

—— capit ille coronam
Quæ poſſet crineis Phœbe decere tuos.

Plutarch. Lyſandro. Philoſtrat. in Imag. Plato in Ion.

Ac, Plutarcho authore, Lyſander Niceratum, à quo carminibus cultus fuerat, coronavit. Fabulæ Æſopum tæniis rediміunt, eumque coronant θαλλοῦ στεφάνῳ virentis oleæ corona. Poëtarum quoque cultores, hoc eſt, Rſapſodi, & heroicorum carminum recitatores, atque adeò ipſi interpretes corona donati præfulgebant, plerunque aurea. Certè Ion ille Platonicus ubi dixit, Homerum à ſe egregiè ornatum fuiſſe; uſque eò, inquit dignus, opinor ſum ab Homeri ſtudioſis aurea corona coronari. Et infrà ubi probavit, non ſolùm poëtas, verùm etiam hos ipſos Rſapſodos Deo plenos poëmata recitare, ironicè ait, prudentem eſſe illum hominem, qui ornatus veſte verſicolori, & aureis coronis, fleat tamen in ſacrificiis & feſtis, cùm horum nihil amiſerit. Et infra, An tibi videtur, Rapſodo qui ſit aurea corona coronatus, Græcis opus eſſe, duce verò minimè? Quid, non ſolùm poëtæ, ſed & ipſæ Muſæ hedera coronantur? Calliopen, ſive Calliopæan, quam Heſiodus vocat præſtantiſſimam omnium Muſarum, Ovidius redimit hedera.

Ovid. lib. 5. Faſt.

Tunc ſic neglectos hedera redimita capillos
Prima ſui cœpit Calliopea chori.

Et alibi,

Surgit,

Surgit, & immenſos hedera redimita capillos
Calliope querulas pertentat pollice chordas. — Ovid. lib. 5. Metam.

Apud Propertium quædam è Muſis legunt hederas in thyrſos;

Hæc hederas legit in thyrſos, hæc carmina nervis
Aptat, & illa manu texit utraque roſam. — Propert. l. 3.

Et verò Sappho Muſas coronat roſis, inquit Clemens Alexandrinus. Et addit hunc verſum forſan ipſius Sapphus, οὐ γὰρ μετέχεις ῥόδων τῶν ἐκ Πιερίας. Oratoribus quoque hoc datum ut coronarentur. Cujus rei exemplum eſt Palfurius Sura apud Suetonium. — Clem. Al. pædag. l. 2. cap. 8. — Sueton. Domit.

CARO-

CAROLI PASCHALII

Regis in Sacro Conſiſtorio Conſiliarii & apud Rhætos Legati,

DE CORONIS

LIBER SECUNDUS,

Qui eſt de Coronis lætitiæ.

CAPUT PRIMUM.

De abuſu coronarum. Dignitas coronæ. Quibus gradibus corona à re minima, hoc eſt, vinculo ſive ſtrophio pervenerit ad tantum dignitatem. Strophii excellentia,

CORONARUM natales indicavi cùm dixi, neceſſitatem, mitigando dolori ſive gravitati capitis τῇ καρηβαρείᾳ, inveniſſe vincula, ſeu ſtrophia, id eſt, rem quamlibet quæ modò eſſet idonea capiti redimiendo & adſtringendo. Poſtea ut hæc vincula efficaciùs juvarent, dixi nexa fuiſſe ex herbis, foliis, floribus iis, quibus eſt naturalis facultas refrigerandi & adſtringendi. Hujus generis plures coronas nominatim recenſui. Ultimo loco hederaceam. Dein diſcipiendum quî factum ſit, ut res à talibus profecta initiis brevi apud omnes gentes increbruerit; quæ nata eſt apud communes menſas mox occuparit altaria Deorum; à priſca frugalitate commearit ad dapatica negotia; è mapalibus, caſis, caulis, mero, inquam, rure invaſerit frequentiam urbium; in regiis, in templis, in theatris nacta ſit eminentiſſimum locum; caſtris & claſſibus cupidiſſimè excepta fuerit; Ubique ſignarit fortitudinem, victoriam felicitatem; triumphorum celebritatem omni gloria cumularit; rerum columina & culmina monſtrarit; regum majeſtatem aſſeruerit, quæ non ſe talem putat, niſi

niſi cùm ſe coronarum decore ſtipatam contemplatur. De hac coronæ dignitate verba faciens Ovidius ait,

Illa datos faſces commendat, eburque curule,
Illa coronatis alta triumphat equis. *Ovid. lib. 5. Faſt.*

Uſque eò res coronaria ab exiguo fomite pervenit ad luculentiſſimos radios. Hinc fit, ut & mihi tibique lector, dolendum ſit hanc materiam, quæ tota radiat rebus lectis, fructuoſis, magnis & magnificis, non eſſe nactam parem ſcriptorem. Tentabo tamen non tam ſpe præſtandi id quod ſuſcepi, quam ſtudio juvandi per ea quæ ſunt in manu mea. Cæterùm vehementer miror, quid ita non deſint, quibus rem tanti ſplendoris indignis modis accipere, ludus jocuſque fuit. Rurſus enim Tertullianus adeſt vix unquam coronis æquus, quo authore coronarum uſus tam latè diffuſus eſt, *ut ea contexerint lupanaria & latrinas, & piſtrina, & carcerem, & ludum, & ipſa amphitheatra, & ipſa ſpoliaria, & ipſas libitinas.* *Tertull. lib. de idolol.* Nempe his verbis id agit, ut probet coronas qualicunque impuritati tegendæ ac protegendæ adhibitas. Miror quod non addidit coronæ nomen demiſſum ad fœdiſſima quæque corporis. Nam & Græcis ςέφανος eſt podex, ſicuti & noſtris corona, Verpus vult coronari, ſed de his ſatis, imò nimis quæ ne eloqui quidem ſine venia fas eſt. Eâdem inceſſatur Sol, quòd tam nitidus, tam purus & ſyncerus quamlibet ſpurcitiem ſuis radiis icit. Neque enim propterea minùs eſt Sol. Simia, beſtia ineptiſſima viri gravis geſtus effingere conata, illos nihilo magis devenuſtat, ſimileſve reddit ſuis turpiſſimis ac petulantiſſimis. Uſui coronarum comitem ſe adjunxit abuſus ut ſimius homini. Ergo abuſui plus tribuetur quàm uſui? Ergo quorundam ſiniſteritas rem præclariſſimam altiſſimo loco dejectam abjiciet proculcandam ad pedes obſcuriſſimi & impuriſſimi cujuſque. Quid magis obvium quàm deterrimi mortalium purpura contecti? Num ideo purpuram profligabimus? Rei præclaræ abuſus abutentem prodit. Ipſi rei nihil demit. Coronas, inquis, fæx hominum polluit & prophanavit. Num ideo corona non eſt præclariſſimum inventum? At Ethnica plebecula iis abuſa eſt ad ſuperſtitionem. Tu, rejecta ſuperſtitione, coronas retine. Hæc ego uſque ingerere non dubito illis, qui omnia Tertulliani admirantur; tum Clementis Alexandrini, qui infenſus coronis, iis quæ idolis ſuſpendebantur tradit; ἀοχλήτου ἀμεριμνίας τὸν ςέφανον εἶναι σύμβολον, coronam eſſe ſignum ejus ſegnitiei, quæ illius turbæ propria eſt, quæ remota ab omni negotio eſt. *Clem. Al. pædag. l. 2. cap. 8.* Deinde poſtquam dixit, floreas coronas imponi mortuis eadem ratione qua imponuntur idolis, quæ & ipſa eſt res mortua, addit, inconveniens eſſe, eos qui audiverunt Dominum ſpinis fuiſſe coronatum, paſſioni ejus

illu-

illudere, dum ipſi capite geſtant coronas floreas. Et hæc quidem Clemens Alexandrinus, cui, & ſiqui ſunt in eadem ſententia, reſpondeo, Dominum ſibi ſumſiſſe coronam ſpineam iis de cauſis, quas alibi dico. Nec ideo tamen coronas ſuſtuliſſe qui ubique ſuis promittit coronam gloriæ. Nos ergo melioribus auſpiciis nati, ad verum uſum coronas revocemus. Nam rem tollere nihil eſt aliud quàm virtutes vitiis, lucem tenebris, bonum malis mancipare. Rei per ſe præclaræ addita corona, quamvis florea, quamvis levis ac tenuis, & gratiam & decus addit. In hanc ſententiam author rhetoricorum ad Herennium agens de imaginibus quæ memoriæ cauſa comparantur, eas exornat coronis. Nunquam & nuſquam fit mentio coronæ niſi inter ea quæ maxima ſunt & ampliſſima. Plutarchus malorum ſummis, veluti exitio, infamiæ, amiſſioni honorum opponit ſicuti contraria coronas, imperia, prærogativas ſedendi. Ergo primus gradus, cujus aſcenſu corona in ſublime evecta eſt, is fuit, ut, compeſcendæ ebrietati caput adſtringeret. Alter, ut illud qualecunque vinculum eſſet honeſtum velamen tegendo illi ſemiſomno ſopori, & illi qui hinc manat, rubori. Ea re vinculis illis, ſive ſtrophiis addi cœptus eſt honos ejus frondis, quæ non tantùm eſſet ſalutaris, ſed & læta, ac præ ſe ferret decus pulchri & odorati floris. Deinde unius generis floribus ſucceſſit artifex & operoſa miſtura plurium. Denique frondibus ſucceſſit aurum, nativis floribus gemmæ florum æmulæ. pratorum & hortorum honoribus lapillorum rubores, virores, nitores. Ea fuit vinculi, ſive ſtrophii felicitas, ut è vimine & ſalice, è materia vernacula factum ſit aureum, ex aureo gemmeum, ut ſuis locis dicam. Quid? eò ſtrophium proceſſit, ut non fuerit, diſſimile diademati. Certè quæ diademati, eadem ſtrophio conveniunt. Et ideo ſtrophium interdum ſumitur pro diademate, οἰηθεὶς βασιλέα διὰ τὴν κόμην καὶ τὸ στρόφιον εἶναι, arbitratus eſſe regem propter comam & ſtrophium. Quandoque hæc dictio demonſtravit coronam ſacerdotis. Et tunc ſtrophium aut totum fuit album, aut coloribus mixtis. De eo ſacerdote, qui Arato ſacrificabat ut Deo, στρόφιον οὐχ ὅλον λευκὸν, inquit Plutarchus, ἀλλὰ μεσοπόρφυρον ἔχων, ſtrophium habens non totum album, ſed medium purpureum. Poſtremò hæc ſtrophia, ſive vincula tanto paratu, tantaque arte ſunt concinnata, ut tota res non ſola acceſſione materiæ pretioſior, ſed & pulchritudine nominis conſpectior evaſerit. Quæ nunc ſtrictim attigi, ea ut ſingillatim perſequar, ad ſuſceptam curam pertinere intelligo.

Author. ad Herenn. lib. 3.
Plutarch. πε. φυγ.
Artemidor. in præfat. lib. 4.
Plutarch. Ariſtid.
Plutarch. Arato.

CAPUT II.

ualia priſcorum convivia in quibus natæ ſunt coronæ floreæ, & convivis exhibitæ. Harum coronarum forma. Calices coronati. Os hominis coronatum. Vina coronata. Flores inditi in poculum. In conviviis miniſtri coronati.

IBi natæ ſunt coronæ, ibi quoque auctæ, id eſt, coloratiores, odoratiores, ſpecioſiores factæ, nempe in conviviis & comeſtionibus, quæ apud priſcos reliquæ vitæ ſimiles erant, ſolutæ, edulæ, ſimplici, innocenti. Belli, ſcilicet, illi homines priſco ritu, oc eſt, ſuo, ut priſco verbo utar, mutitabant tempore dicto, loco cto, omni paratu non tam neglecto, quàm nondum reperto, dabus inemptis, ingenita quadam munditia veriùs quàm ulla lautia. Si quid hortenſis oleris, aut arborei fructus adpoſitum erat, npliter erat. Pro opiparis obſoniis, pro condimentis & ferculis ant illa quæ ſupra dixi, far & vinum. Ne ſuſpicabantur quidem pprobria inſequentium ætatum, cereales cœnas, ſtruices, ut ille t, patinarias, menſas Ciceronianas, ſcitamenta Apiciana, lances yllanos, luxumque illum prodigioſum morum corruptorem, & pum everritorem. Ut quiſque adveniebat, & quidem invocatus, o ordine diſcumbebat. Inconditi erant, ſed læti, ſed creduli, ſed mplicibus ſabulis, luſibus jucundis, ruſtica camœna, ſuavitate ini, grata petulantia ſeſe provocantes; non cuiquam oblocutoes, nulli inſidiantes, nulla ſeſe turpi helluatione dehoneſtantes. rgo inibi oberrabant Cupidines, Veneres, Lubentiæ, mox & ipe Gratiæ, quantumque eſt licitarum voluptatum· Talia perhientur fuiſſe priſca Deorum convivia, quæ cujuſmodi eſſent, ſciri oteſt è nuptiis Pelei, ad quas convenerunt cœleſtia numina in igis Pelei montis, ut deſcribuntur à Q. Calabro. Tale credideim fuiſſe convivium Argonautarum quod elegantiſſimis verſibus epræſentavit Apollonius Rhodius. Simili hilaritate & ſimplicitate gitatum fuit illud quod Lucretius deſcribit. *Q. Calab. lib. 4.* *Apollon. Rhod. l. 1.* *Lucret. l. 5.*

Sæpe itaque inter ſe proſtrati in gramine molli.
Propter aquæ rivum, ſub ramis arboris altæ
Non magnis opibus jucundè corpora habebant,
Præſertim cùm tempeſtas ridebat, & anni
Tempora pingebant viridantes floribus herbas.
Tum joca, tum ſermo, tum dulces eſſe cachinni
Conſuerant; agreſtis enim tum Muſa vigebat.

Hæc, videlicet, ſunt illa convivia, ſive comeſſationes, in quibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

convivæ coronari, aut, ut ita dicam, concoronari cœpti, στεφανοῦ
ἢ συστεφανοῦσθαι. Quippe credibile eſt inibi fuiſſe illos duos font
Ariſtid. ἱερ. orat. 3. alterum riſus, voluptatis alterum. Hinc mixtim effundi cœperu
flores omnigeni, quales dicuntur legi ab aviculis muſicis, ac d
ferri ad convivas eos, qui excipiuntur inſulis beatorum. Pro cor
Lucian. ver. hiſtor. l. 2. nis, inquit Lucianus, philomelæ, aliæque aviculæ canoræ è pr
Lucian. ver. hiſtor. lib. 2. ximis pratis, florilegæ roſtris, ningebant flores, cum cantu ſupe
volantes. Hi flores proprio vocabulo dicta ſunt χελών, nempe ἄ
Etymol. χελών. νθη σύμμικτα, ex quibus fieri ſunt cœptæ eæ coronæ de quibus nur
ago, floreæ, frondeæ, herbaceæ, ut liquet è verbis Lucretii, q
illos, quos proximè memoravi, ſequuntur nullo intervallo.

Tum caput atque humeros plexis redimire coronis,
Floribus & foliis laſcivia læta monebat.

Scilicet, eſurie ſedata, ſiti excitata, poculis ingeſtis & epotis, h
coronæ ſingulis convivis exhiberi ſolitæ. Id quod præter ea qu
Athen. lib. 24. ſupra dixi, ex Athenæo diſcere licet, ubi ait, poſt manus lotas i
convivio, è duobus pueris alterum tuliſſe unguentum; alterur
omnibus dediſſe coronas dextrè & ingenioſè. Ergo hoſpites a
epulas invitati, præter cæteras lautitias excipiebantur corollis, ho
eſt, coronis floreis, quæ quoque dicta ſunt, ſerta, atque adeò ge
nialia ſerta. Ovidius,

Non data ſunt capiti genialia ſerta.

Ovid. l. 13. Metam. Hæc ipſa Juvenali ſimpliciter ſunt ſerta,

Dum bibimus, dum ſerta, unguenta, puellas
Poſcimus.

Juvenal. Sat. 9. Et verò apud Euripidem Electra queritur, Agamemnonem patrem
ſuum à matre neque mitris, neque talibus coronis fuiſſe cultum,

Euripid. Herc. fur. actu 1.

Οὐ μίτραις σε γυνὴ
Δέξατ' οὐδ' ἐπὶ στεφάνοις.

Has ipſas coronas ſignat Theognis in ſententiis elegiacis, ubi ait
terram ſuis frugibus alere illos qui flavas comas cumulant purpu-
reis coronis.

Theog. ſent. eleg.

Ἥ τε τρέφει καρποῖσιν ἐν εἰλαπίναις φορέοντας
Ξανθῇσίν τε κόμαις πορφυρέους στεφάνους.

Quæ nutrit fructibus in conviviis ferentes fulviſque comis pur-
pureas coronas. Atque illæ quidem primæ coronæ, etſi hoc no-
men obtinere cœperunt, nulla tamen arte, ſed ut cuique erant ad
manum flores aut herbæ, ita plectebantur. Satis cuique fuit, ſi cir-
cularem quamcunque ſeriem florum capiti imponeret, miſtura qui-
dem, quod factu facile fuit, verſicolori, at nullo diſpoſitu inſignes;
niſi quod amplitudinis erant incoactæ, quæque facilè deſcenderent
in humeros, totamque frontem tegerent.

Tum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Tum caput, atque humeros plexis redimire corollis Athen. lib. 15.
Floribus & foliis laſcivia læta monebat.

Enimvero frontem ſibi coronare ſolitos veteres obſervat quidam apud Athenæum, ἐστεφανοῦντο δὲ καὶ τὸ μέτωπον. Utiturque teſtimonio Anacreontis in hoc verſu,

Ἐπὶ δ' ὀφρύσι σελίνων Anacr.
Στεφανίσκους θέμενοι,
Θάλειαν ἑορτὴν ἀγάγωμεν
Διονύσῳ.

Ubi verò ſuperciliis ex apio corollas impoſuimus, feſtum convivium celebravimus Baccho. Et alibi apud hunc ipſum Anacreontem,

Στεφάνους δ' οἵους πυκάζω,
Τὰ μέτωπά μου πυκάζει.

Coronas quales [cùm] mihi frons ardet, ſtipo. Edidit etiam ejuſdem Anacreontis odam doctiſſimus Caſaubonus, in qua ſunt hæc verba,

Ὁ δ' ἐξελὼν καρήνου
Ἐμοὶ στέφος δίδωσι.
Τὸ δ' ὦζ' Ἀνακρέοντος.
Ἐγὼ δ' ὁ μωρὸς ἄρας
Ἐδησάμην μετώπῳ.
Καὶ δῆθεν ἄχρι καὶ νῦν
Ἔρωτος οὐ πέπαυμαι.

Ille demptam ſibi è capite coronam mihi dat. Illa verò redolebat Anacreontem. At ego demens ea capta revincii frontem. Et verò uſque nunc non deſino amare. Sed ego cùm & hìc & alibi frontem coronari lego, totum caput redimiri intelligo. Nec tantùm frontem, ſed & faciem totam videntur tales coronæ contexiſſe.

Hoc etiam faciunt ubi diſcubuêre, tenentque Lucret. l. 3.
Pocula ſæpe homines, & inumbrant ora coronis.

Niſi ſi coronas hìc interpretêre circularem oram carcheſii unde bibitur. Sed coronas nullo adhuc florum delectu, nulla arte plexas hìc quidem ſignificari verius eſt. Quam tamen ſimplicem, ut ita loquar, coronarum laſciviam ſolertiora, eademque corruptiora ſæcula imitata ſunt. Siquidem his propemodum ſimiles coronas innuit Propertius ad Cynthiam,

Cùm tua præpendent demiſſa in pocula ſerta, Propert. l. 2.
Et mea deducta carmina voce legis, ſat. 3.
Largiùs effuſo madeat tibi menſa falerno,
Spumet & aurato molliùs in calice.

Serta, id eſt corollas, quo nomine ipſe alibi eas donat,

Me juvet æternis poſitum madere corollis,

Quem tetigit jactu certus ad oſſa Deus.

Hìc addendum, à mulieribus plerunque eas coronas quæ faci
tegerent, uſurpatas fuiſſe, tegendo, videlicet, ac velando pud
Exſtat locus Plutarchi ubi loquitur de viris, qui thoracibus ſup
ponunt indumenta muliebria, ϗ δασεῖς ςεφάνυς ac denſis coro
inumbrant vultus ſuos. Hæ ſunt illæ coronæ ſive corollæ quæ Plau
ſunt dapſiles,

Plutarch. Pelop.

Plaut. Pſeud. actu 5.

Unguenta, atque odores, lemniſcos, corollas dari dapſile:

Calices quoque in conviviis coronari, hoc eſt floribus redim
priſcus mos fuit. Et qui è talibus poculis, ſeu ſcyphis bibeba
tantiſper dum ori calix admotus fuit, coronari dicebantur, hoc
umbrari. Et hoc ſenſu lepidè dici poteſt, ipſum os hominis t
tamque faciem coronari. Ipſum adeò vinum hac ipſa de cauſa c
ronatum & redimitum dicitur, Virgilius, *& vina coronant*,
Virgilii imitatione Statius,

Stat. lib. 3. Sylv.

—— feſtaſque dapes, redimitaque vina
Abripiunt famuli, ne quò convivia migrent.

Vinum quoque alia de cauſa dicitur coronatum. Quippe qu
interdum conviviali quadam laſcivia & in ipſum poculum ind
bantur flores. Id quod, Tertulliano authore audacter firmare
cet. Loquitur de corollis, ſive coronis floreis, *Jam verò*, inqu
& in ſinum conde, ſi tanta munditia eſt, nempe florum. In lect
lum ſparge, ſi tanta mollitia eſt; *In poculum crede* [l. inde] *ſi ta*
ta innocentia eſt; hoc eſt, ſi uſque eò ſunt ſynceri & innoxii, ut nul
ibi ſubſit vis venenata quæ bibenti noceat. Huc pertinet illud Pr
pertii,

Tertull. de cor. mil.

Propert. l. 2. eleg. 33.

Cùm tua præpendent demiſſa in pocula ſertæ
Et mea deducta carmina voce legis.

Quod autem calices coronarentur, id eſt, floribus redimirentu
idem Tertullianus diſertim tradit. *At enim*, inquit, *& calix be*
ſibi conſcius, & de diligentia miniſterii, commendatus de coron
quoque potatoris ſui inornabitur, aut aſpergine florum honorab
tur. Ipſos quoque miniſtros in conviviis conſtat fuiſſe coronato
Qua de re hæc Macrobius, *Quippe qui dignatione veſtra cùm in*
terſum convivio ſacro, animadverto hunc piſcem à coronatis m
niſtris cum tibicine introferri.

Tertull. de reſurr. carn.

Macrob. Sat. 3. c. 16.

CAPU

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT III.

Uſus coronarum convivialium apud priſcos. Coronæ conviviales tres: Et cur. Coronæ in hoc tantùm inventæ ut caput redimiant. Conviviales coronæ collum redimiebant. Duæ ſunt potiſſimùm coronæ conviviales. Coronæ conviviales facta ſunt dona regum. Factæ quoque ſunt aureæ & gemmeæ. Alicui numini dicatæ potiſſimùm Æſculapio. Dictæ ſunt hoſpitalia dona. Et his caput premi dicebatur. Coronæ hypothymidæ. Unde dictæ. Hæ cervicem ornarunt. In ſolemnibus conviviis ferculo fuerunt coronata.

SCiendum eſt, priſcos homines triplici ratione uſos eſſe coronis convivialibus. Ut enim dicere cœpi, ſenſim coronæ ità contextæ ſunt, ut caput, frontem, collum, hæc, inquam, tria redimirent. Et hinc quandoque tres dictæ. Id quod diſertim tradit Anacreon,

> Στεφάνους δ᾽ ἀνὴρ τρεῖς ἕκαστος εἶχεν,
> Τοὺς μὲν ῥοδίνους, τὸν δὲ Ναυκρατίτην.

Coronas verò unuſquiſque tres habuit, quaſdam roſeas, aliam Naucratitem. Ex his una, videlicet, capiti imponebatur; altera collum vinciebat; tertia frontem redimiebat. Hoc ultimum genus coronarum ſignat Achilles Tatius, στέφανοι, inquit, περὶ τοῖς μετώποις διαδούμενοι coronæ circa frontem religatæ. Cæterùm ne huic inſtituto ratio deeſſet, ſuper hac quoque re philoſophatum. Dixerunt enim id fieri διὰ τὸ θυμηδὲς τῆς ἀρετῆς τῆς τριμεροῦς ψυχῆς, propter oblectationem virtutis animæ tripartitæ. Id quod moneo, ne quis hujus moris neſcius has coronas exiſtimet fuiſſe muliebris mundi partem, hoc eſt, μανιάκην, περιτραχήλια, στρεπτὰ, περιβραχιόνια, περικάρπια, δακτυλίδια. Quæ omnia conſtabant è materia diverſa à priſca illa coronaria, quæ erat florea, foliacea, herbacea. Neque etiam talia in hoc fiebant ut caput coronarent, ſed ut alias corporis partes ornarent. His accedit, quod coronæ ſumptæ in conviviis à convivis tantùm geſtabantur. At illa omnia quæ dixi, plerunque à mulieribus, & extra lætitiam convivialem. Enimvero coronæ, ut Artemidorus obſervavit, inconcinnè aptantur aliis corporis partibus extra caput. Ac tales in ſomnis viſæ nihil portendunt non infauſtum. Et ſi quis coronis ita abutitur, dicitur laborare vitio intemperantiæ, quod homines adigit ad inſaniam. In hoc vitium dum acriter invehitur Clemens Alexandrinus, memorat hunc morem circumponendi coronas ſeu corollas collo, ac ſi dicat, rem eſſe evidentiſſimæ ebrietatis, atque adeò dementiæ ſignum, ſiquis collo impo-

Achill. Tat. lib. 1.

Scholiaſt. Apollon. Rhod. lib. 2.

Artemid. l. 4. c. 54.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

nat coronas, quæ ſunt inventæ capiti evinciendo & ornando. ὁρᾷν γοῦν ἐστὶ αὐτῶν τινὰς ἡμιμεθεῖς, σφαλλομένους περὶ τοῖς τραχήλοις ἔχοντας στεφάνους, Videre igitur eſt ipſorum quoſdam ſemiebrios, habentes coronas errantes circa colla. Quòd hæ coronæ caput & frontem redimirent, ſupra ſatis eſt demonſtratum. Quòd & collum id quoque à priſco more derivatum, quo coronæ, ut dixi compingebantur è floribus indiſtinctis, hoc eſt, indiſtinctè coacervatis, qui fluebant per collum. Propertius,

Clem. Al. pædag. l. 2. cap. 8.

Prop. lib. 4.

Candida nunc molli ſubeant convivia luco,
Blanditieque fluant per mea colla roſæ.

Et Horatius de Polemone,

Horat. l. 2. ſerm. ſat. 3.

——*potus ut ille.*
Dicitur ex collo furtim carpſiſſe coronas.

Ergo duæ plerunque fuerunt coronæ conviviales, quarum una caput evincebat, altera collum. Quæ caput, eadem & frontem umbrabat. Quæ collum, eadem uſque ad pectus deſcendebat. Utrumque luxum M. Tullius Verri exprobrat. *Nam ut mos fuit Bithyniæ regibus*, inquit, *lectica octophoro ferebatur, in qua pulvinus erat pellucidus Melitenſi roſa factus. Ipſe autem coronam habebat unam in capite, alterum in collo.* Meritò ergo ſeverioris frontis homines dixerunt haſce coronas conviviales eſſe στεφάνους ἡδονῆς non εὐσεβείας, voluptatis, non pietatis, quæ nulli ſint uſui, neque ſectentur appetitum naturalem. Certè tanto ſumptu, tantoque luxu necti cœperunt hæ coronæ, ut tandem facta ſint dona regum. Hujus generis fuerunt illæ, quas Perſæ miſerunt ad Ageſilaum. De hoc fortè genere fuit κύκλος ille χρυσοῦς περιδέραιος, circulus aureus circa collum quem rex Ægypti Joſepho dedit, præter βασιλικὴν σφραγῖδα, καὶ ἱερὰν ἐσθῆτα regium annulum, & ſacram veſtem. Accedebant additamenta coronarum, hoc eſt unguenta, ſecunda menſa reliquuſque convivii apparatus. Nempe ſic intelligo Plutarchi locum, ubi is Antigono exprobrat hunc luxum, dum is in quodam oppido, cujus potitus erat, non ſe continuit, quin propter gaudii impotentiam ludens biberet in angiportis, & in foro pſaltriis circumdatus, & coronis redimitus, vir ſenex, &c. Quid? Et ipſæ coronæ conviviales factæ ſunt aureæ & gemmatæ; taleſque pro diſcumbentium dignitate, & cuique pro meritis & fortuna datæ, videlicet, minores aut majores, leviores aut ponderoſiores. Quod ſanè diſcrimen probè intellexit Piſo homo ſuperbus, vixque ipſi Tiberio cedens, nedum Germanico. *Ejus enim audita eſt vox in convivio*, inquit Cornelius Tacitus, *cùm apud regem Nabatæorum coronæ aureæ magno pondere Cæſari & Agrippinæ, leves ipſi & cæteris offerrentur, principis Romani, non Parthi regis filio eas epulas dari.*

Cic. act. 7. in Verr.

Plutarch. ſymp. 3.

Æmil. Prob. Ages.

Philo περὶ Ιωσ.

Plutarch. Arato.

Tacit. l. 3. Annal.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Abjecitque ſimul coronam, & multa in luxum addidit. Notatus quoque eſt luxus earum coronarum quæ exhibitæ ſunt in quodam convivio Ptolemæi Philadelphi. Nam quæ alibi vix ad unius coronæ contextum reperiri potuiſſent, ibi ingenti copia congeſta ſunt in eas coronas quæ ſingulis convivis datæ. Ipſarum quoque coronarum tantus fuit numerus, ut humi ſparſæ præbuerint ſpeciem prati gemmantis. Indorum qui apud regem epularentur, mos fuit, ut eſſent coronati. ſic Apollonius ab rege hoſpite ſuo ἐς τὸ συσσίτιον ad locum convivii, ut ſolent Indi, deductus fuit. Nec tantùm hoſpitibus præſentibus tales coronæ in conviviis dari ſolitæ, ſed ſi quando magnus hoſpes tectis excipi non poterat, ei nihilominus mittebantur; ac tunc cenſebantur inter hoſpitalia dona, οἷα φίλοι ξεῖνοι ξείνοισι διδοῦσι, qualia amici hoſpitibus dant, ut apud Tacitum, *Nec multò poſt legati Tigranocerta*, inquit, *miſſi patere mœnia afferunt; intentos populares ad juſſa. Simul hoſpitale donum coronam auream tradebant.* Et hæ, ſcilicet, illæ erant, quibus caput premi dicebatur. Statius,

Athen. l. 5.

Philoſtr. in vita Apoll.

Homer. Odyſſ. α.

Tacit. l. 14. Annal.

Hic thyrſos, hic plectra ferit, hic Enthea lauro.
Tempora, Minoa crinem premit ille corona.

Stat. lib. 1. Sylv.

Denique videntur & hæ conviviales coronæ alicui numini dicatæ. Id quod colligi poteſt ex hiſce verbis Clementis Alexandrini de his coronis verba facientis, ὅτι τοῖς εἰδώλοις καθιερώμεναι, quoniam idolis ſunt inſcriptæ. Cæterum è convivialibus hiſce coronis aliæ inter medios convivas appendebantur oblectandis iis, qui & otioſi & ebrioli pendulas intuebantur, ut ſupra dixi de cyliſtis, ſive encyliſtiis. Has coronas ſic appenſas innuit aliptes ille apud Plutarchum, qui cùm laudaretur eo quod manus haberet longas, tanquam id ſit proprium pugilis, ſiquidem, inquit, auferre oportuit coronam ſuſpenſam. Hujus generis dici poſſunt illæ quas ſupra caput Metelli in Hiſpania ſuſpenſas & à victoriis allatas fuiſſe memorat hic ipſe Plutarchus. Et hæc quidem de iis coronis quæ ſuſpendebantur. Ex aliis ſibi quiſque ab hoſpite donatam aut capiti, aut cervici imponebat. Neque enim, inquit Plutarchus, convivis diſtribui debent; ſed æquum eſt hanc ſibi unumquemque ſumere quæ ſibi ſit complacita. Interdum tales coronæ pectori applicabantur, quæ eſt ſedes cordis. Nam pectus odorum flagrantia recreari ajunt. Et has quoque ſeverioris frontis homines vocarunt coronas voluptatis, eaſque dixerunt parum convenire ſapientibus, quòd revera nulli ſunt uſui, nec ſectantur appetitum naturalem. In iſtis illæ ſunt quibus eſt inditum nomen hypothymidis, ſive hypothymiadis, quæ collo appenſæ deſcendebant ad pectus. Etſi ſuper hoc genere coronarum multa fuit apud priſcos ſive medicos,

Clem. Al. pædag. l. 2. cap. 8.

Plutarch. πε. φιλοπλουσ.

Plutarch. Sertor.

Plutarch. ſympoſ. 2.

Plutarch. ſympoſ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Athen. lib. 15. dicos, ſive Grammaticos concertatio. Et verò, referente Athenæo, Philetas ſcribit in Atactis hypothymida à Leſbiis vocari myrthi ramum, cui circumponunt violas, alioſque flores, nempe quorum fragrantia pectus juvaret. Ego priuſquam legerem Plutarchum, *Arat. Φαινομ. Philoſtr. in Imag.* quòd inveneram apud Ariſtophanem, ὑποθυμὶν recenſeri inter avium genera, & quòd aves plerunque ſunt verſicolores, veriſimile putabam haſce floreas coronas ab omnigenis coloribus ita dictas, ſicuti præ ſe ferentes ſpeciem & pulchritudinem hujus avis, eadem propè ratione, qua apud hunc ipſum Ariſtophanem Cupido pingitur coronatus floribus, id eſt diſtinctus pulcherrimis coloribus, atque ut ait quidam, αἰόλος ὄρνις, verſicolor avis, cui ſunt πτερὰ κυάνεα, καὶ φοινικᾶ, καὶ χρυσᾶ, alæ cyaneæ, purpureæ, aureæ. Hic certè Cupido fuit in æde Veneris eximium opus Zeuxis,

Ariſtoph. Acharn. & ibi Schol.

ὥσπερ ὁ γεγραμμένος [ἔρως] ἔχων στέφανον ἀνθέμων.

Et verò hic ipſe Cupido, teſte Plutarcho, à ſapientiſſimis hominibus *Plutarch. Ἐρωτ.* ex Helicone in Academiam deducitur coronatus. Quanquam alius quoque fuit inſigne opus Praxitelis, de quo videndus Calliſtratus in *Calliſtrat. εἰς τὸ τοῦ Ἔρω ἄγαλ.* ejus deſcriptione. ubi ejus coronamentum ita pingitur, ὁ δὲ τῷ πελαμῶνι καταστέφων τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐκ τῶν ὀφρύων ἀπωθούμενος τῷ διαδήματι τὰς τρίχας γυμνὸν πλοκάμων ἐτήρει τὸ μέτωπον. Is autem re- *Calliſtr. in deſcript.* dimiculo religans caput, & è ſuperciliis rejiciens diademate capillos, nudam concinno ſervabat frontem. Et hoc quidem ego ſic putabam ſuper corona hypothymiade. Sed mutavi ſententiam poſtquam legi Plutarchum cujus hæc ſunt verba, *Plutarch. Symp. 3.* οὐ γὰρ ὅτι τῇ καρδίᾳ τὸν θυμὸν [l. τὸ θύμον] ἐνστρατοπεδεύειν ᾤοντο τοὺς περιδεραίους τῶν στεφάνων ὑποθυμίδας ἐκάλουν (ἐπιθυμίδας γὰρ αὐτοῖς διά γε τοῦτο μᾶλλον ἦν καλεῖσθαι προσῆκον) ἀλλ' ὡς λέγω, διὰ τὴν ἀποφορὰν καὶ ἀναθυμίασιν. non enim quòd exiſtimarent thymo, id eſt, odore qui eſt è quolibet flore, cor vallari monilia coronarum vocabant hypothymidas, ſiquidem eas vocari epithymidas convenientius fuiſſet, ſed, ut dico, propter exhalationem & redolentiam. Ergo ut ipſe paulò antè ait, hypothymides dicuntur coronæ floreæ quas appendebant collo; atque eàdem iis unguentis quæ fiebant è floribus, nempe coronariis, ungueban pectora. Porrò ſive pulchritudine florum, ſive ſuavitate odorum, ſive utroque cenſerentur hæ coronæ, certè eas cervicem ornaſſe conſtat. Et ideo ab Heſychio hoc genus coronæ vocatur στέφανος *Heſych. ὑποθύμιος.* ὑποτραχήλιος. corona ſubcollaris. Et hac quidem corona nihil fuit vulgatius. Hanc diſertim ſignat Ovidius in his verſibus,

Ovid. lib. 2. Faſt.

Ecce nurum regis fuſis per colla coronis,
Inveniunt poſito pervigilare mero.

Catull. eleg. 7. Has quoque coronas monſtrat Catullus in hoc loco,

Illius & nitido ſtillent unguenta capillo;

Et capite & collo mollia ſerta gerat.

Nulli ergo ampliùs poteſt eſſe dubium has coronas, quibus nomen hypothymiadis, circumdediſſe cervicem. Nam ſuper ea quæ è noſtris citavi, hoc quoque diſcimus è verſu Alcæi,

Ἀλλὰ ἀνήτω μὲ περὶ ταῖς δέραις παρ- *Athen. lib.*
θέτω πλεκταῖς ὑποθυμιάδας τις. *15.*

At cervici anethi plicatiles hypothymiadas quiſpiam apponat. Id ipſum tradit Sappho in hoc verſu, quem ego uſque adhuc ſic lego,

καὶ πολλαῖς ὑποθυμιάδες πλεκταῖς, ἄνθεα περιδέραια.

Et multis hypothymiades cirris, ſive flexuris, flores circumcollares. Quod autem hypothymiades circa pectus quoque ſtatuerentur, diſcimus ex Anacreonte,

πλεκτὰς δ᾽ ὑποθυμιάδας περὶ στήθεσι λωτίνας ἔθεντο.

Plicatiles hypothymiadas è loto circa pectus ſtatuerunt. Quid, quod à collo & à pectore extendebantur quoque ad manus? Id diſcimus è loco Pindari, ubi is loquitur de floribus aureis qui ſunt in in- *Pind. Oly.*
ſula beatorum, *od. 2.*

ὅρμοισι τῶν χέρας ἀνα-
πλέκοντι καὶ στεφάνοις.

Quorum monilibus & coronis implicant manus. Et hoc credibile eſt eſſe illud coronarum genus quas vocabant longas, quæ quoque Diis appendebantur, potiſſimùm Æſculapio. De his coronis exſtat locus apud Ariſtidem his verbis, ἐδόκουν στέφανον πέμπειν τῷ θεῷ τῶν *Ariſtid.*
μακρῶν, οἳ εἰσὶν οὓς ἰδίᾳ τῷ Ἀσκληπιῷ κομίζουσι. Videbar coronam *orat. 2. ἱερ.*
mittere Deo ex iis quæ ſunt aut dicuntur longæ, nempe ut eum propitiarent, ſi quid ipſis morbi accideret ex intemperantia conviviali. In ſolennibus quoque conviviis fercula coronata fuiſſe conſtat. Et verò, Athenæo authore, in iis ludis quos apud Daphnen *Athen. l. 5.*
Antiochus edidit, fuerunt convivia, in quibus exhibiti ſunt vivi anſeres, lepores, damæ cum aureis coronis. Qui ferculorum luxus quandoque diſpoſitus fuit per nomina cœleſtium ſignorum. Quippe ſingulis ſignis impoſitus fuit cibus unicuique convenientiſſimus, in quibus eſt ferculum cui nomen corona. Qua de re exſtat inſignis locus apud Petronium Arbitrum his verbis, *Repoſitorium* *Petr. Arb.*
rotundum duodecim habebat ſigna in orbem diſpoſita; ſuperque *in ſatyr.*
proprium, convenientemque materiæ ſtructor impoſuerat cibum; ſuperque arietem cicer arietinum; ſuper taurum bubale fruſtrum; ſuper geminos, teſticulos ac renes; ſuper cancrum coronam; ſuper leonem ficum Africanam. Horum verborum, *ſuper cancrum coronam*, interpretatio ſumi debet è loco Arati, ubi agit de ortu cancri, qui ita incipit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Οὐ οἱ ἀφαυρότατοι, ὅτε καρκῖνος, &c.

Arat. φαινομ. & ſeq. & ibi Schol. & Feſt. Avien.

Ubi ſcholiaſtes ait, cùm cancer inibi eſt ut exoriatur, mediam partem coronæ videre eſt ſuper terram. Alteram partem occaſus occupat, & obſcurat, corona deſcendente in occaſum. Ergo corona præit cancro. Ad cujus rei imitationem ſtructor convivii inter illa fercula quæ imitabantur duodecim ſigna Zodiaci, coronam collocavit ſuper cancrum, nempe ſervato in ferculis ordine cœleſti.

CAPUT IV.

Coronis convivialibus addita unguenta; quæ propriè erant nihil aliud quàm flores contuſi. Qua parte cœnæ cum coronis unguenta ferri ſolita, è quibus unguenta componantur. Pedes convivarum unguentati. Ratio dandi unguenta in conviviis. Unguentis additi cantus. De more canendi in conviviis. Coronæ ὑπογλωσσίς.

COronis convivialibus, eruditiore jam luxuriæ paratu, addebantur unguenta, quibus eæ aut irrorabantur, aut etiam mergebantur; ut gratiæ florum quæ paſcit aſpectum, accederet voluptas olfactus. Nempe naturales cujuſque rei dotes luxui vix unquam ſatisfaciunt. Quin is cupidè circumſpicit ſiquid uſpiam eſt novæ & inauditæ voluptatis. Huc totus vertitur. Hìc ſciri vult quantus ſit artifex, quamque efficax rei complacitæ promotor. Quid aut aſpectui gratius, aut naribus odoratius poteſt admoveri tot floribus montanis, pratenſibus, campeſtribus, hortenſibus? Attamen mirandum eſt, huic delicatulo nativum illum florum odorem eſſe infra accerſitum & inductum. Ergo coronæ cumulantur unguentis, id eſt, aut ipſum caput conſpergebatur & humeſcebat unguento, aut ipſæ coronæ; aut caput tantùm, non item coronæ, ut in hoc loco Sidonii Apollinaris,

Et madeſcentes nardo capillos
Circumfuſa florum ſerta ſiccarent.

Sidon. Apoll. 3.

Sæpius, ut dixi, ipſæ coronæ aſpergebantur, aut etiam mergebantur unguento. Qui ſanè luxus vix unquam ſanæ mentis hominibus fuit probatus. Et hoc, ſcilicet, illud eſt, quod Plutarchus ait; cùm invehitur in illos, qui non contenti propriis bonis externa etiam accerſunt & ſuperinducunt. Nempe ibi improbat factum regis Perſarum qui miſerat Antalcidæ Lacedæmonio coronam plexam è roſis, & croco unguento merſam; quòd is extinguebat eo facto congenitum & proprium bonum florum. Sed luxus Antalcidæ jam regi ſatis perſpectus regem excuſat. Neque enim neſcivit cui

Plutarch. ſympoſ. 7.

Plutarch. Artax.

cui coronam mitteret, illi, videlicet, qui degeneraverat à moribus Spartanis, ac tranſierat ad Perſicos. Sed in regibus, & apud ipſos tolerabilior fuit hic luxus quàm apud privatos, ad quos tandem pervenit. Certè coronarum cum unguentis miſtura uſque eò percrebuit, ut vix unquam harum fiat mentio ſine unguentis, ut apud Horatium,

I pete unguentum puer & coronas. Horat. l. 3. Carm. od. 14.

Alibi hic ipſe invitans Mecœnatem ad delicias, ait,

Tyrrhena regum progenies, tibi Horat. l. 3. Carm. od. 29.
Non ante verſo lene merum cado
Cum flore Mecœnas roſarum, &
Preſſa tuis balanus capillis
Jam dudum apud me eſt.

Alio item loco lætatur ſe huic voluptati indulſiſſe cum Pompejo Varo,

Cum quo morantem ſæpe diem mero Horat. l. 2. Carm. od. 7.
Fregi coronatus nitenteis
Malobathro Syrio capillos.

Plutarchus eum, qui redit è convivio, facit geſtantem coronam, & unguento delibutum. Et hunc, ſcilicet, coronarum uſum imò abuſum Clemens Alexandrinus vocat χρῆσιν κωμαστικὴν καὶ πάροινον, uſum petulantem & ebrioſum; in quem ipſe dum acriter invehitur, citat locum alicujus veteris poëtæ his verbis, μή μοι στέφανον ἀμφιθῇς κάρᾳ. ἦρος μὲν γὰρ ὥρᾳ, λειμῶσιν ἐνδρόσοις, καὶ μαλακοῖς ποικίλοις χλοάζουσιν, ἄνθεσι ἐνδιαιτᾶσθαι καλὸν, αὐτοφυεῖ καὶ εἰλικρινεῖ τινὶ εὐωδίᾳ καθάπερ τὰς μελίττας τρεφομένους, &c. Ne mihi corona caput evincias. Veris enim tempore pratis rorulentis, & mollibus diverſis virentibus floribus immorari pulchrum, nativa & ſyncera quadam ſuavitate odorum ſicuti apes, paſtos. Hæc ergo fuit non minima ſanè pars ejus luxus, qui in ſolennibus conviviis conſpectus. Quò notabilior fuit Abydenorum ἀκαιρία intempeſtivitas & ſiniſteritas, è qua natum proverbium, Ἀβυδηνὸν ἐπιφόρημα, Abydenorum illatio. Nempe Abydeni cùm quempiam hoſpitem convivio excipiunt, poſt unguentum & coronas circumferunt infantes ad oſculandum. Id quod minimè conveniebat cum ſuavitate eorum odorum, qui ad ſe luxurioſos trahebant, ut ait Clemens Alexandrinus. Cæterùm hos tam ſcitè conſociatos & flores & odores elegantiſſimè repræſentavit author horum verſuum, qui ſunt in aditu epiſtolarum Syneſii & aliorum.

Plutarch. ſymp. 3. Clem. Al. pædag. l. 2. cap. 8. ἐν παροιμ. Clem. Al. pædag. l. 2. cap. 8.

Ἐπιστολῶν ἄθροισις ἀνδρῶν πανσόφων,
Οὓς ὁ πρὶν ἐβλάστησεν ὡς ῥόδα χρόνος
Ὧν ῥεῖ μὲν ἄνθος, ἡ δὲ τοῦ μύρου χάρις

Mirè

Μένει διαρκῶς εἰς πνοὴν εὐωδίας.

Epiſtolarum acervatio hominum omniſapientum quos priſcum tempus ut roſas produxit, quorum fluit quidem flos at unguenti gratia manet ſufficienter in flatum ſuavitatis. Qua ætate luxus maximè invaluit, coronarum & unguentorum miſſus præibat ſecundæ menſæ, ut Athenæus probat è Nicoſtrato,

Athen. lib. 15.

Καὶ σὺ μὲν τὴν δευτέραν τράπεζαν εὐπρεπῆ ποίει,
Κόσμησον αὐτὴν παντοδαποῖς τραγήμασι,
Μύρον, στεφάνους, λιβανωτὸν, αὐλητρίδα λάβε.

Ac tu quidem concinnè ſecundam menſam appara, Eamque omnifariis adorna bellariis; Unguenta, coronas, thus, tibicinam accipe. Tunc etiam crater qui ebibendus erat, ſtatuebatur in medio, & eâdem coronæ diſtribuebantur. Qua de re exſtat locus Plutarchi, ᾄδει μὲν γὰρ ἴσως τὰ καλούμενα σκολιὰ κρατῆρος ἐν μέσῳ προκειμένου, καὶ στεφάνων διανεμομένων, &c. Canit enim fortè ea quæ vocantur ſcolia cratere in medio poſito, & coronis diſtributis. Poſtea dicit, loco & ordine datum fuiſſe unguentum & coronas. Enimvero veriſimilius eſt, coronas ſumi debere exacta cœna quàm initio ejus. Quippe eum qui eſuriat accipere coronam, & unguenta ridiculum eſt. Interdum quoque ſimulatque convivæ edendi finem fecerant, illo ipſo tempore coronas ponebant. In quem morem graviter Plutarchus invehitur, cùm ait, tunc maximè oportere iterum inſtrui menſas. Neque enim edendi, aut bibendi cauſa alii alios invitamus; ſed combibendi & comedendi. Cæterùm hæc unguenta apud priſcos nihil aliud fuerunt quàm flores contuſi & liquefacti. Veluti ſuſinum fit ex liliis, evidentis utilitatis unguentum. Nam calefacit, aperit, attrahit, humectat, abſtergit, mollit. Narciſſinum fit ex narciſſo; myrſinum è myrto. Quod item fit ex roſis multiplicis eſt utilitatis, multarumque ſpecierum, nempe brenthium, metallium, regium, Plangonium, præter pſagdas Ægyptias. ῥόδινον roſaceum unguentum quomodo fiat docet ſcholiaſtes Nicandri, qui ejus tres ſpecies refert. Ne multa: Omnia unguenta, authore Theophraſto, componuntur à floribus, à foliis, à ramulis, à radice, ab lignis, ab fructu, à lachrymis, à floribus, ut roſaceum, & violaceum, & ſuſinum. A foliis, ut myrrhinum & œnanthinum. A radicibus, ut ἴρινον, & nardinum & amaracinum. Certè hominum ſolertia paulatim unguenta facta ſunt odoratiſſima & pretioſiſſima, qualia deſcripta ſunt ab Athenæo, iiſque qui hac una de re volumina reliquerunt. Atque ut Plinius ait, in plenum dici poteſt, *utique quæ odore præcellant, ea æternitate præſtare*. Nam etſi ibi Plinius loquitur de arboribus odoratis, nihilominus de odore omnique re odorata dici poteſt. De his nihil ultra

Plutarch. συμποσ. προβλ. α'.
Lucian. de merc. cond.
Plutarch. ſympoſ. 2.
Clem. Al. pædag. l. 2. c. 8.
Schol. in Nicand. ther.
Theophraſt. περὶ ὀσμ.
Plin. l. 16. cap. 40.

ultra dicam, ne ſuſceptæ curæ fines egrediar. Moneo tantùm, id quod obſervatum eſt à Plinio, non ſolùm caput, ſed & pedes convivarum quandoque fuiſſe unguentatos. *Vidimus etiam*, inquit, *veſtigia pedum tingi. Quod M. Othonem monſtraſſe Neroni principi ferebant. Quæſo ut qualiter ſentiretur, juvaretque ab ea parte corporis?* Obſervavit quoque Athenæus, & à Poſidonio ſumpſit, apud Syros in epulis regum, ubi coronæ convivis datæ ſunt, ingredi quoſdam cum utriculis unguenti Babylonii, qui menſæ oberrantes diſcumbentium coronas eo irrorant. Et hæc quidem fuerunt illa unguenta, additamenta coronarum convivialium, earum quas meritò cenſeo inter coronas lætitiæ, ut dixi in definitione. Nam ubicunque acciperentur, inibi nihil aſpiciebatur non jucundum & lætum. Sibi quiſque illa dicebat,

Plin. lib. 13. cap. 3.

Athen. lib. 15.

Ἔργα δ' κυπρογενοῦς νῦν μοι φίλα καὶ Διονύσου,
Καὶ Μουσέων ἃ τίθησ' ἀνδράσιν εὐφροσύνας.

Plutarch. ἐπ. σοφ. συμπ.

Opera verò Cypria geniti nunc mihi amica & Liberi, & muſarum, quæ ponunt hominibus lætitias. Certè Propertius in lætitiam effuſus die natali amicæ ſuæ, ſe ipſe alloquens, & floream, ſeu floralem coronam ſumens ait,

Propert. l. 3. de nat. am.

Dein quà primùm oculos cœpiſti veſte Properti
Indue, nec vacuum flore relinque caput.

Cæterùm hæc jucunditas & lætitia etiam cumulabatur hilaritate cantuum. Quippe ſcimus Bacchum ſolvere curas, & animum hilarare; ideoque dictum eſſe λυσίπονον ſolventem curas. Ergo non mirum, ſi & ipſis jucunditatum & amœnitatum ſæculis, camœna quamlibet agreſti ac tenui conviviales illas qualeſcunque delitias diutiùs extendebant. Quippe

Ingenium potis irritat Muſa poëtis,

Propert. l. 4. c. 6.

Etſi dici poteſt, præter alios hunc quoque morem è tranſmarinis provinciis, poſtea quàm uſque eò promotum imperium eſt, perveniſſe ad urbem, ubi

—— pueri patreſque ſeveri
Fronde comas vincti cœnant, & carmina dictant.

Horat. l. 2. ep.

Illud adeò omnis immanitatis columen, illum, inquam, Cyclopem, poſtquam alterum ſcyphum ſibi ab Ulyſſe oblatum exhauſit, Euripides canentem facit,

καὶ δὴ πρὸς ᾠδὰς εἷρπε.

Euripid. Cycl. act. 3.

& jam ad cantus tranſiit. Qui quoque mos pervenit ad inſequentes ætates. Et hoc illud eſt quod Anacreon ait, καλοῖς ὑποπίνοντες ἐν ὕμνοις, pulchris bibentes in hymnis. Nempe ſic putabant, non eſſe hominis ingenui bibere ſine cantu. Ergo apud Platonem Alcibiades ait, Quidnam agimus? nihil quicquam dicimus ad calicem,

Plato in ſymp.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

cem, neque canimus? ſed ſedulò, ſicuti ſitientes potamus? Alibi Socrates apud Platonem deſcribens epulas quæ celebrantur in urbibus, *Plato lib. 2. de Repub.* Convivia, inquit, agitabunt ipſi & ipſorum liberi? Vino indulgentes coronati, & in Deorum honorem hymnos canentes, & alii cum aliis ſuaviter converſantes? Hunc autem cantum priſci Græci vocabant σκολιὸν, nempe propter obliquum circuitum, & poſitum lectorum. *Clem. Al. pædag. l. 2. cap. 4.* Verba Clementis hæc ſunt, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησι παρὰ τὰς συμποτικὰς εὐωχίας, καὶ τὰς ἐπιψεκαζούσας κύλικας, Ἑβραϊκῶν κατ' εἰκόνα ψαλμῶν ᾆσμα τὸ καλούμενον σκολιὸν ᾖδετο, κοινῶς ἁπάντων ἅμα φωνῇ παιανιζόντων. ἐσθ' ὅτε καὶ ἐν μέρει περιελιττόντων τὰς προπόσεις τῆς ᾠδῆς. οἱ δὲ μουσικώτεροι αὐτῶν καὶ πρὸς λύραν ᾖδον, id eſt, verùm & apud priſcos Græcos in conviviis ubi unà potabant, ac dum pocula irrorarent, ad Hebraïcorum pſalmorum ſimilitudinem canebatur canticum cui nomen σκολιὸν, communiter omnibus ſimul voce clamantibus, & nonnunquam etiam per cantici vices propinationem circumagentibus. Qui autem ex eis erant muſicæ peritiores etiam ad lyram canebant. Sed hunc morem ad Chriſtianos quoque perveniſſe alibi teſtatur hic ipſe Clemens Alexandrinus. *Clem. Al. ſtrom. l. 6.* Cæterùm ex hoc more apud Græcos natum proverbium, ᾄδειν πρὸς μυῤῥίνην, canere ad myrtum. *ἐν παροιμ. 5.* Qui enim in convivio canere non poterat, pro hoc quiſpiam è convivis, capto ramo lauri aut myrti, canere ſolitus erat ſicuti victor illius. Quem morem operæ pretium eſt pleniùs explicare. *Plutarch. ſymp. prob.* Itaque primò canebant cantum Bacchi communiter, & ſimul omnes una voce παιανίζοντες. Alteram cantionem ſinguli canebant, poſtquam alicui traditus erat ramus myrti, quem vocabant ἄσακον διὰ τὸ ᾄδειν τὸν δεξάμενον, quòd qui eum ramum acceperat, canebat. Addit Plutarchus eorum exiſtimationem, qui dicunt non ordine ire myrtum, ſed per unumquemque digredi ad lectum. Nempe illum qui primus cecinit, dimittere illam ad eum qui in altero lecto ſit primus. Illum rurſus ad eum qui in tertio lecto eundem locum obtineat. Deinde ſecundum ſimiliter ſecundo. Ac diverſitas, multuſque flexus circuitus, ut veriſimile eſt, dictum eſt σκολιὸν, quòd ab uno ordine ſubinde tranſiret ad alium. De hoc ipſo more paulo diverſus à Plutarcho ſcribit ſcholiaſtes Ariſtophanis. *Schol. Ariſtoph. σφηκ.* Nam is, inquit, qui primus ſedebat, tenens laurum aut myrtum canebat verſus Simonidis, aut Steſichori, donec ei libitum. Poſtea eum ramum cui volebat, tradebat non quomodo ordo poſceret. Tum is qui à primo acceperat, perſequebatur cætera. Hic rurſus dabat ramum cui volebat. Ea re fiebat, ut, cùm omnes præter ſpem canere & loqui neceſſe haberent, hi verſus vocarentur σκόλια διὰ τὴν δυσκολίαν propter difficultatem. *Pollux l. 6. cap. 19.* Ergo σκόλια dicebantur παροίνιοι ᾠδαί, ſive

ſive παροίνια ἄσματα, vinolenti & laſcivi cantus. Et tunc, inquit Pollux, dextra manu myrtos circumferebant. Et hoc, ſcilicet, illud eſt quod Ariſtophanes dicit, accipere σκόλια,

—— οἱ δὲ συμπόται

Εἰσὶν Θέωρος, Αἰσχίνης, Φᾶνος, Κλέων *Ariſtoph. σφῆκ.*

Ξένος τις ἕτερος περὶ κεφαλῆς Ἀκέστορος

Τούτοις ξυνὼν, τὰ σκόλια ὅπως δέξει καλῶς.

At convivæ ſunt Theorus, Æſchines, Phanus, Cleon peregrinus quidam, qui cum his converſatur; ſcolia ut capiat pulchrè. Apud eundem Ariſtophanem Stepſiades ait, ſe juſſiſſe filio μυρρίνην λαβόντα τ' Αἰσχύλου λέξαι τι, acceptô ramô lauri dicere quidpiam Æſchyli. *Ariſtoph. νεφέλ. & ibi ſchol.* Certè is qui ſcripſit vitam Æſchyli tradit; hunc poëtam uſque eò apud Athenienſes fuiſſe in deliciis, ut poſtquam is fato functus eſt, invitati ſint magno pretio ii qui ejus ſcripta docere vellent: etſi locus ibi eſt mutilus. *In vita Æſchyl.* Ergo ſi quidpiam Æſchyli caneretur, tunc geſtabatur myrtus; ſi quidpiam Homeri, laurus. Hujus item ſcolii exemplum extat apud Platonem. Socratis ſunt verba alloquentis Gorgiam, Exiſtimo enim te audiviſſe in conviviis homines canentes hoc ſcolium, in quo hæc bona ordine connumerantur, Valere optimum; Alterum, pulchrum aut præclarum eſſe; Tertium (ut ait poëta author ſcolii) diteſcere nulla fraude. *Plato in Gorg.* Inter ſcolia canebantur quoque laudes præclariſſimorum hominum, illorum præcipuè qui fuiſſent tyrannicidæ, ut infra dicam de Harmodio & Ariſtogitone. Præter cantus inducebantur pſaltriæ & alia licentioſa nequitia, ut inquit Auguſtinus; tum tibicen & quidem coronatus; qualis à Plutarcho deſcribitur ille qui prohibitus certamine Pythico, poſtea tamen à Calliſtrato in convivium inductus eſt, ornatus veſte & coronis unà cum choro ſicut in certamine. *Auguſt. l. 3. de Civit. Dei c. 21. Plutarch. ſympoſ. 2. probl. 5.* Cantibus inſerebantur fabulæ ſimplices & conviviales, de quibus Statius,

Iſtis non deeſt ſua fabula menſis. *Stat. lib. 8. Theb.*

Et verò fuit genus coronæ, cui nomen ὑπογλωττίς, ſive ὑπογλωσσὶς quaſi dicas ſublingua, Athenæo & Polluce authoribus. *Athen. lib. 15.* Hanc coronam veriſimile eſt ſic dici, tanquam ea ſit frenum loquacitati, quæ plerunque oritur inter pocula. *Pollux l. 4. cap. 25.* Hoc genus coronæ deſignat magis quàm nominat is, qui apud Athenæum recitat hos verſus,

Καίτοι φορεῖτε γλῶσσαν ἐν ὑποδήμασι, *Athen. lib. 15.*

Στεφάνους δὲ ὑπὸ γλώττησιν ὅτε πίνητέ που,

Καὶ καλλιερῆτε γλῶτταν ἀγαθὴν πέμπετε.

Atqui linguam vos nunc fertis in calceis. Coronas verò ſub lingulis. Cùm bibitis alicubi, & pulchrè litatis [tunc verò] linguam bonam mittitis, id eſt loquaciores fitis. Ubi ὑπὸ γλώττησιν Dalecampius

pius vertit hypoglottidas. Id quod facilè ferri poſſet ſi legiſſet ὑπογλωττίδας. Sed manente vetere lectione, hoc dicit author horum verſuum, Vos inſeritis coronas ſub lingula, id eſt planè obmuteſcitis, qui corona quæ capiti imponi debet, ori inſerta ea abutimini ad impediendum uſum ſermonis. Doctiſſimus Caſaubonus leviter tentavit legere ϛεφάνοις δ' ὑπογλωττίσι. Quæ lectio juvaret meam interpretionem, ſi modò ibi non deeſſet particula καί. Ego nihil mutandum cenſeo, donec aliquid mea interpretatione verius emergat. Hæc verò colloquia apud elegantes homines ſolent eſſe lepida, & venuſtate appetibilia, & ſine affectatione arguta; non accerſita, ſed ut ſeſe res dabant, opportunè naſcentia; qualia progignit hilaritate mixta doctrina, & gravibus inſerti mores ſuaves, & jucundis temperata ſeria. Certè ſermo doctus à convivis interdum prælatus eſt ipſi lyræ Apollinis. *Plutarch. ſympoſ. 2. probl. 7.*

CAPUT V.

Quæſtiones conviviales. Hæ fuerunt duorum generum. Quæſtiones amatoriæ. Janua coronata quid ſignet. Mos amantium mittendi coronas ad amicas. Quæ ſit exiſtimatio de ea muliere quæ coronas plectit. Janua potentiorum ornata coronis.

ENimvero quod in his conviviis pulcherrimum fuit, inibi oriebantur quæſtiones, quibus nomen μνημονίοις & κυλικίοις, non quales in ſcholis agitantur, anxiæ; & veritati inſidiatrices, non nodoſæ & odioſæ, non graves & ſeveræ; ſed enthymemata quædam lepida, minuta, arguta, atque, ut Gellius ait, florentem vino animum laceſſentia. Et hæc quidem, Polluce authore, fuerunt duorum generum, αἴνιγμα & γρῖφος. Hæc qui ſolviſſet, huic partes è carnibus dari ſolitæ. Qui ſolvere nequiret, is poculum muriæ, ſive ſalſuginis ingratiis ebibebat. Porrò hæ quæſtiones erant ſuper quavis placita re; plurimùm ſuper cibis & eduliis, cujuſmodi ſunt plurimæ illæ apud Athenæum. Hujus quoque generis ſunt illæ quibus convivæ apud Xenophontem alii alios hilarant. In his ille ſapientia inclytus Socrates, ſe lenocinio fretum eſſe, compoſito in gravitatem vultu, dicere non erubuit. Sæpe etiam hæ quæſtiones erant ſuper amore & amica cujuſque. Et quidem apud Athenæum ſpecimen eſt illarum, quas amatorias vocant. Hujuſmodi eſt hæc, Cur amator dominæ fores coronis ornet, haud ſanè minùs accuratè, quàm ſacerdos aut æditus veſtibulum ſacræ ædis. Certè qualicunque modo ibi poſita corona teſtis erat amari illam quæ intus eſſet. De quo more hæc Ovidius coronam alloquens,

Pollux l. 6. cap. 19.

Xenoph. conviv.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

At tu non lætis detracta corona capillis
Dura ſuper tota limina nocte jace,
Tu dominæ, cùm te projectam manè videbit,
Temporis abſumpti tam malè teſtis erit. — *Ovid.lib.1. eleg.*

Huic quæſtioni affinis illa eſt, Cur roſam, alioſque flores amato corpori amatores offerant. Quo abſente, eos flores, eaſque corollas januis affigant. Et hujus quidem generis coronas ipſæ quandoque amicæ dabant amantibus, qualis illa fuit quam Liber accepit à Venere. (*Hygin. Aſtron.lib.2.*) Quam coronam cùm Bacchus depoſuiſſet in eo loco ex quo deſcenſurus erant ad inferos, is locus ex eo facto Stephanus eſt appellatus. Idem ferè de Stephano primo martyre ait Euſebius, nempe eum ob dignitatem martyrii reportaſſe coronam. (*Euſeb. hiſt. eccl.lib.2.*) Cæterum Liber, matre ab inferis revocata, quò res apud infinitam poſteritatem teſtatior eſſet, inter aſtra Ariadnes coronam collocavit. Mneſippus apud Lucianum mentionem facit earum coronarum quæ à muliere amante mittuntur ad amores ſuos. (*Lucian. in Toxari.*) Quæ erant coronæ quædam ſemimarcidæ, & quædam poma admorſa. Certè ſi qua mulier præter στεφανηπλόκους, coronas plecteret, ea cenſebatur eſſe in cenſu cupidinis. Quam ſuſpicionem viris ingenerari mulier quædam fatetur apud Ariſtophanem de Euripide loquens, (*Ariſtoph. Θεσμοφ.*)

Τοιαῦθ' οὗτος ἐδίδαξεν κακὰ
Τοὺς ἄνδρας ἡμῶν, ὥς' ἐάν τις πλέκῃ
Γυνὴ στέφανον, ἐρᾷν δοκεῖ.

Talia hic docuit mala viros noſtros, ut ſi qua mulier plectit coronam, videatur amare. Sed ut illud rarius, & inuſitatius, nempe à puellis mittti coronas adoleſcentibus, ita hoc alterum fuit frequentiſſimum. Porrò hoc coronarum commercium veriſimile eſt cœpiſſe ab illa, quam Liber, ut ſupra dixi; Ariadnæ muneri dedit, *quo tempore is ad Minoa venit, cogitans eam comprimere. Hac corona Ariadne delectata non recuſavit conditionem ſtrupi.* (*Hygin. Aſtron. lib.2.*) His coronis annumerari poteſt illa aurea, quam Philomelus Phocenſium tyrannus Pharſaliæ cuidam ſaltatrici dono dedit. (*Plutarch. περὶ τοῦ μὴ χρ. ἐμμ.*) Hunc morem mittendi coronas ultro citroque nempe ab amatoribus ad amicas, & quandoque ab his ad illos, expreſſit Theocritus, ubi Simetha Delphidis amore capta, deque ea pleraque audiens à Philiſta quadam anu, præter cætera dicit illum amare. Cui rei argumento eſt quod illi domus coronis eſt refetta,

Καὶ φατὸ οἱ στεφάνοισι τὰ δώματα τήνω πυκάσδεν. (*Theocrit. eidyll. 2.*)

Et dixit domum illi refertam eſſe coronis, Ac ſi dicat, ipſum non ſolùm amari, verùm & redamari. Cui rei coronarum multitudinem, quæ ſint apud ipſum, teſtem adeſſe. Ad hunc morem alluſit

Catullus, qui in Atyn ſic loquentem facit,

Catul. de Berec. & Aty.

> *Ego gymnaſii fui flos; ego eram decus olei;*
> *Mihi januæ frequentes, mihi limina tepida,*
> *Mihi floridis corollis redimita domus erat.*

Tibullus ſe verè & ſyncerè amare profitetur. Id quod hinc ſciri vult, quod fores dominæ corollis ornat,

Tibull. l. 1. el. 2.

> *Te meminiſſe decet quæ plurima voce peregi*
> *Supplice, cum poſti florida ſerta darem.*

Virgilius cùm firmat, innocenti ſe atque adeò divino Muſarum amore captum, ait,

Virgil. in Cir.

> *Magna mihi cupido tribuiſtis præmia divæ*
> *Pierides, quarum caſtos altaria poſtes*
> *Munere ſæpe meo inficiunt, foribuſque hyacinthi*
> *Deponunt flores, aut ſuave rubens Narciſſus,*
> *Aut crocus alterna conjungens lilia caltha.*

Is quoque qui Rhodopes nempe dominæ ſuæ ſuperbiam accuſat, aliis queſtibus hunc addit, quod illa ſuperbis pedibus coronas quibus eam colit, calcat.

Ἀνθολογ. lib. 7.

> Ἥν ποτὲ καὶ στεφάνους περὶ θυρῶν ὑπερεκκρεμάσωμαι
> Ὀργισθεῖσα πατεῖ τοῖς ἴχνεσιν.

Si quando & coronas ante fores ſuſpendero, irata [eas] calcat ſuperbis plantis. Apud Ovidium Vertumnus ictus amore Pomonæ,

Ovid. l. 14. Metam.

> *Sæpe ferenda dedit blandis ſuo verba tabellis.*
> *Interdum madidas lachrymarum rore coronas*
> *Poſt-hus intendit, poſuitque in limine duro*
> *Molle latus.*

Et Paulò poſt,

> *Dixit, & apud poſtes ornatos ſæpe coronis*
> *Humentes oculos, & pallida brachia tollens,*
> *Cum foribus laquei religaret vincula ſummis.*

Huc pertinet epigramma Apuleji, cujus hoc eſt initium,

Apul. apol. 1.

> *Florea ſerta meum mel, & hæc tibi carmina dono.*
> *Carmina dono tibi, ſerta tuo genio,*

Plutarch. πε. ἀοργ. Hunc amantium morem diſertis verbis exprimit Plutarchus, αἱ μὲν γὰρ ἐρωτικαὶ πράξεις, οἷον ἐπικωμάσαι καὶ ᾆσαι, καὶ στεφανῶσαι θύραν, ἔχουσιν ἁμωσγέπως κουφισμὸν οὐκ ἄχαριν, οὐδὲ ἄμουσον. Et quidem amatoriæ actiones, veluti conviviis indulgere, & canere, & coronare januam, habent videlicet levamen haud ingratum neque abſurdum. Alibi hic ipſe Plutarchus ponit inter ἐρωτικὰ amatorias res, ἀναδεῖν τὰ εἰκόνια redimire icunculas, nempe dominæ. *Plutarch. ἐρω.* Apud Propertium janua queritur ſe pulſari petulantibus potorum manibus; ibique non flori-

loridas ac nitentes coronas, ſed neſcio quid turpicularum corollarum ſuſpendi.

> *Et mihi non deſunt turpes pendere corollæ* Propert. l. 1.
> *Semper, & excluſis ſigna jacere faces.*

Equidem non ſum neſcius januas potentiorum, ut infra dico, ornatas fuiſſe coronis; Et hoc ſenſu Syneſium dixiſſe, adulari januas. Tamen ſiquis utrumque morem introſpiciat, cognatos fatebitur; uſque eò, ut quod de illo dicitur ad hunc noſtrum commodè referri poſſit. Loquitur de ſcriptoribus & Muſarum cultoribus, καὶ Syneſ. epiſt. μὴ δευτέρους τιθέναι τῶν κολακεύειν τὰς θύρας εἰδότων. nec poſteriores 98. ponere illos qui ſciunt adulari portas. Cæterùm talium coronarum uſus tam frequens fuit, ut coronæ promiſcuè emerentur unà cum cætera ſupellectile, potiſſimùm ab amantibus in hoc, amicis ut mitterentur. Et verò illa anus luxurioſa apud Ariſtophanem ſibi Ariſtoph. ab juvene amatore coronam emi vult his verbis, ἐκκλησ.

> Ἤ μὴν ἔτ' ὠνήσῃ σὺ καὶ στεφάνην ἐμοί.

Quo loci ridiculè ſcholiaſtes ait, στεφάνην eſſe εἶδος κοσκίνου ſpeciem cribri. Etſi enim fateor quandoque στεφάνην eſſe cribrum, ut apud Oppianum, Oppian.

> Πυροδόκος στεφάνη λευκαίνεται ἔνδον ἀλωῆς. ἁλιευτ.

triticum recipiens cribrum albicat intra aream. Tamen hìc qui- lib. 4. dem eſt corona. Itaque ſibi ipſe habeat cribrum. At hæc anus expetit complexum adoleſcentis, cujus pignus, & quidem certiſſimum, ſibi coronam emi vult.

CAPUT VI.

Corona in convivio ſoluta quid ſignet. Flores diffluere vel cadere, vel ſcindi quid ſit. Coronatum uti Como, quid. Alia quæſtio convivialis.

DE hoc quoque genere eſt hæc quæſtio, Cur illi amare exiſtimentur quibus coronatis coronæ in convivio ſolvuntur. Etſi in Africano ſoluta inter epulas corona nihil tale, opinor, ſignificavit, cujuſmodi hiſce quæſtionibus agitatur. *Africano illi majori,* inquit M. Tullius, *coronam ſibi in convivio ad caput accomodanti, cùm ea ſæpiùs rumperetur*, *P. Licinius Varus*, *Noli mirari*, inquit, *ſi non convenit: caput enim magnum eſt*. Quæ Vari interpretatio dignitati tanti viri haud dubiè convenientior eſt, quàm ſi is quidpiam amatorium, & Africano indignum dixiſſet. Quamvis enim ea corona eſſet convivialis, tamen gravitas & magnitudo ejus viri è corona voluptatis eam fecit coronam ſapientiæ, & majeſtatis. Cæterùm magnam coronam accommodare parvo capiti per ſe eſt res ridi-

Cic. lib. 2. de orat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ridicula. Et certè lepidus riſus oritur, inquit Plutarchus, cùm pueros patrum crepidas ſibi aptare videmus, quomodo & illorum coronas ſuo capiti. Redeo ad rem, & ajo, non ſolùm amare, ſed & amorum ſuorum compotes exiſtimari illos, quibus in convivio coronæ ſolvuntur. Cui gaudio proximus eſt caprarius ille apud Theocritum Amarillidem alloquens,

Plutarch. πολιτ. παραγγ.

Theocrit. eidyll. 3.

Νύμφα πρὸς πλυξαῖμε τ' αἰπόλον, ὥς τυ φιλάσω.
Ἔστι καὶ ἐν κενεοῖσι φιλάμασιν ἁδέα τέρψις.
Τὸν στέφανον τιλαῖμε κατουτίλα ποιήσεις.
Τόν τοι ἐγὼν Ἀμαρυλλὶ φίλα κισσοῖο φυλάσσω
Ἐμπλέξας καλύκεσσι καὶ εὐόδμοισι σελίνοις.

Nympha amplectere me caprarium, ut te deoſculer. Ineſt & in oſculis inanibus dulcis voluptas. Facies ut coronam hanc in minutas partes diſcerpam, quam tua cauſa, ô chara Amarylli, ex hedera nexam gero, implexis folliculis, & odorato apio. Ac ſi dicat, ſi modò te oſculatus fuero, id mihi abundè futurum eſt. Nam in oſculo eſt proxima ſpes potiundi. Cujus rei teſtis futura eſt hæc corona quam capite gero. Hanc ipſe, ſcilicet, hoc tantum boni adeptus minutatim concidam; qui eſt mos illorum, qui aut jam facti ſunt compotes amorum ſuorum, aut inibi ſunt ut iis potiantur. Et hoc illud eſt quod priſci dicebant coronas in convivio cadere, ſeu diffluere, nempe coma & corona unguento madidis, & hinc facilè fluentibus. Id quod ſignat Ovidius in his verſibus,

Ovid. lib. 1. eleg.

Ergo amor & modicum circùm mea tempora vinum
Mecum eſt, & madidis lapſa corona comis.

Has coronas haud dubiè demonſtrat Clemens Alexandrinus, cùm dicit chromaticas harmonias relinquendas eſſe impudenti in vino protерviæ, & muſicæ meretriciæ floribus redimitæ. Quippe coronis hiſce convivialibus addit ipſas meretriculas, & muſicam laſcivam, quorum utrumque eſt incentivum ad libidinem. Itaque & coronæ tunc ſolvi, flores item è coronis fluere, aut cadere dicebantur, ut in hoc loco Callimachi,

Clem. Al. pædag. l. 2. c. 8.

——— τὰ δὲ ῥόδα φυλλοβολεῦντα
Τῶν δένδρων ἀπὸ στεφάνων πάντ' ἐχύοντο χαμαί.

Athen. lib. 15.

Roſæ verò abjecta folia, è denſis coronis omnia in terram defluxerunt. Cujus rei meminit & M. Tullius in his verbis, *Itaque nec pulchros illos adminiſtratores aſpiciebat, nec plenum artis argentum, nec manum porrigebat in menſam. Jam ipſæ defluebant coronæ*, id eſt, ventum erat ad eam partem convivii quæ cuique præbebat facultatem exercendæ libidinis. Quippe illa intemperantia quandoque incipiebat à fluxu, quandoque à detractione & ſciſſione coronarum. A fluxu, quia coronæ eo artificio plectebantur, tum unguen-

Cic. lib. 5. Tuſc. quæſt.

guentis uſque eò irrorabantur, ut facilè defluerent illa ex quibus coronæ conſtabant, nempe & folia, & flores. Si non fluerent, tunc verò ſcindebantur aut detrahebantutur; ac proinde, velut ſigno dato, convivarum quiſque effundebatur in amplexus ejus quæ ei proxima ſedebat. Itaque hanc ſive ſciſſionem, ſive detractionem, ſive lacerationem coronarum Plutarchus vocat σπαράγματα στεφάνων, eaque ait inveniri in ædibus luxurioſorum, quaſi certiſſima teſtimonia libidinis, & intemperantiæ. Quæ quò magis vera eſſe conſtet, omnia in talibus conviviis erant communia, ne pſaltriis quidem exceptis. Nam ψαλτρίας καὶ αὐλητρίδας vocabant has mulierculas, quæ ebriorum libidines excipiebant, honeſto vocabulo turpitudinem rei velantes. Et ſi quis amicam, inquit Plutarchus, aut pſaltriam adducat, nempe ad convivium, communia hæc amicorum. Et hoc illud erat quod enunciabant his verbis, coronatum uti Como, ut de Alcibiade dictum, μεθύοντα, καὶ κώμῳ χρώμενον ἐστεφανωμένον Ἀλκιβιάδην. Id quod cujuſmodi fuerit, paulò ante Plutarchus refert ſub perſona cujuſdam ſophiſtæ barbari, qui inducit Platonem accuſantem eos, qui in vino adhibent pſaltrias & cantrices, ſed ratione inter ſe converſari non poſſunt. Locus Platonis eſt in Protagora, ubi ait [verba ſunt Hippiæ] imperitos homines & circumforaneos quoniam in compotatione, mutuis colloquiis, propria vi & facultate contineri inter ſe non poſſunt, tibicinas in pretio habere, aut ſaltatrices, aut pſaltrias, nempe locata aliena voce. Hunc morem ſignavit Quintilianus his verbis, *Omne*, inquit, *convivium obſcœnis canticis ſtrepit; pudenda dictu ſpectantur.* Ad hanc fœditatem alluſit, puto, Hieronymus in his verbis, Nunquid in lancibus idola cælata deſcripſi? Nunquid inter epulas Chriſtianas virginalibus oculis Baccharum, Satyrorumque complexus innexui? Hanc ipſam conviviarum intemperantiam elegantiſſimè ſuoque more deſcribit Philo libro de vita contemplativa. Hunc ipſum morem repræſentat Plautus in his verſibus,

Plutarch. περὶ ἀοργ.

Plutarch. ſympoſ. 2.

Plutarch. ſympoſ. 2.

Plutarch. ſymp. 3.

Plato in Protag.

Quintil. Inſtit. lib. 1. cap. 3.

Hieron. ep. l. 1. ep. 43.

Philo περὶ βίου θεωρ.

Plaut. Pſeud. actu 5.

—— nam ubi amans complexu'ſt
Amantem, ubi labra ad labella adjungit,
Ubi alter alterum bilingui manifeſto
Inter ſe prehendunt, ubi mamma manicula
Opprimitur alia, aut ſi lubet corpora
Conduplicant, manu candida cantharum dulciferum
Propinare amiciſſimam amicitiam, neque ibi eſſe alium alio
Odio, ibi nec moleſtum, nec ſermonibus morologi ſuti,
Unguenta atque odores, lemniſcos, corollas dari dapſiles, &c.

Et paulò poſt,

Illos accubanteis, potanteis, amanteis cum ſcortis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Reliqui, & meum ſcortum ibidem, corde atque animo ſuo
Obſequentes.

Philoſtrat. in Imag. Hunc morem ſignat, opinor, Philoſtratus ubi loquitur de convivantibus λαμπάδες τε ὑπεκφαίνονται, παρ' ὧν ἐστι τοῖς κωμάζουσι καὶ τὰ ἐν ποσὶν ὁρᾶν, καὶ ἡμῖν ὁρᾶσθαι, Lampadeſque ſublucent, quarum ope convivantibus licet videre quæ ſunt ante pedes, & nobis videri. Hi quoque verſus à me antea citati hoc ipſum demonſtrant,

Plutarch. ἑπ. σοφ. συμπ.

Ἔργα δὲ Κυπρογενοῦς νῦν μοι φίλα, καὶ Διονύσου,
Καὶ Μουσέων, ἃ τίθησ' ἀνδράσιν εὐφροσύνας.

Opera verò Veneris nunc mihi amica, & Liberi & Muſarum, quæ ponunt hominibus gaudia. Ergo tales feminæ, hoc eſt, procaces & impudicæ non fuerunt minima pars apparatus convivialis. Ariſtophanes,

Ariſtoph. Achar.

Τὰ δ' ἄλλα πάντ' ἐστὶν παρεσκευασμένα,
Κλῖναι, τράπεζαι, προσκεφάλαια, στρώματα,
Στέφανοι, μύρον, τραγήματ', αἱ πόρναι πάρα.

Alia verò omnia ſunt parata, lecti, menſæ, cervicalia, ſtragula, coronæ, unguentum, bellaria, meretrices, juxta. Similiter Juvenalis deſcribens convivium,

Juvenal. ſatyr. 9.

—— dum bibimus, dum ſerta, unguenta, puellas
Poſcimus, obrepit non intellecta ſenectus.

Horat. l. 1. Carm. ad Tyndar. Quos libidinis æſtus & effectus ſignat quoque Horatius invitans Tyndarides in agrum Sabinum. Tibi, inquit, apud me nulla vis fiet in convivio,

Hìc innocentis pocula Leſbii
Duces ſub umbra; nec Semeleïus
Cum Marte confundet Thyoneus
Prælia; nec metues protervum
Suſpecta Cyrum; ne malè diſpari
Incontinenteis injiciat manus;
Et ſcindat hærentem coronam
Crinibus immeritamque veſtem.

Scindat coronam, id eſt potiatur te quamlibet invita; vim tibi afferat. Hujus quoque moris meminit Tyrius Maximus his verbis, οὐ μᾶλλον ἢ ἀκολάστων συμπόσιον νήφοντα ἄνδρα, ἀφαιρούμενον μὲν τὸν κρατῆρα, ἀπάγοντα δὲ τὴν αὐλητρίδα, καθαιροῦντα δὲ τοὺς στεφάνους, παύοντα δὲ τὴν μέθην, non magis quàm intemperantium convivium jejunantem hominem, auferentem craterem, abducentem pſaltriam, frangentem coronas, ſedantemque ebrietatem. Et hæ erant comeſſationes cum pſaltriis, tibicinis, & ſaltatricibus, quæ Platoni ſunt σὺν αὐλητρίσι κῶμοι. Hoc ipſum ſignavit Ariſtides in his verbis, quæ alibi alia de cauſa cito, φέρε δὴ καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν στεφανιτῶν ἀγώνων σκεψώ-

Tyr. Max. διαλ. λθ'.

Plato in Thæet.

Ariſtid. κατὰ τῶν ἐξορχουμένων.

ςεφώμεθα, οἷον τὸν Δωριέα τὸν Ῥόδιον, καὶ Γλαῦκον τὸν Καρύστιον, καὶ Μίλωνα δὴ καὶ Πολυδάμαντα, καὶ πάντας ὧν εἰκόνες χαλκαῖ, πότερον θρυπτομένους καὶ παροινοῦντας καὶ ταῦτα ταῖς ὀρχηστρίσι, στρεφομένους ἐστέφανον, τῷ Διῒ τῷ ὀλυμπίῳ τὸν ἀγῶνα κοσμοῦντας. Agedum conſideremus eos ui coronariis certaminibus ſunt intenti, qualis eſt Doricus Rhodius, : Glaucus Caryſtius, & Milo & Polydamas, & omnes quorum imaines æneæ, utrum deliciis dediti & ebrioſi, atque adeò ſaltatricibus ircumvoluti coronabantur, an Jovi Olympio certamen adornan:s, &c. Nempe & ὀρχήστριαι, ſive ὀρχηστρίδες ſaltatrices ψαλτρίαις καὶ ὐλητρίδαις pſaltriis, ac tibicinis annumerabantur. Et hoc quidem lud eſt quod ſignavit ſolutio & ſciſſio, & detractio coronarum; illa xcepta, cujus mentio apud Plutarchum. Cùm enim ibi adoleſcen:s audiſſent Ammonium diſſerentem de coronis floreis convivia-bus, quas modò memorabam, quæque vocantur coronæ voluptatis, eaſque is ſapientibus nequaquam convenire diceret, enimero illi ea ſeveritate perturbati, coronas ſenſim ſolvere cœpeunt. Quo facto oſtenderunt coronas abſque ulla ſuſpicione aut noa turpitudinis ſolvi poſſe. Cæterum hujus convivialis quæſtionis lures ab Athenæo rationes afferuntur, quas hìc referre nullum eſt peræ pretium. Eſt & illa à Platone ſumpta, & ab eodem Atheæo relata, cur pluribus ſimul, paucioribus item mala coronæque liſtribuantur eâdem numerorum proportione, hoc eſt, manente nter convivas coronarum æqualitate. Plures hujuſmodi quæſtiones conviviales memorantur ab Athenæo & Polluce; tum ab auhore Etymologici in κοτταβίζω, ubi interpretatur quid ſit κότταβος. Nam in conviviis exercebatur illud quod fuit κοτταβίζειν & τυβαρίζειν. qui erant ludi in conviviis exerceri ſoliti. Equidem quicquid hujus memoravi, id ea gratia feci, ut eâdem opera oſtenderem qualis eſſet uſus tum convivialium coronarum, tum earum, quibus amatoriis poteſt eſſe nomen; de quibus otioſi convivæ agebant inter epulas.

Plutarch. ſymp. 3.

Plato lib. 7. de leg. ut citat Athen. lib. 15.

Pollux l. 6. c. 19.

Ariſtoph. εἰρ.

CAPUT VII.

Priſcæ illæ conviviorum lepidæ quæſtiones denique ſunt mutatæ in illiberales & libidinoſas. An matronæ conviviis intereſſent. A ſobriis convivis coronæ uſurpatæ. Florea corona index ebrietatis ferebatur per urbem. Corona Iacche. Homines deliciis & voluptatibus mancipati plerumque erant coronati. Heroum nullus, nec quiſquam homo Dei fuit coronatus.

EX iis quæ ſupra dixi datur intelligi, priſcam illam & venuſtam quandam conviviorum ſuavitatem ſenſim exoleviſſe verſamque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſamque eſſe in tripudia, ſaltationes, libidines. Unde natum vetus illud, ἐκκέκοφθ' ἡ μουσικὴ periit, excidit muſica, nempe illa Platonica.

ἐν παροιμ.

Impudicitia omnem leporem, omnemque gratiam conviviis dempſerat. Pro quæſtionibus illis φιλολόγοις lepidis & literatis laſciva poſteritas induxerat, pſaltrias, cithariſtias, tibicinas, quicquid petulans, laſcivum, & obſcœnum in moribus. Priſcorum conviviis, quòd multa modeſtia agitabantur, quandoquæ legitimæ uxo-

Plutarch. γαμ. παραγγ. 242. & lib. I. συμπ. probl. I. Plutarch. ſymp. probl. I.

res intererant, ut de reginis Perſarum memoriæ proditum eſt, quæ cum regibus, & quidem cùm ſobrii eſſent, convivabantur. At cùm Rex vino incaleſcere, cùm libidine inflari incipiebat, tum verò è convivio abſcedebat regina; tunc & cithariſtiæ & pellices inducebantur; ſatis comperto meretriculas inventas eſſe libidini explendæ; At nomen & conditionem uxoris honeſtate ac dignitate circumfundi. Ergo talibus epulis uxores convivarum vix unquam intererant; frequenter amicæ, ut cum quibus agitur licentius.

Plaut. Aſin. actu 5. ſc. I.

Poſſis ſi fortè accubantem tuum virum conſpexeris
Cum corona amplexum amicam, ſi videas, cognoſcere?

Cic. orat. 3. in Verr.

Philodamus ille Siculus hoſpes Verris, homo magnæ dignitatis, cujus filia ad ſtuprum vocabatur, negavit moris eſſe Græcorum, ut in convivio virorum accumberent mulieres. Quòd ſi qua mulier, aut nupta talibus conviviis intererat, notabatur ut ea quæ corpo-

Cic. pro M. Cæl. orat. 35.

re corpus alit. Locus exſtat apud M. Tullium, *Si qua non nupta mulier*, inquit, *domum ſuam patefecerit omnium cupiditati, palamque ſeſe in meretricia vita collocarit, virorum alieniſſimorum conviviis uti inſtituerit, ſi hoc in urbe, ſi in oculis, ſi in Bajarum illa celebritate faciet; denique ita ſeſe geret non inceſſu ſolùm, ſed ornatu atque comitatu, non flagrantia oculorum, non libertate ſermonis, ſed etiam complexu, oſculatione, aquis, navigatione, conviviis, ut non ſolùm meretrix, ſed etiam procax videatur, cum hac ſiquis adoleſcens fortè fuerit, utrum hic tibi L. Herenni adulter, an amator, expugnare pudicitiam, an explere libidinem voluiſſe, videatur?* Romæ tamen priſco more mulieres intererant conviviis, nempe pudicæ epulis iis, quæ agita-

Sidon. Apollin. l. 2. ep. 9. Macrob. Sat. l. 7. c. I.

bantur, ut inquit Sidonius, ſenatorium ad morem. In reliquis conviviis ipſi Romani utebantur diſciplina & inſtitutione Parthica, quam ſupra ſignavi. *Parthi enim*, inquit Macrobius, *cum concubinis, non cum conjugibus ineunt convivia; tanquam concubinas in vulgus produci, & laſcivire quoque; uxores nonniſi domi abditas tueri deceat tectum pudorem.* Ergo quæ Romæ propter ſæculi innocentiam, mulieribus fuerant conceſſa, poſterioris ætatis dehoneſtamenta fecerunt inconceſſa. At in Græcia quia vix ullo tempore convivia non helluationibus, iiſque quæ helluatio-

nes comitantur, infamia fuerunt, vix unquam matronis permiſſum ut iis intereſſent. Morem utriuſque gentis aſſerit locus Æmilii Probi; *Quem enim*, inquit, *Romanorum pudet uxorem ducere in convivium? aut cujus mater familias non primum locum tenet ædium, atque in celebritate verſatur? Quod multo fit aliter in Græcia. Nam neque in convivium adhibetur niſi propinquorum*, &c. An publicis conviviis mulieres intereſſe par ſit, ſcilicet in bene morata civitate, diſputat Plato, & quidem contra morem ſuum ſatis obſcurè. Hujuſmodi convivia & comeſſationes intra minuſcula pocula interdum continebantur. Et tunc quidem à conviviis corona nihilominus ſumebatur, emiſſaria Cupidinis. Ovidius loco ſupra citato, *Æmil. Prob. in præfat.* *Plato lib. 6. de leg.* *Ovid. lib. 1. eleg.*

Ergo amor, & modicum circum mea tempora vinum
Mecum eſt, & madidis lapſa corona comis.

Nullam tamen libidinem cogitavit Hercules exceptus apud Admetum, ſed ſolam εὐωχίαν epulas, & hilaritatem menſæ. Qua mente hortatur quendam ut ſecum epuletur, & coronas ſumat.

πίῃς μεθ' ἡμῶν. τὰς δ' ὑπερβαλὼν τύχας
ςεφάνοις πυκασθείς. *Eurip. Alceſt. actu 4.*

Bibas mecum. Superatis verò infortuniis, coronis coronatus. Ipſe paulò poſt hoc ipſum memorans, ait ſe comeſſatum, & quidem redimitum ſertis,

κ' ἀπεκώμαζον κάρα
ςεφάνοις πυκασθείς.

Demum actu quinto Admetum alloquens, Evinxi, inquit, caput ſertis, ac Diis vina libavi in tua funeſtata domo,

κ' ἀςεψα κρᾶτα, καὶ θεοῖς ἐσπεισάμην
σπονδὰς ἐν οἴκοις δυςυχοῦσι τοῖσι σοῖς,

Perinde ac ſi dicat, Inſcius apud te, qui luges mortuam uxorem, indulſi genio. Id quod, ſcilicet, intempeſtivè à me factum eſt. Ergo & magnos viros non his coronis abſtinuiſſe conſtat. Et verò moris fuit, eum qui victor in ſacris certaminibus extitiſſet, coronatuſque eſſet, aut pro eo aliquem ex amicis, poſtquam domum redierat ἐπινίκια ἑςιᾶν convivium ob victoriam adeptam celebrare. Ibi athleta coronatus convivium agitabat, ut de Autolyco in convivio Calliæ memoriæ proditum. Sæpius tales epulæ deſinebant in pocula capaciora; neque inde quiſquam ſurgebat niſi madidus. Et ſic affectus capiti floream coronam imponebat teſtem ebrietatis. Ariſtophanes, *Philo πε. β. θεωρ.*

Ὥς τε μεθυσθεὶς αὐτῷ ςεφάνῳ
Πᾶς τις ἄπεισι τὴν δᾶδα λαβών. *Ariſtoph. ἐκκλησ.*

Utque inebriatus ipſa corona quilibet abeſt face ſumpta. Hujus generis corona fuit illa quam Muſæus, referente Socrate apud

Plato lib. 2. de Rep. Platonem è verbis Adimanti, dat juſtis iis qui perducti ad inferos & apud menſam ſtatuti, perpetua quadam ebrietate lætabundi vitam agunt; æternam ebrietatem exiſtimantes eſſe pulcherrimam mercedem virtutis. *Plutarch. παράλλ. ἑλλην. καὶ ῥωμ.* Eſt & illa quam filia Arnutii cujuſdam impoſuit capiti patris ab ſe inebriati. Quippe illa μεθύουσα τὸν πατέρα καὶ στεφανώσασα cum perductum ad aram fulguris interfecit. His adnecto coronam illam ἀκρατοποσίας bibendi intemperantiæ, quam *Plutarch. Al. Mag.* Alexander ducibus ſuis propoſuit. E quibus Promachus accepit τὸ νικητήριον, στέφανον ταλαὸν, præmium victoriæ coronam calamitoſam. Memorare poſſem hodiernos principes in hac fœditate Alexandri imitatores, non etiam in ulla è tot tantiſque virtutibus. Cùm ergo quiſpiam in convivio probè adpotus per urbem incedebat, plerunque erat coronatus ea corona quam in convivio acceperat. *Plaut. Men. actu 4. ſc. 2.* Plautus,

Capiam coronam mî in caput; aſſimulabo me eſſe ebrium,

Et alibi,

Non ego te modò hìc ante ædes cum corona florea
Vidi adſtare, quem negabas mihi eſſe ſanum ſinciput?

Rurſus in eadem comœdia,

Sed quid ego video? Menæchmum? Cum corona exit foras.
Sublatum eſt convivium, ædepol venio advorſum tempori.

Plaut. Pſ. actu 5. ſc. 2. Alio item loco,

Quid ego video? PS. cum corona ebrium Pſeudolum tuum.

Horat. l. 4. Carm. Quem morem his verbis Horatius exprimit,

Nec certare juvat mero,
Nec vincire novis tempora floribus.

Et hoc, ſcilicet, illud ipſum eſt quod idem Horatius ait, piare Genium floribus & vino, id eſt, corona & ebrietate.

—— *priſci agricolæ*
Tellurem porco, Sylvanum lacte piabant
Floribus & vino Genium memorem brevis ævi.

Plutarch. Arato. Et hæc eſt illa Arati & ſociorum luxuriæ ſimulatio, cui inſertæ coronæ, id quod Plutarchus deſcribit his verbis, καὶ μετὰ μικρὸν ἑωρᾶτο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ δι' ἀγορᾶς, ὁ μὲν στεφάνους φέρων, ὁ δὲ λαμπάδας ὠνούμενος, ὁ δὲ τοῖς εἰθισμένοις παρὰ πότον ψάλλειν καὶ αὐλεῖν γυναίοις διαλεγόμενος. Et paulò poſt ex ejus familiaribus aſpiciebatur, unus *Max. Tyr. de amore, orat. 11.* per forum geſtans coronas, alius lampades emens, alius cum iis mulierculis loquens quæ poſt potum canere & tibia canere ſolent. Talis deſcribitur Anacreon à Tyrio Maximo. Cùm enim is & coronatus, & incertis veſtigiis pepuliſſet nutricem cum infante, atque adeò in infantem contumelioſus fuiſſet; nutrix illi nihil aliud eſt imprecata, niſi ut tot aliquando laudibus illum, qui tunc infans erat, or-

naret,

aret, quot eum probris impetiiſſet. Hujuſmodi eſt illud συστεφανηφορεῖν ſimul coronari de convivis dictum, *Alcm. in Carm.*

> Σὺν μοι πῖνε, συνήβα, συνέρα, συστεφανηφόρει
> Σὺν μοι μαινομένῳ μαίνεο, σὺν σώφρονι σωφρόνει.

Mecum bibe, mecum adoleſcenturi, mecum coronare, Me furente mecum fure, me ſobrio ſobrius eſto. Apud Ariſtophanem ebrii meritò dicunt illi qui odioſè ſobrius eſſet, *Ariſtoph. Acharn.*

> τῷ μὲν πίνειν στεφανωσαμένῳ,
> σοὶ δὲ ῥιγῶντι προφυλάττειν.

Coronato [ſuademus] bibere: Tibi verò frigenti præcavere. Quid? ante ſumptam coronam convivæ ſibi videbantur egregiè ſobrii. At corona capiti impoſita, vix quiſquam ſui compos erat. Propertius, *Prop. lib. 4.*

> *Sobrius ad lites. At cùm eſt impoſta corona,*
> *Clamabis capiti vina ſubiſſe meo.*
> *Cinge caput mitra, ſpeciem furabor Iacchi;*
> *Furabor Phœbi, ſi modò plectra dabis.*

Ubi adnoto, etſi mitra eſt Bacchi, ut alibi dico, iſque & fingitur & pingitur mitratus, tamen quòd & Iacchus dicitur, ut in hoc loco Propertii, & ſæpe apud alios poëtas, fuiſſe quoque coronam Iacche, ac ſi dicas Bacchicam. Nam & Ἴακχον Græci vocant τὸν Διόνυσον, & Ἰάκχα στεφάνωμα εὐῶδες ἐν Σικυῶνι, & ἰακχάζειν eſt φυλλολογεῖν pampinare, & καταβοᾶν vociferari. βάκχην quoque vocant ἄμπελον ἢ μυῤῥίνην. vitem & myrtum. Ea re meritò hæc corona reponitur inter conviviales. Hanc Heſychius vocat odoratam, Athenæus etiam inter pulchras memorat. Meritò: Siquidem veriſimile eſt eam nexam fuiſſe è diverſis floribus. Nam is qui ea erat coronatus, dicebatur τὴν κεφαλὴν τοῖς στεφάνοις διηνθισμένος caput corollis floridum habere. Et has coronas comitabantur non ſolùm tibicinæ & pſaltriæ, ut ſupra dixi, ſed & illud genus veſtis quæ ſobrio minimè conveniebat, ut ex his ſcire licet quæ Athenienſis Academia loquitur adverſus ebrietatem, judice juſtitia. Polemon, inquit, poſtquam ad me acceſſit, reſipiſcere cœpit ad ſermones. Et ſimul auferebat coronas, & tibicinæ ſilentium imponebat, & purpureus veſtitus illi erat rubori. Certè quem diſciplina & eruditio ad ſobrietatem revocant, huic quoque pudor τοὺς στεφάνους περιαιρεῖ, coronas detrahit. Ergo tria potiſſimùm erant argumenta ebrietatis & libidinis, ut mollities apud Lucianum ait, στέφανος, πορφυρὶς, τὸ μύρον, corona, veſtis purpurea, unguentum. Redeo ad rem, & aio, eum qui in convivio coronatus eſſet, ita exiſtimaſſe, ſibi omninò licere effundi in omnem licentiam, laſciviam, libidinem. Et hoc illud eſt quod Anacreon ait, ſe velle coronatum furere,

Heſych. ἰάκχα, & ἴακχον, & ἰακχάζει. Scholia in ther. Nicand. in ἀχεάδα. Lucian. bis accuſ. Lucian. bis accuſ. Lucian. bis accuſ.

[Anac. in car.]

Ἐγὼ δ' ἔχων κύπελλον
Καὶ στέμμα τοῦτο χαίταις
Οὐ τόξον, οὐ μάχαιραν,
Θέλω, θέλω μανῆναι.

Ego verò habens cyathum, Et coronam hanc [ſuper] capillis, non arcum, non gladium, volo, volo furere. Ad hoc exemplum ille apud Theocritum ait, ſibi quidem ſtatutum eſſe vino apud ignem [Theocrit. Θαλ.] ſeſe hilarare, & quidem pulchris coronis, ex anetho, è roſa, è viola, quas memorat, redimitum, & recubantem apud ignem,

Κἠγὼ τῆνο κατ' ἆμαρ ἀνήθινον ἢ ῥοδόεντα
Ἢ καὶ λευκοΐων στέφανον περὶ κρατὶ φυλάσσων,
Τὸν Πτελεατικὸν οἶνον ἀπὸ κρητῆρος ἀφυξῶ
Πὰρ πυρὶ κεκλιμένος.

[Herodot. lib. 2.] Et quæ ſequuntur. Convivium quoque veriſimile eſt Babylonicas mulieres tunc agitaſſe, cùm ſemel in vita proſtabant ad templum Veneris & quidem coronatæ, ut cum alienigenis ſeſe ſtupro coin- [Strabo l. 16.] quinarent. Addit Strabo, eas funiculo ſive corolla aut laqueo coronari, θώμιγγι δ' ἔστεπται ἑκάστη. His coronis annumerari poteſt illa, [Plutarch. Alex. Mag.] qua redimitus Alexander cum lampade exiliit tanquam incenſurus τὰ βασίλεια regiam Perſarum. Apud Ovidium extant hæc Pen- [Ovid. lib. 3. Metam.] thu verba hos mores tam diſſolutos juvenibus exprobrantia.

—— voſne acrior ætas
O juvenes, propiorque meæ, quos arma tenere,
Non thyrſos; galeaque tegi, non fronde decebat.

Et paulò poſt,

Quem neque bella juvant, nec tela, nec uſus equorum;
Sed madidus myrrha crinis, molleſque coronæ.

[Dion Chryſoſt. de regno, òrat.] Et hac quidem de cauſa haſce coronas Dion Chryſoſtomus vocat ἑώλους marcidas. Et verò veriſimile eſt, ebrios è quacunque re obvia, quamlibet rancida, marcida, & obſoleta ſibi coronas plexiſſe. [Plutarch. Pyrh.] Plutarchus memorat, Metonem Tarentinum ſeſe ebrium ſimulantem ſumpſiſſe coronam τῶν ἑώλων rerum marcidarum, ὥσπερ τοὺς μεθύοντας quomodo ſolent ebrii; eoque habitu veniſſe in concionem. [Lactant. lib. 6. cap. 22.] Lactantius cùm invehitur in voluptates olfactus & guſtatus, non omiſit has coronas conviviales. *Turpe*, inquit, *eſt ſapienti ac bono, ſi ventri ac gulæ ſerviat; ſi unguentis oblitus, ac floribus coronatus incedat. Quod qui facit, utique inſipiens, ineptus, ac nihili eſt, ut quem ne odor quidem virtutis attigerit.* Hoc etiam il- [Athen. l. 1.] lud eſt quod Athenæus ex Homero obſervatum omnibus obſervandum tradidit, hunc tantum poëtam heroum nullum facere unguentatum; ac ne ullum quidem coronatum; etſi quid eſſet corona, Homerus non neſcivit, ut ex ejus verſibus probat. Similiter Tertullia-

tullianus, cæteroqui perpetuus coronarum oſor, obſervavit nullum hominem, qui Deo commendatus eſſet, inveniri coronatum. *Quis denique patriarches*, inquit, *quis prophetes*, *quis levites*, *aut ſacerdos*, *aut* ἄρχων, *quis vel poſtea Apoſtolus*, *aut evangelizator*, *aut epiſcopus invenitur coronatus?* Hinc colligit, homines Dei coronari non oportere, niſi coronentur ut Chriſtus. Salvianus deſcribens vitia & impuritatem Carthaginenſium, harum coronarum meminit his verbis, *Vincentes ſe invicem homines nequitia flagitiorum ſuorum, alios rapacitate, alios impuritate certantes, alios vino languidos, alios cruditate diſtentos, hos ſertis redimitos, illos unguentis oblitos.* Plato quoque inter ea quæ hominis probitatem, famamque lædunt, ponit ἐπιθυμίας θυμιαμάτων τε γεμούσας καὶ μύρων, καὶ στεφάνων καὶ οἴνων, καὶ τῶν ἐν τοιαύταις συνουσίαις ἡδονῶν, cupiditates nidore refertas, unguentis, coronis, mero, & eas voluptates quæ in hujuſmodi congreſſibus uſurpantur.

Tertull. de cor. mil.

Salvian. lib. 7.

Plato lib. 9. de Rep.

CAPUT VIII.

Corona inſigne Herculis effœminati. Ebriorum mos circumferendi coronas conviviales. Ebrius coronatus tutus fuit ab injuria. Coronæ inſignia ingenuitatis. Alia corona convivialis præmium ebrietatis. Ebrii capite non ſolùm coronam, ſed & uvam geſtabant. Corona ebrietatis geſtata à mulieribus. Coronatus, id eſt, diſſolutus & intemperans.

SEd illud imprimis notatu dignum quod ait Tertullianus, ut augeat dedecus harum coronarum, ubi invehitur in Herculem; Hunc enim facit coronatum, ſed poſtquam mutatus eſt in feminam. *Vetus*, inquit, *jam hydræ, centaurorumque ſanguis in ſagittis pumice ſpeculi excludebatur* [f. elidebatur] *inſultante luxuria; ut poſt monſtra transfixa coronam forſitan ſumeret.* Idem alibi, *Sed & qui arte* [ante] *Tyrinthium acceſſerat, pugil Cleomachus poſt Olympia, cùm incredibili mutatu de maſculo fluxiſſet, inter cutem ceſus, & ultra, inter fullones jam Novianos coronandus; meritoque mimographo Lentulo in Catinienſibus commemoratus, utique ſicut veſtigia ceſtuum viria occupavit, ita & endromidis ſolocem aliqua multitia ſyntheſi extruſit.* Quorum verborum, etſi ſatis depravatorum ſenſum Tertullianus ex hoc loco Luciani mutuatus videtur, ubi agit de picto hoc Hercule effœminato, Veriſimile enim, inquit, eſt alicubi te vidiſſe eum ſervientem Omphale prorſus abſurdo habitu; illam quidem circumamictam pelle leonis, & lignum habentem in manu, utique ut ſi ſit Hercules. At

Tertull. lib. de pallio.

Lucian. Quom. hiſt. ſcrib. ſit.

ipſum

ipſum in crocota & purpurea veſte lanas carpentem, & calceo percuſſum ab Omphale. Porrò uſque eò verum eſt, menſis ſublatis, convivas per urbem coronatos incedere ſolitos, ut hoc ipſo habitu *Stat. l. 10. Theb.* ſæpe ab ebrietate conſopirentur. Statius de Hœdo coronato,

Tagus haurit & Hœdi
Terga coronati,

nempe dormientis, & crapulam ebullientis. Ubi advertendum, eum qui tali corona redimitus incedebat, fuiſſe tutum ab injuria, etiam ſervum à domino. Hac fiducia Carion ille ſervus apud *Ariſtoph. Plut.* Ariſtophanem ita confidenter loquitur, ut ſi ſit tutus ipſo jure gentium.

Οὐ γάρ με τυπτήσεις στέφανον ἔχοντά γε.

Non enim me verberabis coronam habentem. Ac ſi dicat, pro monſtro eſſe ſi ſervus coronatus vapulet. Nempe quiſquis coronam geſtabat, is erat pro ingenuo. At inter inſignia ingenuitatis erant coronæ, illæ præcipuè quæ partæ erant è certaminibus. Non ergo mirum, ſi homo ſervus indignatur ſe tunc haberi pro ſervo, cùm geſtat coronam inſigne libertatis. Has coronas intelligit *Plutarch. ſympoſ.* Plutarchus loquens de conviviis, & de coronis quæ inibi convivis diſtribuuntur, καὶ στεφάνων διανεμομένων, οὓς ὁ θεὸς ἐλευθερῶν ἡμᾶς ἐπιτίθησιν, & coronis diſtributis, quas Deus liberans nos imponit. *Plutarch. conu. ſap.* Enimvero alibi Plutarchus tradit, ex ingenuis eos, qui in otio vitam agebant, tempuſque terebant fabulis, geſtatione coronæ ſciri voluiſſe, quàm eſſent enerues ac diſſoluti. ἐλεύθεροι γεγονότες, ὡς ὁρᾷς, ἐστεφανωμένοι περὶ λόγους διατρίβομεν, καὶ ἀλλήλοις συνέσμεν, Liberi facti, ut vides, coronati circa ſermones verſamur, & alii cum aliis congredimur. Neque ſolùm is qui in convivio celocem oneraſſet, ſibi ipſe qualemcunque, & parem cæteris coronam imponebat, ſed ſæpe aliam accipiebat ut ſtrenuus athleta Bacchi, nempe τὸ νικητήριον ἆθλον καὶ στέφανον, victoriæ præmium & coronam, authore Plutarcho. Si verò & ipſe quempiam percuſſerat ſagitta Bacchica, tum verò, ac tum poriſſimùm corona donabatur ob rem benè ge- *Athen. lib. 15.* ſtam. Qua ſuper re Athenæus citat Euripidem in Oeneo in his verbis.

Πυκνοῖς δ' ἔβαλλον Βακχίου τοξεύμασι
Κάρα γέροντος, τὸν βάλλοντα δὲ στέφειν
Ἐγὼ τετάγμην ἆθλα κοττάβων διδούς.

Crebris percuſſerunt Bacchi ſagittis caput ſenis. At qui percuſſit, eum coronari juſſi, cottabumque præmium dedi. Iſti quoque conviæ jam ebrioli facti non ſolùm coronam, ſed & vuam quandoque *Stat. lib. 5. Yqeb.* addebant capiti. Statius,

—— *non ille quidem turgentia ſertis*

Tempo-

Tempora, nec flava crinem diſtinxerat uva
Nubilus.

Ipſæ mulieres, ne minùs quàm viri intemperantes eſſent, talibus quoque coronis inſignes incedebant. Locus eſt Æliani, πῶς δὲ οὐ διέῤ-ῥεον ὑπὸ τρυφῆς αἱ πολλαὶ γυναικῶν; ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς κεφαλῆς στεφάνην ἐπε- *Ælian. var. hiſt. lib. 1.* τίθεντο ὑψηλὴν, τοὺς δὲ πόδας σανδάλοις ὑπεδοῦντο. Quomodo autem *cap. 8.* luxuria diffluebant multæ mulieres? Siquidem ſuper capite coronam imponebant altam, pedes autem ſandaliis induebant. Hinc eſt quòd quandoque coronatus & redimitus, ἀναδούμενος, ταινιούμενος, στεφανούμενος ſignat diſſolutus, intemperans, vino & voluptatibus mancipatus, qualem Syneſius deſcribit his verbis, ὁ γὰρ ἰδὼν τὸν πορ- νοτρίβα σοβοῦντα διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐν στεφάνῳ καὶ μύροις μεθύοντα καὶ κωμά- *Syneſ. epiſt. 32.* ζοντα, καὶ πάσης ἀκολασίας ἐμπιπλάμενον, καὶ ᾠδὰς ᾄδοντα πρεπούσας τῷ βίῳ, ἐπὶ τοὺς ἔχοντας αὐτοῖ τὴν αἰτίαν ἀνήγαγεν. Qui enim viderit maſculorum ſubagitatorem inſolenter ambulantem per forum in corona & unguentis ebrium & convivia agitantem, & omni intemperantia plenum, & cantiones canentem vitæ convenientes, cauſam retulit ad eos, qui illum habent in poteſtate. Ergo Juvenali Taren- *Juvenal. ſat. 6.* tum hoc ſenſu eſt coronatum, id eſt intemperans ac diſſolutum.

Atque coronatum, & petulans, madidumque Tarentum.

Neque verò ab eo qui jam in convivio coronam acceperit, quicquam ſerii expectes. Ovidius,

Nulla coronata peraguntur ſeria fronte, *Ovid. lib. 5. Faſt.*
Nec liquido junctæ flore bibuntur aquæ.

Et hoc quidem ſenſu interpretor vocem *coronatos* apud Senecam in hoc loco, *Vulgus autem tam chlamydatos, quàm coronatos voco,* *Senec. de vi. beat. cap. 2.* ac ſi dicat, tam imperatores, ac ſeria quæque tractantes, quàm iſti diſſoluti ac luxurioſi apud me quidem eo loco ſunt, quoties de intellectu felicitatis agitur, quo eſt viliſſimus quiſque.

CAPUT IX.

In luctu nefas eſt coronari. In luctu coronæ franguntur, lacerantur, ſcinduntur, detrahuntur. In luctu ſi quis eſſet coronatus, accuſabatur & plectebatur. Qui de hominis capite cognoſcit, capiti coronam detrahit. Id ipſum uſurpant ii qui adeunt pericula navigationis. Mos illorum qui permittebant ſe longinquæ peregrinationi. Naves coronatæ. Projicere coronam quid. Sumere coronam ſalutis qui dicantur. Propter indignationem projiciuntur coronæ. *Clem. Al. pædag. l. 2. c. 8.*

Halic. l. 9. antiq. Rom.

Cum ſola appellatio coronæ lætitiam ſignificet, non mirum *Athen. lib.* eſt, tradi ab Athenæo, & Halicarnaſſeo, in luctu nefas eſſe *15.* coro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Plato lib. 7. de leg. coronari. Ac præter hos Plato loquens de funebribus cantibu
ait, eos qui funus proſequuntur, pallam lugubremque veſtem m
gis decere quàm coronas, & aurea ornamenta. Ergo mœrori co
Virg. 10. & 12. Æneid. venientius eſt caput turpari, atque adeò pulvere deformari, ut l
gentibus mos eſt. Nec ſolùm tali re caput non floreſcens aſpic
Plato in Phæd. tur; quin potiùs capillus poni ac radi ſolet. Phædoni, caput ej
contrectans Socrates eo die quo venenum bibit, Craſtino, inqu
die, Phædo pulchras haſce comas demes. Itaque nihil neque i
tempeſtivius, neque abſurdius dici poteſt, quàm eum qui luge
aſpici coronatum, hoc eſt, geſtantem inſignia lætitiæ, potiſſimù
eo tempore quo publicè, privatimque vota ſuſcipiuntur ave
runcandis iis quæ imminent, aut jam cadunt, tempeſtatibu
Æſchyl. ἑπτ. ἐπὶ Θήβ. Æſchylus,

Πέπλων καὶ στεφέων
Πότ', εἰ μὴ νῦν, ἀμφὶ λιτὰν ἕξομεν;

Quæ verba Scholiaſtes ita interpretatur, πότε στέφη ῥίψομεν ἢ π
πλους ἐπὶ γῆς, ἢ νῦν τραπεῖσαι ἐπὶ λιτανείαν τὴν περὶ ἡμῶν αὐτῶν,
τῆς πόλεως; Ecquando coronas aut pepla projiciemus in terram po
tiùs quàm nunc, converſæ ad ſupplices preces tum pro nobis tun
pro civitate? Hæc Polluci eſt ἀνάῤῥηξις στεφάνων, Nam tunc tem
porois coronæ, ſi jam eſſet allatæ, & frangebantur & lacerabantu
& abjiciebantur. Hoc exemplo equites Athenienſes, Phocion
Plutarch. Phoc. condemnato, ἀφείλοντο τοὺς στεφάνους, detraxerunt ſibi coronas velu
Plutarch. παραμ. πρὸς Ἀπολλ. in publico luctu. Minois quoque memoratur haud abſimile factum
cùm ſacrificio tibiam & coronam præ mærore dempſiſſe dicitur
Æſchines Demoſtheni probro vertit, quòd ſeptimo die quàm mor-
tua eſſet filia ejus, ac priuſquam luctum peregiſſet, eique juſt
feciſſet, coronatus & in albis veſtibus adverſus præſcriptum legis
Plutarch. ὑγ. παραγγ. rem divinam feciſſet. Quod tamen factum Plutarchus non ſolùm
excuſat, ſed & laudat. Equidem priſcos, quoties lugerent, quic-
quid ornamentorum fuit, abjeciſſe video; abſtinuiſſe publico
comeſſationibus, conviviis; atque adeò cibo, potu, coronis, un-
guento. Omnia excludebantur indicia & inlicia hilaritatis. Viri
barbam, mulieres capillum ponebant. Omnia adſumebantur
triſtitiæ his argumenta, his incitamenta. Tantum abeſt, ut inter
gemitus & ſuſpiria coronari quiſquam ſuſtineret. Ideo ſoror illius
Dionyſ. Halic. l. 3. Antiq. qui milites Albanos, inſpectante utroque exercitu, ſingulari cer-
tamine ſuperaverat, ut fratrem vidit à quo ſuus conſobrinus,
idemque ſponſus occiſus fuerat, lætum & coronis victricibus,
quibus rex eum honoraverat, redimitum, præter alia his quoque
verbis exclamavit, quaſi præclaro aliquo facinore edito, inſanis
præ lætitia, & coronas geſtas in tantis malis. Cujuſnam feræ ani-
mum

num induiſti? Theſeus apud Euripidem, cognito atroci caſu conugis, quæ ſibi laqueo gulam fregerat, Quid ego, inquit, ultra reimior, homo tam infelix?

αἴ, αἴ· τί δῆτα τοῖς δ' ἀνέστεμμαι κάρα
πλεκτοῖσι φύλλοις δυστυχὴς θεωρὸς ὤν; *Euripid. Hipp. actu 4.*

Apud eundem Admetus poſt obitum uxoris, ait ſe deſerturum conivia & coronas, & muſicam, & lyram.

παύσω δὲ κώμους, συμποτῶν δ' ὁμιλίας,
στεφάνους τε, μοῦσάν τ' ἣ κατεῖχ' ἐμοὺς δόμους. *Euripid. Alceſt. actu 4.*

Et alibi chorus ait reſtare ſibi infelici monimenta filii, lugubres aſuras, & coronas comæ, & mœſtos cantus, quas Apollo non ecipit.

—— παιδὸς ἐν οἴκοις *Euripid. ſuppl. actu 4.*
Κεῖται μνήματα, πένθιμοι
Κουραὶ, καὶ στέφανοι κόμας,
Ἀοιδαὶ, τὰς χρυσοκόμας
Ἀπόλλων οὐκ ἐνδέχεται.

Coronas comæ, id eſt redimicula quibus caput ornabam, quæ cilicet, in luctu poſui: quem locum citat alicubi Plutarchus. In *Plutarch. πε. τοῦ εἰ. τοῦ* Troadibus Hecuba, audita ſua, & Caſſandræ filiæ ſorte, ait, Abjie filia ſacras vittas, & ſolenni exue Corpus ornatu, coronas ab- *ἐν Δελφ.* ica,

—— ῥίπτε τέκνον ζαθέους *Euripid.*
κλῇδας, κἀπὸ χροὸς ἐν- *Troad. actu*
δυτῶν στεφέων ἱεροὺς στολμούς. *1.*

Dii Ægyptii cognito Babyn, qui Typhon eſt, regnare, nempe Oſiide fratre interfecto, ſibi coronas detraxerunt. Caſſandra, cùm *Athen. lib. 15.* rædixiſſet ſuam & Agamemnonis mortem, tum Oreſtis μητροκτονίαν cædem matris, exiliit, ut moritura, abſcindens τὰ στέμματα *Scholiaſt. Æſch. in* oronas quibus erat redimita. Apud M. Tullium ſcribentem Atti- *Agam.* o extant verba, ex quibus licet colligere, accuſatum fuiſſe eum, ui repub. ancipiti, aut in publico luctu aſpiceretur coronatus. *De oronatis*, inquit, *cùm ſororis tuæ filius à patre accuſatus eſſet,* *Cic. lib. 14. ad Att. ep.* *eſcripſit ſe coronam habuiſſe honoris Cæſaris cauſa; poſuiſſe luctus* *15.* *ratia.* Alibi ipſe M. Tullius vehementer miratur Q. fratrem viſum uiſſe coronatum Feſto die Paliliorum. *Itera dum eadem iſta mihi.* *Cic. lib. 14.* *Coronatus Q. noſter Parilibus? Parilibus; ſoluſne?* Ac ſi dicat, *ad Att. ep.* rorſus abſurdè ac temerè feciſſe Quintum, qui ſolennibus illis ſa- *11.* rorum intereſſe ſuſtinuiſſet, & quidem coronatus, eò tempore quo Reſpub. in maximas perturbationes erat conjecta. Adeſt & Plinius, *Plin. lib. 21.* ujus hæc ſunt verba, *L. Fulvius argentarius bello Punico ſecun-* *cap. 3.* *o cum corona roſacea interdiu è pergula ſua in forum proſpexiſſe*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

dictus ex authoritate Senatus in carcerem adductus non ante finem belli emiſſus fuit. Quo notabilior fuit ſævitia non tam principis Romani, quàm importunæ, crudeliſque belluæ. Hic, videlicet, *occiſo filio, patri inter epulas propinavit heminam vini, & poſuit illi cuſtodem. Perduravit miſer non aliter quàm ſi filii ſanguinem biberet. Unguentum & coronas miſit. Et obſervare juſſit an ſumeret.* O animum invictum qui ſævitiæ principis non modò illuſit, ſed & hoc facto eam proſtravit. Certè ego illam coronam dixerim fuiſſe indicem tantæ adverſus illam belluam partæ victoriæ. Nam qui ferro filium, idem mœrore patrem interficere decreverat. Id quod non modò non aſſecutus eſt, ſed & ſe, crudelitatemque ſuam triumphari vidit. *Græcia eſt admirata illum patrem, qui in ipſo ſacrificio, nuntiata filii morte, tibicinem tantùm tacere juſſit; & coronam capiti detraxit; cætera ritè perfecit.* De hoc ipſo [Pericles fuit] Valerius Maximus & Plutarchus tradunt, illum accepto tanto vulnere, caput patrio more coronatum gerere ſuſtinuiſſe, καὶ λελογχμένον δημηγορεῖν, & in albis veſtibus concionari ſolitum; ut nihil ex vetere ritu propter domeſticum vulnus detraheret. Pari animo fuit mulier illa Spartana, quæ, audito filium in acie viciſſe, ſed ex multitudine vulnerum animam efflare, minimè coronam poſuit ſicuti lugens. Quin ultro jactabunda ad proximas, Quanto, inquit, ſatius eſt, ô meæ ſodales, in acie victorem mori, quàm apud Olympiam viciſſe; indeque ſuperſtitem redire? *Xenophon amiſſo filio, non ideo inſtitutum cultum Deorum omittendum putavit, ſed tantummodo coronam deponere contentus fuit. Quam ipſam percontatus quonammodo occidiſſet, ut audivit fortiſſimè pugnantem interiiſſe, capiti repoſuit; numina, quibus ſacrificabat, teſtatus majorem ſe ex virtute filii voluptatem, quàm ex morte ægritudinem ſentire.* Tradit Pollux, eum magiſtratum, qui Athenis rex dicebatur, quoties unà cum Areopagitis de capite cognoſcebat, capiti coronam detraxiſſe. Illi quoque qui longinquæ navigationi ſeſe permittebant, coronis abſtinebant, ſicuti adeuntes pericula naufragii. Fereque cum è portu egrederentur, παιανισμὸς ἦν καὶ πολλή τις εὐχή. θεοὺς γὰρ σωτῆρας ἐκάλουν, εὐφημοῦντες αἴσιον τὸν πλοῦν γενέσθαι. Ibi tum plauſus excitatus, multæque Deis ſervatoribus, quò proſpera navigatione uti liceret, preces effuſæ. His addo, moris tunc fuiſſe, ut è navi emitteretur columba. Id quod ex Aſclepiade obſervavit ſcholiaſtes Apollonii Rhodii. Forte ob id quod ſicuti ab Noë corvus emiſſus non rediit, ita, quoque columba bis rediit, quam Noë venientem exerta manu, recipit & in ore geſtantem folium oleæ. Cæterùm priſci eos qui ibant in longam legationem dicebant proficiſci ad inferos. Naves tamen eorum qui navigaturi eſſent, boni

Sen. l. 2. de ira. c. 33.

Sen. ad Mart. c. 12.

Val. Max. lib. 5. c. 6. Plutarch. παραμυθ. πρὸς Ἀπολλ. Plutarch. ibid. Val. Max. lib. 5. c. 10. Ælian. l. 3. Var. hiſt. c. 3. Plutarch. παραμ. πρὸς Ἀπολλ. Hieron. ep. l. 2. ep. 22. Stob. ὅτι δεῖ γενναίως φέρ. τὰ προσπ. Pollux l. 8. Achill. Tat. lib. 2. Schol. Apoll. Rhod. lib. 2. Geneſ. c. 8. Artemid. l. 2. c. 60.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ominis cauſa coronabantur. Et verò Athenienſes inſtructa claſſe adverſus Syracuſios, cùm adhuc eſſent in portu, tantoque apparatu mirum in modum lætarentur, inter cætera alacritatis argumenta llud fuit quòd naves coronarunt. & apud Virgilium, *Diodor. Sic. lib. 13. bibl.*

—— vocat jam carbaſus auras, *Virgil. l. 4. Æneid.*
Puppibus & læti nautæ impoſuere coronas.

Ipſe Æneas ſolvens è Sicilia, ac tendens in Italiam, credo ob lætitiam, eſt *Virgil. l. 5. Æneid.*

—— caput tonſæ foliis evinctus olivæ.

Sic etiam qui è navigatione domum redituri erant μετὰ τὸ ἀποστεφθῆναι τοὺς στεφάνους poſt depoſitas coronas canebant ἀποστεπτικὸν ἐν τοῖς ποιᾶσι, & coronas reſumebant. Ac tunc potiſſimùm coronam ſalutis ſumere dicebantur. Sic nuntius Theſei Athenas præmiſſus, cùm plurimi inibi eſſent ut ei alacriter imponerent hanc, quam dico, coronam ſalutis, ille accepta corona, caduceum coronavit. In hanc ſententiam Pindarus monet eos qui emerſerunt ex iis, quibus premebantur, malis, ne coronis abſtineant. *Etymol. ἀποστεπτικὸν.* *Plutarch. Theſ.* *Pind. Iſth. od. 8.*

ἐκ μεγάλων
δὲ πενθέων λυθέντες
μήτ' ἐν ὀρφανίᾳ πέσωμεν
στεφάνων, μήτε κά-
δεα θεράπευε.

Magnis igitur luctibus liberati neque in orbitatem coronarum cadamus neque mœrores fove. Ut id quod ſupra dicebam verum ſit, coronam vix unquam non eſſe argumentum lætitiæ. Certè apud Ariſtophanem boni, viſo Pluto, ei ſe comites addunt læti & coronati. *Ariſtoph. Pluto.*

Οἱ [δίκαιοι] ἠκολούθουν κατόπιν ἐστεφανωμένοι,
Γελῶντες, εὐφημοῦντες.

Itaque eleganter Plutarchus ait, ſuperſtitioſum hominem, & coronatum palleſcere, ἐστεφανωμένος ὠχριᾷ, θύει καὶ φοβεῖται, coronatus pallet, ſacra facit ac timet. ac ſi dicat, ô hominem lævum, qui capite geſtans præcipuum inſigne lætitiæ, tamen tunc maximè percellitur. Nemo certè fuit pudoris tam perditi qui, ſi non abundabat lætitia, ſuſtineret coronari. Ideo ſacerdos apud Sophoclem Oedipo de Creonte adveniente dicit, *Plutarch. de ſuperſt.* *Sopho. Oed. tyr.*

Ἀλλ' εἰκάσαι μὲν ἡδύς. οὐ γὰρ ἂν κάρα
Πολυστεφὴς ὧδ' εἷρπε παγκάρπου δάφνης.

Id eſt, Aſpectu quidem hilaris apparet. quod niſi eſſet, non ita coronatus incederet lauri frondibus. Ergo verum eſt in luctu poſitas fuiſſe coronas, atque adeò ipſa regum diademata, ut infra dicam. Sed hinc eximi ſanè debet ſummus Pontifex apud Hebræos, cuis ob

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ob dignitatem cœleſtis ſacerdotii luctus cùm fuerit interdictus, n
mortuo quidem quopiam è ſuis licuit ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀφαιρεῖν π
αράσημα τῆς ἱερωσύνης capiti detrahere inſignia ſacerdotii. Luctu
proxima eſt indignatio. Nam plerunque ob magnitudinem indignationis coronæ unà cum cæteris ornamentis projiciuntur. Cert
cùm Bacchæ viderent Penthei inſolentiâ ſacra Bacchi profanari,
mœrore correptæ coronas temporibus detractas humi projecerunt

Philo περὶ τῶν ἐν ει. νο.

> Παχνώθη δὲ κέαρ θιασώπισι· πάντα δ᾽ ἔραζε
> Ῥίψαν ἀπὸ κροτάφων στεφανώματα.

Oppian. κυνηγ. l. 4.

Contriſtatum autem eſt cor Bacchis, omniaque humi projiciebant
de temporibus coronamenta.

CAPUT X.

Sine convivialibus coronis vix ulla ullius convivialis apparatus mentio fit. Coronis locus eſt in domeſtica ſupellectile. Corona connumerantur inter eſculenta & poculenta. Corona pars ſupellectilis militaris. μάντις. In privata lætitia ſibi quiſque coronam imponebat aut alii mittebat. Corona dignitatis.

MOneo convivialium coronarum uſum fuiſſe tam frequentem, ut ſine his ulla ullius convivialis apparatus mentio fiat, ut diſcimus ex Ariſtophane,

> Κρατῆρα συγκιρνᾶσιν αἱ μυροπώλιδες
> Ἑστῶσ᾽ ἐφεξῆς, τὰ τεμάχη ῥιπίζεται,
> Λαγῷ᾽ ἀναπηγνύασι, πόπανα πέττεται,
> Στέφανοι πλέκονται, φρύγεται τραγήματα.

Ariſtoph. ἐκκλησ.

Craterem commiſcent venditrices unguentorum ſtantes ordine, piſcium edulia aſſantur, Pulpamenta coagulantur, placentæ coquuntur, Coronæ plectuntur, bellaria torrentur. Apud eundem Ariſtophanem cùm præco hortatus eſſet populum ad compotationes; eumque ſequutus Dicæopolis, pueris & mulieribus ſuaderet εὐωχίαν, lætitiam convivialem, ait,

> Ἀναβράττετ᾽, ἐξοπτᾶτε, τρέπετ᾽, ἀφέλκετε
> Τὰ λαγῷα, ταχέως τοὺς στεφάνους ἀνείρετε.

Ariſtoph. Achar.

Lixate, aſſate, vertite, detrahite [à veru] lepores; illico corollas nectite. In eadem comœdia, ubi ait, convivium, eaque omnia, quæ ad convivium pertinent, præſto eſſe, coronas inter cætera nominat, in verſibus quos ſupra dixi,

> Τὰ δ᾽ ἄλλα πάντ᾽ ἐστὶν παρεσκευασμένα,
> Κλῖναι, τράπεζαι, προσκεφάλαια, στρώματα,

Στέ-

Στέφανοι, μύρον, τραγήματ' αἱ πόρναι πάρα.

Quibus ex locis palam fit, coronas cenſeri inter præcipuas delicias conviviales; tum ex hoc M. Tullii, *Aderant unguenta, coronæ; incendebantur odores; menſæ conquiſitiſſimis epulis extruebantur.* *Cic. lib. 5. Tuſc. quæſt.* Quid, quod in cætera ſupellectile, ea quæ reſpicit uſus vitæ quotidianos, præcipua fit mentio coronarum? Id quod argumento eſt, coronam jamdiu inter res non ſolùm voluptatis aut decoris fuiſſe receptam, sed inter neceſſarias. Ariſtophanes, *Ariſtoph. σφῆκ.*

—— τούτοισι δ' ὠρθοδοκοῦσιν

Ὕρχας, οἶνον, δάπιδας, τυρὸν, μέλι, σήσαμα, προσκεφάλαια,
Φιάλας, χλανίδας, στεφάνους, ὅρμους, ἐκπώματα, πλουθυγίειαν.

His verò donant vaſa, vinum, tapetes, caſeum, mel, ſeſama, pulvinaria, phialas, veſtes, coronas, torques, pocula, ſanitatis opulentiam Et paulò poſt,

Τούτων εἴκοσιν ἄνδρας βόσκειν, εἴ τις προσέταξεν ἑκάστῃ,
Δύο μυριάδες τῶν δημοτικῶν ἔζων ἐν πᾶσι λαγῴοις,
Καὶ στεφάνοισιν παντοδαποῖσιν.

Harum ſingulis ſi quis imperet ut viginti homines nutriat, Bis dena millia popularium commodiſſimè viverent, & coronas [haberent] omnis generis. Atque adeò coronæ numerantur inter illa ipſa quæ dicuntur eſculenta & poculenta, perinde ac ſi abſque coronis nulla ſit vivendi copia. Verba ſunt Praxagoræ mulieris apud Ariſtophanem, *Ariſtoph. ἐκκλησ.*

Οὐδεὶς δ' ἐν πενίᾳ δράσει· πάντα γὰρ ἕξουσιν ἅπαντες,
Ἄρτους, τεμάχη, μάζας, χλαίνας, οἶνον, στεφάνους, ἐρεβίνθους.

At nullus deget in paupertate, omnia enim habebunt omnes, panes, placentas, pulmentaria, veſtes, vinum, coronas, legumina. *Artemidor. lib. 1. c. 2.* Artemidorus recenſens ea, ex quibus colligitur conjectura judiciumque ſomniorum, quæque adeò pertinent ad ſtatum hominis, cujuſcunque modi illa ſint, inter cætera agit περὶ μύρων καὶ στεφάνων de unguentis & coronis. Id quod minùs mirabitur is, qui non neſcit, coronam fuiſſe partem ſupellectilis militaris. Ariſtophanes, *Ariſtoph. Acharn.*

Ἦν δ' ἂν ἡ πόλις πλέα, κάδους ὠνημένων,
Σκορόδων, ἐλαῶν, κρομμύων ἐν δικτύοις,
Στεφάνων, τριχίδων, αὐλητρίδων, ὑπωπίων.

Eſſet urbs plena ementibus cados, alliis, oleis, cepis intra retia, coronis, piſcibus, tibicinis, livoribus. *ἐν παροιμ.* Ergo is qui univerſo bellico apparatui præire ſolitus fuit, cui nomen μάντις, geſtabat ramos lauri, tum coronas & lampadem. Huic ſoli hoſtes ut parcerent, lege cantum erat. Et hæc quidem de coronis convivialibus & quotidianis habeo quæ dicam; quas refero ad eam definitionis partem quæ lætitiam reſpicit; lætitiam, inquam, cujuſque priva-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

tam, ortam in conviviis, aut ob aliam quamlibet cauſam. Nam ut cuique ſua ſors præbebat quo gauderet, ita ſibi ipſe hanc aut illam coronam imponebat. Pindarus, —— ἀείσομαι

Pindar. Iſthm. od. 7.

χαίταν στεφάνοισιν ἁρμόζων.

Anacr. in carn.

Cantabo comam coronis aptans. Anacreon ſibi ipſe & plectit & imponit coronam.

Ὅτ' ἐγὼ πίω τὸν οἶνον
Στεφάνους πλέξας,
Ἐπιθεὶς δὲ τῷ καρήνῳ
Βιότου μέλπω γαλήνην.

Lucian. Cron. Hygin. 9.

Plutarch. Al. Mag.

Eurip. Med. actu 4.

Ubi ego poto vinum, coronis floreis plexis, impoſitis verò capiti vitæ oblecto ſuavitatem. Quandoque etiam in communi propinquorum & adfinium lætitia ultrò citròque mittebantur coronæ, ut colligimus ex hoc loco Luciani, οἱ δὲ ἄλλοι, οἱ μὲν στεφάνους, οἱ δὲ λιβανωτοῦ χόνδρους πεμπόντων. Porrò reliqui, coronas alii, alii thuris fruſtula mittunto. Harum ſpecimen illa τραγῳδούμενος στέφανος, tragœdiis celebrata corona, eſt quam Medea exuit, fecitque auream; eamque veneno perunctam filios ſuos novercæ dare juſſit. De quo ferali munere ſæpe Euripides in Medea, atque his potiſſimùm locis;

πέμψω γὰρ αὐτῇ δῶρ' ἃ καλλιστεύεται
τῶν νῦν ἐν ἀνθρώποισιν, οἶδ' ἐγὼ πολύ,
λεπτόν τε πέπλον, καὶ στέφος χρυσήλατον
παῖδας φέροντας.

Mittam enim illi dona quæ multis anteeant modis cæteras quas nunc homines [norunt] Novi probè, tenue peplum, & coronam auream, Quæ ei pueri ferant. Et paulò poſt de hac ipſa corona & peplo funeſtis donis;

πείσει χάρις, ἀμβρόσιός τ' αὐγὰ πέπλου,
χρυσεότευκτόν στέφανον περιθέσθαι,
νερτέροις δ' ἤδη πάρα νυμφοκομήσει.

perſuadebit gratia, divinuſque fulgor pepli ut auro textam circumponat capiti coronam. Jamque apud inferos ſponſa ornabitur. Et infrà.

καὶ δὴ 'πὶ κρατὶ στέφανος, ἐν πέπλοισί τε
νύμφη τύραννος ὄλλυται.

Et jam ſuper capite [eſt] corona, ac in peplis, regia ſponſa periit. & actu quinto,

πέπλους ποικίλους ἠμπέσχετο,
χρυσοῦν τεθεῖσα στέφανον ἀμφὶ βοστρύχοις.

Apul. Metam. lib. 1.

picturatos induit peplos, & auream coronam plexis imponit crinibus. Et aliis locis paulò infrà. Hoc Medeæ donum Apulejus

vocat

Vocat flammas coronales in his verbis, *ut illa Medea unius diecula à Creonte impetratis induciis, totam ejus domum, filiamque cum ipſo ſene flammis coronalibus deuſſerat, ſic hæc &c.* Quem locum explicant hæc verba Plinii, *Ita ferunt, à Medea pellicem crematam, poſtquam ſacrificatura ad aras acceſſerat, corona igne rapta.* Similis quoque coronæ ſimile extat donum apud Valerium Flaccum. *Plin. lib. 2 cap. 135.*

Val. Flacc. l. 5. Argon.

Deficit in thalamis, turbataque pellice conjux
Pallam & gemmiferæ donum exitiale coronæ
Apparat, ante omnes ſecum deqveſta labores.

Iſtis privatæ lætitiæ coronis illas addi poſſe puto, quæ dicebantur coronæ dignitatis, quibus nec ii donabantur qui quæſtarias artes exercebant; neque item iis conveniunt quibus eſt tenuior cenſus, ſed tantùm divitibus & honeſtiſſimo cuique. Has demonſtravit Artemidorus, ubi dixit, ut viros monilia non decent, ita nec pauperibus convenire coronas, & magnam ſupellectilem, & multitudinem numiſmatum. Quæ ſcilicet, omnia ſunt ſupra dignitatem pauperis. Hujus generis eſt illa corona quam geſtat Cyrenæus ille, quicum Jupiter ſermonem inſtituere vult, ἄλλον κάλει τὸν Κυρηναῖον τὸν ἐν πορφυρίδι ἐστεφανωμένον. Alium voca Cyrenæum, qui veſte purpurea coronatus [incedit.] *Lucian. Vitar. auct.*

CAPUT XI.

In publica lætitia coronis locus fuit, & quidem eminentiſſimus. Harum coronarum exempla. Coronæ feſtæ. Coronæ conjiciebantur in eum qui univerſorum ſtudiis excipiebatur. Conjectus tæniarum.

SI in privata, multò magis in publica lætitia coronis locus fuit. Publica lætitia tunc eſt, cùm & ſinguli & univerſi ob rem proſperè feliciterque geſtam divinæ bonitati gratias agunt juſtitio indicto, celebrandis diebus feſtis, inſtaurandis ſacris, frequentando cultu divino, votis, ſupplicationibus, fauſtis acclamationibus, epularum ſolenniis, πόλεως λυχνοκαυτούσης, verſicolorum ignium luminibus, eo ritu qui cuique genti acceptiſſimus eſt; cùm Reſp. principi gratulatur, hic Reipub. magiſtratibus, primoribus, ſibi quiſque alii aliis. Nempe inter illa quæ prodendæ huic lætitiæ tali tempore uſurpantur, coronis aſſignatur locus ſanè eminentiſſimus. Cujus rei exempla etſi per totum hujus operis contextum diffuſa, nuſquam ferè non obvia ſunt, hoc tamen loco ut proprio & convenientiſſimo paucula hujus generis exhibere certum eſt. Ergo tales coronæ fuerunt illæ, quibus apud Virgilium hortatu Euan- *Xiphil. Ner.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Euandri convivæ redimiuntur ob Cacum ab Hercule extinctum;

Virgil 8. Æneid.

> *Quare agite ô juvenes, tantarum in munere laudum*
> *Cingite fronde comas, & pocula porgite dextris.*

Hoc coronamentum fuiſſe è populo, nempe fronde Herculea, docet, cùm addit,

> *Dixerat, Herculea bicolor cùm populus umbra*
> *Velavitque comas, foliiſque innexa pependit.*

Qui quoque fuit habitus Saliorum, ut ibidem,

> *Tum Salii ad cantus, incenſa altaria circum*
> *Populeis adſunt evincti tempora ramis.*

Ariſtid. in Panath.

Athenis in Panathenæis feſtis univerſi coronabantur. Neque verò jubente lege, aut præſtituto temporis ambitu populus illò conveniebat, ſed ex rerum proſpero eventu ſinguli & viri & oppida indicebant ſibi & lætitiam, & coronas, & ſolennes gratiarum actiones. Cujus feſti lætitiam his verbis deſcribit Ariſtides; Veris, inquit, portæ ac æſtatis præ coronis, hoc eſt propter multitudinem coronarum aperiuntur. Chori quoque nympharum & muſarum in ipſo, & circa ipſum diem feſtum choreas ducunt. Nec zephyri ſpirare deſinunt. Tales fuerunt illæ coronæ, quibus evincti fuerunt Lacedæmonii unà cum ſociis, cùm, duce Lyſandro, murus Athenarum dirutus, ac triremes incenſæ ſunt. Tales illæ, quibus & populi & urbes eæ inſignes erant, quæ adventanti ad ipſos Phocioni obviam ibant lætæ & gratulabundæ. His addo illam, qua ſe Demoſthenes conſpicuum fecit, nuntiata Philippi morte. His quoque annumero illas, quas populus Athenienſis ſumpſit cùm primùm audita fuit mors Arati, ἐστεφανηφόρησαν ὅτε πρῶτον ἠγγέλθη τεθνηκώς. His annumero illas quibus populus Rom. coronatus fuit illo die quo Nero Tiridati diadema impoſuit. Quippe diſpoſitus per tribus in albis veſtibus lauro redimitus inceſſit. illo item die quo ipſe Nero è Græcia rediens iniit urbem, univerſa civitas fuit coronata. Severo quoque ingrediente Romam univerſa multitudo fuit coronata floribus & lauro. Huc refero illas quibus, Nerone pulſo, præ lætitia populus Romanus urbem implevit. Tum illas, quibus Lyſimachus & Philippus filii Arſinoës Ptolemæo venienti ad urbem Caſſandriam juſſu matris inſignes occurrerunt. Talibus coronis multitudo interdum juſſa eſt uti, ſicuti plerunque fit in nuptiis principis. Et has quidem cum Ovidio meritò feſtas appellaveris. Loquitur de Cippo, cui multitudo coronam impoſuit.

Ariſtid. πυλιν. ἐπὶ σμυρ. ϗ τῶ τεω. ἀνοικισμῷ. — *Plutarch. Lyſ.* — *Plutarch. Phoc.* — *Plutarch. Demoſth.* — *Plutarch. Arat.* — *Xiphil. Ner.* — *Xiphil. Seu.* — *Zonar. in Ner.* — *Iuſtin. l. 24.* — *Ovid. l. 15. Metam.*

> *Atque illud meritis clarum* [caput] *nec honore carere*
> *Vlteriùs paſſi feſtam impoſuere coronam.*

Coronæ feſtæ, inquit Servius, *dictæ ſunt quòd more Romano feſtis ludis*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

udis omnis ætas coronata ſpectabat, Virgilius ubi agit de ludis & udorum præmiis, ait, *Serv. in l. 5. Æneid*

Ore favete omnes, & cingite tempora ramis. *Virg. lib. 5. Æneid.*

:t quidem has caronas ludis, hoc eſt, ſpectaculis ſuis Craſſum diitem primum dediſſe, teſtis eſt Plinius. Nempe hic primus arento, auroque folia imitatus dicitur. Tales fuerunt illæ quibus nultitudo utebatur diebus feſtis, illis qui celebrabantur apud Delhos. Id quod & in feſto Veneris, aliorumque Deorum obſervai tradit Ariſtides. Hujus generis fuerunt illæ, quas ſumere juſſæ unt urbes quæ Antiocho Hieraci parebant. Quippe cùm is audiſet Seleucum fratrem eſſe mortuum, purpura poſita lugubrem vetem ſumpſerat. Paulò poſt, cognito fratrem vivere, εὐαγγέλια τοῖς θεοῖς ἔθυσε, καὶ τὰς πόλεις στεφανηφορεῖν ἐποίησεν, id eſt, ut alioi loquitur, θύειν καὶ στεφανηφορεῖν ἐπήγγειλεν, ob tam fauſtum nunium Diis ſacrificavit, & civitatibus imperavit ut & ſacrificarent & coronarentur. His quàm proximè accedunt illæ, quibus Trojaa multitudo inſtantis ſibi cladis neſcia onerabat jubas equi illius atalis, quem ſuperſtitione decepta totis nixa viribus in urbem traebat. Tryphiodorus,

Plutarch. Nicia.
Ariſtid. συμβουλ.
Plutarch. ἀποφθ. βασιλ. καὶ στρατη. & περὶ φιλαδελφ.

— ἀμησάμενοι δὲ Σιμοῦντος
Ἔστεφον αὐχενίους πλοκάμους σφετέροιο φονῆος.

Tryphiod. Ιλ. ἅλ.

Demetentes autem Simoentem coronabant collares jubas ſui inerfectoris. Ipſæ potiſſimùm mulieres Trojanæ brevi fallacique ætitia hunc feralem equum feſtis hiſce, certè infauſtis coronis onerabant.

Αἱ δὲ θαλασσαίης ἐπιμάζια νήματα μίτρης
Λυσάμεναι κλωστοῖσι περίστεφον ἄνθεσιν ἵππον.

Aliæ verò mamillaria fila tranſmarinæ mitræ ſolventes, connexis loribus undique coronabant equum. Ubi advertendum, Tryhiodorum floribus connexis indere nomen coronis. Et ſic intelligendus eſt Tacitus, ubi agens de victoria Othonis, *populus*, inquit, *um lauru ac floribus Galbæ imagines circum templa tulit, conjeHis in modum tumuli coronis juxta lacum Curtii*, id eſt, tulere magines Galbæ redimitas corollis laureis & floralibus, quas in eum cervatim conjecerant. Quanquam & coronæ & flores ſæpe jaciebantur in aliquem ob rem bene geſtam. Qua fauſtitate exceptum uiſſe Titum ob liberatam Senatus decreto Græciam, memorant Polybius, & Appianus. Et apud Appianum hoc eſt obſervandum, quòd non coronas tantùm, ſed & tænias in T. Flamininum conectas ait, στεφάνους τε καὶ ταινίας ἐπέβαλον τῷ στρατηγῷ, quem locum go ſic interpretor, In eum conjecerunt coronas cum tæniis. Id quod alibi, quale ſit uberiùs dico. Curio Cæſari favens ſuperato

Tacit. hiſt. lib. 2.
Polyb. ecl. leg. Appian. Alex. παρεκβ. περὶ πρεσβ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

in ſuffragiis Pompejo, tali honore cultus eſt. Plutarchus. κἀκεῖνος
Plutarch. Pompejo. μὲν ὡς νενικηκὼς λαμπρὸς ὑπὸ χαρᾶς εἰς τὸν δῆμον ἐξήλατο, κρότῳ
βολαῖς στεφάνων καὶ ἀνθῶν δεξάμενον αὐτόν. Et ille quidem ſicuti v
ctor clarus præ gaudio prodiit in vulgus, plauſu & conjectu coron
rum & florum exceptus. Nempe talium florum, taliumque coro
narum conjectu multitudo ſtudia ſua in eum qui tali fauſtitate exc
piebatur, profiteri ſueverat. De hoc quoque genere conſtat e
illas quas montani quidam & Alpini Annibali adventanti obvia
Polyb. lib. hiſt. procedentes capite geſtarunt. Id quod apud barbaros Polybi
ait eſſe pacis atque amicitiæ ſignum, qualis apud Græcos eſt cad
ceus. Hujus quoque publicæ gratulationis index illa corona e
Ovid. lib. 4. de triſt. de qua Ovidius, deſcribens triumphum Cæſaris ob victam Germa
niam,

Jam fera Cæſaribus Germania, totus ut orbis
Victa poteſt flexo ſuccubuiſſe genu.
Altaque velantur fortaſſe palatia ſertis,
Thuraque in igne ſonant, inficiuntque diem.

Et hæc quidem ſive ſerta, ſive corollæ & coronæ plerunque era
dona multitudinis, eaquè florea, quibus & plateæ & theatra,
templa conſpergebantur, quibuſque principum ſtatuæ, domuſq
honeſtabantur. In veteri Repub. Rom. mittebantur à provinci
Appian. παρεκβ. πε. πρεσβ. in Capitolium donum Iovi, ut alibi fuſiùs dico. Sed quia tali re
tempore, non ſolùm urbana, aut etiam ex agris collecta multitu
hac ratione ſuæ lætitiæ fidem faciebat, verùm & ipſæ longinqu
provinciæ, ipſique adeò reges in hoc ipſum ſimiles coronas mi
tebant, quo genere muneris hanc quoque lætitiam teſtabant
aut ſimulabant, de his coronis dicam, ſed loco idoneiore. Illu
tantùm addo, ſuperioribus coronis affines eſſe illas, quibus orna
turis qui beneficium dedit ab eo qui beneficium accepit, ſive pu
Ariſtid. πε. τ. συμβ. blicum, ſive privatum, ἀλλ' ὡς εὐεργέτης στεφανώσεται; ſed ut ben
factor coronabitur? Memorat Ariſtoteles Cliſthenem Athenienſe
coronaſſe judicem qui victoriæ ſuæ contradixerat. Nempe à qu
Ariſtot. lib. 5. politic. cap. 12. majus beneficium acceperat ea advertendo quæ ejus laudem ob
ſcurare poterant, quàm ſi pravo ſilentio cum aliis conſenſiſſe
eumque depravaſſet.

CAPU

CAPUT XII.

orona χυδαίαι. *Corona* ἔρως. *Solertia plectendi coronas unde manarit.* στεφανοπώλιδες, στεφανοπωλήτριαι, στεφηπλόκοι, στεφανηπλοκοῦντες. *Artificium nectendi coronas. Philyra quid. Tiliæ. Lemniſci. Coronæ laneæ. Tori in coronis.*

QUas huc uſque recenſui verè connumerari poſſunt inter coronas lætitiæ, cujus teſtis erat gratia florum lectiſſimorum qui-is addebantur herbæ odoratiſſimæ, ut infra dicam, dum ſingulos flores & herbas legam non quidem in hortis aut in pratis, ſed, uod eſt multò operoſius, in veterum monumentis. Et primò qui-m hi flores ut in diſcriminatim legebantur, ita ex indiſtinctis co-ollam ſeu coronam ſibi quiſque plectebat. Nullum, aut exiguum ibi it judicium colorum, odorum, nitorum. Ea re has coronas ſoler-ora ſæcula vocarunt χυδαίας, ac ſi dicas χύδην πλεκτὰς, confuſè exas ac nullo ordine ac diſpoſitu florum, ſed inordinatas ac tu-ultuarias. Tales cùm eſſent. ut convicium dabantur iis qui jube-antur exigi convivio; planè diſſimiles illis quibus omnis generis ores inſerebantur, & quidem multa cura, multo delectu parique ſpoſitu. Ibi enim florum multitudo verſicolorum certabat cum rdine & collocatione. Ideoque proceſſu temporis corona tam accu-tè plexa vocabatur ἔρως, inquit author Etymologici, ἐκ πάντων ἀνθέων, τοῖς νέκυσι πωλούμενος, ex omnibus floribus mortuis com-arata; dicebaturque παρὰ τὸ ἔρειν τὴν γῆν, ὥσπερ στέφανος ἐρανισμένος ἐκ γῆς, ſicuti corona è terra collecta. Cujus generis fuit illa quam eſtabat illa mulier cujus Apollonius in ſomnis viſæ amplexus cu-ebat. καὶ ἦν αὐτῇ στέφανος πάντ' ἔχων τὰ ἐκ γῆς καὶ θαλάττης. Etſi ec non ſolùm omnis generis flores habuit, ſed omnia quæcunque rra, quæcunque mari continentur. Cæterùm ſequentibus ſæcu- quæri cœptum quid colorato coloratius, quid odorato odoratius, id pulchro pulchrius, fortè & quid medicamentoſo medicamen-ſius eſſet. Unius, inquam, cujuſque rei coronariæ dotes ſolertiùs ſcrupuloſiùs, & ingenioſiùs exquiri cœptæ. Ac ſenſim natum hoc artificium nectendi corollas & coronas pulchriores & ope-ſiores, quod à Sicyoniis manaſſe Plinius eſt author. *Hi dicun-r accendiſſe odores & colores ex ingenio Pauſiæ pictoris, & Gly-ræ coronariæ dilectæ admodum illi.* Nempe hæc στεφανηπλόκος unc pictorem ſedula provocabat ad varianda opera ſua; dum ipſa tifici pulcherrimos naturæ fœtus undique conquiſitos oſtentat. Ar-fex hinc acuit ingenium, & artem intendit; dum certant res & ſimu-

Athen. lib. 15.

Etymol. ἔρως.

Philoſtr. in vita Apoll. lib. 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſimulachrum, exemplar & exemplum; dum is unà cum coloribu
ipſos prope dixerim, odores arte comprehendit. De hac Glycer
deque hoc ipſo Pauſia pictore qui eſſet amator ejus, hæc tradit hi
Plin. l. 35. c. 11. ipſe Plinius, *Amavit in juventa Glyceram, municipem ſuan inventricem coronarum; certandoque imitatione ejus, ad nume roſiſſimam florum varietatem perduxit artem illam. Poſtremò pinxit illam ſedentem cum corona. Quæ è nobiliſſimis ejus tabul appellata eſt ſtephanoplocos, ab aliis ſtephanopolis; quoniam Gly cera venditando coronas ſuſtentaverat paupertatem.* Ergo hujus imitatione prodierunt aliæ στεφανοπώλιδες, ſertorum, ſeu corolla rum & coronarum venditrices, eædemque opifices, qualem Hora
Horat. l. 3. carm. tius Europam nominat.

Nuper in pratis ſtudioſa florum, &
Debitæ nymphis opifex coronæ
Nocte ſubluſtri nihil aſtra præter
Vidit & undas.

Itaque muliebre munus fuit texere ſeu plicare hæc ſerta, ſeu corolla & coronas; in urbe quidem harum, quas dixi, στεφανοπωλίδων, rur puellarum & virginum; præſertim cùm illa ſerta imponebantur ali cui agreſti numini. Apud Longum Daphnis effuſus in queſtus ob ra
Long. lib. 2. ptam Chloën, & nymphas alloquens, hæc, inquit, illa erat quæ vobi plectebat coronas, ἡ τοὺς στεφάνους ὑμῖν πλέκουσα. Quòd ſi viri coro
Pollux l. 7. c. 30. nas plecterent & venderent, hi dicebantur στεφανοπῶλαι, & στεφανη πλοκοῦντες, quo nomine eos Plutarchus donat, cùm monet homi
Plutarch. πολιτ. παραγγ. minem politicum, ne ſermonem ſuum nectat ἐξ ἁπαλῶν καὶ ἀνθηρῶν ὀνομάτων è mollibus & floridis dictionibus. Si mulieres eſſent, dice bantur στεφανοπώλιδες, ut μυρεπώλιδες, & στεφανοπωλήτριαι quomo do λαχανοπωλήτριαι. Ad harum exemplum dicuntur fuiſſe *compoſi tores gemmarum* qualis nominantur à Plinio. Noſtri has muliere
Plin. l. 37. c. 6. coronarias dixerunt. Vocantur & Plutarcho αἱ στεφηπλόκοι ubi com
Tertull. de cor. mil. ponit has feminas cum apibus. Dicebanturque non ſolùm πλέκειν
Plutarch. πε. τ̃ ἀκ. ſed & ἀνείρειν, & ἀναπείρειν τοὺς στεφάνους, nectere & trajicere coro nas; Et ἄνερσις χρυσῶν στεφάνων fuit nexus aurearum coronarum. i
Etymol. ἀνείρειν. opificii tanta aſſiduitate exercebatur, ut ſe eo mulieres paupercul ſuſtentarent, ut ſupra Plinius tradidit. Et ideo illud Plutarchus vo
Plutarch. πε. τ̃ ἀκ. cat, ἡδὺ μὲν, ἐφήμερον δὲ καὶ ἄκαρπον ἔργον, dulce quidem, ſed diurnum & infructuoſum opus, hoc eſt, tenuis admodum lucri. Id ipſum quædam mulier apud Ariſtophanem ingenuè profitetur,

Ariſtoph. Theſmoph.

Ἐμοὶ γὰρ ἀνὴρ ἀπέθανεν μὲν ἐν Κύπρῳ
Παιδάρια πέντε καταλιπών· ἁγὼ μόλις
Στεφανηπλοκοῦσ' ἔβοσκον ἐν ταῖς μυρρίναις.

Mihi enim vir mortuus eſt in Cypro Puerulis quinque relictis
quo

uos ego vix Coronario quæſtu pavi in myrtetis. Porro hoc artifi-ium conſiſtebat in floribus, foliis, herbis, ramulis in orbem ne-tendis; adeò ut ſic nexi redimiendo capiti eſſent idonei. Nectebanur autem in filo & in ſcirpo. *Hoc ſint tibi flores*, inquit Tertul-ianus, *& inſerti & innexi & in filo & in ſcirpo quod liberi, quod ſoluti*, hoc eſt, ne pluris facito coronam, quàm flores nullo ordi-ne diſpoſitos, è quibus verbis colligimus duplici ratione nexas fuiſſe coronas. Quippe quædam conſtabant è floribus inſertis, id eſt, qui lii aliis eſſent impliciti, & innexi. In aliis ſinguli flores remane-bant integri, ſed ordinati nunc filo nunc ſcirpo. Ubi ego ſcirpum à Tertulliano pro philyra uſurpatum ajo. Nam philyra ſicuti filo omnis illa corollaria & coronaria materia nectebatur. Tertullianus de Mercurio loquens, utriuſque mentionem facit. *Dumque perten-tat quod facilitas materiæ ſuadebat, tractu proſequente filum eli-quaſſe; & in veſtis priſtinæ modum, quam philyra tenui vinxe-rat, texuiſſe.* Eſt autem philyra, ut ait author Etymologici, φυτὸν ἔχων φλοιὸν βυβλώπα πυρῷ ὅμοιον, ἐξ οὗ τοὺς στεφάνους πλέκουσι, planta habens corticem papyraceum frumento ſimilem, ex quo coronas ple-ctunt. εὔκαμπτον ἡ φίλυρα, διὰ τὸ γλίσχρον ἔχειν τὴν ὑγρότητα, inquit Theophraſtus, flexibilis eſt philyra, quòd habet humiditatem lubri-cam, ſeu viſcoſam. Certè eſt materia tam tenuis, tamque teres, ut ex ea quoque libri compingantur, authore Q. Septimio Romano, illo qui Dictyn Cretenſem Latinè vertit, in ea epiſtola quam ſcripſit Q. Arcadio. *Ac theſaurum*, inquit, *rati mox diſſolvunt non aurum, nec aliud quicquam prædæ; ſed libros ex philyra in lucem producturi.* Id quod fit confirmatius teſtimonio Martiani Capellæ, ubi loquitur de libris; *Alii carbaſinis voluminibus complicati libri; ex ovillis multi quoque; rari verò in philyræ cortice ſubnotati.* Et Xiphilinus ait, Domitianum eorum nomina quos conjuriationis in ſe ſuſpectos habebat, ſcripſiſſe in tabella philyracea duplici. Ergo materia tam teres etiam tenuabatur in fila, quibus flores interiùs vinciebantur; nec flores tantùm, ſed & herbæ, & folia, & ramuli unde coronæ, conſtabant. Ideò à Plinio nominantur vincula, ubi agit de tilia, *Inter corticem*, inquit, *ac lignum tenues tunicas multiplici membrana è quibus vincula tiliæ vocantur; tenuiſſimæ earum philyræ coronarum lemniſcis antiquorumque* [ſ. antiquoque] *honore celebres.* Quæ verba non negant philyram eſſe plantan cui eſt cortex papyraceus, ut tradit author Etymologici; ad cujus ſimilitudinem Romæ utebantur membrana tiliacea, quæ unà cum effectu & uſu cui philyra deſtinata eſt philyræ quoque nomen adepta eſt, ſive ea fuit eadem cum philyra, ſive philyræ ſimilis. Et verò tale quidpiam illud eſt quod Solinus tradit, *Indicos reges quoddam genus gemmarum fingere in lon-*

Tertull. de cor. mil.

Tertull. lib. de pallio.

Etymol. φίλυρα.

Theophraſt. de plant. l. 1.

Q. Septim. poſt. Dict. Cret.

Martian. Cap. lib. 2.

Xiphilin. Dom.

Plin. l. 16. c. 14.

Solin. c. 35

longiſſimos cylindros; eoſque perforatis elephantorum ſetis ſubl gantes, monilia habere. Ergo quod Ægyptiis dum monilia necto rent, fuit philyra, quod Indicis regibus fuerunt elephantorum ſ tæ, idipſum noſtris ſunt membranæ tiliæ, eæque tenuiſſimæ; qu quòd inſertandis in orbem foliis & floribus adhibebantur, Græco rum & Ægyptiorum imitatione dictæ ſunt philyræ. Nec me mov interpretamentum additum fabulæ, quæ eſt in eo Commentari Germanici, qui ſcriptus eſt in Arati phænomena. Fabula ſic habe Saturnum, cùm Jovem filium quæreret in Thracia, in equum ver ſum concubuiſſe cum Philyra Oceani filia, & ex eo compreſſu na tum Chironem Centaurum artis medicæ peritiſſimum, atque adeò ipſius medicinæ inventorem, ipſamque in arborem philyram, ho eſt tiliam [ita enim ibi ſcriptum eſt] verſam eſſe. Equidem eun commentarium, ſive Cæſaris eſt, ſive Germanici, ſive Baſſi, eru ditum opus & antiquum judico, ſed alicubi contaminatum ab ali quo recentiore, qui ibi auſus eſt inſerere verba parum candida, qua le illud eſt, ſalvavit, & ſalvata eſt, & paucula alia hujus notæ, qua lia puto eſſe hæc, hoc eſt tiliam, certè gloſſema hominis ſemido cti. Quiſquis fuit, Chriſtianum ſe eſſe vel hinc fatetur quòd Genti les nominat, quorum aureis inſervit ſua ænea. Nobis ergo potio ſit authoritas etymologici, apud quod philyra eſt φυτὸν non δέν-δρον planta non arbor, tritico ſimilis; cùm conſtet tiliam eſſe ar-borem; atque ideo non poſſe dici tritico ſimilem. Ac ſic ſtatuamu illa minutiſſima vincula quæ ſunt in tilia, quos Tertullianus voca ſcirpos, à noſtris dictas eſſe philyras, imitatione philyræ Ægyptiæ quæ ut filum, & ſcirpus nectendis coronarum floribus adhiben-tur, ut ſupra vidimus in loco Plinii à me citato, & his verſibus

Horat. l. 2. Carm. od. 38. Horatii,

> *Perſicos odi puer apparatus;*
> *Diſplicent nexæ philyra coronæ.*

Neque tamen inficior philyram quoque fuiſſe arborem, de qua ſæ-piùs Theophraſtus, cujus corticem ait idoneum eſſe conficiendis ciſtis aliiſque, καὶ ὅλως, inquit, χρήσιμός ἐστι πρὸς τὰ πολυτελῆ τῶν ἔρ-γων, prorſus, utilis eſt ad ſumptuoſiſſima quæque opera, ſcilicet, conficienda. *Plin. l. 21. c. 3.* Porrò philyræ, authore Plinio, primùm ſimplices, hoc eſt, nulla arte fucatæ, aut diſſimulatæ fuerunt, *hiſque vel ludi-cre quæſitis ſemper anthoritas fuit, iis tamen P. Claudius Pulcher primus bracteas dedit*, id eſt, bracteatas fecit, nimirum in dies creſcente luxu. *Theophraſt. lib. 5. de plant.* *Plin. ibid.* Certè oportuit philyras poſt Craſſum fieri bracteatas, cùm ipſa folia coronarum ipſe Craſſus dives primus argento, auro-que imitatus ſit; nempe ut in corona nihil non eſſet aureum, aut deauratum. Et hac quidem ratione philyra, ſeu ſcirpus, ſine filum, ſive

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſive ſeta texendis, nectendiſque coronis neceſſaria fuit. Philyræ acceſſerunt lemniſci, qui Feſto ſunt faſciolæ coloriæ dependentes ex *Feſt, lemniſci.* coronis. Ubi colorias interpretor albas, & nativo colore, non fucato, aut ſanè unius coloris, ut diſtinguantur à verſicoloribus. Quam interpretationem videor poſſe aſſerere è Paulo Jureconſulto, *Paul. l. pediculi. §. Titia, ff. de aur. & arg. leg.* cujus hæc ſunt verba, *Titia mundum muliebrem Septimiæ legavit. Ea putabat ſibi legata & ornamenta & monilia in quibus gemmæ & margaritæ inſunt, & annulos, & veſtem tam coloriam, quàm verſicoloriam*, id eſt, tam unius coloris, quàm plurium. Pergit Feſtus & ait, Propterea dicuntur, quòd antiquiſſimum fuit genus coronarum lanearum. Quibus in verbis etſi plus obſcuritatis quàm lucis, tamen hoc quoque ſic interpretor, Antiquiſſimum fuiſſe coronarum genus, quæ coronæ fiebant ex lana, ut veriſimile eſt, non fucata ſive tincta. Idipſum fermè tradit Iſidorus his verbis, *Iſidor. l. 19. c. 30.* *Hujus* [coronæ] *principium à Libero quodam Gentiles exiſtimant, quòd is in potando mota vino capita vincire faſciolis inſtituerit. Idcirco olim linei ac lanei generis coronas fuiſſe. Sic enim erat in ſacerdotibus gentilium.* Hoc ergo dicit Feſtus, lemniſcos fuiſſe faſciolas colorias, nempe laneas, ac proinde albas, nullo, inquam, colore infectas, atque ejuſdem materiæ cum coronis è quibus dependebant. Cùm enim coronæ eſſent laneæ, aut etiam, ut Iſidorus addit, lineæ, ne rei additamentum ipſa re pluris eſſet, lemniſci quoque facti ſunt & lanei & linei. Et hoc quidem antiquitus. Nam poſtea unà cum coronis facti ſunt aurei. Cujus rei apud Plinium *Plin. l. 21. c. 3.* cauſa eſt his verbis, *Acceſſerunt* [coronis] *& lemniſci, quos adjici, ipſarum coronarum honos erat propter Hetbruſcas, quibus jungi niſi aurei non debebant.* Certè aureos lemniſcos Athenæus *Athen. l. 4.* memorat additos fuiſſe coronis convivialibus. Nec aureos tantùm, ſed & cælatos fuiſſe tradit Plinius in his quæ ſequuntur, *Puri diu fuêre hi. Cælare eos primus inſtituit P. Claudius Pulcher.* Cæterùm qua ratione lemniſci coronis adhiberentur, & quis eorum eſſet uſus, id quoque dicendum. Ut philyra omnis coronaria materia nectebatur; ita ſæpe lemniſcis involuebatur, quò, ſcilicet, & corona firmior, ac tota res aſpectui gratior eſſet. λημνίσκους enim Syracuſii *Heſych. λημνίσκους.* vocant τὰς στενὰς ταινίας arctas tænias, id eſt, anguſtas quidem faſciolas, ſed oblongas ligando & circumvinciendo idoneas. Ut hanc quoque dictionem veriſimile ſit Græca prognatam, ac derivatam ἀπὸ τοῦ λημνίσκου, quod noſtris eſt linamentum oblongum, illud quod vulneribus inditur ſimile tæniæ. Ergo coronæ tali faſciola concinnè involuebantur, atque adeò tanta gratia, ut ſolidarentur flores, non abſconderentur. Cui decori augendo reliquæ partes faſciolæ utrinque relinquebantur, ut utrinque dependerent uſque

ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ad humeros. Et quicquid hinc illinc dependebat, ii verò propriè fuerunt lemniſci. Et corona hoc modo obligata dicebatur lemniſcata. M. Tullius ait multas eſſe infames palmas. Hanc primam eſſe tamen lemniſcatam quæ Romæ deferretur. Quod autem lemniſcis, hoc eſt faſciolis involuerentur flores coronarii; jam coacti in coronam, docet locus Theocriti,

Cicero pro Sex. Roſc. Amer.

Theocrit. Φαρμ. εἰδ. β.

Κρατὶ δ' ἔχων λεύκαν, Ἡρακλέος ἱερὸν ἔρνος,
Πάντοθε πορφυρέῃσι περιζώστρῃσιν ἑλικτάν.

In capite habens populum Herculi ſacram plantam Undique purpureis vinculis involutam. Ubi Theocritus non quidem diſertim nominat lemniſcos, ſed ita deſcribit ac pingit, nempe his dictionibus περιζώστρῃσιν ἑλικτάν, ut interpres non dubitarit vertere lemniſcis involutam. Quod autem purpureos vocat, id quoque oſtendit, ſenſim receſſum eſſe ab illa priſca ſynceritate quæ lemniſcos exhibuit colorios, laneos, lineos. Nam ut Romæ facti ſunt aurei & cælati, ita alibi pro laneis, lineis, albis, facti ſunt è materia pretioſiore & coloratiore. Cæterùm in corona quoque ſunt tori, de quibus ita loquitur M. Tullius deſcribens oratorem temperatum & æqualem? *Iſque uno tenore, ut ajunt, in dicendo fuit, nihil afferens præter facultatem & æqualitatem; Aut addit aliquos, ut in corona, toros; omnemque orationem ornamentis modicis verborum ſententiarumque diſtinguit.* id eſt leniter aſſurgit, ac leniter redit ad eam, quam ubique ſervat, æqualitatem. Quid toros fuiſſe credimus in coronis? Certè nihil aliud, niſi partes quaſdam in circulo coronæ collectiores & eminentiores; cujuſdam ſunt in tauro tori, aut etiam in homine; unde proximæ partes reddunitur firmiores ac robuſtiores. De infula dicam ſuo loco; tum de pileo, mitra & ſimilibus. Quæ omnia coronæ affinia quidem ſunt, ſed diverſa à corona.

Cicero de Orat.

CAPUT XIII.

Coronæ pancarpiæ. Flores coronarii. Quædam loca & urbes denominatæ à copia florum. Flores id eſt coronæ. Coronæ, id eſt flores. Coronare floribus. Corona Romano more propriè quid ſit. Rami ſive ramuli, id eſt, coronæ. Coronæ floreæ. Serta id eſt coronæ floreæ. Sertum pro ἱκετηρία. Sertorum & coronarum uſus laſciviæ adhibitus. Coronæ floreæ; id eſt, vincula, & capiſtra florea. Sermo floridus, Veſtes florales.

ETſi quandoque luxus, quandoque ratio & dignitas è floreis coronis fecit metallicas, tamen primis, iiſdemque receptiſſimis &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

[..]æ vulgatiſſimis, hoc eſt floreis manſit, manebitque honos perpetuus. Nam inventa & additamenta artis ſunt infra pulcherrimos naturæ fœtus, cujuſmodi ſunt flores, à quibus noſtri coronas dixerunt florales, & floreas; atque adeò eas Græco vocabulo pancarpias nominarunt. Quo & ſenſu & elegantia Anacreon vocat μίτρας πολυανθέμους. *Feſt. Pancarpia.* Quod ad exemplum feminæ coronatæ floribus dicebantur ἀνθοκάρηνοι. Et qui ſtudioſè legebant hos flores vocabantur φιλοστέφανοι amatores coronarum. Flores item è quibus hæ coronæ plectebantur, coronarios dici conſtat, numero propemodum innumerabili; *Quos*, videlicet, ut cum Plinio loquar, *homini non tam facile eſt recenſere, quàm rerum naturæ facere.* *Oppian. κυνηγ. lib. 4. Philoſtrat. in Heroic.* Nec immerito Callimachus ait, aras Apollinis producere innumeros flores, id eſt in honorem hujus numinis aras ejus cumulari multis, & omnis generis floribus, *Callimach. 10.*

—— σεῖο δ' βωμοὶ
Ἄνθεα μὲν φορέουσιν ἐν εἴαρι τόσσαπερ ὧραι
Ποικίλ' ἀγινεῦσι.

Tuæ quidem aræ flores ferunt vere quotquot [anni] tempora varia producunt. Ergo quidni mihi liceat hîc præfari cum Chloride, ſeu Flora Dea quæ ſuorum florum numerum exequi non poteſt?

Sæpe ego digeſtos volui numerare colores, *Ovid. lib. 5. Faſt.*
Non potui; numero copia major erat.

Res eſt à priſcis ac recentioribus tractata, illis præcipuè quibus hæc fuit præcipua cura, aut inter præcipuas, Theophraſto, Plinio, Dioſcoridi, Matthiolo, Dodonæo, aliis. Hi, inquam, omnes rem floream coronariam ab ea ferè parte complexi ſunt, qua medicam reſpicit; dum florum, foliorum, frondium, fruticum, plantarum facultates exquirunt. Unde tanta ipſis in re neceſſaria diligentia. Neque enim minùs flores conferunt ad ſanitatem, quàm ad voluptatem, ut ex Ariſtotele tradit Plutarchus. Apud hunc ipſum Plutarchum quidam ait, convivium plenum floribus & coloribus eſſe tantùm delicium oculorum & narium, excluſa voluptate aurium. *Plutarch. πε. Ισιδ. καὶ Οσιρ.* Cùm tamen nullam voluptatem par ſit eſſe ἀσύμβολον, non aliqua utilitate cenſeri. *Plutarch. ſympoſ. 3.* Ego qui non rem medicam, ſed coronariam examino, non horum florum colores & odores, non herbarum, non frondium poteſtates anxiè perſequar, niſi quatenus texendis, diſponendis, examinandis, noſcendis & ornandis hiſce coronis ipſi ſeſe offerent. Ex innumerabilibus illos excerpam qui in veterum monumentis frequentiùs promicant. Plures conſultò omittam etſi cognitos haud minùs quàm incognitos; quippe

—— ſunt & ſine nomine flores. *Ovid. lib. 4.*

Ut coronis non inſeruntur flores indiſcriminatim, ita ego ex his

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ipſis floribus, iis, inquam, qui in rerum natura frequentiùs aſpiciuntur, & quos coronarum uſus admiſit, legam celebratiores. In paucis & notiſſimis erit omnium ſpecimen; ac rem diffuſiſſimam ex aliqua parte brevitas commendabit. Sæpe dicam ſignificatus florum; ſæpe reticebo, ne neſciens fallar & fallam. Ut enim cum Strabone loquar, ἅπαντα μὲν τὰ αἰνίγματα λύειν ἐπ' ἀκριβὲς οὐ ῥᾴδιον, omnes obſcuritates exactè ſolvere non eſt facile. Porrò cùm hoſce flores nomino, eâdem coronarum materiam uſque eò demonſtro, ut ubicunque abundarent flores, is quoque locus plectendis coronis præ cæteris non ſolùm idoneus, ſed & inſignis eſſet. Id quod uſque eò verum eſt, ut hinc quoque quibuſdam urbibus nomen & epithetum, & quidem percelebre, inditum fuerit. Nam Tibur, urbem Italiæ vocatam fuiſſe πολυστέφανον tradit Stephanus. Et authore Strabone, urbs quædam priùs dicta Ἄνθεια, ac ſi dicas florifera, florida, floribus abundans, poſtea vocata eſt Κορώνη, jam, ſcilicet, & in Græcia & in Aſia non tantùm recepto, ſed & percelebri coronæ nomine, quod ἀπὸ τῆς κορώνη derivatum eſſe, ſupra ſatis eſt demonſtratum. Sed & Stephanus aliam urbem memorat, cui nomen Trallis, in Lydia poſitam, quæ & ipſa priùs dicebatur Ἄνθεια διὰ τὸ πολλὰ ἄνθη ἐκεῖ πεφυκέναι, quòd florum copia ibi erat enata. Ita Ptolemais dicta eſt Rodophoros, ab copia, ſcilicet, roſarum. Hujuſmodi eſt illud Archytæ Amphiſæi relatum à Plutarcho de regione Locrenſium, eorum qui dicebantur Ὀζόλαι. Sic enim ſcripſit, τὴν βοτρυοστέφανον μυῤῥίπνουν Μακύναν ἐραννήν, botryonum ſive racemorum ſertis redimitam, unguentorum odore ſpirantem Macynam Eranem. His ſimile eſt illud quod idem Plutarchus refert, nomen Elæuntis urbis ab oliva derivatum. Cùm enim Phœbus Hegeſiſtrato reſpondiſſet, ut ubi videret ruſticos ſaltantes oleaginis coronis redimitos, eo loci conderet urbem, conſpectis agricolis qui erant coronati foliis oleæ, iidemque choreas ducebant, ibi condidit urbem, eamque vocavit Elæunta. Ipſa quoque Præneſte urbs juſſu oraculi ibi condita eſt, ubi Tilegonus vidit agricolas ſaltantes, ſimulque coronatos ramis pineis. Denique Stephanus tradit, Palæam urbem vocatam fuiſſe θεῶν τράπεζαν Deorum menſam, διὰ τὸ ἀνθηρὸν αὐτῆς, propter floridum ipſius. Neque verò tantùm in locis eximiæ celebritatis nectebantur coronæ, ſed ſanè ubicunque naſcuntur flores. Ergo non immeritò queritur Daphnis hiſce verbis, ἀκμάζει τὰ ἄνθη κἀγὼ στεφάνους οὐ πλέκω, vigent flores & ipſe coronas non plecto. Quid quod ipſos flores nonnunquam pro coronis uſurpatos legimus?

— ἀμφὶ δὲ τήν γε
Ὧραι καλλίκομοι στέφον ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι.

Strabo l. 10. — *Steph. Τίβυρις.* — *Strabo l. 8.* — *Steph. Τράλλις.* — *Plutarch. κεφάλ. ἑλλην. κατας.* — *Plutarch. παράλλ. ἑλλην. καὶ ῥωμ.* — *Plutarch. ibid.* — *Steph. Ἀστυπάλαια.* — *Long. lib. 1. ποιμεν.* — *Hesiod. ἔργ. καὶ ἡμ.*

Ipſam

Ipſam porrò horæ pulchricomæ coronarunt floribus vernis. Sic apud Pindarum, *Pind. Oly. od. 2.*

> —— κοιναὶ χάρι-
> τες ἄνθεα τεθρίππων
> δυοδεκαδρόμων
> ἄγαγον.

Communes gratiæ quadrigarum duodecim curſus conficientium flores attulerunt. Et alibi,

> τῶν ἄνθεσιν Διαγόρας
> ἐστεφανώσατο δίς.

Quorum floribus Diagoras coronatus eſt bis. Apud Longum nymphæ queruntur Pana nec à Daphnide, nec à Chloe cultum eſſe floribus, id eſt coronis, ὃν [Πᾶνα] ὑμεῖς οὐδέποτε οὐδὲ ἄνθεσιν ἐτιμήσατε, quem [Pana] vos nunquam neque floribus honoraſtis. Noſtris quoque flores quandoque ſunt coronæ plexæ è floribus. Virgilius, *Long. ποιμν. 6.* *Virg. ecl. 6.*

> *Ut Linus hæc illi divino carmine paſtor*
> *Floribus, atque apio crines ornatus amaro*
> *Dixerit.*

Similiter Ovidius, *Ovid. lib. 3 Faſt.*

> *Ferte Deæ flores; gaudet florentibus herbis*
> *Hæc Dea. De tenero cingite flore caput.*

Tenerum florem dixit, id eſt, ἁπαλὸν καὶ τελείως νέον, νεοθηλῆ, recenter natum. Imitatione Heſiodi, *Heſiod. Theogon.*

> Ἀμφὶ δὲ οἱ στεφάνους νεοθηλέος ἄνθεσι ποίης
> Ἱμερτοὺς παρέθηκε καρήατι Παλλὰς Ἀθήνη.

Circùm verò ei ſerta recens florentis è floribus herbæ optata impoſuit capiti Pallas Minerva. Hujuſmodi eſt illud,

> *Tellus ſydereos vibrat diſtincta colores* *Claud. Mar. Vict. lib. 1.*
> *Semper flore novo.*

Propertio quoque flores capiti impoſiti, ſunt coronæ, *Propert. l. 4.*

> *Nec flos ullus hiat pratis, quin ille decenter*
> *Impoſitus fronti langueat ante mea.*

Nec non Horatio collubitum fuit nominare flores pro coronis, *Horat. l. 3. carm.*

> *Martiis cælebs quid agam Calendis:*
> *Quid velint flores, & acerra thuris*
> *Plena, miraris.*

Idem alibi,

> —— *non ſine floribus*
> *Cras donaberis hædo.*

Et Prudentius, *Prudent. Pſychom.*

> *Tunc fortes ſocios parta pro laude coronat*

Floribus ardentique jubet veſtirier oſtro.

Supra obſervabam, Tryphiodorum floribus connexis indere nomen coronis. Certè tanta eſt inter flores & coronas cognatio, quanta eſt inter materiam & formam. Utique tanta, ut non ſolùm flores ſignificent coronam, ſed è converſo corona quoque ſumatur pro floribus, ut apud Propertium,

Propert. lib. 4.

Non juvat ex facili lecta corona jugo.

Ariſtid. εἰς τὸ φρέαρ. τῶ ἀσκληπ.

Et diſertiſſimus Ariſtides, ὅτε ὧ τοὺς καλλίστους στεφάνους ἀνῆκε ἡ γῆ περὶ τὴν ὄχθην ἑκατέραν Πηνειὸν, neque cui pulcherrimas coronas remiſit terra circa utramque ripam Penæi. Simili loquendi forma uſi ſunt noſtri cùm dixerunt, coronare floribus, ut apud Petrum Chryſologum. Verùm, inquit, ſicut procedente rege, & plateæ mundantur, & omnis civitas diverſis floribus & ornatibus coronatur. Denique Tertullianus coronam vocat faſcem florum, nempe lectorum. *Coronam ſi fortè faſcem exiſtimas florum per ſeriem comprehenſorum; ut plures ſemel portes, ut omnibus pariter utaris.* Si circularem addidiſſet, certè coronam expreſſiſſet. Nam qui florum numerus naribus admovetur, ac proinde manibus geſtatur non eſt corona, ſed faſciculus. At quicquid floreum in orbem actum capiti imponitur eſt ſertum ſive corona, ut apud M. Tullium, *Expones quæ ſpectet florida & varia? faſciculum ad nares admovebis? incendes odores? & ſertis redimiri jubebis & roſa?* Et verò haſce floreas coronas antiquitùs nihil ferè fuiſſe conſtat niſi ſerta, hoc eſt, in orbem diſpoſitos flores, *inter ſacra tantùm & bellicos honores*, ut Plinius ait, *coronis ſuum nomen vindicantibus.* Nimirum, appellatio coronæ tam anguſta viſa eſt, ut vulgari eam, & flecti ad alios uſus quàm ad maximos, auguſtos & ſacros, aut ad bellicam virtutem & felicitatem demonſtrandam, prudentia Romana indignum duxerit. Sed, videlicet, Græcus mos, & è Græco Romanus factus obtinuit, ut quæ propriè erant ſerta, aut corollæ, eæ quoque dicerentur coronæ, ut in hoc loco Theocriti;

Petr. Chryſol. ſerm. 149. *Tertull. de cor. mil.* *Cic. lib. 3. Tuſcul. quæſt.* *Plin. l. 21. c. 2.*

Theocrit. in Hell. epith. εἰδ. ιη'.

Ἄμμες δ' ἐς δρόμον ἦρι, καὶ ἐς λειμώνια φύλλα,
Ἔρψευμες, στεφάνως δρεψούμεναι ἁδὺ πνέοντας.

Nos verò ad curſum [in] vere, & ad folia in pratis, naſcentia Ibimus, ut colligamus ſerta ſuaviter redolentia. Et paulò poſt

Πρᾶταί τοι στέφανον λωτῶ χαμαὶ αὐξομένοιο
Πλέξασαι, σκιερὰν καταθήσομεν ἐς πλατάνιστον.

Primæ tibi coronam ex humi naſcente loto Nectentes in umbroſa ſuſpendemus platano. Hac quoque tam nobili appellatione honeſtati ſunt ramuli aut rami, ut apud Callimachum,

Callimach. hym. εἰς Ἄρτεμ.

Τὸ δὲ στέφος ἤματι κείνῳ ἢ πίτυς, ἢ χοῖνος.

At ſertum illo die pinus aut lentiſcus. Placita res placitam ejus appel-

appellationem aſſeruit non ſolùm apud multitudinem, ſed apud eos poëtas qui cultiſſimè loquuntur, ubi iſti ſeu coronarii flores, id eſt, ex quibus coronæ plectuntur, ſeu jam factæ ex his coronæ nunquam non ſignificant fauſtitatem, ut ſuis locis uberiùs dico. Id quod vel hinc ſciri poteſt, quod priſca ſimplicitas Diis & Deabus excipiendis vix unquam non adhibuit flores. Certè Sapphus apud Athenæum teſtatur omnia florida Diis eſſe chariora. Inachus fluvius in quo Pallas ablui debebat, quò ſuas undas faceret gratiores, nempe & colorum pulchritudine inſignes, & odorum ſuavitate commendabiles, eas permiſcet auro & floribus, *Athen. lib. 15.*

Καὶ γὰρ δὴ χρυσῷ τε καὶ ἄνθεσιν ὕδατα μίξας *Callimach.*
Ἥξει φορβαίων Ἴναχος ἐξ ὀρέων *hym. εἰς*
Τᾷ θάνᾳ τὸ λοετρὸν ἄγων καλόν. *λουτ. τῆς*

Etenim auro & floribus mixtis aquis Veniet paſcuis Inachus è *Παλλαδ.* montibus Minervæ lavacrum advehens pulchrum. Simile eſt illud Nicandri, ἄνθεα δὲ χρύσεα φαείνει, Auratique micant flores. Ovidius facit Tithoniam, coronatam innumerabilibus coronis floreis, *Nicand. ther.*

Cùm Priami conjux Tithonia, fratre relicto *Ovid.lib.4.*
Suſtulit immenſo ter jubar orbe ſuum, *Faſt.*
Mille venit variis florum Dea nexa coronis.
Scena joci morem liberioris habet,
Exit & in Majas feſtum florale Calendas.

Idem alibi alloquens terram Tomitanam facit ver cinctum florente corona, id eſt floribus omnis generis,

Tu neque ver ſentis cinctum florente corona. *Ovid.lib.3. de Ponto.*

Alibi ſcribens Rufino de triumpho, coronam floream duce dignam à ſe legi non potuiſſe ait,

Quid mirum lectis exhauſto floribus horto,

nempe ab tot poëtis qui nunc Romæ ſunt,

Si duce non facta eſt digna corona ſuo?

Coronas quoque conviviales Athenæus facit contextas ex omnigenis floribus, qui caput contegunt, & inumbrant. Et hujus quidem generis videtur eſſe illa quam Hieronymus vocat coronam deliciarum. *Corona quoque deliciarum proteget te*, id eſt, umbrabit. Prudentius alloquens principem Romanum cupit eum colore coronis floreis, *Athen.l.4.* *Hieron. ep. l.2. ep. 12.* *Prudent. contra Sym. lib. 2.*

Si potui miſeras ſertis redimire ruinas,
Et malè pendentes lauro præcingere turres,
Quo te ſuſcipiam gremio fortiſſime princeps,
Quos ſpargam flores, quibus inſertabo coronis
Atria?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Claudianus nuptialem principum coronam vult necti è floribus,

Claudian. de nupt. Hon. lib. I.

Tu feſtas Hymenæe faces, tu Gratia flores
Elige; tu geminas concordia necte coronas.

Hæ ſunt floreæ illæ coronæ quas dixi etiam nominari ſerta. Nimirum hæc dictio in eandem qua corona ſublimitatem evecta eſt. Virgilius,

Virgil. in epigr. ad Ven.

Non ego thure modò, aut picta tua templa tabella
Ornabo, & puris ſerta feram manibus.

Et alibi,

Semper ſerta tibi dabimus, tibi ſemper odores.
Non unquam ſitiens, florida ſemper eris.

Florida, id eſt coronata, ſertis recentibus idemtidem culta. Incertus ſcriptor Venerem ornat ſertis florentibus,

Vere Venus gaudet florentibus aurea ſertis.

Ovidius ipſius Cæſaris domum velat ſertis,

Ovid. lib. 4. de Triſtib.

Altaque velantur fortaſſe palatia ſertis.

Itaque ſertum non tantùm manu geſtatur, ſed & coronæ dignitatem uſque eo adeptum eſt, ut & triumphi, & ipſi ſummo culmini decus ſit. Huc accedit, quod ſertum interdum ſignat illum oleæ ramum quem ferunt legati, ἱκετηρίαν. Statius,

Stat. lib. 3. Theb.

—— *Sidonias legatus ad urbes,*
Hac pacem tibi ſerta dabunt.

Poſtremò, floreæ hæ coronæ ſive ſerta tam grata fuerunt tamque adlubentia, ut iis non ſolùm redimiendo capiti, ſed aliter ad laſciviam uterentur. Claudianus,

Claudian. de nupt. Hon.

—— *ſerta per omnes*
Neptuni diſperſa domos Cadmeïa tulit
Leucothoe; frenatque roſis Delphina Palæmon.
Alternas violis Nereus interſerit algas.
Canitiem Glaucus ligat immortalibus herbis.

Similis quædam & ingenua, quamlibet laſciviens talium coronarum gratia eſt apud Anacreontem,

Anacr. in ςαγ.

Αἱ Μοῦσαι τὸν Ἔρωτα
Δήσασαι στεφάνοισι
Τῷ κάλλει παρέδωκαν.
Καὶ νῦν ἡ Κυθέρεια
Ζητεῖ λύτρα φέρουσα
Λύσασθαι τὸν Ἔρωτα.

Muſæ florea vincla capto nuper amori injecere coronas, & vinctum dant pulchritudini. Et nunc Cytheræa [eum] quærit pretium redemptionis ferens, ut liberet Amorem. Quas venuſtates Virgilius imitatus eſt in Sileno,

Aggreſſi (nam ſæpe ſenex ſpe carminis ambos *Virg. ecl. 6.*
Luſerat) injiciunt ipſis ex vincula ſertis.
æc vincula Ovidio ſunt capiſtra purpurea, id eſt, florea. *Ovid. l. 10. Metam.*
Tu modò texebas varios per cornua flores,
Nunc eques in tergo reſidens huc lætus & illuc
Mollia purpureis frænabas ora capiſtris.
em alibi Silenum vincit coronis.
At Silenus abeſt. titubantem anniſque meroque
Ruricolæ cœpêre Phryges; victumque coronis
Ad regem duxere Midam.

ujus generis ſunt illæ apud Lucianum, οἱ δὲ δήσαντες ἡμᾶς ῥοδίνοις *Lucian. ver. hiſtor. lib. 2*
φάνοις (οὗτος γὰρ μέγιστος παρ' αὐτοῖς δεσμός ἐστιν) ἀνῆγον ὡς τὸν
ρχοντα, At illi ubi nos ligaſſent roſeis coronis (hoc enim eſt maxi-
ıum apud ipſos vinculum) retraxerunt ad præſidem. Paulò poſt ait
æc vincula ſponte ſenſim diffluiſſe, αὐτομάτων ἡμῖν τῶν στεφάνων
ιαρρυέντων ἐλελύμεθα. Alibi heroës navem aſphodelinam revin-
unt roſea catena. His vinculis ſimile illud ſupplicium quo in lucta *Strabo l. 6.*
upidinum alter alterum obruit, καὶ μήλοις αὐτὸν καταλιθοῦσι, & po- *Philoſtr. in Imag.*
ıis ipſum lapidant. Iſtis affines ſunt illæ quas Strabo memorat con-
ci in Eurotam & Alpheum. Qua de re fabuloſa memorantur. Nam
quis coronas projectas in communem utriuſque fluminis aquam
terutri commendaverit, illam ipſam uter eam recepit in ſuis aquis
præſentat. Id quod alii aliter narrant. Nam feſtis Olympicis ajunt *Achill.*
vortices Alphei conjici hæc & illa. Quas res Alpheus amore Are- *Tat. lib. 1.*
uſæ captus ſtatim defert ad eam. Hujus generis illæ ſunt quæ in
urymenis dejectæ fontem lapides fiunt; & illæ quas amantes per *Philoſtr. in*
ſciviam alii in alios conjiciunt, ut in tabula Boſpori, ubi ſe alii *Imag.*
ios coronis excipiunt & oſculis. Poſtremò & illas quas Plato apud *Plato lib. 7.*
Egyptios diſtribui memorat in ludis qui fiunt certa numerorum *de leg.*
roportione, μήλων τε τινῶν διανομαὶ καὶ στεφάνων πλείοσιν ἅμα καὶ
λάττοσιν, ἁρμοττόντων ἀριθμῶν τῶν αὐτῶν. Pomorum coronarumque
luribus ſimul & paucioribus diſtributiones [fiunt] convenientibus *Philoſtr. in*
ſdem numeris. Iſtis addi poſſunt illæ quæ fiunt ex iis floribus quos *Imag.*
Nilus nunc è ſinu promptos, nunc ex ulmis dimiſſos dat pueris lu-
entibus. Et hæc quidem in genere de coronis floreis ſive floralibus,
tque adeò de ipſis floribus dici poſſunt. Quibus addere libet, tantam *Plutarch.*
ſſe gratiam florum, ut ſermonem cultum & elegantem, ſumpta à *ſympoſ. 3.*
oſa metaphota, vocent floridum ut roſam. Veſtium quoque flora-
um multa apud priſcos mentio. Ἄγαμαι τὴν Λακεδαιμονίων τὴν πόλιν
ὴν παλαιάν, ἡ μόναις ταῖς ἑταίραις ἀνθινὰς ἐσθῆτας καὶ χρυσοῦν κόσμον *Clem. Al.*
πέτρεψε φορεῖν. Admiror priſcam Lacedæmoniorum urbem quæ ſo- *pædag. l. 2.*
is meretricibus floridas veſtes geſtare permiſit, inquit Clemens Ale- *c. 8.*

xandrinns. Idem infra dicit, veſtes quæ ſunt floribus ſimiles, Bac-chicis nugis, & initiorum myſteriis relinqui oportere, fortaſſe Se-ricas intelligit, pellucidas, ac teneritudine floribus ſimiles.

CAPUT XIV.

Coronæ quæ fiunt ex uno flore. In his præter cæteras ſunt ſtruthia, pothos, Aciniæ, Ægyptiæ. Lyra Apollinis flore coronata. Citharæ deauratæ. Coronæ è pluribus floribus.

FLoralium coronarum quædam ex uno, quædam è pluribus flo-ribus nectuntur. Quæ ex uno, ejus floris unde conſtant, nomen

Propert. lib. 3. ſortiuntur, ut roſea illa quæ texitur apud Propertium,

— *illa manu texit utramque roſam.*

Athen. lib. 15. Hujus generis ſunt hypoglottis, Iſthmia, ſive Iſthmica, Antinoia, lotina, pyleo, jacche; è palma, melilotina, cyliſton, ſtruthia, po-thos, è ſerpyllo, è myrto, tiliacea, præter alias de quibus ea qua comperi ſuis locis trado. Hìc tantùm dico, ſtruthiam, quòd alib

Theophraſt. lib. 6. de plant. c. 7. de hac non ago, dici eam, cui nectendæ adhibetur is flos, quem ſtruthion vocant, τῇ ὄψει καλὸν τὸ ἄνθος, ἄοσμον δέ. flos aſpectu gratus ſed inodorus. Pothos corona ea eſt, quam nectunt è flore

Theophraſt. ibid. ſic appellato; cujus floris duæ ſunt ſpecies, Una eſt hyacintho ſi-milis: Altera, quæ eſt decolor, utuntur in ſepulchris, Memoran-tur & coronæ aciniæ, nempe nexæ ex acino planta; fortaſſe ex ac

Plin. l. 21. c. 2. flore verno coronario, de quo ago in floribus coronariis. Hujus ge-neris ſunt illæ quibus nomen eſt Ægyptiis, veluti è perſæa, perſo-luta, aliis. Ad harum exemplum innumerabiles reperiuntur mate-

Petr. Arb. ſatyr. ria, pulchritudine, nomine ſingulari. Hiſce coronis ut ita dicam, unifloribus illam addi poſſe puto, ſive illum modò natum florem quo Apollo ſuam lyram coronabat. Quam rem Statius eleganti ſſi-mè expreſſit Apollinem faciens lyra canentem, eaque laureata; tum ipſum coronatum;

Stat. lib. 6. Theb.

Dumque chelyn lauro, textumque illuſtre coronæ
Subligat, & picto diſtinguit pectora limbo.

Hic ipſe alibi quoque redimit chelyn,

Stat. lib. 4. Sylv.

— *non venit nuntia curſu*
Litera, quæ feſtos cumulare altaribus ignes
Et redimire chelyn, poſteſque ornare juberet.

Hoc exemplo citharistæ in ſolennibus pompis ſuas citharas deau-

Athen. l. 5. rabant. Cujus moris mentio eſt apud Athenænm in pompa Pto-lemæi, in qua trecenti citharistæ auratas citharas pulſarunt cum

aureis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ureis coronis. Aliæ coronæ conſtabant ex artifice mixtura plurium ſlorum; eaſque neceſſe erat fieri, ut Ovidius ait, docta manu, *Ovid.*

Hîc ubi ſit docta multa corona manu.

Doctam dixit, id eſt artificem, quæ, ut ait Hieronymus, *de ſpecioſiſſimis floribus coronam texebat.* Et hæ, videlicet, erant illæ, πολυανθεῖς καὶ εὐώδεις πλοκαὶ ἐκθηλύνουσαι δι' αἰσθήσεως τὴν ψυχήν, è variis floribus odoratæ contexturæ per ſenſus animam effœminantes. Certè tales coronarum nexus emerſerant ad ſummam ſolertiam, multis ingenioſè tam à Glycera illa Pliniana, quàm ab aliis, ut veriſimile eſt, repertis. Nam quod Plinius omnem hujus inventi laudem Glyceræ tribuit, id mihi quidem verum eſſe ægrè perſuaſerit, qui invenio hoc artificium multis ſæculis præceſſiſſe illam ætatem, qua Pauſias & Glycera claruerunt. Certè Circen Ovidius facit peritam hujus artis, *Hieron. ep. l. 1. ep. 10.* *Clem. Al. ſtrom. lib. 7.* *Ovid. l. 14. Metam.*

Gramina diſponunt; ſparſoſque ſine ordine flores
Secernunt calathis, variiſque coloribus herbas.
Ipſa quod hæ faciunt opus exigit; ipſa quis uſus,
Quove ſit in folio, quæ ſit concordia mixtis
Novit, & advertens penſas examinat herbas

Quibus in verſibus poeta docet quale, quantique fuerit hoc artificium. Et ordinem quidem florum deſcribit his verbis, Secernunt calathis, id eſt, pulcherrimos quoſque flores ſecernunt, & unumquemque digerunt in calathos; cujuſque gratiam & pulchritudinem cumulant varietate colorum. Nec verò temerè, inquit, copulantur flores, ſed colorum ſignificatibus accedit vis unius cujuſque floris aut folii ingenita, & naturalis illa facultas, quæ flores aut copulat, aut diſiungit. Et in his, videlicet, omne artificium. Apud Euripidem Hermione cùm mori deſtinaſſet, Valeat, inquit, ſublimis meæ comæ faſcia, quam ſubtiliter nevit manus artifex. Ut veriſimile ſit, ipſam de hac florum, colorum, facultatum naturalium miſtura loqui, quæ jam tunc in honore erat.

ἔρρ' αἰθέριον πλοκάμων ἐμῶν
ἄπο, λεπτόμιτον φάρος. *Euripid. Andre. actu 4.*

Enimvero in quo honore fuerit omne hoc artificium texendi coronas hinc diſcimus, quod priſcus ille Amaſis ob munus coronæ contextæ è floribus regi Ægyptio miſſum die ejus natali, è plebejo aſſumptus eſt in amicitiam regis; denique & ipſe rex factus. Itaque credibile eſt, hoc artificium antiquitùs ortum, ſenſim fuiſſe à pluribus ingenioſè excultum; neque ad unius alicujus decus & ingenium referri poſſe, pluribus in hujus laudis ſocietatem venientibus. Nulla cujuſquam, ut puto, invidia hoc inventum adſcribi poteſt ipſi Floræ, vel Chlori, in cujus perpetua tutela ſunt flores, potiſſimùm *Athen. lib. 15.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

mùm coronarii, hoc eſt omnium florum lectiſſimi, lætiſſimi, laudatiſſimi. *Ovid. lib. 5. Faſt.* Id quod ipſa apud Ovidium videtur profiteri, ubi hos ipſos flores vocat coronas.

Forſitan in teneris tantùm mea regna coronis
Eſſe putas? tangit numen & aſtra meum.

Lactant. l. 1. de fal. relig. c. 20. Idipſum tradit Lactantius. *Deam finxerunt eſſe quæ floribus præſit; eamque oportere placari, ut fruges cum arboribus, aut vitibus bene proſpereque floreſcerent.* Eum colorem ſecutus in Faſtis poëta non ignobilem nympham fuiſſe narravit quæ ſit Chloris vocitata; eamque Zephyro nuptam, quaſi dotis loco id accepiſſe muneris à marito, ut haberet omnium florum poteſtatem.

CAPUT XV.

In coronamentis florum, plantarum, arborum copula fit imitatione naturæ. Coronæ συνθηματικαί. Quid ſignent. Floreis coronis quid propriè demonſtretur. Corona florea impoſita virgini quid præſagiat. Coma ſoluta inſigne virginitatis; coacta, inſtantium nuptiarum. Choreæ coronatæ. Virginum coronæ unde potiſſimùm conſtarent. Coronæ è fœniculo & populo. Choreas ducentes erant coronati.

FLores coronarios plerunque nectebant eos quos unum idemque anni tempus ferret, ut quos natura propè gemellos fecerat eoſdem ars ſociaret. Nempe conjunctis colorum pulchritudinibus accedebant multiplicati odores ſi non Arabici, at Arabicis, quamvis noſtrates, quàm proximè accedentes, cujuſmodi plures paucisſimis lineis feſtiviſſimus Lucianus complexus eſt. *Lucian. ver. hiſtor. l. 2.* Jam verò, inquit, non procul aberamus [ab inſula] cùm mira quædam nos afflavit aura ſuavis & odorifera, qualem hiſtorcus Herodotus à felice Arabia ſpirare dicit. Nam qualis à roſis, narciſſis, hyacinthis, liliis, violis, myrto vel lauro redolere conſuevit, talis nobis odor aſpiravit, &c. Cæterùm hi flores per anni tempora à ſcriptoribus enumerantur, nec autumno, ac ne hyeme quidem exceptis. Nam & autumnales coronæ contexuntur, ut è roſa coroneola; & hybernæ veluti ex amarantho. Et verò quamlibet ſinguli flores, folia, fructus propriis dotibus cenſeantur, tamen ſi alia aliis implicentur, omnium haud dubiè conduplicatur honos & pulchritudo. Hujuſmodi ſunt illæ apud Achillem Tatium *Achill. Tat. lib. 1.* γείτονες τῶν πετάλων περιπλοκαί, τῶν φύλλων περιβολαί, τῶν καρπῶν συμπλοκαί, proximi ramulorum circumplexus, foliorum implicationes, fructuum connexiones. Quod totum vocat τὴν ὁμιλίαν τῶν φυτῶν, congreſſum ſive conventum plantarum. *Philoſtrat. in Heroic.* Phœnix apud Philoſtratum ſic alloquitur

ır vineatorem, σὺ δὲ σκιάδας φυτεύεις, ξυμπλέκων τὰ δένδρα, ὡς δ' ἂν στέφανόν τις ἐκ λειμῶνος ἀκηράτου ξυμβάλλοι. Tu verò umracula plantas, connectens arbores, adeò ut ne coronam quidem uiſquam è prato intenſo connectere queat. Neque verò ſingulæ aut lantæ aut arbores arboribus in ſua ſpecie implicantur, ſed ipſa arorum genera alienis truncis inſeruntur, & inıbi innaſcuntur per noculationem & emplaſtrationem. Vocanturque δένδρα παντοδαπῶς πεποικιλμένα τοῖς ἐνοφθαλμισμοῖς, arbores omnifariam variatæ noculationibus; cujuſmodi ſunt è lentiſcis oleæ pullulantes; è nalo granato myrti; è quercu pyra; è platanis mala; è moris cuneatæ ficus. Unam oleam ajunt eſſe talis miſturæ impatientem, id ſt, quicquid oleum gignit, qualis eſt pinus, cypreſſus, arbor picea. Arbores quoque integræ alieno ſolo miſcentur, nempe calidioribus frigidiores, comatiores, umbroſiores? paluſtres item ſiccioribus & exilibus. Hujuſmodi illud fuit, quod Alexander juſſit Harpalum Græcanicas arbores immittere in hortos Babylonicos. Quid? eò tandem proceſſit hoc artificium miſturæ, ut coronæ ſic nexæ facta ſint opera publica. Et hæ, ſcilicet, illæ fuerunt quas proprio vocabulo vocant συνθηματιαίους στεφάνους, hoc eſt, ἠργολαβημένους καὶ ἐκδοσίμους, quas ære publico texendas locant, & quas redemptores accepta publica pecunia nectunt, Sic eas vocat mulier illa στεφανηπλόκος apud Ariſtophanem,

Plutarch. ſympoſ. 2. probl. 6.

Plutarch. ſymp. 3.

Athen. lib. 15.

Ariſtoph. Θεσμοφ.

> Ἀλλ' εἰς ἀγορὰν ἄπειμι. δεῖ γὰρ ἀνδράσιν
> Πλέξαι στεφάνους συνθηματιαίους εἴκοσιν.

Verùm ad forum abeo: oportet enim viris plecti coronas ſynthematiæas viginti. Taleſque coronæ nunquam non deſignabant honorem qui habebatur illi, cujus capiti circumponebantur. Atque adeò ſolo nomine harum coronarum eximiæ alicujus rei præſtantia ſemper demonſtratur. Apud Nicephorum extat epiſtola eccleſiarum Lugdunenſium & Viennenſium ad Aſiaticas & Phrygias, ubi per nomen harum coronarum quæ conſtant ex artificio foliorum mixtorum, excellentia martyrii ob oculos luculenter ponitur. Ibidem vocabulo florum Chriſtianæ virtutes adumbrantur. Ipſi martyres è floribus omnigenis & verſicoloribus coronam ſibi nectunt, Chriſtoque eam offerunt. Denique ſummum illud immortalitatis præmium accipiunt. Apud Prudentium fides proſtrato cultu idolorum, martyres coronat floribus, id eſt, remunerat eo genere honoris qui ſummus eſt.

Niceph. l. 4. c. 17.

Prudent. pſychom.

> *Tunc fortes ſocios parta pro laude coronat*
> *Floribus, ardentique jubet veſtirier oſtro.*

Hi flores myſtico ſenſu apud eundem Prudentium ſunt gemmæ virtutum.

Donec

Donec præſidio Chriſtus Deus adſit, & omnes
Prudent. pſychom. *Virtutum gemmas componat ſede piata.*

Hanc ipſam florum myſturam ſive ſocietatem hic ipſe Prudentius alibi ſignat,

Prudent. pſychom. *Proh pudor! amor eſt perferre lacertis*
Lilia luteolis interlucentia ſertis,
Et ferrugineo vernantes flore coronas;
His placet aſſuetas bello jam tradere palmas
Nexibus? his rigidas nodis innectier ulnas?

Scilicet, hoc loco Prudentius homini Chriſtiano, atque adeò militi veterano exprobrat luxum harum coronarum quæ conſtant è floribus, quæque capiti imponuntur; hîc quidem ὁμόφρων eadem mente cum Tertulliano, qui flores nequaquam capiti ornando, *Tertull. de cor. mil.* ſed naribus tantùm oblectandis inventos ait, ut ex ejus locis quæ ſupra citavi, tum ex hoc ſciri maximè poteſt, in quo flores diſertim dicuntur eſſe ſubſtantia coronarum. *Quis igitur fructus*, inquit, *ex floribus? ſubſtantia enim propria, certè præcipua coronarum flores agri.* *Plutarch. ſympoſ. 3.* Apud Plutarchum quidam diſſerens de floribus coronariis, ait eos tantùm cenſeri colore & odore, quamvis utroque inimitabili. Cæterùm tam Tertullianus quàm Prudentius inſectatur flores laſciviæ. At etiam Prudentius commendat flores ſanctimoniæ eos, quibus & virgines & martyres redimiuntur. In illos qui Cupidini & voluptatibus ſunt anteambulones, Chriſtiana ſeveritas, atque adeò paſtoritia vigilantia vix unquam non eſt diſtricta. Et verò hæ floreæ coronæ frequentiſſimè ſignant meros jocos, meram feſtivitatem, meros amores. Flores, idquit Longus, ſunt *Long. lib. 2. ποιμ.* ἔρωτος ἔργα, amoris opera, hi præcipuè qui ſociantur in uno eodemque coronamento, ut hîc,

Euripid. Cycl. act. 4. Στεφάνων δ' οὐ μία χρόα
Περὶ σὸν κρᾶτα τάχ' ἐξομιλήσει.

Tuum porrò circa caput ſerpet non uno diſtincta colore corolla. *Plato in ſymp.* Apud Platonem Agathon ait, Amorem, qui ſit Deus, vitam degere inter flores. Idque ſignificari pulchritudine eorum colorum, quibus totus inſignitur. Cæterùm florea corona impoſita capiti virginis eſt index, atque adeò augurium inſtantium ei nuptiarum. Claudianus de Proſerpina,

Claudian. de rap. Proſerp. lib. 2. *Nunc ſociat flores, ſeſeque ignara coronat,*
Augurium fatale tori.

Clytemneſtra apud Euripidem alloquens Achillem, Tibi, inquit, adduxi Iphigeniam natam meam, & quidem coronatam in hoc *Euripid. Iphig. in Aul.* ut nubat,

—— ἀλλ' ὅμως

Σοὶ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Σοὶ καὶ τὰ στέψας ἐγώ νιν ἦγον, ὡς γαμουμένῳ.

Hoc adeò inde factum eſt, quod priſcis temporibus coma ſoluta & libera fuit quoddam veluti inſigne virginitatis; virgineſque in priſcis monumentis plerumque tales deſcribuntur. Virgilius de Venere, *Virgil. 1. Æneid.*

Namque humeris de more habilem ſuſpenderat arcum
Venatrix, dederatque comas diffundere ventis.

At coma coacta & coronata erat argumentum inſtantis, aut jam præſentis lætitiæ conjugialis. At tunc & cogi & frænari coma dicebatur, ut apud Claudianum in hiſce verſibus, *Claudian. de rap. Proſerp. lib. 2.*

Nec quæ Parthenium canibus ſcrutatur odoris
Aſpernata toros; libertatemque comarum
Injecta voluit tandem frænare corona,

id eſt, à virginitate cupiit tranſire ad vota conjugialia. Ipſæ quoque virgines cùm ducebant choreas erant inſignes corollis, ſicuti eas haud multò poſt mutaturæ coronis nuptialibus. Homerus, *Hom. Iliad. σ.*

Ἔνθα μὲν ἠΐθεοι καὶ παρθένοι ἀλφεσίβοιαι
Ὠρχεῦντ' ἀλλήλων ἐπὶ καρπῷ χεῖρας ἔχοντες.

Ibi quidem adoleſcentes, & virgines AlpheſibϾæ tripudiabant, invicem in vola manus habentes. Et paulò poſt,

Καί ῥ' αἱ μὲν καλὰς στεφάνας ἔχον, οἱ δὲ μαχαίρας
Εἶχον χρυσείας ἐξ ἀργυρέων τελαμώνων.

Et hæ quidem pulchras coronas habebant; hi autem gladios Geſtabant aureos ab argenteis cingulis. Et hoc illud eſt, quod Euripides choreas facit coronatas. *Euripid. Bacch. actu 2.*

——σὺ δέ με ὦ μάκαιρα Δίρκα
Στεφανηφόρους ἀπωθῇ θιάσους ἔχουσαν ἐν σοί.

Tu autem ô beata Dirce, me prohibes apud te feſtas, & coronis florentes agitare choreas. Atque hæ quidem puellarum & virginum coronæ, ut ego quidem puto, non ſolùm è meris floribus, verùm etiam conſtabant ἐκ τῶν θαλιῶν è ramulis feſtis, lætiſque frondibus, potiſſimùm oleaginis. Utrumque enim θαλία ſignificat. Porrò his ramulis προεστῶτες præſules erant Muſæ, Erato in primis. Id quod tradit Scholiaſtes Apollonii Rhodii in primum verſum libri tertii. Id præcipuè hanc Muſam eſſe inventricem choreæ, ſive ſaltationis τῆς ὀρχήσεως quæ ſe nuptiis comitem præbet. *Scholiaſt. Apollon. Rhod. l. 3.* Quòd autem eæ coronæ ut plurimùm erant oleagineæ, id à Pallade ſumptum puto quæ puellarum choreis delectatur. Sed & apud nos, inquit Plato, Pallas puella & domina choreæ ludo delectata vacuis manibus minimè cenſuit eſſe ludendum, ſed eam quæ ſit omni armorum genere inſtructa, illo habitu ſaltationem peragere. *Plato lib. 7. de leg.* Sed præter virginales cœtus aliæ quoque choreæ fuerunt coro-

natæ

natæ non quidem olea, ſed fœniculo & populo, nempe intemperantiores choreæ. Hoc diſco è loco Demoſthenis ubi is exprobrat Æſchini quod is tales choreas interdiu per plateas duxerit coronatas fœniculo & populo; ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις τοὺς καλοὺς θιάσους ἄγων [Αἰσχίνης] διὰ τῶν ὁδῶν τοὺς ἐστεφανωμένους τῷ μαράθρῳ καὶ τῇ λεύκῃ. Nec ſolæ virgines, ſed & quiſquis choreas duceret, fuit coronatus. Certè Anacreon ait, velle ſe coronari, & coronatum ſaltare,

Demoſth. de cor.

—— θέλω στέφεσθαι,
Πολιὸν δὲ γῆρας ἑκάς
Νέος ἐν νέοις χορεύσω

Volo coronari, Canam verò ſenectam procul Juvenis in juvenibus ſaltabo. Et hæc quidem dici poſſunt de coronis virginum, iiſque quæ ferebantur in choreis. Quibus lubet addere illam qua Iphigenia fuit coronata, cùm ſicuti victima duceretur ad ſacrificium. Quippe tam clarus obitus, cui pro ſalute univerſæ Græciæ deſtinata erat, ei fuit pro nuptiis optatiſſimis. Tales coronas, & omnem illam εὐθυμίαν eloquentiſſimus Ariſtides, ut omnia alia bona quibus mortales fruuntur, acceptas refert Serapidi ſummo Deorum.

Euripid. Iphig. in Aul.

Ariſtid. εἰς τὸν Σαραπ.

CAPUT XVI.

Sponſus & ſponſa coronati. Horum item familia & domus coronata. Lectus nuptialis coronatus. Comus. Coronæ abiegnæ & piceæ.

CORONA florea quæ virgini imponi ſolita fuit, tunc ponebatur cùm virgo conveniebat in manum viri. Martianus Capella in carmine Hymenæi,

Martian. Cap. lib. 9.

Conſcia jam Veneris nova ſerta parate Napææ,
Crocumque lecto ſpargite.

Ac ſi dicat, Quia eam coronam quam virgines geſtare ſolent, noſtra hæc nova nupta jam poſitura eſt, concinnate ei aliam ex earum genere, quibus coronantur illæ quæ nuptum dantur. Valeant illa quæ ſolebant obnubere pudorem virgineum, & in locum illorum ſuccedant decora matronalia; In quibus primus eſt nuptialibus coronis locus. Cæterùm nuptiales hæ coronæ necti cœperunt è floribus aureis, addito pretioſo gemmarum decore. Qui tamen flores & aurei & gemmei imitabantur naturales. De hoc genere coronarum illa eſt, qua Claudianus Serenam redimiri ſolitam ait,

Claud. de laud. Seo.

Dic mihi Calliope, tanto cur tempore differs
Pierio meritam ſerto redimire Serenam?
Vile putas donum ſolitam conſurgere gemmis,
Aut rubro radiare mari, ſi floribus ornes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Reginæ regina comam,

Quibus in verſibus duarum coronarum mentio fit, nempe & aureæ gemmatæ, & floreæ. Solent, inquit, Reginæ aſpici inſignes coronis gemmeis. Tu tamen ne vile donum putes, ſi Serenam redimieris ſerto, id eſt corona florea, qualem tu, videlicet, geſtare ſolita es. Nam & Muſas, & è Muſis hanc præcipuè coronari, alibi trado, ſiquidem hæc florea corona propriè futura eſt nuptialis, diverſa ab illa aurea & gemmea reginali. Coronam floream nuptialem haud dubiè deſignat M. Tullius in his verſibus, quos refert è vetere comœdia, *Cic. lib. 3. de orat.*

Sed mihi cùm retulit, coronam ob collocandas nuptias
Tibi ferebat, cùm ſimulabat ſeſe alteri dare.
Tum ad te ludibunda doctè & delicatè detulit.

Ergo novæ nuptæ loco virginalis corollæ vel coronæ ſumebant coronam nuptialem, quæ videtur fuiſſe perpetuum geſtamen & ornamentum matronarum, præcipuè illarum quæ eſſent primores, principes, reginæ, ut ex loco Homeri colligi poteſt, quo is recenſet omem ornatum capitis Andromachæ. *Homer. Iliad. χ.*

Κρήδεμνον θ᾽ ὅ ῥά οἱ δῶκε χρυσῆ Ἀφροδίτη
Ἤματι τῷ, ὅτε μιν κορυθαιόλος ἠγάγεθ᾽ Ἕκτωρ
Ἐκ δόμου Ἠετίωνος, ἐπεὶ πόρε μυρία ἕδνα.

Coronamque quam ei dedit aurea Venus die illo, quando ipſam criſtatus duxit Hector ex domo Eetionis poſtquam præbuit ingentem dotem. hancque coronam vocabant γαμήλιον, nuptialem, ut in epitaphio Adonidis ubi ea rumpitur,

Αὐτὰν τὰν Κυθέρειαν ἐπαιάζουσιν Ἔρωτες. *Bion. in epithal. Adon.*
Ἔσβεσε λαμπάδα πᾶσαν ἐπὶ φλιαῖς Ὑμέναιος,
Καὶ στέφος ἐξεπέτασσε γαμήλιον.

Ipſam Cytheream deplorant Amores. Extinxit totam facem in limine Hymenæus, Et coronam nuptialem expandit non amplius Hymen. Nec verò ſponſa tantùm erat coronata ſed & ſponſus. Achillem non mortuum fuiſſe cnm armis, ſed coronatum, ut ſolent ſponſi, tradit Philoſtratus. Plutarchus de ſene, γαμεῖν παρασκευαζόμενον γέροντα ἐστεφανωμένον καὶ μυριζόμενον, ſenem uxorem ducere paratum, coronatum, & unguentatum. Et alibi de Pompejo, cui extra ordinem, atque adeò contra leges datus fuerat conſulatus, nempe ut e Reipub. malis ſtrenuè obviam iret, cùm tam ipſe tunc temporis nuptiis intentus eſſet, ὁ δὲ, inquit, στεφανοῦται καὶ θύει γάμους ille autem coronatur & ſacrificat nuptias. Hujus generis coronas ſignat Ariſtides his verbis, ὦ νυμφίε τ᾽ ἐλεεινότερος ἄρτι κομισθεὶς, καὶ στεφάνοις μᾶλλον πρέπων ἢ θρηνεῖν. O qui magis miſerandus es quàm ſponſus modò rogo conſumptus, & cui coronæ magis conveniunt, quàm

Philoſtr. in Heroic.
Plutarch. εἰ πρεσ. πολιτ.
Plutarch. Pomp.
Ariſtid. in Epic. Eteon.
Tertull. de cor. mil.

quàm fletus. Diſertim Tertullianus, *coronant*, inquit, *& nupt*

Claudian. de nupt. Hon. *ſponſos.* Tum etiam Claudianus in verſibus quos ſupra citavi,

Tu feſtas Hymenææ faces, tu Gratia flores
Elige; tu geminas Concordia necte coronas.

Plaut. Caſ. act. 4. ſc. 1. Id quoque diſcimus è Plauto,

Villicus hic autem cum corona candidè
Lautè veſtitus, exornatuſque ambulat.

Alexander tunc dicitur fuiſſe coronatus, cùm ipſe ſponſus uni *Plutarch. περὶ τῆς Ἀλεξ. τύχ.* centum Macedonas & Græcos cum Perſidibus legitimo conjugi copulavit. Certè inter præcipua argumenta & ſolennia nuptiaru numerantur faſces, corona, veſtis. Cæterùm hoc nuptialis coron *Pollux l. 3. c. 3.* decus non ſolis hæſit ſponſorum capitibus, ſed in ſponſorum ſiv adulationem, ſive honorem univerſa familia aut coronas plecter aut flores inferre, aut odoramenta ſimulachro ſuccendere conſueve *Fulgent. mytb. l. 1.* rat. Ergo omnes affines ac domeſtici, qui intererant lætitiæ nuptia li, aſpiciebantur coronati coronis floreis, quales fuerant Argonau tæ in nuptiis Jaſonis & Medeæ.

Apollon. Rhod. l. 4.

Κρᾶτα δ' εὐφύλλοις ἐστεμμένοι ἀκρεμόνεσσιν
Ἐμμελέως, Ὀρφῆος ὑπαὶ λίγα φορμίζοντος,
Νυμφιδίαις Ὑμέναιον ἐπὶ προμολῆσιν ἄειδον.

Capita verò pulchricomis coronati ramis accuratè Orphæi ſub ſua *Apul. Metam. lib. 4.* viter modulantis ſponſialibus Hymenæum in cacuminibus canta bant. Tota denique domus ornata fuit corollis, plerunque laureis *Domus tota*, inquit Apulejus, *lauris obſita, tædis lucida conſtre* *Phornut. in Como.* *pebat hymenæum.*

Ornatas paulo ante fores [cùm nupſit] *pendentia linquit*
Vela domus, & adhuc virides in limine ramos.

Ariſtid. ῥοδια. Philoſtrat. in Imag. His accedit, quod Comus neſcio quis è vulgo Deus, certe juvenil aſpectu, ſponſis adeſt. Eſt enim Deus hilaritatis ac lubentiæ, παρ' ὅ τ κωμάζειν à quo dictum eſt κωμάζειν convivium agitare. Ea re ele ganter dictum eſt ab Ariſtide, ὁ δὲ κῶμος ἦν ἄγριος. At Comus era agreſtis, ſive immitis ac trux, quaſi rem admirabilem proferens nempe illum ipſum Deum qui ſit author lætitiæ, factum fuiſſe tru culentum. Id quod Ariſtides ideo dixit, ut hac loquendi form oſtenderet quanta fuerit illa Rhodiorum calamitas, hoc eſt horribili illæ terræmotus, quo Rhodus non ſolum tremefacta, ſed & plan deleta eſt. Hunc Comum Lucianus vocat δυσέρωτα, perditè aman- *Lucian. Amor.* tem. Cæterùm quia hic Deus in nuptiis mulieri virum agere per- *Philoſtr. in Imag.* mittit, & viro ſtolam induere, καὶ θῆλυ βαίνειν, moreque mulierum perfluo gradu incedere, pari quoque laſcivia ipſorum coronis il- ludit. Quippe utriuſque ſponſi coronæ ipſorum capitibus con- cinnatæ, ac per luxum, laſciviamque currentes non ampliùs aſpi- ciuntur

untur floridæ & vernantes ἀλλ᾽ ἀφῄρηται αὐτοῖς τὸ ἱλαρὸν, ſed ſanè
empta priori hilaritate. Nempe, florum libertas manum averſa-
ır. Atque adeò vivida quædam in floribus contumacia eſt. No-
ınt atteri. Certè manu triti continuò flacceſcunt. Ac ne legi qui-
em niſi lepida manu volunt. Unde illud aut proverbiale dictum,
ıt ſimile proverbiali, μὴ παραδῷς εὔμορφον τρυγῆσαι ῥόδον ἀμόρ-
φῳ γεωργῷ, Ne tradas lepidam roſam legere illepido agricolæ. De- *Achil. Tat. lib. 1.*
ique ſponſus nuptialem coronam quandoque tradebat ſponſæ. Et
erò inſignis illa tabula, opus Ætii, exhibita in celebritate Olym- *Lucian. Heroi. vel Aet.*
ica oſtendebat Alexandrum ſponſum Roxanæ ſponſæ offerre coro-
am. Præter ſponſos & familiam, ipſum quoque thalamum coro-
ari mos fuit, hoc eſt, lectum nuptialem, cujuſmodi fuit ille in
uo Jaſon concubuit cum Medæa, *Apoll. Rhod. l. 4.*

> —— ἄνθεα δέ σφι
> Νύμφαι ἀμεργόμεναι λευκοῖς ἐνὶ ποικίλα κόλποις
> Ἐσφόρεον.

ıt flores diverſos ipſis Nymphæ collectos candidis ſinubus infere-
ant. Quem morem expreſſit Martianus Capella in his verſibus, *Martian. Cap. lib. 9.*

> *Nam thalamum redimire juvat, tu ſerta probato*
> *Tuis placere ritibus.*

Tradit Plutarchus, in nuptiis Banconis & Iſmenodoræ januas *Plutarch. ἐρω.*
triuſque ſponſi fuiſſe redimitas olea & lauro. Certè veſtibulum,
mneſque aditus ejus domus in qua celebrabantur nuptiæ aſpicie-
antur corollis & ſertis redimiti. Unde eleganter Hierocles ait eos *Lucian. dial. meretr.*
ui inconſultè uxorem ducunt, θύραις κατεστεμμέναις τύραννον ἀντὶ
γυναικὸς ἐπεισάγειν ἑαυτοῖς, oſtiis coronatis tyrannum pro uxore *Stob. ὅτι*
nduce ſibi. *καλ. ὁ γάμος. ξέ.*

CAPUT XVII.

Materia coronarum nuptialium. Sponſorum coronamenta ex aſparago, è ſiſymbrio, è verbenis, ex abiete, & picea arbore. Coronæ floreæ. Menſæ floribus conſpergi ſolitæ. Floreæ coronæ munus ruſticorum. Coronæ floreæ admonent hominem ſuæ fragilitatis.

Hæ coronæ nuptiales, ut eſt veriſimile, conficiebantur ex eo
genere florum qui rei lætiſſimæ condecorandæ inveniri po-
erant, lætiſſimi & pulcherrimi, niſi repugnaret mos gentis. Nimi-
um, Plutarcho authore, ſponſa coronatur ſpinoſo cortice aſpa- *Plutarch.*
agi. Cujus moris ibidem Plutarchus rationem reddit. Ut enim *nupt. præc.*
ıæc planta ex aſperrima ſpina ſuaviſſimum fructum edit, ita ſponſa
i viro, qui primam ejus duritiem non averſetur, ſuavem convictum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

præbet. Alibi ſponſi coronabantur ſiſymbrio. Qua de re infra dico in enarratione hujus floris. Sunt qui tradant, novam nuptam compoſuiſſe coronam è verbenis à ſe lectis, eamque ſub amiculo tuliſſe. Certè moris fuit ut nova nupta januam viri lana coronaret. Id quod cur fieret ex ingenio quiſque aliquid, ſi non omnino verum, at veriſimile comminiſci poteſt. Ut ut eſt, id quod ſupra dixi verum eſt, haſce coronas floreas ubicunque aſpicerentur, fuiſſe indices ac teſtes lubentiæ, hilaritatis, lætitiæ, gratulationis, tam in nuptiis quàm extra nuptias. Ideo chorus apud Euripidem alloquens Martem, ait illum obhorrere à jocis feſtiſque nuptialibus, quòd abſtinet his coronis,

ἐν παροιμ. & ſchol. Ariſtoph. Feſt. Plutarch. κεφάλ. ἑλλην. καταχς.

—— οὐκ ἐπὶ καλλιχόροις στεφάνοισι
Νεάνιδος ὥραις, βόστρυχον ἀμπετάσας, λωτοῦ
Κατὰ πνεύματα μέλπῃ
Μοῦσαν, ἐν ᾇ χάριτες χοροποιοί.

Euripid. Phœn. actu 3.

Non inter decentes coronas Maturæ in nuptiis puellæ Comam religans, Per flatus tibiæ ſonas Carmen, in quo Gratiæ lætificæ. Non ergo mirum, in ſollenni lætitia menſas, aliaque loca floribus plerunque conſpergi. Horatius,

Parcus ob hæredis curam, nimiumque ſeverus
Aſſidet inſano; potare & ſpargere flores
Incipiam.

Horat. ad Torq. l. 1. ep. Philoſtr. in vita Apoll. lib. 2.

Sic apud Indos moris eſt menſas conſpergere laureis ramis, &, ſi non myrteis, at myrto ſimilibus. Supraque dicebam è Stephano Palæam urbem vocatam fuiſſe θεῶν τράπεζαν, διὰ τὸ ἀνθηρὸν αὐτῆς. Ipſi ruſtici & villici quoties rure adveniebant, præter cætera munuſcula quibus colebant heros ſuos, eos quoque donabant floreis hiſce coronis. Hujuſmodi eſt ſenex ille Euripidæus,

Steph. Ἀστυπάλαια.

Ἥκω φέρων σοι τῶν ἐμῶν βοσκημάτων
Ποίμνης νεογνὸν θρέμμ' ὑποσπάσας τόδε,
Στεφάνους τε, τευχέων τ' ἐξελὼν τυρεύματα.

Euripid. Elect. act. 3.

Adſum tibi è grege mearum ovium, Hunc tenerum fœtum ſelectum ferens, Et ſerta, ac è fiſcellis hæc exempta lactaria. Hæ tamen coronæ nexæ è floribus vernantibus, adlubeſcentibus, tam variis, tam odoratis, quæ caput, frontem, collum, pectus honeſtant gemmeis honoribus, quæ ſponſalia virginibus, ſponſis fauſtitatem promittunt, matronas condecorant, vel in media lætitia admonent homines ipſis congenitæ fragilitatis, inſtantiſque adeò mortalitatis. Nihil, videlicet, tam citò marceſſit, quàm omnis illa florida materia. Quæ eſt admonitio ſapientium,

Stob. περὶ τοῦ βίου ὅτι βραχ. ἐνενεκ. ϛ'.

Ἡμεῖς δ' οἷα φύλλα φύει πολυάνθεμος ὥρη
Ἔαρος ὅτ' αἶψ' αὐγῇ αὔξεται ἡλίου,

Τοῖς

Τοῖς ἴκελοι πηχύϊον ἐπὶ χρόνον ἄνθεσιν ἥβης
Τερπόμεθα, πρὸς θεῶν εἰδότες οὔτε κακὸν
Οὔτ᾽ ἀγαθόν.

Nos verò ſicuti folia producit floridum tempus veris, cùm illicò ſplendor augetur ſolis, his ſimiles cubitale ad tempus floribus adoleſcentiæ delectamur, proh dii neſcientes nec malum nec bonum. Qua de re hæc Plinius, nunquam ſine laudis præfatione nominandus, *Flores verò odoreſque in diem gignit*, [terra] *magna, ut palam eſt, admonitione hominum, Quæ ſpectatiſſimè floreant celeriter marceſcere.* In hanc ſanè ſententiam Clemens Alexandrinus it uſum florum eſſe noxium, & celeriter præterire pœnitentiæ ſupplicio affectum. Additque hinc probari vitæ eorum brevitatem, quòd ambo flacceſcunt, nempe flos & pulchritudo. Ea re Artemidorus monet, etſi coronæ è roſis per quietem viſæ omnibus bonæ ſint, id eſt fauſtæ, hinc tamen ægrotantes excipi. Hos enim, inquit, occidunt, id eſt morituros prædicunt διὰ τὸ εὐμάρανθον, quòd facilè marceſcunt. Ipſa roſa non tantùm Locrenſis, ſed quævis, cùm ſit ſpecimen omnium florum, tamen eodem prope momento, quo naſcitur, ſeneſcit. Virgilius de hoc flore.

Plin. l. 21. c. 1.

Clem. Al. pædag. l. 2. c. 8.

Lycophr. Caſſ.

Virgil. in epigr.

Mirabar celerem fugitiva ætate rapinam,
Et dum naſcuntur, conſenuiſſe roſas.

Hoc ipſum Latinus Callimachus,

Vidi ego odorati victura roſaria Pæſti
Sub matutino cocta jacere noto.

Propert. lib. 4.

Et Auſonius,

Auſon.

Quàm longa una dies, ætas tam longa roſarum,
Quas pubeſcentes juncta ſenecta premit.
Quam modò naſcentem rutilus conſpexit Eous,
Hanc rediens ſero veſpere vidit anum.

Hic ipſe paulò poſt admonens virginem proximæ mortalitatis, ait,

Collige virgo roſas dum flos novus, & nova pubes.
Et memor eſto ævum ſic properare tuum.

Scitè hercle à Domitiano dictum eſt, nec gratius eſſe quicquam decore nec brevius. Hinc eſt quod Paulus nominans coronas haſce floreas, eas vocat corruptibiles; Qui in agone, inquit, certat, ab omnibus ſe abſtinet. Et illi quidem ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον, ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Meritò igitur Tertullianus coronas ex hiſce floribus nexas vocat quoque corruptibiles exemplo Apoſtoli, diſſimiles incorruptibilibus hoc eſt, ut ipſemet ait, coronis nempe æternitatis vitæ; Cùm illæ floreæ, ut diximus non ſolùm ſint fluxæ, corruptibiles, marceſſibiles, verùm etiam tales, ut ſi ex ipſis flores deciderint,

Sueton. Domit.

Paul. ep. priori ad Corinth. c. 9. quem locum citat Clem. Al. l. 3. Strom.

Tertull. lib. ad martyr.

Tertull. de cor. mil.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Propert. lib. 2. rint, nihil quoque ſit neque aridius neque ſpoliatius. Propertius,

Ac veluti folia arentes liquere corollas
Quæ paſſim calathis ſtrata natare vides;
Sic nobis qui nunc magnum ſperamus amantes
Forſitan includet craſtina fata dies.

Ergo Achilles, ſive Achillis umbra in aureis illis monitis quæ Neoptolemo dat, ait genus humanum eſſe perſimile floribus plantarum & quidem vernis, quorum alii intereunt dum alii naſcuntur.

Q. Calab. lib. 14.

Ἄνδρῶν γὰρ γένος ἐστιν ὁμοίιον ἄνθεσι ποίης
Ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι· τὰ μὲν φθινύθει, τὰ δ' ἀέξει
Τοὔνεκα μείλιχος ἔσσο.

Quæ etſi verè dicuntur, non tamen deſunt homines præpoſterè arguti qui roſam hoc ipſo formoſiorem judicant quòd ejus pulchritudo continuò vaneſcit. Cujus exiſtimationis rationem reddit Menelaus quidam Ægyptius adoleſcens apud Achillem Tatium. Sed quicquid ille more amantium argutius quàm verius invenerit, non ego id compoſuerim cum dignitate eorum qui contra ſentiunt. Quàm juvat videre Poëtarum columina certantium qui omnium luculentiſſimè exprimat generi mortalium tam ſalutare præceptum; quo, ſcilicet, nobis idemtidem ſuggeritur, momento ipſum hominem non minùs quàm quicquid ad ipſum pertinet vaneſcere. Itaque nec tacitus præterire poſſum verſus doctiſſimi poëtæ Statii, qui omnem hanc florum hilaritatem funere terminari ait,

Achill. Tat. lib. 2.

Stat. lib. 3. Sylv.

Qualia pallentes declinat lilia culmos;
Pubenteſque roſæ primos moriuntur ad auſtros;
Aut ubi verna novis expirat purpura pratis,
Illa ſagittiferi circumvolitaſtis amores
Funera, maternoque rogos unxiſtis amomo.

Iſidor. l. 17. c. 6. Quæ omnia confirmant id quod ab Iſidoro traditur, nempe flore dici quaſi fluores, quod citò decidant & citò ſolvantur. Poſtremò hæc omnia continentur illo præcepto quod his verſibus Pindaru conclusit,

Pindar. Nem. od. 11.

εἰ δέ τις ὄλβον ἔχων Μορφᾷ παραμεύσεται ἄλλων,
ἔν τ' ἀέθλοισιν ἀρι- στεύων ἐπέδειξεν βίαν,
θνατὰ μεμνάσθω περιστέλλων μέλη
καὶ τελευτὰν ἁπάντων γᾶν ἐπιεσσόμενος.

Sed ſi quis opes poſſidens forma anteibit alios, & in certaminibu primas obtinens ſpecimen ediderit roboris, mortalibus ſe memi nerit amictum eſſe membris, & poſtremam omnium terram ſib futuram amiculum.

CARO

CAROLI PASCHALII
Regis in Sacro Conſiſtorio Conſiliarii & apud Rhætos Legati,

DE CORONIS
LIBER TERTIUS,
Qui eſt de floribus Coronariis.

CAPUT PRIMUM.

Qui ſint ii flores quibus propriè coronariis nomen inditum. Horum ſociatio & miſtura. Folia arboribus & fruticibus miſcebantur, ut ipſi flores ramulis, & ſoli ramuli ramulis, & ramuli foliculis & floribus, & his baccæ & fructus, & floribus herbæ. Coronæ coronis inſertæ. Corona è perſæa.

HUc uſque egi de coronis floreis, quas dixi eſſe coronas lætitiæ. Unde datur intelligi, flores eſſe materiam harum coronarum, flores, inquam, quandoque ut dixi ſolos, ſæpe aliis floribus, perſæpe aliis rebus mixtos, & inſertos. Sed ex ingenti copia florum, mihi ſunt ſecernendi illi, non quibus omnibus nomen eſt coronariis, ſed qui propriè tales, eò quòd ex his coronæ nectèrentur. Quanquam hoc quoque nomen ad multos flores tranſlatum eſt; quos medici fecerunt coronarios, etſi horum nulla apud poëtas, alioſque talium decorum ſcriptores mentio. Ut hoc agam, Flores coronarios Athenæus enumerat hos, violam, Jovis florem, Iphyum, phloga, hemerocallen præter alios quos dicam. Ac primum ex omnibus ait emicare albam violam, deinde luteum, ſive flammeam. Poſt narciſſum, leirion, bulbicodion. Sequuntur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

œnanthæ & nigra viola, & è ſylveſtribus elychryſus, anemone, gladiolus, hyacinthus. Idem Athenæus montanos ferè omnes ait eſſe coronarios. Noviſſima, inquit, roſa poſt alios naſcitur, eademque prima deficit. Et hos quidem ait eſſe vernos. Æſtate ait florere lychnin, Jovis florem, iphyon, amaracum Phrygium, pothon, elychryſum, violam, narciſſum, hemerocallen, ſerpyllum, Iſidis flores, ſive lupos, calcham, roſam. Diſtinctior & ordinatior enumeratio florum

Pollux l. 6. c. 10. eſt apud Pollucem. Recenſet enim ῥόδα, κρίνα, ἴα, κρόκον, λωτὸν, νάρκισσον, ὑάκινθον, θρυαλὶν, σισύμβρια, ἕρπυλον, ἀνεμώνας. οἱ δὲ ποιηταὶ, inquit, καὶ ἀδίαντόν τι ἄνθος καλοῦσι, καὶ ἀμάρακον, καὶ λευκόϊον. Et

Pollux l. 6. c. 18. quamvis hos Pollux non hìc diſertim coronarios nominet, tamen ex his plerique cognoſcuntur eſſe tales. Atque adeò alibi eos vocat flores coronarios his verbis, τὰ δὲ ἐν τοῖς στεφάνοις ἄνθη, ῥόδα, ἴα, κρίνα, σισύμβρια, ἀνεμῶναι, ἕρπυλος, κρόκος, ὑάκινθος, ἑλύχρυσος, ἡμεροκαλὲς, ſive ἐλέειον, θρυαλὶς, ἀνθρίσκος, νάρκισσος, μελίλωτον, ἄνθεμις, παρθενὶς, καὶ τ' ἄλλα ὅσα τοῖς ὀφθαλμοῖς τέρψιν, ἢ ῥισὶν ἡδεῖαν ὄσφρησιν ἔχει. His addit, Cratinum plurium meminiſſe ἐν μαλθακοῖς,

Ovid. lib. 4. Faſt. ὥσπερ καὶ κοσμοσάνδαλα, καὶ μίλου, ὅπερ ἐστὶ τὸ μίλακος ἄνθος. Ovidius aliter enumerat flores coronarios, cùm facit filiam Cereris alloquentem ſuas comites, cum quibus ipſa legit hos flores,

—— comites accedite, dixit,
Et mecum plenos ore referte ſinus.
Præda puellares animos delectat inanis,
Et non ſentitur ſedulitate labor.
Hæc implet calathos lento de vimine nexos,
Hæc gremium; laxos degravat illa ſinus.
Illa legit calthas, huic ſunt violaria curæ;
Illa papavereas ſubſecat ungue comas.
Has hyacinthe tenes; illas amaranthe moraris,
Pars thyma, pars rorem, pars meliloton amant.
Plurima lecta roſa eſt, ſunt & ſine nomine flores,
Ipſa crocos tenues, liliaque alba legit.

Theophraſt. lib. 6. de plant. c. 1. Theophraſtus collocat φρυγανικὰ virgultea quædam inter στεφανωτικὰ inter coronaria qualia ſunt ῥοδωνιὰ, ἰωνιὰ, διὸς ἄνθος, ἀμάρακος, ἡμεροκαλὲς ἔτι δὲ ἕρπυλος, σισύμβριον, ἑλένιον, ἑλένιον, ἀβρότονον. Quibus certè locis, & ſi quæ his ſimilia ſunt, non tam id agitur, ut ſingillatim omnes coronarii flores enumerentur, quàm ut quidam ex his indicentur, ex quorum nexu, miſtura, diſpoſitione, conſit omnis illa coronarum gratia. Quò majus onus me ſubiſſe intelligo, qui eos enumerandos, ſociandoſque ſuſcepi ea ratione quam ſupra dixi. Sed quia hæc omnis coronariæ materiæ conjugatio naturã imitatur, non mirum eſt imitatione naturæ, flores floribus, floribus folia, ramulos,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

os, frutices, baccas ſociari. Certè natura flores & folia ipſis arboribus, & fruticibus miſcet, ut in hoc loco Tatii, ἐκόμα πολλοῖς ἄν- *Achill.*
θεσιν ὁ λειμών. δένδρων αὐτοῖς ἀνεμέμικτο φάλαγξ καὶ φυτῶν. συνεχῆ *Tat. lib. I.*
τὰ δένδρα. συνηρεφῆ τὰ πέταλα. συνῆπτον πτόρθοι τὰ φύλλα. καὶ ἐγίνετο τοῖς ἄνθεσιν ὄροφος ἡ τῶν φύλλων συμπλοκή. pratum multa florum varietate diſtinctum, arborumque & fruticum copia interſitum erat; rami atque frondes mutuo complexu ita ſeſe nectebant, ut tecti uſum floribus præſtarent. Simili ratione opifices coronarum ſociarunt flores & ramulos. Et verò apud Theocritum elichryſo flori jungi- *Theocrit.*
tur hedera, *Thyr. eid. I.*

> Τῷ περὶ μὲν χείλη μαρύεται ὑψόθι κισσός,
> Κισσὸς ἑλιχρύσῳ κεκονισμένος.

Cui circùm labra innectitur ſuperne hedera, Hedera elichryſo adglutinata. Quandoque ſoli ramuli diverſarum arborum ſociabantur. Quo exemplo apud Euripidem hedera adhæret ramis *Eurip. Med.*
lauri, *actu 5.*

> Προσείχεθ' ὥς τε κισσὸς ἔρνεσιν δάφνης
> Λεπτοῖσι πέπλοις.

Hanc ipſam ſociationem agnoſcit Virgilius, *Virg. ecl. 8.*

> ——— *accipe juſſis*
> *Carmina cœpta tuis; atque hanc ſine tempora circùm*
> *Inter victrices hederam tibi ſerpere lauros.*

Quercui quoque adhæret hedera, ut ſuprà dicebam. Interdum ramuli, foliculi & flores miſcentur. Theocritus, *Theocrit.*

> Τόν τοι ἐγὼν Ἀμαρυλλὶ φίλα κισσοῖο φιλάσσω *Ama. eid.*
> Ἐμπλέξας καλύκεσσι καὶ εὐόδμοισι σελίνοις. *3.*

Quam [coronam] tua cauſa, ô chara Amarylli, ex hedera nexam gero, implexis foliculis, & odorato apio. Et verò in plantis utraque ſæpe ſunt odorata, & folia & flores. In quibuſdam flores magis quàm folia. In aliis folia & ramuli magis quàm flores, ὥσπερ τῶν
στεφανωματικῶν, veluti coronariorum, inquit Theophraſtus; Qui *Theophr. l.*
alibi ait, τὰ ἄνθη καὶ τὰ στεφανώματα εἶναι ἀσθενέστερα ταῖς ὀσμαῖς flo- *I. de plant.*
res & coronarias plantas eſſe infirmiora odoribus, hoc eſt, odorem *Theophraſt.*
qui eſt ex utriſque eſſe brevis ævi. Unde licet intelligere, flores, *πε. ὀσμ.*
quamlibet coronarios, diſtingui ab iis quæ Græcis ſunt στεφανωματικά, cujuſmodi ſunt plantæ, & alia folioſa, ut alibi dico. Floribus quandoque miſcentur baccæ & fructus. Et id quoque imitatione naturæ, ut apud Apulejum, ubi is repræſentat pallam ſuæ Deæ, *Apul. l. II.*
Quaqua, inſignis illius pallæ perfluebat ambitus, individuo nexu *Metam.*
corona totis floribus totiſque conſtructa pomis adhærebat. Similem texturam ruſtici quidem, ſed lepidi moris deſcribit Petronius, *Petr. Arb.*

> ——— *mitia ſorba,* *in Satyr.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Inter odoratas pendebant texta coronas,
Et thymbræ veteres, & paſſis vua racemis.

Quarum mixturarum ego hic quidem paucula exempla refero, quia his ſimilia diligens lector advertere poteſt in contextu totius operis. Satis mihi eſt rem indicare, & ſubinde quid notatu dignum putem, monere. Porrò quoties remedio corona inventa erat, herbæ & flores ſalutares pro ſuis quiſque dotibus in ejus nexu miſcebantur. Si ſola pulchritudine cenſebatur, colores lectiſſimi inibi adhibebantur: Si odor, è floribus, herbiſque odoratiſſimis nectebatur, dicebanturque εὔοδμοι στέφανοι, odoratæ coronæ. Si victoriam, ſi triumphum, ſi potentiam demonſtraret, tum verò corona conſtabat ex ea materia, quam hiſce deſignandis aptiſſimam longa ſæculorum ſeries aſſeruerat. Materiam, ut ex iis quæ ſupra dixi, planum fit, conſtat fuiſſe multiplicem, ac propemodum infinitam; hodie quidem cuilibet diligentiæ inacceſſam. Qua tamen olim nulla fuit vulgatior. Nam veluti per manus tradita commeabat à prioribus ad poſteros, à vicinia in viciniam, à manu perita & artifice ad illos quos hæc notitia potiſſimùm oblectabat. Neque enim flores, non herbæ, non folia temerè congerebantur in coronamenta, Multa ibi aſpiciebatur diverſitas formarum, & colorum denique artificis mixturæ, *ſive alterni flores*, ut Plinius ait, *inter ſe necterentur; ſive privatis generum* [quæ verba parum ſunt ſyncera] *funiculis in orbem, in obliquum, in ambitum.* Denique in coronis nihil non diſcretum, nihil non proprio ſignificatu validum, nihil non propria indole fuit notabile. Tantum abeſt, ut ibi quicquam fuerit vile, inutile, mutum, otioſum. Omnia neſcio quid peculiare deſignabant tempori, rebus, perſonis, præſenti ſive lætitiæ, ſive dignitati, ſpei naſcenti aut adultæ, meritis, virtuti, felicitati congruum. Res mutæ efficaciter loquebantur. Ab odoribus occulta ſagiebant; à coloribus abſtruſa, à materia ſive ſimplici, ſive mixta rem omnem cognoſcebant. Quædam leviter indicabantur. Alia tanquam digito demonſtrabantur, Plura conjectanda relinquebantur. Cujuſmodi illud eſt quod traditur de corona è perſæa, quæ eſt planta Iſidi Ægyptiæ ſacra, cujus fructus cordi, folium linguæ ſimile eſt. Si quidem hæc planta, ſive corona ex ea nihil aliud ſignat, niſi inter illa omnia quibus natura hominem donavit, nihil eſſe divinius ratione, neque quod habeat majorem impetum ad felicitatem. Certè hoc negotium, olim cognitiſſimum ac protritum, nullus è tot, qui ſuperant, ſcriptoribus enarrandum ſuſcepit. Omnia ferè tacita & preſſa; quorum propterea conjectura eſt perdifficilis. Nihilominus tamen hanc quoque qualemcunque curam meam ad hæc quandoque extendam, ne uſpiam lectori deſim, is. qui

Stob. πε. στεφαν. σθ'.

Plin. l. 21. c. 1.

Plutarch. πε. Ισιδ. καὶ Οσιρ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ui ejus utilitati uſquequaque conſultum cupio. Qui mihi finis ſi on eſſet propoſitus, poteram hoc labore ſuperſedere, nec multo onatu magnas nugas agere, & diligentiam in ſupervacuis, cujuſ-nodi hæc videri poſſunt, affectare.

CAPUT II.

Ut flores variantur à natura, ſic & ab arte. Verni flores coronarii qui. Verni hortenſes qui. Ver στεφανηφόρον.

ETſi natura varia ſatorum genera pulchritudinis gratia in fœdus & ſocietatem adigit; ideoque arbores, plantas, baccas, flores, frondes miſcet, nuſquam tamen ſe æque atque in florum mitura jactat. Illud aliquando facit; hoc ſæpiùs, imò ſemper. Nem-e natura quia hominem edidit mutabilem, haud neſcit, eum mutabilibus, & mutatis, variatiſque potiſſimùm oblectari. Ergo aturæ

—— auget meritum dulcis miſtura colorum,
Ut ſemper varium plus micat artis opus.
Nam quæcunque ſolent per ſe perpenſa placere,
Alterno potius vincta decore placent. *Maximil. el. 1. pauculis mutatis.*

Cæterùm ut flores variantur à natura, ſic & ab arte. A natura, in ratis, campis, locis devexis & acclivibus, ad ripas, in valle, in nonte. Ab arte, in faſciculis, ſertis, corollis, coronis. Gratiſſima orum amœnitas eſt vernorum, eaque dicebantur verna coronanina. Quippe natura hunc ſuum, & quidem primum fœtum eo ecore donat, qui eſt proprius Gratiæ ridentis, fruteti germinantis, *Apul. Metam. 11.* itis gemmantis, ſegetis viridantis. Verni flores hi potiſſimùm *Long. lib. 3.* iumerantur à Philita quodam ſene apud Longum, in horto, ῥόδα, κρίνα, καὶ ὑάκινθος, καὶ ἴα ἀμφότερα, roſæ, lilia, hyacinthus, & violæ *Long. lib. 3.* træque. Alibi hos tantùm recenſet, ut veris primitias, quibus coroaturi erant Deos. ἴα, καὶ νάρκισσος, καὶ ἀναγαλλίς violæ, narciſſus, anagallis. Vernos quoque flores, aut ſanè ex iis præcipuos (qui omnes unt coronarii) memorat author horum verſuum apud Athenæum, *Athen. lib. 15.*

ἵματα μὲν χροίας τότε αἱ χάριτές τε καὶ ὧραι
ποίησαν, καὶ ἔβαψαν ἐν ἄνθεσιν εἰαρινοῖσιν,
οἷα φοροῦσ' ὧραι, ἔν τε κρόκῳ, ἔνθ' ὑακίνθῳ,
ἔν τ' ἴῳ θαλέθοντι, ῥόδου τ' ἐνὶ ἄνθεϊ καλῷ
ἡδεῖ, νεκταρέῳ, ἔν τ' ἀμβροσίαις καλύκεσσιν,
ἄνθεσι ναρκίσσου καλλιρρόου, δῖ' Ἀφροδίτη
ὥραις παντοίαις τεθυωμένα εἵματα ἕστω.

Veſticolorem & auræ & Gratiæ Illeverunt, verniſque floribus eam

tinxerunt, Qualibus exornant ſeſe horæ, croco, hyacintho, Flo-
renti viola, roſæ pulchro flore, Jucundo nectareo, ambroſiis caly-
cibus Floris narciſſi eleganti colore formoſi, te ſancta Venus Id nunc
precor, veſtis hæc ut omni tempore ſacra ſit. Alius quidam apud
eundem Athenæum flores coronarios ita enumerat,

Ὦ μαλάχας μὲν ἐξερῶν διὰ ὑάκινθον,
Καὶ μελιλώτινον λαλῶν, καὶ ῥόδα προσσεσηρώς, ὦ
Φιλῶν μὲν ἀμάρακον, προσκινῶν δὲ σέλινον,
Καὶ κοσμοσάνδαλα βαίνων.

Age tu, qui maluam intueris, hyacinthum ſpiras, Melilotum lo-
queris, roſas diſtractis labris, rides; Amaracum oſcularis, Dimoto
corpore apium oles, Coſmoſandalum incedis. In vernis floribus
præcipua & gratia & pulchritudo eſt hortenſium. Nempe in hortis
flores lætiùs proveniunt, ſcilicet, in areolis diligenter ac ſtudioſe
cultis, ſive, ut Virgilius ait, in quadruis compitis. Hoſce hortenſes
Long. lib. 4. Læmon ille apud Longum recenſet, dum multo queſtu ſuum hor-
tum deformatum indignatur. *Heu*, inquit, *roſaria, ut fracta ſunt*
heu violaria, ut calcata ſunt! heu hyacinthos & narciſſos quos ali-
quis improbus effodit. Abibit ver; at hæc non florebunt. erit æſtas
at hæc non vigebunt. Autummus; verùm hæc neminem corona-
bunt. Neque tu here Liber miſeratus es flores, quibus ſæpe fuiſti
Theophraſt. lib. 6. de plant. c. 7. *coronatus.* Prim verni coronarii Theophraſto hi ſunt, τὸ λευκόϊον
τὸ φλόγινον, ſive φλόγιον, & ipſum genus violæ, denique roſa. At
æſtivi λύχνις, διὸς ἄνθος, τὸ κρίνανθον, τὸ ἴφυον, ἀμάρακος ὁ φρύ-
γιος, ὁ πόθος, τὸ σρούθιον. Ergo in coronamentis prima ratio eſt flo-
rum vernorum, qui ordine naturæ ſunt primi, & in his vernis hor-
Clem. Al. ſtromat. l. 5. tenſium. Et verò priſca ſapientia quicquid erat ἄνθιον floridum, vo-
cabat τὸ ἔαρ ver, ac ſi totum ver ſit floridum, aut ſolo nomine flo-
rum ſignetur tempus vernum. Huc pertinet illud,

Σὸν μὲν ἔαρ λάμπει νέον ἄνθεσι πορφυρέοισιν.

Clem. Al. ſtromat. l. 5. Tuum quidem ver ſplendet novum floribus purpureis. Honorem
Horat. l. 2. carm. talium florum commendat Horatius; eâdem tamen eorum gra-
tiam deflor eſcere ait,

Non ſemper idem floribus eſt honos
Vernis; neque uno luna rubens nitet vultu.

Theocr. edy. 24. In hanc ipſam ſententiam Theocritus ex hiſce floribus tres nomi-
nat pulcherrimos & odoratiſſimos, nempe roſam, violam, lilium,

Καὶ τὸ ῥόδον καλόν ἐστι, καὶ ὁ χρόνος αὐτὸ μαραίνει.
Καὶ τὸ ἴον καλόν ἐστιν ἐν εἴαρι, καὶ ταχὺ γηρᾷ.
Λευκὸν τὸ κρίνον ἐστι, μαραίνεται ἁνίκα πίπτει.

Et roſa pulchra eſt, & tempus eam exſiccat. Et viola pulchra eſt
vere, & ſtatim ſeneſcit. Pulchrum lilium, tabeſit quando cadit.

Hæc

Hac de cauſa ſcitè Anacreon ver nominat στεφανηφόρον, ſive quod liis nectit coronas, ſive quòd ipſummet aſpicitur coronatum. Prima cauſa eſt apud Ovidium in hoc verſu, *Ovid. lib. 1. Metam. Incoati.*

Ver placidum vario nectit de flore coronas.

Altera apud hunc ipſum poëtam,

Verque novum ſtabat cinctum florente corona.

pſa Venus vernis floribus coronari amat, in his verſibus,

Vere Venus gaudet florentibus aurea ſertis.
Vere novo vario gemmaſcunt flore coronæ.

CAPUT III.

Viola primus flos vernus coronarius. Unde dicatur. Violæ quot ſpecies. Viola λευκόϊον. Viola lutea. Pallor in aliis coloribus quàm in albo. Viola nigra.

IN vernis floribus coronariis primum locum eſſe violæ, uno ferè conſenſu veteres tradunt. Certè hunc florem verè dixeris deliciam vernam. Eſt enim viola prænuntia, & præmonſtratrix omnium pulchritudinum veris. Ea re Græci, à quibus vocatur ἴον, eam dici volunt παρὰ τὸ ἀνιέναι ταχύ, ab eo quod ſtatim ſurgit, aut appareet. Nam ſtatim ut gelu & frigore terra ſolvitur, hic flos exoritur. Id quod diſertim tradit Horatius, *Etymol. ἴον.* *Horat. l. 1. carm.*

Nunc decet aut viridi caput impedire myrto,
Aut flore, terræ quem ferunt ſolutæ.

Nempe, de hoc flore loquitur. Quod etymon mihi quidem haud magis probatur, quàm illud Iſidori, qui ait violam ſic dici propter, vim odoris. Solertiùs alii tradunt, τὸ ἴον violam dici ab Ione puella, cum qua Jupiter concubuit. Quod factum adulter celeare ſtudens Jonem mutavit in juvencam. Terra in honorem puellæ ab Jove adamatæ produxit florem illi cognominem, pabulum juvencæ. Et verò hic flos ab ſeſe memorat infortunium puellæ. Quippe erubeſcit ut virgo; itemque fit luteus, ſive purpureus ut juvenca. Denique albeſcit, ut inde fides fiat, puellam fuiſſe converſam in ſtellas. Uſque eò quicquid fuit in illa virginali indole, nunc quidem aſpicitur in hoc nobiliſſimo germine. Cæterùm ut primùm viola conſpicitur, ver adeſſe intelligitur. Quod anni tempus his verſibus deſcribit Ovidius, *Iſidor. l. 17. c. 9.* *Conſt. Cæſ. l. 11. c. 23.* *Ovid. lib. 3. de Triſtib.*

Jam violas puerique legunt, hilareſque pullæ
Ruraque quæ nullo nata ſerente vehunt.
Prataque pubeſcunt variorum flore colorum;
Indociliſque loquax gutture vernat avis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Violæ tres faciunt ſpecies. Unam vocant leucoion, hoc eſt, albam violam; *cui*, inquit Plinius, *vita longiſſima trimatu eſt.* Et hanc quoque adſumi in coronamenta, diſcimus è Theocrito.

Plin. l. 21. c. 11. & l. 34. c. 12. & Theophr. l. 6. de plant. c. 7. Theocrit. θαλυσ. eid. ζ.

Ἤ καὶ λευκόϊον στέφανον περὶ κρατὶ φυλάσσων
Τὸν Πτελεατικὸν οἶνον ἀπὸ κρατῆρος ἀφυξῶ.

aut ex albis violis coronam in capite geſtans, Vinum in Ptelea natum è cratere hauriam. Hanc violam Plutarchus ex aliquo vetere poëta vocat mollem,

Plutarch. περὶ φιλαδελφ.

ἵνα φύονται μαλακῶν ἄνθεα λευκοΐων.

ubi naſcuntur mollium flores violarum, quem verſum ipſe alibi repetit. Alteram violam vocant luteam, &, ut quidam ait, aſpectu ſimilem auro. Et hæc, meo quidem animo, eſt illa ipſa quam Virgilius pallentem nominat,

Plutarch. συμπ. προβλ. α. πρ. δ. Virg. ecl. 2.

——*tibi candida Naïs*
Pallentes violas, & ſumma papavera carpens.

Solin. c. 23. Neque enim in albo ſolùm, ſed & in aliis coloribus pallor exiſtere poteſt. Certè aſpicitur in callaï, viridi lapide quem in Germania reperiri ajunt, *qui honore & pretio ad ſmaragdos viret pallidum.* Virgilius hederæ viriditatem facit pallentem,

Virgil. in Cul.

Ipſæque excedunt ad ſumma cacumina lentæ;
Pinguntque aureolos viridi pallore corymbos.

Et ſub finem hujus carminis,

——*hederæque nitor pallente corymbo.*

Ovid. lib. 8. Metam. Quo exemplo Ovidius frondes & ramos quercus facit pallentes,

——*gemitumque dedit decidua quercus,*
Et pariter frondes, pariter palleſcere glandes
Cœpêre, ac longi pallorem ducere rami.

Aurum quoque pallere dicitur, aut quidpiam auro pallere,

——*ſaxum quoque palluit auro.*

Ovid. l. 11. Audentiùs Virgilius alicubi auras facit pallentes,

Pallebant auræ liventis ad omnia viſus.

Alibi inferna loca facit pallentia,

Pallenteſque lacus, & ſqualida Tartara terrent.

Eſt & in hominibus viridis quidam pallor. Unde Stratonius, authore Stephano, cùm videret Caunios inſigniter pallentes, & quidem pallore viridi, οἵη περ, inquit, φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν, qualis eſt progenies foliorum, talis quoque hominum. Horatius pallorem amantium aſſimilat violæ,

Steph. Καῦνος. Horat. l. 3. car. od. 10.

Nec tinctus viola pallor amantium.

Propert. lib. 1. Propertius ad Cynthiam,

Quis te cogebat multos pallere colores,
Et fletum invitis ducere luminibus?

Statius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

tatius electrum facit pallidum, *Stat. lib.4. Theb.*

—— & aſpera plumis
Terga cydonæa corythos arundine pulſat
Electro pallens, & Jaſpide clarus Eoa.

Murrhina quoque pallere dixit Plinius. Eſt & in aſtris pallor, nimium, propinquante ſole, & ſua face jam deterente cætera cœleſtia numina. Statius, *Plin. l. 37.*

—— jam ſydera pallent *Stat. l. 12. Theb.*
Vicino turbata die.

Pallentem hanc violam vocarunt quoque croceam; ex qua coronari, nempe per quietem, Artemidorus ait, ſignificare minùs inſignes incommoditates, quàm è prima. *Artemid. l. 1. c. 79.* Tertium violæ genus, quod ipſe quidem omnium nobiliſſimum cenſeo, eſt odoris gratiſſimi, & coloris præſtantiſſimi, utpotè purpurei, ſive amethyſtini, ſive janthini. Nempe, hoc eſt illud rutilum quod commendatur in hoc flore. *Conſt. Cæſ. l. 11. c. 20.* Quæ viola vocatur quoque nigra, ἴον τὸ μέλαν. Unas haſce violæ ſpecies videtur agnoſcere Theophraſtus τὸ δὲ ἴον τὸ μέλαν, inquit, τοῦ λευκοῦ διαφέρει κατά τε ἄλλα εἰ καὶ αὐτὴν τὴν εἰκόνα, ὅτι πλατύφυλλον καὶ ἐγγειόφυλλον, καὶ σαρκόφυλλός ἐστι, πολλὴν ἔχουσα ῥίζαν. Hæc verò viola nigra ab alba differt & per alia, & per ipſam ſpeciem ſive formam violæ. quòd latis foliis, & continuis, & carnoſis eſt, multam habens radicem. *Theophraſt. l. 1. & l. 6. de plant. c. 7.* Hanc in coronamentis unà cum hyacintho primum locum obtinere Theocritus firmat, *Theocrit. eid. 1.*

Καὶ τὸ ἴον μέλαν ἐντὶ, καὶ ἁ γραπτὰ ὑάκινθος,
Ἀλλ' ἔμπας ἐν τοῖς στεφάνοις τὰ πρῶτα λέγονται.

Et viola nigra eſt, & inſcriptus hyacinthus, Sed nihilominus in coronamentis præcipuè nominantur. Virgilius quoque eam vocat nigram, quomodo Athenæus in catalogo florum coronariorum. *Virg. ecl. 10.*

Quid tum ſi fuſcus Amyntas?
Et nigræ violæ ſunt, & vaccinia nigra.

Eædem Claudiano ſunt fuſcæ, *Claud. de rapt. Proſerp.*

—— hæc lilia fuſcis
Intexit violis.

Scitè & elegantesr Achilles Tatius, qui ait, lachrymam à pulchro oculo fluentem, ſi candida pingueſcit, hyacintho, ſi nigra purpuraſcit, violæ, ſimilem effici. *Achill. Tat. lib. 6.* Oppianus nubem fœtam imbri, ſive, ut loquitur Martianus Capella, *imbrificatam*, vocat νεφέλην ἰοειδέα, ſpecie violæ, aut violæ ſimilem, nempe à colore, qui ita purpuraſcit, ut nigredini ſit affinis. *Oppian. ἁλιευ.* Certè apud Homerum oves Cyclopis deſcribuntur opertæ lana violacea, ἰοδνεφὲς εἶρος ἔχοντες. *Homer. Od. 1.* Atque hos quidem omnes violæ colores Juvenalis agnoſcit in hoc hemiſtichio, *Juven. ſat. 10.*

—— *atque omnes violæ jactabo colores.*

CAPUT

CAPUT IV.

Viola cenſetur pulchritudine. Anagrammatiſmus Ἀρσινόης. Epitheta à viola. Viola ſymbolum virginitatis. An Muſæ ſint virgines. Viola omnibus pulchritudinibus inſeritur. κορωνὶς corona violis. Viola deſignantur ſuavitates ſermonis. Violacea teneritudo. Eſſe in viola, quid. Viola lares coronantur. Violacea corona medetur τῇ καρηβαρείᾳ. Quibus floribus viola ſocietur.

CErtant priſci ſcriptores, quis plurimùm tribuit violæ pulchritudini: apud Theocritum votum exſtat ut rubi & ſpinæ ferant violas, juniperi narciſſum; id eſt, ut è rebus aſperrimis naſcantur ſuaviſſimæ, ex ingratiſſimis gratiſſimæ, è deformibus pulcherrimæ.

Theocrit. in Thyrſ. Νῦν ἴα μὲν φορέοιτε βάτοι, φορέοιτε δ' ἄκανθαι.

Nunc violas feratis rubi, feratis ſpinæ. Anacreon ait Venerem eſſe veluti lilium violis inſertum,

Anacr.
μέσον αὔλακος δὲ Κύπρις
κρίνον ὡς ἴοις ἑλιχθὲν
διαφαίνεται γαλήνας.

Lucian. de Imag. Medio ſulco Venus quaſi lilium violis implicatum renidet placidum per æquor. Et ideo invenimus huic Deæ tribui epithetum ἰοβλέφαρον violaceis palpebris, hoc eſt, pulchris. Propertius deſcribens priſcarum virginum agreſtem, ſed eandem jucundiſſimam vitam, facit eas legentes violam;

Propert. l. 3. de avar. puell.
Felix agreſtum quondam pacata inventus,
Divitiæ quarum meſſis & arbor erant.
Illis pompa fuit decuſſa cidonia ramo,
Et dare puniceis plena caniſtra rubis.
Nunc violas tondere manu, nunc mixta referre
Lilia virgineos lucida per calathos.

Certè viola legitur propter pulchritudinem coloris, propterque ſuavitatem odoris; ut in his Oppiani verſibus, qui ſunt de puella legente hunc florem, eoque ſe coronante,

Oppian. κυνηγ. l. 4.
Ὡς δ' ὅτε παρθενικὴ γλαγόεντος ἐν εἴαρος ὥρῃ
Ἀβλαύτοισι πόδεσσιν ἀν' οὔρεα πάντ' ἀλάληται
Ἄνθεα διζομένη. τὸ δὲ οἱ μάλα τηλόθ' ἐούσῃ
Νηδύμιον προπάροιθεν ἴον μήνυσεν ἀϋτμή.
Τῇ δὲ μάλ' ἰάνθη, μείδησε δὲ θυμὸς ἐλαφρός.
Ἀλᾶται δ' ἀκόρητος. ἀναψαμένη δὲ κάρηνον
Εἶσιν ἐς ἀγραύλων δόμον αἰδοίων τοκήων.

Ut

Ut autem cùm puella lactei in veris tempore
Nudis pedibus per montes omnes oberrat
Flores quærens. Huic autem valde procul remotæ
Suavem anterius violam indicant halitus,
Eique valde lætatur, ridetque animus levis,
Erratque inexplebilis ac revinciens caput
Vadit in agreſtium ædes cantillans parentum.

Inter Lycophronis anagrammatiſmos numerant eum qui eſt de Arſinoe regina. Eam enim vocarunt ἴον ἥρας violam Junonis, manentibus iiſdem ex ἀρσινόη literis, ac tantummodò mutatis. Certè in dictione trium ſyllabarum reperire tantam materiam laudis, nonniſi ad eximiam ingenioſi poëtæ laudem referri poteſt. Homerus ubi deſcribit pulchritudinem ejus loci in quo habitabat Calypſo Dea, violam non omiſit, *Homer. Odyſſ. ε.*

Ἀμφὶ δὲ λειμῶνες μαλακοὶ ἴου ἠδὲ σελίνου
θήλεον.

Circa verò prata mollia violæ & apii florebant. Idem Homerus ut oſtendat quanta ſit huic flori gratia, ipſam Venerem vocat ἰοστέφανον viola coronatam, hoc eſt comptam & ornatam,

εἶδος θαυμάζοντες ἰοστεφάνου Κυθερείης. *Homer. in alt. hym. εἰς Ἀφροδ.*

Speciem admirantes viola redimitæ Cythereæ. Ad exemplum Homeri Solon eam donat hoc ipſo epitheto, in his verſibus,

Αὐτὰρ ἐμὲ ξὺν νηὶ θοῇ κλεινῆς ἀπὸ νήσου
Ἀσκηθῆ πέμποι Κύπρις ἰοστέφανος. *Plutarch. Sol.*

Verùm me cum navi celeri ab inclyta inſula incolumem mittat Cypris viola coronata. Ariſtophanes Athenas ornat hoc epitheto, *Ariſtoph. ἱππ.*

Ἐν ταῖσι ἰοστεφάνοις οἰκεῖν, ταῖς ἀρχαίαισιν Ἀθήναις.

Viola coronatis antiquis habitat Athenis. Et paulò poſt,

Ὦ ταὶ λιπαραὶ καὶ ἰοστέφανοι καὶ ἀριζήλωτοι Ἀθῆναι.

O opimæ & viola coronatæ, & præclaræ Athenæ. Et in Acharnenſibus,

πρῶτον μὲν ἰοστεφάνους ἐκάλουν, nempe
ἀθηναίους, κἀπειδὴ τοῦτό τις εἴπῃ
Εὐθὺς διὰ τοὺς στεφάνους, ἐπ' ἄκρων τῶν
πυγιδίων ἐκάθησθε,

Id eſt, primùm quidem vos Athenienſes vocarunt ἰοστεφάνους coronis violaceis præditos, & cùm quis hoc diceret, ſtatim propter coronas inuſitata lætitia vix pedibus terram contingebatis. Muſas Pindarus vocat ἰοπλοκάμους violaceo capillitio. Eodem epitheto Theognis ſententiis eaſdem muſas donat, *Theogn. ſentent.*

ἀγλαὰ Μουσάων δῶρ' ἰοστεφάνων

Clara muſarum dona viola coronatarum. Et Theocritus in eidyllio

lio cui nomen Σύριγξ, muſam donat eodem epitheto. Idem repe-
ritur in fragmento veteris cujuſdam poëtæ, quod memoratur à
Plutarch. πε. ἀδολ. Plutarcho. Cœleſtes quoque pleiadas Simonides facit ἰοπλοκάμους.
Ergo jure optimo hic flos cuilibet eſt in deliciis; ipſis potiſſimùm
Simon. in frag. puellis & virginibus; poteſtque eſſe haud abſurdum ſymbolum vir-
Long. lib. 3. ginitatis. Certè Chloë apud Longum plectit corollam è violis
eamque nempe virginale munus, Daphnidi imponit. Ut virginitas
eſt integritas impolluti corporis, ita hic flos coronamentis integer
Ariſtot. in prob. ſect. 13. inſeritur. Ut virginitas compreſſu amittitur, ita hunc florem Ari-
ſtoteles ait eſſe in numero illorum qui contuſi exoleſcunt. Ea re ipſa
numina, ipſæque, ut dixi, Muſæ amant donari hoc epitheto. Et-
ſi non ſum neſcius, non omnes Muſas eſſe virgines. Nam Terpſy-
chorem unam Muſarum Apollonius Rhodius dicit concubuiſſe
Apollon. Rhod. l. 4. cum Acheloo, & ex eo compreſſu prognatas Sirenas. Nec fortè ipſa
Scholiaſt. Erato planè eſt virgo, quam volunt dici ἀπὸ τοῦ ἐρᾷν, ab amando.
Apollon. Rhod. in princ. l. 3. Certè τῇ Ἐρατοῖ, inquit Plato, τοὺς ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς [ποιοῦσι προσφι-
λεστέρους] Eratonem illis propitiam reddunt, qui in rebus amatoriis
Plato in Phæd. verſantur. Orpheum Calliope Muſa prognatum ait. Polymniæ
amorem Eryximachus apud Platonem diſcriminat ab amore Ura-
German. in Comm. ad niæ: hujus amor, inquit, eſt honeſtus & præclarus; at Polymniæ
Ara. Φαινόμ. in lyr. ὁ πάνδημος ille vulgaris. Id quod obiter mihi dictum ſit contra
Lucianum, qui facit Venerem dicentem, Muſas ab Cupidine ne-
Plato in ſymp. quaquam ici, quòd ei ſunt σεμναὶ reverendæ. Certè ipſe Lucianus
alibi eas facit injuſtas, quæ faverint Apollini contra Marſyam. Ip-
Lucian. in dia. Deor. ſamque adeò Dianam, illam impenetrabilis pudicitiæ virginem
Lucian. in ait non fuiſſe obſtetricaturam ſi virgo eſſet. Qua tota de re, hoc
dia. Deor. eſt, an, & quæ Muſæ ſint virgines, videndus Tzetzes. Nam ibi
Tzetz. in Heſi. Jalemus & Hymenæus ſunt filii Clio, Rheſus Euterpes, Thaliæ
Palæfatus, Uraniæ Linus, Melpomenes, aut Terpſychores &
Acheloi Syrenes, Erato Thamyris, ille ὁ πρῶτος τὰ ἐρωτικὰ συν-
ταξάμενος, qui primus amatoria ordine diſpoſuit, Polymniæ Tri-
Diog. Laert. ptolemus, Calliopes Orpheus. Etſi hæc omnia allegoricè dici ajunt.
in proœm. Redeo ad rem, & ajo, violam omnibus pulchritudinibus, quarum
ipſa pars eſt, ſcitè inſeri. Et quidem Homerus facit colum Helenæ
Homer. Od. δ. habentem lanam violaceam.

——— αὐτὰρ ἐπ' αὐτῷ
Ἠλακάτη τετάνυστο ἰοδνεφὲς εἶρος ἔχουσα.

Cæterùm ſuper eum colus extenſa erat violaceam lanam habens.
Quid, quod jam marcida, ſive areſcens viola adhuc pulchra eſt? Pul-
Achil. chritudinem oculorum Achilles Tatius aſſimilat huic violaceo mar-
Tat. lib. 3. cori, οὔτε τὸ ὀφθαλμῶν ἄνθος ἐστὶν ἀμέριμνον, ἀλλ' ἔοικε τοῖς ἄρτι μαραι-
νομένοις ἴοις. Neque oculorum flos eſt ſine cura; ſed ſimilis eſt violis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

æ paulo ante aruerunt. Nam huic ſive marcori ſive pallori paulò
ſt indit nomen pulchri timoris. Has ob cauſas, quia, inquam, viola
m grata, tam pulchra, tamque odorata eſt, priſci coronam ex hoc
ore plexam vocarunt κορωνίδα, quaſi ſummitatem & excellentiam *Etymol.*
orollarum ſive coronarum; & κορωνίδας interpretantur è violis *κορωνίς.*
exas coronas, ſicuti omnium pulcherrimas. Et verò κορωνὶς, ut
pra dixi, ſumma quæque ſignificat, ut ex hoc loco Plutarchi lucu- *Heſych. κο-*
nter intelligi poteſt, εἴπερ ἔπεισε Μάριον θύειν ταῖς Ἑλληνικαῖς μού- *ρωνίδες.*
σαις καὶ χάρισιν, οὐκ ἂν δυσπρεπεστάταις στρατηγίαις καὶ πολιτείαις ἀ-
μορφοτάτην ἐπέθηκεν κορωνίδα. Si quis perſuaſiſſet Mario ut Græcis *Plutarch.*
uſis & charitibus ſacrificaret, minimè vero præclariſſimis ducati- *Mario.*
is & publicis adminiſtrationibus turpiſſimam impoſuiſſet coroni-
m. Quid, quod hæc dictio, viola, unà cum re, diſertiſſimis homi-
ibus, uſque eò placita eſt, ut ea quoque ſignarint ipſas eloquentiæ
lchritudines. *Epicurus*, inquit Martianus Capella, *mixtas violis* *Martian.*
ſas, & totas apportabat illecebras voluptatum. Id quod potiſſi- *Cap. lib. 2.*
ùm ad ſuavitatem ſermonis referri debet. Siquidem viola nihil
icquam nec mollius eſt, nec delicatius. Steſichori ſunt verba, πο- *Steſich. in*
ρρίπτουν ἴων τε κορωνίδας ὕλας, projiciebant [ad currum regis] vio- *frag.*
rum apices teneros. Quam violaceam teneritudinem expreſſit Pru-
ntius, cùm violas vocavit molles, *Prudent. cathe.*

Et molles violas, & tenueis crocos
Fundit fonticulis unda fugacibus.

ed & multò ante Prudentium Virgilius, *Virg. ecl. 5.*

Pro molli viola, pro purpureo narciſſo
Carduus, & ſpinis ſurgit paliurus acutis.

æterùm eſſe in viola aut in roſa, vetus dictum fuit, hoc eſt, im-
ergi deliciis & voluptatibus, ut apud M. Tullium, ubi docet eos, *Cic. lib. 5.*
ui gaudent animi bonis, id eſt, virtutibus, omnes item ſapientes, qui *de fin.*
s perfruantur, eſſe beatos, *Etiamne*, inquit, *in cruciatu atque tor-*
entis? An tu me in viola putas, aut in roſa dicere? nempe, ibi *Ælian. var. hiſt. lib. 9.*
icero alludit ad Smindyridem illum Sibaritam, qui cùm in foliis *cap. 24.*
oſarum aut violæ recubuiſſet, expergefactus dixit, ſe φλυκταίνας *Sen. l. 2. de*
oc eſt, puſtulas ex nimia duritie lecti habere. Certè apud Indos *ira. c. 25.*
acchicum eſt, id eſt diſſolutorum ac deliciis perditorum mos eſt, *Strabò l. 15.*
ιτροῦσθαι, μυροῦσθαι, βάπτεσθαι ἄνθινα, mitris redimiri, ungi, floribus
ergi. Non omitto, hoc potiſſimùm flore, lares coronari. Hoc
iſcimus è Juvenale, *Juvenal. ſat. 10.*

Inde domum repetam gracileis ubi parva coronas
Accipiunt fragili ſimulachra nitentia cera
Hic [l. his] *noſtrum placabo Iovem, laribuſque paternis*
Thura dabo, atque omnes violæ jactabo colores.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Tibull. l. 2. el. 1. Cùm Tibullus ait coronam de verno flore factam puerum impo ſuiſſe laribus, non de alio flore loquitur quàm de viola,

Rure puer verno primùm de flore coronam
Fecit, & antiquis impoſuit laribus,

M. Cato de re ruſt. Et hæc videlicet, eſt in illis coronis, quarum apud Catonem men tio, *Kalendis, Idibus, Nonis, Feſtus dies cùm erit, coronam in fo cum indat, per eoſdemque dies lari familiari pro copia ſupplice*

Plutarch. ſymp. 3. Superioribus dotibus accedit alia. Nam corona violacea ſicuti roſa cea ςέλλει τῇ ὀσμῇ τὰς καρηβαρείας, odore ſiſtit gravitatem capitis Omnibus vernis floribus viola lepidè ſociatur, præcipuè roſis & li

Virgil. in Copa. liis; Virgilius,

Sunt etiam croceo violæ de flore corollæ,
Sertaque purpurea lutea miſta roſa.
Et quæ virgineo libata Achelois ab amne
Lilia vimineis attulit in calathis.

Hieron. l. 2. ep. 19. Hieronymi ſunt verba, *Suſcipe viduas, quas inter virginum lilia & martyrum roſas, quaſi quaſdam violas miſceas. Pro coron ſpinea, in qua Chriſtus mundi delicta portavit, talia ſerta compo ne.* Solis quandoque liliis viola jungitur. Anacreon,

Anacr.

Μέσον αὔλακος δ' ἡ Κύπρις
Κεῖνον ὡς ἴοις ἑλιχθὲν
Διαφαίνεται γαλήνας.

Propert. l. 3. Et Propertius,

Nunc violas tondere manu, nunc mixta referre
Lilia virgineos lucida per calathos.

Ovid. lib. 5. Metam. Et Ovidius,

Perpetuum ver eſt, quo dum Proſerpina luco
Ludit, & aut violas aut candida lilia carpit.

Soli quoque roſæ ſola viola ſociatur, uſque eò, ut vetus dictum fue-

Athen. lib. 15. rit, στέφανος ἴων καὶ ῥόδων, corona violarum & roſarum, quaſi ſint flores gemelli, ac propemodum individui. Viola quoque jungitur iis omnibus floribus quibus connaſcitur, veluti hyacintho, ut in

Long. lib. 1. queſtu Daphnidis, τὰ μὲν ἴα, καὶ ὁ ὑάκινθος ἀνθεῖ, Δάφνις δὲ μαραίνεται.

Theocr. Eav. eid. θ. Jungitur & ſerpyllo, Theocritus,

ἡ δ' ἴον, ἡ δ' ἕρπυλλον ἀποίνυτο.

Hæc verò violam, hæc ſerpyllum decerpebat. Sociatur quoque

Ovid. lib. 5. Faſt. cythiſis & thymo, ut apud Ovidium,

Ad violam & cythiſos, & thyma grata voco.

Ovid. ibid. Et croco, Ovidius

Lilia deciderant, violas arere videres,
Filaque punicei languida facta croci.

Et Prudentius in verſibus ſupra citatis,

Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Et molles violas, & tenuis crocos — Prudent. cathamer.
Fundit fonticulis unda fugacibus.

Denique viola ſcitè ſociatur narciſſo, Virgilius, — Virg. ecl. 5.

Pro molli viola, pro purpureo narciſſo
Carduus, &c.

CAPUT V.

Roſa flos vernus coronarius. Propriè & κατ' ἐξοχὴν dicitur flos. Roſæ vocabulo ſæpe ſignantur alii flores. Roſa regina florum. Corona roſacea deſignat potentiam & imperium. Roſa ſparſa index publicæ lætitiæ & privatæ. Corona roſacea in conviviis dari ſolita. Roſa menſæ conſperguntur. Dignitas roſæ.

IN *Italia*, inquit Plinius, *violæ ſuccedit roſa.* Nempe ultra maria alius eſt ordo florum. Eſt ergo roſa vernus flos, Propertius, — Plin. l. 21. c. 11.

Me juvat & multo mentem vincire lyæo, — Propert. l. 3.
Et caput in verna ſemper habere roſa.

Eſtque adeò ſpecimen veris, Prudentius, — Prudent. cathemer. in præfat.

Quàm multas hyemes voluerit, & roſas
Pratis poſt glaciem reddiderit, nix capitis probat.

Quæ res ſcilicet, eſt tam vulgaris, tamque trita ut M. Tullius hinc occaſionem captarit illudendi ſocordiæ Verris, qui nihil neque ſciret neque ſaperet ſupra vulgum. *Cùm autem*, inquit, *ver eſſe cœperat, cui initium iſte non à Favonio, neque ab aliquo aſtro notabat; ſed cùm roſam viderat, tum incipere ver arbitrabatur.* Roſæ herbarii centum ſpecies inveniunt, quas exequi non eſt inſtituti mei, qui id ago ut cognitiſſimi floris dignitatem repræſentem, quatenus recipitur in coronas. Etſi invenio apud Plinium uſum hujus floris eſſe minimum in coronamentis. Id quod ego à Plinio prolatum magnopere mirarer, & rejicerem ut falſum, ſi neſcirem Plinium ibi potiſſimùm agere de coronis iis, quæ in hoc tantùm ſunt inventæ ut capiti medeantur. Quamvis & ipſa roſa hoc ipſum præſtet, ut alibi dico, illa potiſſimùm quæ hinc nomen adepta vocatur coroneola autumnalis. Cæterùm una roſa propriè dicitur flos κατ' ἐξοχὴν. Id quod firmat Scholiaſtes Ariſtophanis in hunc locum, — Cic. in Ver. orat. 7. — Plin. l. 21. c. 4. — Ariſtoph. Achar.

Ὥσπερ ὁ γεγραμμένος ἔχων στέφανον ἀνθέμων.

Quemadmodum pictus habens coronam florum. Nam τὸ ἀνθέμων florum ait poſitum ἀντὶ τῶν ῥόδων pro roſarum. Et verò advertò interpretem Strabonis pro ſua cætera eruditione hæc verba, αἱ δὲ γυναῖκες ἐν ἐνδύμασι καὶ ἀνθειναῖς ἐσθῆσι διάγουσιν, vertiſſe, mulieres in ro- — Strabo l. 3.

ſeis degunt ornamentis. Meritiſſimò id quidem, cum roſa præ cæteris florere dicatur, ut apud Theocritum,

Theocrit. ἀδωι. eid. ε. —— Πολλὸς δ᾽ ἦν καὶ ὡς ῥόδα κισσὸς ἐπηνθεῖ,

Virgil. in Cir. multa hedera floret ſicut roſa. Et apud Virgilium,

—— *ſparſaque liminibus floret roſa.*

Epigr. l. 4. Et apud incertum,

Alæ, colla, comæ, pectus, femur, ungula, cauda
Pæſtanis lucent floridiora roſis.

Et hoc, ſcilicet, florere proprium eſſe pulchritudinis, hinc diſcimus, quod ipſa pulchritudo ex oculis florere dicitur, ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἀνθεῖ

Achill. Tat. lib. 3. τὸ κάλλος. Neque verò tantùm flos ſimpliciter prolata dictio ſæpe ſignat roſam, ſed & roſæ vocabulo ſæpe ſignificantur alii flores, ut

Sapho. in car. in his Sapphicis verbis, πῶς οὐχί σοι μᾶλλον ἐξέσται μέγα φρονεῖν ἐφ᾽ ἑαυτῇ, καὶ λαμπρὸν ἂν μὴ τῶν ῥόδων, ἀλλὰ τῶν καρπῶν μετέχῃς ὧν αἱ Μοῦσαι φέρουσι χαρίζονται τοῖς παιδείαν καὶ φιλοσοφίαν θαυμάζουσι; Quomodo non magis tibi licebit magnificè de te ſentire & ſplendidè, ſi non roſarum, ſed fructum ſis particeps quos Muſæ producunt & largiuntur iis qui doctrinam & philoſophiam admirationi habent. Similiter Dracontius omnes flores vocat roſeos in his verſibus,

Dracont. de opif. VI. dier.

Qui roſeis ſtellare nemus vel floribus agros
Imperat, autumni qui dulcia poma ſaporat.

Hinc roſa dicta eſt regina florum, ut in hoc ejus perelganti encomio quod fuit tantæ celebritatis, ut vulgo caneretur. Hæc quidem verba

Achil. Tat. lib. 2. & in fragm. Sapph. Leucippe lepidiſſima virgo canit apud Achilem Tatium, εἰ τοῖς ἄνθεσιν ἤθελεν ὁ Ζεὺς ἐπιθεῖναι βασιλέα, τὸ ῥόδον ἂν τῶν ἀνθέων ἐβασίλευσε, γῆς ἐστι κόσμος, φυτῶν ἀγλάϊσμα, ὀφθαλμὸς ἀνθέων, λειμῶνος ἐρύθημα, κάλλος ἀστράπτον· ἔρωτος πνέει, Ἀφροδίτην προξενεῖ, εὐειδέσι φύλλοις κομᾷ, εὐκινήτοις πετάλοις τρυφᾷ τὸ πέταλον τῷ ζεφύρῳ γελᾷ. Si regem floribus conſtituere Jupiter voluiſſet, non alium certè quàm roſam tali honore dignatus eſſet. hæc eſt terræ ornamentum, plantarum ſplendor, oculus florum, prati purpura pulchritudo coruſcans: hæc amorem ſpirat, Venerem conciliat, ſpecioſis foliis luxuriat, tremuliſque delectat, ejus frondes zephyri afflatu rident. Atque adeò uſque eò verum eſt, roſæ tribui regnum florum, ut corona è roſis præter cætera deſignet potentiam, regnum, imperium.

Ariſtoph. ἱππ. Certè Cleon ille humilis adorator populi Athenienſis apud Ariſtophanem dicit illi in os,

Ἀλλ᾽ οἵ γε ἐμοὶ λέγουσιν [χρησμοὶ] ὡς ἄρξαι σε δεῖ,
Χώρας ἁπάσης ἐστεφανωμένον ῥόδοις.

At oracula mihi dicunt fore ut imperes univerſæ regioni coronatus roſis. Pindarus de majoribus Meliſſi Thebani, eorumque virtutibus & felicitate loquens, poſt multas acceptas clades, denique

eos comparat roſis, veluti in culmine omnis decoris, omniſque potentiæ poſitos,

χθὼν ἅτε φοινικίοις ἄνθησεν ῥόδοις. *Pindar. Iſth. od. 4.*

Sicut terra purpureis floruerunt roſis. Huc accedit, quod quoties roſa jacitur aut ſpargitur, , ſanè eſt index publicæ lætitiæ. Hujuſmodi eſt illud in fragmentis Steſichori, *Steſichor. in carm.*

πολλὰ μὲν κυδώνια μᾶλα ποτερρίπτουν ποτὶ δίφρον
ἄνακτι, πολλὰ δὲ μύρρινα φύλλα, καὶ ῥοδίνους στεφάνους,
ἴων τε κορωνίδας οὔλας.

Multa quidem cydonia mala projiciebant ad currum regi, multaſque myrteas frondes, & roſeas coronas, violarumque apices teneros. Similiter Lucretius de Idæa matre, ſive terra, *Lucret. l. 2.*

Ergo cùm primùm magnas invecta per urbes
Munificat tacita mortales muta ſalute,
Ære atque argento ſternunt iter; omnia circùm
Largifica ſtipe ditantes; ninguntque roſarum
Floribus, umbrantes matrem, comitumque catervas.

Nec publicæ tantùm lætitiæ, verùm & privatæ roſa nunquam non teſtis eſt Anacreon ille feſtiviſſimus vult redimiri roſis, *Anacr.*

ῥόδοις δὲ κρᾶτα
Πύκασον, κάλει δ' ἑταίρην.

Roſis verò caput corona. Voca autem amicam. Et alibi,

τὸ ῥόδον τὸ τῶν ἐρώτων
Μίξωμεν Διονύσῳ.
τὸ ῥόδον τὸ καλλίφυλλον
Κροτάφοισιν ἁρμόσαντες.

Roſam amorum miſcebimus Dionyſio, Roſam pulchris foliis capiti aptantes. Alio item loco,

Ἐμοὶ μέλει ῥόδοισι
Καταστέφειν κάρηνα.

Mihi curæ eſt roſis coronare caput. Nempe dum agitur convivium. Quippe corona roſea in conviviis potiſſimùm dari ſolita. Propertius, *Propert. lib. 3.*

Me juvat & multo mentem vincire Lyæo,
Et caput in verna ſemper habere roſa.

Et Anacreon,

Στεφάνους δ' ἀνὴρ τρεῖς ἕκαστος εἶχεν,
Τοὺς μὲν ῥοδίνους, τὸν δὲ Ναυκρατίτην.

At coronas vir quiſque habuit tres, illas [duas] quidem roſeas. hanc verò Naucratiten. Certè quod ſupra dixi roſam regnare, id quoque vere deprehenditur in conviviis, Martialis, *Martial. epigr. lib. & Plin. lib. 3. epiſt. ep. 21.*

Hæc hora eſt tua dum furit Lyæus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Philoſtrat. in imag. *Cùm regnat roſa, cùm madent capilli.*
Tunc me vel rigidi legant Catones.

Eſt autem corona roſacea propria convivii, quia Comus a quo κωμάζειν convivium celebrare, redimitur hac corona. Ipſæ adeò menſæ hoc lætiſſimo flore conſperguntur, ut apud Ovidium.

Ovid. lib. 5. Faſt.
Tempora ſutilibus pinguntur tecta coronis,
Et latet injecta ſplendida menſa roſa.

Et paulò poſt,
Annuit, & motis flores cecidêre capillis,
Decidere in menſas ut roſa miſſa ſolet.

Horat. l. 1. carm. od. 38. Quem morem expreſſit Horatius,
—— neu deſint epulis roſæ.

Horat. l. 2. carm. od. 3. Et alibi,
Mitte ſectari roſa quo locorum
—— Sera moretur.

id eſt, ubi protrahatur convivium. Qui mos è provinciis tranſmarinis unà cum cætero luxus apparatu Romam delatus tam frequens fuit, ut apud Poëtas nihil quicquam ſit magis obvium quàm roſa adhibita potationibus, & conviviis. Horatius,
Huc vina & unguenta, & nimiùm brevis
Flores amœnæ jube ferre roſæ.

Horat. l. 2. carm. od. 11. Alio item loco,
Cur non ſub alta vel platano, vel hac
Pinu jacentes ſic temerè & roſa
Canos odorati capillos
Dum licet, Aſſyriaque nardo
Potamus uncti?

Horat. l. 3. carm. od. 19. Denique alibi,
Parcenteis ego dexteras Odi ſpargere roſas,

In ipſo Deorum ſolenni cultu, & in apparatu ſacrificali ſuus roſæ locus ſemper fuit. Columella,

Colum. de cul. hort. lib. 10.
—— ingenuo confuſa rubore
Virgineas adoperta genas roſa præbet honores.
Cœlitibus, templiſque Sabæum miſcet odorem.

Hinc fit, ut roſæ nullum florem componere auſis. Id quod Theocritus diſertim dicit,

Theocrit. ὁδοιπόρ. eid. ε.
Ἀλλ' οὐ σύμβλητ' ἐστὶ κυνόσβατος, οὐδ' ἀνεμώνα
Πρὸς ῥόδα, τῶν ἄνδηρα, παρ' αἱμασιαῖσι πεφύκει·

Sed non conferenda ſunt rubus caninus & anemone cum roſis, quorum flores circa ſepes naſcuntur. Extat & verſus Perſii in quodam fragmento relatus à Hieronymo, quo roſæ præſtantia luculenter demonſtratur,

—quic-

——— quicquid calcaveris, hoc roſa fiat. *Hieron. l. 1.*
roſa, hoc eſt, quod in odoribus, coloribus, floribus ſuaviſſimum, *epp. ep. 16.*
pulcherrimum, gratiſſimum eſt.

CAPUT VI.

Roſa delicata & mollis. Eſſe, dormire, potare in roſa. Roſa Veneri dilecta. Comus roſa coronatur. Sertum Veneris ex utraque roſa nexum candida & nigra. Roſeus color, id eſt Venereus, pudicus, verecundus. Oſculum roſeum. Roſa unde nata, unde dicta. Roſæ purpura.

ATque hæc quidem roſæ dignitas conficitur è pluribus dotibus ejus; Quarum prima eſt, ut ſit delicata & mollis. ἐπαινεῖν χρὴ *Philiſtr. in* τὸ χαῦνον τοῦ στεφάνου [ῥοδίνου] καὶ ἁπαλὸν, laudare oporter laxitatem *Imag.* & mollitiem roſaceæ coronæ. Nempe, regibus, iiſque qui vivebant luxu regio, pulvini farciebantur è roſa. Cui uſui præcipue *Cic. act. 7.* Melitenſis apta fuit ut delicatiſſima. Porrò iſti delicatuli & nauſea- *in Verr.* ores, qui quantum eſt voluptatum conſumpſerunt, dicebantur eſſe n viola aut in roſa, ut dixi in viola, ac præterea dormire in roſa. edo de victore,

Sic eſt, victor amet, victor potiatur in umbra; *Epigr. in*
Victor odorata dormiat inque roſa. *obit. Mæcen.*

ec in roſa tantùm, ſed & in omnibus vernis floribus. Oppia- *Oppian. l. 2.* us, *κυνηγ.*

Οἷος μὲν γλυκὺς ὕπνος ἐπ' ἄνθεσιν εἴαρος ὥρῃ,
Οἵη δ' αὖτε θέρευς γλυκερὴ σπήλυγξι χαμεύνη.

Quàm dulcis eſt ſomnus in floribus veris, quàm item rurſum æſtate dulcis in antro eſt cubatio humi. Dicebantur quoque potare in oſa, ut apud M. Tullium loquentem de M. Regulo, *Clamat,* *Cic. lib. 2.* *virtus beatiorem fuiſſe, quàm potentem in roſa Thorium.* Inter *de fin.* ortenta deliciarum fuit Veneri dare operam in roſa, Certe Hora- *Horat. l. 1.* ius quærit è puero quis ipſo fruatur in roſa, *carm. od. 5.*

Quis multa gracilis te puer in roſa
Perfuſus liquidis urget odoribus?
Grato Pyrrha ſub antro.

Nempe, deliciæ roſæ Venerem quoque demonſtrabant, quia, ut ſurà ex Achille Tatio dicebam, hic flos ἔρωτος πνέει, καὶ Ἀφροδίτην προξενεῖ, amorem ſpirat, & Venerem conciliat. Quemadmodum cæteri flores, verni, atque adeò omnia verna. Oppianus, *Oppian. l. 1.*

Καὶ δ' αὐτοῖς μερόπεσσιν ἐν εἴαρι μᾶλλον ἔρωτες, *κυνηγ.*
Εἴαρι καὶ πάνδημος ἐπιστρεύθει Κυθέρεια.

Vere ipſis hominibus magis [fervent] amores. Vere namque vulga-
Martian. Cap. lib. I. ta, ſeu vulgivaga ingruit Venus. Certè Martianus Capella Vene-
plectit coronam è roſis. *Huic*, inquit, *roſis decuſſatim vinculati-*
ſertata contextio. Et nequis dubitet ipſum loqui de Venere, addit
Quam & conſpicere nitentem, & fantem audire dulces illecebras
& attrahere fragrantiſſimi ſpiritus halitibus redolentem, & oſcu-
lis lambere, & contingere corpore, ejuſque velles cupidine ſuſpirare.
Quæ quidem licet amorum, voluptatumque mater omnium crede-
Himer. μελ. ἐκλ. *retur, tamen eidem deferebant pudicitiæ principatum.* Venus item
propriis creditur gaudere roſis, id eſt natis in horto ſuo, ἔρωτες δὲ ῥό-
δων στεφάνους πλεξάμενοι, οὓς ἐξ Ἀφροδίτης κήπων, ὅταν θέλωσι, δρέ-
πονται, τὴν παστάδα πᾶσαν ἀνάπτουσιν. Cupidines autem plexis coro-
nis quas è Veneris hortis, cùm volunt decerpunt, porticum omnem
incendunt. Eſt ergo roſa in tutela Veneris διὰ τὸ ἀφροδισιασμὸν
propter uſum rei Venereæ, cujus videtur eſſe ſymbolum. Et ideo
Theocrit. Cycl. eidyll. ια. amatores plerunque hoc munere colunt dominas. Theocritus de Po-
lyphemo amatore Galateæ,

Ἤρατο δ' οὔτι ῥόδοις, οὐ μάλοις, οὐδὲ κικίνοις,
Ἀλλ' ὀλοαῖς μανίαις.

Amavit verò non roſis, aut pomis, aut cicinnis, (ac ſi dicat, ut ſolent
cæteri amatores,) Sed pernicioſis furiis. De tali quoque corona ve-
Propert. l. I. riſimile eſt loqui Propertium, cùm luſitans cum ſua domina coro-
nam ei imponebat,

Et modo ſolvebam noſtra de fronte corollas,
Ponebamque tuis Cynthia temporibus.

Philoſtrat. in imag. Cùm Bacchum Amor inebriaſſet, venit ad Ariadnem redimitus co-
rona roſacea. Ergo illa libidinoſa Palæſtra apud Lucianum, cùm ap-
Lucian. lac. ſive aſ. aur. peteret complexus hoſpitis, plurimis roſis lectum conſperſit; τὰ ῥ
[ῥόδα] οὕτω γυμνὰ καθ' αὑτά, τὰ δὲ λελυμένα, τὰ δὲ στεφάνοις συμπε-
πλεγμένα. Quædam roſæ erant ſingulæ ſive nudæ per ſe, aliæ ſolutæ
Fulgent. lib. 2. myth. in Vene. aliæ coronis implexæ. *Roſæ*, inquit Fulgentius, *& rubent & pun-*
gunt, ut etiam libido. Rubet verecundiæ opprobrio; Pungit etiam
peccati aculeo. Et ſicut roſa delectat quidem, ſed celeri motu tem-
poris tollitur, ita & libido libet momentaliter, & fugit perenniter.
Phornut. in Como. Has ob cauſas roſeam coronam tribuunt Como cuidam numini, cu-
jus ſupra mentionem feci, qui adſtat in thalami foribus aureis ſicuti
Philoſtr. in imag. conciliatior utriuſque ſponſi, & primi complexus conjugialis author.
Cujus corona laudatur propter laxitatem & mollitiem, & roſidum
illud roſarum, quæ prope dixerim, unà cum odore ſunt pictæ.
Hunc ſanè Comum, aut quempiam coronatum Comi munia ob-
Oppian. l. I. euntem deſcribit Oppianus in his verſibus,

Ὡς δέ τις ἠϊθέων ὑπὸ νυμφοκόμοισι γυναιξὶν

Εἵμασιν

Εἵμασιν ἀργῆνοῖσι καὶ ἄνθεσι πορφυρέοισι
Στεψάμενος, πνείων τε παλαιστίνοιο μύροιο
Ἐς θάλαμον βαίνησιν ὑμῖν ὑμέναιον ἀείδων·

Quomodo aliquis juvenum è pronubis mulieribus, Veſtibus candidis, & floribus purpureis Redimitus, ſpiranſque Palæſtinum unguentum. In thalamum aſcendit vobis hymenæum canens. Fingiturque & pingitur hoc numen ferè in comitatu amantium à quibus ὁ μὲν κυανόπρῳρον, ὁ δὲ χρυσόπρῳρον· ὁ δ' ἄλλος ἀλλόπη, τῶν ποικίλων ἀκατίων ἐμβεβηκὼς πλεῖ. καὶ Κῶμος αὐτὸς, καλοί τε καὶ ἐστεφαωμένοι. καὶ ὁ μὲν αὐλεῖ, ὁ δὲ κροτεῖ φησίν· ὁ δ' ᾄδει, οἶμαι. Quorum alius cyanea, alius aurea prora, alius aliquam aliam è verſicoloribus cymbis ingreſſus navigat. Et Comus ipſe & pulchri & coronati. Et hic quidem tibias inflat. Alius plaudit, inquit. Alius canit, opinor. Hæc quoque roſea corona eſt Veneris propter ejus colorem, qui conſtat è duobus coloribus candido & rubro. Neque enim Venus ῥοδόχρους ex uno tantùm coloris genere plexam coronam gerit; ſed ut originem roſei, hoc eſt, ſui coloris repræſentet, capite geſtat ſertum διδυμόχροον, nempe ex utraque roſa contextum candida & rubra, id eſt nigra purpuraſcente; cujuſmodi eſt illa Indica quam deſcribit Achilles Tatius; etſi is eam non roſam nominat, ſed florem, ac ne florem quidem, ſed frondem. Et hic, ſcilicet, eſt ſenſus horum verſuum qui ſunt apud Valerium Flaccum, ubi is coronam Veneris facit duplicem, ob utriuſque coloris mixturam, ex qua conficitur roſeus.

Philoſtr. in Imag.

Achill. Tat. lib. 4.

Val. Flacc. l. 8. Argo.

—— ipſa ſuam duplicem Cytherea coronam
Donat, & arſuras alia cum virgine gemmas.

ubi gemmas arſuras non interpretor lapillos ignitos aut igneſcentes: ſed ipſas roſas, quæ propter colorem ardere dicuntur, ut apud Plutarchum ἄνθεσι φλέγοντα τοῖς ῥοδίνοις στέφανον, floribus ardentem roſeis coronam, Id quod à Græcis ſumpſit Apulejus deſcribens coronam ſuæ Deæ, *nunc*, inquit, *albo candore lucida, nunc croceo flore lutea, uunc roſeo rubore flammida.* Hinc eſt quod in roſa commendant verecundiam. Certè ob hunc ruborem hæc è roſis ſive roſacea corona propriè dicitur purpurea, ſive purpuraſcens, ut in his verbis, τὴν χρυσῆν κόμην ῥόδων στεφάνῳ πορφύρουν. Auream comam roſarum corona purpurante. Cæterùm cùm Euripides capillis Veneris innectit ſerta roſea, utrumque roſæ genus intelligit,

Plutarch. ſymp. 3.

Apul. l. 11. Metam.

Conſt. Cæſ. l. 11. c. 20.

Himer. μελ. ἐκλ.

Eurip. Med. actu 3. de Ven.

αἰεὶ δ' ἐπιβαλλομέναν
χαίταισιν εὐώδη ῥοδέ-
ων πλόκον ἀνθέων
τᾷ σοφίᾳ παρέδρους

 πέμ-

πέμπειν ἔρωτας,
παντοίας ἀρετᾶς ξυνεργούς,

ubi ſemper innectit capillis aurea ſerta nectareis ex floribus, ut excitet amores Sophiæ contubernaleis, omnigenæ virtutis cooperatores. Nempe roſaceus color mammis Veneris eſt concolor, quas ei Anacreon roſeas tribuit, ubi deſcribit hanc Deam ſculptam in diſco, & quidem natantem,

Anacr. *ῥοδέων δ' ὕπερθε μαζῶν*
ἁπαλῆς ἔνερθε δειρῆς
μέγα κῦμα πρῶτα τέμνει.

Roſearum verò ſuper mammillarum tenera ſub cervice, magnum fluctum prima ſecat. Hujus quoque Deæ cervix eſt roſea. Virgilius de Venere,

Virgil. 1. Æneid. *Dixit, & avertens roſea cervice refulſit.*

Tum os roſeum, Virgilius de hac ipſa,

—— roſeoque hæc inſuper addidit ore.

Virgil. 2. Æneid. Veneris plantas Apulejus facit roſeas. Apud eundem Venus eſt *totum revincta corpus roſis micantibus*. Ut ergo Venus pulchritudine omnes Deas antecellit, ita hic ipſe roſeus, hoc eſt, Venereus color & cœleſtis quidam rubor cæteris omnibus antiſtat, vel ob id potiſſimum quòd eſt argumentum pudoris, ejuſque quæ adoleſcentulos, virgines, mulieres decet verecundiæ *Erubuit*, inquit ille, *Salva res eſt*. Laudatur etiam ob pulchritudinem. Vix enim in femina probatur candor non aliquo rubore ſuffuſus.

Apul. l. 4. Metam.
Apul. l. 6. Metam.
Terent. Andr.

Candida contempſi, niſi quæ ſuffuſa rubore
Vernarent propriis ora ſerena roſis.
Hunc Venus ante alios ſibi vindicat ipſa colorem;
Diligit & florem Cypris ubique ſuum.

Maxim. ſive Cornel. Gall. el. 1.

Hunc ergo ruborem Virgilius tribuit Laviniæ virgini,

Accepit vocem lachrymis Lavinia matris
Flagrantes perfuſa genas; cui plurimus ignem
Subjecit rubor, & calefacta per oſſa cucurrit.
Indum ſanguineo veluti violaverit oſtro
Si quis ebur; vel miſta rubent ubi lilia multa
Alba roſa. Tales virgo dabat ore colores.

Virgil. 12. Æneid.

Iridi quoque hic ipſe poëta tribuit os roſeum,

Ad quem ſic roſea Thaumantias ore locuta eſt.

Virgil. 9. Æneid. Huc colorem & florem alibi Virgilius vocat rutilum, ejuſque comam Punicam,

Ecce & defluxit rutili coma Punica floris
Dum loquor, & tellus tecta rubore micat.

Virgil. in roſa.

Idem ſuam puellam facit roſeis digitis,

Aut

Aut roſeis digitis viridem decerpſerit uvam.

Virgil. in Dir.

ùm Horatius queritur Telephum Lydiæ videri pulchrum, aït il-
ın laudare roſeam ejus cervicem,

Cum tu Lydia Telephi Cervicem roſeam,
—— & cerea Telephi —— laudas.

Horat. l. 1. Carm. od. 13.

chilles Tatius deſcribens Melittæ pulchritudinem, ait illam re-
ra eſſe pulcham, ac diceres, inquit, illius vultum lacte pereun-
um, & genis ejus innatum eſſe roſam. Heſiodus Euricem unam
iarum Oceani vocat ῥοδόπηχυν roſeis lacertis; Theocritus Hele-
ım διὰ τὸ καλλίχρωμα roſeam, ſive roſei coloris,

Achill. Tat. lib. 5.

Heſiod. Theogn.

Theocrit. in Hel. epith. εἰδ. η.

Ὧδε καὶ ἁ ῥοδόχρως Ἑλένα Λακεδαίμονι κόσμος.

allimachus ait, poſtquam Pallas ſe perfricuit oleæ unguento,
uod Græcis eſt ῥόδινον, ei recurriſſe ruborem, qualis eſt roſæ, aut
rani mali Punici.

Callimach. εἰς λȣτ. τ̃ Παλλα.

Ὦ κῶραι· τὸ δ' ἔρευθος ἀνέδραμε πρώϊον οἵαν
Ἢ ῥόδον, ἢ σίβδης κόκκος ἔχει χροΐαν.

irgilius Niſo tribuit crinem roſeum, id eſt pulcherrimum,

Et roſeus medio fulgebat vertice crinis.

Virgil. in Ciri.

t Tibullus,

Carmine purpurea eſt Niſi coma,

Tibull. l. 1. el. 4.

ırpurea, id eſt roſea, ut infra dico. Quid, quod oſculum pul-
ræ feminæ, propter indolem, ut ille ait, dicitur roſeum? Ca-
lla de Jove implicante ſe Danaë,

Sic admovetur ori,
Roſeumque circumactæ
Rapit oſculum puellæ;
Gremioque complicatus
Pretium tulit pudoris.

Martian. Cap. lib. 9.

militer Muſæus Herus virginis genas facit roſeas,

Muſ. in poema.

Ἄκρα δὲ χιονέων φοινίσσετο κύκλα παρειῶν
Ὡς ῥόδον ἐκ καλύκων διδυμόχροον· ἦ τάχα φαίης
Ἡρῶς ἐν μελέεσσι ῥόδων λειμῶνα φανῆναι.

ımmi nivearum rubebant circuli genarum, Ut roſa ex thecis bi-
ılor. Certe diceres Herûs ex membris roſarum pratum apparere.
'atius de vultu Leucippes, τὸ στόμα ῥόδων ἄνθος ἦν ὅταν ἄρχηται τὸ
δὸν ἀνοίγειν τῶν φύλλων τὰ χείλη, Os ſeu vultus roſarum flos erat,
ım incipit roſa aperire labra foliorum. Poſtremò, roſa eſt Vene-
s, quia nata eſt è ſanguine Adonidis. Bion,

Achill. Tat. lib. 1.

Bion in epitabl. Adon.

Αἰαῖ τὰν Κυθέρειαν, ἀπώλετο καλὸς Ἄδωνις
Δάκρυον ἁ Παφίη τόσσον ἐγχέει ὅσσον Ἄδωνις
Αἷμα χέει· τὰ δὲ πάντα ποτὶ χθονὶ γίγνεται ἄνθη.
Αἷμα ῥόδον τίκτει, τὰ δὲ δάκρυα τὰν ἀνεμώναν.

Vx

Væ væ Veneri, interiit pulcher Adonis. Lachrymarum Venus ta[n-]
tum effundit quantum Adonis ſanguinis fundit. Hæc verò omn[ia]
in terra convertuntur in flores. Sanguis roſam gignit, ſed lachry[-]
mæ anemonem. Similiter Ovidius facit Venerem flentem Adon[i-]
Ovid. l. 10. Metam. dem ſuum, ac dicentem,

> —— *at cruor in florem mutabitur.*

Et paulò poſt,

> —— *ſic fata cruorem*
> *Nectare odorato ſparſit, qui tactus ab illo*
> *Intumuit; ſic ut fulvo perlucida cœlo*
> *Surgere bulla ſolet, cùm flos de ſanguine concolor ortus*
> *Qualem quæ lento celant ſub cortice granum*
> *Punica ferre ſolent.*

Conſt. Cæſ. l. 11. c. 18. Alii paulò aliter narrant hanc fabulam. Quippe ajunt, Adonide occiſo, Venerem nudis pedibus ingreſſam eſſe ſyluam; ibique ſpinis compunctam emiſiſſe cruorem. Inde roſam, quæ priùs eſſet alba, cœpiſſe rubere, ac magis magiſque adlubeſcere. Alii tradunt convivium agitantibus Diis, inibi fuiſſe magnam copiam nectaris. Sed Cupidine choream ducente, altera alarum moviſſe, atque adeò evertiſſe pedem ejus crateris ubi erat nectar. Hinc roſæ purpureum ſive puniceum colorem extitiſſe. Roſarum genus aliter tradit Ana-
Anacr. creon in his verſibus,

> Φέρε δὴ φυλὼ [τοῦ ῥόδου] λέγωμεν.
> Χαροπῆς ὅτ᾽ ἐκ θαλάττης
> Δεδροσωμένην Κυθήρην
> Ἐλόχευε πόντος ἀφρῷ,
> Πολεμόκλονόν τ᾽ Ἀθήνην
> Κορυφῆς ἐδείκνυε Ζεὺς,
> Τότε καὶ ῥόδων ἀγητῶν
> Νέον ἔρνος ἤνθισε χθὼν,
> Πολυδαίδαλον λόχευμα.

Agedum originem roſæ dicamus. Cùm cærulis ab undis Sale roſidam Cytheren Spuma edidit profundi, Joviſque cùm Minerva E vertice exiluit Armata ſcuto & haſta, Tunc nobilis roſarum Stirps edita eſt beato Terræ ſinu, venuſtus, Miræque fœtus artis. Cæterùm colorem roſæ Theocritus vocat ſplendorem purpureæ roſæ, ἀγλαΐην πυρσοῖο ῥόδου. Hinc eſt, quod Prudentio roſaria ſunt purpurea, id eſt, ut Plinius ait, coloris ardentiſſimi,

Theocrit. Europa εἰδ. ιθ. Plin. l. 21. c. 4. Prudent. Cathe.

> *Illic purpureis tecta roſariis*
> *Omnis fragrat humus.*

Ubi roſaria credibile eſt ſumi non tantùm pro virgultis è quibus roſæ naſcuntur, ſed pro omnis generis floribus. In quo ſignificatu

hæc

hæc vox placita eſt poëtæ Chriſtiano. Dracontius de Adamo & Eva, *Dracont. de opiſ. VI. dier.*

Ibant per flores, per tota roſaria læti
Inter odoratas meſſes, lucoſque virenteis.

Hanc purpuram eleganter expreſſit Martianus Capella his verbis, *Mart. Cap. l. 1. c. 79.*

Ac nî roſetis purpuraret culmina *Iſidor. l. 17. c. 9.*
Aurora primo convenuſtans habitu, &c.

Ergo ingenioſè noſtri roſam à ſpecie floris nuncupatam volunt, *quod rutilanti colore rubeat.* Quem Dracontius vocat roſeum ruborem. Certè roſam Græcorum imitatione plerunque purpuream vocant. Virgilius. *Virgil. in Cul.*

Et roſa purpureo creſcit rubicunda colore

Et Horatius, *Horat. l. 3. carm. od. 10.*

Te lanæ probe nobilem
Tonſæ Luceriam, non citharæ decent,
Nec flos purpureus roſæ.

Hanc purpuram alibi Horatius punicantem facit, *Horat. l. 4. carm. od. 10.*

Nunc & qui color eſt puniceæ flore prior roſæ.

Equidem, ſi non mihi ipſe neſciens imponam, purpuram in coloribus eum dici puto, cui ineſt tantum ardoris & vivacis efficaciæ, ut propriè opponatur pallori. Et hoc ſenſu flores dicuntur purpurei, hoc eſt, nativis coloribus præditi, ut in his verſibus,

Et quæ marmoreo pede Naiades uda ſecantes *Aurel. Nemeſ. ecl. 2.*
Littora, purpureos alitis per gramina flores.

Idem paulò poſt ait, ſibi ſine Donace lilia videri nigra, & roſas pallentes,

At tu ſi venias, & candida lilia fient,
Purpureæque roſæ, tum dulce rubens hyacinthus.

Ubi manifeſtum eſt, pallorem & purpuram in floribus eſſe oppoſita.

CAPUT VII.

Roſæ color cæleſtis. Purpura cur dicatur nigra. Roſæ odor. Sermo ſuavis vocatur roſa. Roſa eſt Gratiis flos dilectus. Eſt coronamentum Muſarum. Eſt medicamentoſa. Alii & quidem admirabiles effectus roſæ. Centenariæ roſæ, ſive centaureæ malè legitur apud Tertullianum; iſque locus emendatus. Centenarius numerus eſt ſymbolum caſtitatis. Quibus floribus roſa ſocietur. Roſæ munus quid ſignet.

TAnta gratia, tantaque pulchritudine cenſetur purpureus, ſive puniceus roſæ color, ut etiam cœlo ſit exceptus. Certè Lucife-

rum

rum poëtæ faciunt roſeum; quippe qui eſt Auroræ nuntius & Vene-
Val. Flacc. l. 2. Argon. ris emiſſarius. Valerius Flaccus,

—— qualis roſeis & Lucifer alis,
Quem Venus illuſtri gaudet producere cœlo.

Nempe Lucifer è ſe ejectat illum nitorem roſulentum qui ſe Auroræ & Veneri anteambulonem præbet; qui cum ſit roſeus, eſt quoque purpureus, ſcilicet, ὑπ' ἀμφιλύκῃ, ſub diluculo. Dracontius,

Dracont. de ope. VI. dier.

Aſt ubi purpureum ſurgentem ex æquore cernunt
Luciferum vibrare jubar, flammaſque ciere.

Virgil. de ortu ſol. Ipſi adeò Auroræ poëtæ tribuunt veſtem roſeam. Virgilius,

Surgit ab Oceano Tithoni fulgida conjux,
Et veſte ab roſea ſubruit ipſa pedes.

Hunc ipſum in Diris vocat roſeum amictum. Ab aliis poëtis Au-
Q. Calab. lib. 3. rora dicta eſt ῥοδόπεπλος roſeo inſignis peplo. Virgilius quoque
Virgil. in Cul. Auroræ tribuit roſeos capillos,

Crinibus & roſeis tenebras Aurora fugarat.

Et alibi,

Virgil. in Ciri.

Aurea fulgebat roſeis Aurora capillis,

Alio item loco,

Et roſeus medio fulgebat vertice crinis.

Virgil. 6. Æneid. Alibi Auroræ dat nunc quadrigas, nunc bigas roſeas,

Hac vice ſermonum roſeis Aurora quadrigis
Jam medium ætherio curſu trajecerat axem.

Virgil. 7. Æneid.

Aurora in roſeis fulgebat lutea bigis.

Alibi ei tribuit roſeas manus,

Virgil. in epigr.

Et roſeis manibus ſydera diſpulerat.

Ovidius eam donat ore roſeo; ejuſque atria facit plena roſarum;

Ovid. lib. 7. Metam.

Ecce vigil nitido patefecit ab ortu
Purpureas Aurora fores, & plena roſarum
Atria.

Ovid. lib. 2. Metam.

Et Theocritus tribuit ei roſeos lacertos.

Theocrit. Pharmac. eid. 2.

—— ἀνίκα πέρ τε ποτ' ὠρανὸν ἔτρεχον ἵπποι
Ἀῶ τὰν ῥοδόπηχυν ἀπ' Ὠκεανοῖο φέροισαι.

Ipſa lora cœleſtis currus, illius quo ſol vehitur, operta ſunt roſis ac proinde purpurea, Prudentius,

Prudent. contra Symm. l. 1.

Immotaſque rotas, & flecti neſcia lora
Aut ornat redimita roſis, aut thure vaporat.

Ipſe adeò Phœbus poëtis quandoque eſt roſeus, Virgilius de Ænea
Virgil. 11. Æneid. & Turno pugnaturis,

Continuoque ineant pugnas, & prælia tentent,
Ni roſeus feſſos jam gurgite Phœbus Ibero
Tingat equos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Cæterùm purpuream roſam verè poſſumus vocare illam Indicam; qui eſt flos planè mirabilis, ſi iis fides eſt, quæ de ea memorantur apud Achillem Tatium, quamvis eam ipſe vocet nigram, *μέλαν τοῦτο ῥόδον Ἰνδῶν.* Et verò propriè nigra purpura dicitur, quia *color purpuræ*, inquit Caſſiodorus, *eſt obſcuritas rubens, & nigredo ſanguinea.* Eximio roſæ colori accedit odor jucundus, quamvis anguſtus; qui certè perpetuò certat cum colore. Ut roſæ rubor contendit cum rubore auroræ, ita odor hujus floris certat cum ſuaviſſimo odore ſurgentis diei. Quas venuſtates expreſſit Virgilius in illo epigrammate, quod inter alia carmina eſt illud ipſum quod roſa inter cæteros flores,

Achill. Tat. lib. 6. Caſsiod. l. 1. Var. ep. 2. Plin. l. 21. c. 4.

Virgil. in epigr.

> *Ambigeres, raperetne roſis Aurora ruborem,*
> *An daret, & flores tingeret orta dies.*
> *Ros unus, color unus, & unum mane duorum;*
> *Syderis & floris eſt domina una Venus.*
> *Forſan & unus odor; ſed celſior ille per auras*
> *Difflatur; ſpirat proximus iſte magis.*

EnimveroGræci ῥόδον dici volunt παρὰ τὸ ὄζω, καὶ κατ᾽ ἀντίφρασιν τὸ μὴ ὄζον, ἀλλ᾽ εὔοσμον ὄν. Ut Plutarchus ait, roſa certè inde dicta, ὅτι ῥεῦμα πολὺ τῆς ὀδωδῆς ἀφίησι quòd multam affluentiam odoris emittit. Quæ verba alicubi referuntur à Clemente Alexandrino. Nec mirum ſi eam noſtri vocarunt odoratam, veluti proprio epitheto. Tibullus,

Etymol. ῥόδον. Plutarch. ſymp. 3. Clem. Al. pædag. l. 2. c. 8.

Tibull. l. 1. eleg. 3.

> *Fert caſiam non culta ſeges, totoſque per agros*
> *Floret odoratis terra benigna roſis.*

Quippe ejus odor eſt tantæ efficaciæ, ut diſſimulari nequeat. Ea re Artemidorus eam in ſomnis viſam ait portendere perniciem διὰ τὴν ὀσμὴν propter odorem. Qui ſanè odor tantæ ſuavitatis eſt, ut ſit pars luxus regii, quem M. Tullius Verri exprobrat; *Reticulum ad nares*, inquit, *ſibi apponebat* [Verres] *tenuiſſimo lino, minutis maculis, plenum roſæ.* Porrò μεταφορικῶς quicquid in ſermone ſuave & jucundum eſt honeſtatur nomine roſæ. ut apud Ariſtophanem, ῥόδα μ᾽ εἴρηκας, roſas mihi dixiſti, id eſt rem gratam nuntias. ἐμοὶ τὰ παρὰ σοῦ εἰρημένα ῥόδα ἐστιν, ſuaviſſima verba mihi locutus es. Contra ſiquid inconveniens & abſurdum & ſpurcum demonſtrandum eſt, id fit per hoc adagium, ὗς διὰ ῥόδων, ſus per roſas. Tantæ dignitatis roſa cùm ſit, non ſoli Veneri, ſed & ipſis Gratiis eſt flos dilectiſſimus. Anacreon,

Artemid. l. 1. c. 79.

Cic. 7. Verr.

Ariſtoph. νεφ.

ἐν παροιμ.

Anacr.

> Ἴδε πῶς ἔαρος φανέντος
> Χάριτες ῥόδα βρύουσι.

Vide ut ineunte vere Charites roſis abundant. Ut enim Gratia ea eſt quæ ſine ulla arte eſt, ita roſa nullo extrinſecus accerſito lenocinio, ſed per ſe ipſa placet. Propertius,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Et facilis ſpargi munda ſine arte roſa.

Propert. lib. 4.

Roſæ virgines, inquit Apulejus, *matutino rore florebant*. Quid quod roſa quoque eſt coronamentum Muſarum? Thaliam Statius donat corona roſea,

Apul. l. 3. Metam. Stat. lib. 2. Sylv.

—— crinemque decorum
Fregiſſet roſea laſciva Thalia corona.

Plutarch. ſymp. 3.

Apud Plutarchum Ammonius ait, coronam roſaceam eſſe conſecratam Muſis Theocritus roſam & ſerpyllum dicat Muſis.

Theocrit. epig. 1.

Τὰ ῥόδα τὰ δροσόεντα, καὶ ἡ κατάπυκνος ἐκείνα
Ἕρπυλλος κεῖται ταῖς Ἑλικωνιάσι,

Roſæ illæ roſcidæ, & denſum illud Serpyllum dicatum eſt Heliconiadibus. Præterea roſam, & coronam roſaceam capiti ſalutarem eſſe, ſupra ſatis eſt demonſtratum. Cui doti alia ſimilis, nec ſanè minor accedit, quòd & aliis morbis medetur. Id quod inter laudes hujus floris recenſet Anacreon,

Anacr.

τὸ δὲ νοσοῦσιν ἀρκεῖ,

morbo laborantibus hæc ſubvenit. Id quod ego quidem puto eſſe illud quod Propertius innuit in hoc diſticho, in quo Vertumnum eas dotes, quibus ipſe præſtat, memorantem facit.

Propert. lib. 4.

Paſtorem ad baculum poſſum curare, vel idem
Serpiculis medio pulvere ferre roſam.

Superiores roſæ dotes aliis inſuper Anacreon cumulat. Addit enim,

τὸ δὲ καὶ νεκροῖς ἀμύνει, mortuos propugnat, nempe διὰ τὸ ῥόδινον, propter roſeum unguentum.

τὸ δὲ χρόνον βιᾶται,

tempori vim affert. Huc accedit; quod roſa eum qui obbrutuerit, revocat ad dignitatem hominis. Ergo Palæſtra illa Lucium, qui ex homine factus eſſet aſinus, ſic alloquitur, ῥόδα γὰρ μόνον εἰ φάγοις, ἀποδύσῃ μὲν αὐτίκα τὸ κτῆνος, τὸν δὲ ἐραστήν μοι τὸν ἐμὸν αὖθις ἀποδώσεις. ἀλλά μοι φίλτατε, μίαν νύκτα ταύτην ὑπόμεινον ἐν τῷ ὄνῳ· ὄρθρου δὲ δραμοῦσα οἴσω σοι ῥόδα, καὶ φαγὼν ἰαθήσῃ. Quòd ſi roſas ederis, certe illico exues beſtiam, ac mihi meum amatorem continuò reddes. Verùm, chariſſime, unam hanc noctem perfer in aſino. At ipſa mane currens feram tibi roſas quas ubi comederis, ſanaberis. Infra hic Lucius adeptus in theatro roſas, iiſque paſtus humanæ formæ ſtatim eſt redditus. Denique homo factus coronatur roſis, στεφανοῦμαι τῷ φιλτάτῳ, καὶ ἐς ἀνθρώπους με ἀνασώσαντι ῥόδῳ, coronor amiciſſima, quæque me ad homines reſervavit, roſa. Ipſius Lucii hoc ipſum fatentis hæc ſunt verba, *Tunc ego trepidans aſſiduo pulſu micanti corde coronam quæ roſis amœnis intexta fulgurabat, avido ore ſuſceptam cupidus promiſſi devoravi. Nec me fefellit cœleſte promiſſum.* Poteſt etiam roſa, ſed Pieria tantùm, amiſſam memoriam revocare,

Lucian. Luc. ſive aſi. Apul. l. 11. Metam.

ıre, ut ex his Sapphicis verbis quamlibet non ſanis colligo, κατθα- *Stob. lib.* 2.
ῖσα ᾗ κεῖσῃ οὐδέποτε μναμοσύνα σέθεν ἔσετ' οὐδὲ ποθ' ὕστερον. Deni-
ue talis eſt prærogativa roſæ, ut, ſi quidpiam exemplo adſumen- *Apul. l.* 2.
um eſt exprimendæ rei alicujus excellentiæ, ſi potiſſimùm hic ho- *Metam.*
or habetur floribus, ex his omnibus nulla cujuſquam invidia eliga-
ır roſa. Tertullianus, ait, *Roſam tibi ſi obtulero, non faſtidies* *Tertull. l.* 1.
reatorem. Apud eundem ſcriptorem, dum is coronam plectit è *adverſ. Mare.*
ctiſſimis floribus memorantur centenariæ roſæ, ut quidem & le-
it & emendavit Beatus Rhenanus. Verba Tertulliani hæc ſunt: *uti* *Tertull. de*
unc laurea & myrto, & olea, & illuſtriore quaque fronde, &, *cor. mil.*
uod magis uſui eſt, centenariis quoque roſis ex horto Midæ lectis,
& utriſque liliis, & omnibus violis coroneris; etiam gemmis for-
tan, & auro. Sic, inquam, Rhenanus legit; & centenarias ait
ſſe illas quæ Plinio ſunt centifoliæ, ac Theophraſto (ut ego addo; *Theophraſt.*
uod ipſum inde Plinius ſumpſit) ἑκατοντάφυλλα ῥόδα, Primò qui- *lib.* 6. *de*
em rectè Rhenanus qui locum advertit eſſe depravatum; legebatur *plant. c.* 6.
nim centauriis, pro qua dictione ipſe repoſuit centenariis. Etſi ea
ox non ſolùm homini erudito, ut ille fuit, ſed & cuilibet in literis
yroni vel primo aſpectu ſuſpecta eſſe debuit. Sed quod pro centau-
eis repoſuit centenariis, & quod centenarias interpretatus eſt
entifolias, id verò excuſari non poteſt. Quippe id pugnat cum
linio, quo authore Cepio Tiberii Cæſaris principatu negavit cen-
foliam in coronis addi, præterquam extremos velut ad cardines
ec odore nec ſpecie probabilem. Nec eò moveor, quod dici po-
eſt, centenarium numerum eſſe ſymbolum caſtitatis, ut diſcimus
Hieronymo, cujus hæc ſunt verba ad Lætam, *Sit in gremio aviæ,* *Hieron. l.* 2.
uæ repetat in nepte quicquid præmiſit in filia; quæ longo uſu di- *epp. ep.* 15.
icit nutrirre, ſervare, docere virgines. In cujus coronam cente-
arii quotidie numeri caſtitas texitur. Non ideo hinc quiſquam
onficiet ullas eſſe roſas quæ dicantur centenariæ. Quòd ſi his ver-
is forte nixus eſt Rhenanus, arundine nititur, & rem parum ex-
loratam obtrudit pro vera. Hic enim Hieronymus tantùm dicit,
entenarii numeri caſtitatem texi in coronam Lætæ filiæ, hoc eſt,
anc virginem metere centuplicem fructum ſuæ caſtitatis. Nam
îc quidem corona ſignat fructum, ſeu præmium. Ergo texitur ei
entuplex corona caſtitatis, centeno, inquam, fœnore ſuæ virtu-
s diteſcit & lætatur hæc virgo. Quid, quod haſce roſas, quæ Rhe-
ano ſunt centenariæ & centifoliæ, Tertullianus diſertim ait, eſſe
ectas ex horto Midæ? At in hoc horto, ſive roſeto nullæ centifo-
æ, nullæ centenariæ, ſolæ ſexaginta foliorum provenerunt, &
uidem cæteris omnibus odoratiores, lectiores, pulchriores. Quid
rgo conjectare licet? Equidem pro centaureis aſſeveranter lego

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſpontaneis, totidem ſyllabis, nec planè diſſimili literarum ductu. *Herodot. lib. 8.* Hoc enim vocabantur roſæ Midæ. Certè Herodoto ſunt αὐτόματα ῥόδα ſpontaneæ roſæ. οἱ δὲ ἀπικόμενοι ἐς ἄλλην γῆν τῆς Μακεδονίης, οἴκησαν πέλας τῶν κήπων τῶν λεγομένων εἶναι Μίδεω τοῦ Γορδίεω. ἐν τοῖσι φύεται αὐτόματα ῥόδα ἓν ἕκαστον ἔχον ἑξήκοντα φύλλα, ὀδμῇ τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων. Illi verò profecti in aliam terram Macedoniæ habitarunt juxta hortos qui dicuntur eſſe Midæ filii Gordii; In quibus naſcuntur ſpontaneæ roſæ, ſingulæ habentes ſexaginta folia, quæ odore excellunt inter alias. Ubi videre eſt roſas Midæ non eſſe centifolias ſed ſexagenûm foliorum: non item odore & ſpecie parum probabiles, ut centifolias, ſed odoratiſſimas; Et propter utramque dotem coronis, ut veriſimile eſt, adhibitas; unde rejiciebantur centifoliæ; poſtremò ſpontaneas dictas. Id quod, ſcilicet, in illo ſingulari horto ſingulare fuit.

Dracont. de ope. VI. dier. nonnullis mutatis.

Is cunctis hortis fertur felicior hortus
Floribus ambrſiiis præclaro ceſpite pictus;
Plenus odoriferis nunquam marcentibus herbis.

Et quia earum roſarum quæ centifoliæ dicuntur, obiter mentionem feci, obiter quoque addam è Theophraſto, *Theophraſt. lib. 6. de plant. c. 6.* ῥόδων τὰ πλεῖστα eſſe πεντάφυλλα, τὰ δὲ δωδεκάφυλλα, καὶ εἰκοσάφυλλα, ἔνια δὲ ἃ καλοῦσιν ἑκατοντάφυλλα, roſarum plurimas eſſe quinque foliorum, alias duodecim, & viginti; quaſdam quas vocant centifolias. Cæterùm roſa omnibus vernis floribus, ſi modò coronis inſeruntur, rectè ſociatur, ut violæ narciſſo, liliis, ut dixi in viola. *Achill. Tat. lib. 1.* Quandoque ſoli narciſſo, Tatius, μία μὲν τοῦ ῥόδου καὶ τοῦ ναρκίσσου ἡ κάλυξ. unus roſæ & narciſſo calyx vel theca. *Achill. Tat. lib. 3.* Quandoque narciſſo & myrto. Idem Tatius, αἱ δὲ πρασιαὶ τῶν ἀνθῶν ὑπὸ τὰ πέταλα τῶν φυτῶν στιχηδὸν ἐπεφύκεσαν νάρκισσος, καὶ ῥόδα, καὶ μυρρίναι. Areolæ florum ſub foliis plantarum ordinatim innatæ erant, narciſſus, roſæ, myrti. Illud quoque conſtat, roſam apud omnes gentes eſſe in tanto honore, ut cuipiam data aut muneri miſſa ſit nobile argumentum benevolentiæ mittentis erga eum, qui hoc munere colitur. Roſam plerunque, nec refert nativam, an effigiatam, collegia & legitimi hominum cœtus offerunt illi, cujus in aliquo artium, ſcientiæve genere eminet ingenii doctrinæque præſtantia. *Plato in Paulo II.* Roſam Romanus Hierarcha adeunti ad ipſum alcui principi Chriſtiano honoris cauſa mittere ſolet. *Pontific. Rom. in rubr. de proceſſ. Pont. & Cæſ. per urbem.* Roſam quoque hic ipſe Pontifex in iis ſupplicationibus quæ habentur poſt Imperatorem inauguratum, ac diademate inſignitum, manu geſtat. Hanc ipſam, cùm pervenit ad ædem Sanctæ Mariæ in Coſmedin ipſe eques Imperatori equiti dono dat. Hanc quoque Imperator manu geſtat, dum redit ad pontem Hadriani, ubi equites creat. Denique hæc ſunt verba ejus libri, cui titulus eſt

Cæremoniale Romanum. *Et Dominica quarta quadrageſimæ, in qua cantatur Lætare, Pontifex roſam benedicit, & illam poſt miſſarum ſolennia alicui magno principi, ſi præſens eſt in Curia, ſolet dono dare. Sin minus, mittitur ad aliquem regem, vel principem de conſilio Cardinalium, Finita benedictione, inungit cum balſamo roſam auream, quæ eſt in ipſo ramuſculo; & ſuper imponit muſcum tritum; & aſpergit roſam aqua benedicta, & adolet incenſo. Ponitur ſuper altari, dum à Pontifice celebratur miſſa. Eam deinde Pontifex defert ad cameram ſuam. Et ſi ille cui eam dare vult, eſt præſens, vocatur ad ejus pedes, & genu flexo dat ei roſam, multa dicens in ejus laudem.* Roſam quoque, ob præclaras dotes hujus floris video eſſe luculentiſſimum ſymbolum Anglici regni. Enimvero tot, tantaque hujus præclariſſimi floris decora ſatis valida ſunt commendandæ coronæ hinc nexæ, ſive ea plectitur è ſolo roſa, ſive roſa coronaria alios flores admittit in corſortium. Certè ejus honoris qui roſæ habetur, plures cauſas attuli, nimirùm, vel quòd eo odore fragrat, quo Dii oblectantur, & quo mortales eriguntur; vel quòd Gratiis eſt voluptati, vel quod Veneri eſt in deliciis, vel quod eſt nobile opus & argumentum poëtarum, & lubentia Muſarum; vel quòd tenera quælibet manus eam, nihil verita ſcabritiem & ſpinas, legere amat; vel quòd eſt flos Cupidinis; vel quòd epulas etiam hilarat, & Libero it comes; vel quòd Aurora, Nymphæ, Venus, ſunt roſeis digitis, lacertis, ore, cervice, planta, mammis, colore, & ſpecie; vel quòd ægrotantibus opitulatur; vel quòd mortuos propugnat; vel quòd tempori vim affert; vel quòd bruteſcentes homines reddit humanæ majeſtati, vel quòd & in ſenecta retinet odorem juventæ; vel quòd genere & ætate eſt Veneri & Minervæ æqualis & coæva; vel quòd purpura punicat, & candore nitet, & flammeo colore rutilat. Quas omnes roſæ dotes & laudes Anacreon complexus eſt illo carmine, cui eſt initium, *Cærem, Rom.*

Στεφανηφόρου μετ' ἦρος
Μέλπομαι ῥόδον θερινὸν, &c.

Non ergo mirum, ſi cùm quempiam omnibus laudibus cumulatum ſignificamus, eum roſæ nomine honeſtare ſoliti ſumus. Hieronymus de puella laudatiſſima, *Et univerſa*, inquit *propinquitas roſam ex ſe natam gaudeat.* *Hieron. l. 2. epp. ep. 15.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT VIII.

Lilium flos vernus coronarius. Vnde prognatum, unde dictum. P… ceritate & pulchritudine commendatur. Lilii candor. Lili… rubens, ſive purpureum. Lilium dicitur flos florum. λείριον & λ… ειρόεις. Lilium eſt oblectamentum virginum. σοῦσα. Venus aſſim… latur lilio. Album, hoc eſt, ſplendidum. Excellens pulchritudo lil… Amantes dominas liliis donant. Omnes flores vocati λείρια… ſummitate ſceptri eſt lilium. Quibus floribus ſocietur lilium

Plin. l. 21. c. 5. ROſæ proximus eſt lilio locus; quod ipſum eſt inter præcip… decora veris. Quippe *incipit medio roſarum proventu.* Eſ…
Clem. Al. pæd. lib. 2. cap. 8. que inter utrumque florem multa cognatio olei, id eſt ejus unguer… ti quod vocant λείρινον. Hac ratione lilium dicitur eſſe prognatun…
Conſt. Cæſ. l. 11. c. 20. Herculem Jupiter ex Alcumena ſuſceperat, nempe è mortali mat… mortalem. Sed cum Jupiter id ageret ut eam immortalitate don… ret, infantem ſuppoſuit uberibus Junonis tunc quidem dormienti… Infans ſuctu ſatur ſugere deſtitit, cùm tamen è mamma lac adh… uberrimè ſtillaret. Quicquid ex eo lacte cœlo ſparſum eſt, confec… lacteum circulum. Is Græcis eſt γαλαξίας. Sed illa pars quæ te… ram humectavit genuit lilium, quod colore eſt conſimile lacti. Hin… lilii puritas commendatur; quomodo in roſa verecundia, in viol…
Iſidor. l. 17. c. 9. purpura, in gemmis rutilum. Dici ajunt lilia *quaſi liolia, quorun… etſi candor eſt in foliis, auri tamen ſpecies intus effulget.* De lil… generibus etiam certant herbarii, potiſſimùm ſuper cognitione he… merocallis, quod volunt eſſe genus lilii ſylveſtris, cui quoque inte… flores coronarios locus eſt aſſignatus. Cæterùm in hoc flore prim… proceritas commendatur. Certè quæ Livio, Halicarnaſſæo, alii…
Ovid. lib. 2. Faſt. ſunt papavera, illa, inquam, quæ Tarquinius decuti vult, Ovidi… ſunt lilia, nimirum, ob excelſitatem.

Illic Tarquinius mandata latentia nati
Accipit, & virga lilia ſumma metit.
Nuntius ut rediit, decuſſaque lilia dixit,
Filius, Agnoſco juſſa parentis, ait.

Huic præclariſſimi floris excelſitati adhæret inſignis pulchritudo… Eſt enim lactei candoris, hoc eſt, alboris intaminati; uſque eò, ut, ſi quidpiam notabili candore viſendum dicimus, id, quicquid eſt, cum lilio comparemus, aut lilium albedine anteire hyperbolicè
Propert. l. 2. firmemus; ut apud Propertium commendantem pulchritudinem Cynthiæ ſuæ,

Lilia non domina ſint magis alba mea.

Martia-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Martialis enumerans ea quæ cenſentur eſſe candidiſſima, lilii meminit, *Martial. lib. 1.*

Toto candidior puella cycno,
Argento, nive, lilio, liguſtro.

Hic ipſe alibi magnificat lilium intactum,

Nec modo politum pecudis Indicæ dentem, *Martial. lib. 5.*
Niveſque primas, liliumque non tactum.

Alio item loco puellam ſuam componit cum lilio & liguſtro,

Lilia tu vincis, nec adhuc dilapſa liguſtra, *Martial. l. 8.*

Eſt tamen & rubens lilium, quod Plinius indicat eſſe illud quod Græcis eſt ſimpliciter κρίνον. ἔνια, inquit Theophraſtus loquens de liliis, καὶ πορφυρᾶ ἦ. Quædam & ſunt purpurea. Et verò Græci ſignantes ea lilia quæ ſunt alba, ea quidem vocant κρίνα, ſed ſæpiùs addunt, λευκὰ, alba, ut infra videbimus. Nos ergo in coronamentis agnoſcimus duplex lilium, album & purpureum. Nempe, hoc illud eſt quod Tertullianus ait, cùm nominat utraque lilia, *Et utriſque liliis*, inquit, *& omnibus violis coroneris*. Sunt autem lilia purpurea illa quæ *monſtrificis hominum ingeniis fieri* tradit Plinius. Non, inquam, talia naſcuntur, ſed fiunt. *Mirum*, inquit Plinius, *ita tingi aliquid, ut naſcatur infectum*. Id qua ratione fiat, hoc eſt, quomodo lilia quæ natura ſunt candida, ars faciat purpurea, docet Conſtantinus Cæſar. Quicunqne lilio color adſit, certè eſt flos tantæ gratiæ & pulchritudinis, ut Junoni ſit dilectus. κρίνῳ γὰρ ἥδεσθαι τὴν Ἥραν φασὶ, lilio Junonem delectari ajunt, inquit Clemens Alexandrinus. Certè hic flos ſicuti roſa, dicitur ἄνθος ἀνθῶν flos florum. Et ut apud Græcos ῥόδον non ſolùm ſignat roſam, ſed & rem quamlibet grati odoris, ita λείριον dici ajunt quicquid floridum, ſuave, & expetitum eſt, ut in hoc verſu Nicandri, *Plin. l. 21. c. 5.* *Theophraſt. lib. 6. de plant. c. 6.* *Tertull. de cor. mil.* *Plin. l. 21. c. 5.* *Conſt. Cæſ. l. 11. c. 21.* *Clem. Al. pæd. lib. 2. cap. 8.*

——λείρια δ' ὡς ἴα, τοῖα περιστρέφει. *Nicand. ther.*

Lilia verò, ut violas, qualia circumvertit. Uſque eò, ut λειριόεις ſignet floridus, ſuavis, gratus. Oppianus de odore myrrhæ,

ὀδμὴ δ' αἶψα θαλάσσῃ ἐπέδραμε λειριόεσσα. *Oppian. l. 3. ἁλιευ.*

Odor verò ſtatim mare incurrrit ut lilii. οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων τὴν ὄπα τὴν λειριόεσσαν ἀφιᾶσι, inquit Lucianus, Trojanorum oratores lilialem, hoc eſt, floridam quandam vocem emittunt. Pindaro λείριον eſt ἄνθεμον floridum, & λείρια κηρία μελισσάων Oppianus vocat floridos ac ſuaves apum favos. Petronius Arbiter lilia facit ridentia. *Lucian. Herc. Gall.* *Pind. Nem. od. 7.* *Oppian. κυνηγ. l. 1.*

Albaque de viridi riſerunt lilia prato. *Petr. Arb. Sat.*

Non ergo mirum, ſi hic flos eſt oblectamentum virginum. Certè Theocritus facit Europam carpentem lilia. Et Idon ſuam Donacem inducit legentem hunc florem. *Theocr. eid. ιθ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Dicite quo prato Donacen, qua fortè ſub umbra
Aurel. Nemeſ. ecl. 2. *Inveniam roſeis ſtringentem lilia palmis.*

Ovidius, aliis nymphis legentibus hos & illos flores, unam Proſerpinam facit colligentem crocos & alba lilia,

Ovid. lib. 4. Faſt. *Ipſa crocos tenues, liliaque alba legit.*

Hic ipſus alibi de hac eâdem Proſerpina,

—— quo dum Proſerpina luco
Ovid. lib. 5. Metam. *Ludit, & aut violas, aut candida lilia carpit,* &c.

Etymol. σοῦσα & σούνιον. Hîc obiter dico, à Phœnicibus lilia vocari σοῦσα. Unde Σοῦσα ἡ πόλις καὶ ἀπὸ τῶν περιφυκότων κρίνων, Suſa urbs ab circumnaſcentibus liliis. καὶ σοῦσον τὸ κρίνον ὑπὸ Φρυγῶν λέγεται. Et lilium à Phrygibus vocatur Suſum. Cæterùm hic flos tanta pulchritudine cenſetur, ut ip ſa Venus interdum aſſimiletur lilio, Anacreon in verſibus quos ſæpe cito,

Anacr.

Μέσον αὔλακος δὲ Κύπρις
Κρίνον ὡς ἴοις ἑλιχθὲν
Διαφαίνεται γαλήνας.

Quaſi lilium implicatum violis renidet illa placidum maris per æquor. Idque non ſolùm propter candorem, verùm etiam propter eum, qui in candore eſt, nitorem, ac ſplendorem. Quo exemplo Callimachus ver album, & ipſam æſtatem vocat albam,

Callimach. hym. in Cer. λευκὸν ἔαρ, λευκὸν δὲ θέρος καὶ χεῖμα φέρουσα.

In quo verſu interpres ait, λευκὸν eſſe λαμπρὸν ſplendidum. Id quod Callimachi imitator Propertius æmulatus eſt in hoc diſticho *Propert. l. 4.* ubi lilia vocat argentea.

Sæpe tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem læderet haſta Tati.

Corydon ille Virgilianus, cùm deperiret Alexin puerum formoſum, gratulatur ei ob excellentem pulchritudinem; quæ quanta ſit, vel ex ipſo Nympharum judicio & conſenſu ſciri poteſt; quippe quæ ipſum omnigenis floribus cumulant, in quibus primus eſt lilio locus,

Virg. ecl. 2. *Huc ades, ô formoſe puer! Tibi lilia plenis*
Ecce ferunt Nymphæ calathis. &c.

Quidam apud Ariſtophanem innuens, quicquid dicitur eſſe pulchritudinis eximiæ ſibi tribui, ait, *Ariſtoph. νεφ.* Κρίνεσι στεφανοῖς, liliis me coronas, ac ſi dicat, iſtam quam mihi tribuis laudem tanti equidem facio, ut ſi mihi coronam omnium excellentiſſimam impoſueris. Ovidius enumerans queſtus Chloridos, ſeu Floræ Deæ, quòd à priſcis Romanis non coleretur ſicuti cætera numina, inducit illam dicentem, ideo ſe quoque tunc quidem officio ſuo deſtitiſſe; atque illico vernos eoſque pulcherrimos flores exaruiſſe; in quibus primus eſt liliis locus.

Exci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Excidit officium triſti mihi; nulla tuebar — *Ovid. lib.*
Rura, nec in pretio fertilis hortus erat.
Lilia deciderant; violas arere videres;
Filiaque punicei languida facta croci.

Valerius Flaccus ſimilitudinem pulchritudinis ſumit à liliis, — *Val. Flacc. l. 6. Argon.*

Lilia per vernos lucent velut alba colores
Præcipuè quis vita brevis, totuſque parumper
Floret honos.

Lilium tale cùm ſit, hoc flore amantes dominas ſuas donare conſuerunt. Cyclops ille apud Theocritum alloques Galateam, Si ad te, inquit, natando pervenire poſſem, afferrem tibi lilia ſicuti munus lectiſſimum, — *Theocrit. εἰδ. ια.*

Ἔφερον δέ τοι ἢ κρίνα λευκὰ,
Ἢ μάκων᾽ ἁπαλὰν ἐρυθρὰ πλαταγώνι᾽ ἔχοισαν.

Cæterum tanta eſt hujus floris dignitas, ut Homerus omnes flores vocaverit λείρια, teſte Polluce. Scholiaſtes Apollonii Rhodii, καθόλου, inquit, τὰ ἄνθη λείρια λέγε), ubi interpretatur hos pulcherrimos verſus, — *Pollux l. 6. c. 19. Scholiaſt. Ariſtoph. Plut. Apollon. Rhod.*

Ὡς δ᾽ ὅτε λείρια καλὰ περιβρομέουσι μέλισσαι
Πέτρης ἐκχύμεναι σμηνηΐδος, ἀμφὶ δ᾽ λειμὼν
Ἑρσήεις γάνυται, ταὶ δ᾽ γλυκερὸν ἄλλοτ᾽ ἄλλον
Καρπὸν ἀμέργουσιν πεποτημέναι· ὡς ἄρα ταί γε.

Ut verò cum lilia pulchra circumfremunt apes effuſæ ſive aggeſtæ ad ſaxum Sympleidum, circa verò pratum roſcidum lætatur. At hæ hic & illic fructum premunt volantes. ſic certè hæ, &c. λείρια καλεῖται, εἴ γε μέμνημαι, τὰ ἄνθη, inquit Lucianus, lilia vocantur, ſi memini, flores. Et Chriſti in Euangelio hæc ſunt verba, καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει, Obſervate lilia agri quomodo augentur, ubi manifeſtum eſt, κρίνα ibi eſſe quod τὰ ἄνθη in genere. Quid quod lilia cœlo quoque ſunt excepta? Nam in pallio Jovis ex omni florum genere hunc florem imprimis eſſe cœlatum, author eſt Pauſanias. Strabo memorat, Babylonios geſtare ſigillum, & inſigne ſceptrum, in cujus ſuperiori parte eſt malum, aut roſa, aut lilium. Ac ſi dicat, tantam, tamque arctam eſſe inter roſam & lilium cognationem, ut utrum ex his decori & ornamento adſumatur, utique nihil referat. Et in hoc quidem omnes ſcriptores conſentiunt. Quippe hi flores videntur à natura ſic ſociati, ut propemodum ſint individui, ut apud Hieronymum, *Jungitur ei germana, roſarum & liliorum calathus, eboris oſtrique commercium.* Prudentius deſcribens ſceptrum ſapientiæ, illud ornat roſis, quibus mixta ſunt lilia; — *Lucian. Herc. Gall.* — *Matth. c. 6.* — *Pauſan. lib. 5.* — *Strabo l. 16* — *Hieron. ad Salv. de ſer. vid.* — *Prudent. pſychom.*

Prudent. pſychom.

In manibus dominæ ſceptrum non arte politum,
Sed lignum vivum eſt, viridi quod ſtirpe reciſum
Quamvis nullus alat terreni ceſpitis humor
Fronde tamen viret incolumi; tum ſanguine tinctis
Intertexta roſis candentia lilia miſcet.

Horat. l. 1. carm. od. 36.

Horatius lilia ſociat roſis & apio,

Neu deſint epulis roſæ,
Neu vivax apium, neu breve lilium.

breve lilium vocat non ob exiguitatem & humilitatem plantæ, de cujus excelſitate ſupra dixi, ſed quòd eſt vitæ brevis, ut docent illa quæ ſupra citavi è Valerio Flacco,

Val. Flacc. l. 6. Argon.

Lilia per vernos lucent velut alba colores;
Præcipuè queis vita brevis, totuſque parumper
Floret honos.

Propert. lib. 1. carm.

Propertius lilia miſcet papaveribus,

Et circùm irriguo ſurgebant lilia prato
Candida purpureis mixta papaveribus.

Tertull. lib. de cor. mil. Petr. Arb. in Satyr.

Tertullianus & Petronius Arbiter ſociant roſas, lilia, violas.

Emicuêre roſæ, violæque, & molle cyperon,
Albaque de viridi riſerunt lilia prato.

CAPUT IX.

Narciſſus flos coronarius, Et priſcum coronamentum Cereris & Proſerpinæ & Furiarum. Coronæ è narciſſo viſæ per quietem quid ſignificent. De pulchritudine hujus floris. Narciſſus flos unde ſic dictus. Narciſſi color purpureus, & croceus, & niger. Narciſſus flos odoratus. Quibus floribus ſocietur.

TRes flores à me ſupra memorati omnium ſcriptorum conſenſu ſunt verni coronarii. De iis quos infra recenſebo, diverſæ ſunt ſententiæ eorum qui hos & illos collocant nunc inter vernos, nunc inter æſtivos, quoſdam etiam inter hybernos. Ea re non tam ordinem anni temporum in his deſcribendis mihi ſervandum propoſui, quàm id ſpectavi, an ſint inter coronarios eos, quos lectori ſpectandos propono ut omnium pulcherrimos & celebratiſſimos. Inter hoc præcipuæ nobilitatis eſt narciſſus, qui flos, auctore Theophraſto, à quibuſdam vocatus τὸ λείριον, quamvis ipſe paulo poſt diſtinguat narciſſum ἀπὸ τοῦ λειρίου. Erroris cauſam veriſimile eſt inde eſſe, quod narciſſus eſt lilio flos haud quaquam abſimilis, cujus herbarii plures ſpecies faciunt. Non eſſe vernum ſed Autumnalem florem Theophraſtus diſertim tradit, ὄψιον

Theophraſt. lib. 6. de plant. c. 6. Pollux l. 6. c. 19. Theophraſt. lib. 6. de plant. c. 6.

σφόδρα

φόδρα, inquit, μετὰ γὰρ ἀρκτοῦρον ἡ ἄνθησις, καὶ περὶ ἰσημερίαν, Valde erus flos. Quippe floret poſt arcturum, & circa æquinoctium. Plinius, ubi quid quoque menſe in agris fieri debeat, quærit, narciſſum ter florere dicit; & primo flore primam arationem oſtendere, medio ſecundam, tertio noviſſimam. Idipſum tradit Theophraſtus, tam de narciſſo quàm de Scylla. Eſſe autem florem coronarium hinc diſcimus, quòd eodem loco Plinius, dum narciſſum nominat, diſertim exprimit coronamenta narciſſi. Sed Sophocli hic flos præcipuè eſt commendatus, dum eum vocat priſcum coronamentum magnarum Dearum, τοῦτ' ἔστι τῶν χθονίων, hoc eſt terreſtrium; etſi ipſe Scholiaſtes paulò infra aliud ait, ut mox dicam.

Plin. l. 18. c. 26. *Theophraſt. lib. 7. de plant. c. 12.* *Plutarch. ſymp. 3.* *Sophoc. Oed.*

θάλλει δ' οὐρανίας ὑπ' ἄχνας
ὁ καλλίβοτρυς κατ' ἦμαρ ἀεὶ
νάρκισσος, μεγάλαιν θεαῖν
ἀρχαῖον στεφάνωμα.

floret verò à rore cœleſti narciſſus pulchros flores gignens quotidie, unde magnis Deabus coronæ de more priſco plectuntur. Ubi Scholiaſtes ait è priſcis commentariis, Narciſſum eſſe coronamentum Cereris & Proſerpinæ. Et quidem Proſerpinæ, Quia priuſquam à Plutone raperetur, hoc flore Dea delectabatur, eoque redimiri amabat. Sed poſt raptum utramque Deam, nempe Cererem & Proſerpinam averſatas eſſe coronamenta florea. Eſſe autem narciſſum quoque coronamentum furiarum, probat idem Scholiaſtes è quibuſdam verſibus Euphorionis in quibus Eumenides filiæ Phorcynis dicuntur habere comas coronatas narciſſo. Porrò eſt coronamentum Erinnium ob id fortaſſe quod ut plurimum naſcitur circa monumenta; vel quod hæ Deæ homines terrore afficiunt, aut torpore, uſque eò ut vel nominis gratia hæc planta ſit illis familiaris. Qui locus Sophoclis alicubi citatur à Clemente Alexandrino. Artemidorus ait, coronas è narciſſo ſiquis per quietem viderit, potiſſimùm ſi is ex aqua ſibi victum quærit, ac ſi navigaturus eſt, malum ei portendi. Tantæ hic flos pulchritudinis & venuſtatis eſt, ut, authore Pauſania, creditum ſit, Proſerpinam, quæ dum luderet, floreſque legeret, rapta fuit, non violis fuiſſe deceptam, ſed narciſſis. Et verò hic quoque flos, ut ſupra dixi de viola, roſa, lilio, propter pulchritudinem florere dicitur ac cæteris exemptus nominantur. Virgilius,

Clem. Al. pædag. l. 2. c. 8. *Artemid. lib. 1. c. 79.* *Pauſan. lib. 9.* *Virg. ecl. 8.*

—— aurea duræ
Mala ferant quercus; narciſſo floreat alnus.

Atque adeò Poëtæ videntur certare quis ipſorum ei plurimùm tribuat, dum eum & pulchrum & purpureum, & croceum, & odoratum vocant. Et quidem Theocrito hic flos eſt pulcher.

Αἱ δὲ καλὰ νάρκισσος ἐπ' ἀρκεύθοισι κομάσαι,

[*Theocrit. in Thyr. eid. 9.*] pulchra narciſſus juniperis floreat. Virgilius post enumeratos multos flores id ipſum diſertis verbis firmat.

[*Virgil. in Cul.*]
Non illinc narciſſus abeſt, cui gloria forma
Igne Cupidineo proprios exarſit in artus.

Nam ut adoleſcens formæ fuit ſpectatiſſimæ, ita qui è pulcherrimo adoleſcente factus ſit flos, inſigui pulchritudine cenſetur. [*Conſt. Cæſ. l. 11. c. 19.*] Etſi non ſum neſcius [*Plin. l. 21. c. 19.*] Plinium idem ſentire cum ſcholiaſte Sophoclis. Nam uterque vult narciſſum, ut dixi, denominari à narce, hoc eſt à ſtupore. Cujus ſententiæ eſt quoque [*Plutarch. ſymp. 3.*] Plutarchus, τὸν νάρκισσον ὠνόμασαν ὡς ἀμβλύνοντα τὰ νεῦρα, καὶ βαρύτητας ἐμποιοῦντα ναρκώδεις. tum [*Clem. Al. pædag. l. 2. c. 8.*] Clemens Alexandrinus, νάρκισσος βαρύοδμόν ἐστιν ἄνθος. ἐλέγχει δὲ αὐτὸ ἡ προσηγορία, νάρκαν ἐμποιοῦν τοῖς νεύροις. Narciſſus eſt graveolens flos. Hoc probat appellatio, ſtuporem injiciens nervis. Nos tamen hìc quidem libentiùs amplectimur famam vulgatiorem. ipſaque adeò commenta poëtarum, quorum amœnitates è veſtigio ſequimur in iſtis qualibuſcunque coronarum venuſtatibus. Hanc ergo tam [*Ovid. lib. 5. Faſt.*] ſpecioſi adoleſcentis metamorphoſin miſeratur Ovidius his verſibus,

Tu quoque nomen habes cultos narciſſe per agros;
Infelix quod non alter & alter eras.

Et hæc quidem pulchritudo eſt è colore purpureo, quo inter flores [*Virg. ecl. 5.*] conſpicuus eſt. Virgilius,

Pro molli viola, pro purpureo narciſſo,
Carduus, & ſpinis ſurgit paliurus acutis.

Alibi vocat narciſſum ſuave rubentem,

——— *aut ſuave rubens narciſſus.*

Theophraſtus hunc florem facit nigrum, μέλανα τῇ χρόᾳ, hoc eſt, [*Virgil. in Cir.*] ut ſupra dixi de roſa, purpureum. Qui Virgilio eſt purpureus, [*Theophraſt. lib. 6. de plant. c. 6.*] Ovidio eſt croceus, ubi narrat hanc fabulam. Cùm enim Narciſſo mortuo, Naiades,

[*Ovid. lib. 3. Metam.*]
— *rogum, quaſſaſque faces, pheretrumque pararent.*
Nuſquam corpus erat; croceum pro corpore florem
Inveniunt, florem medium cingentibus albis.

Denique Narciſſo convenit quod ille dixerit de bubalo, ἐρατὸς χρόα [*Oppian. l. 2. κυνηγ.*] φαιδρὸς ἰδέσθαι, amabilis color, aſpectu ſpecioſus. Cum colore & pulchritudine certat odor; eumque [*Theocr. Euro. od. 18.*] Theocritus vocat εὔπνοον bene ac ſuaviter ſpirantem,

Τῶν μὲν ἡ μὲν νάρκισσον εὔπνοον, ἡ δ' ὑάκινθον,
Ἡ δ' ἴον, ἡ δ' ἕρπυλλον ἀπαίνυτο.

Harum quidem hæc narciſſum odoratum, hæc verò hyacinthum Hæc violam, hæc ſerpillum decerpebant. Unde miror, quid ita

Cle-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Clemens Alexandrinus in loco ſupra citato eum vocet βαρύοδμον graveolentem. Id quod cùm non probem, multò magis rejicio cauſam quam ipſe affert, ἐλέγχει δὲ αὐτὸ ἡ προσηγορία, ναρκᾶν ἐμποιοῦν τοῖς νεύροις. Quid enim hic torpor commune habet cum odore? Virgilius frequens imitator Theocriti cum caſia, herba odorata facit ſuum olentem, hoc eſt, bene olentem & odoratum, *Virgil. in Ciri.*

At nutrix patula componas ſulphura teſta
Narciſſum caſiamque, herbas incendit olentes.

CAPUT X.

Hyacinthus flos coronarius factus è puero. Obſides quo redimiculo caput evincti. Hyacinthi pulchritudo. Corona hyacinthina index hilaritatis. Muſæ delectantur hoc flore, eoque Apollo redimitur. Hyacinthus flos literatus. Sepulchra hyacinthis ſpargi ſolita. Fructus arborum inſcripti. Hyacinthus adhibitus ſacris Cereris. Quibus floribus ſocietur.

SEquitur hyacinthus flos vernus coronarius, noſtris vacinium, præcipuæ nobilitatis. Cujus laudes veriſimile eſt Bionem complexum fuiſſe illo carmine quod huic flori dicarat. Sed periit ſcriptio tam luculenta, excepto principio, hoc eſt quatuor verſibus, in quibus ipſis nihil eſt de hyacintho. Huic flori proprium quoque dicarat opus Nicander, quod ſcholiaſtes ejus citat his verbis, οὗ μνημονεύει Νίκανδρος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ὑακίνθῳ. Porrò eſſe florem coronarium, diſcimus è Theocriti verſu quem ſupra citavi, ubi loquitur de viola & hyacintho, qui flores, *Scholiaſt. in ther. Nic. Βεπλσύ-ρυ. Theocrit. ἔργα. eid. ι.*

ἐν τοῖς στεφάνοις τὰ πρῶτα λέγονται.

Qui inter flores primi dicuntur. Ut Narciſſus, ita Hyacinthus è puero Spartano mutatus eſt in florem ei cognominem. Fabula eſt apud Lucianum, ubi eum Apollo miris modis deflet, diſco ab ſe quidem, ſed zephyri aſtu occiſum. Nam δισκεύοντι τῷ Ἀπόλλωνι πλάγιος ἐκπνεύσας, ἐμβάλλει τῷ ὑακίνθῳ τὸν δίσκον. cùm Apollo diſcum jaceret, ſpirans à latere jacit diſcum in Hyacinthum. E cujus ſanguine terra florem produxit ſuaviſſimum & odoratiſſimum omnium florum, literis inſcriptum, quæ deflent adoleſcentem. Ac præter Scholiaſten in Alexipharmaca Nicandri, hanc fabulam memorat Ovidius in luculentiſſimis hiſce verſibus, *Lucian. in Dial. Deor. Philoſtr. in Imag.* *Ovid. l. 10. Metam.*

Te lyra pulſa manu, te carmina noſtra ſonabunt,
Floſque novus ſcripto gemitus imitabere noſtros,
Tempus & illud erit quo ſe fortiſſimus heros
Addat in hunc florem, folioque legatur eôdem.

Talia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Talia dum vero memorantur Apollinis ore,
Ecce cruor, qui fuſus humi ſignaverat herbas.
Deſinit eſſe cruor, Tyrioque nitentior oſtro
Flos oritur.

Hic duplicis fabulæ mentio fit. Quidam, videlicet, non ex Hyacinthi, ſed ex Ajacis cruore hunc florem editum firmabant. Se utramque & fabulam & famam conciliat Ovidius, cùm ait, ventu-

Plin. l. 21. c. 11. rum tempus quo ſe Ajax addat in hunc florem. Qua de re hæc Plinius, *Hyacinthum comitatur fabula duplex, luctum præferens eju quem Apollo dilexerat, aut ex Ajacis cruore editi.* Ergo uterqu admittitur in hunc honorem; ad utrumque authorem refertur hæ nobiliſſima planta. Quidam exiſtimaverunt hunc florem eſſe illum

Pauſan. l. 2. ipſum quem vocant Coſmoſandalum. In his eſt Pauſanias. Eſ enim, inquit, ei magnitudine perſimilis; & habet eaſdem luctu indices literas. Coſmoſandali ſic meminit Cratinus in effæminatis

Athen. lib. 15. παντοίοις γε μὴν κεφαλὴν ἀνθέμοις ἐρέπτομαι, λειρίοις, ῥόδοις, κρί νοις κοσμοσανδάλοις. Omnigenis caput chamæmelis mihi paſcitur leirio, roſa, lilio, coſmoſandalo. Et coronam è coſmoſandalis pur-

Athen. lib. 15. pureis Ariſtophanes, quem Athenæus citat, vocat purpureum reticulum in his verſibus,

οὐκ ἐφύσων οἱ Λάκωνες ὡς ἀπόρθητοι ποτέ;
Νῦν δ' ὁμηρείους ἔχοντες πορφυροῦς κεκρυφάλους.

Non tumebant olim Spartani ut inexpugnabililes? Nunc auten purpureo reticulo caput iis vincitur ut obſidibus. Quibus ex ver bis, ut adnotavit interpres Athenæi, colligimus, obſidibus caput re dimiri ſolitum purpureo reticulo, videlicet, ut hac nota tuti eſſen ab injuria; aut ne his facile eſſet ad ſuos transfugium. Cæterùm

Philoſtrat. in imag. ut de ſuperioribus floribus dixi, Hyacinthus propter pulchritudinem florere dicitur, hoc eſt, colore, odore, nitore ſuo homine

Long. lib. 1. in ſe convertere. Et hac fortaſſe de cauſa Hyacintho puero coron plectitur ex omnibs floribus, ςέφανον φέρε πάντων ἀνθέων. τὰ μὲν ἴα inquit Daphnis apud Longum, καὶ ὁ ὑάκινθος ἀνθεῖ. Δάφνις δὲ μαραίνεται. Violæ quidem & hyacinthus florent. Daphnis verò flac ceſcit. Neque verò è pulchro & venuſto adoleſcente potuit progign flos niſi eâdem pulchritudine & venuſtate. Quòd autem Hyacin thus inter egregia forma, gratiaque adoleſcentes numeraretur, tra

Oppian. l. 1. κυνηγ. dit Oppianus,

Τοὺς πάρος ἀστράψαντας ἐν ἡμιθέοισιν ἐφήβους,
Νιρέα, καὶ Νάρκισσον, ἐΰμμηλίην θ' ὑάκινθον.

Qui olim emicuerunt inter homines adoleſcentes, Nereum; & Narciſſum, venuſtumque Hyacinthum. Certè apud Longum cùm deſcribitur forma, decuſque Daphnidis, adſcribitur ei coma hya-

cin

inthino flori ſimilis, ὁρᾷς ὡς ὑακίνθῳ μὲ τὴν κόμην ὁμοίαν ἔχει, imitatione, ſcilicet, Homeri, qui, ut Ulyſſes eſſet gratior Nauſicaæ Alcinoi filiæ, ait Palladem è capite ejus demiſiſſe comas hyacinthino flori ſimiles, *Long. lib. 4.*

—— κὰδ δὲ κάρητος

οὔλας ἧκε κόμας ὑακινθίνῳ ἄνθεϊ ὁμοίας. *Homer. Odyſſ. 2.*

Quem verſum alicubi citat Ariſtænetus. Capillitium item formoſum vocabant hyacinthinum, ὑακινθίνας τρίχας. Et de muliebri capillito ſic alibi loquitur Lucianus, καὶ δαψιλεῖς μὲ ἀπὸ τῶν βοστρύχων τῆς κεφαλῆς ἕλικες ὑακίνθοις τὸ καλὸν ἀνθοῦσιν ὅμοια πορφύρεντες, Et longæ capillorum capitis texturæ perinde ac ſuaviter floreſcentes hyacinthi nigricantes. Et de nymphis Philoſtatus, αἱ δὲ ἀνθοῦσαι τὰς χαίτας ἐκπεφύκασιν ὑακινθίνοις ὁμοίως ἄνθεσιν. At florentes coma exibant hyacinthinis ſimiles floribus. Himerius in comitatu Apollinis lyram pulſantis, tum Gratiarum & Cupidinum colludentium facit Venerem ſtrinxiſſe comam ſuam hyacintho, etſi hic dici poteſt hyacinthum fuiſſe lapidem. Huic Hyacinthi pulchritudini aſſimilatur formoſiſſimus quiſque adoleſcens, uſque eò ut pueri egregia forma olim vocati fuerint Hyacinthi. παῖδας δὲ αὐτῶν, inquit Lucianus, τοὺς ὡραίους καὶ κομήτας, οὓς ὑακίνθους, ἢ Ἀχιλλέας, ἢ ναρκίσσους ὀνομάζουσι. Pueros ipſorum ſpecioſos & comatos, quos hyacinthos, aut Achilles, aut Narciſſos nominant. Catullus item formam Juliæ aſſimilat hyacinthinæ pulchritudini. *Lucian. de imag. Lucian. Amor. Philoſtrat. in imag. Himer. μελ.ἐκλ. Lucian. in epi. Sat. Catull. in epithal. Jul. & Manl.*

—— non tibi
Herculeia periculum eſt
Ne qua femina pulchrior
Clarum ab Oceano diem
Viderit venientem.
Talis in vario ſolet
Divitis domini hortulo
Stare flos hyacinthinus.

Aurelius Nemeſianus inducens Idonem ſecum querentem quòd totis jam tribus diebus non viderit Donacen ſuam, ait ſine ipſa ea quæ pulcherrima ſunt, non ſibi talia videri; in his hyacinthum non ſibi dulce rubere, hoc eſt, nec tam gratæ, nec tam adlubentis pulchritudinis eſſe,

Te ſine, væ miſero mihi! lilia nigra videntur,
Pallenteſque roſæ, nec dulce rubens hyacinthus.
At tu ſi venias, & candida lilia fient,
Purpureæque roſæ, tum dulce rubens hyacinthus. *Aurel. Nemeſ. ecl. 2.*

Et hoc, ſcilicet hyacinthi epithetum Nemeſianus mutatus eſt à Virgilio apud quem ſuave rubet hyacinthus. Enimvero etſi hic flos *Virg. ecl. 3.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

flos in luctu, ut ita loquar, natus eſt, tamen tam hilari ſpecie pro venit, ut corona hinc plexa ſit index hilaritatis & animi ſoluti, u apud Anacreontem,

Anacr.

Στεφανίσκους δ' ὑακίνθων
Κροτάφοισιν ἀμφιπλέξας
Μετὰ παρθένων ἀθύρειν
Φιλέω μάλιστα πάντων.

Hyacinthinis corollis Caput implicatus, Cum puellis jocari Amo maximè omnibus. Et ideo nymphis hic quoque flos eſt in deliciis. Ille apud Theocritum Cyclops, qui Galateam deperibat, ait ſe tunc primùm eam amare cœpiſſe, cùm una cum matre ſua ipſe ductor viæ montem conſcendit ad legenda folia hyacinthina.

Theocrit. Cycl. eidyl. ια.

Ἠράσθην μὲν ἐγώ γε κόρα τεῦ, ἀνίκα πρᾶτον
Ἦνθες ἐμᾷ σὺν ματρὶ, θέλοισ' ὑακίνθινα φύλλα
Ἐξ ὄρεος δρέψασθαι. ἐγὼ δ' ὁδὸν ἁγεμόνευον.

Certè virgines hyacintho virente, hoc eſt, florente redimitæ choreas inſtituunt.

Theocrit. eidyl. ιη.

Παρθενικαὶ θάλλοντα κόμαις ὑάκινθον ἔχοισαι
Πρόσθε νεογράπτω θαλάμω χορὸν ἐστάσαντο.

Iſidor. l. 17. c. 9. *Hic flos*, inquit Iſidorus, *pueros à pubertate retinet*. Id quod ſi non barbarè at per obſcurè prolatum, meo quidem animo, hoc ſignificat, hyacinthum florem pueris perpetuum præſtare pueritiæ florem nullius participem pubertatis. Propemodum illi ſimilem qui ob teneritudinem comæ non patitur corollas aptari capitibus Cupidinum. *Philoſtrat. in imag.* Smyrnæ urbis pulchritudinem deſcribens Ariſtides, ait quemdam ſeu ſplendorem, ſeu ſerenitatem inſidere toti urbi, quæ quidem minimè eſt hyacintho ſimilis, ſed qualem nullam neque terra neque ſol hominibus oſtenderunt, ὑακινθίνῳ μὲν οὐδαμῶς ὅμοιον, ἀλλ' οἷον οὐδὲν πώποτε γῆ καὶ ἥλιος ἀνθρώποις ἔφηναν, ac ſi dicat, ſi hyacintho ſimilis eſſet hæc urbs, eximiè pulchra eſſet. Sed ne quidem hyacinthus lepidiſſimus flos tantæ venuſtatis eſt, ut eam pulchritudinem repræſentare poſſit. Virgilius hoc flore veneratur Muſas,

Ariſtid. μονωδ. ἐπὶ σμυρ.

Virgil. in Ciri.

Magna mihi cupido tribuiſtis præmia divæ
Pierides; quarum caſtos altaria poſtes
Munere ſæpe meo inficiunt, foribuſque hyacinthi
Deponunt flores.

Virg. ecl. 3. Idem quoque hoc ipſo flore colit Apollinem,

Phœbo ſua ſemper apud me
Munera ſunt lauri, & ſuave rubens hyacinthus.

Lucian. in Dial. Deor. Et verò hyacintho Apollo coronatur. Quippe is utitur his verbis de Daphne & Hyacintho queſtus ſuos adverſus Venerem efferens, quòd parum ſit felix in amoribus ſuis, ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως ἀναφρόδιτός εἰμι

eis

ἰς τὰ ἐρωτικὰ, καὶ δύο γοῦν, οὓς μάλιστα ὑπερηγάπησα τὴν Δάφνην καὶ τὸν Ὑάκινθον, ἡ μὲν ἀποδιδράσκει με, καὶ μισεῖ, ὥστε εἵλετο ξύλον γενέσθαι μᾶλλον, ἢ ἐμοὶ συνεῖναι. ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ δίσκου ἀπώλετο, καὶ νῦν ἀντ' ἐκείνων εφάνους ἔχω, nempe è lauru & hyacintho. Ego verò & præcipuè ex-ers ſum amorum. Et quidem è duobus quos unicè amavi Daphnen & Hyacinthum, illa me fugit & odit, uſque eò ut præoptavit fieri irbor quàm mecum eſſe. Hic verò à diſco periit. Et nunc pro illis iabeo coronas. Ipſa tellus Jovi & Junoni, ubi concumbere parant tatim progignit flores trium generum, eoſque lectiſſimos & odo-atiſſimos, in quibus eſt hyacinthus, Homerus. *Hom. Iliad. ξ.*

> Ἦ ῥα, καὶ ἀγκὰς ἔμαρπτε Κρόνου παῖς ἣν παράκοιτιν
> Τοῖσι δ' ὑπὸ χθὼν δῖα φύεν νεοθηλέα ποίην
> Λωτόν θ' ἑρσήεντα, ἠδὲ κρόκον, ἠδ' ὑάκινθον
> Πυκνὸν καὶ μαλακὸν, ὃς ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ' ἔεργε.

)ixit ſanè, & ulnis accepit Saturni filius ſuam uxorem, Quos ſub-er tellus divina produxit recentem herbam, lotumque roſcidum, & crocum, & hyacinthum denſum & mollem, qui à terra in altum urgebat. Et verò hyacinthus à Virgilio, imitatione Homeri vo-atur mollis flos, *Virg. ecl. 6.*

> *Ah! virgo infelix, tu nunc in montibus erras,*
> *Ille latus niveum molli fultus hyacintho*
> *Ilice ſub nigra pallentes ruminat herbas.*

n hoc flore ſingulare eſt ut ſit literatus, id eſt inſcriptus iis notis uæ referunt formam literarum. Theocritus,

> Καὶ τὸ μὲν ἴον μέλαν ἐντὶ, καὶ ἁ γραπτὰ ὑάκινθος. *Pauſan. l. 2.*

t viola quidem intus [eſt] nigra, & inſcripta hyacinthus. Quæ teræ, ut Pauſanias ait, ſunt indices luctus. Id quod cujuſmodi ſit, iquet ex Ovidii verſibus illis, qui eos quos proximè citavi, nullo ntervallo ſequuntur, *Ovid. l. 10. Metam.*

> *Non ſatis hoc Phœbo eſt (is enim fuit author honoris)*
> *Ipſe ſuos gemitus foliis inſcribit, & hya*
> *Flos habet inſcriptum, funeſtaque litera ducta eſt.*
> *Nec genuiſſe pudet Sparten Hyacinthon, honorque*
> *Durat in hoc ævi; celebrandaque more priorum*
> *Annua præclara redeunt Hyacinthia pompa.*

Vempe, ut ait Plinius, ita in hoc flore diſcurrunt venæ, ut Græca um literarum figura A I. legatur inſcripta. Ergo hæ literæ Ovi-o ſunt hya, Plinio A I, θρηνητικὸν ἐπίῤῥημα, lamentabile adver-ium. Et exclamatio pueri, tum cùm ſagitta ab Apolline ictus in-riit, ſi referatur ad Hyacinthum; ſi ad Ajacem, primæ literæ no-ninis ejus. Sed ipſe Ovidius, ut cæpi dicere, hunc honorem *Plin. l. 21. c. 11.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

utrique tribuit non ſolùm in iis verſibus quos ſupra citavi, ſed & alibi,

Ovid. l. 13. Metam.

> *—rubefactaque ſanguine tellus*
> *Purpureum viridi genuit de ceſpite florem.*
> *Qui priùs Oebalio fuerat de vulnere natus,*
> *Littera communis mediis pueroque viroque*
> *Inſcripta eſt foliis; hæc nominis; illa querelæ.*

Sophocl. Ajax maſt.

His affinia ipſe Ajax loquitur apud Sophoclem, ubi dicit ſuum nomen convenire ſuis malis,

> Αἲ Αἲ. τίς ἂν ποτ' ᾤεθ' ὧδ' ἐπώνυμον
> Τοὐμὸν ξυνοίσειν ὄνομα τοῖς ἐμοῖς κακοῖς;

Nicand. ther. & Scholiaſt. ejus in Alexiph. Plin. l. 18. c. 12. Propert. l. 4.

Ah, Ah, Quis unquam putaſſet ita conſentiens meum convenire nomen malis meis? In eadem tragœdia Ajax dicitur eſſe nominis infauſti & infelicis, ὁ δυσώνυμος Αἴας. Vt ut eſt, ſive pueri, ſive Ajacis eſt hic flos, dicitur πολύθρηνος ὑάκινθος, οἱονεὶ πολυθρήνητος καὶ φιλόθρηνος, flebilis hyacinthus. Et hic, videlicet, eſt unus ex illis floribus qui ſunt inſcripti nomina regum. Cujus generis eſt faba, in cujus flore literæ lugubres reperiuntur. Et hinc fortaſſe manavit mos ſpargendi ſepulchra hyacinthis. Propertius,

> *Hoc etiam grave erat nulla mercede hyacinthos*
> *Injicere, & fracto buſta piare cado.*

Conſt. Cæſ. l. 10. c. 14.

Hieron. l. 2. epiſt.

Hîc obiter noto non ſolùm flores naſci inſcriptos, ſed quandoque & ipſos fructus cujuſmodi eſt malum Perſicum. Id quod qua ratione fiat, docet Conſtatinus Cæſar. Hyacinthinas quoque corollas ſacris Cereris adhibitas fuiſſe memorat Pauſanias in Chthoniis diebus Feſtis. Quippe pueris ſolenne eſt Deam cum pompa deducere veſte alba ut plurimùm indutis, & redimitis corollis è coſmoſandalo. Uſque eò hic color cœleſtis eſt, *ut* [verba ſunt Hieronymi,] *rudi adhuc populo & hominibus ad obedientiam inſuetis per Moyſen imperetur à Domino, ut in ſignum memoriæ, quæ præcepta Domini recordentur, per ſingulas veſtimentorum fimbrias habeant cum cocco hyacinthini coloris inſignia; ut etiam caſu huc illucque reſpicientibus oculis mandatorum cœleſtium memoria naſcatur.* Enimvero voluit Deus veſtem ſummi Pontificis totam eſſe hyacinthinam, hoc eſt hyacinthini coloris, exceptis partibus ejus extremis. Rationem tradit Philo, qui ait hunc colorem eſſe ἀέρος ἐκμαγεῖον aëris expreſſam formam. Eſt enim aër quodammodo niger, & inſtar veſtis talaris, ſi incipias à terra uſque ad loca lunæ proxima, ubique infuſus. Hic flos omnibus vernis floribus ſcitè miſcetur, ut apud Theocritum violæ, ſerpyllo, croco, roſæ. Apud Homerum, & Homeri imitatione apud Philoſtratum, loto & croco; interdum uni croco. Ouidius ſociat hyacinthum, narciſſum,

Philo περὶ β. Μωσ. Theocrit. εἰδ. ιθ. Hom. Iliad. ξ. & hym. εἰς Πάνα. Philoſtr. in Imag. Ovid. lib. 5. Faſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

m crocum ; acin, Cynira creatum florem, id eſt myrrham, florem
iſſum ab arvis Olenis. Et alibi hyacinthum, & amarantum. *Ovid. lib. 4. Faſt.*

CAPUT XI.

Anethum flos vernus & coronarius, eſt bene olens & pulcher. Quibus floribus ſocietur. Anemone flos coronarius. Unde dictus. Non conferendus roſæ. Eſt tamen inter pulchros & Venereos flores Ἀδωνιασμὸς, & ἀδώνεια quid. Hic flos fuit priſcus in deliciis. Amarantus flos coronarius. Unde dictus. Quales coronæ fiant ex amaranto. Eæ coronæ in templis ſuſpendebantur. Quibus floribus amarantus ſocietur. Acanthus flos vernus & coronarius. Cuilibet rei condecorandæ adhibetur. Quibus floribus ſocietur.

ANetho locus in coronamentis eſt frequentiſſimus vel ipſos inter vernos præcipuoſque flores, ut ex hoc loco, Theocriti *Theocrit. θαλύσ. εἰδ. ζ.*
palam fit,

> Κἠγὼ τῆνο κατ᾽ ἆμαρ ἀνήθινον ἢ ῥοδόεντα,
> Ἢ καὶ λευκοΐων στέφανον περὶ κρατὶ φυλάσσων
> Τὸν Πτελεατικὸν οἶνον ἀπὸ κρητῆρος ἀφυξῶ.

Egoque illo die anethinam vel roſaceam, Aut ex albis violis coronam in capite geſtans Vinum in Ptelea natum è cratere hauriam. Vocatur à Moſco florens criſpuſque flos, ut veriſimile eſt, ob pulchritudinem, *Moſch. in epitaph. Βίωνος εἰδ. γ.*

> Αἲ αἲ, ταὶ μαλάχαι μὲν ἐπὰν κατὰ κᾶπον ὄλωνται,
> Ἢ τὰ χλωρὰ σέλινα, τό τ᾽ εὐθαλὲς οὖλον ἄνηθον
> Ὕστερον αὖ ζώοντι, καὶ εἰς ἔτος ἄλλο φύοντι.

Hei, hei, malvæ cùm in horto interierunt, vel viride apium, vel florens criſpum anethum, poſtea reviviſcunt, & altero anno renaſcuntur. Virgilio eſt flos bene olens, *Virg. ecl. 2.*

> *Narciſſum & florem bene olentis anethi.*

Eſt etiam pulcher; ſiquidem ex anetho viridia umbracula fieri, Theocritus tradit. *Theocrit. συρακ. εἰδ. ιε.*

> Χλωραὶ δὲ σκιάδες μαλακῷ βρίθουσαι ἀνήθῳ
> Δέδμανται.

Viridia quoque umbracula molli tecta anetho Extructa ſunt. Miſcetur violæ, & roſæ, ut liquet è loco Theocriti ſupra citato,

> Κἠγὼ τῆνο κατ᾽ ἆμαρ, &c.

Sequitur Anemone ſic dictus flos διὰ τὸ φύλλον εὐδιάσειστον εἶναι παντὶ ἀνέμῳ quod ejus folium facilè movetur omni vento. Naſcitur circa ſepes; & floret hyeme. Nec ſanè eſt conferendus roſis, ut *Etymol. ἀνεμώνη. Theophraſt. de cauſ. plant. lib. 2.*

canit Comatas ille apud Theocritum, & naſcitur apud ſepes.

Theocrit. ὁδοι. εἰδ. ε.

Ἀλλ' οὐ σύμβλητ' ἐστὶ κυνόσβατος οὐδ' ἀνεμώνα
Πρὸς ῥόδα, τῶν ἄνδηρα παρ' αἱμασιαῖσι πεφύκει.

ἐν παροιμ. Lucian. de merc. cond. apol.

Hinc, ſcilicet natum proverbium, ῥόδον ἀνεμώνῃ συγκρίνεις, aggregas, hoc eſt, æquas aut comparas roſam anemone, τὰ ἀνόμοια συμβάλλεις, inæqualia componis, veluti plumbum argento, æs auro, anemonem roſæ, hominem ſimiæ. Nihilominus tamen hunc quoque florem numerari inter pulchros & Venereos, hinc datur intelligi, quòd natus eſt è lachrymis Veneris flentis Adonidem,

Bion in epitaph. Adon.

Αἷμα ῥόδον τίκτει, τὰ δὲ δάκρυα τὰν ἀνεμώναν.

Etymol. ἀδωνιασμὸς, & ἀδώνια. Lucian. Lexip.

Qui fletus aut lamentatio tanti (ut omnia quæ ſunt ab Venere) decoris eſt, ut proprium nomen hinc ſortita ſit. Quippe à Græcis dicitur ἀδωνιασμὸς ὁ ἐπὶ τῷ Ἀδώνιδι θρῆνος: Hinc quoque ἀδώνεια feſtus dies Veneri ſacer. Fuiſſe quoque hunc florem in deliciis hinc ſciri poteſt, quòd Græci hanc locutionem uſurpant, ἀνεμώνας τῶν λόγων, ut in hoc loco Luciani μηδέ σε θελγέτωσαν ἀνεμῶναι τῶν λόγων ἀλλὰ κατὰ τὸν τῶν ἀθλητῶν νόμον ἡ στερρά σοι τροφὴ συνήθης ἔστω. Neque verò te mulceant anemonæ verborum; ſed juxta legem athletarum ſolidus tibi cultus conſuetus ac familiaris ſit. Ubi ἀνεμῶναι τῶν λόγων videntur ſignificare laxitatem verborum, ſive dictionem ventoſam & ampullatam. Amaranto quoque haud ignobilis locus inter flores coronarios eſt, attributus. Dicitur ἀπὸ τοῦ μὴ μαραίνεσθαι, ex eo, quòd non marceſcit aut flacceſſit, eſtque inter flores hortenſes ſpecie decorus, & virginibus dilectus,

Heſych. ἀμάραντος. Ovid. lib. 4. Faſt.

Has Hyacinthe tenes; illas amarante moraris.

Plin. l. 21. c. 8. Artemid. l. 1. c. 79. Clem. Al. pædag. l. 1. c. 8.

Hinc fiunt coronæ hybernæ, cùm, ſcilicet, madefactus aqua reviviſcit. Coronas ex amaranto ſuſpendi in templis, Diiſque dicari teſtis eſt Artemidorus. Nempe eas in ſomnis viſas, potiſſimùm judicibus, bonas eſſe ait, quòd ſunt immarceſſibiles, & ſervantes ſui coloris. Hinc eſt, quod Clemens Alexandrinus, cùm monet Chriſtianum, quæ eſt viva imago Dei, ne coronetur inſtar ſimulachrorum mortuorum, addit, pulchram amaranti coronam illi eſſe repoſitam qui ſe rectè geſſerit, id eſt, qui ſe Ethnicis ſuperſtitionibus non inquinaverit. Hunc, inquit, florem terra ferre non poteſt. Cœlum ſolummodo eum producit. Ac ſi dicat, Chriſtiani hominis eſt ambire coronam illam immarceſſibilem quæ à Deo electis propoſita eſt. Hiſce floreis, quibus idola & mortui æquè donantur, abſtineat.

Petr. ep. 1. cap. 5. Philoſtr. in Heroic.

Hanc ipſam cœleſtem coronam Petrus vocat ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον, amarantinam gloriæ coronam. Nempe harum coronarum ſatis frequens apud ſcriptores mentio. Philoſtratus nominat ἀμαραντίνους στεφάνους. Idem rationem adfert quapropter primi Theſſali coronas amarantinas conſtituerint in funebria; nempe

iempe ut ſi navis illa θεωρὶς quæ ſacra deferebat ad Achillem, ventis detineretur, navigantes non purtidi fierent aut intempeſtivi. Quæ Philoſtrati verba interpretantur locum Petri proximè à me citatum. Et ex utroque loco diſcimus, hiſce amarantinis coronis inditam uiſſe naturalem quandam vim adverſus putredinem. Hic flos lepidè ociatur liliis, Tibullus, *Tibull. l. 3. el. 4.*

Ut juveni primùm virgo deducta marito
Inficitur teneras ore rubente genas;
Ut cùm contexunt amarantis alba puellæ
Lilia, & autumno candida mala rubent.

ociatur & hyacintho,

Has hyacinthe tenes, illas amarante moraris. *Ovid. lib. 4. Faſt.*

In hac quoque ſerie eſt acanthus vernus flos & coronarius, cujus nobilitas è verbis Vitruvii cognoſci poteſt, quæ hìc adſcribere viſum. *Vitruv. l. 4.* *Virgo civis Corinthia jam matura nuptiis implicita morbo deceſſit. Poſt ſepulturam ejus, quibus ea viva poculis delectabatur, nutrix collecta & compoſita in calatho pertulit ad monumentum, & in ſummo collocavit; & uti ea permanerent diutiùs, ſub divo tegula texit. Is calathus fortuitò ſupra acanthi radicem fuerat collocatus. Interim pondere preſſa radix acanthi media folia & cauliculos circa vernum tempus profudit. Cujus cauliculi ſecundum calathi latera creſcentes, & ab angulis tegulæ ponderis neceſſitate expreſſi flexuras in extremas partes volutarum* [l. volutatas] *facere ſunt coacti. Tunc Callimachus, qui propter elegantiam & ſubtilitatem artis marmoreæ ab Athenienſibus catatechnos fuerat nominatus, præteriens hoc monumentum, animadvertit eum calathum, & circa foliorum naſcentem teneritatem. Delectatuſque genere, & formæ novitate ad id exemplar columnas apud Corinthios fecit, ſymmetriaſque conſtituit; ex eoque in operum perfectionibus Corinthii generis diſtribuit rationes.* Quibus ex verbis diſcimus hanc plantam non ſolùm collocari inter vernas, eaſque floridas, ſed & eſſe fœcundam foliis & cauliculis; tantæque teneritatis, ut facile flecti, proximæ cuique rei applicari, eique ornamento eſſe poſſit. Ea re non mirum eſt ſi à Vir- *Virg. ecl. 4.* gilio vocatur flos ridens, hoc eſt, & ſpecie, lætus, & aſpectu gratus.

At tibi prima puer nullo munuſcula cultu
Errantes hederas paſſim cum baccare tellus,
Miſtaque ridenti colocaſia fundet acantho.

Ideoque virginibus eſt admodum dilectus.

Hanc [Donacen] *cùm vicini flores in vallibus hortì* *Aurel. Nemeſ. ecl. 2.*
Carperet, & molli gremium compleret acantho
Invaſêre ſimul.

Nec ſolùm coronis adhibetur, ſed cuilibet rei condecorandæ. Ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

enim apud Vitruvium acanthus effigiatur in epiſtyliis, ita apud
Virg. ecl. 4. Virgilium amplectitur anſas poculi.

Et nobis idem Alcimedon duo pocula fecit,
Et molli circùm eſt anſas amplexus acantho.

Ovid. l. 10. Metam. Ex acantho aurato inſignem craterem fingit Ovidius,

Hactenus antiquo ſignis fulgentibus ære
Summus in aurato crater erat aſper acantho.

Virgilius circumtexit velamen, unum ex illis muneribus quæ Didoni offert Æneas, acantho; illudque vocat croceum,
Virgil. 1. Æneid.

Et circumtextum croceum velamen acantho.

Et paulò infra,

Et pictum croceo velamen acantho.

Iſidor. l. 17. c. 9. Iſidorus tradit acanthum eſſe herbam Ægyptiam, *ſemper frondentem ſpinis, plenam flexibili virgultu*, Hinc veſtis acanthina. Herculi Statius texit pulvinar ex acantho;

Hîc tibi Sidonio celſum pulvinar acantho
Texitur.

Plin. epiſt. lib. 5. ep. 6. Acanthum, qui eſt ornamento villæ ſuæ, Plinius deſcribit his verbis, *Acanthus in plano mollis, & penè dixerim liquidus*, & paulò infra, *Poſt has acanthus hinc inde lubricus, & flexuoſus.* Lepidè ſo-
Virgil. Cul. ciatur hederis, baccari & colocaſiis; tum roſæ & violæ. Virgilius,

——*hîc & acanthus*,
Et roſa purpureo creſcit rubicunda colore,
Et violæ omne genus.

CAPUT XII.

Baccaris flos coronarius. Homines ſoporat. Coronæ ex hoc flore tuentur vates à linguis virulentis. Quibus floribus ſocietur. Amomum planta coronaria. Unde dicta. Eſt Veneri ſacra. Eſt odorata. Ejus ſuccus commendatur. Quibus floribus miſceatur. Amaracus flos coronarius. Index lætitiæ nuptialis. Hymenæus hoc flore coronatur. Amaracina unguenta.

INter flores coronarios numerant baccarim, ſeu pancharim plantam ſuaviter olentem. Hinc plectebantur corollæ, quibus capita vatum redimita à virulentis linguis tuta credebantur. Vir-
Virg. ecl. 7. gilius,

At ſi ultra placitum laudarit, baccare frontem
Plutarch. ſymp. 3. *Cingite, ne vati noceat mala lingua futuro.*

His flos cum Cypri flore & croco εἰς ὕπνον ἄλυζον ἄγει τοὺς πεπωκότας, in ſumnum indiſſolubilem agit eos qui biberunt. Quæ ferè verba

Clemens

Clemens Alexandrinus ſumpſit à Plutarcho. Miſcetur hederis, colocaſiis, & acantho. Huic addo amomum, *ita dictum*, inquit Iſidorus, *quòd veluti odorem cinnamomi refert.* Et verò utraque planta connumerantur inter odoratiſſimas. *Clem. Al. pædag. l. 2. c. 8.* *Iſidor. l. 17. c. 8.*

Cinnamon interea profert Phœnicia tellus,
Solis amica nimis; nam nunc de ſole peruſta
Hæc nardi flores, hæc portio fundit amomum. *Dracont. de opif. VI. dier.*

Hujus certè inter coronarias plantas non eſt minima mentio, primò quòd eſt dicata Veneri. Statius alloquens Cupidines, *Stat. lib. 3. Sylv.*

Illa ſagittiferi circumvolitaſtis amores
Funera, maternoque rogos unxiſtis amomo.

Alibi, eodem tamen libro,

—— hunc multo Paphiæ ſaturabat amomo,

Deinde eſt odoris præcipui. Virgilius, *Virgil. Cir.*

Nunquam illam poſthac oculi vidêre ſuorum
Purpureas flavo retinentem vertice vittas;
Non thalamus Tyrio fragrans accepit amomo.

Ubi pro retinentem libentiùs legerim renitentem, id eſt ſplendentem. Aſſyrium præcipuè commendatur ut rarum & electiſſimum.

—— Aſſyrium & vulgo naſcetur amomum. *Virg. ecl. 4.*

Et in ecloga ſuperiori,

Mella fluant illi, ferat & rubus aſper amomum.

Et Statius, *Stat. lib. 2. Sylv.*

Aſſyrio cineres adolentur amomo.

Quibus omnibus è locis palam fit, amomi odorem & ſuffumigationem funeribus adhiberi ſolitam. Amomi commendatur ſuccus; atque ideo vocatur pingue. Statius, *Stat. lib. 1. Sylv.*

—— nec pingui crinem deducere amomo
Ceſſavit mea, nate, manus.

Hujus ſucci meminit Ovidius in Phœnice, *Ovid. l. 15. Metam.*

—— nec fruge, nec herbis,
Sed thuris lachrymis, & ſucco vivit amomi.

Jungitur floribus tranſmarinis, quale ipſum eſt, odoratiſſimis. Ovidius, *Ovid. l. 10. Metam.*

—— ſit dives amomo,
Cinnamaque coſtumque ſuam, ſudataque ligno
Thura ferat, floreſque alios Panchaica tellus.

Plantis floribuſque vernis coronariis annumeratur amaracus, ſive ſampſuchus, vulgo majorana, multa & blanditie & ſuavitate. Certè hæc planta eſt index præcipuæ cujuſdam lætitiæ, potiſſimùm nuptialis. Et quidem Catullus Hymenæi tempora cingit amaraco, *Scholiaſt. in ther. Nic.* *Iſidor. l. 17. c. 9.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Cinge tempora floribus
Suave olentis amaraci.

Catull. in epithet. Jul. & Manl.

Hunc florem areolis hortorum ripiſque amnium eſſe ornamento hinc diſcimus,

— μάλα δ' ἂν καὶ ἀμάρακος εἴη
χραισμήεις πρασιῇς τε καὶ ἀνδήροισι χλοάζων.

Nicand. ther. & ibi Scholiaſt.

confert & amaracus areas hortorum complens & ripas fronde virenti. Porrò hujus floris umbram Virgilius laudat in his verſibus,

Virgil. 1. Æneid.

— *ubi mollis amaracus illum*
Floribus, & dulci aſpirans amplectitur umbra.

Hinc amaracinum unguentum. Etſi Theophraſtus monet hoc unguentum, quod eſt pretioſiſſimum, fieri ſine amaraco, & componi ex optimis aromatibus.

Theophraſt. πε. ὀσμ.

CAPUT XIII.

Lotos flos vernus coronarius. Lætus. Hortis quomodo conducat. Deliciæ loti. Lotos, id eſt eruditi ſermonis venuſtates. Lotus argumentum corporeæ pulchritudinis. Loti plures ſignificatus. Nigritia, id eſt purpureus color. στεφανώματα *Athenienſibus quid. Lotos flos Antinoi. Corona Antinoia. Corona lotina. Flos Antinoïus. Fabula de Adriano Imperatore. Quibus floribus lotos ſocietur.*

IN floribus vernis coronariis multa eſt dignitas loti. Etſi Euripides hunc florem facit pratenſem, cùm vocat pratum ferax loti, λωτοτρόφον λείμακα. Athenæus de faba Ægyptia verba faciens ait, ex ejus ciboriis, id eſt arculis & loculis, quibus ſemen continetur, florem emicare coronis aptum, quem Ægyptii loton vocant. Noſtris eſt mella. Hic quoque eſt inter illos flores, quos Homerus facit ſubnaſcentes voluptati Deorum, atque adeò primùm, cumque vocat roſcidum, λωτόν θ' ἑρσήεντα, & alibi vocat μελιηδέα melleum, quo nomine, inquit Maximus Tyrius, Homerus alicubi demonſtrat voluptatem. Qui de re hortenſi ſcribunt, ajunt hortum fieri floridum, ſi loto protrita, & in aquam conjecta totus conſpergitur. Lotos quoque principem locum obtinet inter eas herbas quas Apollinis & Muſarum prata progignunt. Qua prærogativa vix ulla ulli flori major. Certè loton metaphoricè ſignat ſcientis oracula, & eruditi ſermonis venuſtatem. Id quod diximus ex Himerio, φιλόσοφος μὲν, inquit, τὴν γνώμην, τοὺς δὲ λόγους οὐ τούτους μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντα, ὅτι βούλει τῶν ὅσα Μουσῶν τε καὶ Ἀπόλλωνος λειμῶνες

Euripid. Phœniſſ. actu 5. Athen. l. 3. Iſidor. lib. 17. cap. 7. Hom. Iliad. ξ. Max. Tyr. dial. 4. Conſt. Cæſ. l. 12. c. 6. Himer. μελ. ἐκλ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

θρέψας (ιν. ἀφ' ὧν δρεψάμενος ἁπάσης παιδείας λωτὸν, οἷόν τινα στέφανον ἠρινὸν, τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀπείργασται. Philoſophus quidem mente. At ſermones non hos tantùm, verùm etiam quicquid vult :orum quibus abundant prata Apollinis & Muſarum. A quibus de- :erpta omnis diſciplinæ loto, veluti verna aliqua corona, ſuum animum excoluit. Quibus ex verbis illud quoque colligimus, eſſe florem vernum. Apud Lucianum loti vocabulo delicæ ſermonis ſæpe ſigni- *Lucian. Nigr.* icantur, τοσαύτην τινά μοι λόγων ἀμβροσίαν κατεσκέδασεν, ὥς τε καὶ τὰς σειρῆνας ἐκείνας, εἴ τινες ἄρα ἐγένοντο, καὶ τὰς ἀηδόνας, καὶ τὸν Ὁμήρου λωτὸν ἀρχαῖον ἀποδεῖξαι· οὕτω θεσπέσια ἐφθέγξατο, tantam verborum ambroſiam mihi affudit, ut mihi planè videretur Sirenes illas, i quæ unquam fuerunt, luſcinias, & lotum illam Homeri antiquam eferre; adeò divina quædam loquebatur. Si lotos eſt index, atque ideò ſymbolum earum dotum quæ animi propriæ ſunt, multò magis dici poteſt argumentum corporeæ pulchritudinis. Certè apud Euripidem nominantur amores, id eſt deliciæ loti, λωτοῦ τε ἔρωτες, *Euripid. Troad. actu 2.* ἡλίου τ' ἁγναὶ βόες. loti amores, & ſolis caſtæ boves. Apud Theocritum puellæ Spartanæ, illæ quæ Menelao & Helenæ canunt nuptiale carmen, Helenæ coronam texunt è loto. *Theocrit. in epith. Hel. eid. ιη.*

Πρᾶται τοι στέφανον λωτῶ χαμαὶ αὐξομένοιο
Πλέξασαι, σκιερὰν καταθήσομεν ἐς πλατάνιστον.

Primæ tibi coronam ex humi naſcente loto Nectentes in umbroſa ſuſpendemus platano. Multas huic plantæ & ſingulares eſſe dotes indicant illa quæ de ea ubertim à ſcriptoribus memorantur. Ægy- *Plutarch.* ptii, authore Plutarcho, cùm id agunt ut repræſentent initium or- *πε. τοῦ μὴ* tus, pingunt puerum ſedentem ſuper loto. Nempe, ita ſignabant *χρ. ἔμμ.* τὴν πρώτην ἀμφιλύκην colorem crepuſculi, quo quidem in hanc *Oppian.* rerum univerſitate nihil eſt pulchrius, *κυνηγ. l. 1. Cypr. Sed.*

Temporis id quo lux tenebras conſcendere tentat,
Et bicolor cœli facies de nocte dieque eſt.

Et verò Ovidius ait, loton imitari Tyrios colores, hoc eſt, purpu- *Plin. l. 13.* raſcentes, in iis verſibus quos infra ſcribo, tum nigricantes. Certè *c. 9.* Plinius loquens de Perſica Ægypti, dicit *eam nigritia nihil differre à loto.* Et hæc quidem nigritia propemodum nihil aliud eſt, niſi purpureus color, ut alibi dico. Plutarchus mundum, qui ſit pulcherrimus, *Plutarch.* ait eſſe colore cyaneo, & purpureo, κυανῷ δὲ κέχρωσται, ὃ πορφύρας *πε. τῶν ἀ-* μέν ἐστι μελάντερον, στίλβουσαν δὲ ἔχει ποιότητα, cyaneo [colore] co- *ρεσκ. τοῖς* loratur quod purpura quidem eſt nigrius, ſive coloratius. Splen- *φιλοσόφ.* dentem autem habet qualitatem. Sed & purpuræ nigræ apud eundem fit mentio, ubi de Catone ait, αὐτὸς ἐφόρει τὴν μέλαιναν, ipſe *Plutarch.* ferebat nigram, id eſt, coloratiorem. E ſingulari & eximia pulchri- *Cat. jun.* tudine loti deſumptæ ſunt metaphoræ illæ quas proximè dicebam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Ovid. lib. 9. Metam. Cæterùm Ovidius memorat, qua ratione Dryope mutata ſit in han plantam,

Haud procul à ſtagno Tyrios imitata colores,
In ſpem baccarum florebat aquatica lotos.
Carpſerat hinc Dryope quos oblectamina nato
Porrigeret flores.

Quibus verſibus tria continentur, color hujus floris, qui, ut dixi eſt purpureus; ipſe, qui eſt pulcherrimus; fructus, quas vocan baccas. Enimvero Stephanus tradit, Gindanes, gentem Libycan vivere fructu loti. Cæterùm Athenæus refert, lotum à Cratin veluti peculiari prærogativa dictum eſſe στεφάνωμα coronamentum quòd folioſa omnia Athenienſes vocant στεφανώματα. Et apud Theophraſtum loquentum de hordeo leguntur hæc verba, πυρὸς κριθὴ στεφανοφυλλότερον, &c. Frumento hordeum eſt folioſius. Sic interpretor τὸ στεφανοφυλλότερον, ſi remanet hæc lectio, quam ego vi probare poſſum, cùm hoc epithetum τῇ κριθῇ hordeo minim conveniat. Ibi ergo lubentiùs lego στενοφυλλότερον arctiori, ſeu reſtrictiori folio, ſeu folliculo. Cæterùm loton Pancrates in quodam poëmate vocat florem cognominem Antinoi in quibuſdam verſibu qui referuntur ab Athenæo,

Stheph. γινδᾶνες. Athen. lib. 15. Theophraſt. lib. θ. de plant.

Athen. lib. 15.

Οὔλην ἕρπυλλον, λευκὸν κρίνον ἠδ' ὑάκινθον
Πορφυρέην, λευκοῦ τε χελιδονίοιο πέτηλα
Καὶ ῥόδον εἰαρινοῖσιν ἀνοιγόμενον ζεφύροισιν,
Οὔπω γὰρ φύεν ἄνθος ἐπώνυμον Ἀντινόοιο,

Serpyllum criſpum, album lilium, ac hyacinthum Purpureum flavi chelidonii folia; Et roſam vernis zephyris hiſcentem, Nondum florem Antinoi cognominem tellus ediderat. Cur autem lotos dicatur flos Antinoi, cur item corona quæ inde texitur, vocetur Antinoia, planum facit Athenæus, cujus hæc eſt ſententia: Alexandriæ quandam coronam necti è loto, cui nomen Antinoia. Ea corona duplex eſt, quòd is flos unde nectitur eſt duorum colorum, Quorum unus eſt ſimilis roſæ. Et hic ille eſt è quo plectuntur eæ coronæ quas propriè vocant Antinoias. Alter eſt cyaneus, ex quo fit corona lotina. Atque hujus quidem coronæ non ſolùm meminit Athenæus, ſed & ea Oſirim fuiſſe coronatum, eamque reliquiſſe apud Nephthem, Plutarchus author eſt. Ego quàm ea quæ retuli ex Athenæo, uerè dicantur, non nunc diſpicio, niſi quod verecundè fateor mihi eſſe ſuſpecta; Quia apud Stephanum invenio Antinoiam eſſe urbem Ægypti Ἀντινόου πόλις, quæ vocata eſt Ἀδριανούπολις. Ut veriſimile ſit, Antinoiam coronam dictam fuiſſe illam, qua ut plurimùm uterentur Antinoii, quæque ex eo flore necteretur qui illic multus eſſet. Pergit Athenæus; &

Plutarch. π. Ἰσιδ. καὶ Ὀσιρ. Stephan. Ἀντινόεια.

quædam

uædam addit de loto roſeo ; & hoc dicit, Pancratem quendam oëtam ſibi cognitum, ut ingens miraculum oſtendiſſe Adriano mperatori, cùm is eſſet Alexandriæ, lotum roſeum. Quem florem ; dixit oportere vocari Antinoium. Cauſam non addit. Equidem redo, quòd is flos apud Antinoiam urbem feliciter proveniebat; uam urbem Pancrates dilegerat, quòd ea aſſumpta fuerat in co- ;nomentum Imperatoris. Nimirum, in eo Imperatori impenſiùs dulatus eſt, quod præclariſſimum flórem faciebat cognominem ırbi Adriano dilectæ. Sed non hoc fine ſtetit adulatio. Nam is Pan- rates loton dixit progenitum fuiſſe terra perfuſa ſanguine Mauri eonis, quem Adrianus, dum in ea parte Libyæ, quæ Alexandriæ ontermina eſt, venaretur, proſtraverat ; belluam, videlicet, ingen- em, quæ diu Lybiam ita vaſtaverat, ut ejus magna pars deſerta eſſet. Certè Adriano ab hoc nugarum venditore os egregiè ſublinitum; ıut certè is volens & ſciens ſibi imponi facilè eſt paſſus; neſcio ma- orine principis credulitate, an illius impoſtoris vaframento. Vt- ıt eſt, Adrianus hoc qualicunque commento delectatus perhibetur; ıut ſe eo delectatum ſimulavit, eò quòd hinc ſe videbat æquari pri- cis illis heroibus fortiſſimis exitialium ferarum domitoribus. Ita- que ne illi præſtigiatori tantum mendacium eſſet irremuneratum, ınnonam ei largitus eſt, τὴν ἐκ μουσῶν σίτησιν, eam quæ eſſet ex Muſis, id eſt, quæ dari ſolita eſſet hominibus impensè eruditis. Non omiſerim loton conumerari inter aromata; atque adeò illud ſſe mirabile quod Theophraſtus tradit, loti florem apud Euphra- em aperiri & contrahi, ejuſque caulem ſive ſcapum quandoque eri- ;i, quandoque deprimi, ac deſcendere ab occaſu uſque ad mediam ıoctem. Lotos ſociatur croco, & hyacintho, quos flores, ut ait Heraclius Pontius, conſtat eſſe ἴδια στέφη ἀμφιθαλοῦς ὥρας, pro- pria coronamenta floreſcentis temporis, hoc eſt veris.

Theophraſt. lib. 9. de plant.

Theophraſt. lib. 2. de cauſ. plant. cap. 26.

Heracl. Pont.

CAPUT XIV.

Crocus ſive crocum flos coronarius. Natales ejus. Ejus dotes. De colore & odore ejus. Crocinum è croco unguentum. Teneritas & mollities croci. Corycium crocum. Solinus emendatus. Sicanium crocum. Crocus amat proteri. Eſt inter delicias matronarum. Scenæ, plateæ, ipſe lectus nuptialis croco perfundi ſolitus. Quibus floribus ſocietur.

INter flores coronarios multus croco locus aſſignatur, ut qui ſit inter præcipua decora horti ſive prati. Nec obſtat quod à Callimacho vocatur flos hybernus. Neque enim hyeme provenit,

Callimach. hym. εἰς Ἀπόλλ. & ibi ſchol.

ſed floret in frigore. Unde crocum dici ajunt παρὰ τὸ ἐν κρύει θάλλειν, ex eo quod in frigore floret. Hanc ob cauſam Theophraſtus ait, τοῦτο τὸ φυτὸν εἶναι ὀψιανθὲς σφόδρα. καὶ ὀψιβλαστές, πλειάδι γὰρ ἀνθεῖ, καὶ ὀλίγας ἡμέρας. hanc plantam valde ſerò florere, ac ſerò germinare; Quippe floret ſub Pleiade, & paucos dies. Cæterùm Virgilius hunc florem facit vernũ, eumque dicit eſſe honorem ridentis calathi,

Theophraſt. lib. 6. de plant. c. 6.

Virgil. in roſ.

> *Vertice collectos illa exſinuabat amictus,*
> *Jam meditans foliis ſe numerare ſuis.*
> *Nec mora. ridentis calathi patefecit honorem,*
> *Prodens incluſi ſemina denſa croci.*

Hic flos videtur eſſe in numero illorum quos terra produxit è ſanie hepathis Promethei, quod aquila dimiſit, dum illud ederet in monte Caucaſo. Pluribus dotibus præditus eſt. Ac primò quidem eſt ſalubris. *Qui crocum prius biberint*, inquit Plinius, *crapulam non ſentiunt. Ebrietati eo reſiſtunt. Coronæ quoque ex eo mulcent ebrietatem.* Ineſt quoque huic flori naturalis facultas adverſus crocodilos. Quippe qui in Ægypto mel colligunt, ne edatur à crocodilis objiciunt eis crocum, quo conſpecto, fugiunt. Coloris eſt flavi. Theocritus,

Scholiaſt. Apoll. Rhod. l. 3.

Plin. l. 21. c. 10.

Etymol. κροκόδειλος.

Theocrit. eid. ιθ. κα'.

> Αἱ δ' αὖτε ξανθοῖο κρόκου θυόεσσαν ἔθειραν
> Δρέπτον ἐριδμαίνουσαι.

Aliæ porrò flavi croci odoratam comam decerpebant certantes. Ovidius vocat puniceum,

Ovid. lib. 5. Faſt.

> *Lilia deciderant; violas arere videres;*
> *Filaque punicei languida facta croci.*

Sophocli crocus eſt χρυσαυγὴς aurei coloris. Tryphiodoro eſt aureus, ut in verſibus quos cito paulò infrà. Eſſe autem non ſolùm coloris, ſed & odoris nobiliſſimi, hinc palam eſt, quod à Theophraſto numeratur inter aromata. Virgilius,

Sophocl. Oed.

Theophraſt. lib. 9. de plant.

Virgil. l. 1.

> —— *nonne vides croceos ut Tmolus odores,*
> *India mittit ebur, molles ſua thura Sabæi?*

Ideo Callimachus vocat crocum ἡδὺν ſuavem, credo, odore ſimul & guſtatu,

Callimach. hym. in Apoll.

> —— σεῖο δὲ βωμοὶ
> Ἄνθεα μὲν φορέουσιν ἐν εἴαρι τόσσα περ Ὧραι
> Ποικίλ' ἀγινεῦσι ζεφύρου πνείοντος ἐέρσην,
> χείματι δὲ κρόκον ἡδύν.

Tuæ quidem aræ flores ferunt in vere quotquot horæ variæ producunt Zephiro inſpirante rorem. Hyeme verò crocum ſuavem. M. Tullius fatetur hujus odoris eſſe acerrimam quandam ſuavitatem his verbis, *Licet hoc videre in reliquis ſenſibus, unguentis minùs nos delectari ſumma & acerrima ſuavitate conditis, quàm his moderatis; & magis laudari quæ terram, quàm quæ crocum olere videantur.*

Cic. lib. 5. de Orat.

antur. Ubi τὸ *terram* fateor mihi eſſe ſuſpectum. Cæterùm ut
allimacho crocus eſt ſuavis, ita Statio mitis, *Stat. lib. 5. Sylv.*

—— *nam Sicanii non mitiùs halat*
Aura croci, dites nec ſic tibi rara Sabæi
Cinnama, odoratas nec Arabs dececerpſit ariſtas.

Iujus odoris argumentum eſt illud unguentum quod fit ex croco,
ui nomen crocinum. Propertius, *Propert. lib. 3.*

Sit menſæ ratio, noxque inter pocula, currat,
Et crocino nares myrrheus ungat onyx.

dnotatum eſt, Iſocratem qui eſſet pronus in Venerem, κρόκῳ
ιαβεβρεγμένον ἔχειν τὸ προσκεφάλαιον, habere pulvinar croco madidum, *Plutarch. Iſocr.*
empe inter delicias lecti. Suavitati odoris accedit, teneritas &
nollities. Certè ab Ovidio vocantur molles croci, id eſt teneri ac
nollicelli, *Ovid. lib. 4. Faſt.*

Ipſa crocos tenues, liliaque alba legit.

Cui eſt ſimilis Prudentii locus ſæpe citatus, *Prudent. cathemer.*

Et molles violas, ac tenues crocos
Fundit fonticulus unda fugacibus.

Hic flos feliciter provenit in Cilicia,

—— *hic & Spartica myrtus*
Atque hyacinthus, & hìc Cilici crocus editus arvo. *Virgil. in Cul.*

Coryceum crocum Horatius adhibet juri. Eſt autem Corycium *Horat. ſerm. lib. 2. ſat. 9.*
ocus Lyciæ in quo feliciter provenit crocus. Et, meo quidem
nimo, emendandus eſt Solinus, ubi ait, Tmolum Lydiæ montem
roco florentiſſimum perhiberi. Et pro Lydiæ videtur ſcribendum *Etymol.*
Lyciæ, ex authoritate Etymologici, etſi non ſum neſcius Lydiæ *κωρύκειον.*
uoque legi poſſe, pluribus authoribus. Laudatur & Sicanium, *Solin. c. 43.*
Statius in verſu ſupra citato, *Stat. lib. 5. Sylv.*

—— *nam Sicanii non mitiùs halat*
Aura croci, &c.

Obſervatum quoque eſt hunc florem eo eſſe ingenio, ut proteri amet,
& calcari, φιλεῖ, inquit Theophraſtus, ſi modò ibi de croco loqui- *Theophraſt. lib. 6. de plant. c. 6.*
tur καὶ πατεῖσθαι· καὶ γίνεται καλλίων καταστειβομένης κάτω τῆς ῥίζης, διὸ καὶ
παρὰ τὰς ὁδοὺς, καὶ ἐν τοῖς κροτητοῖς κάλλιστος. Amat & calcari, &
fit pulchrior protrita ad imum radice. Ideo juxta vias, & in ſaltan-
tium pedibus protritis locis eſt pulcherrima. Cùm tot dotibus com-
mendetur crocus, non mirum eſt, hunc florem eſſe inter delicias
matronarum. Stepſiades ille apud Ariſtophanem deſcribens habitum
& mores uxoris ſuæ delicatulæ, numerat crocum inter ea quæ ſer-
viunt luxi muliebri, *Ariſtoph. νεφ.*

Ἡ δ᾽ αὖ μύρου, κρόκου, καταγλωττισμάτων.

[ὄζει] hæc verò [olet] unguentum, crocum, oſcula quæ; ut ille
ait,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ait, fiunt columbatim. Uſque eò hic flos adamatus, ut croco ſcenam perfundi mos eſſet. Lucretius,

Lucret. l. 3.

Et cùm ſcena croco Cilici perfuſa recens eſt.

Et Propertius de priſcis Romanis,

Propert. lib. 4. el. 1.

Nec ſinuoſa cavo pendebant vela theatro;
Pulpita ſolennes non oluêre crocos.

Sueton. Ner. cap. 25. Solennes, id eſt, ſpargi ſolitos. Suetonius tradit incedenti Neroni paſſim Romæ victimas cæſas, ſparſo per vias idemtidem croco. Quem morem eſſe vetuſtimum, diſcimus è loco Thryphiodori, *Tryphiod. 20.* ubi mulieres Trojanæ terram perfundunt vino odorato, nempe quod eſt mixtum croco.

Αἱ δὲ θαλασσαίης ἐπιμάζια νήματα μίτρης
Λυσάμεναι, κλωστοῖσι περίστεφον ἄνθεσιν ἵππον,
Καί τις ἀπηρεσίοιο πίθου κρήδεμνον ἀνεῖσα,
Χρυσείῳ προχέουσα κρόκῳ κεκερασμένον οἶνον,
Γαῖαν ἀνεκνήσωσε χυτλῷ εὐώδεϊ πηλῷ.

Aliæ verò mammillaria fila tranſmarinæ mitræ Solventes, connexis floribus undique coronabant equum. Et aliqua reſolvens vittam, immenſi dolii Profundens vinum miſtum aureo croco, Perfudit terram liquidam odorato vino. Crocus quoque ſpargitur lecto nuptiali. Martianus Capella,

Martian. Cap. lib. 9.

Conſcia jam Veneris nova ſerta parate Napææ,
Crocumque lecto ſpargite.

Inter flores quos ſupra memoravi continuò terram effudiſſe, ut ſubſternerentur Jovi & Junoni, dum mutuis amplexibus ſunt intenti, fuit crocus. Ipſe quoque Homerus cùm inducit Pana ſuavi- *Hom. Iliad. ξ.* tate cantus animum oblectantem in molli prato, ait illic eſſe crocum & hyacinthum,

Hom. hym. εἰς Πᾶνα.

——— τόθι κρόκος ἠδ᾽ ὑάκινθος
εὐώδης θαλέων καταμίσγεται ἄκριτα ποίῃ.

illuc crocus & hyacinthus Suaviter ſpirans virens admiſcetur innumeram herbam. Sociatur hyacintho, ut in proximo verſu Homeri; *Virgil. in Cir.* tum narciſſo, liliis & calthæ, ut apud Virgilium,

——— *aut ſuave rubens narciſſus,*
Aut crocus alterna conjugens lilia caltha.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XV.

Aſphodelus flos coronarius. Celebris apud inferos. πολυαυξής. Quibus floribus ſocietur. Caſia herba coronaria. Odorata. Quibus floribus addatur. Melilotus flos coronarius, eſt odoratus. Alia ejus dos. Caltha herba coronaria coloris grati. Quibus floribus miſceatur. Buphthalmus flos coronarius. ἑλίχρυσος, chryſanthus, & chryſanthemus. Coronamentum Magorum. Helichryſus unde dictus. Quomodo hi flores ſocientur.

ASphodelum florem collocant inter coronarios. Hic eſt ille flos, quo apud inferos conſpergitur illud pratum quo illi excipiuntur ui tranſmiſerunt Acherunticam paludem. ὑπεραιωθέντας δὲ τὴν λίνην ἐς τὸ εἴσω λειμὼν ὑποδέχεται μέγας τῷ ἀσφοδέλῳ κατάφυτος. *Lucian. de luctu.* Nempe aſphodelo veſcuntur illi qui ſunt apud inferos. Et mortui pud Lucianum ita loquuntur, οὐδ᾽ ἐπιλέλοιπεν ἡμᾶς ὁ ἀσφόδελος, *Lucian. de luctu.* ια παρ᾽ ἡμῶν τὰ σιτία μεταστελλώμεθα, neque nos deſtituit aſphodeus, ut à vobis cibos huc deportemus. Et hoc eſt quod Heſiodus dicit, ſſe magnam utilitatem malvæ & aſphodeli. *Heſiod.*

Οὐδ᾽ ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ᾽ ὄνειαρ. *ἔρ. καὶ ἡμε. lib. 1. & ibi Tzetz.*

Neque quanta in malva & aſphodelo magna utilitas. Lucianus icit eam navem, qua heroes miſſi ab Rhadamanto ad reducendam *Lucian. ver. hiſt. lib. 2.* Helenam cum amatore ſuo fugientem ex inſula beatorum aſphodenam, ſive ex aſphodelo. Alibi apud eundem ſcriptorem Jon Eurati dicit animas mortuorum eſſe ἐπὶ τοῦ ἀσφοδέλου. Aſphodeli te- *Nicand. ther. & ibi Scholiaſt.* erum ramunculum Nicander vocat πολυαυξέα longæ cervicis, aut onga cervice decorum.

ἠὲ καὶ ἀσφοδέλοιο νέον πολυαυξέα μόσχον,

ive & aſphodeli recentem multi incrementi ramulum. Et alibi hanc lantam vocat διανθέα, quaſi habeat duplicem florem, ἤτοι διαφανῆ ἀνθῆ, ſive pellucidè florentem. Aſohodelum Theocritus collocat *Theocrit. θαλύσ. eid. ζ.* nter cnyſam & apium, —κύαμον δέ τις ἐν πυρὶ φρυξεῖ,

Χὰ στιβὰς ἐσσεῖται πεπυκασμένα ἔστ᾽ ἐπὶ πᾶχυν,
Κνύζᾳ τ᾽ ἀσφοδέλῳ τε πολυγνάμπτῳ τε σελίνῳ

nterea in igne aliquis fabas torrebit, Et thorus denſatus erit uſque d cubitum Cnyſa, aſphodelo, & flexibili apio. E caſia quoque erba Arabica & odorata corollæ texuntur. Vocaturque olens, ſive ene olens, ut in epigrammate incerti ad Mœcenatem. *In epigr. Virg.*

Hic tibi corycium, caſias hic donat olentes;
Hic è palmiferis balſama miſſa jugis.

t apud Virgilium, *Virgil. Cir.*

At nutrix patula componens ſulphura teſta,

Nar-

Narciſſum, caſiamque herbas componit olentes.

Virgil. l. 2. Georg. Humiles caſias vocat Virgilius,

Vix humiles apibus caſias, roremque miniſtrat.

Et alibi de hac ipſa caſia,

Virgil. l. 2. Georg. *Nec caſia liquidi corrumpitur uſus olivi.*

Jungitur violis papaveribus, narciſſo, anetho, roſis. E mililoto coronæ fiunt, quæ dicuntur melilotinæ, ὁ δὲ μελίλωτος, inquit *Theophraſt. l. 6. de cauſ. plant. c. 23.* Theophraſtus, καὶ εἰς πλείω χρόνον εὔοσμος διαμένει. at melilotus & ad multum tempus odoratus durat. Hæ coronæ ſunt odoris ſuaviſſimi & magnis æſtibus valde refrigerantes, quarum meminit *Athen. lib. 15.* Athenæus, qui ideo nominat melilotum τὸ ἀεὶ φρουρὸν μελίλωτον, ſemper muniens, nempe caput. Caltha odore non certat cum aliis odorantis plantis & floribus coronariis, ut diſcimus ex Ovidio, qui *Ovid. lib. 2. de Ponto.* ironicè confert calthas cum roſis Pæſtanis,

Nec Babylon æſtum, nec frigora Pontus habebit,
Calthaque Pæſtanas vincet odore roſas.

Colore tamen adlubeſcit. Virgilio eſt luteola,

Virg. ecl. 2. *Tum caſia, atque aliis intexens ſuavibus herbis*
Mollia luteola pingit vacinia caltha.

Prudent. Cathemer. Prudentius caltha dixit numero plurium, eaque vocat pinguia;

Illic purpureis tecta roſariis
Omnis fragrat humus; calthaque pinguia
Et molles violas, &c.

Sociatur violis, papaveribus, narciſſo, croco, lilio. Virgilius,

Virgil. in Cir. *—— aut ſuave rubens narciſſus,*
Aut crocus alterna conjugens lilia caltha.

Et Ovidius,

Ovid. lib. 4. Faſt. *Illa legit calthas, huic ſunt violaria curæ;*
Illa papavereas ſubſecat ungue comas.

Sunt qui dicant hunc eſſe buphthalmum, florem & ipſum coronarium, de quo Virgilius,

Virgil. in Cul. *—— hic amarantus,*
Buphthalmuſque virens, & ſemper florida picris.

Hic addo buphthalmum eſſe florem croceum oculo ſimilem; unde & à Græcis nomen accepit. Et hunc quoque ajunt eſſe eundem illum qui eſt ἑλίχρυσος, quem vocant & chryſanthum, & chryſanthemum. His appellationibus donatur à Plinio, qui ait, eum *ad ſolis* *Plin. l. 21. c. 25.* *repercuſſum aureæ lucis in orbem veluti corymbos habere dependentes, qui nunquam marceſcunt. Qua de cauſa Deos coronant illo. Quod diligentiſſimè ſervavit Ptolemæus Rex Ægypti.* Sive helichryſus, ſive heliochryſus, ſive chryſanthemus, ſive chryſanthu

eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

eſt, omnibus hiſce nominibus palam fit, eſſe florem aureum, luce coruſca & vegeta, multo decore; eaque re inter coronarios flores ſanè conſpicuum. Hunc florem his verbis deſcribit Theophraſtus. ἔχει δὲ ὁ ἑλειόχρυσος τὸ μὲν ἄνθος χρυσοειδὲς φύλλον δὲ λευκόν, &c. habet Heliochryſus florem auri ſpecie, folium verò album, *&c.* Certè mulachra Deorum helychryſo coronari, Diſcorides author eſt. Hoc quoque flore ſi ſe Magi coronarent, ad gratiam vitæ gloriamque pertinere arbitrabantur. In hanc ſententiam Theophraſtus ſcriptum reliquit clareſcere eum qui hoc flore coronatur. Cæterum eſſe unum, eundemque florem cum chryſanthemo, hinc licet firmare, quòd helichryſum dici ajunt ab Helichryſe quadam Epheſia, quæ prima è flore chryſanthemo Dianam coronavit. Alii ex eo dictum volunt quòd auri ſpeciem præ ſe ferat. & cùm ſit flos paluſtris veluti in palude indicari aurum, ἐλόχρυσον καὶ ἑλίχρυσον. Atque hi quidem flores, ſive plures ſunt, ſive unus tantum. miſcentur illis qui memorantur in hoc verſu Alcmanis,

Theophraſt. lib. η. de plant. *Dioſcor. lib. 4. cap. 75.* *Theophraſt. lib. η. de plant.* *Etymol.* ἑλίχρ.

> Καί τιν εὔχομαι φέροισαν τόνδε
> ἑλιχρύσω πύλεω ἀκήρατον κύπερω.

Athen. lib. 15.

Tum in hoc Ibyco,

> Μύρτα τε καὶ ἴα καὶ ἑλίχρυσος μᾶλα
> τε καὶ ῥόδα καὶ τέρενα δάφνα.

Et in hoc Cratini.

> Ἑρπύλλῳ, κρόκοις, ὑακίνθοις, ἑλιχρύσου κλάδοις.

Serpyllo, croco, hyacintho, helichryſi ramis.

CAPUT XVI.

Bocchus flos coronarius. Chelidonium flos quoque coronarius. Adiantum. Coſtum. Coſtum quibus floribus ſocietur. Siſymbrium planta coronaria. Ejus duo genera. Nuptialibus coronis inſeritur. Sociatur myrto. Ἀναγαλλὶς flos coronarius. Eſt duplex. Acis flos vernus coronarius. Natales hujus floris. Cythiſus.

INvenio & Boccho datum eſſe locum inter flores coronarios. Hujus floris meminit Virgilius in hoc verſu,

> *Et Bocchus Libyæ regis memor.*

Et quidem Salluſtius meminit regis hoc nomine; ſed qui fuit poſteritas illius quem Silius Italicus numerat inter eos qui convenerunt ad exercitum Annibalis,

> *Quin & Maſſyli fulgentia ſigna tu'ère,*
> *Heſperidum veniens lucis domus ultima terræ.*
> *Præfuit intortos demiſſus vertice crines*

Virgil. *Salluſt. bel. Jug.* *Sil. Ital. lib. 3.*

Bocchus

Bocchus atrox; qui ſacratas in littore ſylvas;
Atque inter frondes revireſcere viderat aurum.

Nempe hunc veriſimile eſt eſſe ex illis floribus, quos è Virgilio ſu
pra dixi eſſe inſcriptos nomina regum. Chelidonium quoque vi
deo numerari inter flores vernos coronarios. Hæc noſtris eader
Iſidor. lib. appellatione eſt herba chelidonia; ſic dicta quòd adventu hirun
17. *cap.* 9. dinum videtur erumpere. Quippe hirundo eſt εἰαρινὴ ζεφύρου πρω-
Oppian. l. 3. τάγγελος ὄρνις verna zephyri prænuntia aut prima nuntia avis. At
ἁλιευ. inde fortaſſe dicta chelidonia qnòd pullis hirundinum, ſi oculi auf
rantur, matres ex hac herba mederi dicantur. Chelidonium Theo
crito eſt cæruleum.

Theocrit. —— τάχα δὲ κράναν ἐνόησεν
ὕλα. *eid.* Ἡμένῳ ἐν χώρῳ· περὶ δὲ θρία πολλὰ πεφύκει,
ιγ. Κυάνεόν τε χελιδόνιον, χλοερόν τ' ἀδίαντον,
Καὶ θάλλοντα σέλινα, καὶ εἰλιτενὴς ἄγρωστις.

ſtatim verò fontem animadvertit, in loco declivi, ubi multæ her
bæ naſcebantur, Cæruleum chelidonium, virideque adiantum, &
apium virens, & criſpa agreſtis. Quibus in verſibus mentio fi
adianti, quæ eſt radix puſilla, & criſpæ agreſtis, hodiernis herba
Theophraſt. riis cognitiſſima. De qua illud mirabile Theophraſtus refert no
lib. η. *de* humere licet madefactam. Nam omitto coſtum, qui eſt flos lu
plant. teus, de cujus radice, facultate, generibus herbarii certant. Pro
pertius ſibi ſacra facienti ob navale Actiacum prælium, coſtun
dari vult.

Coſtum molle date, & blandi mihi thuris honores,

Propert. lib. 4. Inter pretioſos frutices habitum eſſe conſtat, ut quidpiam eximium
Horat. l. 3. *carm. od.* 1. Horatius,

Quòd ſi dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum ſydere clarior
Delevit uſus, nec Falernæ
Vitis, Achemeniumque coſtum,

Ovid. l. 10. *Metam.* id eſt Perſicum. Sociatur cinnamis; Ovidius,

--- ſit dives amomo,
Cinnamaque coſtumque ſuam, ſudataque ligno
Thura ferat.

Inter plantas coronarias non ſanè eſt infrequens ſiſymbrii mentio
Dioſcor. lib. Siſymbrium Dioſcorides & Plinius duplex faciunt. Vnum quod vo
2. *cap.* 155. cant ſylveſtre ſerpyllum, idemque thymbræum, pedali non ampliu
& ſeq. altitudine. Et hoc naſcitur ἐν χέρσοις in ſolo inculto, & loco ſic
Plin. l. 20. co, ſive, ut ait Theophraſtus, περὶ αἱμασιὰν apud ſepem, ſimil
c. 22. mentæ hortenſi, latiore tamen folio, & illa odoratius. Et hoc eſ
Theophraſt. de plant. lib. ζ. στεφανωματικὸν, id eſt ἐμπλέκουσι καὶ τοῦτο εἰς τοὺς στεφάνους, implican
illu

lud coronis, id eſt, ut de bulbo Theophraſtus ait; coronis adhi-
ɛtur. Alterum genus eſt illius quod naſcitur in riguis, ſimile na-
urtio coronis ignotum. Et hoc quidem veriſimile eſt eſſe illud
uod Plinius lætiſſimum naſci ait in puteorum parietibus, & circa
iſcinas ac ſtagna. Si hoc quamlibet non coronarium, lætiſſimum
men eſt, multò magis veriſimile eſt illud eſſe lætum quod coro-
is inſeritur, nempe cui eſt gratus odor. Cæterùm in iis foliis è — *ἐν πα-*
uibus nuptiales coronæ texebantur, ſiſymbrium conſpicuum fuit, — *ροιμ.*
t ſupra monui. Certè videtur fuiſſe planta Veneri grata, quæ ſci-
cet, ſociabatur myrto, quæ tota eſt Veneris. Et quidem Ovidius
loquens vulgares puellas, vult eas offerre Veneri coronas textas
ſiſymbriis, myrto, roſa.

Cumque ſua dominæ datæ grata ſiſymbria myrto; — *Ovid. lib. 4.*
Textaque compoſita juncea vincla roſa. — *Faſt.*

Iîc enim texta vincla, eademque juncea priſco more interpretor
oronas. Illud Theophraſtus de ſiſymbrio memorat, quod muta- — *Theophraſt.*
ır in mentam non cultura coërcitum, aut non traſlatum inſitione — *lib. 2. de*
ı aliam plantam. Qui plura de ſiſymbrio cupit cognoſcere, videat — *plant. cauſ.*
brum ſeptimum Theophraſti de plantis. Inter flores vernos coro-
arios Longus collocat ἀναγαλλὶν, his verbis, ἀνεζήτησαν δὲ καὶ ἄνθη — *Long. lib. 3.*
εφανῶσαι θέλοντες τοὺς θεούς· τὰ δὲ ἄρτι ὁ ζέφυρος τρέφων, καὶ ὁ ἥλιος
ερμαίνων ἐξῆγεν. ὅμως δὲ εὑρέθη καὶ ἴα, καὶ νάρκισσος καὶ ἀναγαλλὶς, καὶ
σα ἦρος πρωτοφορήματα. Quærebant & flores coronare volentes
)eos. Illos autem noviſſimè Zephyrus alens, & ſol calefaciens eduxe-
at. Nihilomiuus tamen inventæ & violæ, & narciſſus, & anagallis,
: quotquot [ſunt] primitiæ veris. Α'ναγαλλὶν Suidas duplicem facit; — *Suid. ἀνα-*
ωτέρα, inquit, ῥυπτικῆς ἐστὶ δυνάμεως. Utraque eſt facultatis ejus — *γαλλίς.*
uæ abſtergit. Acis quoque eſt flos vernus coronarius; cujus ipſa
:hloris Dea florum meminit ut pulcherrimi, ſibique dilecti.

Quid crocon aut acin referam, Cinyraque creatum — *Ovid. lib. 5.*
De quorum per me ſanguine ſurgit honor? — *Faſt.*

Hunc florem natum eſſe è cruore Acis, qui fuit amator Galateæ,
& à Cyclope interfectus eſt, docet Ovidius in his verſibus, quos
a re hîc deſcribo, quòd in iis hæc ſive planta, ſeu flos luculenter
ɩingitur.

Puniceus de mole cruor manabat, & intra — *Ovid. l. 13.*
Temporis exiguum rubor evaneſcere cœpit. — *Metam.*
Fitque color primo turbati fluminis imbre,
Purgaturque mora. Tum moles tacta dehiſcit;
Vivaque per rimas, proceraque ſurgit arundo,
Oſque cavum ſaxi ſonat exſultantibus undis.
Miraque res, ſubitò media tenus extitit alvo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Incinctus juvenis flexis nova cornua cannis.
Qui niſi quod major, quod toto cærulus ore eſt.
Acis erat; & ſic quoque erat tamen Acis in amnem
Verſus, & antiquum tenuerunt flumina nomen.

In hoc ordine ſuus quoque eſt colocaſiæ locus; quam in Ægyp nobiliſſimam eſſe, & à quibuſdam vocari cyamon, Plinius trad Thyrſo ſpectabili eodem authore emicat, & foliis latiſſimis, eti ſi arboreis comparentur. Cæterùm Ægyptii, inquit Plinius, N *ſui dotibus gaudent, ut implexis colocaſiæ foliis in variam ſpeci vaſorum potare gratiſſimum habeant.* Etſi verò eſt planta Æg ptia & Nilotica, tamen eam quoque in Italia provenire veriſim fit è Virgilio,

Plin. l. 21. c. 15. — *Virg. ecl. 4.*

At tibi prima puer nullo munuſcula cultu
Errantes hederas paſſim cum baccare tellus,
Miſtaque ridenti colocaſia fundet acantho.

Cythiſum video ſociari violæ; & ideo hanc quoque plantam cr dibile eſt eſſe coronariam. Ovidius ubi facit Chlorin loque tem,

Ovid. l. 13. Metam.

—— volucres ego mella daturas
Ad violam & cythiſos, & thyma grata voco.

Cythiſum menſe Januario decîdi, viridemque vocari video Conſtantino Cæſare.

Conſt. Cæſ. lib. 3. c. 1.

CAPUT XVII.

Liguſtrum flos coronarius. Albus. Baccatus. Papaver flos coron rius. Comatus. Luteus, purpureus pulcher. Papaver frigidu Conciliat ſomnum. Eſt coronamentum noctis. Eſt in tutela C reris. Picris flos coronarius. Rododaphne. Hujus plantæ ing nium. Ros marinus coronamentis adhibetur. Hoc flore lar coronantur. Quibus floribus miſceatur. Thymum planta c ronaria. Eſt odoratum. Cujus rei eſt ſymbolum. Parthenic Serpyllum planta coronaria. Unde dictum. Ejus epitheta. Hu ſociantur allia. Aſterion planta coronaria. Junoni offertu Libanotis. Ejus coronamenta. Ambroſia. Myrrha flos odor tus. Ejus coronamenta. Flos ſpinæ Ægyptiæ. Papyrus. Qua ſit coronamentum. Herba leonis.

Virg. ecl. 2. SÆpe quoque in floribus coronariis fit mentio liguſtri floris alb

Alba liguſtra cadunt.

Ovid. l. 13. Metam. Ovidius,

Candidior folio nivei Galatea liguſtri.

Ligu

Liguſtra baccata reperiuntur apud Drepanium, *Drepan.*

Laurus Apollinea marceſcat denique ſylva;

Cumque ſuis baccis alba liguſtra cadant.

Martialis quoque inter ea quæ candidiſſima ſunt, numerat liguſtrum in locis ſupra citatis, *Martial. lib. 1.*

Toto candidior puella cycno,

Argento, nive, lilio, liguſtro.

Et alibi,

Lilia tu vincis, nec adhuc dilapſa liguſtra. *Martial. l. 8.*

Sequitur papaver flos ſpecie decorus, atque adeò comatus. Ovidius, *Ovid. lib. 4. Faſt.*

Illa legit calthas; huic ſunt violaria curæ;

Illa papavereas ſubſecat ungue comas.

Has comas Theocritus vocat crepitacula, *Theocrit. κύκλ. eid. ια'.*

—— ἔφερον δέ τοι ἢ κρίνα λευκά,

Ἢ μάκων' ἁπαλὰν ἐρυθρὰ πλαταγώνι' ἔχοισαν.

Adferrem verò tibi vel alba lilia, vel papaver tenerum, quod rubra crepitacula habet. Nempe hæ ſive comæ, ſive crepitacula illa ſunt quæ è papavere decerpi ſolent. Virgilius, *Virg. ecl. 2.*

—— *tibi candida Nais*

Pallentes violas, & ſumma papavera carpens,

Narciſſum & florem jungit bene olentis anethi.

Hic flos colore eſt luteus, & pulchritudine cenſetur. Catullus, *Catull. in epith. Iul. & Manl.*

Jam licet venias marite.

Uxor in thalamo eſt tibi

Ore floridulo nitens,

Alba parthenice velut,

Luteumve papaver.

Propertio eſt purpureum, ubi illud ſociat lilio, *Propert. lib. 1.*

Et circùm irriguo ſurgebant lilia prato

Candida purpureis mixta papaveribus.

Facultate eſt frigidum. Virgilius, *Virg. Mor.*

Hîc cicer, & capiti nomen debentia cæpe;

Hîc etiam nocuum capiti, gelidumque papaver.

Et ideo conciliat ſomnum; Et ante fores hujus Dei florent papavera.

Ante fores antri fœcunda papavera florent. *Ovid. l. 11. Metam.*

Quòd verò ſomnus eſt ſimilis morti, Virgilius facit, *Virgil. lib.*

—— *letheo perfuſa papavera ſomno.*

Hinc eſt quod nox ut ſomni conciliatrix coronatur papavere. Ovidius, *Ovid. lib. 4. Faſt.*

Interea placidam redimita papavera frontem

Nox venit & ſecum ſomnia nigra trahit.

Papaver eſſe in tutela Cereris, diſcimus è Callimacho, qui facit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

hanc Deam, aſſumpta forma Nicippes manu tenere coronas
Callimach. hym. in Cerer. papaver. — χερὶ δ᾽ εἶχε
Στέμματα καὶ μάκωνα.
Accepitque manu coronas floreas & papaver. Hanc ob cauſa[m]
Virgil. 1. Georg. Virgilio papaver eſt Cereale, ac ſi dicat, Cereri dilectum,

Nec non & lini ſegetem, & Cereale papaver
Tempus humo tegere.

Eſt & picris quam Virgilius ſociat buphtalmo, de quo egi ſupr[a]
eamque vocat floridam,

Buphthalmuſque virens, & ſemper florida picris.

Virgil. Cul. His ſociatur rhododaphne, ut ibidem apud Virgilium,

—— hîc rhododaphne
Liliaque & roris non avia cura marini.

Conſt. Cæſ. l. 2. c. 42. Mirum eſt rhododaphnes ingenium. Quippe ejus rami terræ im-
pacti ab omni peſte legumina protegunt. Etſi hac dictione ſignifi-
cata eſt ima quædam fœditas ab Syris, qui neſcio quem probri cau-
Lucian. in pſeudol. ſa vocarunt ῥοδοδάφνλω. Ros item marinus coronamentis adhibe-
Horat. l. 3. Carm. tur. Certè hoc flore Horatius coronat Lares.

Parvos coronantem marino
Rore Deos, fragilique myrto.

Quandoque ſimpliciter dicitur ros, non addito marinus,

Ovid. lib. 4. Faſt. *Pars thyma, pars rorem, pars meliloton amant.*

Miſcetur floribus vernis omnium lectiſſimis. Ovidius,

Ovid. l. 12. Metam. *Ut modò rore maris, modò ſe violave roſave*
Implicet, interdum canentia lilia geſtet.

Pindarus ſociat lilium & rorem marinum, cùm ait, Muſam pl[e]-
Pindar. Nem. od. 7. ctere coronam Olympicam; cui coronæ,

Κολλᾷ χρυσὸν, ἔντε χαλκὸν, ἐλέφανθ᾽ ἁμᾶ,
Καὶ λείριον ἄνθεμον πον-
τίας ὑφαλοῖσ᾽ ἐέρσας.

glutinat aurum, æs & ebur, & lilium floridum à rore marino avu[l]-
ſum. Thymum quoque coronamentis inſeri conſtat.

Pars thyma, pars meliloton amant.

Ovid. l. 15. Metam. Suavitate odoris commendatur. Ovidius,

—— nec vobis lacteus humor
Eripitur, nec mella thymi redolentia flore,

Tam gratus, tamque adlubeſcens flos eſt, ut ſit ſymbolum ej[us]
Horat. l. 1. ep. gratiæ quæ cuique rei eſt indita. Horatius ad Julium Florum,

—— ipſe quid audes?
Quæ circumvolitas agilis thyma?

Id eſt, quas venuſtates ſtatim ut collibitum eſt, non adſequeris? Par-
thenicen video jungi papaveri in iis verſibus quos ſupra citavi. Catull.

Alt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Alba parthenice velut, luteumve papaver. Catull. in epith. Iul. & Manl.

erpyllum quoque inter coronamenta receptum ut flos vernus & vio-
e ſocius ac roſis. Theocritus, Theocrit.

Ἡ δ' ἴον, ἡ δ' ἕρπυλλον ἀπαίνυτο. Eur. eid. ιθ.

Iæc violam, hæc verò ſerpyllum decerpebat. Et alibi, Theocrit. ep. 1.

Τὰ ῥόδα τὰ δροσόεντα, καὶ ἡ κατάπυκνος ἐκείνα
Ἕρπυλλος κεῖται ταῖς Ἑλικωνιάσι.

Roſæ illæ roſcidæ, & denſum illud Serpyllum dicatum eſt Helico-
iadibus. Sic dicitur ἕρπυλλον παρὰ τὸ ἕρπειν à rependo & floret ſicut Scholiaſt. Nicand. ther.
edera, & voluitur circa alios flores, eoſque quodammodo depaſcens
ircumvoluit. Ea re à Theophraſto collocatur inter plantas θυμώ- Theophraſt. de plant. lib. ζ.
εις, πολυσχιδεῖς καὶ ταῤῥώδεις, animoſas, multifidas, & implicitas.
d quod expreſſit Nicander cùm vocat ſerpyllum κεραειδέα, ἐπειδὴ, Nicand. ther.
iquit Scholiaſtes, κερατοειδές ἐστι κατὰ τὰ φύλλα, eſt ſpecie corniculari
irca folia. Ab ipſo Nicandro vocatur quoque φιλόζωον vitæ amans, Nicand. in Alexiph. & Schol. in φιλόζωον.
ότι ἀεὶ ἀνθεῖ, καὶ οὐδέποτε φυλλοῤῥοεῖ, quòd ſemper floret, & folia
us non defluunt. Hujus duo genera faciunt, unum ἥμερον do-
ieſticum, aliud ἄγριον agreſte. Cæterùm ut aliis demat id quod
iſuave eſt, his Virgilius ſociat ſerpyllum, Virg. ecl. 2.

Allia, ſerpillumque herbas contundit olentes.

erpyllum ſupra dixi à Theocrito dicari Muſis, unà cum roſa.
ſterionem inter plantas coronarias cenſeri video. Porro Aſterion
t flumen Eubœæ, quod fluit infra templum Junonis. Deinde Pauſan. l. 2.
ı ſpecum demerſus abſconditur; Ad cujus ripas herba naſcitur
ɔdem nomine. Eam herbam Junoni integram offerunt, & ex
jus foliis coronamenta nectunt. Invenio quoque apud Athenæum Athen. lib. 15.
ororonas necti è novellis ramis Libanotidis. Ambroſia Cappado-
as coronari Plinius author eſt. Ambroſiam Iſidorus à Latinis Plin. l. 27. c. 4.
pium ſylvaticum vocari ait. Myrrham quoque florem odoratum Iſidor. l. 17. c. 9.
oronariis adnumerant. Certè coronas hinc fuiſſe nexas planum
it ex Athenæo, quo authore Demetrius filius quotidie magnam Athen. l. 5.
ominum multitudinem convivio exceptam multis rebus donabat;
n his erant coronæ è thure ac myrrha cum aureis monilibus ho-
ninis longitudine loco lemniſcorum ac tæniarum. Itaque veriſi-
nile eſt hunc regem, qui ſua perdebat veriùs quàm donabat, haſce
oronas dediſſe ut pretioſiſſimas, id eſt, pulcerrimas & odora-
iſſimas. Certè Euripides vocat myrrhæ æthereum nidorem, id eſt Euripid. Troad. actu 4.
cœleſtem,

——— σμύρνης αἰθερίας τε καπνόν.

Alibi hoc ipſe poëta ait fumum myrrhæ aſcendere uſque ad Phœ-
um. Nempe myrrham in ſacris adoleri cognitiſſimum eſt. Euripid. Im. actu 1.

Σμύρνης δ' ἀνύδρου καπνὸς

Εἰς ὀρόφους Φοίβου πέταται.

Myrrhæ fumus aridæ ad tecta Phœbi volat. Spinæ Ægypti florem Plinius dicit eſſe coronis jucundum, & medicamentis utilem. Id quod ſumpſit è Theophraſto, qui de hac ſpina loquens ait, τὸ δὲ ἄνθος καὶ τῇ ὄψει καλὸν, ὥστε καὶ στεφάνους ποιεῖν ἐξ αὐτοῦ. flos autem & aſpectu gratus, uſque eò ut ex eo coronas nectant. Papyri flore Deos coronari tradit idem Plinius. Hanc papyrum Græci vocant βίβλον. eamque ex qua conficiebantur coronæ στεφανωτρίδιν βίβλον papyrum coronariam. Atque adeò ajunt, cùm extrema jam ætate Ageſilaus in Ægyptum navigaſſet, fama celeberrimi nominis excitos Ægyptios conveniſſe ad hominem ſpectandum. Miratoſque eſſe quod munera vilia, rejectis pretioſis, acciperet. Et quidem coronaria papyro delectatum Theophraſtus ait, inquit Plutarchus, διὰ τὴν λιτότητα τῶν στεφάνων propter exilitatem coronarum. Eaſque coronas eum petiiſſe ab rege cùm inde navigaret. Pindarus herbam leonis collocat inter coronarias.

Plin. l. 13. c. 9. *Theophraſt. lib. 4. de plant.* *Plin. l. 13. c. 11.* *Plutarch. Ageſi.* *Pindar. Nem. od. 6.*

CAPUT XVIII.

Cur non enumerem eos omnes flores qui medicis & herbariis ſunt coronarii. Quædam urbes ſolis floribus inclytæ. Mos matronarum ut ſibi quælibet coronam texat. Pennæ quandoque ſignat flores. Victoria pennata. Corona è pinnis alarum. Sagittæ coronamentum Indicum.

PRæter eos flores quos recenſui, proferri poſſunt alii propemodum, ut dixi, innumerabiles, quos & medici & herbarii vocant coronarios, videlicet, coloratos, odoratos, pulchros. Sed nos hanc curam non extendimus ultra illos, quorum apud poëtas, alioſque talium jucunditatum ſcriptores frequentior mentio, quorum cognitione cæteri æſtimari poſſunt. Nullo non modò loco aut regione, ſed ne ſcripto quidem ullo omnes comprehendi poſſunt. Cuique loco ſua ſors ſuum ingenium eſt. Nempe, è diverſitate locorum eſt illa tanta plantarum florumque diverſitas, quæ omnem diligentiam, quamlibet anxiam, fruſtrari poteſt. Qui hîc infelicius, iidem alibi proveniunt felicius, latiùs & frequentiùs. Diverſiſſima ratio eſt montis, planitiei, declivis loci, ſicci, arenoſi, paluſtris. Quædam urbes, ut ſupra dicebam, ſolis floribus inclytæ perhibentur. Hujus generis Pindarus tradit eſſe Locros,

Pindar. Oly. od. 9.

ὅθεν στεφάνων ἄωτοι

κλυτὰν Λοκρῶν ἀπαείρον-
τι ματέρ' ἀγλαόδενδρον,

Jnde coronarum flores inclytam Locrorum extollunt matrem,
ulchrarum arborum [feracem.] idem alibi, *Pind. Ol. od. II.*

κόσμον ἐπὶ στεφάνῳ χρυσέας ἐλαίας
ἁδυμελῆ κελαδήσω, τῶν Ἐπι-
ζεφυρίων Λοκρῶν γενεὰν ἀλέγων.

rnamentum ob coronam aureæ olivæ blandiloquum cantabo; Epi-
ephyriorum Locrorum gentem curæ habens. Hipponium quoque
orundem Locrorum urbs fuit, quò Proſerpinam profectam eſſe
d legendos flores, Strabo author eſt, διὰ τὸ εὐλείμωνα εἶναι τὰ *Strabo l. 6.*
περικείμενα χωρία, quòd pulchris pratis abundarent circumjecta
oca. Inde apud matronas uſus obtinuit, ut ſibi quælibet coronas
ecteret ex iis floribus, quas ipſa ſibi propria manu legiſſet. Uſque
ò ut illi vitio dari mos fuerit, ſi quæ diebus feſtis coronas emptas,
on ab ſe lectas geſtaret. Stephanus tradit, Ἀνθάναν, quod eſt φιλο- *Stephan.*
έφανον, urbem Laconicam ſic dictam, παρὰ Ἄνθην τὸν Ποσειδῶνος, *Ἀνθάν.*
ν Κλεομένης ὁ Λεωνίδου ἀδελφὸς ἀνηλὼν, καὶ ἐκδείρας, ἔγραψεν ἐν τῷ
έρματι τοὺς χρησμοὺς τηρεῖσθαι, à flore Neptuni, quem Cleomenes
eonidæ frater cùm interfeciſſet & excoriaſſet, ſcripſit in pelle, ora-
ula ſervata eſſe. Quis autem ſit iſte Neptuni flos, hic ipſe Stepha- *Stephan.*
ius paulò poſt indicat, interpretans hæc verba Homeri, Ἀνθηδόνα *Ἀνθηδό-*
' ἐσχατόωσαν, ἀπὸ Ἀνθηδόνος, inquit, τοῦ Διὸς, τοῦ Ἄνθου, τοῦ Ποσειδῶνος, *να.*
ἢ Ἀλκῆς τῆς Ἄβαντος. Itaque ingens florum numerus eſt, qui hîc qui-
em incogniti, alibi ſunt & cognitiſſimi & celebratiſſimi. Multis
æculis Græci & Aſiatici Romæ fuerunt nullo nomine. Neque item
d Græciæ Aſiæque incolas pervenerat fama & nomen Indicorum.
Nec natura tam novercali odio Occidentis, aut etiam Septentrio-
is regiones proſecuta eſt, ut non hîc quoque ſuas dotes exerat,
aſque & ſingulares, & plena manu. Quarum tamen apud gentes
Orientales ne minima quidem aut levis auditio fuit, aut mentio.
Satis habeat æquus lector, ſi illos hîc exhibemus quos in veterum
monumentis ſtudioſè veriùs quàm anxiè collegimus. Qui ipſi à
nobis hac cura non tam numerantur aut demonſtrantur, quàm in-
dicantur. Id, ſcilicet, nos agimus, ut ex hiſce pauculis cæterorum
forma & gratia, atque adeò venuſtas & pulchritudo coronarum
æſtimari poſſit. Ipſas quoque coronas ſatis intelligimus non tam à
nobis pingi aut repræſentari, quàm delineari. Utut eſt, eos flores
quos memoravimus, ſatis conſtat eſſe materiam coronariam, eam-
que & eximiæ pulchritudinis, ac dignitatis inter egregios terræ
partus præcipuæ. Etſi non omnes proveniunt in illa inſula beato-
rum, ubi, ait Pindarus, auræ Oceanides perflant.

——— ἄν-

Pind. Oly. od. 2. θεμα δὲ χρυσοῦ φλέγει,
τὰ μὲν χερσόθεν ἀπ' ἀ-
γλαῶν δενδρέων·
ὕδωρ δ' ἄλλα φέρβει.
ὅρμοισι τῶν, χέρας ἀνα-
πλέκοντι καὶ στεφάνους.

Floreſque auri micant, alii quidem ab humo, alii à pulchris arboribus. Aqua autem alios educat, quorum monilibus & corollis implicant manus. Hîc moneo, hiſce floribus quandoque inditum fuiſſe nomen pennis, ut apud Pindarum, *Pindar. Oly. od. 14.*

ἐστεφάνωσε κυδίμων ἀέθλων
πτεροῖσι χαίταν.

coronavit inclytorum certaminum pennis cæſariem. Credo, quod honor qui hinc eſt, ſicuti quibuſdam alis evehit homines in ſublime. *Nazar. in Paneg.* Hinc quoque eſt quòd Nazario victoria eſt pennata. *Jam quidem*, inquit, *lætitiam geſtæ rei diffuderat fama velox; & celeritatem nuntii pennata victoria inſequebatur.* *Pauſan. l. 9.* Non tamen inficias eo, coronam extitiſſe è pinnis alarum; qua, ſcilicet, Muſarum victoria demonſtrata fuit. Quippe memorant, Acheloi filias ſuaſu Junonis auſas eſſe provocare Muſas in certamen cantus. At Muſas victrices victis pinnas ex alis convulſas, & in ſpeciem coronæ coactas ſuis capitibus impoſuiſſe argumentum victoriæ, & quodammodo in ſpeciem trophæi. Certè qua quiſque dote eminet, hujus inſignia potiſſimum geſtare amat. Indi, & in his Bactriani ἑκηβόλον ἔθνος longè jaculans gens, quòd ſagittando valent, ut hanc virtutem gentis faciant teſtatiorem, ſagittis redimiuntur. *Prudent. Hamart.* Prudentius,

Non illum regina Tyri, non accola magni
Euphratis Parthus rapiet; non decolor Indus
Tempora pennatis redimitus nigra ſagittis.

Sed quia hoc ipſum in operis contextu liquidius apparet, cæteris exemplis abſtineo.

CARO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAROLI PASCHALII

Regis in Sacro Conſiſtorio Conſiliarii & apud Rhætos Legati,

DE CORONIS

LIBER QUARTUS,

Qui eſt de Coronis ſacris.

CAPUT PRIMUM.

Coronæ pietatis. Pietas duplex. Simulachra numinum coronata. Flumina coronantur arundine. Lacus coronati. Homines arundine coronati. Juncea ornamenta. Arundo proprium coronamentum Dioſcurorum. Ex arundine corona Apollini grata. Autumnus coronatur pomis. Inſitores redimiuntur corona pomoſa. Coronamentum Bacchi quale. Coronæ vitigineæ, è corymbis, è racemis. Pampinea corona quid ſignet. Junoni vitis indicta.

HUc uſque illud coronarum genus exſequutus ſum, quas in definitione vocavi coronas lætitiæ. Sequuntur coronæ pietatis, quibus nomen indo ſacris, quòd plerunque in re ſacra geſtarentur, ui n fra videbimus. Porrò quòd pietas eſt privata cujuſque, aut publica univerſorum, priùs exequar illas quæ privatā reſpiciunt; & hinc ad illas ranſgrediar quæ publicam. Sed enim quòd utriuſque pietatis potiſma pars conſiſtit in cultu Dei, hoc primùm libet præfari, Vix ullum uminis ſimulachrum aliquam celebritatem adepti fuiſſe incoronaım. Vix ullum divinum cultum, ſive publicus, ſive privatus eſt, cutè deſcriptum invenias abſque mentione coronæ. Porrò ea coroı texebatur ex ea materia quæ cuique numini complacita, & in tutela

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

tela ejus eſſet cui dicabatur. Videlicet, fluminibus nectebatur ex arun-
Albric. de imag. Deor. in Baccho. dine. οἷον ποταμοὺς, inquit Dion Chryſoſtomus, κατακειμένους γυμνοὺς,
τὸ πλέον. γένειον καθεικότας μυρίκῃ ἢ καλάμῳ ἐστεφανωμένους, ut
Dion. Chryſoſt. orat. de reg. fluvios jacentes, nudos, cana barba, multumque promiſſa, myrica,
aut arundine coronatos. Hac ipſa corona Virgilius donat Tybrim,

Virgil. 8. Æneid.

—— eum tenuis glauco velabat amictu
Carbaſus, & crineis umbroſa tegebat arundo.

Et alibi Mincium,

Virgil. 10. Æneid.

Quos parte Benaco velatus arundine glauca
Mincius infeſta ducebat in æquora pinu.

Ovid. lib. 9. Metam. Arundine quoque Ovidius redimit Calydonium amnem,

—— cùm ſic Calydonius amnis
Cœpit inornatos redimitus arundine crineis

Val. Flacc. l. 6. Argon. Peucon apud Valerium Flaccum geſtat coronam ex arundine.

Labitur in tortos per tempora cœrula crineis
Tunc quoque materna velatus tempora Peucon.

Val. Flacc. l. 1. Argon. Hylam Lacum Bithyniæ hic ipſe poëta redimit arundine,

—— ſubita cur pulcher arundine crineis
Velat Hylas? unde urna humeris, niveoſque per artus
Cœruleæ veſtes?

Ipſi quoque homines per ſæpe arundine coronantur. Et quidem
Athen. lib. 15. Soſibius apud Athenæum tradit; Lacedæmonios feſtis Proma-
chiorum diebus arundine vernacula redimiri ſolitos. Quo exem
Strabo l. 3. plo Strabo memorat quoſdam Hiſpanos capite geſtare fundas jun
ceas tres, quas Philetas vocat κόμμα μελάγκραινον, junceum or
namentum; ſiquidem juncea vincla apud Ovidium oſtendi eſſe co
ronas. Arundine quoque juventus Attica ea quæ Academiam fre
quentabat, coronabatur, nempe coronamento tenui, nec exqui
ſito Ariſtophanes,

Ariſtoph. νεφ. & ibi Scholiaſt.

Ἀλλ' εἰς Ἀκαδημίαν κατιὼν, ὑπὸ ταῖς μορίαις ἀποθρέξεις
Στεφανωσάμενος καλάμῳ λευκῷ μετὰ σώφρονος ἡλικιώτου

Sed in Academiam ubi deſcenderis ſub oleis ſpatiaberis redimitu
arundine alba cum temperato æquali. Quem locum alicubi cita
Priſcian. lib. 18. Priſcianus. Cæterùm hæc ex arundine corona Dioſcurarum cre
debatur eſſe propria. Etſi Apollini quoque grata perhibetur Ari
Ariſtoph. βατρ. ſtophanes,

Προσεπιτέρπεται δ' ὁ φορμικτὰς Ἀπόλλων
Ἕνεκα δόνακος, ὃν ὑπολύριον
Ἔνυδρον ἐν λίμναις τρέφω.

Delectatur autem Lyriſtes Apollo propter arundinem quam eg
lyræ aptam alo in paludibus. Autumno texebant coronam è pomis
Horatius,

V[illegible]

Vel cùm decorum mitibus pomis caput *Horat.*
Autumnus arvis extulit. *epod. od. 2.*
Quam coronam innuit Silius Italicus,
Temporaque Autumni latis florentia donis *Sil. Ital.*
Fœdavit. *lib. 14.*
lîc advertendum, ipſos inſitores Autumno vota ſoluiſſe redimitos
orona pomoſa. Propertius de Vertumno,
Inſitor hîc ſoluit pomoſa vota corona, *Propert. lib.*
Cùm pyrus invito ſtipite mala tulit. *4.*
acchi coronamentum ſupra dicebam confici è hedera & vite. At
Ioratius redimit eum pampino,
—— dulce periculum eſt *Horat. l. 3.*
O Lenæe ſequi Deum *Carm. od.*
Cingentem viridi tempora pampino. *25.*
t alibi de eodem iiſdem prope verbis,
Ornatus viridi tempora pampino *Horat. l. 4.*
Liber vota bonos ducit ad exitus. *Carm.*
rgo hoc numen non ſolùm pingitur κερασφόρον cornutum, verùm
tiam ἐστεφανωμένον βοτρύοις, coronatum racemis. Et hinc, ſcilicet, *Lucian.*
oronæ illæ vitigineæ, id eſt, ad pampinorum vitis ſimilitudinem *Bacch.*
ffectæ. Tibullus Bacchum alloquens eum redimit corymbis, *Athen. l. 5.*
Non tibi ſunt triſtes curæ, nec luctus Oſiri, *Tibull. l. 1.*
Sed chorus & cantus, lenis & aptus amor; *el. 7.*
Sed varii flores, & frons redimita corymbis.
'irgilius coronat eum racemis.
Temporaque Autumni cingunt tua Bacche racemi. *In epigr.*
Ipud Silium Italicum Bacchus pingitur & redimitus corymbis, &
eliquo Bacchico ornatu inſtructus, *Sil. Ital. l. 7.*
Lumine purpureo frontem cinxêre corymbi;
Et fuſæ per colla comæ, dextraque pependit
Cantharus, ac vitis thyrſo delapſa virenti
Feſtas Niſæo redimivit palmite menſas.
Non omitto, hanc pampineam coronam eſſe ſymbolum maturi-
atis ejus quæ eſt fini proxima. Nec mirum ſi equiti Rom. obje-
ctum eſt, quod per quietem vidiſſet Claudium pampinea corona *Tacit. l. 11.*
vinctum albentibus foliis. Id quod ita interpretatum, vergente *Annal.*
utumno mortem principis oſtendi. Invenio quoque Bacchum
uandoque redimitum floribus. Quo ornamento Lamon ille apud
Longum ejus effigiem quam in horto habebat, colere ſolitus erat. *Long. lib. 2.*
Et verò quiſque cui ſe numini reſque ſuas commendaret, illius ſi-
nulachra, ſtatuaſque qua re poterat, coronabat, impetrandæ, ſci- *Dion. Chry-*
icet, ejus opi; Sicuti apud Dionem Chryſoſtomum pro liberanda *ſoſt. orat.* *12.*

filia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

filia. Hac ipſa ſive pietate, ſive oſtentatione pietatis Xenocrates phi-
Athen. lib. 10. & Laert. in Xenocr. loſophus, quòd ebibiſſet congium vini uni ſibi à Dionyſio tyranno
oblatum, corona ab illo donatus, eam Mercurio, qui ſtabat ante æ-
des regias, & quem priùs floreis coronis colere ſueverat, domum
rediens injecit. Quæ ratio non ſolùm erga numina fuit uſurpata,
ſed & erga potentiores homines, ſi quid ab ipſis impenſiùs peteretur,
Zonar. l. 1. eoſque quæſitior adulatio pulſaret. Hoc exemplo Hircanus miſit
Antonio coronam auream, ſupplex ab eo petens ut Judæos à Caſſio
Juſtin. lib. 12. & 18. in carcerem compactos libertati redderet. Et *legati Romani à Pto-
lemæo invitati coronas ab eo acceptas poſtridie honoris cauſa ſta-
tuis regis impoſuerunt*; muneribus, ſcilicet, regiis in ipſius regis
honorem verſis. Quæ certè non adulatio, ſed Romana moderatio
potiùs dici debuit. Redeo unde diverti, & ajo, præter hederam,
illa quæ proximè dixi coronamenta eſſe propria Bacchi. Id quod etſi
Tertull. de cor. mil. verum eſt, tamen, Tertulliano teſte, *Junoni vitem Callimachus
indixit Ita*, inquit, *& Argis ſignum palmite redimitum, ſubjecto
pedibus ejus corio leonino, inſultantem oſtentat novercam de exu-
viis utriuſque privigni.* Quæ tamen Baccho detrahi non potuerunt,
Plin. l. 14. c. 1. ut nec Herculi. In hanc ferme ſententiam Plinius tradit, *Metapon-
ti templum Junonis vitigineis columnis ſtetiſſe.* Nempe hæc pro-
dunt illud odium novercale Junonis ſibi vindicantis inſignia privi-
gni. Ipſa quidem vel invita Junone ſuper hederam Bacchus perpe-
tuò retinuit vitem, palmitem, corymbos. Nec ipſe tantùm ſed &
ipſi ſacrificantes. Ea re Artemidorus ait, ἀμπέλου καὶ κισσοῦ [στεφάνω-
Artemid. l. 1. c. 79. μα] μόνοις τοῖς περὶ τὸν Διόνυσον τεχνίταις συμφέρειν, vitis & hederæ
coronam ſolis Dionyſiacis artificibus conferre. Et hæc quidem de
Bacchico coronamento.

CAPUT II.

*Coronamentum Saturni. Mulieres inumbratæ ramis ficulneis. Co-
rona floreæ Iovi impoſitæ. Populus coronamentum Herculis. Um-
bra populi. Populus alba propriè eſt Herculis. Populus eſt corona-
mentum amantium. Pinus & ebulus coronamentum Panis. Satyri
coronati. Fortuna coronata. Vertumni coronamentum. Pyleo coro-
na Iunonis. Olea cujus coronamentum. Lucinæ coronamentum.
Gratiæ coronatæ. Horæ coronatæ. Tempora anni coronata. Minerva
coronata. Coronamentum ventorum. Corona è dendrolibano.*

Saturnus coronatur ficis recentibus. Neque enim Dei ſtatuam
veriſimile eſt non fuiſſe coronatam, cùm ii qui illi ſacrificant
coronati aſpiciantur. *Cyrenenſes* [ait Macrobius] *etiam cùm
Macrob. lib. 1. Sat. c. 7.* rem divinam ei [Saturno] *faciunt, ficis recentibus coronantur*
placen-

lacentaſque mutuò miſſitant, mellis & fructuum repertorem Sa-
urnum exiſtimantes; Fortaſſe ob aliquam talem cauſam cujuſ-
nodi memoratur à Plutarcho, etſi ſuſpicari magis quàm ſcire li-
et. Quippe is tradit, Nonis Caprotinis mulieres convivari inum- *Plutarch. Rom.*
ratas ramis ficulneis. Niſi ſi quis dicere malit, ramum ficulneum
ſſe argumentum virilis, ſive maſculæ libidinis à Libero impoſitum
epulchro Proſymni, ob eam cauſam, quam memorat Clemens *Clem. Al.*
Alexandrinus. Si enim hac pompa, talique cultu Bacchus fuiſſet *exhort. ad*
oneſtatus, pudendis impudentiſſima feciſſet, inquit Heraclitus. *Græc.*
Jovi quoque varia coronamenta tribuit antiquitas, florea, frondea,
netallica. De quibus cùm agam idoneis locis, hîc tantùm dico,
rivatæ pietatis impulſu quàm ſæpiſſimè ejus ſtatuas fuiſſe corona-
as floribus. Certè tali corona, hoc eſt nexa è vernis floribus Pauſa- *Pauſan. l. 5.*
ias refert quoddam ſimulachrum Jovis capite eſſe redimitum. Alte-
am item ſtatuam ejuſdem numinis capite geſtare coronam floream,
extra tenere fulmen. Timon ille Athenienſis exprobrat Jovi, cul- *Lucian. Tim.*
a ejus fieri ne ampliùs colatur coronis. οὔτε θύοντος ἔτι σοι τινὸς, οὔτε
τεφανοῦντος, εἰ μή τις ἄρα πάρεργον ὀλυμπίων, καὶ οὗτος οὐ πάνυ
ἀναγκαῖα ποιεῖν δοκῶν. Cùm jam nec ſacra faciat tibi quiſquam,
ec coronas offerat, niſi ſi quis obiter in Olympicis; Ac ita ne is
uidem rem neceſſariam facere videatur. Herculem coronant po-
ulo. *Nam & Salios,* inquit Macrobius, *Herculi dedit* [Virgilius]
uos tantùm Marti dicavit antiquitas; & populeas coronas no-
minat. Et verò Virgilius vocat populum Alcidæ gratiſſimam, at- *Virg. ecl. 7.*
que adeò Hrculeam,

Herculeæque arbos umbroſa coronæ.

Tertullianus dicit, *Herculem capite præferre nunc populum, nunc* *Tertull. de*
leaſtrum, nunc apium. Porrò Herculi ea re fortaſſe grata eſt popu- *cor. mil.*
us, quòd is ſub ejus umbra ſæpius quievit, qua ſanè hæc arbor inter
æteras arbores præcipuè commendatur. Certè populum φύλλοισιν
ἀπειρεσίοις κομόωσαν, foliis innumeris comantem vocat Apollonius *Apollon.*
Rhodius. Noſtri quoque hanc umbram laudant, Ovidius, *Rhod. l. 3.*

—— *& ecce* *Ovid. l. 10. Metam.*

Opportuna ſua blanditur populus umbra.

Nec tamen eſt quod quiſquam miretur, tradi à Plinio *nullam eſſe* *Plin. l. 17.*
populo umbram, cui ſint ludentia folia. Cùm enim is faciat tria *c. 12.*
genera populi, albam, nigram, & Libycam, hanc ultimam dicit eſ-
e folio minimam. Illam item Libycam facit minùs denſam folio. *Plin. l. 16.*
Ergo neutra harum populorum eſt umbroſa, neutra eſt Herculis; *cap. 23.*
ed alba tantùm. Quippe hæc eſt illa cujus unius umbra laudatur. *Plin. l. 17.*
Cæterùm exemplo Herculis cæteri heroës hac fronde amabant co- *c. 23.*
onari. Horatius,

Teucer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Horat. l. 2. car. od. 3.

Teucer Salamina, patremque
Cùm fugeret, tamen uda lyæo
Tempora populea fertur vinxiſſe corona.

Neque verò Hercules in deliciis tantùm habuit hoc coronamenti genus, ſed & rem ſeriam potiſſimùm agens hac populea fronde ſe fecit inſignem. Statius de Hercule jurisjurandi verba concipiente,

Stat. lib. 3. Sylv. in fin.

Sic ait, & tangens ſurgentem altaribus ignem,
Populeaque movens albentia tempora ſylva,
Et Styga, & ætherei juravit fulmina patris.

Val. Flacc. l. 6. Argon.

Hanc coronam Valerius Flaccus eleganter deſcribit,

Populeus cui frondis honor, conſpectaque glauco
Tempora nectuntur ramo.

glauco, id eſt albo, ſed decolore. Siquidem populum, eam quæ propriè ſit Herculis, ut dixi, vocant λεύκην, albam. Artemidorus de populo, μόνη δὲ λεύκη ἀθληταῖς συμφέρει διὰ τὸν Ἡρακλέα, Sola verò alba populus athletis utilis eſt propter Herculem. Et Theocritus hanc populum vocat λεύκαν, id eſt, albam populum.

Artemid. l. 2. c. 25. Theocrit. φαρμ. eid. β.

Φράζεό μευ τὸν ἔρωθ' ὅθεν ἵκετο πότνα Σελάνα.
Ἦνθον γὰρ κἠγὼ, καὶ τὸν γλυκὺν ᾦχον ἔρωτα,
Ἢ τρίτος ἠὲ τέταρτος ἐὼν φίλος αὐτίκα νυκτός.
Μᾶλα μὲν ἐν κόλποισι Διωνύσοιο φυλάσσων,
Κρατὶ δ' ἔχων λεύκαν Ἡρακλέος ἱερὸν ἔρνος
Πάντοτε πορφυρέῃσι περιζώστρῃσιν ἑλικτάν.

Dic amorem meum unde venerit veneranda Luna. Veniſſem enim ego certè per dulcem amorem, Veniſſem vel duorum vel trium in comitatu de nocte amans, Mala quidem in ſinu Bacchi habens, Capite autem geſtans populum, Herculi ſacram plantam, Undique purpureis lemniſcis involutam. E quo loco id quoque diſcimus, populum fuiſſe coronamentum amantium; fortaſſe διὰ τὸ εὐμηκές τε καὶ ὄρθιον, propter longitudinem & rectitudinem. Pani antiquitas dicavit pinum, ut alibi dico, tum ebulum, qua fronde eum Virgilius coronat.

Lucian. de Imag.

Virg. ecl. 10.

Pan Deus Arcadiæ venit; quem vidimus ipſi
Sanguineis ebuli baccis, minioque rubentem.

Plin. l. 35. cap. 10.

Satyros ſimiliter coronatos legimus. *Ariſtippus*, inquit Plinius, *cujus eſt ſatyrus cum ſcypho coronatus*. Fortuna quoque coronatur. ſed qua fronde, & forma, nondum ſcio. Hujus coronamenti mentio fit in his verſibus qui ſunt de pietate Cæſii Titi primi,

Epigr. l. 4.

Centenas adjicit numero creſcente coronas
Fortunæ ſimulachra colens, & Apollinis aras.

Ver-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Vertumno corona nectebatur è gramine deſecto, ſeu fœno, Ovi-
dius de eo, *Ovid. l. 14.*

> *Tempora ſæpe gerens fœno religata recenti* *Metam.*
> *Deſectum poterant gramen verſare videri.*

Junonem antiquitas præcipuè coronabat. De quo coronamento *Athen. lib.*
alibi ago. Hoc loco illud tantùm moneo, Lacones quam coronam *15.*
Junoni imponebant vocaſſe pyleonem. Quæ tamen vox puella-
rem quamlibet coronam ſignat, ut palam fit, ex eo verſu Alcmanis
quem ſupra citavi,

> Καί τιν' εὔχομαι φέροισαν τὸν ἢ ἑλιχρύ- *Athen. lib.*
> σω πύλεω ἀκηράτω κυπέρω. *15.*

Puellam opto quæ pyleonem afferat ex elichryſo, & immortali cy-
pero. Et verò Heſychius πυλέων interpretatur ϛεφάνων. Oleam etſi *Heſych.*
Minervæ dicavit antiquitas, tamen invenio eam quoque fuiſſe pro- *πυλέων.*
prium coronamentum Jovis, διὰ τὸ ἀειθαλὲς, quòd ſemper viret, *Phornut. in*
καὶ λιπαρὸν, quod eſt mollis, διὰ τὸ πολύχρηστον, quod ad multa eſt *Jove.*
utilis, διὰ τὴν ἐμφέρειαν τοῦ πρὸς τὸν οὐρανὸν γλαυκότητος, propter ſi-
militudinem cœrulei, ſive cœleſtis coloris. Lucinam antiquitas
dictamo coronavit herba odorata, quæ confert ad facilitatem partus *Theophraſt.*
πρὸς τοὺς τόκους τῶν γυναικῶν, ſive πρὸς τὰς δυστοκίας τῶν γυναικῶν. ad *lib. 1. de*
difficultates partus muliebris. Euphorion de Lucina, *plant.*

> Στεψαμένη θαλεροῖσι σωλώθεσι δικτάμνοισι. *Scholiaſt.*

coronata florentibus florebat dictamis. Neque verò Gratiis, ut *Ara. φαι-*
emper, & ubique tales eſſent, defuerunt ſua coronamenta Ovi- *νόμ.*
dius,

> *Protinus accedunt Charites, nectuntque coronas,*
> *Sertaque cœleſtes implicitura comas.*

Id quod diſertim tradit Martianus Capella, *Præterea*, inquit, *tres* *Martian.*
puellæ vultu, decoreque parili, ac venuſtate luculentæ, ſertis religa- *Cap. lib. 2.*
tæ invicem manus, roſarumque ſpeculis redimitæ ad virginem con-
venere. Roſarum ſpecula vocat earum nitorem & pulchritudinem.
Quidni gratiæ coronentur, αἱ τοῖς θεοῖς εἰσὶν ἀποδεδειγμέναι; quibus *Demoſth.*
inter numina locus eſt adſignatus? Quid, quod ipſa Theologorum ſe- *ep. 3.*
vera ſecta hujus coronæ dignitatem agnoſcit? Hieronymus de ſa- *Hieron. l. 2.*
pientia verba faciens ait, *Honora illam, & amplexabitur te, ut det* *epp. ep. 12.*
capiti tuo coronam Gratiarum. Horas quoque Alcmæus vocat *Alcm. in*
ϛεφανηφόρους coronigeras. Porrò coronabantur oleæ ramis, authore *carm. 23.*
Scholiaſte Ariſtophanis. Verùm Tzetzes de hoc Horarum coro- *Scholiaſt.*
namento admodum eruditè tradit, Horas, id eſt tempora, quibus *Ariſtoph.*
annus diſtinguitur, coronari quidem, ſed non vernis floribus, ve- *in equit.*
rùm iis dotibus, quarum ope pulcherrima quæque cenſetur in quo- *Tzetz. in*
libet anni tempore. Ergo ver coronatur ὀπώραις αἷς ἔχει, pomis *lib. 1. Heſ.*
& fru-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

& fructibus, quorum ferax eſt, tum floribus & unguentis. Æſt frugibus, & id genus cæteris. Autumnus vino ac talibus. Hyen oleo, aliiſque dotibus. Minervam coronario munere, aureiſqu ſpoliis cultam legimus ab Ajace propter proſperam venationen

Sophocl. in Ajaci. Apud Sophoclem Ajax loquitur,

——καί σε παγχρύσοις ἐγὼ
στέψω λαφύροις τῆσδε τ᾽ ἄγρας χάριν.

Et te aureis ego redimibo ſpoliis hujus venationis gratia. Atqu adeò verum eſt, unicuique numini aptari coronam ex ea re quæ eſſet familiaris & dilecta, aut ſanè quam ipſe procrearet, ut ipſi ven ti, quorum vi cumulatur arena, & procellis & arena fingantur co

Val. Flacc. l. 6. Argon. ronati, ut de Euro cecinit Valerius Flaccus,

——crinemque procellis
Hiſpidus, & multa flavus caput Eurus arena.

Poſtremò, nullum numen non ritè coronabatur dendrolibano

Conſt. Cæſ. l. 11. c. 16. Quippe exiſtimabant, coronam quæ ex hac arbore Diis offerretu quovis ſacrificio gratiorem eſſe. Ratio eſt, quod Libanus, qui Sy riæ mons eſt, priùs fuit juvenis frequens Deorum cultor. Hic quibuſdam ſceleratis ob invidiam occiſus vitæ quidem, ſed no amoris & benevolentiæ divinæ jacturam fecit. Certè Dii ei mont id nominis indiderunt; eamque frondem quæ ibi provenit, gratam ſibi eſſe multis argumentis oſtenderunt.

CAPUT III.

Genius coronatus. Lar familiaris coronatus. Lares quomodo cul ti. Larinum coronamentum. Pauperum corona tenuis. Larium ſedes. Lares nigri. Veſtæ hoc eſt aræ coronatæ. Venus culta co- ronis. Quatuor Veneres. Priapus coronatus. Profeſſæ quæ dice- rentur. Quam Venerem virgines coronarent. Loca felicitati coronata. Corona geſtata in honorem Promethei.

HAc eâdem privata pietate Genius colebatur multa ſedulitate

Tibull. l. 2. el. 2. multoque coronarum & conjectu & impoſitu. Tibullus,

Ipſe ſuos Genius adſit viſurus honores,
Cui decorent ſanctas florea ſerta comas.

Ipſi quoque lares hoc præcipuè cultu habebantur. At iſti lares no-

Stob. in Charonda. πε. νομ. κ ἐθ. ſtris erant illi ipſi qui Græcis ἑστιοῦχοι δαίμονες quibus Charondas aſſi- milat magiſtratus, qui, ſcilicet, in civitate ſunt hoc ipſum, quod domi iſti Dii. De quo more hæc Cato in loco ſupra citato, *Kalen-*

Cato de re ruſt. *dis, Idibus, Nonis, Feſtus dies cùm erit, coronam in focum indat per coſdemque dies lari familiari pro copia ſupplicet.* Ubi adver-

tendum

[...]endum, Catonem agere de cultu ejus qui dicitur Lar familiaris, [ſe]u privatus. Nam Romæ fuit ædes Larium in ſumma ſacra via, [q]uibus, ut veriſimile eſt, publicè ſacra fiebant. Colebantur ple[r]unque oblatione τ῀ προφορημάτων, primitiarum Horatius, Solin. c.2.

—— dulcia poma Horat. l. 2. ſerm.
Et quoſcunque feret cultus tibi fundus honores
Ante larem geſtet venerabilior lare dives.

[H]inc eſt, quod Tibullus larem coronat ſpicis & uva, Tibull. l. 1. el. 10.

Hic [Lar Deus] *placatus erat, ſeu quis libaverit uvam,*
Seu dederat ſanctæ ſpicea ſerta comæ.

[C]oronabantur quoque plurimis floribus, in primis, ut ſupra dixi, [v]iola. Juvenalis, Juvenal. ſat. 10.

—— laribuſque paternis
Thura dabo, atque omnes violæ jactabo colores.

[R]edimiebantur myrto quoque & rore marino, Horatius, Horat. l. 3. carm.

Parvos coronantem marino
Rore Deos, fragilique myrto.

[P]oſtremò, farre, ac tenui ſerto, ſive corolla. Juvenal. ſatyr. 9.

O parvi, noſtrique lares, quos thure minuto
Aut farre, & tenui ſoleo exornare corona.

[U]bi advertendum, poëtam non de nihilo dicere, tenui corona, [a]c ſi dicat, Mihi, qui non cenſeor inter illos divites, ſed cui tenuis [e]ſt cenſus, ſatis eſt ſi tenui & exili corona exorno lares meos, non [i]lla ampla & grandi, qua redimiri ſolent, Et ſupra dicebam, apud [G]ræcos eſſe proverbium, quo ſignificatur, pauperis coronam eſſe [t]enuem. Nam alioqui amplitudine coronarum lares coli, alibi è [F]eſto monui. Et Plinius tradit, *Compitalia & ludos Servium Tullium Laribus primùm inſtituiſſe.* Cæterùm hæ laribus impoſitæ [c]oronæ dicebantur imponi focis, quia ſedes Larium erat apud fo[c]um. Tibullus, Feſt. Donaticæ. Plin. l. 36. c.27. in fin. Tibull. l.1. el. 2.

Num feror inceſtus ſedes adiiſſe Deorum,
Sertaque de ſanctis diripuiſſe focis?

Et apud Ovidium celebrantem diem natalem uxoris corona dicitur [v]elare focos, Ovid. lib. 5. de triſtib.

Quæque ſemel toto veſtis mihi ſumitur anno,
Sumatur fatis decolor alba meis.
Araque gramineo viridis de ceſpite fiat;
Et velet trepidos nexa corona focos.

[E]uclio ille Plautinus diſertim collocat lares in foco, Plaut. Aulul.

Nunc tuſtulum emi, & haſce coronas floreas.
Hæc imponentur in foco noſtro lari,
Ut fortunatas faciat natæ nuptias.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Et quia lares apud focum ſtatuebantur, non eſt mirum dici nigro[s],
hoc eſt, atros fumoſos, ut liquet è Prudentio, qui, ne, ſcilic[et]
iſti domeſtici Dii parum genialiter acciperentur, eos unguen[tis]
præter coronam donatos firmat.

Prudent. contr. Sym. lib. 1.

—— ſaxa illita ceris
Viderat, unguentoque lares humeſcere nigros,

Plutarch. κεφαλ. κζ. ῥωμ.

Niſi nigros interpretari malis, atroces & vindices. Nam οἱ Λάρη[τες]
ἐριννυώδεις τινές εἰσι καὶ ποίνιμοι δαίμονες, ἐπίσκοποι βίων καὶ οἴκων· L[a]res furialia quædam ſunt & pœnalia numina, quæ ſpeculantur vit[as]
& domos. Præter lares alii erant Dii qui ſtatuebantur apud veſtibu[lum]. Sophocles,

Sophocl. Electr.

Οὐκ ἂν μακρῶν ἔθ' ἡμὶν οὐδὲν ἂν λόγων,
Πυλάδη, τόδ' εἴη τοὔργον· ἀλλ' ὅσον τάχος
χωρεῖν ἔσω, πατρῷα προσκύσανθ' ἕδη
θεῶν ὅσοιπερ πρόπυλα ναίουσιν τάδε.

Non hîc longo ſermone amplius Pylade opus eſt, verùm ut quam
primùm intremus, atque patrios ſalutemus penates, quotqu[ot]
huic præſunt veſtibulo. Ariſtophanes ante fores hiſce Diis ara[m]
ſtatuit.

Ariſtoph. εἰρ.

ὁ γὰρ βωμὸς θύρασι καὶ δή.

Nam ara ante ædes eſt. Idque fiebat non Græco tantùm, ſed & Ro[mano] more. Quippe in primis ingreſſibus, ſpatiiſque domoru[m]
ſtatuebant Veſtas, hoc eſt, aras & focos. Plautus,

Plaut. Curcul. actu 1. ſc. 2.

Nunc ara Veneris hæc eſt ante horum foreis.

Terentius,

Terent. Heaut. actu 5. ſc. 2.

Nemo accuſat Syre te; nec tu aram tibi,
Neque precatorem pararis.

Id quod ideo retuli, ut oſtenderem has quoque aras coronari ſolita[s].
Plautus.

Plaut. Mer. actu 4. ſc. 1.

D. Aliquid cedo, qui hanc vicini noſtri aram augeam. S. Da ſanè hanc virgam lauri.

Ovid. lib. 3. de Triſt.

Itaque tales aræ cumulabantur ſertis, corollis, coronis. Ovidiu[s]
in natalem ſuum,

Scilicet, expectas ſolitum tibi moris honorem?
Pendeat ex humeris veſtis ut alba meis?
Fumida cingatur florentibus ara coronis,
Micaque ſolenni thuris in igne ſonet?

Illæ quæ corpore quæſtum faciebant coronis Venerem & Cupidinem ſibi propitiabant. Plautus,

Plaut. Aſin. actu 4.

Tum ſi coronas, ſerta, unguenta juſſerit
Ancillam ferre Veneri, aut Cupidini,

Tu[m]

Tuus obſervet, Venerine eas det, an viro.

imirum, hanc Deam faciebant φιλοστέφανον, ἢ φιλησιστέφανον, ut
quitur Ariſtides. Hîc obiter dico, plures fuiſſe Veneres, nempe *Ariſtid.*
ıas, ſive tres, ſi Auguſtino credimus; ſi aliis, quatuor; unam, *ἱερ. orat. 3.*
ıam vocabant πάνδημον popularem; Alteram οὐρανίαν cœleſtem; *Aug. lib. 4.*
'ertiam Hortenſem. Quartam πλουτοδότειραν opum largitricem. *de civ. Dei.*
Iuic potiſſimùm ſupplicabant meretriculæ; ut pluribus amatori- *cap. 4.*
us ſibi conciliatis, è tali quæſtu diteſcerent. Hanc quartam potiſ-
mùm coronabat, στεφανῶσαι δὲ καὶ τὴν πλουτοδότειραν. Itaque cùm *Lucian.*
)vidius vulgares puellas hortatur ut coronis Venerem colant, il- *dial. meretr.*
m, videlicet, ſignat πλουτοδότειραν. *Ovid. lib. 4.*
Faſt.

Numina vulgares Veneris celebrate puellæ;
Multa profeſſarum quæſtibus apta Venus.
Poſcite, thure dato, formam, populique favorem;
Poſcite blanditias, dignaque verba joco.
Cumque ſua dominæ date grata ſiſymbria myrto,
Textaque compoſita juncea vincla roſa.

rofeſſas vocat eas quæ licentiam ſtupri, more inter veteres rece- *Tacit. lib. 3.*
to, apud Ædiles vulgaverant; quæque volebant ſciri & publicari *Annal.*
: eſſe impudicas ex ipſa profeſſione flagitii. Ergo hoc Ovidius di-
t, Vos, quotquot eſtis quæ corpore quæſtum facitis, Venere ne-
tite coronam junceam, cui hæreant roſa, ſiſymbria, myrtus; Quæ
mnia ſunt Veneris. Priapo quoque ſalaci Deo corona ponebatur. *In Priap.*
'ertè ipſius hæc ſunt verba,

Mihi corolla picta vere ponitur.

icta, id eſt, multicolor, veluti conſtans è pluribus floribus. Hu-
ıs fermè generis eſt illud in obſcœnis illis ad hunc ipſum Priapum
erſibus, quos priuſquam referam honos auribus præfandus eſt,

Nota Suburanas inter Telethuſa puellas,
Quæ, puto, de quæſtu libera facta ſuo eſt,
Cingit inaurata penem tibi ſancte corona.
Hunc pathicæ ſummi numinis inſtar habent.

t alibi,

Quòd ſi contigerit fruenda nobis,
Totam comparibus Priape noſtris
Cingemus tibi mentulam coronis.

Iunc morem Auguſtinus deſcribit his verbis, *In oppido Lavinio u-* *Aug. de ci-*
us Libero totus menſis tribuebatur, cujus diebus omnes verbis fla- *vit. Dei, lib.*
itioſiſſimis utebantur, donec illud unum membrum per forum tran- *7. cap. 21.*
ıectum eſſet; atque in loco ſuo quieſceret. Cui membro inhoneſto
ıatrem familias honeſtiſſimam palàm coronam neceſſe erat impo-
ere. Et paulò poſt, *Jam quod in Liberi ſacris honeſta matrona pu-*

denda virilia coronabat ſpectante multitudine. Hanc ipſam infra vocat *coronationem virilium pudendorum.* Cæterùm non ſola meretrices Venerem coronis colebant; ſed & ipſæ virgines hujus Deæ ſtatuas ſertis & corollis onerabant. Callimachus,

Callimach. hym. in Del.

> Δὴ τότε καὶ στεφάνοισι βαρύνεται ἱρὸν ἄγαλμα
> Κύπριδος ἀρχαίης ἀριήκοον. ἣν ποτε Θησεὺς
> Εἵσατο σὺν παίδεσσιν, ὅτε Κρήτηθεν ἀνέπλεν.

Et quidem tunc & ſertis oneratur ſacrum ſignum Veneris antiquæ attentè audiens, quod olim Theſeus erexit cum pueris cùm è Creta ſoluit. Hunc ipſum Veneris cultum ſignat Valerius Flaccus,

Val. Flacc.

> *Hinc Veneris thalamos, ſemperque recentia ſertis*
> *Tecta petit.*

Xenoph. in conviv. Sed cùm, ut dixi, quatuor ſint Veneres, ſive, Socrate authore, duæ, cœleſtis & vulgaris, quarum utrique dicata ſunt aræ, fana, ſacrificia, vulgari quidem hæc omnia neglectiora, at cœleſti puriora, & caſtiora, hujus cultui ſe eſſe deditas virgines honeſtè profiteri poſſunt. Itaque non minor in virginibus, ſive in adoleſcentibus amantibus, quàm in meretricibus hæc pietas; imò etiam major & ſyncerior ſedulitas condecorandi ſtatuas non tantùm Veneris, ſed & aliorum numinum ſive urbanas, ſive agreſtes hiſce coronis, ſeu corollis, nempe ſertis floreis. Ergo non immerito nympha quædam apud Longum alloquens Daphnin, Etſi, inquit, vos illum *Long. lib. 2.* Pana ſub pinu erectum nullis adhuc floribus coluiſtis, nos tamen nymphæ nunquam deſtitimus illum rogare, ut eſſet vobis propitius, tibi, ſcilicet, & Chloë. *Long. lib. 1.* Apud hunc ipſum Longum illud ipſum par amantium Chloë & Daphnis floribus iis, quos ferebat anni tempus, coronant agreſtia numina. *Long. lib. 2.* Ibidem Philetas bubulcus corollas Pani adfert, eumque pinu coronat. Picum marmoreum Ovidius deſcribit inſignem multis coronis,

Ovid. l. 14.

> *Illa mihi niveo factum de marmore ſignum*
> *Oſtendens juvenile, gerens in vertice Picum*
> *Æde ſacra poſitum, multiſque inſigne coronis.*

Ad privatam quoque pietatem pertinere exiſtimabant, ſi non ſolùm numina & homines coronis venerarentur, ſed & ipſa loca, ubi cuique quidpiam feliciter eveniſſet, hoc honore honeſtarent, teſte ejus, qui pietati adfinis eſt, animi grati. Hoc exemplo locus in quo theſaurus inventus eſſet, de more coronabatur, addita ara & re divina, ut apud Achillem Tatium. *Dio. Domi. 218.* Is locus in quo Domitianus Paridem hiſtrionem interfecit floribus & unguentis eſt cultus. Inter coronas, quas numinibus privata pietas exhibuit, exiſtimo locum eſſe illi, quæ geſtabatur in honorem Promethei vinculis exoluti; tanquam ejus indignatio ex eo concepta, quòd hominum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ım cauſa indita illa vincula eſſent, hoc cultu minui & placari poſ-
t. Qua de re, Athenæo teſte, Æſchylus in Prometheo. Idem,
quit Athenæus in ea fabula, cui nomem Sphinx. *Athen. lib. 15.*

> Τῷ δὲ ξένῳ γε ςέφανον ἀρχαῖον ςέφος
> Δεσμῶν ἄριςος ἐκ Προμηθέως λόγου.

ospiti coronam priſcum coronamentum [circumdo] Vinculo-
ım optimum è Promethei ratione.

CAPUT IV.

n lucis fuerunt coronamenta. Arbores coronatæ. ςεφανωτικὰ, ſive ςεφανώματα priſcis quid. Spinæ coronatæ. Termini coronati. Templa & columnæ in conlimitiis, χαράδες quid. ἕρμακες quid. Termini quale coronamentum. Unctus lapis Apulejo quid. Coronæ inter primitias quæ Deo offerebantur. Coronæ precum quæ hodie in eccleſiis ſunt in uſu. Coronæ cereæ.

CÆterum in lucis exſtabant delubra multæ venerationis. Ipſique adeò luci cum ſuis arboribus erant venerabiles, Diiſque conſe-
rabantur. *Nec magis*, inquit Plinius, *auro fulgentia atque ebore* *Plin. lib.*
ſimulachra, quàm lucos, & in iis ſilentia ipſa adoramus. Ergo *cap. 1.*
bi quoque coronamentis locus fuit. Id quod diſertim tradit Apu- *Apul.*
ejus. *Et quid ego*, inquit, *de luco & delubro loquar? Negant vidiſ-* *Apol. 1.*
e ſe qui fuère, unum ſaltem in finibus ejus aut lapidem unctum,
ut ramum coronatum. Quis ſit lapis unctus, infra dicam. De lu-
is, eorumque veneratione exſtat locus M. Tullii, *Qui locus aut* *Cic. de prov*
ucus in Græcia tota tam ſanctus fuit, in quo ullum ſimulachrum,
illum ornamentum reliquum ſit? Ergo & luci colebantur, & in
is arbores coronabantur floribus. Ovidius, *Ovid. lib. 8. Metam.*

> *—— equidem pendentia vidi*
> *Serta ſuper ramos; ponenſque recentia, dixi,*
> *Cura Deûm Dii ſint, & qui coluère colantur.*

Quippe *luci*, ut Plinius ait, *fuère numinum templa; priſcoque ritu* *Plin. lib. 12. cap. 1.*
ſimplicia rura etiam nunc Deo præcellentem arborem dicant. Nec
erò immeritò ipſas arbores coronari oportere exiſtimabant, quæ
illuſtrium coronamentorum materiam hominibus ſuppeditant. Si-
quidem priſca eruditio ςεφανωτικὰ, ſive ςεφανώματα, ut alibi mo- *Theophraſt.*
neo, vocabat omnia folioſa; eaque diſtinguebat ἀπὸ τῶν φρυγανι- *lib. 3. de*
κῶν, καὶ λαχανικῶν, à ſurculaceis & herbidis; ut verè dici poſſit, ar- *cauſ. plant.* *Theophraſt.*
borum folia propriè fuiſſe coronamenta, id eſt, materiam corona- *lib. 7. de*
rum. Certè cùm Theophraſtus ait, ἐν Αἰγύπτῳ χείρισα τὰ ἄνθη καὶ τὰ *cauſ. plant.* *cap. 27.*

 ςεφανώ-

στεφανώματα, in Ægypto peſſimè provenire flores & coronaria, ait ibi folia eſſe rariora, ac tenuiora ὅτι ὁ ἀὴρ ὁμιχλώδης καὶ δροσοβόλος quòd aër eſt craſſior & roſcidus. Porrò ut Jupiter eſculo, lauro Apollo, Bacchus hedera, Minerva olea, Venus myrto, Hercules populo coronabantur, ita hæc majorum numinum coronamenta aliis coronamentis coli cenſuerunt oportere. Hinc, ſcilicet, ipſis arboribus tanta nobilitas acceſſit, ut ipſi homines ab arboribus ſua

Plin. l. 17. c. 1. cognomina mutari non erubuerint; *ut Fronditius miles*, inquit Plinius, *is qui præclara facinora, Vulturnum tranſnatans, fronde capiti impoſita, adverſus Annibalem edidit.* Quem locum ideo quoque retuli, ut coronas nonnunquam neceſſitate capiti impoſitas intelligamus, Siquidem frons hujus militis capiti hærens, id eſt, corona, in ipſo æſtu belli pro ſigno ſalutis & virtutis fuit illi, cui manus natando neceſſarium miniſterium præbuerunt. Redeo ad rem, & ajo arbores in lucis coronari ſolitas non ſolùm ab incolis, verùm

Apul. l. 1. Florid. etiam ab ipſis viatoribus. *Neque enim*, inquit Apulejus, *juſtiùs religioſam moram objecerit aut ara floribus redimita, aut ſpelunca*

Athen. lib. 15. *frondibus inumbrata, aut quercus cornibus onerata.* Nec arbores tantùm, ſed & ſpinas coronatas legimus; aut certè coronas è floribus acanthi, mali Punicæ, tum vitis injectas fuiſſe ſpinis nigris & candidis, quæ gignuntur ante templum Tindii oppidi. Qua de re hæc inſuper ab Ægyptiis traduntur, Æthiopas à Tithono miſſos Trojam, cùm Memnonem audiviſſent eſſe mortuum, eò loci coronas abjeciſſe in ſpinas. Ideoque ramos earum floribus onuſtos coronis ſimiles eſſe. Terminos quoque, ſive terminales lapides coronis donavit antiquitas, tanquam judices, & arbitros finium, ac proin-

Stat. lib. 6. Theb. de pacis & amicitiæ cuſtodes. Statius,

—— hinc ſaxeus umbo
Arbiter agricolis finem jacet inter utrumque.

Lactant. de fal. relig. l. 1. c. 20. *Et huic ergo*, inquit Lactantius, *publicè ſupplicatur, quaſi cuſtodi finium Deo, qui non tantùm lapis, ſed etiam ſtipes interdum eſt.*

Tibull. l. 1. el. 1. Eadem propè Tibullus,

Nam veneror, ſeu ſtipes habet deſertus in agris,
Seu vetus in trivio florida ſerta lapis.

Etymol. ἑρμαῖον. Et hæc quidem fuerunt illa ἑρμαῖα, id eſt ἑρμαῖοι λόφοι, ſive ὁ σωρὸς τῶν λίθων, nempe ἐνοδίων, cumulus lapidum in via poſitorum, ita dicta

Phornut. in Merc. quòd is propriè eſſet Mercurius qui ſtatuebatur in viis; quique ob id dicebatur ἐνόδιος καὶ ἡγεμόνιος. Quanquam & ipſe Jupiter quandoque regiones diſterminavit. Qua de re extat epigramma, cujus

Demoſth. ſive Hegeſip. in orat. de Halan. hæc eſt pars,

—— ἀμμορέης δ'
Αὐτὸς ἄναξ μακάρων ἐστὶ μέσος Κρονίδης.

Ipſe

ſe rex beatorum eſt medius Saturnius. Tertulliano hi termini ſunt *Tertull. lib.*
li terminales; *Sed rurſus palos terminales figitis Deo.* Certè ho- *adverſ. pſy-*
inum exiſtimatio fuit, confinia ſeu limites, ſeu conlimitia uſque *chicos.*
eſſe in tutela numinum, ut iis templa hinc inde ædificari mos
ſet. Et ubi non erat templum, hinc inde ſtatuebantur columnæ,
orum utramque vocabant ὅρον, ἐν ᾗ ἐνεχάραττο τὸ χρέος, καὶ ὁ *Etymol.*
ρήστης in qua inſculptum erat debitum & fœnerator. At locum qui *ἄστικτον.*
ter utramque medius eſſet ac liber, vocabant ἄστικτον, nullis pun-
tis notatum, aut nulli debito obnoxium. Memorat Strabo, qua- *Strabo l. 5.*
ndam urbium Campanarum confinia diſcriminari duabus ædibus
rtunæ, ex utroque latere Latinæ viæ. Ubi neque templa eſſent,
eque columnæ, ibi verò cumulabantur χεράδες. Quæ dictio non *Etymol.*
ntùm ſignat ejectamenta maris, aut fluviatiles lapides, ſed & *χεράδες.*
umulos minutorum lapidum, quaſi in hoc aggeſtorum ut ſint
rmini, hoc eſt diſcriminent ac tueantur quod cuique proprium
alieno. Et hi quidem lapidum cumuli vocabantur quoque ἕρ- *Scholiaſt.*
μακες, nempe λίθοι σεσωρευμένοι εἰς τιμὴν τοῦ Ἑρμοῦ, lapides agge- *in ther.*
ti in honorem Mercurii. Et verò priſci ad ſtatuas Mercurii, quas *Nicand.*
ixi proſtitiſſe in viis, aggerabant lapides; ſive inquit Phornutus, *Phornut.*
òd lapidibus vias purgarent; aut Deum ea ratione obteſtarentur; *Mercur.*
t ut eum hoc qualicunque munere venerarentur; aut ut innue-
nt è particulis conſtare eum, qui profertur, ſermonem, Ego
ldo id quod verius puto, nimirum, ut quiſque ſua tueretur, ab-
ineret alienis. Et huc, ſcilicet, pertinet Sapphicum, illud, μὴ
νῆ χεράδας, Ne move terminos; Noli oſtendere te injurium mo-
ndis terminis, ac proinde uſurpandis iis, in quæ nullum tibi jus eſt.
ùm ergo terminus juri & juſtitiæ locum aſſereret, meritò coro- *Ovid. lib. 2.*
abatur. Ovidius, *Faſt.*

Termine, ſive lapis. ſive es defoſſus in agro
Stipes, ab antiquis tu quoque nomen habes.
Te duo diverſa domini de parte coronant;
Binaque ſerta tibi, binaque liba ferunt.

oc autem coronamentum non ſolum conſtitit è floribus, ſed è
ſciis ſeu faſciolis. Prudentius, *Prudent.*

—— & lapis illic *contra Sym.*
Si ſtetit antiquus, quem cingere ſueverat error. *lib. 2.*

ec tantum terminos coronabant, ſed & ungebant, ut palam fit è
co Apuleji quem ſupra citavi. Nam ibi unctum lapidem inter-
retor unguine delibutum, ut ipſemet Apulejus alibi loquitur.
t quidem de lapide uncto exſtat præclarus locus Luciani loquen- *Lucian.*
s de Alexandro illo præſtigiatore, falſoque vate, qui ſuperſti- *Pſeudo-*
oni uſque eò deditus erat, ut ſicubi unctum lapidem, aut coro- *mant.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

natum aſpexiſſet, ante illum ſemper procumberet eumque adorare
Lucian. conc. Deor. Apud hunc ipſum Lucianum fit mentio lapidis & aræ quæ oleo unc
reſponſa edit. Hunc quoque lapidem, quòd unctus eſſet, vocabar
Clem. Al. λιπαρὸν pinguem. Fuitque pervulgatum dictum in ſuperſtitioſ
Strom. l. 7. πᾶν ξύλον καὶ πάντα λίθον, τὸ δὴ λεγόμενον, προσκυνοῦντες, omne li
Pollux l. 1. gnum, & omnem lapidem, quod dicitur, adorantes. Coron
quoque numerabantur inter eas primitias quas quiſque Deo offere
bat, στέφη, inquam, & στέμματα, præter πελάνους, πέμματα, θαλ
λοὺς, μυῤῥίνας, ἄνθη, molam, bellaria, ramos, myrtos, flores
Sacris quoque coronis lubet anumerere illas, quas adhibent enume
randis precibus iis, quas quiſque Deo offert aut domi, aut in eccle
Nicephor. l. 11. c. 36. ſia. Quod inſtitutum manavit à Paulo monacho. Quippe cum
is in ſolitudinem abdidiſſet, dilecto ſibi loco in Pherma, qui e
mons in Sceti, ſingulis diebus trecentas preces ſicuti tributum De
pendebat. Ne verò huic numero quicquam deeſſet totidem lapillo
in ſinu condebat; & ut quamque precationem recitaverat, eâden
lapillum è ſinu emittebat. Numero calculorum abſumpto, intelli
gebat ſe præſtitiſſe quod voverat. Qua in re hic monachus videtu
Plin. lib. 7. cap. 40. imitatus eſſe morem Thraciæ gentis, *quæ calculos colore diſtincto*
pro experimento cujuſque diei in urnam condit; ac ſupremo die ſe
paratos dinumerat; atque ita de quoque pronunciat. Certè nume
randi preces ritum fuiſſe antiquitus receptum in Eccleſia Dei, præ
Hieron. lib. 2. epiſt. ep. 19. ter hunc hiſtoriæ Eccleſiaſticæ locum, ſcire licet ex alio divi Hiero
nymi. *De ſcripturis ſanctis*, inquit, *habeto fixum verſuum nu*
merum. Illud penſum domino tuo redde. Nec ante quieti membri
concedas, quàm calathum pectoris tui hoc ſubtegmine impleveris
Non debui omittere coronas cereas, quas videor poſſe referre in nu
merum earum, quas ſacras voco. Etſi vereor ne nimium ſint ſacræ
Artemid. lib. 2. c. 79. hoc eſt, deteſtandæ. Harum mentionem facit Artemidorus in loco
qui eſt mutilus. στέφανοι κήρινοι, inquit, πᾶσι κακὸν, μάλιστα δὲ νοσοῦ
σι· ἐπεὶ καὶ τὸν θάνατον κῆρα καλοῦσιν οἱ ποιηταί. Coronæ cereæ omni
bus malum [portendunt] maximè verò ægrotantibus, ſiquidem
mortem cera vocant poëtæ. Docti ſuſpicantur, iſtis coronis cerei
contineri neſcio quid magicæ ſuperſtitionis. Quibus facilè adſen
tior.

CAPUT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT V.

oronæ mortuis imponebantur. Et cur. Mos coronandi mortuos eſt antiquiſſimus. Unde ſit profectus. Hunc morem Chriſtiana pietas abolevit. Lycurgus hujus moris apud Lacedæmonios auctor. Qui poſtea Lacedæmone ſervatus. Et Athenis, & Romæ. Hæ mortuorum coronæ nectebantur è floribus. ἔρως *quid. Apud Lacedæmonios coronæ mortuis fiebant ex olea. Apud alias gentes nunc ex olea, nunc è lauro. Quandoque è liliis. Ducibus mortuis è lauro. Regibus mortuis imponebantur diademata.*

[N iis coronis quas ſacras nomino, quæque proficiſcebantur à privata pietate, lubet annumerare eas, quæ mortuis imponebantur. Qui mos quàm ſit priſcus, hinc licet intelligere, quòd cùm Corybantes ſuum fratrem occidiſſent, caput mortui purpura conexerunt, καὶ καταστέψαντες ἐθαψάτην, & coronatum ſepelierunt. Id quod qui rem diligentiùs inſpicient non abſurdè uſurpatum fatentur. Enimvero ſacras, de quibus ago, coronas conſtat eſſe conſpectiſſima geſtamina eorum qui operabantur, ut infra dico, præcipuo alicui numini veluti tutori publici ſtatus, dicatas fuiſſe; demonſtraſſe eximiam quandam, ac poſteris imitandam pietatem; cinxiſſe capita eorum Deorum, quorum eſt excellens potentia, & omne regimen rerum humanarum; ubicunque eſſent, ibi omnia perfecta, fauſta ac felicia demonſtraſſe; temporum felicitatem ſignaſſe; in ſupplicantibus, ſacrificantibus, conſecrantibus, Deum conſulentibus, vota reddentibus animum ſyncerum, pium, votiſque conſonum demonſtraſſe; in victimis puritatem, & ſanitatem, qualem Deo offerri par eſt, oſtendiſſe; In primis, omnia læta nunciaſſe. Verè enim Ovidius, (Clem. Al. exhort. ad Græc.) (Ovid. lib. 2. de Ponto.)

> *Dii quoque ut à cunctis hilari pietate colantur,*
> *Triſtitiam poni per ſua feſta jubent.*

Quæ omnia ſi vera ſunt, ſi, inquam, horum omnium coronæ ſunt indices, ac teſtes, quî minùs conveniant iis qui ingenti humanarum miſeriarum luctamini erepti, perpetuæ redduntur quieti, ac æterna donantur felicitate? Quare, ait Hadrianus, mortuus coronatur? Reſpondet Epictetus, *Agonem ſe vitæ tranſegiſſe teſtatur.* Etſi non ſum neſcius hunc morem à Chriſtiana pietate repudiatum fuiſſe ut ſuperſtitioſum. τοὺς νεκροὺς, inquit Clemens Alexandrinus, καταστεφανοῦσιν ᾧ λόγῳ καὶ τὰ εἴδωλα, ἔργῳ προσμαρτυροῦντες αὐτοῖς τὸ εἶναι νεκροῖς. Qua ratione idola coronant, ſic & mortuos. Quo facto id agunt, ut oſtendant idola eſſe rem mortuam. Nihilominus (In altercat. Hadr. Aug. & Epict. phil.) (Clem. Al. pædag. l. 2. c. 8.)

tamen apud omnem antiquitatem viguit mos coronandi mortuos ob eas cauſas quas dixi. Et verò Lycurgus etſi defunctis dempſerat illum ambitioſum luctum, & pompam tumulorum, eos tamen voluit ἐν φοινικίδι καὶ φύλλοις ἐλαίας θέντας, τὸ σῶμα περιστέλλειν κατ' ἴσον ἅπαντας, in purpureo amictu & foliis oleæ poſitos corpore contegi ex æquo omnes. Itaque quamvis alibi mortui ſumptuoſiùs efferrentur, tamen hic mos Lacedæmone ſervatus. Et verò Cleomenes, quanquam Lacedæmonius Lydiadæ corpus ἐκόσμησε πορφυρίδι, καὶ στέφανον ἐπιθεὶς, πρὸς τὰς πύλας τῶν Μεγαλοπολιτῶν ἀπέστειλεν, ornavit purpurea veſte, & impoſita corona, ad portas Megalopolitanorum miſit. In hanc ſententiam Solon aureis illis verbis quæ in os Crœſo dixit, addidit, coronam hominis, qui adhuc vita fruitur, ſicuti certantis præconium ſive renunciationem eſſe incertam & irritam. Hic certè mos & Athenis viguit. Nam ibi quoque ab amicis coronæ conjiciebantur in mortuos. Quo exemplo, Paralo mortuo, Pericles adferens defuncto coronam, in illius aſpectu fregit priſtinam illam & inflexibilem animi ſui conſtantiam. Qui coronarum conjectus & Lacedæmone in uſu fuit, ubi Pelopide interfecto certatim congeſta ſunt τρόπαια καὶ στέφανοι, καὶ πανοπλίαι χρυσαῖ, trophæa & coronæ, & omnis generis armaturæ aureæ. Is quoque mos coronandi mortuos à cæteris gentibus Romam tranſlatus eſt, ut pluribus exemplis demonſtrari poteſt. Ibique uſque eò invaluerat, ut corvo illi percelebri, qui Tiberium, Germanicum, Druſum, & tranſeuntem populum Romanum ſalutabat, interempto funus celebratum ſit innumeris exequiis, & coronis omnium generum. Ipſaque ideò lege XII. tabularum mortuo licebat coronam imponere. Qua de re hæc M. Tullius, *Illa jam ſignificatio eſt, laudis ornamenta ad mortuos pertinere, quod coronam virtute paratam* [f. partam] *& ei qui peperiſſet, & ejus parenti ſine fraude eſſe lex impoſitam jubet.* Cæterùm hæ mortuorum coronæ plerumque nectebantur è floribus, frondibuſque omnis generis. Et corona ea ratione concinnata à Græcis, ut ſupra monui, vocabatur ἔρως, παρὰ τὴν ἔραν τὴν γῆν τοῦτ' ἔστι στέφανος ἐκ γῆς ἐρανισμένος à dictione eran terram, hoc eſt, corona à terra connexa, ſeu collecta, nempe è floribus ſpecioſiſſimis, ut diſcimus è loco Luciani, ubi is deſcribit morem ſepeliendi mortuos. Ait enim eos lavari, ungi, coronari τοῖς ὡραίοις ἄνθεσιν ſpecioſis floribus. Et mortuum ſic adornatum καθ' ὑπερβολὴν vocabant ἐστεφανωμένον coronatum, ac ſi dicat, tunc demum verè coronatum. Quem morem ſignavit Sophocles in his verſibus,

ὅπως τὸ λοιπὸν αὐτὸν ἀφνεωτέραις
χερσὶ στέφωμεν, ἢ τὰ νῦν δωρούμεθα.

ut cæterùm ipſum abundantioribus manibus coronemus, aut ea quæ

Plutarch. ἐπιτηδ. Λακ. & in Lycur.

Plutarch. Ag. & Cleom.

Plutarch. Sol.

Plutarch. Peric.

Plutarch. Pelop.

Plin. l. 10. c. 44.

Cic. lib. 2. leg.

Etymol. ἔρως.

Lucian. de luctu.

Sophocl. Elect.

ique adſunt, donemus. Apud Ariſtophanem mulier quædam hunc nrem exprimit his verbis, *Ariſtoph. Lyſiſt.*

Σὺ δὲ δή τι μαθὼν οὐκ ἀποθνήσκεις;
* Χωρίον ἐστὶν σορόν· ὠνήσει * κηρίον
Μελιτοῦτταν, ἐγὼ καὶ δὴ μάξω.
Λαβὲ ταυτὶ καὶ στεφάνωσαι,
Καὶ ταυτασὶ δέξαι παρ' ἐμοῦ,
Καὶ τουτονὶ λαβὲ τὸν στέφανον.
Τοῦ δέῃ; τί ποθεῖς;
Χώρει εἰς τὴν ναῦν,
Ὁ Χάρων σε καλεῖ,
Σὺ δὲ κωλύεις ἀνάγεσθαι.

tu quid jam didiciſti ut non moriaris? Opportuna eſt urna. Emet icentam melleam. At ego jam interam. Cape hæc & coronare. l hæc eadem accipe à me. Et hanc cape coronam. Qua re opus bes? Quid deſideras? Abſcede in navem, Charon te vocat. Tu tem impedis abduci. Cæterùm hæ funebres, ut ita dicam, conæ, texebantur quoque è liliis. Id diſco ex hac proverbiali lotione; ἢ κρίνον ἢ κολοκύνθην, aut lilium, aut cucurbitam. ἔταττον τὸ μὲν κρίνον, inquit author παροιμιῶν, οἱ ἀρχαῖοι ἐπὶ τοῦ τεθνηκότος, τὴν δὲ κολοκύνθην ἐπὶ τοῦ ὑγιοῦς, Statuebant igitur lilium quidem pri i ſuper mortuo, at cucurbitam ſuper ſano. Ibique citatur locus iphili, ἐν ἡμέραισιν αὐτὸς ἑπτὰ σοι γέρων θέλω παρασχεῖν κολοκύνθην κρίνον, in diebus ipſe ſeptem tibi ſenex volo præbere cucurbitam t lilium; Ac ſi dicat, intra hoſce proximos ſeptem dies tu quidem t morieris, aut meliùs tibi fiet. Porrò olea Lycurgo inſtituta, m laurus aliæque frondes quibus Lacedæmone mortui coronantur, nihil aliud ſignabant niſi victoriam hominis qui fato funus ſit, de qua ſupra dixi. Apud alias gentes mortui nunc olea, nunc uro nunc aliis foliis & frondibus redimiebantur. Priſco more Roano mortuis dabantur eæ coronæ quas meruiſſent. Quem morem inius refert ad legem XII. tabularum, qua cautum fuit, *Quam ronam ſervi equive cujuſpiam meruiſſent, ipſi mortuo parentiiſque ejus, dum intus poſitus eſſet, foriſve ferretur, ſine fraude zponi.* Apud Valerium Flaccum invenio mortuum Idmonem al i fronde coronari, hoc eſt, populo,

ἐν παροιμ.

Ælian. l. 6. Var. hiſt. c. 6.

Plin. l. 21. c. 3.

Val. Flacc. l. 5. Argon.

——pars auguris alba,
Fronde caput, vitriſque ligant; poſitumque pheretro
Congemuere.

: ducibus quidem mortuis caput redimiebatur lauro. Ad quod emplum Polynices coronatur apud Statium,

Stat. lib. 12. Theb.

—— hoſtiles ſuper ipſe & victor acervos

Paci-

Pacifera lauro crinem, vittaſque decorus.

Val. Max. lib. 5. de Annibale. *Accubat. Annibal M. Marcellum interemptum legitimo jure elatum, Punico quoque ſagulo, & corona donatum laurea rogo impoſuit.* Mortuis regibus corona imponebatur qualis illi faſtigio convenit. Cleopatra mortua, Charmion altera ex ancillis κατεκόσμει τὸ διάδημα περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς. adornavit inſigne regium circa caput ejus. Ipſa Cleopatra jam captiva cùm ſepulchro Antonii adſtitiſſet, tales quoque inferias ei dedit, nempe quales ſummi faſtigii hominibus conveniunt. τοιαῦτα ὀλοφυραμένη, καὶ στέψασα, καὶ κατασπασαμένη τὴν σορὸν, ἐκέλευσεν αὐτῇ λουτρὸν γενέσθαι, Talia cùm ejulata eſſet, & cùm coronaſſet, & fracta urna, juſſit ſibi lavacrum fieri. *Auguſtus*, relatu Suetonii, *conditorium & corpus Magni Alexandri cùm prolatum è penetrali ſubjeciſſet oculis, corona aurea impoſita, ac floribus aſperſum veneratus eſt.* Hujus ipſius Alexandri corpus Q. Curtius memorat *purgatum repletumque odoribus fuiſſe. Aureum ſolium, & capiti adjecta fortunæ ejus inſignia. Primus è Romanis mortuus coronatus perhibetur Scipio Africanus; cujus in bonis cùm non eſſet funeris impenſa, aſſes populus contulit, ac funus elocavit; quaque præferebatur flores è proſpectu omni ſparſit.*

Plutarch. Anton. — Plutarch. Anton. — Sueton. Auguſt. — Q. Curt. lib. 10. — Plin. l. 21. c. 3.

CAPUT VI.

Urnæ mortuorum coronatæ. Sepulchra coronata. Virorum fortium ſepulchra coronabantur apio. Sepulchra conſperſa hyacinthis, liliis, & ſertis. Rogus coronatus. Ritus coronandi ſepulchra erat anniverſarius. Sepulchra conſperſa corollis. Proximus quiſque defuncto hoc officium coronandi ſepulchrum ejus præſtabat. Quandoque hoc officium defunctis publicè præſtitum.

NOn ſolùm mortuus coronabatur, ſed & urna in quam ejus reliquiæ condebantur. Quo exemplo Plutarchus memorat Marcelli cadaver combuſtum fuiſſe conditum urna argentea; cui circumdata fuit aurea corona. Urna aurea, in qua conditæ erant reliquiæ Demetrii, fuit circumdata coronis. Additque Plutarchus hæc verba, εἰς δὲ Κόρινθον τοῦ στόλου καταπλέοντος, ἥτε κάλπις ἐκ πρύμνης περιφανὴς ἑωρᾶτο, πορφύρᾳ βασιλικῇ καὶ διαδήματι κεκοσμημένη. At in Corinthum claſſe navigante, urna è prora præfulgens conſpiciebatur purpura regia & diademate ornata. More priſco ſepulchra quoque coronabantur. Plutarchus Niſtitanem inſulam apud Ægyptum, quæ omnibus inacceſſa, ac ne navibus quidem fida eſt, ait quodam anni tempore, à ſacerdotibus adiri, qui ſacrificio ibi peracto, coronant monumentum Metidis planta umbratum, quæ ſuper-

Plutarch. Marcello. — Plutarch. Demetr. — Plutarch. π. Ισ. καὶ Οσιρ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſupergreditur magnitudinem omnis oleæ. Ipſaque adeò proxima monumento loca, aut in quibus exequiæ funebres ducerentur, priſca ſuperſtitione coronabantur. Tale eſt illud quod in honorem Achillis uſurpari ait Philoſtratus, στεφανώσαντες δὲ τὴν κορυφὴν τοῦ κολωνοῦ, καὶ βόθρους ἐπ' αὐτῇ ὀρύξαντες, τὸν ταῦρον τὸν μέλανα ὡς τεθνεῶτι ἔσφαττον. *Philoſtrat. in Heroic.* Coronato apice ſive ſummitate jugi, in eo effoſſa vua, nigrum taurum ut mortuo mactarunt. Sed & priſco Romano more ſepulchra coronis ſive corollis fuiſſe conſperſa,. diſcimus è Plutarcho in funere Numæ, ubi dicit, ſocios & amicos populos concurſu facto ad ſepulchrum ejus illud publicis muneribus & coronis decoraſſe. Denique Græco more ſaxum quod ſepulchro imponitur, coronari, docet locus Luciani, Quid, inquit, prodeſt ſuper ſepulchro lapis coronatus? *Lucian. Char.* Item alter; ubi loquitur de ſepulchris & conditoriis mortuorum, Quid igitur illi coronant lapides, & ungunt unguento? Virorum fortium ſepulchra coronabantur apio; quomodo vivos victores apio coronari infra videbimus, & ſupra è Tertulliano dicebam apium fuiſſe inter coronamenta Herculis. *ἐν παροιμ.* Hujus moris meminit author parœmiarum, qui citat Plutarchum authorem. Eſt autem locus Plutarchi in Timoleonte his verbis, καὶ τοῖς στρατιώταις εἰσῆλθε πονηρὸν εἶναι τὸ σημεῖον, ὅτι τὰ μνήματα τῶν νεκρῶν εἰώθαμεν ἐπιεικῶς στεφανοῦν σελίνοις. *Plutarch. Tim.* καὶ παροιμία τις ἐκ τούτου γέγονεν, τὸν ἐπισφαλῶς νοσοῦντα, δεῖσθαι τούτου τοῦ σελίνου. Et milites ſuſpicio inceſſit malum eſſe ſignum, quoniam monumenta mortuorum ſolemus piè, coronare apio. Et proverbium quoddam ex hoc factum eſt, periculoſè ægrotantem opus habere apio. Quandoque ſepulchra conſpergebantur hyacinthis, ut apud Propertium, *Propert. lib. 4.*

Hoc etiam grave erat nulla mercede hyacinthos
Injicere, & fracto buſta piare cado.

Conſpergebantur & liliis, ut apud Virgilium ſepulchrum Marcelli, *Virgil. l. 6. Æneid.*

Tu marcellus eris; manibus date lilia plenis.
Purpureos ſpargam flores; animamque nepotis
His ſaltem accumulem donis, & fungar inani
Munere.

Tales corollæ ſive coronæ dicebantur quoque ſerta. Pædo, *In epigr.*

Semper ſerta tibi dabimus, tibi ſemper odores,
Non unquam ſitiens; florida ſemper eris.

Et apud Ovidium, *Ovid. lib. 3. de triſt.*

Te tamen extincto feralia munera ſemper,
Deque tuis lachrymis humida ſerta dato.

Statius, *Stat. lib. 5. Sylv.*

Illuſtremque animam lethæis ſpargite ſertis.

Supra monui, corona quæ necteretur è flore cui nomen pothos,

priſcos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Virgil. in epigr. priſcos in ſepulchris uſos eſſe. Virgilius honore ſertorum afficit rogum.

> *Quid cineri ingrato ſervas bene olentia ſerta?*
> *Anne coronato vis lapide iſta tegi?*

Et incertus de Servila Irene,

Epigr. l. 3.

> *Sit tibi terra levis; cineres quoque flore tegantur.*

Propertius hos ſive flores ſive ſerta vocat corollas,

Propert. lib. 4.

> *Noſtraque quod Petale tulit ad monumenta corollas,*
> *Codicis immundi vincula ſentit anus.*

Hanc ſive pietatem, ſive ſepulchrale officium fuiſſe anniverſarium,

Tibull. l. 2. diſcimus è Tibullo,

> *At bona, quæ nec avara fuit, centum licet annos*
> *Vixerit, ardentem flebitur ante rogum.*
> *Atque aliquis ſenior veteres veneratus amores*
> *Annua conſtructo ſerta dabit tumulo.*

Has quoque coronarias, florales, ſertatas inferias filii parentibus, & ut quiſque defuncto proximus eſſet, præſtabat: Talthybius alloquens Hecabam, eique permittens ut hunc ſupremum honorem habeat nepotulo, ait,

Euripid. Troad. actu 5.

> ——— σοὺς δ᾽ ἐς ὠλένας
> δοῦναι, πέπλοισιν ὡς περιστείλῃς νεκρὸν,
> στεφανοῖς θ᾽ ὅση σοι δύναμις, ὡς ἔχει τὰ σά.

tuas vero in ulnas dare veſtibus ut circumdes mortuum, & corones quanta tibi poteſtas; ut ſe habent tua. Et apud Sophoclem Chryſothemis ait,

Sophocl. Elect.

> ἐπεὶ γὰρ ἦλθον πατρὸς ἀρχαῖον τάφον,
> ὁρῶ κολώνης ἐξ ἄκρας νεορρύτους
> πηγὰς γάλακτος, καὶ περιστεφῆ κύκλῳ
> πάντων ὅσ᾽ ἐστὶν, ἀνθέων θήκην πατρός.

Ut enim veni ad antiquum patris ſepulchrum, video è ſummo jugo recens fluentes fontes lactis, & undique coronatum omnibus, quotquot ſunt, floribus monumentum patris. Quandoque hoc officium defunctis publicè fuit exhibitum, nempe illis, quorum magna extarent in Rempub. merita. Quo exemplo ſepulchrum Macariæ, quæ fuit Hercule prognata, quòd ſe voluntariæ morti pro univerſorum ſalute obtulerat, Athenienſes floribus & corollis conſperſerunt. Unde natum proverbium, βάλλ᾽ εἰς Μακαρίαν, Jace in Macariam. Ipſa terra flores protuliſſe dicitur apud ſepulchrum eorum adoleſcentium quos Oenomanus interfecit. Enimvero ingentium nominum funera honeſtabantur ingenti numero coronarum, prout is qui fato functus erat, gratus acceptuſque univerſis eſſet. Appianus Alexandrinus memorat, in funere

ἐν παροιμ.

Philoſtrat. in imag.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

nere Syllæ plures quàm bis mille aureas coronas, dona civitatum, eorumque qui ſub ipſo militaverant, & amicorum ſpectatas fuiſſe. Quò major, & atrocior eſt ſævitia Creontis illius Thebani, qui apud Euripidem edicit, ne quis mortuum Polynicem ullo donet munere ſepulchri. *Euripid. Phœniſſ. actu 5.*

Ὅς ἂν νεκρὸν τόνδ᾽ ἢ καταστέφων ἁλῷ,
Ἢ γῇ καλύπτων, θάνατον ἀνταλλάξεται.

Quiſquis hoc cadaver aut coronas deprehendetur, aut terra operiens, morte multabitur. Cæterum hæc ſepulchralia munera florum, ſertorum, corollarum, coronarum, generali appellatione vocabant inferias, χοάς. Euripides, *Euripid. Oreſt. actu 4.*

ὦ παρθέν᾽ ἥκεις τὸν Κλυταιμνήστρας τάφον
στέψασα καὶ σπείσασα νερτέροις χοάς.

O virgo venis Clytemeſtræ ſepulchrum poſtquam coronaſti & libaſti inferis inferiis. Ea quoque vocabant στέφη coronamenta, Æſchylus, *Æſchil. χοηφ.*

— ὡς νόμος βροτοῖς
Ἔστ᾽ ἀντιδοῦναι τοῖσι πέμπουσιν τάδε στέφη.

ut lex mortalibus eſt retribuere iis qui mittunt hæc coronamenta. Et apud Euripidem, *Euripid. Troad. actu 5.*

θάπτετε ἀθλίῳ τύμβον νεκρῶ·
ἔχει γὰρ οἷα δεῖ γε νερτέρων στέφη.

miſerum cadaver mandate humo. Habent enim quæ inferis debentur manibus.

CAPUT VII.

Unguentis mortuos donabat antiquitas. Inferiis additum lac & vinum. πλόκαμοι *inter inferias. Qui funus proſequebantur erant coronati. Præclariſſimæ inferiæ quæ. Sepulchrum florere dicitur. Arbores pro floribus additæ ſepulchris. Quicquid defuncto charum fuerat, coronabatur. Qui funus proſequebantur erant coronati.*

INter inferias erant unguenta, quibus præter coronas mortuum munerabantur. Propertius, *Propert. l. 3.*

Quod ſi certa meos ſequerentur funera caſus,
Talis mors pretio vel ſit emenda mihi.
Afferet huc unguenta mihi, ſertiſque ſepulchrum
Ornabit cuſtos ad mea buſta ſedens.

Idem alibi de rogo loquens, *Propert. l. 4.*

Cur nardo flammæ non oluere meæ?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Cæterùm uncturam ut nimiam, ſervorum funeribus detractam fuiſ-
Cic. lib. 2. de leg. ſe, idque legibus eſſe ſancitum, tradit M. Tullius. *Hæc præterea, in-*
quit, *ſunt in legibus de unctura. Quæ ſervilis unctura tollitur om-*
niſque circumpotatio. Quæ & rectè tolluntur, neque tollerentur
niſi fuiſſent, ne ſumptuoſa aſperſione longæ coronæ nec acerræ præ-
tereantur. è quibus verbis colligimus funera fuiſſe aſperſa unguen-
tis, ab iis omnibus qui funus proſequebantur, quique rogum cir-
cumſtabant. Hanc enim à M. Tullio puto dici longam coronam.
Hiſce donis, ſive inferiis addebatur lac, ut Sophocles ait, πηγαὶ γα-
Sil. Ital. lib. 16. λακτος, fontes lactis & vinum. Silius Italicus,

> *Ipſe tenens nunc lacte ſacro, nunc plena Lyæo*
> *Pocula, odoriferis aſpergit floribus aras.*
> *Tum manes vocat excitos, laudeſque virorum*
> *Cum fletu cantat; veneratur facta jacentum.*

Inter haſce inferias collocabant τοὺς πλοκάμους cæſariem, ſeu cin-
cinnos, quæ Sophocli ſunt καρατόμοι χλιδαὶ detractæ capiti deli-
ciæ, quibus etiam ſepulchra coronari, mos erat.

Sophocl. Elect.

> ἡμεῖς δὲ πατρὸς τύμβον, ὡς ἐφίετο,
> λοιβαῖσι πρῶτον καὶ καρατόμοις χλιδαῖς
> στέψαντες, εἶτ᾽ ἄψορρον ἥξομεν πάλιν
> τύπωμα χαλκόπλευρον ἠρμένοι χεροῖν.

Nos autem patris monumentum, ut deſideravit, libaminibus pri-
mùm & detractis capiti capillis ubi coronaverimus, deinde retro-
gradi veniemus iterum ahenum auferentes manibus. Ibi certè Scho-
liaſtes λοιβαῖσι καὶ καρατόμοις interpretatur, ἀπὸ κρατὸς τετμημένοις
βοστρύχοις, à capite deciſis cincinnis, & χλιδαῖς, ἤτοι καθόλου τοὺς πλο-
κάμους, οἵ εἰσι τρυφὴ τῆς κεφαλῆς, videlicet in univerſum capillos quæ
ſunt deliciæ capitis. ἢ παρ᾽ ὅσον τρυφὴ καὶ κόσμος ἀπετίθεντο τοῖς
νεκροῖς οἱ πλόκαμοι, ſive quatenus deliciæ & ornatus deponebantur
mortuis capilli in ſepulchro. Sed inter coronas funebres, & infe-
Æſchil. χοηφ. & Scholiaſt. rias illæ poriſſimum eminent, quas Æſchylus ait conſiſtere in cele-
brandis laudibus hominum præclariſſimorum.

> τοίαις δ᾽ ἐπ᾽ εὐχαῖς τὰς δ᾽ ἐπισπένδω χοάς.
> ὑμᾶς δὲ κωκυτοῖς ἐπανθίζειν νόμος,
> παιᾶνα τοῦ θανόντος ἐξαυδωμένας.

Talibus ſuper votis has ſpondeo inferias. Vos autem fletibus corona-
re, fas eſt laudes defuncti celebrantes. Ubi ἐπανθίζειν interpretor co-
ronare, ſequutus authoritatem Scholiaſtis, qui ait ἐπανθίζειν, εἶναι
Sophocl. Elect. στέφειν ὡς ἄνθεσι. Sic apud Sophoclem ſepulchrum florere dicitur,
hoc eſt, abundare floribus, ſertis, corollis, fortè & laudibus.

> ——— εἰ μὴ τλημονεστάτη γυνὴ
> πασῶν ἔβλαστε, τάσδε δυσμενεῖς χοὰς

οὐκ

οὐκ ἄν ποθ' ὅν γ' ἔκτεινε, τῷ δ' ἐπέστεφε,

:t niſi omnino ipſa profligatiſſima mulier omnium eſſet, has inimicas libationes nunquam illi, quem interfecit, adornaſſet. Hoc rgo dicit ille apud Æſchylum, Æquum eſſe tumulos & ſepulchra llorum quorum exſtant ingentia in Rempub. merita, & ibi quiem Agamemnonis, laudibus florere. Hinc certè fluxit mos canibus celebrandi magnas defunctorum virtutes apud eum locum bi cujuſque reliquiæ conditæ eſſent. Quem morem expreſſit Silius talicus in his verſibus, *Sil. Ital. lib. 16.*

Tum manes vocat excitos; laudeſque virorum
Cum fletu cantat; veneratur facta jacentum.

Jempe, hæc eſt potiſſima pars amicitiæ, tueri famam & virtutem blatam è conſpectu. In hunc ferme ſenſum Germanicus apud Taitum in illis ſuis ſupremis apud amicos verbis; *Non hoc*, inquit, *ræcipuum amciorum munus eſt, proſequi defunctum ignavo que-u, ſed quæ voluerit, meminiſſe, quæ mandaverit, exſequi.* Ergo eræ corollæ, veræque inferiæ quæ mortuis debentur, non tam ſunt li flores quos terra gignit, aut ex illis floribus plexæ corollæ, quàm ictus index mœroris, & laudes teſtes amoris. Et hæ quidem lauationes plerunque fiebant apud epulas illas novendiales. De quo nore M. Tullius, *Sequebantur*, inquit, *epulæ quas inibant paren-:s coronati; apud quas de mortui laude, cùm ni quid veri erat* p. nihil niſi quod verum erat] *prædicatum. Nam mentiri, nefas abebatur*, Quandoque pro floribus apud ſepulchra conjiciebantur rbores, ut apud Virgilium in funerere Miſeni, *Tacit. lib. 3. Annal.* *Cic. lib. 2. de leg.* *Virgil. 6. Æneid.*

—— aramque ſepulchri
Congerere arboribus, cœloque educere certant.

empe ad ſtruendam pyram, quam paulò poſt deſcribit. Superiobus coronamentis accedebat & aliud. Nam quicquid defuncto harum fuerat, à propinquis coronabatur, ut apud Euripidem ſcuum Hectoris,

Μῆτερ τροπαίων Ἕκτορος φίλον σάκος
Στεφάνου.

later trophæorum Hectoris charum ſcutum corona, Lapis ille per quo, ſi quando feſſus eſſet, Demonax ſedere ſolitus fuit, ab thenienſibus coronabatur in honorem ejus; qui ita putabant, ım lapidem ſuper quo is ſederat, eſſe ſacrum. Apud Longum hloë ruſtica & virginali ſuperſtitione coronat locum ubi condita it ovis nutrix ſua. ἐστεφάνωσε καὶ τὸν τάφον τοῦ οἴος. Non omitto, s qui funus præclariſſimorum hominum proſequebantur, fuiſſe ronatos, ut apud Plutarchum in funere Timoleontis, & Philoemenis, & apud Halicarnaſſæum Bruti. Hoc exemplo Sicyonii *Euripid. Troad. actu 5.* *Lucian. Demon.* *Long. lib. 4.* *Plutarch. Tim.* *Plutarch. Philopœm.* *Halicarn. lib. 5.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

cùm Arati reliquias conderent, conſpecti ſunt coronati λαυχάμεν-τες cum albis veſtibus, τοῦτ᾽ ἔστι καθαρὰς ἐσθῆτας φοροῦντες, hoc puras veſtes ferentes, ut de iis qui Timoleontis funus proſeque-bantur, loquitur Plutarchus, Hujus moris meminit Ariſtophan in hoc loco,

Ariſtoph. ἐκκλησ.

> Ἀλλ᾽ ἐμ᾽ ἀποδύσασ᾽ ἐπιλαβοῦσα τοὔγκυκλον
> Ὤχου καταλιποῦσ᾽ ὥσπερεὶ προκείμενον,
> Μόνον οὐ στεφανώσασ᾽ οὐδ᾽ ἐπιθεῖσα λήκυθον.

Sed me ſpoliata & capta mea veſte abiiſti [me] relicta quaſi mortu Tantum non me coronata, neque impoſito lecytho. Meminit Cicero in loco quem proximè citavi.

CAPUT VIII.

Tænia quid. Plures ſignificatus hujus dictionis. Tænia plerunq eſt alba. Coronæ adhæret. Tænia eſt nigra. στεφάναι *in quodan loco Oppiani quid. Tæniæ adhibitæ coronis feralibus & ſacerd talibus. Tæniæ, inſignia ſacerdotalia & Pontificalia. Tænia, eſt corona. Tænia privatim data.* ταινίδιον. κεράστεδα στεμμάτω

HAſce funebres coronas quandoque generali appellatione vide vocari tænias. Qua de re Feſtus citat locum Cæcilii in Ar drogyno his verbis, *Sepulchrum plenum tæniarum ita ut ſolet.* Se & ibidem Feſtus adducit locum Ennii in Alexandro, *Volans de cœ cum corona & tæniis*, cum quibus, ſcilicet, ſepultus fuerat. Se ne quid erroris hîc inſeratur, tæniam dico fuiſſe faſciam ſeu vincu lum, ut liquet ex hoc Cæcilii verſu quem Feſtus citat, *Dum tæniam qui vulnus vinciret, petit.* Id quod convenit cum eo quod Pollu ait, tæniam eſſe τὸ τῶν μαστῶν γυναικείων ζῶσμα, uberum mulie brium cinctum, & alibi τὸ στηθοδέσμιον, ὃ οἱ πολλοὶ ἀδοκίμως φα σκίαν λέγουσι. Cui aſſentitur author Etymologici ubi ait tænian eſſe πεζίδιον γυναικός, vinculum, ſeu faſciam muliebrem, ſcilicet non ſolùm obligando pectori, ſed & diffluenti comæ colligendæ Eſt ergo, ut ait Lucianus, ταινία τὸ ἄφετον τῆς κόμης συνδέουσα, vit-ta qua crines ligabantur, ut loquitur Hieronymus, ſive faſcia qua dependet è vitta, ut apud Virgilium, de crine Alecto,

Pollux l. 7. c. 13.
Pollux l. 1. c. 9.
Etymol. ταινίας.
Lucian. de domo.
Hieron. in cap. 4. Eſa.
Virgil. 7. Æneid.

> —— *fit longæ tænia vittæ.*

Hinc factum eſt, ut Pollux è Sophocle adnotarit tænias eſſe, nempe metaphoricè, ὁλοστημόνους τολύπας, glomos lanæ, qui eunt, ſive currunt per totum ſtamen; & verò tænias eſſe laneas colligimus ex hoc loco Apuleji, *Arrepto denique flagro quod ſemiviris illis pro-prium geſtamen eſt, contortis tæniis lanoſi velleris prolixè fimbria-tum*

Apul. Metam. lib. 8.

tum,&c. Fuerunt & ſparteæ, ut in alio Apuleji loco, *tæniæ ſparteæ totus innixus*. Huic ſignificatui proximus ille eſt in quo ſumitur apud Lucianum, in his verbis, χρυσαῖς δὲ ταινίαις τὴν ἐσθῆτα πεποικιλμένοι, id eſt, ut ego interpretor, aureis ſegmentis veſtes habentes diſtinctas & variegatas. Quanquam tænia plerunque eſt alba. Cui rei evidens argumentum eſt locus Plinii, ubi is arenam in vadis eminentiorem elegantiſſimè tænias vocat. *Frequentes quippe tæniæ*, inquit, *candicantis vadi carinas territant*, fortaſſe imitatus Philonem cui ἄμμος arena eſt ὑποταίνιος. Alibi quoque hunc ipſum colorem effigiat his verbis, *Deprehenditur & lentigo oculis; ſed incerta mediis glutinamentis tænia*. In hoc ipſo ſignificatu apud Plutarchum, ταινία eſt Pharus Ægyptia, olim inſula, poſtea in formam tænia addita continenti. ἐκ τοῦ στηθοδέσμης è faſcia quæ obligabat pectus facta eſt περιτραχήλιος κόσμος ornatus ſive torques qui dependet è cervice. A cervice tranſiit quoque ad ornandum caput, ut apud Achillem Tatium ταινία περὶ τὴν κεφαλὴν φοινικοβαφής. tænia circa caput purpura tincta. In hoc ipſo ſignificatu ſumitur apud Platonem in verbis Alcibiadis ebrii. νῦν δὲ ἥκω ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχων τὰς ταινίας, ἵνα ἀπὸ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς τὴν τοῦ σοφωτάτου καὶ καλλίστου κεφαλὴν ἀναδήσω. Nunc autem venio in capite habens tænias, ut à meo capite ſapientiſſimi & præſtantiſſimi caput redimiam. Nempe coronam hederaceam, quæ ſit interſtincta violis, ita facit coronamentum ebrii, ut eam nihilominus dignam exiſtimet quæ evinciat caput ejus qui ſit ſapientiſſimus; & pulcherrimus. Qua, cùm Socratem non videret, Agathonem coronavit. Sed Socrate viſo, eaſdem tænias illi impoſuit. Quo ex loco palam eſt, tæniam coronæ adhæſiſſe, id eſt, non fuiſſe ſimpliciter coronam, ut ait Scholiaſtes Ariſtophanis, ſed ex tænia factam fuiſſe περιείλησιν ἐν τῇ κεφαλῇ, circumvolutionem in capite. Eſt enim tænia στενόν τι, καὶ ἐπίμηκες ὕφασμα, anguſtus & oblongus pannus, ſive, ut ajunt, faſcia, qualis eſt apud Oppianum oblonga illa, quam is dicit eſſe terriculamentum ferarum,

Apul. Metam. lib 9. *Pollux l. 7. c. 10.* *Lucian. de gymnaſ.* *Plin. l. 13. in proœm.* *Philo. π. ὀνειρ.* *Plin. l. 13. c. 12.* *Plutarch. Alex. Mag.* *Achill. Tat. lib. 8.* *Plato in ſympoſ.* *Oppian. κυνηγ. lib. 4.*

> Τῆς ἄπο μὲν κρέμανται περιδαίδαλα παμφανόωντα
> Ἄνθεα ταινιῶν, πολύχροα δείματα θηρῶν.

A quo [flore] dependeant varii & pellucidi flores faſciis, verſicoloria terriculamenta ferarum. Eſt & apud eundem poëtam nigra illa metaphorica, qua is donat dorſum onagri in his verſibus,

> Ταινίη δὲ μέλαινα μέσην ῥάχιν ἀμφιβέβηκε,
> Χιονέης ἑκάτερθε περιχομένη στεφάνῃσι.

Tænia autem nigra mediam ſpinam dorſi cingit niveis utrimque ſecus diſtincta coronis. Certè hoc loco tænia etſi propriè non eſt neque faſcia neque vinculum, tamen ad ſimilitudinem faſciæ ab Oppiano ſumitur in eo, qui denique percrebuit & invaluit, *Oppian. κυνηγ. lib. 3.*

ſignificatu ; & eſt ipſa circumvolutio & amplexus ejus rei quam tæ-
nia circumdat ; & hîc quidem στεφάνου. Hæ hoc loco ſunt notæ ſiv
maculæ orbiculares, quibus onagrum natura donavit. Iſtis ſimile
fuerunt illæ, quas lanceæ circumvolutas unà cum coronamentis ſa
Plutarch. Mario. ga Marii ferre ſolita erat. Nam tæniis ut dixi, ſæpe adhærebant co-
Plutarch. Timol. ronæ, ut in loco Plutarchi, ἐκ γὰρ τῶν κρεμαμένων ἀναθημάτων ταινία
τις ἀποῤῥυεῖσα καὶ φερομένη, στεφάνους ἔχουσα καὶ νίκας ἐμπεποικιλμένας
περιέπεσε τῇ κεφαλῇ τοῦ Τιμολέοντος. ὡς δοκεῖν αὐτὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ στε-
φανούμενον ἐπὶ τὰς πράξεις προπέμπεσθαι. Nam è ſuſpenſis donarii
tænia quædam defluens ac delata coronas habens & victorias diver-
ſorum generum, incidit in caput Timoleontis, adeò ut videretu
ipſum à Deo coronatum ad res [gerendas] præmitti. Videnturqu
hæ cum tæniis conjunctæ coronæ fuiſſe illa præclara munera, qui-
bus donabantur victores illi maximorum bellorum : atque adeò ir
ipſis tæniis videntur fuiſſe notæ, quibus diſertim deſignabantur illa
tantæ victoriæ. Id quod non ſolùm ex hoc loco conjici poteſt ; ſed
Appian. & ex illo Appiani quem alibi cito, στεφάνους τε καὶ ταινίας ἐπέβαλλον
παρεκβ. πτ. πρεσβ. τῷ στρατηγῷ, coronas tænias, i. coronas cum tæniis, aut quibus hæ-
rerent tæniæ, conjecerunt in ducem. Ergo præter coronas multis
rebus adhibebantur tæniæ, ſed ſinè ut plurimùm coronis ; nec
omnis generis coronis, ſed perſæpe feralibus, id eſt, iis quæ mortuis
imponebantur, aut etiam ſacerdotalibus ſive ſacrificalibus, ut mox
dicam. Et verò tales coronas à ſuis tæniis diſertim diſtingui video,
ut in hoc loco Plutarchi, ubi urnam Philopœmenis mortui tæniis &
Plutarch. Phil. coronis circumdatam facit. αὐτὴν δὲ τὴν ὑδρίαν ὑπὸ πλήθους ταινιῶν
τε καὶ στεφάνων μόλις ὁρωμένην. ipſam verò hydriam præ multitudine
Plutarch. Phoc. tæniarum & coronarum vix viſam. Talibus tæniis Plutarchus ſa-
cros lectos circumvolutos facit. τότε δὲ τὰς ἡμέρας ἐκείνας αἱ ταινίαι
μὲν, αἷς περιελίττουσι τὰς μυστικὰς κοίτας, βαπτόμεναι, θάψινον ἀντὶ
φοινικοῦ χρῶμα καὶ νεκρῶδες ἀνήνεγκαν. Tunc verò circa illos dies
tæniæ quibus circumvoluunt ſacros lectos tinctæ ſepulchralem pro
puniceo colorem, & feralem retulerunt. Sunt ergo tæniæ uſque
cò adhærentes coronis feralibus, ut denique pro talibus coronis ſu-
mi cœperint, ut videre eſt in verbis Diogenis apud Lucianum, qui
Lucian. in Dial. mort. Alexandrum apud inferos facit διαδεδεμένον ταινίᾳ λευκῇ τὴν κε-
φαλήν, evinctum caput alba tænia, nempe ut regem mortuum
decuit. Et ideo Demetrius, ut ſupra dixi cùm convivis dediſſet co-
ronas, iis addidit monilia, quæ fuerunt loco lemniſcorum ac tæ-
niarum. ne ſcilicet, ſi tænias coronis addidiſſet, munus ferale eis
Heſych. ταινία. dare videretur. Tæniæ quoque, ut cœpi dicere, authore Heſychio,
ſignant στέμματα τῶν ἱερέων, διαδήματα ἀρχιερατικὰ, δεσμοὺς ἱεροὺς,
inſignia ſacerdotum, diademata Pontificalia, vincula ſacra, ut ſuis
locis

locis fuſiùs dico. Denique tanta eſt coronæ ac tæniæ vicinia, ut tandem tænia ſumpta ſit pro ipſa corona, & τὸ ταινιοῦσθαι ſit ἀναδεῖσθαι. Etſi hæc ſignificatio nihil quicquam detrahit priori, quæ cujuſque verbi uſque eò propria eſt, ut verè quoque dici poſſit, aliud eſſe ταινιοῦσθαι, aliud ἀναδεῖσθαι, ut in hoc loco Ariſtidis, ὡς αὐτὸν ἑκάστου καλοῦντος, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ σκηνοῦσθαι κελεύοντος ταινιούντων, ἀναδούντων. tanquam ſingulis eum [Alexandrum] vocantibus & ut ſub ſuo tabernaculo habitet, jubentibus, qui ipſum tænia religant, qui ipſum redimiunt. Itaque authore Etymologico, ταινίας vocant in hominibus πιζίτια, ubi credo legendum πυγίδια. Et verò in lexcico Græco-Latino vetuſto legimus πυγίδιον βασιλικὸν, quod ibi Latinè redditur diadema. Id quod confirmatur teſtimonio Luciani, qui deſcribens regem, ait tæniam albam circumplecti frontem ejus. ἀπόλαυσις μὲν γε οὐδὲ ὄναρ τῶν ἡδέων, ἀλλὰ δόξα μόνον, καὶ πορφυρὶς χρυσῷ ποικίλη, καὶ ταινία λευκὴ περὶ τῷ μετώπῳ, καὶ δορυφόροι προϊόντες. Fruitio certè voluptatum ne per ſomnium quidem, ſed gloria ſolùm, & purpura auro variegata & faſcia candida circa frontem, & ſatellites præeuntes. Sic ergo ſtatuendum, tænias quoque ſumptas fuiſſe pro coronis, potiſſimùm quoties caput evinciebant, caput, inquam, aut mortui, aut ſacerdotis, aut regis, aut aurigæ, aut etiam alicujus præclariſſimi athletæ. Quippe victoribus etiam dabantur tæniæ, quibus redimiebantur. Ut apud Xenophontem, καὶ τῷ νικήσαντι μὴ ταινίας, ἀλλὰ φιλήματα ἀναδήματα παρὰ τῶν κριτῶν γίνεσθαι, & ut victori non faſciæ, ſed oſcula corollarum loco à judicibus decernerentur. Et hoc, videlicet, eſt illud genus coronarum quo donati ſunt claſſici illi victores ab Ænea.

> *Jamque adeò donati omnes; opibuſque ſuperbi*
> *Puniceis ibant evincti tempora tæniis.*

Quòd autem tæniæ diſtinguerentur à coronis Olympicis, aliiſque quæ erant præmia victorum, ex eo manifeſtum eſt, quod ſæpe utramque victor adipiſcebatur & coronam & tæniam. Et hoc, ſcilicet, fuit ſpectatiſſimum genus coronamenti, ut ex hoc loco Philonis apertè colligi poteſt, αὐτὸς παρελθὼν τὰ βραβεῖα καὶ τὸν φοίνικα ἀνάδου καὶ στεφάνωσον, εἰ θέλει, καὶ ταῖς ταινίαις ἀνάδησον, &c. ipſe progrediens præmia & palmam redde, &, ſi vult, tæniis corona. Utranque obtinuit Polycles is, cui cognomen Polychalco. Is enim cùm de quadrigis coronam accepiſſet, tæniam dextera tenuit. Utraque etiam Pericli decreta, ταινίαις καὶ στεφάνοις ἀνέδουν αὐτὸν, tæniis & coronis redimierunt eum, inquit Plutarchus. Hac eâdem ſpecie fuit ſtatua Pelichi ducis Corinthii. Habuit enim tænias & coronas aridas, præter folia quædam in pectore inaurata. Ergo tænia data quoque eſt loco præmii; ſed quod utique fuit infra dignitatem

Etymol. ἀναδήματα.
Ariſtid. Alex. epitaph.
Etymol. ταινίας.
Lucian. navigat. ſeu vota.
Xenoph. in conv.
Virgil. 5. Æneid.
Philo περὶ γεωργ.
Pauſan. lib. 6.
Plutarch. in Pericl.
Lucian. Philopſeud.

tem coronæ. Sæpe enim corona publicè dabatur, cùm tænia privatim. Id quod accidiſſe Braſidæ Lacedæmonio duci Thucydides memorat. Pauſanias quoque tradit, cùm Lacedæmoniis ludorum aditu eſſet interdictum, Lichen populi Thebani nomine currum introduxiſſe, victoremque aurigam ſua manu tænia redimiiſſe. Eodem Pauſania authore Pantarces ſibi tænia caput præcinxit. A tænia fit ταινίδιον, faſciola, tæniola, τὰς τρίχας, inquit Pollux, περιλαμβάνον, capillos circumplectens, nempe quæ fuit pars ſupellectilis hiſtrionicæ. Quod autem utraque eſſet corona minor, hoc eſt, infra dignitatem coronæ, palam eſt è loco Tertulliani, ubi agit de Pandora. *Dat*, inquit, *Priapo & tænias idem* [Diodorus] *& Ariadnæ ſertum ex auro & Indicis gemmis*. Priapum, videlicet, ut minus numen, jubet eſſe contentum tæniis. At Ariadnen, quæ cœlo recepta ſit, donat corona aurea & gemmata. Sed adeſt integer locus Thucydidis, is quem paulò ante cœpi memorare, ex quo perſpicuè palam eſt, eum qui publicè coronam accepiſſet, privatim donatum eſſe tænia. Loquitur de illo ipſo, quem dixi, Braſida Lacedæmonio. Braſidam, inquit, cætera præclarè exceperunt. Et publicè quidem aurea corona coronarunt, ut liberatorem Græciæ; privatim verò tæniis redimierunt, & proſequebantur ſicut athletam. Extat quoque locus apud Ariſtophanem, ubi Chorus oſtendens Bdelycleonem eſſe infenſum libertati, & agere tyrannum, ait illum converſari cum Braſida, & geſtare κράσπεδα στεμμάτων ſicuti inſignia tyranni, Ibi Scholiaſtes ait, ἐκ στεμμάτων ἀντὶ τοῦ ἐξ ἐρίου ex lana, id eſt, laneas tænias. Ut ſint planè ſimiles illis, quas Braſidæ datas eſſe Thucydides author eſt. Cave ergo κράσπεδα hoc loco accipias in proprio ſignificatu, τὰ ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ ἱματίου κεκλωσμένα ῥάμματα, καὶ τὸ ἄκρον αὐτοῦ, ſeu veſtis τελευταίας ὄχθας, ſegmenta, & limbum, ſive inſtitam, ſed & κράσπεδα interpretare è loco Thucydidis, tænias, additamenta coronæ aureæ & gemmatæ.

Thucyd. lib. 4.

Pauſan. lib. 5.

Pollux l. 5. c. 19.

Tertull. de cor. mil.

Thucyd. lib. 4.

Ariſtoph. σφῆκ.

Heſych. κράσπεδα.

CAPUT

CAPUT IX.

Coronæ apud priſcos Diis tantùm dicatæ. Et in coronis conſtitit non minima pars cultus divini. Corona gratiarum actionis. Sacræ coronæ Diis dicatæ, & inſcriptæ, & inter ἀναθήματα.

HUc uſque de iis coronis egi quas quiſque privatim adhibebat ad præſtandum eum cultum, cujus ſe Deo debitorem exiſtimabat. Nunc illas memorabo, quæ geſtabantur in publicis ritibus, ſacrorumque ſolenniis. Ut hoc agam, ſciendum eſt, quaſdam coronas publico decreto Diis fuiſſe dicatas, teſtandæ, videlicet, aut oſtentandæ pietati, atque adeò cumulando cultui divino; ſæpe etiam celebrandæ inſigni alicui gratiarum actioni, quam publicè, ob rem bene geſtam, Diis haberi æquum cenſebant. *Antiquitus quidem*, inquit Plinius, *nulla corona niſi Deo dabatur.* Plin. l. 15. c.
Ob id Homerus cœlo tantùm eas & prælio univerſo tribuit. Viritim verò ne certaminibus quidem ulli. Quibus è verbis diſcimus, tanti eſſe coronam, ut primùm uni Deo dicata fuerit ac ſepoſita; mortalium nemini, niſi univerſis. Id quod cùm inſequentia ſæcula probè intelligerent, exiſtimarunt pietatis partem conſpectiſſimam fore, ſi & coronas numinibus dicarent, eaſque eorum ſtatuis imponerent. Hujus rei teſtis eſt M. Tullius ubi Attico ſcribens ait, Cic. ad Att.
Quod me de Bacchi, de ſtatuarum coronis certiorem feciſti, valde l. 15. ep. 12.
gratum. Nec quicquam poſthac non modò tantum, ſed ne tantulum quidem prœterieris. M. Tullii verbis illud affine eſt quod Arte- Artemid.
midorus ait, στεφανοῦν θεοὺς ἄνθεσι καὶ κλάδοις τοῖς προσήκουσι καὶ νενο- l. 2. c. 34.
μισμένοις ὁσίοις εἶναι ἀγαθὸν πᾶσιν, σὺν ἀνίαις μέντοι φροντίδων ἀποβησόμενον. δούλῳ δὲ παραινεῖ τὸ τοιοῦτον, πείθεσθαι τῷ δεσπότῃ, καὶ τὰ ἐκείνῳ κεχαρισμένα ποιεῖν. Coronare Deos floribus & iis ramis qui cuique conveniunt, iiſque recepto more ſacris, omnibus eſt fauſtum; non tamen citra curas eventurum. Servum autem hortatur tale quidpiam ut obediat hero, & ut quæ illi grata ſunt, faciat. Ac ſi dicat, quomodo coronæ in ſomnis viſæ Deo gratæ ſunt, ita ſervus hoc viſu admonetur, ut eam operam domino præſtet quæ omnium ei maximè adlubeſcit. Illud numen quod in quodam epigrammate Empedocles inducit, gaudet & gloriatur ſe coronis coli; & hoc, videlicet, cultu exorari ut hominibus proſit; his quidem lucrum ut ſuppetat; aliis ut futura ſciant; quibuſdam ſpeciatim ut prænoſcant eventum morbi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Anthol. lib. I.

——ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητὸς,
Πωλεῦμαι μετὰ πᾶσι τετιμένος, ὥσπερ ἔοικε,
Ταινίαις τε περίστεπτος, στέφεσίν τε θαλείοις.
Τοῖσιν ἅμ' εὖτ' ἂν ἵκωμαι ἐς ἄστεα τηλεθόωντα,
Ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξὶ σεβίζομαι. οἱ δ' ἅμ' ἕπονται
Μυρίοι, ἐξερέοντες ὅπη πρὸς κέρδος ἀταρπός.
Οἱ μὲν μαντοσυνέων κεχρημένοι, οἱ δέ τι νούσων
Παντοίων ἐπύθοντο κλύειν δ'ἥκεα βάξιν.

Ego verò vobis Deus immortalis, non amplius mortalis converſor cum omnibus honoratus, ut par eſt, & tæniis redimitus ſertiſque feſtivis, cum quibus ſimulatque venio ad urbem florentem, à viris & feminis color. Hi verò ſequuntur innumeri indagantes quà ad lucrum ſemita. Alii quidem vatibus utentes, Alii verò aliquid morborum omnigenum interrogarunt audire bene acutum nomen. Et verò inter illas preces quæ Deo offeruntur, inter incenſa & ſuffitiones, oblationes victimarum, decimas, taliaque connumerantur *Pollux l. I. c. I.* στεφανοῦν. ἀναστέφειν, στεφανώματα προσφέρειν, μυῤῥίνην στεφανωτρίδα πεῖσαι, Cæterùm coronis quæ Deo dicabantur, ſacris nomen erat. *Sacras coronas*, inquit Suetonius de Nerone loquens, *in cubiculis circùm lectos poſuit*; *Sueton. Ner. cap. 25.* id eſt, donaria templorum aurea ſive argentea, in his coronas Diis dicatas templis detractas lectis ſuis circumpoſuit; eoque facto cultum divinum ad ſuam perſonam tranſtulit. De hoc genere fuerunt illæ, quas in templo Jovis olympii dedicatas donum ejuſdem Neronis Pauſanias memorat. *Pauſan. lib. 5.* Nempe coronam illic non quidem ſicuti athleta meruerat, ſed ut ſi meritus eſſet, nihilominus adeptus erat. Ob cujus rei celebritatem quatuor coronas Olympio Jovi dedicarat. Harum quæ tertiò loco erat, oleaſtri, quarta quercus frondem imitabatur. Ubi advertendum, Neronem dedicaſſe oleaſtrum κότινον ſicuti victorem Olympiorum; & quercum ſicuti præcipuum cultorem Jovis Opt. Max. cujus numine res Romana potiſſimùm nitebatur. Itaque hæ coronæ ab iis dedicabantur, quorum res domi peregreve bene expedita erat, tum ab horum ſociis. Et hæ quidem meritò dici poſſunt coronæ ſolennis gratiarum actionis, luculentiſſima argumenta animi grati. *Plato in Alci. 2.* Alcibiades apud Platonem, poſtquam Socrati coronam obtulit, ait ſe Diis coronas, & omnia quæcunque dari ſolent, dedicaturum, ſi viderit illum diem, quo illa fiant quæ à Socrate dicta ſunt. Talis eſt illa, qua apud Sophoclem Ajax profitetur ſe coronaturum Minervam propter proſperam venationem. Porrò hoc genus coronarum quod in gratiarum actionibus offerri ajo, non ad Deos tantùm, ſed & ad homines priſco more deferebatur. Hinc illæ Byzan-

ʒyzantiorum coronæ Athenienſibus datæ ob præclara populi Athe- *Demoſth.*
ienſis in Byzantios merita. Hinc quoque Cherſoneſitarum de- *de cor.*
retum quo coronant ſenatum & populum Athenienſem aurea co-
ona ſexaginta talentorum. Hoc exemplo Samii, ob placatum ſuæ
Reipub. ab Æſopo Crœſum, Æſopo ad ipſos redeunti, veluti ſa- *In vita*
utari cuidam numini coronas attulerunt, & ipſius gratia ſaltatio- *Æſopi.*
ies inſtituerunt. Hujus quoque generis illæ ſunt, quibus Polycrite *Plutarch.*
ræſtantiſſima femina ab ſuis civibus excepta & culta eſt. His an- *γυυ. ἀρ.*
iumerari poteſt illa, qua ſupra dixi, terram in qua theſaurus reper-
us eſſet, coronatam fuiſſe. Talis quoque illa, qua terram agricola *In fab. Æſ.*
coronabat, quia terræ commendatum aurum effoderat. Cui addo
llam, qua Alexander quidam ſæviſſimus tyrannus coronavit lan- *Plutarch.*
ceam illam, qua Polyphronem avunculum interfecerat. De hoc *Pelo.*
genere coronarum, quibus ſignificabatur animus gratus potiſſi-
mùm erga Deos ſic loquitur Lactantius, *Poſtquam metus*, inquit, *Lactant. de*
deſæviit, & pericula receſſerunt, tum verò alacres ad Deorum *fal. relig.*
templa concurrunt, his libant, his ſacrificant, hos coronant. Et *lib. 2.*
Tertulliani de hiſce Deorum coronis hæc ſunt verba, *Quo ſatis in-* *Tertull. de*
ſtruamur, quàm alienum judicare debeamus coronati capitis in- *cor. mil.*
ſtitutionem ab eis prolatam, & in eorum deinceps honorem di-
ſpenſatam quos ſæculum Deos credidit. Non omitto iſtis coronis,
quòd eſſent inter ἀναθήματα, additas fuiſſe inſcriptiones, ut cujus
donum eſſet, ſciretur. Hujuſmodi illa fuit quam T. Flaminius au- *Plutarch.*
ream dicavit Apollini cum his verſibus, *T. Flam.*

Τόνδέ τοι ἀμβροσίοισιν ἐπὶ πλοκάμοισιν ἔθηκε,
Κεῖσθαι Λατοΐδα χρυσοφαῆ στέφανον.

Hanc verò immortali ſuper capillamento poſuit Latoidem auro
ſplendentem coronam. Potiſſimùm ſuperatis hoſtibus, & Repub. be-
ne geſta hæ coronæ Diis appendebantur in editiſſimis ædium ſacra-
rum locis, ut Macrobius ait, *ornamenta*; ut Juvenalis, *gaudia tem-* *Macrob. lib.*
pli, cujuſmodi præter coronas erant clypei, pilæ, phalæ, pocula. Sed *3. Sat. c. 11.*
inter hæc omnia eminebant coronæ, ſicuti teſtes victoriæ & felici- *Juvenal.*
tatis; cujuſmodi fuit illa aurea, *quam Mamercus Æmilius Dicta-* *ſat. 12.*
tor, victis Hetruſcis, libræ pondo ex publica pecunia populi juſſu, *Pollux l. 1.*
in Capitolio Jovi donum poſuit. Ipſa quoque templa in quibus hæ *c. 1.* *Liv. lib. 4.*
coronæ appendebantur, ipſaque materia è qua conficiebantur,
ipſam rerum ac temporum felicitatem oſtendebant. *Coronas*, in-
quit Plinius, *ex cinnamo, interraſili auro incluſas primus omnium* *Plin. l. 12.*
in templis Capitolii atque Pacis dicavit Imperator Veſpaſianus *c. 19.*
Auguſtus. Ipſi quoque qui univerſorum nomine Diis gratias age-
bant, coronati aſpiciebantur, ut de Æmilio Paulo memoriæ prodi-
tum. Hic enim cùm Perſes viſus eſt infeliciſſimus, tunc præcipuè

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

coronatus rem divinam fecit. Quandoque tales coronæ dicabant in templis poſtquam fuerant acceptæ, ſicuti dona gratulantium i qui multa felicitate fruuntur. Hujus generis fuit illa, quam Sophi Imperatrix, & Conſtantina Auguſta miſerunt Mauricio Imperatori, onuſtam pluribus lapillis, & unionibus pretioſiſſimis. Ha enim corona cùm is redimitus ad eccleſiam perrexiſſet, ibiden eam conſecravit, dedicavitque.

Zonar. in Mauricio.

CAPUT X.

Quanti eſſent eæ coronæ quæ in templis ſuſpendebantur. Quandoque ſacrilegi talibus coronis manus admoliti ſunt. Modeſtia ducum Romanorum. Taciti locus enarratus. Munera coronarum.

Cæterum hoc genus coronarum tanti fuit, ut earum ſive pretium ſive excellentia vix fidem inveniat; In quibus videlicet, multa fuit æmulatio inter pondus, artem, materiam, formam. Omnia ibi uſque eò eminebant, ut ejus quod eſſet eminentiſſimum, vix ullum eſſet judicium. Certè in Pompa Ptolemæi regis Athenæus memorat, præter coronas ter mille ac ducentas aureas, tranſuectam fuiſſe aliam auream Diis dicatam, aut certè ſacris deſtinatam, nobiliſſimis gemmis fulgentem, cubitorum (quod nunc quidem propemodum incredibile eſt) octoginta. Ne multa, tanta fuit, ut ejus ambitus circumplecteretur valuas templi, quod fuit opus reginæ Berenicis. Cui accedebat ægis pariter aurea. Inſanus Herculeluxus, potiùs quàm ſumptus; qui tamen fieri ſolitus fuit in illas coronas quæ Diis offerebantur. Hunc ergo eleganter ac meritò Tertullianus vocat *coronarum cenſum. Et in omnibus iſtis*, inquit, *idololatria in ſolo quoque cenſu coronarum, quibus omnia iſta redimita ſunt.* Talem ſe coronam matronæ Romanæ Junoni dicaturas pollicentur, ſi adverſus Annibalem Romanis det proſperè rem gerere.

Athen. l. 5.

Tertull. de cor. mil.

Sil. Ital. l. 6.

—— ſi pellere noſtris
Marmaricam terris nubem dabis, omnis in auro
Preſſa tibi varia fulgebit gemma corona.

Auro & gemmis quibus hæ coronæ onerabantur, accedebat ars, ut præclarè de Euadne præſtantiſſima femina dictum, ἡ δὲ γυνὴ [Εὐάδνη] καθάπερ οἱ ἐς τὰ ἱερὰ στεφάνους τε καὶ χρυσὸν ἐξασκοῦντες, ὡς φαιδρὰ θύοιτο, καὶ ἐς χάριν τοῖς θεοῖς; At mulier [Euadne] ſicuti illi qui ad templa coronas & aurum affabrè factum ut ſplendida ſacrificabat &

Philoſtrat. in imag.

ιin gratiam Deorum. Hæ coronæ fuerunt pretii tam enormis, ι iis improbi quandoque ſacrilegas manus admoverint, exemplo ɾum murium, quas Pallas apud Jovem queritur deſtruere coro-s in æde ſua,

Ὦ πάτερ, οὐκ ἄν πώποτ' ἐγὼ μυσὶ τειρομένοισιν
Ἐλθοίμην ἐπαρωγὸς, ἐπεὶ κακὰ μ' ἔοργαν,
Στέμματα βλάπτοντες, καὶ λύχνους εἵνεκ' ἐλαίου.

Homer. Batrac.

pater, non certè unquam ego muribus cùm vexarentur Venirem xiliatrix, quoniam malè me multarunt Coronas deſtruentes & cernas olei gratia. Sed mures, videlicet corrodebant coronas Diis catas. Sacrilegi eas auferunt. Et verò Dynaſtarum rapacitati in-ndendæ illa tanta coronarum opulentia haud ſanè parvum incita-ientum fuit. Hiſce ſacrilegiis meritò annumerandus eſt Philome-s ille qui Pharſaliam quandam ſaltatricem Theſſalicam munera-t aurea corona, quam Lampſaceni dedicaverant; nimirum, quam ſe templo detraxerat. Quo ſacrilegio perpetrato, ex ænea lauru, iam Metapontini Apollini dedicaverant, vox eſt edita. Et verò harſalia illa, quæ tunc fortè venerat in forum Metapontinum, ab s qui aderant, vatibus, & quidem lymphatis, diſcerpta fuit. Cu-s rei cauſa cùm diligentiùs exquireretur, tandem compertum eſt, am ſupplicii atrocitatem manaſſe ex atrocitate ſacrilegii tam im-identis. Poteſt & hoc ſuper hoc facto dici, meretricem geſtaſſe ɔronam prorſus adverſus præſcriptum legis fortè non ſcriptæ, ſed uæ eſt publicæ honeſtati tam conſentanea, ut pro ſcripta haberi ɔſſit. *Nihil prohibet*, inquit Cicero, *fictam legem exempli loco po-ero, quo faciliùs res intelligatur. Meretrix coronam auream ne ɀbeto. Si habuerit, publica eſto.* Simili prope ſacrilegio Leo Co-ɾonymus cenſeri voluit, qui coronam à Mauricio dedicatam in mplo ſanctæ Sophiæ auſus eſt imponere capiti ſuo. Hinc ſubita ːbre correptus vitam finiit. οὔτε γὰρ θέμις, inquit Priſcus Rhetor, νθρώποις εἰς σφετέραν διακονίαν χρῆσθαι ἐκπώμασιν ἀνατεθεῖσι θεῷ. lon enim fas hominibus ad proprium miniſterium uti poculis ſu-ɔenſis Deo. Tale ſacrilegium expreſſit Plautus,

Athen. lib. 13.

Cic. lib. 2. de invent.

Zonar. in Leone Copron.

Priſcus Rhetor in eclog. legat.

At ego te ſacram coronam ſurripuiſſe Iovi ſcio;
Et ob eam rem te in carcerem eſſe compactum ſcio.

Plaut. Menæch. actu 5. ſc. 5.

ı tales phanorum depeculatores invehitur Juvenalis,

Confer & hos veteris qui tollunt gaudia templi,
Pocula admirandæ rubiginis, & populorum
Dona, vel antiquo poſitas à rege coronas.

Juvenal. ſat. 12.

Quos M. Tullius vocat prædones religionum. Iſtis forſitan haud im-ıeritò annumeretur P. Munatius, is *qui demptam Marſiæ coronam ɛpiti ſuo impoſuit. Quem ob id in vincula duci Triumviri juſſe-runt.*

Cic. act. 6. in Verr.

Plin. l. 21. c. 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

runt. Etſi ea corona, ut credibile eſt, nec fuit aurea, nec gemm
ta, ſed florea; neque tam rapacitas huic ſceleri cauſam dedit, quà
levitas & inſolentia. Quippe noctu conventus luxurioſorum Ro
mæ habebantur apud Marſyam, ut ſcire licet ex eo loco Plinii, ul
is id quod dico, tradit; additque hæc verba, *Apud nos exemplun*
licentiæ hujus non eſt aliud quàm filia, ubi lego Julia *Divi Au*
guſti, cujus luxuria noctibus coronatum Marſyam, literæ illi
dici gemunt. Plura de Marſya Seneca in epiſtolis. Et hæc quiden
fuit rapax impietas illorum qui coronas Diis dicatas, & in ſacris ædi
bus ſuſpenſas, aut numinum ſtatuis impoſitas inde detrahebant
Enimvero veriſſimum illud Pythagoræ dictum eſt, τὰ ἀναθήματα ἱε
ροσύλων χορηγία, donaria [ſunt] reditus ſacrilegorum. Contra
animadverſa eſt modeſtia priſcorum ducum Romanorum, qui ca
Stob. lib. 2. ptis oppidis, tantùm profana ſigna inde Romam exportabant. A
ſacris, Deoque dicatis abſtinebat. Ea continentia fuit L. Mummiu
Cic. act. 6. in Verr. *qui cùm Theſpiis ea, quæ Romæ in æde Felicitatis poſtea fuerunt*
cæteraque prophana ex illo oppido ſigna tolleret, marmoreum Cu
pidinem opus Praxitelis, quòd erat conſecratus, non attigit. Il
lud ſciendum, Non ſemper ſacrilegio haſce coronas inde fuiſſe abla
tas; non, inquam, ut ſpoliarentur talibus templa donariis; ſed u
re peracta, cujus uſibus inde ſumebantur, ibidem reponerentur: Er
go & ipſæ coronæ Deo dicatæ & in templis appenſæ inde, ut ſic lo
quar, mutuo ſumebantur condecorando illi, cujus virtus univerſo
rum judiciis univerſis utilis fuiſſet. Id conjicio è verbis Corneli
Tacit. l. 15. Annal. Taciti de Nerone loquentis; *Neapolim*, inquit, *quaſi Græcam ur*
bem dilegit. Inde Initium fore, ut tranſgreſſus in Achaiam, in
ſigneſque & antiquitus ſacras coronas adeptus majori fama ſtudi
civium eliceret. Id eſt, Nero hoc egit, ut ingentia illa ſacrarum co
ronarum decora, quod ipſi pulcherrimum, omniumque honorur
cumulus videbatur, adipiſceretur. Neque enim id penſi habeba
veris id fieret, an ſimulatis indiciis. Tanta fuit illius portenti ve
cordia, ut ſibi ea decerni æquum cenſeret quæ numinibus detrahe
rentur. His coronis illas addo, quas aut Reſpublica Reipublicæ, au
homo homini mittit; ut ſint luculenta accepti beneficii teſtimonia
Liv. lib. 2. Hujus generis Latini *coronam auream, donum Jovi cum legatis i*
Capitolium miſerunt; poſteaquàm captivorum ſex millia ipſis
Senatu remiſſa; & de fœdere, quod in perpetuum negatum fue
Liv. lib. 18. *rat, agi cœpit.* Talis eſt illa, quam Saguntini miſerunt Romam
Jovi Opt. Max. inquiunt, *non grates tantùm ob hæc agere juſſi ſu*
mus; ſed donum hoc etiam, ſi vos permitteretis, coronam aurean
in Capitolium victoriæ ergo ferre.

CAPUT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT IX.

Coronæ gratulatoriæ. Harum aliquot exempla. Frequentes fuerunt in obviam itionibus. E ſacris coronis quædam conjiciebantur in ſtatuas numinum. Locus Capitolini enarratus. Corona quandoque ponebatur ante pedes ejus cui dabatur. Nulla pars divini cultus caruit coronis.

IIs coronis quæ Deo conſecrantur, proximæ ſunt illæ, quas à re gratulatorias vocavi. Nempe hæc tam ſolennis officii ſignificatio non omitti potuit, quin eâdem multum de obſequiis & amicitia detractum crederetur. Qua occaſione, à quibus, & ad quos mitterentur, non meliùs quàm ab inſequentibus exemplis ſciri poteſt. *Inter hæc ab Latinis & Hernicis*, inquit Livius, *legati gratulatum de concordia patrum ac plebis Romam venerunt; donumque ob eam Jovi Opt. Max. coronam auream in Capitolium tulêre parvi ponderis, prout res haud opulentæ erant; colebanturque religiones piè magis quàm magnificè.* Liv. lib. 3. Hujus generis eſt illa aurea, quam, re à Romanis adverſus Samnites bene geſta, *Carthaginenſes Romam miſerunt, quæ in Capitolio in Jovis cella poneretur.* Liv. lib. 7. Nondum, ſcilicet, orta inter utramque Rempub. æmulatione, Carthaginenſes Romanis aut ex animo gratulabantur, aut ſe eis gratulari eo dono ſiumlabant. Ea corona *fuit pondo XXV.* Multo ponderoſior fuit illa quam legati regis Attali poſuerunt in Capitolio. Fuit enim *CCXLVI. pondo.* Liv. lib. 22. Liv. lib. 27. De hoc genere ſunt illæ numero XL. *quas M. Acilius triumphans de rege Antiocho & Ætolis, aureas tulit, dona ſociarum civitatum.* Liv. lib. 24. Adde illas quæ in triumpho *L. Quintii tertio die, dona civitatum, tranſlatæ ſunt, quæ fuerunt CXIV.* Tum illam auream, *quam Ambracienſes Conſuli Rom. centum & quinquaginta pondo dederunt*; Liv. lib. 28. illaſque quas tulerunt ad Manlium priùs Conſulem, poſtea Poconſulem hybernantem in Aſia legationes undique ex omnibus civitatibus. *Itaque*, inquit Livius, *ut quibus libertas, Antiocho pulſo, pax, Gallis domitis data eſſet, non gratulatum modò venerunt, ſed coronas etiam aureas pro ſuis quæque facultatibus attulerant.* Liv. lib. 28. Hoc exemplo Amphictyones quoque quindecim legatos decreverunt ad Alexandrum, qui ei coronam auream Græciæ nomine deferrent. Diodor. Sic. lib. 17. biblioth. Ad hunc ipſum regem honorandum à Cariæ civitatibus miſſæ ſunt legationes cum aureis coronis. In his fuit illa Athenienſium, quam præco magnificis verbis extulit. Diodor. Sic. lib. 17. biblioth. Extat quoque decretum Syracuſanorum, quo cavetur, ut quotieſcunque Syracuſas advenerit Marcellus, aut quiſpiam poſterorum ejus, Plutarch. Marcello. omnes

omnes Syracuſani coronas geſtent, Diiſque ſacrificent. Pyrrh
In chron. quoque à Cataneenſibus exceptus, cultus, & coronatus fuit coron
Diod. l. 22. magnis & aureis. Ad Julianum, poſtquam renuntiatus fuit Imp
In eclog. legat. rator, legationes undique convenerunt; multæque aureæ coronæ
gentibus ad ipſum allatæ. Jovianus hujus Juliani ſucceſſor ab inc
lis Niſibis coronis & ſupplicationibus coli ſe paſſus eſt. Idem hono
Eclog. legat. 10. apud Nicæam Bithyniæ Valentiniano habitus, poſteaquam eum eſ
imperatorem, cognitum. Potiſſimùm, ſi re bene geſta contine
batur illud beneficium, quo affecti eſſent gratulantes, tum ver
coronæ cum cæteris donis & laudibus impenſius mittebantur. I
Demoſth. de cor. hanc ſententiam ſunt illa Demoſthenica, ἐξ ὧν ὑμῖν μὲν τὰ κάλλιστα
ἔπαινοι, δόξαι, τιμαὶ, στέφανοι, χάριτες παρὰ τῶν εὖ πεπονθότων ἐγί
γνοντο. E quibus vobis pulcherrima quæque, laudes, gloria, ho
nores, coronæ, gratiæ ab iis qui beneficiis affecti fuerant, habe
bantur. Potiſſimùm in obviam itionibus hæ gratulatoriæ coronæ
Etymol. ἀβαρνίδα. conſpiciebantur. Hujus generis fuit illa quam Venus nexiſſe dici
tur, cùm obviam ivit Baccho redeunti ex Media. Populus Edeſſe
Zoſim. l. 3. hiſtor. nus Juliano obviam cùm proceſſiſſet, eumque rogaret ut urbem
iniret, eâdem ei obtulit coronam auream, qua accepta Julianu
urbem ingreſſus eſt. De eodem genere illa quam Cyaxares pe
unicam filiam miſit Cyro victori Aſſyriorum, urbiſque adeò ipſiu
Xenoph. de inſt. Cy. l. 8. Babyloniæ. καὶ ἡ μὲν δὴ παῖς ἐστεφάνου τὸν Κῦρον, & puella quidem coro-
navit Cyrum. Quam coronam ipſa puella Cyro impoſuit. Hoc
exemplo Machates filius Mithridatis, qui habebat Boſphorum
Plutarch. Lucullo. Lucullo miſit coronam ἀπὸ χρυσῶν χιλίων, valoris mille aureorum
rogans inſcribi amicus & commilito populi Rom. Et hic quidem
erat mos Græciæ, & conterminarum gentium. Alienus tamen
ab ingenio Romano, quod erat hujuſmodi, ut talia velut inania
facilè tranſmitteret, ſolida tantùm retineret. Non ergo mirum,
ſi & hunc morem, unà cum illo, qui ſe ea ratione coli paſſus eſt,
Cic. lib. 1. Quæſt. Tuſc. homine Romano, Cicero ſubſanat his verbis. *Pompejo noſtro fa-
miliari, cùm graviter ægrotaret, Neapoli, melius eſt factum.
Coronati Neapolitani fuerunt. Nimirum etiam Puteolani vulgo
ex oppidis publicè gratulabantur. Ineptum ſanè negotium, &
Græculum, ſed tamen fortunatum.* Si ridendus Pompejus, multo
Val. Max. lib. 9. c. 8. & Macrob. lib. 3. Sat. cap. 13. majori ratione vituperandus Marcellus, *qui ſe in Hiſpania Deum
faciebat, cùm patiebatur ſibi in tranſitum ſedenti à demiſſo victo-
riæ ſimulachro cum tonitruum machinato ſtrepitu, ſicuti capiti
cœleſti coronas imponi; ſibique adeò ſupplicari*; ſingulari videlicet,
impudentia agnoſcens honorem quem humana conditio non recipit.
Et hæc quidem de iis coronis quas à re gratulatorias voco. Has
conjunxi cum illis quæ Deo dedicabantur, quia quas ob res ſolen-
nes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

nes Deo gratias agimus, ob illas ipſas alii aliis impenſiùs gratulamur. Aliæ fuerunt coronæ, quas eadem publica pietas Deo conſecrabat, ſed alia ratione. Neque enim in æde ſacra appendebantur ut aureæ illæ ingentes & ponderoſæ, ſed ut leviores & plures conjiciebantur in adyta ædium ſacrarum & in ipſas numinum ſtatuas. Cujus moris meminit Capitolinus. *In Caliatu*, inquit, *omen accepit imperii.* [M. Antoninus] *coronas omnibus ex more jacientibus aliæ aliis locis hæſerunt. Hujus velut manu capiti Martis aptata eſt*; id eſt, corona quam M. Antoninus, cùm Salius eſſet, projecit, ſtatuæ Martis tam congruenter hæſit, ut videri potuerit, non fortuito caſu, ſed proviſu numinis id accidiſſe. Cæterùm ex hoc loco hoc quoque colligendum, Martem, ſicuti alia numina, fuiſſe cultum conjectu coronarum ſeu corollarum, nempe quæ præ ſe ferrent notas, ſive inſignia ejus Dei cui mittebantur. Ergo veriſimile eſt has coronas quæ à Saliis in Martem conjiciebantur, fuiſſe gramineas. Et hoc veluti miraculo motos homines conjectaſſe eum futurum imperatorem, Quòd ipſi cum Marte authore generis Romani tam bene conveniret, ut vel jactu fortuito coronarit hoc numen; nec qualicunque corona, ſed illa quæ Martis propria eſt. Interdum quoque corona, quòd eſſet ingens & amplivaga, ponebatur ante pedes ejus numinis cui conſecrabatur. Propertius.

Capitol. in M. Anton. Philoſ.

Propert. l. 2.

Ut caput in magnis ubi non eſt tangere ſignis,
Ponitur hìc imos ante corona pedes.

Denique ut ſupra monere cœpi, vix ulla pars divini cultus carebat coronis. Certè harum in ſolenniis vix unquam non fit mentio vel ipſa inter præcipua & advertenda; Veluti in ſacra pompa quam Nicias Delum tranſtulit, cùm eſſet θεωρὸς, præcipua fit coronarum mentio, ut quæ eſſet præcipua pars ſacri apparatus. Enimvero huc pertinet Apulejana illa querela, *Ceremoniæ*, inquit, *negliguntur*; *incoronata ſimulachra.* Ac ſi dicat, pro monſtro eſſe, ſi Deorum ſimulacrha nullo coronarum decore conſpicua aſpiciantur. Ergo Apulejus illam ſuam Deam, ſive ea Ceres, ſeu Venus, ſeu Phœbi ſoror, ſeu Proſerpina eſt, quæ ipſum ſibi reddidit, ita pingit; *Corona multiformis variis floribus ſublimem diſtinxerat verticem. Cujus media quidem ſuper frontem planam rotunditas in modum ſpeculi, vel imo argumentum lunæ candidum lumen emicabat.* Pauſanias in Eliacis memorat, Jouem ex auro & ebore factum; & olea coronatum in æde ſua ſedere. ςέφανος δὲ, inquit, ἐπίκειταί οἱ τῇ κεφαλῇ μεμιμημένος ἐλαίας κλῶνας. corona verò ejus capiti eſt impoſita imitans oleæ ramos.

Plutarch. Nic.

Apul. l. 4. Metam.

Apul. l. 11. Metam.

CAPUT

CAPUT XII.

Divinus cultus quandoque conſtitit in ſolis coronis. Cultus Diai Epheſiæ. Coronæ, honor Deorum. In ſolennibus pompis nulla De rum effigies incoronata. Cùm coronæ Diis offerebantur, univer erant coronati. Ἱκετηρίαι λευκοστεφεῖς. Supplicantes coronati my to. Rami ſupplicantium duo. Et plura de his ramis. καλδύγμα quid. θαλλοφόροι. Statuæ & columnæ virorum fortium coronat

IN divino cultu tanta coronarum ratio habita eſt, ut is quandoqu conſtiterit in ſolis coronis. Non, inquam, ſemper pecudes in molatæ, ſed res divina quandoque per ſolas coronas peracta. Ta
Etymol. ratione Diana Epheſia culta eſt. Quippe Epheſi στεφάνοις διὰ θαλλ
Ἔφεσος. τὰς ἱκεσίας ποιοῦσιν, coronis per oleæ ramos ſupplicationes faciun
Plin. l. 21. c. 3. Teſtis eſt Plinius, *ætate Aphricani Romæ coronas fuiſſe honorer Deorum, & larium publicorum, privatorumque, ac ſepulchroru & Manium.* In celeberrimis illis inclytorum regum pompis, qua
Athen. l. 5. Athenæus deſcribit, multæ numinum effigies ferebantur, ſed null
Euripid. Herac. actu 1. incoronata. Euripides ποῖ τρεψόμεθα; τίς γὰρ ἄστεπτος θεῶν; qu vertamur? quis enim incoronatus Deus? id eſt, eccui Deo non ſuppli
Lucian. de ſacrif. cavimus? Lucianus multa ait ab Diis redimi vel gallo, vel corona vel ſolo thure. Hîc noto, haſce coronas quandoque ab univerſis fuiſſ oblatas ad pulvinaria Deorum, qui ipſi quoque erant coronati, u
Liv. lib. 30. palam fit è pluribus locis Livii. *Majores*, inquit, *duodecim anni omnes coronati, & lauream in manu tenentes ſupplicaverunt*
Liv. lib. 33. Et alibi, *Cunctique magiſtratus circa omnia pulvinaria victimi majoribus ſacrificarent, populuſque coronatus eſſet.* Qui mo
Æſchyl. ἱκετ. quamlibet Romanus, in Græcia quoque viguit. Apud Æſchylum Danaides ſupplicantes ſunt coronatæ,

> τίνα γοῦν χώραν εὔφρονα μᾶλλον
> τῆσδ᾽ ἀφικοίμεθα,
> σὺν τοῖσδ᾽ ἱκετῶν ἐγχειριδίοις
> ἱεροστέπτοισι κλάδοισι;

ecquam igitur regionem lætiorem hac adeamus, manu geſtantes ſa-
Sophocl. Oed. tyr. cras ſupplicantium coronas? Ibi enim Scholiaſtes ἱεροστέπτοισι κλάδοισι, interpretatur τοῖς στεφάνοις. Apud Sophoclem ſacerdos alloquens Oedipum tyrannum ait, turbam conſediſſe ad aras; reliquam multitudinem ſedere coronatam in foro juxta geminum Palladis delubrum, & ad Iſmeni fatidicas aras,

Sophocl. Oed. tyr.

> τὸ δ᾽ ἄλλο φῦλον ἐξεστεμμένον
> ἀγοραῖοι θακεῖ, πρός τε Παλλάδος διπλοῖς
> ναοῖς, ἐπ᾽ Ἰσμηνοῦ τε μαντείᾳ σποδῷ.

ſi ac

ſi dicat, univerſos adeſſe ſupplices, ac proinde, ut infra dicam, ab
ijuria tutos. Apud Euripidem Xuthus Creuſam alloquens ait,

Euripid. Ion. actu I.

σὺ δ᾽ ἀμφὶ βωμοὺς, ὦ γύναι, δαφνηφόρους
λαβοῦσα κλῶνας εὔτεκνος, εὔχου θεοῖς,
χρησμοὺς μ᾽ ἐνέγκειν ἐξ Ἀπόλλωνος δόμων.

'u interim ad aras, ô mulier, lauriferas Accipe ramos prole fæli-
es, Diis ſupplica, ut oracula bona feram ex æde Apollinis. Apud
ophoclem Oedipus tyrannus ſic loquitur.

Sophocl. Oed. tyr. in princ.

Ὦ τέκνα Κάδμου τοῦ πάλαι νέα τροφή
Τίνας ποθ᾽ ἕδρας τάσδε μοι θοάζετε
Ἱκτηρίοις κλάδοισιν ἐξεστεμμένοι;

nova ſoboles antiqui Cadmi, Quid hoc in loco conſediſtis ſuppli-
ibus ramis coronati? Hoc exemplo Æneas, nempe coronatus,
recatur numina terræ Italiæ.

Virgil. 7. Æneid.

Sic deinde effatus frondenti tempora ramo
Implicat; & Geniumque loci, primamque Deorum
Tellurem, nymphaſque, & adhuc ïgnota precatur
Numina.

Ergo ſupplicantes iis quos rogabant, ſæpe coronas offerebant. *Polyb. ecl. legat.* Quo exemplo Magetes Cybiræ tyrannus Conſuli Rom. potendit coronam quindecim talentûm. Proximi ſupplicantibus illi ſunt qui ſeſe dedunt victori: nam deditionis ſymbolum ferunt coronam illi cujus in fidem ſeſe dedunt. Cujus rei frequentia ſunt exempla apud Polybium in eclogis legationum, & alibi. Illud advertendum quod accidit Rhodiis, non ſemper coronam potentioribus miſſam *Polyb. in eclog. legat.* deleviſſe poſteriora eorum malefacta, quamvis ea mente miſſa fuerit ut, ſit benevolentiæ & amicitiæ ſymbolum; cujuſmodi fuit illa quam Ariarathes Romam miſit decem millium aureorum. Denique vix unquam ulla legatio commeavit inter amica imperia ſine hoc munere; tanquam ſi coronam offerens aut mittens hac benevolentiæ ſignificatione patefaceret ſibi aditum aut ad impetranda illa quæ petebat; aut ſanè eo veluti pignore vetera amicitiæ jura confirmaret. Qui legit legationes Polybii nihil ibi frequentius obvium habuit quàm talia munera, ſicuti quoſdam præcurſores, ſive caduceatores qui legationi omnia facilia & pervia impetrarent. Talium item munerum acceptio fidem faciebat animi mitis, & faventis illi qui donum mitteret, potiſſimùm ſi ab infirmiori mittebatur ad potentiorem. Sed præter coronas quo habitu ſupplicarent; cujuſmodi item eſſent hæ coronæ, id quoque videndum. Et quidem apud Æſchylum ſenior è choro monet mulieres ſupplicantes, ut manu capiant ramos albo coronatos, hoc eſt, alba lana, in his verſibus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ἀλλ' ὡς τάχιστα βᾶτε, καὶ λευκοστεφεῖς
Æſchyl. ἱκετ. ἱκτηρίας ἀγάλματ' αἰδοίου Διὸς
σεμνῶς ἔχουσαι διὰ χερῶν σωωνύμων.

Sed quàm citiſſimè ite, & alba lana coronatos ramos ſupplices, ſtatuas venerandi Jovis reverenter in manibus conſentientibus habentes, &c. Ac ſi dicat, manu dextra retinete ſtatuas numinum, ſiniſtra ſupplices ramos. Hoc ipſum Rex paulò infra profitetur eſſe moris Græcorum, cùm cætera in Danaidis peregrina agnoſcat. Hos ipſos ramos infra vocat λευκοστεφεῖς νεοδρέπτους κλάδους. albo coronatos recens decerptos ramos. Id quod cujuſmodi ſit, Plutarchus eſt interpres. (*Plutarch. Theſ.*) Nempe hæc fuit ἱκετηρία, hoc eſt, κλάδος ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ἐλαίας ἐρίῳ λευκῷ κατεστεμμένος, ramus ab ſacra olea lana alba redimitus. Apud Æſchylum cùm mulierum chorus dixiſſet regi Argivorum, (*Æſchil.* ἱκετ.) Αἰδοῦ σὺ πρύμναν ὧδ' ἐστεμμένην, verere tu extremum ramum ſic coronatum, Rex reſpondet, Πέφρικα λεύσσων τάσδ' ἕδρας κατασκίους, Horrui intuitus has ſedes ita umbratas, id eſt coronatas. Paulò poſt idem rex ait,

ὁρῶ κλάδοισι νεοδρέπτοις κατάσκιον
νέον θ' ὅμιλον τῶνδ' ἀγωνίων θεῶν.

video ramis nuper decerptis umbratum novum coetum, ſive multitudinem ſollicitorum Deorum. Hi rami duo, ut ex eodem Æſchylo diſcimus, (*Æſchyl.* ἱκετ.)

Βα. Κλάδους μὲν αὐτοῦ λεῖπε σημεῖον πόνου.
Χο. καὶ δή σφε λείπω, χειρὶ καὶ λόγοις σέθεν.

Ramos quidem ibi linque ſignum laboris. CHO. Et jam eos linquo manu, & ſermonibus tuis. Porrò manu geſtati à ſupplicantibus frequenter movebantur, ſive quatiebantur, qui motus erat index animi intentiùs rogantis, atque adeò obteſtantis, cujus rei exempla ſunt apud Apulejum duæ mulieres ramos oleagineos utræque quatientes. (*Apul. Metam. lib. 3.*) Hi rami, ſi ædes ſacra adibatur, à ſacerdote accipiebantur, & ponebantur ſuper ara,

σὺ μὲν πάτερ γεραιὲ τῶνδε παρθένων
Æſchyl. ἱκετ. κλάδους τε τούτους αἶψ' ἐν ἀγκάλαις λαβὼν
βωμοὺς ἐπ' ἄλλους δαιμόνων ἐγχωρίων
θὲς, ὡς ἴδωσι τῆσδ' ἀφίξεως τέκμαρ,
πάντες πολῖται.

tu quidem pater ſenex harum virginum ramos hoſce ſtatim ulnis ſumens aras ad alias numinum hujus terræ pone, ut videant hujus profectionis ſignum omnes cives. Quod autem hi ſupplicantium rami manu geſtarentur, docet locus Livii quem proximè citavi; & illa verba Æſchyli,

σὺν

σὺν τοῖς δ' ἱκετῶν ἐγχειριδίοις
ἱερεστέπτοισι κλάδοισι.

ertè Jocaſtæ aditturæ ædem Apollinis hæc ſunt apud Sophoclem erba, *Sophocl. Oed.*

χώρας ἄνακτες, δόξα μοι παρεστάθη
ναοὺς ἱκέσθαι δαιμόνων, τάδε ἐν χεροῖν
στέφη λαβούσῃ κἀπιθυμιάματα.

rincipes terræ, decretum mihi eſt templa adire Deorum, acceptis is manu coronis & thymiamatis. Hæc ipſa paulò poſt vocat κατεύγματα, hoc eſt, ut ibi interpres ait, τὰ κινοῦντα κατάνευσιν τῶν εὐχῶν ἤγουν τὰ θυμιάματα καὶ ἀναθήματα. moventia annutum precum, idelicet ſuffitus, & donaria. At hæc ἀναθήματα nihil fuerunt niſi oronæ, ut ſupra dixi, quæ Diis appendebantur ut reliqua donaria. Non prætereundus mos Athenienſium, qui ſi quando ſupplicarent, e myrto coronabant.

Ἀλλ' ὡς τάχιστα πῦρ τις ἐξενεγκάτω, *Ariſtoph.*
Καὶ μυρρίνας, καὶ τὸν λιβανωτὸν ἔνδοθεν, *σφῆκ.*
Ὅπως ἂν εὐξώμεθα πρῶτα τοῖς θεοῖς.

ed quàm celerrimè ignem aliquis efferat, & myrtos, & thus inus, ut ſupplicemus primùm Diis. Cæterùm & Athenis in pompa Panathenaica ſeniores manu ferebant eos quos dixi ramos; dicebanturque θαλλοφόροι. Certè ille ſenum chorus apud Ariſtophanem de ſenibus loquens ait eos ut inutiles rebus agendis, ac pompæ traducendæ tantùm idoneos per ridiculum vocari θαλλοφόρους.

Σκωπτόμενοι γὰρ ἂν ἐν *Ariſtoph.*
Ταῖσιν ὁδοῖς ἁπάσαις *σφῆκ.*
Θαλλοφόροι καλοίμεθα.

Irriſi enim in vicis omnibus Thallophori dicimur. Et hos quidem θαλλοφόρους τῇ Ἀθηνᾷ τοὺς καλοὺς γέροντας ἐκλέγονται, ὡς συμπαρομαρτοῦντος πάσῃ ἡλικίᾳ τοῦ κάλλους. thallophoros Minervæ pulchros ſenes eligunt, ſicuti conſequentis omnem ætatem pulchritudinis. *Xenoph. convi.* Sed priuſquàm ulteriùs pergo, non debui omittere, non ſolùm talia fuiſſe uſurpata erga Deos, verùm etiam erga eos homines, qui magnitudine rerum geſtarum quàm proximè acceſſerunt ad Deos. Enimverò & horum ſtatuis, veluti præſentibus numinibus coronæ veteri more imponebantur ab iis qui eorum virtutem æmulari, ſibi & pulchrum & glorioſum putabant. Cùm Alexandræ Ilium tranſgreſſus Minervæ ſacrificaret & Heroibus, columnam Achillis hoc eſt, ejus ſtatuam unxit pingui oleo. Deinde unà cum ſociis nudus ad eam cùm incitato curſu perrexiſſet, eam coronavit. Idem Alexander ſtatuam Theodecti Phaſelitis cùm vidiſſet poſitam in *Plutarch. Al. Mag.* *Plutarch. Al. Mag.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

in foro, in eam multas coronas conjecit. Julii quoque Cæſaris ſta-
Plutarch. Jul. Cæſ. tuæ conſpectæ ſunt redimitæ διαδήμασιν βασιλικοῖς inſigniis regii.
Plutarch. Brut. Id quod in invidiam illius factum eſſe memorat Plutarchus. Athe-
nis ſtatua Toxaris, etſi humi erat ſita, tamen frequentiſſimè ſerti
Lucian. in Scytha, ſive hoſp. recentibus redimiebatur, καὶ ἡ στήλη χαμαὶ πάντα ἀλλ' ἔστεπταί γε ἀεὶ.
Statuæ quoque Hippocratis ſicuti numinis alicujus divinus cultu
Lucian. philoſoph. fuit attributus, cui ſatis eſſe debuit, ſi quis ei parentaret, aut mul-
ſum libaret, aut ejus caput coronaret. Sed quia ſupra columnam
Achillis interpretatus ſum ſtatuam, moneo in honorem heroum
erectas fuiſſe columnas, quæ & ipſæ coronabantur, ut videre licet
Clem. Al. ſtrom. lib. I. in his verſibus, qui citantur à Clemente Alexandrino,

Καλλιθόη κλειδοῦχος ὀλυμπιάδος βασιλείης
Ἥρης Ἀργείης, ἣ στέμμασι καὶ θυσάνοισι
Πρώτη ἐκόσμησεν περὶ κίονα μακρὸν ἀνάσσης.

Callithoe clavem reginæ geſtat Olympi Argivæ Junonis, ſertis at-
que corollis Reginæ primùm eſt à qua exornata columna. Hic mos
coronandi ſtatuas & columnas præclariſſimorum hominum, etiam
Tacit. l. 4. Annal. ſuperſtitum, Romæ ſub principibus viguit, ut è Cornelio Tacito
palam fit. *Jamque tres laureatæ, in urbe ſtatuæ. Et adhuc ra-
ptabat Africam Tacfarinas.*

CAPUT XIII.

Sacerdotes & ſacrificantes coronati, vittati, infulati. Hæc corona erat oleaginea & aurea. Si ſacerdotum inſignia rumperentur, dilaberentur, inverterentur, quale omen. Sacrificantium inſignia. Flamen laureatus. Unde hic ritus coronandi ſacerdotes.

SAcerdotes omnes, omneſque ſacrificantes conſtat fuiſſe coronatos. Sed in hoc diſcrimen, quòd hi fuerunt tantùm coronati; ſed ſacerdotes & coronati, & vittati, & infulati. Quòd fuerint coronati, palam eſt è multis locis. E quibus promo verba Jonis alloquentis Xanthum virum Creuſæ, quam ipſe neſciebat eſſe matrem ſuam,

Euripid. Jo. actu 2.

παῦε, μὴ ψαύσας τὰ τοῦ θεοῦ
στέμματα ῥήξεις χερί.

Quieſce, ne contrectans coronas Dei, eas frangas manu. Hanc
coronam Ammianus Marcellinus vocat ſacerdotalem. *Biduoque,*
Ammian. Marcell. lib. 29. inquit, *poſt Icoſium oppidum militaria ſigna, & coronam ſacerdotalem cum cæteris quæ interceperat, nihil cunctatus reſtituit.*
Apud Plinium pingitur ſacerdos adſtante puero *cum acerra & corona.*

a. Qui mos coronandi ſacerdotes & in Syria viguit, ut liquet ex iſce Hieronymi verbis, *Non priùs abiri paſſi ſunt, quàm futuræ* *cleſiæ lineam mitteret, & ſacerdos eorum, ut erat coronatus,* *hriſti ſigno denotaretur.* Quod autem ſacerdos fuerit vittatus, id uoque perſpicuè palam eſt. *Plin. l. 51. c. 10.* *Hieron. in vita D. Hilarionis.*

Jamque in ſertato reſerabat viſcera cultro
Vittatus de more ſenex; manibuſque cruentis
Tractabat tepidas lethali frigore fibras. *Prudent. in Apoth.*

t Silius Italicus de Maſſaniſſa, qui & rex eſſet & ſacerdos, ac tunc uidem ſacrificaret,

Vittaque majorum decoramen fronte, ſine ullo
Delapſa attactu nudavit tempora regis. *Sil. Ital. lib. 16.*

Quod eſſent & vittati & coronati, diſcimus è Statio,

Huc gemini vates ſanctam canentis olivæ
Fronde comam, & niveis ornati tempora vittis
Euadunt pariter. *Stat. lib. 3. Theb.*

dem alibi,

Ergo manu vittas, damnataque vertice ſerta
Diripit; abjectaque inhonorus fronde ſacerdos
Inviſo de monte redit.

Quod eſſent infulati, docet Virgilius,

Nec procul Æmonides Phœbi Triviæque ſacerdos
Infula cui ſacra redimibat tempora vitta, &c. *Virgil. 10. Æneid.*

t Prudentius,

Summus ſacerdos nempe ſub terram ſcrobe
Acta, in profundum conſecrandus mergitur
Mirè infulatus. *Prudent. periſteph.*

Quod eſſent vittati, infulati, coronati, in his ipſis verſibus videre icet,

Summus ſacerdos nempe ſub terram ſcrobe
Acta, in profundum conſecrandus mergitur
Mirè infulatus, feſta vittis tempora
Nectens, corona tum repexus aurea,
Cinctu Gabino ruſſeam fultus togam.

Hunc habitum Clemens Alexandrinus deſcribit his verbis, Si Deum erè videre deſideras, participa piaculis non ramorum lauri, non uarundam tæniarum lana & purpura diſtinctarum. Juſtitia verò edimitus, & temperantiæ ramis, & continentiæ foliis contectus id ge, ut ſis acceptus Chriſto. Cæterùm coronabantur quandoque olea, t in loco Statii ſupra citato, dicebanturque θαλλοφόροι. Quandoque corona aurea, ut in verſibus Prudentii quos citavi, præcipuè in iſtis, *Clem. Al. exhort. ad Græc. 4.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

—— feſta vittis tempora
Nectens, corona tum repexus aurea,
Cinctu Gabino ruſſeam fultus togam.

Apul. Metam. lib. 9. *Tertull. lib. de idol.* Certè aurea corona nunquam niſi eximiis viris data. Apulejus, *Di gnus Hercules ſolus omnium matronarum deliciis perfrui, dignu ſolus coronam auream capite geſtare.* Tertullianus quoque ſacer dotalem coronam diſertim auream eſſe firmat, ſed tantùm in ſacer dotibus provincialibus. *Igitur purpura illa*, inquit, *& aurum cer vicis ornamentum eodem more apud Ægyptios & Babylonios in ſignia erant dignitatis. Quo more nunc prætextæ, vel trabeæ, v palmatæ, & coronæ aureæ ſacerdotum provincialium; ſed non ea dem conditione. Tantùm enim honoris nomine conferebatur h qui familiaritatem regum merebantur.* *Sueton. in Tito.* Qua de re hæc Suetoniu agens de Tito, *In conſecrando*, inquit, *bove Api diadema geſtavi More ſiquidem, rituque priſcæ religionis.* Enimverò coronæ ſa cerdotales, quòd eſſent aureæ, quandoque dicta ſunt diademata quòd qui diademata geſtarent, ut de Maſſaniſſa dixi, iidem quoqu *Strabo l. 12.* ſacerdotalibus infulis inſignes aſpicerentur. Atque adeò Strabo me morat, apud Cumāna Pontica eſſe templum Lunæ, cujus ſacerdo ſecundus à rege diadema geſtat. Quin & ipſi reges, quoties ſacriſi cabant, regalibus inſigniis erant conſpicui. Prudentius ubi agit d Ethnico quodam ſacrificio, quod interventu divini numinis perfic non potuit, unde Perſephone ipſa fugit, & reliquus ſacrificalis ap paratus diſiectus eſt, ait,

Prudent. in Apoth.
Ipſe quoque exanimis, poſito diademate, princeps
Pallet, & adſtantes circumſpicit.

Porrò ſummopere cavendum erat, ne amplexando & contrectand ſacerdotem, στέμματα inſignia ejus rumperentur, nempe vitta, in fula, corona. Quæ, ſcilicet, erat res mali ominis, ut in loco Euri pidis ſupra citato,

παῦε μὴ ψαύσας τὰ τοῦ θεοῦ
στέμματα ῥήξῃς χερί.

Et verò ſic adornatus ſacerdos ab injuria tutus erat ſicuti miniſte Dei. Niſi fortè is dira imprecaretur civitati. Tunc enim ſacer dotem haud minùs infenſis animis quàm tyrannum exturbare, & forte & præclarum facinus fuit. Hoc exemplo Theopus apud Plutarchum, ubi Cabirichum ſacerdotem à pernicioſis conſilii avertere non potuit, nempe is in patriæ perniciem favebat tyran- *Plutarch. περὶ τοῦ Σωκρ. δαιμ.* nis, tunc verò hominem gladio peremit, dixitque hæc verba, Jac cum his quibus es adulatus. Neque enim liberis Thebis tu qui dem coronabere, id eſt, ſacerdotium geres. Perinde ac ſi dicat. Tu patriæ infenſus, diruſque proditor, ſiquid liberi ac generoſi ſan

guini

uinis in Thebanis eſt, Thebis ſacerdotium geras? Quin morere. ddit enim, Neque poſthac ſacrifices illis Diis, quorum numina erjurio violaſti, dum ſæpe pro hoſtibus vota feciſti. C. Cornelius *Plutarch.* atavinus cùm ſacrificio intentus eſſet, & è quibuſdam ſignis Cæ- *Jul. Cæſ.* arem in campis Pharſalicis victorem eſſe cognoviſſet, exilienſque ixiſſet, Vincis Cæſar, qui aderant ſtupore correpti ſunt, ſicuti au- ita re abominanda, nempe ore ſacrificantis palam fieri, eum qui t infenſiſſimus hoſtis patriæ libertatis, ſuorum votorum compo- em eſſe. Qua re animadverſa, is, detracta capiti corona, jureju- ando firmavit, non ſe eam ſuo capiti priùs eſſe repoſiturum, quàm a vox eventu probaretur, Ne, videlicet, ipſe planè impius eſſe, nec am vera renuntiare, quàm patriæ dira imprecari crederetur. Cæ- erùm quomodo corona, præcipuè in ſacrificantibus, fuit omnis auſtitatis index, ita quoque ſi cui ſacrificanti ea decideret, fuit cer- um argumentum mali ominis. Id quod in Galba obſervatum fuiſſe *Sueton. in* uetonius tradit; & in Sulpitio Valerius Maximus. Huic enim in *Galba.* acrificando apex prolapſus ſacerdotium abſtulit. Neque ſolùm in *Val. Max.* acrificando, ſed & in quavis publica & ſolenni adminiſtratione *lib. 1. c. 1.* apſa corona ſemper fuit malum omen.

> *Tum verò infelix veluti delapſa corona* *Sil. Ital.*
> *Victoris capiti foret, in ſe verſus ab ira* *lib. 16.*
> *Auratam medio diſcindit pectore veſtem.*

nverſa quoque corona non minùs quàm rupta aut lapſa erat infau- *Plutarch.* tum omen, ut accidit in perſona Caſſii, cùm ejus coronam inver- *Bruto.* im lictor attuliſſet. Porrò Flaminis Romani coronam fuiſſe lau- eam, diſco è Prudentio in his verſibus, *Prudent. in*

> *Flamen & ipſe ſuas miratur vertice lauros* *Apoth.*
> *Cedere, & incertum fruſtratur victima ferrum.*

libi hic ipſe poëta hos Flamines, quos vocat Deùm miniſtros, fa- it laurigeros,

> *Laurigeroſque Deum templis adſtare miniſtros.* *Philoſtrat.*

mphiarus quidem in imaginibus pingitur fugiens cum coronis & *in imag.* uro, inſigniis ſacerdotalibus, Et hunc quidem ritum coronandi cerdotes apud noſtros antiquiſſimum eſſe conſtat, nempe deriva- um ab illo initio, de quo hæc Plinius loquens de arvorum ſacerdo- *Plin. l. 18.* ibus, quos Romulus in primis inſtituit, ſeque duodecimum ap- *c. 2.* ellavit. *Huic certè*, inquit, *ab Acca Laurentia nutrice ſua ſpi- ea corona, quæ vitta alba colligaretur, in ſacerdotio pro religio- iſſimo inſigni data. quæ prima apud Romanos fuit corona. Ho- oſque is non niſi vita finitur; & exules etiam captoſque comita- ur.* Et hæc quidem dici poſſunt de corona ſacerdotali.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XIV.

Magiſtratus στεφανηφόροι qui. Alii magni viri ſacrificantes corona ti coronis aureis & laureis. Quanta fuerit laureæ frondis in ſa cerdotibus reverentia. Loca ſacra umbrata lauro. E foliis eju coronæ, quam is geſtabat qui ſacrificaret, intelligebatur cuju numinis myſta eſſet. De corona hodiernorum ſacerdotum.

QUia præter ſacerdotes alii quoque pro publica ſalute vota faci bant, ſupplicabant, ſacrificabant, & quidem coronati, de hi quoque agendum. Et quidem apud Græcos inter ſacrificantes pri mi erant illi magiſtratus quibus à re nomen inditum στεφανηφόροι coronigeris; quæ fuit dignitas omnium eminentiſſima. Certè Plu tarchus hos copulat, θεσμοθέτην, χορηγὸν, στεφανηφόρον. Porrò Athe nis fuit magiſtratus, cui nomen ἐννέα ἄρχοντες, dicebaturque στεφα νηφόρος ἀρχὴ, quaſi auguſtior conſeſſus, cui coronæ geſtandæ, a proinde ſacrificandi jus fuit. Ideoque horum munera vocabant κοι νὰς στεφανηφορίας. Παρ' ἡμῖν, inquit Plutarchus, τὸ μὲν στεφανηφορεῖν καὶ κομᾶν, μηδὲ τοῖς Φωκέων ὄρεσιν ἐμβαίνειν, ἴδια λειτουργήματα τοῦ ἄρχοντός ἐστιν. Apud nos coronigerum eſſe, & comam nutrire, nequ Phocenſium montes conſcendere, ſunt propria miniſteria magiſtra tus. Stephaniforus fuit Lyſias Tarſi tyrannus à ſuis popularibu Græco more creatus. Amabant Græci talibus epithetis condecora re numina, & qui proximum numinibus locum occupant, tyran nos ſuos. Tradit Philoſtratus ab hac ſumma dignitate cui nomen στεφανηφόρος ἀρχὴ Smyrnæos imponere nomina ſingulis annis, videlicet quomodo Romæ annua tempora notantur nominibus Conſulum. Illi apud Platonem magiſtratus, qui in Magnetum Repub exquiſita quadam ſuffragii ferendi ratione renuntiabantur optimi, quibuſque decernebantur προεδρίαι ἐν ταῖς πανηγύρεσι prima loca in generalibus conventibus, qui iidem erant principes ſacrarum legationum, his, inquam unis licebat inſigniri laurea corona, τούτους μόνους δάφνης στεφάνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει κεκοσμημένους εἶναι. Porrò quod alii ſacrificantes præter hos magiſtratus eſſent coronati, diſcimus è Luciano, apud quem is qui mactata ove, aliiſque quæ ad rem ſacram pertinent, peractis, ſe coronavit, alios, qui idem iter ingrediebantur, coronatos eſſe voluit. Charontem quoque Plutarchus, cùm ſacrificat, coronatum facit. Apud Platonem Polemarchus ſacrificans ita pingitur, καθῆστο δὲ ἐστεφανωμένος ἐπί τινος προσκεφαλαίου τε καὶ δίφρου. τεθυκὼς γὰρ ἐτύγχανεν ἐν τῇ αὐλῇ. Sedebat autem coronatus in quodam pulvinari & ſede. fortè enim ſacrificaverat in aula. Juncus in

Plutarch. in præcept. pol. Æſchin. in Timarch.

Plutarch. κεφαλ. καθαρ. ῥωμ.

Athen. l. 5.

Philoſtrat. Heraclit.

Plato l. 12. de leg.

Lucian. de Sy. Dea.

Plutarch. περὶ τοῦ Σωκρ. δαιμ.

Plato lib. 1. de Repub.

præc a-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ræclaro illo tractatu de ſenectute & ſenibus ait, μάλιστα ἐν τοῖς ἱεροῖς θύοντας ἐστεφανωμένους περιβλεπτοτέρους τῶν ἱερῶν γίνεσθαι, maximè n ſacris ſacrificantes eos qui ſint coronati inſigniores ipſis ſacris ieri. Coronatus fuit Dio cùm in Sicilia ſacrificaret in conſpectu uinque millium hominum, qui ſe quoque illius imitatione coronarunt, Coronatus fuit Cyrus cùm prælium initurus ſacrificavit ınà cum homotimis & ipſis coronatis. Æneas & comites ejus, expedito omni, quem ſacrum deſiderabat, paratu, circùm altaria Deorum coronati conſtiterunt. Strabo adnotavit, neminem in India rem divinam facere coronatum, Ac ſi dicat, Iſtorum mira eſt iniſteritas, qui contrario cæteris gentibus ritu ſacrificant, ac ſicuti nviſi Diis. Ut enim Athenæus ait è verſibus quibuſdam Sapphûs uos ipſe recitat, quoſque ego ſupra citavi, Eos immortales averantur coronam qui non habent. His, ſcilicet, Sappho palam facit, nquit Athenæus, magnificentius, magiſque Diis eſſe cordi, ſi is qui ſacris operatur corona ſit redimitus. Id quod in Græcia vix nunquam omiſſum fuit. Ariſtophanes,

Stob. ἐπιγνῶ γήρως εἰδ. Plutarch. Dione. Xenoph. de inſtitut. Cy. lib. 3. Halic. l. 1. Strabo lib. 15. Athen. lib. 15. Ariſtoph. Plu.

Καὶ νῦν ὁ δεσπότης μὲν ἔνδον βουθυτεῖ
Ὗν, καὶ τράγον, καὶ κριὸν, ἐστεφανωμένος.

Et nunc herus quidem intus immolat ſuem, hircum, arietem coronatus. Demoſthenes ille Ariſtophanæus jubet Allantopolam coronari, & coronatum libare Coalemo,

Ariſtoph. ἱππ.

Ἀλλὰ στεφανοῦ, καὶ σπένδε τῷ Κοαλέμῳ.

Ne multa, Quiſquis vota nuncupabat pro univerſis, aut primitias & victimas aris adolebat, is nunquam ad rem divinam niſi coronatus accedebat. *Magiſtratus verò*, inquit Tertullianus, *inſuper aureis, ut Athenis, ut Romæ*, ſupple coronis, *ornant*. Et cùm Plutarchus ait, etiam mortalium peſſimos adipiſci gloriam & pulchritudem corporis, & ducatus, addit jus ſacrificandi, quod exprimit his vocibus, ἱερατικὸν στέφανον, ſacram coronam, non tam inſigne poteſtatis, quàm ſymbolum ejus authoritatis qua illum oportet eſſe præditum qui rem divinam facit. Talium corona fuit aurea. Romæ è majoribus magiſtratibus Conſules, Prætores, Cenſores purpurati & lauro coronati hoſtias immolabant, ut de Poſthumio Halicarnaſſæus, & de Cenſoribus tradit Athenæus. De quo more hæc Macrobius, *Conſtat quidem nunc lauro ſacrificantes apud aram maximam coronari. Sed multò poſt Romam conditam hæc conſuetudo ſumpſit exordium. In ſacrificio quod Junoni reginæ Romæ inſtitutum eſt, Coſſ. C. Claudio Nerone, & M. Livio. iterum inter cætera decretum eſt, ut ſeptem & viginti virginum ordinem ſequerentur Decemviri coronati laurea, prætextatique*, Et Macrobius in eo loco quem ſupra citavi, firmat in capite Prætoris urbani aſpici lauream coronam

Tertull. de cor. mil. Plutarch. quom. oporteat adoleſ. poëmata aud. Halicarn. lib. 6. Athen. lib. 14. Macrob. lib. 3. Sat. cap. 12. Liv. lib. 17.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

nam cùm rem divinam Herculi facit. Cæterùm tantùm fuit laureæ frondis in iis qui ſacrificabant, reverentia, ut, cùm rei divinæ intenti erant tunc verò judices capitalium cauſarum cognitione & judicio abſtinerent. Qua de re extat inſignis locus apud Achillem Tatium, ὁ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερεὺς δάφνην ἐστεμμένος προσιὼν ὁρᾶται. σημεῖον δὲ τοῦτ' ἐστιν ἡκούσης θεωρίας τῇ θεῷ. τοῦτο δὲ ὅταν γένηται, πάσης εἶναι δεῖν τιμωρίας ἐκεχειρίαν, ἡμερῶν τοσούτων ὅσων οὐκ ἀπετέλεσαν τὴν θυσίαν οἱ θεωροί. Dianæ ſacerdos laureatus adveniens conſpicitur. Id quod ſignum eſt venientium ad ſacra Deæ facienda peregrinorum. Quæ res cùm accidit, abſtinere à ſupplicio tot dies oportet, quot rei ſacræ perficiendæ abſumpti. Nec ſolùm ipſi ſacrificantes ſeſe lauro coronabant, ſed & hac ipſa fronde loca ſacra umbrabant. Silius Italicus,

Achil. Tat. lib. 7.

Sil. Ital. lib. 12.

> *Æneadæ ſensêre Deûm, teliſque repoſtis*
> *Summiſſas tendunt alta ad Capitolia dextras;*
> *Et feſta cingunt montis penetralia lauro.*

Hæ illæ ſunt quas Æſchylus, ut ſupra dixi, vocat ἕδρας κατασκίους Deorum ſedes umbratas nempe lauru. Ad hoc exemplum Virgilius facit laurum incumbentem aræ in ædibus Priami,

Virgil. 2. Æneid.

> *Ædibus in mediis, nudoque ſub ætheris axe*
> *Ingens ara fuit, juxtaque veterrima laurus*
> *Incumbens aræ, atque umbra complexa penates.*

Hîc obſervo, è foliis coronæ, ſive ſerti quod quilibet ſacerdos ſacrificans geſtaret, intellectum fuiſſe cujus numinis myſta eſſet, ut apperet ex his verſibus alibi à me relatis, quorum hic eſt ſenſus, At quinam huc veniunt baculos tractantes manibus? Capita coronati ſunt foliis Aectæ. Cujuſve dæmonum celebrant feſtum chorum? An Phœbe Pæan numen extollunt tuum! At Delphica nulla cingit illos laurea. An fortè canitur laus aliqua Bacchanalium? Sed non adeſt ſignum comis hederaceum. In quibus verbis Græcus poëta σφραγῖδα vocat illud quod eſt ſertum, ac ſi dicat ſymbolum & notam. Priſcorum & ſacerdotum & ſacrificantium inſignia monuerunt me ne noſtros præterirem, qui certè propria corona ſunt inſignes, ne obvii cujuſque petulantiæ & injuriis ſint obnoxii. In hoc tamen differt inſigne hodierni ſacerdotii ab illo priſco Ethnico, quòd noſtris ſacerdotibus caput raditur eo quòd perpetuam ſervitutem voverunt vero Deo. Relinquitur tamen eis illa pars capillitii quæ forma circulari caput amplectitur; ut intelligant illam ſervitutem excipi corona non quidem laurea, aut oleaginea, aut florea areſcente & marceſcente; ſed illa quæ eſt perpetuo florida, certo æternæ libertatis pignore, cujus ſymbolum eſt ſubinde renaſcens capillitium.

Lucian. Trag.

CAPUT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XV.

Qui quidpiam Deo dedicaret fuit coronatus. Qui Diis libabant, coronati. Coronæ ſacræ conviviales. Convivia in ſacrificiis. In Græcia magiſtratus ſuo munere fungentes coronati. Vocis ςέφανος elegantiſſimus ſignificatus. Magiſtratus Athenienſes coronati myrtis. Flaminicæ, Bacchæ, Veſtales coronatæ.

AD exemplum ſacerdotum & ſacrificantium, conſecrantes ac dedicantes aliquid Diis coronas geſtabant; ut Hercules cùm Olympicos ludos Jovi dedicavit, *Diodor. Sic. rer. antiq. lib. 5.*

—— Primus Piſæa per arva *Stat. lib. 6. Theb.*
Hunc pius Alcides Pelopi certavit honorem,
Pulvereumque fera crinem detorſit oliva.

Et hæc, ſcilicet, eſt illa corona quam Tertullianus idolothytorum effici ait. *Ita*, inquit, *& corona idolothytorum efficitur. Hoc enim ritu & habitu, & apparatu idolis immolatur authoribus ſuis.* Quorum eo vel maximè proprius eſt uſus, ne in communionem poſſit admitti quod in Dei rebus non invenitur. Herculis imitatione cæteri heroës & viri principes, atque adeò ipſi reges coronas non tantùm aureas, ſed & frondeas & floreas geſtarunt. Non omiſerim id quod ex Athenæo obſervavi, coronas eorum qui Diis libabant, in templa ferri ſolitas, nempe vetuſtiſſimo more. Locus Athenæi is eſt, ubi agit de diebus feſtis quos Athenienſes vocabant congios. Quippe cùm Oreſtes Athenas profectus eſſet, humaniter quidem eum exceptum fuiſſe memorat. Sed quòd judicio nondum fuerat abſolutus, edicto ſacræ ædes clauſæ fuerunt. Tum ſingulis congius vini adpoſitus. fuitque edictum ne quis ubi compotare deſiiſſent, coronam, qua erat evinctus, referret, quoniam cum Oreſte vinum bibiſſent. Quare audita, unuſquiſque ſuo congio coronam quam geſtabat, circumvoluit; eamque in eo nemore quod lacus ambit, ſacerdoti reddidit. Has coronas equidem non abſurdè ſacras conviviales appellari poſſe puto. Et verò Plutarchus, cùm Deo res ſacra ſit, nec tibias, neque coronam demi ait ſicuti in aliis feſtis. αὐλὸν μὲν γὰρ ἑτέρων ἑορτῶν καὶ στέφανον ἀφαιρούμενοι. θεοῦ δὲ θυσία μὴ παρόντος, ὥσπερ ἱερὸν ζῶν ἐστι δοχῆς, ἄθεόν ἐστι καὶ ἀνεόρταστον. tibiam quidem aliorum feſtorum & coronam tollimus. At ſacrificium Dei non præſentis, quemadmodum ſacrum convivii, impium eſt feſto maximè indignum. Certè in ſacrificiis convivia fuiſſe conſtat, de quibus Lactantius; *Quin etiam ſacras dapes apparant, & exquiſitas epulas quaſi aliquid inde libaturis offerunt.* Ergo & inter ſacras dapes coronis

Tertull. de cor. mil.

Athen. lib. 10.

Plutarch. ὅτι ὐδὲ ζῆν ἐστι ἡδ. κατ' Επίκ.

Lactant. lib. 6. de Inſtit. cap. 1.

nis locum fuiſſe conſtat. Hujus generis ſunt illæ, quas è Jovis Ἀσκληπιοῦ Aſclepii templo in convivium allatas memorat Ariſtides, ἐκέλευσε γὰρ ἔφη ὁ θεὸς τήμερον ᾠῷ χρήσασθαι καὶ φυλλίοις, καὶ προσθέσθαι στέφανον παρὰ τοῦ θεοῦ. ἐποίησα ταῦτα. ὁ δὲ στέφανος ἦν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διὸς Ἀσκληπιοῦ. Juſſit autem, inquit, Deus hodie ovo uti, & foliis, & addere coronam ab Deo. Feci hæc. At corona fuit è phano Jovis Aſclepii. Hîc adnoto, in Græcia magiſtratum, non ſolùm cùm ſacris operabatur, ſed & alibi ſuo munere fungentem fuiſſe coronatum. Et quidem Plutarchus ait, ſe rogatum à Cratone ac Theone, ut diu intermiſſum morem præfecturæ conviviorum revocaret; ſeque ſi eam curam ſuſcipiat, vocat στεφανηφοροῦντα magiſtratum coronatum, οἰόμενοι, inquit, με δεῖν στεφανηφοροῦντα μὴ περιϊδεῖν ἔθος ἐκλειφθὲν παντάπασιν. arbitrati me oportere coronam ferentem non ſpernere morem relictum uſquequaque. Hinc eſt, quod interdum στέφανος ſumitur pro ea authoritate, qua preditus eſt magiſtratus. Plutarchus cùm hortatur illum qui fungitur munus publicum, ne nimis fidat authoritati ac dignitati ſuæ, monet illum τῷ στεφάνῳ μὴ πολὺ φρόνημα πιστεύειν, coronæ non multum faſtum credere. Athenis magiſtratus plerunque myrteis ramis redimiebantur. Unde μυρρινῶν dicebatur ἀρχῆς ἐπιθυμῶν candidatus poteſtatis, aut magiſtratum ambiens. Illæ mulieres quæ Romæ ſacrificabant, nempe Flaminicæ, ornabant capita corollis. Hæ corollæ ſimiles erant iis, quibus ſtatuæ Dianæ Epheſiæ in Græcia conſpicuæ fuerunt. Hos noſtri tutulos, & haſce ſacerdotes tutulatas dixerunt. *Numa Pompilius*, inquit Fulgentius, *de Pontificalibus ſcribens, tutulum dici ait pileum, quo ſacerdotes caput tectabant, cùm ad ſacrificium acceſſiſſent, ſicut & Virgilius ait,*
Et capite ante aras Phrygio velamur amictu. Verbum eſt Alexandri Severi, *Matronas regias contentas eſſe debere uno reticulo, atque inauribus, & baccato monili, & corona cum qua ſacrificium facerent.* Hæc itidem corona videtur fuiſſe illa ipſa, cui nomen inarculum. Quippe *inarculum erat virga ex malo Punico incurvata, quam regina ſacrificans capite geſtabat.* Bacchæ quoque, id eſt furioſæ illæ mulieres quæ erant in comitatu Bacchi, eique ſacrificabant, præter cæterum habitum, ſertis redimiebant comas. ἡ τοῦ Πρωτεσιλάου κατεστεφθεῖσα οἷς ἐβάκχευσεν, inquit Philoſtratus. [uxor] Proteſilai coronata [erat] ubi bacchabatur, aut Bacchi ſacris operam dabat. Quos inſanos ritus Lactantius innuere videtur his verbis, *Illos dico qui vel inhoneſto ſaltatu tripudiant, vel qui nudi, uncti, coronati, perſonati, aut luto obliti currunt.* Has feminas luculenter pingit Lucianus, ubi eas facit κιττῷ ἐστεμμένας, hedera redimitas. Et ante Lucianum Ovidius in his verſibus, -- *feſtum celebrare ſacerdos*

Immunes operum famulas, dominaſque ſuorum,

Pectora

Ariſtid. ἱερ. orat. 1. — *Plutarch. συμ. προβλημ. α. πρ.* — *Plutarch. πολ. παραγγ.* — *Scholiaſt. Ariſtoph. σφ.* — *Dion. Halic. lib. 2.* — *Fulgent. de priſ. ſerm. in Tutuli.* — *Lamprid. in Alex. Sev.* — *Feſt. inarculum.* — *Philoſtrat. in imag.* — *Lactant. lib. 1. de fal. relig. cap. 21.* — *Lucian. Bacch.* — *Ovid. lib. 2. Metam.*

Pectora pelle tegi, crinales ſolvere vitas,
Serta comis, manibus frondentes ſumere thyrſos.

Cæteram turbam Bacchantium Valerius Flaccus deſcribit ad exemplum ipſius Bacchi, *Val. Flacc. lib. 2.*

Serta patri, [l.capit] *juveniſque comam, veſteſque Lyæi*
Induit, & plenas tacita formidine ciſtas
Ipſa ſinus, hederiſque ligat famularibus artus,
Pampineamque quatit ventoſis ictibus haſtam.

Apud Eleos feminæ ſacerdotes Bacchi, quibus nomen ſexdecim, *Plutarch.* cùm id agerent ut placerent ſævum illum Ariſtotimum tyrannum, *γυν. ἀρε.* ἱκετηρίας καὶ στέμματα τὰ ἀπὸ τοῦ θεοῦ λαβοῦσαι, περὶ τὴν ἀγορὰν ἀπήντησαν τῷ Ἀριστοτίμῳ. ramo ſupplici, coroniſque à Deo captis circa *Dionyſ.* forum obviam factæ ſunt Ariſtotimo. Veſtales quoque præter alia *Halic. l. 2.* ſacerdotii inſignia continuis tribus decenniis coronatas fuiſſe conſtat. Decenniis exactis, nihil vetabat eas, poſitis coronamentis, cæteroque ſacerdotali cultu, nubere. De quo more Prudentius, *Prudent. contra Sym. lib. 2.*

Nubit anus veterana ſacro perfuncta labore,
Deſertiſque focis quibus eſt famulata juventus,
Transfert emeritas ad fulcra jugalia rugas,
Diſcit & in gelido nova nupta tepeſcere lecto
Interea dum torta vagos ligat infula crineis,
Fataleſque adolet prunas innupta ſacerdos,
Fertur per medias ut publica pompa plateas.

Et paulò poſt. —— *ſedet illa verendis*
Vittarum inſignis phaleris, &c.

Et in ſequentibus,

Perfundunt quia colla comis bene, vel bene cingunt *Plutarch.*
Tempora tæniolis, & licia crinibus addunt. *Ariſtid.*

Denique quiſquis, ſive mas eſſet, ſive femina, quod publicæ utilitatis gratia ſuſciperetur, quidpiam rei divinæ, tentabat is coronam ut ſacrum inſigne ſumebat. Euſchidas ille Platæenſis qui ſe ignem purum Græcis rediturum pollicitus eſt, cùm purificaſſet apſperſiſſetque corpus, coronatus fuit lauro.

CAPUT XVI.

Victimæ coronatæ. Victimæ auratæ.

IPſas victimas coronatas fuiſſe conſtat. Bœoti, inquit Athenæus, auguillas Copaidas hoſtiarum more coronant. Plinius *Athen. l. 7.* quoque victimas teſtatur fuiſſe coronatas. Et Strabo loquens de *Strabo lib.* ritibus Perſarum, ait eos rem divinam facere in loco mundo, & *15.* coronatam hoſtiam ſtatuere. Et Lycophron vaccam coronatam, *Lycophr.* ſeu vittatam vocat στεφηφόρον, ſive, ut habet alia lectio, στεφανηφόρον. *Caſſ.* Sacrificantes, inquit Lucianus, primùm coronant victimam *Lucian. de ſacrif.*

Apud

Ariſtoph. nub.

Apud Ariſtophanem Socrates ita loquitur, τουτονὶ τοίνυν λάβε τὸν στέφανον. Στρ. ἐπὶ τί στέφανον; οἴμοι Σώκρατες

Ὥσπερ με τὸν Ἀθάμανθ' ὅπως μὴ θύσετε.
Σωκρ. Οὐκ· ἀλλὰ πάντα ταῦτα τοὺς τελουμένους
Ἡμεῖς ποιοῦμεν.

Hanc igitur cape coronam. Str. ad quid coronam? Heu me So crates, modò ne me ſicut Athamantham ſacrificetis. Socr. Minimè Sed omnibus his afficimus eos qui initiantur. Supra dicebam Iphigeniam, cùm ſicuti victima ducerentur ad ſacrificium, fuiſſ coronatam.

Euripid. Iphig. in Aul. act. 4.

σὲ δ' ἐπὶ κάρα στέψουσι καλλικόμαν
πλόκαμον Ἀργεῖοι.

Te verò pulchris ſpectandam capillis ſertis redimient Argivi. Cert ipſa iens ad mortem vult redimiri ſertis,

Euripid. Iphig. in Aul. act. 5.

στέφεα περίβολα δίδοτε, φέρε-
τε· πλόκαμος ὅδε καταστέφειν.

Date ſerta textilia, ferte. coma hæc redimienda eſt. Et infra it ad mortem caput ſerris redimita.

ἐπὶ κάρα στέφη
βαλλομέναν.

Apud eundem Euripidem Macaria moritura coronari vult,

Eurip. Herac. actu 2.

ἡγεῖσθ' ὅπου δὴ σῶμα κατθανεῖν τόδε,
καὶ στεμματοῦτε, καὶ κατάρχεσθ' εἰ δοκεῖ.

Ducite ubi oportet corpus hoc cadere, & coronate, & initiate ſ videtur. Hoc exemplo Plutarchus memorat equam, quæ inte arma curſu pervenit uſque ad Pelopidam, cum juſſu Theocriti vatis immolaretur, fuiſſe coronatam. Idem Plutarchus author eſt, Ageſilaum per quietem vidiſſe quemdam, à quo monitus eſt, ipſum electum eſſe Ducem omnium Græcorum ad exemplum Agamemnonis. Ergo imitatione Agamemnonis æquum eſſet ut ibidem eandem illam rem divinam faceret quam fecerat Agamemnon antequam navigaret. Ageſilaum tamen noluiſſe imitari inſcitiam Agamemnonis, qui filiam immolaſſet, ſed ſe Deam eo cultu habiturum, quo ipſam delectari veriſimile eſt. Itaque coronato in hoc cervo ut eſſet victima, juſſit eum à vate abduci. Hunc morem condecorandi, atque adeò coronandi victimas Ovidius elegantiſſimè deſcribit in his verſibus,

Plutarch. Pelop.

Plutarch. Ageſil.

Ovid. l. 15. Metam.

Victima labe carens, & præſtantiſſima forma
(Nam placuiſſe nocet) vittis præſignis & auro
Siſtitur ante aras, auditque ignara precantem;
Imponique ſuæ videt inter cornua fronti
Quas coluit fruges; percuſſaque ſanguine cultros

Inſicit

Inficit in liquida præviſos forſitan unda.
'etuſtiſſimo more non quidem coronabatur victima, ſed ejus pul-
ıerrima & conſpectiſſima pars deaurata aſpiciebatur. Certè Neſtor
le Homericus ait ſe rem divinam Palladi facturum bove victima,
ui non quidem coronam imponet, ſed ei certè inter cornua cir-
umfundet aurum. Alloquitur Palladem,

Σοὶ δ' αὖ ἐγὼ ῥέξω βοῦν ἤνιν, εὐρυμέτωπον
Ἀδμήτην. ἣν οὔ πω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ.
Τήν τοι ἐγὼ ῥέξω χρυσὸν κέρασιν περιχεύας. *Homer. Odyſſ. 3.*

'ibi autem ſacrificabo bovem legitimam, lata fronte indomitam,
uam nullus ſub jugum duxit vir. Hanc tibi ego ſacrificabo aurum
ornibus circumfundens. Et paulò poſt de hac ipſa victima,

Εἷς δ' αὖ χρυσοχόον Λαέρκεα δεῦρο κελέσθω
Ἐλθεῖν, ὄφρα βοὸς χρυσὸν κέρασιν περιχεύῃ.

Jnus iterum aurificem Laerceum huc jubeat venire, ut bovis, au-
um cornibus circumfundat. Denique addit,

——γέρων δ' ἱππηλάτα Νέστωρ
Χρυσὸν ἔδωχ'. ὁ δ' ἔπειτα βοὸς κέρασιν περίχευεν
Ἀσκήσας, ἵν' ἄγαλμα θεὰ κεχάροιτ' ἰδοῦσα.

ſenex autem eques Neſtor aurum dedit. ille verò deinde bovis corni-
ous circumfundit Aptans, ut ſimulachrum Dea gauderet videns.
Quem locum Plutarchus videtur eſſe imitatus in triumpho Æmilii *Plutarch. Æmil. Paulo.*
'auli, ubi loquitur de centum viginti bobus qui ducti ſunt in pom-
ıa. Etſi ibi deauratis cornibus, more receptiſſimo, additæ ſunt co-
onæ, μετὰ δὲ τούτους ἤγοντο χρυσόκερῳ τροφίαι βόες, ἑκατὸν εἴκοσι, μί-
τραις ἠσκημένοι καὶ στέμμασιν. At poſt hos ducebantur auratis corni-
ous armentales boves centum viginti mitris ornati & corollis Hinc,
cilicet, auratæ & auratiores hoſtiæ dicebantur, ut apud Tertullia- *Tertull. lib. de idol.*
ıum, *Negas te quod facis, colere? Sed illi non negant quibus hanc*
'aginatiorem, & auratiorem & majorem hoſtiam cædis. De hoc
itu deaurandi cornua boum ipſe alibi ita loquitur; *Ecce annua vo-* *Tertull. de cor. mil.*
'orum nuncupatio quid videtur? Prima in principiis, ſecunda in
Capitoliis, [l. in Prætoriis] Deinde addit, *Huc tibi Juppiter bovem*
cornibus auro decoratis vovemus. Cætera ſunt mutila. Neque tan-
um boves, ſive tauri, ac juvenci coronantur cum victimæ ducuntur
ıd ſacrificium, verum etiam illo ipſo die qui ſacer eſt Terræ & Ce-
ceri, poſt factam ſementem. Ovidius, *Ovid. lib. 1. Faſt.*

—— ſic tempore certo
Seminibus jactis eſt ubi fœtus ager,
State coronati plenum ad præſepe juvenci.

CAPUT

CAPUT XVII.

Victimæ coronatæ cupreſſu. Cupreſſus duplex. Fabula de cupreſſis. Cujus rei ſit ſymbolum cupreſſus. Cupreſſus coronamentum athletæ Cretenſis. Cupreſſus læta & odorata. Triſtis & funeſta. Teſtis patritii luctus. Arbor picea. Cupreſſus inſtantis mortis index. Cupreſſus Arbor præſaga. Victima coronata pinu, & aliis floribus. Domus coronatæ cùm fieret res ſacra.

Prudent. in Apoth.

VIctimas plerunque cupreſſu coronatas fuiſſe conſtat, ut liquet è Prudentio,

Pontificum feſtis ferienda ſecuribus illic
Agmina vaccarum ſteterant; vitulaſque revincta
Fronte coronatas umbrabat torta cupreſſus.

Quandoque coronabantur ea fronde quæ illius numinis propria eſſet, cui immolabantur; ut ſupra dixi victimas quæ Baccho offerrentur, fuiſſe hederatas, & hircus ille ἀγελάρχης gregis ductor apud Longum coronatur pinu, quia immolatur Pani. Cæterùm quòd cupreſſus unà cum victima Deo offerebatur, Virgilio eſt læta, ſicuti ἀειθαλὴς ſemper florida, & longiſſimæ vitæ. Theocrito eſt εὐώδης odorata; jungiturque frondibus odoratis, lætis, fauſtis, nempe lauro & myrto. Neque aliter unà cum victima eam Deo offerri par eſſet. Hîc advertendum hanc arborem cenſeri duplici nomine. Nam cupreſſi vocantur χάριτες gratiæ, eo quod delectant. certè ipſe Cupido filius Veneris, *ac deus amator Pſychem alloquuturus involavit hanc arborem deque ejus alto cacumine eam eſt affatus.* Vocantur quoque cypariſſi, nempe cùm progignunt, ac ſi dicas, æquales rami, æquales fructus. Porrò cypreſſi fuerunt filiæ Eteoclis. Hæ cùm ſaltando certarent cum Deabus, ab his ejectæ è chorea in puteum deciderunt. Quarum terra miſerta, virides ex ipſis progenuit plantas ſimiles virginibus. Qua ratione viris præbuit læta & grata lepidiſſimarum feminarum monimenta. Fortaſſe hinc illud eſt quod Artemidorus tradit, Cupreſſum viſam, in ſomnis eſſe ſymbolum μακροθυμίας καὶ παρολκῆς διὰ τὸ μῆκος, magnanimitatis & moræ propter longitudinem. Alii tradunt, Cypariſſum fuiſſe adoleſcentem Aſſyrium, qui converſus eſt in eam arborem apud Ladonem fluuium, ubi plurimæ & laurus & cypariſſi, & fontes in quibus lavatur Apollo. A noſtris ejus altitudo commendatur. Statius,

Long. lib. 2. Virgil. in Cul. Nicand. Ther. Theocrit. in epig. Ariſtot. de long. & brev. vit. cap. 3. Conſt. Cæſ. lib. 11. c. 5. Apul. Metam. lib. 5.

Artemid. lib. 2. c. 25.

Philoſtrat. vita Apoll. lib. 1. Stat. lib. 4. Theb.

——atque uni miſſilis illi
Cuſpide præfixa ſtat frondibus alta cupreſſus.

Enim-

:nimvero hæc arbor & propter pulchritudinem, quæ eſt è proce-
:tate, delectat; ſimulque eſt veluti munimentum rei proximæ. Ea
: Democritus ajebat cupreſſum plantari oportere inter ſepem & *Conſt. Cæſ.*
arietem. Propter hanc, ut veriſimile eſt, firmitatem videtur hæc *lib. 11. c. 6.*
rbor fuiſſe coronamentum ejus qui victor fuiſſet in quodam agone
;ymnico, qui edebatur in Creta, quomodo pinus fuit coronamen-
ım Iſthmicum. Id quod conjicio ex hiſce verbis Plutarchi, οὐδὲ *Plutarch.*
ναυπηγὸς προτάττει τὴν Ἰσθμικὴν πίτυν, ἢ τὴν Κρητικὴν κυπάριτ- *lib. 1. probl.*
τον, neque naupegus, id eſt, fabricator navium præordinat Iſthmi- *2.*
am pinum aut Creticam cupreſſum, hoc eſt, non uno loco hoc aut
llud lignum omne conſtituit, ſed quicquid cuique loco conveniat,
a illud collocat ac diſponit, ut ipſemet Plutarchus interpres eſt.
:xtra hos uſus hæc arbor non ſolùm non eſt læta, verùm etiam tri-
is ac funeſta, proprieque arbor luctus. Cauſa eſt apud Ovidium qui *Ovid. l. 10.*
ıcit Cypariſſum puerum imprudentem, ſauciato ſervo ſibi adama- *Metam.*
ɔ, & ob id flentem mutatum eſſe in arborem.

Aſſuit huic turbæ metas imitata cupreſſus,
Nunc arbor, puer ante Deo dilectus ab illo
Qui citharam nervis, & nervis temperat arcum.

t paulò poſt ubi refert verba Apollinis,

Ingemuit; triſtiſque Deus, lugebere nobis,
Lugebiſque alios, aderiſque lugentibus, inquit.

:ertè quòd eſt arbor luctus Horatius vocat eam inviſam. *Horat. l. 2. Carm. od. 14.*

Linquenda tellus, & domus, & placens
Uxor, neque harum quas colis arborum
Te præter inviſas cupreſſos
Ulla brevem dominum ſequetur.

Ianc ipſam ob cauſam Virgilio eſt atra *Virgil. 3. Æneid.*

—— ſtant manibus aræ
Cæruleis mœſtæ vittis atraque cupreſſo.

tatio eſt arbor triſtis & mœſta, *Stat. lib. 6. Theb.*

Triſtibus interea ramis, teneraque cupreſſo
Damnatus flammæ torus, & puerile pheretrum
Texitur.

dem alibi oſtendit, lugentes cupreſſu fuiſſe coronatos. *Stat. lib. 4. Sylv.*

—— tempus nunc ponere frondes
Phœbe tuas, mœſtaque comam damnare cupreſſo

ıddo, cupreſſum non plebeji, ſed patritii luctus & funeris teſtem
uiſſe, Lucanus, *Lucan. l. 3.*

Et non plebejos luctus teſtata cupreſſus.

Natu, inquit Plinius, *moroſa, fructu ſupervacua, baccis torva, folio* *Plin. l. 16.*
amara, odore violenta; ac ne umbra quidem gratioſa; materie rara, *c. 33.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ut pene fruticoſi generis. Diti ſacra, & ideo funebri ſigno ad domos poſita. Fermè eadem hic ipſe Plinius tradit de arbore picea quæ ipſi eſt *arbor feralis, & funebri indicio ad fores poſita, ac rogi virens.* Sed ut hæc ſint trita & vulgata, illud ſanè eſt ſingulare, quod colligo è loco Spartiani, nempe cupreſſum non ſolùm mortis quæ jam adveniſſet, ſed & inſtantis indicem fuiſſe, & quaſi prænuntiam. *Æthiops quidam*, inquit Spartianus, *è numero militari claræ inter ſcurras famæ, & celebratorum ſemper jocorum cum corona è cupreſſu facta eidem occurrit. Quem cùm ille* [Alexander Severus] *iratus removeri ab oculis præcepiſſet, & coloris ejus tactus omine & coronæ, dixiſſe illi dicitur Joci cauſa, Totum fuiſti, totum viciſti Jam Deus, eſto victor*, id eſt, jam relinque hæc humana, quorum omnium jam potitus es, ac tranſi ad Deos. Et verò hanc arborem neſcio quid divini præſagire, vel illud indicio eſt, quod priſco more adhibebatur publicis monumentis, iiſque manſuris. Plato ubi egit de cultu qui Terræ, uti Deæ debitus eſt, addit, γράψαντες δὲ ἐν τοῖς ἱεροῖς θήσουσι κυπαριττίνας μνήμας εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον καταγεγραμμένας. In ſacris autem ad futuram rerum memoriam, cupreſſea monumenta accuratè deſcripta imponent. Cupreſſus ingens ab radicibus vi venti everſa, & ſequenti die reviviſcens & per ipſa conſiſtens ac refloreſcens ut mortem Neronis, ſic imperium Veſpaſiani prænuntiaſſe eſt credita. Victima interdum fuit coronata aliis frondibus & foliis, ut apud Prudentium taurus,

Plin. l. 16. c. 10.

Spartian. in Alex. Sev.

Plato lib. 5. de leg.

Xiphilin. Veſp.

Prudent. Periſteph. hym. 10.

Huc taurus ingens fronte torva & hiſpida
Sertis revinctus aut per armos floreis,
Aut impeditus cornibus deducitur.

Ipſæ domus quoties fiebat res ſacra, luſtrabantur ſulphure, ſale mixto, & coronabantur virenti lauro. Tireſiæ alloquentis Alcmenam hæc ſunt verba apud Theocritum,

Theocrit. ἡρακλ. εἰδ. κδ'.

Καθαρῷ δὲ πυρώσατε δῶμα θεείῳ
Πρᾶτον, ἔπειτα δ' ἅλεσσι μεμιγμένον (ὡς νενόμισται)
Θαλλῷ ἐπιρραίνειν ἐστεμμένον ἀβλαβὲς ὕδωρ.

& puro luſtrate domum ſulphure primùm, deinde ſale, mixtam, ut conſuetum eſt, ramoque virenti coronata aſpergite pura aqua. In feſtis Palilibus ipſas ovilium fores Ovidius coronari jubet, deſcribens id genus ſacrificii.

Ovid. lib. 4. Faſt.

Paſtor oves ſaturas ad prima crepuſcula luſtret;
Unda prius ſpargat, virgaque verrat humum.
Frondibus & fixis decorentur ovilia ramis,
Et tegat ornatas longa corona fores.

Hæc item omnia vera eſſe Tertullianus firmat, è Claudio Saturnino, *Ipſæ denique fores*, inquit, *ipſæ hoſtiæ & aræ, ipſi miniſtri & ſacerdotes*

Tertull. de cor. mil.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

cerdotes eorum coronantur. Habes omnium collegiorum ſacerdotalium coronas apud Claudium. Ipſæ in domibus columnæ floreis nitoribus coronabantur. ἔνιοι δὲ [κελεύουσι] καὶ στέφειν τὰς στήλας ἄνθεσιν. nonnulli verò [jubent] & coronare columnas floribus. *Lucian. Nig.*

CAPUT XVIII.

Alvei, lintres, naves adhibitæ vehendis ſacris, iiſque quæ ad ſacra pertinerent, erant coronatæ. Navis θεωρὶς quæ. Hæc quoque coronata. Naves quæ vehebant eos qui victores eſſent, coronatæ. Tutela navis coronata. Equi & aſini feſtis diebus, & quoties ſacra veherent, fuerunt coronati. Aſini vehendis ſacris adhibiti. Aræ & altaria coronata. Sacella & ædiculæ Deorum coronatæ. Templa coronata. στέμματα in templis quid.

IPſi alvei & lintres quæ vehebant eas epulas, quibus, cùm ſacra fierent, indulgeri mos fuit, erant coronatæ. Ovidius de ſacris Fortunæ. *Ovid. lib. 6. Faſt.*

Ferte coronatæ juvenum convivia lintres

Multaque per medias vina bibantur aquas.

Apud hunc ipſum poëtam navis quæ matrem Deorum Romam vehebat, eſt coronata,

Ante coronarunt puppem; & ſine labe juvencam *Ovid. lib. 4. Faſt.*

Mactarunt operum, conjugiique rudem.

Alibi dico, hanc navem quæ Deos & ſacra veheret, vocatam fuiſſe θεωρίδα, hoc eſt ἱεραγωγόν. Quo nomine illam quoque donabant quæ veheret ipſos θεωρὸς, eos qui mittebantur ſciſcitatum oraculum Apollinis. Æſchylus, *Polyb. ecl. legat.*

Æſchyl. ἑπτ. ἐπὶ Θηβ.

ναύστολον θεωρίδα

τὴν ἀστιβῆ Ἀπόλλωνι.

navigantem navem theoridem, hanc invio Apollini. ubi Scholiaſtes ait, Athenienſes ſolitos fuiſſe mittere coronatam navem Apollini propter vaticinium. Ego eam, inquit, vocarunt θεωρίδα tanquam adeuntem numen, ac Dei oracula rurſus referentem. Ergo apud Lucianum quidam ita loquitur, Quæ hæc eſt, quæ huc accedit, navis? ut videtur aliquid boni advehere. Nam capitibus eſt coronata, ut chorus boni ominis. Hujus coronamenti meminit Plato in Phædone. Quem locum Plutarchus citat his verbis, ἔτυχε γὰρ τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης ἡ πρύμνα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου ὃ εἰς Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσιν. Et paulò poſt, ὁ μὲν γὰρ ἱερεὺς ἔστεφε πλοῖον ἄλλου χάριν, ἀλλ᾽ οὐ Σωκράτους. Evenit enim ut poſtridie judicii habiti coronaretur puppis ſacri navigii quod Athenienſes quotannis Delum mittunt. Et ipſe quidem *Lucian. Ner. ſeu de foſſa Iſthm.* *Plutarch. πε. εἱμαρμ.*

 dem

dem ſacerdos coronavit navigium alîus gratia, ſed non Socrat
Plato in Phæd. Sed operæ pretium eſt referre ipſa verba Platonis quæ nullo int
vallo ſequuntur illa quæ à Plutarcho memorantur, è quibus t
hujus inſtituti ratio pleniſſimè cognoſcitur. τοῦτ᾽ ἐστι τὸ πλοῖον. qu
ita Latinè redditur, Illud eſt navigium, ut ajunt Athenienſes, q
olim Theſeus illos bis ſeptem juvenes in Cretam deduxit; & ill
& ſeipſum ſervavit. Votum autem, ut dicitur, nuncuparant, u
incolumes redirent, ſacrum quod θεωρίαν vocant, Apollini qu
tannis in Delo celebrarent. Id quod & quotannis, miſſo illo nav
gio fieri ſolet. Ergo ubi primùm illius θεωρίας ſacrum inierunt, l
ge cautum eſt ut interea urbs expietur, neque quiſquam publico d
creto capite multetur, priuſquam navis & Delum ierit hinc, & h
redierit. Quibus rebus multum temporis aliquando inſumitu
cùm, ſcilicet, contrariis ventis detinentur. Principium illius the
riæ tunc eſt, cùm Apollinis ſacerdos puppim navigii coronavit. Ip
naves, quæ vehebant eos qui victoriam uſpiam adepti eſſent, ta
quam victrices coronabantur, ut de illis quæ Græcos è Troja r
Q. Calab. lib. 4. deuntes cecinit Q. Calaber in his verſibus,

—— κατεστέψαντο δὲ νῆας
καὶ κεφαλὰς, καὶ δοῦρα, καὶ ἀσπίδας ᾗσι μάχοντο
ἀντία δυσμενέων.

coronarunt verò naves & capita, & lanceas, & ſcuta quibus pugna
contra hoſtes. In primis advertendum, tutelam navis fuiſſe coron
Val. Flacc. 1. Argon. tam, id eſt, numen tutelare cujuſque navis. Valerius Flaccus,

Mox ubi victa gravi ceciderunt lumina ſomno,
Viſa coronatæ fulgens tutela carinæ
Vocibus his inſtare duci.

Ne ipſis quidem equis & aſinis ſuæ coronæ defuerunt. Certè Con
ſualibus utroſque coronabant & equos & aſinos, eoſque otiari per
Plutarch. mittebant. An quòd, inquit Plutarchus, Neptuni equeſtris feſtu
κεφαλ. agunt, aſinus cum equo ſimul quieſcit, & pari ſecuritate fruitu
καθαρ. An quòd, inventa navigatione, otium & quies jumentis data? Cæ
ῥωμ. terùm aſelli qui ferebant panem ad rem ſacram fuerunt coronati
Ovid. lib. 6. Faſt. Ovidius de ſacris Deæ Veſtæ,

Ecce coronatis panis dependet aſellis;
Et velant ſcabras florida ſerta molas.

Propert. lib. 4. Sic apud Propertium loquentem de priſco, eoque ſimplici cultu Deo
rum aſelli vehentes Veſtam ſunt coronati.

Veſta coronatis pauper gaudebat aſellis;
Ducebant macræ vilia ſæpe boves.

Enimvero aſinos bajulandis ſacris adhibitos fuiſſe, præter cætera
hinc quoque manifeſtum, quòd nato libero ſacer chorus Baccha-
rum

rum arcanam arcam, eamque coronatam aſini tergo impoſuit, *Oppian. κυνηγ. lib. 4.*

χηλὸν δ᾽ ἀρρήτων ἱερὸς χορὸς ἀείρασα,
Στεψάμεναι νώτοισιν ἐπεστήριξαν ὄνοιο.

Arcam porrò arcanam ſacer chorus ſublatam, Et coronatam tergis impoſuerunt aſini. Ipſæ aræ apud quas res ſacra fiebat, fuerunt coronatæ, id eſt umbratæ, foliis, frondibus, floribus. Propertius, *Propert. lib. 3.*

Inde coronatas ubi thure piaveris aras *Stat. lib. 8. Theb.*

& Statius,

—— geminas ergo ilicet aras
Arboribus vivis, & adulto ceſpite texi
Imperat; innumeroſque Deæ ſua munera flores,
Et tumulos frugum, & quicquid novat integer annus
Addit.

Antoninus ingreſſus ditionem Perſicam, ſimulabat ſe lætari quòd undique ſibi adducerentur ſacrificia, & ubique aræ coronarentur. *Herodian. lib. 4.* Memorat Athenæus, in pompa Ptolemæi tranſuecta fuiſſe altaria quinquaginta cum aureis coronis. *Athen. l. 5.* Euripides ait, aram habere rubras è ſanguine comas, id eſt, ſerta & coronas. *Eurip. Iph. in tau. actu 1.*

ἐξ αἱμάτων γοῦν ξανθ᾽ ἔχει τριχώματα.

Et hæc τριχώματα capillamenta ſunt ſerta & flores. Statius, *Stat. lib. 3. Sylv.*

—— date ſerta per aras,
Feſtaque pallentes hilarent altaria lucos.

Et alibi,

Semper odoratis ſpirabunt floribus aræ.

Admirabilis illa ara, quam Lucianus collocatam memorat in media palude, ἔστεπται ἀεί, ſemper eſt coronata, καὶ θυμιάματα ἔχει, & incenſa habet. πολλοὶ δὲ κατ᾽ εὐχὴν ἐς αὐτὸν νηχόμενοι στεφανηφορέουσι, Multique voti gratia eò natantes coronas portant. *Lucian. de Sy. Dei.* Theophraſtus author eſt, Ægyptios coronare aras ea planta, quam vocant οὔιτον, ſive οὔιγγον. Ipſa ſacella eâdem ratione erant coronata, id eſt, flore conſperſa. Propertius, *Theophraſt. lib. 1. de plant.* *Propert. lib. 4.*

Flore ſacello tego, verbenis compita velo;
Et crepat ad veteres herba Sabina focos.

Certè & ipſæ diverſorum numinum ædiculæ undecunque coronabantur. Euripides, *Euripid. Jo. actu 4.*

Τίς ἡδονή σοι θεοῦ θανεῖν ἐν στέμμασι;

Quæ tibi voluptas mori in coronis Dei? Nec ſacella tantùm, ſed & templa antiquitas coronavit. Euripides, *Euripid. Io. actu 1.*

χο. ἆρ᾽ ὄντως μέσον ὀμφαλὸν
Φοίβου κατέχει δόμος; Ιων. στέμμασί γ᾽ ἐνδυτὸς,
ἀμφὶ δὲ Γοργόνες.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

An revera in medio [terræ] umbilico Phœbi delubrum eſt; JON.
Plutarch. περ. στωι. ἐναν. — Coronis etiam redimitum, & circa Gorgones. Diſertim Plutarchus, Adorant, inquit, ſedes Deorum, & coronant templa. Cùm
Lucian. bis accuſ. — Jupiter queritur de Epicuro, ſi, inquit, ei credant homines, tum nobis templa erunt incoronata, id eſt, infrequentia, inculta ac deſerta. Potiſſimùm in publica lætitia templa coronabantur; ut in triumpho Pauli Æmilii,
Plutarch. Æm. Paulo. — Nam omnia templa fuerunt aperta; & coronarum & ſuffitionum plena. Hoc autem coronare templa nihil aliud eſt quàm frondibus ea tegere. Valerius Flaccus,
Val. Flacc. l. 2. Arg.

—— æquora cunctæ
Proſpiciunt, ſimulantque choros; delubraque feſta
Fronde tegunt.

Illud antrum unde edebantur Apollinea reſponſa, dicebatur eſſe coronatum, id eſt, multa fronde umbratum. Pythias apud Æſchylum,
Æſchyl. Εὐμεν.

Ἐγὼ μὲν ἕρπω πρὸς πολυστεφῆ μυχόν.
Καρ. τί δῆθ' ὁ Φοῖβος ἔλακεν ἐκ τῶν στεμμάτων;

Ego quidem vado ad coronatum antrum. Car. Quid autem Phœbus reſonavit [clamavit] è coronis? Ubi Scholiaſtes ἐκ τῶν στεμμάτων interpretatur ἐκ τῶν στεφάνων τοῦ προφήτου. è coronis ejus vatis cujus ore reſponſa dabantur. Ego ab interprete ſeorſim ſentio, & ἐκ τῶν στεμμάτων interpretor ex adyto, ἐκ τοῦ μυχοῦ, quod frondoſum, id eſt fronde contectum oſtendi. Hac eâdem ratione templa Chri-
Hieron. ep. l. 2. ep. 22. — ſtianorum coronari cœpta. Hieronymus de quodam preſbytero, *Qui*, inquit, *baſilicas eccleſiæ, & martyrum conciliabula, diverſis floribus, & arborum comis, vitiumque pampinis adumbrant, ut, quicquid placebat in eccleſia tam diſpoſitione, quàm viſu preſbyteri laborem & ſtudium teſtaretur.*

CAPUT XIX.

Vaſa ſacrificalia coronata. Lac coronatum. Calices coronati. Qui ſacris initiabantur erant coronati. Sacrificia bene coronata. In ſacrificali apparatu coronis locus eſt eminentiſſimus. θεωροὶ coronati. ἱερομνήμονες & ἀρχιθέωροι coronati. Sacrificantes & legati coronati verbena. Legati velati olea. Vates coronati.

VAſa quoque & ciſtas in quibus condebantur ſacrificio neceſſaria, ſertis redimitas & coronatas fuiſſe conſtat. Euripides,

ὁρᾶς

ὁρᾷς τίνδ᾽ ἄγγος ὑπ᾽ ἀγκάλαις ἐμαῖς;
Ἴων. ὁρῶ παλαιὰν ἀντίπηγ᾽ ἐν στέμμασιν, *Eurip. Jon. actu 5.*

Vides hanc ciſtam ſub brachio manus meæ? I. Video antiquam arcam ſertis implicatam & floribus. Tibullus ſe & caniſtra coronat myrto. *Tibull. l. 1.*

Hunc pura cum veſte ſequar, myrtoque caniſtra
Vincta geram, myrto vinctus & ipſe caput.

Similiter Ovidius,

Illa fortè die caſtæ de more puellæ, *Ovid. lib. 2. Metam.*
Vertice ſuppoſito feſtas in Palladis arces
Pura coronatis portabant ſacra caniſtris.

Non omiſerim, ruſtica ſuperſtitione lac à capris & ovibus recens expreſſum fuiſſe coronatum; eoque agreſtium numinum effigies conſpergi ſolitas, ut videre eſt apud Longum. Calices quoque eorum qui Diis libabant, fuerunt coronati. Tibullus de ſacrificio quod ruri fit. *Long. lib. 3.* *Tibull. l. 2. el. 6.*

Tunc operata Deo pubes diſcumbit in herba,
Arboris antiquæ quà levis umbra cadet.
Aut è veſte ſacris tendent umbracula ſertis
Vincta, coronatus ſtabit & ipſe calix.

Ii qui ſacris operabantur in ipſo myſteriorum aditu coronam accipiebant. Id licet conjicere è verbis Socratis apud Ariſtophanem, qui Strepſiadem cupientem admitti in adyta philoſophiæ ſic alloquitur in loco ſupra citato. Σωκ. τουτονὶ λάβε στέφανον. Στρ. ἐπὶ τί στέφανον; οἴμοι Σώκρατες, ὥσπερ με τὸν Ἀθάμανθ᾽ ὅπως μὴ θύσετε. Σω. οὔκ᾽ ἀλλὰ πάντα ταῦτα τοὺς τελουμένους Ἡμεῖς ποιοῦμεν. Cape hanc coronam. St. Cui rei coronam? dummodo non me ſicut Athamantem immoletis. Soc. Minimè. Sed hæc omnia nos initiatis facimus. Cæterùm cùm & ipſi ſacrificantes, & omnia quæ ad ſacrificium pertinent, coronarentur, non mirum eſt, ipſa ſacrificia vocari bene coronata, id eſt, ſuis ornamentis prædita, & placentia Diis. Ariſtophanes, *Ariſtoph. νεφ.*

Εὐστέφανοί τε θεῶν
Θυσίαι. *Ariſtoph. νεφ.*

Extant hi verſus qui dicuntur eſſe Sophoclis, relati ab Hecateo, teſte Clemente Alexandrino, *Clem. Al. Stromat. lib. 5.*

Θυσίαις τε τούτοις καὶ καλὰς πανηγύρεις
Στέφοντες, οὕτως εὐσεβεῖν νομίζομεν.

Sacrificia his, & pulchros conventus coronantes, ita pietatem colere exiſtimamus. Et verò inter illa omnia, quibus ſacrificii apparatus continetur, corona eminentiſſimum locum obtinet. Idem Ariſtophanes,

Aristoph. εἰρ.

Τὸ κανοῦν πάρεστιν ὀλὰς ἔχον, καὶ στέμμα, καὶ μάχαιραν,
Καὶ πῦρ γε τουτί. κ᾽ οὐδὲν ἴσχει πλὴν τὸ πρόβατον ἡμᾶς.

Caniſtrum adeſt ordeum habens, & coronam, & cultrum, & ignem hunc. Et nihil remoratur niſi ovis. Ipſi adeuntes oracula, θεωροὶ, nimirum, erant coronati; neque niſi re, ad quam miſſi fuerant, peracta, coronam ponebant. Quam ipſam in æde alicujus Dei repoſitam eidem conſecrabant. Id quod diſcimus ex hoc loco Livii; *Tum dixit* [Q. Fabius Pictor] *ſe oraculo egreſſum templo his omnibus divis rem divinam thure ac vino feciſſe; juſſumq; ab antiſtite, ſicut coronatus laurea corona & oraculum adiſſet, & rem divinam feciſſet, ita coronatum navim aſcendere; nec ante deponere eam, quàm Romam perveniſſet. Se quæcunque imperata ſit, cum ſumma religione ac diligentia executum coronam Romæ in ara Apollinis depoſuiſſe.* Id quod non Romano ſolùm, ſed & Græco more fiebat. Et quidem Oreſtes apud Æſchylum, cæſa matre & Ægiſtho, ait ſe eum ſupplici ramo, nempe oleæ, atque adeò coronatum iturum Delphos.

Liv. lib. 13.

Æſchyl. χοηφ.

καὶ νῦν ὁρᾶτέ μ᾽ ὡς παρεσκευασμένος
ξὺν τῷδε θαλλῷ καὶ στέφει προσίξομαι,
Μεσόμφαλόν τ᾽ ἵδρυμα λοξίου πέδον.
Πυρός τε φέγγος τε ἄφθιτον κεκλημένον.

Et nunc videte me ut paratus cum hoc ramo virenti & corona proficiſcar ad ſolum quod eſt in medio terræ umbilico, [ubi eſt] ſtatua Apollinis, Igniſque lumen indeſinens vocatum. Apud eundem Æſchylum Pythias, viſo apud oraculum Oreſte, ait,

Æſchyl. Εὐμεν.

ὁρῶ δ᾽ ἐπ᾽ ὀμφαλῷ μὲν ἄνδρα θεομισῆ
ἕδραν ἔχοντα προστρόπαιον, αἵματι
στάζοντα χεῖρας, καὶ νεοσπαδὲς ξίφος
ἔχοντ᾽ ἐλαίας θ᾽ ὑψιγέννητον κλάδον
λήνει μεγίστῳ σωφρόνως ἐστεμμένον
ἀργῆτι μαλλῷ.

Video autem in umbilico virum Deo inviſum, ſedem habentem, impurum, ſanguine ſtillantem manibus, & nuper faſciis involutum gladium habentem, & oleæ altè genitum [nobilem] ramum lanæ maximæ caſtè coronatum puro vellere. Hoc exemplo ii qui Athenis vocabantur ἱερομνήμονες, reges ſacrorum, Delphoſque mittebantur, erant coronati, ut apud Ariſtophanem,

Ariſtoph. νεφ.

Σπένδεθ᾽ ὑμεῖς καὶ γελᾶτ᾽ ἀνθ᾽ ὧν λαχὼν Ὑπέρβολος
Τῆτες ἱερομνημονεῖν, κἄπειθ᾽ ὑφ᾽ ὑμῶν τῶν θεῶν
Τὸν στέφανον ἀφῃρέθη.

libatis vos, & ridetis pro eo quod Hyperbolus hoc anno electus rex ſacrorum, poſtea à vobis privatus eſt corona Deorum. Hos ipſos video quoque vocari ἀρχιθεώρους, præfectos inſpectorum;

orumque munus ἀρχιθεωρίαν, ac ſi dicas præfecturam aut ducatum nſpectionis. Qua de re extat inſignis locus in oratione Dinarchi, bi is exprobrat Demoſtheni ipſum voluiſſe intereſſe ludis Olympicis, ut per occaſionem hujus legationis congrederetur cum Nianore exule, ubi διὰ τῆς ἀρχιθεωρίας, interpres vertit, fretus feſti olennitate. Ego malo, per occaſionem hujus Olympicæ ſolennitatis. Nam paulò poſt ait, Demoſthenem ſuo ſibi ſuffragio hanc egationem dediſſe, ἐπειδὴ δὲ τοὺς φυγάδας Ἀλέξανδρον ἔφασαν κατά- ἄν, καὶ Νικάνωρ ἐς ὀλυμπίαν ἧκεν ἀρχιθέωρον αὐτὸν ἀπέδωκε τῇ βου- ῇ. Quando verò Alexandrum ajebant reducere exules, & Nicanor d Olympiam venit, regem ſacrorum ſe reddidit Senatui. Cæteùm, ut ſupra dixi, quiſquis quacunque occaſione ſacrificaret, quiſuis Deos ſibi propitios invocaret, verbena priſco more coronabaur. Virgilius,

Dinarch. contra Demoſth.

—— *alii fontemque ignemque ferebant,*
Velati lino, & verbena tempora vincti.

Virgil. 11. Æneid.

Huic coronæ haud quaquam abſimilis fuit illa, qua priſco more, apita legatorum coronari mos fuit. Ea corona fiebat è verbenaca. Nimirum, talis legatio, ut monui in Legato meo, inter ipſos hotes erat veluti quædam pacis ſequeſtra. Quanquam & legatos olea elatos, ſicuti pacem petentes, legimus. Virgilius,

Hegeſip. lib. 1. cap. 36.

In Legato meo, c. 18.

Virgil. 7. Æneid.

Centum oratores auguſta ad mœnia regis
Ire jubet ramis velatos Palladis omnes.

Certè hoſtem credebatur exuiſſe is, qui, quòd ſe conciliatorem acis profitetur, tam venerabili cultu inſignis incedebat. Vates uoque, id eſt, ii qui numine divino afflati futura prædicebant, rant coronati; aut certè & baculum & coronas geſtabant. Caſſanlra apud Æſchylum hunc ſuum habitum, cujuſmodi ſit, his verbis rofitetur,

Æſchyl. Agamemn.

τί δῆτ' ἐμαυτῆς καταγέλωτ' ἔχω τάδε
καὶ σκῆπτρα, καὶ μαντεῖα περὶ δέρῃ στέφη;

Quid ita in mei deriſionem habeo hos baculos; & vaticinii circa collum coronas? quibus ex verbis hæc vaticinii coronamenta collum circundediſſe conſtat. Hunc omnem habitum paulò poſt vocat χρηστηρίαν ἐσθῆτα vaticinii, ſeu vaticinantem veſtem. Stephanus in hanc ſententiam citat verſum Lycophronis, ubi vates mortuus coronatur non ſolùm ut mortuus, ſed ut vates.

Steph. Εὐρυτάνης. Lycophr. Caſſ.

Μάντιν δὲ νεκρὸν Εὐρυτανὸν στέψει λεώς.

Vaticinans autem cadaver Eurytanum coronabit populus. ſive, Vatem verò mortuum Eurytanum, &c. Ipſa Caſſandra de qua mox dicebam, cùm ab Clytemneſtra ſtricta in ipſam ſecuri, acciderct genubus Agamemnonis, ab ſe projicit coronas & inſignia

Philoſtrat. in imag.

 vatis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

vatis, ῥίπτουσα ἀφ᾽ αὑτῆς τὰ στέμματα. Apud Plutarchum Arista-
Plutarch. Al. Mag. der vates ante inſigne prælium Alexandri cum Dario, veſte alb
amictus, & corona coronatus aurea, oſtendit aquilam ſupervolit
tem capiti Alexandri. Luciano hæc ſive ſacerdotalis, ſive vaticinan-
Lucian. in Alex. ſen. pſeudo. tium, ſive prophetarum corona eſt ἱεροφαντικὸν, καὶ προφητικὸν στέμ-
μα, ubi agit de eo qui aſſumendus eſſet in locum Alexandri illi
pſeudomantis.

CAPUT XX.

Mitra unde dicta, & quid ſit. Mitra geſtamen capitis muliebri. Mitra pileus nocturnus. αἰολομίτρα. μιτροφορεῖν. Mitra corona plexa è faſciis. Mitra, lamina ferri. μιτρῶσαι armari. Mitra, faſcia muminem pectoris muliebris.

MItræ decus, quo Epiſcopalis, ſive Pontificalis dignitas demon-
ſtratur, monuit me ut hanc quoque, imò hanc potiſſimùm ad
numerarem iis coronis quas ſacras nomino. Sed priuſquam de ha
mitra dico, hujus vocis & originem & ſignificatus mihi altiùs in-
telligo eſſe exquirendos. Mitram dici ajunt à dictione μίτον, id eſt
Heſych. μίτρα. filum. Mitra, inquit Heſychius, ænea lamina, diadema, hoc eſt fa-
ſcia, zona, thorax, tænia. Addit Suidas, μίτρας eſſe zonas, & indu-
Suid. μίτρα. tum purpureum, & Laconicos peplos, ac talia cujuſmodi eſt ὁ περι-
τραχήλιος κόσμος. ornatus qui cervicem circumdat. Ut diſtinct
tradamus illa quæ apud hoſce ſcriptores acervatim ſcribuntur, pri-
mùm diſcimus Mitram eſſe ornamentum, ſeu redimiculum capiti
Etymol. μίτρα. muliebris, τὸ γυναικεῖον τῆς κεφαλῆς ἀνάδεσμον, ut apud Herodotum
Herodot. lib. 1. deſcribentem cultum & habitum Babyloniorum & Aſſyriorum
κοσμεῦντες δὲ, inquit, τὰς κεφαλὰς, μίτρῃσι (ἀναδέοντ) μεμυρισμένο-
τῶν τὸ σῶμα, ornantes verò capita mitris redimiuntur uncti totum
corpus; delicatos eos, & voluptarios homines demonſtrans qui ca-
pite geſtent muliebres vittas, ſive muliebria redimicula. Nempe
odioſius eſt, mitram imponi capiti virili, quòd mitra propriè eſt
muliebre capitis geſtamen, quod tamen viri molles & effeminati
uſurpare ſuſtinerent. Ergo Juno apud Jovem accerrimè invecta in
Lucian. in Dial. Deor. mores Bacchi tam molles, tamque effeminatos, ut tanto patre ſit
indignus, præter cætera exprobrat ei comam mitra religatam, μί-
τρα ἀναδεδεσμένος τὴν κόμην, &c. Hoc probrum Jupiter paulò
infra agnoſcit unico epitheto, cùm eum vocat θηλυμίτρην. Jarbas
Virgil. 4. Æneid. quoque deridens Æneam ut mollem & effeminatum, ait,

Et nunc ille Paris cum ſemiviro comitatu
Mæonia mentum mitra, crinemque madentem

Sub-

Subnixus rapto potitur.

Ille item Numanus Remulus, qui Troes ab Turno obſeſſos irrilet, opponit eis vitam deſidem & effeminatam, quam mitra ſatis lemonſtret,

Vobis picta croco, & fulgenti murice veſtis, *Virgil. 9.*
Deſidiæ cordi; juvat indulgere choreis. *Æneid.*
Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ.

ıc ſi dicat, qui in morem muliebrem mitrati inceditis. De hoc mitræ genere loquitur Hieronymus in his verbis, *Non habuit criſpantes mitras, nec ſtridentes calceolos, nec orbes ſtibio fuliginatos.* *Hieron. ep. lib. 2.* Hujus mitræ frequens apud ſcriptores mentio. Et quidem Ariadne apud Catullum, *Catull. Argon.*

Non flavo retinet ſubtilem vertice mitram.

Achilles Tatius loquens de ornatu muliebri, καὶ ἐνεσκευάσαντες μίτραις τε καὶ ζώμασιν ἐνδεδυμένην τὴν σκευὴν ταύτην ἐπικρύψωμεν. *Achill. Tat. lib. 3.* Hunc in modum adornata puella, ſtolaque ſuperimpoſita, mitris deinde, ac vittis additis, apparatum iſtum occultabimus. Parthenius de puella quam Naxii honoribus colere volebant, καὶ οἱ μὲν, *Parthen. in Polycr. θ.* inquit, ποὶν αὐτὴν μίτραις ἀνέδουν. οἱ δὲ ζώναις. Et hi quidem quibuſ- *Parthe. in bibli.* dam eam mitris redimierunt: hi zonis. Apud eundem ſcriptorem alia puella dicitur injeciſſe collum mitræ ab quadam quercu ſuſpenſæ. De hac mitra ſic loquitur Momus apud Lucianum, Qualis ipſe *Lucian.* eſt non dico, neque mitram, neque ebrietatem, neque inceſſum. *Deor. conc.* Omnes enim, opinor videtis quàm femineus ſit & mulieroſus. So- *Solin. c. 36.* linus quoque ait, Arabas geſtare capita mitrata & redimita. Notantur & priſci Maſſilienſis ſicuti effeminati, quòd induerent veſtes verſicolores; ac ne quid probro deeſſet, aſpiciebantur τὰς κόμας μεμυρισμένας ἀναδεδεμένοι, nempe μίτραις, καὶ διὰ ταύτην τὴν μαλακίαν ἀσχημονοῦντες, unguentatas religare comas [mitris,] & *ἐν παροιμ.* propter hanc mollitiem fædos. Unde, credo, natum proverbium in eos qui luxurioſè vivunt, ἐκ Μασσαλίας ἥκεις. E Maſſalia venis. Notantur quoque apud Plautum hi mores, *Plaut. Caſ. actu 5.*

Ubi tu es qui colere mores Maſſilienſes poſtulas?

Huic mitræ affinis fuit illa, cui apud Pollucem nomen στλεγγὶς, quod ait eſſe δέρμα κεχρυσωμένον, ὃ περὶ τὴν κεφαλὴν φοροῦσι, nempe γυναῖκες, pellem deauraratam, quam circa caput ferunt mu- *Xiph. Ner.* lieres fortaſſe cujuſmodi fuit illud κράνος χρυσοῦν quod uxor Tirida- *ἐν παροιμ.* tis cùm Romam unà cum marito proficiſceretur, geſtabat pro calyptra, ne videretur tranſgredi mores patrios. Quippe calyptra fuit *Pollux lib. 7. cap. 30.* proprium geſtamen veterum reginarum. Calyptræ meminit Apol- *Athen. l. 4.* lonius Rhodius,

Ἀμφοτ-

Ἀμβροσίῳ δ᾽ ἐφύπερθε καρήατι βάλλε καλύπτρην

Apollon. Rhod. l. 3. Ἀργυφέην.

Ariſtid. in epiſt. ad Imp. At divino deſuper capiti injecit calyptram argenteam. Et Ariſtide
Smyrnam terræ motu & ruinis deformatam commendat Imperato
ribus, εἴτε ὡς καλύπτραν βασιλίδων, εἴτε ὡς βασιλέων ἀνάδημα. ſive u
calyptram reginarum, ſive ut regiam faſciam. Aëtion pictor in in
Lucian. Herod. ſive Aëtio. ſigni illa tabula in qua exhibuit nuptias Alexandri & Roxanes, pinxi
regem auferentem calyptram è capite ſponſæ. Scitè admodum Plato
Plato in Alcib. 1. ait, quemdam agrum eſſe in Perſide quem vocant reginæ καλύπτραν.
Cæterùm quia mitra fuit ornamentum capitis muliebris, ille apud
Stat. lib. 9. Theb. Statium Atlantiades, firmans ſe eſſe virum fortem, ait,

—— haud nnquam deformes vertice mitras
Induimus, turpique manu jactavimus haſtam.

Palæph. in fab. Tradit Palæphatus, Amazones quamvis eſſent viri, quòd induebant
veſtes longas ac talares, καὶ τὴν κόμην ἀνεδοῦντο μίτραις, & comam
religabant mitris, & barbam raſitabant, exiſtimatos fuiſſe ſequioris
ſexus. Licuit tamen & viris ferre mitram, ſi non muliebrem, at mu-
liebri ſimilem, ſed noctu, & comitem ſomni. Nimirum, mitra
quoque ſignificavit pileum nocturnum. Id conjicio ex hoc loco,
ἐκ ὁμιλ. σχολ. ᾔτησα ὕδωρ εἰς ὄψιν. νίπτομαι πρῶτον τὰς χεῖρας, εἶτα τὴν ὄψιν ἐν-
ψάμην, ἀπέμαξα, ἀπέθηκα τὴν μίτραν. petii aquam ad oculos. La-
vo primùm manus, deinde oculos lavi, abſterſi, depoſui mitram
Porrò quia muliebribus mitris plerunque adduntur flores, eas voca-
runt πολυανθέμους; floridas, florentes, corollis & coronis inſignes.
ἐν παροιμ. Et αἰολομίτραν vocarunt ποικίλην μίτραν ἔχοντα, eum qui verſicolo-
rem mitram haberet. Hinc quoque μιτροφορεῖν, quod apud Ariſto-
Etymol. αἰολομίτρ. phanem eſt muliebrem in modum caput ornare,

Ἐμιτροφοροῦντε καὶ διεκίνων ἰωνικῶς.

Ariſtoph. θεσμοφ. mitrabantur & verſabantur Jonicè. Hinc χρυσόμιτρις, quo epitheto
Oppianus Dianam ornavit,

Oppian. κυνηγ. lib. 2. Παρθένε χρυσόμιτρι, & χαλκεομίτρης.

æreo baltheo inſignis. Hoc epitheto donatus eſt Euelpor ille apud
Q. Calab. lib. 1. Q. Calabrum,

Κτεῖνε γὰρ ἐσσυμένως Εὐήνορα χαλκεομίτρην.

Interfecit illico Euenorem æreo baltheo conſpicuum. Interdum
Etymol. μίτραι. mitra eſt corona plexa è faſciis. In uſu tamen eſt ut omnis corona
vocetur μίτρα, inquit author etymologici. Quandoque hæc di-
ctio ſignificat laminam ferri, ut ſupra dixi è Suida & Heſychio.
Hom. Iliad. δ. Homerus,

Μίτρης θ᾽ ἣν ἐφόρει ἔρυμα χροός, ἕρκος ἀκόντων.

Laminam quam portabat tutamen corporis, ſeptum telorum.
Hanc eandem vocat εὐκίνητον πολεμιστήν, motu facilem bellatoriam,
nempe

ıempe diverſam ab illis quæ ſunt æreæ ante pudenda, ut mox di- ɛam. Nimirum, aliæ ſunt mitræ æreæ latæ, quibus ſuccincti ſunt Salii galeas æreas ferentes, inquit Plutarchus. Hinc Græci vocarunt *Plutarch.* ἀμιτροχίτωνας ἀζώστους, ἢ μίτρᾳ καὶ θώρακι μὴ χρωμένους, diſcinctos *Numa.* ıut thorace minimè utentes. Ergo & μίτρην interpretantur bal- *Etymol.* ɛeum, ut in his verſibus, *ἀμιτροχίτωνας.*

Δῶκε δ' ἄρα Σθενέλῳ βριαρὴν κόρυν Ἀστεροπαίου
Χαλκείην, καὶ δοῦρε δύω, καὶ ἀτειρέα μίτρην. *Q. Calab.*

Steneleo autem dedit gravem Aſteropæi caſſidem Ex ære, & haſtilia *lib. 4.* duo, & durabilem balteum. Hinc μιτροῦσθαι, quod eſt armari, tegi, protegi. Strabo de Luſitanis, μιτρωσάμενοι δὲ τὰ μέτωπα μάχονται, *Strabo l. 3.* mitratis, ſeu ferratis frontibus pugnas ineunt. Indos quoque mitra- ri, id eſt armari, idem ſcriptor tradit. Apud hunc ipſum Strabonem *Strabo lib.* legimus, τὰς ναῦς κατεσκευασμένας ἀμφοτέρωθεν ἐγκοιλίων μιτρῶν *15.* χωρὶς, naves paratas utrinque abſque cavis mitris, non mitratas, hoc eſt, intectas, & nullo ſuperimpoſito interiori tabulato. Fuit quoque mitra faſcia ſeu lamina quæ pectus muliebre tuebatur, qua- lis illa in quam Medæa condidit φάρμακον προμήθειον, venenum è radice Promethei,

Τὸ ῥ' ἥγ' ἐξανελοῦσα θυώδεϊ κάτθετο μίτρῃ,
Ἥ τε οἱ ἀμβροσίοισι περὶ στήθεσσιν ἔεργο. *Apollon. Rhod. l. 3.*

Hunc hæc decerptum odoratæ impoſuit mitræ, Quæ ei circa divi- num pectus conſerta erat. Et alibi, eodem libro,

Πρόφρων δ' ἀφειδήσασα θυώδεος ἔξελε μίτρης *Etymol.*
Φάρμακον. *μίτρα.*

Atque illico non ultra cunctata eduxit ex odorata mitra venenum. Eſt ergo hæc mitra texta è filo. Sed alia interior ferebatur ærea in ıma parte ventris, majoris ſecuritatis gratia. Et verò mulieres pri- mò parturientes dicuntur ſolvere zonas, hoc eſt, haſce mitras quas Dianæ ſuſpendebant. Et Athenis fuit ædes Dianæ λυσιζώνης, ſol- ventis Zonam, ſeu mitram. Alcimedes hæc ſunt verba apud Apol- lonium Rhodium, *Apollon. Rhod. l. 1.*

—— ᾧ ἔπι μούνῳ
Μίτρην πρῶτον ἔλυσα

ſub quo uno mitram primùm ſolvi. Apud hunc ipſum poëtam Me- dæa advoluta genubus Aretæ, ait ſe nulla mala libidine impulſam è domo patris aufugiſſe; atque adeò ſibi adhuc mitram manere, hoc eſt, virginitatem eſſe inlibatam,

—— Ἔτι μοι μίτρη μένει, ὡς ἐνὶ πατρὸς *Apollon.*
Δώμασιν, ἄχραντος καὶ ἀκήρατος. *Rhod. l. 4.*

Etiam mihi mitra manet, ut in patris ædibus immaculata, & in- corrupta.

CAPUT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XXI.

Mitra eſt in muliebri mundo. κρρκωτὸς quid. Mitra geſtamen Bacchi. Bacchæ mitratæ. Mitella, mitrula. Mitra corona regia Mitra faſcia. Mitra diadema Epiſcopale & Pontificium. Sacerdotes mitrati Flamina & Flamines. Saliorum apices. Significatus mitræ Epiſcopalis. Pileus cornutus. Mitræ indices ſordium & infamiæ. Corona pœnitentiæ.

HI mitræ ſignificatus etſi apud ſcriptores ſunt advertendi, tamen frequentiùs mitra ſignat ornamentum, ſive tegmen capitis muliebris, ut multis exemplis demonſtratum eſt, quibus addo verba M. Tullii, *P. Claudius, inquit, à crocota, à mitra, à mulieribus ſoleis, purpureiſque faſciolis, à ſtrophio, à pſaltrio, à flagitio, à ſtupro eſt factus repente popularis.* Quibus in verbis mitram in muliebri mundo numerari, manifeſtum eſt. Quæ ſanè verba M. Tullius ſumpſit ab Ariſtophane, cujus locum propè Latinè vertit,

Cic. de aruſp. reſp. — *Ariſtoph. Θεσμοφ.*

Ἵνα μὴ κροκωτοῖς καὶ μίτραις γέρων ἀνὴρ
Γέλωτα παρέχω,

ne crocotis & mitris vir ſenex indutus, aſpicientibus ſim ludificatui. Porrò κροκωτὸς eſt γυναικεῖον φόρημα, ſive etiam Διονυσιακὸν, muliebre geſtamen, ſive Dionyſiacum. Saltem ſi non fortaſſe ipſius Bacchi, at certè Sileni illius qui ſecundas à Baccho partes agit in ejus exercitu. Hic enim ἐπ' ὄνου τὰ πολλὰ ἱππεύει ἐν κροκωτῷ aſellum ut plurimùm equitat amictus crocoto. Qua de re videnda eſt illa concio quam Apollonius Tyanæus habuit apud Athenienſes, κροκωτοὶ δὲ ὑμῖν καὶ ἀλουργία, καὶ κροκοβαφία τοιαύτη πόθεν; crocoti autem vobis & purpura, & in croco tincturæ unde? Ergo & Ariſtophanes, & Ariſtophanis imitatione M. Tullius ſcitè agglutinarunt crocotam, ſeu crocotum mitræ. Verùm mitra eſt quoque geſtamen Bacchi. Statius de Baccho,

Lucian. Bacch. — *Philoſtrat. in vita Apoll. l. 4.* — *Stat. lib. 1. Achil.*

——— *ſerta comis mitramque levat.*

Certè Plinius loquens de Jove parturiente Bacchum, facit eum *mitratum, & muliebriter ingemiſcentem inter obſtetricia Dearum.* Quid mirum, Bacchum geſtare mitram, cùm ipſe non ſolùm ſit mas, ſed & femina? Id quod antiquitas ideo finxit, ut oſtenderet hunc Deum non tam effeminare viros, quam mulieribus addere fortitudinem. Ipſe quidem Bacchus, ut alibi dico, κερασφόρος, βοτρύοις ἐστεφανωμένος, μίτρᾳ τὴν κόμην ἐστὶν ἀναδεδεμένος. Unde corniger, racemis coronatus, mitra comam habet redimitam. Unde ut dixi,

Plin. l. 35. c. 11. — *Ariſtid. Διον.* — *Lucian. Bacch.*

&

vocatus eſt θηλύμιτρος ἄρχων princeps effœminatus,& mitratus.
orrò hæc Bacchica mitra fuit nivea & cornuta. Valerius Flaccus, *Val. Flacc.*
lib. 2.

Reſpiciens teneat virides velatus habenas,
Ut pater, & nivea tumeant ut cornua mitra,
Et ſacer ut Bacchum referat ſcyphus.

Iujus Bacchicæ mitræ frequens mentio. Sophocles eam vocat au- *Sophocl.*
eam, & ipſum Bacchum τὸν χρυσομίτραν. Enimvero quòd Bacchici *Oed. tyr.*
li cœtus potiſſimùm conſtabant è feminis lymphatis, quibus ipſe acchus præerat, furoriſque dux erat, ut & numinis & Baccharum abitus conſimilis eſſet, & quòd ipſe Bacchus fœmina, non utique nirum, ſi mitram ſumpſit. Ergo & hoc ſenſu Liberi patris proprium *Strabo l. 15.*
uit μιτροῦσθαι. Vertumni apud Propertium hæc ſunt verba, *Propert. lib. 4. de Vertum.*

Cinge caput mitra, ſpeciem furabor Jacchi;
Furabor Phœbi ſi modò plectra dabis.

Quòd autem Bacchæ eſſent mitratæ, diſcimus è loco Euripidis, pud quem is qui Pentheo dicit ſe adornaturum ipſum in muliebrem nodum, ut Baccharum & Mænadum cœtui intereſſe poſſet interoganti Pentheo qua ipſum veſte indueret, reſpondit,

κόμην μὲν ἐπὶ σῷ κρατὶ ταναὸν ἐκτενῶ. *Euripid.*

rolixam capiti tuo inducam comam. Rurſus Pentheus interrogat, *Bacch. actu*
uiſnam alter ipſius ornatus futurus ſit, *3.*

τὸ δεύτερον δὲ σχῆμα τοῦ κόσμου τί μοι;
Ἀγ. Πέπλοι ποδήρεις· ἐπὶ κάρα δ' ἔσται μίτρα.

ltera ornatus ſpecies quænam erit mihi? Veſtes talares. In capite utem erit mitra. A mitra fit mitella. M. Tullius, *Deliciarum* *Cic. pro C.*
auſa & voluptatis non modò cives Romani, ſed & nobiles ado- *Rabinio*
ſcentes, & quoſdam etiam Senatores ſummo loco natos non in *Poſth. orat.*
ortis aut ſuburbanis ſuis, ſed & Neapoli in celeberrimo oppido um mitella ſæpe videmus. Et Apulejus, *Die ſequenti variis co-* *Apul. Me-*
ribus induſiati, & deformiter quiſque formati, faciem cœnoſo *tam. lib. 6.*
igmento deliti, & oculis obunctis graphicè prodeunt, mitellis & ocotis, & carbaſinis, & bombicinis injectis. Hinc quoque mi- *Solin. c. 30.*
ula apud Solinum loquentem de baſiliſco, *Serpens eſt pene ad ſemidem lon itudinis, alba quaſi mitrula lineatus caput.* Neque verò itra tantùm facta eſt Bacchica, & integumentum divini capitis, d, ut Suidas & Heſychius ajunt, ſignavit quoque diadema, id eſt, oronam regiam. Id ea re factum eſt quòd mitram priſci vocarunt ſciam. Q. Calaber loquens de vulnere Teucri, ait illud à medicis *Q. Calab.*
ſcia fuiſſe obligatum, *lib. 4.*

——— ἀμφὶ δὲ μίτρην
Δῆσαντ' ἐνδυκέως.

faſciam circùm ligant diligenter. Et apud Herodotum referen-
te Sto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

te Stobæo, περὶ δὲ χειρὸς ἀντίληψιν εἴλιγμα μίτρης ἐδέσμευσε, ut ver manu comprehenderet circumvolutionem mitræ ligavit. At cùı priſcum diadema nihil aliud fuerit niſi facia, non mirum eſt, m tram, qua dictione ſignatur faſcia, ſumptam pro inſignio regio

Stob. πε. ἱππος.

Enimuero Agathias inter inſignia regia, quibus Juſtinianus ci cumdedit Zarem regem Lazorum, nominat mitram auro, lapilli que diſtinctam. Cùm quidam Satrapa propter magna benificia rege quodam Indico accepta mitram auream variis gemmis orna tam capiti ejus imponere vellet; Ego, inquit Rex, ſi ex illis eſſen qui talia amant, nunc tamen præſente Apollonio, ea repudiarem Unde manifeſto apparet, ibi mitram ſumi pro regio capitis inſigni Ergo non abſurdè nec impropriè noſtri hac eâdem appellatione do narunt ipſum diadema Pontificium.

Agath. lib. 3.

Philoſtrat. in vita Apoll. lib. 2.

Tradit Platina, Paſchalem II indutum purpura, inſignitum mitra, inſidentem equo albo per ductum fuiſſe ad ædem Laterani. Ibi ſediſſe ſede Pontificia. Iden de Paulo II. ait, eum magnificentia paratus ſuperaſſe deceſſore ſuos, præcipuè in regno ſeu mitra. Sed de hoc diademate Pontifi cio alibi dico. Quippe inter inſignia Pontificis agnoſcimus & mi tram & diadema, quæ hodie unico texto ita ſunt comprehenſa, u nihilominus utriuſque dignitas integra maneat, nec alterius maje ſtas alterius ſanctitati quicquam detrahat. Hodiernus ergo mitra uſus deſumptus videtur ab ſublimi illo inſigni capitis Aaronis ſum mi ſacerdotis; Ne & in hac parte minùs illuſtre eſſet Euangeli cum miniſterium quàm priſcum illud legale.

Plati in Paſch. II.

Plutarchus Hebræo rum ἀρχιερέα mitratum facit. Sed quid hoc ſit à nemine explicatiù & veriùs traditur quàm à Philone. Is enim deſcribens ornatum ca pitis ſummi ſacerdotis diſertim diſtinguit πέταλον laminam à mitra Mitra enim, inquit, erat ſub petalo id eſt lamina, ne lamina, quæ erat aurea, caput tangeret. Deinde ſubjicit, additam fuiſſe laminæ cidarim, id eſt, ſuperiorem partem Pontificiæ coronæ. Cæterùm vel hinc omne Chriſtianum nomen intelligere oportet, quàm præclarè ſecum actum ſit, cui dati ſunt paſtores animarum inſi gnes candida, fulgida, ſalutari mitra; Quæ ſucceſſit in locum fe ralis illius, quæ tegebat dira illa cipita infernalium dæmonum. Po ſtremò, cujus ſalutaris fulgor expunxit umbras mitræ illius Aaroni cæ.

Plutarch. ſymp. 4. probl.

Philo πε. β. Μωσ.

Et verò hæc eſt illa ipſa mitra, qua Tertullianus Chriſtum faci mitratum, quanquam ſenſu myſtico. *Dehinc*, inquit, *ſpoliatus priſti nas ſordes, exornatus podere & mitra, & cidari munda, id eſt, ſe cundi adventus; quoniam gloriam & honorem adeptus demonſtra tur.* Et hæc propriè eſt mitra Epiſcopalis, ſeu Pontificia, qualem geſtavit Sylveſter, linea & candida. Hanc ipſam Eugenius IV. ex urbe Avinione Romam allatam magna veneratione geſtavit adiens ædem

Tertull. lib. adu. Iud. de ſec. adu. Chriſti.

Nicephor. lib. 4. c. 17.

Plati. in Eug. IV.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

dem Sanctì Joannis Lateranenſis. Hujus epiſcopalis mitræ forma
ſumpta videtur ab illa priſcorum ſacerdotum mitra. Nam & ſa-
rdotes mitra redimitos legimus. Apud Coos ſacerdos Herculis *Plutarch.*
dutus veſte muliebri, & caput evinctus mitra accedit ad rem ſa- *κεφαλ.*
am. Apud Indos illi qui vocabantur ſapientes μίτραν ἀναδοῦν *ἑλλω.κα-*
λευκὴν, redimiuntur alba mitra, Atque adeò illi quos ſupra dixi *ταρ.*
φανηφόροι, hoc eſt majores Sacerdotes non ſolùm fuerunt corona- *Philoſtrat.*
, ſed & geſtarunt pileos, inſignia ſacerdotii. Hi pilei Romæ vo- *in vita*
bantur flamina, quaſi filamina. Et Flamines erant ſacerdotes ge- *Apoll. l. 3.*
ores hujus inſignis ſive apicis. His nec eſſe capite nudo, nec ſine
pice ſub divum prodire fas fuit. Ea re apicem geſtabant qui filo re-
ebatur, hoc eſt, quodam lanæ velamine. Id Plutarchus docet. *Plutarch.*
ocabant, inquit, priſcos Flamines à coronariis ſive caput redi- *in Numa.*
nientibus pileis, ſic enim verto ἀπὸ τῶν περικρανίων πίλων, quos ge-
ant circum capita. Salii quoque geſtabant ſuos apices, hoc eſt, *Halic. l. 2.*
irgam quæ eſt in ſummis ipſorum pileis; in cujus extremitate ali-
uantum lanæ eſt. Et ideo Virgilio ſunt lanigeri apices, *Virgil. 8. Æneid.*

Hîc exultantes Salios, nudoſque Lupercos,
Lanigeroſque apices, & lapſa ancilia cœlo
Extuderat.

Hunc apicem Servius ait, ob Aſcanio apud Albam primùm ſtatu- *Serv. in l. 2.*
um fuiſſe. *Inde dictus apex*, inquit Feſtus, *quòd comprehendere* *Æn.*
vinculo antiqui apere dicebant. Unde aptus is qui convenienter *Feſt. apex.*
alicui junctus eſt. Hi quoque pilei dicebantur κυρβασίαι, & apud
Perſas tiaræ. Sed de his infra dico. Apicum meminit Latinus Paca- *Lat. Pacat.*
us, *Quid ego*, inquit, *referam pro mœnibus ſuis feſtum liberæ no-* *in Panegyr.*
bilitatis occurſum? conſpicuos veſte nivea ſenatores? reverendos
municipali purpura Flamines? inſignes apicibus ſacerdotes? Ha-
bitus certè fuit multæ venerationis, quique demonſtrabat caput ejus
ui & miniſterio & ſanctitate præcelleret; cujuſmodi eſt hodierna
Pontificalis mitra de qua nunc ago; quam & niveam, & bicornem,
& patulo curvamine inſignem aſpicimus, ut præcipuum Epiſcopa-
is, ſive Pontificiæ ſanctitatis inſigne, præcipuum, inquam; quia
præter mitram adeſt annulus, cappa, galerus, & illud cui nomen
ochetum Romanum. Quippe his omnibus cuipiam conceſſis,
idem epiſcopatus cenſetur eſſe conceſſus; detractis, ablatus. Id
uod accidiſſe memorant Hugoni epiſcopo Cadurcenſi, qui ab *Platin. in*
Joanne XXIII. coactus eſt abdicare ſe epiſcopatu. Cujus rei *Ioan. xxiij.*
ndubium argumentum fuit detractio horum inſignium. Qui at- *Syntag. jur.*
entiùs inquirunt in ſignificatus hujus Epiſcopalis mitræ, quam *l. 15. c. 12.*
pſi cidarim bicornem vocant, ajunt hinc ſignificari ſcientiam
triuſque teſtamenti. Id quòd quàm convenienter & quàm verè

dicatur, ipſi qui iſta commentantur, viderint. Equidem non omne Epiſcopale munus in ſcientia colloco; ſed & partem in ſanctitate morum. Hac enim ſi Epiſcopus nitet, ſi hoc decore conſpicuus ſuo gregi præit, ſi inquam, factis vitaque docet, tunc verò maximam partem tanti muneris impleverit. Et hoc ipſe quidem puto luculenter ſignificari illo duplici cornu, ut unum ſit ſanctitatis, alterum doctrinæ. Tale quidpiam credibile eſt demonſtraſſe illum priſcorum ſacerdotum apicem, ſive pileum cornutum. Neque enim ſola mitra Bacchi fuit cornuta, verùm etiam ex aliorum numinum ſacerdotibus quidam hoc inſigni cornuto conſpicui fuerunt, ut de Nabide Ammonis ſacerdote canit Silius Italicus,

Sil. Ital. lib. 15.

Ardebat gemma Garamantide cœrula veſtis,
Ut cùm ſparſa micant ſtellarum lumina cœlo.
Et gemmis galeam clypeumque accenderat auro.
Caſſide cornigera dependens infula ſacros
Præ ſe terrores, divumque ferebat honorem.

In mitra præter cornua aſpicimus oram denticulatæ aſperitatis, ne ab quoquam, cui id juris non eſt, impune tangi aut contrectari poſſit. Et hæc quidem dici poſſunt de hac ſive Epiſcopali, ſive Pontificia mitra. Cæterùm, ut alibi dico quaſdam eſſe coronas infamiæ, ita quoque quædam ſunt mitræ indices, aut etiam exprobratrices ſordium, dedecoris, ignominiæ; eodem, ſcilicet, exemplo quo Tertullianus *pugilem Cleomachum inter fullones Novianos coronandum ait*. Mater Æneæ Pii Pontificis Maximi, cùm propinqua partui per quietem vidiſſet ſe peperiſſe partum mitratum, non deſtitit vereri ne illud eſſet dirum aliquod omen, ſignumque futuræ infamiæ, donec filium cognovit ad Epiſcopalem dignitatem evectum fuiſſe. Nempe, more à priſcis ſæculis ad hoc noſtrum derivato, & hodie quidem receptiſſimo nebulones & impoſtores ſolent inſigniri mitra picta, μιτρȣ̃αξ, & catamidiari; taleſque exponi oculis, vocibus, ludibriis multitudinis; eo planè pacto quo Athenienſes eum qui in aliquo delicto deprehenſus eſſet cœno unguentes publicabant. Dicerem de pileis & galeris Cardinalium ſi aut inter ſacras coronas connumerari poſſent, ac non potiùs eſſent inſignia dignitatis ampliſſimæ; aut ſiquid in iis eximium eſſet ac notabile extra decus purpuræ, cujus honos eſt notior & celebratior, quàm ut hìc longiori executione opus habeat. Coronis pietatis ſive ſacris non immeritò adnumero coronam pœnitentiæ quæ eſt propria Chriſtianæ pietatis. Hujus coronæ meminit Hieronymus in his verbis, *Hæc omnia quaſi per pulcherrima ſcripturarum prata diſcurrens in unum locum volui congregare, & de*

Tertull. lib. de pallio.

Etymol. περιπηλακισθέντες.

ſpecio-

ecioſiſſimis floribus coronam tibi texere pœnitentiæ, quam impo-as capiti tuo. *Hieron. ep. l. 2. ep. 10.*

CAPUT XXII.

nfula quid. Vitta quid. Vittæ virginales, matronales, crinales. Vitta fronde circumvoluta. Infula proprium inſigne ſacerdotis. Infulæ magiſtratuum. Infulæ oſtentatæ ab obſeſſis, & ab legatis.

INfularum & vittarum ſæpe facta mentio monet me, ut quid infula ſit, quid item vitta, propriùs diſpiciam. Nempe cognatio k promiſcuus uſus harum vocum rem per ſe claram ſæpe obſcurat. iervius ait, *Infulam eſſe faſciam in modum diadematum, à qua lependent vittæ ab utraque parte.* Quibus verbis utramque ita leſcribit, ut nulli errori locum relinquere videatur. Hinc enim ɔerſpicuum eſt, aliud eſſe infulam, aliud vittam; ſiquidem ex infu-is dependent vittæ. Et hactenus equidem Servio aſſentior, niſi quod parum explicatè rem tradit. Nam & vitta dici poteſt faſcia eu faſciola, ἀνάδημα, διάδημα. Verus ergo eſt Servius cùm infu-am ait eſſe faſciam. Sed hoc nimis jejunè dictum. At cùm addit, in modum diadematum, aliquid dicit; ſed ne hîc quidem quantum ſit ſatis; Et id quoque perplexè. Ergo ut res tradatur enodatiùs, ajo infulam eſſe latiorem faſciam, eamque laneam & albam, quæ ambit eam capitis partem quæ capillo tegitur, ab uno tempore pertingens ad alterum; & utrinque adſtricta ac dependente vitta. Quod infula ſit faſcia, Servius diſertim tradit. Quod ſit latior, id quoque colligere licet è verbis ejuſdem Servii, *in modum diadematum*; ſiquidem diadema quò conſpectius eſſet, latius fiebat. Quod eſſet lanea, id verò docent hæc verba Virgilii, *Serv. in lib. 3. Æn.* *Virgil. l. 3. Georg.*

> *Lanea dum nivea circumdatur infula vitta.*

ubi ſcio, pro *lanea*, vulgo legi *linea*. Sed ego contra conſenſum exemplarium audeo ſcribere *lanea*. Id facio adductus authoritate Statii, cui hæc lanea faſcia ſunt vellera, ubi deſcribit Mercurium ſumpſiſſe vultum, vocem, cultum, habitum Tireſiæ vatis, *Stat. lib. 2. Theb.*

> *Tireſiæ vultus, vocemque & vellera nota*
> *Induitur.*

At quod hæc quæ ipſe vocat vellera, id eſt lanam, eſſet illa ipſa infula, qua ſacerdotes & vates, ipſe inprimis Tireſias, inſigniri ſolitus eſſet, docent illa quæ ſequuntur,

> *—— manſére comæ, propexaque mento*
> *Canicies, pallorque ſuus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

id eſt, vultus quidem Tireſiæ, colorque manſit idem & verus & ſuus. Sed inſigne ſacerdotii quo maximè, ut ſacro ſymbolo Mercurius id agebat ut regem impelleret ad bellum, falſum fuit & ſimulatum. Ideoque addit,

—— ſed falſa cucurrit
Infula per crineis, &c.

id eſt, illico iſti ſimulato Tireſiæ caput velari cœpit infula. Et paulò poſt hanc ipſam infulam iterum vocat vellera. Hoc, ſcilicet, vocabulo ut pereleganti doctiſſimus poëta delectatus addit,

—— ramos ac vellera fronti
Diripuit.

Stat. lib. 6. Theb. Quod infula eſſet alba, è Statio quoque verum apparet,

Concolor eſt albis & caſſis & infula criſtis.

Et alibi,

Albaque puniceas interplicat infula criſtas.

Stat. lib. 4. Theb. Quòd eam capitis partem, quæ capillo tegitur, ambiret, id verò planum fit ex eo loco Statii, quem paulò ante citavi,

—— ſed falſa cucurrit
Infula per crineis.

Prudent. lib. 2. contra Symmac. tum è Prudentio,

Interea dum tota vagor ligat infula crineis,
Fataleſque adolet prunas innupta ſacerdos?

Quod infula utrinque eſſet adſtricta vittis, id quoque liquet è Prudentio,

Prudent. periſteph. *Mirè* [alii, opinor, meliùs legunt Mitra] *Infulatus feſta vittis tempora*
Nectens.

id eſt, vittis nexis, aut aſſutis infulæ apud tempora. Certè vittas eſſe inventas adſtringendæ ei rei, quæ ipſis proxima eſſet, docet earum uſus. Et coronis quidem adſtringendis adhibitas fuiſſe diſcimus ex

Plin. l. 18. c. 2. hoc loco Plinii de Romulo loquentis, *Huic certè, ab Acca Laurentia nutrice ſua ſpicea corona, quæ vitta alba colligaretur, in ſacerdotio pro religioſiſſimo inſigni data.* Et à viris doctis jamdiu obſervatum eſt, alias fuiſſe vittas virginales, alias matronales, quibus utræque capillum religabant. Una dictione dicebantur crinales,

Virgil. 7. Æneid. *Solvite crinales vittas, capite Orgia mecum.*

Et paulò poſt,

—— induit albos
Cum vitta crineis.

Quod ex infulis utrinque dependerent vittæ, id quoque diſcimus è Servio; & Statius innuit his verbis,

—— glaucæque innexus olivæ

Vitta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Vittarum provenit honos.

ac ſi dicat, vittas naſci ac manare ex utraque infula. Et, videlicet, illæ ſunt, quas Prudentius vocat phaleras vittarum, *Prudent. lib. 2. contra Symm.*

—— *ſedet illa verendis*
Vittarum inſignis phaleris.

Ergo infula ſacerdoti idipſum eſt quod diadema regi. Virgilius deſcribens necem Pantheu, qui eſſet ſacerdos Apollinis, ait, *Virgil. 2. Æneid.*

—— *nec te tua plurima Panthu*
Labentem pietas, nec Apollinis infula texit.

perinde ac ſi Martem accuſet impietatis qui infulato ſacerdoti vitam eripere non dubitavit. Cæterum ut è regia corona, ſive diademate dependent lemniſci, ita ex infula vittæ. Ut lemniſcis corona involvebatur, ita infulati, ut ſic loquar, vittæ circumvolvebatur frons oleæ, aut etiam lauri. Statius,

—— *glaucæque innexus olivæ*
Vittarum provenit honos.

id eſt, utrinque ex infula cœperunt dependere vittæ, quibus innexa & intorta fuit olea. Quod laurus quandoque vittæ eſſet implicita, conjicio è loco Martiani Capellæ, *Subdendæ tamen*, inquit, *Clario fidibus perſonanti, atque inter ſerta laurigera infularum lubrico, implexoque crine.* Ibi enim infulas apparet ſumi pro toto hoc capitis ſacerdotalis cultu qui conſtabat ex infula & vittis. Enimvero hoc totum velamen, cui proprium nomen infula; Illud quoque vittarum additamentum quod frontem ac tempora circumdabat, & infulam utrinque adſtringebat, tum illæ frondes, quæ utrique & infulæ & vittæ colligabantur, & intorquebantur, ille, inquam, omnis ornatus tam venerabilis, tam ſacer & auguſtus quandoque unica infulæ dictione continebatur. Statius, *Martian. Cap. lib. 1.*

Concolor eſt albis & caſſis & infula criſtis.

Id quod verum eſſe liquet è loco Silii Italici, ubi is facit infulam dependentem è caſſide Nabidis ſacerdotis Ammonis. Neque enim infula propriè dependebat, ſed vittæ infulæ additæ. Silius tamen eum omnem ornatum unica dictione infulæ complexus eſt. *Sil. Ital. lib. 15.*

Caſſide cornigera dependens infula ſacros
Præ ſe terrores, divumque ferebat honorem.

id eſt, ea pars infulæ cui nomen vitta, aſpiciebatur præter caſſidem, & ſicuti exiens è caſſide. Certè non ſolum apud poëtas, ſed & apud alios ſcriptores infulatus ſæpe ſignat utrumque & infulatum & vittatum. Contra, vittatus quoque ſumitur pro utroque, infulato, ſcilicet, & vittato. Prudentius,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Prudent. in apoth.

Vittatus de more ſenex, manibuſque cruentis
Tractabat trepidas lethali frigore fibras.

ubi manifeſtum eſt, vittarum ſacerdotem dici eum, qui & infulatus ſimul & vittatus eſſet; quomodo vitta quoque unica dictio ſignificat vittam & infulam, ut apud Virgilium, ubi poëta ſacerdotibus caſtis & piis, doctis item viris, & bene de patria meritis tribuit vittas.

Virgil. 6. Æneid.

Quique ſacerdotes caſti, dum vita manebat;
Quique pii vates, & Phœbo digna loquuti.
Inventas aut qui vitam excoluêre per artes;
Quique ſui memores alios fecêre merendo;
Omnibus his nivea cinguntur tempora vitta.

Cæterùm ut reges vix unquam diademata ponebant, ita vix unquam ſacerdotes ſuas infulas, ut propria & perpetua inſignia ſacerdotii; ac ne armati quidem, & manu hoſtem provocantes. Statius de ſacerdote Apollinis,

Stat. lib. 7. Theb.

——*ſacrumque Lycorea Phœbo,*
Invitus [ſupple metit] *jam fraxineum dimiſerat haſtæ*
Robur, & excuſſis apparuit infula criſtis.

Nempe hic ſacerdos Apollinis ita fuit infulatus; ut eâdem quoque eſſet galeatus. Ergo galeæ infula aptata fuit; aut veriùs ſub galea, ſub criſtis & cono ejus infula latuit. Et verò, decuſſa capiti galea, inſigne ſacerdotis apparuit, quod ita capiti fuit aptatum, ut, non unà cum galea dejectum ſit. Idem Statius Amphiarao cum caſſide dat infulam,

Stat. lib. 6. Theb.

Ipſe habitu niveus; nivei dant colla jugales,
Concolor eſt albis & caſſis & infula criſtis.

Neque verò infulæ, cujuſmodi eas deſcripſi, ſolùm ornarunt capita ſummorum ſacerdotum, ſed & ſummorum magiſtratuum, ut Romæ Conſulum. Jornandes, is qui ſcripſit librum de ſucceſſoribus, ubi leguntur ipſiſſima verba & ſententiæ puriſſimorum ſcriptorum, quibus ſua conſarcinavit; quibus ubi deſtituitur, cùm, inquàm, pervenit ad citeriora, & proxima ſuo ſæculo tempora, tum verò è Latino totus recipit ſe in Gothum: Is ergo Jornandes memorans exactis regibus urbem Romam fuiſſe ſub auſpiciis Conſulum, ait *Poſtremò, Superbi illius importuna dominatio nonnihil, imò vel plurimùm profuit. Sic enim effectum eſt, ut agitatus injuriis populus cupiditate libertatis incenderetur; mutataque regali dominatione, ad Conſulum infulas ſe conferret.* Infulæ quandoque nulli capiti aptabantur, ſed manibus geſtabantur, oſtendebantur proferebantur. Quippe qui eas ita tractabat aut proferebat, ſibi quadam veneratione mixtam miſerationem conciliabat. Ergo & à lega-

Jornand. in lib. Succeſſ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

à legatis ſupplicibus manu ferebantur & tutelæ, & miſerationis, & venerationis cauſa, ut apud Virgilium, *Virgil. 7. Æneid.*

—— ne temne quod ultro

Præferimus manibus uittas, ac verba precantum.

Obſidio preſſi hoc quoque ſigno pacem expoſcunt. Tacitus, *Velamenta & infulas pro muris oſtentant.* *Tacit. lib. 9. Annal.* Livius quoque referet, navem velatam infulis & ramis oleæ Scipioni occuriſſe in portu Carthaginis. *Liv. lib.* Nempe, qua religione tuti erant illi, qui vel ipſis hoſtibus protendebant ἱκετηρίαν, eadem protegebat illos, eaque loca quæ iſtis & velamentis & infulis erant inſignita. Infulæ quoque videntur fuiſſe additamenta diadematis regii. Qua de re hæc Firmicus, *Facietque claros & coronarum infulis adornatos.* Certè tales hodierno die aſpiciuntur dependere è diademate Pontificio, de quo infra dico. Et hæc quidem viſum eſt tradere de iis coronis quas pietatis, aut ſacras nomino, eas ob cauſas quas ſupra memoravi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAROLI PASCHALI
Regis in Sacro Conſiſtorio Conſiliarii & apud Rhætos Legati
DE CORONIS
LIBER QUINTUS,
Qui eſt de Coronis virtutis.

CAPUT PRIMUM.

Etſi virtutis præmium in ipſa virtute poſitum eſt, tamen ac cendendis hujus amore mortalibus inventa ſunt alia, quibu quoque nomen eſt præmiis. In his primum eſſe coronæ locun & hic & ſequentibus capitibus planum fit. Corona virtuti Vitia coronata. Fama & æternitas coronatæ. Singulæ virtut coronatæ.

HUc uſque duorum generum coronamenta text eo ordine quo in mea coronæ definitione collo cata ſunt, lætitiæ & pietatis. Lætitiæ corona vocavi non ſolùm conviviales, ſed & eas qua circumvolitantes Cupidines impulſu Veneri varias ob cauſas amantium capitibus imponunt Si quæ aliæ his adfines, ſimeleſve ſunt, aut hi commodè inſeri potuerunt, harum quoque idoneis locis eſt à m facta mentio. Et hæ quidem omnes tribus primis libris continen tur. Altero loco eas, quæ pietatem reſpiciunt, collocavi; hiſqu indidi nomen ſacris quod ſacrificiorum ſolennitatibus adhiberentu Neutræ fortaſſis tanti ſunt, ut, ſi nullæ præter ipſas coronæ forent aut ſi in his unis omne coronarum momentum aut decus eſſet, tan tum mihi laboris exantlandum fuerit. Etſi hoc genus coronarum & quicquid ad hanc executionem pertinet, non ſum neſcius plurim fieri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ieri à Grammaticis, iiſque omnibus qui omnia priſca rimantur & admirantur. Ut ut eſt, non me ſuſcepti ac prope dimidiati operis pœnitet, ſi non ob aliud, at ſaltem vel propter hoc unum, quòd illis veluti ductricibus ad has perveni, quæ ſuſpiciuntur non eo tantùm quòd ſunt coronæ, ſed quòd, cùm hoc ſint, eâdem ſunt præmia virtutum. De his ut agere incipiam, præfari libet, Nulla unquam tanta barbarie humanitatem deformatam fuiſſe, ut ubivis gentium ſi non plures, at perpauci, at unus aliquis ſit repertus virtutis amator, admirator, ſectator. Enimvero hominum animis hæc opinio penitus inſedit; Unam virtutem ſuos numeros habere, hanc nullis damnis decreſcere, nullo quamvis gravi pondere deprimi, nulla vi obrui, nullis adverſis neque frangi neque debilitari. Quin potiùs hanc unam inter dura roborari, inter aſpera eniteſcere, inter infecta integraſcere. Ea re ajunt virtutem vix unquam incedere per plana, declivia, tuta; ſed promptè ſubire ardua, foriter ac feliciter perrumpere clauſa, animoſè perfringere obſepta, invia, terribilia; videlicet inter ruinas infragilem, inter fluctus immobilem, inter media tela innumerabilem. Talem, tantamque, eliſis omnibus impedimentis, demum cœlo ut ſua ſede recipi, ac proinde excipi complexu æternitatis. Addunt ſapientiæ profeſſores, Virtutis eam eſſe pulchritudinem, quæ ſi mortalibus oculis tam facilè conſpici poſſet, quàm & mente concipi, & ejus effectus manu tangi, ſui amore humana pectora mirabiliter incenſuram fuiſſe. Certè ſi mortales ab ea ſe conſpici putarent, ſi, inquam, mutui aſpectus interventu ab illa quoque ſe amari intelligerent, omnes, rejectis, atque adeò projectis omnibus ſarcinis, quà illa præit agminatim ſequerentur. Sed quòd hîc quidem plurimùm agit in contubernio ſeverioris diſciplinæ, & durioris exercitationis, maxima pars ejus veſtigiis inſiſtere formidat. Lippientibus, videlicet, oculis, illis ipſis, quibus vitia, quòd perſonata ſunt, pulchra ſunt, ejus facies eſt horridior. Ea re, pauculis exceptis, omnes ejus conſpectum averſantur. Hinc eſt, quòd qua via itur ad virtutem non modò infrequens, ſed deſerta propemodum eſt. Venus oculorum petulantia imperitiſſimi cujuſque venenat animum. Cur cenſes? Nimirum, non ob id ſolùm, quod hanc ſæpe ſtatuarii, ſæpe pictores effingunt; ſed quòd in feminis pulchritudine conſpicuis, ut in vivis imaginibus ipſa ſe conſpiciendam, contrectandamque præbet. Virtutis auguſtiſſimam ſpeciem nulla manus delineare, nulla ars effingere, nulla perſona repræſentare poteſt. Vitiorum fuco illaqueantur plebeji & imbecilles oculi. Virtus quo minùs carneos oculos captat, hoc magis animis eſt illex. Hujus nonniſi ſublimes animas erit invitatrix pulchritudo. Porrò ipſa animo author eſt, ut, calcatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

terreſtribus ac vilibus, erigatur ſupra illa ad quæ vulgus concurr
Nam qui hæc poſſidet is nihil niſi fluxa & inania poſſidet. Hi
conficitur, quem penes virtus eſt, nihil eſſe quod ultra ſperet a
optet. Hic unus eſt ſecurus ſuorum bonorum: hæc item una ſc
ſunt bona. Ac poſt ſe trahunt, aut, quod in æquo eſt, contemnu
ac rident illa quæ dicuntur eſſe munera fortunæ, genus, opes, cl
ritudinem, quicquid hîc fulget nomine præſidii ac decoris. Pe
quàm ſcitè antiquitas effigiavit virtutem utroque pede inſiste
tem ſummæ palmæ. Nempe ipſa habet ſub pedibus omne gen
victoriæ. Q. Calaber, ubi dixit in clypeo Ahillis effictum e
montem divinæ virtutis, addit, Inibi ipſam pedibus inſiste
vertici palmæ, & quidem arduam, atque adeò pertingentem co
lum.

Q. Calab. lib. 5.

—— ἐν δ' ἄρ καὶ αὐτὴ [ζαθέη ἀρετὴ]
εἱστήκει φοίνικος ἐπεμβεβαυῖα κατ' ἄκρης
ὑψηλὴ, ψαύουσα πρὸς οὐρανὸν.

in quo [monte ipſa ſteterat palmæ vertici pedibus innitens, a
dua, ad cœlum pertingens. Ergo virtutis, quamlibet degentis i
tugurio, imperantes imperium agnoſcunt, beatiſſimi divitia
ſpecioſiſſima quæque pulchritudinem. Contra, quem virtus d
ſtituit, ille ipſus eſt in ſummis opibus egens, in imperio ſervus, i
media felicitate miſer. Hinc intelligimus quàm falſi ſint illi qu
putent virtutis eſſe inane ac futile nomen; hoc eſt, virtutem ſol
cogitatione comprehendi, ac verborum phaleris veriùs extoll
quàm monſtrari eam quæ nuſquam ſit. His non ferè minùs præ
poſteri ſunt illi, quæ magna manus eſt, qui etſi virtuti plurimùm
tribuunt, tamen eam faciunt miniſtram voluptatis, ſaltem inda
gatricem ac ſectatricem commodorum; denique ductricem a
illa quæ falſò dicuntur eſſe bona. Ab iſtis virtutem vix unquar
viſam, aut cognitam eſſe veriſimile eſt. Sordidè virtutem ama
quiſquis eam magnificat non propter ipſam. At quibus illa ſeſe nu
davit, hi ſuas cogitationes, ſuaque omnia vota huc dirigunt, hu
toti vertuntur, nihil ultra ſpectant. Ut omnes humanæ pulchritu
dines etiam pulchreſcere, firma etiam ſolidari, quæ videntur abſo
luta perfici & conſummari poſſint; poſtremò, ut in rebus human
nihil ſit tanti quod non poſſit eſſe pluris, una virtus ſemper ſui ſimil
nunquam intendi, nunquam minui, nulla re cumulari poteſt, ſua
felicitate involuit. Tempori imperat, ſenium ignorat, mortalita
tem domitat,

Claudian. in Conſul. Theod.

Nil opis externæ cupiens, nil indiga laudis,
Divitiis animoſa ſuis; immotaque cunctis
Caſibus ex alta mortalia deſpicit arce.

Den

ꝛnique virtus puro divinitatis animata conceptu nihil eſt niſi nu-
ꝛen & divinitas. Animus quidem, cujus ſubſtantia divina eſt, ne-
ꝛt ſe ulla re poſſe capi, niſi uno decore, uniſque virtutis illecebris.
quod hi verſus apud Athenæum à Democrito recitati ſignifican- *Athen. lib. 15.*
r exprimunt & luculenter. Eorum hic eſt ſenſus; Virtus labo-
ꝛſa generi mortalium, indago vitæ pulcherrima, Ob tuam virgo
rmam Græcis mors eſt optabilis; Tolerandique graviſſimi labo-
s indefeſſa conſtantia. Tali ſcilicet fructu mentes accendis immor-
li, auro præſtantiore, anteponendo vel parentibus, ac lenienti
ꝛlores ſomno. Tua cauſa divus Hercules, Ledæque filii multa
ꝛrpeſſi ſunt, geſtis rebus potentiam tuam, ac vim prædicantes.
ui deſiderio Achilles & Ajax deſcenderunt ad Ditis atria. Ob ama-
lem formam tuam ſe privavit lumine ſolis alumnus Atarneæ,
ꝛem geſtis rebus clarum & celebrem ſempiterna laude Muſæ de-
ꝛrabunt, Mnemoſynes ac Jovis filiæ, majeſtatem Jovis hoſpita-
s extollentes, firmæque amicitiæ præmia. Talibus præconiis cùm *Athen. l. 5.*
ꝛlebretur virtus, meritiſſimò eam ſapientiam antiquitas humano
figiatu repræſentatam donavit aurea corona oleaginea. Ut enim
ullum numen incoronatum fuiſſe conſtat, virtutem, cui vel inter
ſa majora numina locus eſt, nulla corona inſigniri, non ipſius
ntùm, ſed & omnium numinum injuria eſſet. Ergo corona vir-
ꝛti dicata ſicut excellenti numini, proprio vocabulo dicta eſt coro-
a virtutis. στέφανον ἀρετῆς eam diſertim nominat Apollonius. Et *Philoſtrat. in vita Apollon. l. 7.*
ꝛc quidem tantum ſuæ coronæ decus virtus mira benignitate com-
ꝛunicat cum ſui cultoribus & ſectatoribus. Quippe hi quotieſcun-
ꝛe poſt exantlatos ingentes labores, ampliſſimis præmiis donan-
ꝛr, coronam virtutis accipere dicuntur; hoc eſt, non fragili, aut
uxa aliqua re, ſed ipſa quoque immortalitate donari, quæ virtuti
comes individua. In hanc ſententiam extat præclarus locus La- *Lactant. de ve. cul. l. 6.*
tantii, *Etſi*, inquit, *patientiam jugem ad ſummum illum gradum,*
nemque perduxerit, dabitur ei corona virtutis; & à Deo pro labo-
bus quos in vita propter juſtitiam pertulit, immortalitate dona-
itur. Itaque jure optimo dictum eſt, coronam virtutis eſſe ſupra
mnem oleaſtrum, ὑπὲρ ἅπαντα κότινον εἶναι τὸν ἀρετῆς στέφανον, *Himer. μελ. ἐκλ.*
oc eſt, nullam coronam, ne illa quidem excepta quæ athletæ Olym-
ionici caput evincit, cum virtutis corona eſſe comparandam.
Quidni virtus donetur corona tam ſublimi, cùm ipſa una corona-
um ſit æquiſſima diſpenſatrix? Ipſamet noſtrorum theologorum
ulmina hujus coronæ diſertim mentionem faciunt. Hieronymus, *Hieron. lib. 2. ep. ep. 11.*
ruatur ille virtutis corona, & ob quotidiana martyria ſtolatus
gnum ſequatur. Ipſi poëtæ hoc ipſum genus coronæ, ubicunque
ccaſio dabatur, magnificant. Euripides,

Σικυ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Σικελῶν ὀρέων ματέρ' ἀκούω

Euripid. Troad. actu 1. Κηρύσσεσθαι, στεφάνοις τ' ἀρετᾶς.

Siculorum montium matrem audio prædicari & propter corona virtutis. *Sil. Ital. lib. 15.* Sed virtutis & habitum & coronam Silius Italicus elegan ter deſcripſit in his verſibus, ubi virtutem & voluptatem Scipioni illi qui poſtea fuit Africanus, apparuiſſe dicit,

Cùm ſubitò aſſiſtunt dextra lævaque per auras
Allapſæ haud paulùm mortali major imago,
Hinc virtus illinc virtuti inimica voluptas.
Altera Achemenium ſpirabat vertice odorem,
Ambroſias diffuſa comas, & veſte refulgens
Oſtrum quam fulvo Tyrium diffuderat auro.
Fronte decor quæſitus acu, laſcivaque crebras
Ancipiti motu jaciebant lumina flammas.

id eſt capite geſtabat diadema acu pictum, ac lapillis diſtinctun lucidiſſimis. Hac virtutis corona Diogenem quendam Epicureun *Athen. l. 5.* impudenter abuſum fuiſſe, Athenæus author eſt. Is enim cùm ab Alexandro rege Syriæ impetraſſet ut ſibi & eſſe purpurato, & aurea virtutis corona liceret eſſe coronato, eam coronam capiti meretricis impoſitam polluit. Eoque facto & ab rege, & ab convivi ab rege invitatis deridiculo fuit. Nempe, inſignia virtutis ab illo uſurpata qui ſit hoſtis virtutis, non modò illi non circumdant honorem & famam, ſed & eum afficiunt infamia eò notabiliore, quo pulchrius ac illuſtrius eſt decus illius qui virtuti conſtanter militat. Cæterùm ipſa virtus propter excellentiam & ſuam & ſuæ corona *Q. Calab. lib. 16.* vocatur ἐϋστέφανος bene coronata, ut in hiſce Q. Calabri verſibus Quæ ſunt verba Achillis præceptis ſalutaribus imbuentis Neoptolemum.

—— ὁπόσοισι δὲ κάρτος ὀπηδεῖ
καὶ πόνος, ἐκ καμάτου πολυγηθέα καρπὸν ἀμῶνται,
εἰς ἀρετῆς ἀναβάντες ἐϋστεφάνου κλυτὸν ἔργον.

Quos autem fortitudo comitatur & labor, jucundiſſimum ex labore fructum metunt, Ad inclytum coronatæ virtutis germen enixi. Hinc quoque eſt, quod vitia quæ volunt videri ſimilia virtutibus, imitatione virtutum iis qui ſunt deceptu faciles, ſeſe co- *Plato de Repub. lib. 8.* ronata exhibent, id eſt ornata inſigniis virtutis. Plato loquens de pernicioſis cupiditatibus, quæ juvenem circumſiſtunt, addit Poſtquam his virtutibus evacuarint, ſpoliarintque illius animum quem occupant, eumque magnis ſuis ſacris initiarint inaugurarintque, tum verò deinceps contumeliam & licentiam imperii legibus ſolutam, intemperantiam & impudentiam cum magno comitatu coronatas deducunt, eas laudibus & plauſibus excipien-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ientes. Poſtremò antiquitas non ſolùm virtutem, ſed & virtutis erpetuas comites famam & æternitatem coronavit. Et quidem oronæ famæ, ſive celebritatis mentio eſt apud Euripidem, ubi Ethra loquitur, *Euripid. Suppli. actu 1.*

πολὺ παρὸν σοι ςέφανον εὐκλείας λαβεῖν
δείσας ἀπέςης.

ùm urbi inſignis coronam famæ & celebritatis comparare potuiſ-es, præclarum facinus omiſiſti. Alibi etiam Euripides hujus corox meminit nempe in Antiopa tragœdia quæ non extat.

Τρεῖς εἰσὶν ἀρεταί, ἃς χρεὼν σ᾽ ἀσκεῖν τέκνον· *Stob. ſerm. 1.*
θεούς τε τιμᾶν, τούς τε θρέψαντας γονεῖς·
νόμους τε κοινοὺς Ἑλλάδος. καὶ ταῦτα δρῶν
κάλλιστον ἕξεις ςέφανον εὐκλείας ἀεί.

Tres ſunt virtutes quas oportet te exercere fili, Deos colere. coſque qui te aluerunt, parentes, Et leges communes Græciæ. Hæc aciens pulcherrimam habebis coronam celebritatis ſemper. De corona æternitatis alibi dico. Quod ſi virtus illa rerum domina, ua unica appellatione omnium virtutum genera continens redimiur corona, ecquæ ſit invidia, eas quoque, quæ hujus aut illius virutis nomine cenſentur, eadem ratione cornari? Ergo ſingulis virutibus ſingulæ coronæ ſunt attributæ, ut cuilibet regi ſuum diadema. Id quod diſertim profitetur Petrus ille verè Chryſologus, ubi nemorat quanta Deus tribuerit Moſi. *Dedit*, inquit, *eum in Deum Pharaonis; Deum facit, munit ſignis, armat virtutibus, juſſis bella expugnat, militem ipſo verbo vincere tribuit; præceptis triumphare concedit; atque per omnes virtutum coronas ad amicitiam ſuam provocat.* *Petr. Chryſol. ſerm. 147.*

CAPUT II.

Omne virtutis præmium eſt in ipſa virtute. Nihilominus tamen virtus præter ſe alia præmia ſui cultoribus largitur. Platonis mores. Scripta & mores rarò conſentiunt. Vis virtutis. Homini duæ animæ. Præmium cui rei inventum. Pœna cur inventa. Virtuti & honori gemellis numinibus gemella templa ædificata. Coronæ ſunt quæſitiſſima præmia.

QUæ de virtute ſum præfatus ſatis oſtendunt, omne præmium virtutis in ipſa virtute poſitum eſſe.

Ἀρετὴ τῶν ἐν ἀνθρώποις μόνη *Clem. Al. Strom. l. 4.*
Οὐκ ἐκ θυραίων τἀπίχειρα λαμβάνει·
Αὐτὴ δ᾽ ἑαυτὴν ἆθλα τῶν πόνων ἔχει.

Sola virtus in rebus mortalium non è clypeis præmia militiæ capit;

Sed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Sed ipſa ſe ipſam habet laborum præmium.

ἡ δ' ἀρετὴ τὸ δ' ἄεθλον ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστον.

Stob. ἔπαιν. τολμ. μθ'. Virtus eſt præmium inter homines optimum. Verſus eſt Tyrtæi. Itaque ſingulæ virtutes ſingulis coronis donantur, quia nulla eſt quæ non ſua perfectione cenſeatur. Quæ etſi vera ſunt, tamen virtus tanta benignitate nobiſcum agit, ut ſui ſectatoribus præter ſe & ſua, det ἐπιφορὰν auctarium, quo illud ſummum præmium etiam cumulatur; Certè res docet, hoc cumulo homines haud mediocriter laceſſi. Cauſa in promptu ita eſt, ut paulò altiùs repeti debeat. Id adeò inde eſſe dico, quòd ex omnibus animantibus præcipua & interior pars hominis nequaquam ſimplex eſt, ſed mixta. Eſt quidem homo divina ſubſtantia, ſed cui per multum adhæret materiæ putris & fluidæ. Hæ in anguſtum arctatæ, compactæque locum hoſtire conſueverunt, donec altera è certamine diuturno ac pertinace victrix redeat ac triumphatrix. Præclarè in hanc ſententiam Prudentius,

Prudent. pſychom.

Non ſimplex natura hominis; nam viſcera limo
Effigiata premunt animum; contra ille ſereno
Editus afflatu nigrantis carcere cordis
Æſtuat, & ſordes acta inter vincla recuſat.

Nempe, cœleſtis pars hominis ſibi vindicat imperium in illam quæ tota caduca, tota mortalis eſt. Hæc obſequii inſolens illi obſtinatè repugnat. Illa ſuadet optima; hæc ſectatur deterrima. Hinc interius illud, tamque fœdum in homine diſſidium: Id quod mente probat, & ore firmat, factis improbat. Hinc erigitur quà ratio monet; hinc deprimitur quà ſenſus impellunt, & affectus cogunt. Sæpiſſimè qui virtutem laudat vitiis mergitur. Qui ſuſpicit innocentiam, ille ipſus indagine criminum totus irretitur. Vix credibile eſt quod de Platone memorant, memorant tamen. Ille enim vir qui

Lucret. l. 1. *Omne immenſum peragravit mente animoque,*

dictus eſt livere, & eſſe moribus parum probis. Si hoc non verum eſt, at hoc verum è ſchola ejus prodiiſſe homines impenſè improbos. Hinc illi dicto fides,

Athen. lib. 11.

Nec liber indicium eſt animi.

Ovid. lib 2. de triſtib. Nihil eſt frequentius quàm videre homines qui in ſuis libris oderunt ſordes, quas domi, & in abdito obſtinatiſſimè ſectantur. Qua de re videndus Lucianus in Icaromenippo. Enimvero tales ut ait Lactantius, *ſcientiam ſuam non putant legem vitæ, ſed eam inducant in oſtentationem ingenii, cùm nulli rei minùs obtemperant quàm decretis ſuis. Denique patrocinia turpitudini ſuæ fingunt ut etiam honeſtè peccare videantur.* Nos quoque poſt Lactantium

Lactant. lib. 3. de fal. ſap. cap. 15.

dici

licimus, tales ſuis moribus deſtruere ſua præcepta, dum in fronte ꝓudicitiam oſtentant, qui intus libidinem occultant. Certè hominibus doctrina conſpicuis hoc identidem ſubjicio, Calliopen priſcos finxiſſe non tantùm regibus adeſſe, verùm & αἰδοίοισιν ὀπηδεῖν, viros pudentes ac probos ſectari. Huc accedit, quod hæc ipſa uniuſcujuſque non dicta, ſed opera profert in apertum, ut ſciri poſſit an cum profeſſione conſentiant. Ergo pudeat nos, in nobis aſpici tam fœdum, tamque ferale diſſidium, quod extingui niſi alterius partis victoria poteſt. Hæ ſunt partes virtutis. Nam ubi hæc dominatur, ibi neceſſe eſt mentem eſſe optimam; tum quicquid menti obtemperat nobiliter figurari. Qui virtutem recepit intra pectus, hic ſecum feliciter concors eſt. Nam pectore excepta virtus applicat ſe animo, hoc eſt, divinæ hominis parti. Ibi agunt conſociatiſſimæ. Ibi duæ valeſcunt adverſus unam. Hæc vincitur, & accipit jugum potioris. Illæ victrices totum hominem vindicant ſibi, dum eum reddunt innocentiæ, ſanctitati, divinitati. Non abſurdè Araſpas apud Xenophontem ait, homini duas eſſe animas. Quarum illa quæ bona eſt, quotieſcunque victrix eſt, homo honeſta ſectatur. Cùm illa quæ mala eſt, bona ſuperantior eſt, tum verò effuſè itur ad turpia. Cæterùm admittere virtutem nihil eſt aliud quàm excludere vitia, & noſſe artem bene vivendi. Doctè enim adnotatum eſt, nomen artis ἀπὸ τῆς ἀρετῆς derivaſſe noſtros. Huic tanto negotio peragendo duæ rationes inventæ. Priori loco eſt hoc, quod dico, præmium ſummi præmii acceſſio, auctarium, cumulus: Altero pœna. Illud animi alacritati etiam intendendæ; hæc affectibus coërcendis, & ſenſuum immodeſtiæ reprimendæ. Cæterùm præmiis illis quæ ſenſus titillant, ipſa, quod mirere, excitantur & invitantur ingenia proba & præclara. Id ea re fit, quòd etſi deterior illa pars hominis, quam dixi, ſuperatur, non tamen planè extinguitur. Vitia quæ ei adhærent ei ut plurimùm eximuntur; imbecillitas manet, quæ hoc veluti præmiorum fulcro ſuſtinetur. At ſeveris animadverſionibus reprimuntur, aut extinguntur deſperatæ ſortis homines. Hæ ſunt illæ duæ columnæ quibus Reſpub. fulcitur. His demptis, hanc quoque concidere neceſſe eſt. Grex eſt ferarum immanium, non cœtus hominum ea multitudo apud quam nulla pœna quiſquam deterretur à ſceleribus, nullo item præmio homines revocantur ad originem, nobilitatemque ſuam. Eſt ergo hoc, de quo nunc ago, præmium egregia humanæ imbecillitati fultura, ignaviæ ſtimulus, animo jam per ſe ad res præclaras eunti haud parvum incentivum. Ne multa, tanti eſt præmium, ut authore Quintiliano, *nullum inveniatur quod non contra legem aliquam ſit.* Unde intelligere licet quanta ſit virorum fortium pote-

Phornut. in Muſis.

Xenoph. de inſtit. Cy. lib. 6.

Aug. lib. 4. de civ. D.i, cap. 21.

Quintil. decla. 2. in ſerm. 75.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Plutarch. γυν. ἀρε. poteſtas, quæ ſit ſupra leges. Plutarchus obſervavit, Aretaphilam, ſublatis è patria tyrannis, ipſaque adeò tyrannide, rogatam à civibus ut ſuſciperet regimen rerum, hactenus obtemperaſſe, ut, id quod mirè eſt arduum, coronas, id eſt, præmia diſtribueret. Quo facto, eam ſe vitæ privatæ reddidiſſe. Tanti præſtantiſſima femina putavit eſſe diſtributionem coronarum, hoc eſt, eorum præmiorum quæ maxima ſunt. Certè inter homines abſque præmio haud magis intelligitur virtus, quàm animal ſine alimento. Aufer præmia, næ tu omnem animi vim hebetaveris; eâdem Remp. viduaveris præclariſſimis experimentis; eâdem conſopiveris quantum eſt ſaluberrimorum exemplorum. Hinc quoque intelligimus, ut nobiliori hominis parti ſola virtus eſt propoſita ut præmium, ita alteri monſtrari honorem & compendium. Honoris apud animum excelſum maxima ratio eſt, compendii minima, aut etiam nulla. Id quod prudens ille dux Romanus palam profeſſus eſt, cùm virtutem & honorem non quidem fecit συνναοὺς, unius ejuſdemque templi, neque συμβώμους, unius ejuſdemque aræ; ſed quod eſt magnificentius, ædem ædificavit utrique numini ſuam; gemellas tamen & proximo intervallo, ut iis Diis, qui, ut quidam
Clem. Al. exhort. ad Græc. ait, ſunt θεοὶ διδυμάονε, dii gemelli. Qua ſpecie *hæ ædes poſtea pictæ ſunt à Cornelio Pino, & Actio Priſco nobilibus pictoribus, Imperatori Veſpaſiano Auguſto, qui eas reſtituit.* Id quod non qui-
Plin. l. 35. c. 10. dem novo exemplo à Metello factum eſt, ſed nova certè ac nobiliſ-
Strabo l. 11. ſima de cauſa. Sic Amanum & Anandatum Perſica numina Strabo
Clem. Al. Stromat. lib. 5. vocat συμβώμους θεούς. Hoc fermè exemplo Clemens Alexandrinus memorat, Numam regem Romanum primum omnium mortalium fidei & pacis templum poſuiſſe. Sic ad Coroneam Bœotiæ ur-
Strabo l. 9. bem Palladis & Plutonis ædes constructa fuit κατά τινα μυστικὴν αἰτίαν ſecundum quandam myſticam cauſam. Quæ ſanè myſtica cauſa multò verior eſt in hoc percelebri facto, & laudatiſſimo conſilio Metelli, qui virtuti ſolum addidit honorem, quòd honore verum eſt vera compendia contineri. De pœnis non eſt hujus inſtituti quicquam tradere. Quicquid eò pertinet legibus eſt comprehenſum. Hac cura mihi conſilium eſt perſequi præmia non quælibet aut omnia, ſed ex omnibus quæſitiſſima, & eminentiſſima, hoc eſt, coronas. Et verò quoties coronæ dantur iis qui de genere hu-
Plin. lib. 7. cap. 27. mano optimè meriti ſunt, tunc verò unà cum Plinio dici poteſt, non tam ipſos coronas accipere, quàm patriam ipſorum corona-
Liban. in enconno Achill. ri. Libanius poſt enumeratas res geſtas Achillis, ita concludit, ἄξιον μὲν οὖν ἦν στεφάνων αὐτὸν καὶ ἀναῤῥήσεων τυγχάνειν. Æquum, inquit, fuit propter tot merita Achillem coronari, & renuntiari, ſcilicet, victorem. Id eſt, quod hominum votis, & in rebus humanis ampliſſi-

liſſimum eſt, adipiſci. Quæ ſanè gloria non ſolùm in Achillem, d & in ſuos perpetuò redundat.

CAPUT III.

ræmiis & inſigniis honoris, nempe coronis caput plerunque honeſtatur, ut illa pars humanæ compaginis in qua humana dignitas potiſſimùm eminet. Siquidem caput in homine eſt illud ipſum quod culmen in ædificio, quod cœlum in hac rerum univerſitate, quod arx in urbe. Caput eſt fons & origo ſenſuum, & numen quoddam viſibile. Caput ſignat principium, quandoque finem, ſæpe utrumque, id eſt perfectionem. Præterea ſignificat imperium, tum cujuſque rei primam authoritatem. Cur caput ſit ſummo loco, cur ſit rotundum. Præſtantia cerebri & dignitas vultus. Magnum jusjurandum concipitur per caput illius qui eſt caput rerum.

QUia inter præcipua honoris præmia connumerantur ea decora quæ caput evinciunt, id quid ita ſic fiat, hoc loco tradam. Ve- *Artemidor.*
is & conſtans exiſtimatio eſt, caput hoc eſſe in homine quod culmen *lib. 1. c. 37.*
ı ædificio, quod cœlum in mundo. Ratio eſt, quia τὸ λογικὸν μέ- *& l. 2. c. 2.* *Artemidor.*
ρος τῆς ψυχῆς ἐστιν ἐν τῇ κεφαλῇ, rationalis pars animæ eſt in capite, *lib. 2. c. 38.*
ùm aliæ quæ vexant hominem, ſint in pectore & abdomine. Ergo *Philo ἀλ-*
erum eſt id quod ex Homero ſumptum eſt, caput ſortitum eſſe no- *ληγ.*
iliſſimum ordinem in corpore, ibique eſſe ὡς ἀκρόπολιν, id eſt ὥ- *Heracl.*
σπερ ἄκραν ἐν πόλει λαχὼν, cui obtigit habitare in arce ſumma, ſive *Pont.*
ı editiſſimo loco urbis. Ut pedes ſunt ὑπηρετικώτατον ἅπαντι τῷ σώ- *Plutarch. in ſymp. 3.*
ματι obſequentiſſimum, ſive id quod maxime ſervit toti corpori. Ita *Plato lib. 2.*
aput eſt τὸ ἀρχικώτατον ſummè imperioſum, natura ſua continens *de leg.*
rincipales ſenſus, omneque id quod in homine eſt ἡγεμονικὸν, ſive *Clem. Al.*
ϱϑλιστεῦον. ducatus, ſive regimen corporis, qui potiſſimùm eſt ἀπὸ *lib. 2. pædag. cap. 8.*
ῆς ὄψεως καὶ τῆς ἀκοῆς, ab viſu & auditu. Ideo κρᾶτα caput dici volunt *Plato l. 12.*
αρὰ τὸ κραίνειν καὶ βασιλεύειν τοῦ ἄλλου σώματος, ab eo quod præeſt, *de leg.*
c regit cæterum corpus. Quippe ὁ κρατῶν, καὶ ἄρχων, ἐκεῖνός ἐστι *Etymol.*
εφαλὴ, qui potitur corpore, eique imperat, illud eſt caput. Eſt *κρᾶτα.*
rgo caput fons & origo atque adeò domicilium ſenſuum, οἶκος τῶν
ἰσθήσεων. Id quod uſque eò verum eſt, ut Varro ad Ciceronem *Lactant. lib.*
cribat, datum illi hoc nomen eſſe, *quòd hinc capiant initium* *de opif. Dei*
enſus ac nervi. Hæc omnia non abſurdè ſignificarunt illi Ægy- *cap. 5.*
tii ſapientes; qui ſimulachro Serapidis ſpecie humana pro capite
œlum impoſuerunt. Qua imagine divinitatem capitis repræſen-
arunt. Et verò, authore Euſtathio, priſci vocabulo cœli ſigna- *Euſtath.*
unt caput; tanquam caput ſit compactum ad ſimilitudinem hujus *ἰλιαδ. α.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

mundanæ machinæ. θειότατόν ἐστι, ait Plato de capite, καὶ τῶν ἐν ἡμ
Plato in Timæo. πάντων δεσποτοῦν, diviniſſimum eſt, & eorum omnium quæ in nob
ſunt imperantiſſimum. Capiti eſt inditus quidam divinitatis r
dius; dicique meritò poteſt numen quoddam viſibile & conſp
cuum. Huic quoque Jupiter præeſſe dicitur, ut ſingulis membr
alia minora numina. Ut Jupiter eſt mens mundi, ita caput eſt ſ
crarium mentis, atque adeò domicilium animi, ubi omnis eluc
humana dignitas & majeſtas. Quia verò initium eſt præcipua
nobiliſſima pars cujuſque rei, non mirum eſt, ſi cùm hanc de
gnamus, utimur vocabulo capitis. Sed quòd res omnis ab init
tendit ad finem, & perfectio conſtat utroque, nulla quoque n
bilior vox deſignando fini inventa, hoc eſt, conſummationi quà
Ariſtoph. Plu. caput. Ariſtophanes, ἐκ τῶν ποδῶν εἰς τὴν κεφαλήν σοι πάντ' ἐρ
à pedibus ad caput tibi omnia dicam. κεφαλὴ πραγμάτων ἐστὶ τὸ
Philo de ſacrif. Ab. & Cain. λος αὐτῶν, inquit Philo, caput negotiorum eſt finis, ſive perf
ctio ipſorum. Socrates apud Platonem ait, fabulas non oporte
relinqui imperfectas, ſed iis caput addendum, hoc eſt, perfecti
Plato in Gorg. nem. Vice verſa, dicimus ἐκ κεφαλῆς ἐς πόδας, à capite ad ped
Ariſtid. εἰς τὸ αἰγ. πέλ. Has ipſas ob cauſas caput quoque ſignat imperium; nimirum, qu
à capite eſt in omnia membra motus & regimen. Indidem eſt qu
cujuſque rei prima authoritas capitis appellatione demonſtratu
Hinc & illa frequenter uſurpata, caput amnis, caput Reip. c
put rerum. Tum iſta, ſine capite multitudo, hoc eſt, ſine authore
duce. Ut princeps & Reſpub. diſſidentia componunt, ſic caput c
Plato in Phæd. ſperſa membra copulat, cogitque in unam συμφωνίαν. Quòd dol
& voluptas uno faſce comprehendi non poſſunt, quod proximu
fuit, inquit Socrates, Deus harum capita colligavit, i. originer
συνῆψεν εἰς ταυτὸν αὐτῶν τὰς κορυφάς. Capita papaverum decuſ
hoc eſt, principes è medio ſublati. Tanta cùm ſit capitis dignit
ſummo loco poſitum eſt ut in ſpecula; & primo, ut dixi, quòd ei d
catus datus. Tum cœlo proximum eſt. Et verò quod terrenum
capite eſt minimum eſt. Eſt item rotundum, quia perfectum e
nec quicquam in illo prius aut poſterius. Nam quis auſit eam capi
partem, in qua cerebrum eſt, cerebrum, inquam, ſedes animi, o
go ſenſuum, arx memoriæ, opinionis, ſcientiæ, poſteriorem dice
Ecquis item non ſtupeat in illa altera quæ eſt attributa vultui, c
Plato in Phæd. vultus eſt imago ingenii? Nam quia frons eſt ſummum limen h
Lactant. Firm. lib. 4. de ve. ſap. cap. 26. minis, nimirum, ibi ſedent gravitas & majeſtas. Tectus in anin
pudor manat per oculos, quos natura fecit inſignes lenitate, acr
tate, flagrantia. In naſo latet ſagacitas; In genis nobilis illa rubo
Ariſtoph. νεφ. purpura effloreſcit. Ab ore manat ſal ſapientiæ. Denique in to
vultu eſt non ſolùm, ut ille ait, Ἀττικὸν βλέπος. Atticus aſpectus, ſ

θεῖον, divinus. Certè hoc eſt in homine facies quod prora in na-
i, quod Zodiacus in cœlo, quod character in annulo. Ibi agno-
citur viva & expreſſa ſimilitudo Dei, hoc eſt, totus homo. Tale *Schol. Æſch.*
ùm ſit caput, omneſque capitis partes, non abſurdè exiſtimatum *in ἑπτ. ἐπὶ*
ſt, nullum juſjurandum eſſe majus aut ſanctius illo quod concipi- *Θηϐ.*
ır per caput ejus, qui ſit caput rerum, hoc eſt initium, nempe Jo-
is. Certè Mercurius ille Homericus, ille infans tam vafer, licet *Hom. hym.*
dhuc in cunis, jurat magnum juſjurandum per caput patris, ſe non *in Mercur.*
egiſſe boves Apollinis.

Πατρὸς κεφαλὴν μέγαν ὅρκον ὀμοῦμαι.

atris caput magnum juſjurandum juro. Quale autem eſſet ma-
num jusjurandum, & qua forma conciperetur, docet Plutarchus *Plutarch.*
is verbis, cùm deſcendiſſet [tunc quidem Callippus illud perfidiæ *Dion.*
olumen] in legumlatorum templum is qui dederat fidem, ſacris
uibuſdam peractis, circumamicitur veſte purpurea Deæ, & acce-
ta face ardente jurat. Diana apud Homerum jurat, tacto capite *Hom. hym.*
atris, ſibi ſemper inlibatam fore virginitatem, *in Ven.*

Ὤμοσε μὲν μέγαν ὅρκον, ὃ δὴ τετελεσμένος ἐστίν,
Ἁψαμένη κεφαλῆς πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο.
Παρθένος ἔσσεσθαι πάντ' ἤματα δῖα θεάων.

uravit magnum juramentum, quod utique perfectum eſt, ubi ce-
ſſet caput patris Jovis ægidiferi, virgo uti eſſet omnibus diebus
va Dearum. Hercules præhenſa dextera Hylli filii ſui, eum jure
rando adigit, quod vult concipi per caput Jovis patris, ſe factu-
ım quæ receperit.

Ὄμνυ Διὸς νῦν τοῦ με φύσαντος κάρα. *Sophocl. Trach.*

ura Jovis nunc qui me genuit, caput. Ad hoc exemplum, fidei
croſanctum vinculum habetur, jurare tacto capite principis. Hoc
sjurandum Jovius concipit apud Zoſimum; aitque ſe cum Alari- *Zoſim. l. 5.*
pacem nunquam eſſe facturum. Alios inſuper ad illud ipſum jus-
randum adigit, quod ipſe audacter firmat eſſe gravius & ſanctius
o quod concipitur per Deum. Hujus notæ eſt vetus illud, παρεγγυ- *Phrynich.*
ῶμαι τῇ ἐμαυτοῦ κεφαλῇ, ſpondeo mei capitis periculo. *παρεγγυῶ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT IV.

In qualicunque capite vel mortuo eſt momentum, ſicuti in motibus capitis. Capite annuere quid. Caput notare quid. Caput pro toto homine. Dignitas capitis. Caput elatum, demiſſum. velatum, obvolutum, intectum, pileatum, opertum, adopertum quid ſignet. Caput aperire. Nudo capite aliquid patrare. Aliæ notæ capitis. Victimæ ſine capite. Capita hoſtium oſtentantur. Ægyptiis nefas eſt edere caput victimæ. Caput leonis.

NOn ſolùm in capite hominis præſertim vivo, ſed & in qualibet re quæ capitis modò nomine cenſeatur, eſt haud leve momentum. Caput humanum inde effoſum ubi poſtea condita fuit arx Romana, rem conjectantibus fuit certiſſimum ſymbolum ſeu pignus inibi futuri imperii. Quid, quod in ipſis motibus capitis eſt aliquid, unde proditur animus? Capite annuere inter Deos eſt ſi-
Hom. hym. in Merc. gnum datæ fidei. Sic Apollo apud Homerum alloquens Mercurium adhuc infantem, ait,

> Ἀλλ' εἴ μοι τλαίης γε θεῶν μέγαν ὅρκον ὀμόσσαι,
> Ἢ κεφαλῇ νεύσας, ἢ ἐπὶ Στυγὸς ὄμβριμον ὕδωρ,
> Πάντ' ἂν ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένα, καὶ φίλα ἔρδοις.

Verùm ſi ſuſtineres Deorum magnum jusjurandum jurare, Aut capite annuens, aut per Styga fortem aquam, Omnia certè meo animo grata & amica faceres. Deinde uterque annuit, & in fœdus amicitiamque perpetuam coierunt. Caput motare inter homines
Sophocl. Antig. eſt murmurando aliquid improbare. Creon apud Sophoclem ait, cives ſuos ſibi obmurmurantes capita movere,

> —— ἀλλὰ ταῦτα καὶ πάλαι πόλεως
> Ἄνδρες μόλις φέροντες ἐρρόθουν ἐμοὶ,
> Κρυφῇ κάρα σείοντες.

Sed hæc & olim Homines vix ferentes in me concitabantur latenter caput moventes. Apud ſcriptores probatiſſimos nihil eſt tam
Syneſ. ep. 37. obvium quàm caput pro toto homine, ut apud Syneſium, ἦν δ' αὐτῷ δεινὸν οὐχ ἡ νόσος, ἀλλὰ τὸ σοῦ τῆς ἱερᾶς ἀπεῖναι κεφαλῆς, non illi
Syneſ. ep. 49. morbus erat gravis, ſed quòd aberat abs tuo ſacro capite. Et alibi οἷον ἐγὼ Θεότιμον οἶδα τὴν πραοτάτην καὶ θεοφιλῆ κεφαλήν. Qualem ego Theotimum novi, manſuetiſſimum, Deoque charum caput
Euripid. Phœniſſ. actu 2. Euripides,

> οὐ θεμιτόν σοι μητρὸς ὀνομάζειν κάρα.

Virgil. l. 4. Æneid. Non fas tibi matris nominare caput. Sic Virgilius,

> *Me puer Aſcanius, capitiſque injuria chari.*

D

De hoc genere ſunt hæc, dirum caput & Jovi ſacrum. Item, capite cenſi, capite minuti, capitis diminutio, taliaque. Ex his apparet verum eſſe id quod dixi, hominem eſſe materiam mortalem, quæ eſt agglutinata divinæ; & quicquid in homine divinitatis eſt capite potiſſimùm contineri, ſicuti arce, & quodam loco munitiſſimo, editiſſimo, conſpectiſſimo. Certè quæ eſt laus totius hominis, hanc ſibi caput vindicat ut propriam. Laus univerſæ gentis etſi pertinet ad ſingulos, tamen ad unum principem refertur. Nimirum, quod omnis populi poteſtas eſt collata in unum principem. Eadem eſt ratio capitis, cujus in decus cedit omnis illa dignitas quæ membrorum eſt. Ut princeps ab univerſis colitur & ſuſcipitur, ita omnia membra capiti aſſurgunt. Memoriæ proditum eſt, Sidones, gentem feram, cùm parentes comedant, eorum tamen capitibus abſtinere, eaque deaurare. Qualis apparet habitus capitis, talis cenſetur eſſe animus. Et quidem caput elatum plerunque eſt argumentum lætitiæ ſuperfluentis, aut væcordis ſuperbiæ; demiſſum mœſtitiæ; velatum luctus; obvolutum ſignat eum hominem qui nihil expectat niſi dirum. Quoties res ferro cernitur, quiſquis ἀποκαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ capite intecto verſatur in acie, is cenſetur præbere ſe adgnoſcendum, ciere pugnam, & hoſtem provocare. Olim in foro demonſtrabat eos, *qui in tribu*, ut Plautus ait, *ſontes condemnant reos*. Caput pileatum, aut alba lana velatum eſt evidens argumentum ingenuitatis, ut raſum ſervitutis, capillatum reatus. Capite operto eſſe, eſt degere inter pares; adoperto, inter majores, eoſque quos & vereri & revereri æquum eſt. Etſi non ſum neſcius, ex authoritate Varronis Plinium tradere, *capita aperiri aſpectu magiſtratuum, non venerationis cauſa juſſum, ſed valetudinis, quo firmiora conſuetudine ea fierent*. Nudo capite aliquid patrare, Græcis fuit, nullo rubore, nulloque reſpectu id, quicquid eſt, ſuſcipere, & ſuſceptum peragere. Socrates apud Platonem, Conabor, inquit, ei reddere recantationem nudo capite, & non quomodo tunc verecundia coopertus. Illicitos coitus prohibuit Moſes non per ænigmara, inquit Clemens Alexandrinus, ſed adhuc γυμνῇ τῇ κεφαλῇ nudo capite. Qualia cujuſque gentis capita eſſent, ut res maximè animadvertenda, nec ſemel, nec incurioſè eſt adnotatum. Hujus notæ illud eſt quod Herodotus tradit, capita Perſarum eſſe fragilia, Ægyptiorum ſolida. Nempe hinc utriuſque gentis ingenium præbuit æſtimandum. Idem ſcriptor tradit, inter multa pretioſa reperta à Platæenſibus fuiſſe caput ſine ulla ſutura, κεφαλὴν ἐξ ἑνὸς ἐοῦσαν ὀστέου, conſtans ex uno oſſe, ſcilicet, continuo. Cùm res divina fit, pro diro omine, proque monſtro eſt, ubi in victima caput non invenitur. Id quod Livius adnotavit

ἐν παροιμ.

Plaut. Capt. actu 3. ſc. 1.

Plin. l. 28. c. 9.

Niceph. lib. 9. c. 2.

Plato in Phæd.

Clem. Al. pædag. l. 2. c. 10.

Herod. l. 3.

Herodot. lib. 9.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Liv. lib. 31. accidiſſe Cn. Cornelio & Q. Petilio Coss. *Nam quo die, inqui magiſtratum inierunt, immolantibus Jovi ſingulis bubus, uti ſo let, in ea hoſtia qua Q. Petilius ſacrificavit, in jecinore capu non inventum..* Capita hoſtium ex inſidiis, è pugna, è prælio re lata oſtentantur in argumentum fortitudinis & felicitatis; atqu adeò in decus victoriæ ſæpe diſponuntur in loco celeberrimo omni bus oſtentui. Hoc exemplo David poſt proſtratos Palæſtinos, centur

Zonar. in Dav. hoſtium capita è pugna retuliſſe dicitur, eaque in ornamentum re giæ domus diſpoſuiſſe. Certè caput hoſtis omni tempore eſt argu mentum, victoriæ. Cùm Euryſtheum Hyllus Herculis filius i

ἐν πα-ρέργῳ. pugna occidiſſet, caput ejus detulit ad Alcumenam, quæ illi acu

Euripid. Electr. actu 4. bus oculos confixit. Apud Euripidem Oreſtes, occiſo Ægiſtho, ar gumentum ac trophæum tanti facinoris refert caput ejus,

—— ἔρχεται δέ σοι
Κάρα γ' ἐπιδείξων οὐχὶ Γοργόνος φέρων,
Ἀλλ' ὃν στυγεῖς Αἴγισθον.

Venit autem tibi caput oſtenſurus non Gorgonis ferens, ſed [ejus quem odiſti Ægiſthi. Hoc quoque noſtro ſæculo, nempe ann

In relat. Perſ. Italicè. ſcripta. M.D.LXXVII. Muſtafa Turcici dux exercitus quinque millia Per ſarum ab ſe in prælio cæſorum capita mœſto ordine diſponi, & e his propugnaculum extrui juſſit, horribili ſpectaculo, & atroci exem plo. Extat & quoddam oraculum quod Jovi jubet mitti capita. It ſe res habet; *Cùm priſco more Saturnus in Latio, crudeli quodan*

Lactant. lib. 1. de fal. relig. cap. 21. *ſacrificii genere coleretur, non quidem ut homo,* inquit Lactantiu *ad aram immolaretur, ſed uti in Tyberim de ponte Milvio mi teretur, id ex reſponſo quodam factitatum, Varro author eſt. Cu jus reſponſi ultimus verſus eſt talis,*

καὶ κεφαλὰς Κρονίδῃ, καὶ τῷ πατρὶ πέμπετε φῶτα.

Et capita Saturnio, & patri mittitè facem, ſive hominem. Quo quia videtur ambiguum, & fax illi, & homo jaci ſolet. Cæterun non ſolùm in homine, ſed & in cæteris animantibus nunquam no eſt præcipua capitis habita ratio. Apud Ægyptios nefas fuit eſſe ca put victimæ, ut numinis nonnihil habens. Horum hierophant caput leonis habebant inter hieroglyphica; ſignabatque vigilan tiam & cuſtodiam. Hiſce quæ dixi, aliiſque quæ quàm plurim de capite dici poſſent, fides fit, in hominis textura primum locun eſſe hujus partis, ut illius quæ eſt arx, apex, faſtigium cæterarum Rem perſpicuam, quæque in confeſſo eſt, non tam neceſſe fui probare argumentis, & confirmare exemplis, quàm ordinem ſequ ſuſceptæ curæ. Hæc adegit me ad hæc tradenda, ſine quibus no ſatis commodè ſequentia contexi poſſunt. Id quod lectorem no neſcire volui, ne, quod πάρεργον eſt, id me ἔργον facere quiſpian

putet. Summa hæc eſt, Quia caput eſt nobiliſſima pars hominis, corona omnium præmiorum nobiliſſimum huic parti honeſtandæ inventa eſt. Id quotieſcunque fit, non tantùm caput, ſed & cætera membra, non item ſolum corpus, ſed totus homo eo honore, qui ſummus eſt, cohoneſtari dicitur.

CAPUT V.

Corona eſt premium præclari capitis. Coronæ mani geſtatæ. Coronati capitis multa erat authoritas. Quiſquis in concione ad dicendum conſurgeret ſe coronabat. Qui dicendi laudibus emineret, huic loco premii, ſive honorarii dabatur corona. Hiſtriones προοιμιάζοντες *erant coronati. Corona* COSS. *Romanis adempta.*

NOn cuilibet capiti, ſed uni illi quod multis, magniſque laudibus cenſeretur, inventa fuit corona, hoc eſt præclarum præmium. Nimirum, caput coronatum trophæis ac præconiis cenſetur eſſe redimitum. De Polemone ſophiſta memoriæ proditum eſt, Laodicenos cives ſuos, omnes, quotquot erant domi coronas in ejus caput contuliſſe κατιδόντες τι ἐν αὐτῷ μέγα, perſpicientis aliquid magnum in ipſo. Et huc, ſcilicet, ſpectat vetus illud Alcæi, jubentis perfundere unguentum circa ea capita, quibus multa fuerunt toleranda. Eſt ergo corona proprium decus capitis. Etſi is eſt coronarum decor, ut quandoque manu ferrentur: Cujus generis eſt illa, quam Athenæus in quadam pompa memorat altera manu fuiſſe geſtatam à muliere quadam formoſiſſima, & ſumptuosè veſtita. Quæ corona fuit è Perſæa fronde Ægyptia; cùm eadem mulier altera manu teneret ramum palmæ. Quo exemplo legimus Amphiaraum cornu manu geſtaſſe, ὡς τὰ ἐνύπνια διὰ τῆς ἀληθοῦς ἀνάγων, ut ſomnia per id quod verum eſt, reducens. Apud Apulejum ſacerdos in ipſo procinctu pompæ roſeam manu dextra ſiſtro cohærentem coronam jubetur geſtare. Nero ingrediens urbem Romam curru ſublimis,& cotino coronatus pythicam laurum manu tenuit. Sed hoc rarum, ut coronæ manu geſtentur. Frequentiſſimè, & ferè ſemper capiti imponuntur. Ibi locata corona mirum dictu quantum authoritatis conciliet geſtori ſuo. Et verò ad tantum decus, hoc eſt ad jus coronæ geſtande, nemini niſi per ingentia in Rempub. merita aditus patuit. Hinc derivatus mos, ut quiſquis ad agendum publicum negotium seriò accederet, is non priùs ſe rationibus & argumentis, quàm authoritatem muniret. At id authoritatis, quanta maxima eſſe potuit, fuit in corona. Quippe corona non-

Philoſtrat. in Polem.

In carm. Alcm.

Athen. l. 5.

Apul. Metam. lib. 11.

Xiphilin. Ner.

Philoſtrat. in Amphiarao.

niſi magni nominis caput circumdare credebatur. Certè quia hoc tantum decus etiam imò maximè omnium ſuperbia ſibi aſſumit quamvis nullis ſubnixa meritis, non mirum eſt ſi potentiores, & primores civitatum hinc ſe conſpiciendos & ſuſpiciendos multitudini præbebant. Nimirum inter inſignia potentiæ & authoritatis, ut alibi dico, corona primum locum obtinet. In urbibus, inquit Philo, ὁ πάντων ἐπιβουλότατος φύεται τῦφος, ὃν τινες τεθήπασι καὶ προσκυνοῦσι τὰς κενὰς δόξας σεμνοποιοῦντες διὰ χρυσῶν στεφάνων καὶ ἁλουργίδων, καὶ πλήθους θεραπόντων καὶ ὀχημάτων ἐφ' ὧν οἱ λεγόμενοι μακάριοι καὶ εὐδαίμονες μετέωροι φέρονται, omnium inſidioſiſſimus naſcitur faſtus quem quidam admirantur & adorant, vanas glorias magnificantes per aureas coronas & purpuram, & multitudinem ſervientium & curruum. Et quidem de ſacrificantibus, & majoribu[s] magiſtratibus, qui eſſent coronati, ſupra ſatis eſt dictum. Nunc pro[-] dendus eſt mos illorum qui dicturi in concionem prodibant. Iſt[i] enim non ſe populo conſpiciendos præbebant priùs quàm eſſent co[-] ronati. Et hoc illud eſt quod Ariſtides ait, ubi Rhodios hortatur a[d] concordiam. Olim, inquit, tanta erat animorum veſtrorum con[-] junctio, ut, cùm in concionem veniebatis, ſatis vobis eſſet vider[e] coronam, id eſt, ſcire quis eſſet concionaturus. Quippe ſola homi[-] nis authoritate moti, vix orationem ejus expectabatis. rectè enim vobis & coronæ ac talia ſatis erant. In hanc ſententiam rectè Euripides ait, dignitatem loquentis, etſi non ornatè dicit, tamen perſuadere, in hoc verſu quem Stobæus refert,

Philo περὶ τῆς δεκ. λογ. — *Ariſtid. ῥοδ. περὶ ὁμον.* — *Stob. περὶ τῶν ἐν ταῖς πόλεσ. δυναστ.*

τὸ δ' ἀξίωμα κἂν κακῶς λέγῃ τὸ σὸν
Πείσει.

Hieron. ep. l. 2. ep. 22. — *Lucian. Demon.*

Ajunt Periclem, amiſſis duobus filiis, coronatum in concione diſ[-] ſeruiſſe. Id fermè ipſum memorat Lucianus de Demonacte. I[s] enim magno animo, & corona redimitus, & nitida veſte amictu[s] ſuis calumniatoribus reſponſurus in concionem venit. Ipſemet De[-] monax ſic loquitur, ἐμὲ μὲν ὁρῶντες ἐστεφανωμένον ὑμεῖς ἤδη κἀμὲ καταθύσατε; cùm me ſertis coronatum videatis, quin me jam ſacrificatis? Quibus verbis repræſentatur uterque mos, nempe & coronandi victimas, qua de re ſupra dixi, & illos qui in concione verb[a] faciebant. Hunc ipſum morem exprimit Praxagora mulier apu[d] Ariſtophanem his verbis,

Ariſtoph. ἐκκλησ.

Ἐγὼ δὲ θεῖσα τοὺς στεφάνους περιδήσομαι
Κἀυτὴ μεθ' ὑμῶν, ἤν τί μοι δόξῃ λέγειν.

Ego verò impoſitis coronis redimibor & ipſa cum vobis, ſiqui[d] mihi viſum fuerit dicere. Ibi ſcholiaſtes, τὸ, inquit, περιδήσομαι ὅτι οἱ δημαγωγοὶ ἐστέφοντο, quoniam populares oratores coronabantur. Paulò poſt hæc ipſa mulier addit,

——— τίς ἀγορεύειν βούλεται;

Γυ. ἐγώ. Πρ. περίθου δὴ τὸν στέφανον τύχ' ἀγαθῇ.

Γυ. ἰδού.

Quis concionari vult? Mul. Ego. Pr. Circumpone ergo coronam [capiti] τύχ' ἀγαθῇ, felici omine. Et infra.

Πρ. ἔσθ' ἥτις ἑτέρα βούλεται λέγειν; Γυ. ἐγώ.

Πρ. ἴθι δὴ στεφανοῦ.

Est ne alia aliqua quæ velit dicere? Mul. Ego. Pr. Apage dum coronare. Hoc exemplo Cippus concionaturus, priuſquam prodeat in conſpectum univerſorum, coronat ſeſe. Ovidius, *Ovid. l. 15. Metam.*

Dixit, & extemplo populum, gravemque ſenatum
Convocat. Ante tamen capitis nova cornua fronde
Velat, & aggeribus factis à milite forti
Inſiſtit.

Idem cùm capiti coronam dempſiſſet, repoſita eſt illi à populo,

Rurſus ad hos Cippus, quem poſcitis, inquit, habetis.
Et dempta capiti populo prohibente corona,
Exhibuit gemino præſignia tempora cornu.
Demiſere oculos omnes, gemitumque dedere.
Atque illud meritis clarum (quis credere poſſit?)
Inviti videre caput; nec honore carere
Vlteriùs paſſi feſtam impoſuere coronam.

Videtur quoque fuiſſe in more poſitum, ut qui ſæpiùs apud populum diceret, ſæpeque coronatus aſpiceretur, huic ipſi concederetur jus geſtandæ coronæ. Hinc eſt, quod Demoſthenes ex qualibet occaſione illam ſuam coronam ſæpe oſtentavit & objectavit illis à quibus violatæ legationis accuſabatur, ſicuti omnium veriſſimam ac tutiſſimam defenſionem. Perinde ac ſi diceret, ſi eſſem vir improbus, ut iſti volunt, non donatus fuiſſem ea corona, cujus geſtandæ jus eximiis tantum oratoribus, ac Reip. probatiſſimis permiſſum eſt. *Plutarch. π. τοῦ ἑαυ. ἐπ. ἀνεπιφθ.* Porro illi qui dicturus ſurgeret, ab illo qui proximè dixiſſet, corona tradebatur, ut è ſupra dicto loco Ariſtophanis perſpicuum fit, tum è ſequentibus,

Γυ. φέρε τὸν στέφανον. ἐγὼ γὰρ αὖ λέξω πάλιν.

Affer coronam. Ego enim rurſus dicturus ſum. Et alibi apud eundem Ariſtophanem in hoc verſu, *Ariſtoph. θεσμοφ.*

περίθου νῦν τὸν δὲ πρότερον πρὶν λέγειν. τόνδε,

τοῦτ' ἐστὶ στέφανον. Circumda nunc priùs quàm dicis, hanc coronam. Imitatione oratorum hiſtriones, qui procœmiis recitandis id agebant, ut ſpectatorum benevolentiam ſuo gregi conciliarent, fauſti ominis gratia coronas ferebant, oſtendebantque populo; & inde fauſtitatem, aſſenſum, plauſuſque referebant. Certè in corona tan- *Dionyſ. Halic. l. 3. Antiq.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

tum fuit authoritatis, ut Halicarnaſſæus memoret, coronam regu
Romanorum, unà cum toga palmata, ademptam fuiſſe Conſulibu
cùm alia potentiæ & dignitatis inſignia iis relicta eſſent. Nam c
rona & veſtis regia, utraque liberæ civitati intolerabilis viſa eſt. ἔξ
inquit, τοῦ στεφάνου, καὶ τῆς ποικίλης ἐσθῆτος. ταῦτα δ' αὐτῶν ἀφῃρέ
μόνα, extra coronam, & veſtem verſicolorem [cætera inſignia ill
relicta ſunt.] Hæc una ipſis adempta. Ita tamen adempta, ut eis r
linquerentur cùm triumpharent. Utroque, ſcilicet, inſigni triun
phans conſpicuus erat. τότε καὶ χρυσοφοροῦσι, tunc enim aurea [corc
na] inſignes aſpiciuntur, καὶ ποικίλοις ἁλουργίσιν ἀμφιέννυνται), & verſ
Plutarch. coloribus veſtibus circumamiciuntur. Hoc cultu Æmilius Paul
Æm. Paulo. currui inſidens triumphali conſpectus eſt, ἁλουργίδα χρυσόπαστον ἀμ
πεχόμενος, purpura auro intertexta indutus.

CAPUT VI.

Coronæ decus vel inter ſupplicia conſpicuum. Quidam coron ejuſque materiæ, ut rei vili inludere non dubitarunt. φυλλ ναῖοι ἀγῶνες. Flores coronarum quales. Corona non eſt pretiun neque merces, ſed præmium. Corona, id eſt præmium.

TAnti erat corona, ut ejus dignitas nullo concurſu rerum ad
verſarum; ejuſque fulgor ne inter ſupplicia quidem hebe
Plutarch. tari poſſet. Quippe inventi ſunt qui poſt magna merita viſi ſur
Fab. Max. commiſiſſe quo capite pœnas darent. Illud tamen nunc quider
infelix caput ipſo etiam ultimo momento ſuis inſigniis honeſta
tum manſit. In uno, inquam, eodemque capite ſæpe utrumqu
conſpectum eſt & præmium & pœna. Torquatus ille infelicite
Zonar. in Manl. Torq. fortis juſſu Manlii patris coronatur. Sed ei caput coronatum illic
Plutarch. amputatur. Qua ſeveritate, ut hoc obiter dicam, Steſibrotus Epa
παραλλ. minondæ filius adverſus edictum patris cum pugnaſſet, punitus
ἑλλην. καὶ Simile propemodum memoratur factum Syllæ, qui ſervum Sul
ῥωμ. pitii, à quo herus proditus fuerat, libertate donatum per præcep
Plutarch. dari juſſit. Hujus quoque generis eſt judicium Ephororum, qu
Sylla. Iſadan, quòd foriter pugnans hoſtes repuliſſet, coronarunt; ſe
Plutarch. quòd ſine armis ad pugnam exiiſſet, mille drachmis multarunt
Ageſilao. Haud abſimile illud Secundi de eo qui fuerat author ſeditionis
Philoſtrat. Secundo. eandemque compeſcuerat, Pro iis, inquit, quæ deliquit, punia-
tur. Deinde pro iis quæ benefecit, ſi poteſt, præmium capiat. Unde
intelligimus, in crimine læſæ majeſtatis pœnam præire præmio
His, talibuſque exemplis docemur, eam eſſe virtutis prærogativam
ut ne infelices quidem fraudet ſuo præmio. Etſi ridiculè coron

videtu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſidetur dici illud præmium quo magna ingenia excitari poſſint. Num enim flores, frondes, ramuli, denique ipſa auri lamina tanti ſt, ut virtuti ſit remuneratio? Ergo præmiorum honos reponetur n rebus contemptibilibus, non in incorruptis hominum judiciis ex- pendetur? Enimvero non tantùm vulgus hominum, ſed è graviſſi- mis ſcriptoribus nonnulli reperti qui huic toti negotio non dubita- runt inludere. In his eſt Dion Chryſoſtomus ſcriptor & ſapiens & eloquens, qui ait, publicè repertas eſſe eſcas pro fatuis, hoc eſt, coronas, primos locos, & præconia. Atque adeò quoſdam fron- de viridi, vel corona, mitrave circumduci ut oves. Itaque etſi mi- litari loco, tamen verum dixiſſe viſus eſt Opilius quidam, στεφάνους μὲν καὶ πορφύραν εἶναι παισὶν ἀθύρματα, στρατοῦ δ' ἕτερα, χωρία καὶ χρή- ματα, coronas quidem & purpuram eſſe pueris oblectamenta, exerci- tus autem, alia, prædia, ſcilicet, & pecunias. Conſentaneum prope dictum illi militum querelæ, quæ eſt apud Cornelium Tacitum. *Queruntur enim veterani, ſe trahi adhuc diverſas in terras, ubi per nomen agrorum vligines paludum, vel inculta montium acci- piunt.* Ac ſi dicat, callidos iſtos præmiorum oſtentatores veriùs quàm datores id agere unum, ut militari ſimplicitati per hæc ſpecio- ſa & inania nomina illudant. Diogenes quoque ajebat, oratores eſſe miniſtros, ſive mancipia plebis; at coronas, bullas gloriæ δόξης ἐξαν- θήματα. Epicurus neque naturales, neque neceſſarias quaſdam volu- ptates exiſtimabat; in his coronas ac decora ſtatuarum. Apud Ari- ſtophanem paupertas & Cremilus jurgantes iſtis propemodum ſimi- lia loquuntur. Et paupertas quidem ut ſibi authoritatem conciliet, ait Jovem eſſe pauperem. Id quod hinc probat· Nam ſi is, inquit, dives eſſet, non illos quos in ludis Olympicis victores renuntiat, coronaret oleaſtro, hoc eſt, re nihili. Quippe talibus viris auream coronam potiùs dari æquum fuit. Huic Cremilus reſpondet, vel hinc eſſe perſpicuum, quanto apud Jovem in honore ſint divitiæ, quibus is tam ſedulò parcit, ut in coronas nullum ſumptum fieri ve- lit, λήροις ἀναδῶν τοὺς νικῶντας nugis redimiens victores. Vocat er- go Olympiacas coronas, quamlibet omnium coronarum præclariſ- ſimas, λήρους, hoc eſt, meras nugas, quas callidè Jupiter dat victo- ribus, cùm interim ſibi ipſe ſeponat aurum. Certè, ne nihil Cre- milus apud Ariſtophanem dicere videatur, obſervatum eſt, illa jam celebria coronaria certamina fuiſſe vocata φυλλιναίους καὶ φυλλο- φόρους ἀγῶνας foliacea certamina, in quibus nequaquam proponitur argentum, aut quidpiam tale, ſed corona, & quidem foliacea. Id eſt, Pro tanta, tam utili, tamque felici fortitudine victores deni- que adipiſcuntur folia, materiam defloreſcentem, areſcentem, pu- treſcentem. Sed enim, inquit Philo, agens de ſacris certaminibus,

pro

Dion Chryſoſt. orat. 66.

Appian. Alex.

Tacit. lib. 1. Annal.

Diog. Laert. in Diog. l. 6.

Laert. l. 10. in Epic.

Ariſtoph. Plu.

Etymol. φυλλιναίους ἀγῶνας.

Pindar. Oly. od. 8.

Philo ὅτι πᾶς σπουδ. ἐλεύθ.

pro oleaſtro & apio glorioſa eſt certantibus mors. In hac ipſa ſen-
Lucian. de gymnaſ.
tentia fuit Anacharſis Scythicus ille ſapiens, qui talia præmia ride
Cùm enim is Solonem interrogaret quænam in gymnicis certami-
nibus præmia victoribus proponerentur; Solonque reſpondiſſet, i
Olympicis dari coronam oleagineam, in Iſthmiis pineam, in Ne-
meis ex apio, in Pythiis poma Apollinis, ſublato cachinno Scytha
Præclara, inquit, præmia percenſuiſti ô Solon, tum digna iis qu
talem exhibent hominibus munificentiam, tum etiam athletis, qu
talia tam cupidè ſectantur. Is quoque eſt ſenſus ejus epigrammati
quod eſt primum in anthologia.

Anthol. l.1.in princ.

Τέσσαρές εἰσιν ἀγῶνες ἀν' Ἑλλάδα, τέσσαρες ἱεροὶ,
Οἱ δύο μὲν θνητῶν, οἱ δύο δ' ἀθανάτων,
Ζηνὸς, Λητοΐδαο, Παλαίμονος, Ἀρχεμόροιο.
Ἆθλα δὲ τῶν κότινος, μῆλα, σέλινα, πίτυς.

Quatuor ſunt certamina in Græcia, quatuor ſacra, Duo quiden
mortalium, duo verò immortalium, Jovis, Apollinis, Palæmonis
Archemori. Præmia verò illorum olea, poma, apium, pinus. Qu
omnia etſi verè dicuntur, tamen iſti ſunt illi ipſi flores, ſive rami
quibus & ipſa ſumma capita inſigniri geſtiunt, quibuſque merit
efferuntur, ut præclariſſimis virtutis ſpectatiſſimæ teſtimoniis
cujuſmodi hiſce elegantiſſimis verſibus ab Oppiano repræſentantu
ubi coronati magna frequentia domum deducuntur.

Oppian. ἁλιευ. lib. I.

Οἷον δὴ βασιλῆα φερέπτολιν, ἠέ τιν' ἄνδρα
Ἀθλοφόρον θαλλοῖσι νεοδρέπτοισι κομῶντα
Παῖδες τ' ἠΐθεοί τε καὶ ἀνέρες αἰὲν ἕπονται,
Εἰσόκεν εὐερκῆ μεγάρων ὑπὲρ οὐδὸν ἀμείψῃ.
Ὣς οἵγε.

Qualiter ſanè regem qui urbem cœpit, aut aliquem victorem ath-
leticum ramis recens decerptis ſuperbientem Puerique juveneſque
& viri comitantes ſuam domum deducunt, & frequentes ſemper ſe-
quuntur, Donec pulchrum ſub ædes limen tranſcendat. Sic hi, &c.
Ergo falſum eſt athletarum præmia eſſe κότινον, σέλινα, πίτυν, μῆ-
λα, oleaſtrum, apium, pinum, mala, ſive baccas, Quippe verun
Lucian. de gymnaſ.
præmium eſt, ὁ ἔπαινος ὁ παρὰ τῶν θεατῶν, καὶ τὸ ἐπισημότατον γενέσθαι
τῷ δείκνυσθαι τῷ δακτύλῳ, ἄριστον εἶναι τῶν καθ' ἑαυτὸν δοκοῦντα, laus qua
eſt à ſpectatoribus, & eſſe clariſſimum, ac demonſtrari digito, in-
ter æquales hunc viſum eſſe etiam ſua opinione præſtantiſſimum
Fatendum eſt aliquid eſſe in his foliis, frondibus, floribus, in quo ve
ipſi mortalium optimi magnopere commoventur. Et quiden
Olympiacos flores Pindarus deſcribit ut ſuaviſſimos.

Pindar. Oly. od. 4.

Ὑψηλᾶν ἀρετᾶν, καὶ
στεφάνων ἄωτον γλυκὺν

Τῶ

Τῶν ὀλυμπίᾳ.
Ὠκεανοῦ θυγάτηρ
Καρδίᾳ γελανεῖ,
Ἀκαμαντόποδός τ' ἀπήνας δέκευ.
Ψαύμιδός τε δῶρα.

Celſarum virtutum & coronarum florem ſuavem, quæ ſunt in Olympia, ô filia Oceani corde hilari accipe dona vehiculique indeeſſi pedibus, & Pſaumidis. Nec mirum, tales flores eſſe tam ſuaves, ıt potè in quibus ineſt fructus, iſque dulciſſimus, teſte eodem Pindaro, *Pindar. Nem. od. 4.*

—— οἴ-
καδε κλυτοκάρπων
οὐ νέοντ' ἄνευ στεφάνων.

lomum non ſine coronis inclytum fructum ferentibus redeunt. Et ıoc, ſcilicet, illud eſt quod Oppianus ait, *Oppian. ἁλιευ. lib. 4.*

Νίκης τε γλυκύδωρον ἑλεῖν κράτος.

/ictoriæque dulcem auferre excellentiam. Sunt Hercule hi flores ꝁ fructus tam ſuaves, tamque optabiles, ut Græcia nunquam fatua, ēmper docta, ſæpe generoſa nihil quicquam tanto ſtudio concuiverit. Qua de re eſt inſignis apud Herodotum locus, quem hîc lacuit adſcribere. De quibuſdam Arcadibus loquitur, In conſpetum, inquit, regis adducti, interrogatique cùm ab aliis Perſis, um verò à quodam præcipuè de Græcis, quidnam illi agerent, eſponderunt, eos agere Olympia, & ſpectare certamen gymniᴄum atque equeſtre. Rurſus eodem percontante quodnam illis ꝑræmium eſſet propoſitum propter quod certarent, oleaginam ᴄoronam inquiunt eſſe qua donarentur. Ibi Tigranes Artabani ilius generoſiſſimam dixit ſententiam, quæ apud regem pro timila eſt habita. Audiens enim præmium illis coronam eſſe, non peuniam, ſilentium tenere non potuit, quin coràm omnibus diceet, Papæ Mardoni, in quos viros duxiſti nos ad pugnandum, qui ıon pecuniarum certamen agitant, ſed virtutis? Quòd ſi talium ꝁ frondium & florum tanta dignitas eſt, meritò corona hinc plexa xiſtimata eſt præmium, non pretium, remuneratio, merces. Nam i in corona unius compendii ratio haberetur, hoc eſſet quod dio, & pretium & merces. Sed quòd corona altiùs aſſurgit, eique ıobilior & excelſior meta propoſita eſt, neutiquam pretium, ſed ıtique præmium eſt, cujus dignitate & magnitudine continentur la quæ ſunt infra ipſam, pretium, remuneratio, merces. Et hoc, cilicet, illud ipſum eſt quod Anacharſi talium præmiorum conemptori reſpondet Solon. Nos, inquit, non ad nuda tantùm ona intentos oculos habemus. Sed hæc ſunt ſigna atque indicia ictoriæ, per quæ victores cognoſcuntur. Gloriam enim victores, *Herodot. lib. 8.* *Lucian. de gymn.*

ſectan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſectantur; pro qua conſequenda etiam in ventrem calcitrare præclarum eſt venantibus. Certè Caſſiodorus ſcriptor graviſſimus hi nomen indit præmiis, *Si*, inquit, *Olympici currus agitator rapi præmia poſt labores; ſi ferarum certamen inhoneſtum velociter ſolet coronare victores, &c.* Quinimo hæc ipſa vox corona ſæpiſſimè pro præmio ſumpta legitur. Hoc ſenſu dicimus, corona victoriæ, fidei, immortalitatis; ut apud Lactantium, *Incorruptibiles ſibi theſauros bonis operibus acquirat, ut poſſit Deo judice pro virtutis ſuæ merito vel coronam fidei, vel præmium immortalitatis adipiſci.* Et donari corona, eſt renuntiari victorem, ac proinde adipiſci ſummum præmium. Euripides,

Caſſiod. lib. 11. Var. ep. 35.
Lactant. in ſo. Epit.
Eurip. Troa. actu 2. in fin.

στέφανον ἔφερεν Ἑλλάδι κουροτρόφῳ,
Φρυγῶν πατρίδι πένθη.

Coronam afferebat Græciæ juvenibus florenti, luctus autem Phrygium patriæ.

CAPUT VII.

Corona ſignat premium victoriæ. Coronæ donaticæ. Præter coronas alia genera præmiorum. ἀριστεῖα. *dignitas illorum qui* ἀριστεῖα *eſſent adepti. Honor* λαοτρόφος.

CÆterum corona non ſignat qualecunque præmium, ſed præmium victoriæ, hoc eſt pugnando & vincendo partum, *Ubi durior pugna ibi glorioſior eſt victoria*, inquit Severus Sulpitius. Ergo qui vicit, is propriè coronam accipere dicitur. ἀθλητικῆς ἔργον μὲν ἂν εἴποις τὴν τοῦ στεφάνου πρὸς τὸν ἀντίπαλον ἅμιλλαν. ἄσκησιν δὲ, τὴν ἐπὶ τούτῳ διὰ τὴν γυμνασίαν παρασκευὴν τοῦ σώματος. Athleticæ opus quidem dicas [eſſe] certamen coronæ contra adverſarium. At exercitationem, eum apparatum qui in hoc fit, per exercitamentum corporis. Ariſtophanes,

Sever. Sulpit. in Dial.
Plutarch. πε. τοῦ Σωκρ. δαιμ.
Ariſtoph. ἱππ.

—— καὶ νικήσας
Αὖθις ἐκεῖθεν πάλιν ὡς ἡμᾶς
Ἔλθοις στεφάνοις κατάπαστος.

Et victoriam adeptus inde rurſus ad nos venias coronis plenus, ſive inſignis. Ergo fortiter pugnare Pindaro eſt ire, ſeu vadere ad victoriam.

Pindar. Oly. od. 4.

χαλκέοισιν δ' ἐν ἔντεσι νικῶν
Δρόμον, ἔειπεν Ὑψιπυλείᾳ
μετὰ στέφανον ἰών.

æreis enim armis vincens curſum, dixit Hypſipylæ ad coronam vadens,

ens, &c. Hic certè corona ſignificat præmium. Sic quoque lo-
utus eſt Euripides,

ἥκω ἐπὶ τὸν δὲ στέφανον, ἀλλὰ πῶς λάβω; *Eurip. Elect. actu 3.*

Venio ad hanc coronam, ſed quomodo accipiam? Ergo non ſine
abore & periculo itur ad coronam. Ironicè & lepidè Maximus Ty- *Max. Tyr.*
ius ait, præclarus hic certator, qui ſine ſudore vult coronari, per- *Διαλ. ι'.*
nde ac ſi dicat, haud ſtultè ſapit quiſquis ſine ſudore vult conſequi
præmium. Eſt ergo corona comes & ſequax victoriæ. Hujuſmodi
multæ obviæ ſunt in priſcis monumentis, ut illa quam, Halicar- *Halic. l. 5.*
naſſæus memorat datam fuiſſe Horatio Cocliti, addito multo or- *antiq.*
natu verborum. Huic annecto illam, qua Hercules Telamonem ob *Diodor. Sic.*
egregia merita coronavit; tradita inſuper ei Heſione filia Laome- *lib. 5. antiq.*
dontis. Tum illam, quam Dioxippus, victo Macedone, à ſuis po- *Diodor. Sic. lib. 17. bibl.*
pularibus accepit; illamque qua Theſeum ab Amphiarao donatum *Pauſan. l. 1.*
eſſe, Pauſanias eſt author. Hujus quoque generis ſunt illæ aureæ, *Liv. lib. 28.*
quibus Scipio Maſſaniſſam & Lælium laudibus oneratos donavit. *& ſeqq. & Appia.*
His haud abſurdè adnumerentur illæ quas Hiero tyrannis dari dicit, *Alex. in*
καὶ στεφανοῦσι [τυράννους] κοινῆς ἀρετῆς καὶ εὐεργεσίας ἕνεκα. & coro- *Liby.*
nant [tyrannos] communis virtutis & beneficii cauſa. Talem co- *Xenoph. in Hier. ſive*
ronam ipſe populus Romanus Scipioni impoſuiſſe dicitur, poſtquam *Tyr.*
Scipio, dixit, Nequaquam decorum eſſe ipſos de Scipione judicare,
per quem adepti eſſent facultatem judicandi. Denique his coronis
adnecti poſſunt illæ quas Feſtus donaticas dici ait. *Donaticæ*, inquit, *Feſt. Dona-*
coronæ dictæ ſunt, quòd his victores in ludis donabantur; quæ po- *ticæ.*
tea magnificentiæ cauſa inſtitutæ ſunt ſuper modum aptarum,
[i. aptum, vel aptatum, id eſt, convenientem] *capitibus, quali*
amplitudine fiunt cùm lares coronantur. Cæterùm tanti fuerunt
hæ coronæ, ut ille cætera frugi Hippolytus, illud adeò ſingulare ſpe-
cimen modeſtiæ, cogatur fateri, ſe in Græcanicis certaminibus
primum eſſe cupere, quamvis in civitate non recuſet ſecundum lo-
cum. Hic certè ubique modeſtus, cùm agitur de corona omnium
præmiorum eminentiſſimo, tunc verò acri ambitione vexatur, ut
ipſe ſe hac ſua confeſſione prodit,

ἐγὼ δ' ἀγῶνας μὲν κρατεῖν Ἑλληνικοὺς
Πρῶτος θέλοιμ' ἄν. ἐν πόλει δὲ δεύτερος *Euripid. Hippo. actu*
Σὺν τοῖς ἀρίστοις εὐτυχεῖν ἀεὶ φίλοις. *4.*

Ego autem in certaminibus palmam Græcanicis primus tenere ve-
lim, & in republica cum optimatibus felices ſecundus annos exige-
re. Ajacem, licet furentem, quia in ipſo nondum extincta erat illa *Sophocl.*
heroica generoſitas, pudet redire ad patrem Telamonem ſine præ- *Aja. flagel.*
mio, atque adeò ſine corona.

Καὶ ποῖον ὄμμα πατρὶ δηλώσω φανεὶς

Τελα-

Τελαμῶνι. πῶς με τλήσεταί ποτ' εἰσιδεῖν
γυμνὸν φανέντα τῶν ἀριστείων ἄτερ,
ὧν αὐτὸς ἔσχε στέφανον εὐκλείας μέγαν;

At quo vultu ad patrem redibo Telamonem? Quomodo me ſuſt
nebit intueri, ſi nudus, abſque primis præmiis virtutis ad illu
venero, quorum ipſe obtinuit coronam gloriæ magnam? Cæt
rùm hæc tanta, tantaque flagrans acriſque præmii expetitio in
eſt, quod quicquid magnis viris datur vice præmii, illud ipſum,
Pindar. Oly. od. 11. Pindarus ait, eſt πιστὸν ὅρκιον μεγάλαις ἀρεταῖς, fidum pignus m
gnis virtutibus. Porrò cùm plura eſſent genera certaminum, pl
ribus quoque rationibus neceſſe fuit æſtimari victoriam. Ac proi
de plurima conſtat fuiſſe genera præmiorum. Certè inter præm
Strabo l. 8. cenſebantur chlænæ & veſtes. Id quod Strabo diſertim tradit, ἔστ
inquit, κώμη Πελλήνη, ὅθεν καὶ αἱ Πελληνικαὶ χλαῖναι, ἃς καὶ ἆθλα ἐ
θέσαν ἐν τοῖς ἀγῶσι. Eſt verò & vicus Pellene, unde & Pellenic
chlænæ, quas & præmia poſuerunt in certaminibus. Fuerunt & tr
podes, & alia de quibus ago ſuis locis. Denique fuerunt Illa, quib
Strabo l. 12. omnibus nomen ἀριστεῖα, præmia fortitudinis, & quidem bellic
Cujus generis fuit Tomiſa caſtellum cuidam Cappadoci ab Lucul
donatum. Enimvero hæc ἀριστεῖα non alii dabantur quàm duci, ſi
alicui è ducibus, & inſigni alicui viro, & à ſummo duce. Ariſtid
Plato in ſymp. apud Platonem hoc Socrati teſtimonium reddit; cùm enim pug
fuit, ex qua mihi & ipſa præcipua præmia dederunt duces, null
alius me ſervavit hominum niſi hic. Et paulò poſt, Et ego quidem
Socrates & tunc juſſi tibi dare ἀριστεῖα duces. Talibus præmiis d
Philoſtrat. Æſch. nati homines dicebantur coronari ἀριστείοις, ut in hoc loco Philoſtr
ti de Æſchine loquentis, ἀριστεῖα τούτου δημοσίᾳ ἐστεφανοῦτο. Hic p
blicè coronatus fuit ἀριστείοις. Hîc obſervandum eorum qui ἀρι
στείοις honeſtati eſſent, tantam fuiſſe dignitatem, ut ſoli fierent arb
tri rerum judicatu difficillimarum, veluti cùm agitur de ſtatu illiu
quem incertum eſt, ingenuus ſit, necne. Liberùm verò & non lib
Plato 11. de leg. rum, [quempiam eſſe] inquit Plato, haud facilè poteſt legibus acc
ratè definiri. Illius tamen ingenuæ conditionis judicium penes e
eſto, qui rerum præclarè ab ſe geſtarum ἀριστεῖα reportarunt. Sed
Plato l. 12. de leg. alibi Plato hiſce ariſteiis donat ſummos magiſtratus, illos quorũ vi
tutem ipſa cenſura verita eſt carpere. Qui, inquam, cenſentur victor
omnium vitiorum, quæ eſt victoria omnium pulcherrima. Alia ite
præmiorum genera reperta ſunt ſignandæ eximiæ virtuti. Neq
enim magnis meritis ſatis eſt, ab ſingulis præſtari illum, qui eis d
bitus eſt, honorem judicii ſæpe tacitum, & cohibitum intra ſep
conſcientiæ, amoris, admirationis. Verùm & univerſorum, ipſi
inquam, Reipub. potiſſimùm intereſt hæc hominum judicia ſci

apublicari; ipſumque adeò præmium maximis quibuſque rebus aplificari. Certè talia propriè dicuntur alimenta virtutis. Ea re ſignificanter & eleganter Pindarus honorem vocat λαοτρόφον altem populi. *Pin lar. Oly. od. 6.*

CAPUT VIII.

rona eſt præcipuum & nobiliſſimum inter ἀριστεῖα. Et cur. Corona communis quæ. Laus & laudatio quid. Corona virtute parta propriè eſt præmium. Hymnus eſt præmium regum, atque adeò Deorum immortalium. Præcones æternitatis qui. Artemidori locus enarratus. Omnia genera virtutis ducunt ad coronam. Corona patientiæ. Ingenii facultates cur quodammodo annumerem virtutibus.

Nter ἀριστεῖα, ſive ἀριστήϊα eminentiſſimo loco fuit corona. Hoc diſcimus è verbis Herodoti, ἀριστήϊα μὲν νῦν ἔδοσαν Εὐρυβιάδῃ ἐλαίης στέφανον. præmia quidem nunc dederunt Eurybiadæ oleæ conam. His præmiis duo conficiuntur. Nam homines fortibus fas explorati in eam quam meriti ſunt, claritatem & celſitudinem am ſublimantur. Hinc quoque honorem conſequuntur illi qui c ſe debito munificè exſolvunt. *Herodot. lib. 8.* *Euripid. Herc. fur. actu 5.*

καλὸς γὰρ ἀστοῖς στέφανος Ἑλλήνων ὕπο
ἄνδρ' ἐσθλὸν ὠφελοῦντας εὐκλείας τυχεῖν.

gregium enim civibus decus, dum virum bonum Debito proſeuntur cultu, eos à Græcis inſignem conſequi gloriam. Enimo ſi quanti quidque ſit, è comparatione veriſſimè æſtimari teſt, proferatur quantum eſt externorum ornamentorum, ea o quæ dantur loco præmii, nullum non coronæ aſſurgere videnus; etſi per ſe nullum non eſt magnum & ſuſpiciendum. Id vicur indicare divinus Plato, ubi ſecernit coronam à cæteris præis. Qui verò, inquit, revera ſunt curſores ad metam pervenien, & præmia capiunt, & coronantur. Ac ſi dicat, non ſolùm dontur iis præmiis quæ victoriæ ſunt propoſita, verùm etiam emintiſſimo omnium præmiorum, hoc eſt, corona. Ego ultra adto, illum unum donatum fuiſſe cæteris præmiis qui priùs corom adeptus eſſet. Nempe corona, præcipuum ac luculentiſſimum emium cæteris præibat. Hoc luculenter docet Plinius ſcribens ajano; *Athletæ, domine, ea quæ pro Iſelaſticis certaminibus conuiſti, deberi ſibi putant ex eo die quo ſunt coronati.* Ac ſi dicat, i coronam ſunt meriti, hos ipſos cætera præmia athletis abs te opoſita conſequi, æquiſſimum eſt. Cætera præmia tribuuntur aut ſonæ, aut nomini, hoc eſt, famæ & exiſtimationi. Corona utrum- *Plato lib. 10. de Repub.* *Plin. epiſt. lib. 10. ep. 119.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

que præſtat. Quæ nomini ornando & æternando ſunt inventa; e plerunque ſunt ſtatuæ, imagines, tituli, columnæ, inſcriptione carmina, annales, cætera de eodem genere. Perſonam ornant di gnitas, magiſtratus, imperium, prærogativa ſedendi altiùs, & con ſpectiùs ambulandi, cultus auguſtior, veſtitus & calciatus quæſi tior; in omni vitæ ratione neſcio quid ſupra vulgum eminentius Præter hæc erant ſcipiones, annuli, ſupellex lautior, taliaque. Se hæc omnia præ corona ſunt fluxa, caduca, levia; præcipuè ſi collat ſunt in indignos. At corona præmium tam cupitum, pro quo tan acriter, tam foriter; tam conſtanter certatur, ſecum rapit decu honorem, laudem, celebritatem, æternitatem. Cur cenſes? Qui corona eſt luculentiſſimum teſtimonium virtutis; cui hæc omni neceſſariè adhærent. Ideoque nulla meritis parta corona, ut ſupr
Pindar. dixi, non poteſt dici corona virtutis. Eam certè hoc nomine Pin
Oly. od. 3. darus donat,

ὅγε πιστὰ φρονέων, Διὸς αἴτει πανδόκῳ
ἄλσει, σκιαρόν τε φύτευμα,
ξυνὸν ἀνθρώποις, στέφανόν τ' ἀρετᾶς.

Ipſe amica cogitans, Jovis petit omnes excipiente luco, umbro ſamque plantam communem hominibus, coronamque virtuti Meritò Pindarus virtutis coronam vocat communem, quia nul ad tale decus aditus eſt præcluſus. Cæterùm quem vocamus hono rem ſeu decus, ea eſt laus. Hæc item eſt aliud nihil, niſi uberrim virtutis proventus. Laus eſt in tacitis hominum judiciis, aut publicatis. Illa propriè laus, hæc dicitur laudatio. Utraque juſt tiæ comes it. Ut enim nihil eſt iniquius quàm virum præſtante debita fraudere laude, ita nihil eſt æquius quàm eidem repende
Pindar. benignum debitumque præconium. Et hæc eſt illa quam Pind
Oly. od. 13. rus vocat laudatoriam legem, à qua quò longiùs receſſeris, eò i juſtior fueris.

δέξαι δὲ οἱ στεφάνων ἐγκώμιον τέ-
θμον, τὸν ἄγει πεδίων
ἐκ Πίσας.

accipe ejus coronarum laudatoriam legem quam advehit ex ca pis Piſæ. At hæ & laudes & laudationes potiſſimùm continent ſcriptis hominum eloquentium. Quippe horum ſtylus de mor de oblivione, de vetuſtate, de mendaciis, invidia, maledicen magnificè triumphat; denique eos qui conſtanter virtuti milita injuriæ ereptos commendat famæ & æternitati. Hanc talem, ta tamque coronam quiſquis adeptus eſt, is haud dubiè eſt in faſtig omnis humanæ felicitatis. Non reges ſua regna, non inſignia gni faciunt in hominum judiciis magnos, in ore longinquoru

cc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

elebres, apud ſeram poſteritatem venerabiles, ſed ſola corona vir-
itis eos aſſerit immortalitati. Quippe hanc coronam certatim co-
nitantur laudationes & hymni, manſura Hercule virtuti præconia.
taque ſcitè, verè, pereleganter, Pindaricè dictum eſt, hymnum *Pind. Pyth. od. 2.*
ſſe præmium regum.

ἄλλοις δέ τις ἐτέλεσσεν ἄλλος ἀνὴρ
εὐαχέα βασιλεῦσιν ὕ-
μνον, ἄποιν' ἀρετᾶς.

Aliis autem aliquis alius vir confecit canorum regibus hymnum,
ræmia virtutis. Alibi huic adfini ſenſu dixit, laudem eam, quæ
ymnis continetur, æquare eum qui laudatur, ipſis regibus.

ὕμνος δὲ τῶν ἀγαθῶν *Pindar. Nem. od. 4.*
ἐργμάτων βασιλεῦσιν ἰ-
σοδαίμονα τεύχει
φῶτα.

Hymnus rerum præclarè geſtarum virum reddit regibus parem
ſorte. Euripides dixit, Jovis filium eſſe honeſtum & conveniens *Eurip. Her. fur. actu 2.*
hymnis argumentum,

τὸ γὰρ εὖ
τοῖς ὕμνοισιν ὑπάρχει
Διὸς ὁ παῖς.

decus enim, & honeſta hymnis adeſt materia Jovis filius. Theocri- *Theocr. in enc. Ptol.*
tus etiam ſublimius locutus eſt, cùm dixit, hymnos eſſe præmium
Deorum ipſorum immortalium,

ὕμνοι δὲ καὶ ἀθανάτων γέρας αὐτῶν.

Porrò etſi tale præmium eſt munus virtutis, tamen traditur manu
& miniſterio illius cui & ingenium, & ſtudiorum honor hanc
conceſſerunt eloquendi facultatem. Nempe talium ea eſt vis &
poteſtas, ut verè dici poſſint præcones æternitatis. Et quoties hi-
ſtoriæ ſcriptores aut poëtæ quempiam laudibus extollunt, hoc
agunt, ut eum vindicent ab oblivione, & commendent immor-
talitati. Iſtis unis hoc tantum negotium in manu eſt. Audacter
Euripides ait, *Euripid. Herc. fur. actu 1.*

εἴτε Διός νιν εἴπω.
εἴτ' Ἀμφιτρύωνος ἶνιν.
ὑμνῆσαι στεφάνωμα μόχθων
δι' εὐλογίας θέλω.

ſive Jovis ipſum appellem, ſive Amphytrionis propaginem Cele-
brare præconiis volo, ne deſit præmium & corona laborum. Ac ſi
dicat, meum, eſt, atque adeò ejus facultatis proprium quæ in me
eſt, inſignem virtutem coronare. Huic tantæ rei peragendæ, hoc
eſt, homini uſque ad immortalitatem ſublimando, cùm corona præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

cipuum atque adeò ingens argumentum præbeat, ei meritò anti quitas inter omnia præmia conſpectiſſimum locum aſſignavit, ſicut præclari & inclyti capitis inſigni præcipuo. Hinc illud cujuſdam præclarè dictum, τὰ ψευδῆ μου κατεμαρτύρησε στέφανος, mea men-

Pollux lib. 8. cap. 310. dacia teſtata eſt corona; hoc eſt, an falsò & mendaciter de me ipſ aliquid dicam, ex eo ſciri poteſt quod coronam ſum adeptus. Nempe, οἱ δυσωπεῖς inutiliter aut præpoſterè verecundi nequid de ſe ipſi inflatius dicere cogerentur, ita ſolebant amicum rogare, ὄμοσον ὑπὲρ

Plutarch. πε. δυσω. π. ἐμοῦ, καὶ τὰ ψευδῆ μαρτύρησον, ἀπόφηναι παρὰ τὸ δίκαιον, Jura pro me, & mendacia teſtare, & aſſevera præter æquum. At verò quilibet vir præclariſſimus intrepidè dicere poteſt, Mihi abundè eſt in laudibus meis; Quippe ſi is ſum, quem me eſſe tot præconia prædicant. Certè cùm humani ingenii proprium ſit, tendere ad celebritatem quiſquis univerſorum ſuffragiis coronam adeptus eſt, is non fruſtra ſe apud omnem poteſteritatem percelebrem fore ſperat. Cùm Arte-

Artemidor. lib. 1. cap. 79. midorus dixit, coronas ἐλέγχειν τὰ κρυπτὰ revelare occulta, hoc dixit; eam virtutem quæ adhuc ſit in occulto, à corona produci in conſpectum hominum, non illorum tantùm qui ſunt, ſed & illorum qui multis ab hinc ſæculis futuri ſunt. Simulatque ſe virtus intelligendam præbuit, nempe bonis fortibuſque factis, tunc verò null gloria, nullus honos, nulla celebritas cum illa conferri poteſt, quan corona, nobiliſſimus virtutis fœtus progignit. Nimirum, hoc quoque illud eſt quod Artemidorus ait, περιβοήτους εἶναι τοὺς στεφάνους coronas eſſe celebres. Quæ celebritas eſt propria earum coronarum quas ipſe diſertim ibi nominat querceas, laureas, myrteas oleagineas. Hinc ſatis palam fit, coronam verè & propriè dici præmium, eam potiſſimùm quæ virtute parta ſit. Pindarus,

Pindar. Oly. od. 2.

ὀλυμπίᾳ μὲν γὰρ αὐτὸς
γέρας ἔδεκτο.

Apud Olympiam ipſe præmium accepit. Cæterùm cùm virtute a coronam iri dico, non ſolùm ſigno virtutem militarem, ſed cert omnia genera virtutum. Quippe is cui ex virtutibus una aliqua deeſ vix fidem fecerit ſe alias poſſidere. Uſque eò individuo nexu quan tum eſt virtutum inter ſe colligatæ ſunt, ut unam qui verè habet omnes habeat. Cui unam deeſſe conſtat, huic item vix ulla ſit. Enim vero ab Olympionice id eſt illo qui in ludis Olympicis victor fuiſ ſet, omnia genera virtutum ſcrupuloſius exigebantur. Neque ſan aliter tali corona dignus videbatur. Nihil quicquam illi proderan merita, aut victoriæ majorum, niſi ipſe pari virtute eniteret. Ridi culus erat qui putabat Olympicam coronam hoc uno ſibi debe

Ariſtid. Cim. quòd eſſet patre Olympionico prognatus, inquit Ariſtides. Ind fortaſſe accuſationes Olympiacæ, quæ vitia athletis exprobraban

Cert

Certè Diogenes, cùm advertiſſet Dioxippum Olympionicem inſi- *Philoſtrat. in Heroic.*
lentem currui, totum eſſe verſum in feminam pulchritudinis exi-
miæ, quæ tum fortè ludos ſpectabat, Videte, ait, athletam à puella
cervice tractum. In hanc ſententiam Ariſtides, ubi commendat *Plutarch. πε. πολυπραγμ.*
quoſdam inſignes ac celebres athletas, Agedum, inquit, & eos qui
coronariis certaminibus operam dant, conſideremus, qualis fuit *Ariſtid. κτ̀ τῶν ἐξορχουμ.*
Dorieus Rhodius, & Glaucus Caryſtius, jam & Milo, & Polyda-
mas, & omnes quorum [extant] æneæ ſtatuæ, utrum deliciis & vino
indulgentes, & ſaltatricibus impliciti coronarentur, an potiùs Jovi
Olympio ludos adornantes, aut patientiam quandam admirabilem,
& robur animi ſimul & corporis præbentes, maximarum & ſolidiſ-
ſimarum voluptatum ſibi conſcii fuerint. Ergo & hîc quoque libet
coronare patientiam, quæ eſt comes & adjutrix maximis virtuti-
bus. Hac donabantur pueri Spartani. Iſti enim lege circa quandam *Stob. πε. νόμ. κ̀ ἐθ.*
aram flagris cæduntur, donec pauci relicti coronentur, nempe illi
qui plagis ſufferendis omnium patientiſſimi judicarentur. *Spartæ* *Cic. Tuſcul. quæſt. l. 2.*
pueri, inquit M. Tullius, *ad aram ſic verberibus accipiuntur, ut*
multus è viſceribus ſanguis exeat, nonnunquam etiam, ut, cùm
ibi eſſem audiebam, ad necem; quorum non modò nemo exclama-
vit unquam, ſed ne ingemuit quidem. Idem alibi, *Pueri Spartiatæ* *Cic. Tuſcul. quæſt. l. 5.*
non ingemiſcunt verberum dolore laniati. Hîc quoque moneo, à
me hoc loco virtutibus inſeri eas ingenii facultates, quæ & ſi pro-
priè non ſunt virtutes, tamen quod ſunt in famulatu virtutum, atque
adeò virtutibus ſunt veluti buccinatrices, virtutibus annumerari
poſſunt. Hujus generis ſunt illæ dotes quibus rerum ſcriptores va-
lidiſſimè commendantur, de quibus cœpi dicere per quos, ſcilicet,
fit, ut corona virtute parta ſit immarceſſibilis, & victrix lividæ ve-
tuſtatis. Nam hos quoque coronari, ſuis locis oſtendam. Eâdem
prope ratione qua ſupra non ſacerdotes tantùm, ſed & quemlibet
ſacrorum miniſtrum corona inſignem fuiſſe oſtendi.

CAPUT IX.

Coronæ iis ſunt propoſitæ qui Remp. juvant conſilio & monitis, manu & periculis, ſcriptis & laudationibus. Schola & profeſſores ſapientiæ. Publico decreto quidam è ſapientibus coronabanbantur aurea corona. Virtus non intelligitur ſine probitate, nec probitas ſine pietate. Pietas coronatur.

NE per devia abſtrahar à materia percopioſa, eam redigo ad tria capita. Eorum omnium qui Reip. operam dant: quidam eam juvant conſilio, prudentia, exemplis, & profeſſione probitatis. Alii manu & periculis. Alii huic operi intentos etiam ſtimulant hortatione,

 erigunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

erigunt gratulatione, gratiarum actione, laudatione, præclariſſimis famæ, æternitatiſque monumentis. εὖ ποιοῦσι πολλοὺς, inquit Plutarchus, οἱ ποιοῦντες ἀγαθοὺς ὧν πολλοὶ δέονται. Beneficia in multos conferunt qui faciunt bonos, quibus omnes opus habent. Ergo his omnibus coronas propoſitas eſſe oſtendam. Enimverò ut nemo naſcitur ſapiens, ſed fit; ita prudentiſſima antiquitas præcipuo cultu habuit eos homines quibus præcipua, imò una cura eſt, ut ſapientiæ præceptis eam ætatem erudiant, quæ tali alimento deſtituta omnium minimè ſapit. Ut pueris apertus erat ludus Grammaticæ & cæterarum artium, ita adultioribus patebat ſchola ſapientiæ. Ibi ſermo, hîc mores formabantur. Illic loqui, hîc vivere, hoc eſt, vitæ officia diſcebant. Literarum finis eſt eruditio. At ſapientiæ privatim ſanctitas, publicè æquitas. Qui illa docebant, artium & literarum, Qui hæc, ſapientiæ profeſſores dicebantur. Ergo omnium operum maximum & præſtantiſſimum exiſtimarunt, formare ingenium & mores juventutis, hoc eſt illorum qui aliquando acceſſuri ſunt ad Rempub. ad quorum, ſcilicet, munus futurum eſt, ut aliquando publicæ conſultationes, judicia, imperia, maxima quæque pertineant. Nemo, quod hodie fit, à ludo literario rectà perrumpebat Senatum. Sed priùs totos ſeſe formandos tradebant hiſce, quos dico, ſapientiæ doctoribus; qui quidem ore diſerti, moribus & caſtitate ſancti, ingeni dotibus eximii, prudentia conſpicui fœtus ſui ſimiles formabant Hæc fuit ſecta illa & Pythagorica, & Socratica, & Zenonis, & aliorum, è quorum ſcholis prodierunt tot, tantaque lumina, quibus admirabilis illa antiquitas etiamnum tota collucet. Non ridebantur illi ut amentes; non hoc totum, tantumque negotium ſpernebatur ut ſupervacuum. Nulla laus ex inſcitia naſcebatur non mores incompti, inſulſi, abſurdi, peſſimi erant pro titulo & inſigni præcipuo nobilitatis. Nulla ferocia, aut etiam feritas illudebat fortitudini. Nulla calliditas, nulla fraus ſe jactabat pr ſolertia & prudentia. Talis inſtitutionis ſtato tempore uberrim proventus apparebant. Quod in tales tantæ rei profeſſores impendebatur, fœneratò redibat. Hinc res privata, hinc publica ſu præſidia, ſua decora, ſua columina promebat. Qui inde prodibant, ubi loquendum, ſapientes; ubi conſultandum, prudentes ubi facto opus erat, manu prompti aſpiciebantur. Non togatu ſagato, non paludatus prætextato illudebat. Conſilio, brachiis, quiſque quoties expediret, Rempub. promovebat. Quæ ergo invidia, ſi per quos tot ac tanta bona in univerſos redundabant his quoque univerſi quas maximas potuerunt, gratias egerunt, habuerunt, rependerunt? Horum, videlicet, ut ingens fuit meritum

Plutarch. πε. τοῦ ὅτι μάλ. τοῖς ἡγεμ. δεῖ τὸν φιλοσ. διαλέγ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ta conſimile debuit eſſe præmium. Ergo his quoque corona de-
reta. Et hoc illud eſt quod de Pythagora Samio Ælianus tradit, *Ælian.l.12. var. hiſtor. c. 32.*
Nempe, hunc tantum, tamque celebrem ſapientiæ profeſſorem
lba veſte, quæ ſummarum poteſtatum propria eſſet, amiciri, tum
aput aurea corona redimiri ſolitum; Quæ corona ei publicè de-
reta eſſet, ad illud ipſum exemplum quo Plato cenſores illos ho- *Plato l. 12. de leg.*
neſtari vult, quos ut eminentiſſimas poteſtates, ſummis honori-
bus cumulat. Nam vita functis ſuper προθέσεις καὶ ἐκφορὰς καὶ θήκας
unebrem pompam & totum ſepulturæ ritum, quo eos magnifi-
centiùs quàm cæteros mortales inſigniri vult, addit albatam ve-
tem; nec eos lugeri aut plorari vult. Simile ferè apud Plutarchum *Plutarch.in ψηφισμ.*
xtat decretum de Lycurgo Butade ab Athenienſibus factum.
Hujus quoque generis eſt illud horum ipſorum Athenienſium,
quo Demoſthenem ornant, quod Æſchines falſum eſſe firmabat, *Demoſth.de cor.*
quod ſic habet: Demoſthenem Demoſthenis Pæanienſis filium
aurea corona donandum; & in theatro, magnis Bacchanalibus,
novis tragœdiis proclamandum. Donari ergo Demoſthenem
Demoſthenis filium Pæanienſem aurea corona virtutis ergo &
benevolentiæ, quam conſtanter habebat erga & Græcos univer-
ſos, & populum Athenienſem, atque fortitudinis. Et quia non de-
ſiſtit agere, & dicere populo utiliſſima; atque alacer eſt ad bene
de eo merendum quocunque modo poteſt. Quod decretum in
ſequentibus Demoſthenes interpretatur. Denique à præcone ite-
rum pronuntiatum eſt, ſed verbis paulò amplioribus. Haud abſi-
mili decreto ab iiſdem Athenienſibus honeſtatus eſt Zeno, qui
fuit philoſophus inclytus, moribus & vitæ ſanctitate inſignis, do-
ctrina & præceptis clariſſimus. Hunc ergo Athenienſes maximo
quoque præmio dignum judicantes honorificentiſſimo decreto
aurea corona donarunt. Hujus decreti ut inſignis, & ab omnibus
Reipub. rectoribus non ſolùm advertendi, ſed & memoriæ tra-
dendi ipſiſſima verba hîc referre operæ pretium haud leve duxi.
Quoniam Zeno Mnaſæi filius, Citticus complures annos in urbe *Diog. Laert. lib. 8.*
philoſophicè, ſive ut philoſophum decet, verſatus eſt, atque in
omnibus vir bonus eſſe perſtitit; ac juvenes qui ad illum diſcipli-
næ cauſa convenerunt, ad virtutem & frugalitatem exhortando,
ad ea quæ ſunt optima, intendit, vitam ſuam verbis ac doctrinæ
ſuæ conſentaneam exemplar omnibus proponens, quod fauſtum,
felixque ſit, viſum eſt plebi laudare Zenonem Mnaſæi filium Cit-
tiea, & aurea corona ritè ac legitimè ornarè propter ſingularem
ejus virtutem & temperantiam. Prætereaque conſtruere illi ſepul-
turam in Ceramico publicè. Coronæ autem faciendæ, exædi-
ficandique tumuli plebem jam quinque viros ex Athenienſibus
eli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

eligere qui curam habeant; decretumque hoc ſcribam plebis inſcribere columnis duabus; licereque ſibi alteram in Academia alteram in Lyceo ponere. Sumptus verò columnarum diſtribuere eum qui negotiis præeſt; ut omnes intelligant populum Athenienſem bonos viros & vivos & defunctos honorare. In quo decreto præcipuè advertenda ſunt illa, Zenonem dici virum bonum. Nec ſolùm hortatum eſſe juventutem ad præclara, ſed ſuam vitam propoſuiſſe univerſis exemplum, præclaris factis ſua dogmata firmantem. Id quod ne inficiari quidem auſi ſunt illi, qui quamvis ei illuderent, hoc tamen teſtimonio eum honeſtarunt.

Clem. Alex. Strom. lib. 10.

Φιλοσοφίαν κενὴν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ·
Πεινῆν διδάσκει, καὶ μαθητὰς λαμβάνει.
Εἷς ἄρτος, ὄψον ἰσχὰς, ἐπιπιεῖν ὕδωρ.

Philoſophiam vanam hic philoſophatur. Eſurire docet, & diſcipulos ſumit. Unus panis, obſonium carica, bibere aquam. Quæ verba produnt ſeveritatem illam Zenonianam quam ille non dictis tantùm aſſeruit, ſed & moribus comprobavit. Quippe caſſa ſunt illa quæ doctè dicuntur & ſcitè, ſi non moribus firmantur. Hinc eſt quod corona datur probitati, ſine qua nulla virtus hoc nomen meretur.

Athen. ex Eurip. l. 2.

ἄνδρας οὖν ἐχρῆν σοφοὺς τε κἀγαθοὺς
φύλλοις στέφεσθαι, χ᾽ ὅστις ἡγεῖται πόλει
Κάλλιστα σώφρων καὶ δίκαιος ὢν ἀνήρ.

Viros igitur oportuit ſapientes & bonos foliis coronari, & quicunque præeſt urbi pulcherrimè temperans & juſtus exiſtens vir. Quippe virtuti probitas adhæret, ut vix diſcriminari poſſint, certè ſeparari nequeant. Vix virtuti corona dari poteſt quin eâdem quoque probitas coronetur. Probitatem cùm dico, eâdem pietatem dico. Nam pietas eſt radix omnium virtutum. Talis cùm ſit, prudenter antiquitas pietatem quoque coronavit. Hujus coronæ mentio ſit in panegyrico dicto Conſtantino Auguſto Conſtantii filio incerto autore, his verbis, Merito igitur tibi, Conſtantine Imperator, ſenatus ſignum Dei, & paulò ante Italia ſcutum & coronam, cuncta aurea dedicarunt; ut conſcientiæ debitum

Panegyr. Conſtant. Aug. Conſtant. fil. dict.

„ aliqua ex parte relevarent. Etenim ſæpe debetur & divinitati ſi-
„ mulachrum aureum, & virtuti ſcutum, & corona pietati. Non
„ aliam quàm hanc ipſam pietatis coronam deſignat Sara filia Raguelis, quæ cùm apud Deum preces funderet, ſuper cætera, hæc dicit, Domine quiſquis tui cultor eſt, hujus vita etſi experimentis ſubjacet, tamen is pro certo habet ſe iri coronatum.

Lib. Tob. c. 3. v. 20.

CAPUT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT X.

Corona fortitudinis, temperantiæ, ſapientiæ, conſilii, libertatis. Corona rectè adminiſtrati publici officii, tum publicè exhibitæ liberalitatis. Corona illorum qui, Repub. ancipiti, malam cauſam deſerunt ut accedant bonæ. Qui coronam virtutis immeritò adeptus eſſet, huic id factum vix unquam fuit impune. Coronæ virtutis ut cupidiſſimè petebantur, ita nemini dabantur niſi præcedente ſcrupuloſa totius rei cognitione.

DAtur & corona virtutibus iis quorum effectus apparent. Hujus generis fuerunt illæ coronæ fortitudinis, quas matronæ Eleæ virorum ſuorum capitibus impoſuerunt ob interfectum Ariſtotimum tyrannum, ipſamque adeò ſublatam tyrannidem. Sed de his coronis infra dico uberius. Dantur & temperantiæ, ut in verbis decreti, ἀρετῆς ἕνεκα καὶ σωφροσύνης, virtutis ac temperantiæ gratia. Hac temperantiæ corona æneam ſtatuam Milonis athletæ redimitam fuiſſe ajunt, τὴν ταινίαν δὲ ἣν ἀναδεῖται, σωφροσύνης ἡγεῖται σύμβολον. tænia qua redimitur, exiſtimatur temperantiæ ſymbolum. Id quod tamen non uſquequaque probatur Apollonio, qui ait, hanc, quam ipſe non tæniam vocat, ſed mitram à Crotoniatibus datam eſſe Miloni, quòd eum fecerant ſacerdotem Junonis. Ergo non ut athletam redimiri eum, ſed ut ſacerdotem. Ea, quæ verè temperantiæ corona ſit, ac talis adgnita, ab Apollonio Tyaneo miſſa fuit Tito Veſpaſiani Cæſaris filio. Is enim cum capta Hieroſolyma inibi eſſet ut ab finitimis gentibus coronaretur, ea ſe non dignum eſſe profeſſus eſt. Nec enim, inquit, hæc ego feci, ſed manus meas irato Deo commodavi. Id quod ſummopere collaudatum, eò quod σωφροσύνης μεστὸν, τὸ μὴ στεφανοῦσθαι ἐφ' αἵματι, temperantiæ plenum non coronari [velle] ſuper ſanguine. Ergo Apollonius ita illi ſcripſit Βουληθέντι σοι μὴ ἐπ' αἰχμῇ κηρύττεσθαι, μηδ' ἐπὶ δηΐῳ αἵματι, δίδωμι ἐγὼ τὸν σωφροσύνης στέφανον, ἐπειδὴ ἐφ' οἷς δεῖ στεφανοῦσθαι γιγνώσκεις. Nolenti tibi propter bellum præconio ornari, [quo victores coronantur] neque ſuper hoſtili ſanguine, do ego temperantiæ coronam, quandoquidem ſuper quibus coronari oportet, noſti. Cæterùm ut corona ſequatur, neceſſe eſt ut actio præclara præcedat, hoc eſt, evidens opus virtutis, quo aſſeruntur præcepta ſapientiæ. Hanc ergo quiſquis ita docet, ut moribus & vita profiteatur, hunc certè corona manet. His affinis eſt corona ſapientiæ, cujuſmodi eam Herodotus & Philoſtratus nominant. Quæ, eodem Herodoto authore, ex olea plectebatur. Hujus coronæ mentio eſt

Plutarch. γυν. ἀρ.

Philoſtrat. in vita Apoll. lib. 4.

Philoſtrat. vita Apoll. lib. 6.

Herodot. lib. 8. Philoſtrat. Heroic.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Plutarch. ὅτι οὐδὲ ἔστιν. eſt apud Plutarchum in verbis Metrodori ſcribentis fratri, nempe ad Epicureum modum, Nihil, inquit, oportet ſervare Græcos, neque propter ſapientiam coronas ab illis adipiſci, ſed edere, & bibere vinum. Et alibi σοφίας ἀριστεῖον θαλλοῦ στέφανον ſapientiæ præmium *Plutarch. Themiſtoc.* oleæ coronam Themiſtocli datam ait. Hæc corona priſcis ſæculi tanti fuit, ut heroibus tantùm data ſit, ut unis illis qui ingentibus meritis omne mortale genus ſibi devincirent. Ergo de Palamede, qui fuit æmulus Ulyſſis, hæc legimus, ὁ μὲν σοφίας ἀριστεῖα ἐστεφανοῦτο. *Philoſtrat. in Her.* ὁ δ' Ὀδυσσεὺς ἀτίμως ἡγεῖτο πράττειν. Ille quidem ſapientiæ præmiis coronabatur. At Ulyſſes inhoneſtè exiſtimabatur agere. Hujus ge- *Apoc. c. 4.* neris ſunt illæ coronæ de quibus loquitur Joannes in Apocalypſi. Et in circuitu throni ſedilia viginti quatuor: Et ſuper ſedilia vidi viginti quatuor ſeniores ſedentes, circumamictos ſtolis albis. Et habe- *Prudent. lib. 1. contr. Symmach.* bant in capitibus ſuis coronas aureas. Hos ſeniores Prudentius vocat ſapientes.

Eſtne ille è numero paucorum qui diadema
Sortiti ætheree coluerunt dogma ſophiæ?

Et verò coronam, & quidem auream ſapientiæ dari minimè mirum *Ariſtoph. ὄρνιθ.* eſt, cùm ſapientia res omnes habeat in poteſtate. Ariſtophanes,

Στεφάνῳ σε χρυσῷ τῷ δὲ σοφίας οὕνεκα
Στεφανοῦσι καὶ τιμῶσιν οἱ πάντες λεῴ.

Corona te aurea hac ſapientiæ gratia Coronant & honorant om- *Phornut. in fin.* nes populi. Hanc ſapientiæ coronam quidam tribuit Æſopo. Cujus, inquit, fabulæ ad viri ſapientis fores accedunt, vittis ipſum, oleagineoque ramo coronaturæ. Sed quòd à ſapientia manat vis conſilii, conſilio quoque inventa corona eſt, nempe qua is redi- *Plutarch. γυν. ἀρ.* mitur qui bono conſilio Rempub. juvit. Hac corona à matronis honeſtatus memoratur Daiphantus is, qui conſilium Phocenſibus dedit, ut uxores unà cum liberis in locum lignis circumdatum compulſas, ſi ipſi prœlio victi eſſent, cremarent. Hujus generis illa eſt, quam à populo Athenienſe quibuſdam conceſſam, tum à qui- *Demoſth. de corona.* buſdam civitatibus urbi Athenarum ſe authore datam, Demoſthenes gloriatur, his verbis: Ac multos jam à vobis verſatos in Repub. coronis eſſe donatos, ſciunt omnes. Propter quem autem alium Reſpub. coronata ſit, conſiliarium dico & oratorem, niſi propter me, nemo omnium dicere queat. Simili corona inſignitus fuit *In vita Ariſtoph.* Ariſtophanes, certè oleaginea, quæ dignitate æquabat auream, ob id tantùm quòd auſus eſt firmare, Rempub. Athenienſem nullius eſſe in dominio, ſed per omnia eſſe ſui juris. Nempe hæc tam nobilis aſſertio capi potuit pro ſalutari conſilio, atque adeò pro vehemente hortatione ad tuendam libertatem. Certè dici potuit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

oróna libertatis ; cujuſmodi eſt illa Adimanti, de qua extat hoc iſtichum, etſi mutilum,

Οὗτος Ἀδειμάντου τάφος, ὃν διὰ πᾶσα
Ἑλλὰς ἐλευθερίας ἀμφέθετο στέφανον. *Plutarch. πε. τῆς Ἡροδ. κακοηθ.*

Ioc Adimanti ſepulchrum, per quem omnis Græcia libertatis cir-umpoſuit [ſibi] coronam. Atque hæc quidem cùm ita ſint, eos me-itò coronari dicimus, ſine quorum aut prudentia, aut diſciplina vix llum conſilium iniri nec publicè poteſt, nec privatim, quod depre-endatur eſſe ſalutare. Certè Alcibiades apud Platonem capiti So-ratis imponit hanc coronam conſilii, ſcilicet, ab Socrate ſibi dati. *Plato in Alcib. l. 2.* ἢ μὴν, inquit, τουτονὶ τὸν στέφανον, ἐπειδή μοι δοκεῖς καλῶς συμβεβουλευκέναι, σοὶ περιθήσω. Atqui hanc coronam, quando mihi videris præclarè conſuluiſſe, tibi circumponam. Enimvero omne forte præclarumque factum manat à ſimili conſilio. Ut dator conſilii co-ronatur, ita quiſquis in publica adminiſtratione eximium aliquod & memorabile facinus fecerit, hic ſolenni decreto, ſolenni ritu, tum loco percelebri & perilluſtri coronam accipit. Qua de re præter de-creta Athenienſium quæ alibi memoro, extat inſignis apud Cicero-nem locus, ſumptus è loco Demoſthenis quem ſupra citavi. *Cùm eſ-ſet lex Athenis ne quis populi ſcitum faceret, ut quiſquam corona donaretur in magiſtratu, priuſquam rationes detuliſſet. Et altera lex, Eos qui à populo donarentur, in concione donari debere. Quia in Senatu Demoſthenes curator muris reficiendis fuit, eoſque refecit pecunia ſua; De hoc igitur Cteſiphon ſcitum fecit; nullis ab ipſo rationibus relatis, ut corona aurea donaretur; eaque donatio fieret in theatro, populo convocato. Qui locus non eſt concionis legitimæ. Atque ita prædicaretur, eum donari virtutis ergo, benevolentiæque quam erga populum Athenienſem haberet.* *Cic. de opt. gen. orat.* Itaque Demoſthenes au-rea corona, judicio ac decreto Senatus, ob refectos ſua pecunia mu-ros, populo ſpectante, donatus eſt. Hiſce coronis adnecto illas qui-bus evinciuntur ii, quorum luculenta extat ergo Rempub. liberali-tas. Et hanc quidem coronam Nauſicli claſſico duci datam fuiſſe, Demoſthenes ait. Hac ipſa liberalitatis corona donati ſunt Dioti-mus & Charidemus cùm clypeos publicè dederunt. Et de Nauſicle *Demoſt. de cor.* quidem extat decretum apud eundem Demoſthenem, quo is coro-natur, quòd propria ſubſtantia neceſſaria militibus diſtribuit. Huic decreto nullo intervallo proximum eſt decretum factum in ho-norem Diotimi & Charidemi; quorum uterque donatur aurea corona, quòd privato ſumptu milites armarunt clypeis octingen-tis. Sequitur decretum factum in honorem ipſius Demoſthenis, ob id quòd reficiendis muris curator factus, tria talenta de ſuo in id operis inſumpta populo donavit; & quòd theatrali pecuniæ

præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

præfectus, ex omnibus tribubus, iis quibus theatralis pecunia diſtribui ſolet, largitus eſt centum minas ad ſacrificia. Videre operæ pretium eſt lepidum illud & fictitium decretum quo Timon apud Lucianum, poſteaquam dives factus eſt, honeſtatur, quod veris decretis, quæ percenſui, eſt perſimile. Hiſce coronas illas quoque adnecto, quibus illi honeſtantur, qui, Repub. ancipiti, malam cauſam deſerunt ut accedant bonæ. In quo ipſo magnum meritum eſſe, antiqua prudentia cenſuit. Hoc exemplo M. Tullius decrevit iis qui ab Antonio defecerant, præter quinque millia drachmarum, ſicuti jam victoribus, ut oleæ ramo diebus feſtis coronati eſſent. Nullum ex hac materia exitum invenirem, ſi alia præmia, quæ præter coronas eximiæ virtuti dabantur, perſequi vellem; ut ſepulchra, quale decretum eſt Zenoni; ut ſtatuas quibus donabantur ii qui Athenis erant ἐπώνυμοι, è quorum numero quidam indebant nomina tribubus; alia, quorum à me, ubi res poſtulat, mentio fit. Hoc tantum ſuperioribus addo, tanti fuiſſe has coronas virtutis, de quibus proxime egi, ut ſiquis fronte effronte eas affectaſſet, aut etiam inlicitis artibus adeptus eſſet, id certe non longum tulerit. Exemplo adſumendus eſt Heraclides philoſophus. Is argento Pythiam corruperat, impuleratque ut diceret, tunc demum Heracleotas fame, qua premebantur, liberatum iri, ſi Heraclidem Eutyphronis filium, dum in vivis eſt, aurea corona donarent; tum ſi mortuum venerarentur ſicuti heroëm. At nihil hæc techna architecto profuit. Siquidem ex hoc oraculi reſponſo cum is in theatro coronatus fuiſſet, ilico obſtupuit ſicuti ſydere tactus. Nec ipſe tantum non fuit inultus, ſed & illi qui ipſi tanti ſceleris miniſtri fuerant. Nam ipſis theoris in terram dejectis vita adempta: Ipſa quoque mendax Pythia morſu draconis icta male periit. Cæterum hæ omnes coronæ, quas proxime nominavi, tanta animorum contentione petebantur, tamque accurata cauſæ cognitione præcedente dabantur, ut in id unum ſæpe univerſa civitas erecta eſſet. Illi adeo ad quos negotium parum pertinebat, quo ea res eventura eſſet, id quoque penſi habebant. Quem morem Æſchines agnoſcens, ſcilicet improbæ curioſitati nimis affinem, cum ſe ventis plurimos dies in mari detentum memorans, tandem Anthronam appuliſſe ait, quinque, inquit, noctes in mari cum fuiſſemus, appulimus Anthronæ, ut diſcamus non curare ſiquis in ſua patria ſecundum leges, an non, coronatur. Ac ſi dicat, Ea maritima conflictatio nos docuit; ſuperfluis curis abjectis, ea tantum curare quibus ſalus & incolumitas noſtra continetur. Et verò illa accuſatio, qua is Demoſthenem petiit, magno ei ſtetit. Inde enim concitatus in eum

Lucian. Tim.

Appian. Alex. lib. 3. bel. civ.

Etymol. ἐπώνυμοι.

Diog. Laert. in Heracl. lib. 5.

Æſchin. ep. 1.

Æſchin. ep. 7.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Demoſthenes perfecit ut exilio puniretur. Et hæc quidem habeo quæ in genere dicam de iis coronis, quibus evinciuntur ii qui ſapientiam ſermone, moribuſque profitentur. Mox veniam ad eas coronas, quæ honeſtant capita illorum, quorum præconiis eximia virtus etiam excitatur, erigitur, eniteſcit.

CAPUT XI.

Corona doctrinæ. Muſæ coronatæ. Poëtæ coronati. Muſæ præter hederam coronatæ palma. Muſæ diadematæ. Artes liberales coronatæ, Arithmetica coronata. Aliæ artes coronatæ. Artium liberalium profeſſores coronati. Facundia coronata. Venus facunda.

ENimvero etſi aliud eſt ſapere, aliud ſcire, tamen quia is qui multum ſapit multa quoque ſcire exiſtimatur, à corona ſapientiæ haud longe diſtat corona doctrinæ. Talem coronam ſibi ereptam queritur Plato, in ea tamen epiſtola quæ doctorum judicio νοθεύει pro notha habetur. Equidem non aliam coronam ibi ſignificari puto. Scribit Dionyſio his verbis, Sunt mihi fratris filiarum, quæ tum mortuæ ſunt cum ego, te tamen jubente, non ſum coronatus, filiæ quatuor. Quibus verbis Plato hic ſubdititius videtur exprobrare Dionyſio injuriam non acceptæ coronæ. Haſce doctrinæ coronas innuit Euripides in hac profeſſione & voto,

Plato ep. 13.

οὐ παύσομαι τὰς χάριτας
μούσαις συγκαταμιγνὺς
ἡδίσταν συζυγίαν.
ἢ ζώην μετ' ἀμουσίας,
ἀεὶ δ' ἐν στεφάνοισιν εἴην.

Euripid. Herc. fur. actu 2.

Non ceſſabo ego gratias jungere muſis, jucundiſſimam conjugationem. Utinam in cultu Muſarum vivam, Semperque ſim inter ſerta. Muſas ubi nominavit, ſtatim addit ſerta & coronas, eaſ, ſcilicet, quibus antiquitas Muſæ coronatas exhibuit. Nec mirum, ſi, cum ad Muſas omnem cultum Poëtæ conferant, ipſi quoque ambiunt coronari. Ergo Muſarum exemplo Muſarum cultores coronantur. At Muſas ſupra dixi coronari hedera. Quod coronamenti genus & ab ipſis poëtis eſt uſurpatum. Juvenio tamen quandoque Muſas coronari palma. Id quod Pharnutus diſertim tradit de Muſis, coronantur, inquit, palma, ut quidam exiſtimant, propter cognominationem, quod à Phœnicibus literæ ſint inventæ. Sed rationi magis conſentaneum eſt, id fieri propter τὸ τρυφερὸν, καὶ ἐνεργὲς, καὶ ἀείζωον, καὶ δυσανάβατον, καὶ γλυκύκαρπον τοῦ φυτοῦ, molliciem, efficaciam, ſemper vividum, aſcenſu difficile, & fructus dulcedinem hujus arboris.

Pharnut. π. τῶν μουσ.

Alii

Alii Muſas non ſolùm coronatas faciunt, verùm & diadematas, ut Fulgentius Polymniam, *Majeſtate*, inquit, *ſubnixa elatæ frontis Polymnia argenteis aſtrorum purgaverat margaritis. Cujus phaleratum exoticis diadema carbunculis corniculata lunæ ſinuatio deprimebat.* Nec Muſæ tantùm, verùm etiam artes eæ quas liberales vocant, coronantur. Certè coronam Arithmeticæ Martianus Capella dſcribit his verbis; quæ non ubique ſunt ſatis ſyncera. *Quæ etiam miraculis quibuſdam capitis reverenda videbatur. Nam primo à fronte uno, ſed vix intelligibili radio candicabat, ex quo item alter erumpens quadam ex primo linea defluebat. De hinc tertius & quartus, tumque etiam nonus. Decuriatuſque primus honorum, reverendumque verticem duplis, tripliſque varietatibus circulabant. Sed innumerabili radios multitudine prorumpentes in unum denuò tenuatos miris quibuſdam defectibus contrahebat.* Nec ſolùm liberales artes, ſed aliæ quoque coronari videntur apud Heſiodum in his verſibus,

Fulgent. mythol. — *Martian. Cap. lib. 7.* — *Heſiod. ἔργ. καὶ ἡμ.*

— αὐτὰρ Ἀθήνην
Ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἱστὸν ὑφαίνειν.
Καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσῆν Ἀφροδίτην.

At Minervam [Jupiter juſſit] opera docere ingenioſam telam texere, Et gratiam circumfundere capiti auream Venerem. Quorum verborum, ultima dico, interpretatio ſumenda eſt è loco Pauſaniæ quem proximè cito. Cæterùm & Muſarum cultores, hoc eſt, eloquentiæ, & artium liberalium profeſſores priſco more coronabantur. Certè hanc tam nobilem ſive coronam, ſive corollam Empedocles imponit capiti ſuo in his verſibus,

Diog. Laert. in Emped.

Ὦ φίλοι οἳ μέγα ἄστυ κατὰ Ξανθοῦ Ἀκράγαντος
Ναίετ' ἀν' ἄκρα πόλεως, ἀγαθῶν μελεδήμονες ἔργων,
Χαίρετ'. ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητὸς,
Πωλεῦμαι μετὰ πᾶσι τετιμένος, ὥσπερ ἔοικε,
Ταινίαις τε περίστεπτος στέφεσίν τε θαλείης,
Τοῖσιν ἅμ' εὖτ' ἂν ἵκωμαι ἐς ἄστεα τηλεθόωντα,
Ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξὶ σεβίζομαι.

Quos interpres totidem verſibus Latinos fecit,

Urbem qui flavi ad ripas Acragantis amici
Incolitis magnam, res & curatis honeſtas,
Salvete, immortalis ego converſor apud vos,
Ut par eſt, Deus, & tali me dignor honore.
Formoſis vinctus vittis, roſeiſque corollis.
Queis quando egregias veniam comitatus ad urbes,
Mulieribus, maribuſque colar, &c.

Enimvero ut doctrina progignit facundiam, atque ut hæc ſine doctrina nulla eſt, ita illa ſine hac latens & obſcura eſt. Facundia illa eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

eſt quæ doctrinæ arcana revelat. Et ideò facundiæ priſca ſapientia coronam quoque tribuit, ſatis intellecto, facundiæ munus eſſe quod tempus res magnas neque attenuat, neque elidit. Hæc eſt illa nobilis corona, qua apud Pauſaniam Dea Pithò Venerem donat è mari emergentem. Cauſa eſt, quod proprium Veneris eſt ut ſit ſuaviloqua. Nimirum, ea re dicta eſt popularis, & ſuada. Et quia talis eſt, ejus cultum Theſeus induxit, cùm ex agris in unam civitatem populum Athenienſem compulit. Itaque jure bono Lucretius hanc eloquendi facultatem petit à Venere, *Pauſan. lib. 1. Eliac.* *Pauſan. in Attic.* *Lucret. l. 1.*

Quo magis æternum da dictis Diva leporem.

Poulò poſt, hujus ipſius Deæ facundiam extollens, ait,

Hunc tu Diva tuo recubantem corpore ſancto
Circumfuſa ſuper ſuaveis ex ore loquelas
Funde, petens placidam Romanis inclyta pacem.

Hanc ipſam facundiæ coronam diſertim Tacitus nominat deſcribens perditiſſimos mores principis hiſtrionis, ludionis, aurigæ, inceſti, demum parricidæ. Cui nihilominus *Senatus aufert victoriam cantus, adjicit facundiæ coronam, qua ludicra deformitas velaretur.* Certè tum pulchritudo verè eſt conciliatrix amoris, cùm comitem habet facundiam. Nec ſanè abſque facundia ipſa Venus eſſet tam Venerea, tamque adlubeſcens. Martianus Capella loquens de dotibus quas quodque numen animæ adpoſuit, ſermonis thymum, mel, lepores, omnes ei ab Venere inditos ait, *Omnes verò illecebras,* inquit, *circa ſenſus cunctos appoſuit Aphrodite. Nam & unguentis oblitam, floribuſque redimitam halatu paſci, foverique docuerat & melle permulſerat, & auro, atque monilibus inhiare, membraque vinciri honorationis celſæ affectatione perſuaſerat.* Hinc ergo eſt quod illorum ingens honor & authoritas eſt, quorum opera ea quæ ſumma ſunt, & maxima, talia poſteritati oſtenduntur. Hi illi ſunt, quorum ingenio ac ſtylo perficitur, ut, quæ dum aguntur, ſunt merita, eadem infinita poſteritate ſint exempla. Veriſſimè Pindarus ait, virtutem claris ſcriptionibus illuſtrem redditam diuturnam quoque reddi. Hoc ergo eſt ſummum eloquentiæ decus, quod ipſi virtuti vitam largitur ac diuturnitatem. *Tacit. l. 16. Annal.* *Martian. Cap. lib. 1.* *Pindar. Pyth. od. 3.*

——— γινωσκόμεθα
δ' ἀρετὰ κλειναῖς ἀοιδαῖς
χρονία τελέθει
παύροις δὲ πράξασθ' εὐμαρές.

Quæ cognoſcitur virtus per inclytos cantus, diuturna eſt. Sed paucis id facere facile eſt. Quæ ergo invidia, ſi ad diſertos quoque non minùs quàm ad rerum geſtores perveniunt præmia virtutis, ea quæ vocavi honoris aut honoraria; & ex his illa ipſa de quibus

nunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

nunc ago, coronaria? Etſi enim antiquitas utroſque propriis coronis inſignivit, tamen eas coronas gemellas fecit. Et imperatoria, & poëtica laurus unum, idemque caput quandoque eſt circumplexa. Statius,

Stat. lib. I. Achil.

At tu quem longè primum ſtupet Itala virtus
Grajaque, cui geminæ florent vatumque ducumque.
Certatim laurus (olim dolet altera vinci.)

Unde datur intelligi, parum eſſe res gerere, niſi geſtæ ſcriptis illuſtrentur. Ergo hoc genus coronæ tam expetitum præmium fuit, ut ipſi oratores, ipſi quoque poëtæ acribus hinc inde ſtudiis de ea quàm ſæpiſſimè certarint. Hanc ipſam Nero, ut magnus, ſi Diis placet, orator affectavit teſte Suetonio. *Et orationis quidem*, inquit, *carminiſque Latini coronam, de qua honeſtiſſimus quiſque contenderat, ipſorum conſenſu conceſſam ſibi recepit.* Memoratur Theodectes quidam Pharſalites poëta, ſcriptor tragœdiarum & orationum, tum etiam artis Rhetoricæ profeſſor è ſacris literarum certaminibus, iiſque tredecim retuliſſe octo coronas incorruptas. Qua de re extant quidam verſus editi Athenis poſt ejus obitum, non ſatis ſani. qui tamen recitantur à Stephano.

Sueton. in Ner. cap. 12.

Stephan. Φάσηλις.

CAPUT XII.

Poëtæ coronati lauro. Rhapſodi & enarratores poëtarum coronati. Oratores coronati.

ITaque inſignes illi poëtæ qui virorum fortium benefacta canebant, ſibi non minus quàm illis rerum geſtoribus coronam deberi exiſtimarunt. Hinc illa frequentia celeberrimorum poëtarum certamina & victoriæ, quales illæ quas dixi Theodectis, & illæ è quibus Æſchylus & alii innumerabiles mirum in modum claruerunt. Certè Æſchylo cum in vita tredecim victoriæ obtigiſſent, is poſt obitum quoque non paucas retulit, ut memorat is qui ſcripſit vitam ejus. Certè fuit ſæculum, quo inter doctrina & eloquentia conſpicuos, homines haud minus certatum quàm inter pugiles, eoſque qui è militaribus exercitamentis famam ſunt adepti. Quippe his certamen erat de vi brachiorum, de agilitate, de pernicitate. Illis de dotibus animi, de acritate ingenii, de perennitate nominis. Cæterum etſi jam oſtendi poëtas hedera coronari ſolitos, tamen hanc quoque poëticam coronam conſtat fuiſſe lauream. Heſiodus canit, ſe è Muſis donatum viridi lauro, & ab iiſdem ſibi inditam divinam vocem.

Καὶ

Καί μοι σκῆπτρον ἔδον δάφνης ἐριθηλέος ὄζον
Δρέψασαι θηητόν. ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδὴν
Θείην, ὥς τε κλύοιμι τάτ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα,
Καί με κέλονθ' ὑμνεῖν μακάρων γένος αἰὲν ἐόντων,
Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἰὲν ἀείδειν.

Heſiod. Theogn. & Lucian. in diſſert. Luc. & Heſ.

Enihi ſceptrum dederunt lauri perviridis ramum Decerpere mi-
dum. Inſpirarunt autem mihi vocem Divinam, ita ut audi-
ra tam futura, quàm præterita. Et me jubebant celebrare bea-
rum genus ſempiternorum. Se verò primò & poſtremò decan-
. Quos verſus Tzetzes ita explanat, ut dicat, novem quaſdam
ulieres muſas, id eſt, quæ eædem ſint muſæ, decerpſiſſe ramos
ri Heliconitidis, eoſque ei mandendos dediſſe. Eumque ſic &
entia & poëtica repletum. Et paulò poſt dicit, Heſiodum in
nis circa Heliconem vidiſſe novem mulieres indere ſibi lauros
os. Quod ſomnium omnino oſtendebat, fore ut is adiſpiſcere-
eruditionem laborioſam & amaram quæ æterna progigneret
mata. Alibi quoque idem Tzetzes ait, laurum eſſe ἀειθαλῆ,
per floridam, ut & ſermones ſemper florent. Non item mi-
n eſt, lauru redimiri capita poëtarum, cùm Apollo ſummus
nium vatum è lauro edat oracula, ut infra uberrimè dico, ubi
de lauro. Itaque Horatius ubi memorat ſe, cùm puer eſſet, à
umbibus fuiſſe tectum fronde nova, addit, haſce frondes fuiſſe
rum & myrtum.

Tzetz. in prole. in Heſiod.

Ut tuto ab atris corpore viperis
Dormirem & urſis, ut premerer ſacra
Lauroque collataque myrto
Non ſine Dîs animoſus infans.

Horat. lib. 3. carm. od. 4.

nc poëticam laurum ſibi deberi ipſe alibi audacter profite-
r,

—— ſume ſuperbiam
Quæſitam meritis, & mihi Delphica
Lauro cinge volens Melpomene comam.

Horat. lib. 3. car. od. ult. in fin.

anc alibi vocat Apollinarem, eamque Pindarum mereri ait,

—— immenſuſque ruit profundo
Pindarus ore,
Laurea donandus Apollinari.

Horat. lib. 4. carm. od. 2.

que ut viros fortes per fortia facta ad coronam ire ſupra dixi, ita
oque quoties poëtæ in præclaro argumento cum laude verſantur,
c verò ſibi ipſi coronam nectere dicuntur. Horatius,

—— ſequere & procul audi
Quid ferat, & qua re ſibi nectat uterque coronam.

Horat. lib. epiſt.

alibi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

—— neque ego illi detrahere auſim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.

Hanc ob cauſam ipſe Horatius alicubi dixit, ſub lauru mea, vel ſub arbore mihi propitia & familiari. Et illud idem eſt ac ſi dic, apud me,

—— longaque feſſum militia latus

Horat. lib. 2. carm. od. 7. *Depone ſub lauru mea.*

Propertius poſt obitum ſuum vult coronari lauro.

Propert. lib. 2. *Et ſit in exiguo laurus ſuperaddita buſto,*
Quæ tegat extincti funeris umbra locum.

Idem de pugna navali,

Propert. lib. 4. *Ite procul fraudes; alio ſint aëre nexæ.*
Pura novum vati laurea mollit iter.

Ubi *pura* puto eſſe veram interpretationem ejus quam Gr Poëtæ ſæpe vocant ἀκήρατον. Hanc quoque lauream coronam Valerius Flaccus imponit,

Valer. Flaccus lib. 1. Argon. *Phœbe mone, ſi Cumeæ mihi conſcia vatis*
Stat caſta cortina domo; ſi laurea digna
Fronte viret.

Ovidius hac ſe fronde redimitum gloriatur ſcribens ad Solanum,

Ovid. lib. 2. de Ponto. *Thyrſus enim vobis, geſtata eſt laurea nobis.*

Et hac ſe corona à Tomitis donatum memorat,

Ovid. lib. 4. de Ponto. *Tempora ſacrata mea ſunt velata corona,*
Publicus invito quem favor impoſuit.

Statius meminit laureæ Homericæ & Virgilianæ in his vei- bus,

Stat. lib. 4. Sylv. *—— non ſi pariter mihi vertice læto*
Nectat odoratas & Smyrna & Mantua lauros
Digna loquar.

Dracont. de opif. VI. dier. Dracontius vocat laurum poëticam honorem linguæ, eamque d eſſe præmium poëtarum.

Linguæ laurus honos ſolvit donanda poëtis.

Videntur quoque poëtæ hanc frondem aliis prætuliſſe frondib propter ejus perennem viriditatem, ſicuti ſymbolum ſi non æt- nitatis, at ſaltem diuturnitatis. Et verò eam Lucretius vocat fr dem perennem cum eam tribuit Ennio,

Lucret. l. 1. *Ennius ut noſter cecinit, qui primus amœno*
Detulit ex Helicone perenni fronde coronam,
Per gentes Italas hominum quæ clara clueret.

Caſſius Parmenſis laurum poëticam vocat frondem æternam in G pheo ſuo,

Epig. lib. 4. *Non levis adſcenſus ſiquis petit ardua, ſudor*

Pl

Plurimus hunc tollit, nocturno exſomnis olivo
Immoritur; jactat quod mox laudaverat in ſe
Qui cupit æternæ donari frondis honore.

c ne quid de ſe humilius ſentiat; aut minus dicat quàm de aliis ta-
m coronam ipſe Lucretius capiti ſuo circumponit. *Lucret. l. 1.*

Nec me animi fallit quàm ſint obſcura; ſed acri
Percuſſit thyrſo laudis ſpes magna meum cor.
Et ſimul incuſſit ſuavem mî in pectus amorem
Muſarum, quo nunc inſtinctus mente vigenti
Avia Pieridum peragro loca, nullius ante
Trita ſolo, juvat integros accedere fontes,
Atque haurire; juvatque novos decerpere flores;
Inſignemque meo capiti petere inde coronam
Unde prius nulli velarint tempora Muſæ.

ujus coronæ alibi quoque mentionem facit Calliopen alloquens,

Tu mihi ſupremæ præſcripta & candida callis *Lucret. l. 6.*
Currenti ſpatium præmonſtra, callida Muſa
Calliope, requies hominum, divumque voluptas;
Te duce, ut inſigni capiam cum laude coronam.

nnii coronam Propertius vocat hirſutam, hoc eſt, aſperam & in-
mptam, alludens, opinor, ad duritiem verſuum ejus, *Propert. lib. 4.*

Ennius hirſuta cingat ſua dicta corona.
Mî folia ex hedera porrige Bacche tua.

ſi manifeſtum eſt hoc loco hirſutam coronam vocari lauream, ac
dicat, acutam & pungentem qualia ſunt lauri folia, è quibus ple-
itur hæc corona verè poëtica, quamvis Propertius hederaceam
petat, nempe ut nunc quidem videatur potius in comitatu Bacchi,
ıàm in choro Apollinis. Sive ut hinc oſtendat, ſuam coronam non
cot meritis conſurgere, neque ea dignitate eſſe qua ſunt coronæ
ıreæ quæ circumplectuntur capita magnorum poëtarum: ſed ſibi
ntum propoſitos eſſe Cupidines, luſus, & feſta Bacchi, cujus co-
na eſt hederacea. Cæterum vel hanc ob cauſam laurus, & laurea
rona Poëtis tantopere fuit expetita, quòd Apollo ipſis œſtrum
editur immittere per lauros ſuas, hoc eſt, per ſpiritum quemdam
vinum & vaticinantem. Statius,

Tempus erit, cùm laurigero tua fortior œſtro *Stat. lib. 1. Theb.*
Facta canam.

ı re Socrates apud Platonem ait poëtas eſſe interpretes Deorum. *Plato in Ione.*
einde addit, illos hoc numine corripi quod noſtris dicitur œſtrum,
ατεχόμενοι ἐξ ὅτου ἂν ἕκαστος κατέχηται), à quocunque tandem il-
rum unuſquiſque corripiatur. Ex his omnibus palam eſt, non
s tantum qui publicam rem manu promoviſſent, ſed & illos qui

horum facta luculentis ſcriptionibus æternitati commendaſſent, qui
perituram purpuram, & laureas marceſcentes immortali præcio
circumdarent, in primis poëtas, ſuper hederam lauro coronari li
tos. Cui lauro interdum fuerunt additæ vittæ, ut inſignia vam,
Id quod diſcimus è Statii epicedio in filium,

——ſed nec ſolita mihi vertice laurus,

Stat. lib. 5. Sylv.

Nec fronti vittatus honos. Entaxea marcet
Sylva comis; hilareſque hederas plorata cupreſſus
Excludit ramis

Porrò nemini novum aut mirum accidet coronari poëtas, cùm i
met rhapſodi, hoc eſt poëtarum enarratores ſibi quoque coro
vindicarint, & quidem auream. Ion, audax ille apud Plato

Plato in Jove.

Rhapſodus Socratem alloquens gloriatur ſe ita ornaſſe Homer
ut ab Homeri ſtudioſis mereatur donari aurea corona. Non on
rim, coronis facundiæ à me additas eſſe poëticas, quod utraqu
cultas & ſolutæ orationis & verſuum nihil eſt niſi viva eloque
cujus ſunt plures, eædemque pulcherrimæ facies. Neque vero
refert qua ſe potiſſimùm ratione agnoſcendam præbeat, an metro
oratione libera, an dictis, an ſcriptis, an publicè, an privatim. Q
cunque aſpicitur, pulchra eſt; quacunque aditur, amabilis; Q
quid, quantumque illud eſt quod ſuſcepit, ejus rei effectrix eſt; ub
ductrix, ubique domitrix, ubique triumphatrix ac regnatrix eſt
quod cùm ſapientiſſimæ antiquitati cognitiſſimum fuerit, qui
tra miretur, reginam tanto imperio ſubnixam, incoronatam a
flagitium viſum? Itaque & ipſis oratoribus, qui ſunt canale
quos eloquentia fluit, ut ingentium rerum victoribus cor

Ariſtid. de rhet. orat. 2.

dantur, ὁ ῥήτωρ οἰχήσεται τὸν στέφανον λαβών, inquit Ariſtides,
tor diſcedet accepta corona. Id quod ſatis apertè innuit Ju

Julian in epiſt. ad Georgium.

nus Cæſar his verbis, ὥσπερ γὰρ ἐν Ἑρμοῦ λογίου σταδίοις διόλου πολλ
τοῦ δρόμου στεφανωθεὶς ἤδη, δι' ὧν ἐν ὀλίγοις γράφεις, τῆς ἀρετῆς τὸ ἄ
ἐμφαίνεις. Nam ut in Mercurii facundi ſtadiis toties jam vi
& coronatus, mirabilem in paucis his ſcriptis virtutem tuam
monſtras.

CAPU

CAPUT XIII.

lures coronas ſæpe unus adipiſcebatur. Et hinc de talis ingenii felicitate conjectura fiebat. Coronæ facundiæ ſcrupuloſè numerabantur. Familiæ cuſtodes coronarum. Corona decemplex. Facundiæ præter coronas alia præmia propoſita.

Æterum, ut cœpi dicere, uni alicui ſæpe contingebat accipere plures coronas, ſicuti adepto multas victorias ingenii & eloquentiæ. Atque adeò è numero talium coronarum æſtimabatur laus orum ad quos hæc præmia deferebantur, potiſſimùm poëtarum, ut quet ex hiſce verbis Petronii Arbitri, *Ego poëta ſum, &, ut ſpero, on humillimi ſpiritus; ſi modò coronis aliquid credendum eſt, quas tiam ad imperitos deferre gratia ſolet.* Nempe eadem ratione nuerabantur coronæ qua ſtatuæ. Hujuſmodi eſt illud quod traditur uiſſe ſubſcriptum imagini Demetri Phaleræi, *Petron. Arb. in ſatyr.*

> *Hic Demetrius æneas tot aptu'ſt*
> *Quot luces habet annus abſolutus.* *è M. Varrone in epigr. lib. 2.*

lumerabantur, inquam, hæ coronæ facundiæ & poëticæ propeodum ut Olympicæ, aliæque ex aliis certaminibus partæ. Quin, uò plures coronæ alicubi aſpiciebantur, quò auctius fuit hoc ecus partum in loco tantæ claritudinis, hoc major & cumulaor laus accedebat generi & familiæ. Ipſæque adeò clariſſimæ miliæ hac de cauſa dicebantur eſſe cuſtodes coronarum. Pinarus,

> —— σὺν θεῷ δὲ τύχᾳ *Pindar. Nem. od. 6.*
> ἕτερον οὔ τινα οἶκον
> ἀπεφάνατο πυγμαχίᾳ ταμίαν
> στεφάνων μυχῷ Ἑλλάδος ἁπάσας.

ım Dei favore aliam nullam familiam protulit pugilatus [adeò] uſtodem coronarum in ſinu Græciæ univerſæ. Scholiaſtes Ariophanis in argumento nebularum ex Herodoto vocat familiam lcmænidarum τεθριπποτρόφον quadrigarum altricem, eamque quæ ıultas adepta eſt victorias Olympiacas, Pythicas, Iſthmicas, Neıeas, aliaſque. Non ergo mirum, ſi Pindarus ille lyricorum diſerſſimus pluribus locis quot quiſque athletarum coronas meritus t, anxiè memorat. Idem quoque ab aliis eſt factitatum. Ipſe Pinarus de Ergotele ait, *Scholiaſt. Ariſtoph. in προθεωρ. νεφέλ.*

> νῦν δ' Ὀλυμπίᾳ στεφανωσάμενος *Pindar. Ol. od. 12.*
> καὶ δὶς ἐν Πυθῶνι, Ἰσθμοῖ τ' Ἐργότελες, &c.

t nunc apud Olympiam coronatus, & bis apud Pythonem, &

 apud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

apud Iſthmum Ergoteles. Idem alibi,

Pindar. Oly. od. 13.

μηνὸς τε οἱ τωὐτοῦ, κρανααῖς
ἐν Ἀθάναισι, τρία μὲν
ἔργα ποδάρκης ἁμέρα
θῆκε κάλλισ᾽ ἀμφὶ κόμαις·
Ἑλλώτια δ᾽ ἑπτάκις.

menſe præterea eodem aſperas apud Athenas tria certamina celeri pes dies poſuit pulcherrimas circum comas. Hellotia autem ſeptic [vicit.] Alibi ſexagies ad coronam itum eſſe memorat,

Pindar. Oly. od. 13.

ἑξηκοντάκι δὴ
ἀμφοτέρωθεν γ᾽ ἁδύγλωσ-
σος βοὰ κάρυκος ἐσλοῦ.

ſexagies enim utrinque dulcilinguis vox præconis victores eos pro nuntiavit. Idem alibi Ariſtagoram ſexdecim coronas meruiſſe ait,

Pindar. Nem. od. 11.

—— ἑκκαίδεκ᾽ Ἀρισταγόραν
ἀγλααὶ νῖκαι πάτραν τ᾽ εὐώνυμον
ἐστεφάνωσαν πάλᾳ
καὶ μεγαλαυχεῖ παγκρατίῳ.

ſedecim Ariſtagoram illuſtres victoriæ coronarunt, patriamqu magni nominis, quas adeptus eſt lucta, atque valde gloriabund pancratio. Diagoram memorat obtinuiſſe duas; dein in Iſthm quatuor,

Pindar. Ol. od. 7.

τῶν ἄνθεσιν Διαγόρας
ἐστεφανώσατο δίς· κλεινᾷ τ᾽ ἐν Ἰσθμῷ
τετράκις εὐτυχέων,
Νεμέᾳ τ᾽ ἄλλαν ἐπ᾽ ἄλλᾳ.

quorum floribus Diagoras coronatus fuit bis, inclytaque in Iſth mo quater proſpera utens fortuna, in Nemeaque aliam [coronam super aliam. Blepſiadas ſex,

Pindar. Ol. od. 8.

ἕκτος οἷς ἤδη στέφανος περίκει-
ται φυλλοφόρων ἀπ᾽ ἀγώνων.

ſexta quibus jam corona circumpoſita eſt frondiferis ex certamin bus. Timodemidam apud Parnaſſum quatuor, apud Pelopen oc Nemeæ ſeptem,

Pindar. Nem. od. 2.

ἐν ἐσλοῦ Πέλοπος πτυχαῖς
ὀκτὼ στεφάνοις ἔμιχθεν ἤδη·
ἑπτὰ δ᾽ ἐν Νεμέᾳ.

in boni Pelopis receſſibus coronis octo ſe immiſcuerunt jam ſeptem autem apud Nemeam. Apud Pollucem Megarenſis Her

Pollux lib. 4. cap. 11.

dotus ἑπτακαιδεκάκις περιόδους ἀνείλετο τῶν στεφανιτῶν ἀγώνων, ſepten decim circuitus abſtulit coronariorum certaminum. Artemidor ait, athletam eum qui per quietem ſe duo, triave capita in ſac

cert

ertaminibus habere viderit, bonum ſomnium ſomniaſſe. τοσούτους *Artemid. lib. 1. cap. 36.*
δ' ἀγῶνας στεφανωθήσεται), totidem enim ſacra certamina coronabi-
ır. Coronæ quibus Nero ſe donatum gloriabatur, poſtquam Ægy-
io obeliſco circumpoſitæ fuerunt, numeratæ ſunt octo & octin- *Xiphil. Ner.*
entæ ſupra mille. Alexander Severus octoginta duas ſupra ſeptin-
entas abſtulit. Ergo in lepido illo & fictitio, & adulatorio de- *Dio in Anton. Carac.*
reto quo Timon, poſteaquam dives eſt factus, ab Athenienſibus
blimatur, nempe, quòd in ludis Olympicis pugilatu, lucta, curſu, *Lucian. Tim.*
uadriga, equeſtri certamine victor extiterit, & ob alia quæ ibi
lſo memorantur, donatur ſeptem coronis, & quidem verbis ma-
nificentiſſimis. Super his omnibus viſum eſt conſilio, & populo,
Eliææ per tribus, & populis privatim, & publicè omnibus au-
eum erigere Timonem juxta Palladem in arce, fulmen dextra te-
entem, & radios in capite; & ipſum aureis coronis coronari ſe-
tem, & [præconis voce] renuntiari, ſive publicari coronas hodie
acchicis tragœdis novis. Neque verò tantum ſacrorum certa-
ninum coronæ numerabantur, ſed & aliorum, ut muſicorum.
Quo exemplo ille apud Plutarchum citharœdus ſexies vicit in lu- *Plutarch. Lyſandro.*
is Pythicis. Non omitto, coronam decies partam à Prudentio
ocari decemplicem.

Cingit coronis interea Deus *Prudent. periſteph. hym. 4.*
Frontem duabus martyris innubæ.
Unam decemplex edita ſexies
Merces perenni lumine conficit.
Centenus extat fructus in altera.

Quæ dictio ne inuſitata, & à Prudentio excogitata videatur, facit
ocus Æmylii Probi, ubi agit de pugna pugnata apud Maratho-
em; *In quo tanto plus virtute valuerunt Athenienſes, ut decem-* *Æmil. Prob. Milt.*
licem numerum hoſtium profligarent, Ubi decemplicem inter-
retare δεκαπλάσιον, decem partibus ſuperiorem. Quippe Athe-
ienſes in eo prælio habuerunt armatorum decem millia completa.
n caſtris Perſarum erant peditum centum, equitum decem millia.
'alem coronam prudentiſſimus Caſſiodorus vocat numeroſam.
Certantes, inquit, *in ſtadio numeroſior corona glorificat. Olympi-* *Caſſiod. lib. 8. Var. ep. 22.*
os currus frequens palma nobilitat. Itaque ad hoc exemplum ſcri-
toribus & poëtis ſuas coronas, id eſt victorias numerare licuit, ut
e Theodecte & Æſchylo ſupra dixi. Hoc loco moneo, id quod
upra innui cum de coronis virtutis agerem, facundiæ non tantum
oronas, ſed & alia præmia fuiſſe propoſita. Id quod in decus corona-
um haud dubiè cedit; quibus alia præmiorum genera, ut ita di-
am, aſſurgunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XIV.

Aliorum præmiorum quæ poëtis dabantur, brevis enumeratio Alia præmia quandoque vocatæ coronæ. Jus dandi talia præmia fuit penes Imperatorem Romanum.

Pollux l. 8. IN aliis præmiis numerabantur τιμαὶ, δωρεαὶ, γέρα, προτιμήσεις, χάριτες, σιτήσεις, σιτηρέσιον, καὶ σύσσιτον εἶναι, πορφύρα, προεδρεία, χαλκοῦν ἑστάναι, ἀτέλεια χρημάτων, honores, dona, honoraria, honorum prærogativæ, gratiæ, jura epulandi ſive annona, frumentatio, convivam eſſe, purpura, honor primi ſubſellii, æneum ſtare, pecuniæ im-*Strabo lib. 10.* munes. Canem quandoque pro præmio datum legimus. In hippodromia tertium præmium fuit lebes, quartum duo auri talenta Erant enim in præmiis τὰ πρωτεῖα, τὰ δευτερεῖα, τὰ τριτεῖα. Ergo & in ipſis Græciæ certaminibus præter coronas victoribus proponebantur tripodes, lebetes, phialæ, nihil non aureum. Pindarus.

Pindar. Iſth. od. 1.

σὺν δ' ἀέθλοισι θίγον πλείστων ἀγώνων,
Καὶ τριπόδεσσιν ἐκόσμησαν δόμον,
καὶ λεβήτεσσιν, φιάλαισί τε χρυσοῦ,
γευόμενοι στεφάνων νικαφόρων.

Et in ludis ſolennibus potiti ſunt plurimis certaminibus, & tripodibus ornaverunt domum, & lebetibus, & phialis aureis guſtante [fructum] coronarum victricium. Nimirum, hæc omnia ſæp dabantur pro coronis. Atque adeò ut talibus præmiis ſumma au thoritas accederet, vocabantur coronæ, ut videre eſt in hoc loc Pindari. Athletarum exemplo ipſi quoque poëtæ talibus præmii donabantur. Certè Heſiodus ait ſe carmine victorem præmiun tuliſſe tripodem auritum, quem ipſe Muſis ſuſpendit.

Heſiod. ἔρ. καὶ ἡμ. & Plutarch. ἐπ. σοφ. συμπ.

Ἔνθα δ' ἐγὼν ἐπ' ἄεθλα δαΐφρονος Ἀμφιδάμαντος
Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα, τὰ δὲ προπεφραδμένα πολλὰ
Ἄθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες, ἔνθα μέ φημι
Ὕμνῳ νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτώεντα.
Τὸν μὲν ἐγὼ Μούσῃς Ἑλικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα.
Ἔνθά με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν ἀοιδῆς.

Illuc ego ad certamina ſtrenui Amphidamantis Chalcidemqu trajeci, prædeliberata verò multa Certamina inſtituerunt juvene magnanimi, ubi me ajo Carmine victorem tuliſſe tripodem auri tum, Quem ego quidem Muſis Heliconiadibus dicavi, Ubi m primùm ſonorum aggredi fecerunt cantum. Interdum loco præmii accipiebatur argentum. Et hoc eſt illud quod, meo quiden animo, ſentit Artemidorus, cujus hæc ſunt verba loquentis d quodan

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

uodam qui Romæ in certamine victor fuerat. Cùm verò, inquit, *Artemidor.*
nibi eſſet ut coronaretur, prohibitus eſt ab Alipta proponente ac *lib. 4. c. 84.*
bjiciente τὴν ἐργασίαν τοῦ στεφάνου difficultatatem adipiſcendæ coonæ. Nam accepto argento, non ſivit ipſum pro corona luctanem decertare. Is enim meritò corona arcebatur qui pro præmio rgentum accepiſſet. Et his quidem rationibus honeſtabantur ii ui pollebant dotibus ingenii, in his poëtæ. Quid mirum? Ipſis æc eſt militia, hæ, quibus invigilant, artes; quibus Reipub. ſeriunt. Id quod ingenioſiſſimus poëta Ovidius diſertim profiteur,

Hæc mea militia eſt; gerimus quæ poſſumus arma; *Ovid. lib. 2. Faſt.*
Dextraque non omni munere noſtra vacat.
Si mihi non valido torquentur pila lacerto,
Nec bellatoris terga premuntur equi;
Nec galea tegimur, nec acuto cingimur enſe;
His habilis telis quilibet eſſe poteſt.
At tua proſequimur ſtudioſo pectore Cæſar.
Nomina, per titulos ingredimurque tuos.

Jt militibus emeritis ſuper ſtipendia dantur quoque præmia; ita oëticam militiam hoc optatiſſimo fine concludi æquiſſimum eſt. narrator operum Italicorum Franciſci Petrarchæ tradit, ad hunc *Alexand. Velv. toll. in vita Franc. Petr.* nſignem poëtam, edita Aphrica nobili poëmate, itum ex Italia niſſu Senatus urbis Romæ, è Gallia mandatu Cancellarii Acadeniæ Pariſienſis. Utrinque enim vir literis & eloquio clariſſimus, odemque tempore vocabatur ad capiendum laureæ decus. Sed ſe, dilecta Roma, eò multo comitatu deductus eſt juſſu Roberti *Plat. in Pio II.* iciliæ regis. Quippe rex cum clariſſimo poëta de hac laurea Neaoli ſumenda accuratis precibus egerat. Sed nequicquam. Itaque nno 1341. ut Platina tradit, 1338. ingenti concurſu multitudinis, ariique univerſorum gaudio & plauſu, ſolenni die Dominicæ reurrectionis, is in Capitolio laurea corona redimitus perhibetur nanu Stephani Pontificis maximi. Idem Platina author eſt, Æneam ium, cùm miſſu Pontificis legatione fungeretur apud Fredeium Imperatorem, ex admiratione ingenii ab ipſo Cæſare vintum corona poëtica laurea. Qui mos etſi, ut dixi, antiquiſſimus, cerè laudabilis, hodie tamen, ut multa præclara, exoleſcit; niſi fortè n una Germania, ubi audio, hac ipſa corona quandoque à Cæſariis eos inſigniri qui carmina feliciter pangunt; quique peculiari t honorifica appellatione vocantur poëtæ laureati. Cæterùm oëtæ laureati & armati ſpeciem exhibet Statius in his verſius,

—— vatem cultu Parnaſia monſtrant *Stat. lib. 4. Theb.*

Vellera; frondenti crinitur caſſis oliva;
Albaque puniceas interplicat infula criſtas.

Hujus coronæ tribuendæ, ſimiliumque præmiorum jus judicium-
que Romani Imperatores tanti fecerunt, ut ſibi id ſeponerent, ut
Tacit. lib. 2. Annal. diſcimus è Cornelio Tacito. *Cum enim Germanico cenſeretur*
nempe à Senatu, *clypeus auro & magnitudine inſignis inter au-*
thores eloquentiæ, adſeruit liberius, ſolitum, paremque cæteris di-
Tacit. Annal. *caturum.* Et alibi idem Tacitus, *Afrum ait primoribus oratorum*
fuiſſe additum, divulgato ingenio, & ſecuta adſeveratione Cæ-
ſaris qua ſuo jure diſertum eum appellavit.

CAPUT XV.

Cur Plato Homerum coronet lana. Olea & lana ſunt indicia pa-
cis. Mos nubentium. Mos novæ nuptæ. Mos precantium Deos.
Multæ circa lanam ſuperſtitiones. Licium quid. Albæ lanæ co-
rona cui uſui adhibita. Pileus laneus purpureus. Εἰρεσιώνη
quid, & quales circa eam ſuperſtitiones. Lanificium eſt ma-
tronis exercitamentum. Lana cujus rei ſit ſymbolum. Mo-
Athenienſium die natali ſive maris ſive feminæ. ςέφανον ἐκ
φέρειν *Athenis quid. Laneum capitis redimiculum coronamen-*
tum infamiæ. Corona podagræ.

ANtequam hanc, quæ eſt de poëticis coronis materiam ab
Plato lib. 3. de repub. ſolvo, libet quærere, quid ita Plato, poſtquam ſæpe & acri
ter Homerum reprehendit, alioſque poëtas, etſi faſſus eſt Homer
vires eſſe in poëſi admirabiles, ut qui ad omnia ſit idoneus; atqu
omnia palam promat nomina fluminum, ventorum, fluctuum
non tamen eum coronat hedera aut lauro, ſed lana. Jubet, inquam
eum valde pacifice lana coronatum, perfuſumque unguento d
Dion Chryſoſt. orat. 54. mitti ad alios. Id quod, inquit Dion Chryſoſtomus, mulieres i
hirundinibus faciunt. Et quidem, ut quod de hac re ſentio, tr
Max. Tyr. dial. 7. dam, altius rem repeto. Itaque invenio, ut oleam, ſic & lanam eſſ
argumentum pacis, & utramque ſicuti gemellas una emerſiſſ
Juſtin. l. 2. *Primi Athenienſes*, inquit Juſtinus, *lanificii, & olei, & vi*
uſum docuêre, quibus, ſcilicet, omnibus homines fruuntur i
pace. Hujus ſocietatis quæ eſt inter lanam & oleam non neſci
Virgilius oleæ ramo, quem Pallanti Æneas prætendit, addit vittas
id eſt lanam, ut alibi monui,

Et vitta comptos voluit prætendere ramos.

Virgil. 8. Æneid. Huc accedit, quod lana nihil quicquam eſt neque mollius, neque t
Feſt. cingulo. nerius. Et ideo *cingulo nova nupta præcingebatur*, inquit Feſtu
quod vir in lecto ſolvebat factum ex lana ovis; ut ſicut illa in gl
m

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

nos ſublata conjuncta inter ſe ſit, ſic vir ſuus ſecum cinctus, vinctuſque eſſet. Fortaſſe hac ipſa de cauſa nova nupta januam viri lana coronabat. *Lanis authoritatem,* ait Plinius, *veteres Romani etiam religioſam habuêre, poſtes à nubentibus attingi jubentes.* Pauſanias memorat, in Jovis Olympii templo laneum velum cum textili Aſſyriorum opere, tum Phœnicum purpura luculentum dedicatum fuiſſe ab rege Antiocho. Tradit quoque Pollux pileo laneo purpureo Deorum ſedes illuſtrari. Deos precantium mos fuit, baculum & lanam tenere, ut palam ſit ex hoc Plutarchi, οὐδὲ ἔρια καὶ σκύτη κεκτημένος κάθηται τῇ τύχῃ προσευχόμενος ἱμάτιον αὐτῷ καὶ ὑποδήματα θυέαζ, ubi pro σκύτη lego σκυτάλλω, ut ſit ſenſus, neque lanam neque baculum poſſidens ſedet fortunæ preces admovens ut ſibi ſit ſcuale & calcei. Non paucis ſuperſtitionibus lanam adhibitam leginus. Hujus generis eſt illa de qua loquitur Athenæus deſcribens effigiem Jovis Cteſii, cujus cadiſus novus deponi jubetur, ejuſque aures alba lana coronari. Eadem ratione qua apud Sophoclem crateres ovis juvenculæ ova lana coronari jubentur. Albam lanam in is quæ ſpectabant cultum Deorum adhibebant, ut conſulto vitarent lanea licia, ſive laneas coronas verſicolores, cujuſmodi ſunt bilices, & qualis apud Vitgilium lorica,

Plutarch. κεφαλ. κατηχ. ϱωμ. — *Plin. lib. 29. cap. 2.* — *Pauſan. l. 5.* — *Pollux lib. 7. cap. 13.* — *Plutarch. πε. τύχ.* — *Athen. lib. 11.* — *Sophocl. Oed.*

> —— *rumpitque infixa bilicem*
> *Loricam, & ſummum deguſtat vulnere corpus.*

Virgil. 12. Æneid.

ive etiam trilices, id eſt, habentes tria licia, & unum quodque dierſi ab alio coloris.

> *Terna tibi hæc primum triplici diverſa colore*
> *Licia circumdo.*

Virgil. Pharm.

it apud Petronium, *Illa* [Chryſis] *de ſinu licium protulit varii coloris filis intortum, cervicemque vinxit meam;* Ut hîc licium ſit non quidem filum laneum, ſed ſtamen filis intertextum obligando aptum. Id quod ex alio Petronii loco diſcimus, *Simulque pannum de carnario detulit furca, in quo faba erat ad uſum repoſita, & ſincipitis vetuſtiſſima particula mille plagis dolata. Ut ſolvit ergo licio pannum partem leguminis ſuper menſam effudit.* Licio, id eſt, qua parte erat licium, hoc eſt, filum, ſeu funiculus quo pannus vinciebatur. Certè diſtingui ſubtegmen, licium, telam, ſtamen, docet locus Hieronymi; *Itaque ſubtegmen,* inquit, *& ſtamina, liciaque & telas, quæ mihi ad veſtram tunicam paraveram, vobis inconfecta tranſmiſi; ut quicquid mihi deeſt veſtro texatur eloquio.* Hæc licia veriſimile ſt eſſe laneas coronas, eas quas in ſomnis viſas ob varietatem Artemidorus ait ſignificare venena & vincula. Repertum quoque eſt, ut corona ex alba lana ſit remedium adverſus ea mala quæ apes & apiaria circumſiſtunt. Fuit & inter hæc lanea ſeu vincula & redimicula, ſeu coronas

Petr. Arb. in Satyr. — *Hieron. lib. 1. epp. ep. 15.* — *Artemidor. lib. 1. cap. 79.* — *Conſtantin. Cæſ. lib. 25. cap. 8.*

coronas illa cui nomen εἰρεσιώνη, quam ajunt eſſe δὲ μεγέθη κλάδο
Etymolog. εἰρεσιώνη. ἐξ ἐρίων ἔχοντα στέμματα, κλῶνας, καὶ ἰσχάδας, καὶ τὸ καθαρῶν ἀκροδρύω ὁρμαθοὺς permagnum ramum è lana habentem ſtemmata, ſurculos caricas, & purorum fructuum ſeries, ἢ, inquit author etymologici θάλλος ἐστὶν ἐλαίας πάντας τοὺς καρποὺς ἔχον ἀπηρτημένους, καὶ στέμμα λευκὸν καὶ φοινικοῦν, aut truncus eſt oleæ omnes fructus habens ſuſpen-
Plutarch. Theſ. ſos, & ſtemma album & purpureum. Paulò aliter Plutarchus deſcribit εἰρεσιώνην his verbis, τὴν δ' εἰρεσιώνην, ἐκφέρουσι, κλάδον ἐλαία ἐρίῳ μὲν ἀνεστεμμένον (ὥσπερ τότε τὴν ἱκετηρίαν) παντοδαπῶν δ' ἀνά πλεων καταργμάτων, eireſionem efferunt ramum oleæ lana qui dem redimitum, quemadmodum tunc caduceum, omnigenis re pletum primitiis. Addit cauſam Plutarchus, διὰ τὸ λῆξαι ἀφο ρίαν, quòd ſterilitas ceſſaſſet. Res ita habet. E quodam priſc oraculo manavit mos pro foribus ponendi hunc ramum cui nome eireſione. Forte enim & fame, & quod à Plutarcho tacitum eſ peſte univerſam terram conflictante, conſultantibus quo pact malum averruncari poſſet, reſpondit Apollo, ſi ſacrificium aut ſulcamina terræ fieri ſuetum pro omnibus Athenienſibus fieret Qua re peracta, lues ceſſavit. Ea re finitimi omnes gratulation cauſa omnium fructuum primitias miſerunt Athenienſibus. Et non ſum neſcius alios hujus rei originem referre ad Theſeu ut paulò poſt dicam. Aut eireſionem, aut ἱκετηρίαν, aut his quid piam ſimile fuit τέννος, quam interpretantur coronam oleagi neam lana intextam. Porrò eireſione ponebatur pro foribus aver tendis iis, quæ imminerent, periculis. Ideo apud Ariſtophanem populus conſpicatus duos cives factioſos & promptos, qui ipſi fores pulſaverant, indignabundus reſpondet, τίνες οἱ βοῶντες; οὐκ
Ariſtoph. ππ. & ibi ſchol. ἄπιτ' ἀπὸ τῆς θύρας; Τὴν εἰρεσιώνην μου κατεσπαράξατε. Qui clamantes? non abitis ab janua? eireſionem meam fregiſtis. ſi dicat, mihi propter vos nulla eſt annonæ abundantia, ſed p tiùs ſterilitas. Denique nihil eſtis, niſi turbatores mei, & peſt civitatis. Non omiſerim, ſuper eireſione hos verſus cani ſolit ab Athenienſibus.

Εἰρεσιώνη σῦκα φέρειν καὶ πίονας ἄρτους
Clem. Al. l. 4. Strom. Καὶ μέλι ἐν κοτύλῃ, καὶ ἔλαιον ἀναψήσασθαι,
Καὶ κύλικ' εὔζωρον, ὡς ἂν μεθύουσα καθεύδῃ.

Eireſione fert ficus & pingues panes, & mel in catino, & oleum detergendum, & calicem purum, ut inebriata dormiat. Apud a thorem horum verſuum præſcribitur iſte,

Σὺ μὲν εἰρεσιώνην, οὐ γεωργίαν λέγεις.

Clem. Al. l. 4. Strom. Tu quidem eireſionem, non agri culturam dicis, id eſt, ipſam fr

ctuu

ctuum abundantiam repræſentas, non ipſos labores per quos ad fructus perveniri poteſt. Ergo ſtemmata eireſiones conſtat fuiſſe lanea. Nempe in hoc omnis ſuperſtitio. Eo, videlicet, ramo ſupplicabant quoque Apollini illo ipſo die, quo Theſeus unà cum ſociis periculo exemptus creditur. Ibi verò & bellaria, & calicem vini effundentes, canebant eos verſus quos paulò ante retuli. Hanc lanam vocabant στέμμα τὸ περιειλημμένον ἔριον τῷ θαλλῷ, coronam obvolu- *Scholiaſt.* tam lanam ramo oleæ. Et verò ita eireſionem nominabant ab eo *Sophoc. in* quod eſt coronari lana; ſive à complicandis, ſeu commiſcendis *Oed. ty.* fructibus, quomodo lana in glomos ſublata confunditur. Alii eireſionem dici voluerunt ἀπὸ τοῦ ἐρωτᾶν ab interrogando, quia Deam interrogabant, quid illo ramo poſt ſacrificium facerent. Vocarunt quoque eam corythaliam. Certè aut eireſionem, aut aliquid eireſioni perſimile Statius deſcribit in his verſibus,

Ecce truces oculos ſordentibus obſita canis. *Stat. lib. 7.*
Exangues Jocaſta genas, & brachia [imò, lumina] *planctu* *Theb.*
Nigra ferens, ramumque oleæ cum velleris atri
Nexibus, Eumenidum velut antiquiſſima portis
Egreditur.

Quæ author Etymologici vocat στέμματα, huic ſunt nexus, nempe lanæ dependentis. Quod illi eſt λευκὸν καὶ φοινικοῦν στέμμα, album & puniceum, huic eſt vellus atrum. Neque tamen neſcio quandoque εἰρεσιώνας ſimpliciter dicta fuiſſe virgulta, ſive ſurculos, ſive virgas, ıt apud Ariſtophanem πληγεὶς ταῖς εἰρεσιώναις verberatus virgis. *Ariſtoph.* Et hæc quidem de lana quæ adhibebatur eireſione. His accedit, quod *σφῆκ.* ana & lanificium eſt matronis exercitamentum. Certè Troianæ nulieres exituræ ab urbe, ut exemplo Pentheſileæ impetum facerent in Græcos,

— ἀπόπροθι δ' εἴρια θέντο, *Q. Calab.*
Καὶ ταλάρους, *lib. 1.*

Procul ſepoſuerunt, id eſt abjecerunt cum lana calathos. Cæte- *Symmach.* um & lanificium & opera lanificii propria eſſe matronarum, *l. 6. ep. 68.* locet Symmachus his verbis; *Interea domina filia honorarum me opimo lanificii tui monimento ſatis gaudeo. Unà* uippe *& amor in parentum tuum, & induſtria matronaıs inclaruit. Sic priſcæ feminæ vitam coluiſſe traduntur. Et* las *quidem deliciarum ſterile ſeculum colo & telis animum* ebebat *intendere; quia illecebra ceſſante temporum vivebatur.* Et hæc quidem Romanis moribus vera ſunt. Nam feminas Perſa- *Q. Curt.* um Q. Curtius tradit, *non aliud magis in contumeliam accipere,* *lib. 5.* *uàm admovere lanæ manus.* E ſupradictis diſcimus, lanam uſibus

priva-

privatis adhibitam, qua, ſcilicet, utuntur matronæ in ſuis opificiis; & virgines circa corpus; & novæ nuptæ in ſolennibus nuptiarum. Tum etiam ei locum datum in magicis ſuperſtitionibus, in religione & cultu Deorum, ac præterea in priſcis coronamentis. Nam ſupra è Feſto dixi, coronarum lanearum fuiſſe antiquiſſimum genus. Proinde lana, ubicunque tandem eam ſpectes, videtur fuiſſe ſymbolum non altæ & eximiæ, ſed mediocris, ordinariæ, & quotidianæ curæ, cujuſmodi eſt mulierum. Quæ etſi non caret ſua laude non tamen maximam & exquiſitiſſimam meretur. Unde coronamentum hoc laneum, quo illi demonſtrabantur qui in nullo quidem certamine ſuperiores extitiſſent; ſed qui nihilominus propter mediocres ingenii dotes laudabiles eſſent. Tradit Heſychius, moris fuiſſe Athenis, cum mas natus eſſet, ante fores ponere ramum oleæ: ſi femina, lanam; διὰ τὴν ταλασίαν, propter texturam, quam ſcilicet, lana repræſentat. Et hoc illud eſt quod Attici dicebant, στέφανον ἐκφέρειν, coronam efferre, id eſt, publice viſendam præbere, ut inde ſciri poſſit quid intus natum ſit. Cum ergo Plato, ſive judicio, ſive livore (id quod credi vult Heraclitus Ponticus, ubi acerbè invehitur in Platonem) Homerum ita laudat, ut eâdem illi multum detrahat, non quidem eximium illum & admirabilem facit, ſed, ſi Diis placet, mediocris ingenii poëtam, nec planè rejiciendum. Gratis ergo videtur illi tribuere hoc láneum coronamentum, καὶ ἡσυχῶς pacificè illum dimittit, tanquam ignaviæ pacem obtendentem, & cum nemine contendere auſum; aut ſanè eum, qui poëtæ perfecto minimè ſit comparandus. Enimvero Homero invidiſſe Platonem tum è ſuperioribus palam fit, tum è tertia Ariſtidis oratione adverſus Platonem, ubi; præter cætera, oſtendit quàm inique is Homerum excipiat, qui eum nominet τραγῳδιοποιὸν tragœdiarum fictorem; non hunc, inquit, hoc ornans, ſed hos quidem [tragœdiarum, ſcilicet, ſcriptores] per hæc minuens. Et hæc eſt ſatis clemens Platonici de Homero judicii interpretatio, præ eo quod dici poſſet, laneum capitis redimiculum eſſe coronamentum infamiæ: Nam quaſdam eſſe infamiæ coronas, ſupra mihi dictum; haud ſanè cuiquam invidendæ, non magis quàm illæ podagræ, ſive podagricæ apud Lucianum, quæ ſunt ex herba Actæa; quam dicunt eſſe illam quæ Græcis eſt χαμαιάκτη quaſi humilis ſambucus, & coactæ brevitatis acte; noſtris ebulum gravi foliorum odore. Ideoque podagræ myſtis hoc coronamentum à Luciano tribuitur. Hujus ferme generis eſt illa corona ἐκτόπιος ſic enim malo legere apud Philonem quàm ἔκτοπος, quam à legiſlatore dicit vocari νάρκης, torporem. Cæterum tradit Ælianus Gortinæ, quæ eſt urbs Cretæ, adulterum deprehenſum, ad magiſtratu

Feſt. lemniſci.

Heſych. στέφαν. ἐκφέρ.

Heracl. Pont.

Ariſtid. orat. 3. in Plat.

Lucian. Tragopod. Philo περὶ ὀνειρ. Ælian. Var. hiſt. lib. 12. cap. 14.

:ratus perductum, & criminis convictum lana coronari. Quo, :ilicet, coronamento ſignificabant illum eſſe mollem, effæminatum, libidini mancipatum. Quid? Annon huc reſpexit Propertius cum virum funeſtum lana redimit? Mihi quidem veriſimile.

Et Strigis inventæ per buſta jacentia plumæ, Propert. lib. 3.
Cinctaque funeſto lanea vitta viro.

'alibus coronis addi poteſt illa τῆς ἀθεότητος qua Philo improbos Philo πε. τῆς onari ait. Et hæc quidem mihi ſint dicta de coronis doctrinæ, εἰς τὰ rtutis, morum optimorum, facundiæ, poëſeos. προπαι-σιω.

CARO-

CAROLI PASCHALII

Regis in Sacro Conſiſtorio Conſiliarii & apud Rhætos Legati

DE CORONIS

LIBER SEXTUS,

Qui eſt de Coronis quatuor Græciæ certaminum.

CAPUT PRIMUM.

Imperio & obſequio Reſpub. continetur. Virtus præſtita in iis coronamentis quæ ducunt ad victoriam, coronatur. Quanti ſint ea exercitamenta. Virtus militis Græcis ἀνδρεία, fortitudo. Coronæ athletarum multæ dignitatis. Olympici coronati floribus. Durities priſcorum exercitamentorum.

VSque adhuc egi de coronis illorum qui Rempub. juvant conſilio, prudentia, exemplis & profeſſione probitatis. Tum illorum qui homines Reipub. tam utiles etiam laudibus hortantur, eoſque commendant immortalitati. Dehinc agam de iis coronamentis quæ illorum capita evinciunt qui brachiis, periculiſque ſuis Rempub. tuentur, ſervant, promovent. Horum etſi plures utique ſpecies recenſeri poſſunt, tamen duplex potiſſimùm ratio eſt. Quippe alii cenſentur imperio, alii obſequio. Utroſque ſum complexus ea definitionis parte, qua dixi coronam eſſe inſigne virtutis. Nempe nullum ſine virtute imperium, nullum item ſine virtute eſt obſequium. Huic tam nobili, tamque utili materiæ propriam curam infra dico, cùm ago de victoribus & victoriæ coronis.

oronis. Sed quod ad tantum decus non rectà itur, aut impetu, ſed
enſim & gradibus, hoc eſt, per illa exercitamenta quæ ducunt ad
irtutem bello ſpectatam; in quibus ipſis tantum quoque ſpeci-
nen generoſitatis eſt, ut ibidem nobiliſſimæ coronæ naſcantur, de
is mihi priùs agendum intelligo. Huic enim virtuti dantur quo-
ue propria inſignia; Quia hæc illa eſt unde progeneratur ea cujus
pe recta itur ad victoriam. Neque enim hæc exercitamenta in-
enta ſunt propter ſe, ἀλλὰ τοῦ πρὸς ὃν ἀναφέρεται σκοποῦ, ſed ejus *Philo de*
nis gratia ad quem referuntur. Enimvero cujus athletæ in agone *ſacrif. Ab.*
udati ſunt tori, hujus ipſius in vera pugna celebrantur lacerti. *& Cain.*
Tanta eſt inter utrumque certamen affinitas. Quid? tanti ſudoris
uerunt hæc exercitamenta, ut ſæpe æquarint, aut etiam ſupera-
int bellicos labores. Unde eleganter dictum eſt à Plutarcho, illis *Plutarch.*
ominibus talium exercitamentorum requiem eſſe bellum. Hæc *Lycurg.*
uit exiſtimatio Laconum, qui hac ratione ſeſe exercebant ad pug- *Philoſtr. in*
as, εἰς τὰς μάχας. vel in ipſis ſaltationibus. Si Laconica, inquit *Arrichio-*
Apollonius, eſſet hæc tripudiandi ratio, concederem, atque ipſe *ne.*
altarem. Habet enim illa militare neſcio quid, & corpora ad bel- *Philoſtr. in*
um exercet. E talibus virtutis exercitamentis Cyro ingentem lau- *vita Apoll.*
lem natam eſſe teſtis eſt Xenophon. Hæc ipſa fuerunt exercita- *lib. 4.*
nenta priſcorum heroum, & bellicoſiſſimi cujuſque; ut de Achil- *Xenoph. de*
e cecinit Q. Calaber. *inſtit. Cyri.* *lib. 8.*

> καὶ ὡς ἐπέτυκτο πελώριος, ὥς τε οἱ οὔτις *Q. Calab.*
> ἔσθενε δηριάασθαι ἐναντίον, οὔτ' ἐν ἀέθλοις *lib. 4.*
> αἰζηῶν, ὅτε ποσσὶ νέοι περιδηριόωνται,
> οὐδὲ μὲν ἱππασίῃ, οὐδὲ σταδίῃ ἐνὶ χάρμῃ.

Et quod ingens; utque cum ipſo nemo cominus contendere va-
uerit, ſive in certamine juvenum, cùm pedibus adoleſcentes cur-
ſu certant, ſive in ludo equeſtri, aut etiam pugna ſtataria. Cæte-
rùm cur talibus exercitamentis dentur præmia, ſapientiæ nullum, *Ariſtot.*
diſſerit Ariſtoteles in problematibus. Hoc genus virtutis hodier- *probl. ſect.*
num vulgus vocat valorem, id, ſcilicet, ipſum quod hiſtoricis eſt *30.*
virtus militum. Ut enim dux, ſive imperator ductu, ſive ducatu
cenſetur, ita militis peculiaris & propria virtus eſt, quam ipſam
vocabulo ſtrenuitatis verè demonſtraveris; illam ipſam quæ Græcis *Plutarch.*
eſt ἀνδρεία, ſive ἀριστεία, & ἀνδραγαθία. Et verò Cynicus apud Lu- *M. Coriol.*
cianum ἰσχὺν vires, vocat ἀρετὴν σώματος, virtutem corporis. No- *Lucian.* *Cyn.*
ſtri unica dictione eam vocant virtutem. Unius ex innumerabilibus
ſum contentus autoritate Cæſaris. *Nec minus*, inquit, *ſe in milite* *Cæſ. lib. 7.*
modeſtiam & continentiam quàm virtutem, atque animi magni- *de bello*
tudinem deſiderare. Quid, quòd Græci hoc ipſo vocabulo virtutis hoc *Gall.*
ipſum ſignant? ἀρετὴ, inquit autor Etymologici, λέγεται ἡ κατὰ πόλεμον *Etymol.* *ἀρετή.*
δύναμις.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

δυνάμις, παρὰ τ̃ ἄρην τ̃ πόλεμον, Virtus dicitur illa vis quæ eſt i
Plato l. 12. de leg. bello, ab Are, [id eſt] bellum. Hanc ipſam Plato, cui eſt ἀνδρεία, a
quodammodo cadere in belluas, & in ingenia puerilia. Quippe ſin
ratione, ſed ſolo naturæ impulſu anima fit fortis. De hac virtute ſ
Lactant. de fal. relig. lib. 1. Lactantius loquitur, *Virtutem eſſe dicunt quæ hominem tollat i*
cœlum, non illam de qua philoſophi dixerunt, quæ poſita eſt in bon
animi; ſed hanc corporalem, quæ dicitur fortitudo. Quæ quonian
præcipua in Hercule fuit, immortalitatem meruiſſe creditur. Han
ipſam paulò poſt vocat athleticam virtutem. Alibi de hoc virtut
Lactant. de fal. ſap. cap. 21. genere loquens ait, *ſicut eſt ipſa virtus, quæ quoties ad corpus refer*
tur, diſcernendi gratia fortitudo nominatur, ἀθλητικὴ ῥώμη. Cæte
rùm etſi nuſquam virtus quàm in bello ſpectatior eſt, tamen nihilo
Philo περὶ ἀνδρ. minus cernitur in iis certaminibus quæ ſunt effigiata prælia, aut ipſo-
rum ſimulchra, ſive primitiæ bellorum, ut Pindarus ait, ἀκροθίνια
Philo περὶ β. Μωσ. πολέμου. ſive, ut ait Philo, ὁπλοσκοπίαι, armatæ meditationes qua
dicit eſſe γυμνάσματα καὶ μελέτας συγκροτουμένων τὰ κατ᾽ ἐχθρῶν ἐν φί-
Plutarch. Philopœm. λοις, exercitationes & meditationes adornantium inter amicos e
quæ [parantur] in hoſtes. Neque verò admitto dictum Philopœme
nis, qui omnem ἄθλησιν ejecit, ut illam quæ utiliſſima, corporum a
certamina neceſſaria conſumendo, ea inutilia reddit. Sed ego ſic cen-
Demoſt. or. amato. ſeo, Philopœmenem ibi loqui de ea athletica quæ, ut ait Demoſthe-
nes, πρὸς τῷ σώματι καὶ τὴν γνώμην διαφθείρει, præter corpus etian
Plutarch. Philopœm. ingenium depravat; quæque degeneraverat ab illa priſca, ut alibi di
co. Alioquin ipſemet Philopœmenes ſibi repugnantia loqueretu
Nam alibi Plutarchus tradit quanti magnus hic dux fecerit tali
Xenoph. in laud. Ages. exercitamenta quam dicit eſſe magnam partem virtutis. Xenopho
& ſcriptor & dux belli perilluſtris teſtis eſt, non paucos eo confirma-
tos, quòd Ageſilaum regem, dein milites è gymnaſiis coronato
redire animadvertebant; ipſaſque adeò coronas Dianæ ſuſpendere
Ariſtid. ποιητικὴ ἀπολογ. Certè, inquit Ariſtides, exiſtimo τὰ τ̃ ςεφανιτῶν, ea quæ pertinen
ad coronaria certamina, id eſt, illa tanta maſculæ virtutis exercita
menta, quàm proximè accedere ad bellum. Quæ fuit ſententia Ga-
ditanorum, qui cùm audirent qualia eſſent certamina Olympica
Philoſtr. in vita Apollon. lib. 5. ſoluti ſunt in riſum πολέμου δίκην ἡγούμενοι ταῦτα, inſtar belli tali
exiſtimantes. Denique talium exercitamentorum utilitates hi
Lucian. de gymn. verbis deſcribit Solon apud Lucianum, Hunc pugilem eſſe, alium
pancratio decertare docemus, ut & labores ſufferre aſſueſcant, &
ſimul cedere plagis, ne vulnera averſentur. Ergo eæ Reſpublica
in quibus pollebat ſeveritas morum, & militaris diſciplina, vix un-
Veget. de re milit. lib. 1. cap. 13. quam ſuam rem militi commiſerunt non talibus exercitiis præten-
tato. Unde illi doctores armorum, qui his exercitationibus præ-
Plin. in Paneg. erant, *nempe veteranus quiſpiam, cui eſſet decus muralis aut civi-*
ca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

a. Hinc & corpori robur, & animo alacritas, & conſtantia accede-
bat. *De exercitio Cn. Pompeii Magni Salluſtius hoc memorat*, *Veget. de re mil. lib. 1. cap. 9.*
inquit Vegetius, *Cum alacribus ſaltu, cum velocibus curſu, cum*
validis vecte certabat. Non ergo mirum, ſi eæ coronæ quæ daban-
tur athletis, ejuſdem ferè dignitatis eſſe cenſebantur qua illæ, quæ
ſunt præmia militaris virtutis & felicitatis. Neque enim cuiquam ad
alia præmia, niſi per virium, induſtriæ, uſus prærogativam patebat
aditus. Sollerter Plutarchus adnotavit ſiniſteritatem illorum, qui *Plutarch. πε. τ̃ ἀκȣ.*
athletam non lauro, aut oleaſtro coronare ſuſtinerent, ſed liliis aut
roſis, ut ſi nihil ibi fortiter, omnia molliter agantur, & ex voluptate.
Etſi apud hunc ipſum Plutarchum Ammonius diſſerens de coronis, *Plutarch. ſymp. 3.*
meminit quorundam poëmatum, in quibus Olympici leguntur
coronati coronis floreis. Atque adeò tam Olympicis, quàm aliis
aliorum certaminum coronamentis conſtat inſertos fuiſſe omnige-
nos flores, ſcilicet, augendo coronarum decori, illas dico quæ ex
olea, oleaſtro, apio, pinu conſtabant. Id colligere licet ex hiſce verſi-
bus Pindari,

πύκταν τέ νιν, καὶ παγκρατίȣ φθέγξαι ἑ- *Pindar. Nem. od. 5.*
λεῖν Ἐπιδαύρῳ διπλόαν
νικῶντ' ἀρετάν. προθύροισι δ' Αἰακȣ̃
ἄνθεα ποιάεντα φέρειν ςεφανώ-
ματα, σὺν ξανθαῖς Χάρισιν.

pugilemque eum & pancratii dicito conſecutum eſſe in Epidauro
duplicem virtutem, cùm vinceret; & ad veſtibulum Æaci flores
viridantes ferre coronamenta cum flavis Charitibus. Cæterùm tanta
eſt affinitas inter athletam & militem, ut quandoque ipſi milites vo-
cati ſunt athletæ, ut in hoc loco Philemonis, ἀθλητὰς δ' εἶναι τȣ̀ς *Philem. ἐπιτάφ. λόγ.*
ςρατιώτας ὑπολαβόντες, πότερον ςεφανώσομεν; τ̃ ὀρθὸν, ἢ τ̃ κείμε-
νον; τ̃ ἑςηκότα, ἢ τὸν ἐρριμμένον; athletas verò eſſe milites cùm exi-
ſtimaverimus, utrum coronabimus? rectum an jacentem? ſtantem
an dejectum? Hinc palam eſt, finem athletæ non eſſe alium, quàm
ut coronetur. Percutit quiſpiam eum qui proximus eſt? victor ha- *Himer. μελ. ἐκλ.*
bet coronam, inquit Himerius. Si extra certamen, ſubeſt illi pœna.
Porrò eas coronas priùs in apertum proferam, quibus illorum
capita redimiebantur, qui curſu, lucta, pugilatu, palæſtra, cæſtu,
pancratio, regendis & incitandis quadrigis conſenſu, ſuffragiiſque
judicum victores fuiſſent. Hinc, ſcilicet, inſtitutum Pyrrhicæ;
hinc mirabilis ac prope incredibilis illa tolerantia æſtus, frigoris,
aſperæ viæ, aſcenſus ardui. Hinc cibus agreſtis, & prope ferinus.
Hinc illa in gymnaſiis virilis patientia plagarum. Hinc veſtitus &
calciatus militaris; hinc indefeſſi curſus; hinc venationes conti-
nuæ; hinc illa puerilis ætas virili æmula. Nempe in bene conſti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

tutis civitatibus ne ipſi quidem pueriles luſus bellicarum exerci
tionum fuerunt expertes. Cujus rei teſtem adduco præclarum locu
Demoſthenis, ſi modò amatoria illa oratio eſt Demoſthenis. Loqu
Demoſth. orat. amator. tur de exercitationibus pulcherrimi cujuſdam adoleſcentis, Splen
diſſimum, inquit, pulcherrimumque exercitationis genus, tuæq
naturæ aptiſſimum elegiſti, quod & armorum conſuetudine, & cu
ſuum tolerantia belli ſimulachrum repræſentet; & magnificent
& ſpendore apparatus potentiæ Deorum ſimile videatur. Præter
& ſpectatu jucundiſſimum ſit; & è plurimis, variiſque generib
conſtet, & ingentia præmia meritò conſequatur. Præter eni
ea quæ tribuuntur, ipſa etiam exercitatio, & tam præclarum ſt
dium non parvum præmium homini vel mediocriter virtutis ſt
dioſo videatur, *&c.*

CAPUT II.

Olympicæ coronæ quæ. Victores tantùm coronabantur. ἀγὼν ſum
tur pro præmio; & ipſa certamina dicebantur corona. Eos q
victores eſſent Græci vocarunt νίκας, id eſt victorias. Quandoq
fortuna veriùs quàm virtus dat victoriam. Locus M. Tul
emendatus. Spatiari in xyſto & in palæſtra cui licitum fuer
Coronam petere ab Olympijs apud M. Tullium quid ſit.

UT hoc agam quod inſtitui, harum quas dixi coronarum ali
fuerunt Olympicæ, aliæ Pythiæ, aliæ Nemeæ, aliæ Iſthmica
Olympicæ ita ſunt appellatæ, quòd illos inſignirent qui in lud
Olympicis victores extitiſſent. victores, inquam. Neque enin
Ariſt. lib. Ethic. c. 8. inquit Ariſtoteles, pulcherrimi, & fortiſſimi coronantur, ſed d
certantes. horum enim quidam vincunt. Et hi, ſcilicet, non al
coronas adipiſcuntur. Figuratè potius quàm ex fide Philo ai
quoſdam athletas propter egregiam corporis habitudinem, ceder
tibus adverſariis, coronari ἀμαχεὶ, μηδ' αὐτὸ μόνον κονισαμένου
Philo τὸ χεῖρ. τῷ κρ. ἐπιτ. ἀσυγκρίτου ῥώμης ἀραμένους τὰ πρωτεῖα, ſine ulla pugna, ac ne illa qu
dem tentata injudicatæ fortitudinis auferentes prima præmia. Na
priſco more is tantùm coronatur qui certando vicerit. Verius eſt, u
ipſe Philo paulò poſt ait, παγκρατιάζοντας οὐ παύεσθαι, πρὶν ἢ ἀπειπε
βιάσασθαι τὸν ἀντίπαλον, ἢ παντελῶς διαφθεῖραι, pugnantes, ſive decer
tantes haud ceſſare, donec adverſarium coëgerint renuntiare aut c
dere ipſis [victoriam] aut planè proſtraverint. Denique victoria no
erat teſtis imbecillitatis ejus qui victus eſſet, ſed fortitudinis illiu
qui viciſſet. Ergo, τοὺς ἀπολειφθέντας, ſive, ut ait Plutarchus, τοὺς λει
πομένους οὐ στεφανοῦσι, relictos pone, hoc eſt, ſuperatos & victos no

coronant

coronant. Verbum, inquit Clemens Alexandrinus, quemadmo- *Clem. Alex. ſtrom.*
dum vox præconis apud Olympiam vocat quidem volentem; co- *lib. 1.*
ronat autem eum qui poteſt, immotum quidem, id eſt qui poteſt
non vinci. Idem Clemens Alexandrinus alibi ait, athletam non *Cl. Alex.*
deſcendere in certamen ut occidat, ſed ut vincat. οὐ γὰρ θανάτου, *lib. 2. ſtrom.*
ἀλλὰ νίκης χάριν ἠγωνίζετο. Apud Plutarchum hæc ſunt verba *Plutarch.*
Theonis, ἀθληταὶ ςέφανον οὐκ ἀγωνιζόμενοι λαμβάνουσι, ἀλλὰ *ὅτι οὐδὲ*
ἀγωνισάμενοι καὶ νικήσαντες. non athletæ certantes capiunt coronam, *ζῆν ἐσ.*
ſed qui decertaverunt & vicerunt. ὁ κρατήσας (inquit Solon) ἄρι- *κατ' ἐπίχ.*
ςος εἶναι δοκεῖ τῶν καθ' αὐτὸν, καὶ ἀναιρεῖται τὰ ἆθλα. Qui vicit
cenſetur eſſe optimus, id eſt, validiſſimus, & aufert præmia. Ergo *Lucian. de*
& lege & more quiſquis non viciſſet coronam ſumere vetabatur. *gymn.*
Et hoc, ſcilicet, priſca lege, & in Græcia. Quippe, ſequutis
temporibus alicubi hic mos fuit verſus, ut diſcimus ex hiſce verbis
Plinii, *In quibus, hodieque non victori datur* [corona] *ſed pa-* *Plin. l. 16.*
triam ab eo coronari pronuntiatur. Redeo ad rem, & ajo, Non *c. 4.*
omnes palæſtritas conſcendiſſe hunc honoris gradum, ut coro-
na donarentur, ſed eximios tantùm, eoſdemque victores: inde
eſt quod interdum ἀγὼν certamen ſumitur pro præmio, ut in hoc
loco Platonis, οὐ γὰρ ἀγῶνος ἀθληταί ἐσμεν, καὶ ἐν οἷς ἡμῖν ὁ ἀγὼν *Plato in*
πρόκειται, μόνοι οὗτοι γυμνάζονται οἱ ἐν τούτοις τοῖς περὶ τὸν πόλεμον *Lach.*
ὀργάνοις γυμναζόμενοι. Nam in his certaminibus quorum apud nos
uſus eſt, quibuſque nobis ἀγὼν præmium proponi ſolet, illi ſoli exer-
centur qui bellica hæc inſtrumenta norunt exercitatione & uſu tra-
ctare. Enimvero non ſolæ victoriæ, ſed & ipſa certamina dice-
bantur coronæ, quia quiſquis certat hoc unum agit ut coronetur.
Uſque eò ut qui ſtrenuè pugnat coronari dicatur, etſi non eo
ſolùm quod acriter pugnavit, coronam accipit. Philamnon, *Demoſth. de*
inquit Demoſthenes, non quòd Glauco Caryſtio, & quibuſdam *cor.*
aliis veteribus pugilibus infirmior eſſet, ſine coronis ex Olympia
diſcedebat; ſed quòd omnium qui ſecum congreſſi eſſent, opti-
mè pugnaret, coronabatur, & victor proclamabatur. Atque adeò
Græci eos qui uno die, una lucta & pancratio coronabantur
more quodam admirabili vocant victorias, inquit Plutarchus. *Plutarch.*
Quæ etſi vera ſunt, tamen fatendum eſt, interdum tales coronas *in compa-*
fuiſſe munus fortunæ potiùs quàm virtutis. Quippe nemo tan- *rat. Cim.*
tum vincit quantum cupit. Neque quiſquam ſibi victoriam *& Lucul.*
ſpondere poteſt. Nam & apud ipſam Olympiam multa evenie-
bant præter ſpem, fortaſſe & aliquanto infra meritum. Certè
Polydamas ibi à puſillo quodam victus perhibetur. Sæpe ve- *Ariſtid.*
rum eſt id quod Ariſtides ſubijcit, ἐν ἅρμασι νικᾷ τύχα οὐ σθένος, in *κοινῇ*
curſu, hoc eſt, in Olympicis quadrigis vincit fortuna, non robur. *ἀπολ.*
Sum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Summa hæc eſt, non ſemper eum qui ſit fortiſſimus & præſtantiſſimus, coronari, ſed tantummodo eum quem victoria talem renuntiaverit. ἐν τοῖς ἀγῶσι οὐδὲν ἧττον τοὺς ἀκονιτὶ ἢ τοὺς διὰ μάχης νικῶντας στεφανοῦσι, inquit Xenophon, in certaminibus nihilominus ii qui ſine pulvere, quàm qui pugnando vincunt, coronantur. Id eſt, id non quæritur quomodo quis vicerit, ſed hoc tantùm an vicerit. Non ideo tamen athletis non magnus habebatur honos, quamvis non eſſent victores. Quippe his unis in Xyſto ſpatiari licitum fuit. Id quod diſco è M. Tullio, ubi loquitur de mediocri, & eximio oratore. *Hæc*, inquit, *vitaverunt ferè omnes qui aut Attici numerantur, aut dicunt Atticè. Sed quatenus valuerunt, ſani & ſicci duntaxat habeantur. Sed ita ut palæſtricè ſpatiari in Xyſto ut liceat, non ab Olympiis coronam petant.* Quibus in verbis duo ſunt menda Nempe alterum, *ut* ſupereſt; Et vel cæco palam eſt, legendum eſſe, ſpatiari in Xyſto liceat. Sed hoc læve præ illo altero, quod latet in dictione, palæſtricè, quod interpretes, ſat ſcio, dicunt eſſe adverbium παλαιστρικῶς. Id quod ego ne pili quidem facio. Quid enim dicas eſſe, palæſtricè ſpatiari? An pompaticè, & more militis glorioſi, ac paratragœdiantis? Nugæ. Equidem audeo rejicere hanc dictionem ut notham, & in ejus locum ſubſtituere, palæſtritæ, ut ſi non aliis licitum fuerit ſpatiari in Xyſto ſive in palæſtra, quàm unis palæſtritis, id eſt, iis qui ſeſe his certaminibus offerrent, qui coronam ſperabant, qui ad præmia tam inclyta ibant intrepidi. Nam & ipſi conatus, hoc, inquam, ipſum quod magno animo tentabant, tanti fuit, ut athletis licet non victoribus magnam nihilominus dignitatem conciliaret. Id quod Græci vocabant φιλοστεφανεῖν, ſpe coronæ deſcendere in certamen. Et hoc totum Pindarus vocat ἔργα, quibus viros tam fortes coronari ait.

Xenoph. in orat. de Ageſil. rege.

Cic. de opt. gen. orat.

Pollux l. 3. c. 30.

Pindar. Ol. od. 13.

—— τρία μὲν
ἔργα ποδάρκης ἁμέρα
θῆκε κάλλιστ' ἀμφὶ κόμαις.

tria opera celeripes dies poſuit pulcherrima circum comas. Quibus in verbis manifeſtum eſt, ἔργα ſumi pro certaminibus, hoc eſt, pro ipſis conatibus, è quibus, ſi felices eſſent, ſurgebant illæ inclytæ coronæ. Ergo qui in his operibus occupati eſſent, his tantùm licebat conſpici in loco tam celebri; eâdem prope ratione qua Symmachus credo, alicubi dixit, intrare Senatum Romanum, eſſe præconium. Certè Athenis lege cautum fuit, ne quis qui corpore infamis eſſet intra fori ſepta conſiſteret. Cæterùm quod non alii quàm victores Olympiæ coronarentur, Pindarus eam vocat ματέρα χρυσοστεφάνων ἀέθλων, δέσποιναν ἀλαθείας, matrem aurearum coronarum, dominam veritatis, id eſt exploratricem veræ virtutis. Et hoc illud

Æſchyl. in Timarch.

Pindar. oly. od. 8.

eſt

eſt quod M. Tullius dicit, *coronam petere ab Olympiis*, i. non ſolùm eſſe diſertum, ſed in ſummo, omniumque præclariſſimo eloquentiæ genere verſari. Ut enim duæ ſunt victoriæ, una Cadmæa, id eſt, cruenta; Altera Olympiaca, ſine ſanguine parta, ita quoque diſertorum duo ſunt genera, unum illorum qui ſani quidem ſunt, ſed ſicci & jejuni; Alterum illorum qui omnes eloquentiæ laudes adepti ſunt. Porrò cùm dico, non alium quàm victorem donari corona, eum quoque dico, qui quicquid in certamine laboris & periculi fuit, eo præclariſſimè defunctus eſt propriè enim in gymnicis ἆθλοι οἱ πόνοι, certamina [ſunt] labores. Et certa- καὶ τὸ ἀθλεῖν, κάμνειν, πονεῖν, re, laborare. Qua de re extat locus Demoſthenis, Talem, inquit, coronam adeptus, in qua cùm ipſa victoria præclara ſit, tamen evaſiſſe incolumem, præclarius videbatur & admirabilius. Hoc item illud eſt quod Plutarchus de Alcibiade tradit. Nam etſi verum erat, τὸ ἀριστεῖον ſummum virtutis præmium in pugna fuiſſe Socratis, non Alcibiadis, tamen quia ibi quoque enituerat virtus Alcibiadis, Socrates id agens ut augeret ejus ambitionem ad præclariſſima quæque, primus illi teſtimonium reddidit; ſuaſitque ut is & coronaretur, & acciperet πανοπλίαν, integram armaturam, quæ connumerabatur inter magna præmia.

Ariſtid. μαντδ. ἀθλω. *Pollux l. 3. c. 20.* *Demoſth. in amat.* *Plutarch. Alcib.*

CAPUT III.

Hercules autor ludorum Olympicorum. Hercules primus decertavit in his ludis, ſive certaminibus. De horum certaminum inſtitutione plures aliæ ſententiæ. Unde his certaminibus nomen Quinquennalia.

OLympicos ſive ludos, ſive certamina Hercules, exantlatis illis toties dictis, toties pictis ac decantatis laboribus, Jovi patri Olympiade prima coronatus inſtituit. Quæ eſt communis exiſtimatio, quam ſecutus eſt Plutarchus, ubi ait Theſeum inſtituiſſe Iſthmicum certamen æmulatione Herculis, qui fuit autor Olympici. Inde fluxit apud Græcos omnis ratio temporis enumerandi, ſicuti apud noſtros ab urbe condita. Id quod verum eſt in univerſa Græcia. Nam ſingulæ civitates à ſummis magiſtratibus ſumebant numerationem temporum; Ut Athenis ὁ ἄρχων, id eſt τῶν ἐννέα ἀρχόντων ἄριστος præcipuus inter novem ἄρχοντας is erat ἀφ' οὗ οἱ χρόνοι καταριθμοῦνται à quo tempora denumerantur. Diſertim quoque Pindarus hoc quinquennale feſtum ab Hercule inſtitutum ait,

Plutarch. Theſ. *Philo πε. Ἀρε.*

πενταετηρίδ' ἑορτὰν
Ἡρακλέος τέθμιον.

Pindar. Nem. od. 11.

κωμάσαις, ἀνδησάμενός τε κόμαν πορφυρέοις ἔρνεσιν.

quinquennale hymno choreali proſequutus feſtum, ritum ab Hercule inſtitutum, & redimitus comam purpureis ramis. Quibus in [*Phryn. πενταετηρικὸς ἀγών.*] verbis, ſi Phrynico credimus, eſt mendum. Nam pro πενταετηρίδα legendum ait πεντετηρίδα. Niſi fortè Phrynicus Pindaro æquè eſt infenſus ac Menandro, aliiſque, quos tamen ipſe vocat τὰ ἄκρα τῶν Ἑλλήνων, ſummos Græcorum, quamlibet πταίοντα errantes. Alii tradunt, quidem Herculem ſt. tuiſſe certamen Olympicum. In qua ſententia eſt Pindari ſcholiaſtes; ſed, videlicet, poſtquam Augiæ ſtabulum purgavit. Verùm quòd ea quæ ſibi promiſſa fuerant, non eſſet conſecutus, collecto exercitu ipſum Augiam interfeciſſe, [*Ariſtid. ἐλευσιν.*] in ditionem coacta Elidè. Poſtremò, ſpoliis in unum locum congeſtis, inſtituiſſe certamen commilitionibus ſuis. Ariſtides tradit, primos ex peregrinis Herculem & Dioſcuros initiatos fuiſſe ſacris Cereris, & fuiſſe certamen gymnicum primum apud Eleuſinem Atticæ. Ibique præmium fuiſſe eum fructum qui primus apparuit, [*Solin. c. 2.*] nempe olivam. Sunt qui ita dicunt, certamen Olympicum ab Hercule quidem fuiſſe ſtatutum, ſed non in Jovis, verùm in Pelolepis [*Clem. Al. ſtrom. l. 1.*] avi materni honorem ab eo editum. Hoc ipſum ita ſenſit Clemens Alexandrinus, & unà cum ipſo Statius omnis antiquitatis peritiſſimus,

[*Stat. lib. 6. Theb.*]

—— primus Piſæa per arva
Hunc pius Alcides Pelopi certavit honorem;
Pulvereumque fera crinem detorſit oliva.

[*Cl. Alex. exhort. ad Græc.*] Et verò eodem Clemente Alexandrino autore, Olympiæ fuerunt inferiæ Pelopis. Ideoque hos ludos vocarunt ἐπιθυμβίους πανηγύρεις, ſepulchrales conventus, id eſt ἀγῶνας ἐπὶ νεκροῖς διαθλουμένους, certamina quæ celebrabantur propter mortuos. Ajunt præterea hoc certamen intermiſſum fuiſſe inſtauratum ab Iphiclo filio Herculis, anno ab excidio Trojæ quadringenteſimo octavo. Ergo primam Olympiadem ab Iphiclo numerari. Alii hos ludos ab Iphito & Eurylocho inſtitutos firmant, poſtquam Cirrhæos prædones Phoci- [*Etymol. Ἦλις.*] dis oram maritimam infeſtantes oppreſſerunt. Et ab Iphito quidem Olympia, ab Eurylocho Pythia. Alii ajunt, priuſquam Iupiter poſſideret Olympiam, eam occupaſſe Elium & Cronum, ſive Saturnum. Hujus occupationis argumentum eſſe aram inibi ſtatutam utrique communem; ſuper id, quod inibi quoque eſt tumulus nomine Cronius, ſive Saturnius. Ab Elio autem dici Elidem ejuſdem cum Deo nominis. Ea propter Augeam Elii filium regnaſſe in parte ejus regionis. Et hoc eſſe, videlicet, illud Homeri, Ἐν Ἤλιδι δίῃ τετείχισμένῃ θαυμαστῇ, ἱερᾷ. ἐν αὐτῇ γὰρ ἐτιμᾶτο ὁ ὀλύμπιος Ζεύς· οὗ καὶ πανήγυρις περὶ τριετῆ χρόνον ἤγετο τὰ ὀλύμπια, ἔνθα ἠγωνίζοντο οἱ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος πάντες.

πάντες. in Elide dia, hoc eſt admirabili, ſacra. in ea enim colebatur Olympius Jupiter, cujus & conventus circa triennale tempus celebrabantur Olympici ludi. ibi certabant qui ab omni Græcia [convenerant] omnes. Alii ſcribunt, Jovem loco delectatum, *Etymol.* ὀλύμπια. um ſibi, ut rem hæreditariam ſepoſuiſſe; atque adeò locum cœlo cognominem feciſſe. Ea re & ipſum dici Olympium. Ac proinde non audiendos qui ajunt loco nomen inditum ab Olympia Arcadica, quam Piſæus uxorem duxit. Alii hos ludos ad Herculem *Strabo l. 8.* quidem autorem referunt, ſed à Phidone inſtauratos. Pauſanias diverſus ab Diodoro Siculo & Pindaro, de hac ipſa re diſcrepantes ſententias memorat, in quibus eminent hæ; Herculem eſſe autorem horum ludorum, ſed Idæum, ἕνα τῶν Ἰδαίων δακτύλων, *Strabo l. 8.* inquit Stabo. Unde hæc gymnica certamina quidam prudentiùs, inquit Pollux, Herculanea vocaverunt. Ergo Herculem ajunt his *Pollux l. 3. c. 30.* ludis indidiſſe nomen Quinquennalibus, à numero, ſcilicet, fratrum; Quibus propoſito certamine curſus, victorem oleaſtri corona donavit, quòd id genus arboris ibi frequenter proveniret. Alii originem horum ludorum referunt quoque ad Herculem, ſed eum *Strabo l. 8.* quem Jupiter ex Alcmena ſuſcepit, qui ibi primus certaverit, indeque primus palmam reportaverit. Et hic fortaſſe eſt ille Hercules, cui, cùm hiſce certaminibus præſideret, ſubſtrata ſunt lauri folia. Sic enim videtur accipiendus locus Luciani in Hermotimo, Is locus ſic habet; τὸ μὲν παλαιὸν, ἐπὶ Ἡρακλέους ἀγωνοθετοῦντος *Lucian. Hermot. ſive de ſect.* φύλλα δάφνης, Apud priſcos quidem præſidente in certaminibus Hercule, laurea folia. Qui tamen locus, dempta apoſiopeſi, poteſt videri mutilus. At ſi eſt ibi apoſiopeſis, eſt ſubintelligendum ὑφηρημένα, ſubducta aut quidpiam ſimile. Niſi fortè quis dicat, ſortes quæ jaciebantur ſuper eo qui luctaturus eſſet, aut pancratio decertaturus, non fuiſſe conjectas ſine foliis lauri; priſca, videlicet, ſuperſtitione, de qua alibi dico. Alii hanc tantam horum ludorum celebritatem tribuunt Oenomao & Pelopi. Et verò inter primos athletas Oenomaus connumeratur à Luciano. Habet, inquit, plures occaſiones & Elis tripudiare conantibus Oenomaum, Myrtilum, Saturnum, Jovem primos Olympiorum athletas. *Lucian. de ſaltat.* Alii eam tribuunt ipſi Jovi ob devictos ibi Titanas. Sed ut hæc omnia, ut ſunt diſcrepantia, ita quoque commentatitia veriùs quàm ex fide tradita credam, impulit me gravis autor Strabo, qui omne hoc inſtitutum denique refert ad Elæos. Ejus de Elide loquentis & Eleis hæc ſunt verba. Et Olympia in illorum ditione *Strabo l. 8.* fuit, Et agonem ipſum Olympicum ab illis excogitatum, atque inventum fuiſſe conſtat. Et Olympiadas primas illi celebrarunt. Et paulò poſt, At propius vero eſt, quòd ab Olympiade prima, in

qua Corebus Elæus ſtadii victor fuit, his ludis ac templo præſ derunt Elæi, uſque ad ſextam & viceſimam. Nimirum, ſcie omitto alia quæ de hac ipſa re traduntur. Neque verò, ut eſt proverbio, in rebus priſcis veritas ad quadrantem eſt exigend Dandum aliquid populorum ſtudiis, unde tot, tamque diſſident fabulæ, ſingulis ſibi tantæ rei laudem vindicantibus. Ut ut eſt de loco conſtat. De autore inter Jovem & Herculem præcipu ambigitur.

CAPUT IV.

Olympica certamina inſtituta in honorem Jovis. Locus horun certaminum. De Alpheo flumine. De Piſa. ἀγωνιστήριον *Olympionices*, Στεφανίτης. *Rami Alphei. Rami id eſt coroll. & coronæ*, κότινος.

SUmma hæc eſt, Olympica certamina, à quocunque tandem autore manarint, fuiſſe inſtituta in honorem Jovis, à quo, inquit Stephanus, τὰ ὀλύμπια ὁ ἀγὼν, Pythia in Apollinis, Nemæa & ipſa in Jovis, Iſthmia in Neptuni. Etſi paulò aliter de hac ipſa re Tertullianus, cujus hæc ſunt verba, *Proinde Olympia Jovi, quæ ſunt Romæ Capitolina. Item Herculi Nemæa, Neptuni Iſthmia.* Non item eſſe vetus inventum, neque hos ludos fuiſſe tempore belli Troiani, neque item alios, aut certè non ita celebres, tradit Strabo eo loco quem proximè citavi. Cæterùm his ſive ludis, ſive certaminibus, hoc eſt, rei ingenti, & apud omnem poſteritatem celeberrimæ delectus fuit locus percommodus, nempe campi circa flumen Alpheum ſiti, hoc eſt, in Olympia, qui locus proximus Elidi. Et verò ipſum Alpheum multa gloria fluere, vel hinc ſciri poteſt, quod is omnes alios excipit, in his Cladaum ob longiſſimum curſum. Quippe incipit ab Aſia vico Arcadico. Ex Alpheo veriſimile eſt derivatam, ac deductam fuiſſe illam aquam in Olympiam, id eſt illum ipſum locum, ubi ludi edebantur, ad ſpectatores recreandos, qui priùs prope enecabantur ſiti; de qua ſiti etiam aliquid eſt apud Philoſtratum. De hoc flumine extat dialogus Luciani, ubi interloquuntur ipſe Alpheus & Mercurius. Fuitque apud hunc amnem antiqua urbs Θρύος, ſive Θρύον, cujus mentio apud Q. Calabrum,

Οἱ Θρύον ἀμφενέμοντο παρ' Ἀλφειοῖο ῥέεθροις.

Qui circa Thryum habitabant, apud Alphei fluenta. Univerſum hunc locum Pindarus deſignat in his verſibus,

—— παρ' Ἀλ-

Stephan. ὀλύμπια.

Tertull. lib. de ſpectac.

Xenoph. hiſt. Græc. lib. 7.

Tzetz. in Theog. Heſ.

Lucian. de mor. peregr.

Philoſtrat. Heroic.

Q. Calab. lib. 2.

Pindar. Ol. od. 7.

φειῷ ϛεφανωσάμενον
αἰνέσω.

Apud Alpheum coronatum laudabo. Et Theocritus,

— Ἄγων νιν ἐπ᾽ Ἀλφεὸν ὤχετο Μίλων· *Theocrit. eid. 4.*
Καὶ πόκα τήνος ἔλαιον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὀπώπει;

Milo ipſum ad Alphæum ſecum abduxit. Et quando ille oleum unquam oculis ſuis vidit? Nempe omnia ibi præclara, & celeberrimæ imæ.

—— *Alpheum fama eſt huc Elidis amnem* *Virgil. 3. Æneid.*
Occultas egiſſe vias ſubter mare, qui nunc
Ore Arethuſa tuo Siculis confunditur undis.

Quos verſus veriſimile eſt Virgilium ſumpſiſſe ex hoc epigrammate Moſchi,

Ἀλφειὸς μετὰ Πίσαν ἐπὴν κατὰ πόντον ὁδεύῃ *Stob. ψογ. ἀφροδ. καὶ ἐρωτ. ξδ′.*
Ἔρχεται εἰς Ἀρέθουσαν ἄγων κοτινηφόρον ὕδωρ,
ἕδνα φέρων καλὰ φύλλα καὶ ἄνθεα, καὶ κόνιν ἱράν·
καὶ βαθὺς ἐμβαίνει τοῖς κύμασι· τὴν δὲ θάλασσαν
νέρθεν ὑποτροχάει· κοὺ μίγνυται ὕδασιν ὕδωρ.
ἁ δ᾽ οὐκ οἶδε θάλασσα διερχομένου ποταμοῖο.
κῶρος δεινοθέτας, κακομάχανος αἰνὰ διδάσκων,
καὶ ποταμὸν διὰ † φίλτρον Ἔρως ἐδίδαξε ‡ κολυμβᾶν. *† φίλτρων ‡ κολυμβητὴν*

Alpheus poſt Piſam ubi pergit ad mare Venit ad Arethuſam ducens oleaſtriferam aquam. Sponſalia munera ferens pulchra folia & flores, & pulverem ſacrum. Et profundus intrat fluctus, Mare autem infra ſubtervoluitur; nec miſcetur aquis aqua. At ipſum mare neſcivit tranſiſſe fluvium. Sed puer ille gravium [rerum] auctor, & mali machinator gravia docet, & fluvium vi amoris Amor docuit urinatorem [eſſe.] Alibi Virgilius Alpheum dixit, hoc eſt, illa inclyta certamina, quæ erant circa, aut apud Alpheum, ludos Olympicos, Ὀλύμπια τὰ μεγάλα, Olympia magna. *Lucian. Her. ſeu Æt.*

Illi [Cæſari] *victor ego, & Tyrio conſpectus in oſtro* *Virgil. lib. 3. Georg.*
Centum quadrijugos agitabo ad flumina currus.
Cuncta mihi Alpheum linquens, lucoſque Molorchi
Curſibus, & crudo decernet Græcia cæſtu.

Porrò hi circa Alpheum campi, omnis, inquam, is locus una dictione vocabatur Piſa. Id quod diſertim Stephanus tradit, ἔστι καὶ [Πίσα] χωρίον ἐν ᾧ ὁ τοῦ Διὸς ναὸς ἵδρυται, καὶ ὁ ὀλυμπιακὸς ἀγὼν τελεῖται. Piſa eſt locus in quo Jovis templum ædificatum eſt, Et Olympicum certamen peragitur. Plutarchus Jovem Olympicum diſertim dicit eſſe in Piſa. καὶ τὸν ἐν Πίσῃ θεασάμενος Δία, & Jovem, qui Piſæ eſt, contemplatus. Sic dicta Piſa à Piſæo quodam, qui fuit auriga Phryx, cujus ibi fuit ſepulchrum. Virgilio eſt Alphea Piſa, *Stephan. Πίσα. Plutarch. Pericle. Clem. Al. exhort. ad Græc.*

Hos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Virgil. 10. Æneid.

Hos parere jubent Alpheæ ab origine Piſæ.

Clem. Alex Strom. l. 7.
Stat. lib. 2. Thebaid.

Ipſe adeò Jupiter non tantùm Olympicus, ſed & Piſæus dictus. Itaque in terra Piſæa erat Olympia; & in Olympia hoc tam celebre certamen edebatur. Statius,

—— Piſæique ſocer metuendus habenis.

Xenoph. lib. 7. hiſtor. Græcar.
Aul. Gell. lib. 1. c. 1.
Strabo l. 8.
Philoſtrat. vita Apoll. lib. 8.

Piſis enim conſtat fuiſſe ſtadium, ſive curriculum ſtadii. Hinc dicta Piſæa præmia apud Actium, referente Priſciano. Ipſi Piſatæ ſe antiquitùs his certaminibus præfuiſſe firmabant. Unde ſuper hæc re ipſis acre certamen cum Eleis. Qua de re videndus eſt locus Xenophontis in Græcis hiſtoriis. Et hæc quidem illius univerſi circuitus generalis appellatio fuit. Univerſus hic locus ſic deſcribitur ab Philoſtrato. Porticus ibi & fontes, & gymnaſia humana arte fabricata ſunt ut mœnia, & naves. Alpheus autem iſte & hippodromus, & ſtadium, & luci certè ante homines fuerunt. Alpheus quidem cùm ſufficeret potui, & lavacro. At latitudo campi ad equorum certamina eſt idonea. Et ager pulverulentus curſoribus, & athletis ſpatia ſuppeditat. Ipſi luci præbent unde victores coronentur. Hæc cogitanti Herculi, ejus loci amore capto, locus dignus viſus eſt ludis, qui hodieque inibi celebrantur. At locum

Etymol. ἀγωνιστήριον.
Plutarch. Tito Flam.
Etymol. στεφανίτ.
Strabo l. 8.

peculiarem, illum in quo athletæ certabant, propriè vocarunt ἀγωνιστήριον, quomodo ipſum qui certantibus præmia proponeret, ἀγωνοθέτην, qualis renuntiatus eſt Titus Flaminius apud Argos in celebritate Nemæa. Ipſum certamen, è quo qui victor rediiſſet, coronabatur, Athenienſes nominabant στεφανίτην, eumque qui viciſſet, ὀλυμπιονίκην ἀπὸ τῆς νίκης, Ὀλυμπιονίκην, inquam. Nam ἀγὼν qui certabatur in Elide, etſi is locus Olympiæ proximus erat, non fuit στεφανίτης. Ibi curſus, inquit Strabo, ſuper tripodis præmio, non ſuper corona futurus erat. Quanquam & ipſorum Olympicorum certaminum curam Eleis mandatum fuiſſe legimus. Qua de re ex-

Xenoph. hiſt. Græc. lib. 3.
Philo πε. γεωρ.

tat inſignis locus Xenophontis, qui poſt memoratas Eleis ab Agide demptas urbes, ait, illis permiſſum fuiſſe ut Jovis Olympii fano præeſſent. Olympicum certamen Philo, ait illos ſpectare qui habitant in Elide, τοὺς τὴν Ἦλιν οἰκοῦντας. Cæterùm coronam Olympicam Pindarus vocat ramos Alphei,

Pindar. Iſth. od. 1.

ὀλυμπιάδων τ' ἐξαιρέτοις
Ἀλφεοῦ ἔρνεσι φράξαι
χεῖρα.

Ariſtoph. ὄρνιθ.

Olympiadum eximiis Alphei ramis munire manum. Et Ariſtophanes dixit, currentem nuntium ſpirare Alpheum, id eſt, ita currere quomodo currit Olympicus ſtadii curſor, aut præterlabens fluvius Alpheus. Etſi cùm agitur de his certaminibus, rami ſimplici-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

pliciter prolata dictio ſignat corollas, coronas, & ſerta. Ut apud Statium, *Stat. lib. 4. Theb.*

> —— *Elimum temeraria Gorge*
> *Evinctum ramis*, &c.

& alibi eodem libro,

> *Palladios oleæ, Mopſi geſtamina, ramos,*
> *Extulit.*

Quandoque dicuntur rami Olympiaci, *Stat. lib. 6. Theb.*

> —— *prior omnibus Idas*
> *Nuper Olympiacus umbratus tempora ramis*
> *Proſilit.*

Porrò hæc Olympica corona unica dictione frequentiùs dicebatur κότινος, ut infra uberiùs mihi dicendum intelligo. Et his quidem appellationibus olea Olympica, ſive corona demonſtrata fuit. Nam in aliis certaminibus aliæ coronæ victoribus datæ nunc è lauro, nunc ex apio arido, nunc è viridi. Sed de his omnibus ago ſuis locis.

CAPUT V.

Quatuor Græciæ certaminum celebritas & majeſtas. ἀγῶνες, ἆθλα, ἔπαθλα, ἀθληταί. *Gymnica certamina quot & quæ. Scenica vel Muſica quæ. Certamina oratorum. Gymnicorum finis. Athletæ ſimpliciter prolata dictio quid ſignet.* παλαιστὴ, παλαίστρα. *Sacra certamina quæ. Horum certaminum præmia. Servi non admittebantur ad ſacra certamina.*

HArum coronarum decus & excellentia nullo pacto ſciri poteſt, ſi non horum ludorum celebritas & majeſtas tota, quoad ejus fieri poteſt, repræſentatur. Certè, uno excepto Romano triumpho, nihil majus & auguſtius in omni miramur antiquitate. Sed priuſquam hoc ago, moneo me his vocibus ludorum & certaminum uti promiſcuè, imitatione antiquitatis. Nam Græci, & Græcorum exemplo noſtri hoc totum vocabant ἀγῶνας certamina, & ludos, nempe gymnicos, in quibus hæc agebantur quæ Plutarchus memorat his verbis, τὰ πλεῖστα τῶν ἀγωνισμάτων ἐμβολαὶ, παρεμβολαὶ, συστάσεις, περιθέσεις, συνάγουσιν αὐτοὺς, καὶ ἀναμιγνύουσιν ἀλλήλοις. Plurimùm certamina conſiſtunt in incurſionibus, interjectionibus, congreſſibus, contentionibus, colligunt ſe, & miſcentur alii aliis. Hos quoque ſive congreſſus, ſive pugnas vocabant ἆθλα, καὶ ἔπαθλα, derivato nomine ab Æthio patre Endymionis, qui primus poſt diluvium dicitur ſuſcepiſſe curam inſtituendi certaminis Olympici. Hinc ἀθληταὶ, ii qui ludunt hos ludos. Porrò certaminum quædam *Plin. epiſt. lib. 4. ep.*

dam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Scholiaſt. Ariſtoph. ὄρν.

dam fuerunt Gymnica, quædam Scenica, ſive Muſica. Gymnicorum octo ſpecies memorantur, στάδιον, δίαυλος, δόλιχος, ὁπλίτης, πυγμὴ, παγκράτιον, πάλη καὶ ἅλμα. Quæ omnia ſatis apparet non potuiſſe præſtari, niſi ab illo qui & viribus, & pernicitate, & agilitate polleret.

Pollux lib. 3. cap. 30. Plato lib. 8. de leg. Xenoph. Hier. ſive tyr.

Scenica, vel Muſica ſunt illa quæ Attici vocabant non ludos aut agonas, muſicos, ſed τῆς μουσικῆς, nempe Dionyſiaca. Etſi hos quoq; Plato vocat χορὺς τε καὶ ἀγῶνας μουσικούς, & Xenophon ἀγῶνας χορηγικούς. Gymnica certamina peragebantur certando & laboribus. Muſicorum proprium erat ſervire Deo, id eſt, ſcenicis, ſive muſicis non alius finis fuit propoſitus quàm cultus Dei. Gymnicorum finis eſt, ut athletæ committantur εἰς ἔριν περὶ ἀρετῆς in æmulationem virtutis.

Xenoph. Lacedæm. Reſp.

Hac enim itur ad illam ἀνδραγαθίαν ſtrenuitatem, quam ſibi Lycurgus propoſuit è talibus. Et Gymnici, id eſt, qui certabant in ludis gymnicis propriè dicebantur athletæ, nulla re addita. Unde φιλαθλητὴν περὶ γυμνικῶν ἀγώνων vocabant eum qui hanc fortitudinis & victoriæ laudem affectaret.

Plutarch. probl. lib. 2. Plutarch. ibid. Plutarch. probl. lib. 2.

Dicebantur quoque παλαισταὶ palæſtritæ, διὰ τὸ πλησιάζειν μάλιστα, καὶ γίνεσθαι πέλας, quòd quàm proximè alii ad alios accederent. Locum ubi exercebantur, vocabant παλαίστραν. Qui certabant in ſcenicis vel muſicis dicebantur athletæ muſici, ſive Dionyſiaci artifices. Utriuſque generis certamina inſtituebantur in honorem alicujus numinis, aut eorum hominum, qui quòd virtute & fortibus factis numinibus proximi fuerant, ſummis honoribus colebantur.

Plutarch. in Theſ.

Hujuſmodi fuit Androgeos, cujus in honorem Minos Gymnicum certamen inſtituiſſe dicitur, filioſque præmia dediſſe victoribus. Tales propemodum fuerunt Cenſores illi, & illi ſummi magiſtratus apud Platonem.

Plato l. 12. de leg.

Sopater in prolegom. τῶν περὶ ῥητορ. λόγ.

Hîc prætereo dicere de certaminibus oratorum, qui & ipſi ἀγῶνες dicti, ἐπειδὴ πρὸς ἀλλήλους ἀγωνίζονται περὶ τῆς νίκης ἀμφότεροι. quando inter ſe utrique de victoria certant. Rurſus è certaminibus quædam dicebantur ſacra, alia minimè.

Philo περὶ γεωργ.

Id quod quàm immeritò fieret, pluribus docet Philo, potiſſimùm in his verbis, ὁ τοίνυν ὀλυμπιακὸς ἀγὼν μόνος ἂν λέγοιτο ἐνδίκως ἱερὸς, οὐχ ὃν τιθέασιν οἱ τὴν Ἦλιν οἰκοῦντες, ἀλλ᾽ ὁ περὶ κτήσεως τῶν θείων καὶ ὀλυμπίων ὡς ἀληθῶς ἀρετῶν, &c. Ergo Olympiacum certamen unum meritò dicatur ſacrum non quod ponunt Elidem habitantes, ſed is qui [decertat] de poſſeſſione earum virtutum quæ verè divinæ ſunt & Olympiæ.

Xenoph. de inſtit. Cy. lib. 6.

Ut ut eſt, Sacra vocabant non illa ſolùm quæ in alicujus numinis honorem celebrantur, quæ & ipſa fuiſſe antiquiſſima hinc liquet, quòd Cyrus quoties rem divinam faciebat, talia certamina inſtituebat, Deorumque præmia proponebat, ſed illa, quod advertendum, quorum præmia ſunt in corona ſola, autore Polluce, ὧν τὰ ἆθλα ἐν στεφάνῳ μόνῳ. ſacros agonas vocabant στεφανίτας καὶ φυλλίνας, coronarios & foliaceos, At

Pollux lib. 3. cap. 30. Ariſtid. εἰς ῥωμ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Certamen non ſacrum appellabant ἀργυρίτην ſive δωρίτην ἀγῶνα. De quo præclaro diſcrimine extat inſignis locus apud Plutarchum, quo docemur, præmia ſacrorum certaminum præter coronam fuiſſe inſcriptionem, tabulam, decretum, ramum oleæ, hoc eſt, iis athletis, qui in ſacris certaminibus victores eſſent, proponi præmia honoris, gloriæ, laudis, & famæ perennis. At aliis certaminibus quæ non tanti eſſent, dona ex argento, ære, ebore, talibuſque quæ veriùs ſunt compendii quàm illius celebritatis quæ generoſiſſimi cujuſque pectus acuit, Ut verè Ariſtoteles dixerit, præmium certaminum gymnicorum eſſe optatius & præſtantius ipſa conſertatione. Non mirum. Cùm enim hæc certamina omnium eſſent operoſiſſima eorum victorem non obvio quoque, ſed ſummo præmio donari æquum fuit. Neque enim, ut è Sophocle relatum eſt à Stobæo, è parvo certamine ſurgit magna laus, μικρῦ δ' ἀγῶνος οὐ μέγ' ἔρχεται κλέος. Verba Plutarchi hæc, fere ſunt loquentis de eo quem populus ſponte cumulat honoribus, Equidem non facile eſt aliquam populi gratiam & benevolentiam aſpernari; ad hoc labentis, quemadmodum neque iis, qui argyritæ & doritæ certamen reipublicæ, certant, licet illud repudiare; ſed ſacrum ut verè dicam, & coronarium certantibus inſcriptio aliqua ſatis eſt & tabella, & decretum, & ramus oleæ, ut Epimenides accepit, poſtquam urbem arce liberavit. Exſtat & locus Ariſtides quo docemur στεφανίταις ἀγῶσι tantum fuiſſe propoſita præmia honoris, cujuſmodi eſt corona, non ullam ex adverſario utilitatem, aut ejus necem. Adverſus barbaros, inquit, uſque ad extrema veniendum. Sed Græcorum certamina oportet eſſe ſimilia coronariis ludis, in quibus viciſſe ſatis eſt; Nempe, ubi omne in victoria decus ac præmium. Idem alibi ait, non laudari eos qui præter patria inſtituta pugnant in coronariis certaminibus; ac ſi dicat, nullam hinc oportere peti necem adverſarii, ſed tantùm ex eo victo honorem. Siquidem in Olympicis certaminibus nemo occiditur. Ibidem tamen athletas victores non abſtinuiſſe injuria, teſtis eſt Philo, qui ait eos auferre τὰ βραβεῖα καὶ στεφάνους καὶ ἀνηλεοῦς ὠμότητος immitis crudelitatis. Ergo ἀγῶνες στεφανῖται erant exercitamenta generoſiſſimi & præclariſſimi cujuſque, cui hoc tantùm eſſet propoſitum, & animum acuere ad maxima, itemque vitia corporis, ſi quibus laboraret, emendare. Quippe ſecunda valetudine eſſe ſolebant athletæ. Certè aut nullo morbo premebantur, aut preſſi celeriter è vita migrabant. Adnotatum eſt à Plutarcho, Laomedontem Orchomenium vitio ſplenis laborantem, ſeſe medicorum juſſu longis curſibus ita exercuiſſe, ut denique evaſerit præclariſſimus athleta ſtadii. In gymnicis quidem certaminibus pernicitas, hoc eſt, ποδῶν ὠκύτης pedum celeritas erat in

Ariſtot. probl ſect. 30.

Stob. πε. τῆς ἐν τῇ πόλεσ. δυνατ.

Plutarch. πολιτ. παραγγ.

Ariſtid. ὑπὲρ τῶν πρὸς Λακεδαιμ. εἰρήν.

Ariſtid. ὑπὲρ τῶν πρὸς Ἀθήν. εἰρήν.

Philoſtr. vita Apollon.

Philo πε. γεωρ.

Ariſtot. probl. ſect. 1.

Plutarch. Demoſth.

Philo πε. γεωρ.

in magna admiratione. Hinc eſt, quòd Agathion alloquens Hero-dem ſuper gymnicis certaminibus, deridet eos qui ob id coronantur, quòd pancratio, pugilatu, curſu & lucta vicerunt. Coronetur, inquit, ille curſor athleta qui cervum prætergrediatur, aut equum. Qui autem gravioribus deditus eſt, tauro implicetur, aut urſo. i quòd ego quotidie facio. Certè me fortuna magno præmio privavit, quòd Acarnania, non ampliùs nutrit leones. Hæc ergo fuit præſtantia eorum ludorum qui στεφανῖται coronarii dicebantur, ut præmium illis eſſet ſummus honos, ac præter hunc nihil. Hinc factum, ut στεφανίτης ſimpliciter prolata dictio ſignificarit στεφανίτην ἀγῶνα coronarium certamen, ut in hoc loco Himerii, ἥκειν τ' ἐπὶ τὸν στεφανίτην μόνος, καὶ πρῶτος εἶλε τὸν στέφανον. Alterius generis ſunt illa omnia quæ exercendæ juventuti unaquæque civitas inſtituit. In ſacris certaminibus omnes athletæ fuerunt ingenui. Ad alia & ipſi ſervi videntur fuiſſe admiſſi. Hoc diſcrimen innuit Artemidorus, ubi ait, ſervum, quomodocunque tandem certaverit, & vicerit, & coronam adeptus fuerit, dummodo in ſacro certamine, hinc ei libertatem promitti. Nam in aliis, inquit, non idem eſt. Neque enim mirum eſt, eum viciſſe in iis, ad quæ admittitur, certaminibus. Idem Artemidorus alibi tradit, ſervo, ſi per quietem putet ſe currere curſum, nempe Olympicum, libertatem monſtrari. Non de nihilo hoc tradit Artemidorus, nempe, ut extraordinarium, inſigne, & contra legem, δοῦλον, φησὶν ὁ νόμος, μὴ γυμνάζεσθαι, μηδὲ ξηραλοιφεῖν ἐν ταῖς παλαίστραις. ſervum, inquit lex, non exerceri in ludis gymnicis [oportere] neque ungi in palæſtris.

Philoſtrat. in Herode.

Himer. μελ. ἐκλ.

Artemidor. lib. 1. c. 64.

Artemidor. lib. 1. c. 60.

Æſchin. in Timar.

CAPUT

CAPUT VI.

Hi ludi ſumptu ingenti peragebantur. Locus Dionis Chryſoſtomi leviter enarratus. Ipſi omnium mortalium ſummi affectarunt laudem talis victoriæ & coronas ex eis. Cauſa eſt, quòd qui in his ludis viciſſet, ad tale decus nonniſi per magnas virtutes iſſe exiſtimabatur. Vera victoria eſt vincere antagoniſtam ſuum. Ex injuria in his ludis accepta quandoque ſunt exorta bella. Tunc demum is ſe felicem deputabat, qui eum genuiſſet, qui in his ludis victoriam adeptus eſſet. Quidam accepto nuntio talis victoriæ, illico expirarunt. Hæc victoria fuit in ſummis votis.

AD hæc certamina undique concurrebant athletæ, qui iis animi, corporiſque dotibus freti eſſent, quæ ducerent ad coronam. Id omne tot, tantiſque ſtudiis & ſumptibus fiebat, ut inde non pauci bonis everterentur. Hanc tam acrem ambitionem graviter inſectatur Dion Chryſoſtomus. His, inquit, cùm liceat ſexcentas gratis habere coronas non ex olea tantùm aut quercu, ſed ex hedera & myrto, ſæpiſſime prædiis venditis rediguntur ad mendicitatem. Ubi advertendum, per nomen oleæ & quercus ſignificari virtutem & fortitudinem. Per hederam & myrtum, vitam ætam, jucundam, Veneream. Hoc ergo dicit, ambitioſum eſſe mentis præpoſteræ atque adeò alienatæ, qui egens eſſe præoptet appetendis certaminum coronis illis ſumptuoſiſſimis, quàm vera exhibere documenta fortitudinis, quorum nunquam cuiquam deeſt occaſio. Aut, ſi non ita fortiter eſt animatus, jucundè, atque adeò, ſi mavult, luxurioſè vivere. Ipſæ civitates, apud quos hæc certamina edebantur, in ea ſumptus neceſſarios conferebant. In Olympica quidem Elei, in Pythica Delphi, in Nemea Argivi, in Iſthmia Corinthii. Hoc totum negotium ſenſim ad tantam celebritatem pervenit, ut ipſos mortalium ſummos hæc ambitio mirabiliter quateret. Memorat Pluarchus, tres uno die Philippo Macedoni fauſtitates fuiſſe nuntiatas, quarum prima fuit ὅτι τεθρίππον ἐνίκησεν ὀλύμπια, quòd quadrigis vicit Olympia, nempe Alexander filius. Quamvis in Alexandro non τεθρίππους nominet, ſed ἵππους κέλητας, equos deſultorios. Certè Alexandro Philippus pater antea ſuadebat ut in Olympii ſtadium curreret. Cui Alexander, Volo, inquit, ſi mecum reges ſunt certaturi. Cujus dicti interpretatio peti poteſt è loco Xenophontis, ubi Hiero diſputat, an conveniat tyranno certare cum privatis. Porrò quanti hic ipſe Philippus fecerit hanc laudam, ex eo ſcire licet, quòd victorias Olympicas quadrigis

Dion Chryſoſt. in orat. de gloria 66.

In epp. Juliani.

Plutarch. περὶ μυθ. περὶ Ἀπολλ.

Plutarch. Alex. Mag.

Plutarch. ἀποφθ. βασιλ. καὶ στρατ. *& in Alex. Mag.*

Xenoph. Hier. ſive tyr.

Plutarch. Alex. Mag.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

drigis partas pecuniæ inſculpebat, nempe ſuas. Nam licebat ath
tæ victori circumferre ſuas coronas, veluti luculentiſſima inſig
ſuæ virtutis; poterat etiam ſuum nomen templis inſcribere & i
ſcriptione tantæ victoriæ inſigniri, qua de re alibi ago. Hinc
quod Mercurius Damaſiam, qui fuerat præclarus athleta, vetat i
gredi ſcapham Charontis cum ſuis coronis. Sed has, inquit, co
nas projice, & præconia quibus renuntiatus es victor. Archela
quoque Rex Macedoniæ, *Pythias & Olympicas palmas quad*
gis adeptus Græco potiùs animo, quàm regali gloriam illum præ
tulit, inquit Solinus. Cauſa inde eſt, quòd regum intereſt non
lùm, ut ſint boni, verùm etiam ut pro talibus habiti regnum à v
tute potiùs quàm à fortuna accepiſſe videantur. Nempe qui mag
Olympia viciſſent (ſic enim loquebantur) his nullum ſtadium
formidabile, inquit Lucianus. Ceterùm cùm ſummæ virtutis d
cumenta hæ coronæ ab univerſis haberentur, non mirum eſt, ſi
qui futuri erant athletæ, priùs erant ἀσκηταί. Et verò hi omne
vitæ ſpatium iis addiſcendis & comparandis inſumebant per q
ad tam illuſtre decus iri poterat, Platone teſte, qui ait, ſingula
vendi genera eſſe hujuſmodi, ut hominis animum planè occupe
& ab aliis ſtudiis abſtrahant; ut ſi quis Pythia, vel Olympia vin
re inſtituat, is aliis rebus deditus eſſe non queat. Et corpus q
dem mira plagarum patientia, & ad omnes præclaros conatus exe
cebant. Verba ſunt Antiphanis philoſophi, καὶ ὀλυμπιονίκαι καὶ
θιονίκαι, καὶ οἱ τοιοῦτοι ἀγῶνες, καὶ σοφίαι καὶ πᾶσαι ἡδοναὶ ἐκ μεγάλ
λυπημάτων ἐθέλουσι παραγίνεσθαι. Olympionica & Pythica taliaq
certamina, & ſapientiæ, & omnes voluptates ex magnis mœſtit
plerunque accedunt. *Pugiles inexercitati*, inquit Cicero, *etiam*
pugnos & plagas Olympicorum cupidi ferre poſſunt, ſolem tam
ſæpe ferre non poſſunt. Quoſdam novi pancratiaſtas, inquit Phi
ſæpe præ ambitione ac ſtudio vincendi, cùm ipſis corpora deficere
ſolo animo reſpirantes adhuc & certantes, quem aſſuefecerant co
temnere metuenda, duraſſe ac perſtitiſſe uſque ad finem vitæ. Ad
paulò poſt, In certamine, ajunt ſacro duos athletas æquali uſos
bore, æquali ſudore & labore perfunctos, paria paſſos non priùs
ſtitiſſe quàm uterque moreretur. Quidam athleta non ignobi
inquit Clemens Alexandrinus, qui olim vixit, cùm diu ac præcl
corpuſculum ad ſtrenuitatem exercuiſſet, & ad Olympiam aſc
diſſet, oculis in ſtatuam Jovis Piſæi conjectis, Si omnia, inquit
Jupiter, quæ pertinent ad certamen, ut par eſt, paravi, conc
mihi pro merito victoriam. Inter ἀσκητικὰ ponebant illud, μὴ
πλεῖν, ἀλλὰ κατὰ χολὴν λεαίνειν, non contruncare cibum, ſed ſenſim
otioſè molere, nempe acquirendi roboris gratia. Aliter quilib
ali

Plato lib. 12. de leg. — *Lucian. in dial. mort.* — *Solin. c. 15.* — *Lucian. Harmon. in fin.* — *Plato lib. 7. de leg.* — *Philo* τὸ χεῖρ. τῷ κρ. ἐπιτιθ. — *Stob.* ὅτι οὐκ ἀγαθὸν τὸ γαμ. ἐς. — *Cic. in Bruto.* — *Philo* ὅτι πᾶς σπουδ. ἐλεύθ. — *Clem. Alex. lib. 7. ſtrom.* — *Philo* ἀλληγορ.

aliter athleta alitur. Ille tantùm ut vivat; hic ut compactior ſit ac robuſtior. In primus id cavebant, ne Venere corpus enervarent. Atque adeò ab omni mulierum congreſſu abſtinebant. Ajunt, inquit Clemens, non paucos athletas abſtinere à Venere δι' ἄσκησιν σωματικὴν ἐγκρατευομένους propter exercitationem corporis con-inentes, quemadmodum Crotoniatem Aſcylum, & Criſonem Hi-neræum. *Clement. Alex. ſtrom. l. 3.* Et hinc ſumenda eſt interpretatio verborum Pauli, πᾶς) ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται), omnis qui in certamine verſa-ur omnia continens eſt, inquit Apoſtolus. Quibus verbis præci-puè hanc à Venere abſtinentiam ſignat. *Paul. ep. priori ad Corinth. c. 9. quem citat Alex. lib. 3. ſtrom.* Itaque Olympicæ coronæ anti fuerunt, ut non pauci hoc decus ipſi vitæ prætulerint, ſicuti erminum omnis humanæ felicitatis. Certè Horatius hanc exiſti-nationem ſequutus non ſine aliqua ratione profitetur, homines tali-ous victoriis evehi ad Deos; id eſt, humanitatem divinitate prope-nodum commutari.

—— palmaque nobilis
Terrarum dominos evehit ad Deos. *Horat. l. 1. Carm.*

Ergo non regna, nec opum magnitudo, ſed tam nobilis victoria eges inſerit Diis. Et hoc propemodum illud eſt, quod apud Lucia-ium, imò apud inferos Annibal Alexandro exprobrat. *Lucian. in dial. mort.* Si, inquit, ic eo præclarior eſt, quòd capud habet diademate evinctum, ſint æc apud Macedones magna. Ac ſi dicat, Nos quidem non regis iadema, ſed magnitudinem rerum geſtarum admiramur. Non rgo mirum, ſi non ſolùm vir Senatorius apud Pauſaniam Olym-iæ victoriam adeptus, inibi æneam ſtatuam ſuæ victoriæ mo-umentum poſuit. *Pauſan. in Eliac. lib. 5.* Si item Periander vovit, ſi Olympia quadriga iciſſet, ſe Deo auream ſtatuam dicaturum. *Laert. lib. 1. in Periandro.* Nam & ipſe Nero *ùm Romam eo curru, quo olim Auguſtus triumphaverat, & veſte purpurea, & chlamyde diſtincta ſtellis aureis invehere-ır, coronam capite geſtavit Olympicam, dextra manu Pythiam.* *Sueton. in Ner. c. 25.* tſi neutram meruerat. Certè cùm Olympiæ curru certaret, eo ccuſſus, nihilominus coronam adeptus eſt. *Xiphil. Ner.* Propter quem favo-m judicibus diſtribuit viginti quinque myriadas, quas ab ipſis oſtea Galba repetiit. Cæterùm mos fuit coronam Olympicam ıpite, aliam ſive tæniam manu geſtare. Diſertim Pauſanias, no-inatis Olimpicis palmis, & equorum quadrigis, tradit Poly-em de quadrigis coronam accepiſſe, cùm tæniam dextra teneret. *Pauſan. lib. 6.* æterùm hæ victoriæ verè tales erant, non ſi quilibet victus eſſet, d tunc tantùm cùm athleta vincebat antagoniſtam ſuum. *Tyr. Max. διαλ. κδ.* Neque iim eum qui eſt fortis inter timidos, & infirmiſſimum quemque peraret exiſtimabant eſſe idoneum fortiſſimi athletæ antagoni-am; ſed præſtantiſſimum & exercitatiſſimum cum illo compo-

nebant qui & ipſe eſſet præſtantiſſimus & exercitatiſſimus. Nemp
Deus, ut ait Tyrius Maximus, ἐλέγχει τὰς ἀρετὰς ἐν τοῖς ὁμοίοι
Xenoph. Hier. ſive tyr. probat aut explorat virtutes inter pares. Athletæ, inquit Xenopho non hoc lætantur cum privatis ſuperiores ſunt, ſed cùm ab ſuis anta goniſtis vincuntur, hoc demum illud eſt quod illos malè habet. I hic eſt is dolor, de quo Virgilius,

Virgil. lib. 3. Georg. *Et quis cuique dolor victo, quæ gloria palmæ.*

id eſt τῆς προεδρείας. Siquidem & illi qui erant ſuperati à primis & præ ſtantiſſimis nihilominus ſæpe vincebant alios, & qui non accepe rant prima donabantur τοῖς δευτερείοις καὶ τρίτοις. Quæ qui acci piunt, inquit Philo, μὴ κατηφείτωσαν. καὶ γὰρ ταῦτα ἀπ' ἀρετῆς κλήρ προστίθεται, ne contriſtentur. Etenim à virtutis poſſeſſione propo nuntur: id eſt virtus non ſolùm eſt autor primi præmii, ſed & alio rum. Enimvero cui non eſt conceſſum ut perveniat ad ſumma huic utile eſt adipiſci media. Cæterùm inter graviſſimas bellorun cauſas quandoque connumeratæ ſunt injuriæ in tali certaminun celebritate acceptæ. Certè Lacedæmonii Eleis ea quoque re gravi ter ſuccenſuerunt, quòd ipſos equeſtri, gymnicoque certamine ar cerent. Et quòd Lycham ingreſſum ad coronandum aurigam ejece rant; tum quòd Thebanis, qui victores à præconibus renuntia fuerant, currum tradidiſſent. Porrò ut in multis præclariſſimis athletis hæc magnæ gloriæ cupiditas non ſolùm ferri, ſed & commendari poſſit; in pleriſque fatendum eſt fuiſſe merum furo rem. Certè hæc peſtis lethaliter percuſſit Diagoram illum, cuju non tam memorabilis, quàm miſerabilis exitus memoratur à Gel lio, & ab ipſo M. Tullio. Gellii hæc ſunt verba, *Is cùm tres filio omnes vidiſſet vicere, & coronari eodem Olympiæ die; eumque tres adoleſcentes amplexi, coronis ſuis in caput patris poſitis, ſua viarentur, cumque populus gratulabundus flores undique in eum jaceret, ibi in ſtadio, inſpectante populo, in oculis, atque in mani bus filiorum animam efflavit.* Hoc ipſum M. Tullius aliter memo rat his verbis, *Cum Rhodius Diagoras Olympionices nobilis uno die duos* [hîc emenda Ciceronis, μνημονευτικὸν aut certè librarii ἁμάρτημα & lege tres, ut in Gellio] *ſuos filios victores Olympiæ vidiſſet, acceſſit ad Senatum;* [hîc aliquid deeſt cujuſmodi hoc, *& ibi quidem ei grat*] *& gratulatus, Morere Diagora*, inquit, *Non enim in cœlum aſcenſurus es. Magna hec, & nimiùm fortaſſe Græci putant, vel tum potius putabant. Iſque qui hoc Diagoræ dixit permagnum exiſtimans tres Olympionicas una ex domo prodire, cunctari illum diutiùs in vita fortunæ objectum, inutile putabat ipſi.* Paulò aliter hoc ipſum Plutarchus. Ait enim Diagoram, cùm vidiſſet filios ſuos coronatos Olympiæ, conſpectis nepotibus & neptibus, iiſque ſaluta

Philo πε. γεωρ.

Xenoph. hiſt. Græc. lib. 3. & Thucyd. lib. 5.

Aul. Gell. lib. 3. c. 15.

Cic. lib. 1. quæſt. Tuſc.

tis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

tis, ipſum ſibi hoc dixiſſe, Κάτθανε Διαγόρας, οὐκ εἰς τὸν ὄλυμπον *Plutarch.*
ἀναβήσῃ. Morere Diagora, non in cœlum aſcendes. Idem prope de *Pelop.*
Chilone Lacedæmonio memorat Plinius, *cujus funus, cùm victore* *Plin. lib. 7.*
filio Olympiæ expiraſſet, gaudio tota Græcia proſecuta eſt. Nimirum *cap. 32.*
ut fortunati terras relinquerent coronam Olympiacam aut ipſi, aut
per filios adepti, ne, inquam, aliquis caſus tantum decus contamina-
ret, cupiebant mori, id eſt, expirare in complexu felicitatis. Hoc
animo eſt Acetes ille apud Statium,

—— ſpectatur Acetes, *Stat. lib. 5.*
Ille magis crebro dum lumine pulveris hauſtu *Sylv.*
Obruit, & prenſa vovet expirare corona.

Enimvero inter præcipuas felicitates connumerabatur, eſſe pa- *Lucian.*
trem athletæ qui Olympiæ victor fuiſſet. Quin, & inter ea quæ avi- *Char.*
diſſimus auribus homines excipiebant, fuit nuntiari illos qui victo-
res fuiſſent. Timolao illi apud Lucianum inter cætera quæ optat, *Lucian. na-*
hoc unum accidit jucundiſſimum, ut uno eodemque die nuntiare *vig. ſeu vi-*
potuerit Babylone, quiſnam Olympiæ viciſſet. Memorat quoque *ta.*
Philoſtratus, expeditum curſorem veniſſe Gades, jubentem ſacri- *Philoſtrat.*
ficare εὐαγγέλια, id eſt, Diis ſupplicare fauſti feliciſque nuntii gra- *vita Apoll.*
tia; ac Neronem τρισολυμπιονίκην ter Olympiæ victorem celebra- *lib. 5.*
re. Tanti fuit coronari in Olympicis, ſaltem apud animos impo-
tentes. Nam prudentibus, inquit Dion Chryſoſtomus, nequaquam *Dion Chry-*
eſt generoſus, temperatus, & caſtigatus is qui divitias & laudes, co- *ſoſt. in al-*
ronaſque Olympiacas & Pythicas, & columnarum inſcriptiones, *tera orat. de*
decreta populorum, ac regum teſtimonia cupidè perſequitur, quò *invidia.*
ſit clarior apud omnes; ſed unus is qui veram virtutem intimo pe-
ctore excepit. Hanc tam acrem adipiſcendæ coronæ ambitionem
Gratius vocat ſpem ambitioſam primæ coronæ, id eſt primi præmii,
τοῦ πρωτείου. Nam erant quoque δευτερεῖα quæ adipiſcebatur is qui ut
ait Philo, τοῦ πρώτων ἐσφάλη, qui aberravit à primis. quo loci malo *Philo περὶ*
legere τῶν πρωτείων. Itaque ſic Gratius. *μοναρχ.*

Atque hic egreſſu jam tum ſine fraude reperto, *Grat. in*
Incubuit ſpatiis; qualis permiſſa Lechæis *Cyneg.*
Theſſalium quadriga decus, quam gloria patrum
Excitat, & primæ ſpes ambitioſa coronæ.

Nempe, ſic exiſtimabant, & quidem cum Pindaro, cujus hymni *Pindar.*
hiſce & certaminibus & victoriis celebrandis impenduntur, hæc *Pyth. od.*
eſſe τὰ μέγιστα ἀέθλων maxima præmiorum, quæ nemo contingit ni- *10.*
ſi τόλμᾳ τε καὶ σθένει, audendo & fortiter faciendo. Certè conſulta- *Tyr. Max.*
bant oracula, an is aut ille deſcenſurus in Olympicum certamen, *διαλ. κϛ.*
victor rediturus eſſet. Alibi Pindarus hoc totum negotium ait eſſe
ἰσχύος ἔργον, opus fortitudinis. Alio item loco has coronas vocat

Pindar. Nem. od. 10. κορυφὰς ἐσχάτων ἀέθλων ſummitates ultimorum præmiorum. Et Horatius neminem ait contemnere coronari magna Olympia. Id quod Plutarchus videtur ex Horatio vertiſſe his verbis, Horat. lib. 1. epiſt. Plutarch. εἰ πρεσβ. πολιτευτ. καὶ δεῖ μὴ περιστεφῆ ὥσπερ ἀθλητικὸν στέφανον. Et talis quidem fuit de his coronis totius Græciæ exiſtimatio. Omnes pariter conſentiebant in hanc laudemne an furorem? Neque verò ſoli athletæ, ſed, ut alibi dico, patriæ potiſſimùm hoc decus parabatur. Hac certè ratione, ut Socrates apud Xenophontem ait, (Xenoph. memor. l. 3.) & ſeſe honoribus cumulare, & patriam illuſtriorem tam fortes, feliceſque athletæ reddere poterant. Præconium quo Nero renuntiatus eſt victor, tale fuit, (Xiphil. Ner.) Nero Cæſar certamen vincit, & populum Rom. coronat, & proprium imperium, τὴν ἰδίαν οἰκουμένην. Lucianus ubi memorat ea quæ hominum opinionibus maxima ſunt & ampliſſima, (Lucian. de merce cond.) primam collocat victoriam, & coronam Olympiacam. Inter cætera vota quæ ab Jove exaudiri Menippus ait, & hoc eſt, γένοιτό μοι στεφθῆναι τὰ ὀλύμπια. Utinam coroner Olympiæ.

CAPUT VII.

Athletis Olympiæ coronatis licuit ſignare monetam. In ſacris certaminibus coronati Lacedæmone pugnabant circa regem. Athletis coronatis jus aſyli fuit conceſſum. Olympionici veſte diſtinguebantur ab aliis. Olympionicus & vivus conſecratus. Statua Olympionici admirabilis. Sumptus Olympionicis è publico præbitus. Alia Olympicorum privilegia memorata è Platone. Ultimus Crotoniatarum. Solo nomine Olympionici ſumma laus continetur. Quas ob cauſas Olympionicis tot privilegia conceſſa.

ENimvero Olympica corona hoc modo parta tantum claritudinis athletæ addebat, ut omnia quæcunque expeti poſſunt unà cum corona illi conceſſa viderentur. Quibuſdam (quod hodie eſt inter documenta faſtigii principalis) licuit ſignare monetam, & monetæ inſculpere inſignia victoriæ. Id quod de Anaxila Rhegino tradit Pollux. (Pollux l. 5. c. 12.) Hic enim curru, id eſt quadrigis victoriam adeptus, pecuniæ inſculpſit ex una parte currum, ex altera leporem. Quippe hoc ad ejus gloriam acceſſit, quod leporem primus in Siciliam induxit. Lacedæmone iis qui viciſſent ſacra certamina ſepoſitus fuit locus in ordinibus; (Plutarch. ſymp. 2. probl. 5. & in Lycur.) & ordine diſpoſiti circa ipſum regem pugnabant. Id quod duobus in locis Plutarchus tradit. Certè cùm cuidam Laconi quidam veluti ſubſannant dixiſſet, ô Lacon quid tibi acceſſit è victoria? quòd cum hoſtibus, inquit ille, pugno in conſpectu regis. Nec Olympionicis tantùm, ſed

ſed & aliis qui in certaminibus στεφανίταις fuiſſent coronati, conceſſa
fuit ἀσυλία jus aſyli, & ἀσφάλεια ſecuritas, ut de Nemeis tradit
Plutarchus. Ideoque quamvis corona Olympica omnium eſſet ex- *Plutarch.*
cellentiſſima, tamen fortiſſimi athletæ alias quoque concupiſce- *Arat.*
bant. Athletæ quidem qui Olympiæ certavit, inquit Tyrius Ma- *Tyr. Max.*
ximus, licet negligere Iſthmicum certamen. Atqui & hîc quoque *διαλ. λζ.*
vituperabilis eſt negligentia. Otii deſiderium non tantum poteſt
apud animam ambitioſam, ut nolit per omnia ire, & cum Olym-
piæ oleaſtrum obtinuerit, obtinere quoque Iſthmicam pinum, &
apium Argolicum, & mala Pythica. Olympionici quoque veſte *Lucian. De-*
ἀνθεινῇ florida, ſive palmata diſtinguebantur à cæteris. Plinio au- *mon. Plin.*
tore *Euthymius pycta ſemper Olympiæ victor, & ſemel victus* *lib. 7. c. 47.*
ſicuti mortale faſtigium egreſſus, conſecratus eſt vivus, ſentienſ-
que. Nempe huic pyctæ multò plus tributum quàm unquam ab *Tacit. in*
quæſita adulatione ipſis principibus Romanis, quibus *honor Deûm* *fin. lib. 15.*
non ante habebatur, quam agere inter homines deſiiſſent. Quid, *Annal.*
quod Polydamantis athletæ ſtatua dicebatur in Olympia iis opem *Lucian.*
ferre qui febre vexarentur? Haſce tot tantaſque Olympicorum præ- *Deor. conv.*
rogativas adumbravit Socrates apud Platonem, ubi componit fe-
licitatem illorum qui incolunt civitatem ſuam cum felicitate
Olympicorum. Verba Socratis Latinè hoc ſonant, Omnibus igi- *Plato lib. 5.*
tur his difficultatibus liberati vitam agent felici illa Olympionico- *de rep.*
rum vita planè beatiorem. Quomodo? Propter exiguam omnino
partem hi beati cenſentur, quibus harum rerum facultas adeſt. Nam
& horum victoria præclarior, & cumulatior perfectiorque denique
[eſt] ex publica alimonia. Et in hac victoria univerſæ civitatis eſt
ſalus. Alimentis præterea & cæteris rebus ad vitam neceſſariis &
ipſi & ipſorum poſteri veluti corona quadam honeſtantur. Ipſi
quidem ſuperſtites à ſua civitate præmia accipiunt; & vita functi
digna meritis ſuis exequiarum, ſepulchrique monumenta. Itaque
Olympionicis ſuper cætera præmia, præbebantur è publico ali- *Philoſtr.*
menta, ad exemplum illorum qui alebantur ἐν τῷ μουσείῳ, quæ fuit *Soph.*
menſa Ægyptia, ad quam è toto orbe terrarum præclariſſimus
quiſque vocabatur. Hoc eſt illud συσσίτιον de quo alibi aliquid dico. *Dio. in*
Quod, ad exemplum illorum qui Olympiæ victores fuiſſent, in *Ant. Ca-*
urbe Alexandria dabatur iis philoſophis qui Ariſtotelici vocaban- *rac.*
tur. Hinc eſt, quòd apud Platonem anima Atalantes, cum vidiſ- *Plato lib.*
ſet quot commodis, quantis item honoribus athletæ ſoleant extolli, *10. de Re-*
hanc ſortem elegit. Hoc etiam fuit votum Neronis ut eſſet ὀλυμπιο- *pub.*
νίκης, πυθιονίκης, περιοδονίκης, παντονίκης, quib. epithetis ab adulatione *Xiphil. Ner.*
militari donatus eſt. Alio item loco Plato affirmat, illud obſequium
quo patria colitur, præſtare Olympicis, aliiſque ludis; id eſt, ludos *Plato lib. 5. de leg.*

Olympicos, etſi hominum exiſtimatione eſt res inter omnes maxima, non tamen poſſe conferri cum excellentia illius qui ſibi imperavit legibus patriis obtemperare. De his ſumptibus qui Olympionicis è publico præbebantur, περὶ τ͂ ἐν δημοσίῳ τροφῆς alibi agit Plato, ubi ait, hominem pauperem, & erga cives ſuos beneficum æquum eſſe ali in Prytanæo, multò quidem æquiore ratione quàm ſiquis aut equo, aut bigis, aut quadrigis victoriam in ludis Olympicis reportarit. Ille enim, inquit Socrates, efficit tantùm ut felices appareatis, ego autem ut ſitis.

Plato in Apoll. Socr.

Narrat Plutarchus, Polycritæ Lyſimachi filiæ fuiſſe decretam σίτησιν ὅσλω καὶ τοῖς ὀλυμπιονίκαις ὁ δῆμος ἐψηφίσατο, annonam quanta plebiſcito Olympionicis datur.

Plutarch. Alcib.

Quid multa? Quoties fiebat mentio viri alicujus viribus & factis præſtantiſſimi primus hic illi titulus adſcribebatur, fuiſſe athletam, nempe Olympionicum. Hinc Plutarchus ait, Alexandrum honoraſſe Fauli athletæ animi alacritatem & virtutem.

Plutarch. Alex. mag.

Cæterùm Olympici certaminis victorem propemodum ἰσόθεον Diis æqualem exiſtimabant. Cujus rei Solon apud Lucianum rationem reddit his verbis; Nemo ſimpliciter memorando ea quæ ibi aguntur, tibi indat eam voluptatem quæ inde percipitur, ac ſi tu ipſe in media re verſeris. Ibi enim ſpectare licet vim virorum, & corporum pulchritudines, & vigorem membrorum, multaque præclara experimenta, & vim inexpugnabilem, & audacem, ambitioſamque contentionem. Hæc ſi videres, nullum tu quidem finem laudandi faceres, nullum plaudendi. Ergo nulla ibi adumbrata virtus, ſed maximè ſpectata tot laudibus efferebatur, totque præmiis donabatur.

Lucian. de gymn.

Plutarchus eos qui admoveantur publicis negotiis hinc potiſſimum commendat, quod non in palæſtris & ceromatis cum ſophiſtis, ſine ullo periculo congrediantur, ſed veram virtutem exhibeant ut in Olympicis & Pythicis certaminibus. Ergo qui tot dotibus cæteris antiſtaret, hic in oculis, hic erat in ore hominum.

Plutarch. εἰ πρεσβ. πολιτ.

Clemens Alexandrinus ubi docet quales oporteat eſſe eos qui multa cura, multaque conſtantia reſiſtant voluptatibus, utitur his vocibus, ἀνταγωνιστὰς παχεῖς καὶ ὀλυμπικοὺς, oportere eos eſſe antagoniſtas robore, & firmitudine membrorum pollentes, denique Olympicos, σφηκῶν δριμυτέρους, ipſis veſpis acriores & vehementiores, ac ſi dicat, nullam neque vim neque virtutem cum Olympionica poſſe conferri. Ergo non mirum eſt, ſi apud Græcos ſolo nomine athletæ Olympionici ſumma laus continetur.

Clem. Alex. lib.

Quid hos, inquit Cicero, *quibus Olympiorum victoria conſulatus ille antiquus videtur?* Et alibi, *Acinas pugil Olympionices, hoc eſt, apud Græcos, propè majus & glorioſius quàm Romæ triumphaſſe.*

Cic. lib. 2. Quæſt. Tuſcul.
Cic. in orat. pro L. Flacc.

Hinc manavit proverbium, Crotoniatarum poſtremus. Quippe in uno Olympico certamine

Strabo l. 6.

ſeptem

ptem Crotoniatæ dicuntur fuiſſe victores. Quam ob cauſam timus Crotoniatarum dicebatur eſſe Græcorum primus. Cærùm hujus tantæ prærogativæ quæ illorum propria fuit, qui his ludis victores citabantur, equidem tres crediderim fuiſſe uſas; Quòd hæc certamina erant ſacra; Quòd coronæ partæ his ludis propriè victrices dicebantur; Quòd nulla celebritas ım Olympica conferri poterat. *Æmyl. Prob. in præf.*

CAPUT VIII.

ιερονῖκαι Olympii. Ex his duces exercituum lecti. Muneribus coronarum, aliiſque rebus culti. Horum ſtatuæ dicabantur. Hæ Iconicæ vocatæ. Quid præcipuè in hiſce ſtatuis obſervatum. Honor huic Olympicæ celebritati habitus. Templum Jovis Olympici. De ipſo Jove Olympio.

Athletæ Olympionici, quò major ipſis accederet veneratio, vocati quoque ſunt ἱερονῖκαι, ſacrorum certaminum victores. *Artemidor. lib. 5. & lib. 1. cap. 58.* ıtque adeò coronæ quibus hi redimiebantur, dictæ ſunt ſacræ. Siıus Italicus,

> *Hîc Arethuſa ſuum piſcoſo fonte receptat,* *Sil. Ital. lib. 14.*
> *Alpheon ſacræ portantem ſigna coronæ,*

: fœderis teſtes adhibentur, autore Germanico; tum Plutarcho, *German. in Comm. Ar.* bi loquitur de tibia, quæ & ipſa fœderibus adhibita, αἱ ὃ σπονδαὶ θοῦσιν αὐτὸν, [αὐλὸν] ἅμα τῷ στεφάνῳ. Fœdera autem deſiderant *Plutarch. ſymp. 7.* ım [tibiam] unà cum corona. Dicebantur quoque Olympii, ut ı loco M. Tullii ſupra citato. Ex albo talium victorum interdum *Strabo lib. 13.* uces exercituum edecumati, reique gerendæ præfecti. Quo cemplo Athenienſes Phrynonem Olympionicen præfectum *Ariſtid. in Panath.* laſſi miſerunt ad occupandum Sigæum. Ex iis copiis quas hi ipſi ıthenienſes miſerunt contra Darii adventantem exercitum, prino loco memorantur στεφανῖται, ut quo præclariora certamina decertaverant, hoc admirabiliorem animi alacritatem promerent. Diodorus Siculus memorat, Milonem illum multæ celebritatis *Diodor. Sic. lib. 12. biblioth.* ;ladiatorem à Crotoniatibus contra Sybaritas exeuntibus electum uiſſe ducem, quòd ſex Olympicis coronis donatus fuerat. Adde *Lucian. Char.* uod is taurum per medium ſtadium ſublatum tulit. Is ergo & lava, & ſpolio leonis inſignis, atque adeò ſenis coronis conſpiuus, cùm in æquum deſcendiſſet, perduelles fudit, fugavitque. Non omitto id quod ex Æmylio Probo obſervavi, iis qui in Olym- *Æmil Prob. Alcib.* icis ludis victores fuiſſent, domum reverſis aureas & æneas coro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

nas ab amicis mitti ſolitas. *Hic*, inquit, *ut navi egreſſus eſt, qua[...] quam Theramenes & Thraſybulus eiſdem rebus præfuerant ſimu[...] que venerant in Piræeum, tamen illum unum omnes proſequeba[...] tur. Et* (*id quod nunquam antea uſu venerat niſi Olympiæ vict[...] ribus*) *coronis aureis, æneiſque vulgo donabatur.* Malis item [...] granatis, & odoratiſſimis floribus colebantur, ut alibi dico. Tan[...] fuit rei præclariſſimæ celebritas, tantum decus τοῦ στεφανίτου athlet[...] coronati; tanta fuit veneratio loci in quo id peragebatur, ubi ſcil[...] cet, eorum qui viciſſent, ſtatuas dicari mos fuit. Certè qui ibi t[...] victoriam adeptus eſſet, qui eſſet τριολυμπιονίκης, ex hujus membr[...] ſimilitudo exprimebatur. Et has quidem vocabant iconicas. Et ple[...] runque erant æneæ, ut palam eſt ex hiſce verſibus Ariſtidis, οἷον Δωριέα τὸν Ῥόδιον, καὶ Γλαῦκον τὸν Καρύστιον, καὶ Μίλωνα δή, καὶ Πολυδα[...] μαντα, καὶ πάντας ὧν εἰκόνες χαλκαῖ, ac ſi dicat, Et quotquot inte[...] athletas celeberrimi fuerunt. Et in his quidem ſtatuis efficiendis pl[...] runque occupati erant ſtatuarii. Socrates ingreſſus domum Cliton[...] ſtatuarii ait, ἀλλοίους ποιεῖς δρομεῖς τε καὶ παλαιστὰς καὶ πύκτας, καὶ παγ[...] κρατιαστάς. diverſos facis, curſores, luctatores, pugiles & pancratia[...] ſtas. Hîc advertendum, nequaquam licitum fuiſſe haſce Olympio[...] nicorum ſtatuas corpore ejus qui victor fuiſſet, majores erigi. Ea[...] que cura incumbebat Hellanodicis, ut ſtatua exactiſſimè fieret [...] nempe ad magnitudinem corporis. Neque verò illud omiſerim, tan[...] tam fuiſſe celebritatem horum ludorum, tantamque totius rei autó[...] ritatem, ut ſi quid uſpiam in alicujus honorem magnificum & illu[...] ſtre fieret, ei negotio magna hinc ſpecies accederet, quod celebra[...] retur ad exemplum ludorum Olympicorum; veluti ſi curanda eſſen[...] funera eorum qui pro Repub. præclaram mortem obiiſſent. Id quo[...] ut è pluribus, tum maximè ex hoc Demoſthenis loco cognoſc[...] poteſt. Nam ſi mihi, inquit, id muneris datum eſſet, ut ſepulturan[...] vel magnificentia ſumptuum, vel aliquo ſpectaculo equeſtrium [...] gymnicorumve certaminum adornarem, quo ſtudioſiùs & liberaliù[...] ea inſtruxiſſem, eo magis functus eſſe viderer officio. Magna præter[...] ea fuit veneratio loci in quo id omne peragebatur. Nempe ubi ha[...] bebantur ludi Olympici neminem licebat ſepelire. Magnus quoqu[...] honor templi, quod omnium, exiſtimatum eſt maximum. Nihi[...] quicquam ibi aſpiciebatur ſine admiratione. Cujuſmodi eſt ill[...] diſcus in quo nomen Lycurgi ſcriptum ſervatur, teſte Ariſtotele[...] quem citat Plutarchus. Hanc ipſam hujus templi admirationen[...] colligimus ex eo quod Lucianus ait, Quis, inquit, qui modò omnen[...] Olympici Jovis, cujus ædes eſt apud Olympiam, pulchritudinem[...] qualis, quantaque eſt, conſpicatus fuerit, non laudet, non iten[...] iis qui neſciunt, memoret? Ipſe Jupiter Olympius, ingens ſtatua[...]

fui[...]

Ariſtid. κατὰ τῶν ἐξορχουμένων.

Xenoph. memor. l. 3.

Lucian. de imag.

Demoſth. orat. funeb.

Lucian. de mor. Pereg.

Plutarch. Lycurg.

Lucian. Quemadm. hiſt. ſcrib. ſit.

[...]nit ἐλεφάντινος, eburneus. Hunc L. Æmylius Paulus ut conſpexit, [...]dmiratus eſt; dixitque unum Phidiam videri ſibi Homericum il[...]um imitatum eſſe Jovem, omni ſanè expectatione majorem. ſed [...] Caligula ob tanti operis admirationem eò veſaniæ progreſſus eſt, [...]t cupiverit hunc Olympicum Jovem formari ſua ſpecie, *Jovis [...]lympici ſimulachrum*, inquit Caſſiodorus, *quod Phidias primus* [...]*rtificum ſumma elegantia ebore auroque formavit, inter ſeptem* [...]*erris attributa miracula connumeratur*. Cæterùm propter hujus [...]empli, ut veriſimile eſt, ſanctitatem, quibus diebus illa tanta cele[...]ritas peragebatur, nihil cuiquam quod non dictu honeſtum eſſet, [...]ffari licuit, ut cautum fuit lege Solonis, non ſolùm in hoc, ſed & [...]n omnibus locis, rebuſque ſacris.

Philoſtrat. vita Apoll. lib. 4. *Polyb. frag. Xiphil. Calig.* *Caſſiodor. Var. 7. ep. 15.* *Plutarch. Sol.*

CAPUT IX.

[...]elebritas ludorum Olympicorum. Philoſophi & oratores, & ſummi artifices ad hanc celebritatem concurrebant. Ibidem præclariſſima ſcripta & lucubrationes recitabantur. Quicquid uſpiam diceretur ac fieret, ibidem noteſcebat. Legati civitatum, & præclariſſimus quiſque vir eò conveniebat. De corona parta è victoriis ingenii. De corona honoris. Dona à civitatibus eò miſſa.

REpræſentata inſtitutione, antiquitate, dignitate certaminum, victorum, coronarum, venio ad rem ipſam, hoc eſt, [...]d formam ex cujus præſcripto coronæ petebantur, concedebantur, [...]uferebantur. Ajoque omnis rei tantam fuiſſe ſpeciem, ut geſta ſit [...]ub oculis & aſpectu univerſæ Græciæ, & exterorum, quos rei magnitudo, præclara virtutis ſpecimina quæ ibi edebantur, & præmiorum dignitas eò eliciebat. Illò conveniebant omnium ſapien[...]iſſimi ſpectatores, hoc eſt, celeberrimus quiſque philoſophus. Et verò Dion Chryſoſtomus Diogenem ludis Iſthmicis interfuiſſe ſcribit. Quin & ipſum Pythagoram Olympiacis ludis victorem celebrant, ibique aureum crus oſtentaſſe Etſi enim hoc genus hominum non ſemper brachiis pugnat, ſed ingenio, tamen rectiſſimè judicat de viribus, de pernicitate, de dexteritate de robore animi. Ergo doctrina & præclaris artibus illuſtres homines in tanta celebritate conſpici, ſicuti arbitros eorum omnium quæ ibi dicerentur aut fierent, ad publicos mores maximè pertinere exiſtimarunt. Ibi in conſpectu univerſæ prope Græciæ inclareſcebant, ut de Herodoto memorat Lucianus. Eleum Hippiam M. Tullius ait *veniſſe ad maximam illam quinquennalem ludorum celebritatem, ubi gloriatus eſt, cuncta pene audiente Græcia, nihil eſſe ulla in arte*

Plutarch. Numa. *Lucian. Herod. ſive Ætio.* *Cic. lib. 3. de orat.*

rerum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

rerum omnium quod ipſe neſciret. Id quod M. Tulliusè Plato
Plato in Hipp. ſumpſit, ubi Socrates quamlibet ironicè hunc Hippiam in os la
dat; aitque omnes Græcos eſſe teſtes ſapientiæ clariſſimorum hom
num, qualis ipſe eſt. Ibi Hippias celeberrimus, ut ſibi quidem v
debatur, ſophiſta de ſe hæc profitetur, Peſſimè mecum ageret
ſi ego qui ex Elide patria in Olympicam illam feſtivitatem, cel
bremque Græcorum cœtum, ad quem univerſa Græcia ad lud
rum ſpectaculum confluit, cùm Olympia aguntur, domo prof
ciſcar, meque in templo ſiſtam, & cuilibet exhibebo, ut quicqu
voluerit, dicam de eo quidem argumento, quod ad publici illi
cœtus oſtentationem paratum à me eſt; & cuilibet quicquid rog
verit, reſpondeam, nunc Socratis interrogationem ſubterfugiar
Paulò poſt, hic ipſe Hippias, glorioſus homo addit, ſe, ex quo
Olympicis ludis decertare cœpit, in neminem incidiſſe cui u
Plato in ſymp. la re cederet. Cùm apud hunc ipſum Platonem Socrates laud
Agathonem ob ejus illuſtrem ſapientiam, eam dicit eluxiſſe
conventu, & in præſentia teſtium plus triginta millium Græco
rum. Quibus verbis hanc Olympicam panegyrim demonſtravi
Nempe, in magna hominum frequentia exiſtimarunt locum eſ
ſapientiæ, & celeberrimæ omnis doctrinæ profeſſioni; Et ubi
viribus certamen eſſet, ibi potiſſimùm contendi poſſe dotibus in
Plutarch. πι. πολυγ. genii. Memorat Plutarchus, Ariſtippum Olympiæ cum Iſcho
macho conveniſſe; eumque ſciſcitatum eſſe ſuper ſentent
Socratis; Quæ eo pertinebat, ut conſtaret, philoſophiæ finen
eſſe, ut quiſque ſua mala noſcat, rationemque exquirat qua i
Philoſtr. in vita Apoll. lib. 4. exſolvi queat. Itaque ibi exoriebantur certamina de iis qu
humano generi ſcitu maximè ſunt neceſſaria. Hujus gener
apud Olympiam fuerunt diſſertationes Apollonii, περὶ τ
χρησιμωτάτων, de iis quæ maximè ſunt utilia, veluti de ſapien
tia, de fortitudine, de temperantia, de omni virtutum gener
Ariſt. ἰσθμ. εἰς Ποσειδ. Ariſtidem ludis Olympicis interfuiſſe docet principium oration
Iſthmicæ. Demoſthenem quoque Plucarchus ad hanc celebrita
Plutarch. Demoſth. tem veniſſe memorat. Ibi eum vidiſſe Lamachum Terinæum re
citantem laudes Philippi & Alexandri, at Thebanorum & Olyn
thiorum ſilentio tranſmittentem. Tunc verò ſurrexiſſe, & vete
rum poëtarum teſtimonia protuliſſe ſuper iis quæ ab utraqu
gente præclarè geſta eſſent; Adeò ut Lamachus deſierit, & auf
Dinarch. in Demoſth. gerit è conventu. Cæterùm ibi tunc Demoſthenem interfuiſ
per occaſionem legationis & fugæ; Dinarchus ei exprobra
Nec mirum ſummos oratores huic tantæ celebritati cupidè in
terfuiſſe. Nam ibi quoque recitabantur præclariſſima ſcripta
Plutarch. Demoſth. cujuſmodi fuerunt encomia Alexandri & Philippi edita à Lam

ch

cho Myrrhinæo. Cui Demoſthenes eleganter, & ex tempore re- *Lucian. Pſeud.*
ſpondiſſe dicitur. Quiſque illò, ſi modò viribus ingenii niteretur,
ſecum ſuas lucubrationes ferebat; eaſque ibi recitabat. Exemplo
philoſophorum & oratorum ſummi artifices, ſi quid ſtudioſiùs ela-
boraſſent ibi oſtentabant. Certè Lucianus autor eſt, Ætionem *Lucian. Herod. ſive Æt.*
pictorem veniſſe ad hanc Olympicam celebritatem, ibique exhi-
buiſſe depictas nuptias Alexandri & Roxanes. Denique quiſquis
memoriam apud poſteros adipiſci cuperet aut inſigni aliquo opere *Lucian. de mor. Peregr.*
famam quæreret, ſive præclaro, ſive inuſitato aliquo facinore, com-
mendatus, illud edebat in illo celeberrimo conventu. Hinc eſt,
quod ille ſive Peregrinus, ſive Proteus, conſtructa ibi ingenti pyra,
ſeu rogo, tot teſtium millibus præſentibus in eam ſe conjecit. Tanta
fuit in eo gloriæ cupiditas mera væcordia. Pythagoræ dictum eſt,
ſimilem ſibi videri vitam hominum & mercatum eum, qui ha- *Cic. Tuſc. quæſt. lib. 5.*
beretur maximo ludorum apparatu totius Græciæ celebritate. Nam
ut illic alii corporibus exercitatis gloriam & nobilitatem coronæ
peterent, alii emendi, aut vendendi quæſtu & lucro ducerentur,
eſſet autem quoddam genus eorum, idque vel maximè ingenuum
qui nec plauſum nec lucrum quærerent, ſed viſendi cauſa veni-
rent, ſtudioſeque perſpicerent quid ageretur & quomodo, item
nos, &c. Itaque quicquid in tanto, tamque celebri conventu dice-
retur aut fieret, hinc inde relatum noteſcebat. Certè Plato ſcribens *Plato epiſt. 2.*
Dionyſio, Cratiſtolum & Polyxenum ipſi Dionyſio dixiſſe refert id
quod apud Olympiam audiverant, eos, ſcilicet, qui cum Platone
eſſent, de tyranno ſiniſtrè loquutos eſſe. Cæterùm tanta fuit illius
celebritatis autoritas, ut ipſæ Græciæ civitates ibi quoque per ſuos *Plato lib. 12. de leg.*
legatos intereſſent. Hos Plato dicit mitti oportere εἰς δύναμιν
πλείστους ἅμα, καὶ καλλίστους τε καὶ ἀρίστους, ad potentiam [oſtentandam]
plures ſimul, & præclariſſimos & optimos. Ut inde civitatis opes
ac dignitas cognoſci poſſit. Nec legati tantùm, ſed clariſſimus quiſ-
que vir ibi conſpici cupiebat. Hinc illud quod de Cimone & The- *Plutarch. Themiſt.*
moſtocle memoratur. Cùm enim Themiſtocles id ageret, ut cul-
tus, & apparatus magnitudine ipſe adhuc adoleſcens & obſcurus
Cimoni viro nobili, magnæque celebritatis æquaretur, id Græcia
ægrè tulit. Narrat quoque Plutarchus, in hac ipſa Olympica cele- *Plutarch. Themiſt.*
britate, omnibus athletis poſthabitis, toto die omnium oculos in
unum Themiſtoclem fuiſſe verſos; atque adeò eum peregri-
nis oſtentatum cum multa univerſorum admiratione & plauſu.
Eodem Plutarcho autore, cum Hiero Siciliæ tyrannus taber- *Plutarch. Themiſt.*
naculum pretioſum, & equos ἀγωνιστὰς Olympiam miſiſſet, The-
miſtoclis juſſu illud tabernaculum direptum, & id actum ne
equi certarent. Quærat quiſpiam, quid ex illa celebritate homines
celeber-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

celeberrimi, & ſapientia inclyti compendii domum referrent. Reſpendeo, nihil, niſi laudem & ſummum decus.

Calphur. ecl. 2. —— *ſatis hoc mercedis habetur*
Si laudem victor, ſi fert opprobria victus.

Et hæc, nimirum, eſt illa corona honoris quam optimus quiſque quamlibet inviſibilem, expetit. Et verò corona & laus individuo nexu ſunt conſtrictæ. Ideo quoties cuipiam corona decernebatur, huic ipſi laudes decretas fuiſſe conſtat. Simili ratione, cùm nuſpiam corona arcebatur, eâdem & laudibus carebat. Demoſthenes utramque actionem conjungit coronæ & laudis, στεφάνου καὶ ἐπαίνου, inquit, κατηγορίαν, νῦν ἥκειν συνεσκευασμένον, coronæ & laudationis accuſationem nunc eſſe conſarcinatam. Porrò ut nulla corona non dici poſſit corona honoris, tamen illa potiſſimùm quæ eſt parta victoriis ingenii, quæque nullis eſt ſubjecta oculis, ſed tantùm nectitur in hominum judiciis, hoc nomen meretur. Hanc ſibi eripi doctiſſimus ac præſtantiſſimus quiſque meritò indignatur. Ut honoris contributione generoſus animus erigitur, ita nulla re æquè percellitur ἢ τοῦ στεφάνου, ἢ προεδρίας ἀφαιρέσει ac coronæ, aut primi loci ademptione. Etſi legimus, coronam honoris interdum è ramulis, ut cæteras, fuiſſe compactam. Æmylius Probus autor eſt, Thraſybulo pro maximis meritis coronam honoris à populo datam fuiſſe, factam duabus virgulis oleaginis. *Quæ*, inquit, *is contentus neque amplius requiſivit, neque quemquam honore ſe anteceſſiſſe exiſtimavit.* Atque hæc quidem omnia quæ retuli, pertinent ad repræſentandam celebritatem horum ludorum. Quibus addo id quod legitur in decreto Byzantiorum facto in honorem populi Athenienſis, in publicis gratulationibus dona ad haſce harum ſollennitatum celebritates fuiſſe miſſa, non ad Olympicam ſolùm, ſed & ad alias tres. Sequuntur verba decreti, καὶ ἀνακηρύξαι τὸν στέφανον ᾧ συνεστεφάνωται ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων ὑφ' ἡμῶν. & renuntiari coronam, qua concoronatur populus Athenienſium à nobis. Nempe ibi proclamabatur corona, qua hæc aut illa civitas ab alia donata fuiſſet, ut in verbis decreti, illa qua Byzantii ac Perinthii Athenienſes donarant. Et hæc quidem habeo quæ dicam de illa Olympica celebritate, quæ his verbis & quidem elegantiſſimis, à Philoſtrato repræſentatur. Nam cùm Iſagoras quæreret ex Apollonio, an aliquid ſit Olympica illa panegyris, is reſpondet eſſe, ἥδιστον καὶ θεοφιλέστατον τῶν κατ' ἀνθρώπους, rem jucundiſſimam, & ex omnibus rebus mortalibus Deo acceptiſſimam. Ibi Iſagoras, Quæ hujus celebritatis ut rei incorporeæ eſt materia? Maxima, inquit Apollonius, atque admodum varia. Nam templa ſunt & ſacraria, & curſus, & ſcena, & gentes plurimæ, partim vicinis & finitimis, partim ex tranſmarinis

Demoſth. de cor.

Plutarch. π. εὐθυμ.

Æmyl. Pro. Thraſ.

Demoſth. de cor.

Philoſtrat. vita Apoll. lib. 8.

rinis regionibus. Quin ea quoque conſtat è plurimis artibus, & ſophiſmatibus; tum ex vera ſapientia, & poëtis, & conſultationibus, ac diſceptationibus. Denique è nudo certamine & muſico, ut eſt Pythiæ conſuetum. Tum Iſagoras, Apparet hanc panegyrim non ſolùm eſſe ſpecie corporea, ſed admirabilioris cujuſdam materiæ quàm ſint urbes. Nam ea quæ ſunt accuratorum accuratiſſima, & præſtantium præſtantiſſima convocat, ac veluti ſub iiſdem ædibus contrahit.

CAPUT X.

Stadium Theatrum. Athletis neceſſe fuit profiteri nomen ſuum. Profeſſis non licitum fuit recedere. Nec pueris, nec ſceleſtis hominibus licuit profiteri nomen. Athletæ priuſquam deſcenderent ad hæc certamina diu exercebantur. Et ſacrificabant. Palæſtra. Judices his ludis præfecti. De loco ubi ſedebant hi judices. Quales eligerentur. Videntur fuiſſe coronati. Prærogativa præſidendi his ludis.

DE ludorum loco etſi ſupra in genere dixi, tamen hîc ſpeciatim moneo, circuitum, ſive ſpatium, ſive curriculum in quo edebantur ludi gymnici dictum fuiſſe ſtadium; locum in quo ſcenici aut muſici, theatrum. Cæterum quod de ludis Pythicis Plutarchus dicit, id credibile eſt in omnibus agonibus obſervatum fuiſſe, nempe, ut ad hæc certamina admitteretur nemo qui non priùs apud ludis præfectos profeſſus eſſet nomen ſuum. Itaque Calliſtratus Amphictyonibus impoſitus aulœdum quendam civem & amicum, qui detrectaverat hanc profeſſionem, ex præſcripto legis certamine prohibuit. Sed & Olympiæ hunc morem viguiſſe docet Æſchines his verbis, Quemadmodum ſiquis cùm ſæpe Olympiæ victor fuerit, poſtremò ſenex factus profiteatur adhuc nomen ſuum, & eos qui contra profeſſi ſint [ſic enim interpretor ἀντιγράφους, id eſt qui futuri fuerant antagoniſtæ ſui, non ſcribas, ut vertit interpres] provocet, in mentem revocans robur, non quod jam habet; ſed quod olim habuit. Hîc advertendum, iis, qui inter athletas profeſſi eſſent nomen, non licitum fuiſſe recedere, ac certamen detrectare, ſed coactos fortiter & animosè rem peragere. Neque tamen qui primus nomen dediſſet primus renuntiabatur victor; ſed is tantùm qui hanc profeſſionem fortibus factis aſſeruerat, etſi ultimus erat, κἂν ὕστατος εἰσελθὼν τύχῃ, inquit Ariſtides. Cæterùm, non omnibus licuit deſcendere ad ſacra certamina Olympica. Quidam enim, ut ex Artemidoro colligimus, reprobabantur. Atque, ut ſupra monui ab Olympionicis athletis exigi omnia virtutum genera

Plutarch. ſymp. 7. probl. 5.
Æſchin. ep. 11.
Ariſtid. εἰς Δία.
Ariſtid. de rhet. orat. 1.
Artemidor. lib. 1. c. 61.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

genera, ita veriſimile eſt eos tantùm reprobari ſolitos qui ea ſp
eoque honore non ſatis digni viderentur. Primùm ajo, jus eò v
niendi interpretandum fuiſſe. At cùm non æqua ſit pueroru
cum viris concertatio, pueris id juris denegatum. Et hæc fuit il
ἔγκρισις ἡλικίας, probatio, ſive admiſſio ætatis, ut eodem Artemid
ro autore firmare poſſumus. Si reprobatio propter ætatem inibi l
cum habuit, multo magis illa, cui cauſam dederant ſcelera, flag
Xenoph. in Repub. Lacedæm. tia, impietas. Et quidem Lacedæmone cuilibet pudendum fui
hominem malum admitere in contubernium, eundemve habere
παλαίσμασι συγγυμναστήν. Et ſupra jam dixi de temperantia ill
rum qui ad hos ludos deſcenſuri erant, qui mulierum congreſſu om
Plato lib. 8. de leg. nique alio amore abſtinerent; cujuſmodi Plato nominat Tare
tinum Iccum, & Criſſum, & Aſtyllum, & Diopompum, præt
alios permultos. In hanc ſententiam extant hæc verba Demoſth
nis, Exiſtimo, inquit, nihil prodeſſe rerum pulcherrimarum deſid
Demoſth. orat. amat. rium, aut corporis ad omnia habilitatem, μὴ τῆς ψυχῆς φιλοτίμω
προεσκευασμένης, niſi & animus probè ſit paratus & exornatu
Demoſth. de cor. Neque etiam ad hanc profeſſionem admittebatur is qui nondu
rationes retuliſſet, cùm lex eum coronari vetaret. Supra quoqu
monui tales athletas, priuſquam ſeſe hiſce certaminibus offerren
diu corpus exercuiſſe. Et hæc quidem exercitatio fiebat apud ill
Ariſtid. Miltiade. quibus nomen γυμναστοὶ, qui diu exercitatum athletam poſtrem
victorem educunt, inquit Ariſtides. Sed de hoc exercitation
honere diſertim hæc Apollonius apud Philoſtratum; Elei athle
tas, cùm inſtant Olympia, dies triginta in ipſa Elide jubeban
Philoſtr. de vita Apoll. lib. 5. exerceri. Deinde in unum congregatos ſic alloquebantur; Del
phicus quidem cùm Pythia, Corinthius verò cum Iſthmia, It
ajebant, in ſtadium, & præbete vos viros victoria dignos. Ele
verò cùm eunt in Olympiam, hoc modo diſſerunt cum athletis
Si jam quod ſatis eſt, operam dediſtis ut in Olympiis certare po
ſitis, neque ignavè quidquam atque ut degeneres feciſtis, ingre
dimini audacter. Qui verò non ita paratus eſt, abeat quò libe
Tyr. Max. Διαλ. λθ'. Tyrius Maximus ubi ait philoſophiam non poſſe ferre infrequen
tem ſui cultorem, non magis, inquit, quàm pædotriba ex ſtadi
athletam unguentatum, ſine ſudore, ſine pulvere coronatum, ſi
plaga, ſine vulnere, nullum retinentem veſtigium virtutis. Cæ
Pauſan. lib. 7. terum tradit Pauſanias, ſua ætate Achæis athletis, priuſquam i
Olympicum certamen deſcenderent, ſolenne fuiſſe ut Oibota
parentarent, ejuſque ſtatuæ victores coronam imponerent. No
omiſerim, locum in quo exercebantur athletæ, generali appella
Plutarch. Symp. lib. 2. tione dici palæſtram, non ſolum ἀπὸ τῆς πάλης, à lucta, quod hæ
omnium certaminum ſit antiquiſſimum; ſed quòd ex omnibu

unum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ıum opus habebat cœno, ſive luto, pulvere ſive arena, poſtremò cera. Porrò ut res tanti momenti ſumma æquitate tranſigere- *Lucian. de mor. peregr.* r, judices & ſpectatores aderant. Hi intra quoddam ſepimentum cluſi jurejurando adigebantur ad judicandum religiosè, autore atone in legibus, Pauſanio in Eliacis, Pindaro pluribus locis, alijſ- ıe ut infra dico. Et locus quidem in quo ſedebant hi judices voca- tur τὸ πλεθρίον. Eratque locus tutus, ſicuti aſylum. Unde ele- ınter Plutarchus ait, Vitellianos milites, cùm Othonianos irride- nt, vocaſſe eos σκηνικοὺς, καὶ πυῤῥιχιστὰς, καὶ πυθίων καὶ ὀλυμπίων *Plutarch. in Oth.* θεωροὺς, ac ſi dicat, ignavos & imbelles, & è loco tuto, tanquam ex ɔdito ſpectantes eos qui ſeſe certaminibus & periculis offerunt. æterùm hi judices, ut veriſimile eſt, eligebantur è proceribus om- ium Græciæ civitatium, ſaltem donec Græcia fuit libera. Id quod ſque eò verum eſt, ut hæc ipſa prærogativa præſidendi his ludis umerata ſit inter præcipua libertatis argumenta. Ea re non mirum ſt, ſi, cùm Demoſthenes indignatur, Philippum hominem Mace- *Demoſth. Phili 3.* ɔnem impune occupaſſe multas, eaſque præclaras Græciæ civita- s, denique ibi rem eſſe, ut illi Græcia ſervitutem ſerviat, ait eum ım præſidere Pythiis communibus Græciæ ludis; & ſi ipſe non ad- t ei negotio imponere ſervos ſuos. Veriſimile quoque eſt, judices ectos fuiſſe illos, qui è talibus certaminibus victores rediiſſent. l conjectari licet è loco Plutarchi, ubi agit de certamine ſaltatio- is, ejuſque præmiis. Nam ubi dixit, ejus rei judicem renuntiatum *Plutarch. ſymp. 9. probl. 15.* ıiſſe Lampriam fratrem Meniſci, illius qui præerat exercitationi- us puerorum, addit illum eleganter ſaltaſſe pyrrichiam, & in pa- æſtris hiſtrionali geſticulatione præcelluiſſe. Et hi quidem judices identur fuiſſe purpurati; ſaltem coronati, & virgam manu tenuiſ- e, ut colligo è loco Plutarchi in Pompeio, itemque ex alio in Ca- one Juniore. Cùm enim Cato veniſſet Antiochiam non equo ve- *Plutarch. Pomp. & Cat. Jun.* tus, ſed pedes, ubi ante portam urbis vidit turbam hominum in al- ɔis veſtimentis, extraque viam hinc adoleſcentes, hinc pueros diſcre- os, eam rem ægrè tulit, exiſtimans hæc honoris ſui gratia fieri. Cùm verò juſſiſſet comites deſcendere ex equis, & cum ipſo progre- di; jamque urbi appropinquarent, ait illum qui omni illi apparatui præpoſitus fuit, occurriſſe ei, ἔχοντα στέφανον καὶ ῥάβδον, habentem coronam & virgam, nempe recepto more. Et hæc quidem ludorum ſive cura, ſive præfectura fluxit à priſco more. Nam cùm in funere Patrocli equites decurrerent, Achilles voluit Phœnicem ſectatorem patris ſui juxta ſedere.

—— παρὰ δὲ σκοπὸν εἷσεν *Homer.*
ἀντίθεον Φοίνικα ὀπάονα πατρὸς ἑοῖο, *Iliad ψ.*
ὡς μεμνέῳτο δρόμους, καὶ ἀληθείην ἀποείποι.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Juxtaque ſpeculatorem ſedere fecit, Divum Phœnicem ſecto-
rem patris ſui, ut conſideraret curſum, & veritatem referret. Et
verò hi judices quam quiſque coronam meruiſſet, decerne-
Quæ ſanè prærogativa numerata eſt inter regia munera, ut qui-
Strabo lib. 14. buſdam regibus memorat Strabo. Apud Perſas ipſi reges propo-
bant præmia curſus, & eorum omnium, quorum in quinque-
Strabo lib. 15. libus certaminibus exercitamenta exhibentur, eodem Strabone
tore. Ipſorumque adeò regum interdum propria videtur fuiſſe
Plutarch. Ageſi. diſponendi hos ludos. Certè Corinthii rogaverunt Ageſilaum ut
ordinaret certamen Iſthmicum. Id quod ipſe quidem non fecit.
cùm illud ipſi ordinaſſent, ipſe inibi manſit, & athletis ſecu-
tem præbuit. Apud Q. Calabrum Agamemnon ſignum dat iis qui
funere Achillis curſu decertarunt.

Q. Calab. lib. 4.
Τοῖσι δ' σημαίνεσκε δρόμου τέλος ὠκυτάτου
Ἀτρείδης, ὃς πᾶσι μετ' Ἀργείοισιν ἄνασσε.

His igitur curſus velociſſimi metam ſtatuit Atrides, qui in om-
Lucian. Hermo. ſive de ſect. Græcos imperium tenebat. Herculem quoque his certaminibus
præſediſſe diſertim tradit Lucianus.

CAPUT XI.

*Quibus nominibus hi judices cenſerentur. Eorum munus & po-
ſtas, & in athletas animadverſio. Horum judicum numer-
Athenis quot fuerint. Hi judices in muſicis certaminibus ſe-
bant, in gymnicis ſtabant.* βραβεῖς, βραβευταὶ, βραβεύ-
ειν. *Quomodo hi judices cognoſcerent. Juſtè judicabant.
rona* θεμίλεκτοι. Εἰσαγωγεῖ *qui.* Ἀλυτάρχης *qui. Aliptes.*

Pollux l. 3. c. 30. & l. 8. POrrò hi judices, ſive præfecti pluribus nominibus cenſebant.
Nam dicti ſunt ἀγωνοθέται, ἀθλοθέται, ἀγώνων διαθέται, ἀθ-
ἐπιμεληταὶ, ἔφοροι, ἐπόπται, προστάται, ἐπίσκοποι. Vocati ſunt &
Etymol. αἰσυμνῆται. αἰσυμνῆται, οἱ τὸ αἴσιον ἀπονέμοντες τοῖς ἀγωνιζομένοις, qui certantibus
ea diſtribuebant quæ juris eſſent, ſicuti κριταὶ ἄρχοντες τῶν ἀγώνων. I-
Ariſtid. μάντεω. Αθλω. cti ſunt & ἐναγώνιοι, quod epithetum, etſi dicitur eſſe Mercurii, H-
merus Palladi tribuit, teſte Ariſtide, τὰ γὰρ ἆθλα κρίνει δι' αὐτ-
nam certamina judicat per ipſam. Dicti quoque ἑλλανοδίκαι, nem-
Etymol. ἑλλα. νοδίκαι, & Pauſan. lib. 5. magiſtratus Elæi, διέποντες κατὰ τὸν ἀγῶνα τὸν ὀλυμπιακὸν, diſpenſatores
ſive adminiſtratores certaminis Olympici. Sic, inquam, nomin-
à Græcis quòd judicabant de athletis, aliiſque certatoribus, ſi-
pugilibus. Cujus juriſdictionis exemplum eſt in legibus Platon-
Plato lib. 11. de leg. ubi vult poëtam ſcriptorem comœdiæ, ſi ſit convitiator, ab athl-
theta eo ipſo die ejici è theatro, aut multari tribus minis ei I-

ſacr-

tris, cujus eſt certamen. Enimvero in legibus Lycurgi hæc fuit, *Xenoph. in Rep. Laced.*
iſti gymnicis certaminibus præfecti, ſi quid quempiam contra
ges feciſſe ſentiant, continuò eum puniant, quaſi tyranni, hoc
e, omnimoda & ſumma poteſtate præditi. Quo exemplo cùm *Lucian. adv. indoct.*
angelus ille Tarentinus, quamvis totus aureus & gemmeus,
chara & cantu ineptè uteretur, atque ideo omnibus deridiculo
ret, ab athlothetis indignantibus loris cæſus eſt, atque è theatro
pjectus. Ergo flagris cædebant ineptos, & ridiculos athletas, *Lucian. piſcat. ſiu reviviſc.*
ſuis magna illa numina non ex dignitate imitatus eſſet. Horum
merus variavit. Et quidem Pauſanias tradit. Iphitum ſolum *Pauſan. lib. 5.*
is ab ſe editis præfuiſſe. Id quod ab Oxyli poſteris eſt obſerva-
n. Poſtea traduntur fuiſſe novem. Jarchas Indus tradit fuiſſe *Philoſtrat. vita Apoll. lib. 5.*
tem. Aliquando fuerunt ſeptem; aliquando duodecim. Deni-
e Athenis per ſingulas tribus electi ſunt decem, qui hoc mu- *Pollux l. 8.*
re fungerentur per quadriennium. Nimirum, hi illi erant ad
os pertinebat cura diſponendi τὰ παναθήναια, τόν τε μουσικὸν καὶ τὸν
μνικὸν, καὶ τὴν ἱπποδρομίαν. Panathenaicos ludos, & gymnicum,
equorum curſum. Quod autem eos ſupra ſediſſe dixi, verum eſt
muſicis certaminibus, hoc eſt, in theatro. Nam in gymnicis,
do, quò longiùs proſpicerent, ſtabant. Quanquam & hos quo- *Lucian. in Hermo. ſive de ſect. Etymol. βραβευτὰ & βραβευ.*
e quandoque ſediſſe, diſcimus è Luciano. Cæterùm hos Pollux ait
cari βραβέας, ſeu βραβεῖς, & βραβευτάς Dicebanturque βραβεύειν
ῦνα. Hinc παραβραβεύειν, & παραβραβεύοντες dicebantur qui
emia illis qui præmia meriti eſſent, ſuis ſuffragiis dempta in im-
ritos conferebant. Id quod diſertim Plutarchus enunciat his ver- *Plutarch. ſymp. 7.*
, loquens de his judicibus, χαριζόμενοι περὶ τὰς χειροτονίας, ἐξ οὐ
οσηκόντων ἀρχεῖα καὶ στεφάνους ἄλλοις, καὶ δόξαν, ἀφαιροῦνται τὸ ἔνδοξον *Plutarch. περὶ τοῦ δυσωπ.*
τῶν καὶ τὸ καλόν. qui, cùm ventum eſt ad ſuffragia, & aliis magi-
atus largiuntur & coronas & gloriam è non convenientibus, [id
ex iis in quibus nullum eſt meritum] ipſi ſibi auferunt nobilitatem,
[ſi quid in ipſis eſt] præclarum. Neque verò omnes judices ſimul
promiſcuè de omnibus certaminibus judicabant. Certè ex his
s de equorum curſu, totidem de quinquertio; de cæteris certa- *Pauſan. lib. 5.*
minibus reliqui cognoſcebant. Hi judices juſtiſſimè judicare cre-
bantur. Unde locus apophthegmati cuidam Laconico, cui autor
gis. Nam quibuſdam laudantibus hos judices quòd in Olympico *Plutarch. apophth. Lacon. 381. & in Lycur.*
tamine juſtiſſimi eſſent. Et quid magnum, inquit Agis, aut ad-
rabile, ſi toto quinquennio ſemel tantùm juſtè judicant? Nam
oquin οἱ μετὰ φθόνου κρίνοντες τὸ πρωτεῖον ἀπονέμουσι τοῖς χειρίστοις, *Stob. ex Anax. περὶ φθόνου.*
judicant cum invidia primum præmium diſtribuunt peſſimis.
nc eſt quod verè & eleganter Pindarus coronas Olympicas voca-
θεμιπλέκτους, ac ſi dicat, ab ipſa Themide plexas & contextas; ac-

proinde nullo gratiæ aut favoris intuitu datas. Nam cui datæ ſu[...] hic eſt, ut Plato ait, νικηφόρος ἀρετῇ, virtute victor. Pindarus [...] his coronis,

> πέμψαν θεμιπλέκτοις ἀμφὶ
> *Plato lib. 5. de Rep.* Λατοΐδα στεφάνοις
> Ἐκ τᾶς ἱερᾶς Σικυῶνος.

Pindar. Nem. od. 6. miſerunt ex ſacra Sicyone cum Latoidæ coronis à Themide texti[...] Præter judices erant illi qui dicti ſunt εἰσαγωγοὶ introductores, qu[...] per eos athletæ in ſtadium inducerentur. Et verò Plato agens de ce[...] *Plato lib. 6. de leg.* tamine monodiæ, hoc nomine cenſet eum qui athletas in theatru[...] inducit, ἱκανὸς δ' εἰς ἄρχων αὐτοῖς μὴ ἔλαττον τετταράκοντα γεγον[...] ἐτῶν, ἱκανὸς δ' καὶ περὶ μονῳδίαν εἰς μὴ ἔλαττον ἢ τριάκοντα γεγον[...] ἐτῶν, εἰσαγωγεύς τε εἶναι, καὶ τοῖς ἁμιλλωμένοις ἱκανῶς ἀποδιδούς. Un[...] autem ille princeps ſatis eſt qui non minùs quàm quadraginta ann[...] ſit natus. Unum quoque in monodia ſufficere arbitramur, qui e[...] dem illa ſit ætate; qui & perſonas in theatrum opportunè induca[...] & de certantium virtutibus certa idoneaque ſententia conſtitua[...] Itaque iſti εἰσαγωγεῖς eos in certamina inducebant, quorum jam i[...] ter athletas recepta nomina, id eſt, ſuper quorum meritis multa co[...] *Demoſth. de cor.* gnitio fuerat. Ad quem morem Demoſthenes alludens, ait, diligent[...] inquiri in ſe, ut inde ſciri poſſit, an corona dignus ſit. ἐγὼ μὲν ὑπὲρ [...] *Etymol. ἀλυτάρχης.* στεφανωθῆναι δοκιμάζομαι. Aderat & is, cui nomen ἀλυτάρχης, ὁ [...] ἐν τῷ ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι εὐσχημοσύνης ἄρχων, qui in Olympico certa[...] mine decentiæ exactor erat; nempe præfectus iis quos vocabant *Plato lib. 3. de leg.* ἀλύτας, & ῥαβδοφόρους, moribus ac decori præpoſitos. Pueris & pæ[...] dagogis, inquit Plato, frequentique populo virga magiſterii illi[...] inſigni, actionem illam ornante, admonitio fiebat. Poſtremò, i[...] *Cl. Alex. ſtrom. l. 7.* his ludis clareſcebat is cui nomen Aleiptes, unctor, παγκρατιάζου[...] δ' εἰς τὸ στάδιον οἱ ἀθληταί. καὶ δὴ ἐκ τούτων περιγίνεται ὁ πειθήνιος τ[...] ἀλείπτῃ γενόμενος. In ſtadio autem decertant athletæ. Et ex h[...] utique ſuperat is qui aliptæ paruerit. Nam aliptes dicebatur is, qu[...] *Philo ἀλληγ. I.* athletarum exercitationibus præerat. τοῖς ἀθληταῖς οἱ ἀλεῖπται πα[...] ραγγέλλουσι μὴ κόπτειν, &c. inquit Philo, quem locum ſupra ſum in[...] *Philo περὶ τῶν ἐξέτ. Νωὲ.* terpretatus. & alibi loquens de virtutibus, quarum, inquit, athlet[...] eſt Jacob exercitatus in lucta adverſus affectus, ἀγγέλοις ἀλείπταις λόγοις χρώμενος uſus nuntiis ſermonibus [ut] aleiptis, i. doctoribus *Philo περὶ ἀποικ.* ſuæque exercitationi præfectis. Alio item loco, τούτοις ἀλείπταις χρη[...] σάμενος ὁ νοῦς μηδὲν ἐλλείπῃ τῶν πρὸς ἄσκησιν, &c. his aliptis uſa men[...] nihil eorum prætermittat quæ pertinent ad exercitationem. Ali[...] *Philo περὶ βίου Μωσ.* in Moſe, τοὺς ἀρετῆς ἄθλους Μωσῆς διήθλει, τὸν ἀλείπτην ἔχων ἐν ἑαυτ[...] λογισμὸν ἀστεῖον, ὑφ' οὗ γυμναζόμενος, &c. Virtutis certamina Moſe[...] decertavit, aleipten habens in ſe ipſo ratiocinationem probam, ſul[...]

qua[...]

ua exercitus, &c. Hoc genus præfecturæ ἐπιςατικὸν vocat Calli- *Stob. οἰκο-*
ratides ſimile illi quod habet medicus in ægrotos, ac magiſter in *νομ. πγ.*
iſcipulos.

CAPUT XII.

Athletæ in gymnicis nudi deſcendebant in arenam. Prout cuique pari ſors obtigiſſet, eo ordine pugnabant. Id ferè ipſum ſervabatur in muſicis certaminibus. In muſicis athletæ prodibant coronati. Locus in quo ponebantur coronæ. Præcones ibi cur inſtituti. Singulorum victoriæ referebantur in commentarium. Cuinam liceat ſe renuntiare victorem. Quales præcones fuerint coronati. A quo victores educerentur.

AD gymnica certamina conſtat athletas deſcendiſſe nudos, id ipſum ferè monſtrante nomine certaminum. Memorat Lucianus, Euangelum illum Tarentinum cupidum vincendi Pythia vidiſſe, non poſſe fieri ut ſuperior evaderet in certaminibus iis ubi nudi certant; quippe qui neque viribus, neque pernicitate prædi-tus eſſet. Diſertim Apollonius diſputans cum gymnoſophiſtis Ægyptiis, ait, eos deſcendere nudos in Olympiam ex inſtituto Herculis. Porrò prodibant ad certamen ea ratione quæ deſcribitur à Luciano his verbis, urna argentea Deo [cujus, ſcilicet, erat certamen] in medio proponitur. In hanc parvæ quædam ſortes conjiciuntur, propemodum fabæ magnitudine literis inſcriptæ, ſive literatæ. Inſcribuntur autem duæ, utraque litera α. In duobus verò β, & in aliis duabus γ, ac deinceps eadem ratione inſcribuntur aliæ, ſi athletæ fuerint plures, ita ut ſemper binæ ſortes iiſdem ſint inſcriptæ literis. Accedunt deinde ſinguli athletæ, & ſuſceptis Jovi votis ſupplicant. Quiſque immiſſa in urnam manu, unam è ſortibus extrahit, & poſt illum alius. Et adſtans flagellifer ſingulis, protenſa manu obſtat ne legantur literæ quæ à ſingulis extractæ ſunt. Cùm ſinguli ſingulas ſortes habent, tum demum Alytarches, opinor, aut unus è judicibus (neque enim ampliùs memoria teneo) circumeundo contemplatur & explorat ſortes in orbem conſiſtentium. Et ſic eum qui habet α cum altero α quoque inſcriptum habente aut lucta, aut pancratio decertaturum committit. Deinde ſimili ratione qui β habet extractum cum altero ejuſdem literæ. Qui tenor componendi [athletas] ſervatur etiam in aliis conſimilium literarum ſortes habentibus. Sic quidem ſi par athletarum numerus ſit, veluti octo, aut quatuor, aut duodecim. Si verò diſpares, veluti quinque, ſeptem, novem, litera quædam ſupervacua ſorti in-

Lucian. de gymn.
Lucian. adv. jud.
Philoſtrat. vita Apoll. lib. 6.
Lucian. Herm. ſive deſect.

inſcripta unà cum aliis in urnam mittitur, non habens literam ſi
reſpondentem. Qui verò hanc traxerit, præſidet expectans don
alii finitis certaminibus, decertaverint. Neque enim habet litera
ſuæ oppoſitam. Eſtque illa non mediocris athletæ felicita
Quippe qui adhuc viribus integer cum defeſſis congreſſurus ſit. I
Lucian. adv. indoct. hac quidem ratione in gymnicis athletæ committebantur. In Mu
ſicis quoque ſortiebantur quo quiſque ordine cantaret. Et ad cert
men cantus, hoc eſt in theatrum non nudi prodibant, ut illi, ſed co
ronati qua quiſque corona poterat, divites laurea, nempe aure
Lucian. adv. indoct. tenuiores Delphica lauru. Cui rei exemplo ſunt Euangelus illi Ta
rentinus, & Eumelus Eleus apud Lucianum. Cæterùm, coram jud
cibus coronæ, præmia Olympicorum, ponebantur ſuper tripod
Pauſan. lib. 5. æneo. Et hoc quidem priſco more. Nam poſtea ſtatutæ ſunt ſup
menſa, teſte Pauſania. Athenæus meminit priſci moris, ubi ai
Athen. l. 5. coronas aureas vitigineas poſitas fuiſſe ſuper Delphicis tripodibu
Quem morem expreſſit Virgilius,

Virgil. lib. 5. Æneid.
Munera principio ante oculos, circoque locantur
In medio, ſacri tripodes, viridiſque coronæ.

hoc eſt, ſuper tripodibus coronæ. Præſtò aderant præcones, &
ipſi primæ & optimæ notæ homines. Nam qui flagitioſus eſſe
ab hoc munere arceri hunc, priſci moris fuit. κἂν τις ἐξελέγχηται προδότης
Ariſtid. de rhet. orat. 1. inquit Ariſtides, τοῦτον οὐ στεφανοῦν κελεύεις, οὐδὲ κηρύττειν. Siquis factu
ſit proditor, hunc neque coronari jubes, neque renuntiari. I
Pollux lib. 3. cap. 30. præcones propriè vocabantur δημοκήρυκες & κήρυκες. Horum mu
nus fuit, quam quiſque victoriam retuliſſet, alta voce, ejuſque r
congruentia ſigna publicare, ἓν καὶ ταὐτὸν συνθεῖναι γνώρισμα, con
venire in unum idemque ſignum cognitionis. inquit Himeriu
Himer. μελ. Ideoque tales eligebantur qui nihil ἐπίτροχον volubile, nihil ἀσφαλὲ
durum pronuntiarent. Itaque horum primæ voces erant κελεύοντα
εὐφημεῖν ταῖς πανηγύρεσι, fauſta omnia generalibus conventibus pr
Ariſtid. συμβουλ. cantium. Deinde eos qui victores fuiſſent, renuntiabant. Id quo
meridiano tempore fieri ſolitum conjici poteſt ex hoc loco Philoſtra
Philoſtrat. vita Apoll. lib. 6. ti, ubi ait, athletas in porticu expectare μεσημβρινὸν κήρυγμα, me
ridianum præconium. nempe cùm omne matutinum tempus uſqu
ad meridiem certaminibus conſumptum fuiſſet. Nempe finit
certamine, cujus athletarum quiſque callidus, & in eo exercita
Philo ἀθλ. ſ. 3. tus. Tantùm hoc dico, in gravioribus certaminibus non conti
nenter & uno ſpiritu rem actam fuiſſe, ſed reſpiraſſe athletas &
ſpiritus collegiſſe. ἀθλητὴς διαπνέει, καὶ συλλέγει τὸ πνεῦμα deind
uterque ibat in adverſarium. Hac pugna pugnata, is qui victo
Plutarch. Alcib. fuiſſet dicebatur tradere præconi quod clamaret, ut de Alcibiad
Euripides cecinit, referente Plutarcho. Dicit autem Euripides
inquit,

nquit, in cantu hæc, Te verò canam ô Cliniæ fili. Pulchrum vi-
ſtoria. Pulcherrimum (quod nullus alius Græcorum [fecit]) cur-
ru primùm currere, & ſecundò ac tertiò; ingredi verò ſine labore
bis coronatum olea, præconi tradere quod clamet. Et quomodo
ſupra dixi eum qui nullam è certamine coronam referret, Græcis
fuiſſe ἀστεφάνωτον, incoronatum, id eſt, inglorium, ita quoque eum-
dem qui à præcone non eſſet renuntiatus victor, vocabant ἀκήρυ- *Tyr. Max.*
κτον, ut in hoc loco Tyrii Maximi, ἐγὼ πότε εὐδοκίμως στεφανοῦμαι, διαλ. λζ.
πότε κηρύττομαι ἐν τοῖς πανέλλησιν. ἕως δὲ νῦν ἀστεφάνωτος εἶναι ὁμο-
λογῶ καὶ ἀκήρυκτος, κἂν ὑμεῖς βοᾶτε. Ego tunc glorioſè coronor,
tunc renuntior in generalibus conventibus. At uſque nunc incoro-
natum [me] eſſe fateor, & non renuntiatum, etſi vos clamatis.
Ergo quibus publico decreto dabantur coronæ, non priùs eas acci-
piebant, quam ea res præconis ore proclamata eſſet. Cujus moris *Demoſth.*
meminit Demoſthenes his verbis, etſi ibi loquitur de coronis *orat. de cor.*
quæ dabantur in theatris; Jam quòd ad præconium in theatro
attinet, decies millies decem mille proclamatos eſſe prætereo;
cum me ipſum priùs eſſe corona donatum. Sed, Deum immorta-
lem, itane væcors es & ſtupidus, Æſchines, ut intelligere nequeas,
ei qui coronatur, eandem contingere felicitatem, ubicunque coro-
na proclametur; ſed propter coronas donantium utilitatem in thea-
tro fieri præconium? Nam quotquot audiverunt, hi ad bene de Re-
pub. merendum excitantur; & eos qui gratiam referunt, magis
laudant, quàm eum qui coronatur. Poſt hæc verba recitat legem
qua cautum eſt, ut quos municipia coronant, earum coronarum
præconia fiant in ipſis municipiis. At quos populus Athenienſis
coronari juſſerit, hi in theatro Bacchanalibus proclamentur. Hîc
verò obſervo id quod alibi ab ipſo Demoſthene traditur, Si ſe- *Demoſth.*
natus coronet, in curia proclamationem fieri oportere, Sin civi- *de cor.*
tas, in Pnyce pro concione. Huc accedit, quod inibi quotidie
fuerunt inſtituti præcones, nequis ſe ipſe in certaminibus victorem
renuntiaret, τοὺς στεφανουμένους ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἕτεροι νικῶντας ἀναγο- *Plutarch.*
ρεύουσι, τὴν ἀηδίαν τῆς περὶ αὐτολογίας ἀφαιροῦντες. Coronatos in πε. τοῦ
certaminibus alii, nempe præcones, victores renuntiant, faſtidium ἑαυτ.
de ſe loquendi adimentes. Nam & ipſi quoque præcones quandoque ἐπαιν.
è certaminibus victores redibant, accenſa inter externos & indigenas ἀνεπίφθ.
æmulatione. Archias Hyblæus, inquit Pollux, primus è peregrinis *Pollux lib.*
decertavit Olympia, & tres Olympiadas ordine vicit, aut victoriis *4. cap. 12.*
jugiter continuavit. Quæ erat ſumma omnium laudum. Nempe
ibi tam ſollicitè, ac tam ſcrupuloſè omnia peragebantur, ut eorum
qui hoc victoriæ genus adepti eſſent, nomina in commentarium *Philo*
referrentur. Quem morem demonſtravit Philo in his verbis, quæ πε. ἄθλων.

 alibi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

alibi refero, οἱ τοῦ γένους ἀρχηγέται δι' ἀθλητικὴν ῥώμην ἐν ὀλυμπιονίκαις ἢ περιοδιονίκαις γεγράφονται, qui generis autores propter athleticam fortitudinem ſcribuntur inter Olympionicos, aut illos qui peritia flectendi equos circa metam victores renuntiantur. Certè athleta victor inſcribebatur νικηφόρος. Erat etiam moris ejus nomen publicis στηλιτεύεσθαι γραφαῖς, incidi ſicuti in columna publicis monumentis. Nec horum tantùm, ſed & illorum qui primò quidem viciſſent, ſed poſtea victi eſſent. Id quod palam fit ex hiſce Plutarchi verbis, Poſtremò cùm ille abiiſſet, rurſus ab Argivis decertata ſunt Iſthmia. Et verò quidam iterum vicerunt, id eſt geminata victoria conſpicui fuerunt. Sunt verò qui cùm priùs viciſſent, poſtea victi ſcripti ſunt. Redeo ad rem; & repeto, horum præconum voce victores ideo proclamatos, ne quis ſe ipſe victorem proclamaret. Nam reperti interdum qui hoc ἀμούσως, καὶ παρανόμως, inquit Plutarchus, inciviliter, & contra legem auſi ſunt. Cujus notæ fuit Timotheus quidam, qui ſe ipſe victorem impudenter renuntiavit his verbis, Beatus fuiſti Timothee, quòd præco dixit, Vincit Timotheus Mileſius Carbonis ἰωνοκάμπτην. Iſti quoque præcones coronabantur, ſed adhibito aliorum præconum miniſterio. De qua re hæc Cicero, *Verecundiores eſſe præcones ludorum gymnicorum, qui cùm cæteris coronas impoſuerant victoribus, eorumque nomina magna voce pronuntiarunt, cùm ipſi ante ludorum miſſionem corona donentur, alium præconem adhibeant, ne ſua voce ipſi ſe victores prædicent.* Ad hoc exemplum Plato, ubi agit de ſumptuoſa illa electione Cenſorum, diſertim cavet ne quis ſemet eligat; ſed tres eligant, prout quiſque eos præſtantiſſimos dixerit, πλὴν αὐτοῦ, ſe excepto. Quamvis hoc aliquando licuerit illis, qui in comparatione virtutum verè ſe hujus aut illius victores affirmare poſſunt. Ut Mneſippo dicit Toxaris apud Lucianum. Poëtis quoque iis qui in muſicis certaminibus victores fuiſſent, ſe ipſos laudare licuit. Et hoc, ſcilicet, non malo more fieri, pluribus docet Ariſtides in ſua illa apologia; potiſſimùm cùm agit de poëtis, qui ſe ipſi canunt ὑπ' αὐλοῦ καὶ χοροῦ ſub tibia & choro. Hinc manavit hæc locutio apud Græcos, ἀνακηρύττειν ἑαυτὸν, renuntiare ſe ipſum, nempe victorem, hoc eſt, dicere de ſe, & ſuas laudes prædicare. Hîc non prætereundum, quoſdam præcones non fuiſſe coronatos, nempe illos quos vocabant ἀστυβοώτας, qui clamabant in urbe. At illud præconum genus, qui gymnicorum certaminum victores renuntiabant, tum ii quos jura legationis complectebantur, quòd legato comites, & legationi miniſtri aderant, ac proinde ſacri erant & inviolabiles, aurea corona redimiebantur; quomodo & illi per quos hoſtibus induciæ mittebantur. Argivi, inquit Xenophon, miſerunt,

Philo ὅτι ἄτρ. τὸ θεῖον. & περὶ Ἀβρ.

Plutarch. Ageſ.

Plutarch. περὶ τοῦ ἑαυ. ἐπαιν. ἀνεπιφθ.

Cic. lib. 5. ep. fam. ad Luceium.

Plato lib. 12. de leg.

Lucian. Toxari.

Ariſtid. περὶ τοῦ παραφθέγ.

Etymol. ἀστυβοώτ.

Xenophon hiſt. Græc. lib. 4.

niſerunt, ut ſoliti erant, duos præcones ferentes fœdera. Erat ergo munus magnæ Hercules dignitatis. Certè Nero cum talia certamina decertaret, præconem adhibuit Claudium Rufum virum conſularem. Ejus fuit tale præmium, quod ſuprà memoravi. Nero Cæſar vincit certamen, & coronat Romanum populum, & propriam terram. Ab his ludis ducta ſimilitudine Philo ejus præconium qui non unam, ſed omnes habeat virtutes ita recitat ὅτι τῷ θεῷ εὐηρέστησεν, quod Deo placuit. Poſtremò victores à præconibus renuntiati, quomodo ad certamen inducti fuerant ea ratione quam ſupra dixi, ita ab illo educebantur, cui nomen γυμναστής. Cæterùm hæc omnia quæ proximè dicebam, quibus continetur omnis ferè horum ludorum paratus, elegantiſſimè deſcribit Tyrius Maximus in comparatione viri boni & improbi. Cùm verò bonus vir, inquit, in improbum inciderit, non ex eadem palæſtra egreſſus uterque, neque ſub eodem pædotriba exercitus, neque eandem artem edoctus, neque iiſdem exercitamentis innutritus, neque ejuſdem coronæ cupitor, neque ejuſdem præconii, miſeret me talis pugnæ; inæquale eſt certamen. Neceſſe eſt improbum vincere decertantem in eo ſtadio, ubi improbi ſunt ſpectatores, & certaminum præfecti injuſti. Nunc cætera perſequar. Dio. Ner. Philo πε. Αβρ. Ariſtid. Miltia. Maxim. Tyr. διαλ. β.

CAPUT XIII.

Athletis certaturis tuba ſignum dabatur. Βαλβὶς, ὕσπληγξ. ἀφετηρία. νύσσα. *Attingere primam metam quid. Stadium. Curſus* τεχνικός. στασιοδρόμος, σταδιοδρόμος, δίαυλος. διαυλωνίζειν. δόλιχος. δολιχοδρόμοι. *Curſus* ἀνακαμπτής.

HIs omnibus peractis, athletæ eum locum inibant, unde erupturi erant, ſi curſu certaretur. Et in ludis quidem Olympicis quia potiſſimum erat certamen curſus, nullus ipſorum curſui ſe permittebat niſi audito ſigno tubæ. Eam tubam his verbis deſcribit Philoſtratus, ἡ δὲ ἰδέα τῶν Πολέμωνος λόγων θερμὴ καὶ ἐναγώνιος, καὶ τορὸν ἠχοῦσα, ὥσπερ ἡ ὀλυμπικὴ σάλπιγξ. At ſpecies Polemonis orationum fervens erat & pugnax, & vehementer ſonans, quemadmodum Olympica tuba. Tuba quoque in Virgilianis certaminibus audita. Philoſtrat. in Polem.

Et tuba commiſſos medio canit aggere ludos. Virgil. lib. 5. Æneid.

Ergo hi athletæ, ut ait Sophocles, ſtabant in curribus ubi ſorte eis erant aſſignata loca à ludorum præfectis. poſtea inde proſiliebant ad cantum tubæ,

Sophol. Elect. χαλκῆς ὑπαὶ σάλπιγγος ἦξαν.
ærea ſub tuba, id eſt, audito ſono tubæ exilierunt. Tunc tantùm cu
Etymol. βαλβὶς. ſores dimittebantur. Et unde veniebant, is locus dicebatur βαλβὶς
ἀφετηρία. Porrò βαλβὶς conficiebatur è duobus lignis, è quibus d
funiculi tenſi hinc inde. Hinc factum, ut βαλβῖσιν uſurpent pro pri
Suid. βαλβὶς. cipiis. Quæ ſingula ut diſtinctiùs, & liquidiùs tradantur, ſciendu
eſt, locum ubi erat βαλβὶς, id eſt unde curſores procurrebant, τόπ
τὴν ἀφετηρίαν dictum fuiſſe ἄφεσιν τῶν δρομέων. miſſionem curſorum
Et hîc emendandum etymologicon ex autoritate Pollucis, cujus ha
ſunt verba, καὶ ὅθεν μὲν ἀφίενται [οἱ σταδιοδρόμοι] ἄφεσις, καὶ ὕσπληγξ [κα
λεῖται.] καὶ γραμμὴ, καὶ βαλβὶς. περὶ δὲ ὃ κάμπτουσι, νύσσα καὶ καμπτὴρ
Quibus è verbis manifeſtò deprehenditur duplex erratum Etymolo
gici. Ibi enim βαλβῖδα, & ἀφετηρίαν confundit cum eo qui e
καμπτὴρ, & νύσσα, his verbis, βαλβὶς καὶ ἀφετηρία, καὶ ὁ καμπτὸς, [ul
etiam legendum καμπτὴρ, ut apud Suidam, Quod tamen apud utrum
que falſum eſt.] ἤγουν ἡ ἄφεσις τῶν δρομέων. Nam βαλβὶς καὶ ἀφετηρί
erant ipſa principia, καμπτὴρ & νύσσα finis curriculi, τέρμα, ut infr
dico. Cæterùm βαλβὶς erat locus, ſive intervallum, quod fuit poſt du
ligna, quorum utrumque pertingebat eum quæ dicebatur ὕσπληγξ
ſic appellatum διὰ τὸ ἐπ᾽ αὐτῆς βεβηκέναι τοὺς δρομέας, quòd ſupe
Philo περὶ βί. Μωσ. eam curſores aſcendebant. Qua de re videndus ſcholiaſtes Ariſtopha
nis in equitibus ad hæc verba, ἄφες ἀπὸ βαλβίδων, & Apollonii Rho
dii in dictione ἐκ βαλβῖδος. Ergo in balbide omnes attentiſſimè ex
Lucian. Demoſth. encom. pectabant ſignum curſus, id eſt, quoad caderet ὕσπληγξ Ac tunc ἀπ
βαλβῖδος ἁμιλλώμενοι ſeſe certatim permittebant curſui. Ergo ſcit
Lucianus, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς βαλβῖδος οὐκ ἂν ἐμυθολόγεις, ſed ſuper balbid
non narrabas fabulas. ac ſi dicat, cùm expectares ſignum curſus
tibi verò tunc non licebat fabulis tempus terere. Eleganter quoqu
Philo εἰς Φλάκ. Philo in queſtu Flacci, Harum, inquit, atrocitatum me pœnæ ma
nent, & ultor dæmon. Hæc jam veluti in balbide ſtant, jam jam
ſcilicet, erupturain me. Omnes in id conveniunt, toti huic loco
nomen fuiſſe ἀφετηρίαν, quam interpretantur τὴν θύραν τοῦ ἱπποδρό
Suid. ἀφετηρία. μου. januam curſus equorum. Gloſſarium vertit carceres. & recto
autoritate horum verſuum, Ennii,

Cic. lib. I. de divinat.

Expectant, veluti conſul cùm mittere ſignum
Vult, omnes avidi ſpectant ad carceris oras,
Quà mox emittat pictis ex faucibus currus.

Et hoc quoque loco oras carceris Ennius demonſtrat hyſplengen, de
qua hoc dicimus, ea ſicuti quodam repagulo contentos fuiſſe curſo-
res ne excurrerent; ſed ſimul ac ea cecidiſſet, tunc verò omnes cer-
Plutarch. πολιτ. παραγγ. tatim & effuſè curſui ſe permiſiſſe. Cadebat autem non ſine rumore,
ut ex hoc loco Plutarchi diſcimus, ἐπὶ τῶν λάθρα λέγουσιν, ὁ ψόφος τὴν
ὕσπληγ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ὕσπληγγος ἐν οὔασιν, ἔνθα καὶ ἐστεφανοῦτο πρεσβεύων ἢ θριαμβεύων, ἢ στρατηγῶν ἐπιφανῶς. ubi autem, quemadmodum de Lada dicunt, rumor erat hyſplengis in auribus [i. in ipſis rerum principiis] ibi & coronabatur legationes obiens, aut triumphans, aut ducis officio præclarè fungens. Quod caderet,& cùm cecidiſſet,è balbide ſtatim excurreretur, diſertim exprimitur in alio Plutarchi loco, τοῦ μὲν δρόμου, καθάπερ ὕσπληγγος μιᾶς πεσούσης, ἐκδραμεῖν τὰ πάθη πρὸς τὴν γένεσιν. Curſus quidem ut una hyſplenx cùm ceciderit, excurrere affectus ad generationem. Sed adſunt loca Luciani, quæ hoc utrumque, & quid ſit ὕσπληγξ apertè docent, ἅμα γοῦν ἔπεσεν ἡ ὕσπληγξ, ſimulatque cecidit repagulum, id eſt ſtatim ut ſignum curſus datum eſt, κἀγὼ ἤδη ἀνακηρύττομαι νενικηκώς, ὑπερπηδήσας τὸ στάδιον, οὐδὲ ἰδόντων ἐνίοτε τῶν θεατῶν, tunc verò & ipſe jam renuntior viciſſe, ſaltu [non curſu] ſtadium emenſus, ne advertentibus quidem quandoque ſpectatoribus; id eſt, tanta celeritate curro, ut priùs vicerim quàm quiſquam me victorem eſſe animadvertat. Extat & alius Luciani locus quod hoc ipſum oſtendit, ubi loquitur de ingenuo curſore. κἀκεῖ γὰρ ὁ μὲν ἀγαθὸς δρομεύς, τῆς ὕσπληγγος εὐθὺς καταπεσούσης, μόνον τοῦ πρόσω ἐφιέμενος, καὶ τὴν διάνοιαν ἀποτείνας πρὸς τὸ τέρμα, κἀν τοῖς ποσὶ τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχων, τὸν πλησίον οὐδὲν κακουργεῖ, οὐδέ τι τῶν κατὰ τοὺς ἀγωνιστὰς πολυπραγμονεῖ. Ibi ſiquis eſt curſor ingenuus, ſtatim ruptis carceribus primas affectans, & animum ad ſtadii metas adjiciens, ſpe victoriæ è pedibus ſuis concepta, neque in proximum quicquam malitioſè machinatur, neque contra antagoniſtas ſuos quicquam [fraudulenter] tentat. Porrò ut ἀφετηρία dictus eſt locus unde certaturi procurrebant, ita τέρμα & νύσσα fuit is ad quem contendebant, illa ipſa quæ noſtris meta. Propertius,

Has meus ad metas ſudet oportet equus.

Et quidem νύσσαν aqud Lycophronem interpretor metam,

ἐγὼ δ' ἄκραν βαλβῖδα μηρίνθου χαλῶν
ἄνειμι λοξῶν ἐς διεξόδους ἐπῶν
πρώτην ἀράξας νύσσαν ὡς πτηνὸς δρομεύς.

Ego verò valvam extremam ſolvens à fune Solvor obliquorum in egreſſus verborum, Primam pulſans tanquam curſor velox metam. Ubi alii repagula, alii oppidum vertunt. utrumq; non intellecto Lycophrone. Quo loco & βαλβῖδα deſcribit, cùm ejus funem ſe ſoluere ait, tum ipſam metam ad quam curſor tendit, id eſt, finem quem ſibi ipſe propoſuit. Utrumque nobis ob oculos ponit Philo cùm ait, non abs re quoſdam monadem aſſimilaſſe βαλβῖδι, καμπτῆρι δὲ μυριάδα, & campteri myriadem, τοὺς δὲ μεθορίους ἀριθμοὺς τοῖς δρόμον ἀγωνιζομένοις, at conterminos numeros illis qui certamen certant. ἀρχόμενοι γὰρ ὥσπερ ἀπὸ βαλβῖδος φέρονται μονάδος, πρὸς δὲ μυριάδος τὸ τέλος ἵενται.

Plutarch. Symp. 8.

Lucian. Tim.

Lucian. cal. non tem. cred.

Propert. lib. 4.

Lycoph. p. princ.

Philo πε. φυγ.

ἵσταν). nam veluti incipientes à balbide efferri, ſiſtunt finem apud myriadem. Porrò dixit πρώτην νύσσαν ſimilitudine ſtadii Olympici, ubi erant plures νύσσαι, quarum primam Philo vocat πρῶτον καμπτῆρα, ſicut alibi ipſe numero multitudinis memorat καμπτῆρας. Ultima νύσσα Sophocli eſt ἐσχάτη στήλη ultima columna, hoc eſt, καμπτὴρ, ubi erat flexus equorum. Oppianus,

Ὁπποῖος περὶ νύσσαν ἀεθλοφόρος θοὸς ἵππος.

qualis circa metam victor celer equus. Hac dictione uſus eſt Philo cùm eleganter dixit omnes numeros circumvolui & circumflecti circa denarium, ſicuti circùm καμπτῆρα. Alibi ait eos qui non feſtinant ire ad terminos à Deo præſcriptos invenire alios καμπτῆρας interiùs fixos neceſſariarum poteſtatum. Metaphoricè quoque dictus eſt τοῦ βίου καμπτὴρ vitæ meta, ſeu finis & mors. Quomodo σταδιεῦσαι τὸν βίον, curſum vitæ perficere. Neque verò ad victoriam ſatis fuit attingere primam metam, ac ne alias quidem, niſi perventum eſſet ad ultimam. Ad hoc exemplum Oenomaus pater Hippodamiæ instituerat equeſtre certamen curſus cum procis filiæ ſuæ. Cui curſui ἀφετηρίαν conſtituerat Cladin fluvium, at Iſthmum τέρμα, ſive νύσσαν. Itaque curſu vincere eſt, πρὸς τὸ τέλος ἐλθεῖν venire ad finem, ſive μὴ ἀτυχῆσαι τοῦ τέλους τῶν πονηθέντων, ἀλλ' ἐφικέσθαι τῶν δυσεφίκτων περάτων, non aberrare à fine, ſed pervenire ad difficiles ſuperatu fines. Porrò id omne ſpatium curſus, nempe à carceribus ad metam vocabant ſtadium; quod dici volunt ἀπὸ τοῦ σπάσαι à vellendo, ſcilicet, apio, quaſi ſpadium. Propriè verò ſtadium fuit Olympiæ. Plutarchus, Ποῖον οὖν φαίη τις ἂν τῶν ἀγωνισμάτων γεγονέναι πρῶτον, ἢ τὸ στάδιον, ὥσπερ Ὀλυμπίασιν. Quale igitur dixerit quiſpiam certaminum fuiſſe primum, an ſtadium ſicuti Olympiæ. Stadium Gellius conſtituit Piſis apud Jovem Olympium, quod Hercules ſuis pedibus metatus eſt. Alibi quoque ſimilis locus celebrabatur, hoc eſt, ubicunque exercebantur certamina curſus; uſque eò ut hinc quoque ſurgat laus urbium celeberrimarum. Ariſtides ubi deſcribit Smyrnam, non omiſit δρόμους ἁπάσης ἰδέας, locum curſus omnis ſpeciei. Certè ad hujus Olympici ſtadii ſimilitudinem alia ubique conſpiciebantur; omniaque loca in quibus equi exercebantur ad curſum, hoc nomine cenſentur. Plutarchus, τὰ δὲ στάδια ἦν ἰδεῖν μεστὰ πώλων δαμαζομένων, καὶ νεανίσκων ὁπλομαχούντων. Stadia verò aſpiciebantur plena equinis pullis domitis, & adoleſcentibus qui armati pugnabant. Et Olympiæ quidem athletæ dicebantur νικᾶν στάδιον, καὶ τρέχειν δρόμον, currere curſum illum τεχνικὸν artificem, qualem non currit equus ἀχάλινος, ἀδέσποτος, ἀδηφάγος, effrenis, ſine domino ſine ſeſſore, inſatiabilis. Fuit ergo ſtadium τόπος τοῦ ἀγῶνος, totum illud curriculum, ſive ſpatium quod athletæ decurrebant. Dictus quoque eſt δρόμος, ut in loco Ariſtidis quem

Philo πε. φυτ. Philo πε. φυγά. Oppian. κυνηγ. lib. 4. Philo πε. κόσ. μοπ. & πε. φυλ. Philo πε. φυγ. Stob. ψόγ. γήρ. ελγ. Philo πε. γεωρ. Philo πε. φυτ. Philo πε. φυλ. γάδ. Oppian. κυνηγ. lib. 4. Scholiaſt. Apoll. Rh. in lib. 1. Philo πε. ἀποικ. Etymol. στάδιον. Plutarch. ſymp. 3. Gell. lib. 1. c. 1. Ariſtid. σμυρ. Xenophon. hiſt. Græc. lib. 2. Plutarch Philopœm. Max. Tyr. διαλ. 1.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

proximè citavi, & alicubi apud Xenophontem; etſi δρόμος propriè fuit curſus peditum, ut apud Platonem διὸ δὴ καὶ τοῖς μὲν ἵπποις ἐκεῖνοι χρῶνται μᾶλλον, δρόμοισι δὲ ἡμεῖς. Quapropter & equis quidem illi utuntur magis, curſibus autem nos. Fuit ſtadium locus tantæ celebritatis, ut ibi non ſolùm de victoria curſus præconia fierent, verùm & de alia qualibet magna re. Enimvero in ſtadio Iſthmico præco publicavit decretum Senatus quo univerſa Græcia renuntiata eſt libera. Fuit πεντπέχοινον, longitudinis pedum ſexcentorum viginti quinque, ſcilicet pars quædam τοῦ λεγομένου μιλίου. ἑπτὰ γὰρ ἥμισυ στάδια ποιοῦσι μίλιον. ejus quod dicitur miliare. Nam ſeptem cum dimidio ſtadia faciunt miliare. Stadium item dicitur non ſolùm is locus in quo athletæ decurrebant, verùm item ὁ ὀρθὸς δρόμος, rectus curſus, nempe à carceribus uſque ad καμπτῆρα, locum ubi flectendum erat. Et is qui currebat hoc ſtadium dicebatur σταδιοδρόμος, vel στασιοδρόμος ut loquitur Plato, vel σταδιεὺς & σταδιάρχης. At ſtadium duplex, ſive ſtadii curſum duplicatum vocabant δίαυλον, hoc eſt στάδιον. Nam δίαυλος δύο ἔχει σταδίους. Diaulos duo habet ſtadia. Δίαυλος, inquit Scholiaſtes Ariſtophanis, ὁ διπλοῦν ἔχων τὸν δρόμον ἐν τῇ πορείᾳ τὸ πληρῶσαι τὸ στάδιον καὶ ὑποστρέψαι. Diaulos [eſt] qui duplicem habet curſum in profectione ad implendum ſtadium, & ad revertendum, Et tales curſores vocabantur διαυλοδρομοῦντες. Pereleganter Philo facit lunam, poſtquam fuit plena, διαυλοδρομοῦσαν τὴν αὐτὴν ὁδὸν, recurrentem eadem via, ſed hoc totum quid ſit hic ipſe ſcriptor enodatiùs tradit, cujus locum hîc adſcribere mihi viſum eſt operæ pretium. loquitur de habitu animæ quam dicit eſſe πνεῦμα ἀναστρέφον ἐφ' ἑαυτὸ, ſpiritum revertentem in ſe. Incipit enim, inquit, à mediis tendere ad ultima. At tacta ſumma ſive ultima ſuperficie, reflectit rurſus donec in ipſum perveniat locum à quo primum diſceſſit. Hic habitus [eſt] δίαυλος ἄφθαρτος diaulos incorruptibilis quem curſores imitati ut in quadriennalibus omnium hominum publicis theatris ſicuti opus magnum, præclarum, & pro quo meritò ſit decertandum, oſtendant. Itaque ii qui δίαυλον currebant poſt tactam metam redibant ad ἀφετηρίαν. Alibi Philo hoc ipſum diſertis verbis tradit, οἱ διαυλοδρομοῦντες ἀνακάμπτουσι τὴν αὐτὴν ὁδὸν, qui currunt δίαυλον reflectunt eandem viam. Eleganter Anaxandridas de muliere loquens quæ à viro redit ad domum patris, utitur hoc verbo, ὁ γὰρ δίαυλός ἐστιν, inquit, αἰσχύνην ἔχων, ille reditus eſt infamis. Cæterùm priſcis ſtadium erat αὐλός. ὅθεν δίαυλος τὰ δύο στάδια, ἀπὸ τοῦ δύο αὐλῶνας ἔχειν. Inde δίαυλος ab eo quod habet duos tractus. In hippodromo quod Romæ ædificavit Agrippa, propter numerum τῶν διαύλων cùm frequenter erraretur, ibi ipſe delphinas & ovata quædam opera, quæ indicarent circumflexus hippodromi, conſtituit.

Ipſi

Plato lib. 1. de leg. *Xenophon. hiſt. Græc. lib. 7.* *Gell. lib. 1. cap. 1.* *Polyb. ecl. de legat.* *Appian. Alexand. παρεκβ. de legat.* *Suid. στάδιον.* *Suid. δολιχά.* *Plato lib. 8. de leg.* *Pollux l. 3.* *Scholiaſt. Æſchy. in Agam.* *Scholiaſt. Ariſtoph. ὄρνιθ.* *Philo περὶ κόσ.* *Philo περὶ ἀφθ. κόσ.* *Stob. γαμ. παραγγ. οβ'.* *Philo ὅτι ἄτρ. τὸ θεῖον.* *Etymol. στάδιον.* *Xiphil. Aug.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Ipſi adeò venti dicuntur διαυλωνίζειν duplex ſtadium currere, id eſt ſua velocitate omnia prævertere. Indeque dicti ἀελλοδρόμοι, & curſum eorum vocabant ἀελλοδρόμον, & νικᾷν ἀελλοδρόμον vincere celerrimum curſum. Ubi advertendum, eos qui decurrebant δίαυλον fuiſſe armatos. Unde hic curſus vocatus eſt δρόμος ὁπλίτης militaris. Cæterùm athleta hujus duplicati curſus dicebatur τοῦ διαύλου ἀγωνιστής, καὶ ἀγωνιζόμενος τὸ διπλοῦν στάδιον. Et hæc quidem de ſtadio, & de diaulo At δόλιχον vocabant τὸ ἱππόδρομον, de quo infra ſeorſim ago. Eſt autem δόλιχος δʹ στάδια, quatuor. Et ſic dicitur à longitudine. Nam δολιχὰ ſunt μακρά, πολλά, longa, multa. Unde facetum illud Phocionis dictum ſuper victoria Leoſthenis, καλὸν τὸ στάδιον εἶναι· δεδιέναι δὲ τοῦ πολέμου τὸν δολιχόν. Pulchrum ſtadium eſſe: Vereri autem [ſe] belli δολιχόν. Item illud, Scio quidem Græcos ſcire & poſſe bellum gerere in ſtadio, at in dolicho minimè. & Philo elegantiſſimè dixit, voluiſſe Deum δολιχεύειν τὴν φύσιν diuturnitatem dare naturæ. Ergo qui currebant ſtadium, medium dolichum currebant, ſed, quod advertendum, armati. Qui currebant dolichum, ii equeſtrem curſum currere dicebantur. Et νικᾷν δολιχὸν vincere dolichum, erat vincere curſu longiſſimo & perfecto. Et hi curſores dicebantur δολιχοδρόμοι. Et quidem de δολιχοδρόμοις exſtat dictum Socratis, quibus, inquit, crura, παχύνονται craſſeſcunt, at humeri tenuantur. Contra pugiles, quibus humeri craſſeſcunt, crura tenuantur. Illud in primis advertendum, in dolicho athletam ſepties cucurriſſe, δολιχοδρόμοι δὲ οἱ ἑπτὰ [στάδια] τρέχουσιν. Ideoque dicebantur κάμπτειν, ſive ὑποστρέψαι, flectere ſive reflectere nempe circa νύσσαν, metam. Et hos equidem puto fuiſſe illos ipſos qui vocabantur περιοδονῖκαι qui cenſebantur unà cum Olympionicis, ut in hoc loco, οἱ τοῦ γένους ἀρχηγέται δι' ἀθλητικὴν ῥώμην ἐν ὀλυμπιονίκαις ἢ περιοδονίκαις γράφονται, qui generis autores ob athleticum robur ſcribuntur inter Olympionicos, aut eos qui peritia circumflectendi equos victoriam adipiſcuntur. Invenio apud Pindarum hunc curſum duodecies fuiſſe iteratum.

In Proleg. in Pind. — *Ariſtoph. ſcholiaſt.* ὄρν. ιθ. — *& Plato l. 8. de leg.* — *Pollux lib. 3. cap. 30.* — *Plutarch.* πολιτ. παραγγ. — *& in Phoc.* — *Plutarch.* — *Demoſth.* — *Philo Iud.* πε. κοσμ. — *Lucian. Demoſth.* — *Xenophon. in conv.* — *Scholiaſt. Ariſtoph.* ὄρνιθ. — *Pindar. Pyth. od. 5.*

ἀκηράτοις ἀνίαις
ποδαρκέων δωδεκα-
δρόμων τέμενος.

incorruptis habenis delubrum [curruum] duodecies curſum iterantium velocibus pedibus percurrens. Itaque currebant, & recurrebant; id eſt, contraria curſu redibant ad carceres. Id quod leviter colligitur è depravato, aut certè mutilo loco Suidæ, qui ſic legitur, δόλιχος τὸ ἱπποδρόμιον ἀπὸ τοῦ κάμπτειν. Nam illud κάμπτειν indicat quidem flexum qui in dolicho erat neceſſarius, ſed verbis mutilis. Liquidiùs id totum perſpicitur è loco Ariſtidis, ubi confert recur-

Philo πε. γεωργ. — *Suid* δολιχα.

ſus

ſus Nili à mari uſque ad cataractas, & Meroen. Καὶ ἀρξάμενος, inquit, ἐκ θαλάττης ὁ ποταμὸς αὖθις ὑποστρέψας ἐπὶ καταρράκτας καὶ Μερόην, ἄνω φέρεται, ὥσπερ τις ἐν περιστάντι δολιχὸν τρέχων. Et incipiens à mari fluvius rurſus reflexu ad cataractas & Meroën ſurſum fertur quemadmodum is qui dolichum currit rediens contrario curſu. Ergo hunc curſum vocabant δρόμον τὸν εὐκαμπῆ, flexibilem, id eſt, eum qui, dum ſæpiùs conficitur, ſcienter vitatur meta. Cujus ſenſus optimus interpres eſt Socrates, apud Platonem, ubi ſibi ab Jone jubet recitari verſus Homeri de arte aurigandi, quibus Neſtor Antilochum filium monet εὐλαβηθῆναι τὴν καμπὴν ἐν τῇ ἱπποδρομίᾳ τῇ ἐπὶ Πατρόκλῳ. uti metam opportuno flexu vitet, in equeſtri illo certamine in Patrocli gratiam inſtituto. nam impingere in metam, ſtolidi, aut certè non ſatis exerciti curſoris argumentum fuit. Verſus Homeri hi ſunt, *Ariſtid. Ægypt.* *Plato Jone.*

αὐτὸς δὲ κλινθῆναι *ἐϋπλέκτῳ ἐνὶ δίφρῳ, *εὐξέστῳ
Ἦκ' ἐπ' ἀριστερὰ τοῖιν. ἀτὰρ τὸν δεξιὸν ἵππον
Κένσαι ὁμοκλήσας, εἶξαί τε οἱ ἡνία χερσίν,
Ἐν νύσσῃ δέ τοι ἵππος ἀριστερὸς ἐγχριμφθήτω,
Ὡς μή τοι πλήμνη γε δοάσσεται ἄκρον ἱκέσθαι
Κύκλου ποιητοῖο· λίθου δ' ἀλέασθαι ἐπαυρεῖν.

Homer. Il. ψ.

pſe quoque incumbe benefacto in curru Paululum in ſiniſtram horum. At dextrum equum Punge vociferans, deaque eis habenas manibus. Ipſo flexu tibi equus ſiniſter appropinquet, ut tibi modiolus videatur ſummum attigiſſe Rotæ benefactæ. In lapidem verò vites mpingere. Lapidis autem mentionem facit, quia metam duo lapides conſtituebant, qualis diſcribitur ab hoc ipſo poëta, in iis verſibus, qui hos, quos retuli, nullo intervallo præcedunt. Monetur ergo Archilocus ut diligentur vitet metam. Id quod multæ artis, pariſque xercitationis opus fuit. Horatius.

—— metaque fervidis
Evitata rotis. *Horat. lib. I. od. I.*

Plato in ſuis legibus hoc totum negotium ſic ordinat; Primùm ſtadii curſorem præco vocet, quemadmodum nunc fieri ſolet. Ille verò cum armis ſtadium ingrediatur. Nam inermi athletæ præmia non ponimus. Primus itaque armatus curſor ingrediatur. Deinde is qui ſtadium curſu iterat, quem διαυλοδρόμον vocant. Tertius qui equeſtrem curſum conficit. Quartus longius curriculum decurrit, cui δολιχοδρόμος nomen. Et quintus quem primò quidem armatum dimittemus, in ſexaginta ſtadiorum longitudinem, ad aliquod Martis Fanum; & rurſus militem gravioris armaturæ, id eſt ὁπλίτην cognominantes qui planiore via deceret. lium verò ſagittarium, omni ſagittarum, arcuumque ornatu ha-

bituque munitum, qui centum ſtadia ad Apollinis & Dianæ ædem per montoſam regionem decertans contendat; & conſtituto certamine, eos expectabimus donec venerint, & victori præmia tribuemus.

CAPUT XIV.

Quo genere curſus in ludis Olympicis certaretur. Ordo certaminum antiquitus qualis fuerit. Quis primus inſtituerit curſum Olympicum. Pernicitas. Munus curſoris. Subligaculum Curſus peditum gravioris armaturæ.

Plutarch. ſymp. 2. probl. 5.

CÆterum in Olympicis ludis fuit curſus pedum, equorum quadrigarum, mulorum & mularum. De quibus ſingulis neceſſaria prodam. Et primùm ajo hoc certamen curſus priſcos tertium ordine poſuiſſe, aut etiam quartum. Nam pugilatum primo luctam ſecundo, jaculum tertio; pedibus, hoc eſt, curſu certare ultimo loco, ita in maxima laude ponebant. Id quod demonſtratur in his verſibus Homeri, ubi agitur de funere Patrocli, & Achilles Neſtorem alloquitur.

Homer. Iliad. ψ.

—— δίδωμι δέ τοι τόδ᾽ ἄεθλον
Αὔτως· οὐ γὰρ πύξ γε μαχήσεαι, οὐδὲ παλαίσεις,
Οὐδέ τ᾽ ἀκοντιστὺν ἐνδύσεαι, οὐδὲ πόδεσσι
Θεύσεαι.

Do autem hoc tibi præmium Gratis. non enim cæſtibus pugnabis, neque luctaberis, Neque jaculorum certamen inibis, neque pedibus curres. Cui Neſtor ſimiliter reſpondet,

Πὺξ μὲν ἐνίκησα Κλυτομήδεα Ἤνοπος υἱόν,
Ἀγκαῖον δὲ πάλῃ Πλευρώνιον, ὅς μοι ἀνέστη·
Ἴφικλον δὲ πόδεσσι παρέδραμον ἐσθλὸν ἐόντα.

Ariſtid. πε. τῶν παραφθεγ.

Pugnis quidem vici Clytomedea Enopis filium: Ancæum verò lucta Pleuronium, Quin in me ſurrexit. Iphiclum autem pedibus præcurri fortem exiſtentem. Quem Homeri locum citat Ariſtides. Et cùm Ulyſſes provocaret Phæacas aut pugnis, aut lucta, aut pedibus, ibi Alcinous reſpondit, Neque ſumus pugiles, neque luctatores, Sed pedibus celeriter currimus. Et hic quidem antiquitus fuit ordo certaminum. Hoc autem inſtitutum curſus fluxit à primis ludis Olympicis, in quibus Apollo Mercurium de curſu ſecum certantem prævertiſſe, & Martem pugilatu ſuperaſſe dicitur. Reperio tamen Orſippum quendam Lacedæmonium circa triceſimam ſecundam Olympiadem primum inſtituiſſe curſum Olympicum, & quidem nudum. Unde & locus & ipſum certamen dicta ſunt

Pauſan. lib. 5.

Etymol. γυμνάσια.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſunt γυμνάσια, quaſi nudalia. Invenio quoque Herculem primum dediſſe ſpecimen hujus certaminis, cùm Amazonem Ællam, quæ à pernicitate ſic dicta eſt, curſu vicit. Hujus quoque certaminis præclarum exemplum eſt in Homero, ubi deſcribitur Antilochus admirabili pernicitate pollens, *Diodor. Sic. lib. 5. antiq.*

—— ὁ γὰρ αὖτε νέους ποσὶ πάντας ἐνίκα· *Iliad. ψ.*
στὰν δὲ μεταστοιχεὶ, σήμηνε δὲ τέρματ' Ἀχιλλεύς.

Hic enim juvenes pedibus omnes vincebat. Steterunt autem ordine, oſtenditque metam Achilles. Hac ipſa curſus victoria alibi donat Orſilochum,

Ὀρσίλοχον πόδας ὠκὺν, ὃς ἐν Κρήτῃ εὐρείῃ *Odyſſ. ν.*
Ἀνέρας ἀλφιστὰς νίκα ταχέεσι πόδεσσιν.

Orſilochum pedes celerem qui in Creta lata viros artifices vincebat citis pedibus. Hoc vetuſtiſſimo exemplo Ovidius Atalantæ victrici coronam dat.

—— decurſa noviſſima meta eſt. *Ovid. l. 10. Metam.*
Et tegitur feſta victrix Atalanta corona.

De hac pernicitate eleganter Artemidorus, θᾶττον γὰρ, inquit, καὶ ὡς εἰπεῖν, ἐκ πυρὸς ἁρπάζουσι τὰ σκέλη. citius enim, & ut ſic dicam, ex igne rapiunt crura. Memoratur quoque Polymneſtoris Mileſii pueri athletæ pernicitas ut inſignis. *Is enim cùm à matre*, inquit Solinus, *locatus eſſet ad caprarios paſtus, ludicro leporem conſecutus eſt. Et ob id ſtatim productus à gregis domino Olympiade ſexta & quadrageſima victor in ſtadio meruit coronam.* Talium curſorum apud priſcos nunquam non præcipua fit mentio, ut Criſonis illius cujus meminit Socrates apud Platonem. Silius Italicus hoc genus victoriæ expreſſit his verbis, vincere planta, ubi deſcribit hæc certamina. *Artemid. lib. 1. c. 50.* *Solin. lib. c. 6.* *Plato in Protag.*

Quique armis ferroque valent, quique arte regendi *Sil. Ital. lib. 16.*
Quadrijugos pollent currus; queis vincere planta
Spes eſt, & ſtudium jaculis impellere ventos,
Adſint, & pulchræ certent de laude coronæ.

Alibi eodem libro,

His actis, ductor læta ad certamina plantæ
Invitat, poſitiſque accendit pectora donis.

Virgilius vocat pedum curſum. Cæterùm curſoribus, τὰ δρομικὰ, inquam, γυμναζομένοις præcipuum munus, ſive ſummum opus eſt, πλεῖστον ἀπολιπεῖν, καὶ πορρωτάτω διαστῆναι, plurimum relinquere [poſt ſe antagoniſtam ſuum] & longiſſimè [ab eo] diſtare. Porrò hi curſores, quòd nudi prodibant ad certamen, utebantur ſubligaculo, ſive Zona. Qui mos lege firmatus manavit ab Orſippo illo Lacedæmonio, cujus ſupra memini. Is enim, ſoluto ſuo ſubligaculo, *Virgil. l. 5.* *Plutarch. ſymp. 2. probl. 4.* *Etymol. γυμνάσια.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

culo, ſive zona in mœrorem prolapſus eſt. Inde & mos, & lex apud priſcos, qua cautum, ut περιζώματα ferantur velandis pudendis
Clem. Al. pædag. lib. 3. c. 5. quæ Clementi Alexandrino ſunt διαζώσματα. Quo de more extant hi verſus apud Q. Calabrum,

Q. Calab. lib. 4.

> ἀμφὶ δ' ἄρα ζώσαντο θοῶς περὶ μήδεα χερσὶν
> φάρεα. πάντα δ' ἔνερθεν, ἅπερ θέμις, ἐκρύψαντο,
> αἰδόμενοι Πηλῆος ἐϋσθενέος παράκοιτιν,
> ἄλλας τ' εἰναλίας Νηρηΐδας ὅσσαι ἅμ' αὐτῇ
> ἤλυθον Ἀργείων κρατεροὺς ἐσιδέειν ἀέθλους.

Mox igitur religant manibus circùm inguina feminalia, & ſubter ventrem partes, quas tegi decet, velant. Verecundia dignantes potentis Pelei uxorem, Et cæteras maris incolas Nereides, quæ
Stob. πε. νόμ. καὶ ἐθ. cum ipſa venerant fortia Argivûm certamina ſpectatum. Lacedæmonii adoleſcentes venationes, tum curſus & recurſus conficiunt ἀνυπόδητοι excalceati, ſive nudis pedibus. Et hic quidem fuit curſus peditum. Cui addendus eſt curſus peditum gravioris armaturæ, bellicis excurſionibus ſimillima exercitatio. Nam ſcuto protecti de-
Plutarch. ſymp. currebant. Hæc mihi omnia, inquit Plutarchus, loquens de ludis gymnicis, videntur eſſe imitamenta & exercitamenta rei bellicæ. Certæ talis exercitationis utilitas potiſſimùm perſpicitur in curſibus, & excurſibus, in aggrediendo, in vitando, in oppugnatione & propugnatione, talibuſque.

CAPUT XV.

Ἱπποδρομία curſus equorum. Ludicrum Circenſium. Circenſes equi. κέλητες. Certamina quadrigarum. Currus quadrijuges, & quadrijugi, & quadrigarii. Olympiæ propriè fuit certamen curſus & quadrigarum Equi ἀγωνισταὶ, & ἀεθλοφόροι. Hi equi ſine dominis victoriam adepti, & ideo palma donati. Quadrigæ è mulis & mulabus. κάλπη. ἀπήνητος. Currus agonum.

Pauſan. lib. 5. SEquitur curſus equorum, cujus coronam primus Iolaus, equas ab Hercule mutuatus, accepit. Hoc certamen vocabant ἱππο-
Plutarch. Sol. δρομίαν, ἀγῶνα ἱπποδρομίας. ejuſque ſpatium ἱππικὸν διάστημα, quod erat quatuor ſtadiorum. Talis curſus apud Homerum eſt exem-
Philo τὸ χεῖρ. τῷ κρειττ. ἐπιτίθ. plum luculentiſſimum, quod ita Plutarchus interpretatur. Cùm Achilles videret Menelaum & Antilochum altercantes de ſecundis præmiis τῆς ἱπποδρομίας, ac veritus ne ira & contentione ulteriùs progrederentur, alii vult præmium reddere, verbis quidem Eumeli
Plutarch. probl. lib. 2. miſertus, eumque honorans. At re ipſa auferens cauſam ejus contentionis

tionis quæ erat inter ipſos. Hæc ἱπποδρομία fuit genus antiquiſſimæ & nobiliſſimæ exercitationis, de qua aliquid ſupra dixi in dolicho. Hanc apud Veios viguiſſe Plutarchus memorat, cui ſenſim acceſſerunt quadrigæ, quæ priſcis heroibus fermè fuerunt ignotæ. *Romæ quoque propter felicem Sabinarum raptum*, inquit Hieronymus, *Conſo quaſi conſiliorum Deo quadrigæ ſepteno currebant circumitu, & equos partis adverſæ fregiſſe, victoria erat.* Hæc certamina Romæ dicebantur Ludi Circenſes, ſive Ludicrum Circenſium, quod, ut Tacitus ait, *pluribus equorum curſibus, tum quadrigis, & deſultore miſſo celebrabatur.* Ibi velocitas equorum,& ars hominum curribus inſiſtentium cernebatur. Certè talium certaminum indictio dici potuit ſimulachrum decurrentis exercitus, in quibus qui dexteritate, & fortitudine cæteris præſtitiſſet, coronabatur. Qua de re hæc Tertullianus, licet parum ſyncera atque adeò mutila. *Circenſium paulò pompatior ſuggeſtus, Quibus propriè hoc nomen pompa præcedit, quorum ſit in ſemet ipſa probans, de ſimulachrorum ſerie, de imaginum agmine, de curribus, de thenſis, de armamaxis, de ſedibus, de coronis, de exuviis.* Cæterùm curſus equorum fuit ſine quadrigis. Hi equi Græcis erant κέλητες qui ab uno ſeſſore agitabantur & regebantur. Plutarchus inter illa tria quæ uno eodemque tempore Philippo patri Alexandri Magni nuntiata ſunt, altero loco ponit eum Ὀλυμπιάσιν ἵππῳ κέλητι νενικηκέναι, Olympiis equo celete viciſſe. Noſtris is qui talem curſum currebat, dicebatur eques deſultor,& deſultorius,ut apud M.Tullium, *Reſpondebo igitur Poſthumio primùm, qui neſcio quo pacto mihi videtur Prætorius candidatus in Conſularem, quaſi deſultorius in quadrigarum curriculum incurrere.* Id quod fuit argumentum dementiæ, nempe celetem audere ſe objicere currenti quadrigario, à quo haud dubiè futurum eſt ut proſternatur. Omnia hæc certamina ſive pedum velocitate fierent, ſive equo deſultorio, ſive quadrigis, unica dictione curſus exprimebantur. Et ſic plerunque loquebantur. Autor ad Herennium, *Quaſi ſiquis ad Olympiacum venerit curſum, & ſteterit; impudenteſque illos dicat eſſe qui currere cœperint; ipſe intra carcerem ſtet; & narret aliis quomodo Ladas, aut Bojus cum Sicyoniis curſitarit.* Porrò etſi in omnibus ludis omnis generis ſpectacula edebantur, tamen ludorum Olympicorum quadrigæ propriæ fuerunt. Olympiæ, inquam, quòd ibi tantùm ludos actos eſſe non Elide firmat Strabo, contra id quod diſertim ab hygino traditum eſt, Elide, quæ urbs eſt in Peloponneſo, certamina quadrigarum primo fuiſſe inſtituta. Itaque Olympica certamina quadrigarum à quatuor equis junctis ſic dicta, qui trahebant currus quadrijuges ſive quadrijugos, ut apud Virgilium effuſum in laudes Cæſaris, & loquentem de hiſce

Plutarch. Public. Philoſtr. in Amphiarao. Hieron. in vita D. Hilarion. Tacit l. 15. Annal. Tertull. lib. de ſpectac. Plutarch. Alex. Mag. Cic. in orat. pro Mur. Author rhet. ad Herenn. lib. 4. Strabo l. 8. Hygin. fab.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Olympicis curribus, aut iis qui ſimiles eſſent Olympicis, in iis verſibus quos ſupra citavi.

Virgil. lib. 3. Georg.

Illi victor ego, & Tyrio conſpectus in oſtro
Centum quadrijugos agitabo ad flumina currus.

Et hunc, ſcilicet, Tertullianus vocat quadrigarium furorem; & Statius certamen quadrijugum.

Stat. lib. 6. Theb.

Haud procul Herculeam Nemeen clamore reductus
Aſpicit, atque illic ingens certaminis inſtar
Qudrijugi.

Quid, quod Neronem, ne parum inſaniret, Suetonius memora *Olympiis aurigaſſe curru decemiugi? Quamvis id ipſum in reg Tiridate certamine quodam ſuo reprehendiſſet.* Sed excuſſus curru ac rurſus repoſitus, cùm perdurare non poſſet, deſtitit ante decurſum. Nec eò ſecius coronatus eſt. Cùm ergo equos legimus victores, quadrigarios accipimus, ἀγωνιστὰς ἵππους, quos poëtæ vocan ἀεθλοφόρους. certamini deſtinatos, ac tandem præmiis donatos.

Sueton. Ner. c. 25.

Citat. Strabo lib. 8.

Τῷ Νηλεῖ χρεῖος μέγ' ὀφείλετ' ἐν Ἤλιδι δίῃ
Τέσσαρες ἀεθλοφόροι ἵπποι.

Grande Neleo debitum in Elide clara debebatur, quatuor victores equi palmam referre ſoliti. Iſti, videlicet, equi in hoc mittebantu ad Olympicam celebritatem, ut curſu cum aliis decertarent. Verb ſunt Hieronis, Ipſe plurimum è Græcis currus alis, & mittis ad conventus generales. Erant ergo ἀγωνισταὶ καὶ ἀθληταὶ, priuſquam eſſen ἀεθλοφόροι, id eſt, priùs erant pernicitate explorati, & ἀξιονικώτατοι victoriis inſignes quàm hoc epitheto donarentur, Philoctetæ Agamemnon præter cætera munera dedit tales equos,

Xenoph. in Hier. ſive tyr. Plutarch. Pompeio. Xiphil. Calig. Q. Calab. lib. 9.

υἱῷ δ' ἑπτὰ γυναῖκας, ἐείκοσι δ' ὠκέας
ἵππους ἀθλοφόρους.

Nunc verò [accipe] ſeptem puellas, & viginti celeres equos, certaminum palmis nobiles. Erant ergo tales equi ἄριστοι, καὶ θαυμασιώτατοι καὶ μάλιστα καθ' ἡδονὴν τοῖς θεωροῦσιν, optimi & potiſſimùm admirabiles, quique maximè ſpectantibus voluptatem præberent. Talium equorum jam παρηβηκότων ſeneſcentium tantam Nero rationem habebat, ut eos humanis honoribus coli vellet. Interdum hi equi quoties viciſſent, nominatim demonſtrati ſunt. cujuſmodi illi Ξανθότριξ, Φερένικος, Ἀλφεός. Quid, quod & ipſi equi nonnunquam abſque dominis victoriam adepti ſunt? Certè Pindarus ait, equas Chromio acquiſiſſe phialas argenteas,

Ariſtid. κτ' τ͂ ἐξορχουμ. Xiphil. Ner. Proleg. in Pind.

Pindar. Nem. od. 9.

ἀργυρέαισι δὲ νωμα-
τω φιάλαισι βιατὰν
ἀμπέλου παῖδ' ἅς ποθ' ἵπποι
κτησάμεναι Χρομίῳ.

arge

argenteiſque phialis circumagat violentum filium vitis, quas equæ acquiſierunt Chromio. Nam curſus quandoque, præmia præter coronas fuerunt, juvencæ, & vitulæ, ut apud Q. Calabrum; & phialæ, ut hoc loco apud Pindarum; ubi manifeſtum eſt, Chromium dominum equarum non interfuiſſe curſui; nec ipſum dici victorem, ſed miſiſſe quadrigas & currum, cujus auriga rem peregit. Meritò ergo tales equi ἀεθλοφόροι dicti. Sed hoc quidem perſpicuum fit è verbis Plinii qui victoriæ laudem aurigæ ademptam equis tribuit. *Claudii Cæſaris*, inquit, *Secularium ludorum Circenſibus excuſſo in carceribus auriga, albati equi palmam occupavêre, primatumque obtinuêre, appoſita effundentes omnia quæ contra æmulos debuiſſent, peritiſſimo auriga inſiſtente.* Is equus cui nomen fuit Pertinax, qui à Commodo adamatus erat, Romæ certamen viciſſe dicitur, ἐνίκησεν ἐν τῇ Ῥώμῃ. Certè cùm ſenuiſſet, nihilominus tamen eum Commodus introduxit in hippodromum. eique ungulas deaurari, ejusque ſuperiora pelle aurea ornari juſſit. Ergo non mirum eſt, equos quoque palma donari, id eſt, coronæ participes fieri. Animalium ſoli, inquit Plutarchus, conſortium coronæ & certaminis eſt, quia ſolus natura ita conſtitutus, & ita exercitus eſt, ut pugnantibus adſit, & unà pugnet. Quod autem Plutarchus ait, equum ita exercitum eſſe ut pugnantibus adſit, probat verum eſſe, id quod Philo tradit, illos qui ad ſacra certamina equos alunt, non ſolum conſulere voluptati, eique oblectationi quæ capitur è ſpectaculis: ſed & equos conſuefacere meditari, & pati labores. atque adeò ſuis hortatibus amorem & æmulationem virtutis & alacritatem eis indere. Non ergo mirum ſi ipſi equi ut exerciti dicuntur vincere. Virgilius equabus tribuit palmas.

Q. Calab. lib. 5.

Plin. lib. 8. cap. 42.

Xiphil. in Pertin.

Plutarch. ſymp. 2. probl.

Philo περὶ γεωργ.

—— *Eliadum palmas Epeirus equarum.*

Virgil. lib. 1. Georg.

Cum equi pugnam commiſerunt, inquit Strabo, is qui victor judicatur præmium habet. Id ipſum quod de equorum victoriis iſti tradunt firmat Solinus, his verbis, *Ingenia equorum & Claudii Cæſaris Circenſes probarunt, cùm effuſo rectore quadrigæ, curſus æmulos non minùs aſtu, quàm velocitate præverterent; Et poſt decurſa legitima ſpatia ad locum palmæ ſponte conſiſterent, velut victoriæ præmium poſtularent.* Et hac quidem ingenii ſcintilla equus videtur eſſe homini ſimilis. Neque aliter ei præmium dari æquum eſſet. Nempe verum eſt, præmia non dari niſi virtuti. At virtus nuſquam eſt niſi in animo hominis. Etſi quam equus præſtat, verius eſt ſimulachrum virtutis quàm virtus. Ergo hæc propriè non præmia dicuntur, ſed ſimulachra præmiorum. quibus quàm proximè accedit cultus, is quo ornatus fuit equus ille Durateus, proditionis, everſioniſq; Trojanæ urbis miniſter. Hunc enim aureo crine ab artifice ſuo dona-

Strabo lib. 17.

Solin. cap. 47.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Triphiodor. tum legimus ; quam interpres Tryphiodori vertit coronam.

Ξανθῷ πορφυρέην πέζαν ἐπιρρήνας τρίχα χρυσῷ.
Ἣ δ' ἐπικυμαίνουσα μετήορος αὐχένι κυρτῷ
Ἐκ κορυφῆς λοφόεντι κατεσφηκίζετο δεσμῷ.

Flavo purpuream aſpergens coronam auro, Quæ inundans è ſublimi curvæ cervici. A vertice colligebatur, criſtata vinculo. τρίχα coronam vertit, credo motus loco Q. Calabri, ubi agit de hoc ipſo equo Durateo, quem ait, cùm traheretur in urbem, fuiſſe ornatum floridis corollis ; eoſque à quibus trahebatur, etiam fuiſſe coronatos.

Q. Calab. lib. 12.

—— ἀμφὶ δ' ἄρ αὐτῷ
πολλὸν ἄδην στεφέων ἐρυθήλεα κόσμον ἔθεντο·
αὐτοὶ δ' ἐστέψαντο κάρη.

circaque ipſum prolixum floridis è corollis ornatum appendunt; ipſi etiam ſertis capita redimiti. Neque verò quadrigæ ex equis tantùm conſtiterunt, ſed & è mulis & mulabus. Et circa mulos quidem hoc fuit obſervatum, Certamen eorum qui eſſent clitellarii, Olympiis vocatum fuiſſe κάλπην. At bigarum, ἀπήνην. In his ludis mulas quoque fuiſſe junctas diſcimus è Pindaro.

Pollux lib. 7. cap. 30.

Pindar. Olymp. od. 6.

Ὦ Φίντις, ἀλλὰ ζεῦξον ἤ-
δη μοι σθένος ἡμιόνων
ᾇ τάχος, ὄφρα κελεύθῳ τ' ἐν καθαρᾷ
βάσομεν ὄκχον, ἵκωμαί τε πρὸς ἀνδρῶν
καὶ γένος, κεῖναι γὰρ ἐξ
ἀλλᾶν, ὁδὸν ἁγεμονεῦσαι
ταύταν ἐπίστανται, στεφάνους ἐν Ὀλυμ-πίᾳ ἐπεὶ δέξαντο.

Sed ô Phinti junge jam mihi robur mularum quàm celeberrimè, ut via pura ducamus currum, veniamque & ad virorum genus. Illæ enim, præ aliis, viæ duces eſſe hujus norunt, coronas apud Olympiam quoniam acceperunt. Cæterùm currus agonum proprio vocabulo dicebantur ἁμιλλητήρια, cum bellici dicerentur τὰ πολεμιστήρια. Unde ναυτικὰ naves, aut ædificia nautica quorum Pallas inventrix eſſe dicitur, ſunt aut εἰρηνικὰ, pacifica, aut paci accommodata, cujuſmodi ſunt ὁλκάδες, aut πολεμιστήρια, bellico uſui apta ut triremes. Talium quoque curruum ingens fuit celebritas. Hujuſmodi fuit is quem Argis emit Alcibiades, qua de re, inquit Plutarchus, extat oratio Iſocratis. E quorum etiam alii erant ἁμιλλητήριοι, alii πολεμικοί. Cæterùm, ut ſunt hominum ingenia, in his, ſpectaculis curſus, huic ille, alteri alter fautor, & hortator aderat, οἱ τοῖς θέουσι διακελευόμενοι, inquit Plato. Quæ ſtudia in hunc aut in illum prona non ſolum eminebant in loco certaminis, ſed antequam illò perventum eſſet. Quem ſanè morem elegantiſſimis verbis deſcribit Apollonius apud Philoſtratum, quorum ſenſus hic eſt,

Scholiaſt. Ariſtoph. νεφ. & Xenoph. de inſtit. Cyr. lib. 6. Ariſtid. μαντ. ἄθλω. Plutarch. Alcib. Xenoph. de inſtit. Cyr. lib. 6. Plato in Phæd. Philoſtrat. vita Apoll. lib. 5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſi quis athletam conſpicatus animoſum, ingentem, membrorum proportione compactum ad Olympiam per Arcadiam vadentem propriùs ad illum accedat, eique animos addat, horteturque ut fortiter rem gerat; cùm is è certamine victor redierit, tum demum vetet eum præconis voce victorem proclamari, nec redimire caput oleaſtro, delirare, hercule, videatur, & alienis laboribus illudere, ita &c. Hoc addo, in hiſce certaminibus, in quibus de pernicitate, de dexteritate, de viribus agebatur, non admiſſa fuiſſe ſpectacula muſica. Ideoque certamen Olympicum vocabatur γυμνικώτατον τῶν ἀγώνων. Et eſt adnotata ſiniſteritas Neronis qui id agebat ut Olympiis coronaretur ob cantum, quo ne ipſis quidem Muſis cedebat.

Lucian. Ner. ſeu in fo. Iſthm.

CAPUT XVI.

Coronæ Olympicæ dignitas. Corona Olympica ex oleaſtro. Nuntii victoriæ coronati olea, & cur. Cur olea cum mortuis elata. Oleæ dignitas. Olea eſt Minervæ. Jovis quoque eſt olea. μορίαι. Oleæ viror. θαλλός. θαλλοφόρος. θαλλοὶ ſuperſtitionibus adhibiti. Caduceus circumvolutus θαλλοῖς. θαλλὸς corona ſapientiæ.

UT hæc Olympicorum ludorum fuit ingens celebritas, ita corona parta in his ludis honoratiſſimo inter coronas loco fuit. Nam maximis meritis, etiam extra hos ludos Olympicos, dabatur pro maximo præmio. M. Tullius, *Qui tyrannum occiderit, Olympicarum præmium capito; & quam volet ſibi rem à magiſtratu depoſcito: & magiſtratus ei concedito.* Cum Jarchas Indicus rex Apollonio diſſerens ſatis ſuperque illuſiſſet philoſophis, denique dixit, Apud ſe quidem Græcos eſſe nullo pretio. Tunc Apollonius ei reſpondit, nempe ironicè, Renuntiabo hæc, & coronabunt te apud Olympiam, id eſt, quod maximum præmium habent, hoc te donabunt. Hæc corona, ut ſupra dixi, plectebatur ex ea olea, cui nomen κότινος, oleaſter. Oleam quidem in genere victoriæ ſymbolum fuiſſe, hinc liquet, quòd nuntii victoriæ ſæpiſſimè viſi ſunt operti ramis oleæ. Hoc cultu eſt is qui apud Æſchylum Trojam eſſe captam Clytemneſtræ nuntiat.

Cic. lib. 2. de invent.

Philoſtrat. vita Apoll. lib. 3.

κήρυκ' ἀπ' ἀκτῆς τὸν δ' ὁρῶ κατάσκιον
κλάδοις ἐλαίας.

Æſchyl. Agam.

Præconem à littore hunc video umbratum ramis oleæ. Et hac potiſſimùm de cauſa puto priſci moris fuiſſe, ut olea cum mortuis efferretur, id eſt; ut ea mortui coronarentur ſicuti victores humanorum agonum. Ex Æmylio Probo ſupra dixi, hanc ſolam oleagineam

Artemid. lib. 4. c. 59.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

gineam coronam dictam fuiſſe coronam honoris. Et Plinius ait *Olea honorem Romanam majeſtatem magnum præbuiſſe, turma equitum Idibus Juliis ex ea coronando.* Sed ſi altiùs libet rem de olea, ut ſe habet, inſpicere, vel ex eo huic frondi maximam dignitatem conciliatam inveniemus, quod illi numini dilecta eſt, cujus potiſſimùm in manu eſt nobilis è certamine victoria, & è victoria pax. Nimirum ſub duplici nomine duplicata hujus numinis potentia oſtenditur. Et verò quia ſapientes in bello pacem inveniunt, Pallas cùm dicitur, belli, cùm Minerva, pacis præſidem intelligimus. Et verò etſi quandoque utrumque nomen, & quicquid his nominibus ſignificatur, confunditur, tamen ita miſcentur, ut nihilominus diſtincta cognoſcantur, ut in his verbis Tertulliani *Quin & olea militiam Minerva coronat, non ſolùm artium, ſed armorum quoque Dea.* Itaque in quolibet negotio ſive belli, ſive pacis Minerva ſciri vult, ſe ſibi oleam, ut dilectiſſimam ſepoſuiſſe. Et quidem Homerus oleam facit cuſtodem rerum Ulyſſis, qui ipſe eſſet in tutela Minervæ. Apud eundem poëtam Pallas & Ulyſſes ſedent ac deliberant apud olivam. Idem poëta deſcribens antrum Najadibus ſacrum, ait, in vertice portus eſſe olivam paſſis ramis. τῷ θαλλῷ, inquit Himerius, ὅταν εἴπω, τὴν θεὸν λέγω, ἀθηνᾶς, οἶμαι, γνώρισμα, cum dico, Deam dico, indicium opinor Minervæ. Etſi Jupiter unà cum Pallade ſit conſors ejus tutelæ ſub qua eſt hæc frons, ut apud Sophoclem,

Plin. lib. 15. cap. 4. — *Tertull. de cor. mil.* — *Homer. Odyſſ. ν.* — *Himer. μελ.*

Sophocl. Oed.

τὴν μὲν [γλαυκὰν ἐλαίαν] τὶς οὔτε νέος, οὔτε γήρᾳ
σημαίνων ἁλιώσει χερὶ πέρσας.
ὁ γὰρ εἰσαιὲν ὁρῶν κύκλος
λεύσσει νιν μορίου Διὸς
χ' ἁ γλαυκῶπις ἀθάνα.

Hoc quidem [glaucæ folium oleæ] neque juvenum, nec ſenum quiſquam imperans manibus exſcindere audet. Nam ut hoc cuſtodiant intenti ſunt Jovis Morii oculi, & cæſia Minerva. Sed hoc perrarum, ut Jupiter oleæ præſit unà cum Pallade. Quin frequentiſſimè hic eſt proprius & peculiaris honos hujus Deæ. Certè apud Euripidem chorus alloquens Telamonem regem Salaminæ inſulæ, ait, hanc inſulam primum virentis olivæ ramum Palladi oſtendiſſe, cœleſtem coronam.

Euripid. Troad. [illegible] 3.

ἢ τὰς ἐπικεκλιμένας
ὄχθοις ἱεροῖσιν ἐλαίας
πρῶτον ἔδειξε κλάδον γλαυκᾶς, Ἀθάνα,
οὐράνιον στέφανον
λιπαραῖσι κόσμον ἀθήναις.

Quæ

Quæ invocatæ ſacris littoribus olivæ primum oſtendit ramum fla-
væ, Palladi ſacram coronam, ſplendidis ornatum Athenis. Quorum
verſuum interpretatio ſumi debet è priſca fabula, quam non facile
alibi reperias integram, quàm apud Conſtantinum Cæſarum. Ea ſic *Conſtantin.*
habet, Cùm terra eſſet diluviata, ac ſenſim quædam ejus pars cœ- *Cæſ.lib.9.*
piſſet apparere, ibi continuò Athena, id eſt, Minerva adſtitit. Certè *cap.1.*
& ipſa & Neptunus loci amœnitate capti cœperunt contendere, uter
ipſorum ibi urbem conderet. Jupiter hanc inter utrumque numen
ortam controverſiam cupiens dirimere, palam fecit, ejus fore ur-
bem à quo ipſe re optima donatus eſſet. Ibi Neptunus eam portu &
navalibus inſtruere cœpit. Ac Pallas è rupe florentem oleam edu-
xit unà cum fructu. Hac fronde Dea coronata, & ab univerſis hoc
cultu inſignis conſpecta, victrix fuit. Hinc factum, ut ex ipſius
nomine urbi ſit inditum nomen Athenæ, Quo nomine apud Græ-
cos Minerva cenſetur. Victus Neptunus ad ſua redijt. Hinc mos co-
ronandi victores in certaminibus. Ex hac quoque fabula petendus eſt
ſenſus loci Pliniani his verbis, *Athenis quoque olea durare traditur* *Plin. l. 16.*
in certamine edito à Minerva. Et hanc quidem Minervæ dicatam *c.44.*
oleam propria dictione vocabant *μορίαν.* Et ramum ejus *θαλλὸν* *Etymol.*
quaſi floridum, ac vireſcentem. Et verò oleagineæ coronæ viror po- *μορίαν.*
tiſſimum commendatur in loco Euripidis, ubi fabulæ à me narratæ
mentio fit.

> *ϛέφανον ἐλαίας ἀμφέθηκά σοι τότε,* *Euripid.Io.*
> *ἣν πρῶτ' Ἀθάνας σκόπελον εἰσενέγκατο,* *actu 5.*
> *ὃς εἴπερ ἐστιν, οὔπερ ἐκλίπει χλόην.*
> *θάλλει δ' ἐλαίας ἐξ ἀκηράτου γεγώς.*

Sertum ex oliva tum impoſui tibi, quam primùm produxit rupes
Palladis. Id ſi adeſt, nondum ſui honoris florem perdidit, Sed viret
uſque ex immortali factum olea. Cæteri poëtæ commendant vi-
gorem hujus arboris. Virgilius,

> *Conſequitur viridi Mneſtheus evinctus oliva.* *Virgil.*

Olivam Martianus Capella, Palladem alloquens, vocat vermico- *Æneid.l.5.*
mam, rationem reddens cur Palladi ſit ſacra.

> *Hinc jam vermicomæ frondent tibi munera olivæ,* *Martian.*
> *Artes cura vigil per te quòd diſcat olivo.* *Cap.lib.6.*

Cæterùm etſi hic viror *θαλλοῦ* nomine expreſſus ſit proprius oleæ,
tamen communicatur cum aliis plantis, veluti cum myrto, ut in his
verbis Archilochi, *ἔχουσα θαλλὸν μυρσίνης ἐτέρπετο.* Id quoque manaſ- *Etymol.*
ſe à Minerva tradit Ariſtides, *νικᾷ μὲν Ἀθηνᾶ, καὶ δείκνυσι τὸν θαλλὸν νί-* *θάλλω &*
κης εἶναι σύμβολον. Hinc *θαλλοφόρος* dicebatur *ὁ πομπεύων Ἀθήνησι* *θαλλοφό-*
τοῖς παναθηναίοις, καὶ ἐλαίας κλάδον φέρων, is qui Athenis in Panathe- *ρος.*
naicis feſtis publicè incedebat geſtans ramũ oleæ. Et quod ad hos ra- *Ariſtid. in*
Panath.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

mos attinet, quibuſdam quoque ſuperſtitionibus adhibitos conſt.
Certè Oedipus apud Sophoclem jubetur ter novem ramos ol
ambabus manibus offerre,

Sophoc. in Oed.

Τρὶς ἐννέ' αὐτῇ κλῶνας ἐξ ἀμφοῖν χεροῖν ἐλαίας.

Dinarch. in Demoſth.

Plutarch. Themiſt.

Lucian. piſcat. ſeu reviviſc.

Invenio quoque κηρύκεια συμπεπλεγμένα ἐκ τῶν θαλλῶν, caducea ci
cumvoluta θαλλοῖς ramis oleaginis. Porrò, quia θαλλὸς, ut dixi,
ramus Palladis, ex eo quoque conſtabat corona ſapientiæ. Cer
devicto Xerxe, Lacedæmonii dederunt Euribadi coronam fortit
dinis; at Themiſtocli σοφίας ἀριστεῖον θαλλοῦ στέφανον, ſapientiæ pr
mium oleæ coronam. Quæ corona denegata fuit Miltiadi, auto
Sachare Doceleo. Itaque veritas apud Lucianum ait, eum qui inve
tus fuerit legitimus alumnus philoſophiæ, id eſt, ſapiens, coronatu
iri corona oleaginea. ὃν μὲν ἂν εὕρω γνήσιον ὡς ἀληθῶς φιλοσοφία
στεφανωσάτω θαλλοῦ στεφάνῳ. Et paulò infrà, Quem, inquit, vide
aurum, gloriam, voluptatem ſpernere, οὗτος ἔστω ὁ τῷ θαλλῷ στεφ
μένος, is ſit qui olea coronetur.

CAPUT XVII.

Olea eſt Palladis, quia eſt germana & pura. Palladi ſacrificant coronantur olea. Olea eſt quoque Apollinis. Olea eſt ſymbolu pacis. Olivæ ramum cur ſupplices protenderent. Aſylum in c ronis. Olea etſi eſt pacifera, non tamen eſt imbellis. Olea Herculis. Olivo unguntur fortes athletæ. Olea eſt ſymbolu fortitudinis. Olea glauca.

Phornut. in Min.

OLea quoque eſt Palladis ea re, quòd ſicuti hæc frons ſemper v
ret, ita oleum quod inde exprimitur, præter cæteros liquor
οὐκ ἀνόθευτόν ἐστι ἄλλου ὑγροῦ, ἀλλὰ καίριον ἀεὶ μένει, præditum
germana quadam vi, tempeſtivumque manet ac ſyncerum. Hancq
ob cauſam virgini eam maximè convenire ajunt, ut eam quæ caſtit
ti adhæret. Valerius Flaccus,

Val. Flacc. lib. 3.

> *Temporatum vittis, & ſupplice caſtus oliva*
> *Implicat.*

Conſtantin. Cæſ. lib. 9. cap. 2.

Philoſtr. in vita Apoll. lib. 7.

Id quod uſque eò verum eſt, ut, qui colunt oleam puram, hos qu
que puros, hoc eſt, caſtos eſſe oporteat, atque adeò jurejuran
firmare ſe ortos è legitimo coitu. Hinc anno ſequenti oleam fer
ciſſimam fieri ajunt. Enimvero apud Anazarbum Ciliciæ urbe
juvenes caſti dediti ſunt cultui hujus arboris. Hinc mira olivaru
copia. Et has quidem ob cauſas cùm olea ſit Palladis, non miru
eſt, ſi Palladi ſacrificantes ea coronantur. Cùm Apollonius intr
miſſus eſt ad Domitianum, Imperator habuit στέφανον θαλλοῦ, quò
no

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

on ita dudum rem divinam Palladi fecerat in Aula Adonidis. Cæ-
:rùm etſi olea eſt Palladis, tamen quòd Apollinis, ut infra dico, vi-
toria propria eſt, hæc quoque frons huic numini grata eſt. Argo-
autæ cùm Apollini littorali aram erexiſſent, eam teneræ olivæ ra-
iis cooperuerunt, ut videre eſt in his verſibus,

> *Ἔνθεν δ᾽ αὖ λάϊγγας ἁλὸς σχεδὸν ὀχλίζοντες*
> *Νήσον αὐτόθι βωμὸν ἐπακτίου Ἀπόλλωνος·* — *Apollon. Rhod. l. 1.*
> *Ἀκτίου ἐμβασίοιό τ᾽ ἐπώνυμον. ὦκα δὲ τοίγε*
> *Φιτροὺς ἀζαλέης στόρεσαν καθύπερθεν ἐλαίης.*

ıde vero rurſus lapillos maris moventes Erigebant ibidem aram
l littoralis Apollinis littoralis embaſii cognomento. Statim verò
i ramos teneræ ſtraverunt deſuper olivæ. Tot dotibus cùm emi-
:at olea, iis, inquam, quæ propriæ ſunt pacis, non mirum eſt, fa-
:am eſſe ſymbolum tanti boni. Virgilius ait, ſe ad ædem Cæſaris
turum dona, & quidem redimitum oliva, quò bona pacis altius
fferat.

> *Ipſe caput tonſæ foliis ornatus olivæ* — *Virgil. lib. 3. Georg.*
> *Dona feram.*

lem alibi facit Æneam prætendentem ramum olivæ, ſicuti feren-
m pacem.

> *Paciferaque manu ramum pretendit olivæ.* — *Virgil. 8. Æneid.*

t paulò infra ubi facit Æneam alloquentem Euandrum, ait,

> *Optime Grajugenûm, cui me fortuna precari,*
> *Et vitta comptos voluit prætendere ramos.*

itta, id eſt lana, ut alibi dico. ſiquidem lanam quoque antiquitas
oluit eſſe argumentum pacis. Prudentius oleam revincit honore
ıcis,

> *Tu decem ſanctos revehes, & octo* — *Prudent. periſteph.*
> *Cæſar Auguſta ſtudioſa Chriſti,*
> *Verticem flavis oleis revincta*
> *Pacis honore.*

Iinc eſt quod idem Prudentius, diſcordiam, quæ id agit ut concor-
iam fraude evertat, facit redimitam olea, ſicuti paciferam.

> *Ipſa redimitos olea frondente capillos* — *Prudent. pſychomach.*
> *Oſtentans, feſtis reſpondit læta choræis.*
> *Sed ſicam ſub veſte tegit. Te maxima virtus,*
> *Te ſolam tanto è numero concordia triſti*
> *Fraude petens.*

/ult, inquit, videri pacifica, cùm tamen revera ſit

> *Vipereum crinem vittis innexa cruentis.* — *Virgil. 6. Æneid.*

'orrò olea dicitur quoque eſſe ſymbolum pacis, quòd Minerva
um Neptuno pacem fecit ramis oleæ coronata, ut ſupra dixi in fabu-
ı. Et ideo hæc frons dicitur pacalis, ut apud Ovidium de Cynara, — *Tertull. de cor. mil.*

Circuit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Ovid.lib.6. *Circuit extremas oleis pacalibus oras.*
Metam. Virgilius facit ſacerdotem olea redimitum.
Virgil. Cir. *Necdum ſolenni lympha perfuſa ſacerdos*
Pallentis foliis caput exornarat olivæ.

Virgilius hanc ob cauſam Numæ regi Romano autori artiũ pacis eam
Virgil. 6. tribuit, *Quis procul ille autem ramis inſignis olivæ*
Æneid. *Sacra ferens? noſco crineis, incanaque menta*
Regis Romani, primus qui legibus urbem
Fundabit, Curibus parvis, & paupere terra
Miſſus in imperium magnum.

Idem de legatis Latinis occiſos petentibus ad ſepulturam,
Virgil. 11. *Jamque oratores aderant ex urbe Latina*
Æneid. *Velati ramis oleæ, veniamque rogantes*
Corpora per campos, ferro quæ fuſa jacebant
Redderet, ac tumulo ſineret ſuccedere terræ.

Hîc notandum, præter cætera oleam eſſe ſymbolum illius qui petit
Lucian. veniam. Cujus rei eſt luculentum exemplum apud Lucianum, ubi
Toxari. Zenothemis filium, quem ex uxore filia Menecratis ſuſceperat, in curiam induxit coronatum frondibus oleagineis, & pulla veſte amictum, quò eſſet miſerabilior. Nempe, oleaginea corona, quam puer geſtabat, veniam quam is pro avo ab Senatu petebat, impetravit.
Tertull. de cor. mil. Olivam Tertullianus vocat mitem, opimam, neceſſariam. Et quidem has omnes ob cauſas hujus arboris ramum ſupplices protendebant, ſicuti petentes pacem. Euripides,

Euripid. ſuppl. ἱκτῆρι θαλλῷ προσπιτνοῦσ᾽ ἐμὸν γόνυ.

ſupplici ramo aduolvuntur genubus meis. Et alibi,

Euripid. Heracl. actu 1. ἱκέται δ᾽ ὄντες ἀγοραίου Διὸς
Βιαζόμεσθα, καὶ στέφη μιαίνεται.

ſupplices enim forenſis Jovis vim patimur; ſertaque profanantur. Ubi adnotandum, aſylum quoddam fuiſſe in coronis; eoſque qui eſſent coronati, eoſdem fuiſſe inviolabiles. Infra apud eundem Euripidem Macaria loquitur, aitque,

Euripid. Heracl. actu 2. κοὐκ αἰσχυνοῦμαι δῆτ᾽, ἐὰν δή τις λέγῃ,
τί δεῦρ᾽ ἀφίκεσθ᾽ ἱκεσίοισι σὺν κλάδοις;

Non me pudebit, ſi quis dixerit, Quid huc adveniſtis ramis cum ſupplicibus? Superiorem ob cauſam noſtris olea quandoque dicta eſt
Stat. lib. 2. Theb. precans. Statius, —— *ramumque precantis olivæ*
Abjicit.

Ergo legati pacem petentes hunc ramum geſtant, Statius,
Stat. lib. 2. Theb. —— *ramus manifeſtat olivæ*
Legatum, cauſaſque viæ,

id eſt, è ramo quem is geſtat, manifeſtum eſt, ab eo peti pacem. Nec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

amen olea quòd eſt pacifera, ideo eſt imbellis. Nec ſatis mirari ɔoſſum quî venerit in mentem Valerio Flacco tam nobilem ramum ɔonare epitheto tam inconveniente. Quippe aliud eſt eſſe amantem ac tudioſum pacis, & aliud imbellem. Pacis amans is eſt, cui cùm ſit in nanu bellum gerere, bello pacem præfert. Ejus tamen hi ſunt verſus. *Val. Flacc. l. 5. Argon.*

—— externo jam flammea murice cerno
Tegmina, jam vittas, frondemque imbellis olivæ.

Enimvero hi oleæ rami ferebantur πρὸς ὑπόμνησιν τῆς γεωργείας θέλειν τὴν χώραν, καὶ φειδώ τινα εἶναι τῶν ἡμέρων καὶ καρποφόρων φυτῶν, ut admoneantur homines agricolationis, ejuſque parſimoniæ quæ eſt circa arbores mites & frugiferas. id eſt, ne temerè felices arbores violentur. Uſque eò olea fuit ſymbolum pacis, ut Artemidorus memoret, quemdam, qui ϛρατείαν militare munus, à Cæſare petierat, volucri gaudio perfuſum, quòd coronam viderat Oleagineam, nempe per quietem. Erat enim, inquit, corona oleaginea hujuſmodi, qualem in pompis ferunt equites Romani. Et hoc, ſcilicet, illud eſt quod memorant Dionyſius Halicarnaſſæus, & Plinius, Idibus Quintilibus, qui dies fuit feſtus Caſtori & Polluci, equites Romanos, peracto ſacrificio, ſuis diſtinctos ordinibus ac turmis, inſidentes equis vehi per urbem, quaſi è pugna redeuntes, coronatos frondibus oleæ, & palmatis è purpura togis amictos, id eſt, victores, & pace parta. Nam victoriam pax è veſtigio ſequitur. Certè ille habitus utrumque ſignificavit & pugnam ex qua victoria, & victoriam è qua alma & optatiſſima pax. Ipſa Roma apud Prudentium ait ſe geſtare galeam ſub fronde oleæ, id eſt, utroque cenſeri & bello & pace. Roma loquitur, ſeque hoc cultu venerabilem firmat.

Phornut. in Mercur. — *Artemid. lib. 4. c. 30.*

Nunc meritò dicor venerabilis, & caput orbis, *Prudent. lib. 2. contra Symm.*
Cum galeam ſub fronde oleæ, criſtaſque rubentes
Concutio, viridi velans fera cingula ſerto;
Atque armata Deum ſine crimine cædis adoro.

Itaque ſi univerſus belli paratus non aliud ſpectat quàm pacem, quid olea magis fauſtum dici poteſt, quæ, ubicunque tandem conſpicitur, eſt certiſſimum pignus ejus fortitudinis quæ pacem parit, ipſiuſque adeò quam fortitudo edit, pacis; Silius Italicus,

—— tunc pignora pacis *Sil. Ital. lib. 13.*
Prætendens dextra ramum canentis olivæ.

Nec tamen ſum neſcius, oleam quoque quà fortitudinem, hoc eſt, robur corporis & animi ſignat, referri ad Herculem autorem. Quippe hanc frondem Hercules, ut ludorum Olympicorum autor, è fluentis Iſtri in Græciam attuliſſe perhibetur, autore Pindaro,

—— γλαυ- *Pindar. Ol. od. 3.*
κόχροα κόσμον ἐλαίας, τάν ποτε

Ἴστρου

Ἴστρου ἀπὸ σκιαρᾶν παγᾶν ἔνεικεν
Ἀμφιτρυωνιάδας.
Μνᾶμα τῶν οὐλυμπίᾳ κάλλιστον ἄθλων.

Cic. lib. 3. de nat. Deor. Strabo lib. 14. Etymol. Δῆλος. quam aliquando Iſtri ab opacis fontibus attulit Amphitryoniades monumentum pulcherrimum Olympicorum certaminum. Etſi ali non Herculem oleæ inventorem faciunt, ſed ſanè Ariſtæum, qu fuit filius Apollinis. Alii oleam faciunt multò vetuſtiorem, qua fuit proxima ei loco in quo Latona peperit. Hæc enim apud han arborem primùm quieviſſe dicitur. Poſtea, cùm appuliſſet ad Aſte rion inſulam, tactis duabus plantis, olea & palma, Jovi gemello enixa eſt, Dianam & Apollinem. Hinc oleum, ſive olea, & oliv Olympica illa fortis, quæque robuſtis etiam robur addit. De ha Theocritus,

Theocr. edy. δ.

Οὐκ ἀκούσας; ἄγων νιν ἐπ' Ἀλφεὸν ᾤχετο Μίλων
Βάττος. Καὶ πόκα τῆνος ἔλαιον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὀπώπει;
Κορύδων. Φαντί νιν Ἡρακλῆι βίην καὶ κάρτος ἐρίσδεν.

Annon audiſti? Milon ipſum ad Alpheum ſecum abduxit Battus Et quando ille unquam oleum oculis vidit ſuis? Corydon, Ajun eum vel cum Hercule viribus & robore certare poſſe. Hoc ergo oli vo unguntur fortes athletæ, Horatius.

Horat. lib. 1. car.

—— cur olivum
Sanguine viperino
Cautius vitat?

Philo πε. ἀφθ. κόσ. Certè fructus oleæ κάματον σώματος ἰᾶται laborem corporis ſanat Itaque ſive Herculis, ſive Palladis olea eſt, ſeu potiùs utriuſque certè & ipſa, & unguentum ex ipſa factum eſt non parvum viribu additamentum, & ſignificantiſſimum ſymbolum fortitudinis. E vero apud Callimachum ipſa Pallas perfricat ſe unguentis ex ole enatis propria ſtirpe,

Callimach. ὡς λουτ. τῆς Παλλαδ.

—— ἐμπεράμως ἐτρίψατο λιτὰ λαβοῖσα
χρίματα, τᾶς ἰδίας ἔκγονα φυταλιᾶς.
Ὦ κῶραι, τὸ δ' ἔρευθος ἀνέδραμε πρώϊον, οἵαν
ἢ ῥόδον, ἢ σίβδης κόκκος ἔχει χροΐαν.
τῷ καὶ νῦν ἄρσεν τι κομίσσατε μοῦνον ἔλαιον,
Ὦ Κάστωρ, ᾧ καὶ χρίεται Ἡρακλέης.

ſcitè ſe perfricuit vilibus acceptis unguentis, è propria ſtirpe enatis ô puellæ rubor [ei] recurrit, matutina cujuſmodi aut roſa aut mal Punici granum habet colorem. Ideoque nunc & maſculum affert tantùm oleum Quo Caſtor. & quo ungitur Hercules. Cæterùm n quid huic tam inſigni frondi deſit, ad cæteras dotes accedit coloris gratia, & minimè vulgaris pulchritudo. Glaucam enim ubiqu poëtæ vocant, ſive luteam, γλαυκὰν ἐλαίαν.

Soph. æd. Val. Flacc. Argon. l. 3.

CAP. XVIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XVIII.

Ion olea, ſed τῷ κοτίνῳ oleaſtro Olympionici coronabantur. Sententia ejus ſcholiaſtis qui Ariſtophanem interpretatus eſt, ſuper corona Olympionica. Hanc ego ſententiam confutandam ſuſcipio. Κότινος, hoc eſt, ἀγριέλαιος. Κότινος arbor illa unde coronabantur Olympionici, eſt καλλιστέφανος. eademque dicta ἐλαία καλλιστέφανος. Hæc eſt coronamentum Olympicorum, nec alii κότινοι. Hujus arboris origo & dignitas. Locus in quo fuit hæc arbor. Folia ejus. Corona Olympica conſtabat ex unico ramulo.

ATque hæc quidem omnia, aliaque quæ huc congeri poſſent, etſi oleam ſublimant in eam celſitudinem & claritatem, qua ulla ulli arbori major, mirum tamen eſt, non ipſam fuiſſe delectam oronandis Olympionicis, ſed eum, quem ſupra dixi κότινον, τοῦτ' ςιν ἀγριέλαιον, oleaſtrum, hoc eſt, agreſtem olivam. Id quod etſi neridiana luce clarius eſt, tamen ſcholiaſtes Ariſtophanis auſus eſt uic luci tenebras offundere, & verba hujus Comici perperam interretari. Apud hunc lepidiſſimum poëtam paupertas & Chremilus criter jurgantur. Et hic quidem dum Plutum præfert Peniæ, ait um ab Jove poſſideri. At ipſum Jovem Peniam miſiſſe mortalibus. Huic paupertas reſpondet, Jovem eſſe pauperem. Id quod probat is verbis,

Ὁ Ζεὺς δήπου πένεται· καὶ τοῦτ' ἤδη φανερῶς σε διδάξω. *Ariſtoph. Plut.*
Εἰ γὰρ ἐπλούτει, πῶς ποιῶν αὐτὸς τὸν ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα,
Ἵνα τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας ἀεὶ δι' ἔτους πέμπτου ξυναγείρει,
Ἀνεκήρυττεν τῶν ἀθλητῶν τοὺς νικῶντας, στεφανώσας κοτίνου στεφάνῳ;

Certè Jupiter pauper eſt. Et hoc jam manifeſtò te docebo, Nam ſi dives eſſe, quomodo celebrans ipſe Olympiacum certamen, Ubi Græcos omnes ſemper quinto quoque anno congregat, renuntiavit athletarum victores coronatos oleaſtri corona? Ibi Scholiaſtes ſatis audacter, & contra verba Ariſtophanis negat Olympionicos coronari oleaſtro, οὐ κοτίνῳ δ' ἐστέφοντο, inquit. Et ut hoc ipſum validiùs firmet, ait, apud imperitiores invaluiſſe ut κότινος ſit corona, cùm κότινος ſit appellatio ipſius arboris. Verùm ex ipſo Poëta planum fieri non κότινον dici talem coronam, ſed è cotino coronam. Sic tænia, inquit, non ſic ſimpliciter corona, ſed è tænia, circuitus & circumvolutio in capite. Enimvero non debuit ſcholiaſtes perplexè, ſed planè & perſpicuè loqui, & hoc ſic dicere, Corona Olympionica non plectitur ex obvio quovis oleaſtro, ſed tantum ex illa ſingulari arbore, quæ ſumma cura in hoc aſſervabatur, ut

mate-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

materiam præberet texendis his coronis; cui arbori nomen κότινος
oleaſter. Et revera fuit oleaſter. Si,inquam,hoc dixiſſet,id quod re
eſt, dixiſſet. ſed dum pernegat illam arborem re fuiſſe oleaſtrum
dumque rem perſpicuam demittit ad neſcio quos ſenſiculos minuto
ac depravatos, ita ſe implicat, ut extricare nequeat,ipſe quidem cum
omni antiquitate malo bene,quàm cum ipſo ſeorſim ab aliis,& prave
ſentire. Itaque nunc mihi cum ſcholiaſte res eſt, quem video diſer
tim fateri κότινον eſſe ἀγριέλαιον, agreſtem olivam, oleaſtrum
Heſych. κότινος. Quidni fateatur? Κότινος, inquit Heſychius, ἀγριέλαιος. Id ipſum
Theophraſt. lib. 2. de plant. Theophraſtus, Plinius, Pauſanias, omnes fatentur. Atque adeo hæ
ſunt verba Theophraſti, οὐχ' οἷον τὸν κότινον ποιεῖν ἐλαίαν, fieri no
poſſe ut ex oleaſtro fiat olea. Id quod pro dicto proverbiali ſumi po
teſt; ſicuti eſt illud pervulgatum, mali corvi malum ovum. Item il
lud, prava initia non terminari proſpero fine. Hoc poſito, dandum e
illud eſt, hanc agreſtem oleam, ſive oleaſtrum deſtinatum coronan
dis Olympionicis cenſeri proprio hoc epitheto καλλιστέφανος, ſimu
& hoc, hanc καλλιστέφανον arborem, nec alium eſſe coronamentum
Olympiacum. Hæc ubi oſtendero, nempe rem confecero. Pauſania
Pauſan. lib. 5. diſertim tradit, hunc oleaſtrum eſſe καλλιστέφανον. κατὰ δὲ, inquit, τ
ὀπισθόδομον μάλιστα ἐστὶν ἐν δεξιᾷ πεφυκὼς κότινος. καλεῖται δὲ ἐλαία
καλλιστέφανος. καὶ τοῖς νικῶσι τὰ ὀλύμπια καθέστηκεν ἀπ' αὐτῆς δίδοσθ
τοὺς στεφάνους. poſt poſticum maximè eſt in dextera natus oleaſter. Vo
catur autem olea καλλιστέφανος, Et victoribus Olympiorum con
ſtitutum eſt ab ipſa dari coronas. Et quò magis probet hunc olea
ſtrum eſſe illam ipſam, quam vocant καλλιστέφανον, addit, τούτου πλη
σίον τοῦ κοτίνου πεποίηται Νύμφαις βωμός· καλλιστεφάνους ὀνομάζουσι κ
ταύτας. Prope hunc oleaſtrum facta eſt nymphis ara. Calliſtephanos
nominant & has. At ſcholiaſtes oſtentat quod Ariſtoteles hanc arbo
Ariſtot. de admir. audit. 49. rem καλλιστέφανον non vocat oleaſtrum ſed oleam. Ἐν τῷ πανσηθίῳ
inquit Ariſtoteles, ἐστὶν ἐλαία. καλεῖται δὲ καλλιστέφανος. Quid? An tu
unum Ariſtotelem putas huic oleaſtro indere nomen oleæ, non etiam
alios? Hoc Pauſanias in loco proximè citato, Hoc Pindarus facit in
his verſibus, —— γλαυ-

Pindar. Ol. od. 3.

κόχροα κόσμον ἐλαίας, τάν ποτε
Ἴστρου ἀπὸ σκιαρᾶν παγᾶν ἔνεικεν
Ἀμφιτρυωνιάδας,
Μνᾶμα τῶν οὐλυμπίᾳ κάλλιστον ἄθλων.

decus olivæ glauci coloris: quam aliquando Iſtri ab opacis fonti
bus attulit Amphitryonides, munimentum pulcherrimum Olym
picorum certaminum. Hoc Apollonius Rhodius, per hæc verba ὄζοι
ἐλαίης, ramum oleæ, ut infra dicam uberius & ſuo loco. ubi inter-
pres ῥάβδον ἐκ κοτίνου οὖσαν, ita enarrat, τοῦτ' ἔστιν ἀγριελαίου. Quidni
quod

uod epithetum proprium eſt generis non conveniat ſpeciei? Ergo mnis hallucinatio ſcholiaſtis hinc eſt, quod Ariſtoteles epithetum appellationem generis tribuit ſpeciei, dum qui in ſpecie oleaſter ſt, hanc vocavit oleam Et verò oleaſter nihilominus eſt olea, etſi γρια φέρει ὥσπερ ἀχρὰς, agreſtia fert, ut gallas; non ſmaragum lapidem, ut illa Pygmalionis aurea olea. Nunc reſtat ut hunc leaſtrum καλλιστέφανον palam faciamus eſſe illam ipſam arborem nde Olympicis coronæ texebantur. Id quod primùm liquet è veris poëtæ, qui ait, illos qui in Olympicis agonibus victores renuniantur, ab Jove coronari κοτίνου στεφάνῳ. Quibus verbis nihil ſt lucidius. Alphæus apud Philoſtratum oleaſtri coronam dat Peopi, ſicut Olympicam, & omnium excellentiſſimam. Sed & Soon apud Lucianum agens de præmiis athletarum cum Anacharſi, uic interroganti, præmia verò quænam vobis ſunt? Reſpondet olon, Olympiis quidem corona è cotino. Et infra Anacharſis it, ô admirande Solon, Talia tantaque habes præmia quæ memoes, mala, & apia, & ramum agreſtis olivæ, & pinum? Tyrius Maximus ubi quærit, quis philoſophiæ ſit finis, Crotoniates, inquit, cupidus eſt oleaſtri Olympici. Athenienſis autem victoriæ navalis. Nero è Græcia rediens, Romam eſt ingreſſus κότινον ἐστεφανωμένος, cotino coronatus, & laurum manu tenens. Adeſt & Plinius qui κότινον vertit oleaſtrum, quo Olympionici coronantur. *Athenæ quoque*, inquit, *victores olea coronant. Græci verò oleaſtro Olympiæ.* Clemens Alexandrinus ubi è Paulo ait oleaſtrum inſertum eſſe pinguedini olivæ, addit, propterea etſi oleaſter eſt oliva agreſtis, tamen Olympionicos coronat. Ergo non è quolibet oleaſtro nectebantur coronæ Olympicæ; ac ne ex iis quidem κοτίνοις qui proveniebant circa ripas Alphei, quamvis eſſent pulchri, ut qui quàm proximè accederent ad criſpitudinem apii; ſed ex illa tantùm ſingulari arbore quæ ſupra ex Ariſtotele, Pauſania, Plinio demonſtrata eſt. Cæterùm ſuper hujus arboris origine aliquantùm diſcrepant Ariſtoteles, Pindarus, Pauſanias. Et Ariſtoteles quidem ſimpliciter eam ab Hercule Olympiis plantatam ait. Pindarus in his verſibus quos proximè citavi, ait eam ab Hercule allatam à fonte Iſtri. Pauſanias eam quoque ab Hercule allatam dicit ex Hyperboreis in Græciam. Certè tantæ dignitatis fuit, ut vocata ſit ſacra olea. Et verò ſapiens ille Epimenides, dona quibus colebatur ab Athenienſibus repudiavit, & nihil quicquam petiit, niſi ramum ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ἐλαίας, ab ſacra olea. Ex hac quoque Antonius exiturus in Parthos coronari voluit: utroque loco Plutarchus eam quoque vocat ſacram. Et verò ſicuti ſacra religioſè ſervabatur. *Olympiæ oleaſter*, inquit Plinius, *ex quo primus Hercules coro-*

Theophraſt. lib. 1. περὶ φυ.

Philoſtr. in vita Apoll. lib. 5.

Philoſtrat. in imag.

Lucian. de gymn.

Tyr. Max. orat. quis fin. philoſ.

Dio Ner.

Plin. lib. 15. cap. 4.

Clem. Alex. lib. 6. Strom.

Philoſtrat. in Ima.

Plutarch. Sol.

Plutarch. Anton.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Plin. l. 16. c. 44. *coronatus eſt, & nunc cuſtoditur religioſè.* Ariſtoteles etiam
cum nominat ubi cuſtoditur, nempe circa Iliſſum fluvium Attic
à quo diſtat ſexaginta ſtadia. Additque eam muro circumdata
eſſe, magnamque multam tangenti dictam. Quo exemplo Rom
Strabo lib. 9. in ſecunda urbis regione tradunt fuiſſe arborem ſacram; aliæq
ſimiles antiquitatem peragranti quandoque ſunt obviæ. *Idem a*
Plin. lib. 17. cap. ult. circa fin. *bores religioſas, lucoſque ſuccidi permiſit, ſacrificio priùs fact*
inquit Plinius, Non his contentus Ariſtoteles, deſcribit folia & r
Notit. Imp. reg. 2. mos ejus. Et folia quidem hujus arboris dicit eſſe diverſa ab cæte
oleæ generibus. Intus enim, nec foris virent, ac nec aliter quà
myrtus. Quæ quoque verba Scholiaſtes intervertit, dum ait, h
Schol. in ther. Nic. folia interiùs eſſe alba, non exteriùs. Scholiaſtes Nicandri aliter l
quitur de foliis non quidem oleaſtri, ſed oleæ in genere. Ipſa ole
inquit, flava folia ſupra, id eſt, in ſuperiori parte habet tempo
æſtatis; nigra verò hyeme. Pauſanias hujus arboris folia vocat v
ridia, cùm tamen olea propriè ſit glauca, pallens, lutea, flava. Vi
gilius,

Virgil. 5. Æneid.

—— tres præmia primi
Accipient, flavaque caput nectentur oliva.

At ramos huic arbori Ariſtoteles ſicuti folia, ſingulares facit, A
enim eos eſſe ſimiles myrtis, & εἰς τοὺς στεφάνους συμμέτρους, cor
nis congruentes, ſive nectendis coronis aptos, hoc eſt, ea longit
dine quæ capiti evinciendo ſatis eſt. Unde licet coniicere, cor
nam Olympicam non fuiſſe contextam à duobus ramulis, ut ali
de quibus alibi dico, ſed ex uno continuo ramo, quo caput evi
ciebatur. Et verò infra viſuri ſumus, Herculem fratres ſuos κλάδ
στεφανῶσαι κοτίνου coronaſſe ramo [non ramis] oleaſtri. ad quod ex
emplum laurea triumphantium videtur fuiſſe contexta ex uno ramu
Cic. ep. fam. lib. 2. lo. Nempe ideo dicebatur laureola. *Tantum modò ut haberer*
negotii quod eſſet ad laureolam ſatis. Uſque adhuc equidem no
video quid hinc ſcholiaſtes excerpere poſſit, quo id quod intendit
ac novè ac mendacitur aſſerit, ſtruat. Quinimo ex ipſis verbis Ari
ſtotelis quæ ipſe citat, non aliud colligimus, niſi illud ipſum quo
alii tradunt, Eſſe arborem Olympiæ, cui non ſolùm eſt nomen κό
τινος ſed revera κότινος eſt, ad quam nulli aditus, quia religioſe ſer
vatur ut res ſacra. Abundè quoque palam factum eſt, hanc agreſtem
ſive feram oleam eſſe illam ipſam quæ honeſtata eſt epithet
καλλιστέφανος. Denique ex hac ipſa, neque ex ulla alia textas fuiſſ
coronas Olympicas. Nempe & hic oleaſter & hæc corona qua
ex eo plectebatur, ita advertebantur quaſi ille eſſet inſignis & uni-
Theophraſt. lib. 11. de plant. cus, hæc autem prima, ſive excellentiſſima omninm coronarum.
Id quod vel ex his Theophraſti verbis perſpicuè palam eſt, ἐλαίας

μὲ γὰρ

ἣν γὰρ λέγουσι τὴν Ἀθήνησι, φοίνικα δὲ τὸν ἐν Δήλῳ, κότινον δὲ τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἀφ᾽ οὗ ὁ στέφανος. Oleam dicunt illam quæ eſt Athenis, palmam llam quæ eſt in Delo. At oleaſtrum, illum qui eſt Olympiæ, è quo corona illa, ſcilicet, Olympionica percelebris ac perilluſtris.

Theophraſt. lib. 4. de plant.

CAPUT XIX.

Dignitas τῆς κοτίνου. *Antiquitus non ex hac una arbore, ſed è quolibet oleaſtro coronæ athletis plexæ.* Κότινος τοῦτ᾽ ἔστι στέφανος ἐκ κοτίνου. *Oleaſter, id eſt, corona ex oleaſtro.* Κότινος *coronamentum Herculis. Locus Sophoclis explicatus contra interpretem ipſius.* Κότινος *olea maſcula. Ridicula interpretatio loci Ariſtophanæi; in cujus locum vera ſubſtituitur. Ex oleaſtro conficiebantur ſceptra regum, heroum clavæ, baculi paſtoritii. Oleaſtri durities, ejuſque ingenium.*

ETſi hæc ſcholiaſtes inficiari non poteſt, tamen ei lubet obſtinatè pernegare, ἐκ κοτίνου necti coronas Olympicas; & à veritate ransfugit ad ineptias & argutiolas docto Grammatico indignas; quas confodere nullum eſſet operæpretium, ſi non id agerem ut veriati conſulam. Non, inquit, coronabant κοτίνῳ, ſed coronabantur olympici] ramo ejus oleæ quæ dicebatur καλλιστέφανος. καλλιστέφανος γὰρ ἡ ἐλαία λέγεται). Quibus in verbis ſciens vitat nomen, quæ eſt propria appellatio hujus arboris, loco nominis adſumit epithecum ejus. Atque eâdem κότινον non ſatis dignum judicat qui donetur hoc epitheto tam elegante, ſed illo oleam tantùm ornat in genere. Id quod audet contra autoritatem Pauſaniæ, Heſychii, omnium aliorum, in primis Plinii, qui hanc Olympicam arborem diſertim vertit oleaſtrum. Uſque eò lubet ei contemptim habere oleaſtrum. Quid diceret ſi auderem firmare, certè poſſem ex autoritate Etymologici, folia cotini antiquitùs conjecta fuiſſe in victores ex illis capta quæ ſpectatoribus ſubſtrata erant vice lecti, Unde ajunt coronam Olympicam exordium ſumpſiſſe? Qui nos planum facit, non ſolùm ex hac arbore, ſed & ex quolibet oleaſtro antiquitùs nexas fuiſſe coronas eas, quibus athletæ Olympici donabantur. Et verò κότινος arbor dicta quoque eſt καλλιέλαιος, & fuit numerata inter ſpectatiſſimas arbores; cujuſmodi fuit illa in foro Megaræ; qua exciſa, fatale fuit ut ea urbs caperetur ac diriperetur, aliæque quæ à Theophraſto enumerantnr in loco mutilo. Videtur etiam colligi poſſe è verbis Apollonii, eos cotinos qui erant frequentes circa Alphæum, ſubminiſtraſſe materiam coronis Olympicis. Nam ubi memoravit gymnaſia, porticus, fontes, ædificia, muros, naves, ipſum Alphæum, hippodromum, ſtadium, lucos, addit,

Etymol. κότινος.

Theophraſt. lib. 5. de plant. c. 3.

Philoſtr. vita Apoll. lib. 8. addit, τὰ δὲ ἄλση στεφανῶσαι τοὺς νικῶντας, καὶ τοὺς δρομικοὺς τῶν ἀθλ- τῶν γυμνάσαι. ταῦτα γάρ που καὶ Ἡρακλεῖ ἐνθυμηθέντι, καὶ τὸ αὐτοφυ- τὸ ὀλυμπίας ἀγαθέντι, ἐπάξιος ἐφάνη ὁ χῶρος τῶν ἔτι νῦν σπουδαζ- μένων ἐνταῦθα, luci autem exhibeant unde victores coronentu Sitque locus commodus in quo athletæ exerceantur. Quæ cùi Hercules conſideraret, & naturali Olympiæ pulchritudine capti dignum locum eſſe judicavit iis quæ ibi tanto ſtudio aguntur. E moneo lectorem in hoc loco τὸ στεφανῶσαι ita poſſe accipi, ut nc ſignet coronaſſe, id eſt, coronam capiti impoſuiſſe, ſed conjec foliorum honoraſſe victores. De quo more infra dicam. Redeo a Scholiaſtem qui ait, obtinuiſſe apud imperitiores ut oleaſter fit co rona. Ergo & Plinius & Pauſanias, & Heſychius, aliique huic ſu imperiti. Sed cotinus, inquit, eſt ipſius appellatio arboris. Qu hoc neſcit? Quis item uſque eò blennus eſt, ut κότινον, quæ dicti ſignat oleaſtrum, ſimpliciter prolatum ſignificare coronam putet An tu credis, στεφανοῦν, ſive ὑπέχειν κεφαλὴν τῷ κοτίνῳ, eſſe, redi mire caput tota arbore, ac non ramo, qui plexus in orbem fiat co

Virgil. l. 5. rona cujuſmodi eſt illud, *Et cingite tempora ramis?* Sequitur ſcho liaſtes, & ait, ſatis liquere poëtam non ita nominare κότινον ut ſi corona, ſed ex cotino corona. Quis negat? Nempe, aut duo ra muli invicem nectuntur, qua ratione plectitur corona lauri, aut fronde frondi ſuperinducta & conſuta corona texitur, ut in aliis co ronis; aut unico ramo conſit omnis ille coronæ circuitus; cujus ge neris eſt hæc noſtra ex oleaſtro. Certè præter hoc unum diſcrimen quod eſt partis cum toto, in coronamentis non video quid differa κότινος ab ea corona quæ eſt ἐκ κοτίνου. Quin frequentiſſimè vide τὸν κότινον ſumi pro eo quod eſt ἐκ κοτίνου στέφανον, ut in exemplis ſu pra citatis, & in hoc loco Pauſaniæ, Ὕπηνος δὲ ἀνὴρ Πισαῖος ἀνεί λετο ἐπὶ τῷ διαύλῳ τὸν κότινον. Ypenus verò vir Piſæus retulit ſupe diaulo [i. curſu diauli] cotinum. Quid hîc dicamus eſſe τὸν κότι νον, niſi τὸν ἐκ κοτίνου στέφανον; è cotino coronam? Quid item hîc τοσοῦτοι δὲ ἄλλοι μετ᾽ αὐτόν εἰσι δῆλοι τὸν κότινον, παγκρατίου τε ἆθλα εἰληφότες καὶ πάλης. Tam multos verò alios poſt ipſum pancrati præmia cœpiſſe & luctæ cotinum, manifeſtum eſt. Superioribu alium addo Pauſaniæ locum, Ἐν δὲ τῷ ἐν ὀλυμπίᾳ ναῷ Νέρωνος ἀναθήματα, τρίτος μὲν ἐς κοτίνου φύλλα στέφανος, τέταρτος δὲ ἐ δρυὸς ἐστὶ μεμιμημένος. In templo quod eſt in Olympia, Neroni donaria, tertium quidem [eſt] in cotini folia corona. Quartum eſ [corona] imitamentum quercus. Hîc certè non ſolùm ex oleaſtro tænia fit, hoc eſt aliquod tenue capitis vinculum, ut obſtinatè in- terpres contendit; ſed hercule tota corona plexa eſt è foliis τοῦ κοτίνου. His omnibus accedit communis illorum temporum exiſtimatio.

Cùm

:ùm enim Hercules horum ludorum autor crederetur, illud quo-ue homines pro comperto habebant, non oleam, ſed *κότινον*, oleæ ›eciem fuiſſe geſtamen & cotonamentum hujus heroïs. Et quidem ›ud Sophoclem Hercules ex hac agreſte oliva rogum ſibi ſtrui ılt, ab Hyllo filio ſuo, nempe è fronde ſibi admodum dilecta & ropria. *Tertull. de cor. mil.*

—— πολλὸν δ' ἄρσεν' ἐκτεμόνθ' ὁμοῦ
ἄγριον ἔλαιον, σῶμα τοὐμὸν ἐμβαλεῖν. *Sophoc. Trachi.*

:t agreſti olea maſcula multa ſimul cæſa, oportet te corpus meum ıperimponere. Quem locum interpres non intellexit, cùm *ἄρ-σενα* vertit virili animo; cùm jungi debeat illis verbis *ἄγριον ἔλαιον*. Atque adeò Lucianus deridens eos qui admirabantur finem Protei, præter cætera mendacia, narrat ipſis ut is, qui, ſcilicet, in ıorte fuiſſet imitator Herculis, poſt mortem ſuam viſus eſſet in eſte candida *κοτίνῳ ἐστεμμένος*. ubi *τῷ κοτίνῳ* eſt, *ἐκ κοτίνου στεφάνῳ*, t in hoc loco Tyrii Maximi, *ἢ ὀλυμπιάσι μὲν καὶ πυθοῖ οὐκ ἔνεστι κό-τινον λαβεῖν, οὐδὲ μήλων τυχεῖν αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ κονισάμενον, ἀλλὰ ἀνταγωνιστῶν δεῖ ἐν τῷ κηρύγματι.* Aut Olympiæ quidem & Py-hiæ non licet cotinum accipere, neque conſequi poma ipſum b ſe pulverulentum, ſed opus eſt adverſariis in renuntiatione. Cæterùm ut olivam è Tertulliano adnotavi dici mitem, ita è Callimacho mentionem feci olei illius maſculi quo ſe Caſtor & Hercules ungunt. At etiam hoc loco Hercules vult reliquias ıas circumvolui oleaſtro, quam vocat oleam maſculam; atque, ıt credibile eſt, ob hoc unum ab ipſo electam ut eſſet corona-nentum illi maſculæ virtuti, quam ipſe profeſſus erat, quam-que Olympionici ipſius imitatione edituri erant. Porrò maſcu-am dici apparet, quòd nullum fructum edit. Nam reliqua oliva ſt felix, hoc eſt fertilis, quomodo eam Virgilius nominat in fu-nere Miſeni, *Lucian. de mor. Peregr.* *Tyr. Max. Διαλ. λε.*

Idem ter ſocios pura circumtulit unda,
Spargens rore levi, & ramo felicis olivæ. *Virgil. lib. 6. Æneid.*

Fortaſſe etiam dicitur maſcula, quòd omnis olea eſt *ἄθραυστος*, im-penetrabilis *διὰ τὸ σκολιὸν καὶ σκληρὸν*, ob tortuoſitatem & duri-tiem. Et hoc eſt in illa arbore mirabile, quod ab tanto Heroë cæte-ris arboribus eſt prælata. Cæterùm Pauſanias eſt autor, Herculem ex Ida Cretica unà cum quinque fratribus profectum commiſiſſe fratres in certamen curſus, & victorem *κλάδῳ στεφανῶσαι κοτίνου*, oleæ ramo coronaſſe. Eodem Pauſania autore, dixi oleaſtrum ex Hyperboreorum terra ab Hercule ad Græcos allatum. Quin, hoc ipſo oleaſtro Herculem Olympiæ coronatum faciunt. Statius in loco ſupra citato, *Theophraſt. lib. 1. de plant.* *Pauſan. Eliac. lib. 1.*

 —*pri-*

—— primus Piſæa per arva
Hunc pius Alcides Pelopi certavit honorem,
Pulvereumque fera crinem detorſit oliva.

fera oliva, id eſt τῷ κοτίνῳ. Sed ne nihil omittat interpres quo rem abſurdæ novitatis confirmet, addit, utilem Comico hanc dictionem futuram fuiſſe in iis quæ ſequuntur. Nam Chremylus, inquit, eloquentia circumventus ac victus dicet, At te Jupiter perdat coronatam corona oleaſtri, hoc eſt κότον σοι θέμενος περὶ τὴν κεφαλὴν, ira tibi ſive dolore circùm caput poſito. παρήχηται γὰρ ὁ κότινος τῷ κότῳ, δι' οὗ δηλοῦται μεγάλη ὀργὴ, Eſt enim adnominatio à cotino ad κότον laborem, qua ratione magna ira oſtenditur. Scio eſſe extenuantis eligere dictiones quibus rem deprimat. Id quod ſemper ingenioſè fit, cùm defectu veri itur ad veriſimile, & ubicunque apparet, id quod eſt veriſimile non pugnare cum vero. Sed ubi Ariſtophanes diſertim tradit Olympionicos coronari ἐκ τοῦ κοτίνου, ſcholiaſtes negat, utrius eſt potior ſententia? Nam quod extenuandi gratia ita Ariſtophanem locutum eſſe ſcholiaſtes ait, ut κότινον dixerit pro eo quod eſt ἐλαίαν, merum eſt ſomnium, meræ nugæ. ſiquidem è ſupradictis perſpicuè palam eſt, coronam Olympicam ex oleaſtro fuiſſe nexam. Itaque non ἐκφαυλίζων poëta ſub perſona paupertatis, ſed certè ἀληθίζων dixit, victores coronari κοτίνου στεφάνῳ. Porrò quod hæc dictio κότινος conveniat illi imprecationi quam addit infra Chremylus,

Ἀλλά σε ὁ Ζεὺς ἐξολέσειε κοτίνου στεφάνῳ στεφανώσας.

verum dicit, ſed non eo ſenſu quo ſcholiaſtes putat. Ait enim, τοῦτ' ἔστι κότον σοι θέμενος περὶ τὴν κεφαλήν. παρήχηται γὰρ ὁ κότινος τῷ κότῳ, δι' οὗ δηλοῦται μεγάλη ὀργή. Pace tua, ſcholiaſtes dixerim, tum bona legentium venia, Dum multo conatu magnas nugas agis, à te parum intellectus eſt Ariſtophanæus hic lepor. Quippe idem propemodum eſt, ac ſi Chremylus dicat, κότινόν σοι οἱ θεοὶ τρέψειαν εἰς κεφαλὴν, At tibi peſſima Dii caput diminuat clava. Hæc eſt illi corona, qua is paupertati caput redimiri vult. Et verò ex hac arbore conficiebantur regum ſceptra, heroüm clavæ, baculi paſtoritii, eaque arma quibus nomen κορυνήναις. Et de his quidem extat locus

Cyneſ. ep. 107. Syneſii, ubi loquitur de armis, Si, inquit, utendum eſt armis, habebimus corynnas. Boni enim cotini apud nos. Unde conſtat, ἐκ τῶν κοτίνων arma fieri ſolita. Quod attinet ad ſceptra regum & clavas heroüm, invenio Amycum regem Bebrycum, hominem ferum, quique hoſpites nonniſi ſingulari certamine apud ſe excipiebat, ſolitum geſtare καλαύροπα baculum. Id quod cùm Argonautæ, qui eò adpulerant, cognoviſſent, Tyndarides obtulit ſe huic pugnæ. Cùm ad manus utrinque ventum eſſet, utrinque impedimenta poſita,

quò

ꝗuò uterque eſſet expeditior. Et rex quidem

—— καλαύροπά τε τρηχεῖαν
Κάββαλε, τὴν φορέεσκεν ὀρειτρεφέος κοτίνοιο. *Apollon. Rhod. l. 2. & ibi ſchol.*

ꝑaculum durum projecit quem ferebat è cotino qui altus eſſet in monte. Ubi ſcholiaſtes Apollonii ille omnium ſcholiaſtum habitus doctiſſimus καλαύροπα interpretatur ποιμενικὴν ῥάβδον paſtoritium baculum, quem ferebat è cotino, hoc eſt, agreſti olea. At quæ eſt paſtori καλαύροψ, hoc ipſum in manu regis eſt ſceptrum; Quomodo quod gregi paſtor eſt, id ipſum hominibus rex eſt. Feſtiviſſimus etiam Lucianus Antiſthenem philoſophum donat baculo robuſtiſſimo, nempe qui eſſet è cotino, πάνυ καρτερὰν [βακτηρίαν] ἐκ κοτίνου ποιησάμενος. Valde robuſtum [baculum] è cotino cùm feciſſet. Unde etiam datur intelligi quanta jam inde à priſco ævo fuerit oleaſtri dignitas, ex quo fierent regum ſceptra, atque adeò ῥόπαλος, clava geſtamen herois; cujuſmodi fuit nodoſa & ponderoſa illa, qua hic ipſe poëta alibi Herculem donat. Nam Herculem eſſe, etſi non diſertim nominatur, ſatis conſtat è fabula præcedente, quæ eſt de aureis Heſperidum malis. *Lucian. in dial. mort.*

στιβαρὸν δ' ἔχεν ὄζον ἐλαίης,
Τόξά τε, τοῖσι πέλωρ τόδε ἀπέφθισεν ἰοβολήσας. *Apollon. Rhod. l. 4.*

Robuſtum autem habere ramum oleæ, ſagittaſque, quibus emiſſis interemit hoc ingens monſtrum. Ubi ἐλαίαν dici eum qui ſit κότινος, è ſuperioribus liquet. Enimvero duritie vix ulla arbor ad κότινον comparari poteſt. Nam præter arma, ſceptra, clavas, baculos paſtoribus, κότινος, donariis in templis Deorum affigendis adhibitus eſt, ἐπὶ τῶν κοτίνων καὶ ἄλλων δένδρων πανταχοῦ ἐν τοῖς ἱεροῖς προσπατταλεύουσι τὰ ἀναθήματα. ad cotinos & alias arbores ubique in templis affigunt donaria. Quæ ſunt verba ſcholiaſtis ſuper hoc verſu Ariſtophanis,

Ὥσπερ κοτίνῳ προσπατταλεύσω τουτωί. *Ariſtoph. Plut.*

Virgilius quoque facit oleaſtrum,

—— *nautis venerabile ſignum,* *Virgil. 12. Æneid.*
Servati ex undis ubi figere dona ſolebant
Laurenti, divo, & votas ſuſpendere veſtes.

Fortaſſe quoque κότινος fuit in ſummo honore propter vim & facultatem ei congenitam. Nam ramo πολυστεφέος κοτίνοιο lignator amphiſbenæ ſerpenti detrahit ſpolium, quod multis adverſus rigorem frigoris uſui eſt. quibus in verbis adnotandum, κότινον dici πολυστεφέα, præclaram & ramoſam arborem. *Nicand. ther.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XX.

Coronę Olympiacę aureę. Dicebantur fulgere. Ros marinus. Corona è pinnis. Palma commune coronamentum omnium certaminum. Quibus dotibus palma cenſeatur. Virtus inſide palmæ. Palma eſt ſymbolum victoriæ. Palma non capite tantùm, ſed & manu geſtata.

UT primò coronæ Olympicæ plexæ ſunt ex oleaſtro, ita poſtea factæ ſunt aureæ. Pindarus,

Pindar. Olymp. od. 11. κόσμον ἐπὶ στεφάνῳ χρυσέας ἐλαίας
ἁδυμελῆ κελαδήσω, τὸ Ἐπι-
ζεφυρίων Λοκρῶν γενεὰν ἀλέγων.

ornamentum ob coronam aureæ olivæ blandiloquum cantabo Epizephyriorum Locrorum gentem curæ habens. Nec eſt quod quiſquam auream interpretetur flavam, luteam, glaucam; quia revera coronæ ex oleagineis & laureis factæ ſunt aureæ: Et de oleaſtrinis quidem extat hic locus Pindari ubi diſertè has coronas nominat aureas. Quòd laureæ quoque factæ fuerint aureæ, tradit idem Pindarus in hoc loco,

Pindar. Pyth. od. 10. δάφνᾳ τε χρυσέᾳ κό-
μας ἀναδήσαντες εἰλα-
πινάζουσιν εὐφρόνως.

lauroque aurea comas redimientes epulantur hilariter. Itaque cùm tales coronæ dici poſſent ipſo χρυσῷ χρυσώτεραι, auro auratiores meritò dicebantur fulgere. Pindarus,

Pindar. Pyth. od. 11. τὰ μὲν ἅρμασι καλλίνικοι πάλαι
Ὀλυμπίᾳ τ' ἀγώνων πολυφάτων ἔχον
θοὰν ἀκτῖνα σὺν ἵπποις.

Curribus etiam pulchræ victoriæ compotes quondam, & apud Olympiam certaminum multum decantatorum adepti ſunt fulgorem cum equis. Alibi hic idem Pindarus Olympica folia vocat aurea:

Pindar. Nem. od. 1. —— θαμὰ δὴ καὶ ὀλυμ-
πιάδων φύλλοις ἐλαιᾶν
χρυσέοισι μιχθέντα.

Qui ſæpe etiam foliis aureis Olympiacarum olivarum ſe immiſcuit. Alibi ait, hiſce coronis Muſam addere aurum, æs, ebur, & lilium,

Pindar. Nem. od. 6. εἴρειν στεφάνους ἐλα-
φρὸν ἀναβάλλεο. Μοῖσά τοι

κολλᾷ

κολλᾷ χρυσὸν, ἔν τε χαλκὸν, ἐλέφανθ᾽ ἁμᾶ.
καὶ λείριον ἄνθεμον πον-
τίας ὑφελοῖσ᾽ ἐέρσας.

lectere coronas leviter omitte Muſa glutinat aurum, æs, ebur, mul, & lilium floridum à rore marino avulſum. Ac ſi dicat, Nimis levi tu quidem munere defungeris texendi coronas tam leves, empe floreas. Quippe floribus Muſa agglutinat aurum, æs, ebur, vulſo lilio florente è rore marino, id eſt auferens pulcherrimam artem roris marini; ſive deflorans rorem marinum, ut auro, æri, bori adglutinetur. Ubi advertendum, rorem marinum hîc interretes nequaquam accipere pro illo flore coronario de quo ſupra lixi, ſed pro corallio quod naſcitur in imo maris, quod Græcis eſt κοράλιον. Invenio quoque coronam curſus & ſtadii, hoc eſt Olymicam conſtitiſſe è pinnis, quæ verè ſunt inſignia pernicitatis. Hoc iſco è Pindaro, qui in eo hymno, quem dicavit Aſopico Orchoienio filio Cleodami ſtadii curſori & victori dat coronam è pinnis, lloquens Echo his verbis,

——— μελαντειχέα δόμον
Φερσεφόνας ἴθι Ἀχοῖ,
πατρὶ κλυτὰν φέροισ᾽ ἀγ-
γελίαν, Κλεόδαμον ὄφρ᾽ ἰδοῖσ᾽ υἱ-
ὸν, εἴπῃς ὅτι οἱ νέαν
κόλποισι παρ᾽ εὐδόξοιο Πίσας,
ἐστεφάνωσε κυδίμων ἀέθλων
πτεροῖσι χαίταν.

Pindar. Olym. od. 14.

Nigros muros habentem domum Pherſephonæ vade Echo, patri iobile ferens nuntium, Cleodamum ut intuita filium, dicas quod ei uvenilem in ſinubus illuſtris Piſæ coronavit inclytorum certamilum pennis cæſariem. Non novum certè & inauditum coronanentum. Nam & Muſis coronam tribuunt è pinnis, de qua ſupra ne dicere memini. Cæterùm etſi nullum fuit certamen ſacrum, cui propria corona non ſit attributa, tamen apud priſcos hunc morem invaluiſſe conſtat, ut palma ſit commune coronamentum omnium. Qui abſolutæ virtutis præmiis ornantur, inquit Philo, donantur palma cum tæniis. Et verò in Pythicis ludis eam dari infra dicam. Pugilem quoque victorem ea donari, Tertullianus autor eſt. *Pyctes ipſe non queritur,* inquit. *dolere ſe non* [fortaſſe, ſæpe] *vult; corona premit vulnera; palma ſanguinem obſcurat; plus victoriarum eſt quàm injuriarum.* Plutarchus memorat Theſeum propoſuiſſe certamen in Delo; ac tunc primùm victoribus datam eſſe palmam. Hoc illud eſt quod Herodes rhetor quærit apud

Philo περὶ φυγάδ.

Tertull. adverſ. Gnoſt.

Plutarch. Theſ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Plutarch. ſymp. Plutarchum, id quid ita fiat. Neque enim, inquit, iis aſſenti qui ajunt foliorum palmæ æqualitatem ſimilem eſſe certamini pugnæ eorum qui viribus & curſu certant; quique adeò ipſam victo riam, quæ Græcis eſt νίκη, dictam volunt παρὰ τὸ μὴ εἴκειν, à no cedendo. Nec verò ſola palma, ſed & alia permulta certis moduli ponderibuſque alimentum adverſis foliis diſtribuentia æqualitatei admirabilem, & ordinem repræſentant. Ergo veriſimiliùs, inqui loquuntur illi qui ita putant, priſcos in palma amaſſe pulchritudi nem, tum indolem. Iidemque ſuſpicantur Homerum aſſimilaſſ venuſtatem Phæaciæ inſulæ folio palmæ. Quidam, videlicet, conjectu roſarum, ejuſque floris, cui nomen lychnis, & granati ſemper remunerabant eos qui è certaminibus victores rediiſſent Sed ne ſic quidem palma aliquid habet illuſtre, quo cæteras arbo res antecellat, cùm nec in Græcia fructum ferat eſculentum, ſe imperfectum & immaturum. Quod ſi non fructu cenſetur, cert pulchritudine. Ideo hic ipſe Herodes inibi memorat, regem in ſigniter amaſſe Nicolaum philoſophum Peripateticum propte ſuavitatem morum ejus. Huic Nicolao erat corporis procer gracilitas, & vultus rubore ſuffuſus. Propterea Rex maximun quemque palmæ fructum vocabat Nicolaum. Sed & Ulyſſes apu Homerum aſſimilat pulchritudinem Nauſicaæ recenti germin palmæ,

Odyſſ. ζ.

Δήλῳ δή ποτε τοῖον Ἀπόλλωνος παρὰ βωμῷ
φοίνικος νέον ἔρνος ἀνερχόμενον ἐνόησα.

Nuper in Delo tale Apollinis juxta aram Palmæ recens germer ſuccreſcens vidi. Et hæc quidem inter palmæ dotes prima cenſe tur. Sed, quod admirabilius eſt, decus & pulchritudo ejus cæteri laudibus nihil quicquam demit, quas Babylonii trecentas & ſexa *Ariſtot. de long. & brevi vi. c. 3.* ginta ſuis hymnis, cantibuſque celebrant. In his luculentiſſima eſ illa quam reperio apud Ariſtidem. Nam palma cùm ſit longiſſima vitæ, non aliunde quàm ex ipſa ſe renaſcitur. Et hanc fortaſſis ob *Ariſtid. πάλιν. ἐπὶ σμύρ.* cauſam antiquitas, autore Quinto, effinxit virtutem ſupra aſpero & alto colle inſidentem palmæ. His accedit longævitas. Id quod probat verſus quidem in Orphei carminibus,

Tzetz. in I. lib. Heſ.

Ζῶον δ' ἴσον ἀκρεκόμοισι φοινίκων ἔρνεσι.

Animal verò æquale ſummas habentibus comas palmarum ramis. Commendatur quoque perpetuo virore quo ſuperat laurum oleam, myrtum, quarum arborum foliis cadentibus alia ſucce- dunt, cùm ipſa nihil amittat ſui. Ergo robur ejus & fortitudo victoriæ eôdem utuntur contubernio. Hæc ferè paucis exceptis, ſumpſi è Plutarcho ſi non verbum verbo reddens, at à ſenſu non diſce-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

iſcedens. Et ex iſtis quidem diſcimus, palmam cenſeri pulchri-
udine, perpetuo virore, invicto robore. Quod ultimum anti-
uitas tanti fecit, ut jam inde à priſcis ſæculis placuerit, palmam
ſſe ſymbolum victoriæ; Parta Pharſalica victoria, ramulus è pal-
na in ipſo victoriæ loco enatus, demonſtravit futuram victoriam *Plutarch.*
 qua magnitudo & felicitas Auguſti. Quoniam ingenium hu- *ſymp. 8.*
is ligni eſt, ut urgentibus, opprimentibuſque non cedat. Ergo *Gell. lib. 3. c. 6.*
oëtæ palmas vocant & pretia & præmia victoriæ. *& lentæ vi-* *Xiphil. Iul.*
tricis præmia palmæ. Et arduas, id eſt, ad quas itur nonniſi per *Philo*
rdua. *ἀλληγ. 3.*

> —— *etiam ardua palma* *Virgil. Æn. lib. 5.*
> *Naſcitur.* *Ovid. l. 10. Metam.*

Tertulliano ſunt palmæ victoriæ. *Nam & rurſus*, inquit, *in-* *Virgil. 2.*
umera multitudo albati, & palmis victoriæ inſignes revelan- *Georg.*
ur ſcilicet de Antichriſto triumphales. Ipſa adeò palma ſim- *Tertull. ad-*
liciter prolata dictio ſignat victoriam. Certè Alexander tot gen- *verſ. Gnoſt.*
ium ſe victorem refens hortatur milites, ne ſibi victoriam pro-
e partam eripiant, his verbis, *Ne infregeritis in manibus meis* *Q. Curt.*
almam, qua Herculem, Liberumque patrem, ſi invidia ab- *lib. 9.*
uerit, æquabo. Ex quo loco, ut ex aliis ſexcentis, colligimus
l ipſum quod diſertis verbis Pauſanias tradit, non tantùm capite *Pauſan.*
almam, ſed & manu à victoribus geſtari ſolitam. Apud Apuleium *lib. 8.*
Mercurius dextra palmam virentem quatit. Eo certe habitu vi- *Apul. Me-*
tores decurrebant, aut, ſicuti Suetonius de Caligula ait, diſcur- *ta. 11.*
ebant. *Mirmilonum*, inquit, *è ludo rudibus ſecum batuen-* *Sueton. Ca-*
em, & ſponte proſtratum confodit ferrea ſica; ac more victo- *lig.*
um cum palma diſcucurrit. Et quidem Pauſanias memorans *Pauſan.*
lleriſque ludis coronam decerni, diſertim ait, omnes victores ubi- *lib. 8.*
jue locorum palmam dextra præferre. Et Zonaras refert, ramum *Zonar. in*
palmæ, quem propriè vocabant βαΐον, & περιῤῥαχίδας, aut cedri, *Icanea co-*
nanibus à populo geſtari die feſto tabernaculorum. Quem morem *gnom.*
: Græcia Romam tranſlatum teſtatur Livius, *Eodem*, inquit, *anno* *Alexand.*
oronati primùm ob res bello bene geſtas, ludos Romanos ſpecta- *Etymol.*
verunt; palmæque tum primùm, tranſlato è Græcia more, victo- *βαΐον.*
ibus datæ. Et ii, quibus datæ fuerant, eas, videlicet, ſtatuebant *Schol. Nic.*
ante fores. Martialis, *ther. in νεῦ δ' ἄγε.*

> *Excolat & geminas plurima palma fores.* *Liv. lib. 10. Martial. lib. 7.*

Apuleius ſuæ Deæ palmam quidem tribuit, ſed non eam collocat in *Apul. l. 11. Metam.*
capite, ac ne in manibus quidem, verùm in pedibus. *Pedes*, in- *Plutarch.*
quit, *ambroſios tegebant ſoleæ palmæ victricis foliis intextæ.* Plu- *Jul. Cæſ.*
tarchus & Plinius memorant, cùm Pharſalica acie decertatum eſt, *Plin. lib. 17. cap. 25.*

Tralli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Plin. lib. 17. c. 26. *Trallibus in æde victoriæ ſtatuam fuiſſe, Cæſaris in loco duriſſim ilicibus ſtrato. Inde ſurrexit palma juxta baſim ſtatuæ.* Quo fuit evidentiſſimnm ſignum victoriæ à Cæſare partæ. In quacun que parte corporis palma ſpectata ſit, certè fuit in præcipuo cult hujus Deæ. Atque adeò ubicunque palma enaſcatur, ibidem eſt pr omine victoriæ. *Romæ in Capitolio*, inquit Plinius, *in capite bi bello Perſei, enata palma victoriam, triumphoſque portendit* Quibus in verbis poſt illud, *capite* deeſt aliquid, cujuſmodi, Jovi aut quidpiam tale.

CAPUT XXI.

Athletæ palmam ſibi vindicant, potiſſimùm Olympionici. Pal matæ veſtes. Locus Tertulliani enarratus è Q. Calabro. Statu palmaris. Palma pietatis & doctrinæ. Deliaca palma. Pſili næ, & Thyreaticæ coronæ. Coronæ è palma. Palmæ uterque ſe xus. Corona palmata ſimilis radiatæ.

ETſi palma eſt omnium victorum, tamen eam ſibi peculiari quo dam jure athletæ vindicant, non Olympici tantùm, ſed & alio-

Caßiodor. Var. lib. 2. rum agonum victores. *Athletam*, inquit, *Caſſiodorus*, *populi palma deſignat eſſe victorem.* Et ut omnibus, ut dixi, victoribu de more dentur, tamen præcipuè demonſtrat Olympionicos. Hin eſt quod Virgilius palmam vocat Olympiacam,

Virgil. lib. 3. Georg.

Seu quis Olympiacæ miratus præmia palmæ,
Paſcit equos.

Caßiodor. Var. lib. 8. ep. 22. *Certantes in ſtadio* [verba ſunt Caſſiodori] *numeroſior corona glo- rificat, Olympicos currus frequens palma nobilitat.* Hinc pal- matæ veſtes, quæ erant propria inſignia Conſulum Romanorum

Caßiodor. Var. lib. 6. ep. 1. Caſſiodorus, *Priſcorum judicio qualis ſit Conſulatus, hinc omni- no datur intelligi, quando inter mundi dignitates eximias ſolus meruit habere palmatas veſtes, quas felicitas dabat, præmia vin- centium.* Palmatam quoque vocabant, non addito veſtem. Sym-

Symmach. lib. 6. ep. 41. machus, *Itaque palmata amictus, & Conſularibus inſignis or- natus, fracto crure ſublatus eſt.* Semper verò palmata veſtis fuit

Tertull. in Apolog. inſigne magiſtratus triumphalis. Tertullianus, *licet nunc ſarmen- ticios, & ſemiſſarios appelletis, quia ad ſtipitem dimidii aſſis re- vincti ſarmentorum habitu exurimur, hic eſt ambitus victoriæ no- ſtræ; hæc palmata veſtis; tali curru triumphamus.* Credo Ter- tullianum, qui fuit inſigniter doctus, his verbis ſignaſſe illas admi- rabiles palmas quæ naſcebantur in rupe Vulcani, illa quæ ardet per- petuò. Etſi enim ibi radices palmæ ignitis ſaxis anguſtantur, ta-

men

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ıen & florent, & uberes fructus edunt. Locus eſt apud Q. Calarum his verbis, Q. Calab. lib. 11.

> —— ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ
> φοίνικες θαλέθουσι, φέρουσι δ' ἀπείρονα καρπὸν
> ῥίζης καιομένης ἅμα λάεσιν; ἀλλὰ τὸ μέν που
> ἀθάνατοι τεύξαντο καὶ ἐσσομένοισιν ἰδέσθαι.

: circa ipſam palmæ florent, uberemque fructum ferunt, Radice ıcet ardente cum ſaxis. Sed hoc ita Dii fecerunt, etiam poſteris ɔectandum. Dicebantur & ſtatuæ palmares, id eſt, manu palıam tenentes. M. Tullius, *Sed illa ſtatua palmaris; de qua ſi ıeliora tempora eſſent, non poſſem ſine riſu dicere, L. Antonio ani medii patrono.* Cic. Philipp. 7. orat. Cæterùm hæ togæ palmatæ è purpura fieant. Tertullianus, *Igitur purpura illa, & aurum cervicis orıamentum*, id eſt aurea corona, *eodem more apud Ægyptios & Babylonios inſignis erant dignitatis, quo more nunc prætextæ vel rabeæ, vel palmatæ, & coronæ aureæ ſacerdotum provincialium.* Tertull lib. de idololatr. Neque verò in iis tantùm certaminibus quæ peraguntur robore ıembrorum, palma eſt victoribus propoſitum præmium, ſed in ı victoria quam pietas inſignis refert ex iis omnibus quæ ipſi adverſantur. Hæc eſt illa palma de qua loquitur Salvianus commenans pietatem Gothorum, *Illis data eſt in ſummo timore palma; obis in ſumma elatione confuſio.* Salvian. lib. 7. Et hæc quidem dici poteſt palna pietatis; cui proxima eſt palma doctrinæ, qua, ſcilicet, is doari meretur qui doctrinæ dotibus cæteris antiſtat. Hac ſe corona ropertius dignum deputat.

> *Junonis votum facite impetrabile, dixi,*
> *Illa parit. libris eſt data palma meis.* Propert. lib. 4.

ed & Virgilius gloriatur ſe primùm laturum Mantuam patriam uam palmas Idumæas, hoc eſt, ſe eam nova laude poëtices coroıaturum,

> *Primus Idumæas referam tibi Mantua palmas.* Virgil. lib. 3. Georg.

Quippe amabant poëtæ jactanter enunciare eam laudem quam ſuis ıeritis patriæ ſuæ addidiſſent. Tale eſt illud Propertii,

> *Ut noſtris tumefacta ſuperbiat Umbria libris,*
> *Umbria Romani patria Callimachi.* Propert. lib. 4.

Sed de doctrinæ palmis victricibus hic ipſe loquitur Propertius in his verſibus,

> *Nam tibi victrices quaſcunque labore paraſti,*
> *Eludet palmas una puella tuas.* Propert. lib. 4.

Deliacam palmam Callimachus ait annuere neſcio quid ſuave,

> —— ἐπένευσεν ὁ Δήλιος ἡδύ τι φοῖνιξ
> Ἐξαπίνης. Callimach. hym. in Apoll.

Annuit

Annuit Deliaca ſuave quid palma, De repente. Certè palma pr
Plutarch. Nicia. pria fuit ejus numinis quod Delphis colebatur. Ea re Nicias Apo
lini Delphico poſt ſacrificium, & certamen, & epulas, ſtatu
æneam palmam donarium Deo. E ſupradictis perſpicuum eſt, pa
ma ſignari victoriam, eamque quæ victoriæ index eſt, coronan
Ideoque ut ſupra quaſdam infamiæ coronas eſſe dixi, ita infam
Cic. pro Sex. Roſc. Amer. palmas legimus apud M. Tullium, hoc eſt, coronas. *Multas e*
infames palmas. Hanc primam eſſe tamen lemniſcatam. Na
palma non ſolùm manu ferebatur, ſed & ex ea nectebant corona
Hujus generis ſunt illæ coronæ quas Athenæus ait appellari Pſi
Athen. lib. 15. linas, quæ Lacedæmoniis ſunt Thyreaticæ, illius, videlicet, victo
riæ monumentum, quam apud Thyream obtinuerunt. Coron
Artemidor. lib. 1. c. 79. rum è palmis mentionem facit Artemidorus. Ait item coronas
palma & olea plexas in ſomnis viſas conciliare nuptias διὰ τὴ
πλοκὴν, propter implicationem. & præſagire liberos διὰ τὸ ἀειθα
λὲς quòd ſemper floret. Quibus è verbis illud quoque colligimu
palmæ folii proprium eſſe necti & plicari. Id quod aſſeverantii
dico, quòd in palma dicitur eſſe uterque ſexus. Enimvero dicunt
Conſtantin. Cæſ. lib. 10. cap. 4. palmarum cultores agnoſcere maſculam palmam, eamque digno
ſcere à femina. Et è ſummitate maſculæ detractis floribus, e
imponere capite feminæ; quæ uſque eò dicitur accenſa amor
maſculæ, ut talibus floribus capite receptis, ejus ardor ſenſim mi
teſcat; ipſaque lætior evadat, & optimo ac pulcherrimo fruct
Philoſtr. in Imag. 16. cenſeatur. Ergo & inter marem ac feminam contrahuntur nuptia
Et mas ſuis rami veluti brachiis feminam circumplectitur. Et hæ
eſt illa πλοκὴ implicatio, & præſagium liberorum apud Artemido
rum. Cæterùm corona palmata imitabatur auream radiatam, d
Apul. l. 11. Metam. qua infra dico. Id quod ex Apuleio diſcimus. *Ad manum dex*
tram, inquit, *gerebam flammis adultam facem. Et caput de*
corè corona cinxerat, palmæ candidæ foliis in modum radiorum
proſiſtentibus. Et hæc de materia & forma Olympicæ coronæ.

CAP. XXII

CAPUT XXII.

thletis priùs donabatur virga è palma, quàm corona. Et hæc dicebatur δόσις. Plauſus. Conjectus foliorum. βραβεῖον. Corona cujus manibus imponeretur capiti athletæ.

A Ntequam alias certaminum coronas perſequor, priùs dicendum
qua ratione coronæ tum in Olympicis, tum in aliis gymnicis
gonicis darentur. Itaque ſciendum, poſteaquam præco athletam
ctorem renuntiaverat, non illico eum donatum fuiſſe corona,
d arrha quadam coronæ. Ea fuit virga, ſeu ramus è palma, non
æmium victoriæ, ſed ſignum. Ariſtidi eſt ſymbolum nempe *Ariſtid. de*
ctoriæ. Et verò judices horum certaminum quandoque voca- *rhet. orat. I.*
int ῥαβδοῦχοις. ῥάβδον γὰρ σύμβολον τῆς νίκης ἐδίδουν τοῖς νικῶσι.
rgam enim ſymbolum victoriæ dabant iis qui viciſſent. Et hæc eſt *Etymol.*
a δόσις quam Clemens Alexandrinus primò athletis datam memo- βραβεῖον,
t, ſcilicet, ſicuti renunciationem aut deſignationem illius athletæ, & βρα-
i, quòd victor fuerat, corona donandus erat. Hoc ferè exemplo βευτὴς,
riſſima illa poëtarum columina Homerus & Heſiodus profiten- & βρα-
r ſe à Muſis accepiſſe σκῆπτρον, ut ſi ea virga ſit ſymbolum divi- βεῦσι.
rum dotium quibus uterque præditus fuit. Porrò hanc virgam *Clem. Al.*
ſertiſſimus Ariſtides non qualemcunque fuiſſe dicit, ſed cùm *lib. 2. pæ-*
ultæ ſint, maximè ſpectabilem eſſe virgam Heſiodi. Hanc virgæ *dag. cap. 8.*
tionem ſequebatur ἐπεγερμὸς, incitamentum ſive adhortatio. *Ariſtid.*
einde κρότος plauſus. Et hoc dicebatur νικητήρια κροτεῖν. Ali- πε. τοῦ πα-
ando & ſibila Poſtea, conjectus foliorum, quam vocabant φυλλο- ραφθέγ.
λίαν, & φυλλοβολεῖν, καὶ ἀνθοβολεῖν τοὺς νικῶντας ἀπὸ τῶν παρακειμένων *Lucian. char.*
ἰλλων, ἢ ἀνθέων ἐπιῤῥιπτοῦντες. conjicere folia, ſive flores in vi- *Lucian.*
ores è parata materia. Nempe, ut alibi dixi, tales foliorum & flo- *Harmon.*
m conjectus accipiebantur pro inſigni argumento gratulationis. *Xiph. Ner.*
hoc eſt illud apud Ariſtidem στεφανῶσαι coronatum eſſe, de quo *Etymol.*
pra dixi. Et ita interpretor locum Plutarchi ubi ait, Alcibiadem κότινος.
euntem è navi concurſu hominum coronatum fuiſſe. Neque *Plutarch.*
nim ſoli Olympici, ſed & Olympicorum more maximus quiſ- *Alcib.*
e vir in publicis gratulationibus hoc foliorum & florum
ngeſtu experiebatur favorem multitudinis erga ſe. Id quod ac-
diſſe Pompeio Plutarchus memorat. Multi, inquit, & coronati *Plutarch.*
lampadibus exceperunt & comitati ſunt ἀνθοβολούμενον florum *Pomp.*
njectu honeſtatum. Ita cùm Calliſthenes juſſu Alexandri Ma- *Plutarch.*
donas ſuper calice luculenter laudaſſet, omnes conſurrexerunt; *Alex. Mag.*
tum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

tum plauſibus & jactu coronarum hominem exceperunt, eode
Plutarcho autore. Agrippa rex Judæorum in ea epiſtola qua pericu
lum Judæorum deprecatur apud Caligulam, ait M. Agrippa
Philo πρεσβ. πρ. Γαΐ. avum ejus, deductum fuiſſe ad portum ingenti hominum comit
tu, atque φυλλοβολούμενόν τε καὶ θαυμαζόμενον ἐπ' εὐσεβείᾳ, conjec
foliorum i. florum & corollarum, & admiratione cultum propt
pietatem. Ergo conjectum florum & foliorum, ſequebantur pla
ſus. Id quod de Curione memorat idem Plutarchus. Nam conc
Plutarch. Jul. Cæſ. tiones, quas ore Curionis Cæſar populo obtulit tanto favore mu
titudinis exceptæ ſunt, ut univerſorum plauſus ſequutus ſit. Qu
dam verò, inquit Plutarchus, & coronas in ipſum, ſicuti athleta
& flores conjecerunt. Hoc exemplo milites Teleutiam duce
Lacedæmonium redeuntem Spartam ingentibus ſtudiis proſ
Xenoph. hiſtor. Græcar. lib. 5. quuti ſunt. Horum alius eum coronavit, hoc eſt, flores & folia
eum conjecit; alius tæniis eum donavit. Qui autem intempeſti
fuerant, coronas in mare projecerunt, illique omnia bona prec
ſunt. Qui ſanè conjectus non tantùm fiebat humana manu, ſ
ſæpe divina, quæ eos demonſtrabat qui aut jam viciſſent, a
inibi erant ut vincerent. Id quod accidit M. Lucullo, ejuſque m
Plutarch. Sylla. litibus, Plutarcho autore, quos aura ſuavis è proximo prato ſpon
conſperſit tanta multitudine florum, ut ſcuta & galeæ iis cooper
eam ſpeciem hoſtibus præbuerint, quæ Luculli exercitum coron
tum demonſtraret. Itaque is athletarum qui jam donatus eſſet vi
ga, quique univerſorum plauſibus exciperetur, inſuper feſtis hi
floribus, frondibus, foliis, quæ erant ex oleaſtro, totus conſperg
batur. Quarto demum loco corona donabatur, nempe athleta παρὰ
τοῦ βραβευτοῦ ab ipſo judice. Porrò hæc corona continebatur gen
rali vocabulo τοῦ βραβείου. quod erat, ὁ παρὰ τῶν βραβευτῶν διδό
Philo περὶ γεωργ. μενος στέφανος τοῖς νικῶσι. corona quæ à judicibus dabatur victo
Plutarchus, ἔπειτα ὁ Ζεὺς τῷ Μενελάῳ τῆς μάχης τὸ βραβεῖον ἀπέδω
Plutarch. ſymp. 9.1 κεν, deinde Jupiter Menelao pugnæ coronam retribuit. Quand
que hæc vox ſignat alia præmia quæ dantur victori præter coronam
ut in hoc loco, τὰ βραβεῖα καὶ τὸν στέφανον παραχωρῆσαι, &c. ubi d
Philo περὶ τῶν Ἀβ. καὶ Κα. ἱερ. ſertim corona diſtinguitur ἀπὸ τοῦ βραβείου. Alioqui βραβεῖον in pro
prio ſignificatu dicebatur ſceptrum regium. Poſtremò hæc coron
ipſis judicum manibus capiti illius ponebatur, quem præco victo
rem renuntiaſſet. Id quod diſcimus è Pindaro,

Pindar. Oly. od. 3.

ᾧ τινι κραίνων ἐφετμὰς
Ἡρακλέους προτέρας
ἀτρεκὴς Ἑλλανοδίκας βλεφάρων
Αἰτωλὸς ἀνὴρ ὑψόθεν
ἀμφὶ κόμαισι βάλοι, γλαυ-

κόχεθα κόσμον ἐλαίας· τάν ποτε
Ἴστρου ἀπὸ σκιαρᾶν ἔνεικεν
Ἀμφιτρυωνιάδας,
Μνᾶμα τῶν οὐλυμπίᾳ κάλλιστον ἄθλων.

uibuſcunque exequens juſſa Herculis antiqua verus judex certaminis Ætolus vir ſuper palpebras circumpoſuerit comis decus oliæ glauci coloris quam aliquando Iſtri ab opacis fontibns attulit mphitryoniades, monumentum pulcherrimum Olympicorum ertaminum. Alibi idem Pindarus hoc præmium ſimpliciter vo- at γέρας.

Pindar. Pyth. od. 5.

ἀριστάρματον
ὕδατι Κασταλίας
ξενωθεὶς, γέρας ἀμφέβαλε
τεαῖσι κόμαις.

pud aquam Caſtaliæ hoſpitio exceptus præmio evinxit tuas comas. t hæc quidem fuit priſca illa & prima corona curſus, quæ Olympiæ dabatur athletis victoribus.

CAPUT XXIII.

Unicuique certamini corona fuit attributa. Additamenta primæ inſtitutionis ludorum Olympicorum. Quinquertium quid. Tibicines in pentathlis adhibiti. Quinquertionis partes quæ. Lucta & luctari. Lucta cujus juventum. Utilitates quæ ex ea. Pugilatus. Saltus. Diſcus. Jaculum. De ſingulari athleta, & de quinquertione. Quinquertio quinquertionis antagoniſta. πένταθλος *metaphoricè qui. Tria quinquertioni ad victoriam neceſſaria.* τριακτήρ.

PRæter hanc coronam curſus aliæ ſingulis certaminum generibus attributæ fuerunt, iis quæ in unaquaque harum celebritatum peragebantur, ut pote quinquertio, luctæ, pancratio, pugilatui. Id quod Pindarus exprimit in his verſibus.

Pindar. Iſth. od. 1.

οὐ γὰρ ἦν πένταθλον ἔπ, ἀλλ' ἐφ' ἑκάστῳ
ἔργματι κεῖτο τέλος. τῶν ἀθρόοις
ἀνδησάμενοι θαμάκις
ἔρνεσιν χαίτας, ῥεέθροισί τε Δίρκας ἔφανε
καὶ παρ' Εὐρώτα πέλας.

neque enim erat quinquertium, ſed unicuique facto propoſitum erat præmium. quorum [factorum] frondibus confertis redimiti ſæpe comas conſpicui fuerunt & apud fluenta Dirces, & juxta Eurotam. Id quoque diſcimus è Plutarcho, ubi ait, curſoribus non ægrè eſſe ſi non auferunt coronas luctatorum. Quippe ſua quiſque conten-

Plutarch. πε. εὐθυμ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

contentus eſt, eaque lætatur & exultat. Cæterùm non de nihilo Plutarcho eſt obſervatum, Quicquid in Olympicis ludis fieret e tra curſum, id omne eſſe additamentum, ſive acceſſionem prim inſtitutionis, & inventum ſequentium ætatum. Cùm ergo præt curſum de quinquertio, pancratio, lucta, pugilatu, diſco, jac lo, ceſtu, & ſimilibus ago, de priſcorum quatuor ludorum addit mentis ago. Quinquertii certamen apud veteres curſui proximu fuit. Unde datur intelligi quàm priſcum inſtitutum ſit, quamv ut lucta quandoque fuerit intermiſſum, ſed poſtea revocatur Ordo quidem horum certaminum ſæpe fuit inverſus; neque ſer quicquam certi de eo traditur. Ergo hîc quidem non tam ordin quàm fidei rerum mihi inſiſtendum intelligo. Ut hoc agam, πέ ταθλον quinquertium eſt certamen gymnicum, quod conſtat quinque certaminibus, curſu, lucta, pugilatu, ſaltu, jaculo & diſc Qui his omnibus vicit vocatur πένταθλον, noſtris quinquertio, hi ductus quòd quinquies, hoc eſt, quinque hæc certamina de cert vit & vicit. Pentathlum videtur Simonides demonſtraſſe his ve bis.

Plutarch. ſympoſ. 5. *Pauſan. lib. 5.* *Ariſtot. lib. 1. Rhet.* *Pollux l. 3. c. 30.*

Ἴσθμια καὶ Πυθοῖ Διοφῶν ὁ Φίλωνος ἐνίκα
Ἅλμα, ποδωκείην, δίσκον, ἄκοντα, πάλην.

Ἀνθολ. lib. 1.

Iſthmia & Pythia Diophon Philonis filius vicit Saltu, curſu, d ſco, jaculo, lucta. Unde omnium victores per metaphoram el ganter dicuntur pentathli, quo epithero Ariſtides donat priſc Athenienſes, qui virtutibus cæteras omnes Græciæ civitates ſ perarunt. Idem alibi aſſimilat reges Perſicos, qui cædibus regnu adipiſcebantur, iis qui pentathlo vincunt. Xenophon Ageſip lin, qui rebus omnibus Ageſilaum vincere nitebatur, voc πένταθλον. Cæterùm hæ quinque victoriæ tribus potiſſimùm f ctis continentur, quæ à Plutarcho memorantur his verbis: Pu nantium, inquit, primum opus eſt percutere, & cavere. Alt rum adverſus eos qui unà ceciderunt, & qui ſunt in manibus i impulſionibus, & circumagere ſe invicem, Tertium, ut victi f giant, aut victores perſequantur. Quæ quia de omni genere pu næ à Plutarcho dicuntur, ea quæ propriè pertinent ad quinque tium ſingillatim perſequar; eumque demonſtrabo qui dignus h appellatione cùm ſit, hac quoque corona donatur. Id quod pri quam aggredior, non omitto id quod à Plutarcho eſt obſervatu ſua ætate in pentathlis tibicines adhibitos. Porrò quinquertio partes erant, τρέχειν, ſive δρομεῖν στάδιον καὶ δόλιχον, hoc eſt, ut Ariſt teles ait, τὰ σκέλη καὶ ῥίπτειν πως, καὶ κινεῖν ταχὺ καὶ πόῤῥω, ut Pluta chus, μελετᾶν φεύγειν καὶ διώκειν, currere ſtadium & dolichun

Ariſtid. panath. *Ariſt. εἰς ῥώμην.* *Xenoph. hiſt. Græc. lib. 4.* *Plutarch. ſymp. 2.* *Plutarch. πε. μουσι.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

:rura quodammodo jacere & movere celeriter & longè ; curæ ıabere fugere & perſequi. Et hæc dicebantur τὰ δρομικὰ τ̃ πεντά-θλȣ. ea quæ in pentathlo pertinebant ad curſum. Qui hoc præſta-ıat, dicebatur δρομικὸς, δολιχοδρόμος, ſive δολιχοδρομήσας ςάδιον, ἢ ταδιοδρόμος, & ut ſupra dixi, ςαδιεὺς & ςαδιάρχης. Hîc verò non ɔrætereundum priſcum & vulgatum de his curſoribus dictum, ne-ıno antevertit noviſſimis ipſorum , neque eos qui omnino defi-:iunt, ſed quos victoriæ proximos videt. Hoc eſt nullum decus :ſt antevertere ignavo curſori. Sed illa demum vera laus eſt, & ndiſputabilis victoria, quæ prope partam victoriam eripit anta-goniſtæ ſuo. Ergo is renuntiatur victor qui eſt ἐν ἀγαθοῖς ἄριςος, ἐν δειλοῖς ἄριςος, ἐν ἀσθενεςάτοις ἰσχυρὸς. inter bonos opti-mus, non inter meticuloſos præſtans , inter infirmiſſimos for-:is. Neque etiam , ut ſupra ex eodem Ariſtide dixi, datur ſym-bolum victoriæ illi qui paulùm evectus eſt in ſtadio, ſed qui præ-:ergreſſus eſt antagoniſtam. Et hæc quidem fuit prima victoria quinquertionis. Secundo loco ejus erat διαπαλαίειν, καταπαλαίειν, ϖϱοσπαλαίειν, luctari, eluctari, hoc eſt, non dejici aut proſter-ni, ſed luctando adverſarium proſternere. Certè luctam, Plato-ne autore, veriùs dixeris μαχητικὴν ἢ βιαστικὴν, ἢ ἀμιλλητι-κὴν τέχνην, pugnatricem, violentam, ſive vi prementem, quàm contentioſa martem, ubi ſcilicet, corpora corporibus commit-tuntur, ideoque; dicebatur certamen viri fortis. Enimvero de hac, ut de aliis artibus, extiterunt ſcripta Protagorea. Lucta fit in cœ-no & pulvere, quia ibi eſt συμπλοκὴ & ὠθισμὸς. implicatio & im-pulſio, nempe cum athleta antagoniſta. Neque enim hîc loquor de priſca illa herôum lucta quam audebant committere cum fe-ris; ubi ſubibant reboantes ferociſſimos tauros, eorumque ſum-mis cornubus audaces manus admovebant, ubi eos frænabant, aut etiam decollabant, ac ne vulnerati quidem cedebant. Uſque eo talibus eos exerceri juvabat quæ ſunt ſupra meditationes militares. Neque item hîc memoro luctas Cupidinum ubi ludibundi alius alium proſternit, & manus mollicellas illi admovet ſicuti eum ſuf-focaturus, & ſi in hoc conatu, crura illi deficiunt. Alter autem quamvis delicatulus non detrectat certamen, ſed erigit ſeſe in pedes, & aperit alteri manum qua propè ſuffocatur, id quod dum agit, tor-quet ſibi digitum. Quo digiti dolore percitus mordicus arripit au-rem alterius palæſtritæ. Id quod alii cupidines ſpectatores hujus agonis ægrè ferentes, eum qui luctæ leges prætergreſſus morſu injurio antagoniſtam petierat, pomis lapidant. Valeant iſta & his ſimilia. Nos hîc de virili lucta agimus. Quæ, ſcilicet, erat imitatio pancratii in quo, ut infra dicam, laudabatur

Xenoph. hiſt. Græc. lib. 7. Pollux lib. 3. cap. 30. Ariſtid. πανηγυρ. ἐν Κυζ. πε. τ̃ ναȣ̃. Tyr. Max. διαλ. κδ. Plato in Soph. Philoſtrat. in Heroic. Philoſtrat. Hect. Philoſtrat. in Cupidinibus.

ſtrangulatio. id eſt manus cervici aut gulæ illius admovebatur, q
Phil. περὶ dejectus eſſet, uſque eò ut is videretur ſuffocari. Certè hujus luct
γεωργ. præcipui geſtus & conatus erant, utramque manum acriter ac fo
titer intendere in caput & in faciem adverſarii, & ſicuti ferro hæc
alia ſuffodere ac refringere. Hujus item certaminis utilitates apu
Lucian. de Lucianum deſcribit Solon his verbis; Quotquot illorum, deject
gymn. in terram vultu luctantur, & ſecurè procidere, & promptè exſu
gere eâdem diſcunt opera, ut & tenaciter amplecti, & loco mov
re, & præfocare, & in altum ſuſtollere poſſint adverſarium. Qui
quis hæc omnia feliciter præſtaret, ὅταν ἦν ἐν λαβαῖς, quando ad
verſario implicitus erat, dicebatur, παλαιστὴς, καὶ ἀγωνιστὴς, καὶ ὁ πα
Philoſtrat. λαιστικός. Cæterùm Palæſtram Mercurii filiam ajunt inveniſſe h
in imag. genus exercitationis, cui ab ipſa nomen πάλη lucta. Tertia lo
Plutarch. quinquertio debuit πὺξ παίειν, pugnis cædere, καὶ ὦσαι τῇ πληγ
M. Cat. & impellere plaga, id eſt, feriendo; καὶ περιβάλλεσθαι, καὶ βλέπειν ἐναν
Demoſth. τίον, depellere & contra aſpicere. Unde ſcitè admodum Demoſth
Philipp. I. nes exprobrans Athenienſibus ipſos eſſe imitatores barbarorum lu
ctatorum, ait: Ut barbari pugiles dimicare ſolent, ita vos bellu
geritis cum Philippo. Etenim ex illis is qui ictus eſt, ictui ſemp
inhæret. Quòd ſi eum alibi ferias, ibi ſunt manus: at ictum evita
Q. Calab. neque ſcit neque vult. Pugilatus exemplum eſt apud Q. Calabru
lib. 4. lib. 4. Pugilis ergo opus eſt, inferre ictus & cavere. εὐζώνῳ τῇ κεφαλ
πυκτεύειν expedito, id eſt, leviter armato, aut etiam nudo capite ce
Philoſtrat. tare. Tunc dicitur πύκτης, καὶ πυκτικὸς, καὶ πληκτικός. Quarto lo
quinquertio debuit πηδᾷν ſalire, & tunc eſt πηδητικὸς aſſultim in
Philo. περὶ grediens, ſive ἅλλεσθαι ſaltando evadere, ſive μήκιστα ἐξάλλεσθαι quà
γεωρ. longiſſimè ſalire, dicebaturque ἁλτικὸς ſaltui aptus, agilis. Et i
Plutarch. hoc certamine is vincebat qui ſigna prætergrediebatur. Quinto
εἰ πρεσβ. ultimo loco, quinquertiones partes fuerunt δίσκον ſive σόλον ἀφεῖ
πολιτευτ. ναι, ἐκπέμψαι, ἐκρίψαι, δισκεύειν, δίσκῳ ὑποφέρεσθαι, diſcum mitt
re, emittere, projicere, diſco exerceri, diſco evehi, cujus exercitati
Q. Calab. nis exemplum eſt apud Q. Calabrum, ubi diſcus is qui fuerat Antæ
lib. 4. dein Herculis, poſtea Telamonis, tandem in funere Achillis, fu
Philo. περὶ præmium Ajacis. Hoc certamen Philo videtur ob oculos ponere i
τ. Καϊν. verbis quæ hoc ſignant; Hoc accidit athletæ pugilatum aut panc
tium pro victoria & coronis certanti. Hic enim inlatos ictus alte
manu repellit, ac cervicem huc illuc circumagens cavet ne ici po
ſit. Sæpe verò & erigit ſeſe in ſummos pedes; ſeque rurſus ita con
parat & contrahit, ut per inane irriti ſint ictus adverſarii, eumqu
eò redigat, ut ſit affinis illi qui pugnat contra larvas. Huic exerc
tationi videtur adnexum fuiſſe ἀκόντιον jaculum. Certè Horati
de his ita junctim loquitur, ut diſci & jaculi non duo certamina, ſe
unun

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

num faciat. ——*ſæpe diſco* | *Horat. lib. 1. Carm. od. 8.*

Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito.

Qui ex his omnibus certaminibus victor rediiſſet, hunc, inquam, vocabant quinquertionem. Hîc advertendum, etſi laus quinquertionis maxima fuit, tamen ſingulas ejus victorias ſi penſiculatè æſtimentur, minimè adæquaſſe eas quæ ſingulorum athletarum propriæ erant. Nam ſingularis athleta, idemque victor ſummum laudis adipiſcebatur, veluti is qui eſſet ὕπακρος, in ſummo, & callentiſſimus eorum omnium quæ ad ſuum certamen pertinerent, ſive ea eſſet lucta, ſive pugilatus, ſive aliud. Quinquertio quidem omnium victor erat: Sed minùs videbatur εἰς τὴν ἑκάστου ἀκρίβειαν διαπεπονηκέναι, ἀλλὰ πάντων μετρίως ἐφῆφθαι. in eo elaboraſſe ut ſingula [exercitii genera] ſciret, ſed omnia mediocriter attigiſſe. Hoc quoque notandum, Quinquertioni antagoniſtam fuiſſe non ſingularem athletam, ſed utique alium quinquertionem. Et hic eſt ſenſus Platonici loci, ubi confertur is qui verè ſit philoſophus, cum illo qui hanc aut illam artem profitetur. ἆρα ἐννοῶ οἷον λέγεις τὸν φιλόσοφον ἄνδρα. δοκεῖς γάρ μοι λέγειν οἷον ἐν τῇ ἀγωνίᾳ εἰσὶν οἱ πένταθλοι πρὸς τοὺς δρομέας, ἢ τοὺς παλαιστάς. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τούτων μὲν λείπονται κατὰ τὰ τούτων ἆθλα, καὶ δεύτεροί εἰσι πρὸς τούτους. τῶν δὲ ἄλλων ἀθλητῶν πρῶτοι καὶ νικῶσιν αὐτούς. Intelligo, videlicet, qualem philoſophum dicas. Videres enim dicere ejuſmodi, quales in certamine ſunt quinquertiones reſpectu curſorum vel certatorum. Etenim illi his cedunt in illorum certaminibus. Aliorum autem athletarum ratione primi ſunt, & vincunt eos. Ac ſi dicat, illi in ſingulis accipiunt τὰ πρωτεῖα, prima præmia: iſti in ſingulis τὰ δευτερεῖα ſecunda. Cæterum qui cæteris aliqua re præſtabant, illi metaphoricè dicebantur πένταθλοι. Hujus generis fuit Democritus Abderites, qui, autore Suida, quòd omni artium & doctrinæ genere eſſet excultus, hoc nomine fuit honeſtatus. Nec tamen quinquertio functus his omnibus, quæ dixi, omnia quæ ad victoriæ decus pertinent, peregerat. Nam quò virtus ejus eſſet exploratior, ei neceſſe fuit infligere tres ictus antagoniſto ſuo, nempe in pugilatu. Et hoc illud eſt quod vocabant ἀποτριάξαι, ſive ἀποτριάσαι, τοῦτ' ἐστὶ τρεῖς πληγὰς δοῦναι, ut ait Heſychius. Ut Pollux, ἐπὶ πεντάθλου νικῆσαι. in pentathlo vincere. Et hoc quoque fuit proprium Olympicorum ludorum, ut diſcimus è Platone, ubi agit de tertia victoria ejus qui ſit philoſophus. Hæc igitur duo, inquit, ſibi invicem ita ſuccedunt. Et juſtus bis injuſtum vicit. Hoc verò etiam perſpice, tertium locum, Olympicorum ritu, Jovi ſervatori & Olympio tribui. Ariſtides, ubi acerbè invehitur in Platonem, ei exprobrat quod tertiò navigaverit in Siciliam, ac per deridiculum eum aſſimilat iis qui generali appellatione vocantur παλαισταί.

Plato in ἐρασ.

Suid. πένταθλος.

Heſych. ἀποτριάξαι.
Pollux lib. 2. cap. 30.
Plato lib. 9. de Rep.

Ariſtid. κοινὴ ἀπολογ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Nam bis errore ductus ad Dionyſium profectus fuerat. At tert[...] planè ad tyrannum, & tyrannicam domum. Quaſi dicat eum fu[...] ctum eſſe munere quinquertionis. Porrò qui hos tres ictus inflix[...]rit, Æſchylo eſt τριακτήρ.

Æſchyl. Agam.

ὅς δ' ἔπειτ' ἔφυ, τριακ-
τῆρος οἴχεται τυχών.

qui ibi natus eſt, abit victoriam trium ictuum inflictu adeptus. Ib[i] enim interpres τὸ τριακτῆρος exponit νικητοῦ victoris, ex meta[...]phora τῶν ἐν τοῖς πεντάθλοις ἀποτριαδιζόντων [lego ἀποτριαζόντων] ἐπ' ἐλπίδι νίκης, eorum qui in pentathlis tres ictus inferunt ſpe victoriæ. Hinc τριαχθῆναι, inquit Suidas, λέγουσιν οἱ παλαιστρικοὶ ἀντὶ τρὶς πεσεῖν, ἢ τὸ τρὶς τροχάσαντα νικηθῆναι στάδιον, δίαυλον, δόλιχον. E quo loco diſcimus, in curſu quoque neceſſe fuiſſe ter vincere, quo modo in pugilatu tres ictus inferre. Et hoc quoque illud eſt quo[d] Plutarchus ait, ubi agit de principatu literæ α, quòd tribus, nem[i]pe ictibus, quemadmodum pentathli ſupereſt & vincit. Ac ſi dicat α, qualibet ratione eſſe vocalem victricem aliarum, quibus omnibus ipſa tres ictus infligit, ut victores quinquertii adverſariis ſuis, & omni genere certaminum. Milonem fuiſſe quinquertionem veriſimile eſt. Nempe ſunt qui tradant, eum obiiſſe victorem omnium certaminum.

Suid. τριαχθῆναι.

Solin. c. 4.

CAPUT XXIII.

De corona quinquertionis. Degener athletica. Corona luctæ Plura de lucta. Pugilatus. De diſco & jaculo. Pancratium.

QUinquertii præmium fuit corona, hoc eſt ſummum omnium præmiorum. Accipiebat, inquit Pollux, virgam palmæ, aut ipſam palmam, nempe ut ſupra dixi, ſymbolum victoriæ. Præconis voce renuntiabatur, & celebrabatur. Dein corona redimiebatur, Et hoc totum vocabant στεφανηφορίαν. Cæterùm quanti fuerit corona è quinquertio parta, hinc licet æſtimare, quòd Athenienſis Callippus ab adverſariis quinquertii coronam pretio avertiſſe convictus, ingenti pecunia multatus eſt, ex qua, videlicet Jovi erecta fuerunt ſex ſigna. Enimvero Pindarus docet, nihil tam arduum, neque tam rarum fuiſſe quàm obtinere victoriam quinquertii, quæ conjuncta cum victoria ſtadii ante Xenophontem data ſit mortalium nemini.

Pauſanias lib. 5.

Pindar. Ol. od. 13.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

πεντάθλῳ ἅμα
ςαδίȣ νικῶν δρόμον. ὄυκ
ἀντεβόλησεν τῷ ἀνὴρ
θνατὸς ȣ̓́πω τις πρότερον.

na cum quinquertio ſtadii vincens curſum. Quæ non conſequu-
us eſt vir mortalis unquam prius. Itaque ut quinquertionis vi-
toria ſi non cæteris victoriis præſtitit, at certè paucis inferior fuit,
ta veriſimile eſt hanc coronam in ſummo prætio fuiſſe, certè nul-
i dignitate ceſſiſſe, veluti illam, quæ ut omnes victorias, ita om-
es coronas una repræſentabat. Niſi fortè exiſtimare libeat, quin-
uertionem omnibus coronis donatum fuiſſe. Id quod & genus vi-
toriæ videtur poſtulare, idemque licet ſuſpicari è verbis Plutarchi
le Arato loquentis qui quoque fuit, quinquertio, ὥςε, inquit, καὶ πέν- *Plutarch. Arato.*
ταθλον ἀγωνίσασθαι, καὶ ςεφάνων τυχεῖν, adeò ut & quinquertium de-
ertaverit, & coronas adeptus ſit, nempe unicuique victoriæ debitas.
ed, ut dixi, mihi quidem uſque adhuc res non ſatis eſt liquida. Et ve-
ò ſæpe adverti, res celeberrimas à ſcriptoribus omitti. Nempe,
uarum rerum cognitio eſt pervulgata, harum ſcriptio videtur eſſe
upervacua, Ita fit, ut dum ſcriptores operæ ſuæ parcunt, poſteri-
ati parum conſulant. Illorum temporum ſcriptores, ut video, ſatis
abuerunt ſi quatuor certaminum coronas deſcriberent, omiſſis
æteris, ea potiſſimùm ætate, qua athletica & gymnica cœperunt
legenerare, & abire in κακοτεχνίας, ut eas Galenus nominat. Hujus *Galen. ad Thraſ. Plutarch.*
legeneris athleticæ exemplum peti poteſt è Plutarcho, ubi me-
norat Theagenem quendam mille ac ducentas coronas collegiſſe *πολιτ.*
ὧν συρφετὸν ἄν τις ἡγήσαιτο τȣ̀ς πλείςȣς, quarum plurimas quis exi- *παραγγ.*
timare poſſit farraginem, ac ſicuti coacervationem futilium, nul-
iuſque pretii coronarum. Hujuſmodi exercitationes, quales intro-
luxerant Antæus & Cercyo tum Epeus aut Amycus in pugilatu,
Plato improbat ut inutiles. Nec ſolùm fuerunt inutiles, ſed inter- *Plato lib. 7. de leg.*
lum & turpes, cujuſmodi illa eſt quam Æſchines Timarcho expro-
brat his verbis; Iſte autem non olim, ſed nuper aliquando abjecta ve- *Æſchin. in Timarch.*
ſte nudus toto corpore pugilem agebat in concione & quidem cor-
pore ob ebrietatem & petulantiam ita malè, turpitérque affecto,
ut homines cordati oculos velarent, verecundantes Reipub. vi-
cem quæ talibus conſultoribus uteretur. Sequitur lucta multum
diſſimilis priſcæ illi, quam Plato facit partem τῆς γυμναςικῆς, cujus al- *Plato lib. 7. de leg.*
tera pars eſt ὄρχησις ſaltatio. Utrique pueros aſſueſcere vult. Sed πά-
λην luctam vult eſſe eam quam ipſe vocat ὀρθὴν rectam, quamque
adeò his verbis deſcribit; Quæ verò ex recta lucta à cervicum, &
manuum, & laterum motu, cum contentione, & decora membrorum
conſtitutione adhibentur, ad conſentaneum robur, & ſanitatem com-

 paran-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

parandam, ea profectò, ut ad omnes vitæ partes utilia, nequaquam ſunt prætermittenda. Sed & magiſtris & diſcipulis præcipiendum eſt, ut illi quidem hoc amicè & liberaliter largiantur, hi verò grati animis amplectantur. Infra quoque hanc luctam bellicæ pugnæ cognatam firmat. Eamqne pugnæ cauſa diſcendam ait, non pugnam luctæ gratia ſuſcipiendam. Nempe luctator exercebat ſe ad omnes motus corporis eos, qui in bello ſunt neceſſarii. Minimeque mirum eſt, ſi hac de cauſa lucta exiſtimata eſt non ſolùm ἀρχαιότατον antiquiſſimum, verùm etiam πανεργότατον τῶν ἀθλημάτων vaferrimum è certaminibus. Neque enim luctator ſeſe incautè præbebat colluctatori ſuo, ſed cautè & ſcienter declinabat declinanda, donec victoriæ locum reperiret. Idque in hoc certamine præcipuè fuit advertendum, quod priuſquam athletæ implicarentur, de loco & ſtatione contendebant. Mox ita pugnabant, ut aliquantum reſpirarent. Quo facto, πάλιν ἐπαποδύονται τοῖς αὐτοῖς ἀγωνίσμασι, rurſum ineunt eadem certamina. Alibi Philo Ægyptios comparans athletis ait, διαπνεύσαντες δὲ τιμωρίας ἐπ' ὀλίγον, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀθληταὶ, &c. Cùm verò paulùm reſpiraſſent ab ultione, quemadmodum in certaminibus athletæ, collectis viribus, &c. Idem alibi, ἀθλητοῦ τρόπον οὐκ ἐωμένου διαπνεῖν καὶ συλλέγεσθαι δύναμιν εἰς ἑτέραν ἀγωνίας ἀρχήν. in modum athletæ cui non permittitur reſpirare & colligere vires ad inſtaurandam pugnam. Cæterum de antiquitate certant curſus & lucta, quia utrumque homini connaſcitur. καὶ γὰρ ὁ ταχὺς inquit Ariſtoteles, ἰσχυρός ἐστιν, Celeritas & robur cognatæ dotes ſunt bonæ naturæ. At etiam luctæ natales inde ſunt, quod, ut Donatus ait, Veteres ante uſum ferri & armorum, pugnis & calcibus, & morſibus, corporumque luctatione certabant.

Ariſt. ὑπὲρ τῶν τεσσάρ. — *Æſchin. in Cteſiph. & Ariſtid. in Panathen.* — *Philo περὶ μέθ.* — *Philo περὶ βί. Μωσ.* — *Philo περὶ καταστάσ. ἀρχ.*

Lucret. l. 5.

Arma antiqua manu, ungues, denteſque fuerunt.

Hinc quoque videmus quàm ſint affines pugilatus & lucta, quorum utrumque brachiorum vi, manibuſque peragitur. Certè Phœnix cùm juvenes hortatur ad pugilatum, diſertim monet ut manus conſerant,

Q. Calab. lib. 4.

ἀλλ' ἄλλοι νέοι ἄνδρες ἐπεντύνεσθε ἀέθλων
χεῖρας ὑπ' ἀλλήλοισι δαήμονας ἰθύνοντες.
πυγμαχίης, καὶ θυμὸν ἰήνατε Πηλείωνος.

Verum alii juvenes accingite vos ad certamina, Manus vobis directè intentantes gnaras pugilatus, & manes Pelidæ exhilarate. Sed quòd pugilatus certatur contractis manibus, hoc eſt pugnis, eſtque lucta periculoſior, pugiles etſi maximè cupiunt, non ſinunt judices implicari. Certè Græci eum qui manu promptus eſſet, vocarunt τῇ χειρὶ πλήκτην, manu pugilem, ut loquitur Plutarchus in laudatione Marcelli. ἦν γὰρ τῇ μὲν ἐμπειρίᾳ πολεμικὸς, τῷ δὲ σώματι ῥωμα-

Plutarch. Marcello.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ῥωμαλέος, τῇ δὲ χειρὶ πλήκτης, τῇ δὲ φύσει φιλοπόλεμος. Erat enim experientia bellicoſus, corpore robuſtus, manu pugil, at natura cupitor belli. Eadem ferè tribuit M. Catoni, παρεῖχε δ' αὑτὸν ἐν ταῖς μάχαις τῇ μὲν χειρὶ πλήκτην, τῷ δὲ ποδὶ μόνιμον καὶ βέβαιον. γαῦρον δὲ τῷ *Plutarch. M. Cat.* προσώπῳ. Præbuit autem ſe in pugnis manu quidem pugilem, at pede ſtabilem & firmum, vultu verò hilari. Alibi ab eodem manu prompti & pedibus celeres vocantur πλῆκται καὶ ποδώκεις. Pugilis quidem motus talis erat, ut aliud athleta peteret & monſtraret, aliud *Plutarch. M. Craſſo.* minitaretur. Has ob cauſas Hercules apud Euripidem pugilatum & luctam majoribus præmiis donari ait,

τὰ μὲν γὰρ κοῦφα τοῖς νικῶσιν ἦν *Euripid. Alceſt. actu 5.*
ἵππους ἄγεσθαι, τοῖσι δ' αὖ τὰ μείζονα
νικῶσι πυγμὴν καὶ πάλην βουφόρβια.
γυνὴ δ' ἐπ' αὐτοῖς εἵπετ'. ἐντυχόντι δὲ
αἰσχρὸν παρεῖναι κέρδος ἦν τόδ' εὐκλεές.

Et enim qui in levioribus vincebant, Iis equos abducere licebat. Rurſus qui graviorum certaminum victores erant, nempe pugilatu aut lucta, boves accipiebant. Unà autem ſequebatur mulier. Quod egregium præmium cùm ſors mihi objiceret, turpe erat negligere. Ipſe Hercules ob victoriam in lucta partam contra Antæum, à Mercurio coronatus eſt in hoc à Diis miſſo. Sed, quod omnibus aliis an- *Philoſtrat. in Imag.* tiſtabat præmiis, pugiles, ſicuti alios victores ſcriptis encomiis celebrari mos fuit. *Simonides*, inquit Quintilianus, *cum pugili co-* *Quintil. inſtit. orat. lib. 10. cap. 11.* *ronato carmen quale componi victoribus ſolet, mercede pacta ſcripſiſſet, abnegata ei pecuniæ pars eſt.* Diſci & jaculi certamina ſunt rudimenta & exercitamenta duritiæ, & laborum militarium, quæ autore Apolline ſuperbiunt. His certaminibus non tam coronæ propoſitæ fuerunt, quàm alia quædam præmia quibus nomen νικητήρια, ἐπιχείρια, γέρα, ἀθλήματα, ἆθλα καὶ ἔπαθλα. Pancratium fuit certamen quod conſtabat è duobus, lucta & pugilatu. ὁ δὲ [verba ſunt Ariſtotelis] θλίβειν καὶ κατέχειν [τὰ σκέλη] παλαιστικός, ὁ δὲ ὦσαι τῇ πληγῇ πυκτικός, ὁ δὲ ἀμφοτέροις τούτοις παγκρατιαστικός. qui comprimere & continere [ſcit] crura, palæſtrita. Qui autem ictu impellere, pugil: qui hiſce utriſque, pancratiaſtes [dicitur.] Diſertim Plu- *Plutarch. ſympoſ. probl. 2.* tarchus ait, ὅτι μέμικται τὸ παγκράτιον ἔκ τε πυγμῆς καὶ πάλης δῆλον. Manifeſtum eſt pancratium miſceri è pugilatu & lucta. Videtur ta- *Xenoph. in conv.* men lucta & pancratium ſeparatim fuiſſe certata; ut in illo loco ubi Xiphilinus tradit Aurelium Elicem inſignem athletam, qui omnes *Xiphil. Abit.* antagoniſtas ſuperaret, voluiſſe ſimul certare lucta & pancratio; & utroque in ludis Capitolinis viciſſe. Cui virtuti & felicitati cùm Elæi inviderent, ne is quod ajunt, ab Hercule octavus eſſet; in ſtadium nullum vocarunt palæſtritam, quamvis id genus certaminis eſſet in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

albo cæterorum. Cæterùm pancratii victor dicebatur παγκρατιαστὴ
ſive νικηφόρος τοῦ παγκρατίου. Opus ipſum παγκρατιάζειν. & καταπα-
Philo πε. δικ. γκρατιάζειν, cujúſmodi eſt illud Philonis, καταπαγκρατιάζειν τοὺς
ἐλάττους ταῖς δυνάμεσι, proſternere inferiores viribus. Porrò ut ſupr
dixi, ſimilitudine quinquertii eum qui omni doctrinæ genere excul
tus cæteris antiſtaret, vocatum fuiſſe quinquertionem, ita hîc quoqu
moneo, eos qui diſputando plurimùm poſſent, dictos fuiſſe pancra
tiaſtas. Qua de re extat inſignis apud Platonem locus, ubi Socrate
loquitur de duobus adoleſcentibus pugnacibus, id eſt, acribus & acu
Plato in Euthy. tis diſputatoribus. Omnigena, inquit, illi ſapientia præditi ſunt. E
hactenus quidem ignorabam illos eſſe pancratiaſtas. Hi enim profe
ctò ad omne pugnandi genus inſtructi ſunt; & in omni ratione vald
permixti; non quemadmodum Acarnanes illi fratres pancratiaſtæ. Il
enim corpore tantùm pugnare poſſunt. Hi verò primùm & corpo
maximè valent, & eo genere pugnæ quo cuilibet licet evadere ſupe
riori. & paulo poſt, Priori quidem tempore iſtarum tantùm reru
facultate valebant. Nunc verò ad ſummum cumulum pancratiaſt
arti finem impoſuerunt, id eſt, eximiæ illi decertandi facultati. Cæte
Solin. cap. 4. rùm huic quoque victoriæ fuit propoſita corona, quam Syracuſanu
Lygdamus tertia & triceſima Olympiade primus ex Olympico ce
tamine reportavit. In Iſthmicis quidem hæc corona fuit myrtea, u
Pollux l. 2. infra dico. Hîc, monitore Polluce, advertendum, in pancratio fuiſ
genus quoddam meditationis, cui nomen ἀκροχειρισμός. Id cuju
modi fuerit, uberiùs exponit Suidas, ubi dicit, ἀκροχειρίζεσθαι εἶναι πυκ-
Suid. ἀκροχει-ρίζεσθ. τεύειν ἢ παγκρατιάζειν πρὸς ἕτερον ἄνευ συμπλοκῆς, ἢ ὅλως ἄκραις ταῖ
χερσὶ μεθ' ἄλλου γυμνάζεσθαι, καὶ ἀκροχειρίτης οὕτω καλούμενος. eſſe lucta
aut pancratio certare adverſus alterum ſine implicatione, aut omnin
ſummis manibus cum alio exerceri. Hic vocatus eſt ἀκροχειρίτης
Fuit ergo ἀκροχειρισμὸς genus luctæ, quæ non totorum corporu
complexu peragebatur, ſed tantùm manibus collatis & conſertis
Hujus luctæ mentio eſt apud Platonem, atque adeò apud Platoniza
Plato Alcib. tem Philonem: Jam aliquando, inquit, vidi in certamine pancratia
Philo ὅτι πᾶς σπουδ. ἐλεύθ. ſtarum illum qui infert plagas manibus pedibuſque, omnes ictus di
rigendo, nihilque omittendo eorum quæ pertinent ad victoriam,
tandem deſperata denique ſtadio exceſſiſſe incoronatum. At illu
qui fuit verberatus ab firmitate carnis denſatum, rigidum, ſolidu
verè plenum ſpiritus athletici, per omnia nervoſum, ſicuti lapideu
& ferreum, nihil propter plagas remittentem, conſtantia & firmita
patientiæ deſtruxiſſe adverſarii vim uſque ad victoriam conſumma
tam. Cæterùm certare manibus collatis in hoc genere rarum fuit
advertendum. Nam alioqui in pancratio totis corporibus, totiſqu
viribus certabant. τὸ παίειν ἀλλήλους ὀρθοστάδην, παγκρατιάζειν λέγε-
ται,

ϛῶν, eos qui erecto ſtant corpore, ac ſemet verberibus mutuis onerant pancratio decertare dicimus, inquit Lucianus. Ideo Pindarus fortitudinem pancratii vocat laborioſam, ——— σε δ᾽ ἀλκὰ *Lucian. de gymnaſ.* *Pind. Nem. od. 5.*

Παγκρατίου τλάθυμος ἀέξει.

Te autem fortitudo pancratii laborioſa promovet. In pancratio ut ſuit ἀκροχειρισμὸς; ita quoq; laudatus fuit τραχηλισμὸς, ſtrangulatio. Id quod quid eſſet, ſupra interpretatus ſum. Porrò ut vocabulo Olympionici demonſtrabatur ille inſignis athleta qui Olympiæ viciſſet, ita quoque multum dignitatis continebatur hac voce ὁ παγκρατιαστὴς, itaque ſignabatur illuſtris ille & advertendus athleta pancratii victor, ut apud Xenophontem Arcas Antiochus ὁ παγκρατιαστής. Pancratiaſtes elegantiſſimè deſcribitur apud Philoſtratum in Arrichione. *Lucian. Lexiphane.* *Xenophont. hiſt. Græc. lib. 7.* *Philoſtr. in Imag.*

CAPUT XXV.

De autore ludorum Pythicorum. Ludi Pythici inſtituti ad exemplum Olympicorum. Acceſſiones ludorum Pythicorum. νόμος πυθικὸς, & de ejus partibus. Hymni & pæaniſmus. Apollo φίλαθλος. Certamina poëtarum. Athletæ in Pythicis nudi, muſicis exceptis. Materia coronæ Pythicæ primùm fuit eſculus. Poſtea laurus. De ſingulari lauro è qua nectebantur hæ coronæ. Fortè & hæc corona fuit è palma. Palma & corona junctim datæ. Poma palmæ. Hæc quoque corona facta eſt aurea. Quanti fuerit Pythica corona.

OLympicam celebritatem proximè ſequitur Pythica. Hos ludos Diomedes rediens è Troja in honorem Apollinis inſtituiſſe dicitur, quòd ſævitiam ejus tempeſtatis effugiſſet qua cæteri Græci conflictati fuerant. Hæc Pauſanias. Alii eos ad Agamemnonem referunt. Alii ab ipſo Apolline hos ludos inſtitutos firmant propter occiſum ſive enormis nequitiæ hominem, ſive enormis magnitudinis ſerpentem. In his eſt Ovidius, *Pauſan. in Corinth. lib. 2.* *Etymol. πύθεια.*

Hunc [Pythionem] *Deus arcitenens, & nunquam talibus armis* *Ovid. lib. 1. Metam.*
Ante niſi in damis, capreiſque fugacibus uſus
Mille gravem telis exhauſta pene pharetra,
Perdidit, effuſo per vulnera nigra veneno.
Neve operis famam poſſet delere vetuſtas,
Inſtituit ſacros celebri certamine ludos,
Pythia perdomitæ ſerpentis nomine dictos.

Clemens Alexandrinus ſerpentem tantùm agnoſcit. Pythiæ quidem Draco Pythius, inquit, colitur, & ſerpentis panegyris celebrantur Pythia. Alii rem omnem ad Amphyctiones autores referunt, nempe, *Clem. Al. exhort. ad Græc.* *Strabo l. 9.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

nempe, equeſtre certamen & gymnicum, in quibus corona eſt præmium. Ipſum quidem certamen, ut & Ovidius ait, vocaru Pythia; & Delphis celebrabatur, quomodo Eleuſinæ ea quæ dic bantur μυστήρια. Argis τὰ διονύσια, Corinthi Iſthmia. Hi ludi inſt tuti ſunt anno tertio Olympiadis XLVIII. ad exemplum Olymp corum, quadrigis exceptis. Etſi ibi quoque, inſequenti ætate qua drigis eſt certatum. Pindarus,

Plutarch. πε. φυγ.

Pauſan. in Phoc. lib. 10.

Pindar. Pyth. od. 2.

ὔμμιν τόδε τᾶν λιπαρᾶν ἀπὸ Θηβᾶν
φέρων μέλος ἔρχομαι,
ἀγγελίαν τετραορίας ἐλελίχθονος.
ἐν ᾇ εὐάρματος Ἱέρων κρατέων,
τηλαυγέσιν ἀνέδησεν Ὀρ-
τυγίαν στεφάνοις.

vobis hoc fertilibus à Thebis afferens carmen venio, nuntiun quadrigarum quatientium tellurem. In quibus Hiero curru feli victoria potitus latè ſplendentibus redimivit Ortygiam coronis Hiſce ludis, hoc eſt, certamini equeſtri gymnico acceſſerunt ill quæ proponebantur iis qui hymnum, hoc eſt pæana in Apollin honorem cecinißent, quos citharœdos, cithariſtas, tibicines, fidi cines nominant. Hæc Strabo; ſed quæ diſtinctiùs traduntur à Plu tarcho. Quippe is ſermones hac de re in his ipſis ludis habitos re ferens, ait, quædam ibi addita aut adſcita poſt primam inſtitutio nem, ex cujus præſcripto tantùm admittebatur αὐλητὴς Πυθικὸς, κιθαριστὴς, καὶ κιθαρῳδὸς. Tragœdus quidem excludi non potui pluribus agminatim ingredientibus. Ergo ipſe Plutarchus Terpan drum in κιθαρῳδικῇ excelluiſſe ait, qui Pythia ordine quater vicerit De hoc ipſo Terpandro paulò ante dicit, eum, cùm ſit citharœda rum cantionum poëta, ex præſcripto legis, ſuis & Homericis verſi bus cantilenas circumponentem, canere in certaminibus. Itaque i Pythicam celebritatem irrepſerunt illa omnis generis ἀκροάματα non inſuavi quidem varietate, & illo loco indigna. Quæ tamen ſen ſim excluſerunt priſcam illam, frugalem, & planè muſicam qua judicibus non parum negotii præbebat; ex qua deniq; multa odi illorum qui ſuperati eſſent, exoriebantur. Et hoc quidem genus mu ſicorum primùm ſine ullo carmine ſuaves ſonos reddebat. Et hi erat is qui dicebatur νόμος πυθικὸς, cujus nominantur quinque par tes, anacruſis, ampera, cataceleuſmus, jambi & dactyli, ſyringes Hæc Strabo paulò diverſus à Polluce, qui aliter nominat has, quinqu partes τοῦ πυθικοῦ νόμου αὐλητικοῦ. Sunt enim πεῖρα, κατακελευσμὸς, ἰαμ-βικὸν, σπονδεῖον, καταχόρευσις. Has quoq; ſingulas partes idem Pol lux, cujuſmodi fuerint, interpretatur. Siquidem hoc totum negotium nihil aliud fuit, niſi interpretamentum ejus pugnæ, quam Apollo inſti-

Strabo l. 9.

Plutarch. ſymp. probl. lib. 5.

Plutarch. πε. μουσ.

Pollux. lib. 4. cap. 10.

inſtituit adverſus draconem. Et quidem in πεῖρᾳ, tentamine, in-
quit, diſpicit locum, ſi eſt dignus certamine. At in cataceleuſmo
provocat draconem. In Jambico verò pugnat. Poſtea introducti
ſunt hymni in honorem Apollinis, & conſuetus ille παιανισμὸς,
ἰὴ παιὰν, ut Homerus loquitur, ἰὴ παιήων. Nempe ibi cantu cer- *Homer.*
tabant ad citharam, cantu ad tibiam, & ipſis per ſe tibiis. donec, *hymn. in*
retentis aliis certaminibus, aulædorum ars rejecta; quòd ſic ani- *Apoll.*
mum inducerent, ab illis neſcio quid cani triſtis & infauſti. Ipſe
Apollo perhibetur φίλαθλος καὶ φιλόνεικος, cupiens certaminis & *Plutarch.*
victoriæ in cithara, in cantu, in jactu diſci, in pugilatu. Ipſe, quam- *ſymp.8.*
libet Deus diducitur in ſtudia, adeſtque certantibus fautor, ac τὰ
πρωτεῖα dat iis à quibus colitur; quomodo ſuperborum, nec ipſum
precibus adeuntium ictus avertit à ſcopo. Meritò ergo Athenien-
ſes huic numini gymnaſium ſponte conſecrarunt. Delphi quoque
Apollini pugili, Cretenſes & Lacedæmonii curſori rem divinam fa-
ciunt. Cui numini æmulus Nero ea quæ in Pythiis agebantur ad ſe
magis quàm ad Deum pertinere putabat. Nempe, eò vecordiæ *Lucian.*
proceſſerat, ut exiſtimaret, Apollinem non audere ſecum neque *Ner. ſeu de*
cithara, neque carmine certare. Certè Philoſtratus memorat eum, *foſſa Iſth.*
relicta Roma, in Græciam profectum ſeſe ſubjeciſſe præconiis *Philoſtrat.*
Olympicis & Pythicis; atque adeò viciſſe Iſthmica certamina. *vita Apoll.*
Porro ejus & victoriæ, & præconia erant citharœdica, Olympiæ *lib.4.*
quoque vicit tragœdos; taleſque coronas, ut alibi dico, cupidiſſime
imbivit. Cæterùm hi ſunt illi ludi, in quibus inclyta illa poëtarum
certamina peragebantur. Poëticam, inquit Plutarchus, non dici- *Plutarch.*
mus feram illam, neque item hanc novitiam quæ nuper acceſſit *ſymp. probl.*
ad ſacra certamina, ſed illam, quæ olim adipiſcebatur coronas *lib. 5.*
victrices. Alibi quoque memorat, Soſiclem Coronæum Pythiis
ludis victorem fuiſſe poëtarum. Alibi ait, Philemonem Comicum *Plutarch.*
& Alexin in ſcena qui certaſſent, coronatos animam exhalaſſe. *ſymp. probl.*
Idem quoque paulò poſt tradit, autoribus Eratoſthene & Philo- *lib.2.*
choro, Polum tragœdum, qui eſſet natus annos ſeptuaginta, paulò *Plutarch.*
ante finem vitæ, intra quatuor dies decertaſſe octo tragœdias. *ſi ſen. Reſp. admin.*
Agatho ille apud Platonem prima tragœdia, id eſt primo tragœ- *Plato in*
diæ certamine vicit, & ſequenti die ſacrificavit ἐπινίκια, id eſt vi- *ſymp.*
ctoriæ vota reddidit. Id quod priſco more factitatum fuiſſe, hinc fi-
des, quòd & Homeri & Heſiodi talia certamina celebrantur.
Ajunt ipſos, inquit Tzetzes, certaſſe, & Heſiodum victorem fuiſ- *Tzetz. in*
ſe, certamen proponente, verſuſque ipſorum judicante Panide *Heſ. lib. 1.*
rege. ex his, inquam, certaminibus Heſiodum victorem rediiſſe,
coronatum, atque alio præmio donatum eſſe, nempe tripode.
Etſi hanc exiſtimationem acriter confutat Tzetzes, qui Home-
rum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Tyr. Max. διαλ. β. tum Heſiodo multò antiquiorem facit, & præſtantiorem, Et hæ dicebantur ἐπινίκια ἄσματα; quæ omnibus admirationem aut excitarent, aut adimerent. Nec verò ſua tantùm ſcripta poëtæ deferebant ad certamen, verùm etiam aliena, dummodo acritatem ingenii, & doctrinæ opes in illis emendandis prompſiſſent. Certè

Quintil. Inſtit. orator. lib. 10. Quintilianus eſt autor, *Athenienſes permiſiſſe poſterioribus poëtis ut Æſchyli fabulas emendatas in certamen deferrent.* Eaque ratione non paucos ait fuiſſe coronatos. Hîc adnotandum, cæteros athletas, ſcilicet, præter poëtas, ad Pythica certaminà deſcendiſſe nudos. Ibi enim & pugilatu, & curſu, & quadrigis certatum fuiſſe, præter alia teſtimonia, docent verſus Ovidii quos

Pindar. Pyth. od. 1. paulò poſt cito. Nec mirum, ſi tanta fuit horum ludorum celebritas, ut Pythiam Pindarus vocaverit ςεφάνοισιν ἵπποισί τε κλυτὰν coronis equiſque inclytam. Coronam Pythicam credibile eſt primò nexam fuiſſe ex eſculo. Cauſa eſt apud Ovidium loquentem de Pythiis.

Ovid. lib. 1. Metam.

> *Hic juvenum quicunque manu, pedibuſue, rotave*
> *Vicerat, eſculeæ capiebat frondis honorem.*
> *Nondum laurus erat, longoque decentia crine*
> *Tempora cingebat de qualibet arbore Phœbus.*

Etſi eſculus propriè eſt arbor Jovi dilecta, ut diſertim Virgilius tradit loquens de arboribus.

Virgil. lib. 2. Georg.

> *Pars autem poſito ſurgunt de ſemine, ut altæ*
> *Caſtaneæ, nemorumque Jovi quæ maxima frondet*
> *Eſculus.*

Certè hic ipſe poëta hujus arboris proceritatem, firmitatem, diuturnitatem alibi laudat.

Virgil. lib. 2. Georg.

> *Eſculus in primis, quæ quantum vertice ad auras*
> *Æthereas, tantùm radice in Tartara tendit*
> *Ergo non hyemes illam, non flabra, neque imbres*
> *Convellunt, immota manet, multoſque per annos*
> *Multa virûm voluens durando ſæcula vincit.*

Ælian. Var. hiſt. lib. 3. Inventa demum lauru, coronas Pythicas conſtat fuiſſe laureas; Aelianus cauſam tradit propter quam victori in Pythicis ludis corona datur è lauro Tempica. Theſſali ajunt, Apollinem ex mandato Jovis purgatum, cùm Pythonem ſerpentem jaculis interemit, qui etiam cùm ibi eſſet oraculum, Delphos habebat. Ergo coronatum ex hac lauro Tempica, & ramo in dextram ſumpto ex hac ipſa lauro veniſſe Delphos Jovis & Latonæ filium, & oraculum occupaſſe. Eſt etiam ara in eo ipſo loco in quo coronatus eſt, & ramum abſtulit. Proinde etiamnum nono quoque anno Delphi nobiles pueros mittunt, & unum ex ipſis architheoron. Hi advenientes

nientes & magnificè ſacrificantes apud Tempe, & nexis ſibi ex ea lauro coronis, qua tunc Deus etiam amans coronatus eſt. & paulò poſt; Atque hinc eſt, quod etiam in Pythiis ex hac lauro coronæ victoribus dantur. Illud notandum, non artifici manu has coronas à Delphicis adoleſcentibus fuiſſe nexas, ſed ſibi quemque ſuam propria manu nexuiſſe ex illa arbore quæ inibi eſſet, quemadmodum illi quoque apud Philoſtratum adoleſcentuli, quorum quiſque στέφανον αὐτῷ πλέκει παρὰ τοῦ λειμῶνος τοῦ ἐν τῷ ἕλει, coronam ſibi plectit apud pratum quod eſt in palude. Scio dubitatum, an hæc coronæ eſſent è palma. Id quod Soſis apud Plutarchum ſuſpicatur, dum ait, primum Theſeum in Delo inſula abſcidiſſe ramum ſacræ palmæ, quæ & ſpadix dicta. Et hoc quidem ait Praxitelem dicere. Sed & illud quæri, qua de cauſa Theſeus abſciderit ramum hujus palmæ, non lauri, non oleæ. Vide, inquit, ne palma ſit, Πυθικὸν νικητήριον, Pythicum victoriæ præmium. Siquidem & inibi Amphictyones primùm in honorem Dei lauro & palma victores condecorarunt; ſive etiam Deo non lauros, neque oleas, ſed palmas ſuſperderunt. Privatis quidem judiciis palma alicui tradita unà cum corona, erat luculentum teſtimonium eximiæ illius & ſingularis doctrinæ qua cenſebantur illi qui ad hæc certamina accedere audebant. Ea re Herodes rhetor palmam & coronam ſibi à quodam, qui in certamine victor fuerat, allatam, modeſtia, ſcilicet, peæpeditus non accepit, ſed utramque ei remiſit. Solon apud Lucianum, ait, iis qui in hiſce ludis victores fuerint proponi mala ſeu poma, nempe ex iis quæ Deo [Apollini] ſunt ſacra, qui haud dubiè eſt fructus palmæ, Ergo non quidem ipſa palma propriè eſt Πυθικὸν νικητήριον, ſed ipſa poma enata è palma. Quem Luciani locum interpres parum intellexit. Hanc quoque coronam, ut alias, veriſimile eſt, è frondea factam fuiſſe auream. Id ut ita credam, adducor his verbis Pindari, ubi coronas Pythicas vocat fulgidas.

Philoſtrat. συοθήραις. *Plutarch. ſymp. probl. lib. 8.* *Plutarch. ſymp. probl. lib. 8.* *Plutarch. ſymp. probl. lib. 8.* *Lucian. de gymn.*

δι' ἅρματος Ἱέρων ἐν ᾧ κρατέων
τηλαυγέσιν ἀνέδησεν Ὀρ-
τυγίαν στεφάνοις.

Pindar. Pyth. od. 2.

In qua curru felix Hiero victoria potitus latè ſplendentibus redimivit Ortygiam coronis. Et alibi,

τῷ μὲν διδύμας χάριτας
εἰ κατέβαν, ὑγίει-
αν ἄγων χρυσέαν
κῶμόν τ' ἀέθλων Πυθίων
αἴγλαν στεφάνοις,
τοὺς ἀριστεύων Φερένι-
κος ἕλε Κίρρᾳ ποτέ.

Pindar. Pyth. od. 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Ad quem ſi deſcendiſſem geminas gratias afferens, ſanitatem au
ream, & hymnum certaminum Pythicorum, qui eſſet ſplendor co
[*Philoſtr. Hippo.*] ronis quas fortiſſimè omnium ſe gerens Pherenicus [equus ejus
conſequutus eſt apud Cirrham aliquando. Tanti fuit præeſſe his lu-
dis, ut adnotatum fuerit, Hippodromum ſicuti rem ingentis præro
[*Plutarch. πε. τοῦ ὑπὸ τοῦ θεοῦ βραδ. τιμωρ.*] gativæ obtinuiſſe, ut bis inibi præſideret. Tanti quoque fuit hæc
corona, ut Sicyoniis numen prædixerit, civitatem opus habere fla
gellatoribus, quòd Teletian puerum, qui Pythicam coronam me
ruiſſet, eo honore fraudaſſent. Hanc quoque coronam Nero urben
ingrediens dextra manu tenuit, cùm capite, ut ſupra dixi, Olympi
cam gereret.

CAPUT XXVI.

Nemea. Leo Nemeus. De autore Nemeæ celebritatis. Nemeæ unde dicta. Jupiter Nemeus. Alia exiſtimatio circa originen Nemei conventus. Lucus Nemeus. Stadium, quadrigæ, pan cratium in Nemea. Apium coronamentum Nemeum. De api & pinu. ἀφίσαις κὴ ἀπίσαις.

[*Etymol. Νεμέα & German. in Comm. Ara. phæn. German. in comment. ad Ar. phæn. Stat. lib. 3. Sylv. Virgil. 8. Æneid.*]

PYthicam celebritatem & coronam ſequitur Nemea. Hoc no-
mine fuit vicus Achaiæ haud longè ab Argis, ſic dictus à leon
Nemeo, quem ibi Hercules interemit. Cujus rei monumentum,
ſpolium feræ, corpori tutamen geſtavit, quomodo Jupiter pellem
capræ acceptam pro ſcuto habuiſſe dicitur. In proximo fuit ſpecus
nempe receptaculum leonis;

—— ex quo
Formidatus Nemees ager.

Hanc Virgilius vocat rubem,

—— tu Criſſea mactas
Prodigia, & vaſtum Nemea ſub rupe leonem.

[*Etymol. κλεωναί. Tertull. lib. de pall.*] Totus locus dictus eſt κλεωναί. Hac de cauſa hanc Nemeorum pa-
negyrim non minùs quàm Olympicam referunt ad Herculen auto-
rem. In his eſt Tertullianus, qui irridens mollitiem Herculis in fe-
minam mutari, ait, *Nemea certè, ſiquis loci genius, ingemebat.*
Tunc enim ſe circumſpexit leonem perdidiſſe, hoc eſt, & ſpolium
leonis, & ipſum tanti ſpolii geſtorem. Hujus item alio loco hæc ſunt
[*Tertull. lib. de ſpect.*] verba, *Proinde Olympia Jovi, quæ ſunt Romæ Capitolina. Item*
Herculi Nemea; Neptuno Iſthmia. Ipſe Hercules apud Statium
Nemeam agnoſcit ut ſuam,

[*Stat. lib. 3. Sylv.*] *Nec mihi plus Nemeæ, priſcumque habitabitur Argos.*

Cæterum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Cæterùm hæc eſt illa ipſa Nemea, in quam juſſu Jovis Mercurius evolavit, & Argum interfecit. Nemeam dici volunt ἀπὸ τῶν νεμομένων ἐκεῖσε βοῶν, à bobus ibi paſtis, qui erant Junonis. Aut à filiis Danai, qui eum locum ſorte inter ſe partiti ſunt. Certè locus vocabatur τὰ Νέμεια apud Plutarchum, αὐτοὶ δὲ τὰ Νέμεια καταβάντες εἰς Ἄργος ἦγον. ipſi verò deſcendentes Nemean, Argos ducebant. Cæterùm ne quis huc ſe nominis error inſinuet, monent ſcriptores aliam in Theſſalia urbem fuiſſe cui nomen Νέμεια. At in Peloponneſo fuit leo Nemeus, è quo proſtrato, ut cœpi dicere, fluxit inſignis hæc Nemea celebritas. Inibi fuit inſigne templum Jovis, cui Nemeo nomen. Huic Argivi ſacrificabant, & in ejus honorem athletis certamina proponebant. Is dicebatur Nemeorum conventus, qui ad exemplum Olympici quinto quoque anno celebrabatur. Et hæc quidem eſt receptiſſima exiſtimatio hujus inſtituti. Aliud quoque reperio. Quippe memorant Adraſtum, unà cum iis qui Thebas oppugnatum iverant, veniſſe ad Nemeam, ubi Heſiphile Ophiten Lyci regis filium in ſervitute alebat. Hæc rogata ab his ducibus ut aquam monſtraret, ne puerum humi deponeret, in apio altiſſimo quod ad fontem erat, eum occuluit. Ibi draco puerum, dum ipſa ducibus aquam præbet, exedit. Draconem Adraſtus & cæteri interfecerunt, ludoſque funebres, eoſdemque quinquennales puero inſtituerunt. Hunc puerum Clemens Alexandrinus vocat Archemorum, cui juſta facta ſunt; ejuſque funebrem orationem ait appellari Nemeam. Hinc eſt, quod Artemidorus dixit, coronam Nemeam eſſe dicatam certamini ſepulchrali, quod in illorum numero eſſet quos vocabant ἀγῶνας ἐπιταφίους, ubi decurrebant in honorem illorum qui bello periiſſent. Hoc cenſet Statius, ut apparet ex his verſibus qui ſunt in epicedio in patrem.

Lucia. in Dial. Deor. — *Etymol.* Νεμέα & Νεμεαῖον. — *Plutarch. Ag. & Cleom.* — *Etymol.* ἀπέσας. — *Hygin. fab. 74.* — *Clem. Alex. exhor. ad Græc.* — *Artemid. lib. 1. cap. 79.* — *Pollux. l. 8.*

Illic & Siculi ſuperaſſem dona ſepulchri,
Et Nemees lucum, & Pelopis ſolennia trunci.

Stat. in epic. in patr.

Hujus generis fuit illud quod decurſum fuit trecentis Lacedæmoniis, quem decurſum interfectorum parentes ſpectarunt. Porrò hunc locum, ſive eſt ager, ſive vicus, Nemeus, Pauſanias, & Pindarus, & Statius nominant lucum; credo, quo ei major accedat veneratio.

Plutarch. πε. τῆς Ἡροδ. κακοηθ.

ὁ δ᾽ ἀνὴρ
καταβολὰν ἱερῶν ἀγώνων
νικαφορίας δέδεκται
πρῶτον Νεμεαίου
ἐν πολυϋμνήτῳ Διὸς ἄλσει.

Pindar. Nem. od. 2.

Hic quoque vir fundamentum ſacrorum certaminum victoriæ

Pindar. Nem. od. 3.

ſumpſit primùm in Nemeæo multùm decantato Jovis luco. Ne meam quoque Pindarus vocat βαθυπέδιον profundos campos haben tem. Alia multa inventa ſunt in honorem hujus loci. Video apu

Plin. lib. 35. cap. 4.

Plinium Nemeam in tabula pictam, & *ſedentem ſuper leonem pa migeram ipſam, adſtante cum baculo ſene, cujus ſupra caput ta bula bigæ dependet.* Quia omnia certaminum genera in illis qua tuor celeberrimis Græciæ conventibus peracta conſtat, certè Ne meæ quoque bigis & quadrigis eſt decertatum. Pindarus nomina ſtadium Pythicum, quò athletæ nudi veniebant, in his verſibus,

Pindar. Pyth. od. 11.

Πυθοῖ δὲ γυμνοὶ ἐπὶ
ϛάδιον καταβάντες ἤλεγξαν Ἑλ-
λανίδα ϛρατιὰν ὠκύτατι.

Pythiæ nudi in ſtadium cùm deſcendiſſent, dedecorarunt Græ canicam turbam [ſua] velocitate. Ita quoque Plato nominat ſta

Plato in Theag.

dium Nemeæ. Hic aliquando, inquit, inſtitutum ſuum de adeun do ſtadio illo Nemeo mihi communicavit. Pindarus quoque no minat coronam pancratii in Nemea, qua donatus fuit Pythias Lam ponis filius.

Pindar. Nem. od. 5.

—— διαγγέλ-
λοισ᾽ ὅτι Λάμπωνος υἱὸς
Πυθέας εὐρυσθενὴς
νικῆ Νεμέοις παγκρατίου ϛέφανον.

Stat. lib. 3. Sylv. Plutarch. Philopœm.

nuntians quod Lamponis filius Pytheas prævalidus emeruit in Nemeis pancratii coronam. Denique omnia certamina, quam libet ardua, ibi habebantur. Hinc eſt, quod Statius vocat Ne meam atrocem,

Cedat atrox Nemee.

Enimvero Plutarchus eſt autor. in hac Nemea celebritate à Philo pœmene editos fuiſſe ludos planè militares, hoc eſt, qui referren ſpeciem ordinatæ, ac incedentis phalangis, ſervatis numeris, ad ditaque celeritate & robore. Ipſum quidem Philopœmenem, ci tharœdis certantibus, ſpectandum ſe in ſpectaculo præbuiſſe ſecum habentem adoleſcentes in veſtibus militaribus cum anteriori veſte purpurea, florentes vi corporum ac ætate. Illam omnem ſpeciem omnium oculos convertiſſe in Philopœmenem; eumque & plauſu & ingenti lætitia exceptum. Cæterùm Pindarus meminit floris co ronarum Nemearum.

Pindar. Iſthm. od. 6.

—— ἐν Νεμέᾳ
μὲν πρῶτον ὦ Ζεῦ τὶν ἄωτον
δεξάμενοι ϛεφάνων.

apud Nemeam enim primùm ô Jupiter tuarum florem adepti coro narum. Idem alibi dicit Nemeam habere pulchra folia,

ἄραντ

ἄραντο γὰρ νίκας ἀπὸ παγκρατίου, Pindar. Iſthm. od. 6.
τρεῖς ἀπ' Ἰσθμοῦ, τὰς δ' ἀπ' εὐφύλλου Νεμέας
ἀγλαοὶ παῖδές τε καὶ μά-
τρωες.

Reportarunt igitur victorias è pancratio, tres ab Iſthmo; illas autem . Nemea folia pulchra habente illuſtres filii & avunculi. Nec mi-rum, ſi ludos Nemeos idem Pindarus vocat amabiles,

ἦλθε τοι Νεμέας Pindar. Nem. od. 6.
ἐξ ἐρατῶν ἀέθλων
παῖς ἐναγώνιος.

enit Nemeæ ex amabilibus ludis adoleſcens certaminum ſtudioſus. Cæterùm qui in his ludis victor fuiſſet, is apio, ut Lucianus & Pau-ſanias ajunt, coronabatur. Hoc ipſum alii tradunt. Atque adeò hæc ſunt verba Plinii, *Honos ipſi in Achaja coronare victores ſacri certaminis Nemeæ.* & Artemidorus diſertim tradit, σελίνῳ ἐν Νεμέᾳ τοὺς νικῶντας στεφανοῦσι. apio in Nemea victores coronari. Tertullianus quoque autor eſt, *Herculem nunc populum capite præfer-re, nunc oleaſtrum, nunc apium.* Quorum verborum hic eſt ſen-ſus, Quandoque Herculem coronari populo, ut propria arbore; oleaſtro, ut autorem & victorem ludorum Olympicorum; apio, ut inſtitutorem, & editorem Nemeorum. Id quod etſi verum eſt, tamen apium eſt quoque coronamentum Iſthmicum, ut infra dicam. Et verò Plutarchus, ubi agit de apio, & pinu, tradit pinum fuiſſe patrium coronamentum certaminum; ſed apium è Nemea ſumtum, quò propter Herculem inductum fuerat. Quod autem prævaleret, pinum obſcuraſſe. Sed proceſſu temporis, ait, hanc ipſam pinum, patrium & familiare præmium, rurſus revocatam majori gloria refloreſcere. Hæc Plutarchus; de quibus infra fuſiùs dico, ubi ago de corona Iſthmica. Poſtremò obſervandum, locum, ſive carcerem unde equi in curſum Nemei certaminis emittebantur, peculiari dictione vocatum fuiſſe ἀφέσεις καὶ ἀπέσεις, ſi credimus Etymologico.

Lucian. de gymnoſ. Pauſan. in Arcad. l. 8. Plin. lib. 19. cap. 18. Artemid. lib. 5. c. 7. Tertull. de cor. mil. Plutarch. ſymp. probl. lib. 5. Etymol. ἀπέσεις.

CAPUT XXVI.

Cur apium ſit coronamentum Nemeum. Apio equi & paſcuntur & ſanantur. Apium ſymbolum victoriæ. Apium ἐλεόθρεπτον, *paluſtre, udum. Coronæ conviviales ex apio. Apium pratenſe & hortenſe. Apium proculcatum revireſcit. Apium vivax, pulchrum, virens, flexibile. Apium unde prognatum.*

CAuſa quæri poteſt ob quam apium eſt coronamentum Nemeum. Ego ſi non poſſum veras, veriſimiles dicam. Invenio,

Nemeas equas Junonis, à quibus ibi paſcentibus loco nomen inditum, apio, cujus ibi copia erat, fuiſſe paſtas. Invenio quoque Danaum qui Nemeam poſſedit, cùm filias elocaret, certamen decurrentem oſtendiſſe procis metas, in quibus provenerat apium, quod excerpſit is qui curſu cæteris anteverterat. Ergo apium, quod quidem fuit ſymbolum illius victoriæ, manaſſe ad poſteros. Neque verò apium tantùm fuit pabulum equarum Junonis, ſed & illarum omnium quæ in Nemeis ludis decurrebant Neque mirum, ſi pabulum velociſſimi animalis qui ſua celeritate victoriæ cauſa eſſet, uſurpari cœpit pro ſymbolo, atque adeò pro ipſo præmio victoriæ. Et quidem equi bellatores apud Homerum apio paſcuntur.

Etymol. στάδιον.

Homer. Iliad. β.

——ἵπποι δὲ παρ' ἅρμασιν οἷσιν ἕκαστος
λωτὸν ἐρεπτόμενοι, ἐλεόθρεπτόν τε σέλινον
ἕστασαν.

equi verò apud currus proprios unuſquiſque lotum comedentes, in paludeque nutritum apium, ſteterunt. Nec apio tantùm paſcuntur equi, ſed & ſanantur. Certè Achilles ille Homericus diſcipulus Chironis, idemque medicinæ ſcientiſſimus non viris tantùm, ſed & ipſis jumentis conſultum cupiens poſt alias herbas injicit illis apium. nec ſine ratione, ſed quia otioſi equi plerunque laborant pedibus, cui morbo apium eſt remedium aptiſſimum. Et vero Nemeum apium à Nicandro connumeratur inter theriaca medicamenta. Diciturque Nemeum, quia id genus herbæ in Nemea inventum. Vocaturque à Nicandro ἀείφυλλον ſemper habens folia, quòd illa nunquam amittit, οὐ γὰρ φυλλοῤῥοεῖ. Quid, quod non ſolùm jumenta, ſed & ipſi homines apio curantur? Periculosè ægrotantes, inquit Plutarchus, dicimus opus habere apio. Ideoque volebant σέλινον εἶναι σύμβολον ἀνεπιτήδειον, apium eſſe ſymbolum incommodum. Quia verò Homerus, & Homeri imitatione Nicander vocat apium ἐλεόθρεπτον altum apud paludes, Horatius imitatione Homeri illud quoque vocat udum.

Plutarch. ſymp. pr. lib. 5.

Nicand. ther. 47. & ibi ſchol.

Nicand. ther.

Horat. lib. 1. carm. od. 36.

quis udo
Deproperare apio coronas,
Curatve myrto?

Ex quo Horatii loco diſcimus, & ipſas coronas conviviales plexas fuiſſe ex apio. Cui accedit alter ejuſdem Horatii locus, ubi invitat Phyllidem ad lætitiam,

Horat. lib. 4. Carm. od. 10.

Eſt mihi novum ſuperantis annum
Plenus Albani cadus; eſt in horto
Phylli nectendis apium coronis.

Quibus in verſibus apium eſt hortenſe, cùm apud Homerum ſit paluſtre. Id quod minimè mirabitur is qui cogitabit in Aſia, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

n regionibus Orientalibus eſſe pratenſia, paluſtria & promiſcua lla ipſa quæ in Occidente ſæpe ſunt hortenſia & rara, nec niſi curatè culta in hortis feliciter proveniunt. Ergo alibi apud Homerum oc ipſum apium eſt pratenſe,

Homer. Odyſſ. ε.

Α᾽μφὶ δ᾽ λειμῶνες μαλακοὶ ἴου ἠδὲ σελίνου
Θήλεον.

Circum verò prata mollia violæ & apii florebant. At in Græcia pium fuit hortenſe. Certè Moſchus enumerans aliquot herbas hortenſes, in his cenſet τὰ χλωρὰ σέλινα viride apium. Lucianus quoque apium facit hortenſe, ubi ait, capillos muliebres, eos qui offunduntur circa aures & tempora, eſſe multò criſpiores quàm apium in pratis. οἱ δ᾽ παρ᾽ ὦτα καὶ κροτάφους πολὺ τῶν ἐν λειμῶνι οὐλότεροι σελίνων. Hinc natum proverbium, οὐδ᾽ ἐν σελίνοις, non in apio. Nempe in ſummitatibus, ſive ora compitorum, ἐν τοῖς λεγομένοις περικήποις apium & rutam plantabant. Accedunt aliæ, & quidem minimè vulgares dotes quibus apium commendatur. Nam cùm floret, tunc verò proculcatum & protritum majori auctu revireſcit, τὸ σέλινον, inquit Theophraſtus, ἐὰν σπαρὲν καταπατηθῇ, καὶ κυλινδρωθῇ, ἀναφύεσθαι φασὶν οὖλον. Apium ſi ſeminatum proculcatum & cylindro contuſum fuerit, renaſci ajunt criſpum. Hinc aliud ejus epithetum. Nam Horatio eſt vivax.

Moſch. in epitaph. Bion. eidyll. 3.

Lucian. Amor. ἐν παροιμ.

Plutarch. ſymp. probl. lib. 7. Theophraſt. lib. 2. de plant.

Neu deſint epulis roſæ,
Neu vivax apium, neu breve lilium.

Horat. lib. 1. carm. od. 36.

Dicitur & pulchrum. Certè paſtor ille apud Theocritum de ſua pulchritudine nihil humile ſentiens, ait ſibi circùm tempora capillos, ſicut apium, fuiſſe fuſos.

Καὶ γὰρ ἐμοὶ τὸ πάροιθεν ἐπαίθεεν ἁδύ τι κάλλος.
Ὡς κισσὸς ποτὶ πρέμνον, ἐμὰν δ᾽ ἐπύκαζεν ὑπήναν·
Χαῖται δ᾽ οἷα σέλινα περὶ κροτάφοισι κέχυντο.

Theocrit. βουκολ. eid. 11.

Etenim mihi priùs emicabat grata quædam forma ſicut hedera circa arboris ſtirpem, meamque ornabat barbam. Capilli autem velut apium circum tempora fuſi erant. Quibus ex verſibus Lucianus mutuatus eſt locum quem paulò ante citavi. Vocatur quoque virens, ut apud eundem Theocritum,

Lucian. Amor.

Καὶ θάλλοντα σέλινα, καὶ εἰλιτενὴς ἄγρωστις.

Theocrit. ὑλάσ. eidyl. ιγ.

Et apium virens, & criſpa agroſtis. Dicitur & flexibile, ac proinde aptum vinciendo, ſeu redimiendo capiti. Theocritus,

Χ᾽ ἁ στιβὰς ἑσσεῖται πεπυκασμένα ἔς τ᾽ ἐπὶ πᾶχυν.
Κνύζᾳ τ᾽ ἀσφοδέλῳ τε πολυγνάμπτῳ τε σελίνῳ.

Theocrit. θαλυσία. eidyll. ζ.

Et thorus denſatus erit ad cubitum uſque Cnyza, aſphodelo, & flexibili apio. Et quòd apium eſt flexibile, ex eo corona fundit ſe circa caput, ut in illo verſu quem paulò ante citavi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Χαῖται δ' οἷα σέλινα περὶ κροτάφοισι κέχυνται.

Virgilius tribuit ei gracileis comas, nempe, quæ facilè plectuntu in ambitum, unde coronamenta.

Virg. in Mor.

Inde comas apii gracileis, rutamque virentem
Vellit, & exiguo coriandra trementia filo.

Apud eundem Virgilium Linus ille,

Virgil. eccl. 6.

—— divino carmine paſtor.
Floribus, atque apio crines ornatur amaro.

E quo verſu, tum ex illis quæ ſupra dixi, colligimus, apiaceæ coronæ aliquando inſertos fuiſſe flores. Non omiſerim priſcam de apio exiſtimationem. Quippe volunt eſſe natum è Corybantico ſanguine. Ea re ſacerdotes Corybantum vetant in menſa apponi apium cum tota radice, ὁλόῤῥιζον ἀπηγόρευον σέλινον ἐπὶ τραπέζης τιθέναι, inquit Clemens Alexandrinus.

Clem. Alexand. exhortat. ad Græc.

CAPUT XXVII.

Iſthmici ludi unde dicti. Et quando celebrati. De origine horum ludorum. Cur à poëtis Iſthmos dicatur lachrymabilis. Iſthmici ludi inſtituti in honorem Neptuni. Corona Iſthmica è pinu. Diogenes in ludis Iſthmicis pinu coronatus. Cur pinus ſit coronamentum in his ludis. Pinus coronamentum Neptuni & Liberi. Apium quoque probo fuiſſe coronamentum Iſthmicum.

QUarto loco numerantur Iſthmici ludi, & corona Iſthmica. Hi ludi ita vocati ſunt ab loco ubi celebrabantur, hoc eſt, Iſthmo Corinthiorum. Singulis annis celebrari ſolitos conſtat ex eo loco Xenophontis ubi is memorat, Ageſilaum & exſules Corinthios Neptuno ſacrificaſſe, & certamen celebraſſe. Celebrarunt, inquit Argivi, digreſſo Ageſilao, de integro Iſthmia. Itaque hoc anno fuerunt qui bis in certaminibus victi ſunt, & alii qui bis victores ſunt pronuntiati. Cæterùm utraque exiſtimatio viguit, nempe hos ludos Neptuno ſacros fuiſſe, & Melicertæ. Et hunc quidem Melicerten puerum, ajunt fuiſſe filium Inûs; illum ipſum cui poſtea Palæmoni nomen qui his ludis cauſam dediſſe dicitur. Id quod qua ratione acciderit, non omnes omnino ſcriptores conſentiunt, nempe Pauſanias, Strabo, autor Etymologici, Plutarchus, Lucianus, Lactantius, qui hoc factum narrant, paulùm ſunt alii ab aliis diverſi: tamen in hoc videntur conſentire, hunc puerum Melicerten, unà cum matre de ſaxo Moluride in mare præcipitem datum, ab Delphine exceptum, & in Iſthmum Corinthiorum fuiſſe delatum. Id quod Clemens Alexandrinus vocat

Xenoph. hiſt. Græc. lib. 4.
Scholiaſt. in alexiph. Nicand.
Pauſan. lib. & lib. 2.
Strabo l. 8.
Etymol. ἀθαμάντιον.
Plutarch. ſymp. lib. 5. probl. 3.
Lact. lib. 1. de fal. relig. cap. 21.
Lucian. in Dial. Deor.

σκύφ-

κύβαλον ἐλεεινὸν τῆς θαλάσσης, miſerabile excrementum maris. Ibi *Clem. Alex. exhort. ad Græc.*
ùm puerum Siſyphus expoſitum inveniſſet, eum contumulaſſe, &
ıoſce ludos in ejus honorem inſtituiſſe. Hinc fortaſſe manavit
pithetum, quo Statius Iſthmum donat. Eum enim vocat La- *Lucian. Ner. ſeu de fos. Iſthm.*
hrymabilem, quòd propriè hi Iſthmici ludi eſſent ἐπιτάφιοι,
unebres,

—— *cedat lachrymabilis Iſthmos,* *Stat. lib. 3.*

ìed hîc quidem minimè prætereundum id quod à Plutarcho om-
ıis antiquitatis ſcientiſſimo obſervatum eſt. Et verò is diſtinguit
udos in honorem Melicertæ inſtitutos ab Iſthmicis ſpectaculis. *Plutarch. Theſ.*
Nam Melicertæ fiebat, inquit, inibi ſacrum noctu, potiùs quàm
certamen aut ſpectaculum, aut conventus generalis. ergo hoc
llud eſt quod apud Corinthios Iſthmici ludi ſicut apud Argivos *Inepp. Juliani. Plutarch. Theſ.*
Nemei, dicuntur fuiſſe duplices. Cæterùm ipſe Plutarchus his
udis Iſthmicis autorum facit Theſeum, qui eos inſtituit in hono-
rem Scironis, dum ejus cædem expiat. Idque eum ait feciſſe æmu-
atione Herculis, à quo Olympica certamina inſtituta fuiſſe dixi-
mus. Hîc advertendum, in Iſthmicis fuiſſe legem ut neque co-
mœdia quiſquam certaret, neque tragœdia. Cui tamen legi Nero *Lucian. Ner. ſive de foſſa Iſthm.*
vim fecit. Horum ludorum tanta fuit celebritas, ut, ne Corintho
quidem exciſa, fuerint intermiſſi. Atque adeò vel in ipſo urbis ex-
cidio, Sicyoniis, ut eos faciendos curarent mandatum. atque adeò
in publicis actis nominabantur, ſicuti celebres quidam rerum
agendarum termini, veluti in pactis & conditionibus pacis quæ
cum Philippo facta eſt, Senatus decrevit ut rex præſidia deduceret
ex urbibus ante Iſthmicam Panegyrim. Enimvero in frequentia *Polyb. eccl. delegat.*
illa Iſthmica Titus ejuſdem Senatus decreto voluit liberare Græ-
ciam. Inibi dicitur fuiſſe templum Neptuni circumdatum luco ex *Strabo l. 8.*
arbore pinu, nempe ubi hæc certamina peragebantur. Certè eo *Xenoph. hiſt. Græc. lib. 4.*
menſe quo hi ludi edebantur, Argivi ibidem Neptuno ſacrifica-
bant. Ipſa corona Iſthmica dicitur fuiſſe è pinu, autoribus Lucia- *Lucian. de gymnaſ.*
no, Pauſania, Plinio, cujus hæc ſunt verba, *Pinea corona victo-* *Plin. lib. 15. c 10.*
res apud Iſthmum coronantur. Apud Plutarchum quidam diſſerit,
pinum non eſſe peregrinum neque novum, ſed patrium, & priſcum *Plutarch. ſymp. lib. 3. probl. 3.*
coronamentum Iſthmiorum. Alibi quoque apud Plutarchum
mentio fit pinus Iſthmicæ, & cupreſſus Creticæ. Huc accedit *Plutarch. ſymp. lib. 1. probl. 2.*
quod pueri Melicertis, ad quem autorem horum ludorum origi-
nem, ut dixi, quidam referunt, corpus fuit inventum πίτυι περιε- *Clem. Alex. ſtrom. lib. 1.*
στεφανωμένον pinu ſcatens, ſive coopertum. Diogenem Cynicum
Dion Chryſoſtomus memorat in Iſthmicis ludis pinu fuiſſe co- *Dion de Iſthm. orat. 9.*
ronatum. Et verò ad eum miſſu illorum qui ludis præfecti eſ-
ſent, venit quidam qui ipſum hanc coronam ponere juſſit. Cui

Diogenes, Ego verò multos vici præclaros antagoniſtas, non cu-
juſmodi ſunt iſta mancipia, quæ hîc quidem lucta, diſco, curſu
vincunt; ſed longè acriores, paupertatem, exilium, contemptum,
iram, animi ægritudinem, cupiditatem, timorem, omniumque
pernicioſiſſimam voluptatem, cui vix quiſquam in univerſa Græ-
cia non eſt obnoxius. Hanc enim è tot millibus Perſarum, Medo-
rum, Syrorum, Macedonum, Athenienſium, Laconum extra
unum me vicit nemo. Num etiam vobis videor indignus qui ge-
ſtem hanc pineam coronam? Hæc iis, quorum juſſu huc veniſtis
renuntiate. Atque adeò quòd Iſthmica corona evinctus incedo,
hinc quoque ſcitote Iſthmicos ludos dein fore illuſtriores. Addit
Lucian. vitar. auct. Lucianus hoc ipſum memorans, ipſum Diogenem, quantum huc
ſpectat æquaſſe ſe Herculi. Milito, inquit, ut ille, adverſus volu-
ptates non juſſus, ſed ſponte. Simili ferè exemplo, & metaphorico
Clem. Alex. Strom. lib. 7. loquendi genere uſus eſt Clemens Alexandrinus, ubi ait de victo-
ria illius qui coronatur ut victor perturbationum animi. Hic, in-
quit, eſt ille verus athleta, qui ob veram victoriam, quam obtinuit
adverſus omnes affectus in magno ſtadio, qui vocatur mundus,
coronatus eſt. At is qui ſpectaculum propoſuit, eſt omnipotens
Deus. Judex, unicus filius Dei. Spectatores verò angeli & Dii; &
pancratium illud quod ex omni genere pugnæ conſtat: non ad-
verſus ſanguinem & carnem, ſed adverſus ſpirituales poteſtates,
quæ per carnes operantur vehementes vitiorum & affectionum
Plutarch. ſymp. lib. 5. probl. 3. motus. Cæterùm Plutarchi exſtat problema quod huc pertinet.
Quærit enim qua de cauſa pinus in Iſthmicis ludis ſit coronamen-
tum victoris. Et quidem communis exiſtimatio erat, pinum eſſe
coronamentum Neptuni. Dixi quoque è Strabone, apud Iſthmum
fuiſſe templum hujus numinis ἄλσος πιτυῶδες συνηρεφὲς, ὅπου τὸν ἀγῶνα
τῶν Ἰσθμίων Κορίνθιοι συνετέλουν, luco pineo contectum, ubi certa-
men Iſthmiorum Corinthii peragebant. Etſi hæc cauſa non ſatis
videtur eſſe valida. Quippe pinus non ſolum Neptuni, ſed & Li-
beri coronamentum eſſe conſtat, propter eas cauſas quæ memo-
rantur apud Plutarchum. Certè verum eſt, utrique numini hanc ar-
borem eſſe complacitam. Utrumque enim & humido & genitali
præeſt. Neptuno quidem ſativo, at Dionyſio arboreo omnes
Græci ſacrificant. Adduntur ibidem aliæ cauſæ, quas inde lecto-
rem petere æquum eſt. Ne multa, hic ipſe Praxiteles, quem Plu-
tarchus hac de re diſſerentem inducit, denique ait; Non enim heri
pinus hîc & nuper facta eſt coronamentum Iſthmiorum. Priùs ta-
Scholiaſt. in alexiphar. Nicand. men, inquit, τοῖς σελίνοις ἐστέφοντο apio coronabant. Hoc ipſum fir-
mat ſcholiaſtes Nicandri, Ducitur autem Melicertæ, inquit, Iſthmi-
cum certamen, in quo priùs corona fuit victoribus ex apio. Ultimò

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

verò è pinu. Itaque ex his locis ſolvi poteſt nodus qui ſine hac temporum diſtinctione eſſet inſolubilis. Nam etſi pinus, ut ſupra probatum eſt, poſtremò fuit coronamentum Iſthmicum, tamen apio quoque victores in Iſthmicis coronatos legimus. Et exſtat locus Diodori Siculi, ubi is autor eſt, Timoleontem ſua oratione uſque eò accendiſſe militum animos, ut una voce omnes pugnam poſcerent. Cùm verò caſu magna apii vis ad toros extruendos jumentis deportaretur, Timoleon illud ſe victoriæ omen agnoſcere dixit, quod corona Iſthmica ex apio necteretur. Quod factum his verbis proſequitur Plutarchus, cùm igitur id ageret Timoleon ut milites ſuperſtitione liberaret ac deſperatione, monſtrata apii copia, aliiſque quæ tempus poſtulabat, dictis, addidit, coronam victoriæ ultro ſibi in manus venire. Nam Corinthii, inquit, Iſthmiorum victores coronant, exiſtimantes coronamentum apii eſſe ſacrum & patrium: jam enim tunc, quemadmodum nunc, apium erat corona Iſthmiorum, ſicuti Nemeorum. Non autem ita diu pinus fuit. Cùm igitur Timoleon incidiſſet in milites, ſumpto apio, primus ipſe ſe coronavit, deinde qui circa ipſum erant duces & multitudo. Dicitur quoque prætoria, & regia navis Antigoni ſponte produxiſſe apium; indeque denominatam Iſthmiam. Adeſt & Pindarus, qui agnoſcit apium eſſe coronamentum Iſthmicum, Nemea non repugnante.

Diodori Sicul. lib. 16. bibl. & Plutarch. ſymp. probl. lib. 5. probl. 3. Plutarch. Timol.

δύο δ' αὐτὸν ἔρεψαν πλόκοι σελί-
νων ἐν Ἰσθμιάδεσσιν
φανέντα. Νεμέα τ' οὐκ ἀντίξοεῖ.

Pindar. Oly. od. 13.

Duo ipſum contexerunt plicamenta apiorum in Iſthmiadibus conſpectum. Nemeaque non repugnant. Ac ſi dicat, Etſi è pinu propriè texuntur coronamenta Nemea, tamen Xenophontis virtuti datum eſt, ut in Iſthmicis apio coronaretur, perinde ac in Nemeis. Hîc interpretes; ut hanc difficultatem concilient, apium faciunt duplex. Diſcriminant enim viride ab arido: ut corona Iſthmica ſit nexa ex apio arido, Nemea è viridi. Cæterùm Pindarus apia vocat Corinthiaca,

ἵν' ἐν ἀγῶνι βαρυκτύπου
θάλησε Κορινθίοις σελίνοις.

Pindar. Nem. od. 4.

quo pacto in certamine [quod ſacrum eſt Neptunô] tridentis concuſſori graviſtrepo, decoratus fuerit Corinthiacis apiis. Aliis item locis Iſthmicam coronam ex apio necti ait.

γεράραι τέ μιν ὃς Ἰσθμίοιν ἂν ἀπὸ
Δωρίων ἔλαχε σελίνων.

Pindar: Iſth. od. 8.

honorandumque eum qui apud Iſthmum Dorica ſortitus eſt apia. Item alibi non minùs dilucidè.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Pindar. Iſth. od. 2.

οὐκ ἀγνῶτ᾽ ἀείδω
Ἰσθμίαν ἵπποισιν νίκαν,
Τὰν Ξενοκράτει Ποσειδάων ὀπάσαις,
Δωρίων αὐτῷ στεφάνωμα κόμαν,
πέμπεν ἀνδεῖσθαι σελίνων,
εὐάρματον ἄνδρα γεραίρων.
Ἀκραγαντίνων φάος.

non incognitam cano Iſthmiam victoriam equis [partam] quam Xenocrati Neptunus poſtquam præbuit, miſit ei coronamentum Doricorum apiorum ad redimiendam comam, ornans virum curru præſtantem, Agrigentinorum lumen. Equidem etſi iis minimè adverſor qui apium viride diſtingunt ab arido, tamen pronior ſum Plutarcho, pinum priùs fuiſſe coronamentum Iſthmicum, poſtea verò apium. Adeò ut nihil repugnans dicat quiſquis & è pinu, & ex apio coronam Iſthmicam plexam fuiſſe dicat, adhibita, videlicet, diſtinctione temporis.

CAPUT XXVIII.

Dio Chryſoſtomus Iſthmicam pinum vocat plantulam nullius utilitatis. Alia quædam de pinu. Pan coronatur pinu. Corona è pinu καλὸς στέφανος. *Pinus eſt ſymbolum puritatis & virginitatis. Pinus coronamentum virginum. Romæ aſinus coronatus. Corona è panibus. Corona pudicitiæ. De victore pancratii in Iſthmicis. Alia præmia in his ludis victoribus data. Locus Athenienſium in Iſthmicis.*

Dio Chryſoſt. in orat. de gloria.

EQuidem miror quid ita Dio Chryſoſtomus hanc, de qua agimus, Iſthmicam pinum vocet plantulam nullius utilitatis. Certè aut ἐκφαυλίζων loquitur, aut aliam plantam à noſtrate pinu diverſam indicat. Quippe ait, mirari ſe, cur pinus aliis nihilo viridior tot laboribus ac periculis, interdum quoque ingenti argenti pondere expetatur. Ex ea, inquit, nec umbra, nec fructus expetitur. Quinimo eſt folio acuto & fumoſo. Fortaſſe ei vetus fabula venit in mentem, quæ ait, Marſyam pinu vinctum ab Apolline excoriatum fuiſſe. Hinc enim factum ut pinus ejus miſerta, facta ſit θρηνώδης flebilis. niſi hìc πίτυς eſt arbor picea, ut aliquando apud Plinium. Quæ omnia adverſantur iis quæ de pinu, & quidem magnifica alii ſcriptores tradunt. Id quod ipſe Dio Chryſoſtomus fatetur, dum huic tantulæ plantæ opponit Megarenſem pinum ſicuti proceram, & aſpectu jucundam, pro qua, inquit, nemo ſe verteret Idem enim eſt ac ſi dicat, Vah, homines præpoſteros, qui celeberrimis coronamentis adhibent plantam parvulam & contem-

Scholiaſt. Nicand. in Alexiph.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ntemptibilem, ſpreta hac tam pulchra, tam ſpecioſa, tam nobili, odorata fronde. Et verò de pinu arbore propemodum miracula aduntur. Unam etiam Strabo memorat quæ fuit apud Heptapo- *Strabo lib. 13.* m Troianæ regionis fluvium, cujus ambitus fuit pedum XXIII. titudo ſexaginta ſeptem, nempe ab radice, donec ſe diffundat in es partes æqualiter inter ſe diſtantes; quo loco in unum apicem uminatur. Tunc omnis ejus altitudo eſt duorum jugerum & V. cubitorum. Et verò ab Horatio pinus dicitur ingens.

Sæpius ventis agitatur ingens *Horat. lib. 2. Carm.*
Pinus.

uſque umbra gratiſſima perhibetur, ut apud eundem Horatium,

Cur non ſub alta vel platano, vel hac *Horat. lib. 2. Carm.*
Pinu jacentes ſic temerè & roſa
Canos adorati capillos
Dum licet, Aſſyriaque nardo
Potamus uncti?

anc umbram alibi vocat hoſpitalem,

Quo pinus ingens, albaque populus *Horat. lib. 2. Carm. 29.*
Umbram hoſpitalem conſociare amant,
Ramis.

t verò alibi hic ipſe Horatius, ſcilicet propter umbram, jubet ut inus immineat villæ.

Imminens villæ tuæ pinus eſto, *Horat. lib. 3. Carm.*
Quam per exactos ego lætus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem,

aventina præcipuè commendatur,

Tum Verona Atheſi circumflua, & undique ſollers *Sil. Ital. lib. 8.*
Arva coronantem nutrire Faventia pinum.

hanc arborem Atys converſus dicitur. Ideoque Deæ Cybele eſt bor dilecta. Ovidius,

Et ſuccincta comas, hirſutaque vertice pinus *Ovid. l. 10. Metam.*
Grata Deûm matri; ſiquidem Cybelejus Atys.
Exuit hac hominem, truncoque induruit illo

an quoque à veteribus ubique & fingitur & pingitur coronatus pi- u & à pinu amatus & ipſe amans hujus arboris. Propertius,

Fagus, & Arcadio pinus amata Deo. *Propert. lib. 1.*

rgo Ovidius hujus numinis cornua præcingit pinu,

pinu præcincti cornua Panes. *Ovid. lib. 14. Metam.*

uam eſſe pinum ipſe Pan apud Statium profitetur,

Et Jovis & Phœbi frondes, & diſcolor umbra *Stat. lib. 2. Sylv.*
Populus, & noſtræ ſtupeant tua germina pinus.

apud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Long. lib. Apud Longum Pani, qui priùs eſſet perpetuus incola pinus, templum eſt ædificari cœptum. Idem Pan Siringæ Deæ amore captus, priuſquam eam alloquatur, ſe pinu coronat. Ovidius,

Ovid. lib. 1. Metam.

> *Pan videt hanc, pinuque caput præcinctus acuta,*
> *Talia verba refert.*

Hircus victima offerenda Pani apud Longum pinu coronatur. Pharnutus videtur hujus coronamenti rationem reddere, ubi ait, *Pharnut. in Pane.* Pana coronari pinu, ὄρειόν τι καὶ μεγαλοπρεπὲς ἔχοντος τοῦ φυτοῦ, quòd hæc arbor præ ſe fert neſcio quid montani, & magnifici. Alii narrant fabulam, quæ verius repræſentat originem hujus coronamenti; *Conſtantin. Cæſ. lib. 11. cap. 11. Julian. ad Jamblich.* Ajuntque pinum fuiſſe virgunculam adamatam à Pane, & à Borea. Cùm uterque id ageret ut à virgine æmulo præferretur, ipſa ſe Pani nempe μέλος λιγυρὸν ἠχοῦντι dulce carmen canenti, non ſtridenti ut ſolet Boreas, proniorem oſtendit. Hinc iratus Boreas eam petris illiſam comminuit. Cujus exitus terra miſerta produxit plantam hoc nomine, quæ & vivæ ingenium retinet. Nam Pana coronat ſua fronde. At ubi Boream ſentit flantem, plangit. Non ergo immeritò poëtæ Pani hoc placitum coronamentum attribuunt.

Sil. Ital. lib. 13.

> *Cingit acuta comas, & opacat tempora pinus,*
> *Ac parva erumpunt rubicunda cornua fronte.*

Philoſtr. in imag. Stephan. μίλητος. Quæ corona vocata eſt καλὸς στέφανος, καὶ δεινὸς ἐπιπρέψαι τοῖς ἐν ὥρᾳ, pulchra corona, & idonea quæ concedatur venuſtis. Stephanus tradit hanc arborem primùm natam eſſe apud Miletum urbem Cariæ, & propter ſtirpis antiquitatem ramum pinus ſacris Cereris adhibitum. Sive Cybeles, ſive Cereris, ſive Panis eſt pinus, certè nihil non purum, nihil non caſtum ſignificat. Virgilio quidem hujus arboris odores ſunt caſti.

Virgil. Cir.

> *Nec mihi jam pingui ſudabunt tempora myrrha.*
> *Pronuba nec caſtos accendet pinus odores.*

Sed & Ovidius teſtis eſt, quædam piamina, ſive purgamina, & lanas antiquitùs dicta fuiſſe februa. Idque nominis inditum eſſe ramo ejus arboris, quam ipſe vocat puram; quæ eſt ipſiſſima pinus.

Ovid. lib. 2. Faſt.

> *Nomen idem ramo, qui cæſus ab arbore pura*
> *Caſtra ſacerdotum tempora fronde tegit.*
> *Ipſe ego Flaminicam poſcentem februa vidi,*
> *Februa poſcenti pinea virga data eſt.*

Hinc pinus cœpit eſſe certiſſimum ſymbolum virginitatis. Hoc diſcimus è priſco illo fiſtulæ judicio, quod apud Epheſios fiebat in antro quodam ubi Pan verſabatur. Quem ritum ſeu verum, ſeu fictum ſacerdos Dianæ memorat apud Achillem Tatium. Nimirum, *Achill. Tat. lib. 8.*

mirum, puella de cujus pudicitia ambigebatur, eô demittebatur. Si ei virginitas manſerat inlibata, dulcis quidam, peneque divinus ſonus exaudiebatur. Nec multò poſt illius antri valvæ ſponte recludebantur. Et quòd mirabile erat, ipſa virgo aſpiciebatur, ἐστεφανωμένη τὴν κεφαλὴν πίτυος κόμαις. Enimvero quod pinus demonſtret virginitatem, apertè docet locus Callimachi, ubi ſacrum fit Dictynnæ uni è nymphis Dianæ.

Achill. Tat. lib. 8.

> τὸ δὲ στέφος ἤματι κείνῳ
> Ἢ πίτυς ἢ σχῖνος.

Callimach. hym. in Dian. 21.

Sertum feſti illius diei eſt pinus, aut lentiſcus. E quibus verbis colligi poteſt lentiſcum quoque eſſe coronamentum virginum. Apud Longum Chloë redimitur ramis pinus. Eandemque pineam coronam Daphnis capiti ejus detractam imponit ſuo. Rurſus Chloë ſedens ſub pinu arbore nihilominus redimitur pinu. Eadem, cùm à Metimnæis eſſet capta, ſedit coronata pinu. Atque adeò in ejus capite pinus, aut corona pinea floruiſſe viſa. Huic coronæ virginitatis annecti poteſt illa, qua Romæ coronatur aſinus is, cujus beneficio Veſta eſt virgo. Fabula eſt apud Lactantium his verbis, *Lampſaceni aſellum Priapo, quaſi in ultionem mactare conſueverunt. Cùm enim hic Deus Veſtæ dormienti vim inferre conaretur, aſinus intempeſtivo clamore eam excitavit. Hinc libido inſidiatoris detecta. Apud Romanos eundem aſellum Veſtalibus ſacris in honorem pudicitiæ conſervatæ panibus coronant.* Eſt autem, ut hoc quoque obiter dicam, hæc corona è panibus non ſolùm huic aſello merces, ſed & apud Ariſtophanem præmium ſervo nuntio rei lætiſſimæ, hoc eſt, paupertatis opibus commutatæ, Cùm enim propter hoc ipſum totus ille ſenum grex vitularetur, ſaltaret, non ſe, quominus choreas inſtitueret, continere poſſet, ea mulier quæ ibi inducitur, ait,

Long. lib. 1. *Long. lib. 2.* *Lactant. lib. 1. cap. 21.*

> κἀγώ γ' ἀναδῆσαι βούλομαι
> Εὐαγγέλιά σ' ἐν κριβανιτῶν ὁρμαθῷ
> Τοιαῦτα ἀπαγγείλαντα.

Ariſtoph. Pl.

& ego coronare te volo rei tam lætæ nuncium ſerie panum in clibano coctorum. Ibi enim ſcholiaſtes ait, κριβανιτῶν ὁρμαθῷ eſſe ἀντὶ τοῦ ἄρτων δέσμῃ ἐν κριβάνῳ ὠπτημένων, pro panum faſce in clibano coctorum Coronæ virginitatis addi poteſt illa quam Hippolytus Dianæ offert plexam è floribus lectis in prato intonſo.

> σοὶ τόνδε πλεκτὸν στέφανον ἐξ ἀκηράτου
> λειμῶνος, ὦ δέσποινα, κοσμήσας φέρω.
> ἔνθ' οὔτε ποιμὴν ἀξιοῖ φέρβειν βοτά,
> οὐδ' ἦλθέ πω σίδηρος, ἀλλ' ἀκήρατον

Euripid. Hippol. actu 1.

μέλισσα

μέλισσα λειμῶν᾽ ἠρινὸν διέρχεται.

tibi hanc nexilem coronam ex illibato prato, ô domina, adornatam fero; ubi nec paſtor paſcit greges, Quò neque ferrum venit ſed vernam illibati prati aream pervagatur apis. Hanc ipſam coronam paulò poſt vocat aureæ comæ redimiculum.

ἀλλ᾽ ὦ φίλη δέσποινα χρυσέας κόμης
ἀνάδημα δέξαι, χειρὸς εὐσεβοῦς ἄπο.

Sed, ô chara domina, aureæ comæ redimiculum accipe à manu pia. Coronæ virginitatis affinis eſt corona pudicitiæ, qua coronabantur illæ quæ uno matrimonio contentæ fuerant. Ex hiſce tot tantiſque dotibus conficitur eminens illa hujus arboris dignitas; quæ utique ea eſt, ut quamvis eam Dion uſquequaque deprimat, tamen Iſthmica coronamenta inde ſint plexa. Hoc moneo, eum qui in Iſthmicis pancratii victor eſſet, myrtea corona donatum. Hoc diſco è Pindaro.

Val. Max. lib. 2. c. 1.

ἁλίκων τῷ τις ἀβρὸν
ἀμφὶ παγκρατίου Κλεάνδρῳ
πλεκέτω μυρσίνας στέφανον.

Pindar. Iſthm. od. 8.

ideoque æqualium aliquis nectat coronam myrti ſplendidam Cleandro ob victoriam pancratii. Ne illud quidem omiſerim, Solonem ei qui in Iſthmicis victor fuiſſet, conſtituiſſe drachmas centum; qui in Olympicis, quingentas. Poſtremò, adde è Plutarcho in Iſthmicis ludis locum fuiſſe Athenienſium quantum ſpatii caperet expanſum velum ejus navis, quæ Delphos mittebatur. Ergo nonniſi honoratioribus is locus dari ſolitus veluti ſingulari prærogativa, qualis fuit Æſchyli quem ibi ſediſſe legimus; cumque videret ſpectatores clamorem edere, dixiſſe, Vides qualis exercitatio. Qui plagam accepit, tacet; ſpectatores clamant.

Plutarch. Sol.

Plutarch. ſymp. l. 1. probl. 2.

Stob. περὶ φιλοπον. καὶ μελ.

CAPUT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XXIX.

Pueruli trimi Athenis coronabantur floribus. Certamina gymnica & ſcenica adoleſcentulorum. Puerile equeſtre certamen. Pueri curſores, luctatores, pugiles, pancratiaſtæ, quinquertiones. Hiſce ſingulis certaminibus ſingulæ coronæ fuerunt propoſitæ. Puerile certamen ſagittandi. Platonica diſtinctio certaminum. Certamina virginum. Mulieres ludis Olympicis arcebantur.

SUperioribus certaminibus ſive ludis acceſſerunt pueriles exercitationes, quæ pueris athletis coronas exhibebant. nempe præter illas quibus Athenis pueri trimi coronabantur menſe ἀνθεστηριῶνι, quæ erant floreæ. Quas coronas pueris datas eſſe autumo tanquam victoribus earum difficultatum, eorumque periculorum quibus infantes, & pueruli intra ſpatium primi triennii defunguntur. Cæterùm cùm pueros athletas dico, adoleſcentulos jam lacertorum vi, jam animi robore præditos dico. Horum alacritatem non otio langueſcere, ſed protinus intendi ac roborari oportere ſapiens antiquitas exiſtimavit. Hanc enim gymnaſticam pertinere ad fortitudinem tradit Ariſtoteles. Hæc erant germina ſeveræ illius educationis, ex qua denique metebant integritatem morum. Nam qui ab annis primoribus jam fortis eſt, hunc vix ulla voluptas enervat. Ergo ab adoleſcentulis exigebant ea, quæ hodie in pauciſſimis illorum reperias quos ſola ætas viros probat. At verò tunc ipſi pueri imitatione fortiſſimorum athletarum indicebant ſibi, inſtituebantque certamina gymnica. In his illa ætas exhibebat curſores, luctatores, pugiles, pancratiaſtas, quinquertiones, ſive pentathlos. De his certaminibus eleganter hæc Statius Herculem alloquens,

Philoſtr. in Her.

Ariſtot. lib. 8. polit. cap. 3.

hîc tibi feſta
Gymnas, & inſontes juvenum ſine cæſtibus iræ
Annua veloci peragunt certamina luſtro.

Stat. lib. 3. Sylv.

Itaque nihil mirum, ſi his quoque, ut dixi, coronæ erant propoſitæ. Sunt enim, ſunt inquit Clemens Alexandrinus, quemodmodum in certaminibus gymnicis, ſic & in Eccleſia coronæ virorum & puerorum. Puerilis equeſtris certaminis extat exemplum apud Virgilium. Ibi enim pueri decurrunt in honorem Anchiſæ,

Clem. Alex. lib. 7. Strom.

Vade,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Virgil. lib. 5. Æneid.

> *Vade, age, & Aſcanio, ſi jam puerile paratum*
> *Agmen habet ſecum, curſuſque inſtruxit equorum,*
> *Ducat avo turmas, & ſeſe oſtendat in armis.*

Et paulò poſt,

> *Incedunt pueri; pariterque ante ora parentum*
> *Frænatis lucent in equis.*

Lucian. Quom. hiſt. ſit ſcrib. Plutarch. ſymp. 2. probl. 5. Xenoph. hiſt. Græc. lib. 5. Plin. lib. 34. cap. 8. Plutarch. Eumene. Xenoph. hiſt. Græc. lib. 4. Strabo lib. 16. Plutarch. ſymp. lib. 5. probl. Etymol. γυμνοπαιδία. Ariſtot. polit. lib. 8. cap. 4. Plato lib. 8. de leg.

Δόλιχον etiam pueri currebant in ſuis certaminibus; δόλιχον, οἶμα[ι] ἐν παισὶ νενίκηκε, inquit Lucianus. Pueros quoque fuiſſe luctat[o]res, pugiles, & pancratiaſtas, docet Lyſimachus apud Plutarchu[m] ubi ait, poſt pueros luctatores, pugiles, & pancratiaſtas in patr[ia] ſua induci viros item luctatores, pugiles, & pancratiaſtas. Id qu[od] Xenophon confirmat, ubi ait, nuntium cladis apud Thebas acc[e]ptæ Lacedæmonem veniſſe ultimo die, quo pueri nudi in pala[e]ſtra exercentur, cùm jam virilis chorus ingreſſus eſſet. De pa[n]cratio quidem extat locus Plinii ubi loquitur de artificibus. *Le[o]cras aquilam* [fecit] *ſentientem quid rapiat in Ganimede, c[ui] cui ferat, parcentem unguibus etiam per veſtem; puerum Au[]tolycum pancratio victorem, propter quem Xenophon ſympoſio[n] ſcripſit.* Et Plutarchus memorat Philippum peregrinantem, otioſum ſpectaſſe pancratia adoleſcentulorum Cardianorum, luctas puerorum. Sed & quinquertium puerile Plutarchus num[e]rat inter ea quæ ludis Olympicis addita quidem, ſed poſtea dempt[a] ſunt: ἀνῃρέθη δὲ καὶ παισὶ πεντάθλοις στέφανος τεθείς. Ablata e[st] pueris pentathlis corona poſita. E quo loco id quoque diſcimu[s] non de nihilo pueros decertaſſe, ſed & ipſis ſingulorum certami[]num coronas fuiſſe propoſitas, non hercule parvum creſcenti vi[r]tuti incentivum. Nec verò ſine cauſa adnotatum eſt à Xenophon[]te, fratrem Pharnabaſi, erepto fratri imperio, filium ejus in ex[i]lium egiſſe. Hunc Ageſilaus in gratiam patris qua maximè ra[]tione potuit, reduxit. Atque adeò perfecit ut Evalcis Athe[]nienſis filius, qui ei erat in deliciis, ipſius cauſa in ſtadium Olym[]picum admitteretur, unde, ut ſupra dixi, alii lege arcebantur. Cer[]taminum quoque ſagittandi puerilium, quibus præmia propoſit[a] fuerunt, meminit Strabo. Ita tamen his exercitamentis pue[ri] ſunt admovendi ut adſit illud temperamentum quod Ariſtotele[s] ſuadet: ne iis dematur illa vis animi & corporis, quæ nimi[o] labore deteritur, ut apud Lacones. Pueris quoque in muſicis ſiv[e] ſcenicis certaminibus propoſitæ fuerunt coronæ; non ſolùm, in[]quam, è palæſtra, ſed & è muſica. Et verò Lacedæmone fuerun[t] ludi, quibus nomen γυμνοπαιδία, ubi pueri nudi Apollini canebant pæanas. Plato omnia certamina facit trium generum, ἐν μὲν παιδικῶ[ν]

ἐν δὲ

ἓν δὲ ἀγενείων, ἓν δὲ ἀνδρῶν, unum quidem puerorum, unum imberbium, unum virorum. Sed ſi talium puerorum meritò admiramur indolem, multò æquius eſt virginum virtutem ſuſpici. Nam & virgines, autore apud Platonem, Xenophontem, Plutarchum Lycurgo, Spartæ exercebantur curſu, palæſtra, jactu diſci & jaculi. Cujus inſtituti inibi ratio redditur. Atque adeò ipſæ virgines in Olympicum ſtadium deſcendiſſe dicuntur, quamvis parte ferè ſexta breviori curriculo. Ibique accepiſſe coronam ex olea, quam verè oleagineam virgineam dixeris. Et verò virginibus, hoc eſt, puellis nondum pubeſcentibus nudis Plato aſſignat ſtadium & δίαυλον, & equeſtre & δόλιχον. At illas quæ ſunt tredecim annorum, donec nupſerint, decenti veſte indutas vult deſcendere ad certamen horum curſuum; non tamen poſt viceſimum, nec item ante decimum octavum annum. Neque verò tantùm certamina curſus virginibus erant propoſita, ſed & illa quæ ad augendum robur corporis pertinebant; ubi unus adverſus unum, & duo adverſos duos, ac decem pugnabant contra decem. Atque hæc quidem inſtituta non egrediebantur virgines. Talium ſtudioſiſſimus ſpectator fuit Ageſilaus Plutarcho teſte, οὔτε παίδων, οὔτε παρθένων ἁμίλλης ἀπολειπόμενος. nunquam deerat neque puerorum, neque virginem certamini. Hujus generis puto fuiſſe θέας illas Παρθενικὰς ſpectacula Parthenica, edita in funere Trajani. Cæterùm mulieres arcebantur ſpectaculo ludorum gymnicorum, ne nuditas virorum objecta oculis matronæ ejus pudicitiam minueret. Id quod uſque eò verum eſt, ut, ſi qua mulier ibi deprehenſa eſſet, hanc lex de ſaxo dejici juberet. Id quod docet locus inſignis Æſchinis, cujus verba hîc memorare operæ pretium duxi. Dicitur quondam mulier quædam ſenior veniſſe in ſtadium, ibique una cum viris & ſtetiſſe, & ſpectaſſe certantes. Cùm autem certaminum judices ſurrexiſſent in eam, quòd auſa fuiſſet prodire in ſtadium, reſpondiſſe, At eccui alii mulieri Deus conceſſit tali perfrui lætitia? Nam & patrem, ac tres fratres habebat Olympionicos, ac præterea filium ducebat ad Olympica certamina. Idem enim eſt ac ſi hæc mulier dicat? Non impudentia, aut etiam impudici mores me huc impulerunt, ſed eximius, ac præter ſolitum cumulatus meorum honor, & vera gaudia me huc adduxerunt, etſi id facere lege vetor. Neque enim mirum ſi ſuper quinque Olympionicis gloriabatur. Si ob cauſam tam honeſtam huic feminæ licuit deſcendere ad ludos Olympicos, multò herculè magis licuiſſe debuit Cuniſcæ ſorori Ageſilai, quam Rex perſuaſit in curru ſedentem Olympiæ certare. Quo facto ſignificabat Græcis, eas victorias nullius eſſe virtutis, ſed tantùm opus eſſe divitiarum & ſumptuum; nempe, cùm athle-

Plato lib. 7. de leg.

Plutarch. in Lacon. apophtheg.

Pauſan. lib. 5.

Dio. in Domit.

Plato lib. 8. de leg.

Plutarch. Ageſil.

Dio. Adrian.

Pauſan. lib. 5.

Philo πε. τῶν ἐν εἴ. νομ.

Æſchin. epiſt. 4.

Plutarch. Ageſ.

athletica jam degeneraret in κακοτεχνίαν. Diverſa ergo fuit ra mulierum, & virginum. Nam præter ea quæ dixi, virgines etia

Strabo lib. 15. in India pugiles erant, hoc eſt, pugnis certabant; Ibique victri præmium propoſitum erat. In Africa eſt palus Tritonis, deriva nomine à Minerva, quam ibi genitam ferunt. *Faciuntque ei fabu*

Pompon. Mela lib. 1. cap. 7. *aliquam fidem*, inquit Pomponius Mela, *quòd quem natalem ej putant, ludicris virginum inter ſe decertantium celebrant.* Qu quidem virginum certamina ſpectabant veras pugnas nempe, anc piti repub. Legendus eſt Plutarchus ubi memorat fortitudinem A chidamiæ, quæ habens gladium venit in ſenatum pro feminis i

Plutarch. Pyrrho. crepans viros, ſi eas vivere poſtulant, patria perdita. Cæterùm unaquaque harum celebritatum fuerunt ſcenica, ſive muſica cert mina. Et verò, Plutarcho autore, Pythia habebant tria, aut etia quatuor ἀκροάματα condita ſalibus, aliiſque aſperſa jucunditatibu quæ obiter aſſumpta, ibique inducta fuerant. Hinc Sophocles c

Scholiaſt. Sophocl. in ejus vita. Plutarch. Aphthon. περγυμν. ronatus traditur. Ac Themiſtocles dicitur viciſſe χορηγῶν τραγῳ δοῖς, choragorum tragœdis [ludis] & victoriæ tabulam ſuſpendiſ cum hac inſcriptione, Θεμιστοκλῆς Φρεάῤῥιος ἐχορήγει. Φρύνιχος ἐδίδασκεν, Ἀδείμαντος ἦρχεν. Themiſtocles Phrearius choro pra erat. Phrynicus docuit. Adimantus præſedit, ſive duxit. Et quide illud ἐχορήγει non muſica tantùm certamina ſpectat, ſed & majora duriora. Nam χορηγοῦντες περὶ τὰς ἑορτὰς qui feſtis diebus chor

Plutarch. Pericle. præſunt, iidem cenſentur ἐν ταῖς μάχαις εἰσφέροντες, utiles & pra ſtantes in pugnis. Pericles etiam publico decreto muſicis ludis pra fuit. Materia ludorum muſicorum ſæpe fuit laudatio, reſque geſt

Plutarch. Pompejo. alicujus magni viri. Certè Pompejus ſpectaſſe dicitur certame poëtarum, cujus non aliud fuit argumentum quàm res geſtæ ipſiu Et hæc quidem habeo quæ dicam ſuper coronamentis quatuor cel berrimorum Græciæ agonum.

CAPUT XXX.

Circenſes. Actii ludi. Alexandria ludi. Alexandrina certamin Trajani ludi. Certamina Iſolaſtica. ἀγὼν ἀμφιφορίτης. ἀποσα πικῶς. *Ellotia. Eliaca. Promachia. Eleuſinia. Eleutheri* πενταετηρικὸς ἀγών. λευκοῦλλα. *Luctatii ludi.* ἀγῶνες ἐπὶ λαμ πάδι. *Thematica. Targelia. Hyacinthina, ſive Hyacinthia Antinoja. Neapolitana. Parthenopæa.* βίβασις. *Monomachia Panathenaica gymnica.*

SUperioribus certaminibus addendæ ſunt aliæ celebritates & conventus ad horum exemplum ubique gentium inſtituti

Hi

His quoque recepta jam appellatione indebant nomen ἆθλα καὶ ἔπαθλα, unde ἀθληταί. Et verò Circenſes Romæ diximus fuiſſe imitamentum ludorum Olympicorum. Actii quoque ludi fuerunt editi in honorem Apollinis apud urbem Nicopolim, ob devictos ibi ab Auguſto Antonium & Cleopatram; Quorum cura Lacedæmoniis demandata fuit. Etſi ante eam victoriam eoſdem ludos in honorem ejuſdem numinis celebratos fuiſſe, coronaſque inde victoribus dari ſolitas, tradit Strabo, tum Stephanus, qui ait, ibi fuiſſe certamen gymnicum, & equeſtre, & navale ſingulis trienniis. Sed, videlicet, hi ludi ab Auguſto fuerunt inſtaurati, & magnificentiùs editi. Hi, nimirum, ſunt illi ludi, quorum mentio apud Ariſtidem, quæ ipſe vocat Apollonia, hoc eſt, feſtum Apollinis, in quo τὴν ἱπποδρομίαν Ῥωμαῖοι ποιοῦσι τῷ θεῷ. equorum curſum Romani faciunt Deo. Fuerunt & Alexandria ludi ab univerſa Ionia celebrati; fortè illi ipſi, aut exemplo illorum inſtituti, de quibus Alexander Perſis devictis, literas perhumaniter ſcriptas dedit ad Ilienſes; quibus literis ſuper alia pollicebatur ſe ibi ſacrorum agonem inſtituturum. Et hos quidem ludos Romæ inſtitutos fuiſſe conſtat. Et vocabantur Trojani. Quæ propriè fuit παιδικὴ καὶ ἱερὰ ἱπποδρομία, puerilis & ſacer equorum curſus. Fuerunt & alia certamina hoc eodem ferè nomine Alexandrina, apud Alexandriam Ægypti celebrari ſolita; in quibus Olympiorum imitatione fuit ſtadium. Hujus generis fuerunt, aut eſſe potuerunt illi *quinquennales cœtus*, quos Plinius Trajano ſcribens ait appellari poſſe *Trajanos*. Sunt & illa quæ idem Plinius vocat *certamina Iſolaſtica*. Fuit & ἀγὼν ἀμφιφορίτης apud Æginetas, in quo ii qui decertant, humeris imponunt hydrias aqua plenas; deinde curſui ſe permittunt de victoria contendentes heröum imitatione. Fuit quoque certamen, cui nomen ἀποβατικῶς pedeſtre & equeſtre, in quo per rotam evadebant ad currum, & rurſus deſcendebant illæſi. Ibi quoque ἀποβατικῶς vocatur auriga ad hoc genus certaminis neceſſarius. Fuerunt & Ellotia inſtituta Corinthi in honorem Minervæ, quæ & Ellotis dicta, quòd Bellerophontes, capto equo Pegaſo, adjumenta hujus Deæ ei frenos injecit. Nominantur etiam Eliaca & Promachia Lacedæmoniorum. Fuerunt & Eleuſinia, à quorum ſacris exteri arcebantur. Fuit & certamen cui proprium nomen πενταετηρικὸς ἀγών, teſte Plutarcho, à quo pompa horum ludornm ſingillatim memoratur. Inter alia ait ibi fuiſſe currus plenos myrti, & coronamentorum: Fuerunt Eleutheria, ac ſi dicas liberatoria, ludi inſtituti in honorem Jovis Liberatoris editi in eo ipſo loco, in quo trecenta Perſarum millia à Græcis cæſa perhibentur. Fuerunt & illa quæ

Etymol. ἀθλῆσαι.
Strabo l. 7.
Stephan. ἄκτια.
Ariſtid. ἱερ. *orat.* 4.
Strabo lib.
Strabo lib. 13.
Plutarch. Cat. Jun.
Strabo lib. 17.
Plin. epiſt. lib. 10. *ep.* 79.
Plin epiſt. lib. 10. *ep.* 119.
Etymol. ἀμφιφορίτης.
Etymol. ἀποβατικῶς.
Etymol. Ἑλλώτις.
Athen. lib. 15.
Lucian. pſeudo.
Plutarch.
Ariſtid.
Etymol. ἐλευσίς.
Strabo l. 9.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

vocabantur λυκȣ́λλεια, certamen, pulſo Mithridate, à Cyzic-
nis inſtitutum in honorem Luculli. Ludos quoque Luctatios M
Tullius nominat, *quos Salinator Senenſi prælio voverat, eu-*
tos C. Cornelio, Q. Minutio COSS. Et Plato & Pollux m-
minerunt ἀγώνων τῶ ἐπὶ λάμπαδι. Sunt & Thematica, nem
è numero illorum ludorum, quos vocabant ἀργυρίτας, in qu
bus præmia non quidem erant coronæ, ſed aliud quodpiam d-
num ex argento, ære, ebore, aliave quapiam re, ut ſupra di
è Plutarcho. Fuerunt & Thargelia in honorem Apollinis. Fu-
runt & illa Hyacinthina in Amyclæo, quorum Strabo memin
in conſpiratione Eilotarum. Vocata ſunt & Hyacinthia, qu
autoribus Xenophonte & Plutarcho, Lacedæmone celebrabantu
Ibi canebatur Pæan, ad quem Amyclæi conveniebant. Fueru
& Antinoia inſtituta in honorem Antinoi, qui fuit libertus A
driani. Quem agonem Hegeſippus ſua ætate celebratum teſt
tur. Adſunt & Neapolitana, nempe Neapoli inſtituta quinque
nalia, & ſacra, & muſica. Hunc agonem Strabo dicit eſſe ἐν
μιλλον τοῖς ἐπιφανεςάτοις τῶ κτ̀ τὴν Ἑλλάδα, conferendum cu
quolibet clariſſimo certamine eorum quæ in Græcia celebra
tur. Etymologicon meminit Lyceorum, qui fuerunt ludi Ro
mani in quibus præmium fuit lancea. Horum ludorum mem
nit Philoſtratus. Eadem certamina fuerunt, aut certè his ſucce
ſerunt illa, quæ poſtea apud Surrentum fuerunt inſtituta; quib
nomen Parthenopæa. fortè eadem cum illis quæ ſupra nomina
Neapolitana. Statius,

—— ridetque benigna
Parthenope gentile ſacrum, nudoſque virorum
Certatus, & parvæ ſuæ ſimulachra coronæ.

Ubi coronam accipio pro certamine & ludis à Pollione inſtitut
in honorem Herculis, quæ fuerunt aut Neapolitana, aut imit
menta Neapolitanorum. His annumerari poſſunt Juvenalia, lu
Romæ inſtituti in honorem barbæ Neronis primùm dempt
Spartæ quoque fuit quoddam ſaltationis genus, cui nomen βίβασι
cujus præmia non pueris tantùm proponebantur, ſed & puelli
Ibi & ſaliebant, & mutuis ſeſe uſque ad nates ictibus peteban
Fuerunt & celeberrima illa Panathenaica Attica, nempe certam
na muſica in quibus Harmodius & Ariſtogiton cantibus cel
brantur. Talia edidit Domitianus in monte Albano, quæ fueru
muſica. Eadem Panathenaica fuerunt gymnica omnium Græci
certaminum antiquiſſimum, non hujus, aut illius diei celebrita
circumſcriptum, ſed ſingulis diebus inſtauratum. In his ludis ho

i

Appian. Alexandr. Mithr. Cic. in Bruto. Pollux lib. 3. cap. 30.
Pollux ibid. Strabo l. 6. Xenoph. hiſt. Græc. lib. 4. & in Laudat. Ageſ. Plutarch. Ariſt. Euſeb. hiſt. eccl. lib. 4. Strabo l. 5.
Etymol. λυκεα.
Philoſtr. in Icon.
Stat. lib. 3. Sylv.
Xiphil. Ner. Pollux lib. 4. cap. 14.
Philoſtr. in vita Apoll. lib. 7. Stephan. ἐγχελίδες. *Ariſtid. Panath. Xiphil. Domit.*

in primis eſt advertendum, nemini licitum fuiſſe eò accedere in veſte tincta, id eſt, verſicolori, ſed ſolùm candida & nivea. Qua de re extat ſingularis locus apud Lucianum, ubi ait, quendam fuiſſe deprehenſum, & ad præſidem ludorum adductum, eò quòd βαπτὸν ἔχων ἱμάτιον ἐθεώρει, in veſte tincta ad ſpectaculum venerat. At alios qui hominem viderant, miſertos illius, ac veniam precatos eſſe, eamque impetraſſe. Hæc gymnica vocata ſunt Panathenaica magna.

Lucian. Nigr.

Xenoph. in conv.

CAPUT XXXI.

Utilitas quæ ex his ludis. Dignitas earum coronarum quæ ibi victoribus datæ.

IN iis quæ retuli quatuor celeberrimis Græciæ ludis, aliiſque qui ad horum exemplum in aliis quoque locis inſtituti ſunt, omnigenæ virtutis exempla edebantur ſine ullo certantium gravi periculo. Nemo ibi cum hoſte hoſtili animo ferro cernebat de ſalute ſeu publica, ſeu privata. Cum æmulo acris erat de virtute concertatio. Vis, velocitas, alacritas, dexteritas ibi ſpectabatur. Illud potiſſimùm robur animi unde tandem ſurgit gloria militaris, hoc eſt, illud militiæ decus, quo ut firmiſſima columna, nititur imperium. Enimvero in media pace, quod publicè ſaluberrimum, dediti erant exercitationibus belli, ne deſides animos derepente turbata pax deprehenderet; ſed qui belli, iidem pacis artibus perpetuo vigerent; & quidem ſine ullo ſuo, ſine ullo cujuſquam periculo. Ideoque has vocabant μάχας ἑορταστικὰς pugnas feſtas, imitatrices τῶν πολεμικῶν. Memoriæ proditum eſt, quoſdam equites Romæ cùm ad ſingulare certamen deſcendiſſent, alterque ipſorum interemptus fuiſſet, non permiſiſſe Tiberium ultra eos armis decertare. Traditur & illud M. Antonino dignum, noluiſſe eum gladiatores Romæ majori periculo decertare quàm athletas. Taleſque victoriæ eò fortaſſe erant gratiores & commendatiores quòd non ab odio cujuſquam, non ab ultione proficiſcebantur, ſed ab animo accenſo cupiditate ſummæ laudis. Eæ quoque coronæ quas præclariſſimorum certaminum victoria pepererat, dignitate militaribus proximæ ſunt, quomodo militares triumphalibus. Sed hodie, quod utique dolendum, vix hujus rei tam præclaræ exigua reſtant veſtigia in haſtiludiis, in torneamentis, in adumbratis certaminibus; in quibus ipſis multo plus eſt

Plato lib. 8. de leg.

Xiphil. Tib.

Xiphil. M. Antonino.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

eſt paratus, luxus, gloriarum, quàm veræ virtutis. Hæ ſi quis attentiùs conſideret, ea quanti dicat eſſe præ illis tot, tamque accuratis, tam frequentibus, tam veris, hercule tam arduis exercitamentis, quæ tanta cura, tantaq; animi contentione antiquitas excoluit? Nunc quidem vix ullus tyro, vix ullus miles veteranus, vix ullus levioris aut gravioris armaturæ eques hiſce ſtudiis deditus eſt, niſi intra domeſticos parietes, aut ante ora imperitæ multitudinis; vix ullo qui rei militaris peritus ſit, ſpectatore, certè nullo adnotatore, nullo neque laudatore, neque cenſore, nullo pudore, nullis præmiis. Et miramur nonniſi perpaucorum virtutem, ſimulatque ad vera prælia ventum eſt, ſeſe ſpectandam præbere? Ceſſat neceſſitas belli? Eâdem ceſſant exercitamenta, ac proinde præmia virtutis. Quibus ſublatis, enervari animos neceſſe eſt vilibus curis implicitos. Cum gladio, lorica, galea omnis pariter vigor poni videtur. Unoque die dediſcit miles quod longa militia didicerat. Nobilitas deliciis effeminatur. Apud pleraſque gentes univerſi diuturni otii morbis aſpiciuntur languidi. Neque hoc negotium ad ſe principes viri pertinere putant, dum patiuntur hæc ſtudia jacere; quibus tamen unis militaris virtus alitur, augetur, ſolidatur. Si ſecus fiat, ſi huc rerum arbitri toti incumbant, enimvero Reſpub. ancipiti ac turbida, ipſi non à milite imparati, miles non à virtute deſtitutus inveniatur. Duces fama, numerus palmarum, res ipſa monſtraret. Qui curſu, lucta, jaculo, diſco, qui pancratio, qui quinquertio, qui cæteris certaminibus victor exiitiſſet, hunc nulla invidia deprimeret, nulla obſcuritas involveret, quominus è multitudine adſciſceretur in numeros; & inde inter duces. Nulli judicio, nulli electione, ac ne ulli quidem ſorti relinqueretur quo errare poſſet. Nemo eum è tot millibus edecumare dubitaret qui in otio didiciſſet ea, quæ in negotio præſtari neceſſe eſt. *Animos ſubitò ad arma non erigunt*, inquit Senator, *niſi qui ſe ad ipſa idoneos, præmiſſa exercitatione, confidunt.* Hos monitus, hoc quidem loco, non intempeſtivos duxi, ne quis ita putet, Olympica, Pythica, Nemea, Iſthmica, & alia quotquot hujus generis certamina antiquitas inſtituit, eſſe negotium ludicrum, leve, Græculum. Ac proinde reponat eas coronas, quæ inibi tanto paratu, tantaque ſpecie victoribus dabantur, inter illecebras inanis gloriolæ potiùs quàm inter documenta veræ virtutis. Certè quamvis ea certamina ludi, & hæ coronæ ludicro quæſitæ, & ipſæ ludicræ quandoque dicerentur, *ſemper tamen autoritas vel ludicro quæſitarum fuit. Namque ad certamina*, inquit Plinius loquens de Romanis, *in Circum per ludos & ipſi deſcendebant, & ſervos ſuos quiſque mittebant. Inde illa* XII. *tabularum lex, Qui coronam parit, ipſe, pecu-*

Caſſiod. Var. I. ep. 40.

Plin. lib. 21. cap. 3.

ecuniave ejus virtutis ergo arguitur. Quæ verba interpretans
'linius, addit. *Quam ſervi, equive meruiſſent, pecunia par-*
am lege dici, nemo dubitavit. Nunc perſequar inſtitutum
ıeum; ac ſingillatim deſcribam eas coronas, quæ verè ſunt
ıilitares, hoc eſt, partæ vulneribus, fortiter faciendo, ulciſcen
ɔ publicas injurias, tuendis ac promovendis imperii terminis,
ıre, decore, ſplendore.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAROLI PASCHALII

Regis in Sacro Conſiſtorio Conſiliarii & apud Rhætos Legati

DE CORONIS

LIBER SEPTIMUS,

Qui eſt de Coronis militaribus.

CAPUT PRIMUM.

Militares coronæ quæ. Dona id eſt coronæ. Dona militaria. Quanti ſit miles. Præmium militis eſt corona, potiſſimùm Romani. Parcarum coronamentum.

COronas quibus fortes & milites & duces donantur, generali appellatione antiquitas vocavit militares. *Militares coronæ*, inquit Gellius, *multifariæ ſunt. Has fermè accepimus eſſe, &c.* Quandoque hæ coronæ non ſunt monſtratæ ſuo nomine, ſed in genere dicebantur dona, ut apud Livium, *Dona imperatorum ad quadraginta; in quibus inſignes duas murales coronas, &c.* & apud Valerium Maximum, *Totius civitatis oculos in ſe numeroſa donorum pompa convertentem. Præferebantur enim aureæ coronæ octo, civicæ* XIV. *murales tres, obſidionalis una.* Interdum dicta ſunt dona militaria, ut apud Tacitum, ubi ait, Flavium fratrem Arminii donatum fuiſſe torque & corona, *Flavius*, inquit, *aucta ſtipendia, torquem & coronam, aliaque militaria dona memorat, inridente Arminio vilia ſervitii pretia*, nempe στρεπτὰ, δόρατα, στεφάνους, torques, lanceas, coronas;

Gell. lib. 5. cap. 6.

Liv. lib. 6.

Val. Max. lib. 3. c. 2.

Tacit. Annal. lib. 2.

Plutarch. Sertorio.

coronas; quibus addo plauſum, & lætitiam univerſorum. Suetonius tamen diſtinguit dona militaria ab coronis in his verbis, *Dona militaria aliquantò faciliùs phaleras & torques, quicquid auro, argentoque conſtaret, quàm vallares ac murales coronas, quæ honore præcellerent, dabat.* Plutarchus quoque diſertim diſtinguit coronas à cæteris præmiis, ubi loquitur de iis militibus qui è prælio Cannenſi profugerant, quorum opera Senatus Marcello ut in Sicilia uteretur, permiſit, ea lege ut nullas coronas, nullaque præmia ab duce conſequerentur. Si Marcellus, inquit, fortè ipſis uti vult, nemini liceat ab duce accipere eas coronas & præmia, quæ iis conſtituta ſunt qui quidpiam fortiter fecerint. Cæterùm militiæ primus inter omnia præmia coronis eſt locus. Non torques, non phaleras, non armillas, non alia hujus generis cum coronis componi æquum eſt. Neque item ulla eſt invidia eum militem donari corona, qui fortibus factis patriam ab ſervitute, à periculis, ab interitu vindicarit. Nam militi armato omnia humana ſunt pervia, proclivia, vincibilia. Neque ego hunc togato minorem, aut inferiorem judico; niſi ſi quis pacem plurimi facit, eum cujus periculis parta eſt, conſultò deprimit. Aut ſi quis plus eſſe putat, legitima complere, quàm ut compleri poſſint, præſtare. Enimvero hic foris ideo pugnat, ut domi ſtabiliat ſolidam tranquillitatem. Fruſtra domi civilitas niteat, niſi foris adſit armata defenſio. Ergo vis brachiorum tractat arma, ut animis otia pariat. Juſtus, idemque fortis miles tanto animi ardore fertur, ut, ſui propemodum oblitus, habeat ſibi pro unico oblectamento degere inter anguſtias & incommoda contubernii. Non illi certa ratione diſcriminata ſunt tempora quietis ac laboris. Sed dum diurnis, nocturniſque muniis intentus eſt, utrique vacat, prout neceſſitas cogit, aut ductor imperat. Nullus à magiſtro diſcipulus tam arctè habetur, quam miles ab duce. Nullus magis cenſetur obſequiis quàm miles. Unus propemodum miles eſt immemor otii, laboris, & inediæ patiens, acer diſciplinæ cuſtos, duritiæ cultor, flagitii oſor, hoſtilis ſanguinis cupitor, ſui largitor. Et, quod mirere, exiguo ad præſens ſtipendio, hoc eſt, tota militia ut plurimùm ſterili & infructuoſa. Hoc tantùm ſe jactat uno quod arma tractat. Pro magnis, inquit, mihi ſunt divitiis haſta, gladius, pulchrumque ſcutum, munimentum corporis. Cum hoc aro, cum hoc meto; cum hoc vinum ſuave, quod vitis præbet, pedibus tero. Cum hoc ſupplices me dominum ſervi publici vocant. Haſtam qui non audet comparare, nec enſem, nec pulchrum ſcutum, corporis tegmen, flexis ille genubus me adoret, dominumque ſalutet, ac magnum eſſe regem alta voce teſtetur. Hoc plerunque limite ſiſtit ſe tam uti-

Sueton. Aug. Plutarch. Marcello.

Verſus ſunt apud Athen. lib. 15.

lis tamque adeò neceſſarius publicæ rei miniſter. Niſi quod miru eſt, quantopere quorundam animus aſſurgat, nempe uſque ad v. ram gloriam, hoc eſt, meritis & virtute partam. Neque enim fort miles ſibi proponit ſtipendia, ſed præmia. Unis inquam, vivit gl riæ præmiis. Ad quæ dum totis animi, corporiſque viribus conte dit, ſæpe ipſum tam magna, ac tam præclara agitantem vita defici Tam parvi alias res facit, tanti hanc unam. Quin, quò magis glori ſervit, hoc utiliùs patriæ negotium agit. Quo ergo præmio ſe is d gnum deputat? Nempe corona, eaque quæ coronæ comes it, cel britate, hoc eſt, perennitate bonæ famæ. Præclarè Agathias, C ronæ, inquit, non ob gratiam, quæ ex oleaſtro, apiove conſt Olympionico athletæ ſumebantur. Nec bello boni decertato exuviarum, & futuri mox lucri aviditate in prompta ſe atque ape ta pericula ingerunt, ſed ob firmiorem, immortalemque glorian eam quæ eſt ex hiſtoria. Et ut hæc de omnium gentium militi deque omni forti milite dici poſſint, tamen hæc laus & militiæ, ſtrenui militis prærogativa videtur eſſe propria nominis Roman Hi præ cæteris mortalibus hoc vitæ genus tam durum, totque p riculis ſeptum mitigarunt ſperata compenſatione gloriæ. Hi animis admoverunt ſolatia tot moleſtiarum. Hinc ſeſe & excit runt, & roborarunt adverſus illam tantam duritiam, privatim qu dem ſæpiſſimè infructuoſam, ſed publicè nunquam non ſalutaren denique eam qua itur ad coronas. Res teſtis dari poteſt. Nam, Pl nio autore, *Romæ aliarum coronarum nulla propemodum, at bell carum ſumma ratio fuit. Longum eſt*, inquit, *nec inſtituti operi differere quiſnam Romanorum primus acceperit. Neque enim ali noverant, quàm bellicas. Quod certum eſt, uni gentium hu plura ſunt genera quàm cunctis.* Certè per coronas, hoc eſt, v aſperrima tandem perventum eſt ad faſtigium rerum. Non erg mendax Caſſandræ vaticinium, quæ poſteritati Trojanæ ait omn gentes allaturas eſſe coronam, primitias ſuas, nempe ſicuti ad Deo id eſt, regnaturam apud omnes gentes.

Agath. lib. 1.

Plin. lib.

Lycophr. Caſſ.

γένους δὲ πάππων τῶν ἐμῶν αὖθις κλέος,
μέγιστον αὐξήσουσιν ἄμνα μοί ποτε,
αἰχμαῖς τὸ πρωτόλειον ἄραντες στέφος,
γῆς καὶ θαλάσσης σκῆπτρα καὶ μοναρχίαν
λαβόντες.

Gloriam porrò generis majorum meorum maximam rurſus auge bunt olim poſteri, Haſtis erecta primarum corona partium, Terra mariſque ſceptrum & imperium adepti, Nimirum, quod de Parci Homerus dixit, eas, cùm inſaniunt, vera dicere, de hac ipſa Caſſan dra dici poteſt. Parcarum mentione moveor ut obiter dicam, ipſa

Homer. hymn. in Mercur.

quoqu

quoque parcas neceſſitatis filias eſſe coronatas, Platone autore. Coronam non nominat. Redeo ad rem, ut Lycophron, qui inducit Caſſandram ita vaticinantem, jam viderit magnitudinem Romanam, quid de Homero dicamus, cujus tempeſtate nondum Roma fuit? Hic tamen Neptunum hæc loquentem facit, *Plato lib. 8. de Rep.*

> νῦν δὲ δὴ Αἰνείαο βίη τρώεσσιν ἀνάξει,
> Καὶ παῖδες παίδων τοί κεν μετόπισθε γένωνται. *Homer. Iliad. γ.*

Nunc autem jam Æneæ vis Trojanis imperabit, Et filii filiorum, & qui in poſterum naſcentur. Ac ſi dicat, etſi nunc quidem Trojanum nomen videtur extinctum, tamen ex hoc protrito germine ſurget magnus dux Æneas, cujus poſteri longè, lateque imperabunt, ipſamque adeò Trojam ipſis victoribus eripient. Itaque huc ſpectarunt militaria præmia, & militiæ decora, in his coronæ, ut vi diſciplinæ & gloriæ militaris perpetuò ſtaret illud imperium, quo nullum majus ne ipſe quidem ſol unquam vidit.

CAPUT II.

Coronæ militares non ab alio accipiuntur, quàm ab illo qui ſit dux & imperator exercitus. Unde manarit mos coronandi milites. Quis primus militari corona donatus fuerit, Quibus militibus darentur coronæ aureæ. De more dandi has coronas.

SEd enim, ut initium militiæ eſt religio jurisjurandi, & amor ſignorum; ac proinde ut militem nonniſi dicto imperatoris audientem eſſe oportet, ita & ſtipendia & præmia, qualiacunque ſint, & in his coronas eum nonniſi ab imperatore accipere fas eſt. Hoc loco non abſurdè quæri poteſt, unde manarit hoc inſtitutum condecorandi milites coronis. Equidem invenio, priſco more duces cùm exercitum luſtrarent, fuiſſe coronatos. Certè Caſſio exercitum luſtranti lictor coronam inverſam repoſuit. Idipſum fortè ex Appiano ſumptum memorat quoque Zonaras. Ac Statius hunc morem exprimit in hoc verſu. *Appian. Alex. lib. 4. bel. civ. Zonar. in Caſſ. Stat. lib. 4. Sylv.*

> *Sæpe coronatis iteres quinquennia luſtris.*

luſtra coronata vocat, in quibus dux & imperator eſt coronatus. Neque tantùm dux in exercitu, ſed quiſquis in bellorum ſimulachris, hoc eſt, in militaribus exercitationibus decurreret, is priſco more coronatus erat. Hoc diſcimus è Xenophonte, qui ubi diligenter memoravit apparatum belli, omneque genus bellicæ exercitationis quæ Epheſi habebatur, poſtremò addit, confirmatos eſſe quorundam animos, cùm viderent ipſum quidem Ageſilaum primum, deinde alios milites redeuntes è gymnaſiis coronatos, ac ſuſpendentes Dianæ coronas ſuas. Id quoq; colligimus ex his Virgilii verſibus, ubi deſcri- *Xenoph. lib. 3. hiſtor. Græc.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

deſcribit equeſtre certamen puerorum, quod fiebat juſſu Æneæ.

Virgil. lib. 5. Æneid.

> *Incedunt pueri, pariterque ante ora parentum*
> *Frænatis lucent in equis, quos omnis euntes*
> *Trinacriæ mirata fremit Trojæque juventus,*
> *Omnibus in morem tonſa coma preſſa corona.*

Omnibus, inquit, corona tonſa premit comam. Corona tonſa, i
eſt, lecta è pratis, ſive hortis, familiari noſtris locutione, tondere pra
ta, herbas, violas, & ſimilia. Quòd ſi dux, cùm ſeſe oſtentat exercitu
eſt coronatus, æquum ſanè viſum eſt, ſtrenuum militem, eum cuju
opera Reſpub. aut ſalva, aut promata eſt, hac prærogativa inſignen
aſpici; atque hinc propemodum æquari ipſi duci; dignumque vider
qui cæteris præſit. Quòd ſi ii qui in militaribus exercitationibu
decurrunt, præcipuum virtutis inſigne capite geſtant, quî minus ho
ipſum liceat fortibus militibus, quibus univerſi ſuam ſecuritaten
accepto ferunt? Et ipſe quidem militares coronas hinc manaſſ
puto. Cæterùm, *quis primus donatus ſit corona*, nempe militari,
Plin. lib. 33. cap 2. inquit Plinius loquens de corona caſtrenſi, *non inveni, ſed quis pri-
mùm donaverit, à L. Piſone traditur. A. Poſthumius Dictator
apud lacum Regillum, caſtris Latinorum expugnatis, ei, cuju
maximè opera capta eſſent, hanc coronam ex præda dedit. Iten
L. Lentulus COS. Ser. Cornelio Merendæ, Samnitum oppido capto
Sed quinque librarum corona Piſo frugi filium ex privata pecuni
donavit; eamque coronam teſtamento Reipub. legavit.* Porrò co-
ronæ militares ſive bellicæ, propriè ſunt hæ, caſtrenſis, muralis
navalis, civica, obſidionalis. Sed priuſquam ultra tendo, moneo
militares coronas aureas iis tantùm militibus fuiſſe datas, qui eſſen
Xenoph. de exped. Cyr. lib. 2. cives Romani. Certè hoc exemplo Cyrus militibus tantùm Græ-
cis ſe aureas coronas, & quidem ſingulis daturum pollicetur. Auxi-
liaribus quidem & externis Romæ non coronæ dabantur, ſed tor-
Plin. lib. 33. cap. 2. ques aurei, cùm hi civibus darentur argentei. Nimirum, in illis
pretium ſpectabatur; in his ſolus honor & gloria rei geſtæ. At ar-
millæ dabantur civibus, externis minimè. Illud quoque adverten-
dum, dandi militaria præmia, illa de quibus nunc ago, magnam uti-
que, inſignemque fuiſſe ſpeciem. Et quidem coronæ, priuſquam pu-
gnaretur, ab duce exercitus militi proponebantur. Quod ipſum ob-
ſervabatur in iis certaminibus, quæ dixi eſſe ſimulachra bellorum.
Diſertim hunc morem exprimit Scipio apud Silium Italicum.

Sil. Ital. lib. 16.

> *Mente favete pari, atque aures advertite veſtras.*
> *Septima cùm ſolis renovabitur orbita cœlo,*
> *Quique armis, ferroque valent, quique arte regendi*
> *Quadrijugos pollent currus, queîs vincere planta*
> *Spes eſt, & ſtudium jaculis impellere ventos,*

Adſint,

Adſint, & pulchræ certent de laude coronæ.
Præmia digna dabo, & Tyria ſpolia inclyta prædæ.
Nec quiſquam noſtri diſcedet muneris expers.

Simili ratione ſi caſtra perrumpenda erant, caſtrenſis corona militibus proponebatur ut ſummum decus. Si capiendum vallum, vallaris; ſi urbis obſeſſæ ſubeundus murus, muralis; ſi navali prælio dimicandum, navalis ſive claſſica. Re demum fortiter feliciterque geſta, Imperator ut promiſſa exſolveret, exercitu inſpectante promebat eas coronas, ſtatuebatque in edito loco. Atque adeò hortabatur eos, qui ſe iis donis dignos ducerent, quos Valerius Maximus vocat *honorandos*, hoc eſt præmiis donandos, ut id palam, in omnium, inquam, oculis apud ipſum profiterentur. Eadem prorſus ratione qua coronæ virtutis eæ quæ eſſent aureæ, in concione dari ſolitæ. Quem morem exprimit Ariſtides, ubi ait, eum qui donatur aurea corona, poſtquam à ſacro præcone ea res renuntiata fuerit, tum nomen ejus qui tanto honore honeſtatur, denique in concione nominari, ipſumque coronari. Sic fiebat, ut eò nulla fraus obreperet. Nullus ibi ambitioni, nullus fautoribus & gratiæ locus. Hunc quoque morem diſertis verbis Livius exprimit. *Poſtero*, inquit, *die omnium animi ad oppugnandum accenduntur; utique poſtea quàm corona aurea muralis propoſita eſt.* Ergo incendendis animis militum hæ coronæ proponebantur. Quod ſi res in oculis ipſius imperatoris geſta fuerat, adeò ut neque teſtes, neque profeſſionem expectari neceſſe eſſet, enimvero imperator milites eo tanto decore dignos nominatim appellabat. Ii accedentes ad tribunal imperatoris, multo honore verborum pulcherrimum præmium accipiebant, non ſibi tantum, ſed & poſteris, & familiæ decus. Hoc ferme exemplo Cyrus apud Xenophontem Chryſantam ordinis ductorem ait ſtrenuè feciſſe proximum ſibi & in conſpectu ſuo. Nihil, inquit, opus eſt teſtibus. Sed ipſe ſcio qualis fuerit. Hunc ipſum morem deſcribit Silius Italicus in his verſibus,

Val. Max. lib. 1. c. 8.
Ariſtid. iſg. orat. 4.
Liv. lib. 13.
Xenoph. de inſtit. Cyp. lib. 4.

Tum merita æquantur donis, ac præmia virtus
Sanguine parta capit. phaleris hîc [huic] *pectora fulgent.*
Hic torque aurato circumdat bellica colla.
Ille nitet celſus muralis honore coronæ.

Sil. Ital. lib. 15.

Hujus quoque inſtituti illuſtre exemplum eſt Scipio, & Maſſaniſſa. *Ibi*, inquit Livius, id eſt, in oculis omnium, *Maſſaniſſam primùm regem appellatum, eximiiſque ornatum laudibus aurea corona, aurea patera, ſella curuli, & ſcipione eburneo, toga picta, & palmata tunica donat.* Ubi coronam interpretor non diadema regium inſigne, ſed decus militia partum. Denique hoc inſtitutum non ſolùm in liber-

Liv. lib. 20.

libertate, verùm etiam, imò maximè à Romanis principibus cultum. Sciendum quoque eſt, iis militibus qui fortiter feciſſent datum fuiſſe jus geſtandi in publicis ſpectaculis eas coronas quibus donati eſſent, ut in ſerie hujus operis ſæpe videbimus. Quo exemplo legimus Alexandrum Magnum ſcripſiſſe Antipatro, ut iis militibus, quos ut bello inutiles, nempe vulneribus & ætate debiles, in patriam remittebat, permiſiſſe ſe ut jus eſſet ſedendi in honoratiſſimo loco theatri; ibique geſtandi coronam, ſi ipſis ita videretur.

Zonar. in Alex.

CAPUT III.

De corona caſtrenſi. Inſigne hujus coronæ. Hæc corona fuit aurea etſi primò frondea. An caſtrenſis & vallaris fuerint duæ. Corona muralis aurea. Vallaris & muralis coronæ dignitas. Corona turrifera. ſeu turrigera. Inſigne hujus coronæ.

CAſtrenſi corona donabatur is, qui primus hoſtium caſtra pugnans introiiſſet. Hîc notandum, quomodo coronarum innumerabiles prope fuerunt ſpecies, ita nullam ex his non ſuo inſigni fuiſſe conſpicuam. Quippe hoc potiſſimùm inſigni diſcernebatur à cæteris, ut ex iis quæ ſequuntur, palam eſt. Ergo inſigne caſtrenſis coronæ fuit vallus ex auro. Totamque coronam conſtat fuiſſe auream, etſi primùm fuit frondea. *Romulus*, inquit Plinius, *frondea coronavit Hoſtium Hoſtilium, quòd Fidenam primus irrupiſſet. Avus hic Tullii Hoſtilii regis fuit.* Cæterùm caſtrenſem & vallarem vix duas fuiſſe puto. Id ut ſic exiſtimem moveor verbis Valerii Maximi, ubi loquitur de caſtris Lucanorum & Brutiorum expugnatis à C. Fabricio Conſule. *Poſtero*, inquit, *die cùm Conſul inter honorandos, quorum ſtrenua opera fuerat uſus, vallarem coronam ei ſe ſervare dixiſſet, à quo caſtra erant oppreſſa; nec inveniretur qui id præmium peteret, &c.* Quibus verbis perſpicuum fit vallarem dari ei qui caſtra oppreſſiſſet, hoc eſt, vallum conſcendiſſet ac perrupiſſet. Certè caſtra, portis obſtructis, non alia ratione capi poſſe conſtat, quàm vallo dejecto ac ſuperato. Et hujus quidem coronæ origo etſi ea eſt quam dico, tamen jam ſeneſcente ac decreſcente imperio; ut pleraque alia, ita tantæ quoque rei decus ad eos tranſlatum qui vix unquam caſtra viderant, ſed ſolùm erant in comitatu principis. Iſti enim plerunque non tam ob virtutem, quàm gratia & favore principis, more jamdiu recepto donabantur iis præmiis quæ non meruerant. Hæ, nimirum, ſunt illæ caſtrenſes coronæ de quibus hæc Tertullianus, *Eſt & alia militia regia-*

Feſt. Caſtrenſi, Gell. lib. 5. c. 6.

Plin. lib. 16. cap. 4.

Val. Max. lib. 1. c. 8.

Tertull. de cor. mil.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

regiarum familiarum. Nam & caſtrenſes appellantur munificæ, & ipſæ ſolennium Cæſarianorum. Caſtrenſem & vallarem ſequitur muralis ipſa quoque aurea. Hanc imperator proponebat illi qui murum obſeſſæ urbis primus ac per vim aſcendiſſet. Verba ſunt Livii, *Itaque quanquam omnibus omnia deberent, præcipuum tamen muralis coronæ decus ejus eſſe, qui primus murum aſcendiſſet. Profiteretur qui ſe dignum eo duceret dono. Duo profeſſi ſunt.* Liv. lib. 16. Vallaris ac muralis quòd alia dona militaria honore anteibant nonniſi præcedente faſtidioſa inquiſitione, hoc eſt, re ad unguem explorata, dabantur, teſte Suetonio, eo, quem jam citare cœpi loco, quem hîc integrum ſcribere, operæ pretium duxi. *Dona militaria aliquantò faciliùs, phaleras, & torques, quicquid auro, argentoque conſtaret, quàm vallares ac murales coronas, quæ honore præcellerent, dabat* [Auguſtus.] *Has quàm parciſſimè, & ſine ambitione; ac ſæpe etiam caligatis tribuit.* Sueton. Aug. Ubi hæc verba, *quicquid auro argentoque conſtaret*, interpretor torques aureos qui externis, argenteos qui civibus dabantur, ut ſupra è Plinio dixi. Murali corona donatur Milo apud Silium Italicum, & quidem magna ſpecie, ab Q. Fulvio Proconſule.

Fulvius ut finem ſpoliandis ædibus ære Sil. Ital. lib. 13.
Belligero revocante dedit, ſublimis ab alto
Suggeſtu magnis autor non futilis auſis,
Lavino generate, inquit, quem ſoſpita Iuno
Dat nobis, Milo, Gradivi cape victor honorem,
Tempora murali cinctus turrita corona.

Certè è loco Suetonii ſatis conſtat, non tantùm centuriones, ordinumque ductores, ſed & ipſos caligatos milites admiſſos ad hoc tantum decus. Hanc muralem coronam Lucretius tribuit magnæ Deûm matri, non quòd ipſa capiat urbes, ſed quòd eas ſuſtinet.

Muralique caput ſummum cinxêre corona, Lucret. l. 2.
Ex imis munita locis quòd ſuſtinet urbes.
Quo nunc inſigni per magnas prædita terras
Horrificè divinæ matris imago, &c.

Ubi pro *munita* credibile eſt Lucretium ſcripſiſſe, *mœnita.* Hæc eſt Rhea, ſive Cybele quæ ita pingitur, ut eam leones ferant, & tympanum habeat, & ſuper caput coronam turritam, ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πυργοφορέα. Lucian. de Syr. Dea. *Eandem, inquit Varro,* [verba ſunt Auguſtini] *dicunt matrem magnam, quòd tympanum habeat, ſignificari eſſe orbem terræ, quod turres in capite, oppida; quòd ſedes fingantur circa eam, cùm omnia moveantur, ipſam non moveri.* August. lib. 2. de civ. Dei cap. 12. Hac ipſa corona hæc ipſa Dea donatur ab Ovidio, nempe turrifera, vel turrigera, ubi quærit cur hæc Dea geſtet coronam turriferam,

At

Ovid. lib. 4. Faſt.

At cur turrifera caput eſt onerata corona?
An nomen primis urbibus illa dedit?
Annuit.

Idem alibi huic Deæ non unam coronam tribuit, ſed plures; credi quòd ſummitas cujuſque turris propter intervalla quibus diſcrim nantur pinnæ, aſſimilatur coronæ.

Ovid. lib. 6. Faſt.

Turrigeram frontem Cybele redimita coronis
Convocat æternos ad ſua feſta Deos.

Simili corona, nempe turrita Silius Italicus donat Carthaginem,

Sil. Ital. lib. 13.

—— ſi nunc exiſteret alma
Carthago ante oculos turrita celſa corona.

Inſigne muralis coronæ ſunt pinnæ muri. *Idcirco*, inquit Gelliu *quaſi muri pinnis decorata eſt.* Quanti jam inde à priſcis tempori bus fuerint coronæ murales & vallares, ſciri poteſt è Livio; *Multa* inquit, *civicæ coronæ, vallareſque ac murales conſpectæ*, nempe i triumpho Papirii conſulis, *expugnato Sepino urbe Samnitium, in ſigni, ut illis temporibus, triumpho.* Idem enim eſt ac ſi Livius di cat, Ea victoria non ſine ingenti militum virtute parta eſt. Tant virtutis illuſtre documentum ſunt hæ coronæ, quæ nonniſi eximi virtute militibus conceduntur.

Liv. lib. 10.

CAPUT IV.

Corona navalis, ſive claſſica, ſive roſtrata. Quis primùm ha corona donatus ſit. Pax hac corona redimita fuit. Roſtra na vium, inſigne hujus coronæ, tribunali infixa. Hæc corona Græcis fuit uſurpata. Equeſtris corona.

Feſt. Navali. Gell. lib. 5. cap. 6.

NAvalis, ſive claſſica, ſive roſtrata ea eſt, qua donatur is qu maritimo prælio primus in hoſtium navem armatus tranſilie rit; cujuſque opera, manuve navis hoſtium capta fuerit. Ea qual navium roſtris inſignita, & aurea quoque fuit. Ideoque fulgere di cebatur. Virgilius,

Zonar. in Cam.

Virgil. 1. Æneid.

—— cui belli inſigne trophæum
Tempora navali fulgent roſtrata corona.

Paterc. l. 2. Hoc inſigni tam præclaro Paterculus firmat neminem unquan Romanorum fuiſſe donatum. Idque bello Actiaco Agrippam ſin gulari virtute meruiſſe. Id ipſum tradit Epitome Livii his verbis *M. Agrippa navali corona à Cæſare donatus eſt. Qui honos nemin ante eum habitus eſt.* Et quidem Seneca vocat Agrippam naval corona inſignem, ſed non addit, primum. Contra, autoribus Plinio & Feſto, *M. Terentius Varro hanc coronam adeptus eſt bell pyratico*

Epit. Liv. lib. 12. Sen. de benef. lib. 3. Plin. lib. 26. cap. 4. Feſt. naval.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

›yratico, donante Cn. Pompejo Magno, præter alios qui ea quoque ; pyraticis bellis donati ſunt, & è Siculis, quæ & ipſa pyratica fuerunt. Eodem Feſto autore, A. Attilius hac corona donatus ›ſt *bello quod geſtum eſt contra Nabin, ut*, inquit, *ſcriptum eſt in ›armine Saturnio, quod quidem duces ipſi conſueti ſunt in tabel‐ ›is publicè ponere, in quo nominabantur qui navali corona donati ›rant.* Ovidius hac corona pacem redimit.

Frondibus Actiacis comptos redimita capillos
Pax ades, & toto mitis in orbe mane. — *Ovid. Faſt. lib. 1.*

›ed ſcilicet, hoc facit per occaſionem Actiacæ victoriæ, & propter in‐ ›entem tanti boni impetrati lætitiam; Cujus effectus & bona non ›lius elegantius deſcripſit quàm Bacchilides. Quantæ dignitatis eſ‐ ›et hæc corona, ex eo ſciri poteſt quod Plinius memorat, olim ro‐ ›tra navium tribunali fuiſſe præfixa, *decus fori, veluti ipſi populo* (*Plin. lib. 16. cap. 4.*) ›*om. corona impoſita eſſet. Poſtquam verò*, inquit, *Tribunitiis ſe‐ ›itionibus calcari ac pollui cœpere, poſtquam vires ex publico in ›rivatum magis, ſinguliſque civium quæri, & ſacroſancta omnia ›rofana fecere*, [ſ fuere] *tum à pedibus eorum ſubiere in capita ci‐ ›ium roſtra*. Suetonius quoque refert. Claudium inter hoſtilia ſpo‐ ›ia *navalem coronam faſtigio Palatinæ domus juxta civicam fi‐* (*Suetonius Claud.*) ›*iſſe, trajecti, & quaſi domiti Oceani inſigne*. Neque enim tantùm ›n Republica, ſed & ſub multis, atque adeò ſub ipſis prope ultimis ›rincipibus ingens coronæ decus duravit, ut ex Ammiano Marcel‐ ›ino perſpicuum fit. *Qui* [Julianus] *appellans*, inquit, *pleroſque no‐* (*Ammian. Marcell. lib. 24.*) ›*ninatim, quos ſtabili mente aliquid clarum feciſſe ipſe arbiter ›erſpexit, navalibus donavit coronis, & civicis, & caſtrenſibus.* ›Ianc quoque navalem coronam à Græcis uſurpatam video. Nem‐ ›e, cùm Athenienſis Reſpub. magnis rebus urgeretur, & undique ›urgentia pericula poſtularent, ut quantocyus triremes milite com‐ ›lerentur, decretum factum eſt his verbis; Qui primus adornaverit (*Demoſth. de cor. præf. nav.*) ›riremem, huic populus quæſtorem juſſit dare coronam. At hoc ›go feci, inquit Apollodorus ore Demoſthenis, idcirco me coronari ›portere ajo. More quidem Græco, omnes claſſiarii milites victo‐ ›es hac navali corona videntur fuiſſe coronati, ut ex hiſce duobus ›ocis Xenophontis colligi poteſt; ſtatimque coronati in caſtra re‐ (*Xenoph. hiſtor. Græc. lib. 7.*) ›verterentur, ſtatimque Callicratidam prælio navali viciſſe clama‐ ›ent. Et infra, Verùm multò æquius eſt, coronis remunerare victo‐ ›es [navali prælio] quàm [eos] morte multare. Quòd ſi claſſiarii ›nilites corona donabantur, multò magis dux. Hinc illæ tot coro‐ (*Xenoph. hiſtor. Græc. lib. 2.*) ›æ, quæ ad Lyſandrum mari latè victorem undique allatæ, quas ›uoque verè gratulatorias dixerim. Hanc quoque coronam in Græ‐ (*Pollux lib. 1. cap. 9.*) ›ia adipiſcebatur is, qui hoſtium inſula promptiùs navibus cir‐

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

cumdata, inibi aggerem occupaſſet; ac proinde ſuis inſulam a-
ruiſſet, eamque princeps perrupiſſet. Cæterùm inter militares c-
ronas videtur fuiſſe illa, quam Zonaras equeſtrem vocat, quæ
ſcilicet, dabatur, qui equo merens edidiſſet aliquod memorab-
facinus, quo Rempub. juviſſe diceretur. Hæc quoque corona pr-
ferebat ſuum inſigne, id eſt, quidpiam quod ad equitatum perti-
ret. Atque hæ quidem militares coronæ militum uſque eò propr-
fuerunt, ut vix eas cum duce exercitus communicatas reperire
ceat. De obſidionali & civica, quòd militibus ac ducibus prom-
cuè dabantur, ſeorſim ago.

Zonar. in Cam.

CAPUT V.

Coronæ victrices. Corona, id eſt victoria. Victoriæ ſimulachru coronatum. Victoribus tænia dabatur unà cum corona. κα-λίνικα ςέφη, καλλινίκοι. νικητήϱιον. Corona victoriæ. Hæc c-rona ut plurimùm fuit aurea. Quandoque laurea, Obſe-vata à Græcis in danda hac corona. Caſtitas coronata. M-Græcorum in dandis his coronis. Ducibus hac corona decret-corona ἀπαϱαξίας. Milites hac corona donati. Coronare t-minis. Tyrannicidæ donati hac corona.

NUnc venio ad eas coronas, quæ & ſtrenuis militibus, ac pra-
ſtantiſſimis ſive tribunis, ſive ordinum ductoribus, & cent-
rionibus promiſcuè, prout cujuſque virtus conſpectiſſima fuera-
dari ſolitæ. Has generali appellatione coronas victoriæ, ſeu victr-
ces rectè dixeris, quomodo eas Græci vocant ςεφάνες ἐπινικίυς
quarum autorem non ſolùm Apollinem, ſed & potiſſimùm Palla-
dem antiquitas fecit. Non ſolùm Palladi fas eſt vincere, inqu-
Ariſtides, ſed & victores coronare. Ipſa victoria homines corona-
re dicitur. Et verò Caligula cùm cuperet eſſe in magna apud ho-
mines exiſtimatione, tum lunæ miſceri, tertium ejus votum fuit,
luna coronari. Talium coronarum apud rerum ſcriptores eſt fre-
quentiſſima mentio, quotieſcunque id agunt, ut unica diction-
commendent decus illius qui aliquo, & quidem illuſtri facinor-
clareſcit. Hujus generis eſt illa corona, qua ſe ipſe Romulus inſi-
gnem fecit. Quippe hac ratione hoſti ſuam infelicitatem expro-
bravit; ſuumque decus magnificè extulit. Hoc exemplo Alexan-
der, cùm abiret ex India, dicitur fuiſſe coronatus, nempe ut victor.
Et verò corona uſque eò victoriæ propria eſt, ut ſæpiſſimè hac ap-
pellatione victoria demonſtretur. Id quod etſi ſupra ſatis eſt pro-
batum, tamen hîc addo locum Dionis Chryſoſtomi de Melan-
coma ſcribentis; Cujus, inquit, certamina & coronas memorare
apud

Artemid. lib. 4. cap. 54.

Ariſtid. Παναθην. Αθλω.

Xiphil. C. Calig.

Plutarch. Rom. Theophraſt. lib. 4. plantar.

ſpud vos ſcientes ſupervacaneum eſt. Cùm victoriam dico, nec facilem, nec difficilem dico. Nam quocunque modo victoria para ſit, corona illi, qui victor eſſe renuntiabatur, decreta erat, ut liquet ex his verbis Ariſtidis; Omnino ne exiſtimaveritis, ſiquis Olympiæ vicerit eum qui ab aliquo alio ſit conciſus, ideò minùs ibi coronam poſtulare. nec verò minus quempiam victorem renuntiari, quòd is ſibi in parte victoriam præparavit. Cæterùm pſius victoriæ ſimulachrum vix unquam aſpicitur incoronatum. Unde illi epithetum στεφανηφόρος, Cujuſmodi fuit illa, quam Plutarchus adnotavit à Pergamenis demiſſam ſupra caput Mithridatis uiſſe confractam, ejuſque coronam humi diruptam. Id quod, ut iniſtrum omen populo multum terrorem, ipſi Mithridati animi onſternationem injecit. Apud Pauſaniam nominatur quoddam umen, cujus in dextera manu eſt victoria ex ebore & auro facta um corona ac tænia. Nimirum, victoribus unà cum corona datur quoque tænia. Quo exemplo Plutarchus memorat, Periclem, Samiis devictis, iiſque ſuper cujuſque ſepulchro collaudatis ui in eo bello ceciderant, cultum fuiſſe à matronis. Deſcendenem ipſum è tribunali, inquit, aliæ mulieres exceperunt, & coronis edimierunt ac tæniis ſicuti athletam νικηφόρον. Porrò ipſa victoa coronata coronat victores. Et fortiſſimi cujuſque viri hoc eſt otum.

Ariſtid. orat. 1. pro Theb.

Plutarch. Sylla.

Pauſan. lib. 5.

Plutarch. Pericl.

ὦ μέγα σεμνὴ νίκα, τὸν ἐμὸν
βίοτον κατέχοις,
καὶ μὴ λήγοις στεφανοῦσα.

Euripid. in fin. trag. Oreſt.

admodum veneranda victoria, meam vitam obtineas, nec [me] nquam deſinas coronare. Quos verſus Lucianus citat. Hoc genus coronarum Tireſias apud Euripidem vocat καλλίνικα στέφη, eaumque geſtores καλλινίκους.

Lucian. piſcat. ſeu reviviſc.

οὓ καλλινίκους Κεκροπίδας ἔθηκ' ἐγώ,
καὶ τόνδε χρυσοῦν στέφανον, ὡς ὁρᾷς, ἔχω,
λαβὼν ἀπαρχὰς πολεμίων σκυλευμάτων.
Κρέ. οἰωνὸν ἐθέμην καλλίνικα σὰ στέφη.

Euripid. Phœniſſ. actu 3.

oi effeci ut victores eſſent Cecropidæ, atque hanc coronam auam, ut vides gero, Primitias prædæ & ſpoliorum hoſtilium. Cr. uæ victrices coronæ mihi omen ſunt. Quem Euripidis locum Socrates apud Platonem citat, cùm ab Alcibiade ſibi datam coronam benter accipit his verbis; Quemadmodum & Creon ab Euripide ngitur, conſpecto Tireſia habente coronam, & audito ipſum ab hobus primitias accepiſſe propter artem dixiſſe, Tuæ victrices corone mihi omen ſunt. Nam in fluctu conſtituti ſumus, ut tu ſcis, &c.

Plato in Alcib. 2.

Apud eundem Euripidem Agamemnon redimit Dianam coro
victoriæ,

Euripid. Iphig. in Aul. Actu 5.

> Ἀγαμέμνονά τε λόγχαις
> Ἑλλάδι κλεινότατον στέφανον
> δὸς ἀμφὶ κάρᾳ τεὸν
> κλέος ἀείμνηστον ἀμφιθεῖναι.

Da Agamemnonem cum Pelaſgo belli apparatu, nomine Græci tibi inclyta victoriæ Caput redimire corona [quod eſt] decus in mortale. Hic ipſe alibi vocat victoriam Græcorum, Ilio everſ καλλίνικον στέφανον.

Euripid. Iphig. in Taur. in fin.

> τὸν καλλίνικον στέφανον Ἰλίου θέλων
> λαβεῖν Ἀχαιούς.

Victoriæ coronam Ilii volens capere Achæos. Apud eundem Eur pidem Caſſandra matrem alloquens caput νικηφόρον ſibi redimi vult.

Euripid. Troad. actu 2.

> μᾶτερ πύκαζε κρᾶτ' ἐμὸν νικηφόρον,
> Καὶ χαῖρε τοῖς ἐμοῖς βασιλικοῖς γάμοις.

Mater corona caput meum circumda, & gaude propter meas regia nuptias. Enimvero corona victori non magis eripi poteſt quàı Herculi clava. Nec mirum ſi hanc ſtrenuo militi ac victori Plat in ſuis legibus dari vult. Ideoque hæc corona propriè vocabatur νι-κητήριον, pretium, aut ſymbolum victoriæ, quod tantæ ſublimita tis fuit, ut factum quandoque ſit præmium illorum quibus ob præ clariſſima merita remuneratio dabatur. Edixit autem [Jaſon] inqui Xenophon, & niceterium, auream coronam fore, ſi quis è civita tibus bovem ductorem pulcherrimum Deo aleret. Nempe, huic u victori aliorum omnium qui id ipſum ſuſcepiſſent, hæc veluti mer ces promittebatur, ſicuti eam vocat Lactantius, ubi agit de eo cer tamine quod anima inſtituit adverſus carnem, *Quæ virtus*, inquit *perfecta, & omnibus numeris abſoluta coronam vincentibus, & mercedem expetendæ nobis immortalitatis impertit.* De victor Angelo agens Tertullianus ait, *Accepit & angelus victoriæ coronam procedens in candido equo ut vinceret.* Torquatum è ſingular certamine redeuntem victorem Livius corona aurea à Dictator donatum fuiſſe memorat, præter laudes, quibus in concione ea pugna elata eſt. Ergo ſic ſtatuendum coronam auream fuiſſe certiſſi mam iudicem victoriæ. *Cùm veniſſet Tarentum Sylla, atque ibi ſacrificaſſet, vidit in capite vitulini jecoris ſimilitudinem coronæ aureæ. Tunc Poſthumius haruſpex ille reſpondit, præclaram ei victoriam ſignificari, juſſitque ut extis illis ſolus veſceretur.* Tu modò & certa, & vince, & jam te coronatum puta. Certè vix quiſquam in antiquis monumentis aliquo præclaro facinore ſplendeſcit, qui

Plato lib. 12. de leg.

Xenoph. hiſtor. Græc. lib. 6.

Lactant. lib. de ve. ſap. c. 26.

Tertull. de cor. mil.

Liv. lib. 7.

Auguſt. lib. 2. de civ. Dei cap. 24.

non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

non ingenti univerſorum plauſu corona donatus ſit. Thucydides non quidem ſingula Braſidæ facinora memorat, ſed cùm eum vocat liberatorem Græciæ, nempe unica dictione omnes ejus laudes complectitur. Non ergo mirum, ſi ei unica quoque dictione omnia præmia tribuit. Hæc fuit aurea corona, qua illum publicè donatum fuiſſe dicit. Tanti eſt victoria, ipſaque adeò corona victrix, ut ſicuti gloria & fama non vivos tantùm, ſed & fato functos impenſiùs comitetur. Halicarnaſſæus memorat, Bruti corpus cum multis & laudibus & lachrymis Romam à primoribus equitum fuiſſe vectum, atque adeò στεφάνοις κεκοσμημένον ἀριστείοις, ornatum coronis fortitudinis. ubi puto legendum ἀριστείας, ut apud Plutarchum de tali corona loquentem, qua C. Marius donavit Trebonium quendam militem, quòd is Lucium ſororis ſuæ filium vim ſibi facientem occidiſſet. Quippe tali dono factum illius ſummè probavit, & laudavit. Hanc ibi coronam vocat, τὸ ἐπὶ τοῖς ἀριστείοις διδόμενον στέφανον. ſuper egregiè factis datam coronam. Quæ corona meritò quoque data videtur eſſe caſtitati, veluti ei quæ eſt victrix impuritatis & libidinis. Itaque in bello fortiter occidere, eſt coronam fortitudinis mereri; nec ſibi tantùm, ſed & patriæ illam dare. In hanc ſententiam extant præclari verſus Euripidis,

Thucyd. lib. 4. — *Dionyſ. Halic. l. 5.* — *Plutarch. ἀποφθ. βασιλικ. καὶ στρατ. & in Mario.*

φεύγειν μὲν οὖν χρὴ πόλεμον ὅστις εὖ φρονεῖ,
Εἰ δ' εἰς τόδ' ἔλθοι, στέφανος οὐκ αἰσχρὸς πόλει
Καλῶς ὀλέσθαι· μὴ καλῶς δέ, δυσκλεές.

Euripid. Troad. actu 2.

Bellum ergo fugit quiſquis ſanè ſapit, Si verò in hoc venerit, corona haud turpis civitati Fortiter occumbere. At ignavè, dedecus. Hîc advertendum, eum qui in bello ſtrenuè quidpiam feciſſet, priſco Græcorum more, primùm à ſingulis commilitonibus in ipſo exercitu corona donatum; mox publicè, id eſt, à magiſtratibus. Id conjicio ex hoc loco Platonis, Qui verò, inquit, rebus præclarè geſtis, nomen gloriamque fuerit conſecutus, primò quidem ab iis qui unà militant, adoleſcentibus & pueris, à ſingulis viritim coronandus eſt, an minimè? Mihi quidem [videtur] Annon & dextris excipi? Id quoque. Hoc exemplo Titimanus unus ducum Caſſii, cùm victor in certamine fuiſſet, coronatus ab equitibus, abiit ad Caſſium. Denique quiſquis hac ratione coronatus fuiſſet, ſua corona inſignis per urbem incedebat. Ad quem morem alludens Hieronymus ait, *Veniet, veniet poſtea dies ille, quo victor revertaris in patriam, quo per Hieroſolymam cœleſtem vir fortis coronatus incedas.* Ergo tam inſignis corona publico decreto, ducibus iis, qui victores fuiſſent, decernebatur; ut Pauſaniæ, nuntiata victoria, & morte Philippi; L. Siccio Dentato, tot rebus ab ipſo geſtis; Pelopidæ, licet mortuo, & confoſſo conjectu telorum; Mario poſt inſignem de barba-

Plato lib. 5. de Rep. — *Plutarch. Bruto.* — *Hieron. lib. 2. epiſt. epi. 6.* — *Plutarch. Demoſth. Æmil. Prob. Pelop.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Plutarch. Mar. barbaris victoriam ; Dioni, Syracuſis receptis. Hoc exemplo C ſtor Pollucem coronat Amyco proſtrato,

Valer. Flacc. lib. 4. Argon.

> *Illius exemplum ramis caput, armaque Caſtor*
> *Implicat, & viridi connectit tempora lauro.*
> *Reſpicienſque ratem, patriis, ait, has precor oris*
> *Diva refer frondes, cumque hac freta curre corona.*

Denique quempiam coronare eſt eum victorem pronuntiare, apud Syneſium, (Syneſ. epiſt. 121.) ἐγὼ δ' ἅπαντας, τοὺς παραγγελλομένους τῷ ἔργῳ ἥδισ ἂν στεφανώσαιμι καὶ ἀνακηρύξαιμι. Ego verò omnes qui operi ac ceſſerunt, libentiſſimè coronarem, & [victores] renuntiaren Enimvero victoria & corona uſque eò ſunt cognata, ut Græcis ſi frequens hæc loquendi forma στεφανοῦσθαι τὸν ἀγῶνα coronari certa men, id eſt vincere, ac victorem è certamine renunciari, ut in ho loco, (Philo περὶ ἄθλ. καὶ ἐπιτ.) τί οὖν ἆθλον πρόκειται τῷ στεφανωθέντι τὸν ἀγῶνα τοῦτον; Quo igitur præmium proponitur illi qui ſit coronatus hoc certamen id eſt, qui victor renuntiatus fuerit? Item alibi, ὁ δ' ἀνὴρ οὗτος τοὺς ἱεροὺς ἀγῶνας στεφανωθεὶς ἐκηρύχθη, At hic vir ſacra certamina coronatus renuntiatus eſt. His coronis quàm proximè accedit illa qua donatur is qui in magnis periculis eſt animo imperturbato quam Plutarchus vocat (Plutarch. περὶ Κολώτ.) στέφανον ἀταραξίας, quam quidem, inquit ajunt eſſe imparem, neque conferendam illi quæ datur magnis du catibus. Idem alibi facit (Plutarch. Craſſo.) Niciam ſibi plectentem hanc ipſam coronam Hanc ego libenter vocem coronam conſtantiæ. Exemplo ducum milites qnoque coronatos legimus. Sed quòd militum tantus erat numerus, ut vix tot coronæ quot ſingulis coronandis ſufficerent, reperiri poſſent, datæ ſæpe illis ſunt pecuniæ pro coronis; nempe ut inde ſibi ipſi coronas plecterent, aut emerent. Et hoc ſcilicet, demonſtrabant hac locutione; coronare tot minis. Hoc exemplo (Plutarch. Dione.) Syracuſii peregrinos Dionis milites ἑκατὸν μναῖς ἐστεφάνωσαν, centum minis coronarunt. At ipſi milites Dionem aurea corona. Nempe quandoque ſummus dux ab aliis ducibus, quandoque ab ipſis militibus coronabatur, ut obſervandum eſt in iis exemplis, quæ frequenter à me citantur. Interdum quoque hoc ipſo loquendi genere ſignabant pretium ejus coronæ quæ cuique data eſſet. Hoc munere apud Plutarchum (Plutarch. Timol.) donatur is, qui interfectorem patris ſui occiderat. τὸν μὲν οὖν ἄνθρωπον ἐστεφάνωσαν οἱ Κορίνθιοι δέκα μναῖς. Hominem igitur Corinthii coronarunt decem minis. Cæterùm quòd multo majus ac præclarius facinus eſt, tyrannum occidere quàm hoſtem, corona victoriæ tyrannicidas donatos legimus. Et verò Cæſare occiſo, M. Tullius Brutum donat (Cic. ad Att. lib. 14. ep. 12.) aurea corona. *Mihi quidem*, inquit, *videtur Brutus noſter jam vel coronam auream per forum ferre poſſe. Quis enim audeat*

violare,

violare, propoſita cruce, vel ſaxo? præſertim tantis plauſibus, tanta adprobatione infimorum?

CAPUT VI.

Populus, urbes, vulgus, univerſi coronati. Quiſquis aliqua ratione auxit publica commoda coronatur. Æſculapius coronatus. Coqui coronati. Vitia coronata. Corona infamis. Corona myricæ. Plura de myrica. Decretum myricinum. Ægyptii & Magi myrica coronati.

NOn tantùm ſinguli haſce victoriæ & fortitudinis coronas
adepti ſunt, verùm etiam interdum tota cohors, populus,
publici ordines, univerſi, totæ urbes. *Rhodiorum populus corona* *Liv.lib.21.*
aurea virtutis ergo donatus eſt. Ipſe quoque populus Romanus,
ſi ejus auſpiciis bellum geſtum, patratumque fuerat, coronam,
victoriæ inſigne, capite geſtare ſolitus fuit. Id quod diſertim
tradit Livius, *Eodem*, inquit, *anno coronati primùm ob res bello* *Liv.lib.10.*
bene geſtas, ludos Romanos ſpectaverunt, palmaque tum primùm, tranſlato è Græcia more, victoribus data. Sed de populo
hoc ipſum tradit Gellius, *Verba*, inquit, *hæc ſunt Catonis, ut* *Gell. lib.*
populus ſua opera potiùs ob rem bene geſtam coronatus ſupplicatum eat, quàm re malè geſta coronatus veneat. De publicis
ordinibus hæc Tertullianus, *Coronant*, inquit, *& publicos ordi-* *Tertull. de cor. mil.*
nes laureis publicæ cauſæ. Enimvero Romanum ſenatum ſic pingi
ſolitum, diſcimus è Dione, ut ſit ἐν ἱματίῳ καὶ ἐσθῆτι περιπορφύ- *Dio Trajano.*
ρῳ, ἔπι δὲ καὶ στεφάνῳ ἐστολισμένος prætextatus, id eſt, purpura
amictus, inſuper, & corona honeſtatus. Populus Syracuſanus, *Diodor.*
devictis acie inquilinis, qui rebellaverant, delectos viros circi- *Sic.lib.16. bibl.*
ter ſexcentos, quorum vi & virtute ea pugna pugnata fuerat, corona donavit. Dion, Syracuſis expugnatis, induxit in eam urbem hominum millia quinquaginta: qui omnes urbem inierunt coronati. Syracuſanorum quoque milites, Athenienſibus *Plutarch.*
victis, & Nicia eorum duce capto, ſe ipſos coronarunt. Ergo *Nic.*
ſe ipſi milites invicem coronabant priſco more. Idipſum quoque de vulgo Tertullianus, *Coronatur*, inquit, *& vulgus ex* *Tertull. de*
principalium proprietatum exſultatione, nunc ex municipalium *cor. mil.*
ſolennitatum proprietate. (Quibus in verbis pro illo, *proprietatam*, libenter legerim *victoriarum.*) *Et eſt omnis publicæ lætitiæ luxuria captatrix.* Ipſas urbes aliarum victrices, ac dominas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Athen. l. 5. conſtat fuiſſe coronatas. Corinthus aurea diademate fuit evinc. Carthaginem dixi fuiſſe inſignem corona turrita.

Sil. Ital. lib. 13. *Ariſtid. in Panath.*

ſi nunc exiſteret alma
Carthago ante oculos turrita celſa figura.

Græci Athenas, ingenti adverſus Perſas parta victoria, coronarun Neque ob id ſolùm hanc urbem corona dignam cenſuerunt, v rùm etiam quòd omni virtutum genere cæteras urbes antecell ret. *Demoſth. de cor.* Id quod verum eſſe, decretum Byzantinorum docet factu in honorem Athenienſium, quo ſtatutum ut urbis Athenien ſtatua erigeretur ſexdecim cubitorum in Boſphoro, quæ fidem f ceret, à populo Byzantino & à Perinthiis populum Athenienſe fuiſſe coronatum. Cæterùm quiſquis illius exemplo qui hoſte vicit, aliqua illuſtri ratione auxit publica commoda, per que factum eſt ut Reſp. vitata invidia, miſeria, calamitate, honore fauſtitatem, felicitatem adepta ſit, is veluti malorum præclariſſi mus victor, corona donabatur. Talis, præter alios illuſtres viro fuit Lycurgus, *Plutarch. Lycur.* qui ideo à populo ſæpe coronatus, ac ſtatuas ade ptus perhibetur. Demoſthenes quoque, ut ſupra dixi, cujus exta bant illa in Rempub. merita, *Plutarch. Demoſth.* quæ recitantur in decreto, ſæpe fui coronatus; priùs quidem à Democle Ariſtonico Hyperide, aure corona, ultimò autem ab Cteſiphonte. Et in decreto quod factun eſt ſuper Lycurgo Butade, poſtquam ejus in Rempub. bonafact commemorata ſunt, additur, Cùm autem viſus eſſet omnia hæ juſtè adminiſtraſſe, ſæpe ab civitate coronatus eſt. Ad hoc exem plum qua re quiſque Reipub. maximè prodeſſet, ob eam rem co rona donabatur. *Scholiaſt. Ariſtoph. in Pluto.* Et verò Æſculapium uſque eò conſtat fuiſſe co ronatum, ut is nunquam effigietur ſine corona, ſicuti victor mor borum. Quæ corona fuit index artis præclariſſimæ, cui multum diſſimiles illæ quæ datæ ſunt coquis, talibuſque voluptatum leno nibus. *Athen. lib.* 12. Nempe apud perditiſſimos illos Sybaritas coronabantur ii quos luxus erudierat ferculis & condiendis & apponendis. Porrò quomodo quantum eſt hominum qui virtuti militant, coronatur, ita qui ſunt mancipati vitiis, ut ſua vitia pro virtutibus oſtentent, proh pudor! ſeſe coronare non verentur, ut, quàm virtus ſuis inſi gniis clareſcit, tam vitia ſuis maculis innoteſcant. Quem mo rem ſignavit Bernardus, ubi acerrimè invehitur in monſtra ho minum ſui temporis, in eos potiſſimùm qui nuptias damnant, ut immunditiæ laxent habenas. *Bernard. ſerm.* 66. *Coronabitur turpitudo?* inquit, *Nihil minus decet honeſtatis autorem.* Hujus generis illud eſt quod de Xenocrate Laërtius tradit. *Diog. Laert. l.* 4. Is enim propter longiorem compotationem pro præmio accepit coronam. Uſque eò corona demon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

demonſtrat eum qui in aliqua re inſigniter verſatur, ut, ſi quod infame, atroxque facinus feliciter patratum eſt, illud ipſum hinc demonſtretur. Sed ea, videlicet, corona quàm aliæ ſunt honeſtæ, tam eſt plena dedecoris, & infamiæ. In legibus Charondæ altero loco hæc fuit, ut qui calumniæ, dolique mali crimine convicti eſſent, per urbem circumvectarentur, & quidem coronati myrica; ut omnibus innoteſcerent ſicuti ſingulari improbitate inſignes. Ergo myrica fuit conveniens ac dirum coronamentum illorum qui eſſent inſigniter improbi. Enimvero Strabo quoque tradit, ſacerdotes Perſarum, quoties illas diuturnas diras alicui imprecantur, tenere faſciculum virgarum myricinarum tenuium. Porro myrica, ut hæc quoque obiter dicam, non ſolùm eſt inter plantas ἀκάρπους, ſed & habita eſt infauſta. Et quidem cùm in funere Achillis propoſitum fuiſſet certamen curſus, Teucer qui inibi erat ut metam attingeret, myrica implicitus cùm cecidiſſet, victoriam Ajaci tradidit.

Diodor. Sic. bibl. lib. 12.

Strabo lib. 15.

τὸν γὰρ ῥα θεὸς βάλεν, ἠέ τις ἄτη
ὄζον ἐς ἀλγινόεντα βαθυῤῥίζοιο μυρίκης.
τῷ δ' ἄρ' ἐμπλεχθεὶς χαμάδις πέσε.

Q. Calab. lib. 4.

Hunc Deus aut ſors noxia impegit in triſtem ramum myricæ alta radice hærentis. Huic enim implicitus humi cadit. Invenio tamen vates per myricam vaticinari ſolitos, ut lege ipſis ab Apolline præſcriptum fuit. Quapropter inſigne aliquod dumetum myricinum vocabant μάντιν, vatem. Atque adeò Magi & Scythæ, tum in Europa quamplures futura prædicunt, tenentes lignum myricinum. Et in Lesbo Apollo habet ramos myricæ, unde dictus eſt μυρικαῖος myricinus. Idem viſus eſt per quietem habere ramum myricinum. Denique Ægyptii in pompa Jovis coronantur myrica, ſicuti apud Medos Magi. Redeo unde ſum digreſſus, nempe ad eas quæ verè dici poſſunt coronæ turpitudinis & infamia. Polynices apud Euripidem, cùm precatur Junonem, Turpem, inquit, coronam peto è nece fratris.

Scholiaſt. in ther. Nicand.

αἴσχιστον αὐτῷ στέφανον ὁμογενῆ κτανεῖν.

Euripid. Phœniſſ. actu 5.

Contra, illæ coronæ ſemper ſunt præclariſſimæ quæ forte præclarumque facinus demonſtrant; qualis illa qua Oreſtes redimitur, interfecto Ægyſto adultero Clytemneſtræ.

στέφουσι δ' εὐθύς σου κασιγνήτου κάρα
χαίροντες, ἀλαλάζοντες.

Euripid. Electr. actu 5.

Illico verò coronant tui fratris caput, lætantes, jubilantes. Idem paulò poſt,

νίκας στεφανοφορίαν
κρείσσω τοῖς παρ' Ἀλφειοῦ ῥεέθροις τελέσας

Κασίγνητος σέθεν.

Præclariora victoriæ inſignia meruit, quàm quis ad Alphei fluen,
frater tuus. Et in ſequentibus,

στέψω τ' ἀδελφοῦ κρᾶτα τοῦ νικηφόρου.

Et coronabo fratris caput victoris. Et paulò poſt,

δέξαι κόμης σῆς βοστρύχων ἀναδήματα.

ſume coronamenta cirrorum comæ tuæ. Denique hoc,

σύ τ' ὦ παρασπιστ' ἀνδρὸς εὐσεβεστάτου
παίδευμα Πυλάδη στέφανον ἐξ ἐμῆς δέχου.

Tuque ô propugnator, viro piiſſimo educate Pylades, coronam è m manu accipe. Itaque verè dici poteſt, coronam ut eſt index fortudinis, ita eſſe comitem felicitatis. Ac præterea qua quiſque præclara dote potiſſimùm cenſetur, ob hanc ipſam æquiſſimum eſſe eu coronari. Non ergo mirum ſi præclariſſimis artificibus quandoq ſunt datæ coronæ. Quod ad exemplum, Parrhaſius ille pictor inſign ſolitus fuit redimire caput aurea corona. Apud Plutarchum Neoptolemus Anticlei filius coronatur, eique ſtatua ponitur quòd polli citus eſt ſe deauraturum aram Apollinis in foro, ex vaticinio Dei.

Himer. μελ.σκλ. — *Ælian. lib. 9. var. hiſt. cap. 11.* — *Plutarch. Lycur.*

CAPUT VII.

Felicitas coronatur. Hujus coronæ deſcriptio. Divites coronantu Naves coronatæ. Corona è prunis. Alia præmia militum nempe armillæ, feminæ ſpectata forma, Torques & haſta, Bove: Bos genus nummi. Bovis laus. Venire ſub corona, quid.

SEd quia non ſolùm virtus, ſed & felicitas cœlo demittitur, non mirum ſi hanc quoque haud minùs quàm virtutem antiquita coronavit. Nam cuicunque hæc adeſt, Deo gratus acceptuſque exiſtimatur. Ergo quomodo urbes, populus, ordines coronantur ita quoque ſiquid cuipiam poſt multa diſcrimina proſperè feliciterque evenit, hunc quoque apud priſcos coronari mos fuit, ſicuti victorem laborum, periculorum, ærumnarum. Quòd Smyrna terræ motu collapſa in meliorem & luculentiorem, quàm priùs fuerat, ſtatum reſtituta eſt, ob hanc, inquam, felicitatem Ionia coronatur. De quo more hæc Ovidius,

Ariſtid. προσφων. Σμυρν.

Sæpe potens voti frontem redimita coronis
Femina lucentes portat ab urbe faces.

Ovid. lib. 3. Faſt.

Et Apulejus cùm ſibi etiam atque etiam gratulatur, *Mihi*, inquit, *coronam*, & *Hercules coronam conſequenter, quòd tot ac tantis exantlatis laboribus, tot emenſis periculis, Deæ maximæ providentia adluctantem mihi ſæviſſimè fortunam ſuperarim.* Plutarchus ait,

Apul. lib. 11. Metam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

t, eos qui ſacrum piſcem, qui rarus, & circa Pamphiliam eſt, cœ- *Plutarch.*
erint, tam dominos quàm ipſos piſcatores coronari, & plauſu & *πότ. τῶν*
uſtis acclamationibus excipi. Denique corona felicitatis omnibus *ζω. φρο-*
onis propoſita eſt, non pinea, non ex oleaſtro, non ex apio plexa, *νιμ. τὰ*
d è veris & gaudiis & judiciis hominum; Nimirum, cùm illud *χερ. ἢ τὰ*
niverſi adepti ſunt quod ſummis, aſſiduiſque votis expetierant, li- *ἔνυδ.*
ertatem, opes, bonam famam, otia. ταῦτα πάντα τῷ ςεφάνῳ τούτῳ *Lucian. de*
συναπέπλεκται, Hæc omnia unà cum hac felicitatis corona plexa *gymn.*
int. Ipſa corona ante hominum ora nectebatur ex omnigenis flori-
us, iis qui eſſent pulcherrimi & odoratiſſimi. Certè felicitatem,
ve beatitatem, ejuſque coronam ſic deſcribit Cebes; In veſtibulo *Tab. Ceb.*
atrona formoſa ſedet in alto ſolio, ornata liberaliter citraque lu-
um, & coronata corona florida egregiè concinnata. Ipſa eſt beati-
ido, ad quam cùm quiſpiam pervenit, hunc ipſa coronat ſua vi.
imque etiam [coronant] omnes aliæ virtutes, veluti eos qui maxi-
is certaminibus defuncti ſunt. Et infra; Verùm illud etiam mihi
icito, quæ vis eſt illius coronæ, qua eum ornari dicebas? Beatifica,
adoleſcens! Nam qui ea vi coronatur fit beatus, & malorum ex-
rs; nec in aliis ſpem felicitatis habet repoſitam, ſed in ſemetipſo;
præclaram victoriam! Ubi autem coronatus eſt, quid facit, quove
oit? Virtutes eum deducunt unde antea venerat. Cæterùm quia
ivites vulgi opinione adepti ſunt id quod in rebus humanis opta-
ſſimum eſt, coronas geſtant, argumenta ejus quam ipſi ſibi fin-
unt, felicitatis Unde meritò Cynicus ille apud Lucianum gloria-
ır, non ſe efferri eo faſtu, quo tument iſti coronarum & purpuræ
eſtores. τοὺς δὲ χρυσοῦς ςεφάνους καὶ τὴν πορφύραν τῦφον νομίζω. aureas *Lucian.*
oronas & purpuram fumum, ſive arrogantiam exiſtimo. Naves quo- *Cyn.*
ue legimus fuiſſe coronatas, nempe navigatione feliciter peracta.

Ceu preſſæ cùm jam portum tetigere carinæ, *Virgil. lib.*
Puppibus & læti nautæ impoſuere coronas. *1. Georg.*

imilis, iiſdemque prope verbis locus eſt apud Propertium,

Ecce coronatæ portum tetigere carinæ. *Propert. lib. 3.*

t alibi, ubi Cynthia mortua alloquitur Propertium,

Ecce coronato pars altera parta phaſelo, *Propert.*
Mulcet ubi Elyſias aura beata roſas. *lib. 4.*

)vidius de appulſu Æneadum in Italiam,

Æneadæ gaudent; cæſoque in littore tauro, *Ovid. lib.*
Torta coronatæ ſolvunt retinacula navis. *15. Metam.*

ic apud Silium Italicum victrix navis portum ſubiens coronatur
uro,

—— lauro redimita ſubibat *Sil. Ital.*
Optatos puppis portus; pelagoque micabant *lib. 11.*

Captiva

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Captiva arma procul celſa fulgentia prora.

Plutarch. Timol. Hoc more ineptus ille Carthaginienſium navarchus, ut imponer Syracuſanis, juſſit nautas coronari; ornavitque triremis ſcut Græcanicis & Phœnicum; eoque ornatu Syracuſas navigavit. Ca terum etſi è lauro, olea, oleaſtro, aliiſque frondibus texebantur co ronæ victrices, ſeu victoriæ, tamen è prunis quoque nexas fuiſſ docet apud Athenæum Hipponax in iis verſibus, quorum hic e ſenſus. *Athen. lib. 2.* Coronam habui è prunis atque mentha. Alex. Quin & i ſomnis videre viſus ſum mihi præmium victoriæ. B. Id dicito. A animum adverte. In ſtadio antagoniſtarum me quiſpiam nudus ac cedens coronare viſus eſt corona tortili prunorum, Hercules, ma turorum. Id ipſum confirmatur teſtimonio Plinii, ubi agit de ge neribus pruni. *Plin. lib. 15. c. 13.* *Eam quoque*, inquit, *eruditiores negaverunt e Perſide propter ſupplicia tranſlatam; ſed à Perſeo Memphi ſatam Et ob id Alexandrum illa coronare victores ibi inſtituiſſe in hono rem atavi ſui.* Hiſce victoriæ coronis plerunque accedebant ar millæ. *Liv. lib. 10.* Livius, *Et Papyrius apud quem multiplex in acie, circa caſtra, circa urbem fuerat certamen, Sp. Nautium, Sp. Papyrium fratris filium, & quatuor centuriones, maniplumque haſtatorum armillis, aureiſque coronis donavit.* Apud priſcos femina forma præſtantes ſuper coronam victoribus cedebant in præmium Hercules apud Euripidem gloriatur ſe præclara femina eſſe donatum, ſicuti ſingulari præmio.

Euripid. Alceſt. actu 5. —— γυνὴ δ' ἐπ' αὐτοῖς εἵπετο.

mulier verò ſuper ipſis ſequebatur. Cum Hercules, Troja capta, ſuis ducibus præmia diſtribueret, Telamoni dedit Iſionem. *Xenoph. de venat.* Peleus, oppreſſis Lapithis præmium virtutis accepit concubitum Deæ. *Aphth. progymn.* Sæpe accedebant torques & haſta. His apud Cornelium Tacitum Apronius donat Rufum Helvium. *Tacit. lib. 3. Annal.* Victus quoque victorem donat herba, id eſt, corona, aut ſerto plexo ex ea herba quæ in loco pugnæ nata eſſet. *Appian. Alex. in Liby.* Hoc ſenſu Appianus Alexandrinus de Aſdrubale ait, eum fugiſſe ad Scipionem μετὰ θαλλῶν, cum foliis, ſeu ramis, id eſt, victoriam tradens. Et fortaſſe victor ea herba coronabat caput ſuum, ut ſuſpicari licet ex hoc loco Accii in Meleagro, *Gaudent, currunt, celebrant, herbam conferunt, donant, tenent; pro ſe quiſque cum corona clarum connectit caput.* Et quidem Pindarus virum fortem coronat herba,

Pindar. Pyth. od. 4.
πρὸς δ' ἑταῖροι καρτερὸν ἄνδρα φίλαις
ὤρεγον χεῖρας. στεφάνοισί τέ μιν
ποίας ἔρεπτον, μειλιχίοις τε λόγοις
ἀγαπάζοντο.

Socii autem forti viro amicas porrigebant manus, coroniſque herbæ ipſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

pſum tegebant, blandiſque ſermonibus comiter excipiebant. Ergo hæc herbæ traditio erat confeſſio ejus qui eſſet victus in loco herbido. Nam in ſtadio victus talem ſe fatebatur ponendo ſive demittendo manus. Qui mos exprimitur apud Philonem his verbis, καθάπερ ἐν ἀγῶνι τὸν ἀντίπαλον ἀπειπεῖν χεῖρας ὑπ' ἀσθενείας καταθέντα, καὶ τὰ βραβεῖα, καὶ τὸν στέφανον παραχωρῆσαι τῷ πόλεμον ἄσπονδον καὶ ἀκήρυκτον πρὸς τὰ πάθη πεποιημένῳ. ſicuti in certamine adverſarium defatigari, manibus præ imbecillitate demiſſis, tum præmia & coronam cedere illi qui internecinum & indictum bellum patravit adverſus affectus & alibi, καὶ οὐ χεῖρας μόνον ὑπ' ἀσθενείας, οἷα τῶν ἀθλητῶν οἱ νενικημένοι, καθείς. Et non manibus tantùm præ imbecillitate, ut victi athletæ ſolent, poſitis. Alio item loco, βαρὺν ἀντίπαλον ἡγησάμενοι τὸν πόνον, καὶ τὰς χεῖρας ὑπ' ἀσθενείας ὥσπερ ἀπειρηκότες ἀθληταὶ καθῆκαν. gravem adverſarium exiſtimantes laborem, & manus præ imbecillitate ſicuti feſſi athletæ demiſerunt, &c. Cæteris præmiis antiquiſſimo more accedebant boves. Et quidem Hercules apud Euripidem memorans niceteria quibus donatus eſt, ait, illos qui leviorum certaminum victores fuerunt, equos accepiſſe. At qui graviorum, hoc eſt, qui pugilatu, & lucta viciſſent, boves. At ſe præclara femina.

Philo περὶ τῶν Ἀβ. καὶ Κα. ἱερ.

Philo περὶ φυτ.

Philo περὶ τοῦ εἰς τὰ προπ. συνόδου.

τὰ μὲν γὰρ κοῦφα τοῖς νικῶσιν ἦν
ἵππους ἄγεσθαι· τοῖσι δ' αὖ τὰ μείζονα
νικῶσι πυγμὴν, καὶ πάλην, βουφόρβια.
γυνὴ δ' ἐπ' αὐτοῖς εἵπετο.

Euripid. Alceſt. actu 5.

Etenim qui in levioribus vincebant, His equos abducere licebat. At qui graviorum certaminum victores erant pugilatu aut lucta boves accipiebant. Unà autem ſequebatur mulier. Cyrus quoque iis qui in certaminibus victores fuiſſent, boves dabat quos ſacrificarent, ut inde epularentur. Ipſe etiam bovem accepit τὸ νικητήριον. Unà cum bobus cenſeo vaccas cum ſuis vitulis. Tale præmium Thetis, Achille mortuo, dedit iis, qui in certamine curſus victores eſſent.

Xenoph. de inſt. Cyr. lib. 8.

—— Θέτις δ' ἐς μέσον ἀγῶνα
Θῆκεν ἄρ' ἀμφὶ δρόμοιο βόας. δεκάτῃσι δὲ πάσῃς
Καλαὶ πόρτιες ἦσαν ὑπὸ μαζοῖσιν ἰοῦσαι,
τάς ποτε Πηλείδαο θρασὺς σθένος ἀκαμάτοιο
Ἤλασεν ἐξ Ἴδης, μεγάλῳ περὶ δουρὶ πεποιθώς·
τῶν πέρι οἵδε ἀνέσταν ἐελδόμενοι μέγα νίκης.

Q. Calab. lib. 4.

Thetis autem in mediam ludorum aream decem vaccas in præmium curſus ſtatuit, quibus omnibus inſignes erant vitulæ ubera adhuc ſubeuntes, quas olim invicti animoſa vis Pelidæ ex Ida abegerat, magnam in haſta fiduciam habens. propter quas hi ad certamen prodierunt, magno victoriæ ſtudio. Qui mos exceſſit fines

Græciæ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Græciæ, & illorum temporum, & Romam pervenit; ac duravit u
que ad illa ſæcula, quibus jam omnia quæſitiùs & ſolertiùs agi cœ
Liv. lib. 7. pta. *Conſul concione advocata*, inquit Livius, *laudatum tribu*
Liv. lib. 16. *num decem bobus, aureaque corona donat.* Idem alibi, *Ante omn*
C. Lælium præfectum claſſis & omni genere laudis ſibimet ip
æquavit, & corona aurea, ac triginta bobus donavit. P. Decii
Liv. lib. 7. apud eundem Livium ſuper auream coronam accipit centum bove
COS. advocata concione, P. Decii non cœptas ſolùm ante, ſed cu
Etymol. *mulatas nova virtute laudes peragit. Et præter militaria alia d*
πωρο- *na, aurea corona eum, & centum bobus, eximioque uno albo op*
φάγον. *mo auratis cornibus donat.* Illis quoque bos præmium dabatur qu
Plutarch. Plebi. dithyrambo viciſſent. Etſi non ſum neſcius, bovem aliquando ſum
Pollux l. 9. pro Athenienſium drachma, cui bos inſculptus, veluti apud Roma
Etymol. nos cuidam monetæ. In Deliis, quæ erant feſta Apollinis, cùm cui
ἀλφεσί- piam donum daretur, pronuntiabant, tot boves ei datum iri. Und
βοιαι. quidam hunc nummum putarunt eſſe Delium, non Athenienſem
Ariſtot. Certè in corruptos cauſidicos & judices invaluit hoc ſcomma, Βοῦς
lib. 1. polit. ἐπὶ γλώσσῃ βέβηκεν, bos ſuper linguam aſcendit. Ego in præmii
cap. 1. quæ mihi ſunt memorata, non hoſce nummos, ſed veros boves
Cic. de nat. priſco more datos firmo, quòd priſcis ſæculis hoc animal fuit in
Deor. lib. 2. multo honore, eoque liberi parentes redimebant. Veteri prover-
Varro l. 6. de ling. lat. bio, Pauperibus bos eſt pro ſervo. Ac tam capitale fuit bovem ne-
Gell. lib. 2. cap. 21. caſſe quàm civem. *Tanta*, inquit Cicero, *putabatur utilitas per-*
Colum. l. 6. *cipi ex bobus, ut eorum viſceribus veſci ſcelus haberetur.* Cæte-
in præfat. rùm bovis natura eſt valde clemens, atque

Stob. πε. νόμ. καὶ ἐθ. *Inter utroſque ſita eſt, cervos, ſævoſque leones.*

Illi nimis timidi; hi ſunt nimiùm feroces. Denique bos eſt altor ho-
Varro l. 6. minum. Ideoque eum dici volunt παρὰ τὸ βῶ, quod eſt τρέφω, alo,
de re ruſt. quod nos alit ut terrio & agricola. Atque adeò apud Ægyptios bos
Etymol. βοῦς. fuit ſymbolum γεωργίας καὶ τροφῆς agriculturæ, & alimenti. Et
Clem. Alex. Strom. qui primi auſi ſunt comedere boves, dicti ſunt homines perditiſſi-
lib. 5. mi, οἱ πρῶτοι κακόεργον ἐχαλκεύσαντο μάχαιραν Εἰνοδίην, πρῶτοι
Arat. δὲ βοῶν ἐπάσαντο ἀροτήρων, qui primi fabricati ſunt gladium Mar-
Φαινομ. tium, ac primi bobus ſaturati ſunt aratoribus. Qui, inquit, primi
15. & ibi bovillas carnes comederunt, auſi ſunt atrox & impium facinus. Et
Schol. Citat verò inter leges Solonis extat hæc, Bovem ne ſacrificato. Id quod
quoque Max. Tyr. tamen poſteri excuſatiùs fecerunt. Itaque ipſa Proſerpina illum ex-
in ſerm. pro agric. ceptura quem putabat eſſe Herculem,

Plutar. Sol. βοῦν ἀπηνθράκιζ' ὅλον,

Ariſtoph. bovem aſſavit integrum. Ita deinceps apud Homerum, alioſque
βατρ. integri boves aſſantur, & convivis apponuntur. Et hæc erant
Xenoph. de inſt. Cy. l. 8. ὁλοκαυτώματα quæ tauris fiebant Jovi; equis autem Soli. Et hæc

quidem

uidem in genere de iis coronis dici poſſunt quæ ſunt clariſſima
lariſſimæ victoriæ teſtimonia; tum de iis præmiis, quæ præter
as victoribus dabantur, cujuſmodi ſunt armillæ, torques, haſta,
eminæ, boves. His addo eam coronam ſub qua venibant illi
ui in bello capti eſſent. Quæ aut fuit ingentis magnitudinis; aut
eceſſe eſt fuiſſe plures, ſub quibus ii ſtabant qui venales proſta-
ant, & quidem pileati. Itaque ſive plures, ſive una eſſet ea coro-
a, certè victoriam illorum demonſtrabat qui eos cœperant, &
endebant. Quanquam ipſi qui venibant dicebantur quoque
oronati; ut in verbis Catonis quæ ſupra retuli, *ut populus ſua
pera potiùs ob rem bene geſtam coronatus ſupplicatum eat,
uàm re malè geſta, coronatus veneat.* Hic certè mos eſt apud
ntiquitatem frequens, ut apud Livium, *In poteſtatem redactos* *Liv.lib.14.*
[Turdetanos] *ſub corona vendiderunt.* Et Tacitus de Volando *Tacit. lib.*
aſtello quod Corbulo expugnavit, *Imbelle*, inquit, *vulgus ſub* *13. Annal.*
orona venumdatum. Cauſam hujus moris exponit Cælius Sa-
inus Jureconſultus, cujus hæc ſunt verba apud Gellium, *Anti-* *Gell. lib. 7. cap. 4.*
uitùs mancipia jure belli capta coronis induta, [ſ. inducta, id
ſt, ducta ad eum locum qui eſſet coronatus, ſive coronis oper-
us,] *veniebant, & idcirco, dicebantur ſub coronis venire.
Namque ut ea corona ſignum erat captivorum venalium, ita pi-
eus impoſitus demonſtrabat hujuſmodi ſervos venumdari, quo-
um nomine emptori venditor nihil præſtaret. Eſt autem alia ra-
ionis hujus opinio, cur dici ſolitum ſit, captivos ſub corona ve-
umdari, quòd milites cuſtodiæ cauſa captivorum venalium gre-
es circumſtarent; eaque circumſtatio militum corona appellata
it. Sed id magis verum eſſe quod ſupra dixi, Cato quoque in li-
ro, quem compoſuit de re militari, docet.*

CAPUT VIII.

De corona civica. Unde dicta. Eadem dicta querna vel quercea. Quanti fuerit. Comparatio militis Romani cum externo & auxiliare. Quis hanc coronam det, quis item accipiat. ζῶστρα καὶ τὰ σωτήρια. Quædam ſcrupuloſè ſervata ut daretur civica. Hæc corona non fuit aurea, ſed frondea.

IIs coronis quæ militibus ac ducibus qui fortiter feciſſent, pro-
miſcuè dabantur, adnumeratur civica. Atque adeò hanc inter
omnes militares coronas, ut nobiliſſimam eminuiſſe, una & con-
ſentiens antiquitatis vox eſt. Porrò à re duplex eſt ſortita nomen,
à cive, ſcilicet, ſervatore & ſervato civica; à materia unde plecte-
batur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

batur, quercea vel querna. Hujus coronæ dignitas inde poti-
mùm eſt, quod illi uni ſepoſita eſt qui è manibus hoſtium civ[em]
Plutarch. M. Corol. Romanum eripuerit. Plutarchus ubi memoravit Coriolan[um]
interfeciſſe hoſtem qui impetum fecerat in civem Rom. ait eu[m]
ab duce ſuo coronatum fuiſſe corona quercus. Hanc enim, inqu[it],
Plutarch. Marcell. lex dat illi qui civem protexerit. Idem Plutarchus ubi memor[at]
M. Claudium Marcellum ſervaſſe fratrem Oracilium periclita-
tem, ob eamque rem donatum fuiſſe corona, haud dubiè civica
ſignat. Cæterùm ad hoc decus non ſine evidentis periculi co[n]-
temptu, & inuſitatæ virtutis documento iri poterat. Ea re æqu[iſ]-
ſimum viſum eſt, coronam ſingularis dignitatis illi tribui, que
ſingulare meritum condecoraſſet. Id quod minimè mirabitur i[s]
cui libet attentiùs inſpicere prærogativam civitatis Romanæ;
proinde componere militem, eumdemque civem Romanu[m]
cum externo, eoque qui militabat inter auxilia. Nempe ille i[n]
imperio natus ita reipub. navabat operam, ut eâdem ſibi imp[e]-
rium aſſereret. Quin, ſi rem, ut eſt, libet æſtimare, nullus civ[is]
Romanus non eſt conſors ejus dignitatis quæ ſupereminet omn[ia]
Juſtin. lib. 18. regna. Certè *interrogatus à Pyrrho Cyneas, qualis Roma eſſe[t],*
reſpondit regum urbem ſibi viſam. At miles auxiliaris, idemq[ue]
mercenarius ad imperium vadentibus ſuum ſanguinem modico ſt[i]-
pendio commodabat. Ut in legionibus Romanis, quæ conſcrib[e]-
bantur è civibus, omne imperii robur, omne momentum fuit, i[ta]
in uno legionario plus credebant eſſe præſidii quàm in multis au-
Plutarch. Lucullo. xiliaribus. Huc pertinet illa Luculli vox, ſe malle unum ex hoſt[i]-
bus ſervare civem Romanum, quàm omnia quæ hoſtium ſunt
occupare. Hæc fuit illa tanta prærogativa civitatis Romana[e].
Quod jus ut magnum, ita rarum, & ingentibus in Rempub meri[-]
Liv lib. 17. tis pretium erat. Nec niſi rogatione ab Tribuno plebis ex autoritat[e]
Liv. lib. 24. patrum perferebatur. Ac ne iis quidem qui mittebantur in colo-
nias hoc ſolo miſſu conceſſum erat, ut de Ferentinatibus tradi[t]
Livius. Et verò quid hîc mirum aut inuſitatum? Mos fuit clariſ-
ſimis quibuſque gentibus hoc beneficium pluris facere quàm ali[a]
Demoſth. de repub. ordin. omnia. Menoni Pharſalio, propter præclara in Rempub. Athe-
nienſem merita, Athenienſes non πολιτείαν civitatem decreverunt,
ſed tantùm ἀτέλειαν immunitatem. Idipſum decretum fuit Perdi-
cæ, Magnam, inquit Demoſthenes, honoratam & reverendam
exiſtimantes patriam ſuam, id eſt jus civitatis, & omni beneficio
majorem. Si licuit Athenienſibus tam magnificè de ſe ſentire,
quid Romanis? Nulla ergo cauſa eſt quapropter quiſpiam miretur,
Sen. l. 2. de ira cap. 31. ſi in acie ſervaſſe civem, *qui,* ut ait Seneca, *eſt pars patriæ,* ut in-
gens virtutis experimentum, & rarum meritum, ita rara laus fuit.

Deniquo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Denique ſi ſuper omnia ſpectatæ virtutis documenta hujus coronæ
præcipua ratio ſemper eſt habita. Anchiſes Æneæ demonſtrans po-
ſteritatem ſuam, ait fore ut hi geſtent coronam civicam, ſicuti decus
eximium, & culmen omnium honorum, omniſque felicitatis.

Qui juvenes quantas oſtentent aſpice vires, *Virgil. 6. Æneid.*
Atque umbrata gerunt civili tempore quercu.

Cæterùm coronam civicam miles militi dabat. credo, ut à cujus invi-
dia naſci poſſet ſuſpicio aut impedimentum, ab ejuſdem confeſſione
oriretur certum & indiſputabile teſtimonium. *At id etiam*, inquit M.
Tullius, *gregarii milites faciunt inviti, ut coronam dent civicam,* *Cic. in orat. pro Cn. Plant.*
& ſe ab aliquo ſervatos eſſe fateantur, non quò turpe ſit protectum
in acie hoſtium manibus eripi (nam id accidere niſi forti viro, &
pugnanti cominus non poteſt) ſed onus beneficii reformidant, quòd
permagnum eſt alieno debere idem quod parenti. Ergo in veteri re-
publica hæc corona dabatur manu illius qui ſervatus eſſet. Quo ſanè
facto is ſe tanti beneficii memorem, munemque oſtendebat. *Civica*
corona, inquit Gellius, *appellatur quam civis civi, à quo ſervatus eſt,* *Gell. lib. 5. cap. 6.*
in prælio teſtem vitæ, ſalutiſq́; percepta dat. Itaque hæc corona con-
numeratur inter illa genera præmiorum quæ Græcis erant ζῶστρα,
ſive τὰ σωτήρια, id eſt mercedes quas dant ſervati. Nempe uterque erat *Etymol. ζῶστρα.*
civis tam is qui civicam dabat, quàm is qui accipiebat. *Auxilia*, in-
quit Plinius, *quamvis rege ſervato, decus id non dant. Nec creſcit* *Plin. lib. 16. cap. 4.*
honos idem imperatore conſervato; quoniam conditores in quocun-
que cive ſummum eſſe voluêre. Atque adeò neceſſe fuit, civem ſer-
vando hoſtem occidere. ut de Coriolano memorat Plutarchus; Cùm, *Plutarch. M. Coriol.*
inquit, hominem Romanum qui proximè ceciderat, conſpicatus eſ-
ſet, non neglexit, ſed ſtetit ante eum, & ingruentem unum ex hoſtibus
interfecit. Deinde neceſſe fuit ut eum locum, in quo id eſſet actum,
hoſtis obtineret eo die, utque ſervatus fateretur. Aliàs teſtes nihil
proderant. Et hæc quidem à Plinio verè tradita luculenter Gellius
exponit his verbis è Maſurio Sabino ſumptis. *Qui*, inquit. *in undeci-* *Gell. lib. 5. cap. 6.*
mo librorum memorabilium civicam coronam tum dari ſolitam
dicit, cùm is qui civem ſervaverat, eodem tempore etiam hoſtem
occiderat, neque locum in ea pugna reliquerat. Aliter jus civicæ co-
ronæ negat conceſſum. Tiberium tamen Cæſarem conſultum an ci-
vicam coronam capere poſſet qui civem in prælio ſervaſſet, & ho-
ſtes ibidem duos interfeciſſet, ſed locum in quo pugnabat, non reti-
nuiſſet, eoq́; loco hoſtes potiti eſſent, reſcripſiſſe ait, Eum quoque ci-
vica dignum videri, quòd appareret è tam iniquo loco civem ab eo
ſervatum, ut etiam à fortiter pugnantibus retineri non quiverit.
Enimvero hæ leges, ut Plinius ait, *ſunt arctæ, & ideo ſuperbæ.* hoc
eſt, omnes hæ conditiones, quibus civicæ decus circumſcribitur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

mirè ſunt arduæ. Sed quia tales, hæc quoque ſumma & eminentiſſima laus eſt; quamque conferre licet cum illa Græcorum ſumma quæ ſub ipſo Jove datur, id eſt Olympica corona, qua Olympioni donantur in conſpectu ipſius Jovis. Sequuntur verba Plinii, *cuiqu* id eſt ei cui, *muros patria gaudens rumpit.* Quod dictum Xiphilinus interpretatur his verbis, de reditu Neronis ad urbem loquens Quidpiam, inquit, muri ac portarum ruptum eſt, quibuſdam firmantibus ſancitum eſſe ut utrumque fiat iis qui è certaminibus coronati redeunt. *ô mores æternos*, addit Plinius, *qui tanta opera honore ſolo donaverint; & cùm reliquas coronas auro commendarent, ſalutem civis in pretio eſſe noluerunt; clara profeſſione, ſervari quidem hominem nefas eſſe lucri cauſa.* Frondea enim hæc corona fuit, ut infra dico. Talis tamen omnibus antiſtabat, etiam aureis & gemmeis. Aurum Romana majeſtas externis largiebatur At eum honorem qui cùm ſummus eſſet, auro potior erat, ſibi ſuiſque ſepoſuit. Eſt ergo civica Romanæ gentis propria. Et verò Strabo memorat, civicam coronam Socratem meritum fuiſſe; quam adeptus eſſet, ſi eam dari, ut apud Romanos, ita apud Græcos in more poſitum fuiſſet, quòd Xenophontem equo lapſum, effusè fugientibu Athenienſibus, humeris ſuis impoſitum per plurima ſtadia ſervaſſet Nempe Straboni collibitum eſt, morem Romanum deducere ad Græcos. Quo ferè exemplo Athenæus memorat, inter fercula inſignis illius pompæ, in qua Ptolemæus Philadelphus ſuas opes oſtentavit, fuiſſe coronam è quercu gemmatam. Nimirum, hunc morem non quidem uſurpandæ, ſed oſtentandæ coronæ civicæ admiratio magnitudinis Romanæ, ſive ambitioſa imitatio; ſive, id quod veriſimilius eſt, exquiſita adulatio tandem perduxit ad exteras gentes; ac illos potiſſimùm reges, qui ſe profitebantur mancipia populi principis omnium gentium. At Romæ ſuper omnia ſpectatæ virtutis documenta hujus coronæ præcipua ratio ſemper eſt habita. *Neque enim tantùm ſudores bellicos teſtatur*, ut Caſſiodorus ait, *ſed hæc una omnia militiæ decora præ ſe ferre ſemper eſt viſa.* Plinius civicas coronas dicit eſſe *militum virtutis inſigne clariſſimum.* Et paulò poſt, *Cedunt his murales, vallareſque & aureæ, quanquam pretio antecedentes. Cedunt & roſtratæ, quamvis in duobus ad hoc ævi celebres M. Varrone, & pyraticis bellis, dante Magno Pompejo, itemque M Agrippa.* Prudentius ubi celebrat Laurentium martyrem, ex omnibus coronis eligit civicam, qua eum donat in cœlo delegentem, ob ſolam hujus præmii dignitatem.

Sic ſancte Laurenti, tuam
Nos paſſionem quærimus.
Eſt aula nam duplex tibi,

Hic

Xiphilin. Ner. — *Strabo l. 9.* — *Athen. l. 5.* — *Caſſiod. lib. 2. Var.* — *Plin. lib. 16. cap. 4.* — *Prudent. peri. ſteph. hym. 2.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Hîc corporis, mentis polo.
Illic inenarrabili
Allectus urbi municeps
Æternæ in arce curiæ
Geſtas coronam civicam.

CAPUT IX.

Corona civica iis data, qui, ut miles militem, ita Remp. aut reum periculo exemiſſent. In bello civili huic coronæ non fuit locus. Pauculi nominantur hac corona donati.

HAnc coronam Seneca tribuit principi Reipub. ſervatori. *Felicitas illa*, inquit, *multis ſalutem dare, & ad vitam ab ipſa morte revocare. Nullum ornamentum principis faſtigio dignius, pulchriuſque eſt quàm illa corona ob cives ſervatos; non hoſtilia arma detracta victis; non currus barbarorum ſanguine cruentati; non parta bello ſpolia.* Veram hanc clementis principis laudem adulatio imitari non erubeſcit. Quippe hanc coronam Cæſari decretam poſt bella civilia, veluti ſervatori patriæ, memorat Appianus Alexandrinus. Lucanus hanc coronam facetè tribuit patrono cauſarum qui reum ſub judice damnationi eripuerat, ſaluti reddiderat, in hiſce præclariſſimis verſibus, *Sen. lib. de clem. cap. 26.* *Appian. Alex. l. 2. bel. civ.*

Nos quoque pacata Piſonem laude nitentem
Exæquamus avis: tamen etſi bella quierunt,
Non periit virtus. licet exercere togatæ
Munera militiæ, licet & ſine ſanguinis hauſtu
Mitia legitimo ſub judice bella movere.
Hinc quoque ſervati contingit gloria civis;
Altaque victrices intexunt limina palmæ.

Lucan. in paneg.

Hoc advertendum quod Plinius indicat, etſi verbis obſcurioribus, in bello civili huic coronæ non fuiſſe locum. Cùm enim civica non daretur niſi illi qui civem ſervando hoſtem occidiſſet, ac tum civis civi hoſtis eſſet, ac proinde non hoſtis occidi, quin eâdem civis perderetur, poſſet, meritiſſimò ſub imperatoribus hæc una ex aſperis illis coronæ civicæ legibus dempta. Et hæc, ſcilicet, eſt illa *imperatorum clementia*, quam Plinius extollit his verbis, *Hinc civicæ coronæ, militum virtutis inſigne clariſſimum; jampridem verò & clementiæ imperatorum, poſt quam civilium bellorum profano meritum cœpit videri, civem non occidere.* Idem enim aſt ac ſi Plinius dicat, Olim fuiſſe meritum, & quidem magnum, ſi quis hoſtem occideret. Sed hodie par, majuſve meritum eſſe, hoſti parçere, videlicet, quia civis eſt. Neque enim ætate Plinii ideo minùs dabatur civica quòd hoſtis non eſſet occiſus. Quin hoc ipſo dabatur, quòd eſſet ſervatus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Hæc inquam eſt illa imperatoria clementia, quam is tanti facit, eam obliquè præſtringat his verbis, *poſtquam bellorum civiliu profano meritum cœpit videri, civem non occidere.* haud ſanè al ſimili ſenſu ab eo quod M. Tullius dicit, *gloriari latrones iis ſe v tam dediſſe quibus non ademerunt.* Cæterùm in priſca Repub. h eſt, tam longo ſæculorum decurſu, quò pauciores civicæ coronæ d cus adepti perhibentur, hoc ſunt inſigniores, & apud infinitam poſt ritatem commendatiores. Hac ergo corona Statius donat Curtiu illum qui equo inſidens, & armatus inſiliit in profundum voraginen

Cic. pro Mil.

Ipſe loci cuſtos, cujus ſacrata vorago,
Famoſuſque lacus nomen memorabile ſervat,
Innumeros æris ſonitus, & verbere crudo
Ut ſenſit mugire forum, movet horrida ſancto
Ora ſitu, meritaque caput venerabile quercu.

Sed adeſt non minori ob hoc ipſum claritate Sicejus ille, ſive Sicinius Dentatus, Achilles ille Romanus, qui in ſua, quæ extat apud Dionyſium Halicarnaſſæum concione ſingillatim enumerat honores eos quibus affectus eſt, eaque præmia quibus donatus. Inter quæ eminent quatuordecim coronæ civicæ, ſuper obſidionales tres. Quem numerum mirum in modum auget Solinus, qui hunc ipſum Dentatum memorat, *ſpolia ex hoſte tricies & quater cæpiſſe. In phaleris, haſtis puris, armillis, coronis, trecenta duodecim dona meruiſſe.* Qua de re idem ferè tradit Plinius, huic adnumerans Capitolinum, cui ſex obtigerunt. Et Solinus paulò poſt haud ferè minora narrat de M. Sergio, *qui à Thraſymeno, Trebia, Ticinoque coronas civicas retulit; & Cannenſi prælio, de quo refugiſſe eximium opus virtutis fuit, ſolus accepit coronam. Africanus de patre*, inquit Plinius, *accipere noluit apud Trebiam*; ne, videlicet, patri beneficium imputaret. Ergo ejus honor hoc ipſo conduplicatus eſt quòd honorem patrii periculi exprobratorem fortiter recuſavit. *Scripſit & Sylla Dictator, ab exercitu ſe quoque donatum apud Nolam, legatum bello Marſico. Idque etiam in villa ſua Tuſculana, quæ fuit poſtea Ciceronis pinxit. Quod ſi verum eſt*, addit Plinius; *hoc execrabiliorem eum dixerim; quandoquidem eam capiti ſuo proſcriptione ipſe detraxit, tantò paucioribus civium ſervatis, quàm poſtea occiſis. Addet etiamnum huic gloriæ ſuperbum cognomen Felicem. Ipſe tamen, obſeſſis in toto orbe proſcriptis, hac corona Sertorio ceſſit.* Id ipſum de Cæſare dici potuit, cùm ſicuti patriæ ſervator, ut ſupra dixi, corona quercea, donatus eſt. Is enim, ſi homines ad ſervitutem natos audire libet, non libertatis everſor, ſed patriæ pater ſervatorque audit. Et hinc, ſcilicet, civicam meritus. Hoc exemplo, eademque propter

Dionyſ. Halic. lib. 20. antiq. Rom.

Solin. c. 6.

Plin. lib. 16. cap. 4.

merita

merita Auguſtus cùm roſtratam Agrippæ dediſſet, civicam à genere humano accepit ipſe. Et quidem aſpicientibus domum Auguſti hæc corona prima ſeſe offerebat, ut quæ eſſet in ejus faſtigio collocata. Apud Ovidium liber ejus ab ultimis terrarum oris Romam miſſus, ubi in urbe fuit, omniaque ſpectare cœpit, viſa principis domo ſic loquitur, *Sueton. Aug.*

Singula dum miror, video fulgentibus armis
Conſpicuos poſtes, tectaque digna Deo. *Ovid. de triſt. lib. 3.*
En, domus hæc, dixi, Jovis eſt, quod ut eſſe putarem,
Augurium menti querna corona dabat.
Cujus ut accepi dominum, Non fallimur, inquam,
Et magni verum eſt hanc Jovis eſſe domum.

Similem in veſtibulo coronam Tiberium recuſaſſe infra dicam. Hîc verò advertendum, hanc querceam coronam, quæ ornabat poſtes domus Auguſtæ, fuiſſe circumdatam lauro, quod, ut infra dico, fuit ſymbolum victoriæ. Utrumque ipſe Apollo profitetur, cujus hæc ſunt verba alloquentis Daphnen mutatam in laurum,

——*at quoniam conjux mea non potes eſſe,*
Arbor eris certè, dixit, mea ſemper habebunt *Ovid. lib. 1. Metam.*
Te oma, te citharæ, te noſtræ Laure pharetræ,
Tu ducibus lætis aderis cùm læta triumphum
Vox canet, & longas viſent Capitolia pompas.
Poſtibus Auguſtis eadem fidiſſima cuſtos
Ante fores ſtabis, mediamque tuebere quercum.

Et hanc quidem fabulam præter Ovidium memorat Plutarchus è Phylarcho. Ait enim filiam Amyclæ nomine Daphnen quæ fugeret Apollinem, qui eam volebat comprimere, mutatam fuiſſe in arborem, quæ ab illo honorata, & vaticinii prærogativa donata fuit. Aliter hæc fabula narratur ab Aphthonio, qui Daphnen facit Ladonis fluvii ac Terræ filiam. Hujus ipſius coronæ mentio eſt apud Valerium Maximum. *Cæterùm*, inquit, *ad quercum pronæ manus porriguntur, ubi ob cives ſervatos corona danda eſt, qua poſtes Auguſtæ domus ſempiterna gloria triumphant.* *Plutarch. Ag. & Cleom.* *Aphthon. Daphne.* *Val. Max. lib. 2. c.3.*

CAPUT X.

Corona civica ſuper foribus privatorum. Aliis quoque in locis ſtatuta. Hæc corona facta beneficium principis Romani. Taciti locus emendatus & enarratus. Alter ejuſdem ſcriptoris locus explicatus.

A Domo principis ad ædes privatorum ſenſim tranſiit hic mos ſtatuendi coronam civicam ſuper foribus cujuſque. Certè ibi civica

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

civica aſpiciebatur picta, aut quavis alia ratione effigiata; prorſus eodem exemplo, quo hodie honeſtiſſimus quiſque ſcutum, in quo ſint inſignia principis aut principatus, ſuis foribus ſuperponit, veluti conſpicuum decus, atque adeò præſentem ſibi ſuiſque rebus tutelam. Id colligere licet è verſibus Ovidii, ubi loquitur de ſacris ac templis auguſtis, & de augurio.

Ovid. lib. 1. Faſt.

Augeat imperium noſtri ducis; augeat annos
Protegat & noſtras querna corona fores.

Id fiebat in publica lætitia. Quippe publica re bene geſta, ut ad ſingulos utilitas, ita lætitia perveniebat. Tertullianus, *Scio fratrem per viſionem eâdem nocte caſtigatum graviter quòd januam ejus, ſubito annuntiatis gaudiis publicis, ſervi coronaſſent.* Nec verò ſola quercus imponebatur foribus, ſed, ut alibi dico, & laurus & palma. Lucanus,

Tertul. de idolol.

Lucan. in paneg.

Hinc quoque ſervati contingit gloria civis;
Altaque victrices intexunt limina palmæ.

Memorat quoque Tacitus, inter honores Germanico decretos hunc fuiſſe, ut *ſedes curules ſacerdotum Auguſtalium locis, ſuperque eas querceæ coronæ ſtatuerentur.* Sed, ut in Julio, in Auguſto, aliquando etiam in Tiberio magnitudo virtutum umbrarit vulnera funeſtæ ambitionis; totus Germanicus virtuti ſimillimus hodieque cenſeatur, eique meritò ſuper alios honores civica corona decreta fuerit, etiamne à Caligula patriam ſervatam agnoſcemus? Hanc tamen peſtem, hoc ex omni colluvie compactum monſtrum refert Zonaras hoc habitu iniiſſe urbem Romam. Tectus fuit paludamento purpureo, diſtincto lapillis Indicis, gladio accinctus, ſcuto ſiniſtræ impoſito, tum redimitus corona quercea. Nempe omnia verarum virtutum ornamenta tunc quidem acervatim congerebantur in ea monſtra, quæ natura in hominum perniciem irata expuerat. Cæterùm ut ſynceriſſima quæque longo lapſu multa mutuantur ex ingenio loci quà fluunt, ita hoc tam laudabile inſtitutum, poſtquam inſertum fuit ambitioni & gratia, mirum dictu quantum ab ſe degenerarit. Quippe cùm præcipua laus civicæ coronæ profeſſione ejus qui eam daret, contineretur, verſo rerum ſtatu, cœpit eſſe beneficium principis, non judicium ſervati. Etſi enim ſub principibus non minùs advertebatur meritum ejus qui ſibi hoc decus in acie peperiſſet, tunc tamen civica nequaquam tribuebatur à ſervatore, ac ne à duce quidem exercitus, ſed ſolà principis manu. Cuncta enim ceſſerant in unum principem. Et hoc, nimirum, fuit inter illa quæ princeps uni ſibi ſepoſuerat. *Si ſingulis manipularibus*, inquit apud Tacitum Corbulo, *præcipua ſervati civis corona imperatoria manu tribueretur, quod illi, & quantum*

Tacit. lib. 2. Annal.

Zonar. in Calig.

Tacit. lib. 15. Annal.

tum decus, ubi par eorum numerus adipiſceretur, qui attuliſſent ſalutem, & qui accepiſſent? Qui ſanè locus ab interpretibus neque animadverſus, neque intellectus eſt. Quid? num illi qui ſalutem acceperunt coronam civicam adipiſcentur æquè ac ipſi datores ſalutis? Senſus eſt manifeſtæ abſurditatis. Atqui manentibus verbis, ut ſunt in vulgatis codicibus, non aliud dici poteſt. Tu, ſi quid mihi credis, pro *adipiſceretur*, *vel apiſceretur*, ſcribe *aſpiceretur*. Ut ſit ſenſus, hoc ſervati civis decus multiplicatum in tot hominum millibus multò illuſtrius futurum, quàm ſi unus, alterve civis eſſet ſervatus. At in caſtris Pæti erant duæ legiones, id eſt, tunc quidem civium Romanorum millia ſex. Et ipſe Corbulo eò duxerat peditum ſena millia. Nempe è tribus legionibus expedierat tria millia, è cohortibus parem numerum. Cùm ergo Tacitus ait, eorum qui afferant ſalutem, eorumque qui accipiant, parem eſſe numerum, ſena millia legionariorum utrinque fuiſſe dicit. ô quale, inquit, quantumque decus, aſpicere ſena hominum millia mereri coronam civicam; quæ cùm ſola eſt, unique tantùm civi datur, tamen admirabile facinus eſt, nullumque majus in imperio Romano decus. Quanta hujus diei, quanta rei novæ ſpecies futura eſt, ſi ſex mille homines aſpiciantur inſignes tanto decore? Nunquam id viſum; nunquam auditum, ac ne ſperatum quidem. Idem Tacitus refert Oſtorium *multa militari fama, & civicam coronam apud Britanniam meritum.* Et alibi, *Qua pugna*, inquit, *filius legati M. Oſtorius ſervati civis decus retulit.* Utroque loco advertendum, Cornelium Tacitum, quo ſcriptore non alter eſt accuratior aut oculatior, hoc dicere, Utrumque Oſtorium patrem & filium civicam quidem fortibus factis coronam meritos, ſed non illico, & inibi adeptos, ſed quam ibi ſunt meriti, poſtea Romæ à principe Romano, eodemque Romani exercitus imperatore accepiſſe. Quid, quod hoc ipſum diſertim Tacitus alibi tradit? *Quo*, inquit, *prælio Rufus Helvius gregarius miles ſervati civis decus retulit, donatuſque eſt ab Apronio torquibus & haſta. Cæſar addidit civicam coronam. Quòd non eam quoque Apronius jure proconſulis tribuiſſet, queſtus magis quàm offenſus.* Nimirum, Tiberius veluti manente Repub. omnia civiliter agere videri volebat, cùm revera eſſet acerbiſſimus dominus. Certè memor præcepti illius Salluſtius, quo monitus eſt *ne ipſe vim principatus reſolveret, cuncta ad Senatum vocando. Eam conditionem eſſe imperandi, ut non aliter ratio conſtet quàm ſi uni reddatur.* Quæ verba huc ſpectant, ut in uno principe ſit omne momentum, regimenque rerum. Hic ergo Tiberii queſtus eſt ab eadem illa modeſtia qua civicam in veſtibulo coronam recuſavit; ne, ſcilicet, ſe Auguſto æquare videretur. Eâdem quoque illa vere-

Tacit. lib. 12. Annal.

Tacit. lib. 3. Annal.

Tacit. lib. 1. Annal.

Sueton. Tiber.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

verecundia, qua inſimis patrum obteſtationibus ad ſuſcipiendu imperium cogi voluit. Superioribus addo privilegia & prærogat vas ejus qui civicam accepiſſet. Quæ omnia Plinius recenſet h verbis, *Accepta licet uti perpetuò. Ludos ineunti ſemper aſſurgi etiam ab Senatu in more eſt. Sedendi jus in proximo Senatui. Va catio munerum ipſi, patrique & avo paterno.* Hæc de legibus a dignitate coronæ civicæ, rei in orbe Romano auguſtiſſimæ di poſſunt. Certè raræ ac ſuſpiciendæ virtutis fuit niti ad hanc coro nam; parique felicitati adſcribebatur tale decus aſſequi. In ſequen tibus dicam de ejus materia.

CAPUT XI.

Materia civicæ ilex, eſculus, quercus. Civica primùm è ver quercu, deinde ex aurea. Cur quercus ſit materia civica Quercus Jovi ſacra. Eſt & arbor Rheæ. Quædam ſingulari de Rhea.

MAteria unde civica plectebatur fuit frondea, hoc eſt, primùn ex ilice, poſtea ex eſculo, poſtremò è quercu. *Samnitium bel-*
Plin. lib. 16. cap. 4. *lo*, inquit Plinius, *civica iligna primò fuit; poſtea magis placuit e eſculo Jovi ſacra. Variatumque & cum quercu eſt; ac data ubiqu quæ fuerat, cuſtodito tantùm honore glandis.* Id eſt, priſci in danda corona civica diſtinxerunt ilicem ab eſculo, & eſculum ab ea qua propiè quercus. Quanquam omnes hæ ſunt glandiferæ. *Glandem,*
Plin. lib. 16. c. 13. inquit Plinius, *quæ propriè intelligitur, ferunt robur, quercus, eſculus, cerrus, ilex, ſuber.* Poſtremò, mos invaluit dandi civicam è qualibet quercu; hoc tantùm è priſca inſtitutione ſcrupuloſè ſervato, *ut glans in ea eligeretur optima atque grandiſſima. Nam præter glandem ilicis, quam Homerus acylon vocat, qua appellatione à communi glande diſtinguitur, quæ & ipſa eſt brevior & gracilior, robori eſt parva, cerro triſtis.* Reſtat igitur ut honor civicæ fuerit in
Gell. lib. 5. cap. 6. ilice, eſculo, quercu. De ilice hæc Gellius, *Quod genus ſuperiori, nempe quercui, proximum eſt, ſicuti ſcriptum eſt in quadam comœdia Cæcilii, Advehuntur, inquit, cum iligna corona, & chlamyde.*
Conſtantin. Cæſ. lib. 11. c. 15. Hoc obiter dico, ilicem poſſe ſumi pro ſymbolo fertilitatis. Siquidem quoties ipſa ferax eſt, inſequentem annum credunt fore fertilem. De eſculo, ſatis probatum è Plinio. Sed & ilex & eſculus denique uno nomine quercus fuerunt comprehenſa. At etiam inter aggeſtus opum fuit auro effigiata quercus; & auro quidem, ut ſæpe
Plutarch. κεφάλ. καταχ. ῥωμ. dicendum eſt, gemmato. Reſtat id diſpicere, quid ita quercus eò dignitatis evecta ſit, ut virtutem tam felicem, tamque memorabilem ſignarit. Plutarchus hujus rei has rationes reddit, Quòd quercus eſt

inventu

nventu facilis; Quòd hæc frons, (nam hîc quidem στέφανον inter-
retor frondem ex qua corona plectitur,) Jovi & Junoni ſacra eſt;
Quòd is ritus ab Arcadibus fluxit, quibus quædam fuit cum hac ar-
ore cognatio. Denique quòd hæc frons ſalutis gratia datur, quòd *Plutarch.*
ſt ſacra Jovi Polieo, hoc eſt, civitatem gubernanti. Sed hæc, alia- *M.Coriol.*
ue quæ pertinent ad repræſentandam dignitatem quercus, & qui-
em diligentiùs conquiſita hîc ſub uno aſpectu ponam; ut fides
iat, non abſurdè repertum, ut arbor tanti nominis, tantæque di-
gnitatis ſit inſigne documentum ingentis meriti; ad quod quiſquis
perveniſſet, is, ut Virgilius ait,

Umbrata gereret civili tempora quercu, *Virgil. lib. 6. Æneid.*

Nimirum, civica ſummæ laudis, & conſummatæ felicitatis fuit
nſigne præcipuum. Quô decore non aliud generoſiſſimo cuique
magis in votis fuit. Martialis,

Hic colat Albano Tritonida cultus in auro; *Martial. lib. 4.*
Perque manus tantas plurima quercus eat.

Primùm dicimus, Quercum eſſe Jovi ſacram ut maximo numini.
Certè hæc eſt illa quam antiquitas propriè vocavit arborem Jovis,
& Jovi conſecratam. Ovidius,

Fortè fuit juxta patulis rariſſima ramis *Ovid.lib.7. Metam.*
Sacra Jovi quercus de ſemine Dodonæo.

Itaque nullum numen Jove minus ejus curam ſuſcepit; nimirum,
n cujus tutela eſſet res Romana; atque adeò ipſe unus Capitolio,
unde Capitolinus dictus, præſideret. Ergo ſacra ut proprio epitheto
à Poëtis donatur. Virgilius,

Hîc viridis tenera pretexit arundine ripas *Virg.ecl. 7.*
Mincius, eque ſacra reſonant examina quercu.

Niſi forte ſacram malis interpretari ingentem more Græco. Quip-
pe illi ſæpe μέγαν οἴονται τὸ ἱερὸν, magnum exiſtimant ſacrum.
Scio mihi dici poſſe, quercum habitam fuiſſe arborem Rheæ, ut ait *Plutarch.*
Apollodorus libro tertio de Diis, quem citat ſcholiaſtes Apollonii *πότ. τῶν*
Rhodii, quòd Dea partita eſt hanc arborem; eamque fecit utilem *ζώ. φρ.*
ad tecta, & ad alimentum. Inde factum ut Apollonius dixerit, *τὰ χερ. ἢ*
Argonautas in monte Adreſte, qui eſt apud Boſphorum, huic Deæ *τ' ἐν.*
aram erexiſſe, eique ſacrum feciſſe coronatos foliis querneis. Ver-
ſus Apollonii hi ſunt,

Βωμὸν δ' αὖ χεράδος παρενήνεον· ἀμφὶ δὲ φύλλοις *Apollon. Rhod. l. 1.*
Στεψάμενοι δρυΐνοισι θυηπολίης ἐμέλοντο,
Μητέρα Δινδυμίην πολυπότνιαν ἐγκαλέοντες.

Ad aram autem [extruendam] rurſus cumulos lapidum aggera-
bant. Circa verò foliis coronati querceis ſacrificium curabant,
matrem Dindymenam valde venerabilem invocantes. Qui locus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Apollonii non abnegat quercum eſſe Jovi ſacram, etſi qui Dindymenæ ſacrificabant, ea redimiti fuerunt. Laurus eſt Apollinis, hedera Bacchi, olea Palladis, populus Herculis, myrtus Veneris. Nihilominus tamen & ii qui aliis numinibus ſacra inſtaurabant, his quoque ſive ramis, ſive foliis ſæpe redimiebantur. Rheæ quidem haud abſurdè is honos habebatur, cùm Rh una eademque cum terra exiſtimata fuerit, teſte hoc ipſo Apollonii ſcholiaſte in voce ἀντιαίη. At terram antiquitas ut Dea venerata eſt, Nomen terræ, inquit Plutarchus, omni ubi Græco dilectum & honoratum, tum patrium nobis eam ſic alium quempiam Deum colere. Denique Rheam antiquit celebravit ut matrem quatuor elementorum, inde dictam, qu fluxu quodam, motuque perenni hæc rerum univerſitas adm niſtratur.

Plutarch. πε. τοῦ ἐμ- προσώπ. τῷ κυκ. τῆς σελήν. Heracl. Pont.

CAPUT XII.

Quercus eſt in tutela Jovis. Et cur. Primi homines fructu huj arboris veſcebantur, dictique βαλανηφάγοι. Iiſdem hæc arb fuit receptaculum. Eſt ſymbolum divitis. Quercus procera ingens, deque ejus umbra. Tenebræ ſub querceto. Hecate c coronetur ramo quercus. Hecate duplex. Utraque coronat dracone. Draco quid ſignet.

HÆc quæ tradidi de Rhea etſi vera ſunt, non tamen impediur quominus quercus, ut Claudianus ait, *ſit amica Jovi*, Ita que ſicuti apud Theocritumne an Moſchum? platanus ore virgi num ſic loquitur,

Claud. de rap. Proſerp. lib. 2.

Σέβου μ'. Ἑλένας φυτὸν εἰμί.

Theocrit. eidyl. 18.

Ita quercus dicere jure poteſt, σέβου με. Ζηνὸς φυτὸν εἰμι, cole m Jovis arbor ſum. Quid, quòd Celtæ eam colunt, ſicuti ipſum i quercu effigiatum Jovem? Celtica effigies Jovis, inquit Tyrius, e alta quercus. Cæterùm hæc arbor videtur eſſe in tutela Jovis quòd is ubique dicitur pater & altor hominum. Atque adeò prim homines hoc cibo, nempe duro, natalibuſque ſuis convenientiſſimo veſcebantur, quod illis Jupiter præ cæteris omnibus delegerat. Certè, autore Platone, præmium quo Deus donabat primævos illos homines qui juſti eſſent, conſiſtebat in abundantia ejus fructus, aliorumque commodorum, quorum hæc arbor eſt ferax. Et quidem is citans Heſiodum ait,

Tyr. Max. διαλ. λη.

Ἄκρας μέν τε, φέρειν βαλάνους· μέσσας δὲ μελίσσας.

Plato lib. 2. de rep.

Summas

ummas [arbores] ferre glandes; medias verò mella. *Sylveſtribus rbuſtis*, inquit Symmachus, *vita producebatur; atque ad Dodoæas arbores plebis ruſticæ inopia convolabat*, hoc eſt, ad quer-us. Quippe, *Symmach. lib. 20. ep. 54.*

Quercus ante datæ Cereris quàm ſemina vitæ. *Virgil. in Cul.*

l quod fuſiùs Ovidius,

Panis erant primis virides mortalibus herbæ
Quas tellus nullo ſollicitante dabat. *Ovid. lib. 4. Faſt.*
Et modò carpebant vivax è ceſpite germen.
Nunc epulæ tenera fronde cacumen erant.
Poſt modo glans nata eſt. bene erat jam glande reperta
Duraque magnificas quercus habebat opes.

Apud Homerum cùm Eurylochus & ſocii circumſtetiſſent boves olis, & jam ſacra facerent, decerpſerunt folia quercus, quia nulla bi erat hordei copia.

φύλλα δρεψάμενοι δρυὸς ὑψικόμοιο· *Homer. Odyſſ. μ.*
οὐ γὰρ ἔχον κρῖ λευκὸν ἐϋσσέλμου ἐπὶ νηός.

Hos ipſos & homines & cibos deſcribit Lycophron. Et quidem omines vocat nepotes quercuum; hoſque ait coquere panes igineos tempore brumæ ſub cineribus. Et verò *glans in cinere toſta*, inquit Plinius, *dulcior eſt*. Verſus Lycophronis hi unt, *Plin. lib. 16. cap. 5.*

ὁ δεύτερος δὲ νῆσον ἀγρότης μολὼν, *Lycophr. Caſſ.*
Χερσαῖος αὐτόδαιτος ἐκγόνων δρυὸς
λυκαινομόρφων Νυκτίμου κρεανόμων,
τὸ πρόσθε μήνης φηγίνων πύρνων ὄχλῳ
σποδῷ κατ' ἄκρον χεῖμα θαλψάντων πυρὸς
χαλκωρυχήσει.

Secundus autem ad inſulam agreſtis accedens terrigena conviva nepotum quercus lupiformium Nyctimi ſectorum fagineorum ante lunam panum cibum in cinere per hyemem ſummam foventium, Æs effodiet. Tali cibo veſcebantur priſci illi Arcades mortalium antiquiſſimi, ut jam dixi è Plutarcho.

οἳ καὶ πρόσθε σεληναίης ὑδέονται *Apoll. Rhod. l. 4.*
Ζώειν φηγὸν ἔδοντες ἐν οὔρεσιν.

Qui & ante lunam perhibentur vivere fagum edentes in montibus. Ergo hos ipſos Arcadas Archæus poëta, & poſt ipſum Plutarchus vocat βαλανηφάγους, quia comedebant illa ἀκρόδρυα πρὸ τῶν καρπῶν. Hinc eſt, quòd quercum vocarunt arborem fructuoſam; ſaltem ἀμφίβολον πρὸς τὸ ἔγκαρπον. ambiguam reſpectu fructuoſarum. Atque adeò ætate Plinii *per Hiſpanias ſecundis menſis glandem* *Artemid. lib. 2. c. 2. Etymol. κελθή. Pollux lib. 1. cap. 10. Plin. lib. 16. cap. 5.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

glandem inſerebant, ſicuti arboreum fructum, aut ſanè mem- *res priſci victus.* Certè quercus autore Plutarcho, eſt τῶν μὲν ἀγρί[ων] καλλικαρποτάτων, τῶν δὲ τιθασσῶν ἰσχυροτάτων, agreſtium [arborun] fructuoſiſſima, manſuetarum fortiſſima. Sed poſtea repertis fr- gibus, haud dubiè fuit inter δένδρα ἄκαρπα. arbores infructuoſ- Nempe, ut Lucianus ait, nemo uſque eò deſipit ut fructum que- cus præferat ſpicæ. Hinc quoque priſca vox, ἄλις δρυός, ſatis quer- cus: ac ſi nimium diu quercum homines eſitarint, ac ructarin- jamque adſit tempus tranſeundi ab illo victu ſordido ad vitam la- tiorem & elegantiorem. Et hoc quidem ſignificatu hoc prover- biale dictum magnus ille Eraſmus, eumque ſecuti interpretantu- Sed M. Tullius ſublimiori ſenſu, & quæſitiori ſignificatu protul- hæc verba ſcribens Attico. *Dignitatis*, inquit ἄλις *tanqua-* δρυός, quaſi dicat, cibi quotidiani. Id eſt, me ſatias capit ultra per- ſequendi ea quæ ducunt ad dignitatem. Quippe ſatis, ſuperque lau- dis à me partum eſt ob res in conſulatu geſtas. Nec mihi prætere- præmium è rectè factis magnopere eſt expetendum, cui quod- cunque adeſt, affatim eſt. Neque verò primis hominibus glan- tantùm fuit cibus, ſed & ipſa quercus receptaculum, hoc eſt τὰ κοιλώματα τῶν δρυῶν concavitates quercuum. Inde prima dignitas primuſque locus hujus arboris inter cæteras. Atque adeò appel- latione quercus ſæpe ἐξαιρέτως cæteræ arbores continentur, ut apu- Bionem,

Plutarch. M. Coriol. — *Lucian. Amor.* — *Cic. lib. 2. ad Attic. ep. 19.* — *Etymol.* δενδρυάζειν. *Etymol.* δόρυ, & δρύϊνος, & δρυφάκτους.

> Ὤρεα πάντα λέγοντι καὶ αἱ δρύες
> Αἴ τὸν Ἄδωνιν.

Montes omnes & quercus dicunt, Ah Adoni. hîc quercus, id eſ- arbores. quomodo ἀκρόδρυα non ſolùm ſignant βαλάνους glandes ſed omnis arboris fructum eſculentum. Hinc quoque Artemidoro teſte, factum eſt ut quercus ſit ſymbolum hominis opulenti. Com- mendatur quoque ob proceritatem. Eam certè in loco ſupra citato Homerus vocat ὑψίκομον alticomam: & ubique celebrantur δρυῶν ὕψη περιμηκέστατα, quercuum altitudines proceriſſimæ. A noſtris quod excreſcit in admirabilem altitudinem ſæpe dicitur ingens, & ramis patulis. Virgilius,

Tzetz. in l. 1. Heſiodi. & ſcho. in ther. Nic. 7. — *Bion. in epithal. Adon.* — *Etymol.* ἀκρόδρυον. — *Plutarch. Al. Mag.* — *Philo* περὶ ἀφθαρσίας κόσμου. — *Virg. l. 11. Æneid.* — *Ovid. l. 10. Metam.*

> *Sicubi magna Jovis antiquo robore quercus*
> *Ingentes tendat ramos.*

Ejuſque umbra eſt gratiſſima. Ovidius de Orpheo,

> *Umbra loco deerat; qua poſtquam parte reſedit*
> *Dis genitus vates, & fila ſonantia movit*
> *Umbra loco venit. Non Chaonis abfuit arbor,*
> *Non nemus Heliadum.*

Atque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Atque adeò Jupiter tenebras ſub querceto abſcondiſſe dicitur, ac ſi ſacratius & mirabilius fiat quicquid inde reſponſum fuerit. Teſtis eſt Stephanus, euntibus ab Ermis eſſe locum conſitum quercubus, cui nomen Σκοτινὰ, quaſi dicas, tenebræ, non ita appellatum ob talum arborum frequentiam, ſed ei loco id nominis ab Jove indi-inditum, ait, quòd is eum fecit tenebricoſum. Hinc fortaſſe ὁ παρὰ δρῦ σκότος, tenebræ apud quercum, quod memoratur à Plutarcho. Et quòd Hecate eſt numen ſubterraneum, eam antiquitas præter draconem coronavit ramo quercino, autore Scholiaſte Apolloniii Rhodii. Id quod is, opinor, ſumpſit è Sophocle, qui ἐν ῥιζοτόμοις chorum fecit dicentem, *Stephan. Σκοτινά.* *Plutarch. κεφαλ. ἑλλην. ζητημ.*

Ἥλις δέσποτα, καὶ πῦρ ἱερὸν τῆς εἰνοδίας
Ἑκάτης, ἔγχος τὸ δι᾽ Ὀλύμπου πολλὸν φέρει
καὶ γῆς ναίουσ᾽ ἱερὰς τριόδους; στεφανωσαμένη
δρυσὶ, καὶ πλείστοις ὤμων σπειρήμασι δρακόντων.

Sol domine, & ignis ſacer compitalis Hecate, qui telum per Olympum multum fert, & terræ habitat ſacræ trivia, coronata quercubus, & multis humero voluminibus ſerpentium. Id ipſum tradit Apollonius de Hecate,

—— πέριξ δέ μιν ἐστεφάνωντο
Σμερδαλέοι δρυΐνοισι μετὰ πτόρθοισι δράκοντες. *Apollon. Rhod. l. 3.*

Circa verò eam coronabant Horrendi querceis cum ramis dracones. Sed hæc eſt illa Hecate quam vocabant εἰνοδίαν compitalem, cujus ſtatua τριπρόσωπος trino vultu erat in triviis, ſicuti luna dicta τριοδῖτις trivia. Hæc ergo Hecate erat terreſtris & ſenſibilis, juxta diviſionem Deorum, eam quam tradit Artemidorus. Nam & ipſe draco terreſtre animal eſt. Utramque Hecaten tam hanc εἰνοδίαν, quàm illam cui epithetum χθονία, quamque aggregabant furiis ac dæmonibus ſubterraneis, ea re dracone coronabant & quercu, quod in hoc quidem coronamento quercus ſignabat eas, quas dixi, umbras ſive tenebras. At draconem, ſive baſiliſcum ſerpentem Ægyptii Deorum capitibus imponebant, & aureum effigiabant, quòd eum cenſebant eſſe dominum vitæ, & necis. Denique hinc quoque ſeculum ſignari ajebant. *Plutarch. περὶ τῶ ἐμφ. προσ. τῷ κύκ. τῆς σελήν.* *Artemid. lib. 2. cap. 35.* *Or. Hierogl.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XIII.

Illa omnia ſunt inſignia & præclara quæ fiunt apud quercum. Quædam quercus præ cæteris inſignes. Loqui à quercu, & a quercum. Dodonea quercus. δρυμοί. Quercus oraculum. Quercus Orphei. Fagus. Quercui neſcio quid ineſt divinitatis. Quercus vocales & loquaces. Rami Dodoneæ loquaces. Quercus ſacra & inviolabilis. Alata quercus.

ILlud quoque advertendum, apud priſcos vix fieri mentionem quercus, quin eâdem quidpiam inſigne inibi demonſtretur. Et quidem in ſacra hiſtoria memoratur illa quercus *ſub qua Abraham vidit diem Chriſti, & lætatus eſt.* Imò inibi is ipſum Deum vidiſſe dicitur. Pellem, ſeu vellus arietis contactu Mercurii aureum factum ſuſtinuit quercus; ut videri poſſit, hanc arborem præ cæteris huic dignitati fuiſſe delectam.

Refert Hieron. in epitaph. ad Euſtoch. virg. Euſeb. lib. 1. cap. 2.

— ὅν ῥα χρύσειον ἔθηκεν
Ἑρμείας, κῶας δὲ καὶ εἰσέτι νῦν κεν ἴδοισθε
Πεπταμένον λασίοισιν ἐπὶ δρυὸς ἀκρεμόνεσσι.

Apollon. Rhod. l. 2.

hunc [arietem] aureum poſuit Mercurius, pellem verò uſque adhuc videbitis extenſam denſis ſuper quercus ramis. Id quod his verbis vertit, aut ſaltem imitatus eſt Valerius Flaccus,

— at vellera Martis in umbra
Ipſe ſui Phryxus monimentum inſigne pericli
Liquerat, ardenti quercum complexa metallo.

Val. Flacc. Argon. l. 5.

Et paulò poſt,

Tu quoque ſacrata rutilant cui vellera quercu
Excubias Gradive tene.

Apud Callimachum Hercules ſub quercu membra in Deum mutatus dicitur,

ὅγε [Ἡρακλῆς] Φρυγίῃ περ ὑπὸ δρυῒ γυῖα θεωθείς.

Callimach. hym. in Jovem. 2.

Apud eundem Callimachum, ubi Rhea ſolvit Zonam, multæ ſunt enatæ quercus.

ἐπεὶ τημὸς δὲ Ῥέη ὅτ' ἐλύσατο μίτρην,
Ἦ πολλὰς ἐφύπερθε σαρωνίδας ὑγρὸς Ἰάων
Ἤειρεν.

Callimach. hym. in Jov.

quoniam quo tempore Rhea Zonam ſolvit, Sanè multas deſuper quercus liquidus Iaon produxit. Itaque quædam quercus memorantur præ cæteris inſignes.

Nota

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Nota per Arcadias felici robore ſylvas Stat. lib. 9. Theb.
Quercus erat, Triviæ quam deſacraverat ipſa
Ejectam [p. electam] *turba nemorum, numenque colendum*
Fecerat. Hîc arcus, & feſſa reponere tela,
Armaque curva ſuum, & vacuorum terga leonum
Figere, & ingentes æquantia cornua ſylvas.
Vix ramis locus, agreſtes adeò omnia cingunt
Exuviæ, & viridem ferri nitor impedit umbram.

Apud Virgilium arma quæ Vulcanus rogatu Veneris Æneæ fabricatus eſt, deponuntur ſub quercu.

Arma ſub adverſa poſuit radiantia quercu. Virgil. 8. Æneid.

Apud Q. Calabrum advertitur illa quercus ſub qua fuit torus, ſive illius monimentum, in quo Luna cum Endimione concubuiſſe dicitur.

—— ἧς ἔτι νῦν περ Q. Calab. lib. 10.
Εὐνῆς σῆμα τέτυκται ὑπὸ δρυσίν.

hujus etiamnum tori monimentum extat ſub quercubus. Apud Ovidium deſcribitur quercus inſignis, nempe & vittata, & inſcripta, & coronata. Quam tamen Eriſichthon haud veritus eſt exſcindere. Qua de re videndus Callimachus in hymno ad Cererem. Apud Livium Romulus, *ſpoliis ad quercum paſtoribus ſacram depoſitis, ſimul cum dono deſignat templo Jovis fines.* Addidit huic arbori decus & autoritatem Ancus Martius Rex Romanus, qui uſu æris nondum reperto, primas leges Romanas, & priſcos illos qualeſcunque ritus in querneis tabulis incîdit. Nam ſequutis temporibus uſus æris ad perpetuitatem monumentorum tranſlatus eſt, *tabulis æreis*, inquit Plinius, *in quibus publicæ conſtitutiones inciduntur.* Autore Plutarcho, cùm fuga Pyrrhus adhuc infans periculo eriperetur, & ad torrentem quendam perventum eſſet, qui propter impetum illorum colloquia impediebat qui ad utramque ripam conſtiterant, tandem cortici quercus res, ut erat, inſculpta fuit. Illi, re intellecta, arboribus conjunctis, rates fecerunt, quibus amnem tranſnatarunt, & puerum exceperunt. Adnotatum quoque eſt à Plutarcho apud Cteſiphum adhuc videri eam quercum, cujus umbra Alexander Magnus delectatus eſt. Apud eundem ſcriptorem memoratur proverbialis illa, vetuſque vox, cujus ſupra mentionem feci, ὁ παρὰ δρυῒ σκότος, quòd Prienenſium plures interfecti ſunt apud eam, quæ veluti peculiari nomine vocabatur Quercus. Sed inter præcipuas hujus arboris prærogativas illa eſt, quòd tam apud Græcos, quàm apud noſtros, Loqui à quercu & ad quercum, nihil eſt aliud, niſi omni poſito metu, cumque omni ſecuritate verba facere. Cùm enim quercus, uti dictum eſt, ſit arbor Jovis, quiſquis

Liv. lib. 1.
Halic. lib. 3. ant. Rom.
Plin. lib. 34. cap. 9.
Plutarch. Pyrr.
Plutarch. Alex. Mag.
Plutarch. κεφαλ. ἑλλην. κεφ. κζ.

quis ad hanc confugit, ibidem cenſetur eſſe in tuto, ac veluti ſu[b] tutela ſummi numinis. Hector, viſo Achille, & contra eum ſingulare certamen deſcenſurus, præ metu multa ſecum voluta[ns] multùm titubat, diu trepidat. Inter cætera hoc dicit, Non mihi inquit, liciturum eſt hunc alloqui è quercu, neque à petra. Ac dicat, Si ſaltem liceret mihi nullo periculo venire ad colloquium ipſe mihi aliqua pactione proſpicerem.

Homer. Iliad. χ.

> μή μιν ἐγὼ μὲν ἵκωμαι ἰών. ὁ δέ με οὐκ ἐλεήσει,
> οὐδέ τι μ' αἰδέσεται, κτενέει δέ με γυμνὸν ἐόντα
> αὔτως ὥς τε γυναῖκα, ἐπεὶ δ' ἀπὸ τεύχεα δύω,
> οὐ μὲν πῶς νῦν ἐστὶν ἀπὸ δρυὸς, οὐδ' ἀπὸ πέτρης
> τῷ ὀαριζέμεναι, ἅτε παρθένος ἠΐθεός τε.

Non ipſi equidem ſupplicabo iens. Is enim mei non miſerebitur neque quid me verebitur, interficietque nudum exiſtentem temer[e] ut feminam, poſtquam arma exuero. Non quidem aliquo mod[o] nunc licet à quercu neque à petra Huic loqui, qualia virgo & adoleſcens. Hujus antiquiſſimi moris meminerunt Livius, & Dio ub[i] memorant, tres legatos Roma ad Æquos ex fœdere res repetitum miſſos fuiſſe, quorum unus ab Æquorum imperatore juſſus eſt dicere ad quercum, nempe, ut ſe intelligeret tutò loqui quæ vellet poſſe. Sed cùm Æquus alia interim acturum ſe diceret, ibi unus ex legatis, *Et hæc*, inquit, *ſacrata quercus, & quicquid Deorum eſt, audiunt fœdus à vobis ruptum.* Ergo ibi quercus rei magnæ teſtis adhibita. Quòd autem quercus omnium arborum prima fuit, καταχρηστικῶς δρυμοὺς ἐκάλουν τοὺς δασεῖς τόπους, loca arboribus denſa. Id quod non ſolùm pertinet ad umbram, de qua ſupra dixi, verùm etiam ad demonſtrandam religionem, illudque venerabile ſecretum, è quo numinum reſponſa redduntur. Nec ſine evidenti ratione Virgilius tradidit hanc arborem eſſe Græcis oraculum,

Dion. ἐκλ. πε. πρεσβ.

Liv. lib. 3.

Etymol. δρυμός.

> —— *atque habitæ Grajis oracula quercus.*

Virgil. lib. 2. Georg.

Phædrus apud Platonem ait, eos qui in Jovis Dodonæi æde verſantur firmare, δρυὸς λόγους μαντικοὺς πρώτους γενέσθαι, è quercu fatidicos ſermones primùm erupiſſe. Et hæ quidem Dodonææ quercus ſæpe futura prædicebant. cujus rei exemplum eſt apud Plutarchum in Phocione. Ibi Dodonææ oraculum ediderunt, quo ſacrarium Dianæ jubebatur cuſtodiri, ne illud alii occuparent. Et qui Thebis circumſtabant quercum Dodonæ, dicebantur conciliare ſapientiam arboris, eo quòd aurea avis rete ibi capta ſit. Non ergo mirum ſi in Dodonæ ab humi ſtratis quercus colebatur. Sed præter Dodonæas, aliæ quercus habebantur veluti oracula. Ulyſſes ſedulò ſe diffingens, enixeque id agens ut ignoratus, qua quiſque ſuorum mente eſſet, exploraret, Ajunt, inquit, Ulyſſem in Dodonem ire,

Plato in Phæd.

Plutarch. Phoc. Philoſtrat. in imag.

Homer. Odyſſ. ξ.

Tyr. Max. Διαλ. κϛ.

ut è

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

t è quercu Jovis ſenſum cognoſcat. Perſpicuè Ovidius facit Jo-
em reſpondentem è quercu. *Ovid lib. 7. Metam.*

Tu mihi da cives, & inania mœnia ſupple.
Intremuit, ramiſque ſonum ſine flamine motis
Alta dedit quercus, pavido mihi membra timore
Horruerant.

t paulò poſt,

Ante oculos eadem mihi quercus adeſſe
Et rami totidem, totidemque animalia ramis
Ferre ſuis viſa eſt.

pſa ſacra hiſtoria docet, Abraham credidiſſe voci, quæ ſibi edita ſt ſub ea quercu quæ erat in Mambre. Tibi, inquit Deus, do hanc *Genes. cap. 15. citat. Clem. Alex. lib. 5. Strom.* erram, & ſemini tuo. Apud Poëtas quercus dicuntur edere carmina, hoc eſt, reſponſa & vaticinia. Virgilius, *Virgil. Cul.*

Quam comitabantur fatalia carmina quercus.

Et Claudianus, *Claud. de raput Proſerp. lib. 2.*

rurſuſque locutæ
In te Chaoniæ moverunt carmina quercus.

Hujus generis fuerunt illæ quæ dictæ ſunt quercus Orphei, ſub *Schol. in Ther. Nic.* quibus fuit antrum Zerynthium, ſive ſpelunca Hecates. Apud Sophoclem reſponſa à duabus columbis redduntur ex antiqua fago, *Sophocl. Trach.* quæ & ipſa eſt quercus, & arbor glandifera. Nam quamvis fagus *Schol. in Ther. Nic.* diſtinguatur à quercu, tamen cùm Theophraſtus facit quinque genera quercus, in his ponit fagum. Et cùm quercus, ut infra dicam, coronamentis adhibeatur illis, quæ ſunt argumenta victoriæ & felicitatis, cùm Hercules Acheloum vicit, tunc vero Dejaniram φηγῷ ἐστεμμένην fago coronatam legimus. Apud Sophoclem *Philoſtrat. in imag.* Hercules memorat vaticinium vetus acceptum à vocali, & patri ſacra quercu.

[μαντεῖον] *Sophocl. Trachin.*
πρὸς τῆς πατρῴας καὶ πολυγλώσσου δρυὸς
ἥ μοι χρόνῳ τῷ ζῶντι καὶ παρόντι νῦν
ἔφασκε μόχθων τῶν ἐφεστώτων ἐμοὶ
λύσιν τελεῖσθαι.

vaticinium à patri ſacra & vocali quercu, Quæ mihi viventi ad hoc præſens tempus reſpondit laborum incumbentium finem fore. Cæterùm quòd oraculis, ut voci divinæ fides habetur, M. Tullius quer- *Cic. ad Attic. lib. 13.* cui fatetur neſcio quid ineſſe divinitatis. *Adoleſcentem*, inquit, *incenſum cupiditate veriſſimæ gloriæ cupientem ſibi aliquid conſilii dari quod ad laudem ſempiternam valeret, cohortantur ad decus. Non deeſt oratio. Ego quid poſſum? Tamen neſcio quid è quercu exculpſeram quod videretur ſimile ſimulachri.* Id eſt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Equidem me aliquid reconditi, ſapientiſque conſilii inveniſſe pu
quod capi poteſt vice oraculi. Ut enim quercus, quod ex ipſis r
Æſchyl. Prometh. ſponſa eduntur, vocantur προσήγοροι, vocales, ſive loquaces,
quod Æſchylus ait eſſe miraculum incredibile, ita ſi quid ſimulach
Lucian. Amor. è quercu exculpitur, potiſſimùm Dodonæa, id quoque vocale eſ
hoc eſt, vaticinans & fatidicum, cujuſmodi eſt tota arbor. Nam
Apollon. Rhod. l. 1. ipſi rami Dodonææ quercus ſacram edebant vocem. Tale fuit illu
lignum vocale quod fuit in Argo navi, de quo Apollonius Rhodiu
Hoc ergo dicit M. Tullius, ſi quid huic adoleſcenti ſuaſero, id no
tanquam ex ore mortali profectum, ſed ſicuti ab ipſo Jove prolatu
accipi æquum eſt. Neque enim ipſe loquar, ſed ipſum ſimulachru
querneum, ac proinde Jovis Opt. Max. mentem aperiens. No
ergo mirum ſi quercus dicitur ſacra, atque adeò uſque eò inviola
Apollon. Rhod. lib. 2. & ibi ſcholiaſt. bilis eſt, ut neque Eurylocho, neque patri Paræbii eam excidiſſe im
pune fuerit. De Pherecydis alata quercu, ac de vario ejus velamin
uſque adhuc nihil habeo quod dicam.

CAPUT XIV.

Spolia hoſtibus detracta ſuſpenduntur ad quercum. Palladi qual tropheum ſtatuatur. Marmorea & ænea trophæa vetita. Quer cus ſignat inſignem victoriam, eaque victores coronantur. Ri tus in danda quercea corona obſervari ſolitus. Civica coron fuit quoque hederacea. In civica olea quercui mixta. Ali coronæ præter civicam è quercu plexæ.

ET hæ quidem tot, taleſque dotes hujus arboris etſi maxima
ſunt, tamen cumulantur illa quæ eſt omnium maxima. Nan
uſque eò verum eſt quercea fronde ſignari victoriam, triumphum
felicitatem, ut ſpolia hoſtibus detracta non ſuſpendantur ad aliam
arborem. Quæ prærogativa, ut veriſimile eſt, non eſt aliunde quàm
ex ejus robore impenetrabili. Virgilius,

Virgil. lib. 10. Æn. *Hæc arma exuviaſque viri tum quercus habebit.*

Idem alibi,

Virgil. lib. 11. Æneid.
Ingentem quercum, deciſis undique ramis,
Conſtituit tumulo, fulgentiaque induit arma
Mezenti ducis exuvias, tibi magne trophæum
Bellipotens.

Similiter Claudianus,

Claudian. in Ruf. l. 1.
accingere mecum,
Et Thracas defende tuos, ſi lætior adſit

Gloria,

Gloria, veſtita ſpoliis donabere quercu.

Idem paulò poſt de hac ipſa arbore,

meus ecce paratur
Ad bellum Stilicho, qui me de more trophæis
Ditat, & hoſtileis ſuſpendit in arbore criſtas.

Romulus, victo Acrone, quercum decîdit ingentem, eique dedit formam trophæi, ad quod ſuſpendit ſingula arma Acronis. Similiter Marcellus opima ſpolia Britomarto regi Celtico detracta ſuſpendit ad quercum. Enimvero Pauſanias prudenter adnotavit, Perſas, quòd contemnerent opes Athenienſium, non quercum, aliamve arborem, ſed Parium marmor, victoriæ certos, trophæi erigendi cauſa deportandum curaſſe, manſurum, videlicet, in omne tempus trophæum. Id quod, ut inſolens ac ſuperbum, ac præter morem cæteræ mortalitatis uſurpatum Nemeſis, quæ Dea ſuperbis eſt implacabilis, ingenti ultione perſecuta eſt. Certè hujus Deæ Phidias ex illo ipſo marmore ſignum fecit, cujus capiti corona fuit impoſita, in qua ſunt cervi & ſigilla victoriæ. Apud Amphyctionas, id eſt, apud commune Græciæ conſilium Lacedæmonii Thebanos accuſarunt, quòd victoriæ monumentum adverſus ſe partæ æneum ſtatuiſſent trophæum. Ac Thebani quidem tantùm celebrandæ victoriæ id ſe ſtatuiſſe dicebant. Contra Lacedæmonii, id ipſos ea re feciſſe arguebant, ut belli memoria æternùm maneret. Illi addebant, ſe ex bello gloriam virtute peperiſſe, ut ejus duraturum inſigne poſteris ſuis relinquerent. Attamen Amphyctiones cenſuerunt perpetuum inimicitiarum monimentum Grajos de Grajis ſtatuere non oportuiſſe. Duo Palladis trophæa, unum adverſus Neptunum, & hoc ex olea, alterum contra barbaros, & hoc è platano deſcribit Himerius: nempe utrumque ligneum, ne poſſet eſſe diuturnum. uſque eò ne ipſi quidem Palladi, etſi his epithetis cenſetur, ἱππεία, ἀρεία, δαμνιππος, δορυκέντωρ, equeſtris, Martia, equorum domitrix, jaculatrix, trophæum ſtatuitur niſi è ligno, ſæpiùs oleagineo, nempe ſuo. Quod huc percommodè transferri poteſt, obſervatum eſt, Cæſarem *quantum ſanguinis bellis civilibus fudiſſet, noluiſſe adnotari.* Neque apud Græcos, inquit Plutarchus, egregia fama ſunt illi qui primi trophæum ſtatuerunt lapideum & æneum. Ubi Diodorus Siculus repetit præcepta veterum ſapientium, Homo, inquit, cave ne nimiùm ſis confidens. Cognoſce te ipſum; conſidera fortunam omnium dominam. Hujus rei gratia majores, parenteſque totius Græciæ in victoriis bello partis id egerunt, ne lapidea, ſed lignea potiùs qualiacunque trophæa erigerentur.

Plutarch. Romulo. *Plutarch. Marcello.* *Pauſan. lib. 1.* *Cic. lib. 2. de invent.* *Himer. μελ.* *Phornut. in Pall.* *Solin. c. 6.* *Plutarch. κεφαλ. κατὰ ζϛ. ῥωμ.* *Diodor. ſic. lib. 13. bibl.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

rentur. Nempe, ut his brevi tempore conſumptis, confeſtim a
Plato lib. 5. de Rep. ferrentur è medio argumenta diſcordiæ. Quid, quod Plato in ſ
civitate non vult arma hoſti detracta ſuſpendi in templis, potiſ
mùm inter Græcos? Et hæc quidem de trophæis per occaſione
quercus & victoriæ obiter mihi ſint dicta. Certè ex his palam eſ
quàm meritò quercus ipſa per ſe non qualemcunque, ſed ſanè in
gnem victoriam ſignet. Hinc eſt, quòd quiſquis victor eſſet, h
genus coronamenti potiſſimùm ambibat, ut de Macedonibus, q
Plutarch. Pyrrho. erant circa Pyrrhum, Plutarchus memorat. Demens ille Caligu
Xiphil. Calig. cum Alexandri indutu, & armatura inſignem ſe faceret, voluit c
ronari quercea, ſicuti victor ac domitor gentium. Hoc loco obſe
vandus eſt mos priſcus. Nam quoties dabatur corona quercea, re
divinam ad quercum faciebant. Id colligo è loco Valerii Maxim
Val. Max. lib. 2. c. 3. quem ſupra citavi his verbis, *Cæterùm ad quercum pronæ man
porriguntur, ubi ob cives ſervatos corona danda eſt, qua poſt
Auguſtæ domus ſempiterna gloria triumphant*, Illud quoque mo
neo civicam coronam non ſemper fuiſſe querceam, ſed & quando
que hederaceam, nempe principi oblatam ab iis, quibus, ob dot
ingenii jus eſt geſtandi coronam ex hedera, cujuſmodi ſunt poëta
Talem coronam Martialis offert Domitiano in his verſibus.

Martial. 8.

Non quercus te ſola decet, nec laurea Phœbi
Fiat & ex hedera civica noſtra tibi.

civica noſtra, id eſt ea, quam tibi nectunt noſtra ſtudia; quam no
poëtæ æternitati tuæ conſecramus, Ante enim dixerat.

Poſſe Deum rebus pariter, Muſiſque vacare
Scimus, & hæc etiam ſerta placere tibi.

Non ſolùm, inquit, quercu aut lauru bello, civibuſque ſervandi
parta æquum eſt divinum iſtud caput redimiri, verùm etiam he
dera; quandoquidem & Muſis vacas. Et has quoque coronas tib
cordi eſſe ſcimus. Videtur in civica quandoque oliva quercui fuiſſ
mixta. Statius.

Stat. lib. 5. Sylv.

Nam quod me mixta quercus non preſſit oliva,
Et fugit ſperatus honos, cùm dulce parentis
Invida Tarpeji caneret te noſtra magiſtro
Thebais, urgebant priſcorum exordia vatum.

quibus in verſibus dicit, Thebain ſuam fuiſſe celebraturam invida
Tarpeji parentis, id eſt Jovis livorem, per quem factum ſit ut ipſe
non ſit civicam conſecutus. Præter civicam aliæ quoque coronæ
fuerunt plexæ è quercu. Certè apud Ovidium Tmolus mons judex
inter Pana, & Apollinem redimitur quercu.

Ovid. l. 11. Metam.

quercu coma cærula tantùm
Cingitur, & pendent circùm cava tempora glandes.

CAPUT

CAPUT XV.

Corona è ſpinis & quercu, Qui Cereri hymnos canebant coronabantur quercu. Corona ſpicea. Ceres ϛαχυοϛέφανος, Triptolemus. Ceres regina. Δημήτηρ. Spicæ inſignia Cereris. Spica ſymbolum pacis. Iſis eadem quæ Ceres. Spicea corona argumentum fertilitatis. Triptolemus minor Cerere.

INvenio quoque, Athenis, in ſolennibus nuptiarum moris fuiſſe ut puer patrimus & matrimus geſtaret ſpinas cum fructibus quercus, diceretque caniſtrum ibi poſitum eſſe plenum panibus. Nempe hinc ſignificans mutationem in melius. Nimirum, Spinæ erant indices primi ſqualoris quo terra fuit obducta, dum manſit inculta; Glandes, priſtini cibi, qui nunc beneficio Cereris eſt commutatus frugibus. Ergo corona ſpinea tam fuit infauſta, quàm ſpicea fauſtitatis eſt ſymbolum. Siquidem hæc ſignificabat illud ipſum quod hæc verba, Fugi malum, reperi melius. Quibus verbis demonſtrabant, in locum cibi agreſtis ſucceſſiſſe mitiorem. Hæc adde, illos qui Cereri hymnos, ob hoc ipſum beneficium canebant, cùm ariſtas meſſis ſpicare cœperat, fuiſſe coronatos quercu. Et hæc eſt illa corona, cujus mentio eſt apud Athenæum, *ἐν πυρῷ* (? *ἐν πυρίμ.*)

Πλούτου μητέρ' ὀλυμπίαν ἀείδω
Δήμητρα ϛεφανηφόροις ἐν ὥραις. *Athen. lib. 15.*

Pluti matrem cano Cererem hoc tempore coronatus. Quòd autem hæc corona fuerit querna, docet Virgilius,

neque ante *Virgil. 1. Georg.*
Falcem maturis quiſquam ſupponat ariſtis,
Quàm Cereri tota redimitus tempora quercu
Det motus incompoſitos, & carmina dicat.

Hanc quoque coronam fuiſſe ſpiceam, diſcimus ex Ariſtide, ubi ait Herculem & Dioſcuros primos fuiſſe initiatos ſacris Cereris, & agonem gymnicum primùm fuiſſe apud Atticam Eleuſinem, cujus præmium fuit fructus is qui comparuit. At hic fructus nihil aliud fuit niſi fruges, inventum Cereris. Ibidem ἆθλον interpretor coronam. Hinc puto ſumendam interpretationum horum verſuum Statii, *Ariſtid. ἐλδυσιν.*

Hei mihi quod tantum patrias ego vertice frondes, *Stat. lib. 5. Sylv.*
Solaque Chalcidicæ Cerealia dona coronæ

Te ſub teſte tuli.

id eſt, quod te vidente ſacris Cereris ſum initiatus. Hujus gene ſunt illæ coronæ, quas Artemidorus ait, in ſomnis viſas agrico eſſe bonas, διὰ τὴν Δήμητραν, propter Cererem. Etſi è verbis A temidori hæc corona videtur eſſe myrtea. Ibi enim ait, myrtu eſſe plantam utriuſque Deæ Veneris & Cereris. Quæ Artemid ſententia mihi quidem ſuſpectiſſima eſſet, ſi non confirmaretur ſcholiaſte Sophoclis, in illud, θάλλει δ' οὐρανίας. ſiquidem myrtu eſſe propriam frondem Veneris, luce meridiana clarius eſt. N dum ſcio quî fiat ut in hanc hujus arbuſti ſocietatem Ceres a mittatur, præſertim repugnante antiquitate, quæ in hoc conſe tit, agricolas quercu evinctos Cereri rem divinam feciſſe. Ne ip quidem Ceres coronamento ſuo myrtum adhibuit, ſed tantù ſpicas. Ea re proprio epitheto dicta eſt σταχυοστέφανος. Cauſa fr quentiſſimè eſt apud Poëtas,

Artemid. lib. 1. cap. 79.

Artemid. lib. 2. cap. 44.

Ovid. lib. 4. Faſt.

Prima Ceres homine ad meliora alimenta vocato,
Mutavit glandes utiliore cibo.
Illa jugo tauros primùm præbere coëgit,
Tunc primùm ſoles eruta vidit humus.

Et alibi,

Ovid. lib. 5. Metam.

Prima Ceres unco glebem dimovit aratro.
Prima dedit fruges, alimentaque mitia terris.

Hoc ipſum Cereris beneficium collatum in univerſum mortalitatem Callimachus eleganter expreſſit.

Callimach. hym. in Cer.

Κάλλιον ὡς πολίεσσι ἑαδότα τέθμια δῶκε,
Κάλλιον ὡς καλάμην τε καὶ ἱερὰ δράγματα πρῶτα
Ἀσταχύων ἀπέκοψε, καὶ ἐν βόας ἧκε πατῆσαι
Ἁνίκα Τριπτόλεμος ἀγαθὰν ἐδιδάσκετο τέχναν.

Virgil. in Cul. Ariſtid. Panath. Solin. c. 11. Tzetz. in Heſiod. Lucian. in ſomn.

Pulchrius ut civitatibus placidas leges dederit. Pulchrius ut culmum, & ſacros manipulos prima Spicarum abſciderit, & bove calcare immiſerit, Cùm Triptolemus bonam doceret artem. Hunc ultimum verſum etſi non ad verbum, Virgilius vertit,

Ariſtid. Panath.

Illas Triptolemi mutavit ſulcus ariſtis.

Ariſtid. μαντδύμ. Ἀθλω. Plato lib. 6. de leg. Xenoph. hiſtor. Græc. lib. 6. Ariſtid. Ἐλευσ.

Is fuit Triptolemus Eleuſinus à Cerere ἐς ἅρμα πτερωτὸν in vehiculum alatum, id eſt, alatorum draconum impoſitus. Unde illa ejus per aërem celebrata profectio. Cujus tamen vehiculi inventum non fuit Cereris: ſed Palladis. Is, inquam eſt ille Triptolemus, quem Plato nominat miniſtrum donorum Cereris & Proſerpinæ, quique adeò ſedet inter judices Plutonios, Minoa, Rhadamantum Æacum. Etſi in hujus quoque laudis conſortium aſſumptos legimus Celeum, nempe hujus Triptolemi patrem & Melaniran,

qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

qui acceptas ab Athenienſibus fruges, quibus à Cerere donati eſſent, omnibus & Græcis & barbaris diſtribuerunt. Hinc eſt quod apud Ariſtidem ætatem eam quæ Triptolemi ſæculum præ- *Ariſtid.*
ceſſit, ſumptam legimus pro rudi & barbaro ſæculo, quo homines *εἰς Ῥώ-*
vivebant *βίον σκληρόν τινα καὶ ἄγροικον, καὶ ὀρείου διαίτης ὀλίγον ἀπο-* *μην.*
κεχωρηκότα, vitam duram, & agreſtem, & à montano victu haud *Schol. Ni-*
multum diſtantem. De Cerere, Proſerpina, Triptolemo videndus *cand. in*
eſt Tzetzes, & Philo. Et ſi quoque libet noſſe fabulam Celei, ad- *Ther.* *ἀσκαλά-*
eundus eſt ſcholiaſtes Nicandri. Cæterùm hinc eſt, quod antiquitas *βου.*
exiſtimans Cererem eſſe magiſtram ſationis frumentariæ, eam co- *Phornut. in*
ronavit ſpicis. Horatius; *Cer. & Veſ.*

Fertilis frugum, pecoriſque tellus
Spicea donet Cererem corona. *Horat. in carm. ſæcul.*

Et Ovidius:

Tunc demum vultumque Ceres, animumque recepit, *Ovid. lib. 10. Met.*
Impoſuitque ſuæ ſpicea ſerta comæ.

Et alibi,

Feſta piæ Cereris celebrabunt annua matres,
Illa quibus nivea velata corpora veſte
Primitias frugum dant ſpicea ſerta ſuarum.

Hanc ipſam coronam innuit autor horum ad Priapum verſuum,

Contentus modico Bacchus ſolet eſſe racemo, *Incerti.*
Cùm capiant alti vix ſua muſta lacus.
Magnaque fœcundis cùm meſſibus area deſit,
In Cereris crines una corona datur.

Et hæc quidem corona omnium coronarum videtur eſſe antiquiſſima non ſolùm ob id quòd Romulus, ut dixi, ea coronatus eſt, ſed quòd Ceres eadem eſt cum terra, quæ eſt omnium mater. Atque adeò hæc corona ſemper viſa eſt eſſe boni ominis
ob ea quæ mihi dicta ſunt. Quibus addo id quod de Eumene *Plutarch.*
Plutarchus memorat. Quippe cùm is per quietem vidiſſet *Eum.*
duos Alexandros, paratos inter ſe pugnare, quorum alteri Pallas, alteri Ceres fautrix aderat, is qui Cereris favore nixus erat, victor extitit, eique Dea plectit coronam è ſpicis. Deinde ipſe Eumenes, audito ſignum hoſtibus eſſe Palladem & Alexandrum, ſignum & ipſe dedit Cererem & Alexandrum; omneſque non ſolùm milites, ſed & ipſa arma coronari juſſit, quo ſcilicet, coronamento elatus, victoriæ certus in campum deſcendit. Cæterùm quidni Ceres coronetur cùm vocetur omnium regina? Euripides,

Euripid. Phœn. actu 2.

καὶ φίλα Δαμάτηρ θεὰ, ἁπάντων
ἄνασσ', ἁπάντων δ' ἡ γᾶ τροφός.

Et amabilis Ceres Dea, omnium regina, omnium verò terra altrix. Meritò eſt regina, quia

Prima dedit leges, Cereris ſunt omnia munus.

Plato in Crat. Atque adeò Græcis Δημήτηρ dicta eſt κατὰ τὴν δόσιν τῆς ἐδωδῆς, διδοῦσα ὡς μήτηρ, ob alimenti donationem cibos largiens ut mater, ſive *Apul. lib. 11. Metam.* ut loquitur Apulejus, frugum parens originalis, ſive παρ' ὅσον εἶναι δοκεῖ μήτηρ πάντων φυτῶν τε καὶ ζώων, quatenus eſſe videtur mater omnium plantarum & animantium. *Philo περ. β. θεωρ.* Certè ſcitè dictum eſt, Terram eſſe horreum Cereris; eandemque eſſe & rationem & venerationem Cereris quæ eſt terræ. *In alterc. Hadr. & Epict.* Utraque eſt ζήδωρος, φερέσβιος, βιόδωρος, victum dans, vitam ferens ſive ſuſtinens, vitam dans. Ergo ſpicæ non tantùm ſunt illæ frumentariæ in acervo, ſed & illæ flexiles in corona; quæ verè dici poſſunt inſignia hujus Deæ. Tibullus,

Tibull. lib. 1. el. 1.

Flava Ceres tibi ſit noſtro de rure corona
Spicea, quæ templi pendeat ante fores.

Idem alibi Bacchum coronat & Cererem.

Tibull. lib. 2. el. 1.

Bacche veni; dulciſque tuis è cornibus uva
Pendeat, & ſpicis tempora cinge Ceres.

De hac item corona Propertius,

Propert. lib. 4.

Et coma lactenti ſpicea fruge tumet.

Hæc corona eſt pretioſiſſima, quòd ſpica, ut altrix hominum, *Plutarch. Eum.* παρέχει εἰρήνῃ πρέπουσαν ὄψιν, præbet paci convenientem aſpectum. ac meritò ſpica ſumi poteſt pro ſymbolo pacis. Tibullus,

Timull. lib. 1. eleg. ult.

At nobis pax alma veni, ſpicamque teneto;
Perfluat & pomis candidus ante ſinus.

Sed adeſt Cereri æmula Iſis illa Ægyptia, quæ hanc quoque ſpiceam coronam ſibi vindicat. Niſi dicere malis, eam quæ nobis eſt Ceres, Ægyptiis eſſe Iſidem. Id quod omnium conſenſu traditur. *Stephan. βούσιρις.* Iſis eſt, [verba ſunt Stephani] ſecundum Græcorum linguam, Ceres. Hæc quoque Tertullianus, *Tertull. de cor. mil.* *Si*, inquit, *Leonis Ægyptii ſcripta evolvas, prima Iſis repertas ſpicas capite circumtulit, rem magis ventris.* *Aug. de civit. Dei. lib. 8. c. 27.* Iſidem fuiſſe uxorem Oſiris Ægyptiam Deam tradit Auguſtinus, eamque inveniſſe hordei ſegetem, atque inde ſpicas marito regi & ejus conſiliario Mercurio demonſtraſſe, eandemque eſſe Cererem. *Martian. cap. lib. 2.* *Vitem Dionyſius*, inquit Martianus Capella, *apud Thebas, Oſiris apud Ægyptios hauſtum vini, uſumque comperiens; frumentum Iſis in Ægypto, Triptolemus apud Atticos docuêre.* Etſi hæc non ſolùm Iſis dicta, ſed & Juno ζευξίδια, quo nomine colitur *Etymol. ζευξίδια.* Argis. Cùm enim Apis ex Argis tranſiſſet in Ægyptum, inde miſit

boves

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

boves ei regi, qui Argis regnabat, ſementiſque rationem docuit. Hic, junctis ad arationem bobus, ſacrum Junoni ſuſpendit, & ſpicas vocavit flores Junonis. Id quod verum eſt in Ægypto. Sed in Græcia hæc laus inventæ arationis & ſementis tota eſt Cereris, ut quoque corona ſpicea hujus unius Deæ propria eſt. Enimvero beneficio Cereris agnoſcebant ſe vivere. Eaque re ſpicea corona eſt quoque argumentum omnis fertilitatis & abundantiæ. Nec mirum, ſi ſub Claudio principe, equiti Rom. *cui Petra cognomentum, crimini data eſt nocturnæ quietis ſpecies ei objecta, tanquam vidiſſet Claudium ſpicea corona evinctum, ſpicis retro converſis, eaque imagine gravitatem annonæ dixiſſet.* Nempe, talia omina ſæpe capiebantur è coronis, ut ſequentia Taciti verba demonſtrant. Cæterùm Cererem, cùm ſit altrix ὀμπνίαν vocant Cyrenenſes παρὰ τὸ πνέω, reſpirabilem, ſive reſpirare facientem. Iidem hac ipſa de cauſa ſegetes & frumenta vocarunt τοὺς Δημητριακοὺς καρποὺς ὄμπνους, quaſi horum opera reſpiremus, id eſt, vivamus. Itaque verè Phornutus ait, illud eſſe maximè neceſſarium, per quod hominibus tradita ſunt alimenta ſuaviora. Ne ipſe quidem Triptolemus ſe Cereri componere audeat, qui mortalis, & Celei filius perhibetur; idemque à Cerere doctus, juſſuſque docere homines arationem, & ſationem frumenti. Certè ipſe apud Patras araſſe, & ſementem feciſſe dicitur, ibi priùs perſpecto ingenio terræ. Eſt ergo Ceres Dea arationis & ſationis. Quam ob cauſam ei fuerunt inſtituta propria ſacra, & quidem diſtincta ab illis quæ vocabantur Θαλύσια, quæ fiebant impetrandæ fertilitati, & fructuum abundantiæ. Atque adeò priſci agricolæ non ſolùm ſupplicabant huic Deæ, ſed & his verbus jusjurandum concipere ſoliti erant, μὰ τὴν Δήμητρα, per Cererem, tanquam per illud numen quod ſibi præ cæteris tam iratum metuebant, quàm propitium optabant.

Tacit. lib. II. Annal.

Etymol. ὀμφαλός.

Phornut. in Cer. & Veſ.

Etymol. δρόη.

Etymol. θαλύσια.

Scholiaſt. Ariſtoph. in Plut.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XVI.

Corona obſidionalis triplici nomine. Eadem eſt graminea. A qu[o] daretur. Diſcrimen inter civicam & obſidionalem. Sublim[i]tas, & nobilitas hujus coronæ. Gramen coronamentum Ma[r]tis. Sumptum pro omni genere herbæ.

E Coronis militaribus quaſdam militibus ac ducibus pro miſcuè dari dixi; Alias ducibus, id eſt, iis qui exercitui præſunt, ſeponi ut peculiares. De prioribus egi: Nunc ego de obſidionali quæ triplex eſt ſortita nomen. Nam & obſidionalis & obſidialis eodem ſignificatu dicitur, inde quòd à milite dabatur imperatori, ei qui cives obſidione liberaſſet. Dicebatur & graminea, quòd eſſet è gramine. Quam omnem rem Plinius ob oculos ponit his verbis, *Graminea nunquam niſi in deſperatione ſuprema contigit, nulli niſi ab univerſo exercitu ſervato decreta. Cæteras imperatores dedere. Hanc ſolam miles imperatori. Eadem vocatur obſidionalis, libertatis obſidione, abominandoque exitio totis caſtris.* Quòd ſi civicæ honos uno aliquo, ac vel humillimo cive ſervato, præclarus ſacerque habetur, quid tandem exiſtimari debet unius virtute ſervatus univerſus exercitus? Ergo obſidionalis dabatur ab illo duce, iiſque omnibus in quos tale tantumque beneficium collatum eſſet, ut de Minutio Conſule, ejuſque exercitu memoriæ traditum. Hic enim *L. Quintium Cincinnatum, à quo ipſe & exercitus obſidione liberati fuerant, hac corona donavit.* Interdum obſidionalis fuit munus exercitus, cui præeſſet, aut certè in quo ordines duceret is qui eam meritus eſſet, ejuſve præſidii quod obſidione liberatum fuerat, ut conſtat è verbis Plinii, qui etiam tradit, *Manlium Conſulem, tribus cohortibus ſervatis, totidemque ad ſervandas eas eductis, hac corona donatum fuiſſe. Quod & ſtatuæ ejus in foro ſuo D. Auguſtus adſcripſit.* Feſtus de hac corona verba faciens, *P. Decio*, inquit, *datæ duæ ſunt, una ab exercitu univerſo: altera ab iis qui fuerant in præſidio obſeſſi, & L. Sicinio Dentato, &c.* Hunc Plinius vocat L. Siccium quem ſupra dixi quatuordecim civicas meruiſſe; quique *depugnavit* CXX. *prœliis ſemper victor.* Sed de Decio hiſtoria tota eſt apud Livium; *Secundum Conſulis donationem*, inquit, *legiones gramineam coronam obſidialem clamore donum approbantes Decio imponunt.* Ubi advertendum, quomodo in civica neceſſe fuit eum fateri qui ſervatus eſſet, ita cùm obſi-

Plin. lib. 22. cap. 4.

Plin. de vir. Illuſt. cap. 17.

Plin. lib. 22. cap. 6.

Feſt. obſidionalis.

Liv. lib. 7.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

dialis dabatur, omnem rem manu quidem imperatoris, ejuſve
qui ab ipſo ſecundum in exercitu locum obtineret, tranſactam,
ſed interventu clamoris, id eſt, conſenſu militari, & adproba-
tione univerſorum. Hoc exemplo *Scipio Æmilianus Tribunus* *Plin. de vir*
in Africa ſub T. Manlio Imperatore cohortes octo ab obſidione *illuſt. cap.*
vallatas conſilio & virtute ſervavit. A quibus corona obſidio- *58.*
nali donatus. Maximè inſignis fuit illa, quàm S. P. Q. R. *Gell. lib. 5.* *cap. 6.*
Fabio Maximo dedit bello Pœnorum ſecundo, quod is cun-
ctando rem Romanam prope collapſam reſtituiſſet, atque adeo
urbem Romam obſidione hoſtium liberaſſet. *Nec data*, inquit
Plinius, *cùm magiſtrum equitum & exercitum ejus ſervaſſet.* *Plin. lib.*
Tunc ſatius fuit nomine novo coronari appellatum patrem ab *22. cap. 5.*
his quos ſervaverat; ſed, quod dictum eſt, conſenſu honoratus
eſt, Annibale ex Italia pulſo. Quæ corona adhuc ſola ipſius im-
perii manibus impoſita eſt. Et quod peculiare ei eſt, ſola ab
Italia data. Idem Plinius autor eſt, Auguſtum cum M. Cice- *Plin. lib.*
rone filio Conſulem Idibus Septembribus à Senatu donatum obſi- *22. cap. 6.*
dionali. *Adeò*, inquit, *civica non ſatis videbatur. Ac tanto* *Feſt. obſi-*
rarius eſt, ſervatorem unum à ſervatis donari. Itaque inter *dionalis.*
obſidionalem & civicam hoc intereſt, quod altera ſingularis ſalutis
ſignum eſt: altera diverſorum civium ſervatorum. Hujus coro-
næ uſus ſub principibus quàm diutiſſimè retentus, teſte Ammiano
Marcellino, cujus hæc ſunt verba, *Ita nunc enituerunt hi qui* *Ammian.*
fecere fortiſſimè obſidionalibus coronis donati, & pro concione *Marcellin.*
laudati veterum more. Certè in hac corona tantum fuit clari- *lib. 24.*
tatis, ut ea claritate nihil in rebus humanis ſublimius fuerit. Et
quidem P. Decius religione confeſſus eſt quanta eſſet hujus co-
ronæ autoritas, ſiquidem ea donatus *bovem album Marti immo-*
lavit, & centum fulvos, qui ei virtutis cauſa dati fuerant ſimul
ab obſeſſis. Enimvero Plinius firmat, coronam nullam fuiſſe gra- *Plin. lib.*
minea nobiliorem *in majeſtate populi terrarum principis: præ-* *22. cap. 3.*
miiſque gloriæ. Gemmatæ, inquit, *& aureæ, vallares, murales,*
roſtratæ, civicæ, triumphales poſt hanc fuere; ſuntque cunctæ ma- *Feſt. Gradi-*
gno intervallo, magnaque differentia. Feſtus quoque tradit, hanc *vus.*
coronam eſſe *magnæ honorationis.* Quam vocem equidem rejicio,
& ſubſtituo, *venerationis*, quòd Mars gramine ornatus, [id eſt,
coronatus] eſſet. Fuit ergo gramen, ſi Feſto credimus, corona-
mentum Martis ſicuti victoris. Hæc item corona, ut Plinius, Gel- *Gell. lib. 9.*
lius, Feſtus ajunt, graminea eſt. Obſervari, inquam, ſolitum ut *cap. 6*
fieret è gramine, *quod in eo loco generatum eſſet, intra quem* *Feſt. obſi-* *dional.*
clauſi erant, qui obſidebantur. Dabatur hæc, inquit Plinius, *vi-* *Plin. lib.*
ridi è gramine, decerpto inde ubi obſeſſos ſervaſſet aliquis. Namque *22. cap. 4.*
ſummum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſummum apud antiquos ſignum victoriæ erat, herbam porr-gere victos, hoc eſt, terra & altrice ipſa humo, & humatio etiam cedere. Quem morem etiam nunc durare apud Germa nos ſcio. Idem alibi, *Nullæ ergo herbæ fuere certæ in hoc h nore, ſed quæcunque fuerant in periculi ſede, quamvis ign biles ignotæque, honorem nobilem faciebant.* Ergo quod ad ha coronam pertinet, veriſimile eſt, gramen ſumi pro omni gene herbæ. Itaque non ſatis mirari poſſum quid ita Plinius ha ipſam obſidialem coronam alibi frondeam vocet. Nam ubi dix Romulum frondea coronaſſe Hoſtum Hoſtilium, quòd Fidena primus irrupiſſet. addit, *P. Decium patrem Tribunum militu frondea donavit exercitus ab eo ſervatus Imperatore Corneli Coſſo COS.* Frondes tantùm ſunt in arboribus & arbuſtis. At ib Plinium loqui de hac obſidionali corona, palam eſt. Neque enin ſi alia eſſet, exercitus ab ipſo ſervati mentionem faceret. Non ergo fuit frondea, ſed graminea. Et hoc fortaſſe ut non magnoper advertendum, aut ſicuti rem notiſſimam, Plinius ſcripſit hau ſanè ἀκριβῶς.

Plin. lib. 22. cap. 6.

CAPUT XVII.

Corona ovalis. Ovatio unde dicta. Ovare quid. Ovalis eſt myrtea. Plutarchi & Gellii ſententia de ovali confutatur. Dionyſii Halicarnaſſei error, aut ejus locus emendandus.

INter eas coronas quæ ducibus tantùm, non etiam militibus ſeponuntur, altero loco collocavi ovalem. Qua corona ii erant donati qui ovantes urbem introibant, id eſt, qui victores fuiſſent eorum hoſtium quibus bellum non eſſet indictum, quorumque victoria facilis fuiſſet & incruenta. *Triumphans de Sabinis Poſthumius Tubertus*, inquit Plinius, *in Conſulatu (qui primus omnium ovans ingreſſus urbem eſt) quoniam rem leviter, ſine cruore geſſerat; myrto Veneris victricis coronatus inceſſit, opitabilemque arborem etiam hoſtibus fecit.* Cæterùm ovationem Plutarchus ait quibuſdam placere dici à Baccho, quem & Eujum ac Triumphum nominant. Id quod ipſe improbat. Non, inquit, ſic ſe res habet. Sed in magno triumpho ſolent duces more patrio bovem immolare. At in hoc, nempe in ovatione, ſacrificabant id animal cui apud Romanos nomen eſt ovis. Hinc minorem hunc triumphum ovationem vocarunt. Et hæc quidem de hac appellatione tradit Plutarchus. De ipſa re hæc Gellius; *Ovandi, ac non triumphandi cauſa eſt,*

Plin. lib. 15. c. 29. Plutarch. Marcello.

Gell. lib. 5. cap. 6.

ſt, cùm aut bella non ritè indicta, neque cum juſto hoſte geſta ſunt, aut hoſtium nomen humile, & non idoneum eſt, ut ſervorum, pyratarumque. Aut deditione repente facta, in pulvere, (ut dici ſolet) incruentaque victoria obvenit. Porrò hæc corona fuit myrtea. *Huic enim facilitati*, inquit Gellius, *aptam eſſe Veneris frondem crediderunt, quòd non Martius, ſed quaſi Venereus quidam triumphus foret.* In hac ipſa ſententia eſt Plutarchus, abs quo Gellius hæc ſua, ut eſt veriſimile, mutuatus eſt. Ovatio, inquit Plutarchus, eſt minor triumphus. Nec enim triumphans conſcendit currum; nec habet coronam lauri. Nec tuba celebratur triumphus, ſed it pedes in calceis aut ſoleis. Præterea geſtat coronam myrti ſicuti imbellis, & viſu gratus potiùs quàm admirabilis. Id quod apud me quidem maximo argumento eſt, modo actionis, id eſt, rei geſtæ, non magnitudine priſcos triumphum definire aut metiri ſolitos. Nam *qui pugnando, & multa hoſtium cæde hoſtes vicerant, hi Martium illum ac tremendum triumphum agebant, multa lauru coronantes arma, & milites, ſicuti fieri ſolitum cùm luſtratur exercitus. At iis ducibus, quibus non tam opus fuit bello, quàm familiaritate, & perſuaſione quadam verborum res peragenda, his lex jubebat præmium eſſe laudationes, & hanc veluti in morem concionis adornatam pompam.* Quæ Gellii, atque adeò ipſius Plutarchi ſententia quàm non ſit digna ut referatur inter probas, in ſequentibus planum faciam. Certè Tiberius ipſe nihil Venereum in ovatione cogitavit, cùm ob res geſtas & *ovans, & curru urbem ingreſſus eſt, licet triumphalibus ornamentis, primus, ut quidam putant, honoratus, novo, nec antea cuiquam tributo genere honoris.* Et quidem Dionyſius Halicarnaſſæus hoc triumphi genus à Senatu inventum, autore Licinio, prodidit; aitque nullo diſcrimine agi hunc triumphum ab altero, niſi quòd in ovatione dux non curru, ſed pedibus in urbem præcedit pompam militum; nec induitur trabea picta, auroque intertexta, ſed toga prætexta, quod eſt conſuetum Conſulibus & Imperatoribus geſtamen: nec ſceptrum geſtat ut triumphantes, ſed tantum coronam lauream, ϛέφανον ἐπίκειται δάφνης. Qua in re manifeſtè diſſentit à Plutarcho, & ab aliis. Itaque in Dionyſio pro δάφνης, repono μυῤῥίνης.

Plutarch. Marcello.

Halicarn. lib. 4.

CAPUT

CAPUT XVIII.

Myrtus eſt Veneris. Et cur. Ipſa redimitur myrto. Naucrati[...] corona quæ. Myrtus pulchra & odorata. Eſt cupidini dilecta. Poëtæ coronati myrto. Myrtus eſt amantium.

MYrtum eſſe frondem Veneris, ex omni prope antiquitate d[...] ſcimus. Ideoque peculiari epitheto dicta eſt Paphia, & cen[...] ſetur inter lætas frondes. Virgilius de Ænea,

Stat. lib. 4. Theb.

Sic fatus velat materna tempora myrto.

Virgil. 5. Æneid.

Et Lucianus de myrto; Abundè, inquit, illa frugibus denſa myrtu[...] apud dominam ſuam [Venerem] copioſa naſcens, &c. At cur hæ[...] planta ſit Veneris, docet Ovidius alloquens matronas,

Lucian. Amor.

Vos quoque ſub viridi myrto jubet illa [Venus] *lavari,*
Cauſaque cur jubeat, diſcite, certa ſubeſt.
Littore ſiccabat rorantes rore capillos.
Viderunt ſatyri, turba proterva Deam.
Senſit & appoſita texit ſua tempora myrto.
Tuta fuit facto; voſque referre jubet.

Ovid. lib. 4. Faſt.

Plinius haud ſanè fabuloſam, ſed naturalem hujus rei cauſam affert. Nimirum, *inguen ne intumeſcat ex ulcere, ſatis ait eſſe ſurculum tantùm myrti habere ſecum non ferro, nec terra contactum.* Sive ob Ovidianam illam, ſive ob hanc Plinianam, ſive, quod veriſimilius eſt, ob utramque, certè Virgilius diſertis verbis hanc frondem tribuit Veneri,

Plin. lib. 23. cap. 9.

Populus Alcidæ gratiſſima, vitis Iaccho,
Formoſæ myrtus Veneri: ſua laurea Phœbo.

Virgil. ecl. 7.

Tibia, inquit Plutarchus, pacis eſt pars, & Myrtus Veneris planta. In convivio Deorum ſinguli Dii cujus rei facultatem habent, hanc quiſque exhibet, Ceres panem, Liber vinum, Hercules carnes, Venus myrtum. Nam in convivio tradebatur myrti ramus, ut alibi dico. Ipſam Venerem Ovidius facit redimitam myrto.

Plutarch. Marcello. Lucian. Iaeromenip.

Dixerat, ac myrti (myrto nam vincta capillos
Conſtiterat) folium, granaque pauca dedit.

Ovid. lib. 3. Amor.

Uſque eò myrtus eſt Veneris ut priſci μύρτον πεποικιλμένον myrtum variatam ſumpſerint pro pudendo muliebri. Muſam procacem myrtis Statius vocat eam quæ ſit invitatrix ad Venerea.

Schol. Ariſtoph. ἱππ.

—— diſcede laborque
Curaque dum nitidis canimus gemmantia ſaxis
Balnea, dumque procax myrtis, hederiſque ſoluto
Fronte verecundo Clejo mea ludit Etruſco.

Stat. lib. 1. Sylv.

Athe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Athenæus explicans quænam ſit corona Naucratitis, ait eam fuiſſe myrteam; ejuſque originem referri ad Venerem, quæ navim, in qua periclitabantur Naucratitæ viridi myrto complevit, ſalutemque eis dedit. Tum ſingulis coronam myrteam, quam ea re naucratiten appellarunt. Ergo naucratitis corona, inquit Athenæus, eſt eadem cum myrtea, additis roſis, ab Anacreonte geſtata, quod myrtus vapores prohibet, & roſæ refrigerant. Et verò myrtus rectè ſociatur roſis, cùm utraque planta ſit Veneris. Traditque Conſtantinus Cæſar, roſam, ſi plantetur ante juxtaque myrtum dici feliciter provenire. Ipſe Anacreon hujus coronæ meminit in his verſibus, *Athen. lib. 15.* *Conſtantin. Cæſ. lib. 11. cap. 8.*

Στεφάνους δ' ἀνὴρ τρεῖς ἕκαστος εἶχεν, *Anacr.*
Τοὺς μὲν ῥοδίνους, τὸν δὲ ναυκρατίτην.

Coronas autem vir tres unuſquiſque habuit, Alias quidem roſeas, unam autem naucratitem. Etſi non defuerunt qui coronam naucratiten dixerunt plecti ex amaraco, qui flos abundat in Ægypto; ſequuti, videlicet, opinionem illorum, qui referente Ariſtide, ajunt Naucraten eſſe urbem Ægypti, quæ eadem eſt urbs Mercurii. Artemidorus ait, coronam myrteam viſam in ſomnis eſſe fauſtam mulieribus διὰ τὴν Ἀφροδίτην propter Venerem. Porrò Veneri myrtus tantopere grata eſt, διὰ τὴν φιλοφροσύνην, propter comitatem & affabilitatem Addunt Plinius & Plutarchus, quam nunc Murciam Venerem vocant, priſcis fuiſſe Myrteam. Invenio hanc myrtum Veneri ſacram propriè dici φιλύτριαν διά τε τὸ ὄνομα, ὅτι τὸ φιλεῖν παρακειμένως ἐξενήνεγκε), quòd hoc pacto amor aptè effertur. Et hac ipſa plerunque utuntur πρὸς τὰς στεφάνων πλοκὰς ad plectendas coronas. Nempe hæc propriè eſt myrtus στεφανῶτις coronaria, id eſt, coronarii generis, τῶν ἄλλων ὄντων μεγάλων μυῤῥίνων, cùm aliæ ſint magnæ, id eſt, proceræ myrti, inquit Theophraſtus. Eſt verò hæc myrtus inter cæteras frondes eximia pulchritudine. Et hoc, ſcilicet, illud eſt quod eam Catullus ait floridis enitere ramulis, *Ariſtid. κοινὴ ἀπολογ. Artemid. lib. 1. cap. 79. Plutarch. κεφάλ. κατα χ. Phornut. in Ven. Theophraſt. lib. 5. de plant.*

Namque Julia Mallio *Catull. in epithal. Jul. & Mall.*
Qualis Idalium colens
Venit ad Phrygium Venus
Judicem, bona cum bona
Nubit alite virgo.
Floridis velut enitens
Myrtus Aſia ramulis,
Quos Hamadryades Deæ
Ludicrum ſibi roſcido
Nutriunt in honore.

Certè inter illa quæ Achilli conficiebant inſignem pulchritudinem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

nem, dicitur fuiſſe capillus myrteus. Verba ſunt Daretis Phrygi *Achillem pectoroſum, ore venuſto, membris valentibus, magn vi brachiorum, bene criſpatum, clementem, in armis acerrimum vultu hilari, largum, dapſilem, capillo myrteo*, id eſt, Venerec

Dar. Phryg. de excid. Tr.

Tradit Athenæus è Myrſilo, apud Eleos, eum qui è certamine pul chritudinis rediiſſet victor, ab amicis & vittis & tæniis redimiri ſo litum. Denique perductum ad ædem Minervæ, coronari myrtis Pulchritudini accedit odor gratiſſimus, Horatio teſte, qui deſcri bens luxuriam ſui ſæculi, ait,

Athen. lib. 13.

—— tum violaria, &
Myrtus; & omnis copia narium
Spargent olivetis odorem
Fertilibus domine priori.

Horat. lib. 2. Carm. od. 15.

Inter delicias hortorum numerabant ψαλιστοὺς μυῤῥινῶνας tonſilia myrteta, ut ait Hierocles. Hinc eſt, quod apud Ariſtophanem Hercules memorans plauſus & choreas mulierum & virorum, quæ ſunt in ipſo aditu inferorum, eos dicit eſſe apud myrteta.

Stob. ὅπ. κάλλιστον ὁ γαμ. ξε.

Καὶ μυῤῥινῶνας, καὶ θιάσους εὐδαίμονας
Ἀνδρῶν, γυναικῶν, καὶ κρότον χειρῶν πολύν.

Ariſtoph. βατρ.

Et myrteta, & choreas felices virorum, mulierum, & multum plauſum manuum. myrteta, id eſt loca voluptaria & Venerea. Quem locum, ut veriſimile eſt, imitatus Virgilius, etiam apud inferos, amantes tegit ſylva myrtea.

Hic quos durus Amor crudeli tabe peredit,
Secreti celant calles, & myrtea circùm
Sylva tegit.

Virgil. 6. Æneid.

Ipſæ teneræ puellæ in teneris myrtetis dicuntur canere Venerem. Cæterùm quòd myrtus eſt Veneris, hanc quoque frondem ut maternam Cupido amat. Certè is apud Longum incedit cum myrtis & granatis. Ibi quidam ait ſe à Cupidine percuſſum myrtis, ἔβαλλέ με τοῖς μύρτοις, nempe, jaculo Venereo. Unus Cupidinum in epithalamio Stellæ & Violantillæ Venerem matrem alloquens, ait Stellam prætuliſſe amores luſuſque Venereos verſibus heroicis, iis, quibus res geſtæ præclariſſimorum hominum traduntur.

Philoſtr. in Imag.

Hinc tibi plectra dedit; mitiſque incedere vates
Maluit, & noſtra laurum ſubtexere myrto.

Stat. lib. 1. Sylv.

id eſt, victoriis inſerere amores. Et hoc illud eſt quod ait Horatius, ubi lauro confert myrtum de ſe loquens,

—— ut premerer ſacra
Lauroque collataque myrto
Non ſine Dis animoſus infans.

Horat. l. 3. Carm. od. 4.

id eſt, ut jam inde diſcerem militare Apollini & Veneri. Quippe

myrtus

myrtus non ſolùm eſt Veneris, ſed & illorum omnium qui Veneri celebrandæ operam impendunt. Non ergo mirum, ſi & ipſi poëtæ Veneris cultores amant redimiri myrto. Ovidius,

Finis adeſt operi. palmam date grata juventus; Ovid. lib. 2.
Sertaque odoratæ myrtea ferte comæ. de ar. am.

Certè hic ipſe Ovidius ait, ſibi tempora Venerem tetigiſſe myrto. cir. fi.
Indeque ſe factum eſſe ſcientem dierum hujus Deæ, in primis, menſis Aprilis.

Venimus ad quartum, quo tu celeberrima, menſem Ovid. l. 4.
Et vatem & menſem ſcis Venus eſſe tuos. Faſt.
Mota Cytherea leviter mea tempora myrto
Contigit, & cœptum perfice, dixit opus.

Et verò menſe Aprili matronæ ſacrificabant Veneri; & myrto coronatæ lavabantur. Tibullus quoque ſciri cupiens quanti faciat Venerem, ut ſibi propitium numen, loquens de ſacris domeſticis coronat ſe myrto. Plutarch. Numa.

Hunc pura cum veſte ſequar, myrtoque caniſtra Tibull. l. 1.
Vincta geram, myrto vinctus & ipſe caput.

Et verò quia myrtus eſt Veneris, amantium quoque eſt. Tibullus de campis Elyſiis.

Illic eſt cuicunque rapax mors venit amanti, Tibull. l. 1.
Et gerit inſigni myrtea ſerta coma.

CAPUT XIX.

Virgines & puellæ coronatæ myrtis. Myrtus efficax excitando riſui. Caſtæ myrtum aſpernantur. Locus Clementis Alexandrini emendatus. Bacchus coronatur myrto. Corona convivialis myrtea. Hypothymis ramus myrti. Quibus floribus, plantiſque ſocietur myrtus. Apollo coronatur myrto. Myrtus ſacra. Myrtus ſymbolum lætitiæ.

IPſæ virgines & puellæ, quæ Veneris ſacris initiari cupiunt, ſe hac fronde oblectari profitentur. Et hæc ſunt illa παρθένια μύρτα, virginales myrti, apud Ariſtophanem.

Η'ελινά τε βοσκόμεθα παρθένια Ariſtoph.
λευκότροφα μύρτα, χαρί- ὄρνιθ.
των τε κηπεύματα.

Et vernis fruimur virgineis mollibus candidiſque myrtis, Gratiarumque hortenſibus. Et hoc, ſcilicet, illud eſt quod priſcus ille Comicus, ubi fucos cultuſque muliebres memorat, præter cætera ait, Eam quæ non ſit læta, toto tamen die ridere, ſi habet in labris

exiguam myrti tabellam ; Ac ſi myrtus ſit efficax provocando
riſui, qui plerunque eſt comes Veneris,

Clem. Alex. lib. 3. pædag. c. 2.

> Ἂν δὲ μὴ χαίρῃ γελῶσα διατελεῖ τὴν ἡμέραν ξυλήφιον
> Μυῤῥίνης ἔχουσα λεπτὸν ἐν τοῖς χείλεσιν·
> Ὥς τε τοῦ χρόνου σέσηρεν, ἄν τε βούλετ' ἄν δὲ μή.

Et quamvis non ſit læta, toto tamen die ridet, in labris tenue
habens myrti tabellam, adeò ut tempore hiet velit nolit. Cæterù
caſtæ, & Venerem aſpernentes myrtum pariter aſpernantur. Hi
eſt quod Callimachus loquens de feſto Dictynnæ, quam nympha
Diana præ cæteris omnibus diligebat (niſi ſi fuit ipſa Ἄρτεμις, ut a
Scholiaſtes Nicandri) dicit, illo die ſertum eſſe è pinu aut lentiſc
At myrto Gortynin abſtinere. atque adeò eam odiſſe.

Callimach. hym. in Dian.

> ——— τὸ δὲ στέφος ἤματι κείνῳ
> Ἢ πίτυς, ἢ σχῖνος· μύρτοιο δὲ χεῖρες ἄθικτοι.
> Δὴ τότε γὰρ πέπλοισιν ἐνέσχετο Μύρσινος ὄζος
> Τῆς κούρης, ὅτ' ἔφυγεν. ὅθεν μέγα χώσαο μύρτῳ.

At ſertum die illo aut pinus aut lentiſcus [fuit.] Myrtum verò ma
nus non tangunt. Tunc enim peplis inhæſit myrteus ramus. Hu
jus odii cauſam aliter memorat Scholiaſtes Nicandri, interpretan

Schol. Nicand. in Alexiph.

hæc verba, αὕτη ἡ μυρσίνη τῆς Ἰμβρασίας Ἥρας οὐχ ὑπεδέξατο στέφος
ipſa myrtus Imbraſiæ Junonis non ſuſcepit coronam. hoc eſt, in
quit, non fuit coronamentum Imbraſiæ Junonis. Quia cùm i
monte Idæ tres Deæ de pulchritudine certarent, Venus fuit redimit
myrto. Hanc ob cauſam aliæ Deæ hanc frondem oderunt. Quam-
vis hæc cauſa nihil pertinuit ad Dictynnam. Et ibi nequicquam

Ariſtoph. Lyſiſtr.

ſudat Scholiaſtes. Præco ille Spartanus apud Ariſtophanem ait
Quantum eſt mulierum Spartanarum non pati ſe à viris contre-
ctari, ac ne myrto quidem velle tangi. Lactantius è Sex. Clodio

Lactant. de fal. relig. lib. 1. c. 22.

memorat, *Fatuam Fauni uxorem, quòd contra morem, decuſque
regium clam vini ollam ebiberat, & ebria facta erat, virgis myrteis
à viro cæſam uſque ad mortem.* Nimirum is vinolentiam in femina
impudicitiæ adfinem exiſtimans, Venereas virgas, quæ in aliis eſ-
ſent ſymbola libidinis, in propria uxore voluit eſſe ſupplicii mini-

Plutarch. κεφάλ. καταγῥωμ. *Lucian. adv. ind.*

ſtras. Quod factum ſcribens Plutarchus ait, matronas in feſtis bonæ
Deæ μυρσίνην οὐκ εἰσφέρειν, non eò ferre myrtos, ſed ei libare vi-
num, cui indunt nomen lactis. Simile quidpiam Lucianus memorat
de myrto, ubi alloquitur indoctum, eundemque multam librorum
ſuppellectilem undique nullo delectu coëmentem; aitque Muſas
ejus aſpectum dedignari; eumque potiùs myrto, vel malua cæſum
ſua ſede ejicere, ne Olmeum, aut Caballi fontem polluat. Verum

Clem. Alex. lib. 2. pædag. c. 8.

ergo eſt, caſtas myrtum, ut Veneri dilectam & ſacram, deteſtari.
Ideoque emendandus eſt locus Clementis Alexandrini qui de lilio
& myrto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

& myrto loquens, ait lilio Junonem delectari, καὶ τὴν Ἄρτεμιν μυῤῥίνῃ, & Dianam myrto. Quo loci aut Clementi memoria vacillavit, aut erravit librarius, qui pro Ἀφροδίτην ſcripſit Ἄρτεμιν, cum ex iis quæ mihi dicta ſunt, conſtet myrtum non ſolùm non eſſe dilectam Dianæ, verùm illi potiùs odioſiſſimam. Cæterùm quod Venus & Bacchus ſunt affinia numina, mutuaſque opera tradunt, minimè mirum eſt, apud Ariſtophanem Bacchum coronari myrto.

Πολύκαρπον μὲν τινάσσων
Ἀμφὶ κρατὶ σῷ βρύοντα
Στέφανον μύρτων. — *Ariſtoph. βατραχ.*

Fructuoſam quidem agitans circa caput tuum pullulantem coronam myrtorum. Et verò corona convivialis ſæpe plectebatur è myrto, ut pluribus locis apud Horatium,

Nunc decet aut viridi caput impedire myrto, &c. — *Horat. l. 1. Carm. od. 4.*

Et alibi,

Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo. neque te miniſtrum
Dedecet myrtus, neque me ſub arcta
Vite bibentem. — *Horat. l. 1. Carm. od. 38.*

Alio item loco convivialem coronam ſibi texi vult ex apio, aut myrto, —— *quis udo*
Deproperare apio coronas,
Curatve myrto? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? — *Horat. l. 2. Carm. od. 7.*

Id ipſum docent hæc apud Athenæum verba.

Κατὰ χειρὸς δ᾽ ἦλυθ᾽ ὕδωρ. ἁπαλὸς
παιδίσκος, ἐν ἀργυρέᾳ προχόῳ
φέρων ἐπέχευεν. εἶτ᾽ ἔφερε στεφανο-
λεπτὰς ἀπὸ Μυρτίδων δ᾽ ἀγνήτων
κλάδων δυσωύαπτον. — *Athen. lib. 15.*

Aqua lavandis manibus allata eſt. Molliuſculus puellus argenteo gutto quem tenebat, affudit, coronaſque deinde advexit tenues, è puris myrti ramis magno labore contextas. Quæ huic eſt pura myrtus, Horatio eſt ſimplex, id eſt ſola nulla alia fronde permixta. Nam myrtus, quòd eſt Venerea, ſæpe miſcetur violis, & roſis ut infra dico. Cæterùm myrti ramum floribus intextum à Lesbiis ſupra dixi vocari hypothymida. Virgilius, poſtquam enumeravit quantum eſt arborum lectiſſimarum, his addit myrtum,

Queis aderat veteris myrtus non neſcia fati. — *Virgil. Cul.*

Nam Myrtine virgo à juvenibus occiſa perhibetur, ut infra dico. Alibi eam jungit roſæ, hyacintho, croco, acantho, liliis, lauro, cæteris.

—— *hic eſt & Spartica myrtus.* — *Virgil. Cul.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Atque hyacinthus, & hîc Cilici crocus editus arvo.

Ovidius alloquens vulgares puellas, myrtum ſociat ſiſymbri eamque ait Veneri offerri oportere.

Ovid. lib. 4. Faſt. *Cumque ſua dominæ date grata ſiſymbria myrto,*
Textaque compoſita juncea vincla roſa.

Theocritus eam ſociat lauro & cupreſſui.

Theocr. in epig. —— ἀέναον δὲ
Ῥεῖθρον ἀπὸ σπιλάδων πάντοσε τελεθάει
Δάφναις καὶ μύρτοισι καὶ εὐώδει κυπαρίσσῳ.

& perenne fluentum de ſaxis undique viret lauru & myrtis, & od rata cupreſſo. Horatius rorem marinum jungit myrto.

Horat. lib. 3. Carm. od. 23. *Parvos coronantem marino*
Rore Deos, fragilique myrto.

In fragm. Steſich. Apud Steſichorum myrtus jungitur roſis, & violis, ejus verba a cubi referente Athenæo. Cæterùm propter lætitiam & pulchrit dinem hujus frondis ipſe Apollo deſcribitur aut coronatus myrt aut certè ejus coma, ut dixi de Achille, dicitur myrtea.

Tibull. l. 3. *Intonſi crines longa cervice fluebant.*
Stillabat Tyrio myrtea rore coma.

Et quia plurium Deorum coronamentum myrtus eſt, vocatur ſa cra, ut in hoc loco Euripidis,

Euripid. Ion. ἵνα δρόσοι τέγγουσ᾽ ἱεραί.
τὰν ἀέναον παγὰν
ἐκπροϊεῖσαι
μυρσίνας ἱερὰν φόβαν.

ubi ſacer fons jugis aquæ diffuſus rigat myrti ſacra folia. Nec ver hac ſola de cauſa myrtus vocatur ſacra, ſed *quòd & in ea quoqu arbore ſuffimenti genus habetur*, inquit Plinius. Atque adeò hæ frons cenſetur in ſacrificali apparatu,

Ariſtoph. ὄρνιθ. Διὰ ταῦτα τὸν δὲ τὸν βάδον βαδίζομεν.
Κανοῦν δ᾽ ἔχοντε καὶ χύτραν, καὶ μυρρίνας
Πλανώμεθα, ζητοῦντε τόπον ἀπράγμονα,
Ὅποι καθιδρυθέντε διαγενοίμεθ᾽ ἄν.

Propterea hoc iter eamus, & caniſtrum habentes & ollam, & myrtos erremus, quærentes locum otioſum ubi ſedentes tranſigamus. Certè inter ſacra coronamenta μυρρίνην στεφανώτιδα σπεῖσαι myr-

Pollux lib. 1. & Theophraſt. lib. 5. hiſt. planc. Plin. l. 15. c. 29. tum coronariam libare, refertur à Polluce, ſumptum, opinor, à Theophraſto. Sed quàm myrtus pertinuerit ad religionem, ex his Plinii verbis ſciri poteſt; *Haud ſcio an prima etiam omnium in locis publicis Romæ ſata ſit, fatidico quidem & memorabili augurio. Inter antiquiſſima namque delubra habetur Quirini, hoc eſt, ipſius Romuli. In eo ſacræ fuere myrti duæ ante ædem ipſam per longum tempus,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

tempus, altera patritia appellata, altera plebeja exuberans ac læta. Patritia multis annis prævaluit, flacceſcente plebeja. Quandiu Senatus quoque floruit, illa vigens, plebeja retorrida & ſqualida. Quæ poſteaquam evaluit, flacceſcente patritia Marſico bello, languida autoritas patrum facta eſt, ac paulatim in ſterilitatem emarcuit majeſtas. Quin & ara vetus fuit Veneri myrtea, quam nunc Murtiam vocant. Poſtremò myrtus eſt ſymbolum lætitiæ privatæ, ut ſupra de myrto conviviali mihi dictum; tum publicæ, cujus promi poſſunt ex antiquitate luculentiſſima teſtimonia. Et quidem, referente Athenæo, Seleucus in linguis textam è myrto coronam vocari ait Ellotida, ambitu cubitorum viginti; eamque in Ellotiorum Feſto, quod apud Corinthum ſolenne eſt, in pompa vehi cum oſſibus Europæ, quam Corinthii Ellotidam vocant. Horum ludorum ſupra è Pindaro mentionem feci. Adeſt & Claudianus, cujus hi ſunt verſus deſcribentis publicam lætitiam ob nuptias Honorii. Nam myrtum collocat in foribus ſponſorum. *Athen. lib. 15.*

—— alii funalibus ordine ductis
Plurima venturæ ſuſpendite lumina nocti.
Hi noſtra nitidos poſtes obducere myrto
Contendant.

Claudian. de nupt. Honor.

Alibi quoque ubi agit de nuptiis Martis & Veneris, myrto coronat fores,

—— feſta frondentia myrto
Limina cinguntur; roſeiſque cubilia ſurgunt
Floribus; & thalamum dotalis purpura velat.

Claudian. de ſtat. Mart. & Ven.

Et hæc quidem habeo quæ dicam de myrto Venerea; cujus gratia Plinio, Plutarcho, Gellio nihil ultra ſpectantibus ovatio eſt triumphus Venereus. Sed quantas, dum hoc dicunt, nugas agant, è ſequentibus palam fiet.

CAPUT XX.

Robur myrti. Tela myrtea. Corona myrtea ſymbolum fortitudinis. Viri fortes & militares coronati myrto, ſicut & ipſa tabernacula militum. Tiara Perſica circumdata myrto. Tyrannicidarum gladii coronati myrto. Verba quædam in laudem tyrannicidarum concepta; eademque Athenis vulgatiſſima.

NAturæ parum viſum eſt dare myrto odorem, teneritudinem, pulchritudinem, omnia Venerea, niſi eam quoque cumularet ſolido robore. Id Virgilius docet,

Sed truncis oleæ meliùs, propagine vites *Virgil. lib. 1. Georg.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Reſpondent; ſolido Paphiæ de robore myrtus.

Alibi valida haſtilia myrto tribuit,

Virgil. lib. 2. Georg.

Viminibus ſalices fœcundæ, frondibus ulmi
At myrtus validis haſtilibus.

Alibi ea tela quibus confixus eſt Polydorus, facit myrtea. Nu primùm dicit,

Virgil. 3. Æneid.

Fortè fuit juxta tumulus, quo cornea ſummo
Virgulta, & denſis haſtilibus horrida myrtus.

Paulò poſt addit,

——*hîc confixum ferrea texit*
Telorum ſeges, & jaculis increvit acutis.

E quibus verbis liquidò conſtat, tela fuiſſe myrtea. Et verò my tum conficiendis ſagittis aptam eſſe, diſertim tradit Conſtantin Cæſar. E Virgilio colligere licet, baculum paſtoralem fuiſſe my teum, quod fuit inter bellica geſtamina Camillæ.

Conſtantin. Cæſ. lib. 11. cap. 8.

Virgil. 7. Æneid. in fin.

Et paſtoralem præfixa cuſpide myrtum.

Hinc veriſimile eſt, factum eſſe ut corona myrtea ſit ſymbolu fortitudinis. Certè è Claudio Saturnino Tertullianus tradit, myr milites redimiri ſolitos. Additque hæc verba, *Veneris enim my tum matris Æneæ, non laurum, etiam amiculæ Martis per Ilia & Romulos Romani.* Ubi pro *enim* lego *eſſe.* Venus, inquit, e amicula Martis. Ipſe Mars, quòd eſt pater Iliæ, quæ enixa eſt Ro mulum & Remum (hos enim vocat Romulos) Romanus quoqu eſt. Ipſe Hercules ob robur & fortitudinem inter Deos relatus incedit coronatus ramis myrti.

Tertull. de cor. mil.

Euripid. Alceſt. actu 4.

στέφει δὲ κρᾶτα μυρσίνοις κλάδοις
ἄμουσ' ὑλακτῶν.

evincitque caput ramis myrteis, abſurda latrans. Et Herculis imitatione alii viri fortes, ut apud Euripidem Oreſtes,

Euripid. Elect. actu 4.

ἔνθ' ἦν ὁ κλεινὸς τῶν μυκηναίων ἄναξ·
κυρεῖ δὲ κήποις ἐν καταῤῥύτοις βεβώς,
δρέπων τερείνης μυρσίνης κάρᾳ πλόκους.

Illic ſuperbus Mycenæorum princeps erat. Fortè autem irriguis hortis inambulans, carpit teneræ myrti ſerta capiti. Apud eundem Euripidem Alceſtis obitura voluntariam mortem pro Admeto viro, non femineo, ſed virili animo, votis ad omnes aras factis, eas cinxit multis myrti ramis.

Euripid. Alceſt. actu 1.

πάντας δὲ βωμοὺς, οἳ κατ' Ἀδμήτου δόμους,
προσῆλθε, κἀξέστεψε, καὶ προσηύξατο,
πτόρθων ἀποσχίζουσα μυρσινῶν φόβην.

Ad omnes autem aras, quæ erant in ædibus Admeti, acceſſit, & ſupplicavit ramorum abſcindens myrteorum comam. De hac

Alceſtis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Alceſtis fortitudine videndus Plato in convivio. Poſt devictos à Græcis Perſas inſtituta ſunt, ut ſupra dixi, Eleutheria, in quorum pompa conſpecti ſunt currus pleni myrto & coronamentis. Hinc ſanè liquet, quàm myrtus non ſolùm ſit Venerea, ſed & Martia. Nam *bellicis rebus*, ut Plinius ait, *ſe inſervit*. Plutarchus memorat, in caſtris Pompeji, cùm is apud Pharſaliam victus eſt, tabernacula fuiſſe coronata myrtis. Itaque non abs re adnotatum eſt ab Herodoto, Perſas ſacrificantes geſtare tiaram myrto circumdatam, nimirum, ſicuti Martios & bellicoſos homines, atque adeò multarum gentium victores celeberrimos. Cæterùm myrtus non ſolùm eſt index qualiſcunque victoriæ, verùm etiam illius quæ omnium pulcherrima eſt, per quam, ſcilicet, itur ad libertatem. Hanc ob cauſam in publica lætitia propter ſublatum tyrannum tyrannicidæ geſtarunt gladios myrto redimitos. Ἐν μύρτου κλαδὶ τὸ ξίφος φορήσω ὥσπερ Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων, ὅτε τὸν τύραννον κτανέτην, ἰσονόμους τ' Ἀθήνας ἐποιησάτην. φίλταθ' Ἁρμόδι' οὔπω vel οὔ τι πω, ut in Ariſtide. τέθνηκας· νήσοις δ' ἐν μακάρων σέ φασιν εἶναι, ἵνα περ ποδώκης Ἀχιλλεὺς Τυδείδην τέ φασι τὸν ἐσθλὸν Διομήδεα. In myrto ramo gladium feram ſicuti Harmodius & Ariſtogeiton quando tyrannum interfecerunt, & Athenas liberas reddiderunt. Chariſſime Armodie, nondum mortuus es. At te in inſulis beatorum ajunt eſſe, ubi [eſt] celeripes Achilles, ajuntque [eſſe] Tydeiden, & fortem Diomedem. Eadem propè verba ut inſignia, nullo aliorum interjectu, tantùm paucis additis, repetuntur. Uſque eò & legenti, & ſcriptori adlubeſcit illa multitudinis acclamatio quæ pertinet ad libertatem. Ibi enim diſertim nominatur Hipparchus tyrannus is qui occiſus fuit. Quæ verba uſque eò fuerunt celebrata, per univerſam Græciam, nihil ut quicquam diu fuerit vulgatius: canebanturque in conviviis, erantque inter illa quæ dicebantur ſcolia, de quibus jam egi. His affinia tradit Plinius, *Athenienſes*, inquit, *neſcio an primi omnium Harmodio & Ariſtogeitoni tyrannicidis publicè poſuerunt ſtatuas.* Et hæc quidem de hiſce tyrannicidis tunc vulgo jactata & credita ſunt, etſi alia quoque hujus necis cauſa traditur à Socrato apud Platonem, nempe, quòd utrique tyrannicidæ in amore prælatus fuit Hipparchus, illis quidem temporibus ſapientia inclytus. Eamque cauſam ipſe Plato videtur exiſtimare veriorem. Veruntamen celebrior & conſtantior exiſtimatio fuit illa prior. Quippe & apud horum tyrannicidarum poſteritatem multi honores manſerunt. Itaque Dinarchus acriter exprobrat Demoſtheni, Demadem, qui cauſam majeſtatis dicere debuerit, non ab illo prohibitum quominus iiſdem beneficiis, iiſdemque honoribus colatur, quibus afficiuntur ipſe poſteri Harmodii & Ariſtogeitonis. Tantus fuit tam celebris facti

Plato in conu. *Plutarch.* *Ariſt.*

Herodot. lib. 1.

In fragm. Alc. Ari- epic. Eteon.

Plin. lib. 34. cap. 4.

Plato in Hippar.

Dinarch. in Demoſth. *Hermog. πε. τ̃ στασ.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

facti favor, ut non ſolùm horum tyrannicidarum poſteritas fue
præcipuo loco, verùm etiam apud ipſorum ſtatuas confugerent n-
Plutarch. Alcib. ſerabiles, ſicuti ad aſylum. Cæterùm cùm Plutarchus ait, He
monem, ob occiſum Phrynicum, qui quamlibet mortuus, pr-
ditionis damnatus fuerat, ab Athenienſibus fuiſſe coronatum, e
non addit qua fronde, tamen eam fuiſſe myrtum planè eſt veri
mile. Ex his omnibus fides fit, myrtum publicæ gratulationi t
ſtem adhibitam ob patratum facinus fortiſſimum & pulcherrimur
hoc eſt, ob depulſos publicis cervicibus tyrannos. Porrò hæc loc
tio, ἐν μύρτου κλαδὶ φορήσω τὸ ξίφος Athenis ceſſerat in locu
proverbii; eamque non alii uſurpabant, quàm qui ſe publici ſervit
perpetuos oſores, ac libertatis acerrimos propugnatores profit
bantur, ut palam eſt è loco Ariſtophanis, ubi chorus ſenum queri
tur publicæ libertati eſſe periculum à conſpiratione mulierum,
non huic malo maturè obviam itur. Hancque dicit eſſe conjura
tionem quorundam qui imminent tyrannidi. Verùm ſe tyranni
haudquaquam obnoxium fore conſtanter firmat.

Ariſtoph. Lyſiſt.

Ἀλλ᾽ ἐμοῦ μὲν οὐ τυραννεύσουσιν· ἐπὶ φυλάξομαι,
Καὶ φορήσω τὸ ξίφος τὸ λοιπὸν ἐν μύρτου κλαδὶ
Ἀγοράσω τ᾽ ἐν τοῖς ὅπλοις ἑξῆς Ἀριστογείτονι.

Sed in me quidem non exercebunt tyrannidem; quia cavebo. Et
feram gladium deinceps in myrti ramo. Et poſthac Ariſtogeito-
nem prædicabo in armis.

CAPUT XXI.

Myrtus coronamentum triumphantium. Magiſtratus Athenienſes coronantur myrtis. Lacedæmonii magiſtratus coronantur. Athenis judices coronabantur. στεφανοῦν *verbi elegans ſignificatus. Myrtus eſt Palladis. Myrtus addita ſepulchris defunctorum. Quædam ſingularia de myrto. Venus collocata inter fortiora numina.*

Plin. lib. 15. c.29. QUid quod myrtus quoque fuit coronamentum triumphantium? *Maſſurius*, inquit Plinius, *autor eſt, curru quoque triumphantes myrtea corona uſos. L. Piſo tradit, Papyrium Maſſonem, qui primus in monte Albano triumphavit de Corſis, myrto coronatum ludos Circenſes ſpectare ſolitum. Avus maternus Africani ſequentis hic fuit. Marcus Valerius duabus coronis utebatur, laurea & myrtea, qui & hoc voverat.* Cùm myrtus in tantam ſublimitatem evecta fuerit, minimè mirum eſt ſi Virgilius Cæſari Auguſto imponit coronam myrteam, ſicuti tot gentium, æmulorum, ſervitii publici victori; denique ut numini,

-- & te

——— & te maximus orbis *Virgil. lib. 1. Georg.*
Autorum frugum, tempeſtatumque potentem
Accipiat, cingens materna tempora myrto.

Tradit Pollux, magiſtratus Athenienſes, poſteaquam jurejurando adacti ſunt in jura & leges, cùm redeunt in arcem, coronari myrtis. Credo, firmandæ autoritati illorum, inventa eſt corona myrtea, quibus publicæ rei gubernacula committuntur. Magiſtratus autem non ſolùm Athenis, ſed & alibi, ut Lacedæmone, coronari ſolitos diſcimus è Plutarcho, ubi agit de forma eligendi ſenatores, ὁ δὲ στεφανωσάμενος περιῄει τοὺς θεούς. At coronatus circumibat Deos, hoc eſt pulvinaria Deorum, ubi coronatus ſignat renuntiatus & inſignitus præcipua nota magiſtratus, quæ eſt corona. Et quamvis Plutarchus non myrteam coronam ibi nominet, tamen veriſimile eſt fuiſſe myrteam exemplo urbis Athenarum. De hoc Athenienſium more id ipſum quod Pollux tradit Scholiaſtes Ariſtophanis interpretans hæc verba, *Pollux l. 8.* *Plutarch. Lyc.*

ψωλὸν γενέσθαι δεῖ σε μέχρι τοῦ μυῤῥίνου. *Ariſtoph. ἱππ.*

Recutitum fieri oportet te uſque ad myrtum. Ubi μέχρι τοῦ μυῤῥίνου ait eſſe, μέχρι τῆς κεφαλῆς, uſque ad caput, quandoquidem, inquit, magiſtratus myrto coronabantur. Hîc verò nomine magiſtratus etiam complector judices, quos Athenis fuiſſe coronatos, docet locus Æſchinis, ubi ait, Judicibus ademptas fuiſſe coronas propter impunitatem datam Timarcho. Cæterùm, ille ipſus Æſchines στεφανοῦν uſurpat pro δικάζειν, ἔπειτα εἰσβάλλει εἰς τὴν ἀγορὰν, ἢ στεφανοῖ. Deinde in forum irrumpit, aut judicis officio fungitur. Et ſic interpretandum eſſe hunc locum, equidem firmare audeo. Tradit quoque Plutarchus, judices, à quibus Phocion condemnatus eſt, fuiſſe coronatos. Porrò hæ & magiſtratuum, & judicum coronæ ſunt illæ ipſæ quarum meminit Plutarchus, ubi ait, concordiam & amicitiam & collegarum multò magis eſſe decus publicæ perſonæ, quàm coronas & prætextam. Plato poſtquam tradidit rationem creandi tres cenſores, addit eos qui ſuffragiis victores fuerint, coronari θαλλῷ ramo oleæ. Quæ, ſcilicet, fuit nota renuntiati magiſtratus, ducto, ut veriſimile eſt, more ab Repub. Athenienſe ad civitatem Magnetum. Sed nequis cuiquam ſuper hac re ſcrupulus hæreat, ſciendum eſt, non Veneris tantùm eſſe myrtum, ſed & Palladis. Res ita habet, Myrſene virgo fuit Athenis præcipua formæ nobilitate inſignis, eademque Palladi complacita. Hæc frequens erat in palæſtris & ſtadiis: ibique coronabat adoleſcentes qui è certamine victores redibant. Horum quidam à virgine ſuperati, impatienter ejus victoriam ferentes, eam interemerunt. Nec ideo extinctus eſt amor Deæ erga virginem. Quippe *Æſchin. in Tim.* *Plutarch. πολ. παραγ.* *Plato lib. 12. de leg.* *Conſtantin. Cæſ. lib. 11. cap. 7.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

uſque adhuc, inquit Cæſar Conſtantinus Myrſine eſt accepta ... ſicuti olea. Quæ cauſa iis eſt adnumeranda propter quas myrtu... ſymbolum fortitudinis & victoriæ. Cæterùm quòd mortui ... ſentur victores humanarum miſeriarum, hinc factum puto, ut ... functorum ſepulchris myrtus adhibita fuerit. Certè apud Euri... dem Electra queritur, ſepulchrum Agamemnonis patris ſui nulli... accepiſſe neque libamen, neque ramum myrti.

Euripid. Elect. actu 2.

> Ἀγαμέμνονος δὲ τύμβος ἠτιμασμένος
> οὐ πώποτε, οὐ χοὰς, οὐδὲ κλῶνα μυρσίνης
> ἔλαβε.

At ſepulchrum Agamemnonis inhonoratum nunquam nec in... rias, nec ramum myrti accepit. Et alibi, eâdem tamen tragœd...

> ἦλθον γὰρ αὐτοῦ πρὸς τάφον πάρεργ' ὁδοῦ,
> καὶ προσπεσὼν ἔκλαυσ' ἐρημίας τυχών·
> σπονδάς τε, λύσας ἀσκὸν ὃν φέρω ξένοις,
> ἔσπεισα· τύμβῳ δ' ἀμφέθηκα μυρσίνας.

Veni enim ad ipſius ſepulchrum obiter; Ac procidens humi lux... nactus ſolitudinem. Libaminaque ſoluto utre, quem hoſpitib... fero, Fudi, tumulumque ramis conſtravi myrteis. Poſtremò ... dignitate hujus frondis hæc Plinius tradit, quæ quòd neque co... trahi, neque elegantiùs dici poſſunt, hîc adſcripſi. *Græcum ei n... men eſt, quo peregrinam eſſe apparet. Fuit ubi nunc Roma eſt, ja... tum cùm conderetur. Quippe ita traditur, myrtea verbena Ro... manos, Sabinoſque cùm propter raptas virgines dimicare volui... ſent, depoſitis armis purgatos in eo loco qui nunc ſigna Vener... Cloacinæ habet. Cluere enim antiqui purgare dicebant.* Tot do... tibus cùm myrtus emineat, cùm fortitudinem, victoriam, trium... phum, felicitatem demonſtret, non ſatis mirari queo quî Gellio & aliis lubitum ſit eam deprimere, & ovationem vocare triumphun... Venereum. Quanquam & ipſam Venerem etiam à magnis ducibu... invenio collocatam inter fortiora numina. Eaque re victricis epi... theto donatur à Plinio in loco ſupra citato. Enimvero Sylla poſt ingentem de Archelao partam victoriam trophæis inſcripſit Martem, Victoriam, & Venerem. Ipſa quoque Venus in ſomnis dicitur adſtitiſſe Lucullo, eumque impuliſſe ad prælium his verbis, Quid dormis magnanime Leo? Agni prope te ſunt. Cæterùm non ita prona fuit ovatio, ut non ad eam perventum ſit ductu multæ curæ, multæ providentiæ, pariſque adeò fortitudinis & felicitatis. *M. Craſſus bello fugitivorum confecto ovans in urbem rediit*; etſi is myrteam coronam aſpernatus dicitur. Nam quia Spartacus fuit hoſtis Reip. formidatus, Craſſus cenſuit ſibi deberi lauream, & honorem triumpho potiùs quàm ovationi propriorem. Quanquam & ipſa

Plin. lib. 15. cap. 29.

Plutarch. Sylla.

Feſt. myrtea.

ovatio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ovatio non ſemper geſtavit myrtum, ſed interdum loco myrti oleam, autore Plinio. Cæterùm mihi Feſtus nugari videtur cùm ait myrtea corona Papyrium fuiſſe uſum quòd Sardos in campis myrteis ſuperaſſet. Apud me quidem multò potior eſt autoritas Plinii, qui hos non Corſos, ſed Sardos nominat in loco ſupra citato. Et Papyrium in monte Albano primum de Corſis triumphaſſe, & myrto coronatum ludos Circenſes ſpectare ſolitum ait. Quo loci myrtus haud dubiè eſt coronamentum viri triumphalis. Itaque quicquid hac de re ſcribit Feſtus, rejicio; & in eo pro *Sardos*, lego *Corſos*. Poſtremò, ſic ſtatuendum, myrtum inſigne ovationis, fuiſſe quidem frondem Veneris, ſed non illius procacis & libidinoſæ, ſed illius bellacis victricis, triumphatricis: nec Veneris tantùm, ſed & Martis & Herculis fortiſſimorum numinum, Alceſtis feminæ conſtantiſſimæ, clariſſimorum tyrannicidarum, Achillis, Apollinis; denique illam quæ fuit victoriæ triumphique præclariſſima demonſtratrix. Talis cùm ſit ovatio, non mirum eſt, ovare apud noſtros idem eſſe ac lætitia efferri, non ob rem quamlibet, ſed ſanè ob Rempub. bene geſtam; eumque affectum maxima quaque ſignificatione teſtari. Virgilius, *Plin. lib. 15. cap. 4.*

> —— *ita me referat tibi magnus ovantem*
> *Jupiter, aut quicunque oculis hæc aſpicit æquis.* *Virgil. 9. Æneid.*

Et Claudianus,

> —— *nec contra nixus ovantem*
> *Confringas animum.* *Claudian. de laud. Stilich.*

Huic tantæ lætitiæ demonſtrandæ myrtea corona, propter illa quæ retuli, viſa eſt peridonea.

CAROLI

CAROLI PASCHALII
Regis in Sacro Conſiſtorio Conſiliarii & apud Rhætos Legati

DE CORONIS
LIBER OCTAVUS,
Qui eſt de Coronis triumphalibus.

CAPUT PRIMUM.

Triumphalis corona munus exercitus. Quandoque provinciarum. Hæc fuit & laurea & aurea. Laurea caput triumphantis evinciebat. Inſignis laurea quæ. Quandoque triumphans laurum manu tenuit. Laurus ſymbolum victoriæ, & inſigne triumphi.

Plutarch. Mar. VIx unquam fit mentio triumphi ſine corona; uſque eò hæc duo videntur eſſe congenita. Venit Marius, inquit Plutarchus, ad coronam, & ad triumphum. Cæterùm triumphales coronæ erant duorum generum. Priorem locum obtinuit illa quam exercitus imperatori dabat, ſcilicet, argumentum judicii de ſuo duce ſui. Hujus duæ fuerunt ſpecies, Una laurea, quam triumphans capite geſtabat. Altera fuit aurea, id eſt, effigiato in ſpeciem lauri. Alterius generis fuerunt illæ, quas provinciæ ductori exercitus Romani, cùm is è militia Romam redibat victor, gratulationis ergo certatim mittebant. Hoc genus coronarum triumphanti præferebatur. E duabus prioribus illa quæ erat laurea, id eſt, contexta, ſeu plexa è duobus ramulis lauri, caput triumphantis evinciebat. At illa aurea propriè dicebatur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

cebatur inſignis laurea; quandoque inſignis corona triumphalis. Hanc ſervus publicus eodem quo triumphator curru vectus geſtabat ſuper caput ejus. Quod hæc vocaretur inſignis, perſpicuum eſt è verbis Sex. Tullii, qui nomine exercitus C. Sulpitium dictatorem ſic alloquitur; *Te, Imperator, milites tui oramus ut nobis pugnandi copiam facias. Tum vincere cupimus; tum duce te vincere; tibi lauream inſignem* [videlicet, & auro & gemmis] *deferre; tecum triumphantes urbem inire; tuum ſequentes currum Jovis Opt. Max. templum gratantes ovanteſque adire.* Similiter Manlius agens de ſuo triumpho, *L. Furius*, inquit, *& L. Æmilius currum triumphalem me conſcendere prohibent; coronam inſignem capiti detrahunt*, id eſt, qua corona ab exercitu meo donatus ſum, hac me inſignitum triumphare vetant. Certè cùm Feſtus ait coronas triumphales fuiſſe eas quæ imperatori aureæ præferuntur, dimidiatum neſcio quid dicit; aut hoc perperam dicit & indiſtinctè. Nam ſi rem, ut ſe habet, eloqui voluit, diſcriminanda fuit verè laurea à verè aurea. Ridiculè enim ait, propter paupertatem has coronas fuiſſe laureas. Ac ſi Repub. florentiſſima laureæ à triumphantibus non geſtatæ fuerint. Nec tamen inficior, in priſca Repub. quòd tenuis erat, neceſſe fuiſſe honorum monumenta è rebus quoque tenuibus, paratuque facilibus conſtare. Sed ut hinc Feſtus conficiat, tunc temporis coronas triumphales tantùm fuiſſe laureas, hoc verò omni repugnante antiquitate, loquitur. Quinimo, in priſca illa Repub. aureas quoque fuiſſe docet Livius, qui *L. Quintio Cincinnato Dictatori ait, ab exercitu L. Minutii Conſulis, quem obſidione liberaverat, decretam eſſe coronam auream libræ pondo.* Qui mos in vetere Repub. natus uſque ad ſeros principes eſt propagatus. Nam & Stilichonem, ob partam inſignem victoriam, ab univerſo exercitu priſco more coronatum rediiſſe, teſtis eſt Zoſimus. Ergo hæc laurea corona, quam triumphans capite geſtabat, diſtinguenda eſt ab illa aurea, ut & ipſe Feſtus fatetur; & ipſe è Livio verum eſſe doceo. *Poſtero die*, inquit, *& cognati amicique Cn. Manlii ſummis opibus annixi ſunt, & autoritas ſeniorum valuit, negantium exemplum proditum memoriæ eſſe, ut imperator qui perduellibus devictis, confecta provincia, exercitum reportaſſet, ſine curru & laurea privatus, inhonoratuſque urbem iniret.* Silius quoque Italicus facit Appium Claudium triumphantem revinctum lauro,

Appius adſtabat pugnæ, lauroque revinctus
Juſtum Sarrana ducebat ſede triumphum.

Sed omnium accuratiſſimè Zonaras hoc ipſum trapit in triumpho Camilli. Ait enim, quam coronam Camillus triumphans, ac triumphali curru ſublimis capite geſtabat, fuiſſe contextam è ramulis

[Margin notes: *Liv. lib. 7.* — *Liv. lib. 28.* — *Feſt. triumphales.* — *Liv. lib. 3.* — *Zoſim. l. 5.* — *Liv. lib. 28.* — *Sil. Ital. lib. 6.* — *Zonar. in Camil.*]

ramulis lauri. At ſupra caput ejus aliam fuiſſe quam ſervus publicus tenebat gemmis inſignem, eamque enormis magnitudinis, cum ſcilicet, ferendæ nullum mortale caput eſſet idoneum. Itaque non ſolùm in Rep. ſed & ſub principibus triumphales haſce coronas quæ capite geſtabantur, conſtat fuiſſe laureas. Hoc quoque diſcimus ex Ovidio,

Ovid. lib. 2. de Pon.

Ipſe ſuper currum placido ſpectabilis ore
Tempora Phœbea virgine nexa tulit.

Et paulò poſt,

Hanc colit ante diem per quam decreta parenti
Venit honoratis laurea digna comis.

Et Tibullus de triumpho Meſſallæ,

Tibull. l. 1. el. 7.

At te victrices lauros Meſſalla parentem
Portabat nitidis currus eburnus equis.

Victrices lauros dixit, nempe duos lauri connexos in orbem ramulos. Idem alibi de Meſſilino,

Tibull. l. 2. el. 6.

Ipſe gerens laurus, lauro devictus agreſti
Miles Io magna voce triumphe canet.

Plutarch. Æmil. Pau. Val. Max. lib. 2. c. 3. Cic. lib. 5. epp. ad Att. ep. 20. Cic. de prov. Coſ. Cic. in L. Piſon. orat. 38. Heſych. κορυθαλία. Plutarch. Alcib. Xenoph. hiſt. Græc. lib. 4. & in laudat. Ageſ. Lucian. in Zeuxi ſive Antiocho.

Illud non omiſerim, quandoque triumphantes currui inſidentes non quidem capite coronam lauream, ſed manu ramum lauri tenuiſſe. Id quod de Æmilio Paulo diſertim Plutarchus tradit. Cæterùm de triumpho Valerius Maximus verba faciens ait, *Probentur nunc cujuſlibet gloriæ cupidi, qui ex deſertis montibus, myoparonumque pyraticis roſtris laudis inopes, laureæ ramulos feſtinabunda manu decerpſerunt*, id eſt, immeritum triumphum ſibi decerni æquum cenſent. Et, ut M. Tullius loquitur, *laureolam in muſtacea quærunt.* Eſt ergo laurus, ſive laurea, nempe corona ut ſymbolum victoriæ, ita inſigne triumphi, *Laurea illa*, inquit Cicero, *magnis periculis parta amitti longo intervallo viriditatem.* Et alibi, *Ex illo fonte & ſeminario triumphorum cùm arida folia laureæ retuliſſes.* Porrò hoc decus videtur fuiſſe proprium nominis Romani. Etſi ducibus inſignioribus Græcia quoque tribuit κορυθαλίαν, quam Heſychius interpretatur eſſe δάφνην ἐστεμμένην laurum coronatam, quidam, inquit, ereſionem. Fortaſſis coronæ illæ aureæ, quibus Alcibiades poſt reditum in urbem Athenarum ingenti omnium conſenſu donatus eſt, fuerunt laureæ, id eſt, aureæ, lauri forma, στεφάνοις μὲν ἐστεφανώθη χρυσοῖς, coronis quidem coronatus eſt aureis. In hunc ordinem videntur illæ omnes referendæ, quas milites Græci dabant imperatoribus ſuis. Ibidem quidam è peregrinis jam coronabant Ageſilaum, inquit Xenophon. Quo exemplo Antiochus poſt devictos Galatas à Macedonibus eſt coronatus.

CAPUT

CAPUT II.

Unde laurea triumphantium decerpta fuerit. Omnia Cæſaribus per laurum. Duo laureta è quibus decerptæ hæ laurus, nempe lauretum Numæ, & lauretum Cæſarum. Laurea triumphalis apud Jovem Capitolinum deponi ſolita. Quæ conſuetudo originem traxit è Græcia.

SEd cùm agimus de hac laurea, non promiſcuam & qualemcumque laurum dicimus, ſed ſanè decerptam ex eo laureto quod uni huic uſui deſtinatum fuerat. Quippe ſcriptores tradunt, *gallinam roſtro tenuiſſe ramulum lauri, ipſamque ab aquila demiſſam in gremium Liviæ. Placuiſſeque eum ramum pangi. Unde tale extitit lauretum, ut triumphaturi Cæſares inde laureas decerperent. Fuitque mos triumphantibus alias confeſtim eodem loco pangere.* Et hinc quidem Romani Cæſares ſuas laureas deſumebant. Certè dein Cæſarum uſque eò propria laurus eſſe cœpit, ut ſi quid ſignificaretur ominis quod ad ipſorum exitium, aut ſalutem pertineret, id fieret per laurum. Qua de re extat Suetonii locus hiſce verbis, *Pridie eaſdem Idus autem regaliolum cum laureo ramulo Pompejanæ curiæ ſe inferentem volucres varii generis ex proximo nemore perſecutæ ibidem diſcerpſerunt.* Ad hoc lauretum (nam inibi plures enatæ lauri) adluſit Calphurnius in eglogis, *Sueton. Galba. c.1.* *Sueton. Jul.*

> *Me quoque facundo comitatus Apolline Cæſar*
> *Reſpiciat; montes neu dedignetur adire*
> *Quos & Phœbus amat, quos Jupiter ipſe tuetur;*
> *In quibus auguſtos viſuraque ſæpe triumphos*
> *Laurus fructificat, vicinaque naſcitur arbos.*

Calph. ecl. 4.

Ergo verum eſt, ſub principibus coronas triumphales, hoc eſt laureas hinc decerpi ſolitas. Sed in vetere Repub. aliud lauretum fuiſſe conſtat, *quod in Aventino multò poſt Romam conditam virere cœpiſſe*, autor eſt Macrobius. De quo laureto hæc tradit Halicarnaſſæus de Aventino loquens, Eſt is collis mediocriter altus octodecim fermè ſtadiorum ambitu, ſylva tunc obſitus varii generis, præcipuè copioſa & pulchra lauro, unde lauretum pars ejus à Romanis dicitur. Nunc autem totus refertus eſt ædificiis. Certè hæc ultima verba, Nunc autem eſt totus refertus ædificiis; palam faciunt, non de hoc priſco, ſed de illo novo Cæſarum laureto Caſſiodorum loqui, ubi agit de Gallica nobilitate, quæ tandem Curiæ reſtituta eſt. Nempe ex eo laureto, ut ex ejus verbis conjicio,

Macrob. lib. 3. Stat. c. 12. Varro. l. 2. rer. hum. Dionyſ. Halicarn. antiq. Rom. lib. 3.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Caſſiod. lib. 2.

conjicio, triumphales laureæ decerpebantur. *Tandem*, inquit *preſſos divina levaverunt. Romam recepere cum gloria; & av rum antiquas laurus ab ornata Curiæ ſylva legerunt.* Atque ade hinc omnem ſcrupulum demit Plinius, qui diſertim tradit fuiſ

Plin. lib. 15. c. 30.

duas ſylvas, hoc eſt, duo laureta. *Et durant*, inquit, *ſylvæ nomin bus ſuis diſcretæ, fortaſſis ideo mutatis triumphalibus.* Et paul poſt, *Durat & in urbe impoſitum loco* [nomen] *quando loretu in Aventino vocatur, ubi ſylva lauri fuit.* Ibidem, ſcilicet, ub Halicarnaſſæus domibus ſua ætate locum refertum tradit. Ut re centior ſylva vocabatur lauretum Cæſarum, ita illud priſcum dice batur eſſe lauretum Numæ. Sulpicia,

Sulp. in ſat. cant. Domit.

Nam laureta Numæ, fonteſque habitamus eoſdem.

Talibus locis antiquitas delectabatur, quibus per ſæpe magna cele britas accedebat. Hujuſmodi fuit illud apud Daphnen urbem Peluſio proximam. Nam ob multas laurus quæ ibi proveniebant, incolæ

Stephan. Δάφνη. Solin. c. 55.

vocati ſunt Δαφνεῖται. Et *Aſpagonum gens laureis perhibetur vi rere ſylvis.* Cæterùm obſervandum eſt, lauream hanc triumpha lem deponi ſolitam apud Jovem Capitolinum præſidem arci, rei que adeò omni Romanæ. Nimirum ſæpe dux ante victoriam vove bat Jovi coronam. Sed ſive eam voviſſet, ſive minimè, certè depo nebatur apud Jovem. Hoc diſcimus ex Ovidio, ubi agit de trium pho ob victam Germaniam,

Ovid. l. 4. de triſt.

Inde petes arcem, & delubra faventia votis;
Et dabitur meritò laurea vota Jovi.

Hunc quoque morem Statius expreſſit,

Stat. lib. 4. Sylv.

Reſtat Bactra novis, reſtat Babylona tributis
Frenari; nondum gremio Jovis indita laurus.

id eſt, hæ gentes nondum ſunt triumphatæ. Plinio in loco ſupra ci tato hoc ipſum diſertim tradit, de laurea loquens, *Faſces*, inquit, *imperatorum decorat. Ex his in gremio Jovis Opt. Max. depo nitur, quoties lætitiam nova victoria attulit.* Quo loco illud *ex his*, fateor mihi eſſe ſuſpectum, & fortaſſe legendum, *ex in.* Sed ſive vetus illa lectio, ſive hæc noſtra manet, haud dubiè hoc Pli nius dicit, Ubi imperatoris duodecim faſces laurea decoravit, illa, inquam, laurea detracta faſcibus datur Jovi Capitolino; hoc eſt, conſecratur ei numini cujus in tutela eſt res Romana.

Jul. obſeq. de prod. cap. 62.

Adeſt & locus Julii Obſequentis, qui memorat, *C. Antonium Conſulem, cùm in agro Piſtorienſi Catilinam deviciſſet, laureatos faſces in provinciam tuliſſe. Ibi à Dardanis oppreſſum, amiſſo exercitu profugiſſe. Apparuit*, inquit, *eum hoſtibus portendiſſe vi ctoriam, cùm ad eos laurum victricem tulerit, quam in Capitolio*

debuerat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

lebuerat deponere, id eſt, cùm grates Jovi, recepto & uſitato more, ob eam victoriam agere debuerit, tantæque rei argumentum, laurum faſcibus additam deponere in gremio ſummi numinis, hoc am celebri cultu, gratique animi ſignificatione omiſſa, eoſdem aſces, ut erant, laureatos totus in alium hoſtem verſus ſibi præferi voluit. Nec mirum ſi illa laurus, index partæ victoriæ, omine erſo, præſagiit inſtantem cladem. Hunc quoque morem exprimit Latinus Pacatus his verbis, *Ne virtus, quiete langueſceret,* Lat. Pac. in Paneg. *lepoſitis in gremio Capitolini Jovis laureis*, hoc eſt, victoria para, *triumphales viri ruſticabantur.* Et de hoc quidem more deonendi victrices laureas ſatis eſt exploratum. Hoc tantùm addo, am conſuetudinem manaſſe à priſcis aliarum gentium moribus. Certè Plato in ſuis legibus, ubi conſtituit ſingulis militibus coonam θαλλῦ τὸ νικητήριον oleæ victoriæ præmium, addit eam Plato lib. 12. de leg. um inſcriptione dedicandam in templis Deorum militarium. nimvero mos erat Athenis, ut publicæ rei curator poſt rem roſperè geſtam aliquod donarium, ſive ἀνάθημα Minervæ ſuenderet. Ergo Dinarchus, ubi acriter invectus in Demoſtheiem, nihil ab illo quod Reip. conducat, geſtum eſſe ait, addit, ecquis Deæ cultus ab iſto in arcem eſt allatus? Ac ſi dicat, ſi iſte uidpiam egregiè proſpereque geſſiſſet, ejus rei haud dubiè aliuod exſtaret teſtimonium Deæ ſuſpenſum ac dicatum, ut publici noris eſt.

CAPUT III.

nſignis corona in gremio Jovis Capitolini depoſita, A quo daretur, & cujus ſumptibus fieret. Mos Romanus deponendi coronas apud numina. Verè laurea domi aſſervari ſolita. Ejus forma & materia,

SCiendum eſt, Jovem Capitolinum fuiſſe cultum corona non tantum laurea, quæ facilè areſcit, ſed & illa quam dixi vocari nſignem ſpecie, ſcilicet, amplitudine, materia. Specie quidem & mplitudine, hoc eſt, ambitu & latitudine tanta fuit, ut ſatis appareret, non ulli condecorando mortali capiti inventam, ſed illi uni, uod unum eſſet caput rerum, ſepoſitam. Enimverò res maximo umini vota & conſecrata non apud alium ſanctius aſſervari, uàm in æde eidem ſummo numini dicata potuit. Non ergo hanc riumphalis dux domum ſuam deferebat, ſed eam ipſe, perfecto rope triumpho, triumphali curru vectus deferebat ad Jovem, amque in ipſius gremio deponebat. Nempe effigies Capitolini

Jovis, ad exemplum Olympici ſedebat. M. Tullius ubi loqu[itur] de Cæſare victore Galliarum, *Si*, inquit, *in Capitolium in[vehi] victor cum illa inſigni laurea geſtiret, ſi denique, &c.* Hoc ip[ſum] exprimit Silius Italicus inducens Jovem de Africano ſuperiore v[er]ba facientem,

Cic. de prov. Conſ. orat. 37.

Ille, ô nata, libens cui tela inimica ferebas,
Contundet Tyrios juvenis, ac nomina gentis
Induet, & Libycam feret in Capitolia laurum.

Sil. Ital. lib. 9.

Idem alibi inducit virtutem alloquentem hunc ipſum Scipionem his verſibus,

Sed dabo qui veſtrum ſævo nunc Marte fatigat
Imperium, ſuperare manu, laurumque ſuperbam
In gremio Jovis, excißis deponere Pœnis.

Sil. Ital. lib. 15.

Quæret quiſpiam cujus datu & conceſſu geſtaretur ea corona, cuj[us] item ſumptibus fieret. Reſpondeo, à Senatu decretam, ac pr[o]inde publico ſumptu factam. Quod à Senatu decreta fuerit, doc[et] M. Tullius ubi de tali corona loquitur. *Quid eſt*, inquit, *qu[od] confecto formidoloſiſſimo bello, coronam illam lauream tibi tant[o]pere decerni volueris à Senatu?* Et hæc quidem dici poſſunt de i[n]ſigni corona, quæ Jovi ab imperatore vota, poſt victoriam à S[e]natu decreta, dein ab ipſo triumphatore in gremio Jovis depoſit[a], poſtremò in æde ipſius cum cæteris donis religioſè aſſervari ſoli[ta] fuit. Sed priuſquam ultra tendo, moneo, non tantùm apud Jove[m] Capitolinum haſce laureas coronas depoſitas fuiſſe, ſed & apud al[ia] numina. Enimvero quiſquis è negotio feliciter geſto Romam c[o]ronatus redierat, is ſuam coronam apud ædem ejus numinis, cuj[us] ope rem confecerat, conſecrabat. Quod ad exemplum *Q. Fabi[us] Pictor, cùm à Delphis, quò ad conſulendum oraculum miſſus fu[e]rat, ad urbem laurea coronatus rediiſſet, ſe ait quæcunque imp[e]rata ſint cum ſumma religione ac diligentia executum corona[m] Romæ in ara Apollinis depoſuiſſe.* Hoc ipſum firmant Ovidiani [h]verſus ad Germanicum,

Cic. in L. Piſ. orat. 38.

Liv. lib. 13.

Quòd ſi me ſalvo dabitur tua laurea templis,
Omina bis dices vera fuiſſe mea.

Ovid. lib. 2. de Ponto ad German.

hoc eſt, ſi populus coronatus lauro, laurumque manu ferens gra[]tias Diis aget apud omnia pulvinaria ob res abs te geſtas. Illa alte[]ra corona verè laurea, quam triumphans capite geſtabat, velut ſplendidiſſimum domeſticæ virtutis inſigne, ſumma cura dom[i] aſſervabatur; eamque perſæpe proferri, mos in vetere Repub. re[]ceptiſſimus fuit. Nimirum, cuicunque triumphus decretus fuerat, huic quoque inſignia triumphi decreta cenſebantur, quæ ipſi ge[]ſtare jus eſſet. Inter hæc primus haud dubiè huic coronæ locus

erat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

erat adſignatus. Itaque in ſpectaculis, aut quoties res magna peragebatur, cùm, inquam, inſignis alicujus diei ſtatis temporibus magna ſpecies recurrebat, tunc verò vir triumphalis in publicum egrediebatur ſua corona non tantùm conſpicuus, ſed & venerabilis. Eam coronam equidem auream fuiſſe nego, nec gemmatam. Ut hæc non potuit eſſe non invidioſa, præſertim in libera civitate, & in re cujuſque familiari, ita illa erat præclariſſimum monumentum tantæ partæ laudis, & ejus nobilis victoriæ, quæ eam laurum edidiſſet. Valerius Maximus & Plutarchus memorant *Africanum in jus vocatum ingenti frequentia in forum deductum roſtra conſcendiſſe, capitique ſuo corona impoſita dixiſſe, Hac ego, Quirites, die Carthaginem magna ſperantem leges noſtras accipere juſſi. Proinde æquum eſt vos mecum ire in Capitolium ſupplicatum.* Quid? Num cuipiam ſuſpicandum relinquitur Africanum populo ſe conſpiciendum præbuiſſe evinctum caput auro, non lauro? Neque tamen exiſtimandum eſt hanc coronam tantùm fuiſſe plexam è duobus lauri ramulis, quales arbori detrahuntur. Accedebant quædam additamenta, veluti inſignia ejus laureæ quæ deſtinaretur decorando capiti viri triumphalis. In hoc, ſcilicet, hæc additamenta fuerunt inventa, ut hæc corona triumphalis diſtingueretur ab iis coronis, quæ militum, aliarumque rerum aliorumve hominum propriæ fuerunt. Et mihi quidem fit veriſimile his coronis additas fuiſſe tænias, ob eam cauſam quam alibi dico. Porrò de his additamentis agit Tertullianus his verbis, *Triumphi laurea foliis ſtruitur. Hanc adverbis* [corruptiſſimam vocem excludo, & pro ea verecundè ſubſtituo, adaugent] *lemniſcis; inauratur lamnulis; unguentis delibuitur à lachrymis conjugum & matrum, fortaſſe quorundam & Chriſtianorum. Nam & apud barbaros enim* [lego, eſt] *Chriſtus. Qui hanc portaverit in capite cauſam, nonne & ipſe pugnavit?* Hoc ergo ſic ſtatuendum, coronam triumphalem, eam quæ domi ſervabatur, fuiſſe ſtructam foliis; quibus accedebant illa quæ proximè dixi. Exſtat & locus Velleji Paterculi, unde hoc ipſum confirmatur. *Cn. Pompejo*, inquit, *Tribunos plebis legem tuliſſe ut ludis Circenſibus corona aurea, & omni cultu triumphantium uteretur. Scenicis autem prætexta, coronaque aurea. Id quod ille non plus quàm ſemel (& hoc ſane nimium fuit) uſurpare ſuſtinuit.* Nempe, ſi viro triumphali auream coronam capite geſtare licitum fuiſſet, nihil ſanè fuit opus de ea re ferre ad populum. Id ergo extra ordinem, ac præter ſolitum morem Pompejo decretum. Quæ ſpecies uſque eò inſolens & ſuperba Romæ viſa eſt, ut ipſe Vellejus humilis principalium nominum

Val. Max. lib. 3. c. 7. Plutarch. apophteg. reg.

Tertull. de cor. mil.

Vell. Paterc. lib. 2.

adulator, cùm ea corona Pompejus non pluſquam ſemel uſus fuer, id tamen nimium, id eſt, libertati intolerandum eſſe dicat. Jul quidem Cæſar *ex omnibus decretis ſibi à Senatu, populoque hon ribus non aliud aut recipit, aut uſurpavit libentiùs quàm j laureæ coronæ perpetuò geſtandæ*, ne, videlicet, ullo viro triumph hac in parte inferior eſſet. Quod in Pompeji decreto inſolitu fuit in materia, in Julio fuit in tempore. Nam ex ea die Cæſar ca vitii deformitatem iniquiſſimè ferens, illud texit corona laurea, c jus perpetuò geſtandæ jus acceperat. Sed poſtea huic ipſi Cæſari (id quoque præter ſolitum morem) *ex provinciis redeunti. C. Se tio. & Q. Lucretio COSS. currus cum corona aurea decretum e quò aſcendere noluit.* Eundem quoque Cæſarem poſtea coronatu memorant ſcriptores ea corona de qua alibi dico. *Sedebat in ro ſtris collega tuus*, inquit Cicero, *amictus toga purpurea, in ſell aurea coronatus.* Plinius adnotavit, triumphaturis collatas fuiſ eas coronas quæ in templis erant dicandæ, nempe aureas; cujuſ modi fuit illa, quam Pompejo decretam dixi.

Suet. in Jul. c. 45. Dio in Julio.
Caßiod. in Chron.
Cic. Philip. 2. orat. 45. Plin. lib. 16. cap. 4.

CAPUT IV.

Exercitus triumphantis laureatus Magna corona quæ. Primore civium in triumpho laureati. Miles, & multitudo coronata ludos ſpectabat. Milites victores coronati in loco victoriæ. Laurus agreſtis. Militibus pugnaturis coronæ datæ. Præcipui i militibus donabantur aurea corona. Omnibus victoribus dantur coronæ.

NEque verò ipſum tantùm triumphatorem, ſed & milites ejus, quorum brachiis parta erat victoria, cùm triumphum celebrabant, laurea corona inſignes fuiſſe conſtat. Hinc eſt quod Tertullianus firmat, coronam eſſe *inventum militum Romanorum ex uſu rei ſecularis*. Quamvis ipſe Tertullianus parum meminit ejus quod ſupra dixit, nempe *Liberum fuiſſe principem coronæ planè laureæ in qua ex Indis triumphavit.* Idque ait vulgus agnoſcere, cùm dies in illam ſolennes Magnam appellant coronam. Ergo laurea corona non tam videtur fuiſſe inventum militum Romanorum, quàm Liberi. Ut ut eſt, hæc corona planè eſt militaris, & ab ipſo Tertulliano vocatur *Sertum militare. Militum quidem propria eſt cauſa*, inquit apud Livium M. Servilius, *qui & ipſi laureati, & quiſque donis quibus donati ſunt, inſignes triumphum nomine cient.* Alexander Macedonibus militibus nunc modeſtè incuſatis, nunc comiter appellatis, complures bello inutiles exauthoravit, magnificentiſ-

Tertull. de cor. mil.
Idem.
Liv. lib. 15. Q. Curt. lib. 10. Plutarch. Alex. Mag.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

centiſſimeque donatos dimiſit. Scribens quoque ad Antipatrum Macedoniæ præfectum, eis ad ſpectanda certamina priores in theatro partes aſſignari, coronatoſque ſedere juſſit. Sed hic potiſſimùm mos ab Romanis fuit uſurpatus, Univerſus exercitus, inquit Plutarchus in triumpho M. Æmilii Pauli, laureatus ducem ſequebatur per cohortes & ordines. Quæ ſpecies triumphi ſervabatur in ſpectaculis, aliiſque diebus, ſolennibus non ſolùm à primoribus, ſed ab ipſo populo. Et de primoribus quidem exſtat locus Plutarchi in triumpho L. Syllæ, quem honeſtabat præclariſſimus & potentiſſimus quiſque civium, & quidem coronatus. De populo extat locus Livii. Is enim poſtquam egit de origine ludorum Apollinarium, addit, *Hæc eſt origo ludorum Apollinarium, victoriæ, non valetudinis ergo, ut plerique rentur, votorum. Factoſque populus coronatus ſpectavit.* Quem morem Antiochus Epiphanes imitatus dicitur, cùm exhibuit pompam in celeberrimo Græcorum conventu. Quippe inibi primus ordo fuit hominum quinque millium inſtar agminis Romani, cum hamatis loricis. Sequebantur Myſi totidem. Dein Cilicum tria millia levis armaturæ cum aureis coronis. Cæterùm hujus moris coronandi milites rationem reddit Feſtus, & quidem è Maſſurio, ut Plinius tradit, *Ut quaſi*, inquit, *purgati à cæde humana intrarent urbem. Quia omnibus ſuffitionibus laurum abhiberi mos erat.* Quæ ratio nec Plinio eſt placita. Atque adeò inepta ea re videri poteſt, quòd

Plutarch. Æmil. Paulo. *Plutarch. Sylla.* *Liv. lib. 15.* *Athen. l. 5.* *Feſt. Laureati.*

καθαρὸς ἅπας πολεμίους ὃς ἂν κτάνῃ.

Cui verſui addo hunc è Menandro,

πᾶς ἁγνός ἐστιν ὁ μηδὲν αὑτῷ συνειδών.

Item hunc è Q. Calabro,

ἐσθλὸς ἀνὴρ καὶ δήιον ἄνδρ' ἐπαμύνων.

Euripid. Ion. actu 4. *Clem. Alex. lib. 7. Strom.* *Q. Calab. lib. 13.*

Quorum verſuum hic eſt ſenſus,

Is mihi purus erit qui in bello occiderit hoſtem,

His addo ſententiam Democriti, Κιξάλλην καὶ λῃστὴν πάντα κτείνων ἀθῷος ἂν εἴη καὶ αὐτοχειρίῃ, καὶ κελεύων καὶ ψήφῳ. furem & prædonem omnem occidens innocens erit quamvis ſua manu, & juſſu & ſuffragio. Nec ſolùm in triumpho milites victores coronabantur, verùm etiam in ipſo loco, ubi victoria parta eſſet. Quo exemplo Ageſilaus, magna de Thebanis parta victoria, cùm id ſcire vellet an iterum Thebani eſſent pugnaturi, milites coronari juſſit, ac tibicines canere, denique ſtatuere & ornare trophæum ſicuti victores. Porrò non tantùm victoribus militibus, ſed & pugnaturis ſæpe dabantur præmia, cujuſmodi Ageſilaus dedit iis quos ex Aſia ſecum in Græciam ducere decreverat. Quæ præmia fuerunt arma tam peditatus quàm equitatus. Fuerunt & coronæ aureæ. Idipſum de

Stob. περὶ νόμ. καὶ ἐθ. *Plutarch. Ageſ.* *Xenoph. hiſt. Græc. lib. 4.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Xenoph. in Rep. Lacedæm. & in Lycurgo. de Lacedæmoniis tradit alibi Xenophon. Cùm enim in hoſtium conſpectu capra mactatur, quotquot adſunt tibicines tibia canunt, ac nemo Spartanus ἀστεφάνωτός ἐστι ſerto caret. Id ipſum de Celtis *Ælian. var. hiſt. lib. 12. cap. 23.* tradit Ælianus. Enimvero Cyrus poſtquam hortatus eſt milites ad pugnam, denique addit ut eant pranſum coronati, factiſque liba- *Xenoph. de inſtit. Cy. lib. 3.* tionibus veniant ad ordines cum ſuis coronis, ſive ſertis. Et paulò infra, alloquens τοὺς οὐραγοὺς, tergiductores, vel extremam partem agminis, Venite, inquit, cum aliis ad ordines coronati. Hîc non prætereundum, haſce militum lauros non ex illis, quæ dixi, lauretis decerpi ſolitas, ſed è qualibet obvia lauro, quam ideo Tibullus vocat agreſtem, id eſt, ex agris promiſcuè decerptam.

Tibull. lib. 2. el. 6.

> *Ipſe gerens lauros lauro devinctus agreſti*
> *Miles Io magna voce Triumphe canet.*

Illi quoque milites quorum præcipua in exercitu opera eminuerat, *Zonar. in Cam.* donabantur aurea corona, tum argentea. In his coronis inſculpta erant geſta illorum qui iis donabantur. Ac Tertullianus autor eſt *lauream in donativi diſpenſatione denunciari*, ubi lauream ſignat auream, minimùm argenteam. Id quod inſequentia Tertulliani *Tertull. de cor. mil.* verba docent, *Planè*, inquit, *non gratuita idololatria, aliquibus aureis venditans Chriſtum.* Talem coronam accepiſſe Soſim Sy- *Liv. lib. 16.* racuſanum & Mericum Hiſpanum Livius memorat. *Et non minimum*, inquit, *fuêre ſpectaculum cum coronis aureis præcedentes Soſis Syracuſanus, & Mericus Hiſpanus, quorum altero duce nocturno Syracuſas introitum erat.* Supra quoque vidimus, L. Sicejum Dentatum aurea corona virtutis ergo donatum. Denique triumphalibus hiſce coronis rectè adnumerantur illæ, qualeſcunque dici eas mos eſt, quibus omnes victores donantur ſicuti præclariſſimis inſigniis rei geſtæ, ſive ſinguli eas accipiant, ſive univerſi. *Agath.* Hujuſmodi ſunt illæ, illiſque ſimiles, de quibus Agathias, Poſt inſignem illam, inquit, Francorum cladem acceptam ſub Bultino eorum duce, Romani præda onuſti, pæana canentes, læti & alacres coronatique ante præfectum ordine incedentes Romam venerunt.

CAPUT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT V.

In triumpho citharœdi ac tibicines coronati, tum in ſpectaculis. Matyres Chriſti coronati. Lanceæ, pili, faſces in triumpho coronati. Lictores laureati. Equi trahentes currum triumphalem laureati. Elephanti coronati. Ruſtica inſtrumenta viri triumphalis dicebantur laureata. Signa Deorum laureata quoties vir triumphalis ſacrificaret. Ipſe triumphus laureatus.

IN pompa triumphali Scipionis Africani omnes citharœdi ac tibicines conſpecti ſunt coronati. Nec in triumpho tantùm, ſed & in theatris exhibebantur tales. Qua de re exſtat locus inſignis in libris ad Herennium. *Uti*, inquit, *citharœdus cùm prodierit optimè veſtitus palla inaurata indutus, cum chlamyde purpurea coloribus variis intexta, & cum corona aurea magnis fulgentibus gemmis illuminata, citharam tenens exornatiſſimam auro & ebore diſtinctam.* Hanc coronam Nero acerrimè concupivit, uſque eò ut omnes hujus generis coronæ ad eum delatæ fuerint. Ad ſimilitudinem militum martyres Chriſti, ſicuti victores tyrannicæ impietatis, donantur coronis aureis. *Autor. ad Heren. l. 4.* *Xiphil. Ner.*

Prudent. periſteph.

> *Non ſordidati aut debiles,*
> *Sicut videntur interim,*
> *Sed purpurantibus ſtolis*
> *Clari, & coronis aureis.*

Alibi idem poëta has coronas vocat rutilas.

Prudent. in Hamartig.

> *Juſtorum dirimente Chao, rutilaſque coronas*
> *Eminus oſtendi pœnarum carcere merſis.*

Et paulò poſt,

> *Lux immenſa alios, & tempora vincta coronis*
> *Glorificent. me pœna levis clementer adurat.*

Ipſæ lanceæ, ipſi pili, ipſi faſces qui imperatori triumphanti præferebantur, erant laureati, ut diſertim Plinius tradit eo loco quem ſupra citavi. Tum Halicarnaſſæus agens de Servilio Conſuli, qui triumphum petens, renitente Appio Claudio collega, faſces coronari juſſit. Et ipſe coronatus ac triumphali veſte indutus urbem iniit comitante populo. Poſtremò aſcendit in Capitolium, ac votis nuncupatis, inibi ſpolia ſuſpendit. Nec ſolùm Romæ, ſed & in ipſis provinciis victori imperatori laureati faſces præferebantur, ut Lucullo & Pompejo, autore Plutarcho. De horum ipſorum congreſſu loquens Plutarchus. Ut ſolent, inquit, maximi duces magnarum rerum geſtores, occurrerunt alter alteri cum lictoribus præferentibus faſces *Dionyſ. Halicarn. l. 6. antiq.* *Plutarch. Lucullo.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

laureis revinctos. Verùm Lucullus è locis viridibus & umbroſ, Pompejus è nudis & frigidis prodibat. Ea re cùm lictores Luc viderent laureas Pompeji jam areſcentes, è ſuis recentibus dedert Pompejanis, unde hi ſuos faſces ornarunt & coronarunt. Quod f omen Pompejum æquaturum gloriam, reſque geſtas Luculli. H eſt locus advertendi, eos qui fuiſſent imperatores populi Roma donec imperium deponerent, præ ſe duxiſſe lictores laureatos. colligo ex hiſce verbis M. Tullii, *Subitò*, inquit, *conſilium cœpi, antequam luceret, exirem, ne quis conſpectus fieret aut ſermo, ctoribus præſertim laureatis.* Et alibi, *Age, jam has compedes, f ſces*, inquam, *hos laureatos eo ferre ex Italia quàm moleſtum eſt* Ipſi equi trahentes currum triumphalem pariter erant coronati h laurea, quam Tertullianus militarem vocat. Propertius hæc de alludens ad triumphum.

Plutarch. Pompejo. — *Cic. ad Att. lib. 15.* — *Cic. ad Att. lib. 8. ep. 3.* — *Tertull. de cor. mil.*

Propert. l. 3. eleg. 1.

> *Quò me fama levat terra ſublimis, & à me*
> *Nata coronatis muſa triumphat equis.*

Et Ovidius,

Ovid. lib. 2. de triſtib.

> *Hic tibi ſi rideat ſuperato victor ab hoſte,*
> *Inque coronatis fulgeat altus equis.*

Idem alibi agens de triumpho Druſi Germanici,

Ovid. lib. 4. de triſt.

> *Ergo omnis populus poterit ſpectare triumphos;*
> *Cumque ducum titulis oppida capta leget,*
> *Vinclaque captiva reges cervice ferentes*
> *Ante coronatos ire videbit equos.*

Martialis quoque de militibus & equis, utriſque coronatis,

Martial. lib.

> *Feſta coronatos ludet convicia miles,*
> *Inter laurigeros cùm comes ibit equos.*

Tertull. de cor. mil.

Hos equos Tertullianus vocat publicos, *Viderint*, inquit, *& publici equi cum coronis ſuis. Dominus tuus ubi ſecundum ſcripturam Jeruſalem ingredi voluit, nec aſinum habuit privatum.* Cæterùm hoc exemplo elephantos coronatos legimus. Hujuſmodi fuit ille apud Taxilam urbem Indicam, quem incolæ ſoliti erant μυρίζειν καὶ ταινιοῦν, ungere & redimire. Ipſa triumphalium virorum ruſtica inſtrumenta è domini dignitate & amplitudine hoc mutuabantur, ut dicerentur eſſe laureata. ut apud Plinium, *Quænam ergo tantæ ubertatis cauſa erat? Ipſorum tunc manibus imperatorum colebantur agri (ut fas eſt credere) gaudente terra vomere laureato, & triumphali aratore.* Et cùm hi duces rem divinam faciebant, Deorum ſigna vix unquam non erant laureata. Silius Italicus de Annibale.

Philoſtrat. in vita Apollonii. — *Plin. lib. 18. cap. 3.*

Sil. Ital. lib. 15.

> *Et lætus repetens gentis primordia ductor*
> *Feſta coronatis agitabat laurea ſignis,*
> *Pacificans divos.*

Denique apud hunc ipſum Silium Italicum ipſe triumphus fingitur laureatus.

Me cinctus lauro perduxit ad aſtra triumphus. Sil. Ital. lib. 15.

CAPUT VI.

De iis coronis quæ triumphanti præferebantur. Coronæ provinciales. Coronæ Hethruſcæ. Aurum coronarium. Aurum negotiatorium.

ALiud genus triumphalium coronarum eſſe dixi, quæ imperatori triumphaturo à provinciis mittebantur, & quidem in hoc, ut ipſi hæ coronæ in ipſa triumphi celebritate præferrentur, nempe poſtquam triumphum ei decretum eſſe percrebuerat; aut cùm res ejus geſtæ tantæ erant, ut ei jure denegari triumphus non poſſet. Quadringentas Æmylio Paulo, cùm triumpharet, prælatas fuiſſe autor eſt Plutarchus. (Plutarch. Æmyl. Paulo.) Qui mos dandi ac mittendi coronas victoribus in Græcia quoque viguit, quamvis ibi nulla fuerit celebritas triumphi. Nempe Plutarchus memorat, Lyſandrum quot dona aut coronas acceperat, multis mittentibus homini potentiſſimo, & quodammodo domino totius Græciæ, miſiſſe Lacedæmonem. (Plutarch. Lyſand.) Memorantur etiam ab aliis ſcriptoribus coronæ ingentis ſanè pretii datæ civibus Romanis. quarum non pauca exſtant exempla in eclogis legationum apud Polybium, quæ inde lectorem ſumere æquum eſt. Quæ Romanis triumphatoribus mittebantur, Tertulliano ſunt provinciales. *Sunt*, inquit, *& provinciales aurea, imaginum jam, non virorum capita majora quærentes.* (Tertull. de cor. mil.) Unde conſtat eas fuiſſe grandiores & ponderoſiores. Quod imperatoribus in hoc mitterentur, Gellius diſertim tradit. Quod iiſdem præferrentur in triumpho, Feſtus. (Gell. lib. 5. cap. 6. Feſt. triumphalis.) Fortaſſe ad exemplum earum quæ magiſtratibus præferrentur, quas Hethruſcas dici, Tertullianus eſt author, *Præferuntur etiam illis* [magiſtratibus] *Hethruſcæ. Hoc vocabulum eſt coronarum, quas gemmis & foliis ex auro quercinis ob Jovem inſignes ad deducendas thenſas cum palmatis togis ſumunt.* Hujus Hethruſcæ coronæ mentio eſt apud Plinium, *Et cùm corona*, inquit, *ex auro Hethruſca ſuſtineretur à tergo, annulus tamen in digito ferreus erat æquè triumphantis, & ſervi fortaſſe coronam ſuſtinentis.* (Plin. lib. 33. cap. 1.) In quibus tamen verbis Hethruſcam Plinius nominare videtur illam quam ſupra vocavi inſignem, quam ſervus eodem curru vectus ſuſtinebat. Porrò quòd eſſent aureæ & gemmatæ, palam eſt è locis ſupra citatis. Nimirum ut munus non tantùm honore cenſeretur, ſed & pondere & pretio. Ne, inquam, ut (Lucian. de merc. cond.)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Lucianus ait, corona duntaxat eſſet frondea, ἵνα μὴ φύλλινος μόν
ὁ ςέφανος ᾖ. Ut inſignis illa à Senatu triumphatori decreta depor-
batur apud Jovem, ita hæ provinciales manebant apud eum cui mi
tebantur. Id quod ea re addo, quòd proceſſu temporis eò ventum e
ut hoc argumentum cultus & officii, detrita gratia muneris, factu
ſit tributum; cui & in libertate, quod mirere, fuit auro coronar
nomen, quod nunquam accipiebatur niſi decreto triumpho. H
diſcimus è M. Tullio, ubi ob hoc ipſum acriter invehitur in L. P
Cic. in L. Piſon. orat. 38. ſonem. *Mitto*, inquit, *aurum coronarium, quod te diutiſſim
torſit, cùm modò velles, modò nolles. Lex enim generi tui & d
cerni, & te accipere vetabat, niſi decreto triumpho. In quo t
accepta tamen & devorata pecunia Utinachorum, centum ta
Diodor. Sic. lib. 11. bibl. lenta evomere non poteras.* Hoc exemplo Diodorus Siculus memo
rat, Carthaginienſes, omni prope ſpe ſalutis abjecta, præter ingen
tem pecuniam, quæ Geloni daretur, adjeciſſe auream coronam De
maratæ conjugi ejus; Quæ corona fuit centum auri talentorum
quod ab ejus nomine Demaretanum aurum appellatum eſt. Roma
quidem ſub principibus honeſti vocabuli retenta ſpecies eſt, alia ta-
men re ſenſim inducta; Ut honeſta principia hominum nequitia ſæ-
pe terminat inhoneſto fine. In hanc ſententiam Salviani hæc extant
Salvian. lib. 6. verba, *Inſuper etiam ridiculos ipſi nos facimus. Aurum quod pen-
dimus munera vocamus. Dicimus donum eſſe quod pretium eſt, &
quidem pretium conditionis duriſſimæ ac miſerrimæ.* Prorſus eâdem
ratione hanc rem Salvianus exagitat qua M. Tullius exprobrat Pi-
Cic. in L. Piſon. orat. 38. ſoni honorarium. *Qui modus tibi fuit frumenti æſtimandi? qui ho-
norarii? ſiquidem poteſt vi & metu extortum honorarium nomi-
nari.* Verùm in Repub. res honeſtiſſima adulterari cœpta, ſub prin-
cipibus fuit furentis avaritiæ continua miniſtra. Nimirum, ineunte
principatu, aut nato principi filio, aut adoptione facta, hoc donum
coronarium ſinceræ cujuſdam gratulationis argumentum Romano
Cæſari mittebatur, non quidem indictum ſive imperatum, ſed
jam longa adſuetudine debitum; quandoque etiam ſub peſſimis
principibus extortum. Hac ratione quæ res principio tota fuit ho-
noris, proceſſu temporis ceſſit in emolumentum. Quod primò fue-
Plin. lib. 23. cap. 3. rit munus, & ſpontaneæ voluntatis argumentum, diſcimus è Plinio,
cujus hæc ſunt verba, *Claudius ſucceſſor ejus* [Caji principis] *cùm
de Britannia triumpharet, inter coronas aureas unam XII. pondo
habuit, quam contuliſſet Hiſpania citerior. Alteram IX. quam
Gallia comata, ſicut titulus indicavit.* Id quod fiebat priſco, ſci-
licet, more, & priuſquam atrox avaritia, & luxus portentoſus rem
Romanam invaſiſſent. Id ipſum palam eſt ex alio loco ejuſdem Pli-
Plin. lib. 34. cap. 6. nii, *Ob id*, inquit, *Ælium Thurini ſtatua & corona aurea
donave-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

lonaverunt. Hîc verò adnotata eſt quorundam principum, abſti-
entia dicam, an abſtinentiæ ſimulatio, an adrogans moderatio?
eluti remittentium rem ſibi debitam, quæ capi non potuit, quin
xtorqueretur. Certè hoc exemplo Hadrianus, *aurum coronarium* Spartian. in
taliæ remiſit, in provinciis minuit; & quidem difficultatibus Hadr.
rarii ambitioſe diligenter expoſitis; ut donum, videlicet, conſpe-
tius eſſet; & inde gloriam peteret, ubi ſatis utique ei eſſe debuit
uitaret infamiam. Æmulatione, ut credibile eſt, Hadriani *Anto-* Capitol. in
inus Pius aurum coronarium quod adoptionis ſuæ cauſa oblatum Anton.
uerat, Italicis totum, medium provincialibus reddidit. Animosè Pio.
uoque Alexander Severus, qui aurum negotiatorium & corona-
ium Romæ remiſit. Quod autem ſit aurum negotiatorium vide- Lamprid. in
ur docere Ammianus Marcellinus his verbis, *Inter quæ indicta* Alex. Sev.
unt tributorum admodum levia; coronarium indultum; remiſſa Ammian.
lebita multa diuturnitate congeſta. Utrumque aurum & negotia- Marcell. lib. 25.
orium & coronarium innuere videtur Plinius his verbis, *Videor* Plin. in Pa-
am cernere non ſpoliis provinciarum, & extorto ſociis auro, ſed negyr.
oſtilibus armis, captorumque regum catenis triumphum gravem.
Coronarii meminit Gellius his verbis, *Tribuni decreverunt, Ædi-* Gell. lib. 4.
em ex eo loco jure dejectum quò eum venire cum coronario non cap. 14.
lecuiſſet. Propterea ne cum populo Ædilis ageret, interceſſerunt.
Ubi coronarium videtur accipi pro corona quam Ædilis capite ge-
tabat ſicuti ebrius & libidine accenſus. Hîc enim omnia congruunt,
ox, meretrix, vis, conjectus lapidum. Aurum coronarium haud
lubiè fuit illud quod Petrus legatus Juſtiniani pactus eſt cum Theo-
dahado, ut cederet univerſa Sicilia. Ita enim convenit, ut Theo- Procop. lib.
lahadus Juſtiniano auream in annos ſingulos trecentarum librarum 1. de bello
coronam mitteret. Neque enim tantum auri capiti imperatoris Gotth.
mponi poterat. ſed, videlicet, tributum honeſto coronæ nomine Plin. lib.
ndictum ac velatum fuit. Ad hoc exemplum hoc ipſum aurum co- 33. cap. 3.
onarium alia quoque epitheta ſortitum eſt, veluti Demaretanum
llud de quo ſupra dixi; & Dardanium quod è Dardanis venit, de
quo Plinius. Neque verò ſolæ provinciæ Romanæ hanc, ſive auream
coronam, ſive aurum coronarium, ſed & ipſi ſocii reges coronam
triumphalem mittebant Romam, donum, videlicet, Jovi Capi- Zonar. l. 2.
tolino, ut de Philippo rege Macedonum memoriæ proditum eſt.

CAPUT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XII.

Fores virorum triumphalium coronatæ. Diſertorum fores corona palma. Domus Cæſarum laureatæ. Locus Taciti emendatus. Curia & Flaminum domus laureatæ. Lauri renovatæ in foribus & in faſcibus.

REdeo ad laurum, quæ non tantùm ipſi triumpho adhibita ſed in ſequentibus ſæculis hunc tantum triumphi honorei ſignavit. Id quod uſque eò verum eſt, ut ipſas quoque virorui triumphalium fores lauru coronari mos fuerit; tanquam hæc ſpe cies fidem faceret, illis ædibus habitare caput laureatum. Hoc do cet Seneca his verbis, ſi modò de priſcis viris triumphalibus, noi de principibus loquitur. *Eas quoque domos* [fortuna] *auſa injuri cauſa intrare, in quas per templa aditur; & atram laureatis fo ribus inducere veſtem.* Qui ſanè mos non ſolùm viguit in victorii manu partis, ſed & in ipſis ingenii & eloquii certaminibus. Nemp diſertis, qui ſæpe adverſarium viciſſent, fores coronabantur palma. Hoc diſco è loco Luciani; ubi malus Rhetor & ſæpe victus nihilominus palma ſibi fores ornari gloriatur. Ut plurimum, inquit, ſuccumbo, fores tamen viridi coronantur palma. His enim illecebris erga infelices utor. Ipſorum quidem Romanorum Cæſarum, ut mihi ſupra dictum eſt, domum, cui nomen palatium, non quercu ſolùm, ſed & lauru inſignem fuiſſe conſtat, ut apud Ovidium,

Sen. ad Polyb. c. 35.

Lucian. rhet. præc.

> *State Palatinæ laurus, prætextaque quercus*
> *Stet. domus æternos tres habet una Deos.*

Ovid. lib. 4. Faſt. in fin.

Memorat Dio coronam lauream ſuper regia Auguſti, coronam item querceam quæ ſuper regia ſtatueretur Auguſto ab Senatu decreta fuiſſe. Hoc fere ipſum Plinius diſertim tradit, *Laurus,* inquit, *triumphis propriè dicatur, vel gratiſſima domibus janitrix Cæſarum, Pontificumque. Quæ ſola & domos exornat, & ante limina excubat.* Hîc verò emendandus eſt locus Cornelii Taciti, qui poſt detectam conjurationem in Neronem, ſuppliciumque de conjuratoribus ſumptum, memorat fœdas erga monſtrum adulationes. *Sed compleri interim,* inquit, *urbs funeribus, Capitolium victimis. Alius filio, fratre alius, aut propinquo, aut amico interfectis, agere grates Deis, ornare lauru donum,* ubi legendum eſt *domum.* Nam in publica lætitia & gratulatione, cujuſmodi fuit in triumphis, lauru domus ornabantur, ut liquet è loco Plinii proximè citato; & ipſe uberiùs alibi dico. Itaque hoc loco Tacitus hunc morem ſigna-

Plin. lib. 15. cap. 30.

Tacit. lib. 15. Annal.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

gnavit de quo nunc ago. Ipſa curia & regia, ipſæque adeò Flami-
um domus lauro nunquam non aſpiciebantur coronatæ. Ipſæ lauri
ibi quot annis renovabantur. *Eodem quoque ingrediente menſe*
Martio] inquit Macrobius, *tam in regia, curiiſque atque Fla-
inum domibus laureæ veteres novis laureis mutabantur.* De
uo more hæc Ovidius, *Macrob. Satur. 1. cap. 12.*

Laurea Flaminibus quæ toto perſtitit anno
Tollitur, & frondes ſunt in honore novæ.
Janua tunc regis poſita viret arbore Phœbi,
Ante tuas itidem curia priſca fores.
Veſta quoque ut folio niteat velata recenti,
Cedit ab Iliacis laurea cana focis. *Ovid. lib. 3. Faſt.*

ed qua de cauſa lauri renovarentur, non difficile eſt conjectari;
Nempe ut eo veluti virtutis præclariſſimo ſymbolo quiſque ad-
noneretur, ne quod in foribus renovabatur in laude areſceret,
ut planè vaneſceret. Ut ramus lauri, amiſſa viriditate fit præda
gnis, ita virtus cœpta tantùm non continuata excipitur inhone-
to fine. Ideo quomodo virtutem florentem & actuoſam deſi-
gnant flores, frondes, folia, corollæ recenti virore inſignes, ita
narceſcentem, languidam & evaneſcentem corona arida. Illam *Etymol.*
loreſcentem, potiſſimùm è lauro, Græci vocabant κορθάλην, quòd *κορθάλη.*
ami, quos vocant κόρους, florent. Ipſam laurum nominabant κορ-
θαλὶν, ut maló legere in Etymologico quàm κορυθαλὶν, ut ibi cor- *Etymol.*
uptè ſcribitur. At huic aridæ ſimilem habet Comas ille Ariſto- *δικερν.*
phanæus,

στέφανον μὲν ἔχων αὖον, δίψῃ δ' ἀπολωλώς. *Ariſtoph. ἱππ.*

coronam quidem habens ſiccam, ſiti verò enectus. Alibi quoque
Ariſtophanes dicit, unguenta diu capiti hærere; at flores effloreſcere, *Ariſtoph.*
& exſiccari. Ubi vocabulo florum indicat ſanè flores coronarios, *ἐκκλησ.*
pſamque adeò coronam areſcentem & evanidam. Itaque etſi adep-
um eſſe coronam præclarum eſt, tamen parum eſt ſi non accuratè id
gitur, ut de ejus decore nihil quicquam culpa noſtra detrahatur. Id
quod monet Ovidius in his verſibus,

Irrita votorum non ſunt præſagia vatum,
Danda Jovi laurus, dum prior illa viret. *Ovid. lib. 3. de Ponto.*

id eſt, intervalla inertiæ non debent ſe inſerere vitæ actuoſæ; Quin
potiùs laus laude, triumphus triumpho cumulandus eſt. Cæterùm
quò decus coronæ conſpectius fuit, hoc dedecus & infamia, ſi amit-
titur, notabiliora ſunt. Hujus dedecoris ſpecimen eſt curſor qui-
dam Olympionicus apud Artemidorum. Is per quietem vidit ſe *Artemidor. l. 5. ſomn. 35.*
in ſtadio certare coronatum, atque ita animatum, ut qui ſeſe ac-
tingeret ad aliud certamen. Id putavit ſibi in corona Olympica,
velut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

velut in pelvi, pedes lavari. Quæ coronæ abjectio, ac veluti ded
cus fuit argumentum fore ut is in certamine vinceretur. Et ve
κατήσχυνε τὸν πρότερον στέφανον, priorem coronam, id eſt, pri
adeptam ſtadii gloriam dedecoravit, & obfuſcavit. Et hac quide
de cauſa laurus quot annis renovabantur non ſolùm pro foribus, ſ
Plutarch. Lucullo. & alibi, veluti in faſcibus imperatorum. Ubi Plutarchus dix
ῥάβδους δαφνηφόρους faſces laureatos prælatos fuiſſe utrique duci Lu
cullo & Pompejo, lictoreſque Pómpeji, ut ſupra dixi, è ſuis laurei
viridibus dediſſe lictoribus Pompeji, addit, Pompeji amicos id fa
ctum accepiſſe pro bono omine. Contra exſiccatæ lauri nihil eran
niſi mera omina infelicitatis. Inter cætera prodigia quæ Laocoont
ſacrificanti apparuerunt Q. Calaber ponit areſcentes lauros.

Q. Calab. lib. 12.

—— ἀπαύανθεν δὲ δάφναι
παρ' νηὸν Φοίβοιο, πάρος θαλεραί περ ἐοῦσαι.

exareſcebantque lauri juxta Apollinis fanum, quæ antehac florida
fuerant.

CAPUT VIII.

Privatorum januæ laureatæ. Viri triumphalis familiares laureati.
Ἀντλῶοι. *Merces laureatæ. Lauri aſpergo. Nuntii laureati.*
Caduceus coronatus. Epitheta lauri triumphalis.

QUicunque tandem rei laurus adhibeatur, fauſtitatis & felicitatis nuntia cenſetur. Hinc eſt quod non tantùm principum, ſed & privatorum januas laureis coronari priſcus mos fuit. *Cur*
Tertull. in Apol. *die, læto*, ait Tertullianus, *non laureis poſtes adumbramus? nec lucernis diem infringimus?* Idem alibi, *Sed & qui nunc ſceleſtarum partium ſocii, aut plauſores quotidie revelantur, poſt vindemiam parricidarum racematio ſuperſtes, quàm recentiſſimis & ramoſiſſimis laureis poſtes præſtruebant? quàm elatiſſimis &*
Tertull. de cor. mil. *clariſſimis lucernis veſtibula enubilabant?* Item alibi, *Atenim Chriſtianus nec januam ſuam laureis infamabit, ſi norit quantos Deos etiam oſtiis diabolus affixerit.* Ipſi quoque familiares primorum laureati in publicum exibant, nempe ineunte anno, & ipſis Kal. Januarii, & priſco more, Martii. *Cùm Romani*, inquit
Solin. c. 3. Solinus, *initio annum decem menſibus computarent, à Martio auſpicabantur; ejuſque die prima de aris Veſtalibus ignem accendebant, mutabantque veteribus virides laureas.* Hunc morem in
Tertull. lib. 2. ad ux. matrona deſcribit Tertullianus, *Morans*, inquit, *Dei ancilla cum laribus alienis, & inter illos omnibus honoribus dæmonem, omnibus ſollennibus regum, incipiente anno, incipiente menſe, nidore*

thuris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

huris agitabitur, & poſt, *procedit de janua laureata & lucerna-a, ut de novo conſiſtorio libidinum publicarum.* Et alibi, *Plures am juvenies ethnicorum fores ſine lucernis & laureis quàm Chriſtianorum.* Alio item loco, *Accendant igitur quotidie lucer-nas quibus lux nulla eſt, adfigant poſtibus lauros poſtmodum arſu-as, quibus ignes imminent.* Non omitto, hoſce ramos lauri, qui uique pro foribus ponebantur, Græcis fuiſſe ἀντλώους. Unde ve-iſimile eſt, hunc quoque morem in Græcia fuiſſe uſurpatum. Ipſæ quoque merces non caruerunt honore lauri; Nimirum, ut emptori novum mercimonium ſicuti novo domino feliciter eveniret, aſper-gebatur uda lauro. Quem morem deſcribit Ovidius,

Tertull. de idol.

Etymol. ἀντήνους.

> *Eſt aqua Mercurii porta vicina Capenæ*
> *Si juvat expertis credere, numen habet.*
> *Huc venit incinctus tunica mercator, & urna*
> *Purus ſuffuſa, quam ferat, haurit aquam.*
> *Uda fit hinc laurus, lauro ſparguntur ab uda*
> *Omnia quæ dominos ſunt habitura novos.*

Ovid. lib. 5. Faſt.

Alibi hanc ipſam lauri aſperginem indicat, ubi invocat Palem Deam paſtorum.

> *Certè ego tranſilii poſitas ter in ordine flammas;*
> *Virgaque rorales laurea miſit aquas.*

Ovid. lib. 4. Faſt.

Ipſum pavimentum templi Apollinei hac ipſa lauri aſpergine ma-lidum memoratur.

> πλύρθοις ἢ δάφνης,
> στέφεσί θ' ἱερεῖς ἐσόδους Φοίβου
> καθαρὰς θήσομεν, ὑγραῖς τε πέδον
> ῥανίσι νοτερόν.

Euripid. Ion. actu I.

lauri ramis ac ſertis ſacra veſtibula Phœbi pura ponemus; humida-que aſpergine madidum pavimentum [luſtrabimus.] Et paulò poſt ait, virentes è lauru ſcopas Dei pulpita ſcopere. Ipſi nuntii qui læta afferebant, coronati aſpiciebantur, nempe lauro. Quem morem Plutarchus expreſſit in Pompejo, ad quem cùm adven-tantes è Ponto tabellarii lauros poſuiſſent in ſummitatibus lanceæ quiſque ſuæ, continuò creditum eſt illos proſpera nuntiare. The-bani autore Xenophonte, parta adverſus Lacedæmonios præclara victoria, ſtatim poſt pugnam miſerunt Athenas nuntium corona-tum; nempe lauru cujus facti mentio alicubi fit apud Ariſtidem. Plutarchus memorat, Æſchinem, quòd primus iterum Athenien-ſibus nuntiaſſet victoriam apud Tamiras, coronatum. Quidam quoque apud Sophoclem nuntius quòd eſt coronatus, lætæ rei nun-tius eſſe creditur.

Plutarch. Pom.

Xenoph. hiſtor. Græc. lib. 6.

Ariſt. Panath.

Ariſtid. pro Lacid.

Plutarch. Æſchin.

Εὐφη-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Sophocl. Trachi.

Εὐφημίαν νῦν ἴσχ'· ἐπεὶ καταστεφῆ
στείχονθ' ὁρῶ τιν ἄνδρα πρὸς χαρὰν λόγων.

Optata loquere. Nam coronatum quemdam virum accedere vic aliquid lætum afferentem. Id quod re comprobatum eſt. Nam nuntius Deianiræ ſtatim nuntiat adventum Herculis. Ergo aſtu *Plutarch. Serto.* & ſuo more Sertorius, qui ſuorum ducum cognita victoria, es quidem nuntium occuluit. Sed cervam, cujus monitu, ſicuti miſſa Diana ſe omnia agere ſimulabat, ut victoriæ nuntiam coronav. Quòd ſi tales nuntii non eſſent, cùm advenerant, coronati, enim ve ab iis, quibus res lætæ nuntiatæ fuerant, coronabantur, ut ille ap Ariſtophanem, qui hæc loquitur,

Ariſtoph. ἱππ.

Εἶτ' ἐστεφάνουν μ' εὐαγγέλια.

Deinde coronarunt me [ob] bonum nuntium. Sic enim Græci lo *Ariſtoph. ἱππ.* quebantur, στεφανοῦν τινὰ εὐαγγέλια, καὶ θύειν εὐαγγέλια. Nec solùm tales nuntii, ſed & ipſorum caduceus erat coronatus. Hoc diſcimus *Plutarch. Ageſ.* Plutarcho, apud quem cùm multi nuntium Theſei eſſent coronatu *Plutarch. Theſ.* ri, propterea quod is ſalvus rediiſſet, ipſe nuntius acceptis coronis caduceum redimivit. Hæc de lauru cùm ita ſe habeant, non eſt mirum viros triumphales domi ſervaſſe laureas ſuas; eaſque ne caneſcerent aut vaneſcerent, renovaſſe hoc eſt, viridibus permutaſſe; ut ii quotieſcunque res poſceret, in publico uti poſſent. Superioribus addo, laureas haſce triumphales ſub principibus ſæpe donatas fuiſſe peculiaribus quibuſdam epithetis, nempe à victoriis iiſque adeò gentibus quæ victæ eſſent triumphatæ. *Laurea illa*, inquit Mamertinus *Mamertin. in Paneg.* *devictis accolentibus Syriam nationibus, & illa Rhætica, & illa Sarmatica te, Maximiane, fecerunt pio gaudio triumphare.* Apud Silium Italicum memoratur Libyca laurus in loco ſupra citato. Denique non mirum eſt, ſi corona laurea, id eſt aurea effigiata in ſpeciem lauri uſi ſunt ii qui tumentes ultra mortale ſeſe pretioſo hoc inſigni conſpicuos & venerabiles fecerunt. Quo ingenio tam *Lucian. adv. ind.* præpoſtero præditus fuit Euangelus ille Tarentinus qui Delphos profectus eſt veſte auro inſigni, & ſplendens corona aureis lauri foliis plexa, quæ & ſmaragdis, baccis lauri æqualibus diſtincta erat. Et hæc quidem de corona laurea triumphali dici poſſunt.

CAPUT IX.

Cur præ cæteris frondibus laurus triumpho ſignando delecta ſit. Laurus ſterilis ſola eſt triumphalis. Sterilis quæ dicatur. Laurus fructuoſa. αἴσακος. Laurus & myrtus ſociatæ. Laurus Cæſarum cœlo demiſſa. Talia aliquot miracula memorantur.

QUæret quiſpiam quid ita inter omnes arbores laurus delecta fuerit nectendis hiſce triumphalibus coronis. Id ipſum olim à magnis viris non fruſtra quæſitum ſcio. Inter hos extat magnus ille, & nuſquam non admirabilis Plinius, quem hujus rei plures cauſas minimè referre piguit; credo, ut è multis una ſaltem vera reperiri poſſit. Is de lauro verba faciens, *Plura*, inquit, *genera hujus arboris referuntur. Sed ex omnibus illa quæ ſterilis eſt* (*id quod maximè miror*) *triumphalis eſt; eaque triumphantes utuntur. Niſi id à Divo Auguſto cœperit, ut ex lauru quæ ei miſſa à cœlo minima eſt altitudine, folio criſpo ac brevi, inventu rara.* Hoc dicit Plinius, Coronas triumphales ſub principibus necti ſolitas ex eo genere lauri quæ ſterilis eſt. Sterilem vocat, ut eam diſcernat ab illa, quæ unà cum myrto annumeratur arboribus fructuoſis. Nam utriuſque arboris dicuntur eſſe fructus, lauri quidem δαφνίδες, at myrti μύρτα. Atque ut hoc obiter, nec tamen alieno loco dicam, inter utramque arborem tanta eſt cognatio, ut ramus lauri, ſicut ramus myrti proprio nomine vocetur αἴσακος. Certè ubi quidpiam ſolenne agitur, quam ad rem talium arborum rami adhibentur, vix unquam fit mentio lauri, quin ei adhæreat myrtus; aut certè viciſſatim ſibi ſuccedunt. Curopalates agens de die palmarum, ait, columnas quæ erant in ea parte ambulationis, quæ à cella imperatoris pertinet uſque ad eccleſiam, indui ſolitas ramis myrti, aut lauri, aut oleæ. Redeo ad Plinium qui tradit, laurum ſterilem fuiſſe coronamentum eorum qui triumpharent. Certè ut ipſe ait, mirabile eſt arborem ſterilem præferri baccatis; quanquam & hæc ſterilis, habuit quoque ſuas baccas, ut in ſequentibus Plinii verbis videbimus, ſed, ut credibile eſt, minoris aliis. Id tamen minùs mirum accidit illi qui intelligit dignitatem hujus generis lauri, cui quod deeſt in fructu cumulatiùs conceſſum eſt è favore cœleſti. Et verò admirabile decus ei addidit, ut veriſimile eſt, Auguſtus, cui miſſa traditur è cœlo. Quam rem ipſe Plinius, ne ridicula, fideve major videri poſſit, paulò poſt memorat, & quidem accuratè his verbis; *Cùm Livia Druſilla pacta eſſet Cæſari, aquila ex alto*

Plin. lib. 15. c. 36.

Pollux lib. 1. cap. 10.

Etymol. αἴσακος.

Curopal. de off. Conſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ei ſedenti in gremium abjecit gallinam illæſam conſpicui candori
Gallinam Dio non nominat, ſed λευκὴν ὄρνιθα albam avem. Sequitu
Xiphil. Ang. Plinius. *Ea*, inquit, *gallina tenebat roſtro laureum ramum onuſtu*
ſuis baccis. Conſervari alitem, & ſobolem juſſere aruſpices; ramun
que eum ſeri, ac rectè cuſtodiri. Atque ut hiſce propè incredibilibu
certè mirabilibus adſit fides & autoritas, addit, *Quod factum eſt i*
villa Cæſarum fluvio Tyberi impoſita, juxta nonum lapidem Fla
minia via, quæ ob id vocatur ad gallinas; mireque ſylva proveni
Ex ea triumphans poſtea Cæſar laurum in manu tenuit, coronam
que capite geſſit; ac deinde imperatores Cæſares cuncti. Traditusqu
mos eſt, ramos quos tenuerunt, ſerendi. Et durant ſylvæ nominibu
ſuis diſcretæ; fortaſſis ideo mutatis triumphalibus, id eſt, non de
ſumptis è vetere laureto, quod in Aventino eſſe diximus, ſed ex hoc
novo; atque ut ita dicam, Cæſareo, aut etiam cœleſti. Hoc ipſum iiſ
Sueton. in Galba. c. 1. Dio. Ner. in fin. dem prope verbis tradit Suetonius, cui ſcriptori non facilè fidem
dempſeris. Is etiam eumque ſequutus Dio addit, noviſſimo Neronis
anno & ſylvam omnem, hoc eſt, *lauretum exaruiſſe radicitus*; *&*
quicquid ibi gallinarum erat, interiiſſe. Hæc, taliaque ut noſtra æ-
tate ſunt inſolita, admirabilia, incredibilia, ita priſcis ſæculis fre-
quenter accidiſſe dicuntur. Et quidem apud Homerum Jupiter mit-
tit aquilam unguibus tenentem hinnulum cervæ, quem depoſuit juxta
aram Jovis. Unde animati Achivi violentiùs irruperunt in Trojanos.

Homer. Iliad. Θ.

αὐτίκα δ' αἰετὸν ἧκε τελειότατον πετεηνῶν,
νεβρὸν ἔχοντ' ὀνύχεσσι, τέκος ῥ' ἐλάφοιο ταχείης·
πὰρ δὲ Διὸς βωμῷ περικαλλέϊ κάββαλε νεβρόν,
ἔνθα πανομφαίῳ Ζηνὶ ῥέζεσκον Ἀχαιοί.
οἱ δ' ὡς οὖν εἴδον ὅτ' ἄρ' ἐκ Διὸς ἤλυθεν ὄρνις,
μᾶλλον ἐπὶ Τρώεσσι θόρον.

Mox autem aquilam miſit perfectiſſimam volucrum, Hinnulum
tenentem unguibus ſobolem cervæ velocis. Juxta autem Jovis
altare pulchrum dejecit hinnulum, ubi Panomphæo Jovi ſacrifi-
Plutarch. παραλλ. ἑλλην. καὶ ῥωμ. cabant Achivi. Hi autem poſtquam viderunt quòd à Jove veniſ-
ſet avis, magis in Trojanos ruebant. Haſtam Amphiarai, qui eſſet
unus ducum Polynicis, aquila ſupervolans elatam in ſublime deor-
ſum miſit. Ea ſolo fixa δάφνη ἐγένετο, laurus facta eſt. Cùm He-
Plutarch. παραλλ. ἑλλην. καὶ ῥωμ. lonæ ſors obtigiſſet ut immolaretur, jamque ad aram perducta eſ-
ſet, aquila ſubito volatu deſcendens correptum gladium detulit
ad armenta. Quo miraculo virgo cædi erepta. Simile quiddam
Ariſtoph. σφῆκ. Xanthias ille Ariſtophanæus memorat, nempe ſe per quietem vi-
diſſe aquilam prægrandem in forum volaſſe. Ibi unguibus arre-
Plutarch. Dio. ptum æneum ſcutum detuliſſe in ſublime. Inter cætera prodigia
quæ Dionyſio Siciliæ tyranno inſtans à Dione bellum prædice-
bant,

bant, fuit aquila quæ rapuit cuidam è ſatellitibus lanceam, eamque in altum elatam miſit deorſum. Cyro revera proficiſcenti contra regem Armeniæ, at ſpecie eunti in venationem, in agro lepus apparuit, quem advolans aquila cùm raptum ſuſtuliſſet, & in collem deportatum ambediſſet, id omne Cyro fuit omen victoriæ. Enimvero talibus inventis antiquitas uſque eò delectabatur, ut his ſive eventis, ſive mendaciis autoritas concilietur ab eo quod Strabo narrat in pyramide Rhodopes. Cùm enim hæc mulier lavaretur, aquila alterum calceum è manu ancillæ correptum Memphin deportavit. Ibi in ſublime, & ſupra verticem regis jura dantis evecta, calceum demiſit in gremium ejus. Rex & miraculo, & calcei concinnitate motus, miſit per univerſam Ægyptum qui eam quærerent, cujus eſſet is calceus. Reperta, & in conſpectum ejus adducta, uxor ab eo fuit aſſumpta. Denique defunctæ additus eſt inſignis honor ſepulchri. Quippe extructa ei fuit una illarum pyramidum quæ poſtea ingentem celebritatem ſunt adeptæ. Stephanus autor eſt, Hemochare urbis Cardiæ conditore ſacrificante, corvum corde rapto, evolaſſe in eum locum ubi ea urbs condita fuit, ibique illud dimiſiſſe: eaque re id nominis urbi inditum. Extat & illud de aquila, quæ cùm publicus Samiorum conventus haberetur, publicum annulum raptum demiſit in ſinum ſervi. Iſtis miraculis accedit illud quod de Octavio memorat Dio, ipſum adhuc puerum cùm ruri educaretur, aquilam è manibus rapto pane, in ſublime volaſſe, & redeuntem ei poſtea reddidiſſe. Ancile cœlo delapſum in manus Numæ regis Romani, antiquitùs creditum. Hæc & his ſimilia quæ huc congeri poſſent, ut minuunt admirationem, ita augent fidem & autoritatem ejus rei quam Plinius, Xiphilinus, & Suetonius memorant. Itaque cœlo demiſſa frons laurea laurum ſicuti cœleſtem arborem cæteris arboribus, & hoc genus lauri cæteris generibus prætulit. Neque quicquam mirum factum eſt, ſi in triumpho Auguſtus ea uſus eſt. Certè is triumphans & ramum ejus manu tenuit, & caput hoc genere lauri redimiri voluit. Quo videlicet, tam nobili exemplo dein omnes Cæſares ex illa ſylva, ſive laureto triumphales coronas deſumpſerunt, in qua rami in triumpho à prioribus Cæſaribus geſtati inſiti fuerant.

Xenoph. de inſt. Cyr. lib. 2.

Strabo lib. 17.

Stephan. καρδία.

In vita Æſopi.

Xiphil. Aug.

Plutarch. Numa.

CAPUT X.

Plura de lauru ſterili. Laurus nuntia lætitiæ. Laurus ſymb lum victoriæ. Manus Apollinis laurigera. Avi laurigeri. Laurus cur ſignet triumphum. Laurus inter inſignia triumphalia. Laurus paciſera. Laurus à ſacerdote manu geſtata.

ETſi in Auguſti exemplo tantum eſt autoritatis, ut ea autorit in ſequentibus Cæſaribus potuerit eſſe pro ratione, tamen rem introſpicere libet, hoc exemplum videbimus non carere ſi ratione. Siquidem hanc laurum Plinius à quibuſdam marem exiſt matam ait, quòd nihil gignit. Et hoc ipſo, & quòd inventu rara eſ quamvis è cœlo non eſſet miſſa, cæteris tamen videretur eſſe præ ferenda. Et quanquam hinc ſatis cauſæ eſt, quapropter hanc lau ream Romani Cæſares triumphalem ducerent, tamen quòd & ir libertate hæc frons in triumpho cæteris prælata eſt, hujus inſtitut rationem altiùs repeto, & ad priſca tempora retrocedo. Et quando cum Plinio rem inveſtigare cœpi, huic tanto ſcriptori me uſque adhærere juvat. Et Plinius quidem haudquaquam diverſus ab cætera antiquitate, laurum ait Romanis *præcipuæ lætitiæ, victoriarumque nuntiam eſſe.* Et verò omnium conſenſu laurus eſt præcipuum ſymbolum victoriæ, præcipuè Romanis, vel jam inde ab ipſo Romulo. Nam is victo Acrone, ejuſque armis ad quercum ſuſpenſis lauru caput redimivit. Quid ego ſæculum Romuli cito? Apud Virgilium Æneas, qui fuit quadringentis ante Romulum annis, victorem Cloanthum lauro coronat.

Appian. Alex. Liby.

Plutarch. Rom.

Virgil. lib. 5. Æneid.

> *Victorem magna præconis voce Cloanthum*
> *Declarat, viridique advelat tempora lauro.*

Nec tantùm partæ, ſed futuræ quoque victoriæ laurus prænuntia eſt. Cùm Sylla è bello Mithridatico rediens Tarentum adpuliſſet, ſiliqua viſa eſt habere formam coronæ, cum duobus lemniſcis dependentibus. Id quod Sylla accepit ut omen victoriæ. Et illi qui Pompejo apud Pharſaliam militabant, etſi tunc quidem falſi, tamen ut victoriæ certi tabernacula coronarunt lauro. Si hæc de futura victoria è lauru præſumebantur, quidni hæc ipſa laurus jam partam demonſtret? Ipſe quidem ſic puto, eos qui Herculi ſacrificabant capita lauru ea re coronaſſe, quòd fatebantur eum fuiſſe tot laborum victorem inclytum.

Plutarch. Sylla.

Appian. Alex. civ. bell. lib. 2.

Sen. in Herc. fur.

> —— *denſa quod læto venit*
> *Clamore turba frontibus laurum gerens,*

Magni-

Magnique meritas Herculis laudes canit.

Nullus certè nec priſcis, nec citerioribus ſæculis mos receptior. Verba ſunt Iphis ad Anaxaretem apud Ovidium,

—— nitidaque incingere lauro, Ovid. lib. 14. Metam.
Vincis enim.

Idem alibi facit victoriam imponentem victoris capiti laurum.

Sic aſſueta tuis ſemper victoria caſtris Ovid. lib. 2. de triſt.
Nunc quoque ſe præſtet, notaque ſigna petat.
Auſoniumque ducem ſolitus circumvolet alis;
Ponat & nitida laurea ſerta coma.

Apud Propertium manus Apollinis laurigera eſt victrix ac triumphatrix. Ibi enim facit Apollinem animos Auguſto addentem, ne dubitet inire prælium navale Actiacum.

Tempus adeſt, committe rates; ego temporis autor Propert. lib. 4.
Ducam laurigera Julia roſtra manu.

Similiter Silius Italicus vocat avos laurigeros, id eſt victores,

—— laurigeris decus illud avis. Sil. Ital. lib. 5.

Et Tibullus lauros victrices,

At te victrices lauros Meſſalla gerentem. Tibull. lib. 1. el. 7.

Si laurus victoriam ſignat, neceſſe eſt ut triumphum quoque deſignet, quem ſpectat victoria. Nam ſine victoria nullus eſt triumphus. At victoria ſicuti laurus, eſt Apollinis. Eſt ergo laurus non ſolùm victrix, ſed & triumphatrix, & verè Apollinea. Ovidius,

Quaque ibis manibus circumplaudêre tuorum, Ovid. lib. 4. de triſt.
Undique jactato flore tegente vias.
Temgora Phœbea lauro cingentur, Ioque
Miles Io magna voce Triumphe canet.

Tibullus triumphalem vocat,

Ipſe triumphali devinctus tempora lauro, Tibull. lib. 2. eleg. 5.
Dum cumulant aras, ad tua ſacra veni.

& Horatius ad Pollionem,

Inſigne mœſtis præſidium reis, Horat. lib. 2. Carm. od. 5.
Et conſulenti Pollio curiæ;
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.

Alibi quoque Horatius victoriam, triumphumque deſignat appellatione lauri, ubi loquitur de virtute,

—— regnum & diadema tutum Horat. lib. 2. Carm. od. 2.
Deferens uni, propriamque laurum,
Quiſquis ingenteis oculo irretorto
Spectat acervos.

Sub principibus illi quibus inſignia triumphi concedebantur,

 faſces,

faſces, qui veteri more, ut alibi dixi, imperatoribus præfereban tur, laureis quoque circumdabant. Palam hoc fit è verbis Taciti *Ob res*, inquit, *à Quadrato & Corbulone proſperè geſtas laurum faſcibus imperatoriis addi*, evulgatum, ſupple. Tanti Hercule hæ laurus fuit quam triumphatricem ſive triumphalem voco, ut ean ipſi mortalium ſummi vel ipſa morte emere non dubitarint. Horatius,

Tacit. lib. 3. Annal.

Herculis ritu modò dictus, ô plebs
Morte venalem petiiſſe laurum
Cæſar Hiſpana repetit penates
Victor ab ora.

Horat. lib. 3. Carm.

Alibi ducem non triumphare dicens, ait eum non geſtare caput ornatum foliis Deliis.

—— neque res bellica Deliis
Ornatum foliis ducem,
Quòd regum tumidas contuderit minas,
Oſtendet Capitolio.

Horat. lib. 4. Carm. od. 3.

Zonar. Severo.

Zonaras tradit, Severo ineunte urbem Romam, vicos & plateas fuiſſe conſperſas floribus, & coronis laureis. Quæ ſanè fuit quædam ſpecies triumphi, ac proinde publicæ lætitiæ. Atque ut ſupra dixi laureatum ſæpe ſignare victorem, ita ſæpe hac ipſa dictione demonſtratur triumphans, ut apud Prudentium ubi celebrat martyrium Petri & Pauli,

Unus utrumque innovatus anno
Vidit ſuperba morte laureatum.

Prudent. periſteph. hym. 12.

Plutarch. Cic.

Cùm M. Tullius dixit, *Cedant arma togæ, concedat laurea linguæ*, haud dubiè hoc dixit, Victoria & triumphus jaceant infra magnitudinem eloquentiæ. His accedit; quod, ut Plinius ait, *laurus eſt pacifera.* Ut enim è certamine eſt victoria, ita quoque victoriam pax conſequitur. Cæſar bellorum civilium victor, ſumpta lauru, ſedens excelſa ſede univerſos arma ponere jubet. Ergo prætenta ſive porrecta laurus hoſtibus armatis eſt pacifera. Id quod diſcere licet ex Ovidio, qui concordiam non olea, ſed utique lauro coronat.

Appian. Alex. lib. 5. bell. civ.

Venit Apollinea longas concordia lauro
Nexa comas, placidi numen opuſque ducis.

Ovid. lib. 6. Faſt.

In hanc ſententiam ipſe Ovidius laureæ Cæſaris pacem ineſſe ait,

Præſtat & exulibus pacem tua laurea Cæſar.

Ovid. lib. 3. de Ponto.

Similiter Auſonius laurea pacem deſignans ait,

Te dominante Tito cingit nova laurea Ianum.

Auſon. in XII. Cæſ.

Homerus quoque facit Chryſen ſacerdotem & oratorem Achillis

manu

manu gerentem coronas, ſive ſerta Apollinis, id eſt, lauros cùm repetit filiam,

——— ὁ γὰρ ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
λυσόμενός τε θύγατρα, φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος.

Homer. lib. I. Iliad.

Hic enim venit celeres ad naves Achivorum, Liberaturuſque filiam ferenſque infinita dona, Coronas habens in manibus longè jaculantis Apollinis. Paulò poſt Agamemnon eum minaciter alloquens ait,

μή νύ τοι οὐ χραίσμῃ σκῆπτρον, καὶ στέμμα θεοῖο.

Non utique tibi proderit ſceptrum & corona Dei.

CAPUT XI.

Laurea id eſt laureatæ literæ. Laureatæ. Inſignia laureæ. Laureatæ tabellæ, ἐπινίκιοι ἐπιστολαί. Currus laureatus. Laureata multitudo. Laurus grata Apollini. Laurus planta ignita, vel ignigena. Apollo δαφναῖος. Daphne virgo, eadem Sofrona. Sobrietas. Liber autor coronæ laureæ. Apollo δαφνηφόρος.

CUm laurus non tantùm ſit ſymbolum victoriæ ac triumphi verùm etiam pacis, qua ſublata nihil ſit neque in victoria, neque in triumpho pulchri, non mirum eſt, eam & litteris, & militum lanceis, piliſque addi ſolitam. Hîc moneo, literas laureatas interdum ſignari ſolo nomine laureæ, ut apud Tacitum, *Ipſe* [L. Vitellius] *lauream proſperè geſtæ rei ad fratrem miſit.* Nempe, lauream hîc interpretor literas laureatas; quæ interdum dicuntur laureatæ, non addito, literæ, eodem Tacito autore. *Nec Agricola*, inquit, *proſperitate rerum in vanitatem uſus, expeditionem aut victoriam vocabat victos continuiſſe. Ne laureatis quidem geſta proſecutus eſt.* Aliter vocabantur inſignia laureæ, ut apud Cæſarem, *Pompejus eo prælio Imperator eſt appellatus. Hoc nomen obtinuit; atque ita ſe poſtea ſalutari paſſus eſt Sed neque in literis quas ſcribere eſt ſolitus, neque in faſcibus inſignia laureæ prætulit.* Dicuntur & laureatæ tabellæ apud Livium. M. Tullio ſunt *literæ victrices* converſa in Latinum ſermonem Græca locutione. Siquidem eædem Græcis ſunt ἐπινίκιοι ἐπιστολαί, ut apud Photium è Theophylacto, eſt & δάφνη ἐπὶ τῇ νίκῃ, laurus ſuper victoria, ſive poſt victoriam. Sed & eo qui adverſus Chaganum inſurrexerat Rumi filio interempto, ipſe Chaganus ἐπιστολὴν Μαυρικίῳ τῷ αὐτοκράτορι ἔστειλεν. victoriæ nunciam Mauricio imperatori epiſtolam miſit. Erat & currus laureatus, nempe ille ipſe qui triumphalis, ut apud Suetonium loquentem de

Tacit. lib. 3. hiſt.

Tacit. Agric.

Cæſ. lib. 3. de bell. civ.

Liv. lib. 35. Cic. ad Attic. lib. 5. ep. 21. Theophyl. ἱστορ. ζ. Xiphil. Ner.

Sueton. Aug. de Octavio patre Auguſti, *Videre viſus eſt filium mortali ſpecie am-pliorem cum fulmine, ſceptro, exuviiſque Jovis Opt. Max. ac ra-diata corona ſuper, laureatum currum biſſenis equis candore ex-imio trahentibus.* His propemodum ſimiles currus fuiſſe ductos i pompo, cùm Cyrus è regia in publicum egrediebatur, memor *Xenoph. de inſtit. Cyr. lib. 8.* Xenophon, nempe currum album Jovi ſacrum, χρυσόζυγον aure jugo, ἐστεμμένον coronatum. tum Solis currum album, Et hunc quo que coronatum. In publicis quoque gratulationibus multitudo aſp ciebatur laureata, id eſt, circumplaudens illi qui rem proſperè geſſi ſet, ſicuti particeps hujus felicitatis. *Tacit. lib. 2. hiſt.* *Vitellio*, inquit Tacitus, *plauſer Populus cum lauru ac floribus Galbæ imagines circum templa tu lit, congeſtis in modum tumuli coronis*, quam quiſque, ſcilicet, capit tuliſſet. Addit Plinius, *laurum eſſe ſpectatiſſimam in monte Par naſſo. Ideoque etiam*, inquit, *grata Apollini.* Id quod verum eſſ diſcimus, ex Ovidio, ubi loquitur de Daphne & Phœbo,

Ovid. lib. 1. Metam.

Oſcula dat ligno; refugit tamen oſcula lignum.
Cui Deus, At quoniam conjux mea non potes eſſe
Arbor eris certè, dixit, mea. ſemper habebunt
Te coma, te citharæ, te noſtræ Laure pharetræ.
Tu ducibus lætis aderis cùm læta triumphum
Vox canet, & longas viſent Capitolia pompas.

Infra videbimus, laurum vocari herbam Parnaſſiam. Virgilius diſer-tim eam tribuit Phœbo, ſicuti plantam ignitam, ac proinde Apolli-ni gratam, qui quantus quantus eſt, ignis eſt

Virg. ecl. 7.

Populus Alcidæ gratiſſima; vitis Jaccho;
Formoſæ myrtus Veneri; ſua laurea Phœbo.

Idem alibi,

Virgil. Cul.

Laurus item Phœbi ſurgens decus.

Imitatus, videlicet, Theocritum,

Theocrit. epigr. 1.

Τεὶ δ' μελάμφυλλοι δάφναι τὶν Πύθιε Παιάνι
Δελφὶς ἐπεὶ πέτρα τοῦτό τοι ἀγλάϊσε.

At nigris foliis lauri tibi, ô Pythie Apollo [dicatæ ſunt] Delphica enim petra his te ornavit. Hinc eſt quod Poëtæ Apollinem vocant *Ἀνθολ. lib. 1.* δαφναῖον veluti proprio epitheto. Apud Ovidium cùm corvus Apollini indicaſſet,

Ovid. lib. 2. Metam.

Cum juvene Æmonio vidiſſe Coronida;

tunc verò Phœbo, nimirum præ ingenti dolore

Laurea delapſa eſt audito crimine amantis.

Conſtant. Cæſ. lib. 11. cap. 3. Hygin. fab. 203. Scholiaſt. in Alexiph. Nic. Ovidio aſſentiuntur Conſtantinus Cæſar, Hyginus, Aphthonius, & Scholiaſtes Nicandri. *Apollo*, inquit Hyginus, *Daphnen Pelei flumi-nis filiam cùm virginem perſequeretur illa à t. rra præſidium petit, quæ eam recepit in ſe, & in arbor. m laurum commutavit. Apollo*

inde

nde ramum fregit, & in caput impoſuit. Arbori nomen indidit lauri à nomine virginis. Ipſam quoque virginem nominavit Sophronam, hoc eſt ſobriam. Id quod vaticinio convenit, cui certè origo ſobrietas eſt. Aliam Tertullianus cauſam profert, qua factum eſt ut hæc arbor ſit Phœbi. *Habes*, inquit, *tragœdiam Cerberi; habes* Tertull. de cor. mil. *Pindarum atque Callimachum, qui & Apollinem memorat, interfecto Delphico dracone, lauream induiſſe quâ* [l. quaſi] *ſupplicem. Et poſtea, laurea iſta Apollini, vel Libero ſacrata eſt; illi ut Deo terorum, huic ut Deo triumphorum. Sic docet Claudius.* E quo loco diſcimus, Liberum non minùs eſſe autorem coronæ laureæ, quàm ipſum Apollinem. Sed de Libero ipſe paulò ante diſertim fatetur his verbis, *Sed & aliâs Liberum principem coronæ planè laureæ in qua* Tertull. de cor. mill. *ex Indis triumphavit, etiam vulgus agnoſcit, cùm dies in illum ſolennes magnam appellat coronam.* Sed ut Liberi quoque in Oriente fuerit hæc corona, certè apud Occidentales obtinuit ut ſit Apollinis, ſive ob eam cauſam quam Ovidius memorat, ſive propter eam quam è Claudio Tertullianus affert. Quibus aſſentitur Ælianus. Is Ælian. Var. hiſt. lib. 13. enim memorat, Apollinem Pythone ſerpente, qui Delphos occupabat, jaculis interempto, coronatum lauro Tempica; ramoque manu ſumpto, veniſſe Delphos, & oraculum occupaviſſe. Ergo Daphne virgo, quia diu Apollinem uſſit, in laurum converſa, exin fuit in perpetua tutela hujus numinis. Nam ante eam diem,

Nondum laurus erat, longoque decentia crine Ovid. lib. 1.
Tempora cingebat de qualibet arbore Phœbus. Metam.

Hinc, opinor, vetuſtus mos, quo ſacerdotes Apollinis laurum geſtabant. Unde veriſimile eſt, laurum dictam fuiſſe ſacram. Virgilius,

Rex Anius, rex idem hominum, Phœbique ſacerdos Virgil. 3.
Vittis & ſacra redimitus tempora lauro Æneid.
Occurrit.

Certè ipſe Apollo vocatus eſt δαφνηφόρος gestator laureæ.

CAPUT XII.

Laurus ſumpta pro oraculo Apollinis. Fatidici vates laureati. Conſilium capientes accedebant ad laurum. Latonæ ſacrificantes laureati. Laurus perpetuò viret. Sociatur myrtis, & hyacintho. Lauri umbra & nitor. Laurus ἀλεξιφάρμακον. Laurus fautrix inſidiarum. Laurus fulmine non icitur.

ITaque quòd hæc arbor Apollini tantopere eſt placita, quandoque laurum pro ipſo Apollinis oraculo ſumptam legimus. ut apud Callimachum,

Οἷον ὁ τὠπόλλωνος ἐσείσατο δάφνινος ὅρπηξ, Callimach. in princip.
Οἷα δ᾽ ὅλον τὸ μέλαθρον. hym. in Apoll. 6.

Quantum iſte Apollinis commotus eſt laureus ramus! Quantum verò totum antrum! Ipſi vatidici vates redimiuntur lauro, ut apud Euripidem Caſſandra,

Euripid. Iphig. in Aul. actu 3.

> τὰν Κασσάνδραν ἵν' ἀκούω
> ῥίπτειν ξανθοὺς πλοκάμους
> χλωροκόμῳ στεφάνῳ δάφνας
> κοσμηθεῖσαν, ὅταν θεοῦ
> παντόσωοι πνεύσωσ' ἀνάγκαι.

Ubi fama eſt Caſſandram flavos diffundere crines Viridante ſerto lauri ridimitam, quando ipſam omniſcia inſpirant numina. Hæc ipſa Caſſandra apud hunc ipſum Euripidem alloquens Phœbum,

Euripid. Troad. actu 2.

> —— ἄγε σὺ Φοῖβε νῦν
> κατ' σὸν ἐν δάφναις
> ἀνάκτορον θυηπολῶ.

Age tu Phœbe nunc tuis inter lauros templis operabor ſacris. Et alibi valedicens Apollinis coronis, cujus ſacerdos erat, ait

Euripid. Troad. actu 2.

> ὦ στέφη τοῦ φιλτάτου μοι θεῶν, ἀγάλματ' εὔια
> χαίρετε.

ô ſerta chariſſimi mihi Dei, ô ſacræ imagines valete. Certè qui ſe rio ſuper aliqua re conſulebant, accedebant ad laurum. Silius Italicus facit Scipionem eum qui poſtea fuit Africanus ſuperior adhuc adoleſcentem, cogitantem de provincia Hiſpania ſediſſe ſub lauru,

Sil. Ital. lib. 15.

> *Has lauri reſidens juvenis viridante ſub umbra*
> *Ædibus extremis volvebat pectore curas.*

Illi quoque qui Latonæ matri Apollinis ſacra faciunt, evinciuntur lauro. Ea re apud Ovidium Manto juſſu Latonæ Thebanas mulieres hac fronde redimiri jubet.

Ovid. lib. 2. Metam.

> —— *Iſmenides ite frequentes,*
> *Et date Latonæ, Latonigeniſque duobus*
> *Cum prece thura pia; lauroque innectite crinem.*
> *Ore meo Latona jubet. Paretur, & omnes*
> *Thebaides juſſis ſua tempora frondibus ornant.*

Phornut. in Apoll. & Diana. Iſidor. lib. 17.

Porrò dicitur grata Apollini διὰ τὸ εὐεργές τε καὶ ἀειθαλὲς φυτὸν εἶναι, quòd cuivis operi eſt apta, atque, ut Plinius ait, *perpetuò viret. Hanc arborem*, inquit Iſidorus, *Græci daphnen vocant, quòd nunquam deponat viriditatem. Inde illa potiùs victores coronantur.* Certè ob hunc virorem & nitorem, myrtis, ut ſupra monui, ſociatur, augendæ, ut credibile eſt, pulchritudini. Theocritus,

Theocrit. in epigr.

> Σακὸς δ' αὖ ἱερὸς περιδέδρομεν· ἀέναον δὲ
> Ῥεῖθρον ἀπὸ σπιλάδων πάντοσε τηλεθάει
> Δάφναις καὶ μύρτοισι, καὶ εὐώδει κυπαρίσσῳ.

Ædes

Ædes autem ſacra pulchrè circumcurrit, & perenne fluentum de ſaxis undique viret, lauris, & myrtis, & odorata cupreſſu. Jungitur & hyacintho apud Virgilium,

—— Phœbo ſua ſemper apud me *Virgil. ecl.*
Munera ſunt laurus, & ſuave rubens hyacinthus. *3.*

Laudaturque umbra lauri, ut apud Horatium,

Tum ſpiſſa ramis laurea fervidos *Horat. lib.*
Exeludet ictus. *2. Carm. od. 15.*

Ejus nitorem præcipuè ſignat Ovidius, ubi loquitur de Daphne mutata in laurum,

—— remanet nitor unus in illa. *Ovid. lib. 1. Metam.*

Laurus quoque creditur eſſe Apollinis, quòd eſt ἀλεξιφάρμακον adverſus inſidias. Unde natum proverbium, δαφνίνην φορῶ βακτηρίαν laureum fero baculum, Sed ut laurus cavendis inſidiis eſt peridonea, ita quoque eſt efficax proſperandis. Certè apud Euripidem *ἐν παροιμ.* Oreſtes lauro inumbratus inſidiis opprimit Neoptolemum, videlicet præſcius futuri, ac meditatum ejus facinus præveniens.

τῷ δ' ἐκ ξιφήρης ἄρ' ὑφεστήκει λόχος *Euripid.*
δάφνῃ σκιασθεὶς· ὧν Κλυταιμνήστρας τόκος εἷς ἦν. *Androm. actu 5.*

Quo in loco gladiis armatæ erant inſidiæ locatæ, è quibus laureatus Clytemneſtræ filius unus erat. Addit Plinius, *manu ſatarum, receptarumque in domo arborum fulmine non ici laurum*; ſtulta, ſcilicet, nihilominus tamen vulgata credulitate, planeque recepta, ut infra fuſiùs dico.

CAPUT XIII.

Apollo edit reſponſa per laurum. Delphici tripodes è lauro. Quo ritu ederentur oracula Delphica. Adytum Apollineum multa fronde umbratum. Laurus divinatrix. Vorare laurum, aut veſci lauro, quid. Vates laureati. Junonis miniſtri laureati. Ædes Apollinis everritur ramis lauri. Omen capitur è lauro accenſa. Laurus dormientibus addita quid efficiat. Laurus adhibita cantaminibus.

HÆc omnia etſi nituntur teſtimoniis antiquitatis, tamen multò magis ea re laurus videtur Apollini ſacra, quod ipſe *Artemid.* edit reſponſa per laurum. Eaque re dicitur μαντικώτατος, ac ſi di- *lib. 4. cap.* cas, numen ut ita loquar, vatidiſſimum. Et verò Athenæus ut oſten- *69.* dat, quantus ipſe Apollo exſurgat in ultionem illorum qui quali- *Athen. lib.* cunque ratione abutuntur lauro ſibi ſacra, tradit Metapontinos *13.*

Apol-

Apollini dedicaſſe æneam laurum. Ex ea lauru cùm vox edita eſſ[e] Pharſaliam quandam ſaltatricem donatam laurea corona, eaq[ue] aurea templo detracta; tunc verò eam mulierem medio foro fuiſ[se] diſcerptam à vatibus Apollineo furore percitis, nempe propter vio[latum] numen, hoc eſt, non ſolùm propter ſacrilegium; ſed quò[d] ea mulier ſacrilegio addidiſſet temeritatem geſtandi ſtemmata eju[s] Dei, cujus ipſa non eſſet ſacerdos. Certè huic numini hæc fron[s] uſque eò dilecta fuit, ut is tripos unde edebantur oracula Pythic[a]

Him. μελ. fuerit è lauro. Id quod diſcimus ex Himerio, ubi Apollinem allo[quens] invehitur in Xerxem qui uſque eò audaciæ progreſſus eſt, u[t] ſacris tripodibus ignem injicere tentarit. Nam ſi Xerxes tripod[i]bus ignem admoturus fuit; utique fatendum eſt, eos tripodas con[]ſtitiſſe ex ea materia quæ igni obnoxia eſſet. Ea erat laurus, quam

Phornut. in Apoll. & Dia. Phornutus ait eſſe εὐέγκαυστον aduri facilem, & ad purgation[em] aptam; Ideoque non abſurdè ſacratam eſſe numini puriſſimo & ar[]dentiſſimo. Cæterùm & ipſa Pythia ἐστεφανηφόρει coronata erat, & ipſi tripodes non ſolùm erant laurei, ſed & δάφνῃ ἦσαν ἐστεμμένοι

Scholiaſt. Ariſtoph. in Pl. 4. Nicephor. lib. II. cap. 45. lauru erant coronati. Id ipſum diſcimus è Nicephori hiſtoria eccle[]ſiaſtica, ubi memorat, Valenti imperatori defuncto quiſnam in im[]perio ſucceſſurus eſſet, quoſdam hac ratione ſciſcitatos eſſe Tripod[e] ſcilicet, è lauro facto, verbiſque & evocationibus quibuſdam de mo[]re peractis, ad deſtinata pervenerunt. Quippe quibuſdam liter[is] collectis, quæ dicuntur fuiſſe θ, ε, ο, δ, & quibuſdam in tripode ma[]chinis eas ordinantibus, futuri imperatoris nomen apparuit. Di[]ſertim quoque Homerus tradit, Apollinem reſpondere è lauro, ho[c] eſt è tripode laureo.

Hom. hym. in Apoll.

Χρείων ἐκ δάφνης γυάλων ὕπο Παρνησοῖο.

Oracula edens ex lauro ex vallibus Parnaſſi. Et Callimachus in loc[o] ſupra citato,

Callimach. hym in Apoll. in primo.

Οἷον ὁ τὠπόλλωνος ἐσείσατο δάφνινος ὅρπηξ;
Οἷα δ' ὅλον τὸ μέλαθρον.

Quantum iſte Apollinis commotus eſt laureus ramus; Quantum verò totum antrum! Quem omnem ritum, quòd vulgo ignorari

Scholiaſt. Ariſtoph. in Pl. 4. video, è Scholiaſte Ariſtophanis deſumptum trado. Coronæ ſuper tripode erant poſitæ, quas Pythia capite geſtans vaticinabatur. Erat autem Pythia virgo ſedens ſuper tripode Apollinis diductis cruribus. Ea malum ſpiritum, qui ex inferiori parte reddebatur, per genitales partes recipiebat. Et ſic furoris plena, crinibus ſolutis, & ore deſpumante, ac per omnia furioſos imitata, pronuntiabat verba vaticiniine, an furoris? Hoc fermè ipſum de Sibylla Virgilius tradit,

-- *magnam*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

—— magnam cui mentem, animumque
Delius inſpirat vates, aperitque futura. *Virgil. 6. Æneid.*

Adde, hanc Pythiam, cùm oraculum ſciſcitantibus reſponſura eſſet, ſolitam fuiſſe bibere è ſacris fluentis; atque illico Deo plenam adeuntibus oraculum edidiſſe. Adde & illud, ſub tripode fuiſſe draconem, qui & ipſe voces edebat. Cæterùm is locus, ſive illud adytum unde edebantur illa ſive oracula, ſive reſponſa, fuit coronatum, id eſt, multa fronde umbratum & obſcuratum. Ergo Pythia, ſive Pythias, apud Æſchylum ſic loquitur, *Lucian. Hemo. ſive de ſect.* *Lucian. de aſtrol.*

ἐγὼ μὲν ἕρπω πρὸς πολυστεφῆ μυχόν. *Æſchyl. Eum.*

Equidem repo ad bene coronatum antrum. Hæc ſunt illa ipſa quæ Ariſtophanes in loco proxime citato vocat στέμματα, nempe φυλλώδη καὶ ποώδη στεφανώματα, folioſa & herbida coronamenta. Has ab cauſas laurus dicitur eſſe divinatrix, vel ſciens futuri; ut Claudianus ait, *venturi præſcia laurus*, & Lycophron Caſſandræ os fatidicum vocat laurivorum; quaſi qui laurum voraverit, is futura præſentiat. *Heſych: στεφανωμάτων λωτῶν.* *Claudian. lib. 2. de rap. Proſerp.* *Lycoph. in princ.*

ἀλλ' ἄσπετον χέασα παμμιγῆ βοὴν
Δαφνηφάγων φοίβαζεν ἐκ λαιμῶν ὄπα,
σφιγγὸς κελαινῆς γῆρυν ἐκμιμουμένη.

Sed immenſum fundendo confuſumque clamorem, laurivoro vaticinata eſt ore, Nigræ Sphingis vocem imitata. Eſt ergo laurus σύμβολον μαντικῆς. Huc adluſum eſt à Tibullo,

—— ſic uſque ſacras innoxia lauros
Veſcar. *Tibull.*

Tryphiodorus hanc ipſam Caſſandram facit concutientem ſacram laurum, cùm agitaretur mente vaticinatrice,

Τοίη μαντιπόλοιο βολῆς ὑπὸ νύγματι κούρη
Πλαζομένη κραδίην ἱερὴν ἀνεσείετο δάφνην. *Tryphiod.*

Talis virgo fatidici impetus ſtimulo agitata mentem, concutiebat ſacram laurum. Martianus Capella vocat ramum lauri virgam divinatricem & conjecturalem. *Delius quoque*, inquit, *ut ramale laureum geſtitat divinatrice eâdem, conjecturalique virga volucres illi, ac fulgurum jactus, ac ipſius meatus cœli ſyderumque monſtrabat.* Apud Euripidem Caſſandra ad divinam, hoc eſt, vaticinatricem laurum canens, Paridem interfici oportere dixit, *Martian. Cap. lib. 1.*

εἴθε δ' ὑπὲρ κεφαλᾶς ἔβαλον κακὸν,
ἅ τις τέκεν ποτὲ Πάριν,
πρὶν Ἰδαῖον κατοικίσαι λέπας,
ὅτε νιν παρὰ θεσπεσίῳ δάφνᾳ
βόασε Κασσάνδρα κτανεῖν. *Euripid. Androm. actu 1.*

Utinam

Utinam ſupra caput jeciſſet malum quæ quondam peperit Pari, priuſquam habitaſſet Idæum verticem, quando ipſam apud di- nam laurum Caſſandra clamavit interficiendum. Apud hunc ipſi Euripidem πτόρθοι δάφνης rami lauri collocantur in æde Ap- linis.

Euripid. Ion. actu I.

ἡμεῖς δὲ πόνους, οὓς ἐκ παιδὸς
μοχθοῦμεν ἀεὶ, πτόρθοις ἢ δάφνης,
στέφεσί θ' ἱεροῖς ἐσόδους Φοίβου
καθαρὰς θήσομεν, ὑγραῖς τε πέδον
ῥανίσι νοτερόν·

Nos autem quibus à puero adſuevimus laboribus, lauri ramis, ſacris ſertis veſtibula Phœbi, humidaque pavimentum aſpergi madidum luſtrabimus. Ipſe Apollo, ut alibi dico, eſt μάντις ποιητὴς, vates & poëta, καὶ κατ' ἀμφότερα ἐξηγητὴς τῆς ἀληθείας, utraque ratione interpres veritatis. Apud Ariſtophanem is qui cr ditur eſſe vates, coronatur lauro.

Ariſtop. περὶ τῶν παραφθεγ.

Ariſtoph. εἰρήνῃ.

——καὶ γὰρ οὑτοσὶ
Προσέρχεται δάφνῃ τις ἐστεφανωμένος.
Τίς ἄρα ποτ' ἐστιν; Θε. ὡς ἀλαζὼν φαίνεται.
Μάντις τις ἐστιν. Τρ. οὐ μὰ Δί'· ἀλλ' Ἱεροκλέης·

Etenim hic accedit quiſpiam lauro coronatus. Age quis tander eſt? Th. Ut ſuperbus incedit. Vates aliquis eſt. Tr. Non per J vem, ſed Hieriocles. Non de nihilo Athenæus ex Ariſtarcho ob ſervavit, Caribus imperatum fuiſſe ut omnibus coronis abſtine rent, laureis exceptis. Quippe Junonis miniſtris hæ loco muner concedebantur. Itaque Cares obtemperantes oraculo, ſublato uſ omnium coronarum, Deæ miniſtris ut laureas geſtarent, permiſe runt. Quo, ſcilicet, permiſſu videbatur illis datum ut futura præ noſcerent ac prædicerent. *Dant illi hoc majeſtatis*, inquit Solinu de lauro, *ut portendat futura*. Apud Euripidem ramis lauri ever ritur ædes Apollini ſacra, ſicuti fatidico numini. Uſque eò omni ibi conſtat fuiſſe laurea.

Athen. lib. 15. & ſeqq.

Solin. cap. 34.

ἄγ' ὦ νεηθαλὲς, ὦ
καλλίστας προπόλευμα δάφνας,
ἃ τὰς Φοίβου θυμέλας
σαίρεις, ὑπὸ ναοῖς,
κήπων ἐξ ἀθανάτων.

Age ô virentes ſcopæ, ô pulcherrimæ miniſterium lauri, Quæ ſa- cra Phœbi pulpita ſcopunt ſub delubris ex hortis immortalium. Apud Virgilium Eurotas fluvius ab Apolline edoctus, ſuas lauros, quibus umbrantur ſuæ ripæ, multa docet, nempe ut conſulentibus reſpondere poſſint.

Omnia

Omnia quæ Phœbo quondam meditante beatus
Audiit Eurotas, juſſitque ediſcere lauros,
Ille canit. — Virgil. ecl. 21. & ibi Serv.

Quo loco pro *omnia* libentiùs legerim *omina*. Nam omen capitur è lauro. Et verò ſingulas lauros autor panegyrici ad Conſtantinum ait ferre omen tricenûm annorum, in loco quem paulò infra cito. Laurum eſſe ominatricem, vel ex eo intelligitur, quòd eam accendi in ſacris mos fuit, ut, prout crepitaret, de ea re ſuper qua conſulitur, conjectura fieri poſſet. Hoc liquet ex hiſce verſibus Tibulli,

Ut ſuccenſa ſacris crepitet bene laurea flammis, — Tibull. lib. 2. el. 6.
Omine quo felix, & ſacer annus eat.
At laurus bona ſigna dedit, gaudete coloni,
Diſtendet ſpicis horrea plena Ceres.

Et quidem in ſylvis hanc arborem accendi ajunt non ſine multo ac terribili ſonitu. Lucretius,

Lauricomos ut ſi per montes flamma vagetur — Lucret. lib. 6.
Turbine ventorum comburens impete magno.
Nec res ulla magis quàm Phœbi Delphica laurus
Terribili ſonitu flamma crepitante crematur.

Illi quoque qui de interpretatione ſomniorum ſcripſerunt, ut *Antiphon, Philocrus, & Artemon, & Serapion Aſcalonites, promittunt in libris ſuis, laurum ſi dormienti ad caput poſueris, vera ſomnia eſſe viſurum.* In promptu cauſa eſt, Nimirum, quòd laurus eſt ejus Dei, cui reliqui Dii conceſſerunt, ut præter cæteros divinaret. Statius, — Fulgent. myth. l. 1. — Cic. lib. 1. quæ Tuſcul. — Stat. lib. 3. Theb.

—— non te cœleſtia fruſtra
Edocuit, lauroque ſua dignatus Apollo eſt.

Denique laurus adhibita eſt cantaminibus. Theocritus,

Πᾷ μοι ταὶ δάφναι; φέρε Θέστυλι. πᾷ δὲ τὰ φίλτρα; — Theocrit. Phar. eidyll. 2.
Στέψον τὰν κελέβαν φοινικέῳ οἰὸς ἀώτῳ
Ὡς τὸν ἐμοὶ βαρὺν εὖντα φίλον καταθύσομαι ἄνδρα,
ὅς μοι δωδεκαταῖος, ἀφ᾽ ὧ τάλας οὐδέποθ᾽ ἥκει.

Ubi mihi ſunt lauri Theſtyli? ubi verò ſunt philtra? Corona calicem hunc purpurea ouis lana, ut amatorem meum, qui me excruciat, carmine magico perſequar, qui miſer jam totos duodecim dies à me abeſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XIV.

Laurus eſt pudica, oſorque Veneris & Bacchi. Laurus comes bo valetudinis. Aſpergine lauri quidam expiati à fame. Lau cur ſignet triumphum. Laurus unde dicta. Laurus opima. L rea eſt pacifera. Feſtus emendatur. Laurus eſt ſymbolum vi riæ & imperii. Laurus eſt herba, ſeu vellus Parnaſium.

Lucian. Amor. HIſce tot dotibus & laudibus accedit hæc, quòd laurus eſt pu ca, & virginitati potiſſimùm dilecta. Ea re apud Lucianu laurus eſt transfuga. Veneris, hujuſque Deæ fugitiva facta, Tib lus eam vocat caſtam, loquens de Apolline,

Tibull. l. 3.
Hic juvenis caſta redimitus tempora lauro
Eſt viſus noſtra ponere ſede pedem.

Illud ipſum ei tribuit doctiſſimus poëta Statius,

Stat. lib. 2. Theb.
Centum ibi virgineis votæ Calidonides aris
Actæas tibi ritè faces, & ab arbore caſta
Nectent purpureas niveo diſcrimine vittas.

Similiter Claudianus hanc arborem, ut virgine prognatam, teſt tur eſſe pudicam.

Claudian. lib. 3. de rap. Proſerp.
Stabat præterea luco dilectior omni
Laurus virgineos quæ quondam fronde pudica
Umbrabat thalamos, &c.

Athen. lib. 15. Et verò ut Veneri, ſic eſt inimica Baccho, ut pote quæ neque conv viis, neque ullis compotationibus adhibetur. Nimirum, quia ca facit; & eſt odoris alieni ab nidore ciborum, etſi extra cibos hau quaquam ingrati. Superioribus accedit, quod laurus eſt come *Conſtantin. Cæſ. lib. 11. cap. 4.* bonæ valetudinis. Eaque re Kal. Januarii populus eam magiſtrati bus offerebat, ut etiam ficus aridas. Eamque Romani vocant φυτὸν ἀγαθοῦ πνεύματος, arborem, ſive plantam boni ſpiritus. Legi mus quoque à Brancho vate Mileſios expiatos fuiſſe à fame per aſper ginem lauri, dicendo hymnum his verbis, Μέλπετε ὦ παῖδες ἑκάεργον καὶ ἑκαέργαν, Cantate pueri Hecaergum, & Hecaergam. Hi *Clemen. Alex. Strom. lib. 5.* tot tantiſque dotibus nobilitata frons haud immerito ſignavit illu quod in rebus humanis maximum eſt & ampliſſimum, nempe victoriam & victoriæ pulcherrimum, nobiliſſimumque partum, triumphum. Martialis ad Domitianum,

Martial. lib. 2. epigr. 2.
Quæ datur ex Dacis laurea tota tua eſt.

Iſidor. lib. 17. cap. 7. Cæterùm hujus vocis etymon non abſurdum tradit Iſidorus, qui ait, *laurum dici à verbo laudis. Hac enim*, inquit, *cum laudibus victorum capita coronabantur. Apud antiquos autem laudea nominabatur.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

batur. Poſtea d, litera ſublata, & ſubrogata r, dicta eſt laurus. Invenio laurum non ſolùm dici victricem, ſed & opimam, ſcilicet cùm cohoneſtat caput illius ducis qui ſua manu ducem vicit, Statius,

Lauroque inſignis opima
Currus, & egregiis modò formidatus in armis
Luce palàm fuſus. *Stat. lib. 8. Theb.*

Nec Romanis tantùm laurus fuit ſymbolum victoriæ, ſed & hoc ipſum externis quoque gentibus, regibuſque placitum. Certè Plinius memorans quoddam genus lauri cui ſunt plura nomina, addit, inter hæc eſſe eam laurum, quam vocant Stephanon Alexandri. Ut ſit veriſimile hanc quoque frondem ſummo illi regi fuiſſe complacitam, & præcipuo quodam in honore habitam. Plinio aſſentitur Stephanus, qui hanc ſive laurum, ſive aliam frondem, ex qua in certaminibus coronabatur Alexander, à quibuſdam ait vocari Alexandram. Sed quòd ea frons eſſet noſtra hæc laurus, è ſequentibus datur intelligi. Addit enim, τινες δὲ δανάην αὐτὴν καλοῦσιν· οἱ δὲ χαμαιδάφνην· οἱ δὲ [f. ἐπιφυλλάκανθον] ἐπιφυλλάκαιτον, ἢ φυλλόκαρπον. Quidam verò Danaen ipſam vocant, quidam χαμαιδάφνην, id eſt humi ſerpentem laurum. Alii racemariam quandam plantam, ſive ſpinoſam, aut eam cujus omnis fructus eſt in foliis. Cæterùm etſi ea quæ Plinius tradit de nitore & virore lauri vera eſſe probavi, tamen addit Plinius, *Non ideo laurum eſſe, argumentum lætitiæ, victoriæque, addique militum lanceis piliſque quòd perpetuò viret, nec quia pacifera eſt. utroque enim*, inquit, *laureæ præſtat olea, quæ perpetua viriditate nitet; atque ubicunque, & à quibuſcunque prætenditur, accipitur, geſtatur, ibidem, & ab iiſdem pacem peti darique demonſtrat.* Videbat Plinius hanc à pleriſque cauſam afferri ingenioſiùs quàm veriùs. Certè hæc uſque eò vulgata exiſtimatio fuit, ut hodieque id ipſum legamus in Feſto. Is quamvis lecto, ut credibile eſt, Plinio, tamen tanti viri autoritate minimè motus has ipſas, quamvis confutatas ratione, rejectaſque tradere non eſt veritus, fretus, videlicet, autoritate Maſſurii, cujus ſententiam, quòd non tam ad rei fidem, quàm ad pietatem voti pertineret, Plinius in levi habuit. Is Maſſurius ita putabat, Quomodo laurus perpetuò viret, ita optandum ut Reſpub. omni tempore floreat. Is quoque ajebat laurum eſſe paciferam. Atqui tam virore, quàm ſignificatione pacis olea inquit Plinius præſtat laureæ. Ergo inanis quoque hæc ratio. His accedit tertia, quòd, ſcilicet, laurus ſit ſuffimentum cædis hoſtium & purgatio Id quod nihilo magis quàm ſuperiora Plinio probatur. His Feſtus ſubnectit quartam, nempe quòd *medicamento ſiccisſima ſit.* Quibus in verbis eſt enorme mendum. Tu pro

Stephan. ἀλεξάνδρεια.

Feſt. laureati.

medicamento ſicciſſima lege, *medicamentoſiſſima*, & locum re[...] tueris. Quid ergo, inquis, ſuper tota hac re Plinio placet? Agnoi[...] laurum eſſe frondem Apollinis; eandemque in monte Parnaſſo e[...] ctatiſſimam, ac nitidiſſimam provenire. Ob id Romæ jam in[...] priſcis ſæculis fuiſſe in tanta veneratione ut ab ipſis regibus Rom[...] dona Apollini Delphico miſſa fuerint, non ſolùm per Titum &[...] runtem filios regis, ſed & per L. Junium Brutum. Quippe is i[...] terra Romanam libertatem ſi non invenit, at ſaltem inde ſum[...] unde eam fore liberam animo præciperet. Et verò is eam prop[...]

Liv. lib. 1. cauſam ex reſponſo lauriferam illam tellurem oſculatus eſt. *Cu[...] enim juvenes*, inquit Livius, *ad oraculum miſſi ſciſcitati eſſent[...] quem eorum regnum Romanum eſſet venturum, & ex inf[...] ſpecu vox reddita eſſet, imperium ſummum Romæ habiturum [...] ipſorum primus oſculum matri tuliſſet, regiſque liberi inter ſe u[...] prior, cum Romam rediſſet, matri oſculum daret, ſorti permi[...] ſent, Brutus aliò ratus ſpectare Pythicam vocem, velut ſi pro[...] pſus cecidiſſet, terram oſculo contigit, ſcilicet, quòd ea commu[...] mater omnium mortalium eſſet.* Id quod eventu intellectum [...] fuiſſe argumentum, ſive pignus inibi futuri imperii, ubi illud f[...]

Liv. lib. 16. Brutus animo, ac deſtinatione præcepiſſet. Idem Livius memor[...] poſt victum Aſdrubalem, legationem Delphos miſſam fuiſſe, [...] *donum ex præda Annibalis portandum*; nempe ſignum grati a[...] mi ob victoriam contra eum partam. Porrò hanc frondem inge[...] conſenſu antiquitas Apollini ſacravit, ſicuti Deo victoriarum [...]

In panegyr. triumphorum. *Vidiſti enim*, credo, *Conſtantine*, ait quidam, *Ap[...] linem tuum, comitante victoria tibi laureas offerentem, quæ tri[...] nûm ſingulæ ferunt omen annorum.* Et Livius poſt traditam o[...]

Liv. lib. 15. ginem ludorum Apollinarium, ait, *Hæc eſt origo ludorum Apol[...] narium victoriæ, non valetudinis ergo, ut plerique rentur, vot[...] rum.* Et Plinius tradit, hac fronde victores Delphis coronari, [...]

Plin. lib. 15. cap. 30. triumphantes Romæ. Ipſe Apollo cantu certaturus cum Pane red[...] mitur lauro Parnaſſide, ut victrice pulcherrima & ſua.

Ovid. lib. 11. Metamorph.

Ille caput flavum lauro Parnaſſide vinctus
Verrit humum Tyrio ſaturata murice palla,
Diſtinctamque lyram gemmis, & dentibus Indis
Suſtinet à læva: tenuit manus altera plectrum.

Pindarus de Apolline verba faciens, & de lauro, hanc vocat herba[...] Parnaſiam.

Pindar. Pythi. od. 8.

Ξενάρκειον ἔδεκτο Κίῤ-
ῥαθεν ἐστεφανωμένον
υἱὸν ποίᾳ Παρνασίᾳ
Δωριεῖ τε κώμῳ.

filiun[...]

ilium Xenarcis excepit è Cirrha coronatum herba Parnaſia, Dori-
oque hymno, Quod ad exemplum eruditè Statius vocavit vellera
Parnaſia,

Vatem cultu Parnaſia, monſtrant *Stat. lib. 4. Theb.*
Vellera.

CAPUT XV.

Quilibet victor, quamlibet incruentus, eſt laureatus. Apollo rex diadematus. Laurus geſtata vice diadematis. Perſtringitur Scholiaſtes Apollonii Rhodii. Laurus fulmine non icitur. Naturalis quædam vis lauri. Laurus infeſta dæmonibus.

QUomodo Apollo lyra cantuque victor lauru redimitur, ita non ſolùm ii qui hoſtium ſanguine victoriam pepererunt, ed & quiſquis Rempub. à peſtilentibus civibus vindicavit, huic aput dicitur eſſe laureatum, ut apud Martianum Capellam lo-uentem de M. Tullio *Alter verò quem Conſularis purpuræ, & onjurationis extinctæ laurea redimiebat, &c.* Nempe triumpha-or non immeritò rex dici poteſt, quomodo ubique poëtæ Apol-inem hac ipſa de cauſa vocant regem, & ſtatuarum artifices eum aciunt diadematum. Certè ſtatim ut Latona Apollinem ac Dia-nam peperit ei obſtetricata Pallas, pueris ſuſceptis, Apollinem co-onavit. Cæterùm quicquid tot votis ac periculis expetitur, poſi-um eſt in victoria. Hæc & regnum haud longo diſtant intervallo. deo laurus geſtata eſt vice diadematis non ſolùm à principibus Romanis, quorum capita in numiſmatibus priùs fuerunt laureata quàm radiata, ſed & à priſcis illis regibus Romanis. Id diſcimus Dionyſio Halicarnaſſæo, qui ait, Romulum in pompa ultimum errexiſſe, veſte indutum purpurea, caput verò coronatum lau-o, atque ut regiam dignitatem ſervaret, quadrijugo curru inve-tum. Ergo vetuſtiſſimo more laurea geſtata eſt ab regibus, quo-modo à ſacrificantibus. Et hîc quidem mihi obiter præſtringen-lus eſt Scholiaſtes Apollonii Rhodii, ille qui inter omnes ſcholia-tas palmam obtinere dicitur. Memorat Apollonius, poſt victum Polluce Amycum, ſtragemque Bebrycum, Argonautas rem di-inam feciſſe redimitos lauro. Non poëticè, inquit Scholiaſtes, poëta finxit laurum, ſed verè inibi eſt laurus procera, ut An-droëtas & Tenedius ajunt. Quid tibi, Scholiaſtes, complaci-tum eſt nugari, & prava interpretatione obſcurare morem an-tiquiſſimum & pulcherrimum? Annon & verius & pronius, & præclarius fuit dicere, inſignes illos, & apud omnem

Martian. cap. lib. 5.
Plin. lib. 34. cap. 8.
Ariſtid. μαντευμ. Α'θλω.
Dionyſ. Halic. lib. 2. antiq.
Apollon. Rhod. lib. 2. & ibi Scholiaſt.

 poſte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

poſteritatem celeberrimos heroas ſedulò egiſſe Apollini gratias o partam de ferociſſimo rege genteque victoriam? Ideo, inquan, ſacrificantes uſurpaſſe frondem huic numini dilectam & ſacran more jam tum apud omnes gentes receptiſſimo? atque adeò fronde operuiſſe funes navis Argo? Quod autem Apollini ſacru fieret, ipſe Apollonius eodem loco tradit.

κλεῖον δ' θεραπναῖον διὸς υἷα.

Invocabant autem Therapnæum Jovis filium. Redeo ad rem, ajo, laurum eſſe antiquiſſimum geſtamen victorum, ac proinde r gum ac tyrannorum. In hanc ſententiam Athenæus memorat Tharſi fuiſſe tyrannum, ſecta Epicureum, nomine Lyſiam. Hu cives crearunt Stephanophorum, hoc eſt, eum magiſtratum, cui j eſt coronæ geſtandæ. Is hoc magiſtratu nunquam ſe abdicavit, ip habitu tyrannidem oſtentans. Nam indutui habebat tunicam, pu puream diſtinctam albo, eoque ſumptuoſo paludamento. Lacon cis quoque albis ſoleis inſignem ſe fecerat; ſed potiſſimùm laur corona redimitus incedebat. Nempe novo huic domino laurea co rona fuit inſigne regium; eumque demonſtrabat, qui eſſet victo publici ſervitii. Denique quod Cæſari diadema Antonius obtulit dicitur fuiſſe contextum è ramis lauri. Diadema dixi, hoc eſt, in ſigne regium; quia ſic à rerum ſcriptoribus vocatur, potiſſimùm M. Tullio, *Niſi fortè*, inquit, *eos qui diadema impoſuerint, con ſervandos, eos qui nomen regis ſuſtulerunt, deſerendos putatis* Nempe M. Tullius, ut Antonii factum atrocius, ac libertati in fenſius eſſe demonſtraret, diadematis invidioſiſſimum, in liber civitate & odioſiſſimum nomen uſurpavit, non ſolùm in loco pro ximè citato, ſed & antea. *Diadema oſtendis. Gemitus toto foro Unde diadema? Non enim abjectum ſuſtuleras, ſed attulera domo meditatum & cogitatum ſcelus. Tu diadema imponebas cun plangore populi. Ille cum plauſu rejiciebat.* Quod autem hîc qui dem M. Tullius coronam lauream, illam dico priſcam diſtingua à diademate, his verbis oſtendit. *Sedebat in roſtris collega tuu amictus toga purpurea in ſella aurea coronatus*, nempe & more priſco, atque adeò è S. C. quo licuit Cæſari auream coronam geſta re. Et quidem ſtatuæ ejuſdem Cæſaris impoſita fuit corona laurea, præligata faſcia candida, ut hinc homines intelligerent Cæſarem eſſe regem. Ibi, ſcilicet, laurea victoriam, diadema regnum victoriæ fœtum demonſtrabat. Non his contentus Plinius aliam rationem affert præcipui illius honoris qui habetur laureæ. Hanc quoque, ſi fide niteretur, non minimam diceres. Neque enim in terris tantùm apud homines, verùm & in ſolidamento cœli apud Deos immortales tantus lauro honor eſt, ut hanc arborem unam ex omnibus

Athen. l. 5.

Cic. Philip. 10.

Cic. Philip. 2. orat. 45.

Appian. Alex. lib. 1. bel. civ.

bus manu ſatis, domeſticiſque fulmine non iciat ſummus Jupiter. Quæ quamlibet ſuperſtitioſa perſuaſio uſque eò quorumdam mentibus adhæſit, ut, vel ipſo Plinio autore, *Tiberius Cæſar, cœlo tonante, lauro coronari ſolitus.* Idipſum à veteribus memoratum tradit Iſidorus. Etſi hoc non ſolùm ſuperſtitione, verùm etiam ratione factum credi poteſt, propter ingenium hujus frondis, quod tale eſt, ut naturali quadam vi juvet eam rem cui adhæret, & quidem adverſus fulgura. Qua de cauſa antiquitus ramis lauri operiebantur vaſa vini, ne inde vinum corrumperetur. Quid, quod dæmonibus laurus eſt infeſta? Certè ubi laurus eſt, inde dæmonas diffugere ajunt. Præcipuas lauri laudes, quas recenſui, ultima hac excepta, Tibullus ſenis verſibus eleganter complexus eſt.

Iſidor. lib. 17. cap. 7.

Conſtantin. lib. 7. cap. 11.

Conſtantin. Cæſ. lib. 11. cap. 3.

Tibull. lib. 2. eleg. 6.

Tu procul eventura vides; tibi deditus augur,
Scis bene quid fati provida cantet avis.
Tuque regis ſortes, per te præſentit haruſpex.
Lubrica ſignavit cùm Deus exta notis.
Te duce Romanos nunquam fruſtrata Sibylla eſt,
Abdita quæ ſenis fata canit pedibus.

Et hæc quidem de laurea triumphantium corona dici poſſunt; quæ una honore ac dignitate ipſas Olympicas ſuperavit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAROLI PASCHALI

Regis in Sacro Conſiſtorio Conſiliarii & apud Rhætos Legati

DE CORONIS

LIBER NONUS,

Qui eſt de Coronis ac diadematibus regum, aliarumque ſummarum poteſtatum.

CAPUT PRIMUM.

Coronæ, hoc eſt inſignia regum & regulorum, ſive diademata. Quædam aliæ appellationes quibus diademata demonſtrantur. Diadematum duo genera. Coronæ hiſtrionicæ. Æs coronarium. Hiſtrionum coronæ è cotino. Tæniolæ meretricularum. Galei capillorum.

HUc uſque hanc ſuſceptam à me curam continu intra eas coronas quas initio dixi, & in contextu operis oſtendi eſſe indices hilaritatis & lætitiæ, quarum multa demonſtratum eſt eſſe genera. Hinc ad eas perrexi quæ ſunt comites pietatis, ejuſque cultus, quem Deo tribui mos eſt. Has ſecutæ ſunt illæ, quibus ingenii & doctrinæ, in primis eloquentiæ, tum etiam morum optimorum decora demonſtrantur. His proximæ ſunt coronæ virtutis, hoc eſt, ſtrenuit tis ejus, quæ aut in bellicis exercitamentis, aut in veris certaminibus mortali manu præſtari poteſt. Harum ductu ad illas perventum eſt, quæ ſunt indices victoriæ. Cæterùm quòd victoria eſt decretum ſummi numinis, quo illi rerum ſumma aufertur, huic traditur, ſi mihi conficiendum eſt ſpatium quod decurro, conſequens eſt, ut de iis dicam, quæ obtinent ultimum locum definitionis. Hos dixi quandoque magni, quandoque ſummi faſtigii eſſe inſigne luculentum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

rum. Nimirum, hæ illæ ſunt, quas hodie per excellentiam, ac veluti proprio vocabulo coronas dicimus, hoc eſt, inſignia regum aut regulorum, eorumque adeò omnium quorum non ſolùm in multitudine, ſed & inter opulentiores & potentiores eminent opes & potentia. Nam ut quiſque ſublimiùs, aut humiliùs incedit, ita hac aut illa corona demonſtratur. Hinc illa in his quoque coronis multa deverſitas materiæ & formæ. Porrò has voco coronas antiquitate duce, cui, videlicet, & ipſa regum diademata ſæpe ſunt coronæ. Virgilius,

Regaleſque accenſa comas, accenſa coronam — *Virgil. 7. Æneid.*
Inſignem gemmis.

Et alibi,

Ipſe oratores ad me, regnique coronam — *Virgil. 8. Æneid.*
Cum ſceptro miſit. mandatque inſignia Tarchon.

Infra videbimus his quoque coronis inditum fuiſſe nomen στέμματα, διαδήματα, βασίλεια. Cæterùm has ſive coronas, ſive ſtemmata, ſive βασίλεια, ſive diademata conſtat fuiſſe duorum generum. Nam quædam erant regiorum capitum perpetua geſtamina. Alterum genus fuit illarum coronarum, quæ regium quoque caput evinciebant, ſed in ſolenni pompa, inſigni die, re inluſtri, loco celeberrimo & conſpectiſſimo. Ut quicquid hujus eſt palam fiat, profero diadema priſcum. Hoc deſcripto & effigiato, exequar omnes illas coronas quæ in ſpeciem diadematis inventæ ſunt demonſtrandis & ſignandis capitibus illorum ad quos aut ſumma rerum perveniſſet, aut qui ad horum opes, potentiam, dignitatem quàm proximè accederent. Has quidem non abſurdè minora diademata, aut minores humilioreſve coronas dixeris. Harum veluti pediſſequæ ſunt illæ quæ talium coronarum imitamenta erant, nempe hiſtrionicæ, quæ regias coronas forma repræſentabant, non materia. Ut enim diademata regum ſunt aurea, ita hiſtrionum ſunt ænea. Illudque æs unde conficiuntur, vocatur coronarium, fuitque pars æris tenuiſſimi Cyprii Plinio autore *In Cyprio* [ære] inquit Plinius, *coronarium & regulare eſt utrumque ductile. Coronarium tenuatur in laminas. taurorumque felle tinctum ſpeciem auri in coronis hiſtrionum præbet.* Alibi de hoc ipſo ære, Ocyſſimè verò contrahit coronarium æruginem, reciſamentis in acetum additis. Ergo inter ἐπιβλήματα indumenta [hiſtrionica] connumerantur πάρα, καλύπτρα, μίτρα, πῖλος, nullum non capitis tegmen. Iſtis redimiebantur illi hiſtrionici Atrides, Agamemnones, Ulyſſes, taleſque, Nempe, quales fuerunt Geretotheodori illi Ariſtophanæi, imitantes Geretotheodorum, quique tyrannos in theatris effigiant, gerentes diademata & ſceptra. Quanquam & hiſtrionibus quandoque coronæ datæ ſunt non

Or. in hieroglyph. *Plutarch.* περὶ Ἰσιδ. καὶ Ὀσίρ.

Plin. lib. 33. cap. 9. & lib. 34. cap. 8. & cap. 11. *Pollux lib. 4. cap. 18.* *Lucian. de ſaltat.* *Etymol.* γερητοθεοδώρους. *Plutarch.* περὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ θείου βραδ. τιμ. & πολιτ. παραγγ. *Plutarch. Lyſand.*

non ex auro effigiato, ut hæ de quibus ago, ſed ut Olympicæ è co
tino, cujuſmodi Favonium ædilem plebis Romæ in ſpectaculis ex
Plutarch. Cat. Jun. hibuiſſe Plutarchus eſt autor. In comœdiis quoque lenones, aut l
Pollux lib. 4. cap. 19. næ matres meretricularum tæniola aliqua purpurea caput evinci
bant imitatrice veræ tæniæ. Senior item dux in theatro geſtab
galeam capillorum, id eſt, non ferream, ſed è capillis factam teger
tem caput. Nam τὸ στεφάνην duobus apud Pollucem locis galea
interpretari malo, quàm coronam, ut paulò infra in νεανίσκῳ, πυ
χρήστῳ, ac τῷ ἀγροικίῳ. Idem duci ſervo dat ſpiram, quæ eſt pa
mundi muliebris, capillorum rufforum. Ibidem ἡ παχεῖα γραῦ
quamlibet craſſa anus habet ταινίδιον τὰς τρίχας περιλαμβάνον tæ
niolam capillos circumvolventem, qua, ſcilicet, puellæ caput evin
ciunt. Et hæc quidem de hiſtrionicis coronis, diadematibus, tæniis
mitris mihi obiter dicta ſint. Nunc redeo ad opus inſtitutum, ho
eſt, ad regias coronas ac diademata, de quibus priuſquam ago, al
tiùs mihi quædam repetenda intelligo.

CAPUT II.

Regis appellatio in terris fuit primum ſummæ dignitatis nomen Origo regni quæ. Antiquitùs qui aliqua præclara dote omnibu antiſtarent reges lecti. Regni excellentia. Liber inventor in ſignis regii.

Salluſt. in proœm. conjur. Juſtin. in principio lib. 1. Sen. lib. 1. de clem. cap. 19.

REgis appellationem fuiſſe in terris ſummæ dignitatis poteſta tiſque nomen ſcriptores uno conſenſu tradunt. Quippe *natur commenta eſt regem*, inquit Seneca. *Quod & ex aliis animalibu licet cognoſcere, & ex apibus, quarum regi ampliſſimum cubile eſt medioque ac tutiſſimo loco.* Itaque nihil quicquam dici poteſt au guſtius regio nomine, quod fuit primum, & antiquiſſimum præmium virtutis. Silius Italicus de Scipione & populis Lybiæ.

Sil. Ital. lib. 16.

> *Concordes regem appellant, regemque ſalutant.*
> *Scilicet, hunc ſummum norunt virtutis honorem.*

Sed quia ſapientia inter homines eſt loco ſummi numinis, non
Sen. ep. 91. mirum eſt ſi *aureo ſæculo*, ut ait Seneca, *penes ſapientes fuit regnum.* Nam ecquis eſt ille tanta audacia qui ſapienti ſe in regimine cæterorum præponere audeat? Enimvero innocentioribus ſæculis, ac recente rerum natura ad faſtigium tantæ majeſtatis haudquaquam per malas artes itum. Spectata virtus unicum fuit ad regnum iter. Hinc illa primorum regum veneratio, quæ fuit è ſola admiratione ſapientiæ; cui comes aderat ingenita bonitas, quæ pura illa pectora poſſidebat. Hac de cauſa omnes
Q. Curt. lib. 8. gentes, ut de Perſis traditum, *ſuos reges colebant inter Deos.*

Cur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Cur cenſes? Nimirum, quia majeſtatem imperii experiebantur eſſe tutelam publicæ ſalutis; & quia publicæ, etiam ſingulorum. Verum ergo eſt, è ſapientia & bonitate ortam eſſe admirationem, ex admiratione venerationem; Hinc illud ſummum jus, omnimoda, inquam, poteſtas & autoritas nixa judiciis univerſorum, obſequiis prudentiorum, miniſteriis potiorum. Et hæc quidem apud omnes gentes eſt origo regni, rei inter homines maximæ & pulcherrimæ. Certè Diodorus Siculus autor eſt apud Æthiopas ad optimum quemque regnum deferri; adde pulcherrimum & pugnaciſſimum. Sed quòd nulla propemodum gens eſt quæ non aliqua præcipua dote nitatur, proceſſu temporis hæc aut illa virtus in eligendo rege potiſſimùm ſpectari cœpta. Alii formam, ut dixi, præ cæteris dotibus ſuſpexerunt. Itaque apud Cathænam urbem Indicam, Stephano & Strabone autoribus, uſque eò conſurgunt in admirationem pulchritudinis, ut regem eligant eum qui ſit pulcherrimus. Alitemii Libyes eum qui pernicitate cæteris præſtet, evehunt ad regium culmen. Æthiopes, credo, alii quàm quos paulò ante nominavi, regem faciunt illum, qui præter formam, peritia paſcendi, robore, opibus eminet. Minos ſenſu & judicio uſque eò valuit, ut non ſolùm inter homines regnarit, verùm etiam apud inferos factus ſit judex & vindex animarum noxiarum. Atreus, quòd nova & mira de ſolis ortu & occaſu tradidit, apud Argos regnum adeptus eſt. Gordii eum eligunt regem, qui ſit craſſiſſimus, hoc eſt, ut ipſe puto, robuſtiſſimus. Perſæ regnum deferunt ad eum qui *legum diſciplinam; ſcientiamque perceperit*; & qui ſit proceriſſimus. Unde natum illud Ageſilai, Quare ille me major eſt, ſi non juſtior ac temperantior eſt? nempe conſtituens regiam dignitatem non in proceritate corporis, ſed in magnitudine virtutis. Idem apud Syrracos obſervatum; qui præter proceritatem, illum ſuſpiciebant, regemque creabant, cui caput eſſet longiſſimum. Incolæ inſulæ Taprobanæ regnum illi deferunt, qui ſit mitior, gravior, & abſque prole. Ab aliis eliguntur opulentiores, ut qui cæterorum inopiam ſuis opibus ſublevare poſſunt. A quibuſdam uni viri fortes in regnum adſumuntur, ut qui animum inducunt, non alium quàm qui bello bonus ſit, eſſe dignum ſummo loco. Certè Strabo firmat, apud Medos regem eligi τὸν ἀνδρειότατον, eum qui ſit fortiſſimus. Regem hîc dico, non imperatorem, aut dominum. Neque enim regnum ſignat ſervitutem gentium; ſed ſi non omnimodam libertatem, at eam conditionem quæ aut eſt libertati proxima, aut ipſa libertate potior. Quod ſanè diſcrimen intellexit autor horum verſuum, loquens de Illyriorum regione.

Philoſtrat. vita Apoll.
Diodor. Sic. lib. 4. antiq.
Stob. περὶ νόμ. καὶ ἐθ.
Stephan. κάθαια.
Strabo lib. 15.
Strabo lib. 17.
Stob. περὶ νομ. καὶ ἐθ.
Etymol. ἐν νεαρδ.
Lucian. de aſtr. ἐν παρεργ.
Cic. lib. 1. de div.
Plutarch. ἀποφθ. βασιλ. καὶ στρατη. ἐν παρεργ.
Martian. cap. lib. 6.
Diodor. Sic. lib. 4. antiq.
Strabo lib. 11.

Marcian. Heracl. perieg.

καί τινα μὲν αὐτῶν βασιλικαῖς ἐξουσίαις
ὑπήκοα εἶναι, τινὰ δὲ καὶ μοναρχίαις.
ἄλλ᾽ αὐτονομεῖσθαι.

Et quædam ipſorum regiis poteſtatibus obedientia eſſe. Quæda[m] verò & monarchiis. Quædam eſſe ſui juris. E quibus verbis [...] ſcimus diſtingui monarchiam à regno. Nempe monarcha is [...] qui vi ſummum locum adeptus eſt. Rex qui univerſorum judic[io] in eum locum adſumptus eſt. Undecunque regnum ſit, fatendu[m] eſt, regem eſſe in ſummo culmine, præfectum regendis hominib[us]. Cujus excellentiæ mortalium oculis repræſentandæ, quò venerab[i]lior ſit, inventus eſt cultus exterior, nempe cæteris auguſtio[r]. Hujus cultus non minima pars eſt regius veſtitus. De quo non [...] ſuſceptæ curæ quicquam dicere, niſi de corona, & diademate, qu[od] eſt proprium regii capitis inſigne, inventum, ut Plinius eſt autor, à Libero patre. *Emere*, inquit, *ac vendere inſtituit Liber pate[r]. Idem diadema regum inſigne, & triumphum invenit.*

Plin. lib. 7. cap. 56.

CAPUT III.

Diadema quid. Et ſignat & eſt vinculum. Diadema fuit è ma[-]teria lintea plectili, plicatili. Locus Strabonis reſtitutus. Diadema fuit faſcia candida.

REgiam coronam Græci, & Græcorum imitatione noſtri dia[-]dema vocarunt; quod quidem nihil aliud fuiſſe conſtat ni[ſi] vinculum, dictum παρὰ τὸ διαδεῖν à nectendo, ligando, ſive ob[-]ligando, ac ſi dicas κεφαλοδέσμιον, vinculum capitis, ſive κρήδεμνο[ν] τὸ τὴν κεφαλὴν δεσμεῦον, corona, vel vitta caput vinciens. Ho[c] ipſum ſignarunt noſtri nomine vinculi. Seneca,

Sen. in Troade.

Ego eſſe quicquam ſceptra, niſi vano putem
Fulgore tectum nomen? & falſo comam
Vinclo decentem?

Falſum vinclum vocat non falsò ita nominatum, quaſi nullo vin[-]culo coërceri aut cohiberi poſſit omnimoda illa regia poteſtas. Non ergo, inquit, ut videtur, vinclum eſt, ſed imitamentum vin[-]culi. Enimvero materia diadematis, ut ſupra de coronis dixi, fuit ſutilis, plectilis, plicatilis. Ne multa; fuit pannus, faſcia, linteum. Mileſia uxor Mithridatis ſic vocat diadema, cùm coacta eſt eo ſibi fauces frangere. Lacerato, inquit Plutarchus, capitis diade[-]mate, illud circumpoſuit collo, ſeque ſuſpendit. Statim autem fra[-]cto, ô impurate, inquit, panne, ne ad hoc quidem mihi utilis eris?

Plutarch. Lucullo.

Cùm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Cùm quædam anus Antigonum beatum eſſe prædicaret, ô mater, nquit is, ſi ſcires quot, eorumque maximorum malorum [cauſa] it hic pannus, diadema oſtendens, non certè ſuper fimo poſitum uferas. *Rex etiam ille ſubtilis judicii, quem ferunt*, inquit Vaerius Maximus, *traditum ſibi diadema priuſquam capite imponeret, retentum diu conſideraſſe, ac dixiſſe, ô nobilem magis, uàm felicem pannum; quem ſiquis penitus cognoſcat, quàm nultis ſollicitudinibus & periculis, & miſeriis ſit refertus, ne umi quidem jacentem tollere vellet.* Hunc regem Plutarchus nominat, nempe Seleucum, pauloque aliter hæc verba recitat. Si nulti, inquit, ſcirent, ſcribere tantùm tot epiſtolas & legere quàm operoſum eſt, projectum diadema ne auferant quidem. Zoaras memorat, mortua Cleopatra, è duabus ancillis quæ cum pſa fuerant, alteram fuiſſe repertam componentem & complicanem diadema dominæ defunctæ. Stephanus tradit diadema Iſidis Ægyptiæ fuiſſe biblinum, hoc eſt papyraceum, ſive canabaceum. quibus locis liquet materiam diadematis fuiſſe tenuem, & ligando aptam. Tale diadema geſtavit Magnus Alexander. Is enim cùm Lyſimachum deſiliens equo haſtæ cuſpide in fronte ita vulneaſſet, ut ſanguis aliter claudi non poſſet, diadema ſibi demptum lligandi vulneris cauſa capiti ejus impoſuit; nimirum, ut ait Apianus Alexandrinus, defectu faſciæ. Diodorus Siculus memorat, unc ipſum Axandrum unà cum amicis periculoſè navigaſſe; ac lum per anfractus quoſdam difficiles, multoque ramorum nexu mplicitos cœptum iter pergit, diadema à ramis ſupernè pendenibus eſſe retentum, deinde in aquam cecidiſſe. Tunc è remigious unum adnatantem, quò receptum tutius ferret, capiti ſuo mpoſuiſſe, eoque habitu ad navem regiam reverſum. Cujus rei, tſi obiter, meminit quoque Appianus Alexandrinus. Illud potiſſinum adnotavit, diadema Alexandri à vento dejectum ſepulchro dhæſiſſe cujuſdam regis Ægyptii. Porrò materia linea & levis non ſolum plicabatur, & à vento auferebatur, ſed & facilè lacerabatur. Seleucus Callinicus, amiſſo exercitu, fugæ ſeſe mandait, περισπάσας τὸ διάδημα, lacerato diademate. Diadema regium deridens Dio Chryſoſtomus, Siquis alius, inquit, caput illæum faſciis obligaret, omnibus eſſet ludificatui. Regibus tamen d honeſtum putant. Et multa hominum millia pro eo linteolo mortem oppetierunt. Rectè Dio, qui diadema enuntiat ut em per ſe contemptibilem; ſiquidem linum terram ſignificat. Quod eſt interpretamentum Hieronymi in caput octavum Exoli, ubi *primum ſacerdotis veſtimentum, quod eſt lineum. terram ſignificare ait.* Tali quadam faſcia in præliis uſos eſſe Maſſagetas

Stob. πε. ψόγȣ κ̀ τυρ.
Val. Max. lib. 7. c. 2.
Plutarch. εἰ πρεσβ. πολιτ.
Zonar. Cleop.
Stephan. βύβλ.
Juſtin. lib. 15.
Appian. Alex. in Syr.
Diod. Sic. l. 17. *Bibl.*
Plutarch. πε. ἀδολεσχ.
Dio Chryſoſt. or. 66. *de glor.*
Hieron. ad Fabiol. de veſtitu ſacerd.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Strabo lib. 11. ſagetas Strabo tradit; cujus verba hîc refero, ut de mendo q
in iis eſt, lector judicet Τόξοις δὲ χρῶνται καὶ μαχαίραις, καὶ θώραξι, καὶ σαγάρεσι χαλκαῖς, ζῶναι δὲ αὐτοῖς εἰσὶ χρυσαῖ, καὶ διαδήμα ἐν ταῖς μάχαις. ubi pro ταῖς μάχαις, quæ eſt vetus lectio, intu pres legit μαχαίραις. Vertit enim, diademata in gladiis. gladiorum hoc ipſo loco jam facta mentio hanc lectionem cludit. Neque etiam putandum eſt, Strabonem, cùm totius c poris & armorum quæ cuique parti conveniunt, genus deſcri ret, omiſiſſe caput, præcipuam hominis partem. Ergo pro μ χαίραις nova dictione, reſtituo μάχαις excluſam; neque qu quam in veteri textu mutandum puto. Nempe, veriſimile eſt diademata accipi pro galeis, aut certè faſciis ita compactis, capiti adverſus ingruentes ictus munimento eſſe poſſent. Cæ rùm diadema ut plurimùm, conſtat fuiſſe coloris candidi, ut

Plin. lib. 8. cap. 21. his Plinii verbis de baſiliſco loquentis colligi poteſt. *Cyrena hunc generat provincia, duodecim, non amplius digitorum m gnitudine, candida in capite macula, ut quodam diadem inſignem.* Et alibi loquens de rege apum, *in fronte macula qu*

Plin. lib. 11. cap. 16. Apul. Metam. lib. 10. *dam diademate candicans.* & Apulejus, *diadema candida cap ſtringebat.* Itaque meritò dicimus, diadema fuiſſe faſciam ca didam. Valerius Maximus de Pompejo, *Cui candida faſcia cr*

Val. Max. lib. 6. c. 2. Ammian. Marcell. lib. 17. *alligatum habenti Favonius, Non refert*, inquit, *qua in par corporis ſit diadema: exigui panni cavillatione regias ejus v res exprobrans.* Id ipſum tradit Ammianus Marcellinus his ve bis, *Quodque aliquandiu tegendi ulceris cauſa deformi faſcio candida crus colligarat. Quorum alterum factitare vel diſſolu tum; alterum ut novarum rerum cupidum aſſerebant. Nih intereſſe oblatrantes argumento ſubfrigido quam partem corpo redimeret, regiæ majeſtatis inſigni, in eum virum, quo n fortior, nec cautior quiſquam patriæ fuit.* Sed ut in Pompej tantæ potentiæ homine illa faſcia fuit invidioſa, ac ſi is Rom regnum affectaret, ita uni è Metellis ſine hac invidia dedit co

Plutarch. M. Coriol. gnomen diademâti, Plutarcho autore. Nam διαδημάτον eu vocarunt, quòd diu propter vulnus fronte evinctus inceſſera

Sueton. Jul. *Statuæ Cæſaris quidam è turba impoſitam coronam laurea candida faſcia præligavit. Ibi Tribuni plebis coronæ faſciam de trahi, hominemque in vincula duci juſſerunt.* Nimirum lau ream vetus triumphalium geſtamen, atque adeò ipſi S. C. decre tam relinquebant. At quòd faſcia candida erat inſigne regii & nominis & faſtigii, id verò ut libertati inimicum ferre nullo pacto potuerunt. id certè Romæ vel auditu erat intolerabile. Ipſe Cæ ſar id ita accepit, & accipi voluit; ſiquidem univerſorum oculi

propo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

proponere illam faſciam, nihil aliud fuit, quam ferre ſe regem. *Pollux l. 8.*
Aliter ſe res habebat Athenis, ubi regum imitatione magiſtratus quibus nomen νομοφύλακες, legum cuſtodes ἐστεφάνωντο στροφίῳ λευκῷ. coronantur ſtrophio, vel faſcia alba. Diadema Silius Italicus vocat albantem vittam, de Meſſaniſſa loquens,

—— cinguntur tempora vitta *Sil. Ital. lib. 6.*
Albente, ac lateri de more adſtringitur enſis.

CAPUT IV.

Diadema non album. Diadema nota regiæ frontis, inſigne regium, capitis, comarum. βασίλεια. *Panno ſeu faſciæ addita myrrha. Diadema à regibus perpetuò geſtatum. Diadema ſignat regnum. Locus Lucretii illuſtratus. Diadema ſumptum pro regio indutu.*

NOn de nihilo dixi diadema ut plurimum eſſe candidam faſciam; quia eam aliquando fuiſſe conſtat coloris purpurei, melinique, id eſt, flavi, lutei, flammei. Hujus coloris fuit diadema Ortygis cujuſdam, qui occupata Erythris tyrannide, tale capitis inſigne geſtaſſe dicitur. In diademate potiſſimùm coloris ratio habetur, qui cùm ſit conſpicuus, diadema quandoque dicitur nota regiæ frontis. *Athen. l. 6.*

Regem non faciunt opes, *Sen. in Thyeſte.*
Non veſtis Tyriæ color, non frontis nota regia,
Non auro nitidæ trabes.

Sæpe dicitur inſigne regium, στέμμα βασιλέως, κεφαλῶν κόσμος, ἤγουν στέφανος, ἢ βασιλέως σύμβολον. Sic apud Q. Curtium, *magnum onus ſuſtines capite regium inſigne.* Et alibi de Beſſo proditore Darii, *At illi ſimulatione omiſſa, circumſiſtunt eum, & fruſtra repugnantem vinciunt, direpto ex capite regni inſigni.* Sed & Livio diadema eſt regii capitis inſigne. *Quod unus,* inquit, *nomen regium, & præcipuum capitis inſigne gerat, omnes fratres regnent.* Et alibi de Philippo, *eò magis etiam quòd populariter dempto capitis inſigni, purpura, atque alio regio habitu æquaverat cæteris ſe in ſpeciem, quo nihil gratius eſt civitatibus liberis.* Dicitur quoque inſigne comarum. Apud Statium alter fratrum exiſtimans fratrem à ſe proſtratum jam inibi eſſe ut animam exhalet, vult donari & inſigniri ſceptro ac diademate, ut morienti fratri hæc inſuper acerbitas accedat. Ergo ait, *Heſych.* Διάδημα. *Q. Curt. lib. 7.* *Liv. lib. 35.* *Liv. lib. 37.*

Huc aliquis properè ſceptrum, atque inſigne comarum *Stat. lib. 11. Theb.*
Dum videt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Plutarch. πε. τ̃ Α᾽λεξ. τύχ. & εἰ πρεσ. πολιτ

Græci nomine βασίλεια complectebantur omnem habitum gium, nempe decus diadematis, & robur ſceptri, & flammam cellentis purpuræ. Hæc, ſcilicet, propriè demonſtrant regem; q modo ille apud Sophoclem pædagogus ait, principem cognoſci habitu principali.

—— πρέπει γὰρ ὡς τύραννος εἰσορᾶν.

Sophocl. Electr. & ibi Scholiaſt.

nam cultu externo regium quiddam præ ſe fert. Quam interpre tionem ſubjicit mihi Scholiaſtes, cujus hæc ſunt verba ςοχάζεται τ̃ ςολῆς κ̀ τ̃ βασιλείων, conjectura fit è veſte, ac regiis, ſcilic inſignibus. Cæterùm quòd hæc inſignia regia, ſive diademata co ſtabant è panno, lino, materia, ut jam dixi, plectile, flexile, plic

Tacit. lib. 15. Annal.

tile, dicebantur evincire caput, aut capiti circumponi. *Simul di demate caput Tridatis evinxit*, inquit Tacitus.

Plutarch. πε. φιλαδελφ.

Et de Attalo Pl tarchus, βασιλεὺς ἀνηγορεύθη διαδησάμενος rex renuntiatus diademate evinctus. Et paulo poſt ait, fratrem Eumenis, poſtqua hunc nuntiatum eſt vivere, poſuiſſe diadema. Quod apud Græc diadema circumponi diceretur, idem quoque Plutarchus doc Nam cùm Eumenes inſidiis petitus exiſtimaretur interiiſſe, eaque

Plutarch. ἀποφθ. βασ. κ̀ ςρατηγ.

re fama Pergamum uſque perveniſſet, Ἄτταλος ὁ ἀδελφὸς αὐτ περιθέμενος τὸ διάδημα, κ̀ τὴν γυναῖκα γήμας ἐβασίλευσε. Att lus frater ejus circumpoſito diademate, nempe capiti, & ducta ej uxore regnavit.

Athen. lib. 12.

Huic regiæ faſciæ quædam acceſſerunt volupta ſervientia, teſte Athenæo, qui loquens de diademate ait, Illud quo reges Perſarum ſuis capitibus imponunt, minimè inficiari, eo hinc quoque quod ſibi volupe eſſet, captaſſe. Ergo panno, ſeu fa ſciæ addebatur unguentum è myrrha, & odore illo quem Labyzo vocant, qui ipſa myrrha eſt odoratior & pretioſior. Et hoc qui dem diadema è linea levique materia contextum à regibus perpe tuò geſtatum conſtat. Hoc diſcimus è pluribus locis antiquitatis

Plutarch. παράλλ.

Et verò Plutarchus tradit, Leonidam ducem Lacedæmonium Perſis confoſſum penetraſſe uſque ad Xerxem, eique diadem abſtuliſſe.

Plutarch. Æmyl. Paulo.

Eodem Plutarcho autore, Perſes fugiens, lacerata, n agnoſceretur, purpura, τὸ διάδημα διὰ χειρῶν εἶχεν diadema i manibus habebat.

Plutarch. Lucullo.

Apud eundem legimus, Tigranem fugienten detractum capiti diadema filio ſuo dediſſe. Hunc non auſum fuiſ capiti ſuo diadema imponere, ſed fidiſſimo è pueris ſervandum dediſſe. Hunc fortè captum perductum fuiſſe ad Lucullum. Ha ratione unà cum cæteris captivis diadema veniſſe in poteſtatem du-

Lucian. ſomn. ſeu Gal.

cis Romani. Cùm Gallus pompam, & quotidianum regis comi- tatum deſcribit, utitur his verbis, τὴν ἐφεςρίδα, τὸ διάδημα, τοὺς

Lucian. navig. ſeu vota.

προπέμποντας, τοὺς ἑπομένους ſagulum, diadema, anteambulationes, ſectatores. Adeſt & alius Luciani locus, ubi fictitius ille rex ait

ſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

conſerta cum rege Perſarum manu, caput ei abſcidiſſe, ac detracto illi diademate, ſe jam regem eſſe, atque ſicuti talem adorari ſub omnibus. Cæterùm quia diadema perpetuò geſtabatur, vocabatur diadema perpetuum, ut apud Victorem de Conſtantino, *habitum, inquit, regium gemmis, & caput exornans perpetuo diademate.* Quomodo neque calceolus, inquit Plutarchus, liberat à podagra, neque anulus à reduvia, ſic nec diadema à dolore capitis quamvis, ſcilicet, perpetuò geſtetur. Eodem Plutarcho autore cùm Antiochus errans in venatione noctem tranſegiſſet in quodam tugurio, poſtridie mane adventu ſatellitum, & allata purpura ac diademate, quiſnam eſſet apparuit. E quibus omnibus locis, aliiſque qui his addi poſſent, manifeſtum eſt, diadema à priſcis regibus perpetuò fuiſſe geſtatum, ſicut inſigne regis. *Quod Diogeni & Antiſtheni pera & baculus, inquit Apulejus, hoc regibus diadema, imperatoribus paludamentum, Pontificibus galerum, augeribus lituus.* Hinc ſenſim factum eſt, ut diadema ſignificarit regnum. Ex Alexandri vocibus, inquit Plutarchus, ſi demas diadema, & Ammonem, & nobilitatem, id eſt, ſi è dictis ejus eximas perpetuam oſtentationem regni, & divinæ proſapiæ, te Socratem, aut Platonem, aut Pythagoram audire exiſtimabis. Et infra ait, hunc ipſum Alexandrum non prætuliſſe fortunam ſapientiæ, neque purpuram & diadema, id eſt, regnum non pluris æſtimaſſe quàm peram & centuculum. Eodem ſenſu cùm Lucretius ait, inſigne regii capitis, hoc eſt, diadema lugere cruentum ſub pedibus vulgi, ſignat regiam dignitatem & majeſtatem à multitudine fœdatam ac proſtratam eſſe. Cùm enim inſigne regium ſit album, atrociſſimum facinus eſt, hunc alborem cruentari.

Victor in Conſtantin. *Plutarch. πε. εὐθυμ.* *Plutarch. ἀποφθ. βασ. καὶ στρατηγ.* *Apul. Apol. 1.* *Plutarch. πε. τῆς Ἀλεξαν. τύχ.*

Ergo regibus occiſis, ſubverſa jacebat
Priſtina majeſtas ſoliorum, & ſceptra ſuperba;
Et capitis ſummi præclarum inſigne cruentum
Sub pedibus vulgi magnum lugebat honorem.
Nam cupidè conculcatur nimis ante metutum.

Lucret. l. 5.

Quem locum Statius eſt imitatus.

Indue quod madidum tabo diadema cruentis
Unguibus arripui.

Stat. lib. 1. Theb.

Et alibi, —— *nec tela, nec ignes*
Obſtiterint, quin auſa luas, noſtriſque ſub armis
Captivo moribundus humum diademate pulſes.

Stat. lib. 2. Theb.

Alibi idem Statius vocat diadema perjurum, id eſt regnum perjurio adeptum, ubi Polynices loquitur deflens Tydea.

Nec jam ſortitus veteres, regnique nocentis
Perjurum diadema peto,

Stat. lib. 9. Theb.

Alio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Alio item hic loco ipſe Statius diademata vocat regna.

Stat. lib. 2. Sylv.

Vive Midægazis, & Lydo ditior auro
Troica, & Euphratæ ſupra diademata felix.

Cùm Darius unà cum imperio remiſiſſet Hebræis omnia jura im-
perii; ac pro tanto munere non aliud quàm gentis amicitiam
fœduſque poſtularet, hoc inſuper addidit; ut in publicis, ſo-
lennibuſque votis mentio fieret coronæ Perſicæ, id eſt regni
Plutarch. πε. φιλαδελφ. imperii ſui. Plutarchus accuſans diſcordiam fratrum Antiochi
Seleuci, ait eos impleſſe Aſiam calamitatibus, dum mutuis ſævi-
que cupiditatibus ambiunt purpuram & diadema. Ergo quiſqu
Polyb. ecl. leg. diadema geſtabat, is regia poteſtate præditus exiſtimabatur. Athe-
Athen. lib. 14. næus tradit, Myrrhinem Samiam meretricem fuiſſe regi Demetr
omnium fortunarum conſortem, uno excepto diademate, ho
eſt, una excepta rerum ſumma, quam ipſe uni ſibi ſepoſuerat. I
talibus propemodum mulieribus, quæ eſſent tibicinæ & ſaltatr
Plutarch. ἐρωτ. ces, loquens Plutarchus, veluti de Ariſtoniſa, Oenanthe, Agath
clea, ait eas aſcendiſſe ſupra diademata. Semiramim etiam quo
petiit à Nino impetraſſe, nempe ut ſederet regia ſede diademat
Plutarch. Tiber. & Gracc. & negotiis regni intenta. Modeſtiùs, & animoſiùs Cornel
Gracchorum mater, quæ cùm Ptolemæus rex ambiens ejus nu
ptias polliceretur ei conſortium diadematis, eam condition
Plutarch. Tiber. & Gracc. conſtanter repudiavit. Cùm Tiberius Gracchus populi autorita
tem augeret, Senatus minueret, Pompejus ſtetit, dixitque
Tiberio vicinum eſſe, & hinc ſcire, Eudemum quendam Pe
gamenum è regiis inſigniis dediſſe ei diadema & purpuram, ut il
qui Romæ regnaturus eſſet. Citerioribus ſæculis diadema inter
dum videtur fuiſſe uſurpatum pro indutu regio, aut imperatori
Et hoc quidem ſenſu hanc dictionem credo legi in Curopalate, cu
Curopal. de offic. Conſtantin. jus hæc ſunt verba; ὅτε γοῦν ὁ βασιλεὺς τὸ στέμμα φορεῖ, ἕτερον
ἔνδυμα οὐ φορεῖ, εἰ μὴ τὸ σάκκον, καὶ τὸ διάδημα. Cum igitur re
ſtemma fert, alium aliquem indutum non fert, niſi ſagum & diade
ma. Quibus in verbis manifeſtum eſt, diadema ſumi pro veſte impe
ratoria, cujuſmodi eſt aut paludamentum, aut laticlavium. Eaden
propemodum repetuntur infra, ἐνδύεται, inquit, ἐπάνω τοῦ σάκκου καὶ
τοῦ διαδήματος μανδύαν χρυσοῦν. Induitur ſuper ſago & diademat
penulam auream. Sed hoc potiſſimùm uerum eſſe probo è ſcri-
In vita Æſopi. ptore vitæ Æſopi, qui tradit, Nectenabò regem Ægyptium exce-
piſſe Æſopum ab rege Babylonica ad ſe miſſum, αὐτὸς, inquit,
ἐρέαν ἀνεδύσατο, καὶ διάδημα, καὶ διάλιθον κίδαριν, ipſe eream, hoc
eſt laneum veſtimentum induit, & diadema, & gemmatam cidarin
Si cidaris fuit inſigne capitis, reſtat ut diadema fuerit inter cæte-
ras tunicas, quibus Rex amiciri voluit, nempe ſuperpoſitum τῇ

ἐρέᾳ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ἐρέα. Suidas confundit diadema cùm indumento, & indumentum cum corona regia. Διάδημα, inquit, τὸ βασιλικὸν ἔνδυμα. τάχα ᾗ τὸ ἔνδυμα τὸ ϛέμμα. Diadema, regium indumentum. fortè etiam indumentum, [eſt] ſtemma. *Suid.* διάδημα.

CAPUT V.

Cur diadema ſit candidum. Candor quid ſignet. Magiſtratus albati. Alba veſtis ingenuorum propria. Sacerdotes in albis veſtibus. Candidæ veſti convenit corona.

DIxi diadema eſſe faſciam candidam, lineam, plectilem, texilem, evincientem caput regis. Id quid ita inventum fuerit, facilis eſt conjectura. Candidum fuit, quòd ea eſt nota coloris albi, ut omnium ſit optimus idem & utiliſſimus; *quòd ex eo plurimi fiunt; neque hic ex alio*, ut ait Columella. Candor eſt argumentum ſpectatæ innocentiæ, quam rex in aliis fruſtra deſiderat; ſi non eam ipſe præſtat, & quidem luculentam. Cur putas regnum, ut eſt, dici rem inter mortales pulcherrimam? Non tantùm propter imperium & potentiam; ſed præcipuè propter juſtitiam & fidem, quarum utraque una innocentiæ appellatione continetur. Hujus in principe Deus acer exactor eſt, & quidem rigidæ & inflexibilis. Id quod ego aliâs hoc epigrammate id egi ut complecterer, alloquens regnantem, *Columel. lib. 7. c. 2.*

Cui ſublime caput gemmis redimitur & auro,
Qui ſceptro populos, imperioque regis.
Veris & magnis virtutibus imbue pectus,
Lux tibi ſit pietas, lex tibi juſtitia.
Hæ tibi ſint artes, hæc ſint inſignia regni.
Aureus hinc rutila, gemmeus hinc radia.
Ferrea diſpuleris, revocaveris aurea ſæcla,
Et planè præſens Jupiter alter eris.
Conſurgent lauri flava cum fronde Minervæ;
Fama, Horæ, Charites hinc tibi ſerta dabunt.

Itaque vel ſolo candore priſci diadematis rex monetur, ut magis innocentiæ fidat quàm opibus. Sibi gubernacula tractanti non alios admoveat remiges, quàm illos qui eâdem innocentia niveſcunt. τὰ λευκὰ, inquiunt, καὶ καθαρά. Quæ alba ſunt, eadem ſunt pura. Certè Græcis veſtitus purus eſt albus. Plutarchi ſunt verba loquentis de populo Romano, ἐθεῶντο καθαραῖς ἐσθῆσι κεκοσμημένοι, ſpectabant, ut Apuleji verbis utar, *veſtium candore puro luminoſi.* *Schol. Æſch. in Perſ. Plutarch. Æm. Paulo.*

Quomodo candor regibus convenit, ita quoque illorum propri
eſt, qui regum vices agunt, cujuſmodi ſunt primores regni, & m-
giſtratus. Nectenabò Rex Ægypti, cognito adventu Æſopi, i
miſſu regis Babyloniæ ipſum adibat, juſſit omnes magiſtratus
mere veſtes albas. Ipſe laneam induit. Poſtero die ipſe candi
amicos purpureo amicimine conſpicuos eſſe voluit. Albus veſti
in rege erat argumentum ingenuitatis. Purpureus in amicis
index nobilitatis. Certè ipſe apud animum meum ſic ſtatuo, ill
mutationem coloris, quæ poſtridie facta eſt, ſignaſſe coëuntes
genuitatem & nobilitatem. Huc adde, candorem eſſe argument
felicitatis, & candida dici proſpera & felicia, ut in hoc loco Sal-
ſtii. *Qui benignitate & clementia imperium temperavêre,*
læta & candida omnia viſa. Athenienſium judicum veſtes fui
candidas, colligo ex hoc loco Ariſtophanis,

In vita Æſopi. *In frag. Salluſt.*

> ὅταν ἔχητε χλανίδα λευκήν, τότε μάλιϛ' οὕτω δίκην
> Δώσετ' ἡμῖν πᾶσι τοῖς ὄρνισι καζαλιλωμβρόι.

Ariſtoph. ὄρν.

Cùm habueritis veſtem albam, tunc maximè ſic pœnas dabitis n
bis avibus abſumpti. Platæenſes quoque magiſtratus non alio u-
bantur indutu quàm albo. Romæ veſtitum magiſtratuum urban-
rum album fuiſſe conſtat. Martialis,

Plutarch. Ariſtide.

> *Vivat & urbanis albus in officiis.*

Martial. lib. 4.

Nec tantùm magiſtratus, ſed & omnes ordines die feſto & om
apparatu ornatuque viſendo, ludoſque ſpectantes, tum in come
ſationibus & conviviis erant in albis veſtibus, ut diſcimus è loc
Plutarchi quem paulò ante memoravi, & ex his verſibus Ma
tialis,

> *Spectabat modò ſolus inter omneis*
> *Nigris munus Horatius lacernis;*
> *Cùm plebs, & minor ordo, maximuſque*
> *Sancto cum duce candidus ſederet.*

Martial. lib. 4.

M. Tullius acerbè exprobrat Vatinio homini truci, & immania ag
tanti veſtitum pullum, qui debuit eſſe albus. *Quis unquam,* inqui
cœnavit atratus? Et paulò poſt, *Quis unquam* [p. deeſſe niſi] *i*
luctu domeſtico, quis [& hîc p. deeſſe, niſi] *in funere familiari cœ*
navit cum toga pulla? cui de balneis exeunti præter te toga pull
unquam data eſt? cùm tot hominum millia accumberent; cùm ip
epuli dominus Q. Arius albatus eſſet, tu in templum Caſtoris t
cum C. Fidulo atrato, cæteriſque tuis furiis funeſtum intuliſti
Quis tum non ingemuit? Denique alba veſtis propria fuit inge
nuorum; ut liquet ex hoc loco Achillis Tatii, ubi loquitur de ſerv
aut captivo qui ſe ingenuum mentiebatur; hic venit in conſpectum
inquit,

Cic. in Vat. orat. 34.

nquit, veſtrum, pro vinculis amictus alba veſte, & in ordine libe- *Achil. Tat. lib. 3.*
rorum ſtetit iſte captivus. Primores quoque Indos ajunt uti veſte *Strabo lib. 15.*
candida, & ſindonibus candidis. Albas item veſtes, ſi Artemidoro
credimus, non alii geſtabant quàm ſacerdotes. Tale fuit Phæca- *Artemid. lib. 2. c. 3.*
ium Athenienſium & Alexandrinorum ſacerdotum. Amphiaraum *Appian. Alex. lib. 5. bel. civ.*
Statius facit niveum.

Ipſe habitu niveus, nivei dant colla jugales.
Concolor eſt albis & caſſis & infula criſtis. *Stat. Theb. lib. 6.*

Sed & illi viginti quatuor ſeniores qui in Apocalypſi deſcribuntur *Apocal. cap. 4.*
coronati aureis coronis, ſunt circumamicti veſtimentis albis, nem-
pe priſco more. Nam candidæ veſti corona convenit. Et ferè hæc
duo conjuncta legimus. Sic apud Plutarchum Zeuxippus iens ad
rem ſacram στέφανον καὶ λευκὸν ἱμάτιον λαβὼν corona & albo in- *Plutarch. ἐρωτ. ἐν πα-ροιμ.*
dumento ſumptis, per forum perductus eſt ad ædem ſacram. Palla-
dem ac Dianam oraculum Delphicum vocavit λευκὰς κόρας, albas
puellas, quaſi is color Deabus virginibus ſit convenientiſſimus.
Hæc, inquit, mihi curæ erunt, & albis puellis, hoc eſt, Minervæ
ac Dianæ. Phintys Pythagorica vult mulierem caſtam amiciri ve- *Stob. γαμ. παραγγ.*
ſtimentis μετρίοις καὶ λευκοχρωμάτοις modeſtis, & albi coloris. Quæ
ſunt ipſiſſima verba Apollinis, qui candida quoque veſte ſuos myſtas
amiciri gaudet.

Delius hic longè candenti veſte ſacerdos *Val. Flacc. lib. 3. Arg.*
Occurrit, ramoque vocat.

Socrates, cùm ſibi inſtaret fatalis dies, in carcere diſſerens cum
Critone, dixit mulierem quandam ſingulari forma ſibi in ſomnis
viſam λευκὰ ἱμάτια ἔχουσαν albatam; ac ſi dicat, Deam fuiſſe, atque
adeò ipſam Palladem. E ſuperioribus diſcimus, reges plerunque *Plato in Crit.*
geſtaſſe diadema candidum, quibuſdam exceptis, in quibus fue-
runt Perſici qui utebantur purpureo. Q. Curtius Alexandrum me- *Q. Curt. lib. 6.*
morat degeneraſſe in mores Perſicos. cui rei, præter cætera, ar-
gumento hoc eſt, quòd *purpureum diadema diſtinctum albo,*
quale Darius habuerat, capiti circumdedit. Summa hæc eſt, dia-
dema exigere in rege non fucum, ſed candorem; non virtutem
adumbratam, ſed veram; non ſordes, ſed puritatem. *Catenæ*, in- *Hieron. epp. lib. 1. epp. 5.*
quit Hieronymus, *ſordes & comæ non ſunt diadematis ſigna, ſed*
fletus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT VI.

Linea materia in diademate quid ſignet. Cur diadema dica evincire caput regis. Diadema geſtatum à ſummis ducib. Aliud diadema geſtatum ſollennibus diebus. Corona uſ pata à ſummis mortalium, quæ tamen propriè non fuit di dema. Stemma.

Diadema eſt linea materia, ac ferè tranſlucida, quia ni factu facilius eſt, quàm regis ingenium, quamlibet occ tum & abſtruſum, introſpicere, & quidem è moribus. Ve Seneca,

Sen. in Agamem.

Perlucet omne regiæ vitium domus.

Errat rex ſi ſe ignorari putat. Ipſi imponere leviſſimus & impr biſſimus quiſque poteſt. Nunquam ipſe univerſis. Cæterùm di dema dicitur evincire caput regis, ne, ſcilicet, motetur ac vari Nam ſub tali capite neceſſe eſt membra labare, titubare, vac lare. Tanti eſt regi eſſe capite adſtricto, hoc eſt, perpetuò geſta ſanum, ut ille ait, ſinciput. Nam quomodo ebrietati compeſce dæ dixi inventa fuiſſe in conviviis prima illa vincula, quib poſtea fuit nomen coronis & quidem nexis è foliis, floribus, fro dibus adſtringentibus, ita diadema inventum eſt adſtringend capiti regis, ne fluitet, ne furat, præcepſque detur. Enimvero quiſquam alius, ſe rex totum arctare, ſuos affectus conſtringe debet intra eos limites quos huic faſtigio conſtituunt hinc ratio hinc virtus. Hanc ſibi ſummam licentiam, hoc ſibi tutiſſimu præſidium, non aliud ſibi, ſuoque nomini decus eſſe putet. Ex tra hanc licentiam nihil licere animum inducat. Et hæc quide de priſco diademate; quod non putandum eſt fuiſſe rem temera riam, inutilem & otioſam, ſed veriſſimam indicem illorum qu dixi. Cæterùm etſi diadema eſt inſigne regium, tamen & à ſum mis ducibus, cùm exercitui præeſſent, geſtatum conſtat, quam vis non eſſent reges. Certè Plutarchus, Ariſtide Mileſio autor tradit Fabium Maximum, poſt amiſſos trecentos milites quo duxerat adverſus Annibalem, accepto lethali vulnere, in ipſu Annibalem vehementi curſu concitatum, ei ablato diademate ibidem oppetiiſſe. Sed næ ego hunc Ariſtidem habeo pr Græculo nugatore, qui contra fidem hiſtoriæ auſus ſit rem va nam obtrudere pro vera. Videndus eſt Livius, qui ex fid rem omnem tradit, id præcipuè qua ratione perierint trecent Fabii, ſi de his iſte Mileſius loquitur. Nam, unus ille Fabiu ſapiens cunctator veriùs quàm acer pugnator, qui ſæpe Anni-

Plutarch. in parall.

Liv. lib. 2.

bal

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

bali pectus pulſavit, nuſquam legitur hoc facinus feciſſe adverſus Annibalem, neque is eſt qui duxit trecentos Fabios adverſus Pœnum. Quòd ſi hoc verè traderetur, dicendum eſſet hoc fuiſſe ſingulare in ducibus Carthaginienſibus, ut ſe regio diademate inſignes facerent. Equidem potiùs adhæreo exemplo quod ante hoc, nullo intervallo memorat idem Plutarchus. Ait enim, Leonidam cum trecentis miſſum ad Thermopylas à Lacedæmoniis. Ibi cùm conſpexiſſet Perſas licentiùs agere, dixiſſe ſuis; Sic prandete ut qui ſitis apud inferos cœnaturi. Tum impetu in barbaros facto, penetraſſe uſque ad Xerxem, eique diadema abſtuliſſe. Quo loci Xerxes deſcribitur non ſolùm ut magnus Rex Perſarum, ſed ut ſummus dux ingentis exercitus. Credo hoc diadema fuiſſe illam quam olim Curopalates ait vocatam fuiſſe ζώνην στρατιωτικὴν δηλοῦσαν τιμήν. Zonam militarem indicem honoris. ego libenter addiderim, ἡγεμονικὴν, ducalem, ſeu ducis propriam. Aliud fuit diadema, quod non ſemper, & ubique geſtabatur, ſed tantùm ſollennibus diebus, & quoties rex undique ſua majeſtate circumfuſus ſe in publico non ſolùm aſpiciendum, ſed & colendum præbebat. Hoc diadema Martiano Capellæ eſt *ſceptriferum*. tanquam non inſigniat caput regis, niſi cùm rex totus fulget inſignibus regiis, præcipuè ſceptro, *Plutarch. ibid.* *Curopal. de offic. Conſtant.*

—— quippe potiſſimus
Nectis ſceptrifero ſub diademate
Omnigenûm genitor regna movent Deûm. *Martian. cap. lib. 9.*

Et hoc quidem diadema texebatur è pretioſiſſima quaque materia. Ovidius,

Barbara jam capti poſcant inſignia reges,
Textaque fortuna divitiora ſua. *Ovid. lib. 3. de Ponto.*

Itaque eleganter Euſebius ait, Deum Chriſto dediſſe nomen, γέρας ὥσπερ τίμιον παντὸς πολὺ μεῖζον βασιλικοῦ διαδήματος, ſicuti præmium pretioſum, multo majus omni pretioſo diademate. Priſcum illud religabatur in occipitio, caputque geſtantis evinciebat. At hoc non tam caput redimiebat, quàm capiti imponebatur, aut circumponebatur, etiam apud Priſcos, qui ita loquebantur, imponere, vel circumponere diadema. Ἄτταλος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ περιθέμενος τὸ διάδημα, &c. Sæpe geſtatores regii diadematis, in ſolennibus, non quidem diadema, ſed coronæ genus aliquod geſtabant effigiatæ in quamlibet ſpeciem, pro arbitrio geſtoris. Hoc docet Curopalates in his verbis, ubi loquitur de imperatore. φορεῖ δὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸ δοκοῦν αὐτῷ φόρεμα, ἤως, ἢ κελυωνία, ἢ τετράφυλλον, ἢ πέτερον ὅμοιον τούτου. Quæ verba audeo firmare eſſe corrupta, & pro *Euſeb. l. 1.* *Plutarch. ἀποφθ. βασιλ. καὶ στρατ.* *Curopal. de offic. Conſt.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ἦως, ἢ χελιδωνία, legendum ἴον, ἢ κρίνον, & ſic vertendum e hunc locum. Fert autem [Imperator] in capite quod videtur ſi geſtamen, violam, aut lilium, aut quadrifolium, aut quidpia aliud hujuſmodi. Alibi idem Curopalates ait, Imperatores unà cu dominis diſcedere & redire in palatium pedibus στεφηφοροῦντας, h eſt coronatos hoc genere coronæ, quod verè non eſſet diaden imperatorium, ſed ornamentum capitis rotundatum, & effictu ut dixi, in ſpeciem coronæ arbitrio ipſius. Alibi etiam cùm d ſcribit Imperatorem & conjugem ſedentes apud menſam & co vivantes ait eos eſſe στεφηφοροῦντας, non diadematos, ſed coron tos. Diadema illud operoſum, inſigne regiæ majeſtatis etſi, ut di coronæ quoque nomine demonſtrabatur, tamen ei etiam ind bant nomen, ſtemma. Hoc ſenſu locutus eſt Curopalates iis in lo cis in quibus diſtinguit coronam à ſtemmate. E quibus profer illum in quo loquitur de reginis & Imperatricibus, ἡ δὲ μὲν οὖν πρ ἐστεμμένη καὶ μήτηρ τοῦ ἀναγορευομένου φοροῦσα τὸ ἑαυτῆς στέμμα, ἡ νέα βασιλὶς φοροῦσα στέφανον. Ea quæ ante coronata fuit, nemp renuntiati imperatoris mater fert ipſa quoque inſigne ſuum. Nov autem regina coronam geſtat. Et infra ait, εἰ καί τινες λέγουσι ὅτ ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης κεῖται τὸ στέμμα τοῦ βασιλέως· ἀλλ᾽ οὐκ ἔστι τοῦτ Etſi dicunt ſuper ſancta menſa poſitum eſſe inſigne regis, non ta men ita eſt. ἐντὸς δὲ τοῦ ἁγίου βήματος κρατούμενον ὑπὸ διακόνων τὰ ἱερὰς φερόντων στολὰς ἄγεται ἐπὶ τὸν ἄμβωνα. ſed intus in ſancto ſo lio continetur, & à diaconis geſtantibus ſacras veſtes affertur a ſuggeſtum. Et hoc quidem citerioribus ſæculis fuit στέμμα. Nam antea, & quidem multis ſæculis præter ea quæ de ſtemmate dixi, alibique dicam. Attici vocabant στέμματα τὰ ἔρια, hoc eſt, infulas laneas. Quippe orta Athenis ſterilitate, ex oraculo hoc perficiebatur tanquam ſupplicatio. Hîc addam locum Martiani Capellæ, ubi loquitur de coronis Deorum, quæ ipſi ſunt ſtemmata. *Quaſque librorum notas*, inquit, *Athanaſia conſpiciens, quibuſdam eminentibus ſaxis juſſit aſcribi, atque intra ſpecum per Ægyptiorum adyta collocari. eademque ſaxa* [*ſtellas appellant*] *deorum ſtemmata præcepit continere.* De hoc diademate infra dico uberiùs.

Etymol. εἰρεσιώνα.

Martian. cap. lib. 2.

CAPUT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT VII.

Diadematis & coronæ promiſcuæ voces. Corona poëtica. Diadema & corona diſcriminantur. De diademate quod Antonius Cæſari obtulit. Lamina aurea gemmata eſt pars diadematis. Ornatus, opeſque diadematis plerumque fuerunt munus gentium & populorum. Interdum regum inter ſe.

DIxi de priſco diademate lineo, niveo, ſimplici, quod quidem poſtea nec rejectum, nec obliteratum fuit, ſed coronæ ſociatum, uſque eò ut hodierno die coronæ ac diadematis ſignificatus coëant. Ea re ipſe poſthac utramque vocem uſurpabo, prout hæc aut illa mihi ſeſe promtior obtulerit. Quidni id mihi licere putem, cùm diadematis majeſtatem, & coronæ pulchritudines uno, eodemque texto contineri videamus? Non item neſcio, nomine diadematis non tantùm regii capitis inſigne demonſtrari, ſed & quamlibet coronam, ne illa quidem excepta qua Poëtæ redimiuntur. Certè Æſchines ait, ante regiam porticum uſque ad ſua tempora conſpectam eſſe, æream ſtatuam Pindari ſedentis, habentiſque veſtem, & lyram, & diadema, & in genibus complicatum libellum. Quis neget hoc loco διάδημα eſſe coronam, non notam regiæ frontis? Hæc tamen vox perrarò invenitur in hoc ſignificatu. Nam alibi conſtat utramque dictionem ſignare diverſas capitis notas, ut in hoc operis contextu ſæpe dicendum eſt. Id quod vel ex eo Plutarchi loco manifeſtum eſt, in quo is memorat, Lupercalibus Antonium Conſulem Cæſari obtuliſſe diadema corona lauri circumvolutum. Id eſt, tortilis laurus, quam vocat coronam, implexa fuit diademate, quæ erat alba faſcia, priſco & recepto apud reges more. Id quod D. Brutus, is qui fuit unus proditorùm & percuſſorum Cæſaris, hoc ipſo nomine ſignavit. Cum enim Cæſar animo fluctuaret iret, an non iret in Senatum, dixit ei Brutus, eo die Senatum decreturum, ut omnium provinciarum, quæ ſunt extra Italiam ipſe rex renuntietur, καὶ φορεῖν διάδημα, ac ferat diadema. Itaque vel hac ſola ſpecie Antonius Cæſarem renuntiabat, ſi laurum inſpicias triumphatorem imperii Romani, ſi diadema, regem. Idque populus ita accepit. Cùm enim Cæſar id diadematis genus rejiceret, id factum univerſorum plauſus eſt conſecutus. Id quod cùm bis accidiſſet, eoque experimento Cæſari compertum eſſet, populo Romano inviſam eſſe mentionem regis, coronam in Capitolium ferri juſſit, priſco, ſcilicet, uſitatoque more triumphantium, Quo facto id egit ut fidem faceret ſe contentum triumpho abſtinere regno. Cæterùm ſupra dixi, apud quoſdam reges, in his Perſicos, ſolenne fuiſſe ut ſtatis quibuſdam diebus capite geſtarent diadema

Æſchin. ep. 4.

Plutarch. Jul. Cæſ. & in Ant.

Plutarch. Jul. Cæſ.

 regium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

regium. E quo more ſenſim nata eſt auguſta illa ſpecies hujus tex qualis hodieque aſpicitur. Priſca illa faſcia linea nullo artifici operoſa, nullis opibus tumida, nullo accerſito lumine coruſca, ſ ſolo candore conſpicua fuit. Cui tamen ſimplicitati hærebat mul majeſtas. Nunc è faſcia linea, ſeu linteolo facta eſt lamina aure & quidem gemmata; quæ eſt prima pars diadematis, illa quæ pro priè caput evincit. Et primo quidem dicimus hanc laminam eſ auream, hoc eſt, è materia tam ſolida, tam tenace ac duratric ut ei tutò affigi poſſint additamenta pretioſiſſima. Id quod ſum ma ratione factum eſſe, & hîc dicemus, & alibi nobis dicendu eſt. Et verò hæc additamenta ſunt tam lucida, ut in ipſis ſtell nihil propè ſit luminoſius. Quiſquis hæc intentiùs aſpicit, pote conjicere in ipſo prope mundi clypeo quotquot ſunt miris fulgo ribus variata cælamina. Uſque eò omnia ibi ſunt rara, taliaque u

Strabo lib. 15. ſoli reges ea poſſideant. Hoc omne Strabo ſcriptor eloquentiſſi mus vocat κόσμον λιθοκόλλητον ornatum lapillis incruſtatum, qu in regio capite non eſt luxus, ſed decus, multo ſecus quàm in femi

Tertull. de habitu mul. na, in qua Tertullianus haud magis probat aurum & lapillos, quàn florales coronas, quas infenſè inſectatur. At lumina lapillorum quibus regum diademata variantur, ut cœlum aſtris, magnific

Lucian. de domo. uſui reperta ſunt. Siquid in rebus humanis par eſt eſſe gemmatum, illud certè diadema eſt. Ibi enim lapilli qui illuſtrant frontem regis, fidem faciunt, quàm nulla aut nubes, aut labes ipſi inſidere debeat index ac teſtis mentis contaminatæ. Eaque re ſerenitas videtur eſſe propria dos regii capitis; quæ hominum languentes animos, & ſub nubilo mœſtitiæ detentos divina quadam lætitia perfundat. Hinc titulus ſereniſſimi, qui hodie pervenit ad quoſdam quorum dignitas, & opulentia longo intervallo diſtat ab apice regio. Ne multa; Etſi agnoſco, antiquiſſimum regii capitis geſtamen fuiſſe diadema illud quotidianum, de quo dixi, tamen hoc firmo, Illos ipſos priſcos reges talis diadematis geſtores, cum quo rundam dierum ſolennitates peragerentur, ſeſe inſignes feciſſe corona aurea & gemmata, cui quoque nomen inditum diadema. Imò ſequutis temporibus hoc unum verè fuiſſe diadema, è ſupradictis &

Zonar. Tarquin. ex iis quæ infra exequar, liquidò conſtat. Quem morem eſſe antiquiſſimum, docet Tarquinius, qui auream coronam tunc geſtavit cum manu tenuit ſceptrum, & ſedit eburnea ſede, hoc eſt, cum ſe

Artemid. lib. 1. c. 79. populo oſtendit circumdatum inſignibus regiis, quibus adde πορφύραν καὶ παραπομπήν, purpuram & comitatum, ut ait Artemidorus. Et verò hoc nomine coronæ, faſciæ, diadematis principatum

Artemid. lib. 1. c. 18. ſignari, alibi hic ipſe Artemidorus docet his verbis, τὸ μὲν γὰρ ἀρχήν τινα προαγορεύει, ἐν ᾗ δηλοῖ αὐτοῦ στεφάνου, ἢ στροφίου, ἢ διαδήματος.

huic

huic quidem principatum prædicit in quo opus habebit corona, aut faſcia, aut diademate. Alibi etiam deſcribens regia inſignia, coronam æquat diademati. Oportet, inquit, eum qui habet pur- *Artemid. lib. 2. c. 3.* puram, omnino coronam vel diadema habere, & multos aſſeclas & cuſtodes. Quibus ex verbis perſpicuum eſt, coronam evincientem caput regis ei eſſe pro diademate, atque adeò ipſum dia- *Artemid. lib. 2. c. 31.* dema. Alibi hic ipſe regium apparatum dicit eſſe diadema, ſceptrum & purpuram. Atque hæc quidem omnia antiquitus plerunque erant munera gentium & populorum, qualia Halicarnaſſæus memorat miſſu Hethruſcorum allata fuiſſe ad Tarquinium, ut eſſent σύμβολα τῆς ἡγεμονίας, ſigna, ſive inſignia ducatus & imperii, *Dionyſ. Halic. lib. 3. Antiq.* quibus ea gens colebat ſuos reges. Hæc Halicarnaſſæus dicit fuiſſe coronam auream, & ſellam eburneam, & ſceptrum habens aquilam in capite. Et paulò poſt de Tarquinio loquens addit, Et coronam auream ferebat, & purpurea veſte amiciebatur. In ſequentibus quoque docet auream coronam propriè fuiſſe inſigne regii capitis, quale dixi eſſe diadema. Hic, inquit, ornatus manſit apud eos qui poſt ipſum fuerunt in regio principatu, etiam poſt ejectos reges, annuis conſulibus, extra coronam, & veſtem pictam. Quæ ultima verba docent, coronam & veſtem verſicolorem fuiſſe inſignia regia; eaque re dempta fuiſſe conſulibus, cum cætera ſummæ poteſtatis argumenta penes eos manſiſſent; Nempe, ne regibus exactis, nihilominus regnum manſiſſe dici poſſet; & pro uno duo reges Romæ conſpicerentur. Enimvero Brutus ille libertatis autor in illa ſua concione quæ extat apud Halicarnaſſæum, Cùm, inquit, *Halicarn. lib. 4. antiq.* inſignia regum multa ſint, ſi quæ in his, ut nimia, invidioſa ſunt, partim minuite, partim auferte, ſceptra inquam, & aureas coronas. Non ergo mirum ſi Curopalates tradit, illam coronam quæ fuit eadem cum diademate, dictam fuiſſe στέμμα, hoc eſt, βλατίον μετὰ λί- *Curopal. de off. Conſtant.* θων καὶ μαργάρων, textile, ſive laminam auream cum lapillis & margaritis. Itaque hæc corona nequaquam materia, ſed ſola utique forma aliquantùm diſtat ab hodierno diademate. Hoc, ut ſupra dixi, quia totum eſt aureum ac gemmatum, capiti imponitur, At illud Conſtantinopolitanum pone frontem colligabatur, quæ cerebrum eſt, hoc ferè uno retento è priſco diademate, & primævo hujus dictionis ſignificatu. Cæterùm ut regibus tales coronæ mittebantur, ita ipſi reges quandoque ſummos duces & imperatores, etiam externos, hac tanta, talique munerum dignitate cohoneſtabant. Hoc exemplo Appianus Alexandrinus memorat Lucullum fuiſſe cultum à Machate filio Mithridatis. Refert quoque Zoſimus, *Zoſim. l. 6.* rancidos illos Romanos juſſu Alarichi Attalum præfectum urbi in auguſta ſede locaſſe, coronaque evinxiſſe, videlicet, aurea. Quid,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Zonar. Cyro.

quod hæ aureæ coronæ tam regum propriæ fuerunt, ut ſe ipſi reg hoc munere invicem colerent? Cyaxares inter ea munera quæ Cy miſit, voluit eſſe coronam regiam auream diſtinctam pretioſiſſin lapillis. Virgilius inter ea dona quæ Æneas Didoni ab ſe ferri jub, recenſet regium cultum, nempe

Virgil. lib. 1. Æneid.

> —— *ſceptrum Ilione quod geſſerat olim*
> *Maxima natarum Priami, colloque monile*
> *Baccatum, & duplicem gemmis, auroque coronam.*

id eſt, in ea corona auro intertextæ erant gemmæ. Iſque ejus cor næ erat duplex contextus, unus aureus, alter gemmeus, ſed uterq ita mixtus & compactus, ut unus eſſet. Ea re tales coronæ dic bantur fulgere auro & gemmis. Varro in Eumenidibus, *Corona ex auro & gemmis fulgentem gerit luce locum afficiens.*

Non. affici malis & ſuppar.

CAPUT VIII.

Munerum magnitudo quibus quædam gentes coluerunt reges ſuo Coronæ in pompis oſtentatæ. Orientalium regum pompæ. Co rona ingentis pretii. Magnitudo earum opum quæ aliquand tranſvecta ſunt in triumpho Romano. Coronæ ex margaritis Pretium quarundam coronarum quæ regibus datæ.

VIx credibilia ſunt illa quæ de harum coronarum numero & pretio memorantur. Memorantur tamen, & quidem accuratè ne dictis fides non adſit. Tantus in hac quoque parte priſcorun regum ſpectatus eſt luxus, dico an magnificentia? His quidem pompis paginas implet Athenæus, dum ſpectandam exhibet neſcio dementiam, an opulentiam Antiochi Epiphanis, Ptolemæi, Antioch Epimanis qui in quadam pompa id egit ut ſuperaret Paulum Conſulem Romanum. Quippe ibi conſpecta ſunt tria millia Cilicum habentium aureas coronas; præter equites Piſæos mille, & alios tres mille, quorum plures erant χρυσοφάλαροι καὶ χρυσοστέφανοι, aureis in galea criſtis, & aureis coronis. Alii autem ἀργυροφάλαροι habentes galearum criſtas argenteas. Erant & octingenti ephebi aureis coronis. E talibus narrationibus hoc diſcimus, totas provincias, & urbium ac municipiorum primores id egiſſe ut ſuos reges magnis, pretioſiſque muneribus venerarentur. In his fuiſſe coronas vel diademata, potiſſima & præclariſſima regum inſignia. Has in pompis, ad quas fiebat ingens hominum concurſus, exhibitas fuiſſe ut eximia ſpectacula, oſtentandis opibus & potentiæ. Ex hac tot divitiarum oſtentatione in hominum animis ingens oriebatur regii culminis admiratio, veneratio, fortè & metus. Hinc

Athen. l. 5.

In fragm. Polyb.

quoque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

quoque Indicæ illæ pompæ à Strabone memoratæ, in quibus aſpiciuntur ingentes lebetes, crateres, menſæ, ſellæ, pocula, labra ſingula magnam partem ſmaragdis, beryllis, carbunculis incruſtata, præter veſtes aliaque. Qui mos non ſolùm apud gentes orientales, ſed & in occidente, ut veriſimile eſt, plurimùm invaluit. Certè idem Strabo memorat, Lucerium Arvernum patrem Bitti, illius qui ſtetit contra Maximum & Domitium duces Romanos, tantis opibus, tantaque lautitia floruiſſe, ut curru vectus per campum nummos aureos & argenteas diſpergeret quos ſectantes colligerent. Etſi ipſe quidem hoc factum ad veſaniam potiùs quàm ad magnificentiam refero. In illis orientalium regum pompis tantum opum vectatum conſtat, ut quicquid hoc ſæculo aſpicitur aut pretio magnum, aut artificio rarum, aut viſu admirabile, præ eo quod priſca illa magnificentia ſpectandum exhibuit, exile ſit. Tantum, tamque immenſum ibi fuit auri pondus, & quidem non ſcripti, aut in nomina & rationes relati, ſed ſpectati; non, ut Claudianus ait, in ponderibus fulvis, & laminis informibus, quales dicuntur advehi è provinciis auriferis; non in aureis, ut Virgilius ait, ſaxis; ſed certè auri effigiati à peritiſſimis artificibus in ſpeciem clypeorum, craterum, armorum, vaſorum, tripodum, torquium, coronarum. Ex his coronis Athenæus unam exhibet cubitorum ſexdecim; alteram altitudinis bicubitalis. Eodem Athenæo autore corona conflata ex aureis decies mille poſita fuit ſuper ſella Ptolemæi regis. Sed ut hæc magna fuerint, nunquam tamen æquarunt magnificentiam Romanam. In funere Syllæ Appianus Alexandrinus tradit fuiſſe tranſlatas coronas aureas plus bis mille, dona civitatium, amicorum, ducumque qui ſub ipſo militaverint; ſuper illas quæ ſepulchro ejus injectæ fuerunt, quarum ne dici quidem luxus poteſt. Hîc quoque facultas mihi eſſet memorandi immenſas illas opes triumphorum Romanorum, ſi non verſarer in re cognitiſſima. Id mihi, ut ſpecimen cæterorum, dixiſſe ſuffecerit. In triumpho Pompeji, quem Plinius vocat triumphum luxuriæ, tranſvectum fuiſſe alveum gemmeum latum pedes tres, longum pedes quatuor. Inibi fuiſſe lunam auream pondo XXX. lectos tricliniares tres; vaſa abacorum ex auro & gemmis novem; ſigna aurea tria, Minervæ, Martis, Apollinis. Quæ omnia, quamvis maxima & pretioſiſſima, tamen aſſurgunt illis quæ ſequuntur. Ibi conſpectæ fuerunt coronæ triginta tres ex margaritis; mons aureus & quadratus cum cervis & leonibus, & pomis omnis generis. Quæ omnia fuerunt circumdata vite aurea. Acceſſit muſæum ex margaritis, in cujus faſtigio fuit horologium; denique imago Cn. Pompeji è margaritis. Quorum omnium nihil, ſcilicet, Romæ natum.

Strabo lib. 15.

Athen. l. 5.

Appian. Alex. lib. 1. bel. civ.

Plin. lib. 37. cap. 2.

Sed

Sed hic erat congeſtus è regibus, & provinciis illis, è quibus co-
ſtabat magnitudo Romana; eâdem prope illa ratione qua reg
Orientales colebantur & cumulabantur muneribus ab illis qui r
gnabantur. Memorat Athenæus, ludis publicis Ptolemæum pr
mum donatum fuiſſe viginti coronis; & Berenicem tribus & vigi
ti, quæ advectæ ſunt ſuper aureis currubus. Ut vel hinc quoque e
rum pondus & magnitudinem æſtimare liceat. In his unam ait fuiſ
cubitorum ſex; tum alias totidem, totque cubitorum. Sex ite
alias quatuor cubitorum, quæ columnis affixæ ſunt. Id verò auru
coronarium dici meritò potuit, quale illud de quo dixi. Uſque e
illis ſæculis auro fuit inluſum, cùm ejus reperiretur tanta copia, u
ipſis quoque regibus vile eſſe cœperit, & ut vile in plures diſperſum
Athen. lib. 12. Hoc exemplo Alexander jam mutatus in Perſam à præconibus pro-
clamari juſſit, Alexandrum Ammonis filium tribus aureorum mil
libus coronare, hoc eſt, coronam dare. quo genere loquutioni
Polyb. fragm. Græci ſatis frequenter utuntur. Polybius, κυρωθείσης δὲ τῆς ἐλευθε-
ρίας τοῖς γεραίοις, ἐστεφάνωσαν παραχρῆμα τὸν Ἀντίοχον τὸν βασιλέα
πεντακοσίοις ἀργυρίου ταλάντοις. At libertate confirmata præmii
coronaverunt extemplo Antiochum regem quingentis argenti ta-
lentis, id eſt regi dono dederunt quingenta argenti talenta.

CAPUT IX.

*Corona geſtamen principum Romanorum. Hæc corona fuit gem-
mata. Auri dignitas ſpectatur in corona. Inibi aurum qui
ſignet. Aurum Jove prognatum. Regis virtus qualis eſſe de-
beat. Lamina aurea in diademate quid ſignificet. De raritat
auri. Inſignia aureæ laminæ.*

EX his coronis quaſdam reges, ipſique principes Romani ca-
pite geſtarunt, non quidem ſicuti diademata, & inſignia regi
capitis, ſed eadem illa ratione qua uſurpabantur à cæteris mor-
Sueton. Calig. talibus. Caligulam Suetonius tradit, *per eum pontem, quo Ba-
jas & Puteolanas moles conjunxit, ultro citroque commeaſſe
biduo continenti. Primo die phalerato equo; inſignem quoque
Sueton. Domitiano cap. 4. aurea corona, & cethra, & gladio, aureaque chlamyde.* Idem
ſcriptor eadem prope de Domitiano. *In ſtadio*, inquit, *curſu
etiam virginis certamini præſedit crepidatus, purpureaque ami-
ctus toga, Germanicam capite geſtans coronam auream cum effi-
gie Jovis ac Junonis, Minervæque, aſſidentibus Diali ſacerdote,
& collegio Flavialium pari habitu, niſi quod illorum coronis in-
erat & ipſius imago.* Quibus è verbis colligimus, haſce coronas
præ

præ ſe tuliſſe peculiare inſigne ejus quod quiſque princeps præclarè feciſſet. unde illud epithetum, Germanicam. Commodus quoque coronam ex auro & Indicis lapillis factam geſtavit, præter caduceum qualem Mercurius fert. *Dio Commod.* Ammianus Marcellinus autor eſt, Saracenarum gentium *regulos ſupplices, ac genibus nexos obtuliſſe Juliano coronam ex auro, tanquam mundi, nationumque ſuarum dominum adorarent.* *Ammian. Marcell. lib. 23.* Etſi verius eſt, hanc coronam fuiſſe inſigne regii capitis, hoc eſt, diadema. Porrò quod hæ coronæ, quæ non eſſent diademata; fuerint gemmatæ, ac lapillis diſtinctæ pretioſiſſimis, ex iis locis, quæ ſupra citavi, & è ſequentibus diſcere licet. Et quidem de Baſſiano hæc memorat Herodianus, ipſum ornaſſe caput corona diſtincta colore lapillorum pretioſorum. *Herodian. lib. 5.* Id quod non fuit diadema, ſed ſimpliciter corona, qualem ſupra deſcripſi. Harum tot lapillorum honoribus diſtinctarum coronarum meminit Claudianus in his ad Stilichonem prope gemmeis verſibus,

Quin & Sidonias chlamydes, & cingula baccis *Claudian. de laud. Stilich. l. 2.*
Aſpera, gemmataſque togas, virideſque ſmaragdis
Loricas, galeaſque renidenteis hyacinthis,
Geſtatoſque patri capulis radiantibus enſes;
Et vario lapidum diſtinctas igne coronas
Dividis ex æquo; ne non auguſta ſuppellex,
Ornatuſque pares geminis hæredibus eſſent.

Cæterùm has coronas tanti pretii, tamque ſpecioſas dixi factas eſſe ex auro. Et hæc, ſcilicet, eſt antiquiſſima auri dignitas ut honeſtarit capita non tantùm ſummarum poteſtatum, ſed & cujuſlibet, qui modò aliqua inſigni dote cenſeretur. Uſque eò, ut cum Lucretio loquar, *aurum in ſummum ſucceſſit honorem.* *Lucret. l. 5.* aurum, inquam, illud quod noſtris erat putatum, hoc eſt, nulla permixtionis injuria pallidum, quale dicitur fuiſſe colophonium. Sic enim Herodotus aurum optimum vocat. *ἐν πυρίμ.* Nempe ex hujus metalli ſynceritate coronæ fiebant, ut earum geſtores admonerentur ejus puritatis, quam conſcientiæ, Deo, univerſis præſtare debent. Adnotavit Socrates apud Platonem, aureum illud primævumque genus nequaquam ex auro natum, ſed ex auri præſtantia ita nominatum, quòd fuit bonum & præclarum. *Plato in Crat.* Denique hoc ipſum metallum electum eſt diademati compingendo, ut ex hujus materiæ immortalitate ſciri poſſit, quantum venerationis regiæ majeſtati præſtari æquum ſit. Altera auri dos eſt, ut contra omnem vim ſit incorruptum. κεῖνον οὐ σὴς, οὐδὲ κὶς δάπτει. *In carmin. Sappho.* Illum non tinea, neque vermis conſumit. ἰὸν οὐ παραδέχεται, rubiginem non recipit. *Philo τίς ὁ τῶν θεί. κληρ.* Accedit difficultas eruendi hujus metalli,

quæ

quæ admonet regem, ut anquirat & acquirat eas virtutes, qu omnes admirentur, ut minimè faciles, ſed operoſas, multo, ir quam, labore, multo uſu, pari felicitate partas; in quarum, ſicu regiarum & principalium venerationem omnes aliæ conſurgant quæ ſua magnitudine ſolitum excedant, ſua raritate concilie ſibi admirationem hominum. Denique regias virtutes oportet eſ tales, ut eas omnes mortales libenter fateantur nonniſi longis æta tum intervallis inveniri. Neque enim id rege quiſquam ſanus ſu ſpicit opes, quæ plerunque ſunt invidioſæ; non potentiam, und metus in univerſos; non abundantiam voluptatum, quæ ut ani mum debilitant, ita corpus enervant. Sed utique regia majeſta tota conſit è regiis virtutibus, propemodum ut è pluribus au micis conflatur lamina illa coronaria, & ὄβρυζος χρυσὸς aurun

Xenoph. de inſt. Cy. l. 1. verè purum, verè etiam πολύευκτος multis votis expetitum. La minam dixi, hoc eſt, metallum attenuatum, & malleo extentum Hinc quoque rex intelligit, non tam ſua intereſſe quantum poſſi deat auri, quàm quanta moderatione auro utatur. Illi parum aur ſatis eſt, cujus virtus auro imperat. Non tam rex opus habet auro quàm Reſpublica rege aureo. Porrò quòd aurum eſt ratum, ea re eſt hominum æſtimatione pretioſum. Hercule tam rarum, ut tempora ſignentur, quibus donaria templorum propter defectum hu-

Plato in Crit. jus metalli fuerant ænea. Apud Platonem Critias deſcribens priſca tempora, ait ſacra peracta fuiſſe ſine auro & argento, quorum

Athen. l. 6. nullus erat uſus. Cùm Lacedæmonii Apollinis Amyclæi faciem inaurare decreviſſent, nec aurum in Græcia reperiretur, monitu

Xenoph. in repub. Laced. oraculi hoc metallum à Crœſo Lydio mutuati ſunt. Et verò Xenophon ait, fuiſſe tempus, quo apud Lacedæmonios quiſque ſedulò

Athen. ibid. cavebat, ne aurum poſſidere videretur. Certè ſi apud quempiam inventus fuiſſet nummus aureus aut argenteus, is morte multaba-

Stob. περὶ νόμ. καὶ ἐθ. tur. Hiero quoque Syracuſius, etſi ejus ſæculi opulentia à rerum ſcriptoribus validè commendatur, ut tripodem & victoriam ex

Ariſtot. de admir. audit. auro ἀπύρῳ, quo in Pæonia terram deaurari teſtis eſt Ariſtoteles, faceret, coactus eſt mittere ad Architelem Corinthium, à quo emit. Et inſuper velut auctarium, quantum plena manus capere poſſet,

Lucian. Jup. trag. accepit. Neptunum Lyſippus æneum, & pauperem fecit, quòd ea tempeſtate apud Corinthios aurum fuit nullum. Ariſtide autore,

Ariſtid. Panathen. 21. & in Themiſt. quidam qui fuerat inter miniſtros regios, quòd aurum detulerat in Peloponneſum, communi Athenienſium decreto habitus eſt hoſtis publicus, & infamis. Nec ipſe tantùm, ſed & poſteri ejus. Addito, ut qui hunc interfecerit, huic id factum impune ſit. Tradit Pli-

Plin. l. 33. nius Romæ *non fuiſſe aurum niſi admodum exiguum longo tempore. Certè cùm à Gallis, capta urbe, pax emeretur, non plus quàm mille*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

mille pondo effici potuere. Quæ fuit priſca illa Romana paupertas ortis & generoſa. Cujus argumentum pluribus ſæculis fuit, quod oopulus Rom. Simpulo & Catino ſacrificabat. Ut aurum commendatur ob raritatem, ita regi inhoneſtum eſt, quicquam in pſo conſpici non ſingulare, rarum, regium; ne geſtamen ipſo geſtore ſit excellentius. Quiſquis aurum geſtat, inquit Artemidorus, hunc oportet eſſe planè ἀπόβλεπτον, ſpectabilem, ſuſpiciendum & venerabilem. Non poteſt abſcondi, quem ſplendor auri revelat. Hac item lamina regis frons evincitur, nequid externi dedecoris inſinuet ſe pudori ejus. Quippe hunc in rege par eſt eſſe alum, tenerum, ſollicitum, acrem cuſtodem probitatis, verum eſtem innocentiæ; cujus purpura per omnes corporis partes difuſa totum regem validiùs honeſtat quam prætexta, làticlavium, palmata veſtis ac triumphalis. Hinc ipſius ſpecies interior reddiur purior, exterior auguſtior. Omnia ejus membra hinc niteſcunt, iuntque conſimilia fronti in improbos ſeveræ, in probos placidæ, n calamitoſos remiſſæ, non fictæ, ſed exporrectæ, non imbecillæ, ed forti. Cæterùm in lamina, unà cum illis quæ è lamina emergunt, inſculpta ſunt inſignia coronarum, ſeu diadematum. Græcis unt παράσημα. Ex iſtis unum quodque numen habet ſuum proprium & ſingulare. Hæc inſignia ſunt peculiares quædam notæ, n texto diad matis conſpicuæ, ſicuti perpetuæ teſtes illius inuſiatæ virtutis, quæ te regem, aut illos quibus prognatus es, evexit d iſthuc faſtigii. Quippe nullum diadema, ſive regia corona non ſt πολυμνήμων, multa geſtori memorans, multa illum monens, uædam laudans, quædam exprobrans, cujuſmodi vocitata eſt orona Dionyſii. Ad hunc contemplatum tam fidelem, tamque alutarem reges voco, eoſque omnes qui ſunt loco regum. Si tædet præceptorum, ſi ad mentionem ſtudiorum eſtis nauſeatores, ſalem inſpicite in veſtra diademata. Exquirite quid ſit illud quod iademate demonſtratur. In exiguo monumento deprehendetis naxima documenta. Invenietis quì factum ſit, ut inſideatis culnen rerum. Diſcetis quænam ſint partes illius quem Deus locait in ſtatione tam excelſa. Hìc agnoſcetis gloriam majorum veſtrorum. Intelligetis unde vobis ſint comparata ſuffragia, ſtudia, bſequia, conſenſus univerſorum. Cùm vos natura aliis pares ignat, mirabile eſt, unum te, quiſquis es qui regnas, inter tot ominum millia lectum eſſe, divina, inquam, manu ſepoſitum, ut nus ab aliis ſuſpiciare, colare, ac prope dixerim, adorere ut numen. Nimirum, hoc ideo fit, ut unus mortalis inter innumerabiles xiſtas, cujus cura cæteri nitantur; taliſque ſis univerſis qualem e ſibi quiſque, qualem tu tibi Deum optas. Hos monitus verè

aureos

Apul. Apol. I.

Artemid. lib. I. c. 79.

Nicephor. lib. 10.

aureos aureum diadema ſuggerit. Tum lumen lapillorum ſuar lumen vitæ. Denique omnis generis gemmæ gemmeos mores. his inſigniis aliquid uberiùs dicam. Id quod priuſquam exequor, m neo, Non ſemper mortalium ſummos geſtaſſe regias coronas diademata, qualia ſupra deſcripſi, ſed quandoque uſurpaſſe alia cap tis inſignia, prout ſuaſit aut cupido novitatis, aut luxus regius, a faſtidium. Ad hoc exemplum Curopalates memorat, Conſtantin politanos imperatores unà cum prætexta geſtaſſe tiaram. Id qu obſcurè & confusè ſcriptum. Hoc tantùm diſertim addit, eos c piti circumpoſuiſſe φορέματα διάφορα geſtamina diverſa; in his lam quam vocat προπαιουχίαν, modò elatius Juſtinianæum. Quoru ſingulorum formas, inquit, non eſt hujus loci ſingillatim enumerar Imò ſi feciſſet, nos verò ipſi multam gratiam haberemus. Ibi ir terpres ait προπαιουχίαν eſſe capitium ſigno προπαιοφόρῳ ornatun Juſtinianæum interpretatur preſſius, & quaſi doctorale.

Curopal. de offic. Conſtant.

CAPUT X.

Peculiaria inſignia coronarum. Corona turrita. Corona quai Vulcanus juſſu Jovis impoſuit virgini. Inſigne coronæ Nemeſi Junonis & Junonum. Coronæ exploratoriæ. Inſigne coronæ Ju nonis Corinthiæ. Aliud inſigne coronæ Junoniæ. Inſignia carun coronarum quas triumphator dabat ſuis militibus. Inſigne Ger manicæ Domitiani coronæ. Inſigne Flavialium corouarum.

E Coronis nulla eſt cujus ſive materia, ſive forma, ſive præci- pua ejus nota non quidpiam ſingulare demonſtret, ut ſui locis dixi. Cui rei exemplum reſumo quaſdam è militaribus. E quidem inſigne coronæ caſtrenſis, hoc eſt, peculiarem notam eam quæ caſtrenſem diſcriminabat à cæteris, dixi eſſe vallum e auro. Nimirum, vallus effigiatus hoc loquebatur, ea corona do- natum fuiſſe illum qui vallum ſeu vallos conſcendiſſet & expu- gnaſſet. Pinnæ muri in rotunditate laminæ coronariæ palam fir- mabant geſtorem talis coronæ primum omnium obſeſſæ urbi murum aſcendiſſe. Roſtra navium ibidem effigiata teſtabantur; claſſiarium tali corona donatum primum iniiſſe navem hoſtium. Equeſtri quoque coronæ dixi aliquid inditum quo virtus equitis luculenter demonſtratur. Ad harum exemplum pleræque ex aliis præ ſe tulerunt ſuum inſigne, præcipuam, inquam, & illuſtrem notam, qua cujuſque virtus in omnium conſpectu viſenda proponebatur. Mater Deûm geſtat coronam turritam ſeu turriferam, quòd prima turres urbibus dedit. Hinc ejus epithetum, πυργοφόρος.

Syneſ. ep. 3. & Albric. de imag. Deor.

Hæc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Hæc eſt illa Rhea, illa Jovis, Junonis, Neptuni mater, Saturni uxor, inſignis πυργωτῷ στεφάνῳ turrita corona, quòd urbes initio ſuper montibus poſitæ ſunt, ut loco munitiſſimo, & cœlo ſynceriſſimo. Aut quòd ipſa eſt autor ſive dux primæ, & ἀρχετύπου mundi ſubſtantiæ. Unde miror, quid ita interpres Phornuti πυργωτὴν στέφανον verterit igneam coronam, niſi fortè legit πυρινόν. Heſiodus deſcribens illud malum, quod Vulcanus juſſu Jovis ſub ſpecie virginis fabricatus eſt, præter ſerta & coronas floreas imponit illi coronam auream. *Phornut. in Rhea.*

> ἀμφὶ δ' οἱ στεφάνην χρυσέην κεφαλῆφιν ἔθηκε, *Heſiod. Theog.*
> τὴν αὐτὸς ποίησε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
> Ἀσκήσας παλάμῃσι χαριζόμενος Διὶ πατρί.

Circumque caput ei coronam auream poſuit, Quam ipſe fecerat inclytus Vulcanus, Elaborans manibus, gratificans Jovi patri. In hac corona dicit cælata fuiſſe multa artificioſa ex iis animantibus quæ terra, marique continentur.

> τῇ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τετεύχατο, θαῦμα ἰδέσθαι,
> Κνώδαλ' ὅσ' ἤπειρος πολλὰ τρέφει, ἠδὲ θάλασσα.
> Τῶν ὅ γε πόλλ' ἐνέθηκε· χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή
> Θαυμάσιη, ζωοῖσιν ἐοικότα φωνήεσσιν.

In hac artificioſa multa cælata erant, mira viſu animantia quæcunque continens multa alit, atque mare. Ex illis hic multa indidit. gratia verò reſplendebat multa, mirabilis, animantibus ſimilia vocalibus. In hoc, videlicet, Jupiter fæminam, animatum opus illiciendis, & ulciſcendis viris fabrefieri voluit, eique ſpecioſiſſimam coronam imponi, quæ corona conſtans è recentibus floribus calyptram ejus circumplecteretur. Sed enim illius coronæ pulchritudo conſiſtebat, inquit, in illa animalium diverſitate ac multitudine, quam ambitus, ſive rotunditas laminæ repræſentabat. Id quod ſigni ſat erat, nihil neque mari neque terra contineri quod non feminæ imperio ſubjecerit magnus Jupiter ut reginæ. Itaque illa cælatura verè dici potuit inſigne coronæ tam nobilis quæ à magno numine juſſu ſummi numinis facta eſſet. Ea corona ut nihil ornatius, ita nihil ſignificantius, nihil repræſentandæ terrenæ, marinæque ſupellectili accommodatius fingi potuit. Nempe in ea lamina ſculptum aſpiciebatur omne pecudum genus,

> —— *vitæque volantum* *Virgil. lib. 6. Æneid.*
> *Et quæ marmoreo fert monſtra ſub æquore Pontus.*

Dixi quoque, in corona Nemeſis fuiſſe cervos, & ſigilla victoriæ. Quod totum verè dici potuit inſigne illius coronæ. Nam cervi, animalia fugacia, ſignarunt fugientes Perſas. Sigilla victoriæ robur & felicitatem univerſæ Græciæ. Junonem antiquitas faciebat lunatam, hoc eſt, gerentem lunam in diademate. Ibi effigiata luna *Albric. de Deor. imag. in Jun.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

verè dici potuit inſigne coronæ Junoniæ, ſive diadematis quod u
cum capite nubes operiebant. Neque verò hæc tantùm Juno Jo
& ſoror & conjux fuit lunata, verùm & aliæ Junones, Junonis p
lices, cujuſmodi eſt Alcmena.

Stat. lib. 6. Thebaid.

> —— *parvoque Alcmena ſuperbit*
> *Hercule, tergemina crinem circumdata luna.*

id eſt, è lamina coronæ Junoniæ ſexies emergebat effigies lun
Inachim quoque Ovidius lunatam facit,

Ovid. lib. 9. Metam.

> —— *inerant lunaria fronti*
> *Cornua cum ſpicis nitido flaventibus auro.*
> *Et regale decus.*

Dicebam quoque illam Deam, quocunque eam nomine vocari f
Apul. l. 11. Metam. fuerit, quæ Apulejum è bruto humanæ majeſtati reddidit, ab ip
ornari ea corona, quam ipſe vocat multiformem; ut credibile e
propter diverſitatem earum rerum quæ inibi inſculptæ fuerant. I
hujus coronæ rotunditate fuit ſpeculi, ſeu potiùs lunaris lumini
imago. Id quod verè dixeris præcipuum inſigne ejus coronæ, qu
repræſentabatur illa tanta vis ejus Deæ, quæ beſtiam homine com
Clem. Al. Stromat. lib. 5. mutare potuit. In mitra ſummi Pontificis fuit lamina. In ea lamina
ut infra dico, fuit inſcriptum nomen quod eſt ſupra omne nomen
Quis ultra dubitet hanc inſcriptionem fuiſſe inſigne illius mitræ
Philo πε. ἀποικ. Annon in capite, inquit Philo eſt πέταλον χρυσοῦν καθαρὸν lamina au-
rea pura, ἔχον ἐκτύπωμα σφραγῖδος habens effigiem ſigilli, ἁγίασμα
Philo πε. β. Μωσ. κυρίῳ, purificationem domino? Hic ipſe ſcriptor alibi ait, hanc la-
minam fuiſſe auream, & fabrefactam ſicuti coronam, habentem qua-
Sueton. in Calig. tuor ſculpturas ejus nominis quod illis tantùm fas eſt audire qui ha-
bent aures & linguam ſapientia purgatam. Adeſt & illa corona qua
Caligula donavit comites, & participes victoriæ. Huic novo generi
coronarum novum quoque nomen inditum. Cùm enim eſſent di-
ſtinctæ ſolis ac lunæ; ſyderumque ſpecie, vocatæ ſunt exploratoriæ.
Ipſe quidem puto, effigiatum ſolem, lunam, cætera ſydera fuiſſe pe-
culiaria inſignia talium coronarum. Eas item, ut meus fert animus
exploratorias Caligula vocavit, quòd ut cæleſti ſyderum fulgore
omnia explorantur, ita illa tanta ſpecie is teſtabatur, ſibi quidem eſſe
exploratam, hoc eſt, ſatis ſuperque ſpectatam virtutem illorum, quos
Pauſan. lib. 2. talibus coronis honeſtaſſet. Pauſanias eſt autor, in Corintho apud
Mycenas, Deæ Junonis ſignum in ſolio ſedere eximia magnitudine
ex auro & ebore, opus Polycleti. Capiti hujus ſigni corona impoſita
eſt, quæ Gratias & Horas artificioſè factas habet. Quidni dicam,
illas & Gratias & Horas eſſe inſigne illius coronæ? Alia quoque
Martian. Cap. lib. 1. ſpecie Junonis coronam effigiatam invenio apud Martianum Ca-
pellam. *Ipſa verò* [Juno] *tecto capite, lacteo quodam galumnate*
præ-

prænitebat. Cui gemmis inſitum diadema pretioſis. Nam neque Scythidis vireta, nec Cerauniorum vibrans, fulguranſque lumen, nec fluctícolor hyacinthi credebatur abeſſe profunditas. Sed totum illud ſertum capitis fulgurantis Thaumantias obtuliſſe reginæ cœlitum ferebatur. Tales coronas imitatione Dearum ſumpſerunt ſplendidæ mulieres, quibuſque curæ eſt, ut cœleſti quodam fulgeant ornatu. Zonaras tradit, triumphantes militibus largiri ſolitos coronas aureas & argenteas, in quibus præclara illorum facinora, quibus dabantur, inſulpta erant. Nempe, inſigne coronæ apertè teſtabatur quodnam eſſet judicium illius qui munus mitteret, de eo cui mittebatur. Supra quoque in Germanica Domitiani corona dixi fuiſſe effigiem Jovis ac Junonis, Minervæque, ſicuti potiorum, fortiorumque numinum, quæque adeò rei Romanæ præſiderent. perinde ac ſi is ea corona profiteretur, ſe & magnitudinem imperii, ſeque ipſum Jovi acceptum referre. Niſi fortè ex ingenio illius monſtri quiſpiam ſuſpicari malit, illum animo tam dirum facinus concepiſſe, ut ſe eo cultu illis numinibus æquaret. In coronis Flavialium dixi fuiſſe imaginem hujus ipſius Domitiani, ut rerum domini. Hæc illa ſunt quæ ipſe voco inſignia coronarum; quæ quamvis non animata, ſed effigiata, hoc demonſtrant ac declarant quod imagine tam vivace repræſentatur. Mihi nunc lubet quærere quodnam ſit inſigne regii diadematis. Illæ quidem coronæ, de quibus dixi, ita concinnantur, ut ſint veluti illuſtres tabulæ, ſive nitidiſſima ſpecula, in quibus intueri licet qua virtute præclariſſimus quiſque civis potiſſimùm eniteat. Quidni hoc loco exquiramus, quibus laudibus cenſeatur ille omnium dignitatum apex, quem regium dicimus?

Lucian. amor. Zona. Camillo.

CAPUT XI.

De forma laminæ. De gemmis quæ ſunt in lamina diadematis. Prudentii locus fortè emaculatus, certè explicatus. Quid in lamina. aurum, quid item lapilli ſignificent. Excellentia lapillorum. Ad regem monitio.

REgii diadematis lamina, ut ſupra de corona dixi, eſt forma circulari, &, quomodo cæteræ naturæ perfectiones, corrotundata. Hanc laminam Græci vocant πέταλον, ut apertè colligimus è Philonis & Clementis Alexandrini locis, ſupra citatis ubi deſcribitur inſigne capitis Pontificii. Nomen enim quod eſt inſcriptum ἐν πετάλῳ in lamina, dignum fuit habitum quod eſſet ſuper omnem principatum & poteſtatem. In hac laminæ rotunditate, hoc eſt, in illo toto diadematis circuitu, qui capiti proximus caput cvincit, aſpi-

Clem. Al. Stromat. lib. 5.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

aſpiciuntur duodecim fulgurantes lapilli, ut in hoc ipſo, de quo l
quimur, Pontificio. In ſingulis lapidibus duodecim tribuum ſc
pta erant nomina. *Nos lapides*, inquit Hieronymus, *in diadem*
principis Tyri, & in Apocalypſi Joannis legimus. de quibus extr
tur cœleſtis Hieruſalem, & ſub horum nominibus & ſpecie virt
tum vel ordo, vel diverſitas indicatur. Vide Martianum Capella
pingentem coronam Junonis non penicillo, ſed his verbis, *Erat*
in circulum ducta fulgens corona, quæ duodecim flammis ignitoru
lapidum fulgorabat. Quippe tres fuerant à fronte gemmæ, Lyc
nis, aſtrites, & ceraunos, quæ ejus effigiem reverendam à cognitio
conſpicientium vibrantes radiorum fulgoribus occulebant. Qu
rum alia cancri cerebro, leonis oculis altera, Geminorum fronte a
ſumpta tertia dicebatur. Deinde pergit enumerare alios lapides qu
in hanc coronam Ver & Autumnus contuliſſe dicebantur. Deniq
addit, *Poſterior autem pars coronæ hydatide adamante, & criſtal*
lapidibus alligabatur. Hos enim hyems undoſa genuerat. Cæterù
hujus rotunditatis quarta tantùm pars aſpicienti eſt adverſa. Et i
hac quidem aſpectui propoſitæ ſunt gemmæ tres; in quibus eſt ill
quæ in hoc hemiſpherio media eſt, eximii ſplendoris, etſi omnes æ
qualiter coruſcare exiſtimantur. Hanc voco primam partem laminæ
quia prima ſeſe offert aſpectui. Prudentius in diademate agnoſcit tre
haſce gemmas; non quòd ibi ſolæ ſint, ſed quòd primæ oculos feriunt.

Ezech. cap. 28. & Apoc. 21. Refert Hieron. ad Fabiol. de veſt. ſacerd. Martian. cap. lib. 1.

Prudent. periſteph.

Tu tribus gemmis diadema pulchrum
Offeres Chriſto genitrix piorum
Tarraco; intexit cui Fructuoſus
Sutile vinclum.
Nomen hoc gemmæ ſtrophio illigatum eſt. [puto ſic legendum, Nomine hoc gemma eſt ſtrophio illigata.]
Emicant juxta lapides gemelli.
Ardet & ſplendor parilis duorum
Igne coruſco.

Ubi ſutile vinclum eſt gemma laminæ aſſuta, quà diadema clauditur & ſubnectitur ſicuti fibula. Cujuſmodi eſt Virgilianum illud,

Virgil. 1. Æneid.

Aurea purpuream ſubnectit fibula veſtem.

Quæ Virgilio eſt fibula aurea in veſte, Prudentio in diademate eſt gemmea, eaque media. Cùm ergo diademati aſſuantur tot opes, non mirum eſt diademata vocari divitia texta, hoc eſt ditata pretioſiſſimus lapillis, ut apud Ovidium,

Ovid. lib. 3. de Ponto.

Barbara jam capti poſcant inſignia reges,
Textaque fortuna divitiora ſua.

Sunt ergo iſti laminæ lapilli globuli quidam ſtellantes, quorum igneis luminibus totum diadema perfunditur accenſa inter ſociatos, diſpo-

iſpoſitoſque lapillos æmulatione. Nempe ibi certatim nitores flu-tuant, rubores coruſcant, virores gemmant, colores ſcintillant, li præcipuè quatuor, quorum diverſitates anni tempeſtatibus aſſi-nilantur. Et quidem *praſinus*, inquit Caſſiodorus, *virenti verno*, *Caßiod.* *Venetus nubilæ hyemi*, *roſeus æſtati flammeæ*, *albus pruinoſo au-* *Var. lib. 3.* *umno dicatur.* His comites adſunt illi qui fiunt ex horum promi- *ep. 51.* ante miſtura, quæ oculos leniter compunctos jucundè paſcit; coſ-que illo ipſo momento, eodem ictu fruſtratur, ſollicitat, hilarat. Hæc eſt illa excellens forma, ille opulentus & operoſus ornatus au-ei illius vinculi, ſtrophii, bracteæ, laminæ; unde regium caput ureſcit, frons gemmaſcit, rex totus niteſcit & floreſcit; cujuſ-nodi Virgilius facit Auguſtum,

——geminas cui tempora flammas *Virgil. 8.*
Læta vomunt, patriumque aperitur vertice ſydus. *Æneid.*

Atque hæc quidem omnia nihil ſunt niſi imitamenta naturæ. Lapilli nſeruntur auro, quòd huic metallo plerunque connaſcuntur, ut de beryllo & de ſinaragdo traditum. Uterque enim ἐν τοῖς τῶ χρυσίου *Strabo lib.* μετάλλοις ἐγγίνεται) in aureis metallis innaſcitur. Aurum lapillis ad- *16. Plato* hærere docet Plato, quaſi inde effloreſcentem ramum. Auro ſigni- *in Timæo.* icatur culmen regium; lapillis regiæ virtutes. Aërei præcipuè co-oris lapilli honeſtando diademati eliguntur, ut ſe rex evehat ſuper ea quæ terreſtria ſunt & humilia, & caput inſerat cœlo, propemodum ut omni mortalitate major, & ſublimior. Pudeat eum hærere in iis quibus cætera mortalitas detinetur. Siquidem hæc loca quæ inco- *Plato in* imus, aliud ſunt nihil niſi maculæ, ſordes, ac tenebræ, è quibus eſt *Phæd.* emergendum illi, cujus exemplo, cæteris eſt contendendum ad il-lam puritatem quæ cœlo eſt affinis. Hoc, inquam, ſignant gemmæ *Philo πε.* coloris aërei, quales ſacra hiſtoria adnotavit fuiſſe duos illos lapil- *β. Μωσ.* los, qui honeſtabant veſtem ſummi Pontificis, nempe ſmaragdos, tum illos duodecim quos is geſtabat circa pectus. Tales propemo-dum fuerunt illæ gemmæ quibus Curopalates adnotavit, Manuë- *Curopal. de* lem & Joannem Aſanios donatos fuiſſe à Catacuzeno imperatore, *offic. Con-* cùm Sebaſtocratorum dignitate honeſtati ſunt. Huc ergo pertinet *ſtant.* ſublimis illa gratia diadematis, illa, prope dixerim, inacceſſa, vi-ſenda, invitatrix regiæ coronæ pulchritudo; illæ tot gemmeæ do-tes, quarum minima acceſſio aurum eſt, illæ vix alibi ſurgentes flammulæ, tot ſtellulæ, tot luminum aſpergines, tot veri, tot dubii & ancipites, tot redivivi in ſua varietate colores, nunc ſyderum, nunc diluculi, nunc auroræ, nunc ſurgentis, nunc meridiani, nunc ſeſe condentis ſolis imitatores ſe vicibus excipientes, ita muta-biles ut ſe oculis priuſquam ſatient, ſubducent, eodem inquam momento naſcentes & vaneſcentes, roſeos, croceos, purpureos

igniculos in proximum ſpargentes, naturæ gratiſſima ſpectacula, in ſpectaculis miracula, quæ oculos quamlibet ſegnes, in ſe cupidiſſime convertunt. Hinc rex hoc diſcere debes, hanc tantum naturæ majeſtatem coactam in locum tam anguſtum eſſe luculentiſſimum ſpecimen majeſtatis tuæ, quæ tibi conficitur è virtutibus ita jugiter contextis, ut una videatur. Una tamen plures oſtendat. Quod autem hi lapilli ſignent regias virtutes, non aliunde ſciri poteſt luculentiùs quàm è verbis Ezechielis prophetæ, quæ hîc adſcribere, mihi viſum eſt magnum operæ pretium. *Et factum eſt verbum Domini ad me, dicens, Fili hominis ſume lamentationem ſuper regem Tyri, & dic ei, Sic dicit Dominus Deus, Tu es omnibus numeris abſolutum exemplar, plenus ſapientia, conſummata pulchritudine. In deliciis hortorum Dei fuiſti. omnis lapis pretioſus umbraculum tuum, ſardius, topaſius, adamas, hyacinthus, onyx, jaſpis, ſapphirus, carbunculus, ſmaragdus & aurum, &c.* Et paulò poſt, *in medio lapidum ignitorum deambulaſti.* Equidem ſic puto, prophetæ pretioſum umbraculum lapillorum eſſe coronam regiam, qua regnantis, ſcilicet, caput umbratur. Itaque ut inſignia tantæ potentiæ regem faciunt eminentiorem univerſis, ita virtutes eæ, quæ conveniunt in tantam amplitudinem, eum univerſis debent facere ſanctiorem & auguſtiorem. ô quanta deformitas eſt capitis illius quod huic tanto geſtamini impar deprehenditur! Scitè Athenæus & verè, Fieri, inquit, non poteſt ut caput cujuſlibet homunculi cingatur diademate amplo ac divino. Ut virtus in quolibet, etiam tennuiſſimo, deſideratur, abs te, rex, nemo non exigit ingentia animi bona. Ut cœleſtia lumina temperant univerſum orbem, ita regiæ virtutis iſtam adminiſtrationem tuam. Ut cœleſtes pulchritudines iſtis lapillis repræſentantur, ita tuum eſt, longè lateque rectorem imperii virtutibus oſtentare. Ut ſupra dixi, fulgore coronæ Ariadnææ Theſea eductum è labyrintho, ita lux tuæ mentis omnem errorum ac miſeriarum caliginem ex hominum cœtu diſpellat neceſſe eſt. Hoc aſſequere, ſi hominibus præeris non ut homo, ſed ut lex. Ita tamen ut te hominem eſſe nunquam obliviſcaris. Hac ratione Reſpublica in tuum ſinum confugiſſe dicetur ut eam foveas, non cecidiſſe ſub tuis pedibus ut eam premas. Enimvero in hoc potiſſimùm hæ regiæ virtutes conſiſtunt, ut rex priùs exemplo doceat, quàm vi cogat. Secum cenſoriè, cum aliis placidiſſimè agat. Tantum oderit eſſe dominus, quantum affectat eſſe pater. Quo major eſt, hoc ſit caſtior; quò eminentior, hoc beneficentior; quò potentior eò temperatior. Non ſe tantùm cogitet, imò ſe minimùm. ſibi præponat univerſos; ita pertimeſcat ſuſurros præſentium, ut potiſſimùm vereatur judi-

Ezechiel. cap. 28.

Athen. lib. 15.

German. in Comment. phœnom. Ar. Hygin. Aſtron. l. 2. in Cor.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

idicia ſeræ poſteritatis. Quantum poſſit, polleatque nunquam xperiatur nocendo, ſed juvando. Uno fortiſſimo vinculo conſtrinat regium apicem, ſecuritatem ſuam, & ſtudia populorum, ſua, ſcicet, innocentia. Ut in diademate nihil eſt ſordidum, abjectum, vi-, ita ipſe nihil admittat quod regiis virtutibus admoveri nefas ſit. idem faciat, ſummas virtutes omnia poſſe in ſummo faſtigio. Iuc referat uſum tot cognatorum lapillorum, totque ignium ſcinillantium, ut lumen ſuæ mentis ſibi & univerſis illuceat. Id quoque ciat, laminam diadematis eſſe forma circulari, hoc eſt perfecta, ut ntelligat non ſibi licere quicquam tentare quod non idem feliciter mpleri poſſit. Nec item ſibi ſatis eſſe velle honeſta, niſi perficiat. œda ſunt in rege documenta voluntatis invalidæ. Prudenter, & ſuo nore Caſſiodorus, *Non decet principem loqui quod non videatur oſſe compleri.* *Caßiodor. Var.*

CAPUT XI.

Coma laminæ. Majorum memoria colitur in poſteris. Mos geſtandi diademata à majoribus parta. Coma regia laminæ eſt imitatrix querceæ frondis & coronæ civicæ. Vigilantia & providentia ſunt regiæ virtutes.

INter inſignia diadematis non ſolùm illa pono quæ inſculpuntur laminæ, verùm etiam floreſcentem & comantem illam peciem quæ è lamina emergit, eique ſuperadditur. Id quod nihil aliud eſt niſi imitamentum querceæ coronæ, hoc eſt civicæ. Imitamentum, inquam. Nam querceæ ſive civicæ decus non egrediebatur perſonam. At hodie illud nequaquam eſt ſolùm decus illius cujus virtute partum eſt, ſed & liberorum, familiæ, gentis; ac veluti per manus traditur longæ poſteritati. Sic ſolent homines. Quæ majores pepererunt, ea ſibi ipſi vindicant, non prædia tantùm, non cæteras opes, ſed & ipſa inſignia dignitatum, & ambitioſos titulos, imagines, nomen, gloriam, protegendis, ſcilicet, opibus, intendendæ, propagandæ, æternandæ potentiæ. Id quod favori poſterorum non magis dari puto, quàm honori illius qui meruit ut poſteros haberet, ut & in poſteris coli poſſet. Id quod divina æquitas, ita ſcilicet, ſtatuit, ne eminente virtute homines, quos, dum vivunt, livor plerunque habet ludificatui, debito honore fraudentur. Nam quotuſquiſque, etſi memoriam apud poſteros meritus vir, non ab ſua ætate aut ignoratur, aut ridetur, aut contemnitur? Ubinam ille eſt optimè de genere hominum meritus, cui non hoc neceat quod vivit? Ubi livorem latere putas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

putas, niſi ſub umbra virtutis? Et quidem hodiernæ malignita pudor eſt ſocordia, modeſtia ignavia, fortitudo temeritas, null ſui reſpectu ſervire commodis univerſorum, ea verò ſumma dementia; Profiteri probitatem lingua, geſtis, moribus, eſſe omniun

Syneſ. ep. 102. pauculis mutatis.

hominum inſulſiſſimum. Ergo, inquis, ſic abit indonata, imò contempta & irriſa virtus, hanc dico quæ nondum eſt ſubducta oculis & in media luce verſatur? Propemodum. Neque enim hodie, u quidam ait, licet ſperare meliora. Philoſophanti omnes Dii ſun

Plato lib. 8. de Repub.

irati. Hæc eſt illa ætas qua divinus Plato ferrum argento, æs aurc commixtum eſſe dixit. Cùm mortale genus eſt ſpei profligatiſſimæ. Quod ſi nulla æquitas humana reſpiceret, prope eſſe ut fate rer, non tanti eſſe virtutem, ad quam eundum eſt per iter tam confragoſum; cujus denique

Epigr. l. 4.

—— penitus fellitus, amarans
Ora ſapor nil dulce tuo ſinit eſſe palato.

Ad te ergo ô divina æquitas omnium præmiorum diſpenſatrix, tuumque ſub patrocinium confugit quantum eſt hominum qui militant in caſtris virtutis; quibus æra ſubducuntur à malignis quæſtoribus, ſtipendiorum interceptoribus; quorum nequitia fit, ut quantum eſt laborioſa, tantundem ſtrenuis ſit ſterilis & infructuoſa militia. Tuum eſt tuos milites, atque adeò tuos tam exercitos contubernales ſervare judiciis & honori poſteritatis; cujus certa ſpes fovet hîc tam malè intellectos, pejùs æſtimatos, peſſimè acceptos. Poſteritatem cùm dixi, non tantùm univerſos dixi, ſed potiſſimùm liberos, nepotes, minores, quos divina bonitas in hoc videtur ſervare, ut in his ea cumulatè rependantur, quæ prioribus iniquè ſunt erepta. Nam liberi, ſi patrum veſtigiis inſiſtunt, ſunt certiſſima loca hujus memoriæ tam nobilis, tam amabilis & venerabilis. Magnæ virtutis proprium eſt, non cohiberi intra unum tramitem, ſed extendi, & procedere. Nulla ergo invidia, imò ſumma æquitas eſt, poſteros præ ſe ferre inſignia ejus virtutis, quæ illos, quibus prognati ſunt, nobilitavit, ne in ipſis eadem virtus, expunctis ſuæ præſtantiæ notis, deteratur & expungatur. Quibus retentis, eâdem ipſa cenſetur renovari, inſtaurari, æternari, & quidem per nobiliſſimos traduces.

Ariſtot. lib. 1. etch. cap. 10.

Abſurdum eſt, inquit Ariſtoteles, res poſterorum nihil ad ſuos majores pertinere. Hæc intima cauſa eſt, quapropter mihi quidem non improbatur mos jamdiu receptus geſtandi coronas & diademata à majoribus parta, ut nobiliſſima ſigna eminentiſſimæ virtutis. Quæ, ſcilicet, aſſerunt poſteros in honorem illorum qui ipſis iſta reliquerunt. Nec tamen hinc ſe iſti nimiùm circumſpicere debent. Nempe homines intelligunt hæc ſæpiſſimè eſſe dubia, fallacia, mendacia virtutis argumenta.

Certiores quædam ſunt vindiciæ aſſerendæ veræ prolis, nempe magna & præclara, & frequentia experimenta patriæ, & avitæ virtutis,

——— perit omnis in illo
Nobilitas, cujus laus eſt in origine ſola,
Felix qui tantis animum natalibus æquas.
Et partem tituli, non ſummam ponis in illis,

Lucan. in Paneg. ad Piſonem.

Itaque ut quercea fronde victoriam ſignari dixi, eaque quæ victoriæ ſunt individua, triumphum & felicitatem, ita hæc ipſa frons attexta laminæ diadematis hæc tanta bona efficaciùs ac luculentiùs demonſtrat. Frons Jovis regem admonet, ipſum eſſe in terris id quod Jupiter eſt in cœlo. Ergo ſicuti regnum eſt negotium, ut ait Hippodamus, θεομίμητον Deo ſimile, ſive imitatione divinitatis inſtitutum, ita rex eſt viſibile quoddam, præſens inquam, ac ſalutare numen, cæteris majus, ſublimius, fortius, atque adeò & ſanctius & auguſtius. Ut Deus eſt mens mundi, ita rex eſt anima regni. Querceam coronam unus ille adipiſcebatur qui civem in prælio ſervaſſet. Rex geſtor querceæ hinc docetur, ſummæ curæ unicum eſſe finem, ſalutem univerſorum. Salus publica in hoc conſiſtit, ut omnes clades, omneſque peſtes avertantur à publicis, privatiſque cervicibus. Huc ſcilicet, regem impellit charitas amorque Reipub. Hinc progignuntur duæ virtutes iſta tam arduæ ſtationi neceſſariæ, Vigilantia & Providentia. Vigilantia eſt propria Jovis à quo ſunt reges. Hic enim aliis dormientibus ſolus vigilat.

Δία δ' οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος.

Hom. Iliad. β.

Jovem non cœperat dulcis ſomnus, id eſt, Jupiter non ſolùm fuit inſomnis, ſed & pervigil. Providentia, ſi ut poëtæ Jovem faciunt εὐρύοπα latè videntem, ita rex ad ſuam curam maximè pertinere arbitrabitur, omnia ſcire tam longinqua quàm proxima, tam imminentia quàm præſentia, tam occulta quàm patentia. Deniqne ſuadeo regi ut priſcum Janum imitetur, qui *geminam faciem prætulit, ut quæ ante, quæque poſt tergum eſſent, intueretur.* Habeat regii culminis individuas comites Antevortam & Poſtvortam. Hinc cenſebitur dignus qui iſta geſtet quercea folia felici germinatu luxuriantia, ac ſpecioſo diſpoſitu renidentia, eademque umbrantiæ regiæ frontis vinculum, quæ hodie eſt aurea lamina.

Heſiod. θεογ.

Macrob. lib. I. Sat. cap. 7.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XII.

De margaritis quæ inſeruntur aliis opibus laminæ. Pro querc fronde laminæ alia inſignia ſuperponuntur. Alia decora laminæ quid ſignent. Acumina aliis laminæ ornamentis inſerta.

QUòd aurificum arte tantus eſt regiæ coronæ decor, ut alte næ inter quercea folia candicent margaritæ, ea quoque regi ſeria admonitio. Ut quercus eſt index ingentis victoriæ, i margaritæ ſignant opes, eamque temporum felicitatem quam v ctoria peperit. Hanc ſi princeps præſtiterit, ipſe omnium laudun Reſpub. omnis felicitatis cumulum adepta fuerit. Non deſunt r ges qui pro foliis quercinis aliud inſigne adſtruunt laminæ illi co ronariæ. Neque enim in lamina tantùm ſculpuntur inſignia dia dematis, ſed & adduntur ſuperiori oræ laminæ. Hîc quoque in ſigne voco illud, quo unaquæque res ab alia diſcriminatur. Ho docent verba M. Tullii, ubi loquitur de luminibus orationis, *Sunt* inquit, *ſimilia illis quæ in amplo ornatu ſcenæ aut fori appel lantur inſignia, non quòd ſola ornent, ſed quòd excellant. Ea dem ratio eſt horum quæ ſunt orationis lumina, & quodammo do inſignia.* Et verò non ſolùm in ſcuto Chriſtianiſſimi regis do mini noſtri clementiſſimi fulgent cœleſtia lilia, quod eſt inſigne re gum & regni Gallici, ſed ſcuto ſuperadditur auguſtum illud diade ma, quod eſt ſingulare & proprium familiæ multis nominibus au guſtæ. Lamina hujus diadematis non ſolum tota ſcintillat coruſca mine pretioſiſſimorum lapillorum, ſed è ſuperiori ejus ora undique conſurgunt lilia ſupra fulgorem puriſſimi auri candentia. De lilii do tibus & excellentia non repeto illa quæ ſuperiùs mihi dicta ſunt. Hoc tantùm dico, in univerſo cenſu Floræ nihil eſſe nobilius, purius, pre tioſius hoc flore. Liliis omnis ille ſuperior ambitus regiæ faſciæ dita tur, ut è crebritate divini floris & nobilitas tanti regis, & Gallici no minis majeſtas intelligi poſſit. Anglici reges in utraque extremitate laminæ, tum in ipſa ejus medietate collocant crucem, luculentum inſigne Chriſtianæ pietatis. Hoc inſigne veriſimile eſt eſſe imita mentum illius quod Phocas geſtaſſe dicitur. In illo enim medium, eundemque eminentiſſimum locum diadematis crux occupat. In diademate regis Granatæ eminent granata, credo, indicandæ uber tati quæ ejus ſoli propria eſt. Alii alia decora ſuis coronis inſerunt, quorum frequenti aſpectu admonentur ejus decoris quod in ſua familia inlibatum ſervare debent. Nemo, opinor dubitat, illa lilia, crucem,

Cic. in orat.

rucem, granata eſſe inſignia horum diadematum. Enimvero ut ithára diverſitate ſoni blanditur auribus, ita diadema varia luce obiliſſimorum inſignium oculos detinet; ut hic tam opulentus ſpectus penetret penetrale regis, eique idemtidem ſuggerat, Memento qui ſis; quantum debeas Deo, Reipub. nomini majorum, ibi, familiæ, poſteriſque tuis. Ut talis contuitus implet quidem culos, ſed non ſatiat, ita virtus regis erigit homines, fateor, in dmirationem ſui; nihilominus tamen uſque dimittit cupidos idemidem videndi ejus, quem avidiſſimè vidiſſe, nihil eſt aliud, quàm riori aviditate invitare novam. His accedit, quòd multiplice & rtifice textura, miſtura, diſpoſitu auri, germinantibus foliis, erumpentibus frondibus, conſtipatis tot unionibus, tot lapillis & margaritis ſuper lamina diadematis condecoratur ſublimis ille vertex, cui non ſolùm concedunt, ſed & adſurgunt omnia faſtigia dignitatum. Hinc quoque ſignatur conſenſus univerſorum in obſequia illius, qui omnium commodo inventus eſt. Nempe è collatis ſingulorum non tantùm ſuffragiis, ſed ſtudiis & opibus conficitur & conſurgit illa ſublimitas diadematis pulchritudine ſpectabilis, opere & artificio mirabilis, pretii inæſtimabilis. Quidam ſupra illam laminæ ſeriem inſigniis coronæ inſerunt quædam acumina, ſive apices acuminatos, interdum nudos, interdum unione, aut tribus unionibus cumulatos. Hos ego apices, ſive acumina puto eſſe imitamenta radiorum, quibus priſca regum diademata fulſerunt. De his dico capite ſequenti.

CAPUT XIII.

Radii diadematis duodecim. Martianus Capella emendatus. Lux ſolis radiata. ἀκτινοβολία. Radios, capiti decus, unde principes Romani ſumpſerint. Corona ſtellata tributa Cæſari. Gloria in Catholicis eccleſiis quid. Romanorum principum quis primus caput diademate evinxerit. Alii Romani principes geſtores diadematis. Error Severi Sulpitii. Magni Hethruriæ Ducis diadema eſt radiatum.

CORONAM ſive diadema radiatum dixi fuiſſe geſtamen priſcorum regum. Hi enim ut ſe facerent auguſtiores, caput quiſque ſuum cùm non poſſet ipſa cœleſti luce, at ejus imitamentis, & effigie radiorum inſignivit. Iſti radii emicant ex aurea lamina, quæ ſicuti faſcia circumplectitur caput regis. Cæterùm hos radios fuiſſe duodecim Virgilius tradit de rege Latino loquens in his verſibus,

—— *ingenti*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Virgil. lib. 12. Æneid.

—— ingenti mole Latinus
Quadrijugo vehitur curru; cui tempora circùm
Aurati bis ſex radii fulgentia cingunt,
Solis avi ſpecimen.

Artemid. lib. 4. c. 51.

Hoc ipſum alii firmant. Et quidem Artemidorus refert ſomniu cujuſdam, qui ſibi videbatur ſol eſſe factus, putabatque ſe per ſ rum incedere conſpicuum undecim radiis. Hic, inquit, exercit impoſitus, in eoque imperio tranſactis undecim menſibus, obii quòd perfectum radiorum numerum non habebat. Id ipſum tr dit Martianus Capella de ſole hæc canens,

Martian. cap. lib. 2.

Nonne hæc principio geminum tu dans tetrachordo
[lego, *tundens tetr.* i. pulſans lyram quatuor fidium.]
Solem te Latium vocitat, quòd ſolus honore
Poſt patrem ſis lucis apex, radiiſque ſacratum
Bis ſenis perhibent caput aurea lumina ferre,
Quòd totidem menſes, totidem quòd conficis horas.

Sen. in Oed.

Hieron. ad Fabiol. de veſt. ſacerd.

Bis ſenos eſſe oportuit ea re quòd ſol, cujus iſti radii ſpeciem refe runt, ut ait Seneca, *Bis ſena ſigna curſu vario regit*, & nunquan non in aliquo horum ſignorum, ſicuti in propria ſede conſiſtit. Hi adſine illud eſt quod tradunt priſci theologi, qui duodecim lapide additos veſtimento ſacerdotis interpretati ſunt vel Zodiacum cir culum, vel duodecim menſes. Cæterùm lux ſolis proprio epithet dicitur radiata, ut apud Dracontium.

Dracont. de opif. V. dier.

Veſpere nocturno hac radiata luce rubentem
Purpureis abſcondit aquis, redditque diurnæ
Depoſitum natura ſuum ſub nocte ſepultum,
Mane reſurgentem de fluctibus orbe recepto.

Plutarch. περὶ ἡγεμ. ἀπαιδ.

Hanc radiationem Græci vocant ἀκτινοβολίαν. Noſtris caput ſolis eſt radioſum. Plautus,

Plaut. Stichon.

Poſtquam me miſiſti ad portum cum lucu ſimul
Commodum radioſus eſſe ſol cœperat ex mari.

Martian. cap. lib. 1.

Hæc ſolis tela Martianus Capella deſcribit his verbis, *Solis auguſtum caput radiis perfuſum, circumactumque flammantibus, velut auratam cæſariem rutili verticis imitatur. Hinc quoque ſagittarius; hinc quoque vulnificus, quòd poſſit radiorum jaculis icta penetrare.* Et alibi, *Interea tractus aëros jam Phœbus exierat, cum ſubitò vitta crinalis immutari in radios; lauruſque quam dextra retinebat, in lampadem mundani ſplendoris accenditur.* Hanc ſolis majeſtatem phœnix avis repræſentare dicitur; nempe cujus alæ mixtæ ſunt auro & purpura; at collum & caput teſtantur ſolem dominum. Quippe coronatur pulchro circulo, qui circulus eſt coronamentum ſolis. Hanc ipſam tam admirabilem divini capitis formam,

totum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

[t]otumque adeò ſolem effingit Prudentius, ubi ait, ſolem à gentibus [f]actum eſſe Deum, quòd mundum flammanti lumine convenuſtat.

Hoc ſydus currum, rapidaſque agitare quadrigas
Commenti, & capitis radios, & verbera dextræ,
Et frænos, phaleraſque & equorum pectora anhela
Æris inaurati, vel marmoris, aut orichalci
Juſſerunt nitido fulgere polita metallo. — *Prudent. lib. 1. contra Symmach.*

[N]eque verò ſol tantùm, ſed & cætera numina, & numinum imitatione principes Romani hoc cœleſte capitis decus aſſumpſerunt. Id, videlicet, à C. Julio Cæſare deſumptum videtur, cujus ſimulachrum, ut ab Auguſto ejus ſucceſſore traditum eſt, *criniti ſyderis, quod in regione cœli per ſeptem dies apparuerat, inſigni in foro conſecratum eſt.* (*Plin. lib. 2. cap. 25.*) Hinc eſt quod corona ſtellata ei tributa, id eſt, conſtans è ſtellis. Silius Italicus,

—— ille Deûm gens
Stelligerum attollens apicem Trojanus Julo
Cæſar avo. — *Sil. Ital. lib. 13.*

[f]ortè imitatione Lycophronis qui Jovem vocat Cretæ imperatorem ſtellatum.

—— αἰχμάλωτον ἤμπρευσαν πόριν
Ἐν ταυρομόρφῳ τράμπιδος τυπώματι
Σαραπίαν Δικταῖον εἰς ἀνάκτορον
Δάμαρτα Κρήτης ἀστέρῳ στρατηλάτῃ. — *Lycoph. Caſſ.*

captivam traxerunt juvencam in tauriformi navigii typo Sarapiam Dictæum in regium ſtellato Cretæ imperatori. Scio quoſdam ex interpretibus legere ἀστερίῳ, quod faciunt nomen proprium. Id quod quia mihi parum probatur, retineo veterem lectionem. Cæterùm hanc radiationem, ſicuti expreſſam divini capitis ſimilitudinem maximi viri, quibus videlicet, decreta fuit, libenter uſurparunt; ut videre licet in illo fictitio & adulatorio decreto quod eſt apud Lucianum his ferè verbis, His de cauſis omnibus viſum eſt, curiæ, plebi, magiſtratibus tributim, plebejis ſingulatim, communiter univerſis aureum ſtatuere Timonem juxta Palladem in arce, fulmen dextera tenentem, radiis tempora ambientibus. utque ſeptem aureis coronis coronetur; hæque coronæ hodie in Dionyſiis per tragœdos novos promulgentur. (*Lucian. Tim.*) Ubi videmus, radios diſtingui à coronis, id eſt, diadema radiatum ab iis coronis quæ viris de Repub. optimè meritis dabantur loco præmii. Invenio tamen & coronas radiis ſociatas, hoc eſt, radios immixtos reliquo decori coronarum; ut liquet ex his oraculi verſibus, quos idem Lucianus refert.

Πάρθους, Ἀρμενίους τε θοῷ ὑπὸ δουρὶ δαμάσσας, — *Lucian. Alex. ſeu Pſeudom.*

Νοστή-

Νοστήσας Ῥώμην, καὶ Θύμβρειδος ἄγλαον ὕδωρ,
Στέμμα φέρων κροτάφοισι μεμιγμένον ἀκτίνεσσιν.

Parthis, Armeniiſque citato Marte ſubactis, Urbem Romam re[...] tes & claras Tybridis undas, Vertice ſertum gerens radiis mixtu[...] Porrò quoties radiata corona princeps fulgebat, divinitati quoda[...] *Plin. in Paneg.* modo inſertus credebatur. Plinii hæc ſunt verba, *Horum unum præſtitiſſet alius, illi jamdudum radiatum caput, & media in[...] Deos ſedes auro ſtaret, aut ebore.* Tali ſe corona ornatum, ut [...] vino quodam miraculo memorat Apulejus; eamque deſcribit [...] *Apul. lib. 11. Metam.* verbis, *Ad manum dextram gerebam flammis adultam facem, caput decorè corona cinxerat, palmæ candidæ foliis in modum r[...] diorum proſiſtentibus. Sed ad inſtar ſolis exornatus*, &c. Huj[...] modi corona Tertullianus ait, Chriſtum meritò uti potuiſſe, ſi cad[...] *Tertull. lib. de idolol.* ci honores ei fuiſſent cordi. *Quis enim magis his uſus fuiſſet quà[...] Dei filius? Quales & quanti eum faſces producerent, qualis pu[...] pura de humeris ejus floreret; quale aurum de capite radiaret, n[...] gloriam ſæculi alienam & ſibi, & ſuis, judicaſſet?* Sed que[...] honorem Chriſtus, dum hîc ageret, repudiavit, eo maximè Chr[...] ſtiana pietas Deum & ſervatorem ſuum cœlo receptum hodieq[...] honeſtat. Nam & Chriſti caput, eorumque Chriſti militum qui i[...] ter decora cœli relati ſunt, aurea luce, permixto, ſcilicet, radioru[...] fulgore circumfuſum, cui nomen Gloriæ, in Catholicis eccleſiis vi[...] ſendum proponitur. Credo, ut hinc admoneamur ſalutaris illius, [...] aurulentæ lucis, quam radiat Chriſtiana ſanctitas, ſicuti jubar ſu[...] ortu ſolis. Et hæc non immeritò gloriæ corona dici poteſt. Qua vi[...] demus honeſtatas eas imperii Romani provincias, quæ ſingillatin[...] enumerantur & pinguntur in eo libro cui nomen, Notitia imperii [...] De hac corona Apoſtolus Petrus, referente locum Hieronymo *Hieron. epp. lib. 2. ep. 12. P. Petri. cap. 5.* hæc ait, *Ut cùm apparuerit princeps paſtorum, percipiatis immarceſſibilem gloriæ coronam.* Et hoc eſt forſitan illud diadema qu[...] Sophonias propheta donat angelos. Cæterùm tantæ ſublimitati *Clem. Al. Stromat. lib. 5.* corona videtur fuiſſe ſupra excellentiam cujuſlibet diadematis Enimvero principes Romani, illi ipſi qui diu contempſerunt diadema, στεφάνῳ ἀκλινωτῷ radiata ſive abſidata corona inſigniri voluerunt. *Philo πρεσβ. πρ. Γαϊ.* Nam quia diadema regem demonſtrabat, cenſebant non eſſe notam idoneam ſignando faſtigio Romano; ne ſpecies principatus converteretur in formam regni. *Suetōn. Calig. cap. 22.* *Cùm parum abfuiſſet ut Caligula diadema ſumeret, admonitus eſt, principum & regum ſe exceſſiſſe faſtigium.* Nempe Romani principis majeſtas extabat ſuper omnia regna. In quarta regione urbis Romæ *coloſſus fuit al-* *Poſt notit. imp. reg. 4.* *tus pedes centum duos ſemis. Habet in capite radia numero ſeptem, ſingula pedum viginti duorum ſemis.* Si hanc radiatam coronam

eximas,

[m]aximas, diutiſſimè omni diadematum genere Romani principes [a]bſtinuerunt, contenti laurea, ut hodieque eorum capita in numiſmatibus aureis, argenteis, æreis laureata aſpiciuntur, non diademata. Primus Aurelianus, fatiſcente imperio, & ab illo tam [e]xcelſo faſtigio vertente ſe in formam regni, & quidem undique [l]acerati, apud Romanos *diadema capiti innexuit; gemmiſque, & aurata omni veſte, quod adhuc ferè incognitum Romanis moribus videbatur, uſus eſt.* Hinc intelligimus, illos qui virtute, opibus, potentia florent, etſi non ſunt ſuorum inſignium contemptores, non tamen talium eſſe tam acres cupitores, ut illi ſunt degeneres. Nempe iſti quod re non habent, ejus ſpecie mirificè adficiuntur. Defecti opibus, deſerti à virtute, derelicti à vero ſplendore toti ſunt in oſtentandis magnificis titulis, & nominibus non ſuis. Hujus Aureliani factum inſequentes principes imitati diadema geſtarunt, ut de Canſtantino memorat Victor. *Is enim habitum regium gemmis, & caput ut ſupra dixi, perpetuo diademate exornavit.* Idem prope de Juliano refert Ammianus Marcellinus. *Is*, inquit, *ambitioſo diademate utebatur, lapidum fulgore diſtincto. cùm inter exordia principatus aſſumpta vili corona, qua circumdatus erat, Xyſtarchæ ſimilis eſſet purpurato.* Et quidem Aurelianum [h]ujus novi moris autorem fuiſſe, uſque eò verum eſt, ut Victori minimè demant fidem ea quæ ab aliis ſcriptoribus traduntur. Neque enim ſatis mirari poſſum quî factum ſit ut Severus Sulpitius ſcriptor tam nitidus, tamque accuratus in ſacra hiſtoria hæc de Veſpaſiano ſcripſerit, *Cum Hieroſolymam obſideret, ſumit imperium; & , ut mos eſt, diademate capiti impoſito, Imperator ab exercitu conſalutatus, Titum filium Cæſarem facit.* Eodem errore implicitum video Philoſtratum: qui inducens Apollonium Tyaneum alloquentem ipſum Veſpaſianum, ac diſſuadentem ne libertatem reddat populo Romano, ſed ipſe imperare pergat, ac confutantem ſententiam Dionis & Euphratis, ait, Quem heri imperatorem ab urbibus hoc ipſo in templo coronatum, & jura populis dantem omnes viderunt, hodie videant per præconem edicere ſe velle, omiſſo imperio, reddere ſe otio, ac vitæ privatæ? Credo utrumque non priſcum Romanum morem ſpectaſſe, ſed eum, qui ſua ætate apud principes Romanos jam receptus eſſet, geſtandi, ſcilicet, diadematis, quomodo apud omnes reges. Quod tamen non verum fuit in Veſpaſiano; qui ſi fuiſſet novo & inuſitato more diadematus, non hoc utique ut inſigne præteriiſſent Suetonius, Tacitus, Deo, Xiphilinus, alii. Neque item moveor eo quod de Tito memorat Suetonius: *In ipſum*, inquit, *nata ſuſpicio eſt, quaſi deſciſcere à patre, orientiſque*

Victor. in Aurel.

Victor. in Conſtant.

Ammian. Marcell. lib. 21.

Sever. Sulp. ſac. hiſt. lib. 2.

Philoſtrat. vita Apoll.

Sueton. Tito, cap. 5.

regnum

regnum ſibi vendicare tentaſſet. Quam ſuſpitionem auxit, p... quam Alexandriam petens, in conſecrando apud Memphim b... Api, diadema geſtavit. Quippe hinc quoque intelligimus id à T... uſurpatum more non Romano. Sed cauſam hujus facti addit i... Suetonius, *De more ſiquidem, rituque priſcæ religionis. Sed n... deerant qui ſecus interpretarentur.* Id eſt, Titus priſco ſacrifica... tium ritu rem ſacram coronatus peregit. Id quod malignitas ... morum ſecus interpretabatur. Neque enim ipſum more ſacrifica... tium ajebant eſſe coronatum, ſed potiùs more regum diadem... evinctum. Ne illud quidem obſtat quod de Heliogabalo Lamprid... tradit, *qui voluit uti diademate gemmato,* nempe in publico, *q... pulchrior fieret; & magis ad feminarum vultum aptus; quo... uſus eſt domi.* E quibus verbis colligere licet, Heliogabalum uſ... paſſe rem novam & inuſitatam, qui diadema & in publico, atq... adeò domi geſtaret. Etſi & hìc, & aliis in locis quæ ſupra citavi diad... ma accipi poteſt pro corona, quod fuiſſe geſtamen principum à di... demate diſtinctum ubertim dixi. Diadumenus quidem ita dictus e... non quòd aureo diademate caput evinciret, ſed quòd eum natu... diademâtum fecerat. Habuit enim diadema *in ſpeciem nervi ſagi... tarii, tenue quidem, ſed ita forte, ut rumpi non potuerit.* Itaq... fidei rerum conſentaneum eſt, priſcos Romanos principes, ut ſu... in numiſmatibus, quercea corona evinctos, ut Auguſtum; ſæpe lau... reatos, ſæpe fuiſſe radiatos; Denique nonniſi poſt Aurelianu... diadematos. Laureas coronas hodierni principes retinuerun... Radiatam, quod ſciam, vix hodie quiſquam uſurpat, extra unu... magnum Hethruriæ ducem, cujus magnificentiſſimi majores, emi... nentes opes, & excellens potentia tali diademate, hac tanta cœ... leſtis nobilitatis nota luculentiſſimè repræſentatur. Quippe Pii V... Pontificis Max. primò conceſſu, mox & manu Coſmus radiatu... hoc diadema accepit.

Lamprid. in Anton. Heliog.

CAPUT XIV.

Sol eſt rex. Rex aſſimilatur ſoli. Rex eſt progenies ſolis. Sol eſt Jov... prognatus. Cur rex geſtet caput radiatum. Solis propria eſt bonitas & ſalus.

NUnc exequar proprios ſignificatus hujus tam arctæ cognationis quæ regi eſt cum ſole, tum ejus coronæ quam radiatam voco. Primùm ajo, non potuiſſe Virgilium efficaciùs exprimere cœleſte genus regum, hoc eſt, originem regiæ dignitatis, quàm ſi ſub perſona Latini regis, reges faceret nepotes ſolis, qui non

ion ſolum rex eſt, ſed & ipſe Jovis ſatu, qui eſt rex regum, progna-
us eſt. Solem eſſe regem, diſertim poëtæ profitentur. Sophocles,

τὴν γοῦν πάντα βόσκουσαν φλόγα *Sophocl.*
αἰδεῖσθ᾽ ἄνακτος ἡλίου. *Oed. tyr.*

altem omnia depaſcentem flammam veremini regis ſolis. Atque
deò ſapientiæ profeſſores firmant, ideo ſolem eſſe magnum regem *Etymol.*
uod diem regit, quæ eſt media pars univerſi, ſicut luna & aſtra no-
ti præſunt, quæ eſt altera. Eadem ferè ratione qua illi ipſi ajunt, *Philo περὶ.*
œlum non abs re dici regem ſenſibilium. Fuit adnotatum, quem- *κόσμ.*
am regem Perſarum donatum fuiſſe nomine ſolis, ea re quòd rex *Philo περὶ.*
rat. Hoc autor etymologici. Sed Plutarchus id cujuſmodi ſit, do- *τοῦ εἰς τὰ*
et. Ait enim, Cyrum à priſco Cyro nomen ſumpſiſſe. Illi priſco *προπαιδ.*
Cyro nomen fuiſſe ab ſole. At Perſæ, inquit, Cyrum vocant eum *συν.*
ui nobis eſt ſol. Doctè & verè Æſopus ille priſca ſapientia incly- *Plutarch.*
us. Is exceptus eſt à Nectenabò Ægyptio rege ea ſpecie qua exci- *Artax.*
iuntur legati magnorum regum. Nam rex regali paludamento *In vita Æ-*
mictus, & citari gemmato caput honeſtatus, tum primorum flo- *ſopi.*
e circum ſeptus ſederat ſolio ſublimi. Ibi Æſopum rex his verbis
ſt affatus, cui me incedenti, eoſque qui circa me ſunt, adſimilas?
Te quidem, reſpondit Æſopus, ſoli verno, hos autem ſpicis pre-
ioſis. Quo dicto rex uſque eò delectatus perhibetur, ut hominem
dmiratione, doniſque proſecutus ſit. Nimirum prudens rex tunc
emum ſeverè eſſe regem agnovit, cùm homo ſapiens palam pro-
eſſus eſt, in ipſo eſſe inſtar ſolis, quem nemo negat eſſe regem, ſi
nodò ſol, qui cæteris hominibus eſt θεάτης ſpectator, regi ſit καὶ ὁδ- *Ariſtid.*
ηγέτης, & dux & auſpex. Hoc Æſopi reſponſum propemodum ſi- *περὶ ὁμον.*
nile eſt ſomnio Joſephi. Is enim per quietem vidit ſolem & lu-
nam, & undecim aſtra procumbere ante ſe. Ibi Jacob pater, Num
go, inquit, & mater tua & fratres inibi ſumus ut te adoremus?
Nam ſe patrem interpretatus eſt non ſolùm in domo & familia ſua,
ed & infinita poſteritate eſſe ſolem, uxorem ſuam lunam, undecim
ilios, aſtra. Uſque eò magnificè, etſi verè, de ſe ſuiſque ſenſit ma-
gnus ille & φυλάρχης, & πατριάρχης, & ἐθνάρχης. Cæterùm ſi ſol
eſt rex, & pater aut avus regis, tum ſe rex utrumque eſſe agnoſcit,
& ſolis progeniem & regem; nempe ſolem ſole, regem rege edi-
tum. Qua nobilitate nulla verior, prærogativa nulla major, digni-
tate nulla excelſior,

ἐκ γὰρ μουσάων καὶ ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος *Phronut. in*
ἄνδρες ἀοιδοὶ ἔασιν ἐπιχθόνιοι βασιλῆες. *Apoll. & Dia. ſunt*

E muſis enim & longe jaculante Apolline viri vates ſunt terreſtres *verſ. He-*
reges. In hanc ſententiam Plutarchus memorat Demoſthenis præ- *ſiod.*
claram vocem. Superventu Philoxeni unius è præfectis claſſis Ale-

 xandri,

xandri, advertit Demoſthenes populum Athenienſem percul[illegible]
Tunc enim fortè de auxiliis contra Alexandrum mittendis ageb[illegible]
Quid facient, inquit Demoſthenes, ſi viderint ſolem, qui non qu[illegible]
contra lucernam oculos tollere? Nempe regem Alexandrum v[illegible]
vit ſolem, Philoxenum præfectum, lucernam. Quòd autem ſol J[illegible]
ſit prognatus, hinc fides, quòd & ipſe Jupiter dicitur autor lu[illegible]
Unde in carminibus Salii & Lucetium vocant, & Cretenſes [illegible]
unde noſtris dies eſt lux. Si rex eſt ab ſole, nequaquam eductus [illegible]
tenebris, ſed ex ipſiſſimo fonte lucis. Sive, quod æquè verum eſt, [illegible]
culminis origo refertur ad Jovem autorem, quo patre natus eſt [illegible]
pollo, qui & ſol, & avus regis eſt. At in filio & nepote noſcitatur i[illegible]
go patris & avi primùm è lineamentis oris, mox ex ingenio & m[illegible]
ribus. Meritò ergo Virgilius Latino regi tribuit caput radiatu[illegible]
hoc eſt, perſimile capiti cœleſti unde ejectatur tantum luminis [illegible]
cœleſtium radiorum. Cæterùm ut radii quos innumerabiles div[illegible]
majeſtas ejectat ſicuti ἀρχέτυπος αὐγὴ primarius & originalis ſpl[illegible]
dor, non propriè ſunt illi ſenſibiles ac viſibiles, ſed νοητοὶ ἀκτῖνες [illegible]
qui ſola mente comprehenduntur, ita è capite ejus qui geſtet h[illegible]
coronam, debet emicare, prudentia, juſtitia, conſtantia, cæteræ[illegible]
regiæ dotes, quarum ſalutari aſpergine humanum genus recre[illegible]
poſſit. Hîc advertendum, ſupremæ corporis parti ſignatè natur[illegible]
impreſſiſſe intimas & extimas notas aurei illius ſyderis, quod, [illegible]
quidam ait, *radiantibus oculis luſtrat æthera album.* Nempe qu[illegible]
caput totius hominis dotes repræſentat; & quòd unus ſol eand[illegible]
globi, majeſtate luminis, ingenti vi numinis antecedit cætera ſ[illegible]
dera. Huc accedit, quod ſolis & lucis propria eſt bonitas. Certè ſ[illegible]
lis radii dicuntur eſſe ſalutares, non urunt, ſed fovent. Æſchylus

> *Plutarch. περ. δυσωπ.*
> *Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 16.*

καλοῦμεν αὐγὰς ἡλίου σωτηρίους.

vocamus, vel invocamus radios ſolis ſalutares. Autore Varrone, r[illegible]
ligioſè Græci, cùm lumen affertur, ſolent dicere, φῶς ἀγαθὸν, lux bo[illegible]
Itaque ſi rex, ut eſt ſole prognatus, ita eſt ſoli ſimilis, avitas ac dom[illegible]
ſticas dotes hujus incitamento ſimilitudinis æmulatur. Si ſol ea l[illegible]
ca quæ luſtrat, ſalutaria facit, aſpectu regis ut ſyderis benefici, omn[illegible]
recreari æquum eſt. Si, inquam, præcipua dos ſolis bonitas eſt, ha[illegible]
ipſa in rege eminere debet. At quid eſt bonitas? nihil aliud qua[illegible]
bona voluntas, bona conſcientia, quam labefactare non poſſint pr[illegible]
ſpera, adverſa, voluptas, calamitas. De quibus infra ago uberiùs.

> *Æſchyl. ἱκέ.*
> *Varro lib. 5. de ling. lat.*

CAPUT XV.

Ab effectibus ſolis omnis regiorum munium ratio petitur.

QUando Rex eſt nepos ſolis, omni ope anniti debet, ut optim[illegible]
rebus aſſerat hanc tantam ſuæ dignitatis curæque nobilitatem
Sol ita dicitur quòd ſolus talis tantuſque eſt, Rex quoque qui unus t[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

lis tantuſque eſt, ſolus regnare debet, nec ad conſortium regni admittere malas libidines. Si hac ratione ſolus regnabit, nulla res minuet aut obſcurabit gloriam ejus. Nemo item veniet in conſortium ſuæ ſummæ laudis, qua una omnes omnium mortalium laudes continentur. Pro re tamen ſol mutat nomina. Nam cùm eſt in hemiſphærio cœleſti dicitur Apollo; cùm in inferiori Dionyſius, qui idem eſt Liber pater. Ita rex dicitur parens, rector, cenſor, diſpenſator dux & imperator, judex. Porrò ſol duobus nominibus cenſetur ſolis & Apollinis, quia diverſis effectibus eſt ingens, etſi unus idemque. Ea re communis ædes utrique dicata fuit, quòd uterque coaleſcit ſicuti unus. Hunc ergò, cùm cenſetur nomine Apollinis, dici volunt ὡς ἀπολύοντα ἡμᾶς τῶν νόσων, ut illum qui morbis nos liberat. Qua appellatione rex docetur, ſe inventum eſſe remedio univerſorum. Nam regis eſt, omnem peſtem & calamitatem avertere à capite & fortunis hominum. Socrates apud Platonem ait, unum ſolem penetrando & calefaciendo rebus omnibus præeſſe, hoc eſt, ſolis vi animari cœlum, ſolem eſſe in mundo id quod cor eſt in animali, ſive, ut imitator Platonis dixit, ſol eſt in mundo id quod ratiocinatio eſt in homine. Ergo rex ſi tu quoque ſol es, ſi inter tot millia unus is es qui indicaris hoc nomine, extrue animo altitudinem excellentiamque virtutum. Hinc vegeta illos quorum commodis & ſaluti inventus es. tuo ſpiritu animamolem imperii tui per ſe deſidem & inertem. Radii ſolis dicuntur ſeſe diffundere in hominum mentes, & illas perpurgare. Eaſdem ſi vehementiùs incenderint, omnium rerum conſcias reddere, atque adeò futuri præſcias. *Ajuntque Sibyllas crebro hoc ardore torrentes multa prædicere.* Autore Varrone, *Epicharmus de mente humana hoc dicit, Iſthic eſt de ſole ſumptus ignis. Idem ſolem adſerit.* Hinc diſcit, rex ab ſe, qui ſit ſole prognatus, exigi mentem præ cæteris mortalibus puram & ſynceram, hoc eſt ſolutam omni terreſtri contagione. Ex ea promendum eſſe omne conſilium vitæ, & regimen rerum. Verè Orpheus vocat ſolem εὐβουλῆα, antiſtitem & præſtitem boni conſilii. Quid tali conſilio regi magis eſt neceſſarium? Denique ipſius Orphei hoc ſolis encomium exſtat, ἥλιε παντοκράτωρ, κόσμου πνεῦμα, κόσμου δύναμις, κόσμου φῶς. Sol omnipotens, ſpiritus mundi, mundi vis, mundi lumen. Quid in univerſo regno rege potentius? Annon & ipſe eſt ſpiritus regni, annon ejus & vis & lumen? Sunt qui Apollinem dici volunt ἀπὸ τοῦ ἀπολλύναι, à perdendo & conſumendo, tanquam à contrario ſenſu, pernicie, videlicet, ſalutari. Et verò ſol ſuperfluum humorem, qui rerum corruptor eſt, undecunque collectum, veluti pabulum largitur huic ætheri. Hinc jugis hæc, ac perpetua rerum ſeries. Ita rex in arcano majeſtatis ſuæ quædam putat ac reſcindit, non ſolùm ut ſit locus melioribus, ſed

Heracl. Pont.

Plato lib. 12. de leg. Phornut. in Apoll. & Dia Plato in Crat. Plato in Crat.

Philo τις ὁ τῶν θει. κληρον.

Ammian. in Marcell. lib. 21. Varro lib. 4. de ling. lat.

Macrob. lib. 1. Sat. cap. 23.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ut hinc quoque meliora alantur & procedant. Uſque eò & ipſa
perflua regi cedunt in emolumentum. Apollo,id eſt ſol,à poëtis di-
tur ἑκηβόλος, καὶ ἑκηβελέτης longè jaculans,eumque vocarunt ea
Etymol. ſignificatione ἰήϊον jaculatorem, nempe vulnificum. Rex fidem
ἰήϊς. ſe eſſe nepotem ſolis, cùm in improbos, ubicunque tandem late
Etymol. juſtæ ultionis tela contorquet. Sol eſt lumen omnituens. Eaque r
βασιλεὺς citur πανΤεπόπτης & βασιλεὺς, quaſi πασιλεὺς ὁ πάντα λεύσσων
Plin. lib. πάντα προορῶν, omnia videns & prævidens, & hinc puto manaſſe
37. cap. 2. thetum quod illi antiquitus tributum. Nam Plinio autore *vocit*
Phornut. *eſt elector.* Certè qui omnia videt, omnia ſcit, qui omnia ſcit, opt
Apoll. & & optimos eligit, Dicitur & δήλιος καὶ φαναῖος, καὶ ἀναφανὸς,
Dia. ἀναφαίνων πάντα, πάντα σύνοπτα ποιῶν, omnia ſimul viſibilia
Stob. περ. ciens. Hinc eſt quòd Apharantes, gens Libyca, ei orienti maledic
νομ. καὶ ἐθ. ὡς πολλὰ κακὰ φλύαντι, ut illi qui revelat multa mala. Rex omnia
ſcire debet, providentia, inquam, mentis, & vi aſpectus vibratio
ea pervidere non ſolùm quæ ſunt in circumſpectu, ſed ipſa occul
Plato lib. 6. abdita, longinqua. Ut ſol omnia videt, ita nos ipſius beneficio
de rep. omnia quæ in aſpectum cadunt, cernimus. Quòd non in teneb
cæcutimus, quod præſidio bonarum artium ingeniis lumen adm
vetur, id omne regii muneris eſt. Ut omnia cadunt ſub aſpectum
lis, ita ipſe omnium oculis ſubjectus, omnium judiciis obnoxi
omnium ſermonibus expoſitus eſt. Nihil quicquam rex eorum q
ad ſe pertinent, ſperet fore clam. Siquis nævus in ipſo eſt, contin
advertitur, nedum ut occulere poſſit ſordes & fœditates. Nulla la-
bula amplitudinem regii nominis excipere poſſunt. Palàm ambu
neceſſe eſt, ac regia via, hoc eſt, ſua. Putet ſibi illud dici, ἐν ἄλλῳ δε-
κάζεις, in ſphera ſolis lates. Verùm enimvero non eò quod ipſe, o-
nia, omneſque videt, ſeſe otioſè cuilibet otioſo ſpectandum præb
ἐν πα- Quin, oculos acriùs & audaciùs intuentium præſtringit & hebet
ρέργ. Improbam curioſitatem arcana regni non admittunt. Sol omnis l
bis eſt intolerans, ut regia majeſtas omnis impuritatis. Surgente ſ
nubila vaneſcunt. Si tu, rex, in edito poſitus facem virtutis præf
univerſis continuò improbitas profligabitur, quantum eſt ſordiu
everretur, omnis cæcitas, omnis calligo diſcutietur. Tuum eſt radi
ſolis imitari. Hi inſerunt ſe ſordibus, nec tamen inquinantur. Sic t
rex, ne dubita curas tuas demittere vel in infima. Inde ſurget tibi
pulcherrimus & altiſſimus honor. Ubicunque rex eſt, purus & in
pollutus eſt. Ab ſe, hoc eſt, è loco limpidiſſimo, ut ſol πανταχοῦ ἵη
τὴν ἀκτῖνα, in omnes partes icit radium ſuum vel ipſa remotiſſima
ignotiſſima cumulat beneficiis ſuis. Sol nunquam hoc diſpicit, a
ſit illud quod aſpicit, dignum infuſione ſuæ lucis. Rex nullo niſi
reſpectu perenniter obit munus ſuum. Sibi ipſe eſt merces, quam t

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

men, & quidem cumulatiſſimam, reperit in ſua beneficentia, exemplo Æſculapii, qui & ipſe ſole editus eſt. Hic enim dignos & indignos refocillat nullo intuitu præmii, quia in ſe reperit omnia præmia. Itaque dicimus quomodo ſolis lumen eſt gratuitum, ita regi nihil eſſe propoſitum extra unam benignitatem ſuam. Solem Dores vocabant ἅλιον, κατὰ τὸ ἁλίζειν εἰς τωυτὸ τοὺς ἀνθρώπους, quòd homines in unum, eundemque locum congregat. Hæc propriè eſt regia facultas, ut homines lingua, moribus, inſtitutis, religione diſſitos in unum veluti corpus cogat: eos reddat ſimiles & conglobatos, & inſuperabiles. Sol deficiens, ſubfuſcus, ſubluridus generi mortalium portendit omne genus malorum. Regia majeſtas vitiis obſcurata aut deformata eſt merum conceptaculum earum cladium quæ integras gentes populantur. Præſentia ſolis delet omnia lumina. Atque adeò ſolem, ajunt, unà cum aſtris ſiquis in ſomnis viderit, eſſe rem ominis infauſti. Neque enim ipſe unus lucere cenſetur, ſed unà cum aliis: non ducere videtur, ſed duci ut cæcus, aut circumduci ut erro, & ludibrium veriùs quàm ductor. Contra, ſi circumfuſus eſt aſtris, ſolus tamen lucet, ſi exſtat, ſi præit, ſomnianti omnia fauſta ſpondet. Eadem ratione præſentiæ regis omnia dignitatum culmina aſſurgunt. Ergo rex eminet inter primores: eos autoritate regit, exemplo firmat, minis deterret, pœnis coërcet. Si non facit, tum verò non aulico ſplendore ſtipatus, incedit, ſed veriùs ut bellua circumducitur oſtentui: abigitur ut præda ab aulicis prædonibus. Enimvero ſicuti ſol ſtellas eas, quarum motibus ac potentiæ obnoxii ſumus, interno motu ciet, ita primores gentis nihil ſunt, niſi quà volente rege tales ſunt. Ut diſcedente ſole perit ſyderibus decor: ita ſine rege omnis perit proceribus & magiſtratibus autoritas: regnum eſt corpus ſine lumine; omnia confuſioni relinquuntur. Solis beneficio tempora diſtinguimus: hoc eſt, diem, hebdomadam, menſem nominamus: Quæ ſine ſole nulla eſſent. Quippe non alio nomine temporis immenſitas demonſtrari poteſt, quàm hac voce. Hodie, quod eſt verum nomen ſæculi, jugi perennitate comprehendetis omnia tempora. Itaque ſolis beneficium eſt quòd temporum ſpecifica enumeratio uſibus noſtris eſt inventa: quòd nunc dies promitur, nunc ſe condit, dum ipſe has partes illuſtrat, has opacat, utrumque ſalutariter. Rex vi ſapientiæ & providentiæ ſuæ ipſa momenta & opportunitates habet in ſua manu. Scit ubi ſubſiſtendum: quò procedendum: quid arripiendum: quid differendum, quid rejiciendum: quibus ſeſe aperiat, quibus claudat. In omni re ſervat modum, ſymmetriam, æqualitatem & juſtitiam imitatricem vicium ſolis. Ejus domo, adminiſtratione, regno nihil eſt neque diſtinctius neque ordinatius: dum conſultò hos extollit, illos deprimit, his eſt ſeverior, his mitior,

Jul. ep. ad Jambl.

Artemidor. lib. 4. cap. 79.

Philo περὶ φυγ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

tior, nunc utitur manu larga, nunc contractiore, prout res poſtul.
Sol non ſolùm eſt irrequietus, verùm etiam ἀκάματος indefeſſus, e
incitatione ingenti & motu inexhauſto volvit ſæcula. Atque adeò
illo motu perpetuo ſemper eſt ſui ſimilis, nihil agit præcipitante
ſed nunc intenſiùs, nunc remiſſiùs, ſemper providenter, ſemper ſalut
riter. Nempe, tam vehementi incitationi ineſt illud omne temper
mentum quo univerſa æqualiter librantur, feliciter augentur, util
ter minuuntur, conſultò etiam nudantur, ut floridiùs conveſtiantu
Id quod inde eſt, quod etſi ſol indeſinenter fertur, non tamen incita
impetu rectus fertur, neque it contrarius cœlo, ſeu viis obliquis,
quibuſdam flexibus omnia ita calefacit, ut humectet, ita circumvo
vit, ut erigat, ita implicat, ut ordinet, ita conſumit ut ſervet & r
creet. Eadem ratione rex in illa ſtatione poſitus ſemper agit, ſed an
mo ſedato, nunquam quieſcit, nec tamen laſſatur, occaſiones ita rapi
ut ubique vitet conſilium præceps & inconſultum. Contraria con
trariis conciliat, ubique præſtat harmoniam recti altricem, univer
ſervatricem, illi perſimilem qua ſol ſydera non cogit, ſed regit. It
opportunitatibus viam aperit, ut eàdem neceſſitates excludat, flex
opportuno vitat ingruentia mala, rem peragit antequam eum cœ
piſſe putes: Non aliter incipit, quàm ſi certus eſt exitus, nullis rapi
dis affectibus effertur, non peſtilente adulatione depravatur. Cert
Plato in Thæteto. Homerica illa aurea catena, Platone interprete, nihil eſt aliud quàn
ſol. Nam quamdiu in mundo eſt motus, quamdiu ſol circumagit ſe
omnia verè exiſtunt, tam terreſtria, quàm cœleſtia. Ideo ἅλιον dic
volunt ſicuti περὶ τὴν γῆν ἀεὶ εἱλεῖν ἰόντα. quod curſu ſuo circa terran
ſemper volvitur. Quippe ſi ſol ſubſiſteret ſicuti vinctus ac detentus
neceſſe eſſet, omnia ſus deque ferri. Ita ſtante ac vigente ſumma po-
teſtate, omnia regni membra coaleſcunt, omnia ſtant, vigent, æter-
nantur. Sol nunquam repentinus adeſt, non inſperatus aut inexpecta-
tus advenit, ſed habet anteambulonem puniceum quemdam ac ruti-
lantem purpuræ fulgorem. Atque ſi hoc eſſet nec ſubitum adventum,
nec ſubitum ejus diſceſſum ferre poſſemus. Sic regiæ virtutes denu-
Xenoph. memorab. lib. 4. cinant adeſſe regiam majeſtatem. Hæ, ſicut illi qui magiſtratibus
præeunt ſubmovent quicquid indignum eſt quod regi occurrat. Nec
rex æquis oculis improbos, nec improbi regem niſi trepidantibus
præcordiis aſpiciunt. Sol circuitu ſuo annum claudit, numero ſcili-
cet, dierum ita confecto, ut ad ejus ſummam æquitatem non pun-
ctum addi, non demi queat. Regalis curæ etſi momento ignorari fas
eſt, tandem tamen ſalutaris exitus eſt. Denique regi ſingulis diebus,
nedum ſingulis annis, omnis regiæ adminiſtrationis ratio ad amuſ-
ſim conſtat. Sol ſata poſtquam diu fovit, denique evocat, eoque dici-
tur & frugum ſator, & fœcunditatis largitor. Rex ſua ſumma cura

indit

indit virtutem animis. Salutari virtutis imbre irrigati animi multo publico, multo ſingulorum commodo ſeſe produnt. Solis tepore ſata, & enata germina accipiunt incrementa Cura regia, ut patria charitate pueritia alitur in ſpem publicæ felicitatis. Hæc ſunt illa Reipub. germina quæ beneficio principis ad frugem perducuntur. Certè bonus rex dicitur parens illorum omnium qui ipſo rege naſcuntur. Uſ- *Artemid. lib. 2. cap. 36.* que eò verus parens, ut ſicuti rex eſt ſolis progenies, ita patres liberos ſuos mares ſi quando iis abblandiuntur, ut ſi ſint filii regis ſoleant vocare ſuos ſoles, nempe, ſe quidem genitos, ſed beneficio regis, qui ipſis non alio loco eſt quàm quo ſol eſt univerſis. Fruges & fructus ſol demum percoquit. Beneficia regis nunquam ſunt immatura, nunquam intempeſtiva, aut imperfecta. Quicquid inde eſt, omni ex parte conſummatum eſt. Ut ſolis calor non urit impenſiùs, ne ſata perdat, ſed eſt φῶς ἥμερον, καὶ αὐτὸς ὁ ἥλιος τῶν θεῶν πρᾳότατός τε καὶ φιλανθρωπότατος, lux manſueta, & ipſe ſol Deorum mitiſſimus, & humani generis amantiſſimus; *Plato in Tim. Ariſtid. εἰς τὸ φρ. τοῦ ἀσκλ.* Ita regia poteſtas non eſt inventa hominum perniciei, ſed ſaluti. Nihilominus tamen quædam gentes Æthiopicæ à vehementiori ſole uſtæ audent ortus & occaſus hujus ſyderis diris proſequi. *Solin. cap. 34. Plin. lib. 5. cap. 8.* Id quod protervè, iniquè, impiè faciunt. Nam ſi utuntur, ſi ſol eſt exitialis ipſis, agriſque ipſorum culpa ſit, qui ibi ſedes poſuerunt, ubi hoc ſydus eſt ardentiſſimum. De ſe inquam non de ſydere & numine querantur, quos *extenta plagarum* *Virgil. 7. Æneid.*

Quatuor in medio dirimit plaga ſolis iniqui.

Hinc rex diſcit, nunquam ſe debere palam facere, quàm vehementer, & quàm latè nocere poſſit, ne omnium odiis & imprecationibus petatur, ne è ſuis urbibus & provinciis meras faciat ſolitudines. Nos quoque, audax curioſitas invocatos non debet propellere propiùs regem, ne inde non foveamur, ſed uramur. Maledictis quoque abſtinere æquum eſt tum in aſtra etſi aliqua aëris intemperie lædimur ne

immortalia mortali ſermone notemus; *Lucret. l. 5.*

tum in reges, ſiquid ab ipſorum moribus & ingenio excidit implacidum. Tu quoque rex, ne homines contriſta, ſed lætifica ut ſol alter. Quippe Græcis ſol non ſolùm eſt ἥλιος ſed & αἰγαίων ſplendens, non tantùm παρὰ τὸ αἴγλη lumen, neque item ſolùm ἀπὸ τοῦ ταῖς ἀκτῖσιν αἴσσειν, quòd radiis movet & concitat, verùm etiam ἀπὸ τοῦ γῶ quod eſt γανερῶ exulto, vel hilaritate perfundor. μεστὸς γὰρ ὁ ἥλιος ἡδονῆς, nam ſol eſt plenus hilaritatis, ejuſque lumine omnia colluſtrantur, quomodo unius regis bonitate omnia recreantur. *Etymol. αἰγαίων. Achill. Tat. lib. 5.* Multis ergo nominibus ſol eſt admirabile oculis ſpectaculum. Ita regiam majeſtatem quaqua viſas, nihil ibi advertes, cujus non debeas eſſe admirator & cultor. Sol teſte Platone ποικίλλει ἰὼν τὰ γιγνόμενα ἐκ τῆς γῆς, ſuo curſu variè effingit ea quæ terra progignit. *Plato in Crat.* Eadem ratione ſub

bono rege omnia non ſolum ſunt ſana, verum pulchreſcunt, aur
ſcunt, valeſcunt. Sol oritur ſceleratis ac piis, uſque eò eſt & æquus
communis. Rex omnium ſaluti eſt inventus, probis quidem tuendi
improbis ad frugem corrigendis. Sol ſua curricula conficiens intr
ſpatia zodiaci, nec inde egrediens nunc hanc, nunc illam perluſtra
cœli plagam. Ibi veluti curru inter planetas vehitur medius. Planet
Clem. Alex. lib. 5. Strom. In reg. xi. urb. ro. in notit. imp. muſica quadam menſura fœnerat lumen ſuum. Hinc eum noſtri vo
carunt *cœliſpicem*. Rex in hac veluti reciproca, recurvata, anniver
ſaria, & continua peregrinatione ſemper eſt auriga, ſemper rector
ſemper largitor. Nullo aſpectu movetur, nulla novitate terretur
nulla rerum mole avertitur ab effectis providentiæ ſuæ, in ſua maje
ſtate ſapiens, in ſua ſapientia magnus, in ſua magnitudine felix. Ubi
cunque eſt uſque durat ſui ſimilis. Itaque ſol omnia aſtra adit, & qui
dem ſingulis annis, Quomodo ſapiens rex, quoad ejus fieri poteſt
quotannis hanc aut illam provinciam luſtrat, ut afflictorum queſtu
excipere, hiſque ſolatia adhibere, ſiquid uſpiam luxatum eſt, reponere
fluxa continere, deſperata reſtituere, omnia & omnes beare poſſit. So
nullius preces, ac ne ullius quidem præſtigia moratur ut ſurgat. Sta-
Stob. περὶ ἀρχ. μδ. tim lucet, ſtatim ab univerſis ſalutatur. Tu Rex ne morare plauſus
hominum, ne ſalutationes, ne laudes & præconia quibus ad benefa-
ciendum exciteris. Siquid agis, ſponte age, noli eſſe cunctator ac dila-
tor. Obvia benignitate præveni vota hominum. Nec minùs quàm
ſol univerſorum amoribus, honoribus, laudibus excipiere. Priſcos in-
venio ſolis vocabulo ſignaſſe libertatem. Id quod regem ſeriò monet,
ut ab ſe libero liberos homines regnari malit, quàm ut ſervos domi-
tari, affligi, proteri. Ut ſol ſemper eſt juvenis (certè Perſæ eum voca-
Etymol. ἀκμή. Plutarch. περὶ τοῦ ἐν Δελφ. Martian. cap. lib. 1. bant κȣ̃ρον adoleſcentulum) & permanet in ætate inveſtis, βούπαιδος
ἡλικίαν ἔχει, hoc eſt ἀγήρως ἀεὶ καὶ νέος ἐστι, nunquam ſeneſcit, ſed ſem-
per eſt vegetus, ita rex eſt in perpetua poſſeſſione ſanitatis, & virium
inſuperabilium, ſi modò rex eſſe pergit, mente, proviſu, cura. Invenio
tamen ſoli tribui tres ætates. Nam *primo aſpectu*, inquit, Capella, *eſt
ſicuti puer & renidens, & renitens. Inceſſu medio eſt juvenis an-
helus. In fine ſenex apparet occiduus. Et primæ* quidem ætatis gra-
tia præ ſe fert comitatem, quam in ipſo aditu rex præſtare debet, ne
adeuntes ſola majeſtate deterreat, ſed moribus placidis ſupplices in-
vitet. At in tractatione rerum & robur animi, & juveniles vires pro-
mere debet, quæ negotiis, & ſuſtinendæ rerum moli pares ſint. De-
nique cùm ſuper quaque re quid facto opus ſit, decernendum eſt, tunc
verò ei ſenilis prudentia expedienda eſt. Non omitto, antiquitatem
poſuiſſe draconem inter præcipua ſymbola ſolis. Dicitur enim ἀπὸ
τοῦ δέρκειν à videndo. Nam natura pervigili, & acerrima oculorum
acie hujus tanti ſyderis vigilantiam imitatur. Ea re illi aſſignata eſt

custodia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

cuſtodia ædium, adytorum, oraculorum, theſaurorum, heroum infantiæ, ut de Hercule traditum, ac poſtea de Nerone quamvis fabuloſum, denique cujuſlibet rei quæ eſſet digna tutela divina. Certè qui cuſtodiebant corpus Cleomenis crucifixi viderunt ingentem draconem capiti ejus circumvolutum, ac tegentem vultum ejus, ne ab ſarcophagis avibus deformaretur. *[Plutarch. Ageſil. & Cleom.]* Hæc vigilantia draconis repræſentat pervigilem curam illius, cujus cura univerſi nituntur. Ut tamen hanc curam & vigilantiam felix conſequatur eventus, draconi quoque robur aſſignatur. Cujus rei ſymbolum eſt Erechtheus ille ſemihomo & ſemidraco. *[Demoſth. in orat. funeb.]* Nam quà homo, prudentia, quà draco eſt, robur ſignatur, quo deſtituta prudentia eſt invalida. Utraque dote principem cenſeri oportet. Huc adde, quod draconi vis quædam vaticinii aſſignatur, teſte illo agno quem Ægyptii humana voce uſum, & cuidam regi futura prædixiſſe ajunt, cùm in capite haberet draconem alatum. *[ἐν παρέργῳ.]* Id quòd haud dubiè ſignat prudentiam, quæ regi eſt loco vaticinii, quo poëtæ præ cæteris numinibus donant Apollinem, id eſt, Solem, cui, præter Jovem, Cererem, Proſerpinam, Hecatem, Æſculapium, rex eſt ſacer. *[Artemid. lib. 2. cap. 13.]* Draconi addo accipitrem, quem Ægyptii ſapientes fecerunt quoque ſymbolum ſolis, ut dominum viſus & aſpectus. *[Or. hieroglyph.]* Id quod regem docet, quantum inſtar in ipſo uno ſit, qui uſque eò videndi facultate præditus eſt, ut eam iis quos adſumit in conſortium curarum, largiri poſſit.

CAPUT XVI.

Corona ſolis emicat duodecim radiis qui iidem ſunt lapides. Hi radii exeunt in ſublime. Demonſtrant primores. Lorica ſolis. Quo capitis inſigni uſi ſint principes Romani. Deſcribitur laurea principum Romanorum. Radiata principum Romanorum. Diadema ex unionibus.

EX his perſpicuè patet quàm non temerè Virgilius Latinum regem faciat nepotem ſolis, quomodo alii poëtæ alios reges. Hinc quoque reges diſcunt, qualia ſint tam excelſæ originis argumenta. *[Val. Flacc. lib. 6. Argon.]* Quiſquis in ſublime evectus es hoc ſedulò cura ut tibi caput ſit radiatum, & pectus luminoſum. Ad hanc luminis excellentiam ſi retuleris genus tuum, rex tibi verò ſtemma eſt omnium longè antiquiſſimum & nobiliſſimum. *[Philo περ. φυγ. & περ. ἄθλ. καὶ ἐπιτιμ.]* Porrò dicimus, ſolis coronam totam emicare duodecim radiis. Qui numerus eſt ſymbolum perfectionis, teſte Zodiaco, qui totidem lucidiſſimis eſt conſpicuus aſtris. teſte abſoluto ſolis circuitu qui conſtat è duodecim menſibus. teſtibus horis quarum hic eſt, & quidem duplicatus numerus. Certè hic numerus apud ſapientiſſimum Moſem tanti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

fuit, ut univerſum populum diſtribuerit in duodecim tribus; & propoſitionis panes duodecim conſtituerit; denique duodecim ſculptos lapides ſacerdotali veſti indiderit. Hac ergo ſpecie Virilius ſolem orientem donat.

Virgil. in epigr.

Sol inſigne caput radiorum ardente corona
Promit ab æquoreis Tethyos ortus aquis.

Occidenti & feſſo eandem coronam horæ demunt, apud Statium

Stat. lib. 3. Theb.

—— rapidis occurrunt paſſibus horæ,
Frenaque & auratæ textum ſublime coronæ
Diripiunt.

Albric. de Deor. imag. in Apoll. ſive ſole.

Quidam hos non utique radios vocant, ſed lapides pretioſos. Sı ſanè tales, dummodo is ſit cujuſque lapidis fulgor, ut ab ſeſe e ctet radium. Hac ratione utrumque erunt, & lapides & rad Nec intereſt unde hi radii exeant, an è lapillis pretioſis, qui & i ſunt fœtus ſolis, an è vitta crinali qua Apollo fulgere dicitur. ſublime exeunt hi radii, quòd hæc eſt natura ignis, ut ſurſum fer tur. Panduntur, quòd radios eſſe ajunt comas ſyderis. Uſque eò radii ſunt inſignia ſolis, ut ſine his ſol nullus ſit. Rex quoque ſi inſigniis avitis nullus eſt. Atque adeò ſi mente caligat, ſi tenebr coſus eſt, non cœleſtes radios ejectare dicitur, ſed emitere ab ſpinas, & quidem ferales, quales Ægyptii porci geſtare dicuntu Aut, ſi mavis, ſi quos radios malus rex circa caput oſtentat, hi dicer tur eſſe ſimiles iis ſagittis quas Æthiopes pugnaturi circumponu capitibus ſuis in orbem ἀκτινηδὸν ſicuti radios, aut in morem radi rum. Talibus radiis, ſive ſagittis radiatis non recreantur homine ſed perduntur. Itaque cave rex ne pro radiis ſalutatibus ſagitt ferales jaculeris. Cave ne pro rege radiato aſpiciare draco jubatu aſpectu ravido, & faucibus aridis expectans cui aliquam laber affles, quem impuriſſimo ſaniei vomitu contingas, quem dent peſtilente inſeces, quem miſerrima morte proſternas. Vide ne præterito Hercule, reperiaris hydra. Dici quoque non abſurd poteſt, hiſce radiis demonſtrari primores, nempe ſimiles ejus cujus beneficio tales ſunt. Cùm Nectenabò impenſiùs interroga ret Æſopum, Cui me ſimilem putas? Is perſeveranter reſpondit Te quidem ſoli; hos qui te circumſiſtunt, radiis. Ut enim ſine radiis ſol ne intelligi quidem poteſt, ita falsò is aſſumit regium nomen, qui non ſtipatus incedit adjutoribus regni: ut ne gubernator quidem ullus eſt qui non utitur manibus, & adjutrice remigum opera. Et hac quidem forma eſt corona ſolis, quam rex ideo geſtat, ut è ſolo ejus aſpectu admoneatur officii ſui. Id quod Prudentius pauculis verſibus complexus eſt.

Theon in Arati διοσημ.

Strabo lib. 17.

Lucian. de ſaltat.

Prudent. contra Symmach. l. 2.

—— caput auguſtum diademate cinxit,

Appel

Appellans patrem patriæ, populi atque Senatus
Rectorem, qui militiæ ſit ductor, & idem
Dictator, Cenſorque bonus, morumque magiſter,
Tutor opum, vindex ſcelerum, largitor honorum.

Soli præter hoſce duodecim radios qui emicant ex ejus corona, tribuitur lorica totidem ſplendoribus illuſtris.

—— ſol auricomus vergentibus horis
Multifidum jubar & biſſeno ſydere textam
Loricam induitur. *Val. Flacc. lib. 4. Argon.*

Hinc quoque rex diſcit, capitis radiati hoc eſt cœleſtis falsò dici membra illa quæ non in pari luce verſantur. Tale documentum eloquentiſſimus Mamertinus hinc promit Maximiano, loquens de hac corona radiata quæ principis Romani caput circumplectebatur, cæteroque habitu principali. *Neque enim*, inquit, *ſpecie tenus ac nomine fortuna imperii conſideranda eſt. Trabeæ veſtræ triumphales, & faſces conſulares, & ſellæ curules, & hæc obſequiorum ſtipatio & fulgur, & illa lux divinum verticem claro orbe complectens veſtrorum ſunt ornamenta meritorum, pulcherrima quidem & auguſtiſſima, &c.* Merita diſertim nominat, ut oſtendat, diadema non eſſe donum fortunæ, ſed præclariſſimum munus virtutis. Hoc ſenſu Horatius ſociavit regnum & diadema. *Mamertin. in panegyr. ad Maximian.*

—— regnum & diadema tutum.
Deferens uni, propriamque laurum. *Horat. lib. 2. Carm. od. 2.*

Diadema cùm dico, omne principalis, aut regii capitis inſigne dico. Nam & ipſi principes Romani ante geſtationem diadematis, quæ in Aureliano cœpit, modò uſi ſunt laura, modò corona radiata, modo quercea, hoc eſt, civica, modo diademate priſcorum regum, aucto tamen ac variato. Et quidem Auguſtum ſolum in numiſmatibus quercea evinctum video. Pleroſque laurea delectatos; laurea, inquam, nullius interpoſitu rei circumpoſita capillis, & poſt occipitium religata, & quidem duplici, continuaque ſerie foliorum: cui diſtinctis ſpatiis inſeruntur baccæ fructus lauri. Interdum duplex is ordo conſtat è ſolis foliis, nullis baccis. Quandoque lauri non continua ſerie caput ambiunt, ſed foliis per terniones diſpoſitis inſeruntur baccæ: ſæpe pro baccis lapilli aut uniones. In quibuſdam numiſmatibus lauri folia non ordinantur per terniones, ſed per duerniones. Singuli duerniones diſcriminantur incruſtatione gemmarum. Interdum duobus ordinibus lauri, qui caput evinciunt, inditus eſt ordo baccarum, aut unionum, qui utrique foliorum ordini uſque eo perpetuus comes eſt, ut nihilominus uterque hinc ab altero diſcretus aſpiciatur. Plerunque in ſummitate foliorum, hoc eſt, in vertice capitis aſpiciuntur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ciuntur tria folia; etſi duplici tantùm non triplici foliorum ſe
caput circumdatur. Nonnunquam pro tertio, eoque medio
eminentiſſimo folio aſpicitur gemma. Interdum unica ſeries lau,
eaque media utrinque comitem habet ſeriem unionum. Semel, ſi
fallor, adverti, poſteriori capitis parti lauream impoſitam, nem
in numiſmate M. Aurelii Flavii. Et his quidem rationibus prin
pes Romanos laurea uſos invenio. Radiata è Romanis principib
primum Caligulam uſum video. nempe cùm id ageret ut ſibi a
ſciſceret famam divinitatis, ſeque, ut alibi dico „non ſolùm hero
bus æquaret, ſed & ipſis majoribus numinibus, Mercurio, Mart
Philo πρεσβ. πρὸς Γαϊ. Apollini, quorum geſtamina & inſignia uſurpabat, στεφάνοις
ἀκτινοειδέσι τὴν κεφαλὴν ἀναδούμενος, coronis radios imitantib
caput evinctus. In hujus lamina, ſive ambitu aſpiciuntur ſtellæ tre
& ſupra frontem ſemicirculus lunaris. E ſola ſpecie hujus coron
ſatis apparet eam eſſe ex illarum genere, quas ipſe, ut ſupra dix
exploratorias vocavit. Radiata quoque aſpicitur in numiſma
Trajani, hoc uno ab cæteris diſcriminata, quòd ſub radiis inſer
ſunt humilia quædam acumina, ſive alii radioli cuſpidatim inſer
fiſſuris apertis, & acuminatis, veluti iis ita infixi, ut eas fulcian
Hæc quoque corona conſpicua eſt ſuper caſſide M. Aurelii, V
lerii Probi. Ibi ramuli lauri baccati inſerti ſunt radiis. Habet inſi
per hoc inſigne & ſingulare; nempe diadema ex unionibus; cuj
initium eſt in fronte laminæ. Inde ambit apices radiorum & lau
rorum uſque ad poſteriorem partem laminæ, cui inſertum deni
que ex ea pone occipitium dependet. Ut in radiata Caligulæ di
eſſe ſtellas tres, ità in radiata Cari & Carini, multorumque inſe
quentium principum laminæ inſerti aſpiciuntur lapilli. In radiat
Theodoſiorum utrinque lamina eſt margine eminentiori; habet
que in fronte gemmam inſignem. Huic radiatæ nova res addita
Nam ſuperiori parti laminæ inhæret perpetua ſeries unionum
Jam dixi, galeæ aut caſſidi imponi radiatam. Id quod uſurparun
Zeno Iſauricus, & Fridericus Ahenobarbus. Et hæc quidem d
laurea & radiata corona principum Romanorum dici poſſunt.
Nam quali diademate uſi ſint ii, qui exemplo Aureliani regium in-
ſigne ſumpſerunt, ſuo loco dicam.

CAPUT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XVII.

De aureis ramulis qui exeunt è lamina diadematis. Hi ramuli quid ſignent. Regis excellentia deſcribitur. Plura de ramulis & apſidibus, & corona abſidata. Unde mos derivatus claudendi diademata his ramulis. De tiara regum Perſicorum. Regium diadema cur claudatur.

IN regio diademate aſpiciuntur aurei ramuli ſurgentes è lamina non quidem recto meatu, ſed ſingulari quadam forma. Primò panduntur in latitudinem. Mox leniter evecti ſenſim coronam efferunt in celſiſſimum acumen. Nempe, undequaque quodammodo circinati, ac vergentes in ſe, denique coëunt in apicem, qui cumulatur ea re, quæ inter inſignia coronæ meritò numerari poteſt. Et verò in apice diadematis imperialis eſt illa ſphæra qua mundus effigiari ſolet, in Gallici, lilium candens, in Pontificii, crux. Cæterùm hi rami, ſeu ferulæ, ſive ſurculi, ſive apſides, ſeu virgulæ altiùs conſurgunt, ſua coitione in faſtigium convolvuntur, & quibuſdam locis neſcio quid turgiduli & eminentis repræſentant. Hinc conficitur omnis illa ſpecies quæ omnem diadematis ſummitatem acuminat, ambit, claudit. Id quod evidenti argumento eſt, regis excellentiam nullo auctu creſcere, nulla vi externa ingruente labefactari, nullis neque opum, neque virium additamentis auctiorem & auguſtiorem fieri poſſe. Regem, quà patet regnum ſuum, ſat ſuperque habere, quo ſe munitiſſimum lætetur adverſus omnia molimina. Enimverò ut in terris nihil eſt deſcriptius, luculentius, opulentius tali diademate, ita nihil nec dici, nec fingi poteſt majus, munitius, ſanctius regia dignitate. Hæc ſua vi nixa excedit omne humanum faſtigium; uni divinitati aſſurgit; ſe ad unicum hoc exemplar format; hujus unius ſimilitudinem reddit in terris. Rex in terris eſt Deus viſibilis, inter innumerabiles unus, inter magnos ingens, inter eminentes altiſſimus. Talis tamen tantuſque quotidie terit ſemitam mortis. Quo monitu is diſcere debet, ſe inventum ſublevandæ cæteræ mortalitati; ideo eſſe validum ut feſſis rebus ſubveniat, agatque curam rerum humanarum ſicuti unus hominum, etſi per omnia ſui juris. Neque enim rex ullis niſi pietatis virtutiſque vinculis adſtringitur. Qua & libertate & poteſtate monetur ut omnia ſapientia regat, omnia ſua potentia firmet, inſtar ſummi opificis regni ſummam moderetur. In hoc unum Deus regiam dignitatem ſuæ ſimilem eſſe voluit, hoc eſt, ſummam & perfectam, omnia rerum momenta in ſua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſua poteſtate habentem, una ſe nixam, in una ſe abundè inveni-
tem quicquid extra ipſam expeti poteſt. Hoc ergo illud eſt qu
ſignat diadema clauſum ea ratione quam demonſtravi. Hoc lo
moneo, hoſce ramulos, ſive apſidas, quæ à lamina incipientes p
tingunt verticem diadematis, illudque ex omni parte claudunt,
diademate Imperatorum Conſtantinopolis, interdum fuiſſe qu
Curopal. de off. Conſtant. tuor, interdum duas. Has vocabant καμάρας μικρὰς ἔμπροσθέν
τε καὶ ὄπισθεν, καὶ ἐν πλαγίοις apſidas parvas ante & pone atque
latera. Quatuor, inquam, ſunt, ſi is qui deſignatur imperator eſt f
lius imperatoris. Si gener, ante ſolùm. Id quod docet, plus eſſe d
gnitatis in pluribus abſidibus, ſeu ramulis, quàm in uno, aut
paucioribus. Hodie quidem è numero talium apſidum diad
mati dignitas accedit, tanquam illud quod pluribus apſidibus cla
ditur, ſit munitius & firmius illo cujus faſtigium unica apſide ni
titur, per cæteras partes apertum & meabile. His adde, quòd ill
eminentiæ, quæ iſtos ramos aut apſidas reddunt turgidiores, ſun
veluti nexus, ſeu nodi, quibus rotunditas coronæ ſolidatur; cuju
modi fuerunt illi priſcarum coronarum tori, de quibus agit M
Cicero de Orat. Tullius deſcribens oratorem temperatum & æqualem, in loco ſu
pra à me citato. Equidem, ut dixi, hoſce toros in coronis fuiſſ
credo quaſdam particulas in ambitu coronæ collectiores, ac rigi-
diuſculas, propemodum cujuſmodi ſunt in tauro tori. Porrò
ſuperior hæc omnis regiæ coronæ forma minimè eſt nuperum &
Zonar. in Dav. novitium inventum. Zonara autore, diadema regis Ammonitæ
aureum, diſtinctum lapillis pretioſis tam in ambitu, quam in ſupe-
rioribus laminis, ſeu ramulis quibus tegebatur, venit in poteſta-
tem Davidis, qui eo poſtea diebus ſolennibus uſus eſt. Certè
cùm liceat iis quos hodie vocamus Duces ac principes, & caput,
& ſcutum ſuorum inſignium, ſive armorum contegere coronis,
eaſque inumbrare foliis, diadema hiſce ramulis supernè obductum
ſolis regibus eſt ſepoſitum. Hoc ipſum video, vocari diadema
imperiale. Credo, quòd ab imperatoribus hac forma frequenter
uſurpatum fuit, potiſſimùm Græcis. Qui mos haud dubiè à Con-
ſtantinopolitanis ad noſtros eſt derivatus. Invenio tamen Fla-
vium Valerium Conſtantinum Conſtantini filium, Conſtantii ne-
potem, antequam principes Romani Conſtantinopolim migra-
rent, hoc diademate in ſuo numiſmate inſignem. Etſi ea veriùs
eſt galea unionibus & lapillis ornata? ita tamen effigiata, ut præ ſe
ferat ſpeciem hodierni diadematis, quale eſt à me deſcriptum.
Hoc diademate, ut ita dicam, galeato, ſive galea diademata, cujus
in apice ex unionibus crux eſt, uſi ſunt alii inſequentibus ætatibus.
Flavius Baſiliſcus, in catalogo eorum qui primi in Oriente impe-
rarunt,

arunt ; tali ferè diademate evinctus aſpicitur. Ibi laminam quæ caput ambit, uniones occupant ; quibus in mediis, tum in itraque extremitate eſt gemma. E lamina undique conſurgunt ractеæ, quas ſupernè claudit alter ambitus unionum. Hinc perpicuum eſt, hoc diadema regii illius quod hodie in uſu eſt, ſpeiem præ ſe ferre. Tali ferè diademate Anthemium & Anicium Juſtinianum inſignitos video. Eſt enim utrumque compactum x unionibus in verticem artificioſè concumulatis. Juſtiniani diaema adverto eſſe ſingulare. Nam fronti hæret ſeries unionum, uæ ſuſtinet tiaram, ſive cidarim tegentem totum caput. Hæc onſtat è duodecim bracteis, quarum quæ mediæ ſunt, coëunt enæ ſenis adverſæ, unaquæque forma ſemicirculi. Has altera nionum ſeries ſupernè claudit Phocas quoque nova tunc, & unc inuſitata ſpecie diadematis eſt inſignis. Totum hoc diadema ſt compactum è lamina lata continua, quæ totum caput ambit c tegit ; cujus meditullium eſt conſpicuum lapide inſigni magniudine. Lapis honeſtatur cruce. Heraclius geſtat diadema hodierno regio haudquaquam abſimile. Nam è lamina exeunt radioli. ed introrſus aſpicitur duplex ſeries foliorum, in quorum apicius ſunt uniones. Demum, intra hunc ambitum in ſublime ſurgit tiara, cujus volumina circinantur, ac tenuantur in apicem. Ipſe pex emittitur veluti in metam. Frequens in Græcia fuit uſus llius diadematis, quod totum conſtat ex unionibus. Nempe, tam amina, quàm ramuli qui exeunt è lamina, quorum in apice crux ſt, id, inquam, omne compingitur ex unionibus. Unicuique mperio ac regno peculiaris fuit forma diadematis. Omnia tamen alia ſunt, qualia mirando nunquam ſatiamur. Huc conſpirant urum, uniones, lapilli, ipſius diadematis circularis, perfecta, livina ſpecies. Nec ſine evidente ratione traditum eſt, reges Per- *Dion. Chryſoſt. orat. 14.* ſarum id potiſſimùm egiſſe, ut unus rex geſtaret tiaram rectam; cùm id liceret mortalium nemini, propoſita ei qui ſecus faceret, pœna mortis. Nempe, formam tiaræ recti voluerunt eſſe argumenum ſummæ, hoc eſt, regiæ poteſtatis. Plutarchus memorans qua *Plutarch. Ant.* ratione Antonius agitaret ut filios quos è Cleopatra ſuſceperat, non ſolùm reges, ſed & regum reges faceret, ait eum uni ex illis, cui Alexandro nomen, didiſſe veſtem Medicam, addita tiara & citari recta. Quippe huic Alexandro dederat Armeniam, Mediam, & Parthica. Ut Armeniæ regi, geſtandam dedit citarim ; ut Mediæ & Perſidis, tiaram. Xenophon quoque ait Cyrum ſtipatum aulica *Xenoph. de inſt. Cyr. lib. 8.* pompa è portis prodiiſſe curru vectum, cum tiara recta, & chlamyde purpurea. Apud eundem Xenophontem Tiſaphernes *Xenoph. de expedit. Cyr. lib. 2.* Clearcho dixit, uni regi licere geſtare tiaram rectam. Apud omnes ferè

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ferè gentes quædam ſunt quæ unis regibus ſeponuntur. Hujuſm[o]-
Xenoph. hiſt. Græc. lib. 2. di illud eſt quod idem Xenophon tradidit, Cyrum duos Xe[r]-
filios neci dediſſe, quòd cùm ei occurriſſent, manus intra [vox
Perſica, quæ ſignat quiddam, quo manus continebatur ne q[u]-
agere poſſet] coren non continuiſſent. Cæterùm qua de cau[ſa]
id actum ſit, ut ſoli reges apud Perſas tiaram geſtarent rectam,
Dion. Chryſoſt. orat. 14. ſcimus è Dione Chryſoſtomo, qui ſanè hinc docet, omnem
gis curam in eo conſumi oportere, ut ipſe eum animum prod[at]
quem omnes præ cæteris omnibus experiantur eſſe rectum. I[d]
accedit quòd diadema iis quos dixi, ramulis, bracteis & circu[it]
undique clauditur. Hinc quoque præter ea quæ mihi dicta ſun[t]
rex intelligit, omnes ſuas opes in ſe uno ſitas eſſe. Intra ſe, i[n]-
quam, claudi ſuam, ſuorumque omnium ſpem, incolumitate[m]
ſalutem. In hac, videlicet, parte, quantum licet per ſortem hum[a]-
Artemid. lib. 2. cap. 38. nam, Deo eſt quàm ſimillimus. Enimvero τοσοῦτο κρατεῖν δύναμ[ιν]
ἔχει θεοῦ tantum poſſe quantum rex poteſt, habet vim Dei. Qu[o]-
tieſcunque rex & ſe, & ſuos, & ſua omnia ſibi commiſſa videt, i[n]-
telligit ab ſe exigi, ut huic tanto culmini addat magnitudine[m]
animi, ſua perſona reddatur par dignitati; ut ipſe pariter, ſit om-
nibus idem. Huc ut perveniat, primum imperium exerceat in ſ[e].
Nam fruſtra alios ſe ſperat in ſua poteſtate habiturum is, qui ſe no[n]
habet. Sibi ergo rex primùm imperare diſcat, hoc eſt, affectibus
ſenſibuſque ſuis. Diſcat ſervire ſibi, hoc eſt, pudori, dignitati
famæ. Hac habena refrænet impetus inconſultos rege indignos
Qui neminem timet, ſe ſaltem ipſe vereatur; ſeipſo accuſatore &
judice frequenter cauſam dicat. Non tamen ſuadeo ut ſempe[r]
in luto hæreat, ac nunquam ſe evolvat; ſed ut ſe ipſe idemtiden[m]
& impigrè excitet; ſe ipſe animosè corripiat, correptum emen-
det. Hac ratione ipſe innocentior & expeditior hanc eandem
operam aliis præſtabit; ſibi ipſi aliqua ſeveriùs negabit quæ in alio[s]
cumulatiora conferet. Cæterùm ſuperior ille ambitus diademati[s]
complectitur ſpatium quod cærulei cujuſdam coloris opacitat[e]
interfuſum nihil demonſtrat niſi aërem. Hinc quoque rex doce-
tur, ſe ab lineo diademate perveniſſe ad cæruleum, id eſt à terreni[s]
ad excelſa & cœleſtia.

CAPUT

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT XVIII.

Qua ratione claudatur hodiernum diadema imperiale. Diadema Caroli Magni. Hodiernum diadema imperiale eſt lunatum & bicorne. Auguſti appellatio unde ſit, & quid ſignet.

ETſi eæ coronæ ſive diademata quæ clauſa exhibentur, hodie vocantur coronæ imperiales, tamen verum eſt, imperiale, ſive Auguſtiale diadema hodiernum alia ratione claudi, diverſamque eſſe hujus & aliorum diadematum ſummitatem. Nam ſuperior regii diadematis ambitus qui ramulis, vel bracteis una ſerie undique coaleſcentibus clauditur, in imperiali medius finditur. Qua ſpecie nullum, quod ſciam, apud principes Romanos invenitur, Quippe quæ diademata apud ipſos clauſa aſpiciuntur, una ſerie unionum, aut continuo tractu aureæ bracteæ gemmatæque continentur. Si quid in coronæ medietate eſt, ut in coronis Græcorum imperatorum, ea eſt bractea aurea & gemmata, quæ pertingit crucem eam quæ eſt locata in faſtigio diadematis. Primus, quod uſque adhuc ſciam, Carolus Magnus lata lamina gemmata, medium diadema inſignivit, cætera diadematis parte in orbem clauſa, & in ſpeciem ſemicirculi corrotundata, Hoc genere diadematis diutiſſimè uſi ſunt Cæſares & imperatores occidentis, quorum ſedes primò Gallia, deinde Germania fuit. At hodierno die imperiale diadema, una excepta lamina, illa quæ ſuſtinet diadema, quæque caput ambit, ſcinditur in duas partes. Nam è lamina, hoc eſt, ex ima ejus parte ſenſim fit dividuum, ſenſim pateſcit intervallo evidentiori; uſque eò ut & unius ejuſdem diadematis duo aſpiciantur culmina. Denique, manifeſtum eſt, ipſum diadema ubi panditur in latitudinem lunatis cornibus obliquari; poſſeque dici bicorne, hoc eſt, proximè accedens, atque adeò referens ſpeciem lunæ corniculantis. Hac forma ſupra dixi Fulgentium exhibere Polymniam diadematam. Eſt ergo in hodierno imperiali diademate corniculata lunæ ſinuatio, criſpato & gemmato introrſus ſupercilio. Hanc diadematis formam deſcribit Pontificale Romanum his verbis, Corona imperialis habet ſub ſe mitram in modum ferè Epiſcopalis mitræ; humiliorem tamen, magis apertam, & minùs acutam. Eſtque ejus apertura à fronte, non ab aure. Et ſemicirculum habet per ipſam aperturam aureum, in cujus ſummitate crux parvula eminet. Eam tiaram aliæ coronæ non habent. Porrò unde hæc ſpecies deſumpta ſit, non eſt dictu pronum. Ego, donec aliquis & ingenioſius & verius aliquid expromat, puto illud intervallum, quam Pontificale vocat aperturam, utrin-

Pontif. Rom. de tripl. imper. cor.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

utrinque referre ſpeciem & ſimilitudinem lunæ. Certè hodie p[illegible] rumque ita pingitur, ut ille ſemicirculus repræſentet lunam c[illegible] centem. Hoc autem nihil aliud eſſe dico niſi imitamentum Per[illegible] *Q. Curt. lib. 4.* diadematis, quod lunatum fuiſſe conſtat. *Eſt enim luna Perſaru[m]*, ait Q. Curtius. Adde ſymbolum aut inſigne, aut omen & vati[ci]nium, ſicuti ſol Græcorum. At unde Perſæ hoc inſtitutum mutu[a]ti ſint, nec dicere ſuppeditat, niſi dicamus ab Junone. Hæc eni[m], ut dixi, geſtat coronam, in cujus rotunditate eſt imago globi l[u]naris. Nec ſum neſcius, vulgo credi, creſcentis lunæ effigiem a[c]cipi pro fauſto omine creſcentis imperii, quod amplificari cupim[us] donec totum impleat orbem. Hæc ſunt pia ſingulorum, ſollenn[ia] univerſorum, magnifica regnantium vota. Hoc ipſum palam pr[o]fitetur inſigne imperatoris Turcarum. Cùm enim is ſpe devoraſſ[et] imperium orbis terrarum, hujus rei typum conſtituit creſcentis lu[næ] amplexus. Certè ejus qui nunc regnat, majores ita animatos fui[ſſe] conſtat, ut minus crederent quod non in dies Chriſtiano ſangui[ne] irroraretur augereturque imperium. Huic voto affine illud Car[oli] quinti. Neque enim ſolùm pertinuit ad columnas Herculis, ſ[ed] utique illam immenſi vaſtitatem penetravit Oceani. Uſque eò i[n]tra illum tantæ celebritatis terminum non potuerunt ſiſti ſpes eju[s], qui tamen concluſit res geſtas Herculis, quicum huic imperato[ri] de magnitudine rerum geſtarum fuit æmulatio. Cæterùm & reg[es] & imperatores ita animum inducunt, ſe dici auguſtos ab auctu, v[el] augendo, ſcilicet, imperio. Id quod vulgo tradi, & exiſtimari video. *Suet. Aug.* Sed ipſe malo adhærere Suetonio, quo autore *loca religioſa, & in quibus auguratò quid conſecratur, auguſta dicuntur.* Addit quidem Suetonius hæc verba, *ab auctu.* Sed hoc ut dubium, ac de quo parum conſtat, ipſe parum firmat, ponitque; inter dubia & non recepta. Id quod è ſequentibus palàm fit, *vel*, inquit, *ab avium geſtu* *Feſt. Auguſtus.* *guſtuve.* Sicut etiam Ennius docet, ſcribens, *auguſto augurio poſtquam inclyta condita Roma eſt.* Feſtus quoque tradit, auguſtum locum ſic dici ab avium geſtu, id eſt, quia ab avibus ſignificatus eſt; ſive *Plin. Paneg. Epit. Liv. Cenſor. cap. 21. Caſſiod. in chron.* ab avium guſtatu, quia aves paſtæ id ratum fecere. Sed has meritò nugas dixeris præ eo quod tradit Epitome Livii, Plinius, Cæcilius, Cenſorinus, Caſſiodorus, Nempe Cæſarem leges protuliſſe ajunt, judices ordinaſſe, provincias diſpoſuiſſe. Ideoque cognominatum Auguſtum; ac ſi dicant, ob tales, tantaſque res geſtas cognomen ei fuiſſe additum re ſanctum, vocis uſurpatione ſingulare, remunerationis officio unicum. Neque verò vocibus imperitæ multitudinis ei primò acclamatum eſt Auguſtus, ſed, Hercule judicio ordinis ampliſſimi tantum divini prope honoris ei habitum. Ex hoc fonte auguſti apellatio manavit ad inſequentes imperatores, prorſus major

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

quàm Cæſaris, ut Zoſimus adnotavit. Ergo mortalium ſummis non *Zoſim. cir.*
tam eſt optandum ut ditionem augeant, quàm ut cupiditates mi- *fin. lib.6.*
nuant. Meminiſſe debent Africani poſterioris, qui ſolenni precatio-
ni non addidit vota augendæ rei Romanæ, ſed ſervandæ. *Satis*, in-
quit, *bonæ ac magnæ ſunt. Itaque precor* [Deos] *ut eas perpetuo in-* *Val. Max.*
columes ſervent. Hanc ipſam votorum verecundiam exigo ab regi- *lib.4. c.1.*
bus & imperatore, ne tam imperium amplificare velint, quàm illud
circumſcribere finibus tutiſſimis, & munire præſidiis firmiſſimis.
Diuturnum illud imperium eſt quod viget interna concordia. Quæ
gens introrſus munita eſt, extrorſus impenetrabilis eſt. Hoc eſt ſin-
gulare ſpecimen ſapientis principis, non appetere plura, niſi quatenus
ſua reddere poteſt firmiora. Auguſtus ille formator imperii Romani *Tacit. lib.1.*
conſilium cœpit non de amplificando imperio, ſed de coërcendo in- *Ann.*
tra terminos; ne, videlicet, ſua magnitudine laborans, id quod in ſe-
quente ætate accidit, in ſeſe rueret. Satis illi opum & firmitatis eſt
qui ſummæ curæ addit ſummam æquitatem. Vix unquam regum
clades ſunt ab inopia & imbecillitate. Avaritia, rapinæ, libidines, ani-
mus ingratus, hæc ſunt quæ & reges profligant, & regna evertunt.
Hinc intelligit imperator ſe non ideo dici auguſtum ut ditione fiat
auctior, ſed veriùs regnum ſuum ut legibus fundatum morum & mi-
litiæ diſciplina, civilique concordia ſtabiliat. Nam corniculans luna,
cujus totum diadema ſpeciem refert, quid ſignificet, infra dico.

CAPUT XIX.

Luna eſt pura & incorrupta. Non eſt Dea, ſed Deus. Solis & lunæ paritas. Lunæ quædam epitheta. Luna eſt confinium divinorum & caducorum. Lunæ lux eſt genitalis & fœcunda. Plenilunium parturientibus propitium. Ab effectibus lunæ plura ſumuntur documenta imperatori neceſſaria. Imperatoriæ appellationis vera origo. Luna eſt terra, ſed ætherea. Quò minùs aſpicitur à ſole hoc eſt tenebroſior. Luna tenebras colorat. Lunæ & acceſſu corpora augentur & minuuntur.

NOn quod lunam ut fœmineum, imbelle, inerſque ſymbolum,
ac ſole minus ſibi adſignari, ægrè ferat imperator. Primùm
quicquid de ſole ac rege dixi, id omne imperatori expetit ut regi.
Quippe ad culmen imperatorium nonniſi per regiam magnitudi-
nem aſcendi poteſt. Adde quod priſci ſapientes exiſtimarunt, lunam
eſſe ἄχραντον καὶ ἁγνὸν οὖσαν ἡμιθέως τοῦ ἡλίῳ, incorruptam, & puri- *Phornu. in*
tate æqualem ſoli. His accedit parilitas ſexus. Neque enim Dea *dia.*
eſt, ſed Deus. *Apud Carrenos qui lunam fæmineo nomine puta-* *Spartian. in*
verat nuncupandam, is mulieribus erat veluti mancipatus. At *Carac.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

verò qui marem Deum eſſe credebant, is credebatur domin[...] uxori, nec ullas pati muliebres inſidias. Unde quamvis Ægyp[...] vel Græci eo genere quo fæminam hominem, etiam lunam De[...] dicant, myſticè tamen Deum dicunt. Itaque Ægyptii quoq[...] teſte Plutarcho, huic ſyderi utrumque ſexum tribuunt; puta[...] que habere φύσιν ἀρσενόθηλυν naturam, marifæminam. Id ipſ[...] tradit apud Platonem Ariſtophanes. Strabo ait, Mileſiis ſolen[...] lunam ſimiles ac pares eſſe, quòd ab his aëris temperies proficiſcit[...] Æſchylus lunæ aſſignat primum locum inter aſtra, eamque vo[...] aſtrum vetuſtiſſimum, noctis oculum. Stephano autore Æthiop[...] Ἄρτεμιν eandem faciunt cum luna, dicique volunt; ut Callimach[...] ait, παρὰ τὸ αἴθειν ab ardendo, utendo, fulgendo, tanquam hæc n[...] uni ſoli conveniant. Hac de cauſa Statius poëta doctiſſimus luna[...] vocavit igneam.

Plutarch. περὶ Ἰσιδ. καὶ Ὀσίρ. Plato in ſymp. Strabo lib. 14. Æſchyl. ἑπτ. ἐπὶ Θήβ. Stephan. αἰθιόπ.

> *Tempus erat junctos cùm jam ſoror ignea Phœbi*
> *Sentit equos.*

Stat. lib. 8. Theb.

igneam non tantùm luculenter, ſed & propriè dixit; cùm & ip[...] adepta ſit cognomen φωσφόρος lucifera, quòd & ipſa lumen emi[...]tit, & circumjecta illuminat. Indidem eſt cognomen Dictina[...] quòd vim ſui luminis diffundat per univerſam terram. Hinc quo[...]que dicta eſt σελαεννεοάεια, ὅτι σέλας νέον τε καὶ ἕνον ἔχει ἀεὶ, quo[...] lumen novum & vetus ſemper habet. Non ergo temerè eam Vi[...]gilius vocat aſtrorum decus. Porrò lunam faciunt venatricem quod nunquam deficit, ſive dum ſolem perſequitur, ſive dum ſole recedit. Id quod documento eſt, in quamcunque curam Impe[...]rator incumbat, id quicquid eſt, imperatoria alacritate felicite[...] præſtari. Denique luna dicitur confinium ætheris & aëris, ac velut quoddam internodium divinorum & caducorum. Hinc quoqu[...] docemur, eſſe in manu optimi imperatoris, divinam majeſtaten generi mortalium conciliare ſtabilienda pietate, & ita admini[...]ſtrando imperio, ut non ab homine, ſed ab numine regi videatur. Hac ratione quicquid lunæ eſt ſubjectum, ſimile redditur iis qua[...] ſunt ſupra lunam, hoc eſt, incommixtum malis, purum, ſynce[...]rum. Quomodo in lunari effectu vis univerſæ naturæ proditur, ita imperiali culmine, tamque ſublimi regimine quicquid pertine[...] ad ſalutem univerſi imperii continetur. Cæterùm propter æquali[...]tatem ſolis & lunæ utrique ſimul Athenienſes rem divinam faciebant, impetrandæ ſoboli. Atque adeò cum lunæ lux ſit genitalis & fœcunda, & humectans, propitia quoque eſt genituris animalium ut naſcuntur & plantarum ut germinent. Eâdem ratione tua ſumma virtus, imperator, fœcundandæ univerſæ imperii tui ditioni idonea eſt; uſque eò, ut quæcunque poſteritas naſcitura eſt,

Phornut. Dia. Plato in Crat. Virgil. 9. Æneid. Etymol. περὶ ἐπι-τόρες. Plutarch. περὶ Ἰσιδ. καὶ Ὀσιρ.

te

e agnoſcat ſicuti parentem, ut ſupra de rege dixi. Porrò ut pleni-
unium eſt parturientibus propitium, ita principis potentia, vel *Plutarch.*
ùm maxima eſt, inventa eſt progignendæ felicitati publicæ. Ut κεφάλ.
una fulgens ea quæ concepta ſunt alit & fœcundat, quomodo & κζ.
uandoque interimit, ita imperator quicquid in imperio ſuo ita *Phornut.*
onceptum eſt, ut ſalutare eſſe poſſit, auget; eâdem ratione qua *Dia.*
uicquid deprehenditur eſſe noxium, perdit. Ut lunam alia aſtra
nvocant, ut inquam, hæc noctiluca ſimulatque extulit candidum *Ariſtid. in*
ubar, radianti face minora ducit aſtra, quæ unam ipſam ſuſpiciunt, *Panath.*
ta Imperator, principes ac primores, denique omne conſortium
ùminæ curæ Cæſareis auſpiciis, & imperatoria providentia rebus
gendis admovet. Nullus horum niſi imperatoria autoritate vige-
e poteſt. Illud quoque ſibi imperator idemtidem ſubiicit, ſui
ulminis proprium eſſe ducatum, & hoc vocabulum eſſe partum
nilitiæ, & alumnum caſtrorum. Et primò quidem hæc vox nihil
lliud demonſtravit quàm hunc quem dico, ducatum, hoc eſt,
nunus nixum induſtria, duritia, vigilantia, fortitudine. Quibus
irtutibus tam arduis, tam exercitis, effectricibus publicæ tran-
uillitatis denique æquum fuit proponi præmium cumulatiſſi-
num, ſi præmium dici debet ea quæ eſt cura, ſive onus regendi
uncta. Præclarum eſt defungi hoc aut illo publico munere, quis
legat? At ceſſant omnia munia, ſi non priùs præſtitum eſt ut Re-
pub. ſtet, valeat, floreat. Per quem hoc aſſequuntur homines, qui
uis exſudatis laboribus, virtute & felicitate quietem rebus pepe-
it, hunc antiquitas Romana nuncupavit Imperatorem: & hanc
ppellationem verſo rerum ſtatu, ſupra omnes appellationes extu-
it: Denique hujus ſummam dignitatem conſenſus univerſorum
omnium dignitatum procreatricem fecit. quanquam & ipſi Ro-
nani principes, ipſi, inquam, imperatores non putabant ſe tales,
lonec hoc quoque cognomen ipſi magnitudine rerum geſtarum,
ıt ſummum decus, ſibi peperiſſent. Certè Trajanus cùm Tigrim
raieciſſet, & Cteſiphontem urbem recepiſſet, αὐτοκράτωρ ἐπωνο- *Xiphil.*
μάσθη, imperatoris cognomentum adeptus eſt, priſco, ſcilicet, mo- *Trajano.*
e, & ſicut unus veterum ducum. Marcus item Antoninus illo ipſo *Xiphil. M.*
priſco more decimùm imperator eſt appellatus. Hæc fuerunt *Anton.*
præclariſſimorum hominum judicia, quæ nunquam decipiuntur
ıbi res loquitur, facta apparent, merita exſtant. Eſt ergo impera-
or & partus, & alumnus virtutis, & quidem militaris; cujus finis
ſt publica ſecuritas. Quæ ſtatio exigit ab ipſo omnes virtutes; in
ıis nullam mediocrem, nullam non vividam, ferventem, excellen-
em. In his virtutibus potiſſimùm adverti debet conſtantia, ne
legeneret ab ſuis principiis, ſed qui armis rem reſtituit, eandem

 ſapien-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſapientia firmare pergat. Luna philoſophis eſt quidem terra, ſi aërea. Imperator etſi humano patre, humana matre natus eſt, i tamen fungitur vice hominis, ut in ipſo divinitas emineat, hoc e virtus, divinum germen. Nam ope virtutis qui origine eſt hom factis apparet numen. Quò minùs luna aſpicitur à ſole, hoc tenebroſior; quò magis ejus aſpectu gaudet, hoc eſt lucidior candidior. Quò longiùs imperator recedit à præſcripto divin legis, hoc eſt diſſimilior Dei, cujus vices quaqua patet imp rium, agit; hoc eſt gentibus infeſtior & inviſior. Quò magis agit ut ſe ſuaque Deo probet, hoc univerſos conſtat eſſe felicio res. Ut lunæ ea eſt vis ut ipſam atritatem dealbet, denſiſſimamq caliginem coloret. Ita Imperator perenni providentia, quæ quan doque fuit triſtiſſima, lætam reddit faciem rerum; bellum pace ſterelitatem fœcunditate, pericula ſecuritate mutat. Tum obſcura facinoroſorum artes lumine divinæ mentis irradians ſollerter de prehendit ut opprimat. Nullum terreſtre aut aquatile corpus ac ceſſu lunaris luminis non augetur, receſſu non decreſcit. Eadem e ratio imperatoriæ virtutis, à qua quicquid regitur tempeſtivis in crementis lætatur. Quicquid ipſi hominum improbitate ſubducitur malè perit.

CAPUT XX.

Luna græcis eſt μήνη. Eſt confinium vitæ & mortis. Luna habe quatuor hebdomadas. Luna è quo veſtigio diſceſſit eôdem redit Lunæ vehiculo jungitur mulus. Lunæ triplex nomen. Novilu. nium. Plena luna tumeſcit Oceanus. Defectus lunæ gentibu terrorem incutit. Magicis artibus luna detrahitur cœlo. Luna operatur ratione ſine ulla vi. Luna eſt ἄρτεμις. Somnium de amplexibus lunæ. De Endymione quædam. Luna toti hemi-ſphærio æqualiter illuceſcit. Mos Romanæ nobilitatis ferendi lunulas in calceis. Vicariatus imperii.

Etymol. μεὶς. LUnam quidam vocant μήνην, ὅτι μειουμένης εἰς ἄκρον τῆς σελήνης πληροῦται ὁ μήν, quoniam diminuta ad ſummum luna, impletur menſis. Ut ſol annum curſu, ita luna menſes è quibus conſtat annus, ſuis circuitionibus conficit. Quo plura imperator ſuis affectibus demit, hoc glorioſiùs implet munia ſua. Lunam ajunt mortalibus eſſe confinium vitæ & mortis. In uno imperatore eſt omne inſtar aut ſalutis, aut perniciei, ejus quæ pertinet ad univerſos. Luna habet quatuor hebdomadas, veluti quatuor ætates. Primæ quidem,

nempe

nempe cùm dividua eſt, proprius eſt humor, veluti naſcentis & prima incrementa recipientis. Alterius jam tumidioris proprius eſt calor, jam, ſcilicet, ejus adoleſcente luce è patentiori aſpectu ſolis, & imminente plenilunio. Quo peracto, ac jam decreſcente lunaris luminis circulo, tertia fit ſiccior, ut ab ortu remotior; mox majori diſpendio tenuior. Hanc denique ſequitur cava, eademque quarta, lumine jam deficiente frigidior, & proxima deliquio. Ad imperatoriam ſapientiam maximè pertinet, tempora diſcriminare; hoc eſt, rerum naſcentium germina diligenter fovere; in adultioribus ſedulò elaborare; promotis, ac prope perfectis non immoderatiùs geſtire; nunquam licentiùs agere: ſed omnium rerum proponere ſibi ultimam neceſſitatem: ſic ſtatuere, Nihil eſſe ſub cœlo quod non tandem denaſcatur ac vaneſcat, ſi non accurſu priſtinæ virtutis identidem renaſcitur, recentatur, vegetatur: veluti luna, ſimulatque defecit, ignes recolligendo pulchrior apparet ac vegetior. Quippe hæ ſunt vices rerum inconſtantes, fateor, ſi auguſtos temporum circuitus conſideremus. At ſi majeſtatem naturæ, ſi ejus in menſtruis curriculis miracula, ſi vim virtutis omnium reſtauratricis attendimus, inveniemus eas eſſe ſtatas, inviolabiles, immutabiles, perpetuas, atque adeò in perpetua inæqualitate perpetuo æquales. Imperator non una ſemper, eademque ratione res hominum adminiſtrat. Diſcernit rationes imperii naſcentis à pubeſcente ac floreſcente: item floreſcentis à ſeneſcente. Luna è quo veſtigio profecta eſt, eòdem redit: quo momento finit, illo ipſo luci redditur. In hoc rerum humanarum æſtu, propter caſuum varietates, propter tot ac tam crebras rerum viciſſitudines imperatoria virtus ici aliquando poteſt. Ar perfici ne ſeſe renovet & colligat, & juveneſcat, id verò minimè poteſt. In Lunæ carpento ſubjugis eſt mulus, cui non è ſuo genere genus eſt, nam equo creatur. Quo ſymbolo fides fit, lunam non ſua ſed aliena, hoc eſt, ſolis luce lucere. Imperator ita animum inducere debet, ab ſe nihil quicquam, niſi autore Deo aut incipi aut perfici poſſe. Quicquid illud eſt quod ſuis votis conſonum eſt, eſſe gratuitum munus divinæ bonitatis. Lunari ſyderi aſſignatur triplex nomen, numenque. Nam in cœlo eſt Luna, in ſylvis Diana, apud inferos Proſerpina. Imperatori omnes imperii partes, nulla excepta, ita demandatæ ſunt, ut in ſingulis ipſum æquum ſit apparere præſens, & ſalutare numen, cujus vi omnia reguntur. Novilunium rebus agendis cenſetur initium auſpicatiſſimum, iſque dies Hebræis erat feſtus. Imperatori etiam atque etiam videndum quo quamque rem omine agere inſtituat. At nullum nomen eſt verius & auſpicatius pietate &

Plin. lib. 8. cap. 54.

prudentia. Ergo litet his victimis. Hæ ei aves haud dubiè addicen
Plena luna tumeſcit Oceanus. Plerunque fit, ut valida imperia ir
hient alienis, conterminarum, inquam, gentium injuriis laſcivian
cùm tamen Dei permiſſu ea re exoriantur, ut in ipſis ſit fida tutel
gentinm. Defectus lunæ multis mortalibus haud immeritò terro
rem incutit. Tunc verè deſperationi affinis terror hominum mer
tes occupat, cùm imperator diſcedit à Deo, ſeque vitiis merſa
Statim ut imperatoriæ facis lumen obſcuratur, quid cuiquam ult
ſperandum? imò quid non deſperandum? Quædam maga his verbi
gloriatur, ſe lunæ imaginem cœlo detrahere poſſe.

Petr. Arb. Satyr. 58.

—— lunæ deſcendit imago
Carminibus deducta meis; trepiduſque furentes
Flectere Phœbus equos, revoluto cogitur orbe.

Hinc imperatori exiſtimandum relinquitur, nihil quicquam ſib adulatione eſſe peſtilentius. Ut maga lunæ, ita adulatio verbi venenatis principi obſtrepere audet; eique omne decus, omnemque dignitatem eripere. Cui ſi tu, ſumme hominum, fortiter & animosè reſtiteris, in inritum abibunt conatus ejus. Enimvero adulatores itidem ut magas mentiri palam eſt. Et has ne impune quidem id, quo falſiſſimè gloriantur, conari conſtat. Teſti Aglaonice filia Igemonis, quæ aſtrologiæ ſciens, prævisо lunæ defectu, promiſit ab ſe, lunam cœlo deductam iri. Nec longum tulit. Nam ſtatim amiſſo quodam è ſuis, multiſque miſeriis conflictata, graves audaciæ pœnas dedit. Unde vetus illud in eos qui merito ſuo multis malis excipiuntur, ὅτι τὴν σελήνην κατασπᾷ, quòd lunam detrahit. Eadem ratione ſi tu imperator, non tranſilieris fines pietatis, te nemo concutere, te nemo loco dimovere poterit. Si is es qui eſſe debes, tum tu conſtanter age; ſperne minas hoſtium; ne metue conjurationes improborum. Nemo te impune laceſſet. Luna ratione operatur, abſque ulla vi; ejuſque opera manant à ſapientia, cùm effectus ſolis ſint à vi & robore. Ideoque fabulantur Herculem ſoli, Mercurium lunæ adhærentem unà cum ipſis omnia luſtrare. Imperatori vi uti non aliter licet quàm ſi priùs ratione expertus ſit. Si hæc compeſcendæ improbitati parum efficax eſt, parumque felix, tum verò quod ratione inſtituerit ne dubitet vi peragere. Lunam Græci vocant ἄρτεμιν ἀπὸ τοῦ ἀρτεμεῖς ποιεῖν, hoc eſt, ὑγιεῖς ab eo quod facit ſanos. Principi homines quòd vivunt, quòd valent, quòd ipſos vivere juvat, acceptum ferunt. Siquis per quietem putarit ſe lunæ amplexibus illigari, autore Artemidoro, hoc ipſi utile ſomnium eſt. In his ſunt naucleri, gubernatores, mercatores, peregrini & errones. Quibus adnumerantur illi qui in cœleſtium contemplatione verſantur.

Schol. Apoll. Rhodii l. 4.

Plutarch. πε. Ισ. ϗ Οσιρ.

Phornut. Apoll. & Dia.

Artemid. lib. 1. c. 83.

Ratiò

Ratio eſt quod ſine ope lanæ ſpeculationes conſiſtere non poſſunt. Atque adeò ſunt qui, iis rejectis quæ de Endymione poëtæ mendaciter narrant, ajunt eum omnium mortalium primum adjeciſſe animum ad eam philoſophiæ partem quæ verſatur in *μετεώροις*. Hujus tam nobilis egregiique ſtudii oportunitates accipiebat à lunæ motibus & luce, cujus circuitiones & numeros invenit, dum noctes huic contemplationi impendit ſomno abſtinens, quem interdiu capiebat. Certè hujus tanti beneficii ipſe ſe lunæ debitorem profeſſus eſt. Si imperator vigilante cura, & ad cœleſtem facem ſuam omnem adminiſtrationem exploraverit, præclariſſimis experimentis comperiet, non ſibi temerè aſſignatum eſſe hoc lunæ ſimulachrum, quo non aliud eſt ſui muneris ſignificantius. Atque hæc quidem etſi vera ſunt, non tamen alia rejicio quæ de hoc ipſo Endymione, quanquam fabuloſa, poëtæ tradunt. Cum enim luna eſſet in complexu Endymionis in monte, cui nomen Aſelina, ſive Latmon, cætera loca fuerunt obſcurata. Id quod lunæ meritò imputari potuit. Hinc Imperator omneſque adeò principes etiam atque etiam monentur nunquam ipſos uni alicui ita pronos eſſe oportere, ut ſe ſubducant aliis. Nempe ex hoc contemptu eſt juſtus dolor, alienatio, odia, turbamenta. Itaque ut luna toti hemiſphærio æqualiter illuceſcit, ita imperatoris eſt ſumma æquitate agere, omnes mortales pari benevolentia complecti, nuſquam lethales tenebras offundere; ſed omnia ſuo ſalutari lumine conveſtire. Sic putet, ſe, ſi degit in contubernio virtutis undique & ubique ſummis veriſque laudibus efferri. Si venit in complexum voluptatis, ibi eſſe ubi fœdis compedibus detinetur, in loco, ſcilicet, anguſto, turpi, & latebroſo, ubi conſpici cuilibet infimæ ſortis homini, nedum imperatori ſummum dedecus eſt. Cæterùm, Plutarcho autore, nobiliſſimus quiſque Romanorum lunulas ferebat in calceis. Id quod ipſe ait geſtantes admonere immortalitatis animæ, aut certè humanarum vicium & inconſtantiæ, ac proinde modeſtiæ. Hæc tibi, imperator, vehemens admonitio eſt, ne cuiquam temporariæ felicitati nimis confidas; ſed modeſtè agas, ut qui momento ex iſto tanto faſtigio in ima dejici potes. Sic ergo habe & imperator, & quiſquis vices imperatoris alicubi agis, tibi, ſi nunquam virtutem deſerueris, imperium fore firmum. Id quod quàm verum ſit, haud certiùs explorare potes quàm ex affectibus obedientium. Si places, ſi volentibus, ſi lætis imperas, nulla te vis concutiet. Si es implacidus, & immanſuetus, in lubrico te eſſe puta. Si vi tantùm imperium obtines, majori vi tibi extorqueri poteſt; ac precariò imperas. Si juſtitiam colis, ſi quantus ſis magnis beneficiis intelligitur, tum

Scholiaſt. Apoll. Rhod. l. 4.

Etymol. ἀσέληνα. Scholiaſt. Apoll. ῥωμ. Rhod. l. 4.

Plutarch. κεφαλ. κατὰ ζς.

verò quia regnas in animis hominum, omnia quæcunque tui p[illegible] ſident tua eſſe ſcito. Hodie, quod advertendum, priſtina illa i[illegible]peratoria poteſtas ſi non penitùs contracta eſt intra fines Germ[illegible]niæ, ſaltem non ferè longiùs excurrit quàm in Italiam, & in co[illegible]limitia Galliæ, in quibus ipſis eſt admodum retuſa & hebeta[illegible] ptopter nimiùm frequenter conceſſos iſtos imperii vicariat[illegible] perpetuos. quos quò pertinuiſſe dicam, niſi ad minuendun[illegible] dehoneſtandum, lacerandum imperium? Gratiæ paucorum, v[illegible]delicet, dati ſunt, ex qua plenè orta eſt pernicies imperii. Na[illegible] quid aliud eſt agere alicubi perpetuum vicarium imperii, quàm [illegible] propria ditione jactare ſe Auguſtulum vix ulla reſpectu Auguſt[illegible] Hinc, inquam, magnum validumque imperium, aut ſaltem parv[illegible] magni imperii reliquiæ reductæ ſunt ad provincialia domini[illegible] quæ plerunque popularibus deprehenduntur eſſe intolerabili[illegible] Nam ipſa imperatoris ditio, autoritas, poteſtas, hodie eſt umbr[illegible] nomenque imperii, non imperium.

CAPUT XXI.

De bractea quæ ambit ſuperiorem partem diadematis imperiali[illegible] De mundi effigie quæ eſt in ſummitate hujus diadematis.

IN imperii diademate aſpicitur bractea aurea & gemmata, incipiens à media lamina, quà regit mediam frontem, undequ[illegible] incipit ambire vacuum illud diadematis intervallum, quod i[illegible] ſpeciem lunæ ſinuari dixi. Hæc bractea deſinit in aliam lamina[illegible] partem quæ eſt in occipitio media. Ita fit, ut habeat ad later[illegible] utrumque cornu, quæ ſunt culmina diadematis, unum dextrorſum, aliud ſiniſtrorſum. Summitas hujus bracteæ ſuſtinet globum effigiem mundi. Id quod haud dubiè inventum eſt repræſentandæ majeſtati imperatoriæ. Mundus eſt omnium parens. Nam ad eum prima cujuſque rei origo perducitur. Ita quantum eſt hominum qui vivunt ſub tutela imperatoris, quòd ſecurè, quòd feliciter agunt, imperatorio numini acceptum referunt. Mundus eſt unus. Unius imperatoris nutu omnia adminiſtrantur. Unus tantum nomen poſſidet; unus tale faſtigium inſidet. Mundus omnium rerum ordinem unuſcircumagit. Imperator in ſingulis imperii partibus præſtat omnium rerum providam diſpoſitionem, eam, cujus vi omnia pulchreſcunt, hoc eſt, ordinem. Ut mundus ſine illo ſummo opifice ſtare non poteſt, ita ſine hoc tanto ductore, ſine hoc capite omnia machinæ imperialis membra nutant. Mundus, divi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

divinum opificum, in ſingulis ſui partibus ſubinde mutatur; nec ulla uſpiam eſt quæ diu eadem maneat. Imperatoriæ prudentiæ eſt pro re mutare conſilia, rationeſque tantæ curæ, prout expedit. Neque enim id eſt levitatis, ſed patientiæ. Mundo, quòd in ſe omnia ornamenta continet, nihil eſt ornatius. Imperatoria virtute nihil ſpectabilius, quia nihil quoque mortalitati eſt conducibilius. Mundi præceps velocitas à nullo mortali oculo, quamlibet acerrimo adverti poteſt, niſi demum convolutis rerum vicibus. In imperatoria majeſtate repoſita ſunt arcana illa ſanctiora, è quibus eſt in omnia regimen. Hæc tamen cujuſmodi ſint, non prius palàm eſt, quàm fuerint ſua bonitate cognita, & ita ad res collata, ut ſatis conſtet, nihil melius eligi potuiſſe. Nempe, lætitia proſperi eventus metui prævertit; felicitas adeſt ſæpius inexpectata. Quicquid in hominis notitiam cadere poteſt mundus ſua magnitudine complectitur. Humana, pia, ſubjectis convenientiſſima exiſtimatio hæc eſt, Vigilem imperatoris oculum, divinamque mentem nihil eorum fugere quibus ſumma cura continetur. Mundum ſapientiæ cultores firmant eſſe σφαιροειδῆ rotundum. Cui rotunditati nihil officiunt illæ quæ aſpectui noſtro ſunt inæqualitates, hoc eſt, tum depreſſa in convalles & abyſſos, vaſto præcipites hiatu, tum in ardua aſpectu juga, aliaque in admirabiles altitudines evecta loca. Quam, ſcilicet, inæqualitatem deterit magnitudo mundanæ molis, quæ ubique teres, ubique æqualis, ſuique ſimilis eſt. Etſi quædam in rerum adminiſtratione frequenter occurrunt quæ ingeniis ægris, jejunis & quærulis præbent occaſionem inconſultarum vocum, ratione tamen ſuſcepta eſſe, denique fatendum eſt. Quippe omnium rerum cauſæ rationeſque librantur in trutina cenſoriæ mentis. Omnia excoquuntur, perpoliuntur & conſummantur in illa ſumma ac generali notitia imperii, cujus ſedes eſt in pectore tanti principis; nempe loco tam excelſo poſita, ut nihil tam altè lateat quod ſe illi ſubtrahere poſſit. Hæc eſt altiſſima illa ſpecula, unde ſummus principum omnia proſpicit, interna, externa, proxima, longinqua, ardua, depreſſa. Hinc componit rerum opportunitates; hinc rejicit improbanda, dubia differt; manum injicit probis. In placitis, electis, probatis acquieſcit, Quæ omnia quò minùs vulgo innoteſcunt, hoc ſunt imperatorio lumini cognitiora; his probat providentiam, vigilantiam, bonitatem ſuam; his lætatur in arcano ſapientiæ ſuæ. Ex his fides fit, nihil in illo deprehendi inæquale apud quem eſt regula omnis æqualitatis, juſtitiæ, ſanctitatis. Dorilaus, Cenſorino autore, ſcripſit mundum eſſe organum Dei. Mundi typo, quem Imperator capite geſtat, ipſe docetur ſe

Cenſorin. c. 13.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſe univerſis illud eſſe, quod mundus eſt divinæ majeſtati. Eſt erg Imperator miniſter Dei in hoc electus ut in imperio perſtet : vices ſummi numinis. Ut mundus conſtat ſocietate cœli, corum que omnium quæ cœleſti ambitu continentur, ita imperii part coaleſcunt ad ſplendorem nominis imperatorii ; ſub tanti numi nis tutela, ſub patrocinio, inquam, tantæ majeſtatis fiunt indivi duæ, imperviæ, impenetrabiles. Sphæra mundi vergit in centrum Mundi centrum eſt globus hic terreſtris quem incolimus ; qui et eſt circumfuſus aquis, ita tamen libratur ut ſit ſolidus, firmus nulla vi ventorum mobilis, nulla vi fluctuum mutabilis. Perſpicu palàm eſt Imperatorem parum eſſe ſua majeſtate tutum, ſi nor nititur perpetua incolumitate ſubiectorum. Hoc eſt imperatorium pedamentum : hoc ipſum ſummi culminis ſolidamentum. Ergo individua ſunt imperator & imperium, hoc eſt ſalus eorum omnium qui ſunt in ditione imperii. Felix eſt is princeps qui felicibus imperat : firmus, qui nihil ſibi & ſuis dividuum facit : undique tutus is, qui quam ſibi, eandem univerſis operam præſtat, in perpetua ſanitate is, qui ſe colit ut caput, univerſos regit ea cura qua quiſque propria membra. Mundi duas partes faciunt, quarum una agit, altera patitur. Illa eſt immutabilis : at hæc obnoxia neceſſitati vicium & mutationis. Illa divinam, hæc humanam ſapientiam repræſentat. Eadem ratione etſi conſilia imperatoris ſunt providæ mentis argumenta, atque ut divina æquum eſt eſſe rata, & immutabili ratione nixa, tamen quia rebus humanis accommodari debent inconſtantibus, fluxis & caducis, neceſſe eſt modum proferendi ea temporibus aptari, occaſionibus applicari, opportunitatibus variari. Ibi divina ſapientia, hîc ſe humana imbecillitas exerit. Mundus eſt templum Dei. Quicquid in ipſo eſt, cultui divino deſtinatum eſt. Imperium eſt ditio & habitatio imperatoris, ſacra ut numinis, ampla ut magni regnatoris, tuta ut aſylum. Hîc ejus virtutes præcipuo cultu celebrantur ut numinum. Meritò. Nam qui eſt pater patriæ, qui cura, affectu, effectu, ſubjectis ut propriis liberis adeſt, quærit, proſpicit, hunc æquum eſt univerſorum erga ſe experiri animum gratiſſimum. Hoc eſt ipſi in adverſis ſolatium, in proſperis gaudium, in dubiis hortamen, in ancipitibus incitamentum. Hanc æſtate meſſem metit, hoſce autumno fructus imperialis ſollicitudinis percipit. Denique,

Virgil. l.6. Æneid.

Ut cœlum ac terras, campoſque liquenteis
Lucentemque globum Lunæ, Titaniaque aſtra
Spiritus intus alit ; totamque infuſa per artus
Mens agitat molem, & magno ſe corpore miſcet.

Inde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Inde hominum, pecudumque genus, vitæque volantum,
Et quæ marmoreo fert monſtra ſub æquore Pontus.
Igneus eſt ollis vigor, & cœleſtis origo
Seminibus, quantum non noxia corpora tardant,
Terrenique habetant artus, moribundaque membra, &c.

Ita putandum eſt, imperatorem eſſe illum ſpiritum qui intus alit, intus vegetat omnem imperii molem, quæ ſic animata eſt ἀγήρως καὶ ἄνοσος, nec ſenectutem novit, nec morbos. Hæc eſt illa mens tanti corporis; hæc eſt illa rectrix tantæ molis; hæc eſt illa gubernatrix tantæ navis; hæc eſt exploratrix omnium virtutum, inventrix commoditatum, & procreatrix felicitatis publicæ. Sub hujus tutela & omnia pericula depelli, & præſentia bona æternari poſſunt. Hæc illa ſunt quæ per mundi ſpeciem, quod eſt culmen imperialis diadematis, ſignificari puto.

CAPUT XXII.

Coronæ ducalis. Ducum alii majores, alii minores. Utrique demonſtrantur. Utriuſque ducatus coronæ ſunt promiſcuæ & cur. Cur minores duces geſtent coronam Ducalem.

DUcum alii ſunt majores, alii minores. Majores voco illos quorum dignitas proximè accedit ad regiam. Et hos quidem duces in tantam magnitudinem, & claritatem evectos video, ut tot mihi reges videre videar. Id duplici ratione accedit; propter genus, ſcilicet, propterque opes & autoritatem. Et verò quod ad genus attinet, vix ullus iſtorum non antiquis regibus oriundum profitetur. Ergo ita ſunt duces, ut eâdem ſint principes prioris generis, de quo infra dicam. Hoc tam excelſo loco aſpicio illa Germaniæ columina, illa Italiæ magna nomina; alioſque qui etſi inter ſe nondum etiam ſatis conveniunt de προεδρίᾳ, tamen id faſtigii inſederunt quod eſt regio proximum. Hinc fit, ut hi omnes unius ordinis eſſe cenſeantur; omnes propemodum ſuſpiciantur ut reges; longeque antiſtent illis quos voco minores. Et quidem minores duces ſunt illi, qui ſunt in ditione majoris poteſtatis, regiæ, imperatoriæ, Pontificiæ. Iſtis, videlicet, dati ſunt ducatus, hoc eſt dignitas & feudum quod hoc nomine demonſtratur, ea lege & conditione, ut juri & juriſdictioni datoris per omnia ſubjecti ſint haud ſecus quàm quilibet è vulgo. Tales fuerunt majores duces in ditione imperatoris antequam darentur eis Vicariatus imperii, de quibus dixi. Cæterùm minores hi duces multùm

exſtant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

exſtant inter eos qui fulgent aliis feudorum dignitatibus, propt
eas cauſas, quas infra memorabo. Sed multùm quoque cedu
illis majoribus. Nam hi in ſua quiſque ditione ſerunt ſe vicari
imperii, quandoquidem ibi omnia obeunt imperatoria muni
Atque adeò quidam ex his audent vocare quoſdam regum in ce
tamen opum, potentiæ, nobilitatis, non etiam dignitatis. N
que enim reges, quemadmodum hi duces, regnant permiſſu m
joris poteſtatis; nullas dominandi leges accipiunt à celſiori culm
ne, qui per omnia ſunt ſui juris. At horum ducum nullus eſt, q
quicquid poteſt polletque, non id omne diplomate ſibi fateatur e
conceſſum; Qui non id ipſum ſolenni more profiteatur, nem
in ipſo ducatus aditu, aut certè primis in ſpatiis regni, imperi
pontificatus, prout is dux hujus aut illius eſt cliens, aut beneficia
rius. Fatentur, inquam, & profitentur, ſe eſſe in clientela, ſu
tutela & patrocinio majoris & eminentioris poteſtatis; id eſt
quòd dominantur, quòd eo loco ſunt, tantumque juris uſurpant
id verò ſe habere muneris alieni, Moſchum excipio, qui ſe æqua
regibus, atque adeò ſe ſuper reges collocat, cùm à nobis ſola cen
ſeatur appellatione magni ducis. At ceteri Europæ duces ſe regibus minores & inferiores hoc ipſo profitentur, quòd ipſi per ſe
aut certè ad id miſſa legatione, genubus ejus advolvuntur, cuju
beneficio tales ſunt; cujus in ditionem dedunt ſeſe, ſuaque adeò omnia alienæ poteſtatis & arbitrii faciunt. Quam ad humilitatem vix quiſquam Europæ regum adigitur, aut demittitur. Nam in terris regio faſtigio nihil quicquam excelſius. Nihil rex nec intra, nec extra ditionem ſuam non infra ſe poſitum videt. Verè Diotogenes qui dixit regem eſſe in mundo veluti figuratum Deum. θεὸς ἐν ἀνθρώποις παρεσχαμάτισται. Ejuſdem hæc ſunt verba, ὅτι θεόμιμον ἐντι πρᾶγμα βασιλεία, regnum eſt negotium imitans Deum. Stenidas ait regem eſſe ἀντίμιμον καὶ ζηλωτὰν τῶ πράτω θεῶ. imitatorem & æmulatorem primo Deo. Primum Deum vocat illum qui natura & ab ſe talis eſt; regem alterum Deum, nempe illius & progeniem & imitationem. Illum in univerſitate rerum; hunc in terris; Illum perpetua, hunc temporaria ſapientia inclytum. Quid? hic ipſe Stenidas philoſophus Pythagoræus vult regem virtutibus nihilo eſſe minorem Deo. Et hi quidem ſunt majores duces, multo excelſiores illis quos voco minores. Nam hi regio diplomate hac tam ſublimi appellatione honeſtantur, quæ eſt nota ampliſſimi, fateor, & perpetui honoris, ejus qui tranſit ad hæredes, ſed qui ſanè circumſcribitur intra omnia officia clientium, ſive, ut jura feudorum loquuntur, vaſſallorum. Quippe horum urbibus, caſtris, domiciliis, agris dicuntur leges. Perſonis item nihil muta-

Stob. ὑποθ. πε. βασ.

Stob. ibid.

quicquam conceſſum, quo eximantur imperio regis, & juriſdictioni publicæ, haud ſanè magis quàm quilibet extremæ plebis homo. Sed, videlicet, iſti eò faſtigii ſublimantur à regibus, ut ſint, quibus addita amplitudo rerum tractatione decus pariter & autoritatem addat. Sæpe tempus adeſt quo talium illuſtre nomen & excellens autoritas rebus agendis & promovendis intelligitur eſſe neceſſaria. Sæpe ductandus exercitus; ſæpe patria propugnanda, aut ultro laceſſendus eſt hoſtis; & aliena invadenda; ſæpe illuſtres legationes obeundæ; ſæpe alia regnorum ſolennia peragenda. Enimvero tali re ac tempore nonniſi à magnis nominibus magnæ res patrantur. Ipſi quoque reges regiam majeſtatem hinc muniunt; ſeque tunc regiè incedere putant, cùm ſe tanto flore circumfuſos, talique præſidio ſtipatos vident; qui hos habent ſicuti aſſiduos cuſtodes, præcipuoſque ſatellites majeſtatis. Certè & hîc ſolem reges imitantur, qui quamlibet ſolus tantuſque, tamen ſtellis circumfundi amat. In hoc quoque Neptuno ſunt ſimiles, cui cùm, autore Platone, plures eſſent liberi è Clitone ſuſcepti; ipſorum vetuſtiſſimum, cui nomen Atlas, univerſæ inſulæ Atlantidos regem conſtituit. cæteros legit ἄρχοντας magiſtratus, ſeu principes, hujus tantæ curæ, non etiam poteſtatis conſortes, & adjutores quales hodie hi duces ſunt regibus. Auro, quod eſt precioſiſſimum omnium metallorum, multa pretioſa connaſci dicuntur, minora tamen ipſo, veluti argentum, æs, taliaque. Ita regi neceſſariò adhærent ϛρατηγία, καὶ δικαϛικὴ, καὶ ῥητορεία, ducatus, judicia, facultas eloquendi. Et hac quidem ratione utroſque duces diſcriminari poſſe puto. Utriuſque tamen ducatus coronæ, quod mirere, ſunt promiſcuæ, etſi regiis ſunt ſimiles. Quippe in utriſque lamina aurea quæ caput ambit, pretioſis quoque lapillis diſtinguitur. Ex hac lamina exeunt flores, & folia. certè id, quicquid eſt, nihil aliud eſt quàm materia florea, foliacea, frondea, læta, laſciviens, ſuaque ſerie laminam inumbrans. Quo effigiatu ſupra dixi repræſentari coronam querceam, hoc eſt, civicam, in qua folia ſunt quercea. Hac fronde, ut jam dixi, Auguſtus in numiſmatibus evinctus aſpicitur, quòd hæc frons eſt veriſſimum ſymbolum ſalutis & ſecuritatis publicæ, quæ majoribus ducibus eſt credita ſicuti regibus. Nimirum, his ducibus, ut ſint reges, tales coronæ convenire videntur, ut inſignia ſuæ dignitatis, quæ quàm proximè accedit ad regiam. Nam quòd inſigniuntur lamina coronaria inumbrata foliis, in hoc verò quodammodo ſunt ſimiles regibus. At quòd ea corona è ſuperiori parte tota patet, cùm regum coronæ ſint clauſæ, docemur ipſos eſſe infra dignitatem regiam. Regnum eſt αὐτοφυὲς ab ſe natum, & nullius

Plato in Crit.

Plato in Polit.

nullius majoris beneficio obnoxium ; propriis, inquam, auſpic
ſuaque vi nixum. At horum ducum, quamlibet latè domina
tium, coronæ effigiantur apertæ, ut in quibus eſt etiam & bene
cio & incremento locus. Quippe natura comparatum eſt ut g
minantia creſcant, & floreſcentia matureſcant. Hoc ut fiat ut
que imbre aliquo etiam irrorari, augeri, promoveri oportet. Er
hi duces tali corona fidem faciunt, ſe inibi eſſe, ut ſublimiore
poteſtatem, cujus magnitudine nituntur, propitiam experiant
illi ſuos auctus acceptos referant. At ſublimis, ſummaque poteſt
hoc eſt regia, imperatoria, pontificia clauſo diademate demo
ſtratur, quòd quæ in aliis germinant apud hos perducta ſunt
maturitatem; quæ alibi incipiunt, aut procedunt, hîc ſunt perf
cta. Ne multa; hæ ſummæ poteſtates illud magnitudinis faſtigiu
inſederunt, ſupra quod aſcendi non poteſt. Huc accedit ipſa a
pellatio dignitatis ducalis, quæ ſanè aſſurgit majeſtati regiæ.
verò regni vocabulum multò latiùs patet quàm ducatus. Regna
tor, idem eſt ductor. Non contra. Et hinc, ſcilicet, eſt om
diſcrimen coronarum, ſeu diadematum regiorum & ducaliu
Quòd autem minores duces regumque vaſſalli tam divite, tam
que ſpecioſa corona utuntur, id adeò hinc fieri credo, ut qui i
honorem ducalis appellationis evecti ſunt, hi quoque inſigni
ducalibus non arceantur; ne minùs quàm imperatoris celebre ſ
beneficium regis. Sed imperatoris conceſſu imperatoria jura majo
res duces uſurpant, cùm vix unquam reges iis quos creant duces
quicquam concedant quo regia jura minui poſſint. Titulos tan
tùm & ornamenta ducalia illis tradunt, quorum omne decus ſem
per ad datorem recurrit. Certè reges juvat aſpicere duces ab ſe crea
tos illis ipſis inſigniis præfulgentes, quibus conſpicui ſunt ii quibu
id juris imperatorio diplomate, una cum imperii vicariatu datum
His addo, meritò ducibus, ſaltem majoribus, conceſſum fuiſſe ju
geſtandi diadematis. Quippe id non novo, ſed priſco more fieri in
venio, quo id ipſum licuit tyrannis, quibus aſſimilo hodiernos majo-
Lucian. in Dial. mort. res duces. Cujus rei exemplum eſt Lampichus Galeorum tyrannus
Hic cùm à Mercurio juberetur ponere omnia, priuſquam pedem
imponeret in cymbam Charontis, diadema, inquit, tantùm permit-
Lucian. Char. te ut habeam, & epheſtridem. Cui Mercurius, Minimè, inquit. Et
hæc pone. Alibi quoque Charon Polycrati Samiorum tyranno tri-
buit diadema.

CAPUT

CAPUT XXIII.

De iis qui vocantur principes. De appellatione & munere principis. De ducatu. Ducatus & principatus dignitates reprocantur, ſeque invicem excipiunt. De diſcrimine quod eſt inter majores & minores principes. De comitatu, & Comitibus, & horum corona. Barones hodierni, & horum corona, ſive ſtrophium.

ADſunt & principes, nunc quidem detrita vi appellationis Auguſtæ, quæ olim unum Romanum principem ſignavit, hoc eſt, ſummum eorum hominum qui incolebant orbem Romanam. Et verò principatus hodiernnus eſt nota duarum dignitatum, quarum, ut de ducibus dixi, una major, altera minor. Majores principes voco illos quibus eſt è regia proſapia ſtemma, quique ſucceſſionis ordine & hereditario jure regiæ majeſtatis faſtigium inſidere poſſunt. Rectè Socrates apud Platonem, Si quis, inquit, ex rege naſcitur, rex eſt nominandus. Et ſive diverſis, ſive iiſdem ſyllabis idem ſignificet, nihil intereſt. Ergo etſi iſtis nec datus eſt ullus neque ducatus, neque marchionatus, neque comitatus, nihilominus cenſentur generali appellatione principis, veluti nati in regia familia, eaque quæ nonniſi principes edit. Ideo majores duces, qui ferè ſe regibus ortos ferunt, principum quoque generali & uſitato vocabulo honeſtantur, ut qui regiæ aut imperatoriæ majeſtatis radio coruſcant. Cæterùm utraque appellatio nempe ducis & principis naturæ ordine facilè reciprocatur. Certè nomine principatus demonſtratur is quem ſignavi, ordo naturæ, cujus ductu itur ad jura ſucceſſionis, hæreditatiſque regiæ. Nomine ducatus militaris atque adeò imperatoria cura. Sed ut natura illud quod prius, illudque quod poſterius eſt pariter creavit, ita illi quod prius eſt, tam ipſa quàm conſenſus hominum videtur aſſignaſſe ducatum, ſive imperatorias partes; illi quod poſterius, obſequium, hoc eſt ſequendi & obſequendi officium, ipſam inquam, parendi neceſſitatem. At princeps propriè is eſt qui alicubi primum locum obtinet. Eſt enim principatus priùs vocabulum ordinis quàm poteſtatis. Itaque principi hoc ipſo quòd primus eſt, natura cenſetur tribuiſſe ducatum, hoc eſt, onus & curam ducendi cæteros. Apertiùs omnem rem promo. Is qui princeps, hoc eſt primus eſt in municipio, in civitate, in republica, haud dubiè tuendo juri publico, & ſtabiliendæ ordinum concordiæ imponitur. Ille ipſus in hoc quoque inventus, ut non

Plato in Crat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

domo ſolùm primo loco ſit, verùm etiam in exercitu, in imper in periculis, aggrediendo, pugnando, vincendo, qualis Ag memnon quem Homerus facit utrumque, nempe τ' ἀγαθὸν κρατερόν τ' αἰχμητὴν, bonum, fortemque pugnatorem. At duca eſt munus illius qui hæc omnia ſimul exequitur, quem viri ducit ad victoriam, victoria ad triumphum, qui à triumph denique rectà pergit ad ſummum locum, hoc eſt, illud dec cui inditum nomen principatus, Ergo verum eſt, utramq dignitatem reciprocari, & altera alteram vicibus excipi. Qu tidie videmus, illum qui princeps eſt, hoc eſt, eſt qui primo lo in Repub. eſt, qui civibus loco capitis eſt, neceſſitate adigi ſuſcipiendum ducatum, nempe, re trepida. Ut ſapienter Di tegenes dixerit, tria eſſe regis opera, in quibus primus eſt loc τῷ ϛρατηγεῖν ducatui. Alter judiciis, tertius pietati. Eundem du cem ſcimus perfuncto ſibi militiæ laboribus præmium propo nere primum & altiſſimum locum, illum, qui quietis Reipul temporibus eſt principatus, ſumma ac perpetua dignitas, qu cenſentur hoc nomine; illa ipſa quæ, repub. ancipiti, efficaciù ſeſe prodit nomine & munere ducatus. Itaque non ſolum amb cenſetur concordi germanitate, verùm & unitate: in hanc ſen aentiam verè Ariſtoteles alicubi ait, belli ac pacis tempus regian poteſtatem comprehendere. Hinc palàm eſt, vix illi quæſtion locum relinqui, utra harum dignitum ſit potior, utra excellentior, quæ veriùs ſono vocis, & mutatione muneris diſcriminantur, quàm origine & effectis. Nec tamen ſum neſcius, uttamque majorum poteſtatum diplomatibus hodierno die propriis quibuſdam notis diſtingui, quæ apud me non tanti ſunt, vt in his memorandis operam abutar. Quicquid notabilioris diſcriminis hîc eſt, id ferè omne deprehenditur inter principes majores & minores, ut dixi de ducibus. Nam hîc quoque minores principes voco illos qui ſtemma nequaquam ducunt à regibus, ſed quibus eſt conceſſus ager, urbs, ditio, feudum, cui nomen principatus, ejuſque domino ac poſſeſſori permiſſum ut vocetur princeps, propria, nimirum ac peculiari appellatione, quæ talem dominum diſtinguit ab aliis aliorum feudorum dominis, hoc eſt, marchionibus, comitibus, baronibus. Nempe, hi omnes in hoc ſunt ſimiles, ut ſint in perpetua clientela, atque adeò in ditione regum. Hic quoque minor principatus eſt minori ducatui æmulus; neque cui prærogativam des, facile dictu eſt. Quippe omnis res pendet ab arbitrio regnantis, cujus in ditione uterque eſt. Enimuero majorum principum dignitas nec datur codicillis, nec emitur ullo pretio, ſed eſt unius munus naturæ. At hæc poſte-

Stob. ὑποθ. τῆς ϛρατ. νϐ.

Stob. ὑποθ. πε. βασ.

poſterior ut quæri, ita amitti poteſt ut res adventitia. Iſti tamen qualeſcunque principes plerunque eadem corona utuntur, qua majores & duces & principes. Nam hæc quoque frondibus & foliis exhilaratur è lamina prodeuntibus; fortaſſe propter eas cauſas quas innui, cùm de majoribus ducibus egi. Superioribus adnumero Comites, hodie quidem longè ſecus quàm olim fuit, minoris loci homines, quàm minores duces, minoreſque principes. Nam quos Romanus imperator iens in bellum, aut imperii ditionem perluſtrans adſciſcebat in comitatum, eoſdem cenſebatur adſumpſiſſe in conſortium curarum principalium; iique plerunque adhibebantur iis miniſtriis quibus maxima quæque conſummantur; denique iſtis uti propemodum ut oculis, brachiis, manibus, ſicuti ex omni hominum genere lectis, atque à principali providentia ad maxima quæque deſtinatis. E tanto, tam arduo, tam nobili munere hoc quoque vocabulum tranſiit ad notam perpetuæ, & hæreditariæ dginitatis. Indidem eſt πάτριος στέφανος, Pollux l. 3. illa corona hæreditaria, argumentum avitæ laudis, decoris, præmiorum· Nam ut aliæ coronæ, hæc quoque transfertur ad poſteros, ac ſicuti a nobili trunco ad felices ramos, traduceſque porrigitur. è quibus

—— primo avulſo non deficit alter Virgil. l. 6.
Aureus, & ſimili frondeſcit virga metallo. Æneid.

Hæc comitum corona conſtat è circulari lamina, cui hærent tres lapilli. Supra laminam ut plurimùm eminent tres uniones magnitudine conſpicui; aut certè continua ſeries minorum unionum, qui & in extremitatibus laminæ, & ſuper ipſa media duplicantur aut triplicantur, cæteriſque eminentiores aſpiciuntur, ſicuti illa margarita tribacca Indica. Marchionum quoque nomen Petron. illos deſignaſſe ajunt, qui imperii marchis, hoc eſt, limitibus Arbit. tutandis præfecti fide, fortitudine, felicitate meruerunt ut hoc quoque nomen referretur inter præcipua decora pacis, certè inter potiſſima, ac perpetua ornamenta ſtrenuiſſimæ familiæ. Sed ut minorum ducum, minorumque principum ſublimitates haud magno, atque haud ſcio an ullo, intervallo diſtant, ita comitum & marchionum æmulæ dignitates hodieque aſpiciuntur: Uſus item altioris aut deperſſioris coronæ, gemmatioris aut ſimplicioris, folioſioris aut laxioris, majoris item & minoris honoris, hoc eſt, honoratioris aut inferioris ſeſſionis & loci variat pro ingeniis locorum, aut diplomatibus regum ut Cæſarum, à quibus iſti eminentium honorum tituli manant. Equidem tam comitum, quàm marchionum coronam

cum Prudentio dixerim perpetuam gemmam, ſive aurum perp tuum.

Prudent. pſychom.

Gemma relucenti diadema amplectitur auro.

His proximi ſunt Barones, hoc eſt, è nobilitate primores. Atq adeò quandoque hac appellatione Baronum univerſus ordo n bilium, cujuſcunque gradus aut dignitatis ſint, continetur. B ronibus licet geſtare non quidem laminam integram, & latam, tenuiorem ac reſtrictiorem, ac veluti circulum ſive gracile vinc lum aureum. Hoc puto repræſentari priſcum illud στρόφιον, hoc etiam ab vera nobilitate ſuper inſigniis & galeæ cono uſurpatu quod connumerari inter ornamenta excelſiorum capitum, ac d ſtingui à corona, docent hæc Artemidori verba; huic quid aliquam præfecturam prædicit [magnum caput] in quo coron aut ſtrophio, aut diademate opus habebit. Ariadne quoque ap Catullum deſcribitur,

Artemid. lib. I. cap. 18.

Catul. Argon.

Non tereti ſtrophio lactanteis vincta papillas.

Hic eſt locus monendi marchiones, comites, barones, eoſq omnes quibus conceſſum eſt ut caput evinciant eâdem prope fo ma, qua prima diadematis pars repræſentatur. Hinc enim doce tur ſe à regnantibus aſſumptos eſſe in primam regni partem, qu eſt conſortium ejus curæ, qua una ſummum illud faſtigium nit tur. Nempe ut omni loco ac tempore principi ac Reipub. ſi acres adiutores in hac tanta, tamque ardua adminiſtratione. adſint perpetua fide & vigilantia. Sua ſingulari opera, omniq virtutum genere omnibus præeant. Ubicunque conſtiterunt, it dem principem veluti exſcriptum referant majeſtate armatum, a toritate venerabilem, jubendi poteſtate validum, denique vi reg numinis ubique præſentem. Exploratum mihi eſt, hæc poſſe di ſpatioſius & inflatiùs: nego veriùs & ſimpliciùs, præſertim eo, qui id ſedulo cavet, ne tranſiliat fines inſtituti ſui. Neq enim de hodiernis dignitatibus ſcribere inſtitui; ſed quicqu hujus feci, id ea mente feci, ut cuilibet ante oculos ponere ſpecies earum coronarum quibus hodierni dominantes uti conſu verunt.

CAPU

CAPUT XXIII.

ilei ducales. Libertas duplex. Pileus eſt ſymbolum libertatis non ſolùm privatæ, ſed & publicæ. Pileus geſtamen regum. Sacerdotes pileati. Legati pileati. Cur pileus ducalis ſit pellitus. De priſco uſu pellium in veſtibus, vaſis, tabernaculis militum, diverſo genere armorum, ſacris, navigatione.

DUcales capitis notas in Germania adverto non tam eſſe coronas aut diademata, qualia deſcripſi, quàm galeros, ſive pi-
os, & quidem pellitos, nullis gemmis, unionibus, lapillis con-
picuos, ſed inſperſos notulis, ſive punctulis nigris velleri ingenitis.
)ucalis pilei ſuperior pars, ea quæ eſt ſupra ambitum capitis, qui-
uſdam inciſuris diſtincta conſpicitur. Ipſius quoque pilei ſuperio-
es extremitates utrinque conſurgunt in patentiorem formam. Ip-
: totus lætiore ambitu, & grato oculis amplexu caput vincit. Cer-
è magnificentia formæ ſpectantes invitat ad illud, quicquid eſt,
iligentiùs intuendum; ac proinde quid ita ſic effigietur, quid-
ue ſignet, ſollertiùs inveſtigandum. Primùm, huic voci dicimus *Philo π. ὀνείρ.*
ıeſſe ſummam dignitatem; ſiquidem & ipſa aſtra à ſapientibus di- *ὀνείρ.*
ta ſunt πιλήματα ἀδιάλυτα αἰθέρος, pilei indiſſolubiles ætheris, ut
liſtinguantur ab iis quæ haud longo intervallo ab hoc ſenſu Ariſto- *Ariſtot. de*
eles vocavit πιλήματα νέφους. Ipſa luna dicta eſt πίλημα οὐκ ἄκρατον *mundo.*
αἰθέρος. non ſynceram coactionem ætheris. Deinde, quòd pileus *Philo π.*
ſt, pronum eſt interpretari illud eſſe argumentum libertatis. Li- *ὀνείρ.*
ɔertas eſt duplex. Eſt enim vegeta illa vis in animo cujuſque, quæ
ɔarere ſcit, ſervire neſcit. Eſt in Repub. licentia dicendi, faciendi-
que quicquid dici, fierique æquum eſt. Utramque, opinor, ſignat
ɔileus ſpecie tam auguſta. Ut ambæ omnium hominum propriæ
ınt, at hanc poſteriorem ſibi Germani vindicant. Non paucæ è pro-
vinciis Europæ ſervituti uſque eò ſunt aſſuetæ, ut, quòd etiam ſer-
viunt, id quoque didicerint ſi non dolere, at conqueri. Germania
omnimodæ ſervitutis impatiens jamdiu eo rerum ſtatu lætatur qui
tranquilliſſimus eſt. Id quod de populo Rom. dixit M. Tullius ho-
lie quidem fortaſſe Germaniæ haud abſurdè convenit. *Aliæ*, inquit, *Cic. Philipp. 6. orat.*
nationes ſervitutem pati poſſunt. Populi Rom. eſt propria libertas. *49.*
Ut cœlum ſalutaribus luminibus diſtinguitur, ita Germanica liber-
tas ſublimibus tot ducum, principumque præſidiis nititur. Ergo hi
duces ac principes quam ipſi animis ingeneratam habent, hanc ipſam,
quatenus legitimi dominatus ratio ſinit, populis libertatem præ-
ſtant. Satis eſt ipſis ſi modeſtè, & ex ingenio gentis dominantur, non

ſuperbè & injurioſè. Hujus tantæ rei certiſſimus index eſt ſublim
ille ſublimium capitum pileus. Pileum olim fuiſſe ſymbolum libe
tatis, etſi notius eſt quàm ut probari neceſſe ſit, tamen enodati
rem tradam quàm vulgo fieri video. Itaque aio, pileum fuiſſe ind
cium recens adeptæ libertatis. Hoc docent hi Plautini verſus,

Plaut. Amphtr. act. 1. ſc. 1.
Niſi & is quoque me ignorabit. Quod ille faciat Jupiter;
Ut & ego hodie raſo capite calvus capite capiam pileum.

hoc eſt, faxit Jupiter ut ego qui hodie geſto caput raſum, quod eſt a
gumentum ſervitutis, eaque re dici poſſum calvus, capiam pileun
quod eſt quotidianum geſtamen manumiſſorum. Ideoque quoti
ſervo homini dabatur libertas, dicebatur vocari ad pileum; ut apu
Suet. Tiber. Suetonium, *Serviſque ad pileum fruſtra vocatis, in Siciliam pro
fugit.* Venum tamen ibant quidam ſervi contra morem pileati; i
ſcilicet quorum nomine venditor nihil præſtaret, ut è Cælio Sabi
Gell. lib. 7. cap. 4. no Gellius tradidit. Hoc dempto, quiſquis pileatus aſpiciebatu
Plutarch. Tito Flam. hic ſui juris eſſe cenſebatur. Flaminii de rege Philippo triumphan
tis currum non unus, ſed duo milla civium Rom. pileata comitat
ſunt, quæ Punicis bellis intercepta, & in Græcia ſervientia cura ſu
collecta in priſtinum gradum reſtituerat. Ergo pileus erat argumen
tum nuperæ libertatis; & ferebatur à recenter manumiſſo τῷ προ-
Liv. lib. 23. σφάτως ἀπελευθερουμένῳ in honorem patroni, hoc eſt illus qui eun
Val. Max. lib. 5. c. 2. libertate donaſſet. Hoc exemplo *Q. Terentius Culleo, pileo capit*
Plutarch. *impoſito, Scipionem triumphantem ſecutus eſt, aperta profeſſione*
ἀποφθ. Scipionem eſſe ſuæ libertatis autorem *Pruſia rex notatus eſt u*
βασιλ. καὶ *indignus majeſtate tanti nominis, quòd pileatus capite raſo ob-*
στρατηγ. *viam ire legatis Romanis ſolitus eſſet, libertumque ſe populi Rom*
Liv. lib. 35. *ferre.* Hæc fuit privata cujuſque ſervitus, cujus mutatæ in liberta-
Polyb. ecl. legat. tem pileus index erat. Ubi advertendum hunc pileum fuiſſe album
Diod. ecl. leg. ut diſertim Diodorus de Pruſia tradidit. Sequutis temporibus pileus
publicæ quoque libertatis argumentum fuit. Cùm conjurati ab ſe
Appian. Alex. l. 2. bell. civ. Cæſarem, regem ac tyrannum ſublatum eſſe clamarent, pileum lan-
ceæ impoſuerunt, ſignum libertatis, cui reſpub. eſſet reddita. *Mor-*
Victor in Ner. *tuo Nerone,* inquit Victor, *adeò cunctæ provinciæ, omniſque Roma*
interitu ejus exultavit, ut plebs induta pileis manumiſſionum,
Strabo l. 6. *tanquam ſævo exempta domino triumpharit.* Memorat Strabo,
Parthenias, cùm conſpiratione & agmine facto in cæteros impetum
facturi eſſent pro adipiſcenda libertate, conveniſſe cum Eilotis ut
Philo in foro ſignum tollerent pileum Laconicum. Et hæc quidem eſt
πρεσβ. prima dignitas pilei, quæ apud alias gentes eſt altiùs evecta. Nam
πρὸς Γαϊ. pileum Dioſcurorum capita texiſſe, tradit Philo. Hunc ipſum re-
Diodor. Sic. lib. 4. antiq. gum Ægyptiorum atque Æthiopicorum fuiſſe geſtamen, Diodo-
rus Siculus autor eſt. Hos pileos ait eſſe oblongos; ac ſerpentibus
iis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

iis, quos aſpidas vocant, circumvolutos. Quod eſt inſigne documentum, eos qui audent inſurgere in regem mortiferis morſibus eſſe obnoxios. Earundem gentium ſacerdotes inibi Diodorus ait eſſe pileatos; Quæ fortaſſe ſunt illæ quarum alicubi mentio eſt apud Lucianum. Quod ad exemplum Dialem Romæ pileatum fuiſſe conſtat. Cui tamen non licet mori pileato, ne, ſcilicet, inſigne ſacerdotii ſit inter feralia. *Diceneus Gothus*, inquit Jornandes, *è Gothorum gente elegit nobiliſſimos prudentiores viros quos theologiam edoctos fecit ſacerdotes, nomen illis pileatorum contradens; ut reor, quia opertis capitibus tiaris, quos pileos alio nomine nuncupamus, litabant. Reliquam verò gentem capillatos dicere juſſit.* Apud multas gentes honeſtiſſimus quiſque erat pileatus. Certè hic mos apud Septentrionales fuit receptus, ut de Scythis tradit Lucianus, ubi ait Toxarim Scytham nec regii fuiſſe generis, neque è pileatis, ſed è plebe unum. Nempe ibi Lucianus vocat πιλοφορικοὺς τοὺς τιμιωτέρους, honoratiores. Exſtat legatio Decebali, qui ad Trajanum legatos miſit τοὺς ἀρίστους τῶν πιλοφόρων ac ſi dicas, pilei feros. Hi enim, inquit, apud ipſos ſunt honoratiores. Et hæc quidem de pileo. Sed quid ita ſit pellitus, uſque adhuc, quod ſciam, eſt rationis incompertæ. Dici tamen ſi non poſſunt vera, at ſaltem veriſimilia & probabilia, ut per hæc quiſque pro ingenio contendat ac penetret ad vera. Primo homines duro, ut ille ait, robore nati,

Lucian. in Sy. Dea. *Appian. Alex. lib. 1. bell. civ.* *Iornand. de reb. Goth.* *Lucian. de Scyt. ſive hoſp.* *Dio in Trajan.* *Xiphil. Trajano.* *Dio ἐκλ. περὶ πρεσβ.*

Nemora, atque cavos montes, ſylvaſque colebaut,
Et frutices inter condebant ſquallida membra.

Lucret. lib. 5.

Poſtea cœperunt, videlicet, admonitu neceſſitatis, *uti*

Pellibus, & ſpoliis corpus veſtire ferarum.

Propert. lib. 4.

Qui veſtitus exin fuit proprius hominum agreſtium.

Verbera pellitus ſetoſa movebat arator.

Hic præſertim fuit indutus præclariſſimi cujuſque venatoris, ut de Aceſte lumen poëtices canit Virgilius,

Virgil. lib. 5. Æneid.

At procul excelſo miratus vertice montis
Adventum, ſociaſque rates occurrit Aceſtes,
Horridus in jaculis, & pelle Libyſtidis urſæ.

Hic quoque fuit cultus priſcorum patrum, ruſtici, inquam, illius ſenatus, qui ab aratro & pulvere vocabatur in Curiam, quæ

Pellitos habuit, ruſtica corda, patres.

Strabo lib. 15.

Indici ſapientiæ antiſtites, illi tam frugales, tamque continentes, cubabant ἐν στιβάσι καὶ δοραῖς, ſuper toris ac pellibus. Atque odeò pelles tranſierunt ad communem uſum. Nam & in pellibus ſedentes epulabantur. Et plebs pellibus veſtiri cœpta. Et quidem Lycurgus vetuit pueros ἱματίοις διαθρύπτεσθαι veſtibus, nempe laneis frangi, hoc eſt enervari ac debilitari, verùm δερματίῳ δι' ἔτους προσεθίζεσθαι ſed pellibus

Etymol. δορά. *Stob. è Xen. περὶ νόμ. καὶ ἐθ.*

Strabo lib. 16. bus per annum aſſuefieri Strabo ubi memorat venationem quarum
dam avium, quæ magnitudine æquant cervos, ait, harum pellibu
Strabo lib. 16. gentem cui nomen Strutophagi, indui, eaſque ſibi ſubſternere. Hi
ipſe ſcriptor Trogloditas vocat δερματοφόρους, pelligeros, non pleben
tantùm, ſed & illud par, virum, inquam, & uxorem, qui præſunt ill
Sen. epiſt. 91. inſigni palmeto, cujus eſt nobilis apud ipſum mentio. *Magna par*
Scytharum, inquit Seneca, *tergis vulpium induitur ac murium; qu*
tactu mollia, & impenetrabilia ventis ſunt. Nimirum, quæcun
que regio feris abundat, in ea ferinarum pellium uſus invaluit; qu
Etymol. ἀνιμ. uſque eò neceſſarius haberi cœptus eſt, ut à veſtibus peculiaribu
tranſierit ad vaſa, quæ ne frangerentur, facta quoque ſunt è pellibus
Denique hic uſus è lare familiari cujuſque meavit in caſtra, *In bello*
Cic. lib. 2. Acad. quæſt. inquit Cicero, *ita magna rei militaris eſſe occupatio ſolet, ut non*
multùm imperatori ſub pellibus otii relinquatur. Retentuſque, in-
Tacit. Annal. lib. 13. quit Tacitus, *omnis exercitus ſub pellibus, quamvis hyeme ſæva*
adeò, ut obducta glacie, niſi effoſſa humus, tentoriis locum non
præberet. Uſui quoque armorum adhibitæ pelles, ac protegendis
militum corporibus. Nam è pellibus facti ſunt thoraces, quibus no-
Pollux. lib. 7. cap. 15. men, σπόλας, ut è Xenophonte Pollux adnotavit. Nec thoraces
Etymol. βῦς σημαίνει δύο. tantum, ſed & ſcuta, ſive clypei ἐκ βοείων δερμάτων è bubulis pel-
libus. Ipſe Jupiter cùm contra Titanas inermis pugnam inſtitue-
ret, acceptam capreæ Amaltheæ pellem pro ſcuto habuiſſe dicitur.
Facta quoque ſunt militaria tegmina capitis, de quibus extat locus
German. in Comment. ad Ara. Phœnom. in Leone. Virgilii,

—— fuluoſque lupi de pelle galeros
Tegmen habet capiti,

Virgil. 7. Æneid. Sed & ipſa perſica gerra conſtat fuiſſe δερμάτινα pellica. Nec verò
Etymol. γέρρα. militiæ tantùm pelles, ſed & religioni adhibitæ.

Virgil. 7. Æneid.

—— huc dona ſacerdos
Contulit, & cæſarum ovium ſub nocte ſilenti
Pellibus incubuit ſtratis, ſomnoſque petiuit.
Hic & tum pater ipſe petens reſponſa Latinus
Centem lanigeras mactabat ritè bidentes
Atque harum effultus tergo, ſtratiſque jacebat
Velleribus.

Alibi de mulieribus lymphatis,

7. Æneid.

Aſt aliæ tremulis ululatibus æthera complent,
Pampineaſque gerunt incinctæ pellibus haſtas.

Virgil. 8. Æneid. Sed & alibi in ſacro quod Herculi fiebat ob Cacum extinctum,

Pellibus in morem cincti, flammaſque ferebant.

Hieron. epiſt. lib. ep. 85. Quinimo & ſanctitate inſignes viros pellibus incinctos legimus.
In his Joannem illum Chriſti prodromon; *qui fugit urbes*, inquit
Hiero-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Hieronymus, *Zona pellicea cingitur, locuſtis alitur, ac melle ſylveſtri, & in typum pœnitentiæ prædicandæ, tortvoſiſſimi animalis veſtitur exuviis.* Hoc ipſum de Hilarione tradit hic ipſe ſcriptor, *Igitur ſacco tantùm membra coopertus, & pelliceum habens ependyten, quem illi beatus Antonius proficiſcenti dederat, &c.* Pelles quoque navigationis comites aſſumptæ.

Hieron. in vita D. Hilarionis.

> *Nec minùs interea barbas, incanaque menta*
> *Cinyphii tondent hirci, ſetaſque comanteis*
> *Uſum in caſtrorum, & miſeris velamina nautis.*

Virgil. lib. 4. Georg.

Xenophonte autore milites Cyri ultra Euphratem ſibi parabant commeatum, confectis ratibus ex iis pellibus quibus utebantur pro tegumentis. Strabo memorat, milites Romanos falcatis haſtis divulſiſſe carbaſa Venetorum. Erant enim, inquit, σκύτινα ex aluta conſuta propter vim ventorum. Et apud Cæſarem, *Pelles*, inquit, *pro velis, alutæque tenuiter confectæ.* Remis quoque aſſuebantur pelles, eaque dicebantur ἀσκώματα.

Xenoph. de exped. Cyr. lib. 1. *Strabo l. 4.* *Cæſ. lib. 3. bel. Gall.* *Etymol. ἀσκώματα.*

CAPUT XXV.

Uſus pellium in aulis regum. Pelles datæ victoribus, Pelles ſuper capitibus regum. Heroës pelliti. Fabula de ſpolio leonis Nemei, quod fuit geſtamen Herculis. Exemplo Herculis cæteri heroës fuerunt geſtores λεοντῆς. Geſtare ſpolium leonis quid ſit. Talium ſpoliorum geſtores invulnerabiles. Fabula de Atalanta. Propter ferarum ſpolia quandoque orta bella. Propria nomina horum ſpoliorum. Imitamenta horum ſpoliorum. Heroës excepti in pellibus ferarum. Pelles tranſierunt ad judicia.

HInc quoque uſus pellium tranſiit ad aulas regum, ubi plurimùm conſpectus. Ipſique adeo reges ac principes dicti ſunt peliti.

> —— *quoniam pietate propinqui*
> *Expetis in media pelliti principis aula.*

Sidon. Apollin. in panegyr.

Pellitum principem vocat, non ſolùm pellibus amictum ob neceſſitatem ſed & propter dignitatem. Certè adnotamus, ſpolia ingentium ferarum victoribus loco præmii quandoque fuiſſe data.

> —— *tergum Getuli immane leonis*
> *Dat Salio villis onèroſum, atque unguibus aureis.*

Virgil. 5. Æneid.

Nec tantùm pelles fuerunt in aula, & inter amictus principis verùm etiam aſcenderunt ſuper capita regum Perſicorum, ut de candy regio tradit Pollux, quem aliquando ait conſtare à pellibus. Hinc rex admonetur ejus fortitudinis, quam nullum pectus regio

Pollux lib. 7. cap. 13.

 angu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

anguſtius admittit. Sed non tantùm reges, verùm & ipſos hero antiquitas pellitos exhibet. Hercules ille heroum ſummus ubiq ſpectatur inſignis ingenti ſpolio leonis, & quidem acerrimi, cui c put eſt flavum. Is tantum ſpolium retorquet in terga ſua, ſcilice extra pugnam, ut in hoc Euripidis loco,

Euripid. Herc. fur. actu I.

πρῶτον μὲν Διὸς ἄλσος
ἠρήμωσε λέοντος.
πυρσῷ δ' ἀμφεκαλύφθη,
ξανθὸν κρᾶτ' ἐπινωτίσας
δεινῷ χάσματι θηρός.

primùm quidem Jovis nemus viduavit leone, fulvoque ſe texit, fl vum caput in terga retorquens terribili rictu feræ. Talem Virgi lius deſcribit Aventinum,

Virgil. 7. Æneid.

Ipſe pedes tegmen torquens immane leonis,
Terribili impexum ſeta cum dentibus albis
Indutus capiti, ſic regia tecta ſubibat
Horridus, Herculeoque humeros invectus amictu.

Alibi Evandro pantheram donat.

Virgil. 8. Æneid.

Tum lateri, atque humeris Tegæum ſubligat enſem
Demiſſa ab læva pantheræ terga retorquens.

Idem Ornito dat pellem taurinam.

Virgil. 11. Æneid.

Cui pellis latos humeros erepta juvenco
Pugnatori operit.

Thom. Mag. in arg. βατρ. Ariſtoph. Phornut. Herc. Germ. in Comment. ad Aratiphanem.

Liber cùm deſcenderet ad inferos unà cum Xanthio ſervo, ut ibi videret Euripidem, induit Herculis λεοντῆν, καὶ ῥόπαλον, ut metum & admirationem obviis injiceret. Utrumque enim, ſpolium, ſcilicet, & clava fuit argumentum generoſitatis. Ut leo eſt omnium ferarum generoſiſſima, ita clava eſt omnium armorum καρτερώτατον fortiſſimum. Hercules à Junone miſſus ad exitium leonis Nemæi, eum juſſu Euryſthei clava interemit. Exin is clava pro gladio, pelle pro ſcuto uti cœpit, nempe in pugna, aut cùm effigiatur ſicuti ſe accingens ad pugnam. Res tota ita narratur. Hercules cùm ad mala aurea perveniſſet, quibus draco cuſtos oculis inconnivivis præpoſitus à Junone fuerat, eum peremit. Qui labor ſummo numini dignus eſt viſus quem inter aſtra collocaret, & utrumque ſyderibus inferret, ea ſpecie qua tantum certamen efficaciſſimè repræſentari potuit, nempe poſt deſectum caput ſerpentis. Ergo Hercules in genu ſtans, manibus altè ſublatis dextro pede contra draconem porrecto pingitur, ut hinc certaminis arduum intelligatur. Habet quoque pellem leonis in ſiniſtra manu, ut inſigne virtutis monſtretur. Nam leonem inermis interfeciſſe dicitur. Hinc eſt, quod antiquitas pingens, aut fingens Herculem, eum

ſemper

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſemper facit inſignem pelle, aut ſpolia leonis. Hoc habitu Ægle nympha hunc heroëm deſcribit apud Apollonium Rhodium.

ἀμφὶ δὲ δέρμα πελωρίου ἕστο λέοντος Apollon.
ὠμόν, ἀδέψητον. Rhod. l. 4.

circa verò pellis ingentis ſit leonis ſæva, cruda. Dein factum eſt, ut geſtare ſpolium leonis nihil aliud ſit, quàm promere vim virtutis, veramque animi fortitudinem, cui omne robur corporis impar ſit. Et verò quoties Græci quempiam multa alacritate quidpiam ſuſcipere dicunt, utuntur hac loquendi formula, μονονουχὶ τὴν λεοντῆν ἐπενδυσάμενος, tantùm non ſpolio leonis incinctus. Itaque apud Platonem Socrates cùm laudibus Hermogenis excitaretur ad expediendam originem eorum nominum quibus quatuor virtutes demonſtrantur, quamvis rem arduam ſuſcipiat, tamen, Quando, inquit, leoninam pellem ſemel indui, minimè meticuloſè agendum, ſed fortiùs huic inquiſitioni inſiſtendum. Poſtea credi cœptum, tales talium ſpoliorum geſtores eſſe Diis genitos, ac proinde invulnerabiles. Nam hoc ipſo, quod tam horribili indutu inſignes inferebant ſeſe, nullis ictibus confici poſſe credebantur. Hujuſmodi eſt ille apud Lycophronem, Plutarch. πε. τοῦ εἰ. Plato in Crat.

—— ὃν χάρωπος ὠμηστοῦ δορὰ Lycophr.
Χαλκῷ τορητὸν σῶμ' ἔτευξεν ἐν μάχῃ, Caſſ.

quem crudelis leonis pellis in pugna reddidit non ære penetrabilem, hoc eſt invulnerabilem. Herculis imitatione cæteri heroës, quoties aliquid magnum & inuſitatum agitant, & ſuſcipiunt, induuntur pelle leonis. Nempe, hoc ſe geſtamine inſignes, terribiles, invulnerabiles fecerunt. Tideum antiquitas ſpolium leonis in clypeo gerentem finxit, ſetis hirſutam

λέοντος δέρος ἔχων ἐπ' ἀσπίδος Euripid.
χαίτῃ πεφρικός. Phœniſ.

Neque enim hoc loco pellem leonis clypeo inſculptam accipio, ſed ipſum ſpolium feræ clypeo adhærens. Certè apud Virgilium Æneas ſe, parentemque filiumque Trojano excidio & incendio erepturus hoc ipſo ſpolio induitur, actu 4.

Hæc fatus, latos humeros, ſubjectaque colla Virgil. 2.
Veſte ſuper, fulvique inſternor pelle leonis. Æneid.
Succedoque oneri.

Alibi,

Dat Niſo Mneſtheus pellem, horrentiſque leonis Virgil. 9.
Exuvias. Æneid.

Adraſtum Statius, ubi eum armat, hoc ipſo ſpolio inſignem facit,

Terga leo, gemino lucent haſtilia ferro.

Idem alibi deſcribens ornatum armorum,

—— *flavent*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Stat. lib. 4. Theb.

——flavent capiti tergoque leonum
Exuviæ, gentilis honos, & pineus armat
Stipes, inexhauſtis arctantur tela pharetris.

ἐν παρέργῳ.

Alios diverſarum ferarum ſpoliis ornatos legimus, ut Polynicen & Atalantam apri. Et de Atalanta quidem ſic ſe res habet. Omnes Græciæ primores convocati fuerunt ad eum aprum occidendum quem & quidem immanem, Ceres immiſerat in regionem Calidoniorum, quam ea fera univerſam vaſtabat. Interfectori præmium fuit propoſitum, ſpolium apri. In hujus tantæ feræ dorſum Atalanta ſagittas contorſit. Eandem Meleager ſub ventre vulneravit, & occidit. Is, capto ingenti ſpolio, illud Atalantæ dedit: Cùm Theſtii liberi hoc ipſum ſpolium Atalantæ eripuiſſent, Meleager ira incenſus, Theſtii filios neci dedit, ſpoliumque Atalantæ reſtituit. Hoc quoque exemplo Argus Areſtorides tauri atrum ſpolium humeris circumpoſuiſſe dicitur in his verſibus,

Apollon. Rhod. lib. 1. & ibi Scholiaſt.

Δέρμα δ᾽ ὁ μὲν ταύροιο ποδηνεκὲς ἀμφέχετ᾽ ὤμους
Ἄργος Ἀρεστορίδης λάχνῃ μέλαν.

Ubi ſcholiaſtis hæc ſunt verba, συνήθες τοῖς ἥρωσι τὸ δερματοφορεῖν, conſuetum [fuit] heroibus pelles geſtare. Talia geſtamina à majoribus accepta generoſa poſteritas, ut ſua, animosè ſervabat, ſaltem in clypeis aliiſque armis effigiata, quem Statius in loco ſupra citato vocat gentilem honorem. Spolium urſæ Mænaliæ unà cum ſecuri dicitur fuiſſe ſpolium Anchæi,

Apollon. Rhod. l. 1.

Βῆ δ᾽ ὅγε Μαιναλίης ἄρκτου δέρος ἀμφίτομόν τε
Δεξιτερῇ πάλλων πέλεκυν μέγαν.

Ibat autem hic Mænaliæ urſæ pellem, & ancipitem dextra vibrans ſecurim magnam. Camillam Virgilius pro mundo muliebri donat exuviis tigridis.

Virgil. 11. Æneid.

Pro crinali auro, pro longæ tegmine pallæ
Tigridis exuviæ per dorſum à vertice pendent.

Strabo lib. 15.

Adnotatum eſt, Sibas, gentem Indicam, ſignum Herculei generis ſervaſſe pelles quibus amiciebantur. Hîc obiter obſervo, ſpolium leonis propriè dici λεοντῆν καὶ δορὰν, pardalis παρδαλῆν, non πάρδαλιν, urſi ἀρκτῆν, vulpis ἀλωπεκῆν, lupi λυκῆν, vituli μοσχῆν. Cæterùm tanta fuit talium geſtaminum dignitas, ut quandoque de his inter celeberrimas gentes armis ſit decertatum. Certè Ætoli & Acarnanes, cùm inter ſe parum obſervarent jura viciniæ ob caput & pellem ſuis Calydonii mutuis ſeſe bellis contriverunt. Theſdiadæ Oeneo & Meleagro bellum indixerunt ob caput & ſpolium ſuis. Horrendum & planè inhumanum eſt id quod de Gelonis memoratur, qui de cute hoſtium ſibi indumenta, equiſque ſuis tegmina faciebant. Quæ tamen omnia eò pertinebant, ut talium geſtori audacia, hoſti-

Pollux lib. 5. cap. 2.

Tzet. in primum lib. Heſ.

Strabo lib. 10.

Solin. cap. 20.

bus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

bus metus adderetur. Ariſtophanæus ille Piſthetærus Iridem minaciter alloquens, ait ſe miſſurum contra Jovem pluſquam ſexcentas aves παρδαλᾶς ἐνημμένους, indutas pardalis, ac ſi dicat, terribili ſpecie, quamque is ferre non poterit. Heroum imitatione priſci reges Deorum nepotes, & imitatores hiſce ſpoliis ut præclariſſimis fortitudinis incitamentis uti voluerunt, potiſſimum in præliis. Sed hæc, videlicet, erant imitamenta ſpoliorum, non ſpolia, quæ interdum magni reges, poſtpoſitis aliis inſignibus, ut rem magnam & magnificam, non ſolùm capite, ſed & aliis corporis partibus geſtarunt. Plutarchus poſtquam egit de bellicis Oſiridis inſtitutis, addit, poſteros reges in præliis conſpici ferarum aureis, & argenteis pellibus circumamictos. Alexander eò devenit, ut amicis ad eum convenientibus, & petaſum in capite, & manu caduceum, nonnunquam leonis pellem, addita clava, Herculis imitatione geſtaret. Enimvero in Alexandro hic affectus, ob rerum magnitudinem, quamlibet dementiæ affinis, utcunque ferri potuit. At in Caligula & in Commodo mera inſania, meruſque furor fuit. Quis non deſpuat cùm legit, illum ut ſibi adſciſceret opinionem & famam divinitatis, æquaſſe ſe ſemideis Libero, Herculi, Dioſcuris, Triphoni, Amphiarao, Amphilocho? Quid ſemideos dico, cùm non erubuerit majorum numinum inſignia aſſumere. Mercurii quidem caduceum, petaſum & chlamydem, Apollinis coronam radiatam. Neptuni tridentem? Quæ certè faciunt ut minus jam miremur eum aliquando induiſſe ſpolium leonis, & manu geſtaſſe clavam, utraque deaurata, caput etiam texiſſe pileo, ut Caſtori & Polluci aſſimilaretur? Quis æquo animo legat, Commodum in curru appoſitam habuiſſe hanc ipſam clavam Herculeam, ſubſtrata ipſi leonis pelle, ac, ne quid inſaniæ deeſſet, aſſumpto quoque nomine Herculis. Hanc inſaniam inſanire voluit Annibal, ſi modò illa ſunt vera, quæ exſtant apud Silium Italicum, qui ſæpe non minùs hiſtoricus eſt quàm poëta,

Ariſtoph. ὄρν.

Plutarch. πε. Ισιδ. ϗ ὀσιρ.

Athen. lib. 12.

Philo. πρεσβ. πρ. Γα.

Sil. Ital. lib. 7.

——jam membra cubili
Erigit & fulvi circumdat pelle leonis,
Quà ſuper inſtratos projectus gramine campi
Preſſerat ante toros.

Mihi hunc ipſum Annibalem facit tectum humeros pelle lenæ.

Sil. Ital. lib. 15.

fraternum lena nitebat,
Demiſſa ex humeris, donum quam fœderis arcti
Trinacrius Libyco rex inter munera pignus
Miſerat, Æoliis geſtatum inſigne tyrannis.

In illis præmiis, quæ hic ipſe poëta memorat data eſſe certaminum victoribus, meminit ſpoliis leonini.

Sil. Ital. lib. 16.

Aurifero perfuſa Tago villoſa leonis
Terga feri.

Illud

Illud non omiſerim, morem antiquitus fuiſſe, ut ſummi heroës pellibus, hoc eſt generoſiſſimæ alicujus feræ ſpolio exciperentur apud hoſpites, ut Æneas ab Evandro,

Virgil. 8. Æneid.

Præcipuumque toro, & villoſi pelle leonis
Accipit Æneam, ſolioque invitat acerno.

Et infra,

Dixit, & auguſti ſubter faſtigia tecti
Ingentem Æneam duxit, ſtratiſque locavit.
Effultum foliis, & pelle Libyſtidis urſæ.

Ipſos heroum, ac ducum equos hac ſpecie ferinarum pellium conſpicuos faciunt poëtæ. Virgilius de Chloreo,

Virgil. 11. Æneid.

Spumantemque agitabat equum, quem pellis ahenis
In plumam ſquamis, auro conſerta tegebat.

Et Statius,

Stat. lib. 4. Theb.

Cornipedem trepidos ſuetum prævertere cervos.
Velatum geminæ dejectu lyncis.

Quæ ſanè omnia evidente argumento ſunt, generoſiſſimæ cujuſque feræ pellem apud ſummos mortalium fuiſſe in ſummo honore, ut illuſtre argumentum nunc regiæ, nunc ducalis, ſemper raræ & heroicæ fortitudinis. Cæterùm hæ pelles à militia & aulis regum tranſierunt ad judicia. Quippe in togatis præliis judex, veluti divina manus, litium portenta conficit. Meritò ergo hæc quoque ſummæ poteſtatis inſignia cum judicibus fuerunt communicata, ut hinc ipſi reddantur auguſtiores, ipſaque adeò judicia rata & ſancta. Qui mos quàm ſit vetuſtus, diſcimus è Claudiano.

Mœrent captivæ pellito judice leges.

CAPUT XXVI.

Monitio ad principem. De pileo Eilotarum. Caninæ effigies. Lugentes erant in pellibus. De notis nigris pilei ducalis.

HInc Duces, quantumque eſt eminentium poteſtatum admonentur antiquiſſimi cultus. Ipſe cultus identidem ſubiicit hoc, ipſos inſidere locum tam excelſum, ut campis ſubmoveant irruptionem ferarum. Hujus enim facinoris illuſtre documentum geſtant, non tantùm corpore. ſed capite potiſſimùm inſigne inſignis feræ ſpolium, exuvias, inquam, hoſtis, induvias ſuas. Neque alia materia veſtiendo principi convenientior eſt illa, quam ipſe ſuo venatu, ſuis manibus, virtuteque peperit. Sed enim, ecquas putas eſſe has feras; Num leones, urſos, lupos, cum quibus vetuſtiſſimo more totis civitatibus erant frequentia certamina, ut de

priſcis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

priſcis Athenienſibus tradit Plutarchus? Minimè. Sed hi, videlicet, ſunt hoſtes externi & interni. Illis, ſi ingruant, imò ne ingruant, juſta arma tempeſtivè opponuntur. At hi ſunt multò quàm illi infeſtiores, ſi non maturè exturbantur. Nam geſtantur in ſinu; intra quemque noſtrum latent; ac dum fallaciter blandiuntur, tunc verò lethaliter vulnerant. Ergo his fortiùs inſiſtendum donec ceſſerint injuſta poſſeſſione. Hæc ſunt vitia, vitiorumque teterrimi fœtus, crimina, utrorumque effectus, pernicies & infamia. Hoc genus hoſtis tam inſidioſi quî fieri poteſt ut princeps expellat ex hominum cœtu, è contubernio ſingulorum, è familiaritate, è penetrali cujuſque, ſi non ipſe ſibi priùs hanc operam dedit? Hæc eſt omnium nobiliſſima pugna; hæc eſt fructuoſiſſima victoria, hic eſt triumphus omnium celebratiſſimus. Princeps hiſce ſpoliis onuſtus regaliter incedit; & caput pileo pellito, ſicuti coruſcante ſydere conſpicuum cœlo inſerit, imitatione heroum. Nam iſti, occiſa aliqua inſigni fera, continuò referebantur inter Deos. Talis deſcribitur ille apud Lycophronem. *Plutarch. Sol.*

> Θεὸς δὲ πολλοῖς αἰπὺς αὐδηθήσεται
> ὅσοι παρ' ἰοῦς χῶνον οἰκοῦνται πέδον
> Δράκοντα τὸν φθείραντα Φαίακας κτανών. *Lycophr. Caſſ.*

Magnus verò à multis Deus appellabitur juxta cavum Jonis habitantibus ſolum, dracone perdente Phæacas occiſo. Dux talis piei geſtor tantorum heroum animoſus imitator, atque adeò æmulator eſſe debet. Aliter ſi facit, hoc geſtamen non habiturus eſt decori, ſed perpetui dedecoris, infamiæque notam. Et verò inſigne feræ dicetur impoſuiſſe capiti ſuo; & cui ſit cor ferinum, feram imitari malle quam hominem. Talis fuit vecordia Dolonis illius, qui vix ulla virtute introrſus munitus, tamen auſus eſt inſignire caput ſuum ignavo terriculo. Ejus hæc ſunt verba apud Euripidem,

> λύκειον ἀμφὶ νῶτα θήσομαι δορὰν,
> Καὶ χάσμα θηρὸς ἀμφ' ἐμῷ θήσω κάρᾳ. *Euripid. Rheſ. actu I.*

Lupinam circa tergum ponam pellem. Et figuram feræ circa meum ponam caput. Quos verſus imitatus eſt Valerius Flaccus,

> *Talis ab Inachiis Nemeæ Tirynthius antris*
> *Ibat adhuc aptans humeris, capitique leonem.* *Val. Flacc. lib. 8. Argon.*

Duci non ſolùm inſtrenuo, ſed & vitiis merſo impoſitus iſte χηματισμὸς, non dicetur eſſe ſpolium alicujus nobilis, inſigniſque feræ, ſed canis. Non illum dico utilem canem, vigilem & paſtorium, non venaticum & generoſum, ſed timidum, impurum, ignavum latratorem, crudelem, exugentem, exiccantem, exedentem cadavera cujuſmodi apud Bactrianos dicuntur fuiſſe ſepulchrales:

aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

aut certè ſimilem illius Ariſtophanæi.

Ariſtoph. ἵππω.

ὅς κέρκῳ σαίνων ὁπόταν δειπνῇς ἐπιθηρῶν
Ἐξέδεταί σου [δήμου] τ' οὖψον, ὅταν σύ που ἄλλοσε χάσκῃς,
Ἐσφοιτῶν δ' ἐς τ' οὐπτάνιον λήσει σε κυνηδὸν
Νύκτωρ τὰς λοπάδας καὶ τὰς νήσους διαλείχων.]

Qui cauda adulans quando cæna inſtat. Exedit tuum [populi] ob-nium, cùm tu alibi hies. Ingredienſque culinam lambit te m canis noctu & ollas & inſulas. Talis fuit pileus Eilotarum, qu ipſis è canina pelle geſtare neceſſe fuit; ſicuti pelliceam veſtem duere, ſicuti vilem, ac luctuoſam, atque adeò teſtem illius mi rimæ conditionis, cui eam gentem neceſſitas addixerat. Hæc P toni eſt εἱλωτεία. Cui ſimilis fuit illa Mariandrynorum ſervit Tum illa Theſſalica gens, quam vocant πενεστικὸν ἔθνος, gente paupertati mancipatam. Hujus ferè generis puto fuiſſe caninas las Ægyptiorum effigies, de quibus Romam advectis, ut illic qu que colerentur inter numina, hæc Prudentius canit.

Athen. lib. 14.

Plato lib. 6. de leg.

Quaſdam victa dedit capitis Cleopatra canini
Effigies.

Prudent. lib. 2. contra Symmach.

Minimùm dux eo loco indignus dicetur geſtare pellem non ſple didam, & indicem tantæ dignitatis, ſed feralem, teſtemque luct generalis & perpetui. Nam teſte Feſto, lugentes, ut hodie quoq pluribus locis in more eſt, in pellibus erant. Caveat ergo dux non pileatus, coronatus, aut diadematus dicatur, ſed criſtatus ſicu gallus inſigni ſuperbia & ſalacitate; atque adeò ut draco θηρότρο-φος, φοινικόλοφος, ferivorus, rubra, ignita, peſtilente criſta, nem pe hominibus non ſolùm territandis, ſed & perdendis. Deniqu illi ducalis pileus eſt, præclariſſima nota excelſiſſimæ dignitatis cui ſi quis caſus pileum capite decuſſerit, nudum caput tale oſten dat, quod tanto geſtamini omnes fateantur eſſe par. Nam quiſqui poſito hoc pileo, dirum, aut leve caput populo aſpiciendum præ bet, is certè aut diris execrationibus excipitur, aut deridetur ſicuti ille

Feſt. pellem.

φέρων λέοντος δέρμα τοῖς ὤμοις ὄνος,

In tetraſt. Gabrii.

ferens leonis pellem humeris aſinus. Cæterùm hanc pelliceam pile tam nobilis materiam dixi eſſe interſtinctam & variatam notis nigris aut ſubfuſcis. Id quod quò pertineat, non eſt dictu pronum. Pri ſco quidem more hoc fieri, perſpicuum eſt è verbis Cornelii Taciti, quo auctore Germani gerunt ferarum pelles, *Proximi ripæ negligenter; ulteriores exquiſitiùs, ut quibus nullus per commercia cultus.* Eligunt, inquit, feras, & detracta velamina ſpargunt maculis, pellibuſque belluarum, quas exterior Oceanus atque ignotum mare gignit. Cæterum hic quidem liberet adhærere vulgatæ opinioni,

Tacit. lib. de mor. Germ.

ſi non

ſi non aliud mihi ſeſe offerret ingenioſius, certè utilius. Enimvero *Philo περ. ὀνείρ.* ut luna eſt interſtincta quibuſdam maculis nigris, quam vocant faciem lunæ, quæ oſtendit, hoc ſydus non eſſe coactionem ætheris planè ſynceram, cujuſmodi ſunt cætera aſtra, ſed globum compactum partim ex æthereа, partim ex aërea ſubſtantia; atque adeò ut ex illa nigredine fides fit, lunari corpori eſſe intermixtum aërem, qui natura eſt niger, ita Duces & principes, & quiſquis mortalium eſt altiſſimo loco poſitus, meminiſſe debet ſe eſſe hominem æthereum quidem & ſublimen, quà ſequitur quò ducit anima, & evehit ſe ſupra caduca & mortalia, ſed eundem multum retinere è contagione terreſtri, quæ ſenſim eſt expungenda multa infuſione cœleſtis lucis. Cæterùm hos qui hodie geſtantur, ajunt eſſe mures illos, quos vocant herminas, ob mollitiem ac teneritudinem nobiles & pretioſos. Ex his ducalia plerunque conficiuntur paludamenta, cum ipſa ducum capitis inſignia. Huic indutui fateor electam fuiſſe leviſſimam ac delicatiſſimam pellem. Quam tamen audeo firmare, non fuiſſe priſcum geſtamen ducum, ſed hodie eſſe priſci, gravioris, & ſeverioris geſtaminis imitamentum; quale fuit Perſicum illud, quod Martialis videtur deſcribere in his verbis,

Lunata nuſquam pellis, & nuſquam toga, *Martial. lib. 1. epigr.*
Olidæque veſtes murice.

Ut ut eſt, hinc duces docentur, non quidem diſcedere à rigida illa priſcorum heroum, ducumque virtute, ſed eam condire illa humanitate, quæ nihil admittit crudum, nihil rude & informe; cujuſmodi non pauca notantur in agreſti illa heroum vita, duriſque moribus, quamlibet ut plurimùm, fortibus & innocentibus, & audatis. Non diſſocient innocentiam à civilitate: non hanc à cæteris virtutibus. Ita geſtent pelles teneras, ut ſint memores priſcæ duritiæ, & illius invicti roboris, quod eſt proprium heroum. Sic ſtatuant, hermineam pellem, ſive ea caput, ſive corpus tegit, repræſentare tegmen alicujus feræ generoſioris, cujuſmodi lynx eſt, qua & bellatores & venatores promiſcuè utuntur.

Heus, inquit, juvenes, monſtrate mearum *Virgil. 1. Æneid.*
Vidiſtis ſi quam hic errantem fortè ſororum
Succinctam pharetra, & maculoſæ tegmine Lyncis.

Hujuſmodi ferè eſt hyena, cujus ſpolium pro foribus propoſitum arcet tempeſtates. Eadem addita ſemini illud inoffenſum ſervare dicitur. Aliæ ſunt aliarum pellium dotes. Certè hippopotami pellis terræ ſi indatur, dicitur arcere ſagittas. Cribrum è pelle lupi conſtans augeri ajunt. Verùm quod attinet ad ducales, tigris & panthera ſunt maculoſæ; utraque terribilis eſt ac formidabilis, aut propter viſum acutiſſimum, aut propter curſum velociſſimum. *Conſtantin. Cæſ. lib. 1. de agric. cap. 14. & lib. 2. cap. 16. cap. 17.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Pana quidem Homerus pellem lyncis humeris geſtantem facit, cr
Homer. hym. εἰς Πᾶνα. do, hinc innuens alteram harum dotium, & fortaſſe utramqu
Certè utramque intelligimus pertinere ad curam principis; cuj
eſt agere perpetuas excubias in hoc, ut nihil lateat inquiſitione
ſuam. Denique omni re perſpecta, ipſe omnibus pariter adſit; nem
pe cùm velociter, eâdem opportunè, cùm feliciter, eâdem & pr
Albric. de imag. Deo in Marcur. videnter. Poſſet illud quoque dici, haſce notulas nigras albedi
inſperſas eſſe imitamentum pilei Mercurialis, qui ſanè dicitur fui
ſemialbus & ſeminiger. Et verò is Deus de albis nigra, de nig
alba facit. Id quod qui diligentiùs inſpexerit, reperiet eſſe propriu
munus principis, cujus virtute qui dies atri fuerunt, redduntur ca
didi. Is ipſe luctum mutat lætitia, curva dirigit, prava corrig
deſperata reſtituit.

CAPUT XXVII.

De diademate Pontificio. Cur hoc diadema vocetur regnum. D materia hujus diadematis. De ejus ſingulari forma. Vocat quoque mitra. Significatus triadis in hoc diademate. Quada de Iano & Mercurio. Mos geſtandi Pontificii diadematis una derivatus. Romanus pontifex regibus adnumeratur.

HUc uſque egi de regio, imperiali, ducali diademate, aliiſqu capitis inſigniis quæ ſunt propria eminentium poteſtatum Reſtat Pontificium diadema, de quo nullo præeunte, atque inte invia ſemitam faciens proferam mea, fortaſſe infra decus ac di gnitatem tantæ rei, donec exſurgat aliquis, qui iſtis veriora, eru ditiora, ſublimiora in commune conferat. Ut hoc agam, ajo Pontificiæ coronæ texto nomen eſſe regnum, ab ipſo ore Chriſt
Matth. c. 6. ſumpto nomine. *Adveniat*, inquit, *regnum tuum*, id eſt, ho à te, Domine, ſupplices petimus, ut difflata errorum, omniſqu ſuperſtitionis caligine, tu ſolus hîc regnum poſſideas. Nam ſi tu hîc regnas, nos verò ſumus in ditione tua. Si tui ſumus, alienar non poſſumus, perpetuò futuri ſumus tui. Si tui, æternum ſu mus felices, æternum erimus conſortes regni tui. Hoc regnun crebris Chriſti victoriis emerſit, nempe catenato diabolo, ſub ju gum miſſa impietate, Ethnica ſuperſtitione tandem triumphata ſequente Chriſti currum ſenatu patriarcharum, prophetarum apoſtolorum, martyrum, doctorum, omnique militia Chriſtiana. Etſi enim eccleſia etiam dicitur militare, tamen eò fortiùs dimicat, quòd eſt victoriæ certa, cum Chriſto duce militet. Chriſtus non ſolum victor, ſed & triumphalis hoc ſuum decus com-

munica

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

municat cum eccleſia, cujus in manum convenit, Ea re eccleſiam Chriſto deſponſatam meritò dicimus eſſe victricem, triumphatricem, regnatricem. Id quod ſi eſt, ut eſt, ecquæ ſit invidia, eum qui in eccleſia agit vices Chriſti, quod eſt caput eccleſiæ, inſigniri nota victoriæ, triumphi, regni? Reges incedunt diademati. Is qui eſt rex regum, cujus unius conceſſu reges eo loco ſunt quo ſunt, non proprio diademate inſignis aſpicietur in perſona illius cui dedit claves cœlorum, quem ipſe ſibi in eccleſia vicarium legit? Adnotavit Philo ſcriptor eruditiſſimus & eloquentiſſimus & quidem è ſacra hiſtoria ſumptum, ſummum Pontificem capite geſtaſſe cidarim. Quippe æquum fuit, eum qui Deo ſacra facit, quo tempore operatur, excellere non ſolùm inter privatæ ſortis homines, ſed & ipſos inter reges. Additque illi qui ad ſacra facienda, & vota preceſque Deo offerendas accedit, æquum eſſe univerſum mundum comitem ire, qui ſignificatur per omnia illa imitamenta quæ tam ſuper capite, quàm ſuper veſte Pontificis erant. Hinc, videlicet, eſt diadema Pontificis Romani, qui inter omnes antiſtites & pontifices eſt ſummo loco. At enim ut regnum Chriſti ſupereminet omnia regna, ita æquum fuit hoc diadema eminere inter omnia diademata. Conſtat ergo è materia pretioſa; eſt forma auguſta, & ſignificatu excellente. Ejus materia, ſuper opes atque æternitatem auri & lapillorum, quæ ſingula nihil ſignant non cœleſte, eſt album interius capitis velamen lineum ſeu ſericum. Sunt & infulæ ſacerdotales & regales quæ utrinque dependent è corona. Et hæc quidem propriè eſt mitra, inſigne pontificale hærens coronæ. Ea re huic diademati non ſolùm nomen eſt regno, ſed & mitræ, ut ſupra dixi, cùm egi de mitra Epiſcopali. Forma ita unum eſt, ut eâdam ſit triplex, nempe textum è tribus coronis, quarum quæ media eſt cumulat illam quæ imo loco eſt. Altera quoque cumulatur ab illa quæ tertia & ſumma eſt. Et hujus quidem diadematis materia & forma talis eſt. Significatus hujus texti tam auguſti non cuilibet ſunt obvii. Scio quales ſint hac de re vulgi voces. Nimirum, ajunt, hinc ſignari tripartitas orbis terrarum oras, quarum nulla non ſit in ditione Pontificis. Ego vulgum nihil moror. Primùm ajo, priſcam ſapientiam ita exiſtimaſſe, dyaden, hoc eſt, binarium numerum eſſe contentionem & audaciam, triadem verò eſſe juſtitiam. Cum enim injuriam pati ſit defectus, injuriam facere ſit ὑπερβολὴ tranſgreſſio ejus quod eſſe debet æquum eſt juſtitiam inter utrumque ſeſe mediam interponere. Eſt ergo Medietas nihil aliud quàm ipſa juſtitia, temperandæ ac emendandæ utrique extremitati inventa, tam quà defectus, quàm quà nimietas eſt. Merito ergo ſapientes firmant, medietatem in triade

Philo πε. ϐ. Μωσ.

Plutarch. πε. Ισι. κ̀ Οσιρ.

Philo πε. κατας. ἀρχιν.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

triade obtinere ducatum, ſive principem locum, qui utramq
extremitatem conſtringit indiſſolubili vinculo; atque adeò è du
bus uſque eò unam facit, ut ſibi utraque utrinque ſit ſatellitiu
ſicuti regi. Enimvero non errabit quiſquis hanc ipſam medie
tem dixerit eſſe regnum. Non potuit ſumma æquitas, vereq
pontificia, ſignificantiùs edi quàm hac triade, à qua eſt libr
mentum omnium rerum, ne hinc aut illinc in mutuam injuria
Sen. ep. 30. propendeant. *Prima pars æquitatis*, inquit Seneca, *eſt æqualit*
At æqualitas omnia tranquillat. Tranquillitas eſt via ad beati
tem. Ergo hæc trias, in qua eſt illa medietas quæ non patit
quenquam eò extolli, unde a ius deprimi poſſit, quæ intuentu
omnia tranquillat, dici poteſt illud æquilibrium quo omnia ſapie
tiſſimè temperantur. Hinc ſummus pontifex intelligit æquum e
ut ſua ſumma autoritate certamina extinguantur; tumultus con
peſcantur, bella conſopiantur. Ut in aliis eminentioribus poteſt
tibus aliquando vitioſæ deprehendantur extremitates, aut prop
Martian. Cap. lib. 6. de triade. defectum, aut propter ὑπερβολὴν, in ipſo elucere debet æquita
hoc eſt perfectio, quam hac quoque ttiade ſignificari conſtat. Na
Auguſt. de civ. Dei lib. 11. c. 31. trias eſt numerus perfectus, quòd eſt princeps imparium, & orig
plurium, & prima ſedatio diſcordantis dyadis, & miſtura ac tem
peramentum cæterorum numerorum, denique, quod eſt impa
Plutarch. Fab. Max. maſculus & maſculæ generoſitatis. Ideo novenarium numerun
Clem. Alex. lib. 6. Strom. qui numerus dividitur in ter tria, ajunt eſſe perfectiſſimum, atq
adeò ad animum pertinere, tribuique Muſis, quarum numer
Sen. ep. 59. conſtat è tribus triadibus. Ipſarum muſarum nulla non cenſet
Cenſor. cap. 14. excellenti invento. Huc accedit, quod unitate ſignatur punctum
dyade linea, quæ nullam in ſe habet latitudinem, triade latitud
Tzetz. in Heſiod. hoc eſt ipſa totius rei ſuperficies, quæ eſt forma & eſſentia re
Philo Jud. illa ſine qua τετρὰς conſiſtere nequit. Qua re docemur, ſacrati
πε. κοσμ. ſimo hoc hujus diadematis texto ſignificari primam rerum om
nium autoritatem, quæ eſt à Deo. Qua dempta nihil quicquam
eorum quæ ſunt, exiſtat. Ex Superioribus quoque omnibus con
ficitur, hoc ternione coronarum, quod eſt inſigne pontificiæ ma
jeſtatis, juſtiſſimam rerum adminiſtrationem efficaciſſimè demon
Plato in polit. ſtrari Et verò cùm τριπλασίαν χάριν triplicem gratiam cuipiam
deberi dicimus, omnimodam dicimus, cùm quempiam ter fe
licem nominamus, eum in perfecta & abſoluta felicitate conſtitu
Ariſtid. tum dicimus. Eodem ferè ſenſu Græci τρικάρανον tricipitem voca
εἰς ῥωμ. runt eum, qui triplici dominatu, hoc eſt, ſumma poteſtate præd
tus eſt. Cæterum cùm omnia ſortiantur initium, medium, finem
extra quos terminos in rerum natura nihil eſt, hinc quoque pontifi
calem excellentiam demonſtrari fatendum eſt. In ejus ſapientia e

auſpi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

auſpicatiſſimum initium rerum; Auſpiciis ductuque hujus tantæ ſublimitatis, rectà itur ad illam felicitatem quæ cumulat, aut potiùs ſuperat omnia vota. Hac item coronæ Pontificalis triade ſacrorum rituum conſummationem, omnemque adeò eccleſiaſtici muneris perfectionem ſignari, non abſurdè dici poteſt. Certè auſpicio triadis, ritu antiquiſſimo, preces tertiò, libamina tertiò repetebantur. Unde fortaſſe apud Platonem Ζεὺς τρίτος σωτὴρ, *Plato ep. 7.* Jupiter tertiùm ſervator. Enimvero ſacra monas tribuitur fabricatori Deo; Qui unus cùm ſit, ad ejus exemplum maxima quæque ſunt unica & ſingularia, ut mundus, Sol, Luna, Veritas. Dyas ex unitate profecta materiam procreavit. Trias omnes materiæ ſpecies. Ex his veluti autoribus conficiuntur ſequentes numeri, è quibus quoque conſtat abſolutiſſimum hoc mundanæ machinæ opus. Certè ſic ordinato hujus coronæ decore, ut è prima manet altera, è duabus tertia, ejus honor ita triplicatus intelligitur, ut è *Philo in ἀλληγορ.* tribus una conſtet, una tres repræſentet, tres unam faciant. Eadem prope ratione qua ad conſtituendam hominis excellentiam neceſſe fuit in unum conſpirare tria, nempe Deum inſpirantem, eam rem quæ inſpiratur, qui eſt ſpiritus Dei, & ſubjectum quod inſpiratur, quæ eſt mens humana. Sub Chriſti regno collectum & unitum eſt quicquid ambitu cœlorum, quicquid maris terrarumque complexu continetur. Unus ille Deus, una eſt illius ſapientia, unica eſt illius in omnia, ſingulariſque potentia. A Chriſto, ſicuti à centro, ſive axe, manant omnes poteſtates in exteriora, veluti à polo in eam ſphæram, cui nomen circite. In hujus manu omnia ſunt. Præ hujus regno omnia regna ſunt exiguæ quædam & circumſcriptæ poteſtates, quæ ſupremæ huic & infinitæ majeſtati aſſurgunt. Ante hunc unum in genua procumbunt. Seque adeò ea lege & conditione inſtitutas fatentur, ut huic uni ſe probent obſequiis, cultu, veneratione, adoratione. Mundus quidem dividitur in regna & provincias ſicuti corpus in membra. At regnum Chriſti quod, ut ſol in re pellucida, in pontificia majeſtate eſt exſcriptum, eſt totum in ſuo toto. Per hoc totum diffuſum ſacratiſſimum numen domini noſtri aliter erumpit in eccleſia, aliter extra eccleſiam. Ubicunque eſt, Deus eſt, omnipotens, in ſua ſacroſancta majeſtate immenſus, in illa immenſitate admirandus; Sed & in eccleſia ſervator. Nam in eccleſia ſua diſperſas gentes collegit, ut quæ linguis & moribus diſſiderent, has fidei commercium congreges faceret; quas ſuperſtitionum errores diſtraherent, veræ religionis vinculum conſtringeret. Poſtremò omnium gentium patria Roma facta eſt, quòd eſt ſedes illius qui univerſis Chriſtianis loco parentis eſt; Qui geſtat inſignia regia,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

quia verè is regit univerſos qui univerſos patria cura & Chriſtia
Philo τίς ὁ τῶν θεί. κληρ. charitate complectitur. His accedit illud quod ſapientiæ prof
ſores tradunt, æqualitatem ſenarii numeri ab ipſo creatore mu
diviſam fuiſſe in duas partes æquales. Prior eſt illa quæ conſta
tribus diebus, illis qui præceſſerunt creationem ſolis. Qui tern
dierum ſignat ſæculum, hoc eſt, æternitatem quæ complecti
illam immenſitatem quæ fuit ante, futuraque eſt poſt tempus.
tres ſequentes demonſtrant tempus, quod eſt imitamentum ſæc
ſi eſt ut re finita ſignari poſſit infinita. Prior item ternio eſt ind
ejus facultatis quam in divina majeſtate priorem ſuſpicimus. Ha
vocant χαριστικὴν ſive δωρητικὴν quæ tota conſtat gratia, mune
favore divino. Alteram dicunt κολαστικὴν ſive κολαστήριον, q
pertinet ad vindicandum & puniendum. Vi prioris illius cùm mu
dus fuerit creatus, meritò creator vocatur dominus nempe ta
operis, Vi hujus poſterioris regit opus ab ſe conditum; & hin
ſcilicet, vocatur Deus utraque facultate præditus, & utramque te
perans. Hæc taliaque ſi Pontifex ad animum revocabit, & h
quoque videbit quæ qualeſque ſint ſuæ partes, ſi in terris inſid
locum Dei. Sacrum item candelabrum veteri lege Moſaica tr
hinc inde habuit calamiſcos, quaſi tria utrinque ſurgentia lumi
quibus templum Dei collucet; ut hinc quoque in pontificali api
divinum lumen eſſe intelligamus, nempe eſſe ipſum in terris qu
lis eſt in cœlo ſol, qui habet ſuper ſe φαίνοντα, φαέθοντα, πυρόεντα
Saturnum, Jovis, & Martis ſtellam; poſt ſe illas nempe Mercuri
& Veneris, & aëri vicinam lunam. Quorum omnium ſimulachru
ſive imitamentum fuit inſigne illud candelabrum, ſeu potius un
verſi cœli. Superioribus addo, divinam majeſtatem tribus potiſſ
mùm rebus cenſeri, ἀφθαρσίᾳ, καὶ δυνάμει, καὶ ἀρετῇ incorruptibilita
te, poteſtate, virtute. Harum ſingulæ ſingulari corona demonſtran
Pluth. Ariſtide. tur. Hæ tamen coronæ in unum redactæ contextum, incomprehe
ſibilem illam adorandæ divinitatis perfectionem utrumque repræ
ſentant. Hæc item tria in humanis mentibus progenerant amorem
timorem, honorem. In divinitate amamus illam ſive incorruptib
litatem, ſive immortalitatem; Timemus dominationem, vim, po
tentiam. Veremur & adoramus juſtitiam. Quæ omnia & ſi & ve
& appoſitè dici poſſunt, tamen illa ſapientia quæ fabricata eſt vene
rabilem illam trium coronarum coitionem, tria, opinor, docui
quibus omnis Chriſtiana pietas continetur, legitimam apicis Apo
ſtolici ſucceſſionem, ſcientiam ſalutis æternæ, deniq; cœlos reſeran
di, occludendique poteſtatem. Nulla harum dotium non modò e
regnum, ſed & omni regno eminentior. His demonſtrandis aſſum
pta eſt corona, res perfecta, eoque perfectior quòd eſt triplicata.

Emer-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Emergente hac corona, valeant ethnica illa inventa. Valeat Ianus ille bifrons, fortè & trifrons, certè quadrifrons, & quicquid ſub tali ſpecie latere homines commenti ſunt. Ut illa non fuit religio ſed religionis imitatrix ſuperſtitio, ita talibus involucris veritatem abſcondit potiùs quàm oſtendit. Huc adde, ſi placet, τρικέφαλον tricipitem illum in triviis Mercuri doctorem viæ, qui ſubſcriptione monſtrabat qua cuique eundum, non ſolùm per agros, ſed & in ipſa urbe Athenienſe. Quin extabant illius, ſi non Hipparchi monita στεῖχε δίκαια φρονῶν, μὴ φίλον ἐξαπάτα, ambula juſta meditans; ne amicum decipe. taliaque. Hoc, quicquid eſt, convenientius eſt noſtro huic apoſtolatus ſucceſſori, quo monſtrante ingredimur illam viam, extra quam omnia ſunt plena errorum. Nempe, hoc eſt, ſummum ac præcipuum munus apoſtolici culminis, in urbibus, in agris, quaqua patet hoc terræ ſolidamentum, diſſeminare doctrinam Euangelicam, quod eſt æternæ ſalutis unicum iter. Enimvero etſi hic noſter neque eſt τρικέφαλος, neque τρικάρηνος, triceps, verùm ut ita dicam, τριστέφανος, vi miniſterii, poteſtatiſque ſibi datæ homines æternæ ſervituti ereptos reddit æternæ libertati. Adeò ut unà cum Prudentio, pauculis mutatis, exclamare libeat,

Etymol. τρικέφαλος.

O triplex honor, ô triforme culmen,
Quo noſtri caput excitatur orbis;
Orbis Chriſtiani decus perenne.

Prudent. periſtoph.

Iſtis omnibus accedit, quod hoc tam ſublime munus Apoſtolatus non poteſt obiri niſi ope ejus triadis quæ & docenti & diſcenti planè eſt neceſſaria. Hæc trias continetur λόγῳ, σαφηνείᾳ λόγου, ἀληθείᾳ αὐτοῦ, verbo, perſpicuitate verbi, veritate ejus. Qui ſanè eſt individuus ſive nexus, ſive textus trium coronarum, quarum ſingulis hæc ſingula demonſtrantur, integro ternione omnia. Hæc eſt illa majeſtas, ſublimitas, efficacitas τρικορύφου triverticis, trini, inquam, illius, & incomparabilis diadematis. Sed ne quis putet hoc pontificale diadema eſſe nuperum ac novitium inventum, legimus in lege Dei, laminam auream rutilaſſe in fronte pontificis; Tum in hac lamina ſcriptum fuiſſe nomen Dei. *Id quod ſignificabat*, inquit Hieronymus, *univerſa quæ ſubter ſunt, Dei arbitrio gubernari.* Hunc Clemens Alexandrinus vocat pileum aureum, qui ſignificavit, inquit, regalem Domini poteſtatem, & principale imperium Chriſti. Tradunt quoque hiſtoriæ eccleſiaſticæ ſcriptóres, Joannem Apoſtolum, ipſum qui ſupra Domini pectus recubuit, pro inſigni pontificio geſtaſſe petalum, ſive auream in fronte laminam. Sequutis temporibus, Sylveſtri Romani epiſcopi verè pontificia moderatio in hac quoque parte eluxit. Nam oblatam ſibi à Con-

Philo Jud. ἀλληγ.

Hieron. ad Fabiol. veſt. ſacer.

Clem. Alex. lib. 5. Strom.

Niceph. lib. 4.

Plati. in Sylv.

ſtantino auream coronam pretioſis lapillis igneſcentem conſtan-ter aſpernatus eſt, contentus mitra, alboque velamine. Album quidem velamen, ibi fuiſſe inſigne epiſcopalis & paſtoritiæ curæ, nemini dubium. Albedo in omnibus eſt Deo grata, vel in ipſa textura, nempe in lino & lana. Totum inſigne ſacrati capitis, ipſam, inquam, mitram veriſimile eſt ab illa Apoſtolica fuiſſe deſumptam, quæ & ipſa Apoſtolorum ætate, ut dixi fuit aurea. Ergo quòd Conſtantinus Sylveſtro obtulit mitram priſco & in eccleſia recepto more fecit. Quòd auream, id quoque ritè. Quòd gemmatam, id novo more. Mitram Sylveſter, hoc eſt, pontificalis capitis inſigne conſtans ex aurea lamina, alboque velamine, ut muneri ſuo convenientem, ſibique debitam uſurpavit. Quòd gemmas, novum mitræ additamentum repudiavit, id modeſtè & Chriſtianè fecit. Hoc exemplo adnotatum eſt, Gottifredum, qui expugnata Hieruſalem, omnium Chriſtianorum ſuffragiis factus eſt rex, auream coronam quam ſingulari virtute meruerat, reſpuiſſe. Is hoc negotium hac via reputabat, Indignam rem fore, ſi ipſe uteretur aureo diademate in illo ipſo loco ubi Chriſtus rex regum, atrociſſima morte affectus, capite coronam ſpineam geſtavit. Porrò cùm Gottifredus rex eſſet, neque novum, neque inconveniens erat, ipſum quaſi regem inſigniri corona. Quam tamen ipſe geſtare ſingulari cauſa, ea quam proximè memoravi, prohibitus, noluit. Eadem ratione Sylveſtro, exemplo Apoſtoli, jus fuit geſtare mitram auream, gemmis ornatam, quæ haud multùm diſtat ab aurea. Attamen gemmata abſtinuit; ut, quomodo is ſuis ſucceſſoribus penitus extinctæ diabolicæ ſuperſtitionis gloriam tradidit, ita aliquid iiſdem relinqueret, quo tanti facinoris, tantæque felicitatis decus auctius fieri, ac luculentiùs repræſentari poſſet. Hoc fuit diadema gemmatum ac triplicatum ea forma qua hodie conſpicitur. Quid mirum, ſi ubique flagrans Chriſtiana pietas, ſimulque admiratio tanti culminis, tum veneratio ſacroſanctæ ſedis metallum pretioſiſſimum hîc quidem cumulavit gemmis, eaque ſpecie qua nulla unquam ante mortales oculos obverſata eſt auguſtior? ſi denique ſequenti ætate, omnis generis opibus in ſinum eccleſiæ cumulatiſſimè congeſtis, ſtudia & ardorem ſuæ profeſſionis pia hac benignitate teſtatum fecit? Cæterùm in hoc diademate pretioſus lapis verbum Dei ſignificat, quod neſcit interitum, nec eſt obnoxium rubigini & corruptioni. Certè Magi nato Chriſto obtulerunt aurum, quod eſt ſymbolum regni. Manet hæc corona, nempe aurea, inquit Clemens Alexandrinus, immortalis ad imaginem domini: Non

Plato lib. 12. de leg.

Plati in Paſchali 2.

Clemens Alex. lib. 2. pædag. cap. 8.

Non enim ſicuti flos flacceſcit. Porrò ſi priſca Roma fuit diademata, ſicuti regina gentium, is qui hodiernæ novæque Romæ imperat, annon meritò extraordinaria corona, ea quæ exſtet ſuper omnia diademata, inſigniri debet? Nam ſuper illa quæ uſque adhuc retuli, Romanus Hierarcha tam latè regnat, ut vel ex eo tantùm quod talis tantuſque eſt, magnis regibus adnumerari poſſit. Et hæc quidem illa ſunt, quæ de Pontificio diademate verecundè potiùs quàm confidenter ſcribo. Non ſum neſcius, in tanta hac opinionum diverſitate, variis affectibus hæc acceptum iri. Sed quid agas? Vetus eſt verbum, σοὶ μὲν ταῦτα δοκοῦντ' ἐστὶν, ἐμοὶ δὲ τάδε. tu iſta cenſes, ego hæc. Stob. εἰς τὸ ἐναντίον περὶ γραμμ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAROLI PASCHALI

Regis in Sacro Conſiſtorio Conſiliarii & apud Rhætos Legati

DE CORONIS

LIBER DECIMUS,

Qui eſt, de priſcorum regum multiplici, va rioque diademate, De ritu ſumendi diadematis, De additamentis coronæ.

CAPUT PRIMUM.

De tiara regum Perſicorum. Diſcrimen inter tiaram ac diadem Quinque tiaræ. Primi generis tiara effigiatur. Ejus materi Secundi generis tiara, geſtamen ducum & primarum. Terti tiara judicum proprius. Quartus ſacrificantium.

HUc uſque egi de iis capitis inſigniis quibus ho dierno die utuntur eminentes ac ſummæ pote ſtates, illæque quæ ſunt his proximæ. Reſtat u perſequar illas regiæ ſummæque dignitatis indi ces coronas, ſive capitis geſtamina quæ olin apud longinquos reges in uſu fuerunt. Nam pri ſca diademata pro more cujuſque gentis non un forma, ſed variata fuiſſe conſtat. Et verò quæ in orbe Romano corona fuit, aut diadema, Perſarum regibus fuit tiara. Etſi hîc antiquitatis monitu libet diſcriminare priſcum tiaram à diademate. Nam tiara, rectus, ut ſupra dixi, dicamque, ita fuit pileus regius, ut non tamen eſſet diadema. Cui rei documento illud eſt, quòd tiara regius cumulabatur diademate. Hoc diſcimus è Xenophonte, ubi loquitur de Cyro è regia prodeunte in publicum, & quidem circumfuſo regia pompa, omnique aulico ſplendore. Habuit, inquit, diadema

Xenoph. de inſt. Cyr. lib. 8.

dema circa tiaram. Et affines ejus illud ipſum inſigne habebant, & nunc hoc ipſum habent. Apulejus quoque ubi deſcribit Paridem, ei *Apul. lib.* tribuit auream tiaram, hujus ſcilicet generis cujus eſt ea quam nunc *10. Metam.* dico. Adeſt & locus Luciani, ubi is luculenter diſtinguit tiaram ab *Lucian.* diademate. Alium ſiquidem fortuna excipiens, inquit, regiè ornat, *reor.* imponens tiaram, & ſatellites tradens, & caput diademate evinciens. Cui loco alter ejuſdem ſcriptoris ſimilis eſt, Pro honore iſto, ô rex, gratias tibi habeo, ac Perſico more procumbens adoro te, ad- *Lucian. navig. ſeu vota.* ductis poſt tergum manibus, venerans rectum iſtum tiaram, atque ipſum diadema. His addo tertium, perinde ac ſi quis regiè ornatus *Lucian. Piſcat. ſeu reviviſc.* rectum habeat tiaram, & diadema, & alia, quotquot ſunt, inſignia regia, ac tamen mendicet. Cæterùm invenio quinque fuiſſe tiaras. Unum univerſæ Perſarum genti communem. Alterum primorum. Tertium judicum. Quartum ſacrificantium. Quintum regiæ majeſtatis proprium. Quòd tiara fuerit pileus communis cuilibet Perſæ, docet Strabo, ubi deſcribit veſtitum hujus gentis. Nam inter cætera *Strab. lib. 15.* tribuit illis tiaras affines tiaris Magorum. Et paulò poſt deſcribens formam tiaræ ait eos geſtare περὶ τῇ κεφαλῇ πίλημα πυργωτὸν, circa caput pileum turritum. Id quoque perſpicuè palam eſt ex Anacreonte, *Anacr.*

> Ἐν ἰσχίοις μὲν ἵπποι
> Πυρὸς χάραγμ᾽ ἔχουσι,
> Καὶ Παρθίους τις ἄνδρας
> Ἐγνώρισεν τιάραις.

In coxis quidem equi ignis ſignum habent, Et Parthos homines quis novit [è] tiaris. Quibus in verſibus non diſtinguit pileos vulgares à ſublimioribus. Adeſt & locus Juſtini, ubi loquitur de Semiramide, *quæ Nino filio adhuc puero non auſa tradere imperium,* *Juſtin. l. 1.* *ſexum mentita, brachia ac crura velamentis, tiara caput texit. Et ne novo habitu aliquid occultare videretur, eodem ornatu & populum veſtiri jubet.* Quem morem veſtis, inquit, exinde gens univerſa tenet. Hujus pilei materiam, quæ fuerit, Strabo explicatè tradit, ῥάκος δὲ σινδόνιόν τι περὶ τῇ κεφαλῇ, circa caput quidpiam panni Sindonii. Ergo tiara fiebat è lana contorta, ut apud Statium loquentem de juvene ſucceſſore regni Perſici.

> *Atque is ubi intorto ſignavit vellere crinem,* *Stat. lib. 8.*
> *Convenitque Deis, hilari per caſtra tumultu*
> *Vadit ovans.*

Hic enim Statius ipſi regi non regiam tiaram in caſtris, ſed communem, eamque laneam tribuit. Porrò hæc tiara non tantùm Perſarum, ſed & aliarum gentium propria fuit. Qua de re operæ pre- *Hieron. ad Fabiol. de veſtitu ſacerd.* tium eſt referre verba Hieronymi. *Quartum,* inquit, *genus eſt veſtimenti rotundum pileolum, quale pictum in Ulyſſæo conſpicimus,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

mus, quaſi ſphæra media ſit diviſa, & pars una ponatur in capit Hoc Græci & noſtri τιάραν, nonnulli galerum vocant, Hebræi mi nephet. Non habet acumen in ſummo; non totum uſque ad co mam caput tegit, ſed tertiam partem à fronte inopertam relin quit, atque ita in occipitio vitta conſtrictum eſt, ut non facilè la batur ex capite. Eſt autem byſſinum, & ſic fabrè opertum lin teolo, ut nulla acus veſtigia extrinſecus appareant. Alterius gene ris tiaram dixi fuiſſe geſtamen primorum, nempe, ut Suidas & Heſy chius ajunt, τῶν στρατηγῶν, ducum. Hunc tiaram Valerius Flaccus de ſcribit in his verſibus, ubi loquitur de Mirace Perſa regio interpret

Valer. Flac. lib. 6. Arg.

At viridem gemmis, & Eoæ ſtamine ſylvæ
Subligat extrema patrium cervice tiaram
Inſignis manicis, inſignis acinace dextro.

Etymol. τιάρα. *Plutarch. ἀποφθ. βασιλ. καὶ στρατηγ.* *Plutarch. πολιτ. παραγγ.* *Curopal. de offic. Conſtantin.*

Hoc genus tiaræ fuit inclinatius, & in frontem exporrectius, u diſcriminaretur à regio. Plutarchus loquens de Artaxerxe, & pœ nis ducum, & pro vellendis, inquit, capillis, depilandoque capite tiaram ponerent. Hoc quoque genus tiaræ idem Plutarchus tradit conceſſum fuiſſe ſeptem Perſis Magorum interfectoribus. Etſi hæc tiara videtur quàm proximè accedere ad regiam, quæ extraordinario merito data ſit loco extraordinarii præmii; ac præ cæteris εἰς τοὔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς, in anteriorem partem capitis exporrigeretur, quaſi regia illa quæ erat recta. Tertio loco poſui tiaram judicum, de quo exſtat locus Curopalatis, qui alibi tiaram à Medis deſumptam ait. Is ergo Curopalates tradit, judices Medorum, capite geſtare φακεωλίδα, quam interpretantur tiaram. Hinc, inquit, cuique tiara. At etiam formam ejus deſcribit. Addit enim, huic tiaræ ad ſiniſtrum latus appenſum eſſe μαργέλλιον συρμαλεϊνὸν, opus è margaritis fimbriatum, alteram aurem geſtoris obtegens. Qua re ſignificatur, aurem intectam accuſatoribus dari, tectam accuſatis. Hæc videtur eſſe illa tiara, quam Priamus geſtabat, cùm populis jura daret in loco imperfecto,

Virgil. 7. Æneid.

Hoc Priami geſtamen erat, cùm jura vocatis
More daret populis; ſceptrumque ſacerque tiaras,
Iliadumque labor, veſtes.

Niceph. lib. 11. cap. 21.

De tiara ſacerdotum & ſacrificantium, quam quarto loco poſui exſtat locus Strabonis, qui ait, Perſas ſacrificantes geſtare τιάρας πιλωτὰς καθηκούσας ἑκατέρωθεν, quæ verba interpres ita reddit, filtraceas infulas ex utraque parte dependentes. Ille quoque ἀρχιερεὺς ſupremus ſacerdos Syriæ Deæ, qui ſolus eſt purpuratus, τιάρῃ χρυσέῃ ἀναδέεται, aurea tiara redimitur. Nicephorus tradit Euſebium Epiſcopum Samoſatenſem multas eccleſias viſitaſſe paſtoribus vacuas. ac ſumpto habitu militis, tectoque capite epiſcopali tiara, quam è

pileo

pileo confecerat, Syriam, Phœniciam, & Palæſtinam peragraſſe. Sacerdotalis hujus tiaræ mentio eſt apud Juvenalem,

Jam pridem cui rauca cohors, cui tympana cedunt *Juven.*
Plebeja, & Phrygia veſtitur bucca tiara, *Sat. 6.*
Grande ſonat, &c.

Ex his omnibus conſtat, has tiaras fuiſſe pileos gentis Perſarum, Medorum, Lydorum, Phrygum eminentes & faſtigiatos, atque ut è Strabone adnotavi, turritos, qualis propemodum eſt hodiernus pileus Turcarum quem Tulbantem vocant.

CAPUT II.

Regia tiara eſt recta. De more illuſtrium hominum cùm urbes ingrederentur. κυρβασία. Tiara verè inſigne regium apud Perſas. Mulieres παρθφόροι. Tiara lunata. Materia regiæ tiaræ. Amplitudo ejus. Implere tiaram, quid, κάνδυς ἁλιπόρφυρος.

REgia tiara & forma & regalibus additamentis, nempe diadematis diſcriminabatur ab hoc pileo multitudinis, primorum, judicum, ſacrificantium. Prima diſcriminis nota eſt, quod regia tiara fuit recta, non item cæteræ, nec ſimpliciter tiara, ſed regia tiara dicebatur, ut apud Æſchylum,

ἔλθ' ἐπ' ἄκρον κόρυ- *Æſchyl.*
μβον ὄχθου, κροκόβαπτον *Perſ.*
ποδὸς εὔμαριν ἀείρων,
βασιλείου τιάρας
φάλαρον πιφαύσκων.

Accede ad ſummam oram tumuli, purpureum pedis calceum attollens, regii tiaræ verticem demonſtrans, hoc eſt, ut ibi Scholiaſtes ait, τὸ σέμμα, regium inſigne. Dion Chryſoſtomus ait, Perſas *Dion Chry-*
regibus ſuis circumdare tiaras & ſceptra, & diademata, ne neſcian- *ſoſt. orat.*
tur eſſe reges. Ubi diſtinguit tiaram à diademate, ſicuti alii ſcri- *14.*
ptores, quorum loca ſupra citavi. Additque fieri non poſſe ut duo geſtent tiaras rectos, hoc eſt, ut uterque regnet, ut duorum ſit unum regni numen. Quod unus hic regius tiara eſſet rectus, præter cæteros, diſertim tradunt Suidas, & autor Etymologici, iiſdem ver- *Suid. & E-*
bis. Suidas etiam ait, Demaratum Lacedæmonium, concedente *tymol.*
ei rege, ut peteret ſiquid vellet, petiiſſe ut Sardeis, regiam urbem *παρθ.*
tiara regia ingrederetur, hoc eſt, habitu regio. Moris enim fuit, (hoc obiter dico) ut illuſtres homines, ſi quandoque inſigniores urbes intrarent, coronati eſſent, nempe iis coronis, quas virtute in certaminibus meruiſſent. Quo exemplo Callipus ille, ſceleſtus ille molitor cædis Dionis, priuſquam ad hoc tantum ſcelus accin- *Plutarch.*
geretur, cùm, inquam, etiam haberetur primus amicorum Dionis, *Dion.*
unà

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

unà cum eo ingreſſus eſt Syracuſas ἐστεφανωμένος, coronatus, ſicut in certaminibus conſpicuus & advertendus. Ariſtophanes Perſicam tiaram diſertim vocat κυρβασίαν, demonſtrantem criſtam galli gallinacei, ejus quæ dicitur avis Perſica. Et verò hunc gallum, quaſi regem, ait geſtare inſignia regia Perſica, quam dicit eſſe κυρβασίαν ὀρθήν. Ex quo Ariſtophanis loco conjicere licet, qua ſpecie tiara regia fuerit, nimirum paulo remotior à fronte, & quà media frons eſt evacutior, & in mucronem faſtigiata, Cæterùm Scholiaſtes interpretans illa verba, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὴν κυρβασίαν τῶν ὀρνίθων μόνος ὀρθὴν, ait, aliis ſolitum eſſe ut inſigne capitis geſtent complicatum & extenſum, ſive pertendens in frontem; at regibus rectum.

Ariſtoph. ὄρνιθ.

Plutarchus ubi memorat Ariamenem non hoſtiliter veniſſe contra Xerxem, ſed eum quietè adiiſſe veluti judicem, ait eum, veniente fratre poſuiſſe tiaram, quam reges ferunt rectam, & hoc habitu occurriſſe ei, eumque ſalutaſſe. Hæc eſt illa tiara, qua Alexander, quamvis aſſumpto veſtitu Perſico, inſigniri noluit. Hanc ipſam Tiribazus vocat κίταριν ἑστῶσαν, cidarim ſtantem, id eſt, rectam. Hæc eſt illa, quam Artabanus poſtquam ſibi impoſuit, Perſis priſtinum regnum reſtituit. Illa ipſa, quam milites Cyri, ejus capiti impoſitam videre cupiebant. Tiaram Curopalates ait Cyrum ſumpſiſſe à Medis, quamvis ſe Perſarum regem ferret. Et quidem apud Medos mulieres dicebantur παρθφόροι geſtatrices tiaræ. Tyrius Maximus ubi loquitur de Xerxe, quem fœda & inceſta cupiditas inquinavit, Hunc, inquit, non in amorem impulit Indica procera puella, non Mardonica tiarifera, non Carica armata, non Lydia canens, non Ionica, non Helleſpontiaca, ſed venit ad Amiſtrin filii uxorem. Apud eundem ſcriptorem magnus Rex, nempe Perſarum, conditur tumulo, & quidem inſignitus tiara. Altera nota regii tiaræ fuit luna; eumque vocabant tiara lunatum, hoc eſt, lunæ ſpecie conſpicuum. Sidonius Apollinaris,

Plutarch. πε. φιλαδέλ.
Plutarch. Alex. Mag.
Plutarch. Artax.
Agath. lib. 2.
Zonar. in Cyr. Curopal. de offic. Conſtantin.
Tyr. Max. Διαλ. I.
Max. Tyr. de amat. Socr. orat. .O.
Sydon. Apoll. in panegyr.

Ut faſtu poſito tumentis aulæ
Qui ſupra ſatrapas ſedet tyrannus,
Ructans ſemideûm propinquitates,
Lunatum tibi flecteret tiaram.

Tertia nota fuit ipſa tiaræ materia aurea & gemmea. Id quod quia regio faſtigio conveniens eſt, non ſolùm trado ut veriſimile, ſed verum eſſe ex Herodiano fit confirmatius, ubi loquitur de Antonini habitu & ornatu poſt interfectum Macrinum, in formam, inquit, tiaræ corona [ei erat] conſtans ex auro, & variis lapillis pretioſis. Si in ſpeciem tiaræ corona facta erat, neceſſe eſt tiaram fuiſſe ex auro diſtinctam inſigni varietate lapillorum. Tiaræ addebantur unguenta pretioſiſſima è myrrha & Labyzo, Heſychio teſte.

Herodian. lib. 5.
Heſych. κίδαρις.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

eſte. Poſtremo tiara regius amplitudine cæteris antiſtabat. Certè Magus is, qui Smergeren fratrem ſuum, nomine Cambyſis regem ſubdebat, his verbis ipſum alloquitur. Ne, inquit, peragrans Perſici imperii provincias è facie noſcaris, circumdabimus te multo ſatellitio; & faciem ferme totam tiara velabit, & inſigne regium, quod erit latitudinis & longitudinis eximiæ. Nam quo majus & amplius fuerit, hoc erit luculentius argumentum magnificentiæ & majeſtatis. Cujus fraudis Tertullianus intelligens, ubi loquitur de mitra tam ampla, ut facilè geſtoris caput tegat ne adgnoſcatur, *Nemo*, inquit, *oſtendere volens hominem, caſſidem ei aut perſonam induit*. Hunc tiaram, veriſimile eſt eſſe illum, quem Cyrus in prœliis geſtare ſolitus erat. Hæc regii tiaræ amplitudo cauſam dedit ei locutioni, cujus è Græcis deſumptæ, noſtri fuerunt imitatores. Quippe invenio, implere tiaram, uſurpatum pro eo quod eſt obire munia regia. ut apud Statium,

Zonar. in Mag.

Tertull. lib. de car. Chriſti.

Plutarch. Artax.

—— viſuſque ſibi nec ſceptra capaci
Suſtentare manu, nec adhuc implere tiaram.

Stat. lib. 8. Theb.

Regum Perſicorum imitatione antiquitas finxit alios ſive heroas, ſive vates, ſive alio quopiam munere inſignes, non quidem reges, ſed fortè ſupra ipſos reges tiara regia ſublimes. In his eſt Orpheus, qui dum vel in ipſa Argo navi, unà cum Jaſone & Medea, & alibi citharæ ſonitu & cantu feras, ipſaque inanima detinet, aſpicitur τιάραν χρυσαυγῆ ἐπὶ κεφαλῆς αἰωρῶν, tiaram auro ſplendentem ſuper capite efferens. Ganymedes quoque cùm in cœlum raptus eſt, pingitur tectus tiara, ſicuti Cupido ſuccinctus pharetra. Pelops puer adamatus à Mercurio, & ab ipſo Deo jam factus feroculus, dum regit quadrigas, in tabula aſpicitur inſignis tiara recta, & Lydia ſtola; Ejuſque ſtatua capite geſtat Perſicum tiaram auro compactum. Ceterùm ex omnibus hiſce locis illud quoque diſcimus, huic regio tiaræ circumpoſitum fuiſſe diadema, notam regiæ frontis; & ex tiara, ac diademate ſic junctis & compactis conſtitiſſe inſigne capitis regum Perſicorum, quod una voce dictum eſt tiara. Tum illud, inſignia regum Perſicorum fuiſſe tiaras, torques, acinaces, quibus adde manicas, Valerius Flaccus,

Philoſtr. in imagin.

Lucian. in Deo. judic.

Philoſtr. in imag.

Philoſtr. in imag.

Plato lib. 8. de Rep.

At viridem gemmis, & Eoæ ſtamine ſylvæ
Subligat extrema patrium cervice tiaram.
Inſignis manicis, inſignis acinace dextro.

Val. Flacc. lib. 6.

Denique tiaras fuiſſe purpureos. Etſi is non fuit cujuſlibet purpuræ color, ſed illius tantùm quæ propriè eſſet è concha marina, quæ Polluci eſt χάνδυς ἁλιπόρφυρος. Unde Romanis principibus fiebat paludamentum, inſigne altiſſimi omnium faſtigii.

Pollux lib. 7. cap. 13.

CAPUT

CAPUT III.

Cidaris Armenica. Cidaris ac tiaræ promiſcui ſignificatus. Cidaris geſtamen regum Ægypti. Candys. Cauſia Macedonica. κορδύλη. κρώβυλος.

Pollux lib. 10. cap. 36.

QUam Perſæ tiaram, Armenii vocabant cidarim, ſive, ut ex Herodoto ſcribit Pollux, κίτταριν, & κίταριν, id eſt, diadema regibus Armeniæ peculiare, nec ferè, niſi nomine diſtinctum à tiara. Quanquam hoc quoque nomine fuit diadema aliorum quorundam regum, veluti Mithridatis regis Ponti, quam Plutarchus diſertim vocat cidarim. Et Philo tradit, reges Eoos ſive Orientis ſolitos eſſe uti cidari pro diademate. Ergo rectè dixerim, aliquando cidarim uſurpari pro tiara Pontica. Cæterùm cùm apud Plutarchum Artaxerxes Darium unum è liberis ſuis renuntiaſſet regem, ei conceſſit τὴν καλουμένην κίταριν ὀρθὴν φέρειν, eam, quæ vocatur citaris, rectam ferre. Heſychius vocat cidarin ſive citarin pileum regium, aut, ut Suidas ait, περίθεμα τῆς κεφαλῆς, circumpoſitionem capitis. Certè fuit pannus contextus è pilis; aut genus galeri, qui cenſetur eſſe idem cum tiara. Id quod Suidas videtur docere his verbis, τινὲς δὲ κίδαριν λέγουσι περικράνιον πῖλον, nempe vulgarem pileum, & univerſis communem. Addit, ἢ στέφανον ἢ φακιώλιον, ἢ πῖλον βασιλικὸν Περσῶν, ἢ τὸ στρόφιον ὃ οἱ ἱερεῖς φοροῦσι, aut coronam, aut faſciam, aut pileum regium Perſarum, aut ſtrophium quod ſacerdotes ferunt. E quibus verbis perſpicuè datur intelligi, cidarin illud ipſum ſignaſſe quod demonſtrat tiara. Agathias quoque cùm de Artaxerxe loquitur, ejus inſigne regium nunc tiaram vocat, nunc cidarin. Id ipſum planum quoque fit ex alio ejuſdem ſcriptoris loco, ubi agit de cidari impoſita utero, in quo erat conceptus Vararanis regis Perſarum. Nicephorus, ubi ait, hunc ipſum Artaxerxem patrem Choſroæ, Artabano per dolum interfecto, primum omnium è Perſis ſumpſiſſe inſigne regium, eam vocat cidarin. Plutarchus quoque cùm memorat, Alexandrum exuta veſte patria, ſumpſiſſe externam, ait illum capiti ſuo circumdediſſe regiam & recta tendentem cidarim. Apud Pollucem, ut ſupra dixi, cidaris eſt tiara. Zich Perſa Choſroi exprobrat ignaviam, ex quo tempore ſumpſit cidarin. Quod tiara fuerit nomen Armenici diadematis, diſcimus è Zonara, cùm memorat, Tigranem capiti ſuo detraxiſſe cidarin coram Pompejo, ibique fuiſſe ut eam poneret ante pedes ejus, & procumberet in genua. ſed regem à Pompejo allevatum, ſibique adſidere juſſum. Cidarin quoque fuiſſe geſtamen

Plutarch. Pomp. — *Philo* περὶ *Μωσ.* — *Plutarch. Artax.* — *Suid. & Heſych.* κίδαρις. — *Agath. lib. 4.* — *Niceph. lib. 1. c. 6.* — *Plutarch. de Alex. fort.* — *Pollux lib. 7. cap. 13.* — *Menand.* περὶ πρεσβ. — *Zonar. in Mithr.*

geſtamen regum Ægyptiorum, legimus in vita Æſopi. Certè cùm
Nectenabò admiſit Æſopum ab rege Babyloniæ ad ſe miſſum, capite *In vita Æ-*
geſtavit διάλιθον κίθαριν, gemmatam citharim. Arenim dixi è *ſop.*
Polluce, Perſicæ tiaræ inditum quoque nomen candys. Quæ vox
pro veſtitu barbarico diſcrepante à Græcanico indutu uſurpatur
apud Lucianum, ubi rhetorica agit cauſam ſuam. Equidem ô judi- *Lucian. bis*
ces, inquit, cùm hic eſſet adoleſcentulus, voce barbarus, ac tantùm *accuſ.*
non candy indutus in Aſſyrium modum, ſuſceptum inſtitui Plutar- *Plutarch.*
chus quoque alicubi ait, Græcos & barbaros non diſtingui chlamy- *πῇ τ' Ἀ-*
de, non pelta, non acinace, non candye. Ubi candys eſt veſtis, puta *λεξ. τύχ.*
Aſſyria. Et verò candyn ita nominat Lucianus, ut difficile dictu ſit, *ἢ ἀρ.*
an ea voce demonſtret diadema, an veſtem. Aut, inquit, ſperat can- *Lucian.*
dyn purpuream, & torquem aureum. Alibi conjungit candyn & *quond. hiſt.*
tiaram, ut videri poſſit candyn eſſe veſtem, ſive Aſſyriam, ſive Per- *ſcrib. ſit.*
ſicam, potiùs quàm notam regii capitis. Id quoque conficitur Plu- *Lucien.*
tarcho, cùm ait Alexandrum, barbarico cultu rejecto, qualis eſt *Deor. con-*
tiara, & candys, & femoralia, è Macedonico & Perſico more mix- *cil.*
tam veſtem induiſſe. Sed omnem hinc dubitationem eximit alius
Luciani locus, ubi Philippum mortuum & Alexandrum quoque *Lucian.*
mortuum colloquentes facit. Tu verò, inquit Philippus, abjecta *Dial. Mort.*
chlamyde Macedonica, candyn, ut ajunt, induiſti, ac tibi tiaram *Philoſtrat.*
rectam impoſuiſti. In imaginibus Philoſtrati ubi deſcribitur habi- *in imag.*
tus regis Medorum, planè diſtinguitur tiara à calaſiri, & candy. E *Lucian.*
quibus omnibus palam fit, candyn quoque fuiſſe veſtem, & quidem *Deor. Con-*
honoratiorem. Redeo ad cauſiam, quod fuit proprium diadema re- *cil.*
gum Macedoniæ. Sed, ut ſupra de tiara dixi, ipſa cauſia proprie
fuit gentis Macedonum. At illa regum propria vocata fuit δια-
δηματοφόρος ferens aut ſuſtinens diadema. Hoc genus cauſiæ An- *Plutarch.*
tonius dedit Ptolomæo, ut regi Phœniciæ, Syriæ, & Ciliciæ. *Antonio.*
Cauſiam fuiſſe communem pileum Macedonum, diſcimus è Stra- *Strabo lib.*
bone, ubi memorat, Oneſicritum ab Alexandro miſſum fuiſſe ad *15.*
Indicos philoſophos Germanas. In quibus cùm Calanus eſſet, vi-
diſſetque Oneſicritum καυσίαν φοροῦντα ferentem cauſiam, & chla-
mydem, & crepidas, riſiſſe. Id quoque verum eſſe, è Menandro
firmat Pollux, Cauſia, inquit, eſt pileus Macedonicus, ſicuti Perſi- *Pollux lib.*
cus, ὥσπερ Περσικός. E quibus verbis puto excidiſſe vocem τιάρα, & *10. c. 36.*
ſic legendum, ὥσπερ τιάρα Περσικός. Quid, quod barbaricum pi-
leum Suidas generali appellatione vocat καυσίαν: Ipſe tamen unà
cum autore Etymologici poſtea agnoſcit καυσίαν eſſe Μακεδόνων
εὔχρηστον ὅπλον, καὶ σκέπας ἐν νιφετῷ, καὶ κόρυν ἐν πολέμῳ. Mace-
donibus familiare genus armorum, ac tegmen in imbre nivali & *Etymol.*
galeam in bello. Quæ etſi vera ſunt, tamen haud minuunt id quod *καυσία.*

 dixi,

Athen. lib. 12. dixi, cauſiam eſſe diadema Macedonicum. Certè Athenæus deſcri bens veſtitum Alexandri, ait illum ſingulis ferme diebus induiſſ chlamydem purpuream, tunicam albo diſtinctam, & cauſiam qua diademar regium ſuſtineret. Quibus è verbis conficitur, verum qui dem eſſe id quod dixi, cauſiam eſſe commune Macedonum capiti geſtamen, qualis eſt pileus, qualemque dixi eſſe tiaram Perſicum ſed regiæ cauſiæ diadema fuiſſe impoſitum, id eſt, pileo Macedo nico additam coronam regiam, aut certè eam notam quæ eſſet loco coronæ. Verùm & in ipſa regia cauſia fuerunt excellentiores nota quæ illam diſcriminabant ab aliis. Hoc docet Plutarchus cùm de *Plutarch. Demetr.* ſcribit veſtitum Demetrii. Hunc enim ait fuiſſe redimitum καυσίαις διμίτροις, cauſiis duplici filo, aut vinculo. Ac ſi dicat, has cau ſias eſſe regibus peculiares, non item aliis. Quippe alia fuit cauſi potentiorum propria, de qua Plutarchus, ubi inducit Neoptolemun *Plutarch. Eume.* loquentem de Cratero. Et ſi tantùm, inquit, viderint cauſiam ejus, vocemque audierint, impetu venient cum armis. Sed in iis quæ ſe quuntur, Plutarchus docet, hanc potentiorum cauſiam fuiſſe inſi gnem, ac diſtinctam à cæteris. Licuit enim Eumeni, inquit, cau ſias, purpuram & chlamydes diſtribuere, id quod erat donum apu Macedonas maximè regium. Eumeni licuit dare cauſias. Nunquid pileum vulgarem Macedonicum? Ridiculè. Quid ergo? cauſiam hoc eſt, pileum inſignem, propriumque ducum & potentiorum ho minum. Quæ Perſis tiara, Armeniis cidaris, Macedonibus cauſia *Etymol. ἐγκεκοισυρωμένος.* fuit, Cyprii vocarunt κορδύλην, Athenienſes κρώβυλον, nempe utriſque συνείλημμα τῆς κεφαλῆς involucrum capitis.

CAPUT IV.

Cornu receptum inter diademata. Cornua in cœlo. Cornu inſigne divinitatis. Dii cornuti. Alexander magnus cornutus Fluvii & montes cornuti. Omnia ſumma, ipſæ concavitates, cherſoneſi cornuti. Cornu Amaltheæ. Priſci reges cornuti. De cornubus Cippi. In rege cornu quid ſignet.

ADeſt & cornu, quod in ordinem diadematum receptum eſſe minimè mirabitur is, cui ejus dotes introſpicere libuerit. Nulla harum non eſt luculentiſſima; nulla non efficaciſſimè repræſentat regiam ſapientiam, excellentem potentiam, dignitatem eminentem, majeſtatem perpetuam. Primùm ajo, cornua occupaſſe cœlum nulla aliorum cœleſtium corporum invidia. Et verò Luna aſpicitur facie cornuta.

Virgil. 3. Æneid. *Tertia jam lunæ ſe cornua lumine complent.*

Atque adeò antiquitas haud quaquam abſurdè exiſtimavit cornu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

eſſe inſigne divinitatis. Cùm ſtultè ſaperet Alexander, exiſtimavit hominibus perſuaderi poſſe ſe Jove prognatum, ſi ſumeret cornua Ammonis. Sic pulchrum credidit, quod pulchrum in homine, nempe faciem, cornubus fœdare, inquit Clemens Alexandrinus. Sic credi poſſe credidit ſe, quamvis aſpectu mortalem, additum eſſe numinibus. Nam numina, & quidem potiſſima; antiquitus exhibebantur cornuta. Silius Italicus Jovem vocat cornigerum. *Athen. lib. 12.* *Clem. Alex. exhort. ad Græc.*

Cornigerumque Jovem, Tarpejumque ore vocemus. *Sil. Ital. lib. 16.*

Bacchus priuſquam naſceretur, habuit cornua, quibus perforavit crus Jovis. Eum certè Euripides vocat tauricornem, *Etymol. Διόνυσος.*

ἔτεκεν δ' ἁνίκα μοῖραι
τέλεσαν ταυρόκερων θεόν. *Euripid. Bacch. act. 1.*

Edidit [Jupiter Bacchum] quando parcæ perfecerunt taurinis cornibus Deum. Hunc quoque faciunt redimientem ſua cornua pampino.

Illum poſt acies, rubrique noviſſima clauſtra *Val. Flacc. lib. 5.*
Æquoris hîc reſides thyrſos, hîc æra moventem,
Udaque pampinea nectentem cornua vitta
Nunc etiam meminiſtis aquæ.

Nimirum hic Jovis clancularius filius patrem imitatur. Nam Ammonem, qui idem eſt cum Jove antiquitas cornutum effinxit, κερασφόρον καὶ αἰπυκέρωτα cornigerum & alticornem. Silius Italicus.

Ammon numen erat Libycæ gentile carinæ, *Sil. Ital. lib. 14.*
Cornigeraque ſedens ſpectabat cærula fronte.

Et paulò poſt,

Is poſtquam adverſis nullus modus, accipe noſtrum
Ammon ſanguinem ait, ſpectator cladis iniquæ.
Atque acto in pectus gladio, dextra inde cruorem
Excipit, & largè ſacra inter cornua fundit.

Eodem libro,

Uritur undivagus Phyton, & corniger Ammon.

Atque adeò apud Ammonem lapis legitur, quod Ammonis vocant cornu. *Nam ita tortuoſus*, inquit Solinus, *eſt & inflexus, ut effigiem reddat cornu arietini. fulgore aureo eſt. Prædivina ſomnia repræſentare dicitur ſubjectus capiti incubantium.* Eadem ferè Plinius. *Ammonis cornu*, inquit, *inter ſacratiſſimas Æthiopiæ gemmas, aureo colore, arietini cornu effigiem reddens promittitur prædivina ſomnia repræſentare.* Fluvii qui inter numina numerantur, effigiantur cornuti. Lycophroni Ocinarus fluvius eſt βούκερως, corniger propter violentiam. Atque adeò ajunt omnes fluvios ab Oceano defluos, & in Oceanum refluos vocari cornua. Inachum Statius cornutum facit, *Solin. cap. 30.* *Plin. lib. 37.* *Lycophr. Caſſ.* *Etymol. κέρας.*

——— pater ipſe bicornis *Stat. lib. 2. Theb.*
In lævum prona nixus ſedet Inachus urna.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Phornut. Nept. 71. Græcis fluvii non ſolùm erant κεραςφόροι, ſed & ταυρωποὶ taurini aſpectu. Ideoque dicebantur efferre cornua quaſi tauri.

Val. Flacc. lib. 1. Arg. 6.

Sylvarumque Dea, atque elatus cornibus amnes.

Et quia tales, aliaſque ob cauſas quas infra memoro, dicebantur regnare. Virgilius ad Tybrim fluvium,

Virgil. 8. Æneid.

Corniger Heſperidum fluvius regnator aquarum,
Adſis ô tandem.

Sophocl. Trachin. Ergo meritò Deianira Acheloum facit βȣ́κερων capite bovillo, videlicet, propter cornua. Ipſa quoque celſiſſima montium juga antiquitas cornuum nomine demonſtravit. Lycophron.

Lycophr. Caſſ.

—— ἔνθα λαμπίτης
Ἱππονίου πρηὼν εἰς Τηθύος κέρας
σκληρὸν νένευκεν.

ubi Lampetes Hipponii montis aſperum cornu in mare vergit. *Etymol. κέπ φ.θ.* Enimvero priſci omnia ſumma vocarunt cornua. Ὑψικέρατον πέτραν uſurpavit Pindarus pro ὑψηλὰ ἀκρωτήρια, altas ſummitates. Regiones quoque cœli demonſtratæ ſunt nomine cornuum, ut τὸ ἑσπέριον κέρας apud Philoſtratum. *Philoſtrat. vita Apoll. lib. 6. in 1.* Illæ quoque flexuoſæ concavitates quæ latent ſub montibus, vocantur cornua. Oppianus,

Oppian. κυνηγ. lib. 4.

ὃς δ' ὕπατον μὲν ἔναιεν ὄρος κεραέσσιν ὑπ' ἄντρου.

Qui ſupremum incolebat montem ſub cornibus antri. Ipſæ terræ longiùs excurrentes in mare, quas vocant cherſoneſos, à poëtis deſignantur hoc nomine. Lycophron de littore Thracio.

Lycophr. Caſſ.

μαζουσία προὔχουσα χερσονήσου κέρως.

Plutarch. Arato. uberoſum prominens Cherſoneſi cornu. Hinc elegans illud Demetrii reſponſum Philippo datum, Siquidem, inquit, vatis habes animam, deſeres locum: Si regis, utroque cornu bovem retinebis, id eſt Peloponneſum. In campis quoque quidam loci inventi quibus nomen eſt cornubus, cujuſmodi is qui eſt in altioribus apud Megaram regionibus. *Plutarch. Themiſt.* Et horum quidem cornuum natura eſt mater, quorum imitatione homines ſua effinxerunt; nec ſua tantùm, ſed & illa quæ numinum ſimulachris addita ſunt. Nec enim ſolus Ammo in ſua ſede fuit cornutus. Nam fuit circumfuſus minoribus numinibus quæ illi adſtabant, & quidem facie cornuta, quæ ea gente debellata, Romam ſunt advecta. Cornutam hanc cohortem demonſtravit Prudentius in hoc loco,

Prudent. lib. 2. cont. Symmach.

quaſdam [effigies] *domitis Ammonis arenis.*
Syrtica cornutas facies habuere trophæa.

Quidam exiſtimarunt cornu Amaltheæ fuiſſe illud ipſum quod Hercules ab Acheloi fronte effregit. In quo, videlicet, omne victoriæ momentum poſitum fuit. *Apollod. in arg. Trachin. Sophocl.* Sed Apollodorus is, aut ſaltem bibliotheca illius è quo Scholiaſtes Sophoclis ſumpſit argumentum Trachiniarum, tradit Herculem fregiſſe ſiniſtrum cornu ejus tauri, in quem, vide-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

videlicet, ſeſe Achelous vertebat. Sed is Achelous, hoc cornu ab Hercule accepto, dedit ei cornu Amaltheæ. A Diis cornua tranſlata ſunt ad reges, illos priſcos innocentia & virtute Diis proximos. Hujus generis fuerunt illa, quæ haruſpex viſa in capite Cippi, dixit ei portendere regnum Latii.

—— tum verò ſuſtulit acre (Ovid. lib. 15. Metam.)
A pecudis fibris ad Cippi cornua lumen.
Rex, ait, ô ſalve. Tibi enim Cippe, tuiſque
Hic locus, & Latiæ parebunt cornibus arces.

Ipſe Cippus alloquens Quirites, ait illum qui de regno agitet, ſi irruperit portas Romanas, voti compotem fore, & quidem propter cornua, ſi non illi obſiſtitur.

Rex erit. Is qui ſit, ſigno non nomine dicam.
Cornua fronte gerit. Quem nobis indicat augur,
Si Romam intrarit, famularia jura daturum.

Ibi populus admirabundus & murmurans inveſtigat, ubinam ſint hæc cornua, cujuſque capiti hæreant. Ea Cippus haud cunctatus populo oſtendit.

Rurſus ad hos Cippus, Quem poſcitis, inquit, habetis.
Et dempta capiti, populo prohibente, corona,
Exhibuit gemino præſignia tempora cornu,

Deinde addit,

Demiſere oculos omnes, gemitumque dedêre.
Atque illud meritis clarum (quis credere poſſit?)
Inviti vidêre caput.

Quibus è verbis palam eſt, illa cornua nihil fuiſſe niſi radios, quos è capite Cippi ingens ejus virtus ejectabat, veluti è divino vertice. Id poëta optimus ſui interpres planum facit his verbis, *Illud meritis clarum caput*, hoc eſt, totum conſpicuum, luminoſum, radians iis virtutibus, quæ in terris ſunt veluti cœleſtes radii. Ergo cùm in tali capite tanta eſſet virtutum majeſtas,

—— nec honore carere
Ulteriùs paſſi feſtam impoſuêre coronam.

id eſt, talem, tantumque virum, tot meritis ſubnixum, totque virtutibus commendatum ingenti conſenſu, tum feſtis ac fauſtis acclamationibus regem renuntiarunt. Illi ipſi illa cornua, quò poſteritati res teſtatior fieret,

—— auratis miram referentia formam
Poſtibus inſculpunt longum manſura per ævum.

Io cornuta progenitrix dicitur peperiſſe reges Thebanos.

Ἰώ θ', ἁ κερόεσσα προμάτωρ, (Euripid. Phœniſſ. actu 3.)
Καδμείων βασιλῆας ἐγείνατο.

Æſchyl. Prometh. Et hac, videlicet, forma ipſa Jovi placuit. Itaque promiſcuè reges & Deos antiquitas exhibuit cornutos, hos ob potentiam, illos ob nobilitatem, quòd his eſſent prognati. Et verò cùm regum & ſublimium hominum propria ſit potentia, in hoc hominum genere per effigiem cornu ſignificatur ſumma illa, cujus in omnia imperium eſt, potentia & autoritas. Plutarchus adnotavit arietis unicorni caput Pericli ex agro allatum: Tunc Lamponem vatem, ut vidit cornu forte ac validum prominens è media fronte, dixiſſe, Quòd cùm in ci-
Plutarch. Peric. vitate ſint duæ potentiæ Thucydidis & Periclis, futurum ut apud illum maneat robur apud quem remaneret tale ſignum. Sed nec ſola fabulæ, nec gentium hiſtoriæ tantùm hoc veluti per nubem oſten-
Exo. cap. 34. dunt, ſed & ipſa veritas divini oraculi. *Quippe cùm Moſes deſcenderet de monte Sinai, tenebat duas tabulas lapideas teſtimonii, & ignorabat quod cornuta eſſet facies ſua ex conſortio ſermonis divini.* Sic vertit vetus interpres. Sed novus, *Neſciebat quod radios ejacularetur cutis faciei ejus ex colloquio divino.* Nempe quòd Moſes propriore intuitu Deum viderat, remanſerunt in facie ejus quædam ſcintillæ divinitatis, quæ non meliùs intelligi poterant quàm ab diffuſa divinæ lucis aſpergine in caput ejus, indeque & radiante & co-
Clem. Alex. lib. 6. Strom. ruſcante in omnia. Vultum ejus, inquit Clemens Alexandrinus, inſidebat, ἐπίχροιά τις δεδοξασμένη, glorificata quædam coloris ſpecies. Cornua enata in capite Moſis fuiſſe cœleſtes radios intellexit quoque ſive Drepanius, ſive alius, quiſquis eſt autor horum verſuum.

Legiferum nobis monſtrat & ipſe ſenem,
Flammea cornuto librantem lumina vultu,
Geſtantemque ſacris jura ſuperna libris.

Ergo cùm Moſis dicitur caput eſſe cornutum, accipimus pro eo quod eſt radiatum, & copiam cœleſtis lucis ejaculans. Nimirùm, quòd illi flammæ gladioli, ſiue flammati & undantes flocci aſpicientibus præbent ſpeciem cornu non ſanè ferini, ſed cœleſtis; cujus impetu dura franguntur, ſuperbientia domitantur, eminentia disjiciuntur. Et verò quid luce velocius, quid potentius, quid divinitati ſimilius? Enimvero divina lux promicans è cœleſti capite, nec ſignificantiùs, nec luculentiùs effigiari potuit quàm per nomen ac ſpeciem cornu. Nec mirum ſi priſci eccleſiaſtici ſcriptores frequenter quia libenter utuntur hac voce, quoties cœleſtes Chriſti virtutes ob oculos id agunt ut ponant. Certè Tertullianus Chriſto tribuit cor-
Tertull. lib. adv. Jud. nu, cujus duplicem oſtendit effectum, ubi loquitur de Joſepho. *Nam & benedicitur*, inquit, *à patre in hæc verba Joſeph, Tauri decor ejus, cornua unicornis cornua ejus. In eis nationes ventilabit pariter ad ſummum uſque terræ. Non utique rhinoceros deſtinabatur unicornis, vel Minotaurus bicornis, ſed Chriſtus illo ſignificabatur,*

taurus

taurus ob utranque diſpoſitionem, aliis ferus ut judex, aliis manſuetus ut ſervator, cujus cornua eſſent æſtimata. Nam & in antemna navis, quæ crucis pars eſt, hoc extremitates ejus vocantur. Unicornis autem medio ſtipite palus. Hac denique virtute crucis, & hoc more cornutus univerſas gentes & nunc ventilat per fidem, auferens à terra in cœlum. Et tunc ventilabit per judicium deſcendens de cœlo in terram. Enimvero in Moſe utrumque, & lux & vis conſpicua fuerunt. Lux quidem tanta, quantam multitudo ferre non potuit. Vis ea, quæ omnia, ne illis quidem exceptis quæ natura ſunt inſuperabilia, domitavit. Hinc eſt, quod apud noſtros cornea corpora ſunt fortia & robuſta. *Cornea videmus corpora piſcatorum*, inquit Plinius idem alibi, *Quibus natura concreta ſunt oſſa, qui ſunt rari admodum cornei vocantur.* David ait, *Deum eſſe cornu ſalutis ſuæ*, id eſt, tutelam, præſidium, perfugium ſuum. *Deus rupes mea. Illo nitar, clypeus meus, & cornu ſalutis meæ, arx mea, & aſylum meum, ſervator meus, à violentia aſſeres me.* Denique cornu Dei ut improbos eſt acerrimum telum, ita probis eſt tutamen ac ſolamen propemodum ad eum modum, quo cornua, bona ſi ajunt *ita multiplici flexu in ſe recurrere, ut ſiquis in ea offendat, non vulneretur.*

Plin. lib. 31. cap. 9. Plin. lib. 7. cap. 19. Lib. 2. reg. cap. 22. verſ. 3. Solin. cap. 43.

CAPUT V.

Cornu in navibus armis & re militari, muſica, odoribus, agricultura, re medica, iis ſomniis quibus vera monſtrantur, re divina, comitio, judiciis, dialectica, re familiari. In homine quid ſignet. In republica duo demonſtrat. Cornu Venetum.

ROſtra navium, quibus naves ſeſe invicem confringunt & collidunt, antiquitas vocavit cornua. Æſchylus,

—— αἱ δὲ κερωτυπούμεναι βίᾳ
χειμῶνι, τύφῳ σὺν ζάλῃ τ' ὀμβροκτύπῳ
ᾤχοντ' ἄφαντοι. *Æſchyl. Agam.*

Hæ verò cornibus verberatæ vi tempeſtatis, turbine ac procella ſtridente, non apparentes abibant. Ut noſtri roſtratas, ita eas Græci vocarunt ἐϋκεράους, bene cornutas.

Νῆας ἐϋκεράους, ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι. *Tryphiod.*

Naves bene cornutas & rudentes ſolvere. Malus navis dicitur habere cornua, è quibus dependet velum, hoc eſt, extremitates antemnæ, Virgilius,

Cornua velatarum obvertimus antemnarum *Virgil. 3. Æneid.*

& Valerius Flaccus,

Diſcurrunt tranſtris. Hi celſo cornua malo
Expediunt. *Val. Flacc. Arg. lib. 1.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Enimvero in multis cornu locum invenit, ut in armis, & ubique in r[e] militari. Et in armis quidem, ut in haſtilibus,

Virgil. 5. Æneid.

Cornua bina ferunt præfixa haſtilia ferro.

Et in ſagittis, ut apud Calabrum,

Q. Calab. lib. 9.

—— πάροιθε δ' οἱ μέγα τόξον
Κεῖτο πέλας γναμπτοῖσιν ἀρηρέμενον κεράεσσι.

Ante ipſum magnus arcus poſitus erat prope, inflexis compactu[s] cornibus. Eſt enim cornu materia firma, ſolida, & inferendis ictibu[s] idonea. Et verò Æthiopicæ quædam gentes, Strabone teſte, cùm [e]undum in hoſtem eſt, cornubus utuntur pro armis. Id quod homi[nes] nes videntur didiciſſe à belluis. Quippe idem Strabo memorat ſ[e] vidiſſe rhinocerotem magnitudine tauri, forma apro ſimilem, naſ[o] excepto. Nam pro naſo, inquit, eſt illi quoddam cornu recurvum omni oſſe durius, quo utitur pro armis, ut aper dentibus. Hinc ve-rus deprehenditur Martialis in his verſibus,

Strabo lib. 16.

Martial. lib. 1. epigr. 9.

Præſtitit exhibitus tota tibi Cæſar arena
Quæ non promiſit prælia rhinoceros.
O quàm terribiles exarſit primus in iras,
Quantus erat cornu, cui pila taurus erat.

Plato lib. 9. de repub. Xenophon. hiſt. Græc. lib. 3. Plin. lib. 34. cap. 6. Philoſtr. in imag. Pollux lib. 4. cap. 9. Lucian. Baccho. Plin. lib. 12. cap. 25. Conſtantin. Cæſ. lib. 4. cap. 2.

Plato quoque enumerat cornua inter arma, illa quibus homines ſeſe incurſant. Perſis in pugna fuerunt κεράτινα παλτά, tragulæ corneæ. In exercitu cornu ſignat utramque ejus alam. In re muſica, utrumque latus lyræ, quam Mercurius compegit è κεράτοιν δυοῖν, duobus cornibus. Tibia tyrrhena fuit cornea. In Bacchico exercitu quiſpiam è ſatyris, correpto cornu, carmen Orthium occinit. In bello Thraces utuntur cornu pro tuba. In odoribus cornu quoque ſuus eſt locus, ut in ſucco balſami, quem opobalſamum vocant, *Eſt enim ſuavitatis eximiæ, ſed tenui gutta, & ploratu lanis parva colligitur in cornua.* In agricultura quoque cornua proſunt. Quippe cornua capræ numero tria viti aptata eam reddunt fertiliorem. Legimus etiam in breviario Romano hæc verba, *In nari cornu geſtabat qui placiturum ſe Deo de crudelitate confidebat*, id eſt, ut quidem ego puto, crudelis tyrannus & immitis ſervis Dei, non videbat ſe infibulatum trahi ſicuti ſolent atroces feræ quæ circumductantur aſpectui, ut ſunt captæ. In re medica cornu deprehenditur utile. Nam ſuffitu cervini cornu ardentes ſerpentium peſtes depelli poſſunt. Id quod tradit Nicander; ſimulque aliquid in cornibus damæ. Vera ſomnia exeunt per cornua, cùm falſa per ebur. Audi meum ſomnium, inquit quidam apud Platonem, ſive per cornua venit, ſive per ebur, hoc eſt, ſive eſt verum, ſive falſum. E quo Platonis loco Virgilius ita ſumpſit.

Nicander. Ther. 3. Plato in charm.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Sunt geminæ ſomni portæ, quarum altera fertur
Cornea, qua veris facilis datur exitus umbris.
Altera candenti perfecta nitens elephanto. — *Virgil. 6. Æneid.*

Vera ſomnia Ariſtides vocat commemorationes venientes per cornua ſplendidiores omni elephanto. In re divina cornu ſignificat utrumque latus altaris. A Plutarcho memoratur illa ara circa quam Theſeus ſaltavit, quam vocant κερατῶνα βωμὸν, è cornibus compactum εὐωνύμων ἁπάντων ſiniſtris omnibus. In comitio cornu ſignat editiſſimas ejus partes, in judiciis utrumque latus tribunalis, In dialectica fortia argumenta ut apud M. Tullium, *Experiamur itaque ſi poſſumus cornua commovere diſputationes tuæ.* Syllogiſmi cornuti mentio eſt apud Clementem Alexandrinum. Ergo cornu ſignat omnia fortia, pugnacia, victricia. Et hoc ſenſu Græcis κερασβόλος dicitur ferox, cornu minax, aut minabundus. Rem cujuſque familiarem cornu occupavit. Olim utebantur cornu pro aquali, inquit Etymologicum; & ante uſum poculorum bibebant in cornibus. Et verò è cornu aſinorum agreſtium apud Indos fiebant pocula, è quibus qui bibiſſet illo die minimè ægrotabat. non è vulnere dolebat, ex igne egrediebatur incolumis; neque ullis, quæ in cornu darentur, venenis lædebatur. Plutarchus enumerans ſupellectilem & vaſa vecta in triumpho Æmilii Pauli, non omiſit κέρατα inter crateras argenteos, & phialas, & calices. Sunt & cornua in utroque latere lecticæ: ſunt in ædificiis. *In cornu porticus ampliſſimum cubiculum triclinio occurrit.* In homine cornu ſignat caput; quandoque capillos, ſæpe gloriam, cujuſmodi eſt illud, Et exaltabat cornu Chriſtorum ſuorum. Quæ omnia denique eò pertinent, ut quicquid hac voce demonſtratur, ſit magnum, forte, illuſtre, ſuſpiciendum. Hæc item omnia quæ de cornu dici poſſunt, ad duo referuntur; prius eſt, ut cornu ſignet extraordinariam, cœleſtemque lucem. Alterum, ut demonſtret potentiam inſuperabilem. Hiſce duabus fulturis nititur omne regnum. Luce ſignatur ſapientia; duritie robur & fortitudo. De nihilo ſapit is, cujus potentia eſt multò infra ſapientiam. Stolidè validus eſt is, qui quantum poteſt non tantumdem ſapit. Hæc & his ſimilia nempe illa ipſiſſima ſunt quæ de cornu ſenſit priſca ſapientia. Nulla ergo cauſa eſt, quapropter quiſquam miretur, ſi cornu cenſetur inter præcipua ſymbola regiæ ſublimitatis; ſi ipſum inter diademata & coronas locum invenit. Id quod hodieque manet, nimirum, in una, quod equidem ſciam, Repub. Veneta. Ibi enim is in cujus perſona omnis reipub. dignitas adumbrata conſpicitur, cui nomen Dux, omnia geſtat ſummæ poteſtatis inſignia. Non illa deeſt paludamentum, non gladius, non ſceptrum, non denique cornu, lucis & firmitatis argumen-

Ariſtid. πε. τ῀ παρεφθ.
Plutarch. Theſ.
Cic. lib. 2. de divinat.
Clem. Alex. lib. 5. Strom.
Plato lib. 9. de leg.
Etymol. κεράσαι.
Philoſtrat. vita Apoll. lib. 3.
Plutarch. Æm. Paul.
Plutarch. Eum.
Plin. epiſt. lib. 5.
Scholiaſt. Apoll. Rhod. lib. 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

argumentum, atque adeò priſcum hujus sereniſſimæ Reip. coro-
namentum. Et id quidem jure optimo, & exemplo urbium præ-
Athen. lib. 15. clariſſimarum. Nam & Corinthum, & Carthaginem, & Romam
ut alibi moneo, coronatas legimus. Ergo Venetiis aſpicitur hoc
cornu unà cùm cæteris Reipub. κειμηλίοις. eademque forma geſta-
tur à Duce, cùm is, ſequente Senatu, prodit in publicum. Atqui
hoc quidem cornu faciliùs aſpici, quàm quid ſignet, ſciri poteſt.
Itaque ejus ſignificatus è certioribus argumentis, quàm è texto
aureo & gemmato, præſumi æquum eſt. Enimvero quos radios in
illuſtribus, diviniſque adeò capitibus hac ſpecie & repræſentari
& ſignificari dixi, iidem hîc quoque ſe luculenter produnt. Eſt
ergo illud cornu inſigne lucis, & quidem divinæ. Neque enim
illic nomine ſapientiæ ſtultitia tegitur. Vix ulla mortalitas uſpiam
ſapit, ſi ibi non ſapit. Ibi, quod Cineas de Romano ſenatu, tot
dynaſtas aut etiam reges aſpicio quot ſenatores. Vix non in ſin-
gulis tantum eſt ſapientiæ, quantum in univerſis potentiæ. Hoc
vetuſtas & ipſa temporum ſeries, hoc hodiernus dies loquitur.
Undique fatiſcente, undique imperito & lacerato imperio Ro-
mano, furente Attila, hujuſque ductu ferocibus nationibus Ita-
liam vaſtantibus, collectæ quæ iis in locis erant, Italici germinis
reliquiæ eum locum inſederunt quem fata elegerant ponendæ
tantæ urbi, ac tantæ Reipub. æternandæ. Ibi homines, admonen-
te rerum ſtatu, primò pietatem colere, hiſce auſpiciis coire, & in
unum corpus redigi cœperunt. Mox arcendæ injuriæ, utrique mi-
litiæ dedere ſeſe, terreſtri & maritimæ. Denique auctandæ rei pu-
blicæ magis quàm privatæ intenti eſſe. Hæ per tot ætates, cre-
ſcente induſtria, labore, parſimonia, intantum ſunt cumulatæ;
tantum opum & potentiæ terra, marique partum, ut hodie om-
nibus Rebuſpublicis hæc una antiſtet. Nullam cum hac compo-
nere audeas; non imperio, in cujus ditione ſunt uberrimæ pro-
vinciæ, & antiquiſſima regna: non item vetuſtate, poſt cujus non
ſolùm natales, ſed & corroboratam adoleſcentiam exorta ſunt
hodierna regna Europæ, uno excepto Francico. Non dignitate &
majeſtate, quæ ſedet inter reges. Non opibus, quas publicè &
privatim poſſidet maximas. Non poſitu, quæ eſt in Italia regina
gentium; atque adeò in intimo ſinu ejus maris, cui ipſa longè la-
teque imperat. Non legibus & inſtitutis, quorum utroque nititur
ſua diuturnitas. Non æquitate, quæ ſæpe fuit arbitra ſummarum
poteſtatum. Non civium ingeniis, quorum perilluſtria extant
monumenta. Non antiqua generoſitate gentis, quæ privatim
inſtituit eſſe parca, ut publicè queat eſſe munifica. Denique non
cœleſti favore, cui nomen felicitas, quæ ſæpe impetita, ſæpe icta,
nun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

nunquam proſtrata, ſemper infracta manſit. Quis ultra dubitet, illud ſingulare diadema, nomine & ſpecie cornu, inventum eſſe repræſentandæ tantæ ſapientiæ, potentiæ, felicitati? Gemmas, quibus inſigne illud cornu totum radiat, nullus mortalis oculus non aſpicere poteſt. At illa quæ dixi è rerum fide perita illi uni advertunt, qui æquis & animis & oculis res & ſortem gentium introſpiciunt. Hinc eſt quod jamdiu illa inclyta Reſpub. inſignitur eo coronæ genere, quod eſt ſymbolum eorum quæ ſunt maxima, ut ſupra ex antiquitate ſatis oſtendi.

CAPUT VI.

Subitarium diadema. Neceſſitas hujus diadematis inventrix. Diadema è papyro. Papyrus coronaria. Extraordinarius mos coronandi ſumma capita. Torques loco diadematis. Imponere alicui diadema quid ſit.

EGi de omnibus, quæ lectu audituve cognita habeo, diadematum generibus. Vix ullum, opinor, ultra eſt quod aut proprio nomine ſignari, aut ob ſingularem formam adverti debeat, illis exceptis quæ ſæpe coactu neceſſitatis, & in ipſo æſtu tranſituve rerum pro diademate fuerunt uſurpata. Et hæc quidem diademata ipſe voco ſubitaria, ex ipſa re ſumpto nomine. Nam in re nova & inexpectata vicem egerunt aurei, gemmati, ordinarii diadematis. Ergo dicimus neceſſitatem eſſe ſollertem inventricem hujus qualiſcunque diadematis. Id quod ſæpe accidit non ſolùm in re cujuſque privata, ſed & in publica. Hæc triplex eſt, ſacra, militaris, politica. In re ſacra propter defectum vini quandoque ſacrificantes libarunt aqua, contra morem ſacrorum. Nam etſi ſacris vinum libari ſolitum, tamen Eurylochus, aliique ſocii Ulyſſis, bobus ſolis mactatis, ad id ipſum adhibuerunt aquam.

οὐδ' εἶχον μέθυ λεῖψαι ἐπ' αἰθομένοις ἱεροῖσιν, *Homer. Odyſſ. μ.*
ἀλλ' ὕδατι σπένδοντες ἐπώπτων ἔγκατα πάντα.

Neque habebant vinum libare ſuper incenſa ſacra, ſed aqua libantes aſſabant inteſtina omnia. *Romulum lacte*, inquit Plinius, *non vino libaſſe, indicio ſunt ſacra ab eo inſtituta, quæ hodie cuſtodiunt morem Numæ regis. Poſthumia lex eſt, Vino rogum ne reſpergito. Quod ſanxiſſe illum propter inopiam rei nemo dubitet. Mola tantùm ſalſa*, inquit idem Plinius, *litant qui non habent thura. Nec ulli fuit vitio Deos colere quoquo modo poſſet.* Similiter Chriſtianos aliquando propter aquæ defectum arena baptizaſſe conſtat. Ac talia quidem

Plin. lib. 14. c. 12.

Plin. in præfat.

Niceph. lib.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

quidem in re ſacra ſæpe neceſſitas uſurpare cogit. In militia p
vexillo, tuba, tympano ſæpe geſtatum eſt aliud quidpiam. Pa
licentia ſæpe uſus eſt exercitus, quoties duci ad imperiale culm
ſublimato diadema non fuit ad manum. Talis coronæ memin
Appian. Alex. Mithrid. Appianus Alexandrinus. Nam cùm milites Pharnacem filium M
thridatis loco patris regnare vellent, eum renuntiarunt regem.
etiam unus illorum elatam è ſacra æde papyrum capiti ejus impo
ſuit loco diadematis; papyrum, inquam, coronariam, è qua ſu
qui putant plexam fuiſſe coronam Naucratitem. Falsò. Quam
Athen. lib. 15. & Plutarch. Ageſ. vis conſtet è Theopompo, qui ſcripſit res Græcas, Ageſilao, cùm
trajeciſſet in Ægyptum, ſuper alia dona, Ægyptios miſiſſe papy
rum coronariam. Qua de re quædam mihi ſupra dicta ſunt. Hæ
corona irridetur apud Athenæum. Neque enim videri poteſt qui
utilitatis aut voluptatis capi poſſit è corona papyracea, additis ro
ſis. ſi non ii, qui ea delectantur, cum allio nectant roſas, hoc eſt
gratum odorem tetro conſpurcent. Unde licet ſuſpicari, ut prob
monet Dalechampius accuratus Athenæi interpres, florem papy
raceum, ſive ipſam papyrum olere neſcio quid putre & inſuave
Philo εἰς Φλάκκον. Certè Alexandrina illa ſeditioſa multitudo Carabati cuidam ho
mini mentis non ſatis compoti impoſuit diadema papyraceum in
deſpectum & deriſionem Agrippæ, ejuſque dextræ pro ſceptro
indidit fruſtrum quoddam ejuſdem materiæ projectum in platæam.
Martian. Cap. lib. 2. Papyrum tamen nobiliſſimis uſibus adhibitam conſtat. Et verò
Phroneſis Philologiæ filiæ, cùm cœlo exciperetur, calceos è pa-
pyro textili ſubligavit, nequid ejus membra pollueret morticinum.
Redeo ad rem. Cùm Reſpub. eſt in manu legionum, tunc verò non
decreto Senatus, non ſuffragiis populi, non jure, more, & con-
ſuetudine, ſed ſtudiis multitudinis, & militari clamore omnis res
agitur. Ibi per factiones deſtinantur, per tumultus nominantur,
extraordinaria ratione coronantur ii quibus rerum ſumma credi-
Zonar. in Julia. tur. Cujus rei exemplum eſt in Juliano. Huic enim cùm fortè
imperitum milites invito deferrent, quæſitum eſt diadema. Et
quidem cum Julianus jurejurando ſibi nullum eſſe firmaret, qui-
dam inibi fuerunt, ut muliebri faſcia caput ejus circumdarent. Id
quod cùm Julianus, ſicuti rem mali ominis, aſpernatus eſſet, tri-
buni militum aureum torquem à quodam centurione mutuò ac-
ceptum, eique additus lapillis pretioſis, loco diadematis capiti ejus
impoſuerunt. Tale diadema veriſimile eſt fuiſſe illud quo exercitus
Zonar. in Maxim. Gordianum evinxit, cùm propter atrocitates Maximini eum
purpura circumdatum renuntiavit Imperatorem. Id ipſum acci-
Procop. lib. 1. de bello Perſ. dit Hypatio; qui cùm à milite ſeditioſo factus eſſet imperator;
nec in promptu eſſet illud diadema, quo imperatores redimiri
ſolent,

ſolent, miles obvio neſcio quo auro caput ejus coronavit, eumque ſalutavit imperatorem. Ipſe Hypatius ominoſo hoc diademate evinctus, jamque imperatorem ſe ferens unà cum Pompejo, interfectus eſt. E quotidiana rerum adminiſtratione diſcimus, quàm ſæpe flectendum ſit ab uſu recepto ac ſtatuto ordine ad illa, quæ aut prompta prudentia reperit, ſimulque occaſio monet, aut certè neceſſitas imperat. Id quod cujuſmodi ſit, & quo fine terminari debeat, definiri non poteſt. Uſque eò frequenter obvia ſunt illa quæ mutari neceſſe eſt. Ut res dant ſeſe, ita hunc aut illum clavum neceſſitas figit. Cæterùm ut ſupra dixi, vocabulo coronæ, ſive diadematis regnum demonſtrari, ita dare, aut imponere alicui diadema, eſt eum renuntiare dominum rerum, ut è ſupra dictis liquido cognoſci poteſt. Sed cujus munus ſit, alieno capiti imponere diadema, infra dico. Jornand. ſucceſ.

CAPUT VII.

Cujus manu diadema imponatur. Ab alio accipere diadema quid ſit. Vel ſolo ritu accipiendi diadematis ſunt qui profitentur, ſe tanti muneris uni divinitati debitores eſſe. Præter hos alii vel hinc palam faciunt ſe eſſe in clientela majoris alicujus humanæ poteſtatis. Prioribus illis diadema imponitur manibus illius qui eſt miniſter Dei. Diadema eſt inter vaſa ſacra. Impoſitio diadematis eſt negotium religionis. Tribus aut etiam pluribus coronis imperator inſignitur. Conceptus & nondum natus quomodo coronetur. Quidam coronati ſunt ab iis, etſi non ſunt ſacerdotes, quibus id hæreditario quodam jure conceſſum eſt.

DIadema duplici ratione ſumitur, ab illo ipſo cujus conceſſu uſurpatur; id eſt, cujus beneficio is qui diadema accipit, rex eſt. Aut permiſſu quidem majoris poteſtatis, ſed manu illius, qui illi miniſterio deſtinatus eſt, interdum utriuſque. Hæc ut diſtinctè tradantur, Ajo illum qui diadema accipit, eo facto profiteri ſe eſſe in ditione & clientela illius à quo tantum munus accipit. At enim hoc prope inæſtimabile beneficium ſunt qui accipiunt ab uno Deo, nullius humanæ poteſtatis interventu. Sunt qui & ab homine. Illi priores hoc tantùm ad ſuam exiſtimationem pertinere intelligunt, ut, quorum manibus ſublevati, atque ad id faſtigii evecti ſunt, præmia perſolvant, unicuique pro meritis. At ſupra ſe ſuſpiciunt neminem, extra unum datorem ſummæ poteſtatis, cujus unius beneficio regnant. Poſteriores de

ſe

ſe non tam magnificè ſentiunt, nec item tam ſublimiter incedur ut priores illi. Sed quòd alieno permiſſu dominantur, vel ipſ forma accipiendi diadematis fatentur ſe eſſe in clientela majori alicujus humanæ poteſtatis, more clientium. Et prioris quiden generis ſunt ſanè pauculi, nempe Pontifex, Imperator, ac rege Europæ. Nullus horum, quod ſciam, nec nutum, nec juſſa cujuſquam moratur humanæ majeſtatis, ſed unius tantùm cœleſtis ſummique regnatoris. Nam qui hodie quoſdam regum, au etiam omnes audent conſtituere in ditione imperii pugnant pr larvis. Viderint ſanè quibus rationibus nitantur. Annon pluribus veriſſimiſque debilitentur. Redeo ad rem. Pontifex, Imperator, Reges, & ſi quis alius eſt qui per omnia ſit ſui juris, diadema, notam ſummi culminis, accipit ab uno Deo, ſed manu hominis hoc eſt, miniſterio illius qui ipſi eſt pro miniſtro Dei. Ergo non alibi quàm apud Deum, hoc eſt, in æde ſacra, quam vocamus eccleſiam. Idque ritu antiquiſſimo. Rex Judæorum nullius juſſu aut permiſſu regnabat niſi unius Dei. Ea re à nullo mortali donabatur inſigni regio, niſi ab uno Pontifice Maximo, qui *Zonar.* tali loco ac re fungebatur vice ejus qui rex regum. Hoc exemplo Joam adhuc puerum, adſtante multitudine, à Pontifice maximo poſitum in loco edito, ibique regio diademate evinctum, oleo ſacro inunctum, regemque & ſucceſſiorem Davidis renuntiatum ſacræ hiſtoriæ ſcriptor memorat. Enimvero cùm diadema ſit nota, pignus, ſacramentum ſummæ curæ, pariſque poteſtatis; atque adeò cùm evinciat caput regis, quod eſt ſacrum & ſanctum, ſapienter eſt inſtitutum, ut ſacerdotali, ipſaque adeò Pontificali manu imponatur. Ibi certè ſive ſacerdos, ſive Pontifex eſt pro Deo. Huc accedit, quòd uni illi qui ſacerdotio præditus ſit fas eſt contrectare ſacra, in quibus ſunt auguſtiores veſtes, & quantum eſt eorum vaſorum quæ pertinent ad ſacra. At inſignia regalia, illa dico quæ aptantur perſonæ regnatoris iis in locis in quibus is multitudini ſe, ſua majeſtate circumfuſus, aſpiciendum præbet, inter ſacra cenſeri video. Hæc inſignia, ut alibi dico, *Philo πε. τῆς εἰς τὰ προπαι. ſun.* ſunt thronus, ſceptrum, diadema. Ergo corona regia aut imperatoria vix ab alio contrectatur, quàm ab illo, cui id juris in eccleſia conceſſum. In hanc ſententiam Curopalates ubi loquitur de ſtemmate imperatorio, ait, quoſdam dicere, inſigne regis eſſe *Curopal. de offic. Conſtant.* poſitum ſuper ſancta menſa. Sed non ita eſſe. Verùm intus in ſancto ſolio contineri; & ab diaconis ſacra geſtantibus afferri ad ſacrum ſuggeſtum. Quibus è verbis, quod quidem ad venerationem pertinet, diſcimus, eandem eſſe rationem diadematis, & ſacrorum vaſorum. Id quod augendo cultui humanæ majeſtatis eſſe inven-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

nventum, fatendum eſt. Hac quidem ratione tam auguſta regum humana potentia ſancitur vi religionis. Duplici, inquam, vinculo conſtrictæ hominum mentes intelligunt, haud minus eſſe in regia dignitate numinis, quàm quantum humanæ imbecillitatis aſpiciunt in perſona regis. Hinc conficimus, cùm cuipiam diadema imponitur, totam rem eſſe religionis. Etſi enim ibi quicquid in aſpectum cadit eſt caducum, tamen omne inſtitutum manat ab autore Deo, cujus unius eſt coronare ſumma capita; qui ad eam rem adhibet manus illorum qui ſerviunt altari ſuo. Huc, opinor, ſpectavit antiquitas, cùm numina à numinibus coronari finxit. Certè Plinius memorat, *in delubro quod fuit Cyrici, artificem dicaturum fuiſſe eburneum Jovem, coronante eum marmoreo Apolline.* (*Plin. lib. 36. c. 15.*) Hæc vera & intima cauſa eſt quapropter imperator à Pontifice maximo, reges quoque ab ipſo, aut ab aliis pontificibus inſigniuntur aureo diademate, ſicuti manu Dei. Quippe id ea re fit ut omnis ille imperialis ſive regiæ inaugurationis ritus in oculis univerſorum ſit auguſtior. Hoc exemplo Carolus cognomento Magnus, cùm à Leone Papa renuntiatus fuiſſet imperator, ab ipſo Pontifice donatus eſt diademate imperiali. Ludovicus item hujus ipſius Caroli nepos Lotharii filius à Sergio II. Carolus à Joanne IX. Berengarius à Formoſo, Otho à Joanne XIII. Theophila & Joannes vir ejus ab hoc ipſo Joanne IX. Henricus à Benedicto VIII Conradus à Joanne XXI. Ætate patrum Carolus V. Bononiæ à Clemente VII. Hoc eodem exemplo Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi hodie regnantium capitibus coronas imponunt in eccleſia quiſque ſua. Hoc ritu Sergius Patriarcha Heraclium, (*Zonar. in Heracl.*) Euphemius Anaſtaſium Dicorum, alii alios imperiali diademate evinxerunt. Hi ritus tam ſpectabiles & auguſti in oculis univerſorum peraguntur illa ipſa veneratione, qua quiſque rei ſacræ intereſt. Et hæc quidem eſt illa uſitata ſpecies, qua regnantium capitibus inſignia ſummæ fortunæ imponuntur à Deo, nempe manu antiſtitis. Julianus ſcribens Judæis, vult agi gratias Deo *τῷ καταξιώσαντι, στέψαί με τῇ ἀχράντῳ αὐτοῦ δεξιᾷ*, qui mihi dignatus eſt ſua pura manu coronam imponere. (*Julian. ep. ad Jud.*) Cæterùm cùm ajo règes & imperatorem coronari, eâdem dico illis circumponi cætera ornamenta regalia & auguſtiale; qui vocabatur habitus principalis, ſive auguſtialis. Marcellinus de Valentiniano. *Mox principali habitu circumdatus, & corona, Auguſtuſq; nuncapatus cum laudibus amplis.* (*Amm. Marcel. lib. 26.*) De hoc habitu & ritu imperialis inaugurationis hæc Paulus Diconus in Tiberio Conſtantino. (*Paul. Diac. lib. 18. in Tib. Conſtant.*) *Hic*, inquit, *cùm Auguſtalem coronam accepturus eſſet; eumque ſecundum conſuetudinem ad ſpectaculum cùm populus expectaret, inſidias ei præparavit Sophia Auguſta, ut Juſtinia-*

ſtinia-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſtinianum Juſtini nepotem ad dignitatem imperatoriam ſublimaret. Ille per loca ſancta priùs procedens, deinde ad ſe vocato Pontifice urbis, cum Conſulibus ac præfectis palatium ingreſſus indutus purpura, diademate coronatus, throni imperiali impoſitus cum immenſis laudibus in regni gloria eſt confirmatus. Porrò ut hoc quoque obiter dicam, non una corona imperator inſignitur, ſed ut plurimùm tribus, quandoque quatuor & quinque, ut

Pontif. Rom. cap. de tripl. imper. cor.

accidit Friderico, autore Othone Friſingenſi. *Prima*, inquit, *de regno Francorum Aquiſgrani.* Sed hanc ego coronam aſſimilo Domitiani triumpho de Germania. *Secunda Ratiſbona de regno Germaniæ.* Cujus regni nihil, quod ſciam, exſtat præter inane nomen. *Tertia Papiæ de regno Lombardiæ.* Et hîc quoque vano titulo. *Quarta Romæ pro Romano imperio.* Cujus ne ullum quidem niſi in libris veſtigium exſtat. *Quinto Modontiæ pro regno Italico ſive Longobardico. Et hæc appellatur ferrea propter quamdam laminam ferream in ſummitate, quæ alioqui eſt aurea & pretioſiſſima.* Hanc coronam invenio fuiſſe è palea, cùm illa quæ accipie-

Ammian. Marcell. lib. 22.

batur Mediolani eſſet ferrea. Et hoc quoque regnum Italicum mente concipi veriùs, quàm manu tangi, aut oculis deſignari ubi ſit, poteſt. Verè Julianus, loquens de inani purpura, *ſine viribus maximis panni quid faciunt leves?* Ita ſine regnis cui rei tantus verborum tumor, qui nihil concrepat niſi regna quæ nuſquam ſunt? Inter hæc diademata, quæ accipiuntur ab uno Deo, equidem cenſeo illud quod regi ſive adulto, ſive puero, ſive etiam concepto tantùm ac nondum nato primorum conſenſu, & ſtudiis multitudinis imponitur ut legitimo regni ſucceſſori. Et quidem quod pertinet ad regem quamlibet puerum coronatum, ſupra retuli exemplum Joam.

Zonar. in Theoph.

Cui addo Michaëlem filium Theophili imperatoris, qui adhuc infans imperiali diademate evinctus eſt. De eo qui adhuc in utero eſt

Agath. lib. 4.

ſingulare exſtat illud apud Agathiam, cujus ſupra memini. Nam Vararane Perſarum rege defuncto, relicta uxore prægnante, Magiſque firmantibus fore potioris ſexus quod naſceretur, nullo, ne breviſſimi quidem temporis interjectu, cidaris ventri imponitur; & ille, qui vixdum conceptus erat, rex renuntiatur. Et hæc quidem de iis dico, quibus diadema non eſt munus cujuſquam mortalis, ſed unius Dei. Apud quaſdam gentes in more poſitum fuit, ut non manu & miniſterio ſacerdotali, ſed viri alicujus & genere & factis maximi, cui id eſſet juris hæreditarii, diadema regi impo-

Plutarch. Craſſ. Plutarch. Demetr.

neretur. Certè Plutarchus tradit, Surenæ jus fuiſſe ut primus imponeret diadema regi. Hoc ipſo autore, amici Antigonum, parta ab Demetrio contra Ptolemæum victoria, redimierunt nempe diademate. Quandoque diadema regi mittitur, ut miſſum eſt ab hoc

ipſo

ipſo Antigono ad Demetrium filium. Cujus rei plura exempla infra à nobis afferentur. Certè legimus Gregorium ſeptimum Pontificem Maximum Rudolfo imperatori miſiſſe coronam, in cujus lamina ſculpta fuerunt hæc verba, *In vit. Imper.*

Petra dedit Petro, Petrus Diadema Rodulfo.

CAPUT VIII.

De iis qui à majori poteſtate diadema accipiunt. Reginæ regum conjuges diadematæ. Imperatrices plerunque coronantur à proprio viro. De imperatrice matre imperatoris. Hodie diadema reginæ non diſcernitur à regio, ſecus quàm olim fuit in imperio Conſtantinopolitano. Junonis caput coronatum corona radiata. Filii coronantur à patribus. Coronæ filiorum imperatoris diſtinctæ. Domini corona. Sebaſtocratoris & Cæſaris corona. Coronæ Jovis, Neptuni, Plutonis.

HOmo homini diadema imponit, nempe is cujus beneficium regnum eſt, illi cui datum eſt. Quædam ſunt datori conjunctæ ſanguine perſonæ, quarum aliæ vocantur ad conſortium, aliæ ad ſucceſſionem ſummæ poteſtatis. Quæ admittuntur ad conſortium, eæ plerunque ſunt reginæ uxores regum, aut Auguſtæ conjuges imperatorum. *Sever. Sulpit. lib. 2. ſac. hiſt.* Eſther ab Aſſuero in conjugium aſſumpta regni inſigniis viro æquata eſt, nempe diademate, & purpurea veſte donata. *Sever. Sulpit. lib. 2. ſac. hiſt.* Prolemæus ad concionem vocato exercitu, capiti ſororis, ejuſdemque conjugis ſuæ diadema imponit, eamque appellat reginam. *Juſtin. lib.* Mithridates cùm Mileſiam ſollicitaret ad ſtuprum, eique quindecim aureorum millia miſiſſet, abnuit ſe facturam donec pacta conjugii tranſacta eſſent. Ei ergo Rex miſit diadema, eamque r[illegible]tiavit reginam. *Plutarch. Lucul.* Sed infauſto hoc diademate ipſa poſtea juſſu Mithridatis ſibi collum fregit. *Zonar. Heracl.* Heraclius coronatus à Sergio patriarcha Eudociam, quæ in manum ipſius convenerat, diademate donat. Itaque uterque eodem die nuptialem & imperialem coronam accepit. Uterque una eademque opera ad culmen Imperatorium ſunt ſublimati. *Plati. in Adr. I.* Conſtantinus junior, repudiata uxore, duxit Theodoram ancillam ejus, eamque Auguſtali diademate inſignem fecit. Leontia uxor Phocæ unà cum viro renuntiata eſt imperatrix. Et hæc eſt illa ἀνάῤῥησις τῆς Λεοντίας τῆς γυναικὸς Φωκᾶ. *Curopal. de offi.* Tradit Curopalates, oportere imperatricem coronari à proprio viro. Cujus honoris portio quædam matres quoque contingit. *Conſtantin. Phor. è Theoph. hiſt. n. 41.* Hinc illud eſt quod imperatrix mater imperatoris renuntiati, dum talia ſolennia peraguntur, inibi aſpicitur inſignis diademate ſuo, nempe geſtans co-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ronam, ac manu tenens ramum aureum, qui in vertice, & in infe-
riori parte habet margaritas & lapillos magnitudine ſpithamæ.
Enimvero & imperatrices & reginæ hac ratione coronatæ cen-
ſentur aſſumptæ in conſortium ſummi culminis. Hodierno qui-
dem die diadema reginæ neque forma neque pretio eſt infra illu-
quod rex ipſe geſtat, cùm cæteræ coronæ manifeſtas præ ſe ferant
diſcriminis notas; ſcilicet, ut primo aſpectu quiſque nihil cuncta-
tus intelligere poſſit quodnam ſit diadema dantis, quod accipien-
tis. Etſi in imperio Conſtantinopolitano aliud fuit in more poſi-
tum. Ibi enim, Curopalate autore, imperatricis diadema ſpecie
fuit diſtinctum à diademate imperatoris. Id quod hodie in Euro-
pa ſecus fit. Nam quos Deus eodem conjugii vinculo conſtrinxit
unico capitis inſigni nunc quidem utuntur, quandoquidem digni-
Lucian. de Syr. Dea. tate cenſentur eſſe pares, & uxor mariti radiis coruſcat. Antiqui-
tas non minùs Junoni dedit coronam radiatam quàm ipſi Jovi. ἐπὶ
τῇ κεφαλῇ ἀκτῖνας τε φορέει, καὶ πύργον, καὶ κεστὸν, In capite fert radios
turrim, & cingulum Venereum. Et hac quidem ratione, hoc eſt
manu ipſius regis aut imperatoris, antiſtite præſente, regina aut
imperatrix diadema accipit. Hîc advertendum id quod Curopa-
lates adnotavit, imperatorem priùs â Patriarcha accipere auguſta-
le ſtemma, nempe manu ipſius benedictum. Sic acceptum impo-
nere capiti imperatricis. Ipſam ſic diadematam componere ſe ad
cultum imperatoris viri ſui, qui hinc ſciri vult, ipſam per hanc ſpe-
ciem cultus, ſive adorationis viro ſuo ſubjectam eſſe; etſi conde-
coratur ea corona, quæ una eſt nota ſummæ dignitatis, cujus haud
dubiè ipſa conſors eſt. Eadem ferme ratione filii, qui ſunt hæredes
regiæ, ſive imperatoriæ dignitatis coronantur à patribus, interventu
pontificis. Illo quidem die qui inaugurationi præſtitutus eſt, pater &
filius apud Curopalatem eodem cultu conſpicui incedunt. Et de filio
ait, ἐπὶ κεφαλῆς φέρει στέφανον φαινόμενον, ubi fortaſſe legendum φαι-
δρότερον, coronam aliquam illuſtriorem. Alibi hoc ipſum repetit, ἐπὶ
δὲ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ οὐ νενομισμένόν τι φορεῖ, ἀλλ' ἢ στέφανον, ἢ ἕτερον ὅτι
ἂν δόξῃ, at capite ſuo non conſuetum aliquid fert, ſed aut coronam,
aut aliquid aliud quodcunque libuerit. Sed ut hîc quidem conſtat
στέφανον non eſſe diadema imperiale, ſed coronam, qualem ipſi im-
peratores quàm ſæpiſſimè geſtant, tamen alibi Curopalates diſer-
tim tradit, imperatorem imponere Domino, hoc eſt, filio ſuo
primogenito coronam ornatam gemmis & margaritis, cui nomen
στεμματογύρειον. Nam & hoc quoque non omittendum, inter ipſos
imperatoris filios eſſe haud parvum diſcrimen ut nominum, ac
dignitatis, ita quoque coronarum. Hoc quoque fieri priſco mo-
Liv. lib. 35. re diſcimus ex Livio, *Quod unus*, inquit, *nomen regium & præ-
cipium*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

cipuum capitis inſigne gerat, omnes fratres regnent. Ergo quiſquis in regis familia natus eſt, regis inſigne capite gerit, ſed rex præcipuum. Cæterùm coronam Dominus habuit propriam & peculiarem, ipſi imperatoriæ coronæ adfinem. Sebaſtocratoris item ac Cæſaris diverſa ſunt capitis geſtamina. Nam illius corona unam tantùm habet apſidem, nempe in anteriori ejus parte. Unde colligere licet, coronam Domini pluribus abſidibus eſſe conſpicuam, hoc eſt, imperatoriæ proximam, aut etiam ſimilem. At Cæſaris, hoc eſt tertii filii coronam nulla apſide fuiſſe notabilem, ut qui ab imperiali culmine fratribus eſt remotior. Certè ternio ille fratrum qui rerum univerſitati imperarunt, diverſis coronis conſpicui finguntur. Et quidem Jupiter, ut alibi dixi, coronabatur ut ſummus regum. *At Neptunus & Pluto ejus minores fratres in capite uterque*, ait Martianus Capella, *dominandi ſertum pro regni conditione geſtat. Nam unus albidi ſalis inſtar candidum, atque ſpumarum canitie concolorum; alter hebenum, ac tartareæ noctis obſcuritate furveſcens, qui quidem multò ditior fratre, & ſemper eorum quæ gignuntur, conquiſitionibus opulentus.* Etſi hæc capitis inſignia inter naturales coronas, de quibus egi, meritò reponi poſſunt. Redeo unde diverti, & aio, Imperatorem patrem Domino hæredi ſuo imponere coronam imperialem ut imperatori deſignato; eo ritu quam Curopalates deſcribit his verbis: Adeſt rex, & pater ejus, ipſeque patriarcha; Qui capto ſtemmate illud imponunt capiti novi regis, ſive imperatoris. Quòd ſi pater ejus non adeſt, hoc munere ſolus fungitur Patriarcha. Et hæc quidem de ritu imponendi coronas reginis & filiis regum & imperatorum. *Martian. Cap. lib. 1.*

CAPUT IX.

De iis qui diadema à majori poteſtate accipunt. Socii Reges Romanis qui dicerentur. Dona ab Senatu ſociis regibus miſſa. Aliquot exempla eorum regum qui à majori poteſtate diadema acceperunt. Cujus manu talia diademata imponantur. Ademptio cultus principalis.

PRæter reginas & filios regum adſunt extranei, qui quòd majoris conceſſu, aut beneficio regnant, ab illo ipſo diadema accipiunt. Et id quoque priſco & uſitato apud omnes gentes more. Quemcunque priſcus ille Senatus, aut etiam, princeps Romanus regnare juſſiſſet, aut pateretur, hunc honorifica appellatione ſocium regem vocabat. Quod S. C. erat ei regi pro diplomate illo, quo univerſum jus regium continetur. Et vero is hoc permiſſu regem ſe & nomine & cultu regio ferebat. Tum re ipſa,

hoc eſt omnibus regum muniis talem ſe profiteri poterat. Uſqu
eò grande in hac appellatione momentum fuiſſe conſtat. Cæte
rùm quo hujus tanti beneficii memoria confirmatior, quo re
teſtatior, & in omnium gentium oculis eſſet luculentior, hui
ipſi unà cum regia appellatione mittebatur is, quem dixi, regiu
cultus. Hæc Romæ dicta ſunt regia munera, hoc eſt, ea inſi
gnia, quibus regia majeſtas efficaciſſimè & luculentiſſimè repra
ſentari poteſt. Ea dona, ut in Legato meo dixi, fuerunt hæc, Au
rea corona, hoc eſt diadema, inſigne regii capitis; aurea pater
qua rex ſacrificans Diis numera offerebat; ſella curulis qua ſed
dum regio muneri intentus eſt; ſcipio eburneus, hoc eſt, ex ebo
ſceptrum; toga picta qua domi utebatur; ſagulum purpureu
quo militiæ. Ac præter hæc quidem, tunica palmata, latus cl
vus, equi phalerati, arma equeſtria, ſupellex militaris, qua
Conſulibus præberi ſolita. Qui ſanè mos dandi & accipien
Liv.lib.10. talia munera uſque eò invaluit, ut illi ipſi reges, ad quos legit
ma ſucceſſione regnum perveniſſet, non aliter regiam dignita
tem uſurparent, non aliter regia munera obirent quàm conceſſ
Senatus aut principis. Certè Archelaus rex Judæorum cùm i
primis regni ſpatiis ſediſſet aureo throno, à militibus noluit a
cipere diadema, niſi demum poſt adprobatum à Cæſare patr
Suetón. Tiber. cap.9. ſui teſtamentum, ejuſque permiſſu. Tiberius, autore Suetoni
regnum Armeniæ Tigrani reſtituit, ac pro tribunali diadem
Suet.Ner. impoſuit. Eodem Suetonio autore, Nero precanti Tirida
Armeniæ regi qui ad hoc ipſum unà cum uxore Romam venera
Xiphil. Ner. tiara deducta, nempe qualem dixi fuiſſe τῶν ϛρατηγῶν ducum, dia
dema dedit. Vologeſes rex Parthorum, Tiridate fratre in po
Tacit. lib. 15. Annal. ſeſſionem Armeniæ deducto, ejus caput diademate evinxit. Ip
Niceph. lib.1.c.9. Auguſtus Herodi, cùm eum faceret regem Judæ, ac Trajanus cù
Parthis Parthamaſpaten dediſſet regem, ejus regis capiti ſua ma
Xiphil. Trajan. nu diadema dedit. Tiberius Judæorum principatus diadem
Euſeb. lib. 2. hiſt. eccl. cap.4. Agrippæ dedit, ibique eum conſtituit regem, tum Philippi & Ly
ſaniæ tetrarchiæ. Domitianus Decebalo Dacarum regi diadem
impoſuit, ſicuti victor Marcomanorum, & is qui Dacis regem da
Dio in eclog. de legat. poſſet. Zati regi Lazorum hac ipſa priſca conſuetudine Juſtinia
nus impoſuit coronam auream, quam Agathias vocat mitram pre
Agath. lib.3. tioſis lapillis diſtinctam, ſuper alia regum inſignia. Propemodum
Albric. de imag. Deor. in Æolo. iſti omnes eâdem ratione diadema dant, qua Juno cùm Aeolo re
gnum dediſſet, ejus caput corona vinxit. Si diadema in præſent
dari non poterat, mittebatur, aut unà cum aliis regiis inſigni
Dio. ecl. π. πρεσϐ aut ſolum. Hoc exemplo Tiridates diadema ſibi à Macrino mi
ſum cœpit Interdum diadema inponitur manu illius, cuju

co

conſenſu & permiſſu magis quàm conceſſu rex regnum poſſidet. Hujus rei ſpecimen dederunt Darius & Arimenes par fratrum. Cùm enim Xerxes Darii filius Arimeni fratri munera miſiſſet, juſſit per quos allata eſſent, hæc loqui, His te frater colit. Quòd ſi erit ut rex renuntietur, enimvero tu quidem ſummo apud ipſum loco futurus es. Ergo poſtquam is rex renuntiatus fuit, Arimenes eum adoravit, ac diademate inſignivit. Hoc exemplo, ut ſupra dixi, Pius V. Coſmum Medicen ſuo diplomate magnum creavit Hethruriæ ducem, Talem renuntiatum denique palam, & in auguſto illo Cardinalium conſeſſu, magna utique totius rei ſpecie, ſuis manibus evinxit diademate radiato. Et ſi fateor in hoc exemplo plus polluiſſe Pontificii permiſſum quàm conſenſum. Ducalis quoque galerus, ſive pileus iis in quos Ducalis, aut principalis dignitas collata eſt, imperatoris, regiſve manu datur. Aliquibus honorificè mittitur, deſtinata ad id ipſum legatione. Non aliud loquitur hodierna inveſtitura, quæ quidem Pontificio, imperatorio, regio reſcripto plerunque datur & accipitur. Non aliud ſignant vicariatus imperii, de quibus ſupra dixi. Quippe quemcunque imperator ſuo diplomate creat vicarium imperii, huic ipſi iis in locis quæ is poſſidet ut dominus, cenſetur tribuere omnia jura & inſignia ſummæ, hoc eſt regiæ & imperatoriæ poteſtatis, excepta appellatione regia & Auguſta; tum veneratione & fide erga regem & imperatorem, & perpetuo fœdere regni & imperii. Cæterùm ut hanc dationen coronæ neceſſariò conſequitur omnia jubendi, omnia vetandi poteſtas & autoritas, ita tanti inſignis ademptione eam adimi ſatis conſtat. *Ut militis exautoratio fit per ademptionem armorum*, *equi*, ac cæterorum militiæ inſtrumentorum, quæ ei priùs data fuerant, ita per ademptionem cultus principalis omnis illa poteſtas prius cuipiam conceſſa cenſetur abrogata. Conſtantius Britannioni, cùm is ad imperatoris pedes accidiſſet, imperii inſignia, purpuram & coronam detraxit; quietumque & privatum eſſe juſſit. Neque verò aliud verius aut certius inſigne ſummi faſtigii rerum, quàm poſſe dare, poſſe auferre diademata. Statius,

Plutarch. apophth. βασ. κὴ ϛρατ.

Liv. lib. 19.

Niceph. lib. 9. c. 32.

—— modò qua diademata dextra
Abſtulerat, dederatque & magnas verterat urbes.

Stat. lib. 4. Sylv.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

CAPUT X.

Diadema quandoque occulta cauſa & ratione alicui impoſitum. De diademate regum Judaicorum. Diadema hoſti ereptum. De rebus ſingularibus quæ eveniunt circa diademata. Ubi regium diadema aſſervetur. Coronæ regum inter ἀναθήματα. An uno capite plura diademata geſtari poſſint.

QUandoque Deus, cujus arcana rimari temerarium, noſſe non eſt noſtrum, eos renuntiat reges, quos huic tanto muneri deſtinavit, nullo horum, quos dixi rituum interventu, ſed ea ratione quæ ſibi eſt complacita. Talium cauſæ cùm ſe ſubducunt oculis noſtris, mens noſtra fœdè vacillat. Illa ipſa, quòd nova ſunt, inuſitata & inexpectata, humana levitas & inſcitia fortuita nominat. Hæc tamen cujuſmodi ſint, ſtatim ut ab effectis didicimus, tunc verò ut oculos demittere, ita conſurgere in admirationem divinæ providentiæ nos quidem neceſſe habemus. Nihil quicquam extra ordinem, & inopinatum accidit, in quo, immiſſu Dei, non ſit aliquod, & quidem grande momentum, quod pernet ad res humanas. Neque tamen hic ego ulli faveo ineptæ, impiæve ſuperſtitioni: Sed nonniſi reverenter ac religioſè de iis judicandum aio, quæ potiùs miramur ut nova, quàm rimamur aut ſcimus ut vera. Et verò quod diademata reſpicit, non deſunt exempla, quibus fides fit, ea potiûs à divina quàm ab humana manu principi futuro fuiſ-

Zonar. Moſe. ſe impoſita. Rex Ægyptius diadema ſuum impoſuit capiti Moſis quaſi ludibundus. Certè non ea mente ut Moſen faceret regem. At illud Moſes abiecit ad pedes ſuos. Hoc utriſque facto quid tandem ſignificatum putas? Enimvero manus regis, quamlibet id quod agebatur, neſcientis tunc quidem functa eſt manu Dei. Ipſemet ſacerdos Ægyptius Ægyptio cladem hinc portendi intrepidus firmavit. Nos hoc ipſum, quòd eventu comprobatum eſt, fatemur eſſe verum. Inſurperque agnoſcimus, tunc Moſi tanquam digito demonſtratum fuiſſe ducatum illum præclarum, cujus excellentia aſcendit ſuper omnia regna. Et hujus quidem ducatus inſigne quis ultra dubitet, fuiſſe diadema regia manu capiti ejus impoſitum?

Diod. Sic. lib.17. bibl. Alexander Perſico diademate caput ſuum evinxiſſe dicitur. Quod ſanè fuit ultimum & indiſputabile teſtimonium, regnum Perſarum

Lib. 2. Reg. c. 22. Zonar. in Dav. tranſlatum fuiſſe ad hominem Macedonem. Corona regis Ammonitæ, cujus pondus fuit talentum auri, ornatus lapides pretioſi, expugnata Rabath, venit in poteſtatem Davidis, qui dein ſe ea ſolennibus diebus inſignem fecit. Certè etſi David jam ter unctus fuerat rex, tamen interventu adulterii & nefandæ cædis poterat videri commiſiſſe quo regno dejiceretur, is qui tanto flagitio dehoneſtaſ-

neſtaſſet caput ſuum. Verùm enimvero ſyncera ejus pœnitentia Deus expugnatus capiti ejus reſtituit regale decus, conceſſa illi ex hoſte victoria, ingentique præda parta, in qua fuit hoc diadema; cujus uſus tunc ptimùm videtur uſurpatus in regno Judæorum. Nempe, ante eum diem nulla apud reges mentio coronæ, non in Saule, non in ipſo Davide, ſed ſolùm unguenti. Ego quidem illud diadema tanta victoria partum puto fuiſſe pignus redintegratæ regiæ dignitatis in perſona ejus regis qui Deo fuit acceptiſſimus. Tali diademate poſtea reges Hebræos uſos fuiſſe, veriſimile mihi quidem ſit. Atque adeò hoc ſe ſcire firmat Clemens Alexandrinus, Scio: inquit, & *Clem. Alex. lib.2. pædag cap. 8.* auro, & lapide pretioſo priſcos Hebræorum reges redimitos. Et infra ait, Porrò autem reges Judæorum auro & lapillis pretioſis compoſita, & variegata utentes corona boni Chriſtum in capite ſymbolicè geſtantes ignorabant ſe ornari capite domini. Hic adnotare libet, diadema hoſti ereptum victori & geſtori ejus eſſe inſigne capitis omnium honoratiſſimum. Et verò Auguſtus, Cleopatra debellata, *ἐν παροιμ. initio litera N.* voluit regium ejus inſigne capiti circumdatum geſtare in triumpho per mediam urbem. Nam etſi fortuna populi Rom. elata ſupra omnia regna nullo diademate demonſtrabatur, tamen putabant pertinere ad dignitatem imperii diademata regiis capitibus detracta inter cætera regiæ gazæ ſpolia in triumpho oſtentare, ut de triumphatis diadematibus Perſei ac Tigranis diverſis locis Plutarchus tradit. *Plutarch. Æm. Pau. & Lucul.* Cæterùm nihil ferè quicquam exttaordinariæ rei contingit circa diadema, quin magnum quidpiam & notabile ſignificet. Diodorus *Diord. Sic. lib. 17. bibl. & Plutarch. Alexand. Mag.* Siculus autor eſt, Alexandri, dum is ungeretur, diadema, veſtemque regiam fuiſſe poſita ſuper tribunali. Ibi neſcio quem, cujus tamen & nomen & patriam Plutarchus memorat, qui vinctus aſſervabatur, ruptis compendibus, è cuſtodum manibus elapſum, ingreſſum eſſe aulam, nulloq; prohibente, rectà perrexiſſe ad ſolium regis. Ibi repoſitam regiam veſtem induiſſe, ac diadema capiti circumpoſuiſſe. Sic ornatum ibidem ſediſſe quietum, Hac re audita, Alexandrum veniſſe ad hominem; qui nulla re commotus quietè ſedere perrexit. Interrogatum ab rege. quid iſthuc rei eſſet, ſimpliciter reſpondiſſe, ſe nihil ſcire. Super ea re conſultos vates cenſuiſſe hominem neci dandum, ut ſi quid infauſti eo oſtento denuntiatum eſſet, illius unius capite lueretur. Sed qui rei introſpiciendæ intenti erant ſublimiùs neſcio quid reſponderunt. Quippe regni mutationem hinc portendi intellexerunt; hoc eſt, verſum iri ſtatum rerum; & Alexandro extincto, plures reges futuros. Simile quidpiam Auguſto accidiſſe, eique inſtantem obitum portendiſſe memorat Dio. De Juliano memoriæ *Xiphil. Aug. Nicephor. lib.10.c 2.* proditum eſt, cùm quoddam oppidum ingrederetur, coronam inter duas columnas de more ſuſpenſam, veluti res compoſitò agere-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ageretur, in caput prætereuntis aptiſſimè decidiſſe. Hinc Julian imperium ſignificari & oſtendi creditum. Hujus quoque generis il-

Plutarch. Timol.

lud eſt quod ſupra dixi à Plutarcho de Timoleonte relatum, eſſe quamvis non rege, tamen ad res magnas electo. Nam è ſuſpenſi donariis tænia quædam cùm effluxiſſet coronas habens & varii gene ris victorias, ſuper caput Timoleontis decidit; uſque eò ut hinc vi deri potuerit ipſum à Deo coronatum mitti ad res magnas. Et ha quidem ratione ſæpe ignoto alicui capiti quod Deus ſcilicet, in oc culto tenet, imponitur nota ſummæ dignitatis, quæ tunc pateſcit cùm is, quiſquis eſt, maximis rebus admovetur. Hîc advertendum non ſolùm capite regis diadema geſtari, ſed & in ipſis adytis regia domus ſuper tribunali regio plerunque ſervari; ut è loco Diodor Siculi, quem proximè citavi, palam fit; tum ex eo quod Athenæu

Athen. lib. 5.

tradit, ſuper ſella Ptolemæi regis fuiſſe coronam conflatam ex au reorum millibus decem. Qui mos oſtentandi & aſſervandi diade matis hodie ferè obſolevit, niſi in ipſis ſolenniis inaugurationis, cùn rex aut imperator ſic ornatus equites creat, taliaque principis muni fungitur. Sed & mos reponendi diadema ſuper ſella regis hodie quo que eſt inter obſoleta. Sellam quidem regiam in regis cubiculo unan eſſe video ut regi ſepoſitam. At diadema fere nuſquam, niſi condi- tum adytis, aut interiori ærario, illo excepto quod effigiatum pa rietibus affigitur, atque in editioribus locis conſpicuum, frequente

Æmil. Prob. Eum.

pictum, regioque ſcuto impoſitum aſpicitur. Secus fiebat ſæculi priſcis. Et verò ſcriptores tradunt, Alexandro mortuo ſtatutum fuiſſe tabernaculum; in eoque ſellam auream cum ſceptro ac diade- mate poſitam; eoque omnes conveniſſe ſingulis diebus, ut de rerum ſumma deliberarent, veluti adhuc præſente rege. Ergo coronæ regiæ cenſebantur inter res maximè ſpectabiles, quæque ipſi urbi Romæ

Plutarch. πι. τ̃ Ῥώμ. τύχ.

ornamento eſſent. ſuſpendebanturque in ſacris ædibus, ut ſupra dixi, illæ potiſſimùm quæ erant dona regum. M. Tullius de Dionyſio ty- ranno, *Idem victoriolas aureas & pateras coronaſque quæ ſimula- crorum porrectis manibus ſuſtinebantur, ſive dubitatione tollebat.*

Cic. de nat. deor. lib. 3. Lucian. Hermot. ſive deſect. Philo περὶ τ̃. πρ. Γά. Plutarch. Cim.

Nec ſolùm coronæ regum erant inter donaria templorum, verùm & aliæ, ut veriſimile fit è Luciano duobus locis, ubi is agit de eo quod quiſpiam furatus ſit in æde ſacra, ſive ea ſit phiala, ſive ſcyphus, ſive corona. Erant & fræna, & clypei, columnæ inſcriptiones. Cæ- terùm quomodo duæ nuptiales coronæ unum caput honeſtantes quandoque ſunt conſpectæ, ita uno eodemque capite ſæpe geſtantur duo, plurave diademata, quorum ſingulis repreſentantur ſingula re- gna. Ptolemæus is, qui pulſo Alexandro, ab Antiochenis electus eſt rex, coactus fuit capite geſtare duo diademata, unum Syriæ, alte- rum Ægypti. Quo uſu hodie quidem nihil eſt uſitatius. Tale dia- dema

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

dema Prudentio eſt gemellum.

O virgo infelix, ô nova gloria *Prudent. apoth.*
Cœleſtis arcis nobilis incola,
Intende noſtris colluvionibus
Vultum gemello cum diademate.

Gemellum diadema vocat non duorum regnorum, ſed, quod multò eſt excellentius, martyrii & virginitatis.

CAPUT XI.

Mos ponendi diadema quandoque ante principem, quandoque apud ipſius effigiem. Statuis principum quantus olim honor habitus. Diadema præ metu, præ nimio dolore, tempore jejunii, in funere ponitur. In luctu ferè laceratur. Æſtuante ira loco movetur. Interdum crematur.

DIadema interdum ſumitur, interdum ponitur diverſis de cauſis. Sumitur ineunte principatu, aut in primis, ut dixi regni ſpatiis, nempe in ſolenni inauguratione regis. Unde fides fit, geſtorem diadematis eſſe regnatorem. At neceſſitate ponitur, quotieſcunque ſumma poteſtas validioris manu cuipiam adimitur; aut cum ipſe qui regnat, aſſurgit alicui majori & eminentiori faſtigio. nec ipſi tantum, ſed & nomini regnatoris, atque adeò ipſius effigiei. Nimirum, hinc homines intelligunt, vim, ac ſi non vim, ſaltem imaginem retinendi, donandive regni penes illum eſſe, apud quem aut cujus ſimulachrum corona ponitur. Ejus ante quem ponitur diadema illuſtre exemplum eſt Pompejus, ad cujus pedes Tigranes Armeniæ rex diadema ſuum capiti demptum venerabundus poſuit, ſive ut ait Dio, projecit. non propter magnitudinem rerum à Pompejo geſtarum, ſed propter eas quæ geſtæ eſſent à Lucullo, Pompejo ſubblanditus. Hoc ipſum diadema Plutarchus inſequentibus de Pompejo loquens collocat inter ſymbola regni. Herodes quoque non aliter ad Auguſtum acceſſit quàm poſito diademate. Quippe & ipſi reges profitentur ſe non eſſe tales, quoties conſiſtunt in conſpectu earum poteſtatum à quibus accipiunt jura regnorum. Parthaſmaſiris rex Perſarum diadema capiti dempſit, illudque poſuit ante pedes Trajani. Ipſe Antiochus, etſi ſimulatè id agebat, inibi fuit ut coram legatis Romanis diadema poneret. Certe Pruſias advenientibus legatis Romanis, diadema & purpuram regiæ majeſtatis inſignia poſuit. Eorum qui diadema ſubjecerunt effigiei majoris poteſtatis exemplum eſt in Cornelio Tacito. *Tum placuit,* inquit, *Tiridatem ponere apud effigiem Cæſaris inſigne regium;* nec

Plutarch. πε. τῆς Ἀλεξ. τύχ. Xiphil. Pompejo. Plutarch. Lucullo & Pompejo. Jornand. ſucceſſ.

Diod. ecl. de legat. In eclog. Dionis. Polyb. ecl. legat. Tacit. l. 15. Annal.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

niſi manu Neronis reſumere. Dein, paucis diebus interjectis, magn[i]
utrinque ſpecie, inde eques compoſitus per turmas, & inſignibus pa-
triis, hinc agmina legionum ſtetere fulgentibus aquilis, ſigniſque
& ſimulachris Deûm in modum templi. Medio tribunal ſedem
curulem; & ſedes effigiem Neronis ſuſtinebat. Ad quam progreſſu[s]
Tiridates; cæſis ex more victimis, ſublatum capite diadema ima-
Dio ἐκλ. *gini ſubjecit.* Hanc eandem hiſtoriam memorat Dio in ſelectis le-
πε. πρεσβ. gationum. Et ſimilem in Caligula. Siquidem L. Vitellius regem
Xiphil. C. Calig. Artabanum coëgit ſacrificare ſtatuis Auguſti & Caligulæ. Hic eſt
ille reſpectus, hæc eſt illa ſingularis veneratio qua ſumma fortuna à
minori poteſtate ſe coli æquum cenſet, uſque eò, ut non tantùm per-
ſonæ, ſed & ipſis imaginibus hic honor habeatur. Enimvero, ne hoc
quoque non obiter dicam, ipſas principum ſtatuas tanto cultu anti-
quitas proſecuta eſt, ut ante eas nihil quod dictu factuve turpe duce-
Xiphil. in Domit. Zonar. retur, dici fierive licitum eſſet. Apud Xiphilinum in Zonaram me-
moratur quædam fæmina ideo morte multata, quòd ſe nudaverat an-
te ſtatuam Domitiani. Qui mos videtur ſumptus è religionibus.
Nimirum, quædam fuerunt numina, quorum ne effigies quidem lice-
bat intueri. Tale fuit *ſimulachrum Cereris, quod à viro,* inquit
Cic. act. 7. in Verr. M. Tullius, *non modò tangi, ſed ne aſpici quidem fas fuit.* Sed &
numinum ſtatuas avertiſſe ſe, ne flagitia viderent, memoriæ prodi-
Strabo lib. 6. tum. Tale fuit Palladium, quod ſe avertit cùm Caſſandræ pudicitia
contrectaretur. Hinc fortaſſe Chriſtiana pietas deſumpſit morem
honeſtandi ſacras ædes & ſtatuis & imaginibus hominum Deo, cùm
viveret, gratiſſimorum, quos vocamus ſanctos; ut non in eccleſiam
Dei inducatur ullus cum vera latria idololatriæ pellicatus, ſed ut co-
ram hiſce ſtatuis eo quiſque reſpectu agat, quo ante illos ageret qui
illis & ſtatuis & imaginibus repræſentantur. Redeo ad rem. Et ajo,
hodie quoque honoris cauſa majori poteſtati non ſolùm aſſurgi, ve-
rùm etiam diadema ab illo, qui diadema geſtat, poni. Hanc venera-
tionem ad Henricum III. Francorum & Poloniæ regem è Polonia
redeuntem vertit Aloyſius Mocenicus Venetiarum Dux, dum fre-
quenter diadema capiti demeret, non ſolùm in primo & ultimo, ſed
& in quotidiano ſui regiſque congreſſu. Nempe, dum illa ſereniſſima
Reſpublica ore Mocenici ſapientibus alloquiis regem non minùs in
ſe convertit, quàm in illum planè regium apparatum, quo tantus
hoſpes ſingulari exemplo exceptus eſt. Quandoque corona ponitur
præ metu. Prudentius,

Prudent. apoth.
Ipſe quoque exanimis poſito diademate princeps
Pallet, & adſtantes circumſpicit.

Interdum præ nimio dolore abjicitur, aut etiam rumpitur unà cum
Zonar. Joſ. cæteris veſtibus, cultuque omni regio. Joſias intellecto quales pœ-
nas

nas Deus expetat à violatoribus legis ſuæ, ingenti dolore adactus veſtem regiam diſcidit, ſimulque regium diadema. Potiſſimùm indicto jejunio, cùm omnis ætas, omni poſito ornatu, ſordibus & ſqualore obſiti univerſi id unicè agunt ut ſibi Deum propitient, rebus, inquam, tam mœſtis, ipſe quoque rex, dempto ſibi capitis inſigni, componit ſe in morem ſupplicis. Prudentius,

Rex ipſe Coos æſtuantem murices — *Prudent. cathemer.*
Lænam revulſa diſſipabat fibula.
Gemmaſque virenteis, & lapillos ſutileis
Inſigne frontis exuebat vinculum
Turpi capillos impeditos [l. impediens] *pulvere.*

Hoc habitu fuit David cùm peccatorum pœnas à Deo deprecatus eſt. Verba ſunt Salviani, *Et quid poſt hæc? depoſito, ſcilicet, diademate, projectis gemmis, exutus purpuris, remota omnis ſplendoris regii dignitate; cùm pro his omnibus ſolitarius, gemens, clauſus, ſacco ſqualidus, fletu madidus, cinere ſordidatus vitam parvuli ſui tot lamentationum ſuffragiis peteret, &c.* (*Salvian. lib. 4.*) Heſter loquens ad Dominum, *Tu noſti, inquit, quod oderim inſigne capitis mei, (hoc eſt, diadema quo utebatur quaſi regina) & tantæ ducam immunditiæ, velut pannum menſtruatæ.* Qui locus refertur à D. Hieronymo. (*Hieronym. Epiſt. lib. 2. epiſt. 18.*) In funere quoque & luctu publico & domeſtico diadema ponitur. Iſis illa Ægyptia & Dea & regina flens Oſirin ſuum apud Byblum urbem Phœniciæ diadema poſuit. (*Stephan. βύβλος.*) Porrò hoc diadema fuit byblinum, hoc eſt è byblo quæ naſcitur in Nilo, papyro, ſcilicet, & junco. (*Etymol. βύβλος.*) Julianus in funere Conſtantii diadema capiti detraxit; & vultu in mœſtitiam compoſitio, imperatori parentavit. (*Niceph. lib. 1. cap. 50.*) Et hoc quidem eodem propemodum exemplo fiebat, quo apud priſcos in publica mœſtitia coronæ ponebantur. Plutarcho autore, Cato ex quo die cedentem urbe Pompejum ſecutus eſt, nec caput raſitaſſe, nec barbam, nec capiti coronam impoſuiſſe dicitur. (*Plutarch. Cat. jun.*) Cæterùm in luctu non ſolùm diadema ponitur, ſed & laceratur. Statius de Adraſto.

Ipſe manu Tyria jam captus Adraſtus, — *Stat. lib. 9. Theb.*
Raptatur; teque ante alios, te voce manuque
Invocat. Heu qualem verſare in ſanguine vidi
Exutum canos lacero diademate crineis.

Et hoc quoque priſco more. Tigranes Armenii regis filius, intellecto periculo patris ob non miſſas ad Cyaxarem copias nec tributum, tiaram concîdit. (*Xenoph. de inſtit. Cyr. lib. 3.*) Æſtuante ira, diadema loco movetur. Statius de Junone,

Horruit irarum ſtimulis; motaque verendum — *Stat. lib. 10. Theb.*
Turbavit diadema coma.

Inter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Interdum & crematur. Idem Statius,

Stat. lib. 11. Theb. *—— aſt illi niger ignis in ora, genaſque*
Proſiluit, raptumque omnis diadema cremavit.

His, quod ſciam, rationibus diadema datur, ſumitur, ponitur, abjicitur, laceratur.

CAPUT XII.

Monitio ad reges. Summi mortalium ponunt diadema coram Deo. De forma & materia diadematis Chriſti.

QUia hodierni reges vix ulli mortali, tantùm uni Deo quòd regnant, accepto ferunt, vel hoc ipſo monendi videntur, ut coram illo diademata ponant, cujus beneficio diadema adepti ſunt. Sic putent, unam eſſe majeſtatem, quæ nullo nec rerum, nec temporis, nec potentiæ ambitu clauditur. Hæc ipſa immenſitate ambitus non ſolùm omnem hanc rerum univerſitatem, ſed & quicquid extra ipſam eſt, complectitur. Hujus hæ terreſtres ac peritura majeſtates dicuntur eſſe imagines, ſed tenuiſſimæ; quæque ſi cum illa componantur, hoc ſunt quod ſoles innumerabiles in ſpeculis innumerabilibus & minutiſſimis. Etſi hinc quoque radios ejectant fateor, ſed debiles; quique aſpicientium oculos feriunt, ſed ignavè ſed qui præ immenſo illo ſplendore ſolis vix hoc ſunt quod in magno incendio ſcintilla, in vaſto Oceano ſtilla. Certè ſcintilla & gutta, quamlibet minutiſſimæ partes illa incendii, hæc humidi elementi, tamen ſui totius particulæ ſunt. ſed radii quos ſpeculum emittit, minimè, niſi quatenus æquor ſpeculi aſpicitur & incenditur à ſole. Statim ut ſpeculum ſolis aſpectu ſubducitur, vaneſcunt; nec ſunt radii, ſed aër nullo luminis repercuſſu, atque adeò merus nigror in oculos regeſtus. Eadem eſt ratio regum, omniumque adeò dominantium. Quamdiu agunt in conſpectu divinæ majeſtatis, in ipſis humana majeſtas elucet imaguncula divinæ. Simulatque objectu vitiorum eripiuntur puritati hujus ſolis, nihil ſunt niſi viliſſimum ſtructum carnis ea re animatum ut ſua ſupplicia intelligat, ea re oculatum ut ſuas miſerias inſpiciat, ideo coronatum ut infamia notabiliori cenſeatur. Satis, opinor, intelligitis quotquot eſtis qui tanto honore præfulgetis, eſſe veſtrum, ſummittere capita ante immenſam hanc majeſtatem. Quantum ei concederis, tantumdem addetis veſtræ, & quidem fœneratò. Hac una moderatione hac pietatis profeſſione & ſingulari cultu ſecuritas & magnitudo veſtra continetur. Extra hos terminos nihil eſt quo aut niti, aut gloriari poſſitis. Ergo identidem ſuadeo, ut veſtra diademata unà cùm cætero regali cultu

cultu ſponte ac reverenter ponatis ante ſacroſanctum diadema illius, qui cùm vos poſſet facere ſtipites, juſſit eſſe reges, hoc eſt, ſuæ majeſtatis participes, ſuæ potentiæ conſortes, ſuam vicem præſtantes. Nempe, ab uno illo cœleſti diademate quod circumplexum eſt caput ſummi regnatoris, omnis veſtra manat & ſalus & dignitas. Inibi eſt vera gloria, ibi ſplendor æternus; ibi regnum perenne; ibi columen omnis felicitatis. Enimvero Curopalates tradit, Imperatorem Conſtantinopolitanum in eccleſia ponere diadema ſuum, illudque tradere in manus diaconorum, quoties acceſſurus eſt ad communionem corporis Chriſti. At poſt communionem ſtemma capiti ejus reponi. Quæret aliquis, qua materia, qua item forma ſit hoc, de quo nunc ago, diadema Chriſti. Neque enim eſt aureum, non radiatum, non gemmatum, hoc eſt, ut quidam ait, *exoticis margaritis phaleratum*; ſed ſpineum, aculeatum, pungens, aſpectu quidem diſſimile regiis, ſed ſignificatu & effectu illis multo præſtantius. Auro Chriſtus inſigniri noluit, ne quid quod ad gloriam ſuam pertineret, videretur mutuari è viſceribus terræ, nempe ab inferis. Is, videlicet, qui ea mente refodit inferos, ut loca ſoli impervia cœleſti lumine compleret; ibi detentos æterna libertate donaret; Inde rediens, & quidem opulenta præda onuſtus, ac perdomitis iis, quæ illic ſe jactabant, poteſtatibus, celeberrimum triumphum ageret. Cæterùm quale eſt aurum? Annon pallidum? annon grave? annon frigidum? Annon, ſi hinc ſpectetur, eſt ſimile morti? Quid ergo minùs convenit Chriſto, qui id agebat ut eſſet triumphator mortis, & largitor ejus vitæ extra quam nihil non eſt obnoxium morti? Mortale genus eſt avidiſſimum auri, hoc ſuſpicit, hoc habet in ſummo honore. Chriſtus aurum calcat, & ſi quid hîc eſt auro pretioſius. Diadema Chriſti non fuit radiatum. Nam quid illi opus fuit acceſſione effigiatæ lucis, qui ipſe eſt fons & origo luminis, creator ſolis, dux & gubernator aſtrorum? Diadema Chriſti non promicavit floribus quæſitiſſimis, non fuit merſum unguentis pretioſiſſimis, non concinnè præmens caput. Quale ergo? nempe unum ex inſtrumentis tortoris, undique aculeatum, undique hirſutum ſentibus ac ſpinis. Spinis, inquam, quibus confixum eſt caput ſacroſanctum; ne ulla pars ſanctiſſimi corporis ullo cruciatu vacaret; ut membrorum doloribus accederent acerbitates capitis. Qui tamen cruciatus mox in Chriſti perſona terminati confeſtim eruperunt in capita infernalium ſpirituum, quorum hæ ſpinæ tandem confixerunt fucatas coronas lævo fulgore illudentes oculis hominum. Et verò Severus Sulpitius autor eſt, *diabolum, quô faciliùs claritate adſumpti fulgoris Martino illuderet, veſte regia indutum, diademate*

Fulgen. mythol.

Sever. Sulpit. de vi. B. Mart.

ex

ex gemmis auroque redimitum, calceis auro illitis, ſereno ore læta facie, ut nihil minùs quàm diabolus putaretur, oranti in cellula aſtitiſſe. Paulo infra Martinum loquentem facit, ac dicentem, *Non ſe Jeſus dominus purpuratum & diademate renitentem venturum eſſe prædixit. Ego Chriſtum, niſi in eo habitu, formaque qua paſſus eſt, niſi crucis ſtigmata præferentem veniſſe non credam.* Cæterùm illæ ſpinæ fuerunt inter inſtrumenta ſalutis noſtræ; atque adeò nos ipſos repræſentant, *qui electi ex dumis,*

Lactant. lib.4. de ve. ſap. c.26. Vide Clem. Alex. lib.2. pædag. c.8. 50. & ſeq. Hieron. ep. lib. 2. ep. 18.

inquit Lactantius, *& ſentibus ſanctum Dei caput cingimus. quia convocati ab ipſo, & circumfuſi undique ad eum, magiſtro ac doctori Deo aſſiſtimus; regemque illum mundi, & omnium viventium dominum coronamus. Ideo Jeſus ſpinis coronatus eſt,* inquit Hieronymus, *& noſtra delicta portavit, & pro nobis doluit, ut de ſentibus & tribulationibus feminarum, ad quas dicitur, In anxietatibus & doloribus pariet mulier; & ad virum converſio tua; & ipſe tui dominabitur, roſa virginitatis, & lilia caſtitatis naſcerentur.* ô quale coronæ decus, cujus materia ſumus nos ipſi, hoc eſt, multitudo de nocentibus quidem & ſervis congregata, ſed apud tribunal crucis manumiſſa. Ibi, videlicet, noſtra corpora pro auro, animæ pro gemmis, æternæ felicitati deſtinata humanitas eſt totus ille diadematis ambitus, qui ſemel punxit caput Chriſti ſpinis & aculeis peccatorum, ut, quos ille complectitur miſericordia ſua perpetuò hærerent ſervatori ſuo. Hoc ipſum ſenſit Tertul-

Tertull. de cor. mil.

lianus ubi loquitur de hac corona ſpinea. *Quale oro te, ſertum pro utroque ſexu ſubiit? ex ſpinis, opinor, & tribulis in figuram delictorum, quæ nobis protulit terra carnis; abſtulit autem virtus crucis, omnes aculeos mortis in Dominici capitis tolerantia obtundens. Certè præter figuram contumelia in promtu eſt, & turpitudo & dedecoratio, & his implexa ſævitia quæ tunc Domini tempora & fœdaverunt & lancinaverunt.* Adde quod illæ ſpinæ verè

Clem. Alex. pædag. lib.2.

dici poſſunt typus fidei qua ſpectat vitam æternam, quam, ſcilicet, ſignat ſubſtantia ligni; tum veræ lætitiæ propter coronæ appellationem; poſtremò ingentis periculi, cui tandem erepti ſumus. Neque enim ad Verbum ſine ſanguine licet accedere. Hæ ſunt illæ tandem ſanctificatæ ſpinæ, quibus ſacroſanctum illud Chriſti caput primò compunctum, deinde illuſtratum fuit. Cæterùm nullis gemmis ſcintillavit diadema Chriſti. Scilicet, quid gemmis, quid unionibus & margaritis, quid cæteris aut terræ minutalibus, aut Oceani ejectamentis cum illis cœleſtium virtutum gemmis, qui-

Heracl. Pont.

bus Chriſti divinitas tota radiat? Præclarè Heraclius Ponticus, Arduum eſt, injucundos & avaros terræ morbos aſcendere in

Plato Phædone.

cœlum. Soli cœleſtes lapilli, ut Plato ait, ſunt puri, nec ut hi noſtri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

noſtri putredine & ſalſedine adeſi atque corrupti. Ipſe quidem Chriſtus quamlibet univerſi non ſolùm regnator, ſed & conditor apertè profeſſus eſt, non hîc ſe regnum poſſidere. Ergo-tunc collibitum illi fuit abſtinere humano regno. Nempe cùm id ageret ut nos induceret in cœleſte regnum. Cui profeſſioni conveniens diadema ſumpſit, quod certè ſuperavit omnes humanos ſignificatus, complexus eſt omnes divinos. Enimvero reges dum vivunt & valent, aureum diadema geſtant gemmis diſtinctum. Chriſtus non cùm viveret, non cùm doctrina ſigniſque clareſceret, non cùm divinitas in mortali corpore eluceret, ſed cùm moreretur, coronari, non de ſublimi ſolio, ſed de patibulo diadema ſuum coruſcare voluit. Cur putas? Quia moriens peremit inimicas divinitati & humano generi poteſtates. Cùm viſus eſt vinci, tunc vicit; cùm viſus eſt extingui, tunc majore vi ſurrexit, ac majori gloria triumphavit. Meritò ergo Hieronymus ait, *regum purpuras, & ardentes diadematum gemmas patibuli ſalutarum picturam condecoraſſe.* Certè in patibulo Chriſtus celeberrimum triumphum agens triumphali corona evinctus eſt. Quem Iſraël crucifixit, inquit Clemens Alexandrinus, ut maleficum, coronavit ut regem. In ſua morte Chriſtus ſuis vitam invenit, in ignominio decus, in ſæviſſimis doloribus veriſſima ſolatia, in illo apparatu deſperationis certiſſimam ſpem ſalutis; in hac ſpe fidem, illam qua nos proſtratos erigeret, quam animis noſtris inderet veluti certiſſimum pignus ejus felicitatis quæ exſuperat omnia humana vota; atque adeò cui intelligendæ omnis humanus ſenſus impar eſt. Et adhuc miramur, ſi rex cœleſtis poſthabuit humana diademata; ſibi illud ſumpſit quod hîc quidem non fuit minima pars illius horribilis carnificinæ? Sed nunc repoſitum eſt inter præcipua decora divinæ ſupellectilis; cujus materia eſt omni auri lectior, omnibus gemmis pretioſior, omni circulari forma perfectior, omni ſplendore lumінoſior. Nempe tunc morti & cruciatibus omnia oportuit eſſe conſentanea. At cùm is cœleſti aula circumfuſus huc remeabit, nos verò purioribus ſenſibus donati intelligemus ipſum, ut Tertullianus ait, *poſt fella guſtaſſe favos*; atque adeò illas ſpinas eſſe verſas in totidem auras divini fulgoris; unde conficiuntur illi radii coronarii non effigiati ut in coronis regum, ſed perpetuò accenſi igne cœleſti. Hi radii non ſunt introrſus verſi, ut quomodo ſpinæ compunxerunt, ita tunc urant divinum caput; Sed extrorſum accedent corda piorum flammis divini amoris, iiſque æternùm illuceſcent. Eorum item repercuſſu omnis impietas conflagrabit ignibus iis qui futuri ſunt ferales & perennes. Impii ſcilicet, tunc intellecturi ſunt, coronam Chriſti

Hieronym. epiſt. lib. 2. ep. 15.

Clem. Alex. pædag. lib. 2. c. 8.

Tertull. de corona mil.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſti eſſe diadema juſtitiæ, inſidiatoribus hoſtile, iis qui in unam eccleſiam convenerunt, amicum. Eſt ergo hæc corona flos eorum qui credunt in geſtorem ejus; eſt inſigne victoriæ partæ contra adverſantes Chriſto poteſtates; potentiæ in omnia ſumma, media, infima; miſerationis erga ſuos; ultionis, & quidem ſeveriſſime in eos omnes quos ſua improbitas ultioni reſervavit. Cætera regna, imperia, poteſtates naſcuntur, variant, extinguntur. Hoc unum regnum æterna majeſtas excepit. In hujus conſortium adſumentur ii, qui ſuam ſi non innocentiam quod fieri nequit, at, quod proximum eſt, pietatem huic tanto regnatori probaverint. Quapropter regnántes, veſtrum eſt, hujus ſanctiſſimi numinis nunc amore, nunc timore in officio contineri. Hac unica ratione unicuique veſtrum regnum ſtabile diuturnum, felix futurum eſt. Sic animati veriſſimis exemplis intelligetis, illi uni rationem regni conſtare qui ſe à Chriſto regnari patitur.

Clemen. Alex. pædag. lib. 2. cap. 8.

CAPUT XIII.

Galea ſive caſſis. βασιλεὺς Athenis & Spartæ quid. ἀρχιπόλεμος. Cur galea & corona ſocientur. Cur galea ornetur gemmis & lapillis. Cur pennæ pavorum componantur cum galea. De pavonis excellentia, pulchritudine, aliiſque dotibus. Pavo avis regia & Junonia, tum convenientiſſima repræſentandæ excellentiæ & ſublimitati. Alia pennarum genera galeis addita. Mos regum Ægyptiorum.

INter addimenta coronarum ſunt infulæ, vittæ, lemniſci, de quibus quòd mihi ſupra ſatis dictum eſt, dein hac extrema parte hujus curæ cætera perſequar. Quippe video ſupremas poteſtates, quantumque eſt hominum, quos claritas generis extulit ſupra vulgum, præter coronas pro capitis inſigni geſtare galeam, ſive caſſidem. Id quod, opinor, fit priſco inſtituto. Ut enim dixi, principes viros, ſtatim ut bellum ingruit, fieri duces, ita reges, ſi eundum eſt in hoſtem, non dubitant inſerere caput galeæ. Et quidem Athenis ii quibus hæc aut illa pars copiarum commiſſa erat, hac aut illa appellatione cenſebantur. Sed cui univerſus exercitus, rerumque ſumma credita fuit, hunc vocabant βασιλέα, non eum, qui utroque tempore & pacis & belli eſt ſummus hominum, ſed τὸν ἀρχιπόλεμον, eum cui ſummus ducatus creditur, quoties cum hoſte manus eſt conſerenda. Ut Lacedæmone is quoque qui præerat

Etymol. ϛρατὸς.

Ariſtoph. ἱππ.

universo

univerſo equitatui βασιλεὺς dicebatur. Et ſic intelligo verba Pla- *Plato in*
tonis in Phædro, ubi rhetorem aut βασιλέα dicit poſſe fieri ſcripto- *Phædro.*
rem immortalem. Hinc perſpicuum eſt, ſummam curam niti utraque arte. Nam pace placida, illi qui ſit ſummus hominum, nunquam non eſt ante oculos ordinum concordia. Ille ipſe cùm bellum ingruit, ſibi proponit victoriam, ac de hoſte præclarum triumphum. Verùm ut corona regi demonſtrando eſt convenientiſſima, ita galea eſt veriſſimum ſymbolum ducatus & imperii. Sed quòd omni tempore utraque virtus principi viro eſt neceſſaria, ſuper eo ſcuto, in quo effigiantur inſignia ſummarum poteſtatum galea plerunque ſtatuitur, cui hæret corona. Hac ratione individuo nexu conjunctæ ſibi perpetuo adjutrices adſunt. Laudabile ſanè inſtitutum, atque adeò efficaciſſimum principibus idemtidem ſuggerendæ virtuti, hoc eſt, fortitudini & generoſitati. Quippe hic effigiatus haud dubiè demonſtrat principem erga ſubjectos mitem, togatum, jura populis dantem. Eundemque ſimulatque iniquè impetitur, armatum, minacem, ſeverum; dextra manuultorem gladium, ſiniſtra cornucopiæ tenentem; hinc debellantem perduelles, hinc beantem ſubjectos. Sed quia utrumque eſt munus ſummi regiminis, ſæpe altero utrumque demonſtratur. Vix etiam non coronæ adhæret galea. Vix quoq; ſola corona non galeam aſſumit ſibi & comitem & ſatellitem.
Hinc eſt quòd Minerva *eſt caput contenta fulgenti galea; & ipſa* *Apul. Metam. l. 10.*
galea oleaginia corona tegitur. Hinc priſcus mos ornandi galeam gemmis & lapillis, haud ferè minùs quàm coronam, ut videre licet in numiſmatibus principum Romanorum. Silius Italicus,

——— *propiorque à fronte coruſcæ* *Sil. Ital. lib. 5.*
Lux galeæ ſævas paulum tardaverat iras,
Et gemmis galeam, clypeumque accenderat auro.

Hinc quoque eſt, quòd reges Ægyptii dicuntur geſtaſſe galeas pro *Herodot.*
corona ac diademate. Id ipſum Romanos principes frequenter uſur- *lib. 2.*
paſſe, docent priſca numiſmata, tum hæc verba cujuſdam panegyrici:
Hoc enim, ut audio, imago illa declarat in Aquileienſi palatio ad *Panegyr.*
ipſum convivii poſita aſpectum; ubi puella jam divino decore ve- *Maximia-*
nerabilis, ſed adhuc impar oneri ſuo ſuſtinet atque offert tibi et- *no & Con-*
iam tum puero galeam auro; gemmiſque radiantem, & pennis *ſtantino*
pulchræ alitis eminentem. Ubi pulchram alitem ego pavonem in- *Augg.*
terpretor. *dict.* Hic certè mos componendi pennas pavonum cum galea regali ſive ducali & principali hodieque viget, præſertim in Germania, cæteraque ditione imperii, propter huic avi, ut opinor, ingenitum ornatum non aliunde accerſitum, non ſubditum & ſuppoſititium, ſed talem, ut fateri neceſſe habeamus eſſe pulcherrimum naturæ donum. Et verò pavo dicitur aureum genus avis, id eſt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

pulchritudine inſigne, ut in his verſibus apparet quos ex Antiphan
refert Athenæus,

Athen. lib. 14.

Ἐν Ἡλίου μὲν φασὶ γίνεσθαι πόλει
Φοίνικας· ἐν Ἀθήναις δὲ γλαῦκας. ἡ Κύπρος δ' ἔχει
Πελειάδας διαφόρους. ἡ δ' ἐν Σάμῳ
Ἥρα τὸ χρυσοῦν φασὶν ὀρνίθων γένος
Τοὺς καλλιμόρφους καὶ περιβλέπτους ταώς.

In ſolis urbe procreari ajunt phœnices, Athenis noctuas. Cyprus habet eximias columbas. Samia verò Juno aureum, ajunt, avium genus, formoſos & ſpectabiles pavones. Hoc pavonis aurum eleganter quoque deſcribit Achilles Tatius, Saneque pavonis pratum hoc, inquit, alio quovis longè floridius eſt. In ejus enim pennis oculorum ſerie diſtinctis aurum omni ex parte purpura æqualiter conveſtitur.

Achill. Tat. lib. I.

Oppian. κυνηγ. β.

Οἷον δή νυ ταῶνες ἑὸν δόμον ἀγλαόμορφον
Γναμπτὸν ἐπισκιάουσιν ἀριπρεπὲς αἰολόνωτον.
Τῶν οὐδὲν μερόπεσσι Διὸς τεχνήσατο μῆτις
Φαιδρότερον τερπνοῖσιν ἐν ὄμμασιν εἰσοράασθαι,
Οὐδ' ὅσα πανδώτειραν ἐπὶ χθόνα, μητέρα βαίνει,
Οὐδ' ὁπόσα πτερύγεσσιν ἐπ' ἠέρα πουλὺν ὁδεύει,
Οὐδὲ μὲν ὅσα βυθοῖσιν ἐπ' ἄγρια κύματα * τέμνει.
Τοῖον ἐπ' ὀρνίθεσσιν ἀριζήλοις ἀμαρύσσει
Χρυσῷ πορφυρέοντι μεμιγμένον αἰθόμενον πῦρ.

* Βαίνει.

Veluti pavones ſuam domum ſplendidam curvam obumbrant illuſtrem [&] picturatam caudam, Quibus nihil Jovis fabricavit conſilium pulchrius jucundis oculis ad videndum, neque eorum quæ almi in terra matre incedunt, neque eorum quæ alis per aërem immenſum tendunt, neque etiam eorum quæ in gurgitibus ſævos fluctus ſecant. Talis in avibus inſignibus fulget auro rubenti permixtus ardens ignis. Menander quoque in legatione Juſtini ad Perſas pavones vocat aureos, ubi, inquit, ligneæ columnæ quædam erant, circum amictæ auro, inquit, ac ſimiliter lectus ex auro confectus, quem quatuor pavones aurei attollebant. Hic quoque alarum cultus, quo natura pavonem donavit, dicitur eſſe æmulus coloribus florum & avium apud Achillem Tatium, & expandere pulchritudinem, & oſtendere theatrum alarum. Plutarchus ait, pavonem editum eſſe propter caudam, nempe propter pulchritudinem ejus. Ad hoc exemplum apud Philoſtratum rex Mediæ dicitur στικτὸς ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου, pictus, ſive ſignatus in aureo throno ſicuti pavo. denique merito dicimus, hanc avem cum ipſa rerum univerſitate omni genere pulchritudinis certare, cum metallis rutilo, cum pratis virore, cum floribus floridiſſima ſpecie, cum quovis colore puritate, cum vere lætitia, cum cœlo luminibus. Itaque tam nobilis, multiſque de cauſis admirabilis avis

Eclog. legat.

Achil. Tat. lib. I.

Plutarch. ςωϊκ. ἐναντιωμ.

Philoſtrat. imag.

aſſu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

aſſumitur à principibus, potentibuſque viris comes galeæ, ſive caſſidis, quia *omnis vitæ potentia*, inquit Fulgentius, *petax in aſpectum ſui ſemper quærit ornatus*. Sicut enim pavus ſtellatum caudæ curvamen concavans anteriùs faciem ornat, poſterioraque turpiter nudat, unde & Theophraſtus in Moralibus τὰ ἄλλα περίγνωθι, reliqna conſidera. Et Salomon, *In obitu hominis nudatio operum ejus*. Cæterùm nequis hunc ornatum credat eſſe rem inutilem, & hinc ſolo aſpectui conſultum, certè pavo etiam territat cæteras aves, ac tantùm non quomodo aquila, ut Prometheus ait, *Lucian. de domo. Fulgent. mythol. l. 2. in Junone.*

Pinnata cauda noſtrum adulat ſanguinem. *Cic. lib. 2. Tuſc. quæſt.*

Quippe explicatis illis caudæ pennis conchyliatis, ſive oculatis, ſive pinnato, ut quidam ait, fulgore radians, ſive totus oculeus, uſque eò ut nihil eum latere ſit veriſimile, aſpicientibus errorem incutit haud ſecus quàm Argus, cujus oculos Juno indidit pavoni. Is certè imitatione ſolis dictus eſt πανόπτης, omnia videns eſtque ei cum ſole quædam veluti ſocietas. *Gemmantes*, inquit Plinius, *laudatus expandit colores, adverſo maximè ſole, quia ſic fulgentiùs radiant.* Et propter hanc quoque dotem meritò hæ pennæ dici poſſunt ſymbolum hominis generoſi, cujus proprium eſt laudibus excitari. Quid, quod fabulæ ajunt, Argum ipſum mutatum fuiſſe in pavonem? Et verò Euelpis ille Ariſtophanæus interrogat Epopum his verbis, πότερον ὄρνις ἢ ταὧς; utrum avis an pavo? Ac ſi dicat, pavonem non cenſeri inter alites; ſed eſſe naturæ alicujus excellentioris, veluti humanæ, aut etiam divinæ. Ergo pavo & propter pulchritudinem viſendum ſe præbet, & ſævum neſcio quid concrepat, ut miles ſuis armis. Certè capite elato, ἐπινεύει σοβαρώτατα, ὥσπερ ἐπισείων τριλοφίαν, capite elato, ſuperbè nutat, velut triplici criſta ornatam quatiens galeam. Cæterùm ea dicitur eſſe ſollertia, ut naturale remedium adverſus faſcinum comparet ſibi radicem lini, quam condit ſub altera alarum. Ob quas tam præclaras dotes in hortis Indicorum regum manſueti pavones aluntur. Et Alexander Macedo haſce aves conſpicatus apud Indos, tantæque pulchritudinis amore captus ſub gravi pœna edixit ne interficerentur. Ipſe adeò populus Athenienſis mercede hanc avem ſpectaſſe dicitur. Nec mirum, ſi à Plutarcho adnotatum eſt, Pyrilambem illum ſodalem Periclis iis feminis pavones dediſſe, quarum conſuetudine Pericles delectabatur, ut munus tunc quidem temporis & rarum & pretioſum. Quapropter hanc avem ob ſupradicta regiam verè dixeris; tum etiam ea re quòd Junoni pavo ſacer eſt, cujus in æde apud Samos plures alebantur. Nam ibi primùm editi, indéque in alias regiones tranſlati ſunt. Hujus rei argumentum eſt, quòd Samii monetam pavone ſignant. Enimvero in tutela hujus numinis

Schol. Æſchin. in Prometh. Plin. lib. 10. cap. 20. Scholiaſt. Ariſtoph. in ὄρνιθ. Ælian lib. 5. cap 21. Ælian. lib. cap. 18. Ælian. lib. 13. cap. 18. Ælian. lib. 5. cap. 21. Plutarch. Pericle. Athen. lib. 14.

Fulgent. mythol. lib. 2. in Junone. Martian. cap. lib. I.

eſt pavus. Tantæ item dignationis avis habita eſt, ut *ea palla, quam Jupiter induit , cùm Deos ad concilium vocat , dicatur eſſe inter texta è pennis pavonum* , tum oculata ; credo , ut hinc quoque lu culenter demonſtretur præcipua hujus numinis vigilanria, prudentia providentia. Quæ omnia fidem faciunt , nequaquam inutiliter au abſurdè haſce pennas addi galeis regum , ducum , principum, alio rum regulorum. Quippe majeſtatis regiæ , ſublimitatis ducalis, ex cellentiæ principalis , aliuſque eminentioris dignitatis ſplendor a ſpicientium oculos icit , non ut eos præſtringat atque hebetet , ſe ut ſalutari lumine recreet , ac veluti pavo , tantùm ut recreet , noi etiam ut feriat , atque adeò in hoc ut ne feriat. Decora pavonun ſolùm recenſere mihi conſilium fuit , non illa quæ , nulla avis cul pa , propter ipſam , gulæque cauſa in ipſa expetunt homines. Et

Clem. Alex. pædag. lib. 2. cap. I.

hinc quoque non vulgariter commendatur hæc avis. Certè hanc o cauſam celebratus eſt Μῆδος ταώς , Medus pavo , ut qui eſſet i deliciis. Cæterùm hîc mihi monendi ſunt illi qui decora pavonun ſuper inſigniis uſurpant , ne nimium ſint pavones , hoc eſt , ne ſib nimis tribuant. Quidam enim , inter quos adnotatus eſt Paris , hui

Philoſtr. in heroic. Lucian. ver. hiſt. lib. 2.

avi ſola φιλωτίᾳ ſtudent eſſe ſimiles. Id ſolum hinc mutuentu quo virtus commendari poteſt & illuſtrari , cujuſmodi illa ſunt qua ſupra de pavo memoravi. Quibus addo coronam quæ in inſula bea torum datur victoribus athletis. Hæc enim in voluptariis illis lu dis , qui tamen imitantur veros & generoſos , tam in gymnicis cer taminibus quàm in muſicis plectitur ex alis pavonum. Cæterun alia quoque pennarum genera antiquitas addidit galeis , ut conjice re licet è munere , hoc eſt , galea , quam gentes Oceani miſerun Annibali. Silius Italicus.

Sil. Ital. lib. 2.

> *Ecce autem clypeum ſævo fulgore micantem*
> *Oceani gentes ductori dona ferebant*
> *Callaicæ telluris* [ſopes] *opus galeamque coruſcis*
> *Subnixam criſtis , vibrant cui vertice coni*
> *Albentes niveæ tremulo nutamine pennæ.*

Sunt ergo aliarum avium pinnæ , ut infra dicam , additamenta ga learum , ſuper alia ornamenta. Id totum nihil aliud eſt , niſi imita

Diodor. Sicul. lib. 2. antiq.

mentum priſci moris regum Ægyptiorum. Hi enim quandoqu ignem , quandoque arborem , quandoque redolentia ſupra capu unguenta geſtabant. Quæ omnia inventa erant augendo regio de cori , tum injiciendo aſpicientibus ſtupori , fortè & ſuperſtitioni Hujus ferè generis illa ſunt apud Plutarchum , ubi is memorat , qu ratione Philopœmenes emendarit vitia, quæ erant in cultu militiaqu

Plutarch. Philopœm.

Achæorum. Nam inter cætera ait , mulieres habuiſſe in manibu κράνη καὶ πτερὰ βαφαῖς κοσμούμενα, galeas & pinnas tincturis ornatas

qua

quarum aſpectus, unà cum cætero armorum paratu, animum iis addebat qui ad pugnam ituri eſſent. Ad hoc exemplum hodie quidem vix ulla familia aut etiam gens eſt quæ non quidpiam ſibi peculiare vindicet, cui eſt affinitas aut ſimilitudo quædam cum illis quæ ſcuto, in quo ſunt inſignia, continentur. Illud, quicquid eſt, ut ſymbolum gentis proprium & manſurum collocant in hac præclara, ac multiplici ſuppellectile, quæ è ſuperiori parte galeam amplectitur. Ibi omnia aſpiciuntur concinna, muſica, luculenta, rata etiam & inuſitata, & ob hoc ipſum digna quæ advertantur. Hujuſmodi eſt ille in galea gigas apud Statium,

—— galeæque coruſca *Stat. lib. 4 Theb.*
Prominet arce gigas.

CAPUT XIIII.

De iis galeis quas vocant apertas. De ea galea, quæ cùm ſit aperta, habet rectum intuitum. De galea aperta quæ dextras aut ſiniſtras partes aſpicit. Galea clauſa.

GAleas apertas vocant illas quæ habent aſpectum per quædam intervalla patentia, laminis extrorſum & arcuatim projectis. Id quod cui rei inventum dicam, niſi quia ductoris eſt conjicere oculos in omnes partes, ut quicquid facto opus eſt imperare poſſit. Equidem exiſtimo, hac ipſa de cauſa galeam majorum poteſtatum ita conſtitui ut ſit recta, hoc eſt, non vergens in hoc illudue latus, ſed recto intuitu, ac in omnia pariter libero proſpectu. Hujus galeæ rectà apertæ, quæ eadem eſt ſummi ducis propria, exemplum exſtat apud Satium, ubi duo Thebani fratres de regno contendentes infeſtis animis armiſque concurrunt. Nam utrinque galea uſque eò eſt aperta, ut ejus ſit rectus in hoſtem aſpectus. Et verò uterque fratrum ſe regem ferebat.

Hæc pugnæ facies. coëunt ſine more, ſine arte, *Stat. lib. 11. Theb.*
Tantum animis iraque atque igneſcentia cernunt
Per galeas odia, & vultus rimantur acerbo
Lumine.

Itaque Cyrus cùm militaria omnia compararet, & ſi quæ in meliorem uſum verti oportebat, iis quoque intentus eſſet aurigas curruum militarium totos armavit, τοὺς ἡνιόχους ἐθωράκισε πάντας πλὴν τῶν ὀφθαλμῶν, oculis exceptis, nimirum, ut liber illis eſſet in omnia proſpectus. Dici quoque poteſt hoc genus galeæ per plura & dilucidiora intervalla patere, ne dux in exercitu ignoretur, ſed vel hinc qui ſit, ubi ſit, ab omnibus ſciri poſſit. Neque enim latere poteſt aut debet is, cui uni, aut certè præter ipſum pauculis hoc genus galeæ geſtare licet. *Xenoph. de inſtit. Cy. lib. 6.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

licet. Id quoque pertinet ad continendos in officio milites, qui ſe oculis imperatoris ſubjectos eſſe ſciunt. Et hæc quidem de galea ſummarum poteſtatum dici poſſe puto. At minori imperio, ſeu ducatu præditi galeam quidem ea ratione quam dixi, apertam gerunt, ſed quæ dexteras aut ſiniſtras partes aſpicit. Id quod haud dubiè aliquod in exercitu munus, ducatumve ſignat, ſed imparem priori illi, cui incumbit ſumma rerum, aut cura illi proxima, hoc eſt nobilis aliqua præfectura; cujuſmodi illius eſt, qui impoſitus eſt alæ, ſive turmæ equitum aut etiam legioni, quales erant legati, aut tribuni militum in exercitu Romano. Quippe talis dux, quòd galeatus dextrorſum aut ſiniſtrorſum tuetur, hoc, videlicet, eſt ſymbolum ejus ducatus qui paret imperio majoris alicujus. Et verò in exercitu multi ſunt qui ita ducunt, ut eâdem ipſi ducantur. Ita habent milites dicto audientes, ſi ipſi priùs potentioris imperio obſequuntur, nempe illius, cujus auſpiciis ſimul ac ductu, aut ſaltem ſolo ductu res agitur, aut, quod proximum eſt, illius cui is hanc curam demandavit. Poſtremò galea aperta non ſolùm oculis, & reſpiratui, ſed & voci meatus eſt, ut imperia ducis à militibus exaudiri poſſint. Tertium genus galeæ vulgus clauſam vocat & obſtructam. Hujuſmodi apud Silium *Sil. Ital. lib. 14.* Italicum illa eſt, quæ *atrato munimine clauſerat ora*. Hæc quoque vergit in hanc aut in illam partem, non ſanè per ulla talia intervalla, qualia ſunt in ſuperioribus galeis, ſed per minuta & crebra quædam foramina, quà militi datur aſpectus. Quo effigiatu is docetur, ſe quidem beneficio principis eſſe receptum inter milites perpetuos, quæ eſt hodierna nobilitas, ut infra dicam, ſed nondum inter ductores. Certè hodiernam nobilitatem nihil aliud eſſe dixeris, quàm nomen ac decus militiæ, quam, quòd tranſmittitur ad hæredes, perpetuam voco. Milites cùm dico, equites dico. Nempe hoc genus galeæ aut caſſidis, de qua nunc ago, plerunque eſt tegmen equitis. Ductores voco eminentioris notæ equites, qui equitum turmis præfecti ſunt. Itaque per hæc minuta foramina miles tantum videt, quantum obſequio præſtando ſatis eſt. At inde vox ejus vix exauditur, quia tacitus quàm loquens eſt obſequentior, & imperia ducis exequens melior eſt quàm interpretans. Sæpiùs etiam vultum militis abſcondi magis quàm retegi neceſſe eſt, ne ullus ibi deprehendatur pavor aut pallor, ut in illis qui apud Silium Italicum.

Sil. Ital. lib. 14. —— *tenuata jacendo*
Et maciem galeis abſcondunt ora.

Atque adeo hoc inſuper addit, —— *maluſque*
Ne ſit ſpes hoſti velatur caſſide pallor.

Hinc fit, ut id genus galeæ quod arbitrio geſtoris & claudi & aperiri poteſt, non tam militi conveniat quàm ductori. Quæ omnia ut à ſum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſummis ducibus, militiæque peritiſſimis ingenioſè reperta conſtat, ita cujuſmodi ſint, incurioſè adverti, nec ingenioſè exquiri, infructuoſa planè indiligentia eſt. Antiquitas quidem iſtis & ſolerter rimandis & cognoſcendis mirè diligens, mirè, prope dixerim, anxia & ſcrupuloſa fuit. Cæterùm quod talia capitis tegmina militaria fecerit multorum generum; Quòd item cujuſque generis plures partes conſtituerit, eaſque propriis nominibus ſignaverit, docet locus Pollucis, ubi nominat περικεφαλαίαν, κυνῆν, κράνος eorumque *Poll. lib. 1.*
partes. tum γεῖσον & ἐπίκρανον, & λόφον, & λοφίαν, & τριλοφίαν. *cap. 10.*
De quibus omnibus nos aliquid dicemus in ſequentibus.

CAPUT XV.

De ea galea quæ duci convenit. Is qui ſibi aperuit viam ad nobilitatem hodie vix geſtat galeam apertam, (Qui mos viget in Germania) ſed illo prognatus. Id ſecus fit apud pleraſque gentes, vix ullo diſcrimine galeæ apertæ & clauſæ. De inſigniis togatæ nobilitatis paucula. Clypei olim eloquentiæ dati.

INter prima & advertenda præmia, illa quibus militaris virtus hodie donatur, illa ipſa quæ ita dantur ut manſura ſint apud omnem poſteritatem, maximè advertenda eſt galea conſummata, quæ duci convenit, & duci quidem equitum. Enimvero ad hunc ducatum vix quiſquam pervenit, niſi per multos, eoſque utiles & illuſtres militiæ labores; denique nonniſi decurſo eo ſpatio, cui conficiendo vix unius virtus aut ætas par eſſe poteſt. Minimùm, duorum illud opus eſt, qui pari ſtudio, parique felicitate illud iter pergant. Ergo naſcens, nováque nobilitas, fateor, amplectitur virum fortem, illum qui edendis virtutis facinoribus meruit referri inter ordines equitum ſtrenuiſſimorum. Atque hæc quidem quia nova eſt, jubetur eſſe contenta iis inſigniis quæ nuperam demonſtrent, hoc eſt, galea clauſa, quæ equitem indicat, ſed adhuc ſequentem, & obſequio probatum, nondum ducatu clarum. At qui ex hoc novo germine, è viro, inquam, generoſo editus eſt, quique patris veſtigiis inſiſtens eadem ſpatia fortitudinis decurrit, in hoc verò jam cenſetur confirmata nobilitas, hoc eſt, non vacillans & nutans, ſed jam tempore rata, fortibus experimentis corroborata, audentior facta, & animoſiùs aſſumens vetera inſigni veteris & indubiæ nobilitatis, illius è qua edecumantur duces, & quidem ſine ullo metu & periculo. Eſt enim apud homines concepta exiſtimatio, è tali germine nihil non optimum naſci poſſe. Itaque quiſquis editur parente ſtrenuo & generoſo, is non ut ab homine electus, ſed ut à natura factus eques ſuo quodam jure aperit galeam nulla nota ab

 inſi-

inſigniis antiqnæ nobilitatis diſtinctam. Et verò quacunque parte Germania ii galeas clauſas geſtare dicuntur, qui reſcripto principis imagines ac titulos nobilitatis primi inducunt in ſuam familiam. Alii civilem, ſive urbanam nobilitatem hinc ſignari ajunt ſicuti eam quæ non pari greſſu incedat cum illa quæ agris imperitat. Nempe hoc genus nobilium qui agros & lata camporum occupant, ajunt eſſe urbibus veluti procubitores, ut, quod fort ingruat adverſi, ad ſubita, ad ardua, ad pericula ſemper ſint parati. Ac proinde iſtis fere unis urbium ſalutem deberi ajunt. Denique illos ipſos, quorum honores & claritas in urbibus emine loco, dignitate, gradu iſtis concedere, quorum quodammod ipſæ urbes ſunt in tutela. Quæ quàm verè dicantur, ego in medi relinquo. Neque enim ſum neſcius, urbanæ & civilis, campeſtri & caſtrenſis nobilitatis nullum eſſe apud multas gentes diſcrimen. Quin & illud adverti, pluribus in locis non minori loco eſſ galeas clauſas quàm apertas, galeaſque fortiſſimorum equitum ſuper ſcutis hac ſpecie repreſentari. Hujuſmodi ſunt illæ apud Statium,

Stat. lib. 4. Sy v.

——— galeis juvat oſcula clauſis
Inſerere, amplexuque truces deducere conos.

Etſi hoc loco ſcio poſſe dici, illud, *clauſis*, non ſignare formam galeæ, ſed inſtantem pugnam; cùm galeæ ita eſſent, ut ita dicam oppeſſulatæ, ut capiti firmiter hærerent. Nam cùm pugnandum eſt, ita clauduntur galeæ, ut illis quas apertas, ſive patentes, voco, liber nihilominus relinquatur aſpectus, qui ſatis eſt præſtanda operæ ſive militari, ſive imperatoriæ. Redeo unde diverti, & ajo in pleriſque provinciis & familiis utrumque galeæ genus æquari, ut veteres parietes, in quibus dicta ſunt nobiliſſimarum familiarum inſignia, fidem faciunt. Nec ego meum judicium hîc interpono; ſed quid ſit in uſu, nullo circuitu eloquor. Hæc ſi illa ipſa qua ſcribuntur, ſynceritate legentur, neminem offendent. Abſit ut mihi parvum conſilium ſit, ulli nec genti, ac ne perſonæ quidem ulli quicquam detrahere quod pertineat ad dignitatem ſuam. De re nullis, quod ſciam, mandata literis, ac ſpecioſiùs picta, quàm probè intellecta ea lege ſcribo, ut nullum veritati, me autore, præjudicium fiat. Hoc tantùm firmare poſſum, quarundam urbium eam eſſe dignitatem, nempe ex opibus & potentia natam, ut, qui ibi agunt primores nihil quicquam concedant iis, quorum in agris excellit autoritas & potentia. Cæterùm faſtidioſè quidam, ac renidentes aſpiciunt inſignia togatæ militiæ, aut etiam municipalis nobilitatis cumulata hiſce galeis tanquam hæc militia, & nobilitas quæ inde eſt, ſit infra dignitatem illius quæ brachiis ac ferro

rem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

rem cernit. Denique ita agunt & loquuntur, ut ſi indigna res ſit; cum qui non caſtra, non exercitum frequentat, non ſuam perſonam caſibus & periculis objectat, tamen inſigniri decore armorum, proprioque armatæ militiæ documento. Quid, inquiunt, galeæ cum pileo? quid ferro cum papyro? quid haſtæ cum ſtylo? Ego qui ad alia propero, hos jubeo adire antiquitatem, priſcam dico ſapientiam, quæ eloquentiæ, ac proinde iis omnibus artibus per quas itur ad eloquentiam, tribuit inſignia militiæ, nempe clypeos; Hi enim in eloquentium hominum honorem templorum parietibus affigebantur. Ergo & iſti ſimiliter interrogari poſſunt, Quid facundiæ cum clypeis? Quid ſonoræ oratoris voci cum ferrea præduri militis lancea? Quid capiti, aut brachio clypeato cum profeſſione ſapientiæ? Cur illa ipſa quæ Pallas eſt, dicitur Minerva? Cur nunc pingitur haſtata, nunc galeata? Cur Romani imperatores, ſuperatis hoſtibus, optimè repub. geſta, ſcribas ſuos annulis aureis in concione donarunt? Cur antiquitas ante periculum ſacrificabat Muſis? Cur ipſis & Herculi una eademque ara ſtatuta? Cur Plato gymnaſticam & muſicam in uno, eodemque homine, hoc eſt, cuſtode civitatis conjungi vult? Annon ut per hæc fides fiat, in Repub. non minoris eſſe decernendi rationem, quàm decertandi fortitudinem? At proinde non caſtra eſſe potiora foro, non arma toga, non ſtylo gladium? Et hæc quidem de galeis dici poſſe puto.

Tacit. lib. 2. Annal.

Cic. act. 5. in Verr.

Plutarch. in Lacon. apopht.

CAPUT XVI.

Unde ſumptæ ſint pinnæ quæ galeis adduntur, tam Romano quàm Græco more. Pinnarum effigiatu quid ſignificetur. Totæ aves galeis additæ. Picus. Phœnix. Gallus. ἀλεκτρυὼν.

UNde manarit hoc inſtitutum, & qua ratione conſiſtat is mos galeæ circumponendi pinnas, ſive alas avium, tum etiam criſtas, nunc dicendum. Et quidem pinnarum inſtituto apud Romanos cauſam dediſſe puto id quod memorat Valerius Maximus, cujus hiſtoriam in pauca contraxi, quorum ſumma hæc eſt: Brutii & Lucani odio incitatiſſimo Turinæ urbis exitium petebant. Hanc Romani totis viribus protegebant. Cùm res ancipiti eventu gereretur, non audentibus Romanis prælium ingredi, eximia magnitudine juvenis præſenti numine victoriam Romanorum adjuvit; eiſque hoſtes capiendos tradidit; quorum viginti millia cæſa, quinque millia cum duce gentis capta. Poſtero die cùm Conſul

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

illi præmia proponeret à quo caſtra oppreſſa erant, nec inveniretu qui id præmium peteret, cognitum pariter atque creditum eſt, Mar tem patrem tunc populo ſuo affuiſſe. *Inter cætera*, addit Valerius Maximus, *hujuſce rei manifeſta indicia galea quoque duabus diſtinct. pinnis, qua cœleſte caput tectum fuerat, argumentum præbuit.* Id quod non Romano tantum, verum etiam vetuſtiſſimo aliarun gentium more fiebat. Et verò Lamachus ille Ariſtophanæus deſcribitur geſtans galeam pennatam.

Val. Max. lib. 1. c. 8.

Ariſtoph. Acha.

Δι. φέρε νυν̃ ἀπὸ τοῦ κράνους εἰ μοι τὸ πτερόν·

Δα. Τουτὶ πτίλον σοι.

Aufer nunc à galea pennam mihi. Lam. Eccam tibi hanc pennam Et infra in eadem comœdia,

Ἔνεγκε δεῦρο τὼ πτερὼ τὼ ᾽κ τοῦ κράνους.

Effer pennas è galea criſtata mihi. Id quoque noſtri, ut pleraqu alia imitati ſunt. Silius Italicus,

Sil. Ital. lib. 7.

—— *nec erectis ſimiles imponere criſtis*
Ceſſarat pennas, aterque tegebat amictus.

Ab galeis ferreis ad effigiatas hic quoque mos tranſlatus. Ibique eminet excellenti ſignificatu. Quippe hiſce pinnis ſignatur lumen ingenii, quo illum præ cæteris emicare par eſt qui nobilitate nixus incedit. Memorat Solinus, ſaltum Hercynium aves gignere, *quarum pennæ per obſcurum emicant, & interlucent, quamvis denſa nox obtegat & denſet tenebras. Unde homines*, inquit, *loci illius plerunque nocturnos excurſus ſic deſtinant, ut illis utantur ad præſidium itineris dirigendi. præjactiſque per opaca callium rationem viæ moderentur indicio plumarum refulgentium.* Fortaſſe aliquid tale ſignificavit ille ornatus capitis Ægyptii ſcribæ, ἔχοντος πτερὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, qui capite geſtabat alas. Hiſce quoque pinnis, ſive alis docetur nobilitas, ut ſe ſuper illa omnia, quæ vulgaria ſunt evehat. Nihil neque cogitet, neque agitet, quod non idem conveniat illi excellenti conditioni quæ ſibi ſtatuta eſt. Se quiſque humo excitet; celſum, erectumque conſtituat; magna curet, parva negligat. Quandoque non pennæ tantum, ſed & integræ aves aſpiciuntur galeis impoſitæ. nempe, αἱ ἄλκιμοι ὄρνιθες, pugnaces aves. Hujuſmodi eſt picus, quem Strabo ait exiſtimari avem Martis. Ad eſt & phœnix *capite honorato*, inquit Solinus, *in conum comis extantibus*, hoc eſt, ut Plinius ait, *capite plumeo apice cohoneſtato, criſtatis faucibus, circa colla fulgore aureo, poſtera parte purpureus, abſque, cauda, in qua roſeis pennis cæruleus inter ſcribitur* [puto, interſeritur] *nitor.* In quo loco pro *abſque* lege *atque*. Nam caudam Phœnicis deſcribit ſive Lactantius, ſive alius quiſquis eſt, autor ejus poëmatis quo hæc avis elegantiſſimè pingitur.

Solin. c. 23.

Clemen. Alex. Stromat. lib. 6.

Ariſtid. de rhet. orat. 2.

Strabo l. 5.

Solin. c. 36.

Plin. lib. 10. cap. 1.

Cauda-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Caudaque porrigitur fulgo diſtincta metallo,
In cujus maculis purpura m ſta rubet.

Gallum quoque antiquitas fecit inſidentem caſſidi Minervæ. Hinc eſt *Pauſan. lib. 6.* quod ejus galeæ conus λόφος περικεφαλαίας, propriè dicitur ἀλεκτρεὶς. *Etymol. ἀλεκτρείς.* Plutarchus quoque tradit, Artaxerxem regem præmium dediſſe illi Cari, qui Cyrum vulneraverat, facultatem & jus geſtandi galli aurei ſuper lancea, ante ordines, cum is eſſet in exercitu. Additque Perſas Caribus indere nomen gallis propter criſtas quibus ſummitates galearum ornare ſoliti ſunt. *Plutarch. Artax.* Ajuntque Martem gallo dediſſe, *Lucian. ſomn. ſeu gall.* ut pro galea criſtam obtineat. Hodie quoque hujus avis effigies ſæpe aſpicitur conſpicua comes coronæ. Id quod haud dubiè ad generoſitatem geſtoris refertur. Nam gallus *imperitat ſuo generi, & regnum in quacunque eſt domo exercet. Idem in victoria canit nempe triumphum; ſeque ipſe principem teſtatur ſuperbo inceſſu ardua cervice, criſtis celſus, ac veluti radiata corona inſignis.* *Plin. lib. 10. cap. 21.* Quomodo radiatam coronam Lactantius tribuit Phœnici.

Æquatur toto capiti radiata corona
Phœbei referens verticis alta decus. *Poſt Lactant. Firmian.*

Et hæ quidem ſunt clementium avium effigies, præ aliis animalibus, quæ galeis antiquitas addidit, & quidem ferocibus & immitibus.

CAPUT XVII.

Horribilium ferarum quandoque effigies, quandoque ſpolia, qualia hîc ſingillatim enumerantur, galeis addidit antiquitas.

SUperioribus credo annumerari poſſe tauros. Nam & horum cornubus armantur galeæ. Quod ipſum non minùs quam illa *Sen. ep. 91.* quæ dixi, eſt ſymbolum ducatus. *Non præcedit armenta degener taurus*, inquit Seneca, *ſed qui magnitudine ac toris cæteros omnes vicit.* Certè & taurus & leo regem ſignant. Sed taurus eſt melior, & ſignificantior typus regis quàm leo. Cauſas enumerat Dio Chryſoſtomus. His, opinor, adductus Julianus tauro monetam *Dio. Chryſoſt. orat. 2.* ſignaſſe dicitur. Etſi non ſum neſcius, à ſcriptoribus hiſtoriæ eccleſiaſticæ hanc afferri, quòd is ſuperſtitione illaqueatus frequenter tauros immolabat. Ut ut eſt, Eam rem Antiocheni ſolita procacitate *Niceph. lib. 10. cap. 27.* exceperunt, orbemque terrarum ab eo everti dixerunt, ſicuti à tauro feroci ac præcipiti. Quid, quod tam ipſi viri fortes ac ſtrenui, quàm ipſis prognati vocantur tauri? *Amo*, inquit Syneſius, *propter* *Syn. ep. 31.* *honeſtiſſimam vocem, ſive famam patris juvenem taurum, bonas Romanorum ſpes.* *Steph. ταῦρος.* Omitto & illud, quod tamen & verè

&lo-

& loco dici poſſet, omnia magna antiquitatem vocaſſe tauros. Taurorum cornubus affinia ſunt urorum cornua, quæ quoque ſuper galeis utrinque proſtant. *Hæc in tantum modum protenduntur*, inquit Solinus, *ut dempta ob inſignem capacitatem inter regias menſas potuum gerulæ fiant.* Adhibentur & galeis capita urſorum Statius,

Solin. cap. 23.

Ille Lycaoniæ ritu caput aſperat urſæ.

Stat. lib. 4. Theb.

id eſt, caput ſuum horribile reddit effigie urſæ Lycaoniæ, caſſidi, ſcilicet, impoſitæ. Leonem quoque galeæ ſuperaddidit antiquitas. Legimus Adraſtum ab oraculo juſſum collocare filias ſuas, unam quidem apro, leoni alteram. Is Adraſtus cùm Tydæum & Polynicem pugnantes inveniſſet, hos pro certo habuit eſſe illas feras, nempe illum aprum, illumque leonem, qui oraculi voce eſſent editi. Habebant enim ille ſpolium Leonis, hic apri. Nimirum, προτομὴ τοῦ θηρὸς, illud ſpolium feræ, quæ fuit anterior pars ferini capitis, in ſuprema galea geſtabatur veluti inſigne fortitudinis ad galeam, ſcilicet, horrificandam. *Perſarum rex inſidens equo*, [verba ſunt Ammiani Marcellini] *ante alios celſior ipſe præibat agminibus cunctis aureum capitis arietini figmentum interſtinctum lapillis pro diademate geſtans, multiplici vertice dignitatum, & gentium diverſarum comitatu ſublimis.* Non deſunt gentes, quibus ſunt περικεραναθήρεια, ac ſi dicas ferinæ galeæ. Id quod Strabo de Iberibus memorat, & contermina his gente Albanis, tum Amazonibus. Tradit Plutarchus, Pyrrhi galeam fuiſſe inſignem cornibus. Idem Plutarchus autor eſt, Cimbros ante illud prælium quod haud longè à Vercellis cum Mario commiſerunt, fuiſſe inſignitos talibus ferarum terriculamentis, quæ altiùs extulerant ſuper galeis, ut viderentur altiores & proceriores. Quin non ſoli milites aut duces, ſed & ipſa numina interdum voluerunt aſpici vultu ferino. Athenis ἐπὶ λύκῳ: in Lyco ipſa Juno habuit formam feræ. Saturnus effigiatur *nunc facie draconis, nunc rictu leonis, nunc criſtatus cum dentibus aprinis.* Quid, quòd effigiati ſerpentes quandoque caſſidi hæſerunt? Statius de duobus fratribus pugnantibus de regno Thebanorum,

ἐν παροιμ.

Amm. Marcell. lib. 19.

Strabo lib. 11.

Plutarch. Pyrr.

Plutarch. Mario.

Pollux lib. 8.

Martian. Cap. lib. 2.

Fræna tenent ipſæ; phaleraſque & lucida comunt
Arma manu, mixtiſque jubas ſerpentibus augent.

Stat. lib. 11. Theb.

Idem alibi tales jubas vocat terribiles.

—— procul arma furentis
Terribileſque jubas, & frontem caſſidis horrent.

Stat. lib. 10. Theb.

Hoc ad exemplum Silius Italicus galeam Metelli trucem vocat.

Dum criſtam galeæ trucis, exuviaſque precatur
De duce Metello ſuperos.

Sil. Ital. lib. 14.

Galeam Ulyſſis Homerus donat dentibus ſuis.

—— ἴκτεος

— ἔκτοσθε δὲ λευκοὶ ὀδόντες
ἀργιόδοντος ὑὸς θαμέες ἔχον ἔνθα καὶ ἔνθα
εὖ καὶ ἐπισταμένως. *Iliad. κ.*

exteriùs autem albi dentes albidentis ſuis crebri muniebant hinc atque illinc bene & ſcitè. Nempe, hoc eſt illud τὸ ἐκφόβητρον terriculamentum quod Silius Italicus tribuit quoque venatoribus, ubi loquitur de equis Sarmaticis & venatione.

— hinc venit in arma
Haud ævi fragilis ſonipes, crudoque vigore *Sil. Ital. lib. 3.*
Aſper fræni pati, aut juſſis parere magiſtri.
Rindacus his ductor; telum ſparus; ore ferarum
Et rictu horrificant galeas.

Euripides galeæ Achillis imponit ſphinges, monſtrum uncinatum, prædam unguibus inuncatam auferentes, & leænam ignivomam.

ἐπὶ δὲ χρυσοτύπῳ κράνει *Euripid.*
σφίγγες ὄνυξιν ἀοίδιμον ἄγραν *Elect. actu*
φέρουσαι. περιπλεύρῳ *2.*
δὲ κύτει πύρπνοος ἔσπευ-
δε δρόμῳ λέαινα, χαλαῖς
πειρηναῖον θορῶσα πῶλον.

In deaurata verò galea ſphinges unguibus famoſam prædam portantes. cæterùm in latera ambiente ſpatio ignem efflans currebat curriculo leæna unguibus peirenæum invadens pullum. Cæterùm quinam ſint Sphingis ſignificatus & quomodo pingatur, veluti per nebulam diſcimus è Plutarchi eo mutilo & corrupto loco quo ei aſſimilat Amorem. Nam tribuit ei ἐπαγωγὸν τὸ ποίκιλμα τοῦ *Stob. ψογ.*
πτεροῦ blandam ſeu illecebroſam varietatem alarum. Si, inquit, ad *ἀφροδ. καὶ*
radios ſolis [convertitur] neſcio quid aurei, ſi ad nubes intuetur, *ἐρωτ. ξϛ.*
neſcio quid cyanei, ut quædam Iris eſt coruſcante ſplendore. Bacchum Semele mater coronavit draconibus, cujuſmodi Hecaten ſupra deſcripſi.

στεφάνωσέν τε δρακόντων
στεφάνοις.

coronavitque draconum coronis. Et pergens deſcribere horridum hunc ornatum, ait,

— ἔνθεν ἄγραν
θηροτρόφοι Μαινάδες ἀμφιβάλλονται πλοκάμοις.

inde prædam feras nutrientes Mænades circumplectuntur capillis. Cujus capiti inſident dracones, ejuſdem caſſidi imponi poſſunt effigiati. Et hæ quoque vocantur diræ caſſides, hoc eſt, aſpectu diro. Silius Italicus,

Haud procul haſta viri terra defixa propinqua,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Et dira è ſumma pendebat cuſpide caſſis.

Virgilius in galea Turni collocat chimæram,

Virgil. 7. Æneid.

Cui triplici crinita juba galea alta chimæram
Suſtinet, Ætnæos efflantem faucibus ignes.
Tum magis illa fremens, & triſtibus effera flammis
Quàm magis effuſo crudeſcit ſanguine pugnæ.

Iſtis annumero tigrides, quæ bellatoris caput, & ſuperiorem corporis partem horrificabant. Valerius Flaccus,

Val. Flacc. lib. 6.

Perque levem & multo maculatam murice tygrin
Concita cuſpis abit. ſubitos ex ore cruores
Saucia tygris hiat, vitamque effundit herilem.

Cæterum etſi ars opificis tales galeæ criſtas repræſentat truces, & horribiles, tamen animata virtus militis eas facit horridiores ac terribiliores. Statius,

Stat. lib. 3. Theb.

—— comunt furor iraque criſtas.

nempe imitatione Virgilii qui criſtas facit comantes.

Virg. lib. 3. Æneid.

Et conum inſignis galeæ, criſtaſque comanteis

ſicuti alibi quoque galeam facit comantem.

Virgil. 1. Æneid.

—— deinde comantem
Androgei galeam, clipeique inſigne decorum
Induitur.

CAPUT XVIII.

Gorgo in galeis. Gorgones inſignes ſerpentibus. Gorgona in pectore geſtare, quid. Mos regum Ægyptiorum. Equi bellatores terriculamentis circumdati. Naves horrificatæ. Jubæ equorum additæ galeis, tum cauda equina. ἱππουρεις *quid.*

PRæter ea quæ mihi ſunt dicta, pleraque alia addebantur galeis, quò omnis illa ſpecies viri bellatoris eſſet terribilior. Quippe imitatione Palladis ferebant eminentem ſuper galea Gorgona, atque adeò clypeo inſculptam. Ariſtophanes,

Ariſtoph. Lyſiſt.

—— καὶ μὴν τόγε πρᾶγμα γελοῖον
ὅτ' ἂν ἀσπίδ' ἔχων καὶ γοργόνα τις, κᾆτ' ὠνεῖται κορακίνους.

Atqui hoc negotium [eſt] ridiculum, Cum quis habens ſcutum & gorgona, deinde emit coracinos. Apud eundem poëtam Pallas dicitur ἡ γοργολόφα, id eſt, ἐκ τῆς κεφαλῆς τῆς γοργοῦς τὴν περικεφαλαίαν ἔχουσα, è capite Gorgonis caſſidem habens. Hanc Gorgonem Virgilius vocat ſævum, hoc eſt vultu torvo & fero.

Ariſtoph. ἱππ.

Virgil. 2. Æneid.

Jam ſummas arces Tritonia reſpice Pallas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Inſedit, nimbo effulgens & Gorgone ſæva.

Ad palladis exemplum Lamachus ille Ariſtophanæus vocatur γοργολόφας, καὶ βλέπων ἀστραπάς, intuens fulgetra, ſive intuitu fulguris, id eſt φοβερώτατος, maximè formidabilis. Nam hic quoque Lamachus in clypeo habuit inſculptam Gorgonem; quomodo eam Poëtæ collocant in pectore Palladis, nempe crinito anguibus ore. Ut apud Virgilium ubi loquitur de Cyclopibus. *Ariſtoph. Acharn.* *Cic. Verr.*

Ægidaque horrificam, turbatæ Palladis arma
Certatim ſquamis ſerpentum, auroque polibant:
Connexoſque angues, ipſamque in pectore divæ
Gorgona deſecto vertentem lumina collo. *Virgil. 8. Æneid.*

Cæterum tam ſævo, tamque vibrato aſpectu Gorgo erat, ut ad ejus intuitum homines lapideſcerent, fierentque ſaxei. Et hoc fuit Græcis λιθίνως βλέπειν, ſaxeum in morem aſpicere. Et cùm quiſpiam dicebatur Gorgonem in pectore gerere, cenſebatur eſſe horribile quoddam ſpectaculum; certè tale, ut mala avertere, hoſtes perterrefacere, dubiam victoriam alicui certam reddere poſſet. Et hoc illud eſt, quod ille ait apud Ariſtophanem de Lamacho, *Xenoph. in conv.* *Lucian. philop.*

—— ὅς τὴν γοργόνα
Πάλλει κραδαίνων τρεῖς κατασκίους λόφους. *Ariſtoph. Acharn.*

qui Gorgonem vibrat quatiens tres umbratos conos. ac ſi dicat, Lamachum eſſe tantæ fortitudinis bellatorem, ut poſſit ſolo aſpectu quoſcunque velit, proſternere. Virgilius caput Orniti armat ſpolio lupi.

—— *caput ingens oris hiatus*
Et malæ texere lupi cum dentibus albis. *Xenoph. in conv.*

Hoc non omiſerim ipſas Gorgonas interdum inſignes eſſe ſerpentibus, qui circumplectuntur earum cincinnos, linguaſque exertant.

ἐν δ' ἄρα Γοργόνες ἔσκον ἀναιδέες. ἀμφὶ δ' ἄρα σφὶν
σμερδαλέοι πεπόνηντο περὶ πλοχμοῖσι δράκοντες,
αἰνὸν λιχμώοντες. *Q. Calab. lib. 5.*

Inditæ etiam Gorgones efferæ; quibus hinc atque illinc tremendi circa cincinnos dracones excuſi erant linguas horribili modo exſertantes. His affinia Diodorus Siculus tradit de regibus Ægyptiis, quibus morem fuiſſe ait, aut leonis, aut tauri, aut draconis anteriorem partem capite geſtare, inſignia videlicet principatus. Quem morem imitatus eſt Adrianus Imperator, cujus caput in numiſmate aſpicitur inſignitum capite rictuque leonis ferociſſimi, cujus ipſe, ſi Diis placet, fuit interfector, ut alibi dico. Nec verò ipſi homines tantùm, ſed & equi bellatores hiſce ſive ornamentis, ſive terriculamentis circumdabantur. Statius, *Diodor. Sic. lib. 2. rer. antiq.*

Illum

Stat. lib. 9. Theb.

Illum acies inter medias jam cade ſuperbum
Neſcius armorum, & primas tunc paſſus habenas
Venator raptabat equus; quem diſcolor ambit
Tigris, & auratis adverberat unguibus armos.
Colla ſedent, nobis eſt caſtigata [l. non eſt incaſtigata] *Jubarum*
Libertas, memoriſque nota ſub pectore primo
Jactantur niveo lunata monilia dente.

nempe, imitatione Virgilii qui equum Æneæ texit ſpolio leonis.

Virgil. 8. Æneid.

Ducunt exortem Æneæ, quem fulva leonis
Pellis obit totum præfulgens unguibus aureis.

Niſi quis malit hoc ipſum tegmen tribuere Æneæ. Nam ad utrumque referri poteſt. Ipſa quoque navium inſignia hac ratione horrificata fuiſſe conſtat. Plutarchi hæc ſunt verba, Navigabat navigio leonem habente in prora inſignem. At in puppi draconem, Et hæc quidem fuit horridior illa ſpecies quam acres bellatores aſſumebant in capite, in armis, in equis. Nimirum, *ut è tali, tamqu multiformi*, ut Dictys Cretenſis ait, *ſpecie horrendam belli facien præbente acritas & ferocia bellatoris præſumi poſſet.* His omnibu addo jubas equorum, quas equites in ipſa galea plerunque oſtentabant Statius,

Plutarch. γυναρ. in Laconicis.

Dictys Cret. lib. 4. de bel. Troj.

Stat. lib. 4. Theb.

—— capiti tremit ærea caſſis
Ter nivea ſcandente juba.

Idem alibi,

Stat. lib. 9. Theb.

—— Lycus excelſo terrore comantem
Perſtrinxit galeam. Convulſa cuſpide longè
Diffugere jubæ; patuitque in gloria caſſis.

Quem morem eſſe antiquiſſimum ex eo datur intelligi, quod Homerus galeam Paridis auctat cauda equina.

Iliad. γ.

κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκεν,
ἵππουριν. δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν.

Capite autem in forti galeam bene factam poſuit cauda equina ornatam. graviter autem criſta deſuper nutabat. Jubas vocat Ovidius,

Ovid. l. 12. Metam.

—— Fulva jubis caſſis.

Alibi Homerus facit conum galeæ hirſutum ſetis equinis immaniter à ſumma galea nutantem. Sophocles vocat galeas ἱπποκόμοις. Silius Italicus de Curione,

Iliad. ζ. Sophocl. Antig. Sil. Ital. lib. 8.

Horridus & ſquamis, & equina Curio criſta.

Alibi hic ipſe poëta militibus dat cudonem, hoc eſt, pellem ferinam, qua caput tegunt.

Sil. Ital. lib. 8.

—— caput his cudone ferino
Stat cautum.

Valerius Flaccus has vocat jubas terribiles.

—— nam pectore ferro, *Val. Flacc.*
Terribil. ſque innexa jubas ruit agmine nigro *Argon. l. 6.*
Latratuque cohors.

Homerus præcipuè galeam Achillis donat jubis equinis.

—— ἡ δ᾽ ἀστὴρ ὣς ἀπέλαμπεν *Iliad. τ.*
ἵππουρις τρυφάλεια· περισσείοντο δ᾽ ἔθειραι
χρύσεαι, ἃς Ἥφαιστος ἵει λόφον ἀμφὶ θαμειάς.

Hæc autem ut ſtella lucebat criſtata galea. Circum autem movebantur jubæ aureæ, quas Vulcanus poſuerat conum circum frequentes. Ergo in funere Achillis athletis ſagittariis præmium proponitur ἱππόκομος τρυφάλεια galea equinis ſetis inſignis. *Q. Calab. lib. 4.* Cæterùm hæ equorum multiplices ac denſatæ jubæ dependentes è tribus, aut etiam quatuor conis galeæ aſpiciuntur tripliciter aut quadrupliciter criſtatæ. Id quod, & ſiquid aliud eſt quod ſicuti ſylveſcens è galea multiplici & erratico lapſu dependeat, quales aſpicimus corymbos, id, inquam, omne inventum fuit augendæ ſpeciei magni & acris bellatoris; atque adeò illi terrori multiplicando, quem aſpicienti injicit habitus & aſpectus fortiſſimi & ferociſſimi equitis emicantis in Martem, qualem Homerus deſcribit Achillem præter pauculos alios. Hoc genus equitum ſic armatorum, nempe equis inſidentium, ſæpeque caput motantium Græcis erat Τελχῖνες. *Etymol. Τελχῖνες.* At apud Homerum & alios ἵππουρις eſt genus galeæ ex equina cauda, ſeu crinibus conum habentis.

CAPUT XIX.

Conus galeæ. Conus duplici, triplici, quadruplici criſta inſignis. Quid differat conus à criſta. Criſta cujus fuerit inventum. Summus quiſque bellator criſtatus. φαλὰ, φαλαρὰ, *phaleræ.* ἀμφίφαλος, τετραφάληρος, τετράφαλος, τρικόρυθος τετράπηλος κυνέη. *Coni galearum ſublimes.*

SUprema & eminentiſſima pars galeæ, quæ Gæcis eſt λόφος hoc eſt, ἐπανάστημα τῆς περικεφαλαίας, una dictione πῆλιξ, noſtris conus plerunque ſuſtinet illa omnia galeæ additamenta quæ ſupra memoravi. *Pollux l. 4. cap. 8. Etymol. ἄλοφος.* Et quidem conus eſt illa curvatura quæ prominet in ſummitate galeæ, ſuper quam criſtæ ſunt, hoc eſt omnis ille ornatus qui galeam reddit admirabilem, ut loquitur Etymologicum, τὸ περισσεῦον τῆς περικεφαλαίας ἀνάστημα χάριν κόσμου καὶ καταπλήξεως. *Serv. in tert. Æn. Etymol. κορυφαῖος.* Hæc, inquam, omnia ornabant bellatorem, eaque ſpecie circumdabant, quæ ſpectantibus terrorem injicere poterat, potiſſimùm è frequenti talium motu. Virgilius de Turno,

—— tremunt in vertice criſtæ *Virgil. 9. Æneid.*

Philoſtr. in imag. *Stob. περὶ πολέμου μή.*

Tyrtæus in illis verſibus quibus hortatur juvenes ad fortiter pugnandum ait, κινείτω δὲ λόφον δεινὸν ὑπὲρ κεφαλῆς, moveat autem [unuſquiſque veſtrûm] conum ſævum ſuper capite. Hujuſmodi eſt illud de Emypylo, & Neoptolemo dictum, qui incedebant συνεπινεύοντε ταῖς τῶν λόφων κινήσεσι, ſimul nutantes ſupremæ galeæ motibus. Hæ ſunt illæ galeæ, de quibus Soloni Anacharſis loquitur apud Lucianum

Lucian. de gymnaſ.

οὕτως ὑμᾶς ἡ εἰρήνη διατέθεικε βαθεῖα οὖσα, ὡς μὴ ἂν ῥᾳδίως ἀνασχέσθαι λόφον ἕνα κράνους πολεμίου ἰδόντας, Ita alta pax vos affecit, ut non facilè criſtam unius hoſtilis galeæ conſpectam ſuſtineatis. Et hic hic quidem conus interdum duplici, quandoque triplici & quadruplici criſta inſignis eſt. Hinc illa apud poëtas alioſque epitheta galeæ data, ἀμφίφαλος, & τρικόρυθος κυνέη. tum τετραφάληρος, τετράφαλος, τετράπτιλος, denique ipſa φαλὰ, & φάλαρα. De quibus priuſquam ſingillatim dico, identidem moneo, aliud eſſe conum, aliud criſtam. Hæc enim additur cono, & ſupra eum collocatur, ſive exit ex ipſo, ut apud Silium Italicum,

Sil. Ital. lib. 16.

——— *criſta nitenti*
Inſurgens cono, ſpolia exuviæque Libyſſæ.

Ergo criſta non quidem eſt neceſſaria ambiendo, muniendove capiti, ſed altiùs aſſurgit, ac præ ſe fert neſcio quod inſigne generoſitatis & fortitudinis, quod omni illa ſpecie continetur; ſed inſigne tantùm. Hinc Eteocles ait apud Æſchylum,

Æſchyl. ἑπτ. ἐπὶ Θήβ.

λόφοι δὲ κώδων τ' οὐ δάκνουσ' ἄνευ δορός.

coni ac tintinnabulum non mordent ſine lancea. Ac ſi dicat ſine virtute bellatoris talia nihil eſſe niſi vana terriculamenta. Talium geſtores vocabantur κωδωνοφαλαρόπωλοι. Ergo λόφος non ſolùm eſt ſuperior pars galeæ curvata, verùm etiam ipſe φαλὸς criſtæ, quæ ſuper cono ſplendent, & inde exeunt in ſuperiora. Et verò φαλὸν vocabant τὸ λαμπρὸν, clarum & ſplendidum. Etymologicum ita diſtinguit φαλοὺς ἀπὸ τῶν λόφων, ut φαλοὶ ſint τὰ ἐπὶ τῶν περικεφαλαιῶν μικρὰ ἀσπιδίσκια, circa galeas parva quædam ſcutula. λόφοι δὲ αἱ τριχώσεις, illa, ſcilicet, ſive capillamenta, ſive jubæ quæ nutant ſuper galea. Ut apud Apollonium Rhodium. Nam ubi galeæ mentionem fecit, addit ἐπὶ δὲ λόφοι ἐσσείοντο φοινίκεοι, deſuper autem capillamenta, ſive jubæ movebantur. Ne multa; Hæc omnis ſpecies hac unica voce continebantur, φαλὰ, qui eſt κόσμος τῆς περικεφαλαίας διὰ τὸ λαμπρότατον, ornatus galeæ propter eximium, [qui ibi eſt] ſplendorem. At in ſpecie, φαλὸς κόρυθος criſta galeæ eſt τὸ προμετωπίδιον ἀνάστημα τῆς περικεφαλαίας, frontale quod inſurgit è galea. At φάλαρα vocabant τὰς προμετωπιδίους ἀσπιδίσκους, circa frontem ſcutula. Hinc phaleræ vulgata apud noſtros dictio. Hæc quoque omnia non abſurdè comprehendi poſſunt unica dictione criſtæ; quam Herodotus à Caribus manaſſe tradit. Nam Carum tria inventa fuiſſe dicit, criſtas in galeis,

Etymol. λόφος. *Etymol. ἄφαλον.* *Apollon. Rhod. l. 2.* *Herodot. lib. 1.*

galeis, ſigna in clypeis, anſas quibus clypei prenſantur: Quæ Straboni ſunt ὄχανα, ubi loquitur de Caribus, eademque de his tradit quæ Herodotus. Non ergo mirum ſi poëtæ eximium quemque bellatorem criſta donant, hoc eſt, criſtatum faciunt, ut Lucretius, *Strabo lib. 14.*

—— permiſta cæde calentes *Lucret. lib. 5.*
Turbabant ſævi nullo diſcrimine turmas,
Terrificas capitum quatientes undique criſtas.

Quidam apud Livium ait, *non criſtas vulnera facere.* Virgilius Achillem donat tali criſta, *Liv. lib. 10. Virgil. 1. Æneid.*

—— inſtaret curru criſtatus Achilles.

Hic ipſe poëta Romulo tribuit duplicem criſtam.

Viden' ut geminæ ſtent vertice criſtæ? *Virgil. 6. Æneid.*

Galea quam Vulcanus præter cætera arma Æneæ fabricatus eſt, fingitur criſtata.

Miraturque interque manus & brachia verſat, *Virgil. 8. Æneid.*
Terribilem criſtis galeam, flammaſque vomentem.

Alibi hic ipſe Turnum facit criſtatum,

—— maculis quem Thracibus albis *9. Æneid.*
Portat equus, criſtaque tegit galea aurea rubra.

Et infra de juventute Rutula,

—— aſt illos centeni quemque ſecuti, *9. Æneid.*
Purpurei criſtis juvenes.

Et alibi de Pandaro & Bitia,

Armati ferro, & criſtis capita alta coruſci.

Alibi Mezentio tribuit criſtam equinam.

Ære caput fulgens, criſtaque hirſutus equina. *10. Æneid.*

Eædem criſtæ hoſtibus detractæ ſtatuebantur inter inſignia ſpolia. Virgilius de regia Latini,

Multaque præterea ſacris in poſtibus arma
Captivi pendent currus, curvæque ſecures,
Et criſtæ capitum.

Alibi Euryales Meſſapi galeam criſtatam aufert.

Tum galeam Meſſapi habilem, criſtiſque decoram *9. Æneid.*
Induit.

Alibi Aſcanius Niſum alloquens pollicetur ſe ei daturū criſtas Turni,

—— ipſum illum clypeum, criſtaſque rubenteis
Excipiam ſorti, jam nunc tua præmia Niſe.

Alibi Virgilius criſtas Mezentii collocat inter trophæa.

—— aptat rorantes ſanguine criſtas. *11. Æneid.*

Ex his, aliiſque locis diſcimus, univerſum illum galeæ ornatum quanloque fuiſſe dictum ἀμφίφαλον κυνέην, hoc eſt, utrinque criſtatam, ſive duplici criſta conſpicuam galeam.

Q. Calab. lib. 3.

—— σὺ δ' ἄρα θλάσεν
Ἀμφίφαλον κυνέην ὀλοὸς λίθος.

Et fregit galeam utrinque, ſive dupliciter criſtatam fatalis lapi Interdum hic ipſe ornatus conſtitit τριλοφία triplici vertice criſtat ſive inſignita galea. Plutarchus ubi memorat Aratum ſupervenisſ illis, qui Pellinenſium uxores & virgines trahebant ad ſtuprum im poſitam fuiſſe ait unicuique feminæ galeam, ut cujus quæque eſſe ſciri poſſet. Additque, filiæ Epigetis illuſtris cujuſdam viri impo ſitum ab illo fuiſſe cui nomen ἐπιλεστάρχης, qui eam ſibi ſepoſuerat non quidem ſimpliciter κράνος galeam, ſed τρυφαλίαν, quod era militare capitis geſtamen & ducis, & eximii cujuſque bellatori Ariſtophanes quoque nominat tres λόφους in hoc verſu,

Ariſtoph. Acharn.

τὸ λοφεῖον ἐξένεγκε τῶν τριῶν λόφων.

thecam [criſtæ] effer trium criſtarum. Erat, videlicet, Lamac galea τρεῖς λόφους ἔχουσα tres criſtas habens, ſive tripliciter criſtata pennis circumpoſitis imitatione Geryonis, cui quòd erant tria ca pita, Herculi fuit δυσκαταγώνιστος, difficilis expugnatu. Meri ergo Apollonius Rhodius τρυφαλείας galeas tripliciter criſtatas vo cat ἀερσιλόφους, habentes conos ſublimes. Et Q. Calaber ὑψιλόφ τρυφάλειαν, hoc eſt, ut Statius vertit, *arduam coni gloriam.* S phocles generali epitheto talem galeam donat. Eam enim voc εὔλοφον κυνῆν, bene criſtatam galeam. Tali galea donatur Penth ſilea, cum eſſet exitura ad pugnam contra Achillem,

Apollon. Rhod. l. 2.
Q. Calab. lib. 2.
Stat. lib. 8. Theb.

Q. Calab. lib. 1.

—— ἀμφὶ δὲ κρατὶ
θῆκε κόρυν κομόωσαν ἐθείρῃσι χρυσέοισιν.

circa caput poſuit galeam ornatam coma aurea. Æſchylus apu Ariſtophanem meminit hujus triplicis galeæ,

Ariſtoph. βατρ.

πνέοντας δόρυ καὶ λόγχας, καὶ λευκολόφους τρυφαλείας.

ſpirantes haſtam & lanceas, & albatas, ſive conſpicuas triplici criſ galeas. Quæ verba Lucianus mutuatus eſt in Philopatri, ſi moc ipſius eſt. Hoc ferme exemplo Euripides galeam Ajacis fac τρικόρυθον. Quandoque hæc criſta quadruplicatur, diciturque τ τετράφαληρος.

Euripid. Ores. actu 5.
Iliad. λ.

κρατὶ δ' ἐπ' ἀμφίφαλον κυνέην θέτο τετραφάληρον,
ἵππουριν.

capiti autem impoſuit galeam quadruplici criſta è ſetis equinis. quod alibi enunciat his verbis, φαλὸν κόρυθος ἱπποδασείης, conu galeæ crinitæ, hoc eſt crinibus denſatis. Apollonius Rhodius lo quens de Ære talem ei galeam imponit.

Apollon. Rhod. l. 3.

χρυσείην δ' ἐπὶ κρατὶ κόρυν θέτο τετραφάληρον.

Auream verò ſuper capite galeam poſuit quadrupliciter criſtatan Vocatur & ab Homero τετράφαλος κυνέη, & Homeri imitatione a

Iliad. μ.

Apoll

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Apollonio Rhodio, hoc eſt, τέσσαρας φάλους ἔχουσα. Ariſtophanes galeam Lamachi vocat τετράπτιλον, quadripennem.

> Βούλει μάχεσθαι Γηρυόνῃ τετραπτίλῳ; *Apoll. Rhod. l. 2.*
>
> Vis pugnare cum Geryone [geſtante galeam] quadruplici criſta?

CAPUT XX.

κατᾶιτυξ. Galea Orci. Horror qui eſt in galea Palladis, qualis.

ET hæc quidem galearum ſive ornamenta, ſive terriculamenta ſic ſe habebant in conis, in criſtis, in crinibus & jubis. Multumque differebant ab eo genere galeæ, quæ Homero eſt καταῖτυξ, *Etymol. καταῖτυξ.* ſine cono & criſta, ἄφαλος, καὶ ἄλοφος. Hac enim ratione latebat, neque conſpici poterat. Hoc genus galeæ quidem ab rege, & à ductore exercitus tunc ſumi crediderim cùm non vult agnoſci, ſaltem non dignoſci à monipulari & gregario milite. Sæpe enim adeſt occaſio cùm regem abſcondi, latere, ignorari expetit, propemodum quomodo Minervam Homerus ait impoſuiſſe capiti ſuo galeam Orci, ne videretur à Marte.

> Δῦν' Ἄϊδος κυνέην, μή μιν ἴδοι ὄβριμος Ἄρης. *Iliad. ε.*

Induit Orci galeam, ne ipſam videret potens Mars. Ubi Euſtathius proverbialiter dici ait, cùm quis dolo quidpiam tentat, ἄδου κυνέην φορεῖν, hoc eſt, δολίως τι πράττειν, doloſè & fraudulenter *Euſtath. in ε. Iliad.* aliquid agere. Id quod verum eſſe, palam fit è loco Platonis, ubi *Plato lib. 10. de Repub.* is ait, juſtè vivendum eſſe, ſive quis habeat annulum Gygæ, ſive non; aut etiam τὴν Ἄϊδος κυνῆν, galeam Orci. Cæterùm hæc Orci galea nihil aliud eſt quàm denſiſſima nebula, qua ſe Dii *Etymol. ἄϊδος κυνέη.* condunt, ne ſe invicem intueantur, ἀορασία, καὶ περιφραστικῶς ἡ περικεφάλαια. Eleganter & ſuo more Ariſtides ait Philippum regem ὥσπερ νεφέλῃ κεκαλυμμένον ſicuti nebula abſconditum ubique *Ariſtid. Ἀθην. ἐγκώμ. συμμαχ.* tamen præſentem eſſe & manifeſtum; ac miris modis Græciam agitare. Quod autem dixit νεφέλῃ κεκαλυμμένον, ſtatim interpretatur, & his verbis enunciat, τὴν ποιητῶν κυνῆν περικείμενον. poëtarum galeam circundatum. Dicitur quoque aliquis geſtare τὴν ἄϊδος κυνῆν, id eſt, κουρεῖν ſive κουριᾶν, gerere comam intonſam & ſqualentem, indicem luctus. Hanc Ariſtophanes vocat σκοτοδασυπυκνότριχα τὴν ἄϊδος κυνῆν, nigram, rigidam, hirtam Orci comam. *Ariſtoph. Acha.* Legitur etiam κυνάϊς unica dictione, in quibuſdam verbis Sap- *Stob. lib. 2.* phûs recitatis à Stobæo. Cùm ergo Homerus dicit, Minervam impoſuiſſe capiti ſuo galeam Orci, idem eſt ac ſi dicat, non ſuam *Ariſtoph. Lyſiſt.* gerere, non illam conſuetam & quotidianam, quæ ſæpe eſt aurea,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

unde ipſam vocarunt χρυσολόφαν, etſi hæc quoque horret, quodam tamen horrore decoro. Statius,

Stat. lib. 2. Theb.

Bellipotens, cui torva genis horrore decoro
Caſſis, & aſperſo crudeſcit ſanguine Gorgon.

Hic eſt ille horror cujus ſeu vi, ſeu reſpectu ipſe Cupido quamlibet domitor omnium numinum ab una Pallade manum abſtinet. Ipſe alloquens Venerem hoc fatetur, cùm, inquit, arcu tenſo eo ad eam, ipſa mota criſta terret me, gradum refero. Ipſæ ſagittæ defluunt è manibus. Ea re Venus, cùm Paris jam jam judicaturus eſſet de pulchritudine Dearum, cenſet æquum eſſe, Palladem ponere galeam, & nudum caput oſtendere. Id quod ideo ipſa fieri poſtulat, ne ſolo concuſſu galeæ judici terror injiciatur. Iſtis haudquaquam ſunt diſſimilia hæc Martiani Capellæ deſcribentis hanc ipſam galeam Palladis.

Lucian. in dial. Deor. — *Lucian. in jud. Dear.*

Martian. Cap. lib. 6.

Hinc nam tergeminæ rutilant de vertice criſtæ,
Quòd dux ſanguineo, præſulque coruſca duello;
Vel tibi quòd fulget, rapiturque triangulus ignis.
Hinc tibi dant clypeum, ſapientia quòd regat orbem;
Vel rationis opem quòd ſpumea prælia poſcant.

Itaque ſi quando Pallas induit galeam Orci, extraordinariam induit & nova de cauſa, ea quam ſupra dixi. De hac Orci galea videndus eſt Scholiaſtes Apollonii Rhodii lib. 4. ſuper hoc verſu.

Apollon. Rhod. l. 4.

Γοργόνος ἀρτίτομον κεφαλὴν βασιλῆι κομίζων.

Gorgonis paulo ante deſectum caput regi portans. Perſeus hac galea tectus non fuit viſus auferre caput Gorgonis. Id quod fuiſſe pictum in æde Jovis Caſſii tradit Achilles Tatius. πῖλος δ' αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλύπτει· ὁ πῖλος δ' ὑπηνίττετο τὴν Ἄϊδος κυνέην. Pileus verò ejus caput abſcondit. Et pileus ſignificabat Orci galeam. Ergo is qui geſtabat hanc galeam quæcunque ipſi collibuiſſet, videbat. Ipſe à nemine aſpici poterat.

Achill. Tat. lib. 3.

CAPUT XXI.

Galeæ ſplendentes, flammeæ, ſcintillantes λόφοι hyacinthini & albi. στεφάνη, id eſt, galea. Galeæ ſortes injiciebantur. Uſus galeæ in pace. γλαῦνοι. Galeæ radiatæ, aureæ, & gemmeæ. Galeæ additur olea & laurus. Mites galeæ. Æquales galeæ conjunctæ. Galeæ hodie adduntur τὰ στέφη, ſive ſtrophia.

EX iis quæ ſupra citavi veterum & ex iis quæ mox memorabo locis videmus quoque galeas honeſtari luce & ſplendore & flammis. Silius Italicus,

— ſum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

—— ſummaque in caſſide largus — *Sil. Ital. lib. 9.*
Undantes volvit flammas ad ſydera vertex.

Idem alibi.

—— propiorque à fronte coruſcæ — *Iil. Ital. lib. 5.*
Lux galeæ ſævas paulum tardaverat iras.

Sic Apollonius Rhodius,

Ἀμφὶ δὲ χαλκείας κόρυθας κεφαλῆσιν ἔθεντο — *Apollon. Rhod. l. 2.*
Δεινὸν λαμπομένας.

At verò æreas galeas capitibus circumpoſuerunt valde ſplendentes. Alibi hic ipſe Apollonius Rhodius galeam τετραφάληρον, dicit eſſe λαμπομένην οἷόν τε περιτρόχον ἔπλετο φέγγος ἠελίου, ὅτε πρῶτον ἀνέρχεται ὠκεανοῖο, eadem ratione reſplendentem qua orbiculare lumen ſolis, cùm primùm emergit ex Oceano. Audentiùs Statius his verbis, *Apollon. Rhod. l. 3.*

Fulmine criſtatum galeæ jubar. — *Stat. lib. 3. Theb.*

Apud Silium Italicum galea dicitur ſcintillare, ubi Fabius Maximus verſatur in media mole pugnæ. *—— altæ* — *Sil. Ital. lib. 7.*
Scintillant criſtæ.

Idem alibi facit galeam horreſcentem flammis.

Aut quæ flagrarent galea exhorreſcere flammas. — *Sil. Ital. lib. 10.*

Et hæ flammæ non ſolùm conſtabant è ſplendore quem ferrea & ærea caſſis ejectabat, verùm etiam è diverſitate eorum colorum qui ibi adhibebantur, atque ut præclari & ſcintillantes advertebantur. Xenophon ubi memorat dona quæ Panthea viro in prælium exituro obtulit, Profert, inquit, ipſi Panthea galeam auream, & brachialia, & armillas latas circa juncturas manuum, & purpuream ad pedes uſque demiſſam tunicam inferius ſegmentatam, καὶ λόφον ὑακινθινοβαφῆ, & conum [galeæ] colore hyacinthino. Alibi hic ipſe ſcriptor iis qui cum Cyro militabant dat λόφους λευκούς, conos albos. E quibus omnibus conſit is terrori mixtus galeæ ornatus. Reliqua omnia quæ galeæ adhibentur, non terroris, ſed ornamenti gratia ibi addi conſtat. Denique omnes militares notæ quæ galeam ſeu caſſidem circumplectuntur, nihil neque ſignant neque ſonant, niſi ejus & laudes & uſum excellentem, qui quàm in bello eſt neceſſarius, tantum in pace decoris & ornamenti adfert militibus, ducibus, regibus. Hinc eſt, quod galeam Homerus vocat στεφάνην, eòdem prope cum corona, aut certè affini ſignificatu. *Xenoph. de inſt. Cyr. lib. 6.* *Xenoph. de inſt. Cyr. lib. 7.*

—— Ἕκτωρ δ᾽ Ἠϊονῆα βάλ᾽ ἔγχεϊ ὀξυόεντι — *Iliad. η.*
Αὐχέν᾽ ὑπὸ στεφάνης εὐχάλκου.

Hector autem Eioneium interficit haſta acuta per cervicem ſub galea boni æris. Et alibi,

Αὐτὰρ, ἐπὶ στεφάνην κεφαλῆφιν ἀείρας — *Iliad. κ.*
Θήκατο χαλκείην.

Sed galeam in capite elevans poſuit æream. Certè galea eſt ejus & ominis & dignitatis, ut in exercitu ſortes injiciantur galeæ regis.

Iliad. η.

—— οἱ δὲ κλῆρον ἐσημήναντο ἕκαστος.
ἐν δ᾽ ἔβαλον κυνέῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρείδαο.

Hi autem ſortem ſignaverunt ſinguli. Et injecerunt galeæ Agamemnonis Atridæ. Itaque ut in bello galeas muniendo & armando, ſic in pace honeſtando & condecorando capiti jam per ſe illuſtri inventas conſtat. Hinc illæ galeæ conſpectiores & ornatiores, quæ inſigniis imponuntur eminentium virorum. Scilicet, ad exemplum illarum quæ Deorum, Dearumve capitibus inſident, quos vocabant γλαίνους, τὰ λαμπρύσματα τῶν κεφαλῶν ſplendores, ſive coruſcationes capitum. Certè Callimacho Pallas eſt χρυσοπήληξ, aurea, ſive aurata galea. Alii radiant galeas gemmis & auro. Ovidius,

Etymol. γλαίνους. Callimach. hym. εἰς λουτρ. τῆς Παλλ. Ovid. lib. 3. de Pont.

Scuta, ſed & galeæ gemmis radienter & auro,
Stentque ſuper victos trunca trophæa viros.

Eadem prope Statius,

Stat. lib. 9. Theb.

Interdum criſtas hilaris lactare comanteis,
Et pictum gemmis galeæ jubar.

Nam quamvis ferro domitetur aurum, tamen propria dos auri eſt ut ferro ſit ornamentum, & auro gemmæ. Et hæc, ſcilicet, conjuncta ſæculi felicitatem ſignant. Ergo & priſco more galeæ non ſolùm auro, ſed & gemmis, ut dixi, radiantes aſpiciuntur. Prudentius,

Prudent. Pſych.

Si fratris galeam fulvis radiare ceraunis
Germanus vidit commilito, non timet enſem
Exſerere, atque caput ſocio mucrone ferire
De conſanguineo rapturus vertice gemmas.

Nec ſolùm auro & gemmis honeſtabantur galeæ tempore pacis, ſed & olea, quòd dixi eſſe veriſſimum ſymbolum pacis. Hac ratione Romam galeatam deſcribit Prudentius, ubi eam facit loquentem ut ſupra dixi.

Prudent. lib. 2. contra Symm.

Cùm galeam ſub fronde oleæ, criſtaſque rubentes
Concutio, viridi velans fera cingula ſerto,
Atque armata Deum ſine crimine cædis adoro.

Galeæ quoque inſignibantur lauro. Statius,

Stat. lib. 7. Theb.

Omnibus immixtas cono ſuper aſpice lauros.

monſtrandæ, videlicet, victrici illius virtuti à quo geſtatur. Valerius Flaccus,

Val. Flacc. lib. 1. Arg.

—— vittataque frontem
Caſſis, & in ſummo laurus Peneïa cono.

Et

Et hæ quidem præ illis terribilibus dicuntur mites galeæ, cujuſmodi Trygæus ille Ariſtophanæus agnoſcit eſſe galeam Palladis. Nam pace parta hortatur omnes ut huic Deæ ſupplices adſint, quòd amovit criſtas galearum, & gorgonas, hoc eſt, metus, horrores, tremores,

Νῦν μὲν οὖν ὦ 'νδρες προσευξώμεσθα πρῶτον τῇ Θεῷ, *Ariſtoph. eirene.*
Ἥπερ ἡμῶν τοὺς λόφους ἀφεῖλε καὶ τὰς γοργόνας.

Nunc quidem ô viri adprecemur primùm Deam quæ nobis dempſit criſtas & gorgonas. Id ipſum imitatus eſt & expreſſit Claudianus in his præclariſſimis verſibus, ubi loquitur de Pallade miteſcente, atque adeò favente raptui Proſerpinæ.

—— quin ipſa tubarum *Claud. lib. 2. de rap. Proſerp.*
Armorumque potens dextram qua fortia turbat
Agmina, qua ſtabiles portas & mœnia vellit,
Jam levibus laxat ſtudiis; haſtamque reponit;
Inſolitiſque docet galeam miteſcere ſertis.
Ferratus laſcivit apex; horrorque receſſit
Martius; & criſtæ pacato fulgore vernant.

Illud advertendum, omen concordiæ capi è galeis duorum militum, ſi ipſi tanta æqualitate incedunt, ut neuter apicum ſupereminea t alterum. Concordem hanc germanitatem adnotavit Statius, & ego ex ipſo,

Sic certè paria arma viris; ſic exit in auras *Stat. lib. 7. Theb.*
Caſſidis æquus apex utinam hæc concordia noſtris.

Hoc exemplo hodie in conjunctis nobilium familiarum inſigniis, aſpiciuntur ſingulis ſuperpoſitæ caſſides, ut hinc demonſtretur gentium concordia affinitatis vinculo conſtricta. Cæterùm tales galeas, nempe pacis indices hodie geſtant ipſi reges, iique qui aut regibus dignitate ſunt proximi, aut loco regum obeunt regia munia. Promiſcua hodierna nobilitas conum galeæ cumulat iis quæ Græcis ſunt τὰ στέφη, ſive στρόφια. Eſt enim materia tortilis & plicatilis corollam, aut etiam coronam repræſentans. Id quod pertinet ad demonſtrandum, atque adeò ad augendum decus illius, cujus galeam inſignit. Ut quiſquis nobilitatis prærogativa honeſtatus incedit, intelligat ſibi ut cuidam regulo deberi coronam, ſi iis præſidiis nititur quibus cumulandis inventa eſt corona. Hæc item corolla ſive corona inibi ſignat omnia læta, & fauſta. Ex iis quæ hac de re tradidi, puto manaſſe morem effigiandi hodiernas, de quibus egi, galeas; omnemque illam ſive horridiorem, ſive mitiorem earum rerum faciem quæ eas circumfundunt. Hæc item illa ſunt quæ de coronis ſublimium poteſtatum habeo quæ dicam. Hic ſit huic curæ modus. Nam hoc ſpatio decurſo, ſingulas defi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

nitionis partes, qua in ipſo aditu uſus ſum, quæque mihi ad omni ductrix fuit, me hiſce decem libris executum puto. Iſtis quilibe addere poteſt ſua. Eſt enim res infinitior; nec priùs abſolvetu quam deſit ſcriptori quod legat, ordinet, colliget. Quicquid ultr eſt, ea ſemper erit artifici coronarum uberrima materia. Mih abundè eſt, rei totius imaginem conformaſſe. Nam politæ & conſummatæ gloriam nec ſpero nec affecto. Tantùm poterit is qui in hæc divertet, ſi non me ipſe ſciens fallo, mihi ea re gratias habere, quòd multis, quæ ætas obſcuraverat aut etiam obliteraverat, novitatem dedi, utilia prompſi, ſuppreſſis inanibus. Quæ quiſque aut non probè intellecta, aut manca & imperfecta ſollerter deprehenderit, ea mihi clementer condonet. Hinc ipſe acriùs accendatur ad illa inveſtiganda quæ mihi in tot labyrinthæis flexibus ſeſe ſubduxerunt.

FINIS.

RERUM

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

RERUM QUÆ HOC OPERE CONTINENTUR, SUMMÆ ACCURATE SCRIPTÆ.

A.

A Literæ principatus. 422
Abies. 59
Abjicere coronam. 3
Abuſus coronarum. 47. & 63. non devenuſtat coronas, iiſve ſuam dignitatem demit. *ibid.* & ſeq.
Abydenorum ἀκαιρία. 75
Acanthus flos coronarius. 179. ridens. *ibid.* ejus uſus & deliciæ. *ibid.* & ſeq. quibus floribus ſocietur. 180
Accipiter. 617
Accuſationes Olympiacæ. 308
Aciniæ corona. 120
Acis flos coronarius. 193
Ἀκήρυκτος. 375
Ἀκροάματα Pythica. 428
Ἀκροχειρισμὸς. 426
corona Ἀκρατοποσίας. 90
Actii ludi. 451
Ἀκοντοβολία. 604
Ademptio regii, & principalis cultus, 199. & ſeq.
Adiantum. 192
Adonidis ſanguis roſam edidit, 155. alia narratio fabulæ quæ eſt de Adonide. 156. ἀδωνιασμὸς, 178. ἀδώνεια. *ibid.*
Adrianus imperator inſignit caput ſpolio leonis ferociſſimi. 719
Adulari januas. 83
corona munus Adulatorum. 204
Adulatio. 632
Adulteri lana coronantur. 335
Ægyptiæ coronæ. 120
Ægyptiorum regum mos. 708
Æolus coronatus, 692
in Aëre fiunt coronæ. 29
Æs coronarium. 567
Æſculapius. 613
Æſtas coronata. 208
Ætatis probatio. 368
Æternitas coronata. 285
Æthræ circulus. 24
Ἀφετηρία. 378
proverbium in eos qui multis malis affliguntur. 632
Agreſtia numina coronantur. 212
Ἀγὼν, id eſt, præmium. 341
Ἀγωνιστήριον, 348. ἀγωνοθέτης, *ibid.*
Αἴνιγμα. 80
Αἰολομίτρα. 268
Αἴσακος. 545
Alba ſunt ver & æſtas. 166. albus color. 577
Alba veſtis propria ingenuorum, 578. & de hac plura. *ibid.* & ſeq.
Albæ veſti corona convenit, 579. Is color virginibus eſt convenientiſſimus. *ibid.* Albedo. 111
Ἀλείπτης. 372
Alexander Olympionicus victor. 353. Quanti fecerit coronas Olympiacas. *ibid.*
Alexandri στέφανος. 561
Alexandri ludi. 451
Alexandrina ludi. *ibid.*
Alimenta Olympionicis è publico data. 360
Ἀλιστέφανος. 9
Alphæus. 346
Altaria coronata. 261
Vide *Aræ*.
Altiſſima corona. 4
Alvei coronati. 259
in Alvo corona. 31
Alyſſos. 45

Ἀλυ-

Ἀλυτάρχης. 372
Ἅλως & ἅλων. 23
Amaracus flos coronarius. 181. amaracina unguenta. 182
Amarantus flos coronarius. 178. coronæ ex amaranto. *ibid.* ejus excellentia. *ibid.* & ſeq. Ejus vis adverſus putredinem. 179. quibus floribus ſocietur. *ibid.*
Amantium eſt hedera, 58. munera mittunt amicis. *ibid.*
Amatoriæ quæſt. *ibid.* amatoriæ coronæ. 87. Amicæ amatoribus coronas offerunt. 81
Amazones viri. 268
Ambroſia planta coronaria. 197
corona ex Amerina ſalice. 41
corona ex Amethyſto flore. 45
ἁμιλλητήρια. 390
ἀμιτροχίτωνες. 269
Amomum flos coronarius, 181. Eſt Veneris, *ibid.* eſt odoratum. *ibid.* Aſſyrium commendatur. *ibid.* funeribus adhibitum. *ibid.* Aliæ ejus dotes, *ibid.* quibus floribus jungatur. *ibid.*
Ἀμφιφορίτης ἀγών. 451
Ἀναγαλλίς. 193
Ἀναδεῖαξ. 3. ἀναδήματα. 34
Anemone flos coronarius. 177, de hoc flore proverbium, *ibid.* natales ejus, *ibid.* Deliciæ hujus floris. 178. ἀνεμώναι verborum. *ibid.*
Ἀνδρεία. 337
Anethum. 177. flos criſpus. beneolens, pulcher. *ibid.* Quibus floribus miſceatur. *ibid.*
Anglici regni diadema. 602
Anthana urbs florum. 199
Ἄνθεια poſtea Κορώνη. 114. & altera hoc nomine. *ibid.*
ἀνθοκάρηνοι. 113
Animæ homini ſunt duæ. 287
in Animalibus coronæ. 30. animalia coronata die feſto Terræ & Cereri. 255
ἀντίνοι. 543
Antinoia corona. 784. Antinoia urbs. *ibid.* Antinoia ludi. 452
Antrum ex quo edebantur Apollinea reſponſa, coronatum. 262
Apex. 273. apices coronarum. 621
Apium coronamentum Herculis. 205. hac planta coronabantur ſepulchra virorum fortium. 221. fuit coronamentum Iſthmicum, 441. plura de apio. *ibid.* & ſeq.
Apium coronamentum Nemeum. 435. & Iſthmicum. *ibid.* & 441. cur apium ſit coronamentum Nemeum. 435. & ſeq.
Apium pabulum equarum Junonis. 436. uſurpatum pro ſymbolo, atque adeò pro præmio victoriæ. *ibid.* Equi bellatores paſcuntur apio. *ibid.* Nemeum apium eſt inter theriaca medicamenta. *ibid.* eſt ἀείφυλλον. *ibid.*
Apium ſymbolum ἀνεπιτήδειον. *ibid.* ἐλεότρεπτον. *ibid.* ex apio coronæ conviviales plexæ. *ibid.* Eſt hortenſe & paluſtre. *ibid.* pratenſe. 437. De hortenſi plura. *ibid.* proculcatum majori gloria revireſcit. *ibid.* vivax. *ibid.* pulchrum. *ibid.* virens. *ibid.* flexile. *ibid.* corona ex apio fundit ſe circa caput. *ibid.*
Apiaceæ coronæ aliquando inſerti flores natales. 438. Natales apii. *ibid.*
Apis effigiatus cum circulo. 25
Ἀποβατικῶς certamen. 451
Apollinis lyra redimita flore. 120
Apollo unde dictus. 611
Apollo Φιλάδελφος. 429. plura de ipſo. *ibid.* eſt rex & diadematus. 563. Ejus ſacerdotes in albis veſtibus. 579
Apollo longè jaculans. 612
Apollonia ludi. 451
Apoſtolicum culmen. 663
Apſides coronarum. 662
Aquæ circulares. 25
Aquila. 546
Aræ ante fores coronatæ. 210. 261. in Arboribus coronæ. 305. arborum inoculationes. 123. arbores in lucis coronatæ. 213. arborum excellentia. 214. arbores à viatoribus coronatæ. *ibid.* conjectæ apud ſepulchra. 218. ſacræ & religioſæ. 219
Arca coronata. 261
Ἀρχεπτόλεμος. 704
Ἀρχιθέωροι coronati. 264
Arcus. 29

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Argentum loco præmii. 328
Ἀγωνέιται ludi. 452
Ἀγωνείτης ἀγών. 351
Argus mutatus in pavonem. 707
Ariadnes corona. 26. & ſeq. 81
Arida coron. 541
Ἀριστεῖα præmia fortitudinis. 304. prærogativa illorum qui talibus præmiis donebantur. *ibid.* Inter ἀριστεῖα eminet corona. 305
Ariſtophanes coronatus. 314. ejus locus interpretatus. 406
Arithmetica coronata. 18
Armillæ. 460. 476
Armorum doctores. 338
Arſuræ gemmæ. 153
Ἄρτεμις. 628, 632
Artes liberales coronatæ. 318. aliæ artes coronatæ. *ibid*
Artificium nectendi coronas. 107. & diſponendi flores. 121
Artifices conveniebant ad panegyres. 365. artifices coronati. 474
Arundo vernacula coronamentum Lacedæmoniorum. 42
Arundo odorata vernacula dulcis. *ibid.*
Arundo coronamentum fluviorum. 202. & hominum. *ibid.* & juventutis Atticæ. *ibid.*
Aſini qui ſacra vehebant, coronati. 260. Is aſinus cujus beneficio Veſta eſt virgo, coronatus. 445. de ejus coronamento. *ibid.*
Aſparagi cortex coronamentum ſponſæ. 129
Aſphodelus. 189. Eſt mortuorum cibus. *ibid.*
ex Aſphodelo navis. *ibid.* Dotes aſphodeli. *ibid.* Quibus floribus ſocietur. 190
Ἀστέφανος, ἀστεφάνωτος. 4
Aſterion planta coronaria. 197
Ἄστικτος τόπος. 148
Aſtra pallentia. 141
Aſylum. 369
jus Aſyli conceſſum Olympionicis. 359
Aſylum eſt in coronis, hoc eſt, coronati ſunt inviolabiles. 396
Atalanta. 652
Athenæ coronatæ. 472
Athenienſes poſt rem proſperè geſtam aliquod donum ſuſpendebant Minervæ. 529
Athenienſes judices in albis veſtibus. 578
Ἀθεότητος corona. 335
Ἆθλα. 349
coronæ datæ Athletis. 339. Affinitas inter athletam & militem. *ibid.*
Athletæ finis eſt ut coronetur. *ibid.*
Athletarum prærogativæ. 342
Athletæ. 349. & ſeq.
Athletis victoribus conceſſum jus aſyli. 359
Athletæ qui rejicerentur. Vide *ludi ſacri.* Athletæ quibus in ludis fuerint ingenui. 352. his licebat circumferre ſuas coronas. 354. & alia facere in decus ſuæ victoriæ. *ibid.* longa athletarum exercitatio. 354
Athletæ caſti. 355
Athletæ tum demum fuit vera victoria, cùm is vincebat antagoniſtam ſuum. 355
Athletæ victori prius dabatur virga è palma ſymbolum victoriæ quàm corona. 415
Athletis coronatis muri & portæ rumpuntur. 482
Athletica virtus. 338
Athletica degener. 423
Ἄθλησις. 338
Auctus coronarum. 525
Aves integræ galeis impoſitæ. 717
Auguſti cognomen. 626
Auguſtialis habitus. 687
Auguſtialis corona. *ibid.*
Auguſtiale ſtemma. 690
Aulœdi in Pythico nomo rejecti. 375
Αὐλός. 381
Auræ pallentes. 140
Aurea corona ſacerdotum. 246
Aureæ militares. 460.
Aurora roſea. 157. & ſeq.
Aurum palladium. 140. coronarium. 539. Demaretanum. *ibid.* 588. negotiatorium. 539. Dardanium. *ibid.* Quantitas auri apud priſcos. 587
Aurum eſt ſymbolum regni. 664
Aurum. 701
Auri dignitas. 589. ejuſque dotes. *ibid.* Inde monitio ad reges. *ibid.*
Auri raritas. *ibid.* De auri geſtore. *ibid.*
Aurum in diademate quid ſignet. 597

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Autocabali. 50
Autor coronarum quis. 32
Autumnales coronæ. 122
Autumni coronamentum. 208

B.

BAbiloniarum mulierum corona, & mos fœdus. 92
Bacchæ coronatæ. 252. & mitratæ. 271
Bacchantes ſemper coronati. 52
Baccharius flos coronarius. 180. facultas ejus. *ibid.* quibus floribus miſceatur. 181
Bacchus peritus medicinæ. 48. & plura de eo. *ibid.* & ſeq. ejus coronamentum. 49. quod deſcribitur. 51
Baccho ſacrificantes hederati. 52
in feſtis Bacchi victimæ & multitudo coronabantur. 53
Bacchus perpetuo viret. 56. coronatur pampino. 202. redimitur floribus. 203. eſt femina. 270
Βαλβίς. 378. & ſeq.
Barba in luctu ponitur. 96
Barones. 644. horum coronæ. *ibid.* monitio ad hos. *ibid.*
Βασιλοῦς Lacedæmone quis. 705
Beatitudo, V. *felicitas.* 475
Bellicæ coronæ V. *militares.* Beneficii dator coronatur ab acceptore. 106. miſſa corona eſt amicitiæ & benevolentiæ ſymbolum. 241
Berenices corona. 28
Βίβασις. 432
Biblinum diadema. 699
Βίβλος. 198. & ex ea coronæ. *ibid.*
Bocchus flos coronarius. 191. flos inſcriptus. 192
Bonitas eſt propria ſolis & lucis. 619
Bos præmium victoris. 477
Bobus donebantur qui dithyrambo viciſſent. 478
Bos pro drachma Athenienſe. *ibid.*. de bove multa. *ibid.* & ſeq.
Βοτρυοστέφανος. 48
Βουλαῖοι Dii. 24
Βραβεῖς, εῖς, βραβευταὶ. 371. βραβεῖον. 416
Bracteæ. 110. Bractea quæ ambit medium diadema imperiale. 634
Buphthalmus flos coronarius. 193
Byzantinorum de coronandis Athenis decretum. 472

C.

Κακοτεχνίαι. 423. 450
Cadens ſacrificanti corona quale omen. 246
ſi Caderent ſtemmata ſacerdotum quale omen. 247
Caduceus coronatus. 69. 394
corona à Cæpe. 47
Cæſaries defunctis dabatur inter inferias. 224
Cæſaris unius è filiis imperatoris corona. 690. & ſeq.
Calamintæ corona. 12
Calculis apud Thraces dies numerabantur. 216
Calices coronati. 68. calices Deo libantium coronati. 263
Calliope adeſt probis. 287
Καλλιστέφανος. 14. V. κότινος.
Κάλπη. 390
Caltha. 190. quibus ſocietur. *ibid.*
Καλύπτρα. 267
Καμπτὴρ. 380. & ſeq.
Candidus. v. *albus.*
Candys. 649. ἁλιπόρφυρος. 671. Veſtis genus. 673
Canis datus pro præmio. 328. canis. 652
Caninæ effigies. 656
Caniſtra, in ſacris coronata. 263
Canities homini eſt ſicuti corona. 15. ipſa coronatur. *ibid.*
Cantus adhibiti conviviis. 77. unde hic mos. *ibid.*
Capillorum coma. 14. & ſeq.
Capillorum nudatio inſtar coronæ. 31
Capillus. v. *Coma.*
Capillus hyacinthinus. 173
Capillitium mulieres religant hedera. 54. & ſeq. in luctu demitur. 96
Capiſtra. 119
mos mactandi Capram in conſpectu hoſtium. 534
Caput. 2. caput humanum coronatum. 31
Capiti tantùm coronæ aptari debent. 69
Caput. 489

Caput

Caput i. perfectio. 290. imperium. *ibid.* prima authoritas. *ibid.* Ejus dignitas. *ibid.* & ſeq. Jusjurandum per caput. 291. In qualicunque capite eſt magnum monumentum. 292. capite annuere quid. *ibid.*

Caput notare. *ibid.*

Caput pro toto homine. *ibid.* & ſeq. Quicquid in homine divinitatis eſt capite potiſſimùm continetur. 293

Caput elatum, demiſſum, velatum, obvolutum. *ibid.* Intectum, pileatum, alba lana velatum, raſum capillatum, opertum, adopertum. *ibid.*

Caput operire. *ibid.* Nudo capite aliquid patrare. *ibid.* Annotata quarundem gentium de capitibus. *ibid.* & ſeq. plura de capite. 294

Capita hoſtium. *ibid.* Apud omnes gentes præcipua capitis ſemper fuit habita ratio. *ibid.*

Caput leonis. *ibid.*

Capiti honeſtando corona inventa eſt. 295

Caput coronatum quid ſignet. 295

Corona eſt proprium capitis decus. *ibid.*

Carum coronamentum. 41. 42

Καρηβαρεῖν, ſive καρηβαρειᾶν. 33

Carolus V. 626

Carthago coronata. 464

Caſia flos coronarius. 189

Caſtitas coronata. 469

Caſtæ averſantur myrtum. 180

Caſtrenſis corona. 462. & ſeq. Hujus coronæ inſigne. *ibid.* Eſt aurea. *ibid.* priùs frondea. *ibid.* An caſtrenſis & vallaris fuerint duæ. *ibid.* Hoc decus à principibus tranſlatum ad comites eorum. *ibid.*

Καπαῖτυξ. 725

Catena Homerica. 614

Κατάδʹſματα. 243

Καυσία. 673

coronæ Celebres. 308

Κέλητες. 387

Cenſus coronarum. 234

Centauri ferunt coronas ad convivium Deorum. 43

Centenariæ roſæ malè legitur apud Tertullianum. 161

Centenarius numerus. *ibid.*

Centifoliæ roſæ. *ibid.*

Κεράσβολος. 681

Cereæ coronæ. 216

Cerebrum. 290

Cereris coronamentum. 501. & ſeq.

Ceres. i. terra. 503. De hac corona. *ibid.*

Ceres eſt omnium regina. *ibid.* & cur. 504

Ceres ὀμπνία. 503

ſacra Cereris. *ibid.*

Juramentum per Cererem. *ibid.*

quatuor Græciæ certamina antiquitas vocavit foliacea. 299

Certamina dicta coronæ. 341

Certamina dicebantur labores. 343

Certamina & ludi idem. 349

Certaminum alia ſcenica, alia muſica. 350. alia ſacra, alia minimè. *ibid.* omnium Certaminum coronæ numerabantur. 327. Qui Olympiæ victor fuiſſet etiam concupiſcebat victoriam aliorum certaminum. 359. De ordine certaminum. 384. Qui ſæpe fuit inverſus. 418. Unicuique certaminum generi propoſita fuit corona. 417. & ſeq. Certaminum diviſio Platonica. 448. & ſeq. Hæc certamina ſine ullius periculo edebantur. 453. Plura de his certaminibus in ſeqq.

Cervix V. collum.

Corona è chamæpeti. 45. τελπλασία Χάρις. 660. à Charitibus primæ coronæ. 32. Charites ſunt cupreſſi. 256

Chelidonium. 192

Χειρόστεφις. 49

Χειράδες. 148. & ſeq.

Chimæra ſuper galea. 717

Chloris. 121. & ſeq.

Choreas cùm decerent virgines, erant coronatæ. 125. Choreæ coronatæ. *ibid.* Choream quis invenerit. *ibid.* Choreæ coronatæ fœniculo & populo. *ibid.* & ſeq. Choronon. 2

Χορὸς. *ibid.*

Chriſto tribuitur oleaginea corona. 47. Non ſuſtulit coronas. *ibid.* Chriſti excellentia 661. & ſeq. Diadema Chriſti. 701

Chryſanthus & chryſanthemus. 160. de hoc flore plura. *ibid.* & ſeq.

in Chry-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

in Chryſoberillis eſt corona. 29
Χρυσομίτρης. 268
Χρυσοστέφανος. 14
Χυδαίαι coronæ. 107
Ciceronis locus emendatus. 342
Cidaris recta. 670. Cidaris Armeniorum. 672. de cidari plura. *ibid.* Cidaris Ægyptiorum. *ibid.* & ſeq.
Cippus. 677
Circe fuit coronaria. 121
Circenſe ludi. 387. 451
Circularis forma. 5. motus. 22
Circulus. 23. Circulus ſtatuæ adpoſitus cum titulo. 26. Circulus quingentorum ſtadiorum dicta eſt corona. *ibid.*
de Ciſſo, i. hedera fabula. 49
Κισσοφόρος, ſeu κιττοφόρος lymphatus. 51
Κισσύβιον. 53
Ciſtæ coronatæ. 262. & ſeq. V. *Viſa ſacra.*
Citharæ deauratæ. 120. citharœdi in triumpho coronati. 535. & in theatro. *ibid.*
Civica corona. 479. & ſeq. à quo daretur. 481. in hoc obſervanda. *ibid.* fuit frondea. 482. Romanæ gentis eſt propria. *ibid.* & ſeq. ejus dignitas. *ibid.* & 493. datur ſervatori Reip. 483. non datur in bello civili. *ibid.* aliqui recenſentur donati hac corona. 484. fuit collocata in faſtigio domus Auguſtæ. 485. fuit circumdata lauro. *ibid.* Civica ſtatuta ſuper foribus privatorum. 485. & ſeq. Cœpit eſſe beneficium principis, non judicium ſervati. 486. privilegia & prærogativæ ejus qui civicam accepiſſet. 488. materia civicæ. *ibid.* quandoque civica fuit hederacea. 500. in hac corona oliva fuit quercui miſta. *ibid.*
Claſſica, v. *Navalis.*
Clava Herculis ex oleaſtro. 407. de ea. 650
Clemens Alexandrinus inſectatur coronas. 46. de his ejus ſententia. 363. & ſeq. ejus locus emendatus. 215
Κλεωνεαί. 432
Clypei. 675
Cœlum coronatum. 13. corona Cœli. *ibid.* Cœli chorus coronatus. 29
vocabulo Cæli ſignatur caput. 289
Cæruleus color in diademate. 624
Collegia ſacerdotalia coronata. 259
Colloquia qualia in conviviis. 80
coronæ impoſitæ Collo. 69
Colocaſia. 194
Coloriæ. 111
Coloſſus. 617. & ſeq.
Columna Achillis i. ſtatua. 243. & de hac re plura. *ibid.* & ſeq.
hæ Columnæ coronabantur. *ibid.*
Columnæ in domibus coronatæ. 259
Coma dicitur cogi & frenari. 225
Coma ſoluta in virgine quid ſignet 124. quid item coacta. 125
Coma roſea. 155
Coma hyacinthina. 173
Comarum aurum. 15
Comites hodierni. 643. horum corona. *ibid.* ad hos monitio. 644
de Commentario in Arati phænomena. 110
qui aliqua ratione auxit publica Commoda coronatur. 472
omnia in conviviis Communia. 85
Communes coronæ tam ducum quàm militum. 466
Comus. 128. 152. coronatum uti Como. 85. Comi coronamentum. 150
Conceptus coronatur. 688
in Concione dabantur coronæ virtutis. 461. Contionaturi coronati. 295
Concordia hominis interna. 287
Concordia laureata. 550
Concordiæ omen. 729
Concoronari. 66. 91
Confinia ſunt in tutela numinum. 148
Conjectus florum. v. *Jacere.* 416
Conſecrantes aliquid Diis coronati. 251
bonum Conſilium eſt à ſole. 611
corona Conſilii. 314
Conſtantiæ corona. 470
poëtæ Conviciatoris pœna. 1
in Conviviis omnia communia, ne phaltriis quidem exceptis. 58. priſca convivia. 87. & ſeq. quibus conviviis uxores intereſſent. 88. convivia Parthi ineunt cum concubinis. *ibid.* corona convivialis. 89. mos ferendi coronas ad convivium. 43. de hoc more plura. *ibid.* 66. 76. convivia hederata. 53. in conviviis coronæ auctæ ut natæ. 64. convivia priſcorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

rum qualia. 65. & convivialibus coronis quomodo priſci ſint uſi. 89. coronæ conviviales à convivis tantùm geſtabantur. 69. conviviales coronæ duæ. 70. coronæ conviviales facta dona regum. *ibid.* harum coronarum additamenta. *ibid.* fuerunt aureæ & gemmatæ. *ibid.* Harum coronarum diſcrimen. *ibid.* miſſæ ad illos qui conviviis intereſſe non poterant. 71. alicui numini fuerunt dicatæ. *ibid.* appenſæ. *ibid.* ab hoſpite donabantur. *ibid.* convivialis corona in Africano fuit corona ſapientiæ & majeſtatis. 83. convivialis corona τὸ νικητήριον ἆθλον. 94. Vix ulla convivialis apparatus mentio fit ſine coronis. 100. Quin eæ cenſentur inter præcipuas delicias conviviales. 101. conviviales coronæ ex omnigenis floribus. 117. corona roſacea eſt propria convivii. 149. coronæ ſacræ conviviales. 251. convivia in ſacrificiis. *ibid.* & in his coronæ. *ibid.* conviviales ex apio. 436. corona convivialis myrtea. 515

Conus galeæ. 721. quid differat à criſta. 722

Coqui coronati. 472

Cor ambitur vel circulo, vel corona. 70.

κορδύλη. 674

Core vox Perſica. 624

Corinthiæ columnæ. 179

Corinthus coronata. 472

Cornua victimæ deaurata. 255

Cornu receptum inter diademata. 674. Occupavit cœlum. *ibid.* cornu eſt inſigne divinitatis. *ibid.* & ſeq. Numina cornuta. 675. Fluvii cornuti. *ibid.* montium juga cornuta. 676. Omnia ſumma dicuntur cornua. *ibid.* concavitates ſunt cornua. *ibid.* cherſoneſi cornuti. *ibid.* loca quædam in campis ſunt cornua. *ibid.* cornu Amaltheæ. *ibid.* cornua tranſlata ad reges. 677. cornua pro radiis. *ibid.* Io cornuta mater regum Thebanorum. *ibid.* cornua. i potentia, & autoritas. 678. cornua Moſis. *ibid.* cornua corpora. 679. cornu ſalutis. *ibid.* cornua bonaſi. *ibid.* roſtra navium cornuta. 679. Naves bene cornutæ. *ibid.* cornu in armis. 680. in exercitu. *ibid.* in re muſica. *ibid.* in odoribus. *ibid.* in agricultura. *ibid.* in re medica. *ibid.* Somnia exeunt per cornua. *ibid.* in re divina. 681. in comitio. *ibid.* in judiciis. *ibid.* in dialectica. *ibid.* Syllogiſmus cornutus. 681. cornu in re familiari. *ibid.* in utroque latere lecticæ. *ibid.* in humano corpore. *ibid.* Quæ de cornu dicuntur ad duo referuntur. *ibid.* cornu Venetum. 681. & ſeq. cornutum inſigne. 274. cornu manu geſtatum. 295. cornu geſtare in nari, quid. 680

Corolla. 20. nihil ſignat niſi abſolutum. 21

Corollarium. *ibid.*

Coronæ definitio. 1. hujus vocis notatio. 2

Coronæ excellentia. 3

Corona eſt præmium. *ibid.* & 288. 301. 328. Alius hujus dictionis ſignificatus. 3. & ſeq. pars muri altiſſima. 6

Corona cingit & continet. 8. circumfuſa multitudo. 6

dare ſe ad Coronam. 9. & ſeq.

relinqui à Corona. *ibid.*

Corona, id eſt conglobati in orbem milites. 10. & circumſtatio militum. *ibid.* conſeſſus ſeniorum. *ibid.* plenitudo. 11. ſymbolum victoriæ. *ibid.* ora circularis poculi, & vinum. *ibid.* largiter infuſum. 12. laus. 13. ornamentum. 12. & ſeq. capilli irruſati. 15. laudatio. 17. laus hæreditaria quæ quaſi per manus traditur poſteris. 18. eminens ac triumphale præmium. *ibid.* perfectio. 20

Corona nihil ſignat niſi perfectum & abſolutum. 21

Coronæ forma. 22. ſumpta pro circulo. 23. primæ coronæ unde nectrentur. 37

Coronæ dignitas. 62. & 298

Coronæ contexerunt vulgaria & ſpurciſſima quæque. 63

Corona ferculum. 73. in quotidiana ſupellectile mentio fit coronarum. 101

Corona, id eſt flores. 116

Corona conſtans ex innumerabilibus coronis floreis. 117

in Coronis nihil non diſcretum, & notabile. 136
Coronamenta coronamentis culta. 214
Coronæ quibus numerantur preces. 216
Coronæ publico decreto Diis dicatæ. 231
Coronis exorantur numina. *ibid.*
Corona conciliat authoritatem capiti. 295
in Coronis eſt aſylum, id eſt coronati ſunt inviolabiles. 396. quædam data ante coronam. 415
Corona ſumpta pro ludis. 452. quanti eſſent coronæ certaminum. 454
Corona i. diadema. 567. & Coronæ regum, v. *diadema.*
Coronæ munera gentium. 586
Coronæ ingentes. 587
Coronæ geſtatæ à principibus Rom. 588
hæ Coronæ aliquo epitheto peculiari donatæ. 587. fuerunt gemmatæ. *ibid.* factæ ex auro. *ibid.*
nulla Corona non quidpiam ſingulare demonſtrat. 592
Corona pro podice. 63
Coronare. 3. eſt cingere. 8
Complecti. *ibid.*
Conſtringere & vincire. *ibid.* propugnare. 9
Circumfundi. *ibid.* induere & veſtire. *ibid.*
Claudere & obſtruere. 30. munire. *ibid.* velare. *ibid.* abſcondere. *ibid.*
Colorare. *ibid.* includere. 11. iterare. *ibid.* implere. *ibid.* cumulare. *ibid.* ornare & inſtruere. 12. conſpergere 13. honeſtare. 15. laudare. 17. coronare laudibus. 17. & ſeq. beare. 19. coronare tot millibus. 588
Coronare aliquem, pro alicui gratias agere. 18
Coronare quempiam donis. *ibid.*
Coronariæ mulieres. 108
Coroneola autumnalis. 147
Coronæ Corruptibiles. 131
Κορθύλη. 541. & κορθαλὶς. *ibid.*
Corymbi coronamentum Bacchi. 203
Κορυθαλία. 526
Κορώνη & κορωνὶς. 2. & 5
Κορώνη urbs prius ἄνθεια. 114.
κορωνὶς. 145
Coſmoſandalus. 172. 176
Coſtum. 192
κότινος. 349. 391. 399. κότινος quid. 400. eſt καλλιστέφανος. *ibid.* eſt ſacra. 401. ejus folia. 402. rami ejus. *ibid.* Antiquitùs è quolibet cortino nectebantur coronæ Olympicæ. 403. eſt coronamentum Herculis. 405. è cotino multa arma, & alia conficiebantur. 406. durities ejus. 407
κότινος πολυστεφής. *ibid.*
κουράλιον. 409
κράσπεδα. 236
Crateres cælata corona redimiti. 11. & 12
Crater induitur corona. 12
Crater ſtatuebatur in medio convivio. 76
Crepuſculum qua re repræſentetur. 183
Crinitum ſydus quod adhæret capiti Cæſaris. 19
κρίνον. 165
Criſta in gallis. 721. & ſeq. Quid differat à cono. 722. & ſeq. criſta unde manarit, *ibid.* & ſeq. criſtatus. *ibid.* criſtæ hoſtibus detractæ. 323. utrinque criſtata galea. *ibid.* tripliciter criſtata. 624
κροκωτός. 270
Crocus, ſive crocum. 185. ejus natales. 186. dotes ejus. *ibid.* Color ejus. *ibid.* odor. *ibid.* crocinum unguentum. 187. teneritas & mollities hujus floris. *ibid.* Corycium & Sicanium crocum. *ibid.* proteri amat & calcari, *ibid.* eſt inter delicias matronales. *ibid.* croco ſcena perfundi ſolita, 188. & plateæ, *ibid.* Spargitur lecto nuptiali, *ibid.* aliæ ejus deliciæ. *ibid.* Quibus floribus ſocietur. *ibid.*
Crotoniatarum poſtremus. 361
κρότος. 415
κρωβύλον. 674
Cucurbita. 219
de Cuſi Ægyptio. 46
Cupido coronatus. 72
Cupreſſus coronamentum victimæ, 256. ἀειθαλὴς. *ibid.* εὐώδης. *ibid.* quibus frondibus jungatur, *ibid.* hujus arboris duplex nomen, *ibid.* fabula

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

bula de cupreſſis, *ibid.* Aliæ dotes hujus arboris. *ibid.* fuit coronamentum cujuſdam agonis gymnici in Creta, 257. eſt arbor luctus. *ibid.* V. *Cypariſſus.* Lugentes hac fronde coronati. *ibid.* patritii luctus teſtis, *ibid.* Eſt index mortis inſtantis, 258. adhibita publicis monumentis & manſuris. *ibid.*

κυρβασία. 670.271

Currus agonum, 390. currus laureatus. 552

de certamine Curſus, 384

Curſoris munus. 385. plura de eo. *ibid.*

Curſus equorum. 386. & ſeq.

Curſus. 387

Curſus alia præmia, præter coronas. 389

Curſus eſt proprium certamen Olympiæ. 417. Nulla laus eſt antevertere ignavo curſori. 419. In curſu quoque neceſſe fuit ter vincere. 422. curſus antiquitas. 424. clariſſimæ familiæ cuſtodes coronatum. 325

Cybele. 463

Cyclades inſulæ dicti circuli. 26

Cyliſtiæ coronæ V. *Encyliſtiæ.*

Cypariſſus, 256. fabula de Cypariſſo. *ibid.* V. *Cupreſſus.*

Cythiſus. 194

D

è DActylo corona. 45

Dalechampius interpres Athenæi. 684

Daphne. 552

Δαφναῖος. *ibid.* δαφνηφόρος. 553

Dapſiles coronæ. 544

Davidis diadema. 694. & ſeq.

Decem jugis currus. 388

Decemplex corona. 327

Decurrentes erant coronati. 459

corona ſymbolum Deditionis. 241

Dedicantes, V. *Conſecrantes.*

Degener athletica. 423

Degeneres cupidiùs uſurpant inſignia virtutis quàm alii. 607

Deliciarum corona. 117

de Demoſthene decretum. 311. 472. interfuit Olympicæ celebritati. 364

Dendrolibanus coronamentum omnium Deorum. 208

Deſerentes malam cauſam ut accedant bonæ coronantur. 316

Deſultor eques. 387

Nullus Deo commendatus homo reperitur coronatus. 93. coronæ Deo dicatæ. 231

Diadema. 567. cujus ſit inventum, 570. unde dictum, *ibid.* materia diadematis, *ibid.* coronæ & diadematis ſignificatus unus idemque. 583

Diadematus. 572. nomine diadematis non ſolùm inſigne regium demonſtratur, ſed & quælibet corona, 583. & è converſo, 585. certè corona & diadema ſignant diverſas capitis notas. 583

Diadema quod Cæſari Antonius obtulit, *ibid.* Unde nata ſit auguſta illa ſpecies diadematis, 583. & ſeq. lamina diadematis, 584. Diademata ſive coronæ regum erant munera gentium, 585. Diadema Conſtantinopolitanum, *ibid.* diademata munera regum. *ibid.* & regum interſe, 986. color diadematis. 572. & 573

Diadema eſt nota regiæ frontis, *ibid.* & inſigne regium, *ibid.* inſigne comarum. *ibid.* βασίλεια. 574. evincit caput, & capiti circumponitur, *ibid.* diademati quædam acceſſerunt voluptati ſervientia. *ibid.* in his unguenta. *ibid.* à regibus diadema perpetuò geſtatum, *ibid.* & ſeq. Et hac de cauſa vocabatur diadema perpetuum. 575. diadema ſignat regnum. *ibid.* diadema pro indutu regio. 576. Cur ſit candidum. 577. regum Perſicorum diadema purpureum, 579. Diadema quid exigat ab rege, *ibid.* Cur diadema ſit linea materia, 580. Cur dicatur evincire caput regis, *ibid.* diadema à ſummis ducibus geſtatum. *ibid.* diadema tantùm ſollennibus diebus geſtari ſolitum. 581. Unde texeretur. *ibid.* Hoc imponebatur ſive circumponebantur capiti. *ibid.* cùm quotidianum religaretur in occipitio. *ibid.* pro tali diademate interdum geſtatæ ſunt coronæ effigiatæ in eam ſpeciem quæ geſtori eſſet complacita. *ibid.* & ſeq. Super diademate monitio ad regem, 591. regii diadematis deſcriptio. 595. & Pontificii. 596.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

cii. 596. Diadematis ſignificatus. Et hinc monitio ad reges, 598. Mos geſtandi diademata etiam à poſteritate, 599. & ſeq. Diadema Francicum, 602. Diadema Anglicum. *ibid.* Omni diadematum genere diutiſſimè Romani principes abſtinuerunt, 607. Quis eorum primus diadema ſumpſerit, *ibid.* diadema eſt munus virtutis, 619. de ſuperiori forma diadematis quæ continet ramulos, ſurculos, apices, 621. Quæ omnia claudunt diadema. 612. 623. & ſeq. Diadema ramulis obductum ſolis regibus eſt ſepoſitum, 622. Diadema imperiale, *ibid.* Diadema galeatum. *ibid.* Diadematum diverſæ formæ. *ibid.* ſuper tali diademate monitio ad reges. 624. Cæruleus color in ſuperiori parte diadematis. 624. De imperiali diademate. 625. Ejus forma, *ibid.* Imperialis diadematis deſcriptio, 634. Diademata clauſa, 649. diadema ſubitarium *ibid.* Imponere alicui diadema quid ſit, 685. A quo, ſive cujus manu diadema accipiatur. *ibid.*

Diadema ab aliquo accipere quid ſit. *ibid.*

Diadema quid. 686

Diadema eſt inter res ſacras. *ibid.*

Diadema alicui imponere eſt totum negotium religionis. 687. Non uno diademate imperator inſignitur, ſed pluribus, 688. diadema ab illo imponitur cui id muneris hæreditario jure incumbit. *ibid.*

Diadema mittitur, 689. & 692. Homo homini diadema imponit, 689. reginæ diadema, *ibid.* Stemma Auſtale patriarchæ manu benedicitur, 690. de iis qui à majori poteſtate diadema accipiunt. 691. & ſeq. Talium exempla. 692

Diadema impoſitum manu illius cujus conſenſu & permiſſu magis quàm conceſſu rex regnum poſſidet. *ibid.* & ſeq. Exempla eorum diadematum quæ imponuntur ipſa manu divina. 694.

Diadema hoſti ereptum, 695. De iis quæ contingunt circa diademata. *ibid.* Ubi diadema aſſervetur, 696. Uno capite geſtantur plura diademata. *ibid.* Quando & quomodo ſumatur diadema. 697. Quando & quomodo ponatur. *ibid.* Harum rerum exempla. *ibid.* & ſeq.

Diadema eſt ſymbolum regni. 697. Eorum qui diademata poſuerunt coram majoris poteſtatis effigie, exempla. *ibid.*

Diadema quandoque ponitur præ metu. 698. Interdum præ nimio dolore abjicitur, *ibid.* & ſeq. aut etiam rumpitur, *ibid.* In luctu ponitur. *ibid.* laceratur. *ibid.* æſtuante ira loco movetur. *ibid.* crematur. 700. Monitio ad reges ſuper materia diadematis ponendi. *ibid.* Imperator accedens ad communionem corporis Chriſti ponit diadema. 701

Diadumenus diadematus. 131

Diagoræ hiſtoria. 356

Diana obſtetrix. 144. Ejus coronamentum. 190

Δίαυλος. 381

Διαυλωνίζειν. 382

Dictamum Lucinæ coronamentum. 207

Dictina luna. 628

coronas Diffluere quid ſit, V. *ſolvere*, & *ſolutio coronarum.*

in Digito corona. 31

Dignitas coronæ. 62. corona Dignitatis. 79

Diogenes interfuit ludis Iſthmicis. 363. pinu coronatus. 439

Διονύσια. 428

Dioniſius arboreus. 440

Dioſcutorum corona. 202

Diſcordia coronata. 395

Diſcus. 362. Diſci & jaculi certamina. 425

Diſertorum duo genera. 354

Diſerti coronati. 540

otioſi ac Diſſoluti coronati. 94

coronatus i. Diſſolutus. 95

Διστάδιον. 381

Diſtributio coronarum in conviviis. 87

Dithyrambi coronati. 20

Divina majeſtas. 661. & ſeq.

Dite textum. 596

Divites coronati. 475

Docta manus. 121

corona Doctrinæ. 317

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Dodoneæ quercus, V. *Quercus*, & 496. 498
Δόλιχος. 382
Δολιχοδρόμοι. *ibid.*
Dolor victi. 358
Domini corona. 728
Dominus eſt hæres imperatoris. 691
Domus cùm fieret res ſacra, luſtratæ & coronatæ. 258
coronæ Dona multitudinis. 166
Dona militaria, 456. & ſeq.
Dona. *ibid.*
coronæ inter Donaria. 696
coronæ Donaticæ. 303
Δωρείτης ἀγών. 350
Dormire in roſa, 151. in floribus. *ibid.*
Δότις. 415
Qua quiſque dote cenſetur, ob hanc eum coronari æquum eſt. 474
Draco. 48. draconum criſtis Bacchus inſignitus. 51. 717. & ſeq.
Draco eſt coronamentum Hecates. 493. eſt inter præcipua ſymbola ſolis. 575. plura de dracone. *ibid.* 656
Durities. 681
Ducales pilei, V. *pileus.*
Ducum alii majores, alii minores. 637. Qui ſint majores, *ibid.* Qui minores, *ibid.* De majoribus Ducibus. 638. De minoribus Ducibus. *ibid.* horum ducum coronæ ſunt ſimiles. 639. Hæ coronæ deſcribuntur, *ibid.* Cur pateant. *ibid.* cur minores duces tam divite corona utantur. 640. De utriuſq; ducatus corona, *ibid.* Duces fato defuncti qua re coronentur, 219. Duces exercitum luſtrantes ſunt coronati. 459. Dux in exercitu eſt pro omnibus teſtibus in iis quæ pertinent ad præmia. 461. Duces coronantur à ducibus. 470. & à militibus, *ibid.* De ducis & principis appellatione. 641. Quomodo hæ appellationes reciprocentur, *ibid.* Summus dux. 705
Dyas. 660

E

EBrii coronantur, 53. corona teſtis Ebrietatis. 89. perpetua quædam beatorum Ebrietas. 90. Aliæ coronæ ebrietatis. *ibid.* Hac ebrietatis corona ſumpta licebat furere. 91. ebriorum coronatorum veſtis, *ibid.* ebrietatis pia ſigna, *ibid.* coronæ marcidæ ebriorum propriæ. 92. ebrii convivæ per urbem incedebant coronati, 94. ac tales tuti erant ab injuria. *ibid.*
Ebulus coronamentum Panis. 206
Ebur. 21
Eccleſiæ corona eſt Chriſtus, 14
Eccleſia militat. 658. 661. Quorumdam numinum Effigies ne quidem intueri licuit. 698. & de his Effigiebus ſive ſtatuis plura. *ibid.* & ſeq.
Eilotarum pileus. 656. εἱλωτεία. *ibid.*
Εἰραφιώτης epithetum Bacchi. 51
Εἰρεσιώνη. 332
Εἰσαγωγοί. 372
Elæi. 348
Elæum urbs. 114
Electrum pallidum. 141
Elephanti coronati. 536
Eleuſinia ludi. 451
Eleutheria. *ibid.* & 519
Eliaca ludi. 451
Elichryſus flos, 135. 190. Unde dictus, *ibid.* eſt coronamentum Dianæ, 191. Quibus ſocietur. *ibid.*
Ἑλικτοὶ coronæ. 38
Ellotis corona. 517
Eloquentia. 324
V. *Diſerti.* 540
Emendatores poëmatum coronati. 430
Encyliſtiæ coronæ, 38. ſuſpendebantur. 39
Endymion. 633
Ἐπιγερμός. 415
Ἐπινίκια ᾄσματα. 430
Ἐπιτάφιοι ἀγῶνες. 435
Epitheta Dearum ἀστέφανος, καλλιστέφανος, χρυσοστέφανος. 14. nympharum, καλλιπλόκαμοι, ἀπλόκαμοι. 16
Equeſtris corona. 231. 633
Equus urbi Trojanæ fatalis coronatus. 135
Equi qui ſacra veherent, coronati, 260
Equorum curſus, 386
Equi ἀγωνιστοὶ καὶ ἀθλοφόροι. 388
Equi abſque dominis victoriam adepti. 382. 390. & ſeq.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Equi trahentes currum triumphalem coronati, 66. Hi equi Tertulliano ſunt publici, 536
Equi heroum inſignes ſpoliis fetarum. 654
Equis bellatoribus addita terricula-menta. 719
Equinæ jubæ in galeis. 720
Erato inventrix ſaltationis. 125. favit amantibus 144
Ἔργα i. certamina. 342
Erechtheus. 617
Ἑρμαῖα. 148
Ἕρμακες. 149
Ἔρως corona. 107. 218
coronæ numerantur inter Eſculenta & poculenta, 101
Eſculus primum coronamentum Pythicum. 430. Plura de eſculo. *ibid.* & 488
Evincire caput, 615. & 621
Εὐστέφανος. 14
Εὔτυκτος. *ibid.*
Virtuti quæ ſpectatur in clariſſimis exercitamentis datur corona. 337
Exercitamenta priſcorum heroum. *ibid.*
Exercitationes inutiles ac turpes. 423
Exercitus hederatus. 59. coronatus. *ibid.*
Exploratoriæ coronæ. 594
corona Exprobrans. 591

F

Faba. 176
Fabulæ cantibus inſertæ in conviviis. 79
Φακεωλίς. 668
Faciem tegentes coronæ plerunque à mulieribus uſurpantur. 68
Facies quando dicatur coronari, *ibid.* facies, 291
Facundia coronata. 319. & 324. præter coronas alia Præmia facundiæ data. 267
Fagus. 497
Φάλος. 722. & φαλά. *ibid* & φαλαρά. *ibid.*
Fama coronata. 285
Quidam per laurum expiati à Fame, 560. clariſſimæ Familiæ cuſtodes coronarum. 325
Familiares primorum Kal. Januarii lau reati. 54
Farre coronati lares. 20
Faſces coronati. 539. & 54
Faſciculus. 11
Fautores in certaminibus. 39
Febra. 44
Felicitas. 11. coronata. 474. hæc corona unde plectatur. 47
Femina, 539. ejuſque corona, *ibid.* & ſeq.
Feminæ pulchræ datæ loco præmii. 47
Ferales coronæ 4
Fercula coronata. 7
Numina vultu Ferino. 71
Feſtæ coronæ. 10
Feſtus emendatus. 52 reprehenſus. 525. 561. & ſeq. coron e foliis Ficulneis. 39. & e ficis, *ibid* Ficus coronamentum Saturni. 204 coronamentum mulierum. 205. ramus ficulneus quid ſignet. *ibid*
Filii regum & imperatorum coronantur à patribus, 690. inter Filios imperatoris eſt diſcrimen. *ibid.* & ſeq.
Φιλοστέφανος. 113. φιλοστεφανεῖν. 160
corona è Filo cui hæreret nomen Minervæ. 45. filum in coronis. 109
Φιλύτεια. 511
Flaminis corona laurea. 247. pileati. 273
Flamina i. pilei ſacerdotum. *ibid.*
Flaminicæ coronatæ. 252
Flammæ ſuper capitibus. 25
Flavialium coronæ. 595
Flexibilis curſus. 383
Flora Dea coronaria. 121. V. *Chloris.*
Florales coronæ, 44. 66. honoratiſſimæ. 117
Floreæ coronæ quid ſignent. 124. & 130. impoſitæ virginibus quid ſignificent, 124. Floreæ coronæ munera ruſticorum. *ibid.* Admonent homines ſuæ fragilitatis, *ibid.* & ſeq.
Florum quorum facultates. 45. florum miſtura, 64. flores inditi in poculum, 67. & ſeq. Amantes dominis offerunt flores, 81. flores connexi, i. coronæ. 105. & 116. flores coronarii primùm indiſtincti, 107. flores inſerti, alii integri in coronis, 109. flores coronarii. 113. innumeri, *ibid.* plura

plura de floribus. *ibid.* A floribus urbes denominatæ. 114
Flores pro coronis. *ibid.* & ſeq. cognatio inter flores & coronas. 115. & ſeq. coronare floribus. *ibid.*
Flores adhibiti Diis Deabuſque excipiendis. 116. & lavandis. 117
Florea corona duce digna, *ibid.* De floreſcente ea ſpecie quæ eſt ſuper lamina diadematis, 599. florea corona digna principe, 117. De coronis quæ fiunt ex uno flore, 120. de iis coronis quæ fiunt è pluribus floribus. 121. ordo florum in coronis, *ibid.* flores quomodo nectarentur. 122. Implexus florum auget eorum pulchritudinem, 122
Flores i. Chriſtianæ virtutes, 123. & gemmæ virtutum. *ibid.*
Flores, ſubſtantia coronarum. 124
Flores ſanctimonia. *ibid.*
Florea corona nuptialis. 126
Florum libertas & contumacia, 128
Floribus menſæ conſperſæ. 130
Flores citò marceſcunt. *ibid.*
Flores unde dicti. 132
Florum coronariorum nomen & enumeratio. 133
Florum, foliorum, ramulorum miſtura. 134
Flores diſtinguntur ab iis quæ ſunt στεφανωματικά 135. Quicquid erat floridum antiquitas vocabat ver. 192
Floribus mergi, 145. pulchritudo ex oculis Florere dicitur, 148. omnes flores vocantur roſei. *ibid.* flores inſcripti. V. *hyacinthus* & 176. flores coronarios cur non omnes enumerem. 198. Quædam urbes floribus inclytæ. 198. & ſeq. Plura de floribus. 199
Floribus interdum inditum nomen pennis. 200
Flores coronamentum Bacchi. 203
Flores & rami coronarum ſunt præclariſſima inſignia virtutis. 300. ſunt dulciſſimi. *ibid.*
Fluvii coronati. 202. cornuti. 675
Focis coronæ impoſitæ. 204
Folia in coronis ex auro & argento. 105
Folioſa omnia Athenienſibus ſunt στεφανώματα. 184. arborum Folia propriè ſunt coronamenta. 231. è Foliis ejus coronæ quam quiſque ſacerdos geſtaret, ſciri potuit cujus numinis myſta eſſet. 252. Foliacea certamina. 299. duo fontes in conviviis. 66
Fores dominæ amator coronat. 80
Forma coronæ. 22. & ſeq.
Fortitudinis corona. 313. 469
Fortuita. 464
Fortuna coronata. 206
Francicum diadema. 602
Fratrum trium, Jovis, Neptuni, Plutonis corona. 691
à Plinio graminea vocatur Frondea. 508
Frons attexta laminæ diadematis quid ſignet. 599
Frontem & faciem tegebant coronæ floreæ. 66. & ſeq.
Frons. 290
Fructus inſcripti. 176
Fruges. 305
Φύλλινοι ἀγῶνες. 350
Φυλλοβολία. 415
Fundæ junceæ. 202
Funebres coronæ. 222. V. *mortui.* Qui funus proſequebantur erant coronati. 225
Furiæ tres ſerpentibus crinitæ. 16

G.

Γαλαξίας. 164
Galea. 704. eſt ſymbolum ducatus, & imperii. 705. galeæ hæret corona. *ibid.* ſignificatus hujus conjunctionis. *ibid.* galea ornatur gemmis & lapillis. *ibid.* Ægyptii reges geſtarunt galeas pro corona. *ibid.*
Galeis additæ pennæ pavonum & aliarum avium. *ibid.* & ſeq.
Galeæ & pinnæ tincturis ornatæ. 708. & ſeq. Alia ſymbola cujuſque gentis ſuper galea. 709. gigas ſuper galea. *ibid.* galea aperta. *ibid.* recta. *ibid.* galea clauſa. 710. Galea conſummata. 709. galeæ ferinæ. 716. galeam virtus militis propriè facit horridiorem. 718. dupliciter, ſive utrinque criſtata galea. 723. & tripliciter criſtata. 724. galea triplex. *ibid.* quadruplex. *ibid.* galea ſine cono, & criſta. 725. De hac. *ibid.* Orci

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

galea. *ibid.* galea Palladis. 725. & ſeq. galeæ honeſtantur ſplendore, luce, flammis. 726. & ſeq. galea Homero cur ſit ςεφάνη. 727. ſtrophia ſeu ςέφη ſuper galea. 96. & ſeq. ſortes injectæ galeis. 720. In pace galea quid ſignet. *ibid.*
Galeæ gemmatæ. *ibid.* Olea circumdatæ. *ibid.* laureatæ. 729. mites galeæ æquales & concordes. *ibid.*
Galea capillorum. 568
Galea diadematis, ſive galeatum diadema. 622
Gallus. 715
Gemelli Dii. 288
Gemmarum compoſitores. 108. Harum rutilum. 164. Gemmæ quid regi ſuadeant. 592. de earum numero. V. *ſeq.* 596
Genæ. 290
Genius coronatus. 208
Gladii tyrannicidarum myrto redimiti. 519
Gloria eſt præmium victoris. 301. gloria in Catholicis eccleſiis quid. 606
Glycera coronaria. 108
Γοργολόφα. 718
Gorgon ſuper galea. *ibid.*
Gottifredus rex Hieroſolymæ. 664
Græcia. 301. prope univerſa conveniebat ad ludos Olympicos. 364. Ibidem per ſuos legatos intererat. 365
Gramen coronamentum Martis. 507. ſumitur pro omni genere herbæ. *ibid.* Gramineæ coronæ. 239. graminea. 506. Dignitas, excelſitas, & cæteræ prærogativæ hujus coronæ. *ibid.*
Granata in diademate regni Granatæ. 692. Gratiæ coronatæ. 207. coronæ ſolennis gratiarum actionis. 252. & 253. In publicis Gratulationibus multitudo laureata. 552. coronæ gratulatoriæ. 106, & 237. earum exempla. *ibid.* 465
Γρώνη. 66
Γρίφος. 80
Γυμνασταί. 363. & 387. γυμνάσια. 385
Gymnica certamina. 350. horum quot ſpecies. *ibid.*
Γυμνοπαιδία. 448

H.

HAbitus Auguſtalis. 68
de Hadriano imperatore fabula 185
Haſta. 47
Hecates coronamentum. 493. plura de ea. *ibid*
Hedera. 48. inebriat. 49. ſocietas hederæ & vitis. *ibid*
Hederæ dotes. *ibid.* cur hedera ſit coronamentum Bacchi. 34. Hujus rei ratio naturalis. 51. A poëtis Bacchus fingitur hederatus. *ibid.* corona ex hedera & violis. 53
Hedera mulieres religant capillitium. 54
Hedera ſymbolum pulchritudinis. 55
Hedera alba & nigra. *ibid.* Adhibetur hortis. *ibid.* hirta. *ibid.* errans. *ibid.* ſerpens. 56. tenax. *ibid.* ut amaſia implicatur cæteris arboribus. *ibid.* virens. *ibid.* faſcinat. *ibid.* flexibilis, ſequax, ductilis. *ibid.* nexilis. *ibid.* ſociatur lauro & myrto. 57. Eſt laſciva. *ibid.* & ſeq. Aliis arbuſtis moleſta. 58. φίλερως. *ibid.* Victrix vetuſtatis. 59. cujuſmodi ſit illa qua poëtæ redimiuntur. *ibid.* pallida. 140. hanc poëtæ principibus dant loco civicæ. 500
Hederacea corona. 48. teſtis eſt Bacchici furoris. 52
Hederacea pocula. 53
Hederacea corona index lætitiæ convivialis. 57. & militaris. *ibid.* quid ſignaret in conviviis. 58. ſignat libidinem & ſalacitatem. *ibid.* eſt propria amantium. 84. ſociatur elichryſo. 135. & lauro. *ibid.*
Hederigeræ. 52
Helenæ coronamentum. 183
Hemerocallis. 164
Heptas. 19
Herba victorem donari à victo quid ſit. 476. 508
qui Herculi ſacrificabant erant laureati. 548
Hercules inſignis ſpolio leonis. 650
Hercules effœminatus eſt coronatus. 93. ejus coronamentum. 205
Hercules autor certaminis Olympici. 543. coronatur myrto. 516

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Heroum neminem Homerus facit coronatum. 92
Heroes inſignes ſpoliis ferarum. 650. Occiſa aliqua inſigni fera referebantur inter Deos. 655
Hethruſcæ coronæ. 111. & 537. erant aureæ & gemmatæ. *ibid.*
Hyacinthia, ſive hyacinthina, ludi. 452
Ἱερονίκαι. 361
Hieronymi locus enarratus. 161
Hippodromia. 386. & ſeq.
Hipponium urbs floribus inclyta. 99
Ἵππουρις. 721
Hircinæ cornua galeæ ſuperaddita. 716. corona ex herba Hirſuta. 45
Hirundo. 192
Hiſtriones προοιμιάζοντες coronati. 297
Hiſtrionicæ coronæ. 567. indumenta hiſtrionica. *ibid.*
Hiſtrionibus datæ coronæ è cotino. 567. & ſeq.
Hodie. 613
Homerum Plato cur coronet lana. 330
Homeri de potentia Romana vaticinium. 459
Homo natura coronatus. 31. in homine eſt divina ſubſtantia, cui adhæret materia putris & fluida. 286
Honor. 288. eſt λαοτρόφος. 305. corona honoris. 366. & 392
Honorandi. 461
Honorarium. 538
Horæ Veneri imponunt coronam. 14. ipſæ coronatæ. 207
Hortus coronatus. 32. quomodo hortus fieri poſſit floridus. 182
Hortenſes flores. 138
coronæ inter dona Hoſpitalia. 71
Hoſtiæ auratæ & coronatæ. V. *Victima.*
Hoſtem qui occiderit eſt purus. 533
Hyacinthus. 171. de Hyacintho fabula. *ibid.* eſt flos inſcriptus. *ibid.* & literatus. 175. florere dicitur. 172. de hujus pulchritudine. *ibid.*
Hyacinthi olim qui dicti. 173. corona hyacinthina index hilaritatis. 174. his flos eſt nymphis dilectus. *ibid.* hoc flore Apollo coronatur. *ibid.* eſt mollis. 175. ſepulchra conſperſa hyacinthis. 244. mos inſcribendi ſepulchra hyacinthis. 176. hyacinthinæ coroll. *ibid.* de hoc colore. *ibid.* quibus floribus ſocietur. *ibid.* & ſeq.
Hybernæ coronæ. 122
Hydra coronata. 31
Hyems coronatur. 208
Hyena. 657
Hymnus. 307
ὑπογλωττὶς corona. 79
coronæ Hypothymides, ſive hypothymiadæ. 71. & ſeq.
ὑποθυμὶς. 72. coronæ hypothymides quæ. *ibid.* στέφανος ὑποτράχηλος. *ibid.*

I.

IAcche corona convivialis. 191
Imos Jaciendi flores & coronas. 105. in ædes ſacras & in ſtatuas numinum. 106. & in athletas victores. 415. qui jactus quandoque fiebat manu divina. 416
Jaculum. 420. Jaculi certamen. 425
Januæ potentiorum ornabantur coronis. 83
Janus autor coronæ. 32. & 660
corona ex Iberi. 2
ἱκετηρία. 242
Iconicæ. 362
Idolothytorum corona. 251
ἱερομνήμονες coronati. 264
Ignea epithetum lunæ. 6. 281
Ignis coronatus. 48
Ignominia. 5
Ilex. 488. eſt ſymbolum fertilitatis. *ibid.*
à quibus Illuſum ſit coronis ſicuti rei ridiculæ & nullius momenti. 299
de Imaginibus & ſtatuis quæ ſunt in eccleſia. 698
Imagunculas dominarum amantes redimiebant coronis. 82
Imperatoria corona eadem cum poëtica. 320
Imperiale diadema. V. *Diadema.*
de vocabulo Imperatoris. 58
Imperator pluribus coronis coronatur. 688
Imperatrix cujus manibus coronetur. 689

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Inarculum. 252
Indicæ coronæ in Italiam tranſlatæ. 40
Indicæ virgines pugiles. 450
in Indignatione coronæ projiciebantur. 100
Infamiæ coronæ. 334. & 449
Infamia ob amiſſum decus coronæ priùs partum. 541. & ſeq.
ne Infelices quidem virtus viduat ſuis præmiis. 298
Inferiæ. 223. quænam ſint veræ inferiæ. 225
Inferna loca pallentia. 140
Infula. 275
Infula eſt lanea. *ibid.* eſt alba. 276. ambibat eam capitis partem quæ capillo tegitur. *ibid.* utrinque fuit adſtricta vittis. *ibid.* & ſeq.
Infulatus. 278. nunquam ſacerdos ponebat infulas. *ibid.*
Infula cum galea. *ibid.* magiſtratus infulati. *ibid.*
Infulæ manibus geſtatæ. *ibid.* obſidio preſſi hoc ſigno pacem petunt. 279. ſunt additamenta diadematis regii. *ibid.*
Ingenii facultates cur annumerem virtutibus. 324
coronatus erat pro Ingenuo. 457. & coronæ erant inſignia Ingenuitatis. *ibid.*
qui ſacris Initiabantur erant coronati. 262
Initium. 290
Injuriæ in ludorum celebritate acceptæ cauſam dederunt bellis. 356
Innocentia. 577
Inoculationes arborum. 123
Inſanientes Parcæ & vates vera dicunt. 458
Inſcripti flores. V. *Hyacinthus.*
Inſcriptiones quibus coronæ additæ. 349
Inſerti flores. 233
Inſigne coronæ. 462
Inſignis laurea & corona, & inſignis corona triumphalis. 525. deponebatur apud Jovem Capitolinum. 529. à ſenatu decreta, & publico ſumptu facta. 530
Inſignia coronarum. 591. alia capitis inſignia præter coronas ac diademata uſurpata à regibus. 592. de Inſigniis coronarum. *ibid.* alia Inſignia diadematis. 59
Inſigne laminæ. 60
mos Intrantium urbes. V. *Urbs.*
Introductores εἰσαγωγεῖ. 37
coronatus i. Intemperans ac diſſolutu 95
Inverſa corona. 24
Inveſtitura hodierna. 69
Inumbrare ora coronis. 1
Ἴον viola. 13
Ἰοστέφανος Venus. 14
de Jove fabula. 15
Iris. 2
Iridi ſimilis corona circa ſolem. 2
Iridis os roſeum. 15
Iſis. 50
Iſolaſtica certamina. 45
Iſthmici ludi. 438. ſunt ſacri Neptuno & Melicertæ. *ibid.* ſunt ἐπιτάφιοι funebres. 439. duplices. *ibid.* quo inſtituti. *ibid.* in his ludis advertendum. *ibid.* horum ludorum celebritas. *ibid.* de loco eorum. *ibid.* in his ludis pancratiaſtæ myrto coronantur. 446. præter coronam victori in Iſthmicis datur pecunia *ibid.* locus Athenienſium in ludi Iſthmicis. *ibid.*
Jubæ equorum in galea. 72
Judices rerum capitalium quoties d capite connoſcebant, capiti coronam detrahebant. 9
Judices coronati. 52
Judices certaminum. 369. plura de hi in ſeq. Horum prærogativa. 370. Horum nomina. *ibid.* munus. 371. numerus. *ibid.* ſedebant. *ibid.* ſtabant *ibid.* alia horum nomina. *ibid.* quibus de rebus, & quot, & qua form judicarent. *ibid.* juſtè judicabant *ibid.* Judices Athenienſes albati 578
Judices pelliti. 65
Julius Cæſar coronatus. 53
Juncea vincla. 20
Juno palmite redimita. 20
Junoni ſacrificantes redimiti vite, palmite, corymbis. *ibid.* & 30
Juno lunata. 59
Junones. *ibid.*
Junonis corona. *ibid.*
Junonis corona radiata ut Jovis. 69
Jupiter qua forma repræſentetur. 22 primu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

primus coronatus. 32. Jovis coronamenta 205. 207. quandoque non Mercurius, ſed Jupiter regiones diſterminavit. 148
Jupiter Olympius. 362. & ſeq. ſub Jove eſt olea. 392
Jupiter eſt autor lucis. 610
Jusjurandum quod concipitur per caput. 291. magnum jusjurandnm. *ibid.*
Juſtitiæ corona. 19
Juvenalia, ludi. 452
Juventa χρυσοστέφανος. 14

L.

LAbyzon. 574
Labor coronatus. 4
Lac inferias. 224
Lac coronatum. 263
de Lachryma elegans dictum. 141
Lcteus orbis. 23. & ſeq.
Lætitiæ καλλιστέφανοι. 14. coronæ lætitiæ. 77. & 95. corona eſt argumentum lætitiæ. 99. & 101. in publica lætitia coronis locus fuit. 103. ſacræ coronæ omnia læta ſignabant. 217. coronæ lætitiæ quæ. 280
Lamina diadematis. 584. additamenta laminæ. *ibid.* lamina. 590. & 591. laminæ inſculpta ſunt inſignia coronarum. *ibid.* lamina regii diadematis. 595. de forma laminæ. 599. de inſigniis quæ adduntur laminæ. 602. ſuper inſigniis laminæ monitio ad regem. 603. lamina aurea rutilavit aurea in fronte Pontificis. 663
certamina ἐπὶ λαμπάδι. 452
coronæ Laneæ. 111. nova nupta coronabat januam viri lana. 129. Homerum Plato cur coronet lana. 330
Lana eſt indicium pacis. *ibid.* & 395
Lana & olea ſociantur. 330. plura de lana. *ibid.* corona ex alba lana. 331
Laneum coronamentum quid ſignificet. 334
Lana eſt coronamentum adulterorum. 335
coronæ quæ in aquam dejectæ Lapideſcunt. 30
Lapilli. 584. 592. & 596. Lapilli quid ſignent in diademate. 597
Lapis unctus. 215. is lapis in quo Demonax ſedere ſolitus eſſet, coronatus. 525. lapides pretioſi ſignant opes ac temporum felicitatem. 602. lapides pretioſi pro radiis. 618. in diademate Pontificio pretioſus lapis ſignat verbum Dei. 664
Lapſa corona malum omen. 247
Larium coronamentum. 146. 208. & 209. ædes larium. 209. amplitudine coronarum culti. *ibid.* ſedes larium. *ibid.*
Laſciviens coronarum gratia. 118
Laudatio. 306
Laudatoria lex. *ibid.*
Laurus Tempica. 430. ramum lauri Apollo manu fert. *ibid.* laurus eſt ſymbolum victoriæ. 485. impoſita foribus privatorum. 486. inſignis laurea. 523. de laurea triumphantium. V. *Triumphans.* Laurus ut eſt ſymbolum victoriæ, ita eſt inſigne triumphi. 526. ſacerdotum corona laurea. 247. & ſeq. laureæ coronæ reverentia. 250. laurus ἀειθαλής. 321. laurus poëtica. *ibid.* laurus eſt ſymbolum diuturnitatis. 322. Apollo poëtis œſtrum immittit per lauros. 323. laurus coronamentum Pythicum. 430. laurus triumphantium ex uno ramulo dicta laureola. 402. ſterilis laurus eſt triumphalis. 545. inter laurum & myrtum multa cognatio. *ibid.* laurus Auguſto miſſa è cœlo. 545. & ſeq. laurus mas. 548. qui Herculi ſacrificabant erant laureati. *ibid.* laurus quòd ſignat victoriam, ſignat quoque triumphum. 549. quanti fuerit laurus triumphalis. 550 laureatus i. triumphans. *ibid.* laurus eſt pacifera. *ibid.* Additur literis & lanceis militum. 551. literæ laureatæ. *ibid.* & laurea. *ibid.* laureatæ tabellæ. *ibid.* laurus planta ignita, & idea Apollinis. 552. Liber quoque autor coronæ laureæ. 553. laurus ſumpta pro ipſo Apollinis oraculo. *ibid.* fatidici vates laureati. 554. qui ſeriò conſultant accedunt ad laurum. *ibid.* qui Latonæ ſacrificant laureati. *ibid.* cur laurus ſit grata Apollini. *ibid.* ſociatur myrtis. *ibid.* & hyacintho. 555. ejus umbra laudatur. *ibid.* & nitor. *ibid.* eſt ἀλεξιφάρμακον adverſus inſidias. *ibid.*

has

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

has proſperat. *ibid.* non icitur fulmine. *ibid.* & 565. Apollo edit reſponſa per laurum. 555. tripos è lauru. 556. laurus eſt εὐέξαπτος uri facilis. *ibid.* Pythia laurigera. *ibid.* laurus divinatrix. 557. vorare laurum. *ibid.* eſt ſymbolum μαντικῆς. *ibid.* eſt conjecturalis. *ibid.* laureæ coronæ miniſtris Junonis loco muneris concedebantur. 558. lauro everritur ædes Apollini ſacra. *ibid.* laurus ominatrix. 559. Accenditur in ſacris. *ibid.* Appoſita capiti dormientis. *ibid.* eſt pudica & virginitati dilecta. 560. inimica Baccho. *ibid.* Comes bonæ valetudinis. *ibid.* offerebatur magiſtratibus. *ibid.* quidam per laurum expiati à fame. *ibid.* laurus unde dicta. *ibid.* laurus opima. 561. non ſolùm Romæ, ſed & apud exteras gentes laurus fuit ſymbolum victoriæ. *ibid.* laurus Alexandri. *ibid.* ſuper virore & nitore lauri quædam. *ibid.* tellus laurifera. 562. conſecrata eſt Apollini ſicuti Deo victoriarum. *ibid.* Quiſquis rempub. à peſtilentibus civibus vindicavit, huic caput dicitur eſſe laureatum. 563. laurus geſtata vice diadematis. *ibid.* eſt geſtamen victorum; eaque re & regum ac tyrannorum. 564. Diadema laureum. *ibid.* Ingenium hujus frondis eſt ut naturali vi juvet eam rem cui adhæret. 565. Ramis lauri operiuntur vaſa vini. *ibid.* eſt infeſta dæmonibus. *ibid.* laurea triumphantium unde decerpta. 527. laurus propria Cæſarum. *ibid.* lauretum Cæſarum. *ibid.* lauretum Numæ. 528. aliæ ſylvæ laureæ *ibid.* laurea triumphalis deponi ſolita apud Jovem Capitolinum. *ibid.* V. *Inſignis corona,* & *triumphus.* Deponebantur etiam laureæ apud alia numina. 530. Verè laurea triumphalis domi aſſervabatur. *ibid.* laurus agreſtis. 534. laurea, i. aurea ſive argentea. *ibid.* lauri quotannis renovabantur. 541. exſiccatæ lauri. 542. laurus fauſtitatis & felicitatis nuntia. *ibid.* & lætitiæ & victoriæ. 548. etiam futuræ prænuntia. *ibid.* & ideo non tantùm principum, ſed & privatorum fores umbrabat. *ibid.* Epitheta lauri triumphalis. 544. laurus adhibita lætitiæ nuptiali. 12[?] laurus ſuper regia Auguſti à ſenat[u] decreta. 54[?]

Laurus. 306. corona & laus conſtricta 336

Laudum defuncti celebratio inter inf[e]rias. 22

Lautitia priſca. 58[?]

Lectus amantium conſpergitur roſi[s] 152

Legatorum coronamentum. 26[?]

Legati intererant Olympicæ celebritati. 363. pacem petentes legati geſtabant oleam. 396. Qui ibant in longam legationem dicebantur profiiſci ad inferos. 9[?]

Λείριον. 164. & λείριον dicitur quicquid eſt floridum. 165. λειριόεις. *ibid.* vox oratorum λειριόεις. *ibid.*

Lemniſcata corona. 112. lemniſci. 111. aurei. *ibid.* Cœlati. *ibid.* lemniſcorum uſus. *ibid.* purpurei. 112

Lentiſcus coronamentum virginum. 445

Leonis herba, coronamentum. 198

Leo galeæ ſuperadditus. 716. 719

Λευκόϊον. 140

Λευκοστεφὴς ἱκτηρία. 242

coronæ eorum qui Diis Libabant in templa ferebantur. 251. Defectu vini libatum eſt aliis rebus. 683

Libanotis. 197

Libanus mons. 208

Liber primus coronatus. 32

corona Liberalitatis. 315

Liberati magnis calamitatibus coronabantur. 99

coronæ inſignia Libertatis. 94. corona libertatis. 314. & ſeq. myrtus eſt index ejus victoriæ quæ ducit ad libertatem. 519. libertas duplex. 645

Libidinis & roſæ ſimilitudo. 152

Libri compacti è philyra. 109

Licia. 331

Lictores laureati. 536

Liguſtrum. 194

Lilium. 164. natales hujus floris. *ibid.* unde dictum. *ibid.* lilii genera. *ibid.* in lilio proceritas commendatur. *ibid.* pulchritudo. *ibid.* albor ejus. *ibid.* lilium rubens. 165. in coronamentis duplex lilium. *ibid.* lilia purpurea quæ. *ibid.* eſt Junoni flos dilectus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

dilectus. *ibid.* flos florum. *ibid.* Ridet. *ibid.* Deliciæ hujus floris. *ibid.* 166. lilia dicta σοῦσα. lilia argentea. *ibid.* lilia tribuuntur formoſis. *ibid.* ſunt munera amantium. 167. Dignitas hujus floris. *ibid.* lilia i. flores. *ibid.* lilia cœlo excepta. *ibid.* Roſa & lilium ſociata. *ibid.* Aliæ conſociationes hujus floris. 168. lilium ſtatuebatur ſuper mortuis. 225. & liliis ſepulchra conſpergebantur. 221. lilia diadematis Francici. 602
Limites. V. *Confinia.* 148
coronæ Lineæ. 111
Linum quid ſignet. 571. & ſeq.
Loca ſacra lauro umbrata. 250
Locri urbs floribus inclyta. 198. & ſeq.
Locus ubi quidpiam feliciter eveniſſet, coronatus. 212. locus ludorum Olympicorum. 362
Λόφος. 721. 722
Longæ coronæ. 73
Loqui non licuit quod non decet, dum agerentur ſolennitates ludorum. 363
Lotos flos coronarius. 182. ejus natales. *ibid.* melleus & roſcidus. *ibid.* hujus floris excellentia & facultates. *ibid.* eſt ſymbolum dotum animi, & corporeæ pulchritudinis. 182. & ſeq. ejus color. 183. aliæque dotes. 184. loti prærogativa. *ibid.* eſt Antinoi cognominis. *ibid.* ejuſque corona dicitur antinoia. *ibid.* duo colores hujus floris. *ibid.* corona lotina. *ibid.* lotos roſeus. 185. de hac re fabula. *ibid.* natales hujus floris. *ibid.* numeratur inter aromata. *ibid.* & de quadam ejus ſingulari facultate. *ibid.* quibus floribus ſocietur. *ibid.*
Luciani dictum de muſis confutatur. 144
Lucifer roſeus. 158
Lucinæ coronamentum. 207
Lucta & luctari. 419
Lucta cum feris. *ibid.*
Luctæ Cupidinum. *ibid.*
Lucta virilis. *ibid.*
Lucta. 423
Luctator quid potiſſimùm curaret. 424
Luctæ natales. *ibid.*
Luctæ & pugilatus affinitas. *ibid.* Utrumque certamen majoribus præmiis donatur. 425
Luctatii ludi. 452. in luctu nefas eſt coronari. 95. & ſeq.
coronæ in Lucis, & ipſi Luci coronati. 213. & ſeq.
Lucullia ludi. 452
Ludi & certamina idem. 349. in ludos quales ſumptus fierent. 353. & à quibus. *ibid.* horum ludorum celebritas. *ibid.* & 362. maximè Olympicorum. *ibid.* & clariſſimus quiſque eò conveniebat. 365. Quid inde homines referrent. 366. jus veniendi ad hos ludos fuit impetrandum. 368. pueris non conceſſum. *ibid.* nec improbis. *ibid.* nec iis qui nondum rationes retuliſſent. 368. Qua ratione deſcenderent ad hos ludos. 373. & ſeq.
Luſus pueriles. 340
Ludicræ coronæ. 454
Lunæ cinctus. 24. corona. 28. imperiale diadema eſt lunatum. 626
Lunæ creſcentis effigies. *ibid.*
de Lunæ ſymbolo. 627
Luna eſt pura. *ibid.* non eſt Dea, ſed Deus. *ibid.* eſt utriuſque ſexus. 628
Lunæ epitheta. *ibid.* eſt venatrix. *ibid.* eſt confinium ætheris & aëris. *ibid.* in lunari effectu proditur vis univerſæ naturæ. *ibid.* ſoli & lunæ ſimul fit res divina. *ibid.* eſt genitalis & fœcunda. *ibid.* Plenilunium eſt parturientibus propitium. 629. Concepta alit, fœcundat, & quandoque interimit. *ibid.* alia aſtra lunam invocant. *ibid.*
Luna philoſophis quidem terra, ſed aërea. 630
Luna ipſam atritatem dealbat & colorat. *ibid.* Omnia terreſtria & aquatilia corpora hujus ſyderis acceſſus auget, receſſus minuit. 630
Luna μελώϊς. *ibid.* ut ſol annos, ita luna menſes conficit. *ibid.*
Luna eſt confinium vitæ & mortis. *ibid.* Habet quatuor hebdomadas. *ibid.* & ſeq. à quo veſtigio profecta eſt eòdem redit. 631. lunæ carpento junctus eſt mulus. *ibid.* luna habet triplex nomen. *ibid.* Novilunium rebus agendis eſt initium auſpicatiſſimum. *ibid.* Plena luna temeſcit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

ſcit Oceanus. 632. Defectus lunæ terrorem multis injicit. *ibid.* Maga cœlo lunam detrahit. *ibid.* luna ratione operatur abſque ulla vi. *ibid.* Quid ſignificet ſomnium, ſiquis putavit ſe lunæ amplexibus illigari. *ibid.* luna toti hemiſphærio æqualiter illuceſcit. 633. nobiliſſimus quiſque Romanorum lunulas ferebat in calceis. *ibid.* luna in tiara. 670. Notæ nigræ quæ ſunt in luna. 657

Lupo armatum caput. 697

Λυσιζώνης, Diana. 269

Λυσίπονος epithetum Bacchi. 77

Luſtra coronata. 459

Luſtrantes exercitum duces erant coronati. 459

Lutea viola. 140

Lux. 678. & 681

Lucis propria eſt bonitas. 610

Lynx. 657. & ſeq.

M.

Majeſtas divina. 661

Mænades. 32

Magiſtratibus coronæ præferuntur Hethruſcæ. 537

Magiſtratus Platæenſes albati. 578

Romæ Magiſtratus urbani albati. *ibid.*

Magiſtarus coronatus. 249. ejus corona aurea. 252. & laurea. *ibid.* & myrtea. 521

Magnam coronam accommodare parvo capiti eſt res ridicula. 83. & 598

Magna corona. 522

Magorum coronamentum. 191

Mammæ Veneris. 154

Maiorana. 181

Μάντις. 101

Manu quædam coronæ, aut etiam tæniæ geſtabantur. 355

Manibus judicum coronæ victoribus datæ. 416. coronæ extenſæ ad manus. 73. coronæ manu geſtatæ. 295. Athletam manus ponere aut demittere quid ſit. 477

Marcelli inſolentia. 238

Marchiones. 643. & de horum coronis. *ibid.* & ſeq. Ad hos monitio. 644.

Marcidæ coronæ. 92

Margaritæ. V. *Lapilli.*

Mars cultus jactu coronarum. 2[illegible]

Mars. 51

Marſyas. 2[illegible]

Martyres coronati. 5[illegible]

Martyrium, corona. 18. & marty[illegible] corona. *ibid.* & [illegible]

Martyrum coronæ è floribus. 1[illegible]

Maſcula olea. 4[illegible]

Maſſilienſes effæminati. 2[illegible]

Mater imperatoris coronata. 6[illegible]

Matrimonium eſt corona viri. 31. [illegible] ſeq.

Matronis vix unquam conceſſum [illegible] intereſſent conviviis. 88. Hoc [illegible] Græcia. Aliter Romæ. *ibid.* & ſeq. His vitio datum, ſi coronas empt[illegible] non ab ſe lectas geſtarent. 19

Matronæ ſacrificant coronatæ. 2[illegible]

Matronæ coronatæ myrto. 51

Medææ corona munus. 10

Medietas. 65

Melicertes. 438. & 439. in ejus ludi[illegible] corona primùm fuit ex apio. 440. [illegible] ſeq. poſt è pinu. *ibid.*

Melilotum, & coronæ melilotinæ. 19

Mella i. lotos. 18

apud Menſas hominum natæ ſun[illegible] primæ coronæ. 30. menſæ conſper[illegible] ſæ floribus. 130. ramis. *ibid.* men[illegible] ſæ aſperſæ roſa. 149. & ſeq

Merces laureatæ. 54[illegible]

Mercurius ſtatutus in viis. 148. A[illegible] hujus ſtatuas aggerebantur lapides *ibid.*

Mercurius τρικέφαλος. 663

Meretrices Venerem & Cupidinem co[illegible] ronis ſibi propitiabant. 210. & ſeq

Meretrix coronam auream ne habeto 235

Meretricia muſica. 8[illegible]

Meta. 379. plures metæ. 380. & 38[illegible]

Miles quanti ſit. 45[illegible]

Miles Romanus. 482. ab uno impera[illegible] tore coronas accipit. 45[illegible]

Miles cur coronetur. 46[illegible]

Militari corona quis donatus ſit pri[illegible] mus. *ibid*

Militares quæ. *ibid.* & 458. quò ſpecta[illegible] rent. 45[illegible]

Militares aureæ. 460. non dabantur au[illegible] xiliaribus. *ibid.* Species & modu[illegible] dandi has coronas. 460. & ſeq

Militibus coronæ proponebantur. 461 Jus geſtandi has coronas militibu[illegible] datum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

datum. 462. Præcedente inquiſitione dabantur. 463
Militibus tam communes quàm ducibus coronæ. 466
Militibus ſæpe data eſt pecunia pro corona. 470
Milites coronant ducem. *ibid.* & alii duces ducem. *ibid.*
Milites priſco more ſe ipſi invicem coronabant. 471
Miles Romanus. 480
Milites in Græcia dabant coronas imperatoribus ſuis. 526
Milites triumphantis in triumpho erant coronati. 532
Militare ſertum. *ibid.*
Milites in loco victoriæ coronabantur. 533
Militibus pugnaturis dantur præmia. *ibid.* & coronæ. *ibid.*
Militum lauri è qualibet arbore. 534
Militum inſigniorum coronæ. *ibid.* & de his coronis plura. *ibid.*
Milites vocati ſunt athletæ. 339
Militare. 384
Minervæ coronamenta. 208
Minerva. 392
Μλώις luna. 630
Miniſtri in conviviis coronati. 68
Miracula quædam priſca. 546
Miſtura florum & arborum. 122. & 134. ramulorum, foliculorum, & florum baccarum & fructuum. 135. & 137
Mitella, 271. mittula. *ibid.*
Mitra eſt Bacchi. 91
Mitra eſt decus epiſcopalis dignitatis. 266. Unde dicta. *ibid.* ornamentum capitis muliebris. *ibid.* eſt pileus nocturnus. 268
Mitræ πολυάνθεμοι. *ibid.*
Μιτροφορεῖν. *ibid.* eſt corona plexa è faſciis. *ibid.* lamina ferri. *ibid.*
Mitræ æreæ. 269
Μίτρα balteus. *ibid.*
Μιτροῦσθαι armari. *ibid.*
Μίτρα faſcia quæ muliebre pectus tuebatur. *ibid.*
Mitra ex ære. *ibid.*
Mitræ i. Zonæ muliebres. *ibid.*
Mitra ornamentum capitis muliebris. 270. geſtamen Bacchi. *ibid.* Bacchica Mitra eſt nivea & cornuta. 271
Mitra i. diadema & corona regia. *ibid.*
Mitra eſt faſcia. *ibid.* eſt diadema Pontificium. 272
Mitræ epiſcopalis uſus unde ſumpſit. *ibid.* Chriſtus mitratus. *ibid.* forma mitræ epiſcopalis. *ibid.* & 273. ſignificatus hujus mitræ. *ibid.* & ſeq.
Mitræ exprobratices ſordium. 274. & ignominiæ. *ibid.* & ſeq. Mitra ſummi Pontificis. 594
Mocenicus Venetiarum Dux. 698
Modeſtia ducum Romanorum. 236
Mœſtitia in publica, coronæ ponebantur. 699
Monas. 661
Monetam athletis licuit ſignare. 358
Μορία. 393
Mortui coronati. 217. coronæ in mortuos conjectæ. 218. Unde hæ coronæ conſtarent. *ibid.* & 319. & 391. Quicquid defuncto charum fuiſſet coronabatur. 225
Moſchus. 638
Moſes. 678
Motus circularis. 22
Mulier coronas plectens, ſi non eſt στεφανηπλόκος, cenſetur amare. 81
Mulieres luxurioſæ capite geſtabant coronam convivialem. 93
Mulieres arcebantur Olympicis ludis. 449
Multiformis corona. 594
Multitudo laureata. 552
è Mulis & mulabus quadrigæ. 390
Mundi effigies in diademate imperiali. de mundo plura. *ibid.*
Mundus eſt omnium parens. *ibid.* eſt unus. *ibid.* omnium rerum ordinem unus circumagit. *ibid.* ſine illo ſummo opifice ſtare non poteſt. *ibid.* in ſingulis ſui partibus ſubinde mutatur. *ibid.* & ſeq. mundo nihil eſt ornatius. 635. Velocitatem mundi nemo advertit, niſi demum convolutis rerum vicibus. *ibid.* Quicquid in hominis notitiam cadit mundus ſua magnitudine complectitur. *ibid.*
Mundus eſt rotundus. *ibid.* Eſt organum Dei. *ibid.*
Mundus conſtat ſocietate cœli, eorumque omnium quæ cœleſti ambitu continentur. 636
Mundi ſphæra vergit in centrum. *ibid.*

Mundi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Mundi ſunt duæ partes, quarum una agit, altera patitur. *ibid.*
Mundus eſt templum Dei. *ibid.*
Mundi globum ſpiritus intus alit. *ibid.*
Munus coronæ à Thaumantia miſſum Junoni. 678. regia munera. 692. coronæ munera amantium, 81. & 82. propinquorum & affinium. 102. ob munus coronæ Amaſis è plebejo rex factus. 121. 236
Munera ad panegyres miſſa. 366
Munerum magnitudo, quibus quidam colebant reges ſuos. 586
Muralis corona, 462. non dabitur niſi præcedente inquiſitione, *ibid.* Hac corona magna Deûm mater coronatur, *ibid.* hujus coronæ inſigne. 464
Muſæ hederatæ. 60. & coronatæ roſis. 61. 127. & 160.
ἰοπλόκαμοι. 144
Muſæ non omnes ſunt virgines, *ibid.* coronantur pinnis alarum. 200
Muſæ coronatæ. 317. hedera, *ibid.* palma, *ibid.* diademata. 318
Muſarum numerus. 660
de Muſis ipſis. 9. & ſeq.
Muſica certamina. 350
Muſicum ad certamen quo quiſque ordine veniret. 379. & 390. Horum ludorum materia. 450
Myagros ſerpens coronatus, 31
Myrica coronamentum fluviorum. 202 & improborum. 473 plura de Myrica in ſeq.
Myricina dumeta. *ibid.*
Myricinus Apollo. *ibid.*
Μυρτοπώλιδες. 108
Myrrha. 179. & ex ea corona, *ibid.*
Myrrhina pallentia. 141
Μυῤῥινῶν. 252
Myrſinum unguentum. 76
Myrtea corona. 72. canere ad Myrtum, *ibid.* de hoc more plenius, 78
Myrtus coronamentum larium, 209. & ſupplicum. 243
Myrto magiſtratus coronabatur. 252
Myrtus coronamentum pancratiaſtis in Iſthmicis. 446
Myrtus eſt planta Veneris & Cereris. 502
Myrtus eſt frons Veneris. 510
Myrtus variata, *ibid.* ſociatur roſæ, 51
de Myrto plura, *ibid.* ejus pulchritudo *ibid.* odor. 51
Myrtea apud inferos. 51
Myrtum Cupido amat. *ibid*
Myrtus eſt illorum omnium qui Venerem celebrant. *ibid*
Myrtus eſt amantium, 513. eſt coronamentum virginum & puellarum *ibid.*
Myrti virginales. *ibid*
Myrtus excitat riſum. 51
Myrtum caſtæ aſpernantur. 514. eſt coronamentum Bacchi. 51
Myrtus pura. *ibid*
è Myrto corona convivialis. *ibid*
Myrti ramus floribus intextus vocatur ὑπόθυμις. *ibid.* quibus floribus ſocietur. 515. & ſeq.
Myrtus Apollini dilecta. 51
Myrtus ſacra, *ibid.* cenſetur in ſacrificali apparatu. *ibid.*
Myrtus ſymbolum lætitiæ. 51
Myrto coronantur fores. *ibid.*
Myrti ſolidum robur. *ibid.* & ſeq. tela fuerunt Myrtea, 518. tum alia arma. *ibid.*
Myrtea corona ſymbolum fortitudinis. 519. & victoriæ, *ibid.* eſt coronamentum heroum. *ibid.*
Myrtus currus pleni. *ibid.*
Myrtus Martia, *ibid.* eſt index ejus victoriæ quæ ducit ad libertatem. *ibid.* eſt index publicæ gratulationis ob depulſos publicis cervicibus tyrannos. 520
Myrtus, coronamentum triumphantium. *ibid.* & 523. fuit geſtamen ſummorum hominum, 520. & 523. Auguſtus coronatus myrto. 520 magiſtratus Athenienſibus coronati myrto. 521
Myrtus eſt Palladis, *ibid.* adhibita ſepulchris. 522. Hujus frondis dignitas, *ibid.*
Myrtus eſt coronamentum lætitiæ, 523. inter myrtum & laurum eſt multa cognatio. 545
μυστήρια. 428

N.

NArciſſus, 168. quando floreat, 169. flos autumnalis, *ibid.* eſt corona-

coronarius, *ibid.* coronamentum magnarum Dearum, *ibid.* & Cereris & Proſerpinæ, *ibid.* furiarum, *ibid.* in ſomnis viſæ coronæ Narciſſi quid ſignent. *ibid.*
Narciſſi pulchritudo, *ibid.* dicitur florere, *ibid.* unde dictus. 160. eſt purpureus, *ibid.* odoratus. *ibid.*
Narciſſinum unguentum. 76
Naſus. 291
Naturales coronæ. 26. & 29
Navalis corona, 464. hujus coronæ inſigne, *ibid.* aurea. *ibid.* plura de hac in ſeq. Hac corona donati. *ibid.* & ſeq. hujus coronæ dignitas, 465. A Græcis uſurpata, *ibid.* Claſſarii milites victores hac corona donati. *ibid.* Duces ipſi, *ibid.* hac donabatur is qui inſulam ſuis aperuiſſet. 466
Naves eorum qui navigaturi erant coronabantur. 99
Navis quæ ſacra veheret, coronata. 259
Navigationi qui ſe permittebant, coronis abſtinebant, 98. quandoque coronabantur. 259
Naves eorum qui victoriam adepti eſſent, coronabantur. 260
Navigatione peracta coronantur. 475
Navium tutela coronata. 260
Naves horrificatæ. 720
Naucratitis corona. 510
Neapolitana, ludi. 457
Neceſſitas inventrix coronarum. 39. & 41
Neceſſitatis gratia quandoque coronæ capiti impoſitæ. 214
Neceſſitas inventrix diadematis ſubitarii. 683
Nectendi artificium coronas. 108. & ſeq.
Nexiles coronæ. 38
Negotiatorium aurum. 539
Nemei ludi. 432
Nemeus vicus. *ibid.* Autor horum ludorum. *ibid.*
Nemea unde dicta. 432. & 436
Nemeus leo. 433
Nemeum templum Jovis. *ibid.*
Nemeorum conventus, *ibid.* Alia opinio de inſtitutione horum ludorum. 433. ſunt ludi funebres. *ibid.*
Nemeus lucus. *ibid.*
Nemeum coronamentum apium. 453
Nemeo in certamine locus unde equi emittebantur quomodo vocaretur. *ibid.*
Nemeo de leone quem Hercules interemit. 650. Alia inventa in honorem hujus loci. 434
Nemea quomodo pingatur. *ibid.* bigis & quadrigis ibi eſt certatum. *ibid.* Ad hos ludos athletæ deſcenderunt nudi. *ibid.*
Nemeum ſtadium. *ibid.* corona pancratii in Nemea. 434. Omnis generis certamina edita. *ibid.*
flos Nemearum coronarum. *ibid.* ejus folia, 435. ſunt ludi amabiles. *ibid.*
Nemeſis, 501. coronata, *ibid.* de hac corona. 593
Neptuni flos. 199
Neptuni coronamentum pinus. 440
Neptunus ſativus. *ibid.*
Neptuni liberi. 639
Neronis vecordia, 429. Curru excuſſus nihilominus fuit coronatus. 355
Νικητήριον. 468
Nicolaus. 410
Nigri lares. 210
Niſæa ſerta. 53
Nobilitas. 710
Nobilitas nova, & naſcens. 711
Nobilitas civilis, ſive urbana. 712
Nobilitas togata ejuſque inſignia. 712. & ſeq.
Noctis coronamentum. 195
Nomina eorum qui ſacris certaminibus viciſſent, referebantur in commentarium. 375
Νομοφύλακες Athenis coronati. 573
Nova nupta laneo cingulo præcingebatur. 330. januam viri lana coronabat. 331
Novenarius numerus. 660
Novendiales epulæ. 225
Nubes. 25
Nudi athletæ deſcendebant ad gymnica. 373. & 430
coronæ quibus preces Numerantur. 216. ritus numerandi preces in eccleſia antiquus. *ibid.*
coronæ Numerabantur. 325
tempora in Græcia quomodo Numerarentur. 343
Numinibus unde texerentur coronæ. 201. & ſeq.
Numina à numinibus coronantur. 687

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Nuntii victoriarum avidiſſimè excipiebantur. 357. & 391
Nuntii laureati. 543
Nuptiales coronæ. 126. harum materia. *ibid.* duæ nuptiales coronæ. 696
Νύσσα. 379

O.

OBſequentis Julii locus enarratus. 529
Obſides redimiti. 344
Obſidialis, ſive obſidionalis corona. 506
in Obviam itionibus coronæ dabantur. 238
ὄχανα. 723
Oceanus eſt corona. 29
in Oculis coronæ, 31. oculi. 290
Odores naribus, non capiti adhibendi, 46. & odores florum coronariorum, 122. odore quandoque corona cenſebatur. 136
Oibotæ athletæ parentabant. 368
Olea inoculationis impatiens, 123. coronamentum Jovis. 207
Olea & lana ſociantur, 380. eſt victoriæ ſymbolum. 361. eſt Palladis. *ibid.* & 394
Oleæ dignitas, 391. viror. 393. convenit virgini, 394. eſt pura. *ibid.*
Olea ſacrificantes coronantur. 335. eſt ſymbolum pacis, *ibid.* & illius qui petit veniam, 396. ramus ſupplicum, *ibid.* eſt geſtamen legatorum pacem petentium, *ibid.* non eſt imbellis. 397. cujus rei ſit monitio. *ibid.* Refertur ad Herculem autorem. *ibid.* De ejus autore variæ opiniones. 398
Oliva Olympica. *ibid.* eſt ſignum fortitudinis. *ibid.* eſt glauca. *ibid.* ſacra olea i. oleaſter, κότινος ex quo coronæ Olympicis datæ. 401
Oleaſtri dignitas. 407
Oleaſter coronamentum Herculis. 205. V. 399. & 401
Olea eſt maſcula. 405
V. κότινος.
Oleum. 394. & 398
Olympicæ coronæ. 340
Olympia eſt mater aurearum coronarum. 342
Olympiæ fuerunt inferiæ Pelopis. 34[3]
344
Olympici ludi vocati ſepulchrales co[n]ventus. 34
Olympii ludi. 36
Olympici ludi inſtituti in honore[m] Jovis. 346. quanti fuerint Olymp[i]cæ coronæ, 255. dictæ ſunt ſacr[æ] 361. plura de his. *ibi[d.]*
Olympica celebritas. 377. & 39
corona Olympica etiam extra lud[os] Olympicos data pro præmio, *ibi[d.]* contexta ex uno ramo. 40
ab Olympionico deſiderantur omn[ia] genera virtutum. 305. Olympiac[æ] accuſationes. 30
Olympici coronati coronis flore[is] 339
Olympicorum ludorum autor qui 342. De ea re diverſæ ſententiæ. i[bid. &] ſeq. Ὀλυμπιονίκης. 34
Olympicorum prærogativæ & privil[e]gia. 358. & ſeq
Olympionicus ἰσόθεος. 36
Horum privilegiorum cauſæ. 36
Olympicum templum. 36
Olympicæ coronæ primùm ex oleaſtr[o] poſt ex auro. 408. dicebantur fu[l]gere, *ibid.* Conſtiterunt è pinni[s] 409
ex Olympionicorum albo duces elig[e]bantur. 361. & ſeq
His domum reverſis coronæ mitteban[tur]. *ibid.* tres ictus inferre, ludoru[m] Olympicorum proprium fuit. 42
in Olympicis victori præter coron[am] datur pecunia. 44
Spectaculo horum ludorum mulier[es] abſtinebant. 44
ὁμιλία τῶν φυτῶν. 12
in Omni re creata eſt corona. 2
Onager coronatus. 3
Opifices coronarum. 10
ὁλοκαυτώματα. 47
ritus quo edebatur Oraculum Apoll[i]nis. 55
Oratores coronati. 61. & 324. ad di[cendum] prodeuntes coronabantu[r] 296. mos oratorum geſtandi cor[o]nam, 297. mos eorumdem orat[o]rum tradendi coronam illi qui pr[o]ximè dicturus eſſet. *ibi[d.]*
Oratorum certamina. 35

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Orci galea. 725
Ordo. 634. ordo florum in coronis. 121
Ordo ludorum, ſive certaminum, 384. Publici ordines coronati. 471. die feſto, & in conviviis albati Romæ. 578
Orgiorum Bacchicorum inſigne. 52
ὄρος. 148
Orpheus matre Calliope natus. 144
Ortus diei qua re demonſtretur. 183
Os. 290
Oſculum. 84. roſeum. 155
Oſiris corona. 184
Oſtia V. *fines*.
Oſtrea coronata. 30
Ovalis corona, 58. de ea, & de ovatione. *ibid.* & in ſeq.
Ovalis eſt myrtea. 508. & 522
Ovationi etiam data olea. 523
Ovare quid. *ibid.*
Ovilia coronata. 258
Ovis partus coronatus. *ibid.*

P.

PActiles coronæ. 37
Pæderotes lapis coronatus. 30
Palæa urbs θεῶν τράπεζα. 114. & 130
Palæſtra, 368. παλαιστὴς καὶ παλαιστικός. 420
Palæſtra inventrix τῆς πάλης luctæ, 368. uni Palæſtritæ licuit ſpatiari in xyſto. 342. De his, & de Palæſtra. 350
Palatium Romæ coronatum. 540
Palladium. 698
Pali terminales. 148
Pallas domina choreæ, 125. & 392. coronat victores. 466
Palladis galea. 725. & ſeq. 728
Pallor, 140. viridis. *ibid.*
Palma commune omnium certaminum coronamentum. 409. eſt pulchra, 410. Aliæ dotes palmæ. *ibid.* eſt ſymbolum victoriæ. *ibid.* & 413. Non capite ſolùm ſed & manu geſtatur. 411. ſtatuebatur ante fores, *ibid.* in pedibus. *ibid.* Hanc ſibi athletæ vindicant. 412. palmæ quæ naſcuntur in rupe Vulcani. *ibid.*
Palma pietatis. 413. doctrinæ, *ibid.* Deliaca. *ibid.* infames, 414. coronæ è palma. *ibid.*
Pſilinæ, & Thyreaticæ. *ibid.*
Palmæ folium. *ibid.*
Palmæ uterque ſexus, *ibid.* de hoc plura. *ibid.* hæc corona imitatur radiatam, *ibid.* Virga ſeu ramus è palma ſignum ſive ſymbolum futuræ coronæ, & præmii. 415
Palma alicui data eſt teſtimonium judicii datoris de illo cui datur. 431. poma enata è palma. *ibid.* è palma corona facta aurea. *ibid.* impoſita ædibus privatorum. 426
Palmatæ veſtes. 412
è Purpura fiebant. 413
Paludamentum Rom. principum. 710
Pampinus coronamentum Bacchi unà cum hedera. 34
è Pampina corona. 203
Pampinea corona cujus rei ſit ſymbolum. *ibid.*
in Panathæneis univerſi fuerunt coronati. 104
Panathænaica ludi. 452
Panis coronamentum, 206. 212. & 443
Pancarpiæ coronæ. 113
Pancharis flos coronarius. 180
Pancratium. 425
Pancratii corona. 426. advertendum in Pancratio. *ibid.*
Pancratium in Nemea. 494
Pancratiaſtæ, i. diſputando ſuperiores. 425. totis viribus certabant. 427
Pancratii victor in Iſthmicis coronatus myrto. 446
Pandora. 32
è Panibus corona. 445
plura de hac corona. *ibid.*
Papavera. 164
Papaver flos coronarius. 195. eſt coronamentum noctis. *ibid.* eſt in tutela Cereris. *ibid.* & ſeq.
Papillæ hominis coronatæ. 31
Papyrus coronamentum. 198
Papyrus loco diadematis. 681
de Papyro coronaria. *ibid.*
plura de Papyro. *ibid.*
Παραβραβεύειν & παραβραβεύοντες. 301
Parcæ coronatæ. 407
Parilia. 24
Parthenice. 196
Parthenopæa ludi. 452

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

quanti eſſet eſſe Patrem athletæ qui Olympiæ viciſſet. 357
Patientiæ corona. 909
Patria illorum coronatur qui præmiis donantur. 288. 358
Pavimentum templi Apollinis laureatum. 543
Pauperi coronæ non conveninnt. 103
Pauperum corona. 209
Paupercula mulieres coronariæ. 108
Paupertas Romana. 590
Pax coronata. 465
Pectori coronæ applicatæ. 71. & 73
Pecunia, V. *moneta*, ſæpe data pro coronis. 430
Pedes convivarum unguentati. 77. corona poſita ante pedes ejus numinis cui conſecrabatur. 239
Peditum curſus. 386
Pellitus, & pelles. 647. fuit indutus præclariſſimi cujuſque venatoris. *ibid.* & priſcorum patrum. *ibid.* & Indicorum ſapientum. *ibid.* Tranſierunt pelles ad communem uſum. *ibid.* pelles religioni adhibiti, 648. ſancti viri pellibus incincti. *ibid.*
Pelles navigationis comites. 649
Pelles in aula. *ibid.*
Pelliti reges. *ibid.*
Pelles aſcenderunt ſupra capita regum, *ibid.* heroës pelliti. 650. quid hæ pelles ſignificarent. 654
Pelles tranſierunt ad judicia. *ibid.* V. *ſpolia.* lugentes erant in pellibus. 656. plura de pellibus. 657. & ſeq.
Pennæ i. flores. 200
Πενταετηρικὸς ἀγών. 451
Πένταθλον. V. *quinquertium.* pentathli qui. 418. & 421
Περιοδονίκης. 382
Pernicitas. 351. & 385
corona è Perſæa. 136
Perſicum diadema lunatum. 626
Perſicorum regum inſignia. *ibid.*
Perturbationes animi qui vicit, coronatur. 440
Πέταλον. 595
Petentes aliquid coronam porrigebant. 241
Petronii Arbitri locus enarratus. 73. & ſeq.
Phæcaſium. 579
Philyra. 109
Philoſophi conveniebant ad celebrita-tem Olympicam. 3
Phœbus roſeus. 1
Phœnix coronatus. 3
Phœnix avis. 604. & 71
Piare genium floribus & vino.
Picea arbor. 257. & ſe
Picris flos coronarius. 19
Πηκτὴ coronæ. 3
Pictores conveniebant ad Olympica celebritatem. 3
Picus. 41
Picus coronatus. 21
Pietas. 201. & 312. ejus corona. *ibi*
Pileus naturalis infantium. 3
Pilei ſacerdotum. 27
Pilei ducales. 645. de pileo plura. 64 fuit geſtamen regum Æthiopico rum. *ibid.* ducalis pileus cujus man detur. 693. Sacerdotes pileati. 64 Dialis pileatus. *ibid.* cur ſit pellitu *ibid.* ſuper pileo ducali monitio a principem. 654. 655. & 65
Pileus Eilotarum. 65
Pileus Ducalis eſt interſtinctus & v riatus notis nigris. *ibid.* plura de h maculis, & pellibus. 65
Pileus Mercurialis. 65
Pileus Perſicus. 667. πιλοφορικοί, ſe πιλοφόροι. 84
corona è Pinnis alarum. 20
Pinnæ. 40
Pinnæ muri. 59
Pinnæ additamenta galearum. 708. & ſeq. unde manavit mos circumpo nendi pinnas, alas, & criſtas aviun galeæ. 71
Pinus coronamentum panis. 206. e patrium coronamentum certam num. 435. eſt coronamentum Iſth micum. 439. Cur. 440. eſt corona mentum Neptuni. *ibid.* & Liber *ibid.* ante apium pinus fuit corona mentum Iſthmicum. 442. Dion Chryſoſtomo eſt planta nullius ut litatis. *ibid.* de Pinu fabula. *ibid.* & 443
Pinus arboris quædam advertenda *ibid.* De pinea corona. 444. Natal pinus. *ibid.* eſt ſymbolum caſtitati *ibid.* eſt pura. *ibid.* eſt ſymbolum virginitatis. *ibid*
Piſa. 34

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Piſces coronati. 30
Plato. 286
Plauſus. 416. κρότος.
Πλεκταὶ in mundo muliebri. 37
Πλεκτάναι τῶν λόγων. *ibid.*
Πλεκτικαὶ τέχναι. 38
Plectiles coronæ. 37
Pleiades ἰωπλόκαμοι. 144. τὸ πλεθρίον. 369
Plicatilis corona muliebris. 37
Πλουτοδότειρα Venus. 213
Plutarchi error. 2
Pocula hederacea. 53. in poculum inditi flores. 67. 68
Podagræ corona. 334
Ποδάγρεια. 2
Ποδοστράβη. *ibid.*
Pœna. 287. præit præmio. 298
Pœnitentiæ corona. 274
Poëtæ hederati. 59. Unde manarit mos coronandi poëtas. 60
Poëtarum interpretes & rhapſodi coronati. *ibid.*
Poëtæ coronati. 317. coronati lauro. 320. donabantur aliis præmiis præter coronas. 328
Poëtica corona hodierna. 329
Poëtarum certamina. 429
Poëtæ redimiuntur myrto. 513
Poëtica corona vocata eſt diadema. 583
Πολεμιστήρια. 390
Polymniæ amor qualis. 144
Polymnia diademata. 318
Πολυστέφανος. 114
Pomoſa corona. 203
quando coronæ Ponerentur. 76
Pontificium diadema. 658. vocatur regnum. *ibid.* unde ſit. 659. de ejus materia, forma & ſignificatu. *ibid.*
Populi coronati. 471
Populus in triumpho coronatus. 533
corona è Populo. 104. Populus coronamentum Herculis. *ibid.* populi umbra commendatur. 205. alba populus eſt Herculis. *ibid.* & ſeq. hac fronde alii heroës Herculis imitatione coronati. *ibid.* rem ſeriam agens Hercules hac fronde redimiebatur. 206. fuit coronamentum amantium. *ibid.* coronamentum mortui. 248
Poſteritas. 519. 600
Potare in roſa. 151
Pothos flos è quo corona. 120. cujus uſus erat in ſepulchris. 222
Præcones in ludis. 374. horum munus. *ibid.* iſti præcones coronati. 376. alii non coronati. *ibid.* horum dignitas. 376
Præmium. 2. 287. quo ſenſu dicamus coronam eſſe præmium. 298. & ſeq. verum præmium quibus in rebus conſiſtat. 300. corona eſt præmium, non merces aut remuneratio. 301. corona i. præmium. *ibid.* quantopere fuerit expetitum. 303. quomodo Pindarus definierit præmium. 304. & 357. plura genera præmiorum. 304. omnia præmia aſſurgunt coronæ. 305. aliis præmiis hoc antiſtat. *ibid.* eſt luculentiſſimum teſtimonium virtutis. *ibid.* de iis præmiis quæ dabantur præter coronas. 328. præmia ſacrorum certaminum. 350. & ſeq. & aliorum. 351. coronæ ſunt prima præmia militiæ. 457. præmia victorum præter coronas. 328
Præneſte urbs. 114. de iis qui Præſidebant ſacris certaminibus. 369
Prata coronata. 14. coronæ quibus Preces numerantur. 216
coronis caput Premi dicitur. 71
Pretium coronæ quo loquendi genere deſignaretur. 179
Priapus hederatus. 58. ejus corona. 213
Primæ coronæ quales. 66
Primitiis coronati lares. 209. coronæ inter primitias. 21
Principatus quibus appellationibus demonſtretur. 584. principes hodierni. 641. majores principes. *ibid.* de Ducis & principis appellatione. *ibid.* princeps quis dicatur. *ibid.* & de principatu. *ibid.* quomodo ducatus & principatus reciprocentur. 641. & ſeq. minores principes. 624. horum corona. 643
Principium. V. *Initium rei Priſcæ.* 346
corona Probitatis. 312
Proclamatio victorum ubi fieret. 375
Profeſſæ quæ dicerentur. 213. nemo ad ſacra certamina admittebatur ſi non priùs eſſet Profeſſus nomen ſuum. 65

in Promethei honorem coronæ geſtabantur. 212. & ſeq.
Promachia ludi. 451
coronæ virtutis proponebantur. 461
τὸ προμετεῖον. 357
Providentia regis. 601
Provinciales coronæ. 537
corona è Prunis. 39. eſt corona victoriæ. 476
Pſaltriæ conviviis inductæ. 85
Pſilinæ coronæ. 414
Pſittacus coronatus. 30
Pubertas auro coronata. 15
Publica res triplex. 683
Pudicitiæ corona. 446
Pudor regis. 591
Pueri bene coronati, ἀυςεφεῖς. 15. puerilia certamina. 447. pueri Athenis coronati· *ibid.* pueri athletæ. *ibid.* puerile equeſtre certamen. *ibid.* alia puerorum certamina. *ibid.* & ſeq. ſingulorum certaminum coronæ iis fuerunt propoſitæ. 448. puerilia ſagittandi certamina. *ibid.* ſcenica & muſica eorundem. *ibid.* pueris non licuit deſcendere ad ſacra certamina. 368. puerilis luſus. 340. pueri coronati regio diademate. 688
Pugiles coronantur palma. 409. pugnis cædere. 420. pugilatus. *ibid.* tres ictus in pugilatu. 421. pugilatus & luctæ affinitas. 424. advertendum in pugilatu. *ibid.* manu pugil. *ibid.* & ſeq. pugilatus & lucta majoribus præmiis donantur. 425. certè pugilatus ſcriptis encomiis. *ibid.*
athletis licuit Pugnare in conſpectu regis. 358
Pulegii corona vaſa redimiebantur. 12. de corona è pulegio. 45
ſola Pulchritudine quandoque coronæ cenſebantur. 136
Pulchritudo ex oculis florere dicitur. 148
Pulvini è roſa. 151
Purpura roſæ. 156. purpura opponitur pallori. 157. & 158
Pyleo corona Junonis. 207. & puellarum. *ibid.*
Pyrrhica. 339. & 357. & ſeq.
Pythagoras victor ludis Olympicis. 363
Pythici ludi. 427. eorum inſtitutio. *ibid.* quo tempore fuerint inſtituti. 428. primò ſine quadrigis; poſt & cum his. *ibid.* Hymnus in his ludis canebatur. *ibid.* de cæteris horum ludorum additamentis. *ibid.* πυθικὸς νόμ☉. *ibid.* ejus partes, & plura de hoc. *ibid.* pythica celebritas. 430. pythica corona. *ibid.* eſt laurea. *ibid.* dubitatum an eſſet è palma. 431. denique hæc corona è palmata facta eſt aurea. *ibid.* quanti fuerit horum ludorum præfectura. 432. quanti fuerit hæc corona. 431. & ſeq. pythia. 556

Q.

Quadrigæ. 387. & ſeq. & quadrigarii equi. 388. & 390
Quæſtiones conviviales. 80
Quercui ſociatur hedera. 135. quercus pallens. 140. quercus impoſita foribus prius privatorum. 406. quercus unico nomine continentur ilex & eſculus. 488. auro effigiata quercus. *ibid.* cur civica eſſet è quercu. 810. eſt Jovi ſacra. 489. eſt ſacra. *ibid.* & 498. eſt arbor Rheæ. *ibid.* Jovis. 190. de fructu ejus. *ibid.* qui fuit cibus primorum hominum. *ibid.* & receptaculum. 492. Appellatione hujus arboris cœteræ continentur. *ibid.* eſt ſymbolum hominis opulenti. *ibid.* eſt procera. *ibid.* ejus umbra gratiſſima. *ibid.* tenebras Jupiter cur ſub querceto abſconderit. 493
Quercus apud priſcos ſemper demonſtrat aliquid inſigne. 494. loqui à quercu, & ad quercum. 495
Quercus, i. loca arboribus denſa. 496. eſt oraculum. *ibid.* & ſeq.
Quercus edunt reſponſa & oracula. 497
Quercui ineſt neſcio quid divinitatis. *ibid.*
Quercus vocales. 498. alata quercus. 500. ad quercum ſuſpenduntur ſpolia hoſtilia. 498. ejus impenetrabile robur. *ibid.* Hoc coronamentum ambitum. 500. ritus obſervari ſolitus in danda corona quercea. *ibid.* præter civicam aliæ coronæ plexæ è quercu. *ibid.*
Quercus coronamentum illorum qui

Cereri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Cereri canebant hymnos. 501. floreſcens illa laminæ ſpecies ſignat floream coronam. 599. & 601
Quinquertii certamen. 418. de quinquertii victoriis. *ibid.*
Quinquertii præmium. 422. corona quinquertii. *ibid.*
Quinquertionis victoriæ ſingulæ non adæquabant eas quæ ſingulorum athletarum propriæ. 421
Quinquertionis antagoniſta eſt alius quinquertio, non ſingularis athleta. *ibid.*

R.

Ῥαβδοφόροι θεοί. 24
Racemi coronamentum Bacchi. 203
Radiatus & radioſus. 604
Radiatio capitis principalis. 605
Radiata corona principes Romani inſigniti. 606. radiatæ coronæ ſignificatus. 608. & ſeq. caput regis radiatum. 617. de his radiis. 618
Radiis demonſtrantur primores. *ibid.*
Radiata quinam principes Rom. & quomodo uſi ſint. 620. gallus radiata inſignis. 715
Radii qui eminent è lamina diadematis. 603. & ſeq.
Ῥαδδοῦχοι. 415
Rami ἱκετηρίας duo. 342. manu geſtabantur. *ibid.*
Rami Alphæi. 348. ſimpliciter rami, & Olympici. *ibid.*
Ramuli in coronis. 125. ſociati floribus. 135. & inter ſe ipſi. *ibid.* ſunt præclariſſima inſignia eximiæ virtutis. 300
Rami in coronis quomodo texantur. 404. de ramulis ſurgentibus è lamina. 621
Rhapſodi coronati. 324
Redimicula. 34
Redimitus. 9
Refrigerans corona. 44
Remedium è primis coronis. 41. & 42. iis quomodo uterentur. 43. de iis coronis quæ erant remedio. 136
laurus Renovabatur. 541
de iis qui deſcenſuri ad ſacra certamina Reprobabantur. 367
Reſpirabant athletæ pugnantes. 424
Reipub. adminiſtratorum tria genera. 309. qui egregiam Reipub. operam dedit coronatur. 315. & 472
Revelat corona virtutem occultam. 308
Reges mortui unde coronarentur. 220. regum ſacrificantium habitus. 471. reges interdum diſpoſuerunt ludos ſacros. 370. rex. 601. regum nobilitas eſt à ſole. 601. & ſeq. regnum eſt αὐτοφυές. 640. ſocii reges Romanis qui. 691. regius cultus. 692. regiæ coronæ cenſebantur inter res maximè ſpectabiles. 696. regia inſignia ſunt inter res ſacras. 686. regis appellatio. 568. antiquitùs quale fuerit ad regnum iter. *ibid.* de origine regni. *ibid.* quænam fuerint ſpectata in electione regis. 569. regnum non ſignat ſervitutem gentium. *ibid.* regnum diſtinguitur à monarchia. 570. regius habitus & veſtitus. 574. in rege quæ potiſſimùm virtutes deſiderentur. 577. regium faſtigium. 638. reginæ coronatæ. 689. harum diadema. *ibid.*
Rhea. 463. 460. & 593
Rhenani error. 161
Rhododaphne. 196
Ῥοδοφόρος. Ptolemais, Ῥοδόζωνος epithetum Veneris. 153. & Helenæ. 155
Riſum myrtus excitat. 513
Rogus ſertatus. 21
Roma coronata trophæis. 17. galeata ſub fronde oleæ. 396
de Romana magnitudine vaticinium Homeri. 459
Romanus miles. 458
Romani principes quibus coronis uſi ſint. 619. tam laurea ſcilicet, quàm radiata. 620
Romanus civis. 480
Jus Romanæ civitatis. *ibid.*
Roma hodierna. 661
Romuli habitus & veſtitus. 549
Romulus coronatus. 466
Ros marinus. 409. & 196. & coronamentum larium. 208
Roſa coroneola. 122
Roſea corona ægrotanti in ſomnis viſa eſt infauſta. 131
Roſæ brevis ætas. *ibid.* præpoſterum quorundam de roſa judicium. 132.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

eſſe in roſa quid. 145.151. dormire in roſa. *ibid.*
Roſa vernus flos. 147
Roſæ ſpecies *ibid.* una roſa propriè dicitur flos. *ibid.* & ipſa florere. 148
Roſæ vocabulo ſæpe ſignantur alii flores. *ibid.* omnes flores vocantur roſei. *ibid.*
Roſa regina florum. *ibid.* encomium roſæ. *ibid.*
Roſa quæ jacitur eſt index publicæ lætitiæ. 149. & privatæ. *ibid.* hoc flore conſperguntur menſæ. 150
Roſæ nullum florem comparare auſis. *ibid.* è roſis unguentum. 76
Roſa delicata & mollis. 151. pulvini è roſa. *ibid.* potare in roſa. *ibid.* Veneri dare operam in roſa. *ibid.*
Roſæ eſt coronamentum Veneris. 152
Roſæ propriæ Veneris. *ibid.* & in tutela hujus Deæ. *ibid.* eſt ſymbolum rei Venereæ. *ibid.*
Roſæ munus amantium. *ibid.* eſt coronamentum Bacchi. *ibid.* lectus amantium conſpergitur roſis. *ibid.* cur roſa ſit Veneris. *ibid.*
Roſa διδυμάχροος. 153
Roſea corona. 44. deſignat potentiam, regnum, imperium. 148. in conviviis dari ſolita. 149. *ibid.* regnare dicitur. *ibid.* eſt purpurea. 153
Roſeus color. *ibid.*
Roſæ arſuræ. *ibid.*
Roſaceus color. 154. ſive roſeus. *ibid.* in roſa commendatur verecundia. 153. natales roſæ. 155
Roſaria purpurea. 156
Roſaria i. flores. *ibid.*
Roſa unde dicta. 157. purpureus ſive puniceus roſæ color. *ibid.*
Roſa Indica. 158
Roſæ odor. *ibid.* & 159
Ῥόδον unde dicatur. *ibid.* odor roſæ pars luxus regii. *ibid.*
Roſa pro eo, quicquid eſt, quod ſuave eſt. *ibid.* Gratiis roſa eſt flos dilectus. *ibid.* Gratia ejus. *ibid.* eſt coronamentum Muſarum. 160. mortuos propugnat. *ibid.* tempori vim affert. *ibid.*
Roſæ admirabilis efficacia. *ibid.* ejus excellentia. *ibid.* centenariæ roſæ malè legitur apud Tertullianum. 161
Roſæ ſexaginta foliorum. 162. ſpontaneæ roſæ. *ibid.* alia genera & nomina roſarum. *ibid.* quibus floribus roſa ſocietur. *ibid.*
Roſæ munus quid ſignet. *ibid.*
Roſa ſymbolum Anglici regni. 163
Roſæ dotes in pauca contractæ. *ibid.*
Roſtrata. V. *Navalis.*
Rotunditas coronæ. 595
Rubor. 154
ſi Rumperentur ſtemmata ſacerdotum, quale omen. 246
Ruſticorum corona. 41
Rutilæ coronæ. 535

S.

SAcella coronata. 261
Sacerdotes coronati. 244. vittati & infulati, coronati. *ibid.*
Sacerdotalis corona. *ibid.* ex olea. 245. Sacerdotes vittati. *ibid.* vittati & coronati. *ibid.* infulati. *ibid.* infulati, coronati. *ibid.* horum quandoque corona fuit aurea. *ibid.* Sacerdotales coronæ dicta diademata. 246. Sacerdos ſuis inſigniis ornatus ab injuria tutus erat. *ibid.* quando liceat interimere ſacerdotem. *ibid.* Sacerdotum corona aurea. 247. noſtrorum ſacerdotum coronæ. 250
Sacra certamina quæ. 350
Sacræ coronæ. 201.217.231. à quibus dedicarentur. 232. fuerunt inter ἀναθήματα. 233. iiſque additæ inſcriptiones. *ibid.* hæ coronæ teſtes victoriæ & felicitatis. *ibid.* materia talium coronarum. *ibid.* earum pretium & excellentia. 234. templis interdum detractæ ea mente ut reſtituerentur. 236. nulla pars divini cultus carebat coronis. 239. quandoque divinus cultus conſiſtit in ſolis coronis. 240. univerſi quandoque offerebant has coronas. *ibid.* ipſi, ſcilicet, coronati. *ibid.* inſignia regalia ſunt inter res ſacras. 686. coronæ ſacræ conviviales. 251
Sacra loca lauro umbrata. 250
Sacrificantes coronati 244. olea. *ibid.* & 248. ſi ſacrificantis corona rumperetur, quale omen. 246. ſi caderet. 247. de ſacrificantibus plura. 248.
Sacrificia bene coronata. 268. in apparatu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

paratu ſacrificii corona obtinet locum eminentiſſimum. *ibid.*
Sacrilegi coronis manus admoliti. 234
Sagittæ coronamentum Indorum. 200. ſagittas Ægyptii circumponunt capitibus. 618
è Sale coronæ. 20
Saliorum coronamentum. 104
Salii quas mitras ferrent. 269
Salii lanigeri. 273
Salire. 420
Salix. 42
Saltatrices pſaltriis annumerantur. 86
Saltatio. V. *Chorea.*
corona Salutis. 99
inter Sapientes certamina. 364
Sapientiæ ſchola. 310. Sapientiæ profeſſores. *ibid.* his corona decreta. 311. corona ſapientiæ. 313. & 394. ſapientia. 568
Sardanapalus coma implexa. 15
Saturnus primus coronatus. 32. ejus coronamentum. 204
Satyri hederati. 58. coronati. 206
Scenica certamina. 350. & 458
Sceptra regum. 407
Scindere vel conſcindere coronas quid. V. *Solvere, & ſolutio coronarum.*
Scirpus. 109
Σκηθλιόν. 78. & 519
Scopæ laureæ. 543
Scripta ſummorum hominum recitabantur in ſolennitate Olympica. 364. & ſeq.
Scriptores ſunt præcones æternitatis. 307
Scyphus Cyclopis hederaceus. 53
quibus Se renuntiare & laudare liceat. 376
Sebaſtocratoris corona. 691
Senum corona quæ. 13. ſenes dicuntur θαλλοφόροι. 243
Sepulchra coronata. 220. & proxima ſepulchris loca. 221
Sepulchra corollis conſperſa. *ibid.* ſaxum quod ſepulchro imponitur, coronatum. *ibid.* virorum fortium ſepulchra coronabantur apio. *ibid.* conſperſa hyacinthis. *idid.* & liliis. *ibid.* hoc officium fuit anniverſarium. 222. & præſtabatur à proximis. *ibid.* quandoque publicè. *ibid.* Ingenti numero coronarum magnorum virorum ſepulchra honeſtabantur. *ibid.* & ſeq.
Sepulchra cæſarie & cincinnis coronata. 224
Sepulchrum florere quid ſit. *ibid.* apud ſepulchra cantibus celebrabantur virtutes defunctorum. 225
Sepulchrum ovis coronatur. *ibid.*
ad Serapidem quædam coronæ referuntur. 126. Cur ei pro capite imponatur cœlum. 489
Serenitas. 584
Sereniſſimi titulus. *ibid.*
Sermo floridus. 119
Sermonum deliciæ per nomen loti demonſtrantur. 182
Serpentes in thiaſis, cæteroque ſacrificali Bacchico apparatu. 52
Serpyllum. 197, ejus epitheta. *ibid.* dicatum eſt muſis. *ibid.*
Sertum. 35. Genialia ſerta, id eſt corollæ. 67. 116. 118. ſumptum pro ἱκετηρία. *ibid.*
Serta corollæ, ſive coronæ ſepulchrales. 221
Serviæ coronæ. 35
Servus ad quæ certamina admittatur. 352
Σφραγίς. 250
Sibyllæ. 611
Simulachra numinum coronata. 200. & 204
plus eſt in Singulis excellere, quàm in omnibus mediocriter verſari. 421
Siſymbrium coronamentum ſponſorum. 130. duplex. 192. planta Veneri grata. 193
corona è Smilace. 44. & de Smilace plura. 45. error eorum qui pro hedera capiunt ſmilacem. 53. & ſeq. utriuſque folii ſocietas in coronamentis. 54
Sobrietas. 553
Romanis Socii reges qui eſſent. 691
Solis orbis ſuper capite Auguſti 25
Solis majeſtas. 604
Sol eſt rex. 609
Sol eſt Jove prognatus. 610
Solis & lucis propria eſt bonitas. *ibid.* ab affectibus ſolis omnis regiorum munerum ratio petitur. *ibid.* & ſeq.
Sol unde dictus. 610. pro re mutat nomina. 611
Sol calefaciendo & penetrando præ

eſt omnibus rebus. *ibid.* hujus radii ſeſe diffundunt in hominum mentes, eaſque perpurgant. *ibid.*
Sol eſt antiſtes boni conſilii. *ibid.* abſumit ſuperfluum humorem. *ibid.* ſurgente eo nubila vaneſcunt. 612. radii ſolis inſerunt ſe ſordibus, nec inquinantur. *ibid.* nunquam ſol diſpicit an illud quod aſpicit ſit dignum infuſione ſuæ lucis. 612. & ſeq. ejus lumen eſt gratuitum. 613. dicitur ἅλιος à congregando. 612. & à volvendo. 614. deficiens & ſubluridus portendit omnia mala. 613. ejus præſentia delet omnia lumina. *ibid.*
Solus lucet. *ibid.* ſtellas eas interno motu ciet quarum motibus & potentiæ ſumus obnoxii. *ibid.* diſcedente ſole perit ſyderibus decor. *ibid.*
Solis beneficio tempora diſtinguimus. *ibid.* eſt indefeſſus. 614. & ſui ſimilis. *ibid.* nunquam repentinus adeſt, ſed habet ſuos anteambulones. *ibid.* circuitu ſuo annum claudit. 615. poſtquam ſata fovit, ea evocat. 614. ejus tepore illa accipiunt incrementa. 615. patres ſuos filios vocant ſuos ſoles. *ibid.*
Sol fruges percoquit. *ibid.* calor Solis non urit. 615
Sol eſt αἰγαίων ſplendens, & ſic dicitur ἀπὸ τοῦ γῶ. *ibid.* multis nominibus eſt admirabile ſpectaculum. *ibid.*
Sol variè effingit ea quæ terra progignit. *ibid.* oritur ſceleratis & piis. 616. nunquam egreditur è Zodiaco. *ibid.* omnia aſtra adit ſingulis annis. *ibid.*
Solis vocabulo priſci ſignabant libertatem. *ibid.* ſemper eſt juvenis. *ibid.*
Soli tribuuntur tres ætates. *ibid.*
Solis lorica. 619
Sol etſi ſolus ſtellis circumfundi amat. 639. eſt lumen omnituens. 612. ipſius beneficio omnia videmus. *ibid.* omnia cadunt ſub aſpectum ſolis. *ibid.* oculos audacius intuentibus præſtringit. *ibid.* omnis labis eſt intolerans. *ibid.* eſt elector. *ibid.*
Solvi coronæ quando dicerentur, & de hac ſolutione plura. 83. & ſeq.
Coronæ ſunt inter illa quæ pertinent ad conjecturam ſomniorum. 101
Somnia. 680
Sophocles coronatus. 450
Sortes injectæ galeæ regis. 728
τὰ σωτήρια. 126
Σοῦσα i, lilia. 166
Σπαράγματα στεφάνων. 85
Sphynges ſuper galeis. 719
Spicea corona. 501
Spicæ coronamentum Cereris. 502. & 503. eſt omnium coronarum antiquiſſima. *ibid.*
Spicæ inſignia Cereris. 504
Spicæ quoque ſunt Junonis. 505
Hæc corona eſt ſymbolum omnis fertilitatis. *ibid.*
Spicea corona. 147
è Spinæ albæ ſemine corona. 45
Spinæ Ægyptiæ flos. 197
Spinæ coronatæ. 214
Spinea corona infauſta, tunc ſpinæ monſtratæ in nuptiis. 501
Spinæ ferales. 618
Spinæ in corona Chriſti. 201
Spira. 568
Spiritui ſancto coronæ ſunt complacitæ. 47
Spolia hoſtibus detracta & erecta, 22. ſuſpenduntur ad quercum. 498
Spolia ingentium ferarum victoribus data. 649
Spolium geſtare leonis quid ſit. 651
Spoliorum talium geſtores invulnerabiles. *ibid.*
Spoliorum nomina. 650
Spoliis pro hiſce quandoque armis eſt diſceptatum. *ibid.* Reges talibus ſpoliis ſunt uſi. 653. & magni duces. *ibid.* talibus in ſpoliis magni hoſpites excipiebantur. 654
Sponſi coronati, 127. & ipſorum familia, affines, domus, ac domeſtici. 128. Horum coronis illudit Comus. *ibid.*
Sponſus nuptialem coronam tradit ſponſæ. 128
Sponſi utriuſque januæ redimitæ. *ibid.*
Veſtibula & aditus. *ibid.*
Sponſæ coronamentum. *ibid.*
Sponſorum coronamentum. 130
Sponſa coronabat januam viri lana. *ibid.*

σταχυο-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

σταχυοστέφανος Ceres. 502
Stadium. 376. & 381
Nemeum. 434
Stadium. 367
Σταδιοδρόμος. 381
Statuæ numinum coronatæ, V. *ſimulachra.* 231
Statuis præclariſſimorum hominum coronæ impoſitæ. 243
Statuæ Romæ coronatæ. 244
Statuæ numerabantur. 244
Statuæ Olympionicorum. 362
in Statuis hiſce advertenda. *ibid.*
Statuæ palmares. 413
Statuis principum qualis honos habitus. 698
Στεφάνη. 6. & ſeq.
unde dicta. 7
Στεφανηφορία. 422
Στεφανηφόροι ſacerdotes. 248. & magiſtratus. *ibid.* Hinc annis inditum nomen. *ibid.*
Στεφανίτης. 348. & 358
Στέφανος. 5. στέφανος πολέμοιο, 8. murus. 9. pro autoritate magiſtratus. 252
Στέφανος i. frons è qua corona conſtat. 489
Στεφανοπῶλαι. 108
Στεφανοπώλιδες. ibid.
Στεφανοῦν ἀντὶ τοῦ δικάζειν. 521
Στεφάνωμα. 10
Στεφανώματα apud Athenienſes quid. 159. & 213. & ſeq.
ἐστεφανωμένος καὶ στεφανωσάμενος. 3. & 13.
Στέφειν i. κοσμεῖν. *ibid.*
Στέφη coronæ funebres & inferiæ. 223
Stellata corona. 604
Stemma. 7. & 585
Stemmata quid, 7. ſtemmata. 333. & 589
Sterilis laurus. V. *laurus.*
Stilicho coronatus. 525
Strabonis locus emendatus. 572
Strangulatio. 426
Strophæ. 34
Strophia, ſtrophiola. 33. & ſeq.
Strophiis primis additum eſt decus florum. 64
Strophium i. diadema. *ibid.* & pro corona ſacerdotis. 64
Strophium. 644. 729
Struthia corona. 120
Stylus. 306
Subitarium diadema. 683
Suis dentes ſuperadditi galeæ. 719
è Sulphure coronæ. 30
Supellectile cum cætera emebantur coronæ. 83. corona eſt in ſupellectile militari. 101
Superbia redimita. 26
Superflua. 570
Supplicantes coronati. 240
quo habitu Supplicarent. 241
Athenis hi ſe myrto coronabant. 243
inter Supplicia coronæ fulgor ne quidem hebetari potuit. 298
Suſinum unguentum. 76
Sutiles coronæ. 39
Syllogiſmi plectiles. 37
Sylveſtri Rom. Epiſcopi moderatio. 663
Συνθηματιαῖοι. 123
Syrorum mos qui pertinet ad unguenta. 77

T.

TAciti locus explicatus. 105
Alius ejuſdem ſcriptoris locus emendatus & explicatus. 486. & ſeq.
Taciti locus emendatus. 540
Tænia. 226
Tæniis adhærebant coronæ. 228. ſunt inſignia Pontificalia & ſacerdotalia. *ibid.*
Tænia eſt corona. *ibid.*
τὸ ταινιοῦσθαι eſt ἀναδεῖσθαι. 229. differunt tamen. *ibid.*
Tæniola meretricularum. 568
Tæniæ victoribus dabantur cum corona. 467. & 229
Tæniæ diſtinguebantur à coronis Olympicis, aliiſque. *ibid.* & datæ loco præmii, *ibid.* ταινίδιον. *ibid.*
Tæniarum conjectus. 105
Taurorum cornubus armantur galeæ. 715. & de tauris plura. *ibid.*
Temperantiæ corona. 313
Templa coronata. 261. potiſſimùm in publica lætitia, 262. coronare templa quid ſit, *ibid.* Chriſtiana templa coronata,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

coronata. *ibid.*
Templum Olympicum. 362
Τέννος. 332
Tentoria militum coronantur hedera & lauru. 57
Τέρμα. 379
Termini coronati. 214
Termini coronamentum. 215
Termini ungebantur. *ibid.* & ſeq.
Terpſichore mater Sirenarum. 144
Terra coronata. 29. & 32
Terra Dea. 490
Terriculamenta galeis addita. 716
Tertullianus inſectatur coronas. 423
Thalamus i. lectus nuptialis coronatus. 129
Θαλλός. 393. θαλλοὶ ſuperſtitionibus rami adhibiti. *ibid.*
plura de θαλλοῖς. 394
θαλλὸς coronamentum magiſtratus. 521
θαλλοφόροι. 243
Θαργήλια ludi. 452
Theatrum. 366
θεμίλεκτοι coronæ. 371
ubi Theſaurus inventus eſſet, is locus coronabatur. 216
Θεωροὶ & θεωρίς. 259
θεωροὶ coronati. 264
θριγγός. 6
τὸ θρίον. 39
Thymum. 196. cujus rei ſit ſymbolum. *ibid.*
Thyreaticæ palmæ. 414
Thyrſi Bacchi. 59
Tiara regia. 669
Tiara lunatus. 670
Tiaræ addita unguenta. *ibid.* amplitudo regii tiaræ. *ibid.*
Tiaram implere. 671
Tiara heroës inſignes. *ibid.*
Tiaræ fuit circumpoſitum diadema. *ibid.*
Tiara fuit purpureus. *ibid.*
Tiara circumdata myrto. 519
Tiaram uſurparunt imperatores Conſtantinopolitani. 592. & 623
Tiara. 647. De tiara regum Perſicorum. 666. non fuit diadema, ſed pileus. *ibid.* & ſeq.
Tiaræ quinque. 6
hujus pilei materia. *ib.*
Tiara ducum. 6
Tiara judicum. *ib.*
Τιαροφόροι. 6
Tibicen coronatus convivio induct[...]
79
Tibur urbs πολυστέφανος. 1
Tigrides horrificabant bellatores. 7
Tilia & materia tiliacea. 1
Tithonia coronata.
Togata nobilitas. 7
Tonſa corona. 4
Tori. 112. & 6
Torques aurei. 460. & argentei. *ib.*
Torques. 4
Tortiles coronæ.
Τραχηλιασμὸς. 4
Trajani ludi. 4
Trallis urbs priùs Ἄνθεια. 1
Tres coronæ conviviales. 69. ejus causa. *ib.*
Tres ictus inferre proprium fuit lud[...]rum Olympicorum. 4
Τριακτήρ. 42
Trias. 659. & ſe[...]
Τρικέφαλος Mercurius. 6
Τρικόρυφος. *ibi*[...]
Τριφαλία. 62
Τριλοφία. *ibi*[...]
Τριοδῖτις epithetum lunæ. 49
coronæ ponebantur ſuper Tripo[...] æneo. 428. poſtea ſuper menſa. 37
Tripos Delphicus è lauro. 5
Τριπλασία χάρις. 66
Triptolemus. 50
Triptolemi ætas. 503. & 50
Τρισολυμπιονίκης. 357. hujus privilegia. 36
Triumphans inſignitur corona. 298 524
Triumphales coronæ duorum gene[...]rum. *ibid.* de hiſce coronis plura i[...] ſeq.
Triumphanti mittebantur coronæ [...] provinciis. *ibid*
Triumphalis corona fuit aurea & lau[...]rea. *ibid.* & ſeq. fuit è ramulis lauri 525. & ſeq. Aurea erat inſigni[...] gemmis. 52

Trium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Triumphans manu tenebat ramum lauri. *ibid.*
Triumphus proprius Romani nominis. *ibid.*
ſæpe dux ante Triumphum vovebat Jovi coronam. 528
Triumphus cuicunque decretus fuerat, huic quoque inſignia triumphi decreta cenſebantur. 530
Triumphalis vir in publicum quandoque egrediebatur ſua corona conſpicuus. 531. Qualis eſſet hæc corona. *ibid.*
Triumphaturis conferebantur coronæ in templis dedicandæ. 532
in Triumpho præter milites, primores erant coronati. 533. & ipſe populus. *ibid.*
Triumphalibus coronis omnes illæ adnumerantur quæ dantur victoribus. 534
quicquid Triumphanti in triumpho præferebatur fuit coronatum. 535
Triumphalium virorum ruſtica inſtrumenta laureata. 536
cùm rem divinam hi faciebant, Deorum ſigna erant coronata. *ibid.*
Triumphus laureatus. 537
Triumphaturo à provinciis mittebantur coronæ, quæ in ipſa triumphi celebritate ei præferebantur. 537. hæ dictæ provinciales. *ibid.* plura de his coronis. *ibid.* Ipſi reges talem coronam mittebant Romam. 539
Triumphalium virorum fores lauru coronatæ. 540
Triumphator meritò dici poteſt rex. 563
Triumphi quis autor. 570. de iis quæ vecta ſunt in triumpho Pompeji. 587
Triumphales viri quales coronas militibus dederint. 595
Trojani ludi. 451
Τροπαιουχία. 592
Trophæa coronata. 17
Trophæum. 499
plura ibi de Trophæis. *ibid.*
Tuba in Olympicis certaminibus. 377
Turrita. 177. 465. & ſeq.
Tutela navis coronata. 260
Tutuli & tutulatæ. 252
Tyrannicidæ coronati. 570. & 519
Tyrannicidarum poſteritas honorata. 520

V.

VAccæ cum ſuis vitulis. 477
an caſtrenſis & Vallaris fuerint duæ. 462. non dabatur niſi præcedente inquiſitione. 463
Vallus ex auro. 462
Vallus. 592
Vapores coronati. 250
Vaſa ſacra coronata. 262
Vatum coronamentum. 180. & 625. circa collum. *ibid.*
Vellera. 275
corona ſub qua Venibant in bello capti. 479
Venti coronati. 208
Venus coronatur roſis. 152
Veneris mammillæ. 154. & cervix. *ibid.*
Venus φιλοστέφανος. 213
Veneres quatuor. *ibid.*
Venus coronatur corona facundiæ. 319. eſt inter fortiora numina. 522. vocatur victrix. *ibid.*
Ver dicebatur quicquid eſſet floridum. 138. coronatur. 139. deſcribitur. *ibid.*
Verni flores. 137. enumerantur. *ibid.*
Venerem conciliant. 151. Ver coronatur. 207. & ſeq.
è Verbenis corona. 130
Verbenæ coronamentum ſacrificantium. 265
Vertumni corona. 207
Veſtæ 210. coronatæ. *ibid.*
Veſtales coronatæ. 253
Veſtes florales. 119
Veſtis Olympionici. 359
Dii apud Veſtibulum. 210
Vicariatus imperii. 634. 693
Victima qualis eſſe debeat. 21. coronata. 52. 253. 296. aurata. 255. coronata cupreſſu. 256. & fronde illius numinis propria cui immolatur. *ibid.*
Victimarum alia coronamenta. 257
Victoria pennata. 200. donari corona eſt renuntiari victorem. 301. corona eſt præmium victoriæ. 302
Victor tantùm coronatur. 340
Victoriæ duæ. 343. coronæ victoriæ. 466. corona i. victoria. *ibid.* de victoria. *ibid.*

Victoriæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Victoriæ ſimulachrum coronatum. 467
Victoria coronat victores. *ibid.* mos Græcorum in danda hac corona. 469. has coronas interdum univerſi adepti ſunt. 471
Victor publicorum incommodorum coronatur. 472. unde victrices coronæ conſtarent. 476. ubicunque victoria parta eſſet, ibi milites coronabantur. 448
Victoria. 563
Victoria quid. 569. quempiam coronare eſt eum renuntiare victorem. 470
Victi confeſſio. 476
Viduitatis corona. 19
Vigilantia regis. 601
Vincula. 38. & 41. hujus coronæ exemplum. *ibid.* primis vinculis additus eſt honor floris & frondis. 64. & 19. vinculum id eſt diadema. 571
Vinum Italiæ Janus dedit. 33. inter remedia. 48. vinum coronatum. 68
Vinum inter inferias. 224
Viola. 139. tres ejus ſpecies. *ibid.* & ſeq. pallens & crocea. 141. nigra. *ibid.*
Violæ laudes. 142. eſt ſymbolum virginitatis. 144. omni generi pulchritudinis rectis inſeritur. *ibid.*
Viola areſcens adhuc pulchra eſt. *ibid.* ſumitur pro eloquentiæ pulchritudine. 145
Viola tenera ac delicata. *ibid.* eſſe in viola quid. *ibid.* eſt coronamentum larium. *ibid.* & 209. ſuo odore ſiſtit τὴν καρηβαρίαν. 146. quibus floribus ſocietur. *ibid.* corona roſarum & violarum. *ibid.* in viola commendatur rutilum. 164
Virga, arcus, corona. 28. & ſeq.
Virgam manu tenebant judices ſacrorum certaminum. 369
Virga priuſquàm corona data victoribus. 415
Virga Heſiodi. *ibid.*
Virginitatis corona. 19
Virgini impoſita corona florea quid ſignet. 124
Virginitas quid. 144
Virgines Venerem coronis celebrant. 212
Virginitatis ſymbolum. 444. & coronamentum. *ibid.* quomodo exploraretur virginitas. 445. coronamentum virginum. *ibid.*
Virginum certamina. 448
Virgo. 593
in Virgultis corona. 30
Viror pallidus. 140
Virtutis prærogativa. 281
Virtutis corona oleaginea. 283. hujus coronæ dignitas. *ibid.*
Virtutis habitus & corona deſcribuntur. 284
Virtus εὐςέφανος. *ibid.* ſingulis virtutibus ſingulæ coronæ ſunt attributæ. 285. omne præmium virtutis eſt in ipſa virtute poſitum. *ibid.*
Virtutem admittere quid ſit. 287
Virtutis corona dicitur communis. 302
de Virtutis corona plura. *ibid.*
Virtus, i. omnes virtutes. 308
Virtutis coronam ſiquis malis artibus adeptus eſſet punitus. 316
Hæ coronæ non dabantur niſi accurata cauſæ cognitione præcedente. *ibid.*
Virtus militaris. 337
Virtus quomodo effigietur. 410
Virtutis coronæ aureæ ubi darentur. 461
Virtus hodie contemnitur. 599
Virtus. 629. & ſeq.
Vitia coronata. 284. 472
Vitia corporis ludorum exercitamentis emendata. 94
in Vite corona. 30
in Vite eſt ſimilitudo hederæ. 48
Vitis eſt Junonis. 204
Vitigineæ coronæ. 203
Vittæ inſignia vatum. 324
Vittati ſacerdotes. 245
Vitta. 276
Vittæ crinales. *ibid.* ex infulis utrinque dependebant. *ibid.* & ſeq. laurus vittæ implicita. 277
Vittatus. *ibid.*
Vitta pro vitta & infula. 278
Vivi hominis corona eſt incerta & irrita. 718
Umbracula ex anetho. 177

Unctus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Unctus lapis. 215. & ſeq.
Unguenta coronis addita. 74
Unguenta convivialia cujuſmodi fuerint. 76
Unguenta unde fiant. *ibid.*
Unguenta inter inferias. 223. id quod ſervorum ſepulturæ denegatum. 224
ex Unionibus diadema. 623
Volubiles coronæ. 29
Voluptatis coronæ. 70. 71. & 85
Uraniæ amor qualis. 143
Urbes coronatæ. 464. 17. potiſſimùm victrices ac dominæ aliarum. 471. mos intrantium urbes. 669
Urnæ mortuorum coronatæ. 220
Urorum cornua ſuper galeis. 716
Urſorum capita galeis addita. 716
Urticæ loco ſceptri. 59
Uva ebrii coronantur. 94
Vultus. 290. & ſeq.
ὕπαληγξ. 379
Uxor. 88

Z.

de ZEnone decretum. 313
Zodiacus. 21
Zonæ plectiles. 37
Zonam ſolvunt primò parturientes. 269
Ζῶστρα. 481

F I N I S.

Errata

Errata ſic emenda.

Pag. 19. lin. 8. l. docet Hieronymus.
Pag. 20. lin. 9. l. verborum.
Pag. 22. lin. 18. l. coronæ & corollæ forma.
Pag. 27. lin. 6. l. Naxon.
Pag. 31. lin. 14. l. corona, ςεφάνη.
Pag. 34. lin. 33. l. hanc faſciam ajunt factam.
Pag. 44. lin. 33. pro exercitati l. exerciti.
Pag. 46. lin. 29. l. coronam loratam.
Pag. 62. lin. 24. l. daptica.
Pag. 151. lin. 28. potantem.
Pag. 368. lin. 3. impetrandum.
Pag. 574. lin. penult. Anteambulones.

LUGDUNI BATAVORUM,

Excudebat ABRAHAMUS VERHOEF, Typographus. Anno MDCLXXI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
145 D 1